عصر سعادت درسleri

ASR-I SAADET DERSLERİ

TEFSİR-AKAİD-SİYER-İLMİHAL

SAHABE HAYATI

2

ravza

İthaf

Bu çalışmayı,
bütün ömrünü ümmetin kurtuluşu
ve İslâm Birliğini tesis etmek için vakfeden
muhterem Hocamızın aziz ruhuna ithaf ediyoruz.

RAVZA YAYINLARI

ASR-I SAADET DERSLERİ: 2

Editör : Necmeddin Salihoğlu

Dizgi : Ravza

Tashih : Mustafa Nuhoğlu

Kapak : İlhami Türedi

İç Düzen : İrfan Kahramanoğlu

Baskı&Cilt : Ravza Yayıncılık ve Matbaacılık
Davut Paşa Cad. Kale İş Merk.
No: 51-52 Topkapı-İST
Tel: 0212. 481 94 11

Sertifika No: 16480

1. BASKI
EYLÜL 2012 İSTANBUL

RAVZA YAYINLARI
Büyük Reşit Paşa Cad. No:22/42
Vezneciler-İSTANBUL
Tel: 0212. 528 46 17 - 0212. 514 27 31

www.ravzayayinlari.com.tr

ASR-I SAADET DERSLERİ

Tefsir • Hadis • Davet Fıkhı •
Kavramlar • Kur'an Kıssaları

-2-

ravza
YAYINLARI

TAKDİM

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah (cc)'a, salât ve selâm Efendimiz Hz. Muhammed (sav)'e, ehl-i beytine, ashabına ve kıyamete kadar hakka davet edip, hayırda önderlik yapacakların üzerine olsun.

Allah'ı (celle celâlühü) tanımak ve gerçek anlamda kulluk görevlerini eda edebilmek ancak ilimle mümkündür. ***"Kulları içerisinde Allah'tan ancak âlimler korkar, Allah çok bağışlayandır."*** (Fâtır, 28) Kur'an-ı Kerim'de ilim övülmüş, bilenlerle bilmeyenlerin bir olamayacağı açıkça belirtilmiştir: ***"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür."*** (Zümer, 9)

İnsanın üstlendiği görev ve sorumlulukları, yeryüzü, gökyüzü ve dağlar üstlenmekten kaçınmıştır. ***"Biz o emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik, onlar, onu yüklenmeye yanaşmadılar, ondan korktular da onu insan yüklendi. O (insan) gerçekten çok zalim ve çok cahildir."*** (Ahzab, 72) Bu ağır sorumluluğu insanoğlunun yerine getirebilmesi de oldukça zor ve çetindir.

Bu çetin görevi hakkıyla kavramak ve gerekenleri yapabilmek için, insanın sürekli bir eğitime tabi tutulması gerekir. Öğrenmede süreklilik esası vardır. Bilgilerin unutulmaması ve tekamül etmesi için sürekliliğin sağlanması lazımdır.

Yine eğitimde tedricilik büyük önem arz etmektedir. Herhangi bir alanda kendini yetiştirmek isteyenler, ilgilendikleri konuda tedricen bilgilenmeye ihtiyaç duyarlar. Tedricenden kastımız; kolaydan zora, azdan çoğa doğru ilerlemektir. Hazırlamış olduğumuz eserde bu hususlara azami ölçüde dikkat edilmiştir.

Bu eserle, bilenlerin bilgilerini tekrar etmesi, bilmeyenlerin de öğrenmesi hedeflenmiştir.

Bu kitapta işlenen konularla ilgili olarak yardımcı kaynaklara başvurmanın çok yararlı olacağını da belirtmek gerekir. Ancak seçilecek kaynak-

ların sağlam ve güvenilir olmalarına dikkat edilmesi çok önemlidir. Hurafelerle doldurulmuş, aşırılığa kaçan, orta yoldan ayrılan eserlerin vereceği tahribatı anlamak için şu hadisi şeriflere bakmamız yeterli olur: Hz. Peygamber (sav) buyurur ki; "Kim, benim söylemediğim bir sözü, bana isnad ederek söylerse, cehennemdeki yerini hazırlasın. "Ve yine buyuruyor ki; "Kim Kur'an-ı kendi (indi) görüşüne göre tefsir ederse küfretmiş olur"

Gerek ülkemizde ve gerekse dünyanın birçok yerinde farklı farklı cemaatler bulunmaktadır. Her bir cemaatin kendilerince bayraklaştırdığı usul ve metodları vardır. Bu cemaatlerin bir kısmı sufiliği, bir kısmı selefiliği, bir kısmı mezhep tanımazlığı, bir kısmı mezhebi din yerine koymayı, bir kısmı ahlak ve fazileti, bir kısmı sadece tebliği, bir kısmı sadece fiili cihadı, bir kısmı kalp temizliğini, bir kısmı iman konusunu, bir kısmı sadece siyaseti, bir kısmı siyaset dışılığı, bir kısmı hümanizmi, bir kısmı köktenciliği, bir kısmı idealizmi, bir kısmı rüyalarla ilgilenmeyi ve bir kısmı da ilimciliği kendilerine temel esas olarak kabul etmişlerdir.

Bunların tamamının temeli İslam'a dayanmasına rağmen bunlar İslam'dan birer cüzdür, İslam'ın bir kısmıdır. Yalnız başlarına İslam'ı tam olarak temsil edemezler. Bunun en önemli sebebi ise, bu akım ve hareketleri kuran ve geliştiren liderlerin arkasından onların takipçilerinin aşırıya kaçmalarıdır. Buradaki en büyük inhiraf ise, İslam'ın temel kaynaklarından beslenememekten doğmaktadır. İslam ulemasının cumhurunun görüşüne göre Edille-i Şer'iyye dörttür. Kur'an, Sünnet, İcma ve Kıyas'dır. Bunların eksikliği, ortaya parçacı bir İslam anlayışı çıkarmaktadır. Bu parçacı anlayıştan kurtulabilmek için hem eğitimde hem de öğretimde edillei şer'iyyedeki ölçülere uygun yöntem izlemek bu eserde esas alınmıştır.

İnsan olarak vücudumuzun belli ölçülerde gıda ve vitaminlere ihtiyacı vardır. Biz seviyoruz diye şekeri az, tuzu fazla alamayız. Ya da meyveyi çok yiyip ekmekten uzak kalamayız. Böyle yaparsak bünyemizin normal işleyişi bozulur ve vücut hastalık kapar. İslami bilgilenmeler de öyledir. Her bir emri, gerektiği şekilde bilmek ve anlamak zorundayız. Böyle yapmadığımız zaman hastalıklı bir yapı oluşur.

Bu eserle temel İslami bilgileri elde eden Müslümanların, bildiklerini yaşama ve diğer insanlara anlatma sorumlulukları olacaktır. (Al-i İmran, 104) Bu bir farziyettir. Bildiklerini insanlara anlatmayanlar hem günahkar ve hem de Allah katında sorumludurlar. Zira toplumda bilmeyenlerin, bilenler üzerinde hakları vardır.

İnsanlar, öteki dünyada hesaba çekilecekleri zaman, kendilerine doğruları anlatmadığımız için bizi Allah (cc)'a şikayet edeceklerdir. İşte bu yüzden bütün Müslümanların öğrenmek ve bildiklerini insanlara anlatmak (Tebliğ ve Davet) mecburiyetleri vardır. Çünkü İslami eğitimlerden amaç, sadece bilgilenmek değil, aynı zamanda bilgilerin yaşanmasıdır. Sadece bilgilenmek amaçlı okuyan bilgi sahipleri için ayet-i kerimede *'Onlar kitap yüklü merkeplerdir'* ifadesi kullanılmıştır.

Tebliğ, davet ve emr-i bilmaruf görevlerini hakkıyla yerine getirenler içinse, Allah (cc) tüm hayırları vaadediyor. (A'raf, 128)

Çalışmak bizden, Tevfik Allah'tandır...

Bu Eserin Hazırlanmasında Faydalanılan Temel Kaynaklar

Tefsir: Hak Dini Kur'an Dili / Elmalılı M. Hamdi Yazır

Hadis: Riyazü's-Salihin

Davet Fıkhı: Fethi Yeken Külliyatı- Mustafa Meşhur Külliyatı

Kavramlar: El-Müfredat, Ta'rifat, Kelimeler ve Kavramlar

Kur'an Kıssaları: Hasan en-Nedvi, Abdulfettah Tabbara

Bu eser, icazetli din âlimlerinden oluşan ilmi bir heyet tarafından inceden inceye tetkik edilerek tavsiye edilmiştir.

1 DERS

TEFSİR

Allah'tan Geldiğine Hiçbir Şüphe Olmayan Kitap

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾

Bu süre-i celile Medine'de nazil olmuştur. Kur'an-ı Kerim'in en uzun suresidir. 286 Âyettir. Resûlullah (sav) Efendimiz bu surenin fazileti hakkında şöyle buyurmuştur:

"Evinizi kabirlere çevirmeyiniz. Şüphesiz şeytan Bakara Suresi'nin okunduğu evden kaçar."(1) Başka bir Hadis-i Şerif'te de şöyle buyurmuştur: "Bakara süresini okuyunuz. Çünkü onu okumak bereket, terk etmek ise pişmanlıktır. Sihirbazlar ona güç yetiremez." (2)

Bismillahirrahmanirrahim.

1- Elif lam mim.

Bazı sûrelerin başında bulunan bu harflere "mukattaa harfleri" denilir. Bunlar müteşâbihattandır. Yazılışta bir kelime gibi yazıldığı halde okunuşta birer birer söyleme şekli ile *"elif-lâm-mîm"* diye üç kelime olarak okunur.

Müteşabihat denildiği zaman mânâsız tam bir kapalılık iddia edildiğini zannetmek yanlıştır. Müteşâbihler mânâsız ve boş söz değil, mânâlarının çokluğundan dolayı belirli bir maksat tayini mümkün görünmeyen ve

1) *Müslim, Müsafirin,212*
2) *Müslim, Müsafirin, 252*

daha doğrusu; ifade ettiği kapsamlı hakikatleri insan zihninin yüklenemeyeceğinden dolayı kapalı görünen bir anlatıştır.

Kur'ân âyetleri başlangıçta indikçe Hazreti Peygamber (sav) Efendimiz bunları insanlara okur, tebliğ ederdi. Fakat buna karşı koymaktan aciz kalan kâfirler *"Sakın bu Kur'ân'ı dinlemeyiniz, okundukça onun hakkında gürültü ediniz. Belki böylece ona galip gelirsiniz."* (*Fussilet, 26*) derlerdi ki hala etkili ve ciddi sözler karşısında böyle yapmak kâfirlerin huyudur. Sûrelerin başında bulunan mukattaa harfleri indikten sonra okunduğu zaman dikkat ve şaşkınlıklarını celbettiğinden o kâfirler de dinlemeye meyletmekten kurtulamamışlar ve gürültüden vazgeçerek Kur'ân'dan faydalanmışlardır.

2- Kendisinde şüphe olmayan bu Kitap Müttakîlere hidayetin ta kendisidir.

Rayb (şüphe), ızdıraba sebep olan şek ve şüphe mânâsında kullanılır. Ey Muhammed! Sana indirilen bu Ku'an öyle bir kitaptır ki kendisine hiçbir kitap denk gelmez. Düşünüp tefekkür eden veya hazır bulunup da dinleyen kimse onun Allah katından geldiğinde şüphe etmez.

Bakara sûresinin başı, Fâtiha'dan sonra bütün Kur'ân'ın genel bir önsözü demek olduğundan, sûrelerin tertibi ne kadar tabiî ve ne kadar ilmî ve derin sebepleri kapsadığı ortaya çıkaracağı gibi, Hazreti Peygamber'in beşerî çevresi ile bu ilmî gerçekler incelendiği ve mukayese edildiği zaman da Kur'ân'ın yalnız Allah'ın vahyi olduğunda zerre kadar şüpheye yer olmadığı ister istemez kabul edilir.

Kur'an-ı Kerim, sapıklıktan çıkıp hakkın korumasına girmek yeteneğine sahip olanlara, hakkın hükümlerini bildirecek bir delil, doğru yolu gösterecek apaçık bir belgedir. Diğer bir ifade ile bu kitapta pek büyük bir Rabbani hidayet vardır.

Sadece müttakîler (günahlardan sakınanlar) için yol göstericidir. Çünkü bundan faydalanarak istenen gayeye erecek olanlar; şek ve şüpheden, şüpheli yollardan sakınarak kendilerini koruma, akıbetlerini kazanma kabiliyetine sahip bulunan muttakilerdir.

Bu kitap esas itibariyle " bütün İnsanlar için hidayettir." Bütün insanları irşad ve doğru yolu göstermek için inmiştir. İyilik ve yumuşaklıkla yol göstermek demek olan bu hidayetin, bu çağrı ve rehberliğin esas itibariyle şuna buna tahsis edilmesi yoktur. Fakat hidayetten istenen şey ihtida yani maksada kavuşma gayesi, şimdiki halde veya gelecekte, sakınma sıfatına sahip olanlara nasip olacak, fıtrî kabiliyetlerini kaybetmiş olanlar bundan faydalanmayacak ve belki zarara uğramış olacaklardır.

"Biz Kur'ân'ı, iman edenler için bir şifa ve rahmet kaynağı olarak indiriyoruz. Kur'ân, zâlimlerin ise ancak zararını artırır." (İsrâ, 82)

Kur'ân, herkese genel bir şekilde doğru yolu göstermek için inmiş olmakla beraber, herkes bunu kabul etmede ve isteyerek seçmede eşit olmayacak, bir takımları buna iradesini harcamayacaktır. Çünkü insanlığın fıtratının (yaratılışının) aslında genel olan hitap kabiliyeti birtakım insanlarda kötü alışkanlıklarla tamamen ortadan kalkmış bulunacağından, Kur'ân'ın irşadları, tam belağatı ve kapsamlı gerçekleri ile beraber, o gibilerin kalblerinde tabii olarak sevinç arzusunu uyandırmayacak ve belki ters etki yapacaktır. Bunun için hitabın esas faydası, hüsn-i ihtiyar (doğru tercih) yeteneğine sahip olan kabiliyet sahiplerine ait olacaktır ki, bunlar da takvası veya en azından sakınma yeteneği bulunan müttakilerdir. Bundan dolayı Kur'ân'ın inmesinin hikmeti, başlangıçta insan iradesinin katılması şartı ile bütün insanlara hidayet etmektir. Fakat şartın gerçekleşmesine göre bu hikmet ve bu gaye, müttakilerin hidayeti olarak gerçekleşecektir.

Bununla beraber müttaki (takva sahibi olma) niteliği, kazanma ile elde edilen bir nitelik olduğundan dolayı, geleceğe göre bütün insanları içine alması mümkün olan bir niteliktir. Bu itibarla hidayetin, geçmişi bir yana bırakarak yine umumun hidayeti olmasına engel olan bir tahsis değildir. *"Arab için hidayettir."* veya *"Acem (Arap olmayan)e hidayettir."* denilmiyor. Şu halde *"Bu kitap bütün insanlık nevine hidayet"* için inmiştir. Fakat bu hidayetten faydalanmanın ilk şartı Allah'tan gereği gibi korkmayı seçmek, yani korunmayı istemektir. Bundan dolayı her şeyden önce "korunmaya istekli olunuz ki, kurtuluş bulasınız." meâlinde bir takva tavsiyesini kapsamaktadır.

İttikâ, korunmayı kabul etmek, başka bir ifade ile korunmaya girmektir. *Vikâye* ise aşırı korumacılık, yani acı ve zarar verecek şeylerden sakınıp kendini iyice korumak demektir. O halde lügat açısından ittikâ veya onun ismi olan takva, kuvvetli bir himayeye girerek korunmak, özetle kendini iyi sakınıp korumak demek olur. En kapsamlı ve en kuvvetli koruma ise ancak Allah'ın korumasıdır. Çünkü insanın koruması, şimdiye ve geleceğe tamamen hâkim olamadığı gibi, şimdiki halde görünen acı zararların bile hepsine hâkim olamaz. Bundan dolayı iyi korunmak demek olan gerçek korunma, ancak Allah'ın korumasına girmekle gerçekleşebilir. Demek ki Allah'ın korumasının her yönüyle tamamen tecellisi (ortaya çıkması), insanın şimdiki zamandan daha çok, akibeti hedef edinen Allah'tan gereğince korkma hissine bağlıdır. İşte bunun için şeriatta mutlak sakınma ve-

ya takva, insanın kendisini Allah'ın koruması altına koyarak ahirette zarar ve acı verecek şeylerden iyice koruması, diğer bir ifade ile günahlardan sakınması ve iyiliklere sarılması diye tarif olunur.

Ve inceleme yapıldığında Kur'ân'da ittikâ (sakınma) ve takva üç derece üzerine zikrolunmuştur.

1- Ebedî azabdan sakınmak için Allah'a şirk koşmaktan kaçınmakla iman *"Ve onları takva kelimesine bağladı."* (Fetih 26) gibi.

2- Büyük günahları işlemekten ve küçük günahlarda ısrar etmekten sakınmak ile farzları eda etmektir ki, şer'an (İslâm'da) bilinen takva budur. *"O ülkelerin halkı inanıp Allah'ın azabından korunsalardı."* (A'raf, 96) gibi.

3- Kalbinin sırrını Allah'tan meşgul edecek her şeyden kaçınmak ve bütün varlığı ile Allah Teâlâ'ya yönelmek ve çekilmedir ki, bu da *"Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır biçimde korkun."* (Âl-i İmrân, 102) emrindeki gerçek takvadır.

Özetle Kur'ân, hem başlangıç ve hem sonuç itibariyle hidayettir. Bunun için insan, ne kadar yükselirse yükselsin, Kur'ân hidayetinden kendini asla ihtiyaçsız sayamayacaktır. Onun hidayeti, seçkinlerin ve halkın bütün derecelerini kapsar. Gerçekten İslâm dini, bir taraftan dünya hayatının zaruri şartlarını öğretecek, diğer taraftan bu geçici hayatın mutlak gaye olmadığını ve bunun da hedeflemesi gereken ebedî gayeler bulunduğunu gösterecek ve onun da kazanma şartlarını anlatacaktır.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Kur'an-ı Kerim bütün insanlığa gönderilen ve kendisinde asla hiçbir şüphenin ve tenakuzun (birbirine zıt bilgilerin) bulunmadığı ilahi bir kitaptır.

2- Kur'an-ı Kerim bütün insanlığa doğru yolu göstermekle birlikte bundan ancak iman edenler istifade ederler. İman edenler içerisinden de hakkıyla istifade eden muttakiler yani Allah Teâlâ'dan korkup sakındığı için harama el uzatmayan, farzları yerine getirenler ve bu sayede korkan bir kalbe sahip olanlardır. Kur'an'ın gösterdiği yolu inkâr ederek çeşitli ideolojilere sapan ve kendilerini putlaştıranlar Kur'an'ın gösterdiği yolda yürüyemezler.

1 DERS

HADİS-İ ŞERİF

Niyet ve Niyetin Önemi

« إنَّما الأعمالُ بالنِّيّات ، وإنَّمَا لِكُلِّ امرئٍ مَا نَـوَى ، فمَـنْ
كانَتْ هجْرَتُهُ إلَى الله ورَسُولِه فهجرتُه إلى الله ورسُولِه ، ومنْ كانَتْ هجْرَتُه
لدُنْيَا يُصيبُها ، أو امرأَةٍ يَنْكحُها فهْجْرَتُهُ إلى ما هَاجَر إليْـه »

Müminlerin emîri Hz.Ömer b. el-Hattâb (ra)'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

"Ameller niyetlere göredir ve herkes için niyetinin karşılığı vardır. Dolayısıyla kimin hicreti Allah'a ve Rasulüne olursa, onun hicreti Allah'a ve Rasulü'nedir. Kimin de hicreti, elde edeceği dünya (menfaati) ya da evleneceği kadın için olursa, onun da hicreti, o hicret ettiği şeyedir." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam'da amellerin tamamı, niyetle ilişkilidir. Niyetin halis olması halinde, yapılan amellerin hiçbir değeri yoktur. Zahiren çok büyük hizmetler yapanlar bile yaptıkları hizmetlerde sadece Allah'ın rızasını gözetmemişlerse, yaptıkları her şey boştur, faydasızdır, kendine de başkasına da bir hayır getirmeyecektir. Bu bakımdan kişinin yapacağı her işte niyetin büyük önemi vardır.

2. Kötü niyetle yapılan iyi işin dahi Allah katında değeri yoktur. Müslümanlar, eğer yapacakları hizmetlerden dolayı, Allah'ın rızasını kazanmak istiyorlarsa, önce niyetlerini halis kılmaları gerekir. Eğer bir Müslüman'ın niyetinde, İslam'ı kullanarak ilerlemek, şan ve şöhret sahibi ol-

1) Buhârî ve Müslim

mak, çevresinde itibar görmek yatıyor ise, o kişi, kitleleri arkasından sürüklese, zahiren çok büyük hizmetler dahi yapsa, hepsi Allah katında koskoca bir sıfırdır.

Bu bakımdan özellikle İslami hizmetlerde bulunanların, her şeyden önce iyi niyet sahibi olmaları gerekir.

«إِنَّ اللهَ لا يَنْظُرُ إِلى أَجْسامِكُم، وَلا إِلى صُوَرِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعمالِكُمْ»

Ebû Hureyre, Abdurrahman b. Sahr (ra)'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Muhakkak ki, Allah sizin bedenlerinize ve suretlerinize bakmaz. Fakat, kalplerinize ve amellerinize bakar." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yüce Allah, yarattıklarının bedenlerine ve suretlerinize değil, niyetlerine ve amellerine değer verir. Bir kişi, çok güzel konuşma yapabilir ya da çok büyük kahramanlıklar gösterebilir veya İslam için çok çalışır ve karşılığında da bir şeyler elde edebilir. Bununla birlikte güçlü ve kuvvetli bir bedene de sahip olabilir. Sevk ve idare kaabiliyeti de yüksek olabilir. Aldığı görevleri çok güzel yerine de getirebilir. Çevresinde gıpta ile kendinden söz edilebilir. Ancak bunlardan önce niyetinin halis olması istenir. Yüce Allah, Müslüman'lardan sadece niyeti halis olan ve sadece kendi rızası için çalışanlara değer verir ve sadece onları sever.

2. Yüce Allah Müslümanların kalplerine bakar, kalplerindeki niyetlerine göre amellerini derecelendirir. Niyeti iyi olup da başaramayanlar, niyetleri kötü olup da başaranlardan daha hayırlıdır.

عَنِ الرَّجُلِ يُقاتِلُ شَجَاعَةً ، ويُقاتِلُ حَمِيَّةً اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم:
ويقاتِلُ رِياءً ، أَيُّ ذلك في سَبِيلِ اللّه؟ فَقَالَ رسول الله صَلَّى
« مَنْ قاتَلَ لِتَكُون كَلِمةُ اللّهِ هِيَ الْعُلْيَا فهُوَ في سَبِيلِ اللّهِ »

Ebû Mûsa Abdullah b. Kays el-Eş'arî (ra)'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir:

2) Müslim

"Rasulullah (s.a.v)'a cesaret gösterisinde bulunmak, milletini korumak ve gösteriş yapmak maksadıyla savaşanlardan hangisinin Allah yolunda olduğu soruldu. Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kim, Allah'ın adını yüceltmek için savaşıyorsa, o Allah yolundadır." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslümanlar sadece Allah'ın adı yücelsin diye çalışırlar. Allah'ın adaleti dünyayı sarsın diye çalışırlar. Niyetleri sadece bunun içindir.

Kendi adı yücelsin diye çalışanlar, ya da namı büyüsün, şan ve şöhreti yaygınlaşsın diye çalışanlar, ne kadar başarılı hizmetler yaparlarsa yapsınlar, bunun karşılığını asla alamayacaklardır. Gösteriş için bağışta bulunanlar, insanlar ondan bahsetsinler diye çaba sarf edenler, yapacakları hiçbir işin karşılığını alamazlar.

Görünürde Allah rızası için çalışıp gerçekte ileriye dönük ikbal hesabı yapanlar, öte dünyada yaptıklarına karşılık olarak sadece azap olunacaklardır.

2. Nice kahramanlar vardır ki, savaş meydanlarında cesurca savaşır, düşmana büyük zayiatlar verirler, ancak onların bir kısmı 'ne güzel savaşıyor, ne güzel cihad ediyor' desinler diye savaştıkları için, Hz. Peygamber (sav) onların sadece savaştıklarını ve sadece öldüklerini buyurmuşlardır.

Bu bakımdan önemli olan, sadece Allah'ın rızasını umarak amellerde bulunmaktır.

3) Buhârî ve Müslim

1 DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Davet

Allah (cc)'a Davetin Mahiyeti

Allah'a davet; "İmana, Resulullah (sav)'a bildirilenlere davet etmek ve onun haber verdiği her şeyi tasdik ve emrettiklerine itaat" anlamına gelir.

Allah'a davet; "İnsanları hayırda toplamak, dini vazifelerini yapmaya önderlik etmek, iyilikleri emredip kötülüklerden sakındırmaktır."

Bu konuda yüce Allah şöyle buyuruyor:

"İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten men eden bir topluluk olsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir."

Davet; göğün yere mektubu, yaratıcının, yaratılmış olana hediyesidir. O yüce Allah'ın muhkem dini ve dosdoğru yoludur. Bu yolu yüce Allah kendisine kulları ulaştıran bir vesile olarak seçti.

"Allah katında din yalnızca İslam'dır." (Al-İ İmran, 19)

Allah bu dini, kulları için seçti ve onlara farz kıldı. Onun dışında herhangi bir yol tutmalarına razı olmadı.

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa o, ondan asla kabul edilmez ve ahirette de hüsrana uğrayanlardan olur." (Al-İ İmran, 85)

İslami davetin yüklendiği anlam ve insanları tebliğde kastettiği mana; insanları hayırlı işlerde birleştirmek, yeryüzünde Allah'ın metodunun egemen olması için sözle ve fiili olarak insanları iyi ameller işlemeye sevk etmek, iyilikleri emredip kötülüklerden sakındırmak, insanları doğru yola ulaştırmak, sabır ve yardımlaşmaya çağırmaktır.

Bu beş tarifin tümü de çok net olarak şu husus üzerinde duruyor:

Davet yalnızca tarif ve beyandan ibaret değildir. Bilakis o temel atmak ve yeniden inşa etmektir.

İşte bu durumda şunları söyleyebiliriz.

Davet; bilerek inkâr edenler, inatla hakka karşı gelenler ve batıla meyledenler için bildirmek ve hakkı ulaştırmaktır. Yaratılışında bulunan İslam'ı kabul etmeye meyyal fıtratını bozmamış ve aklını çalıştırmasını bilenler için ise temel atma ve yeniden yapılanmadır. Bu manaya göre; inatçı ve inkârcılarla tanışıp tebliğ ettikten hemen sonra, olgunlaştırmaya ve yeniden inşa etmeye çalışırsak bununla davetin sınırlarını aşmış abes ve boş şeyle uğraşmış oluruz. Burada biraz durup, temiz fıtrat ve doğru akıl sahiplerinden daveti kabul edebilecek olanlarla uğraşmak lazımdır. Onlara yeni bir fikir ve şekil vermek için acele etmemek gerekir. Eğer böyle yapmışsak geniş davet sahasını daraltırız ve bu halimizle yokluğa sürükleniriz.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"İçinizden bir topluluk; Allah'ın helak edeceği yahut şiddetli bir şekilde azap edeceği bir kavme artık ne diye öğüt veriyorsunuz;" dedi. Dediler ki: Rabbinize mazeret (beyan edebilmek) için, bir de belki korunurlar diye (öğüt veriyoruz)." (Araf, 164)

"Eğer yüz çevirirlerse (üzülme); biz seni onların üzerine bekçi göndermedik. Sana düşen yalnız duyurmaktır." (Şura, 48)

"Resule düşen sadece duyurmaktır. Allah neyi gizleyip neyi açığa vurduğunu bilir." (Maide, 99)

"Andolsun ki, Allah, mü'minlere büyük lütufta bulundu. Zira daha önce açık bir sapıklık içinde bulunuyorlarken onlara, kendi içlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan, kendilerini temizleyen ve kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir elçi gönderdi." (Al-i İmran, 164)

1 DERS

KAVRAMLAR

Abd

Kulluğu ve köleliği ifade eden bir kelimedir. Her ikisinin de lûgat mânâsı "itaat etmek, tevazû göstermek, daha açık bir ifadeyle kişinin bir kimseye ona isyan etmeden, ondan yüz çevirmeksizin, itaati ve boyun eğmesidir." Arapça'da "abd" kelimesi değişik mânâlarda kullanılmıştır. Bunları şu şekilde özetlemek mümkündür:

a) İbadet eden, hükümlere râzı olarak itaat eden. İslâmî ıstılâhta "abd" kelimesi genellikle bu anlamda kullanılır. ***"İnsanları ve cinleri ancak bana ibadet etmeleri için yarattım"*** (Zâriyat sûresi: 50) meâlindeki âyet-i kerimeden de anlaşılacağı üzere, insanın yaratılış hikmeti; sadece ve sadece kulluktur. Hz. Âdem (as)'den Hz. Muhammed (sav)'e kadar bütün peygamberler insanları Allah (cc)'a kulluğa dâvet etmişlerdir. Nitekim ***"Andolsun ki, biz her kavme: `Allah'a ibadet edin, tâgût'a kulluk etmekten kaçının' diye (tebligat yapması için) bir peygamber göndermişizdir."*** (Nahl, 38.) âyet-i kerimesi, insanların "Abd olma-kulluk" hususunda istisnasız olarak uyarıldıklarını belirtmektedir. Bunun için Allah (cc)'a kul olma hususunda tebliğe muhatab olmamış hiçbir kavim yoktur. Şimdi "Allah'a ibadet etmek" ve "tâgûta kulluktan kaçınmak" kavramları ne anlama gelir, bunun üzerinde duralım. Tâgûtu şu şekilde tarif etmek mümkündür.

"Allah'ın indirdiği hükümlere mukabil olmak ve onların yerine geçmek üzere hükümler ihdas eden (kanunlar koyan) her güç ve otorite tâgûttur. Bunun insan olması, put olması, şeytan olması veya bunların dışında herhangi bir şey olması mahiyeti değiştirmez (1) Kur'an-ı Kerim

ve sahih hadislerde belirtilen hükümlere aykırı olarak icad edilen bütün beşer ürünü kanunlar yüce Yaratıcıya karşı bir tuğyan, bir başkaldırıdır. Böyle kanunları ihdas edip yürürlüğe koyan egemen güçler de tağutturlar.

"İman edenler Allah (cc) yolunda cihad ederler, küfredenler (kâfirler) tâgût yolunda savaşırlar." (Nisa, 76) âyet-i kerimesi insanın, bu iki sınıftan birine dahil olacağını beyan etmektedir. Ayrıca *"Sana indirilen Kûr'ân'a ve senden önce indirilen kitaplara iman ettik, diye boş iddialarda bulunanlara bakmaz mısın? Onlar tâgûtun huzurunda muhakeme olmak (hükümlerine boyun eğmek) istiyorlar. Halbuki tâgûtu inkâr etmekle emrolunmuşlardır."* (Nisa, 60) ayet-i kerimesi, bütün ideolojilerin inkâr edilmesini ve lânetlenmesini emretmektedir. Nitekim İbn-i Kesir bu hususta şunları kaydediyor: "Bu âyet-i kerimede Hz. Muhammed (sav)'e ve diğer peygambere iman ettiklerini söyleyip, bununla beraber ihtilaf ettikleri hususlarda çözümü için Allah (cc)'ın kitabından ve peygamberin sünnetinden kaçınanların durumu haber verilmektedir. İnsanların, kendi hevâlarına göre (beşerî kanunlarla) hüküm vermesini isteyen kişinin, iman iddiasını Allahû Teâla (cc) reddetmektedir."

b) Köle'ye "abd" denilmesinin sebebi hem itikad, hem muâmelât ile ilgilidir. Zira Allahû Teâla (cc) istisnasız bütün insanlardan "misak (söz)" almıştır. A'râf sûresinin 172'nci ve 173'ncü âyet-i kerimelerine "misak" âyetleri denilmesinin mânâsı budur.

Misak, Allah (cc) ile insan arasında tahakkuk eden bir mukaveledir. Her müminin "ne zamandan beri müslümansın?" sualine, "kalu bela'dan beri" diye cevap vermesinin sebebi budur. İnsan büluğ çağına erdikten sonra İslâm'ı terkeder ve mü'minlere karşı savaşırsa "emanet"e ihanet etmiş olur. Bu ihanetin tabii sonucu olarak ehliyet ârızası başlar. Kölelik, misakı inkâr edip, küfrün güçlenmesi için savaşmakla ilgili bir hâdisedir.(2) Burada şu akla gelebilir: "Hür bir insan kuvvet kullanılarak (inkâr sözkonusu olmadan) köle yapılabilir mi?" buna "evet" demek imkânsızdır. Zira hürriyetin kaynağı fıtrîdir. Ehliyet sahibi olan her insan tekliflere muhataptır.(3) Resûl-i Ekrem (sav)'in "Hür bir kimseyi köle edinenin hasmı

1) Muhammed İbn-i Ceri et-Taberi, Camiu'I Beyan fi Tefsiri'I Kur'ân, Mısır,1324, c. III, sh.13 vd.

2) İbn-i Abidin, Reddü'I-Muhtar ale'd-Dürri'I Muhtar, İstanbul 1983, c. IX, sh.111. Ayrıca Molla Hüsrev, Düreri'l-Hükkâm, İstanbul 1307, c. II, sh.6.

3) İmam-ı Serahsî, Temhidü'l-Füsûl, Beyrut 1393, c. II, sh.332.

(düşmanı) benim" buyurduğu bilinmektedir. Ayrıca Hz. Abdullah b. Amr'dan rivayet edilen merfuu bir hadis'te: "Üç kişi var ki, Allah (cc) oların namazını kabul etmez. İstemedikleri halde kavminin başına geçen, hür bir insanı köle edinen..." denilmektedir. Görüldüğü gibi, hür bir kimsenin, İslâm'a karşı savaş açmadığı müddetçe köle edinilmesi mümkün değildir.

2. DERS

TEFSİR

Müttakiler Kimlerdir?

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

3- O muttakiler ki Hakk olan gayba inanırlar, namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz mallardan Allah yolunda harcarlar.

O muttakîler ki, Hakk olan gayba inanırlar. Yahut gıyâben (görmeden) de iman ederler. Diğer bir tabirle onlar, gözle değil, kalp ile iman ederler. Onlar bütün şüphelerden uzak oldukları gibi, iman etmek için önlerine dikilmiş putlara (heykellere) ve haçlara da bağlanmazlar. Gözlerinin önünde bulunan bugünkü ve şu andaki görülen ve hissedilen şeylere saplanıp kalmazlar.

Peygamber'i görüp iman eden sahabelerin de en büyük meziyetleri onu, gayba ait verdiği haberlerde tasdik edişlerindedir. Ve burada Peygamber'i görmeden tasdik edenlerin de (yani bizlerin de) övüldüğüne işaret vardır.

"Ve namazı kılarlar."

Elbette, "namazı ikame ederler" demekte, "namazı kılarlar" demekten fazla bir anlam vardır. Bu, en az "doğru dürüst" yani "namazın şartlarına uymak, Allah'a boyun eğmek ve tevazu göstermek suretiyle güzelce kılmak ve hatta kıldırmak mânâlarını ifade eder. Bunun için namazda ta'dil-i erkân (namazı erkânına uyarak kılmak) vacip olduğu gibi, özellikle namaz için iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak, namazın gereklerini tamamlamak için gayret sarf etmek de dinin lüzumlu gördüğü hususlardandır.

Ana-babanın çocuklarına namaz terbiyesi; din kardeşlerin birbirlerine tavsiye ve hatırlatması; amirlerin engelleri ortadan kaldırma ve imkân-

ları tamamlama suretiyle beğendirmesi ve teşvik etmesi; Cum'a namazına ve cemaatle namaz kılmaya dikkat ve devam etmesi de bu cümledendir.

"Namaz dinin direğidir." hadis-i şerifi dini yüksek bir binaya benzetiyor ve namaz o binanın direği olarak gösteriliyor ki, iman da o binanın temelidir. Bu âyette de namaz cemaat ile kaldırılabilecek büyük bir direğe benzetiliyor ve onun güzelce dikilmesi veya doğrultulması suretiyle o yüksek binayı dinin inşa, koruma ve devam ettirilmesinin gereği anlatılıyor. Bir de bu binanın ilerde açıklanacak esasları, diğer kısımları, süsleme ve güzelliklerinin bulunduğuna işaret buyruluyor.

Hakikaten cemaatle namaz İslâm toplumunun direğidir ve bütün İslâmî teşkilatın binasıdır. Ve cemaatle namaz kılmak ve kıldırmak, o direği dikmektir. Tek başına kılınan namazlar da bu direğin hazırlanması ve düzlenmesidir. Dosdoğru, içi-dışı temiz ve muntazam olarak namaz kılmak, imanın büyüyerek bütün vücuttan fışkırması ve hayatın gidişatına muntazam ve doğru bir akış vermesidir. Bununla iç ve dış, mümkün olduğu kadar, temizlenir; kalp ve beden mümarese (alışma) ile kuvvetlendirilir. Herhangi bir kimsenin namazsız bulunduğu haliyle namazına devam ettiği halini karşılaştırırsanız namazlı bulunduğu zamandaki ahlâkını, muhakkak yükselmiş bulursunuz. ***"Muhakkak ki namaz kötü ve iğrenç şeylerden vazgeçirir."*** (Ankebût, 45) âyeti, bu gerçeği anlatır.

Namazın büyük faydalarını saymak mümkün değildir. Fakat en ufak ahlâkî faydası bilfiil büyüklenmeyi kırmak, kardeşliğe hazırlanmak, Allah rızası için iş yapmaya alışmaktır. Bunun için namazda giyinebileceği en güzel ve en temiz elbisesini giymek ve kendine gurur vermesi düşünülen bu hal içinde örtülecek nice ayıpların bulunduğunu düşünüp, yüzünü yani alnını ve burnunu yerlere koyarak, kalbinde iman ettiği Allah huzurunda o kibir ve gururu kırarak defalarca secdeye kapanmak en mühim bir esastır.

"Her cami(ye gidişiniz) de güzel elbisenizi giyin." (A'râf, 31) Namazda özellikle secdenin kibre olan bu mühim tesiri dolayısıyladır ki, kibirliler en çok namazın secdesine itiraz ederler. O süslü elbiseler içinde alınlarını Allah rızası için yere koyma zorunluluğu, onların kibir damarlarına, sinirlerine pek fena dokunur. ***"Şüphesiz bu, (Allah'a) saygı gösterenlerden başkasına ağır gelir."*** (Bakara, 45). Düşünmezler ki, o süsler, o alınlar hep Allah'ın vergisidirler. Ve zamanı gelince o yağlı alınlar toza, toprağa karışacaktır. Hem o topraklar, o yerler o kadar hakaret edilmey. , devamlı olarak çiğnenmeye layık değildir. Zaman olur ki, onlar için kanlar dökülür. İnsan hayatı oradan fışkırır ve onu fışkırtan Allah Teâlâ'dır. O süslere, o bedenlere emek vermiş birtakım Allah'ın kullarının da hakları geçmiştir.

Şu halde o topraklara, o yerlere, toprak ve yer oldukları için değil, yaratıcısı olan Allah Teâlâ'nın büyüklük ve ululuğu adına hakkıyla secdeye kapanıp, kibirden ve bencillikten sıyrılmak ve insanlar ile kardeşçe geçinmek için onların topluluklarına karışmanın pek kudsî bir görev olduğunu unutmamak gerekir.

Namaz o kibir ve gururu kırarken, aynı zamanda insanın ruhî hürriyetine öyle bir yükselme verir ki, bu yükselme en görkemli kralların huzurundaki saygı duruşundan çok yüksektir. Bunun için namaz mü'minin bir mi'racıdır. Yani onu beşerî olmanın sertliğinden, tek olan Allah'a ait arşa çıkartan bir merdivendir. Namazda bütün bir beşer hayatının şekli ve dereceleri dürülmüştür. Allah'ın huzurunda bulunmak, hazırlanmak, düşünmek, istemek, defalarca kalkmak, bükülmek, düşmek, rahat edip oturmak nihayet selam ve selametle işini bitirmek, insanı, bütün hayatın kademelerinden geçirterek, varlığın sırlarını, dünya ve ahireti düşündürerek Cenab-ı Allah'a kavuşturur ve büyük bir iman ve sevap ile yine âleme döndürür. Yine bir hadiste açıklandığı üzere **"Namaz, İslâm ile küfrün ayırıcısıdır".**

Biz burada namazın dünyaya ve ahirete ait, maddî ve manevi, bütün faziletlerini ve faydalarını sayacak değiliz. Çünkü o sonsuzdur, sayılması mümkün değildir. Bunun bütün toplamı din dilinde "büyük sevap" adıyle anılır. Fakat burada namazın, imandan sonra nasıl bir ahlâkî ve sosyal prensip olduğunu ve onun üzerine ne kadar büyük bir sosyal bina kurulacağını kısaca ifade etmek istedik. O büyük binanın direği işte öncelikle ferdî namazlarla hazırlanır, düzene sokulur ve cemaatle dikilir. Ondan sonra da geri kalanı yapılır. İşte "namazı ikame etme" tabiri bu mühim mânâyı çok açık bir şekilde ifade ediyor ve hidayete aday müttakileri "namazı kılarlar" diye değil, "namazı ikame ederler" diye tarif, vasf ve medh ediyor. Bunlardan anlaşılır ki, bunun meâlinde "namaz kılarlar" tabiriyle yetinmek doğru değildir.

Namazın nasıl kılınacağı, şartları ve rükünleri (namazın içindeki farzları), sünnet ve edepleri, mekruhları ve namazı bozan şeyler ile sıfat ve durumu *"Namaz kılarken beni gördüğünüz gibi namaz kılınız."* hadis-i şerifi gereğince, Peygamber'den görülen fiilî, sözlü ve takrîrî olarak alınan sıfat ve niteliktir ki, bu nitelik ve durum başlangıçtan beri Müslümanlar arasında amel ile kesin bir şekilde bilinir ve din kitaplarında yazılmıştır.

O müttakîler (Allah'tan hakkıyla korkanlar) sadece iman ile ve yalnız namazı dosdoğru kılmak gibi bedene ait ibadetlerle de kalmaz, mâlî ibadetlerde de bulunurlar. Kendilerine nasip ve kısmet ettiğimiz rızıktan,

maddî ve hatta manevî şeylerden az çok infak ederler, Allah yolunda harcamada da bulunurlar.

"İnfak", malın elden çıkarılması, harç ve sarfedilmesi demektir. Dinî bakımdan farz, vacip, mendub kısımları vardır. Şu halde âyetin bu kısmı, ilk bakışta zekât ve diğer sadakalar, bağışlar, yardımlar ve vakıf gibi, fakirlere, diğer çeşitli hayırlara, aileye yardım gibi bütün mal ile yapılan ibadetleri içine alır.

Bununla beraber bunların hepsinin başında, İslâm'ın binasından biri olan zekât vardır. Çünkü İslâm binasının ikincisi de zekâttır. Bir hadisi şerifte de görüldüğü üzere: ***"Zekât İslâm'ın köprüsüdür."*** İslâm'ın bir köprüsü, bir geçididir. Dinin, iman ile temeli atılıp, namaz ile direği dikildikten sonra, geçilecek mühim bir geçidi vardır ki, zekât işte o geçidi geçirecek bir köprü olarak kurulacaktır. Çünkü dünya ve ahirette korunmak için yapılacak olan görkemli İslâm binasının, dünyadaki "dâru'l-İslâm" (İslâm yurdu), ahiretteki "dâru's-selam" (esenlik yurdu)ın yapımı için birtakım malî masrafları vardır ki, bunlar malî ibadetler ile yapılacaktır. Bunun en zarurisini de zekât teşkil eder. Zira ***"Ancak sana ibadet ederiz ve ancak senden yardım dileriz."*** (Fâtiha, 5) diye bir tevhid üslubu içinde sadece Allah'a kulluk etmek ve kardeş topluluk ile namaz kılabilmek için safları doğrultmak ve o saflarda bir eşitlik duygusu ile devamlı bir şekilde bulunmak gereklidir. Bu ise, o toplum içinde günlük azıkla yetinme durumunda olan kimselerin kalmaması ile mümkün olur.

Bir aç ile bir tokun bir safta kurşunla kenetlenmiş binalar gibi bir sevgi ve kardeşlik duygusuyla birbirine kalben perçinlenmesi kabil değildir. Şu halde cemaatin hakiki bir ibadet birliği içinde olması, gerçekten fakir ve kimsesiz olanların gözetilmesi ve çalışabileceklerin çalıştırılması için ilk önce zekat ve fıtır sadakaları ile, zenginlerle fakirler arasındaki uçurumu kapatarak bir sevgi bağının kurulması gerekir.

Bu bağın hem de hepsinin mevlası (efendisi) Allah Teâlâ olduğunu bildiren bir duygu ve iman ile kurulması büyük bir görevdir. Bu görevin, bu niyetle yapılmasında Müslüman artık yalnızlığında beşerî bayağılıktan silkinecek, Allah Teâlâ'nın bir halifesi (yani bir vekili) olmak rütbesini kazanacak ve elindeki malın Allah'ın malı olduğunu ve kendisinin onu, muhtaç olan Allah'ın kullarına ulaştırmaya görevli bulunduğunu anlayarak: ***"Al kardeşim, bu benim değil, senin hakkındır, bende bir emanettir, ben sana Allah Teâlâ'nın gönderdiği şu çıkını, postalanmış koliyi teslim etmeye görevlendirilmiş bir dağıtıcıyım."*** diyerek, aynı şekilde alçak gönüllülüğü ile fakirin, sabırlı fakirin hakkını vererek kalbini okşayacak ve bununla o topluluğun mümkün olduğu kadar açıklarını kapatacaktır.

Namaz, hayat kademelerinden ilahî huzura çıkaran bir mi'rac olduğu gibi, zekât da o mi'rac'da alınan bir ilahî görevin köprüsüdür. Ve her Müslüman, bu köprüyü yapıp geçmeye, yani zekat vermek için helâl mal kazanıp zekat verecek dereceye çıkmaya çalışacak ve henüz verecek halde değilse, en az onun yüksekliğine iman ile dolu olacaktır. Yani Müslümanın gözü, zekat almaya değil, vermeye dönük bulunacak ve ancak çaresiz kaldığı zaman zekat ve sadaka alabilecek ve tersi durumda aldığının haram olduğunu unutmayacaktır.

Görülüyor ki, bu âyette İslâm binasından, imandan sonra iki amel zikredilmiştir ve dinde bunlar diğerlerinden önce farz kılınmıştır: Namaz ve zekât. Çünkü bunlar, bütün ibadetlerin aslıdırlar ve burada bilhassa anılmaları özelliklerinden dolayı değil, diğerlerinin çeşitliliğine işareti de içine alıcı olduklarından dolayıdır. Zira bütün ibadetler iki çeşide ayrılmıştır.

Biri bedene ait ibadetler, diğeri de mala ait ibadetlerdir. Hac gibi hem bedenî ve hem de malî olan üçüncü bir kısım dahi bu iki değerin birleşmesidir. Şu halde namaz, bütün bedenî ibadetlerin asıl temsilcisi; zekât da bütün malî ibadetlerin asıl temsilcisidir. Ve bunlar imanın ilk müeyyidesi (yaptırımı) ve amel ile ilk gelişmesidirler. Buna göre bu âyet-i kerimede bütün iman prensipleri gaybde; bütün amellerin esasları da namaz ve infakta (Allah yolunda harcamada) özetlenerek, İslam dininin ilmî, amelî, esasları ve dalları kısaca anlatılmıştır.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Muttaki olmanın birinci vasfı namaz kılmaktır. Namaz dinin direği ve mü'minin miracıdır. Namazsız bir dindarlık, mücahitlik asla düşünülemez. Bunun için bir dava sahibi olan insanlar öncelikle beş vakit namazlarını vaktinde ve usulünce kılmaya özel gayret göstermelidirler.

2- Ayet-i Kerime üç konudan bahsetmektedir. Gaybe iman, Namaz ve infak. Bu da infak etmenin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Demek ki, Allah Teala'nın bizleri rızıklandırdığı akıl, sıhhat, servet, ilim, boş zaman gibi nimetlerin zekatı olarak İslam davasına sahip çıkmak ömrümüzün ve servetimizin zekatını vermemizdir. Cimrilik bir hastalıktır ve bir Müslüman'da asla bulunmaması gerekir.

2. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Tövbe etmenin önemi

« واللّه إِنِّي لأَسْتَغْفرُ الله ، وَأَتُوبُ إِلَيْه ، في اليَوْمِ ، أَكثر مِـنْ سَبْعِين مرَّةً »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Vallahi ben, Allah'a günde yetmiş defadan çok tövbe ve istiğfar ediyorum." *(1)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Biz insanız ve günah işlemeye meyyal yaratılmışız. Mü'min de olsa insan zaman zaman günah işler. Ama günahta ısrarcı olmamak lazımdır. Yüce Allah de takdir ederse bizi bağışlayacaktır. Günah işlememek üzere yaratılanlar, sadece melekler ve Yüce Allah'ın koruması altında olan peygamberlerdir. İnsan olarak fıtratımız günah işlemeğe yakın ise, bunun çaresi de yakındır ve bu da tövbe etmektir.

2. Hz. Peygamber (sav) bile günde yetmiş defadan fazla tövbe ve istiğfar ediyor ise, Müslümanların çok daha fazla tövbe ve istiğfar etmesi gerekir. Zira Hz. Peygamber (sav) günahlardan çok uzaktı. Öyle olmasına rağmen tövbe etmekten geri durmuyordu. O halde Müslümanların tövbe etmeyi ihmal etmemesi gerekir.

للّـــهُ أَفْرحُ بتوبةِ عَبْدِه مِنْ أَحَدكُمْ سقطَ عَلَى بعيرِه وقد أَضلَّهُ في أَرضٍ فَلاةٍ

1) Buhârî

Rasulullah (sav)'ın hizmetkârı Ebû Hamza Enes b. Mâlik el-Ensârî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Allah, kulunun tövbesine, sizden birinin ıssız çölde kaybettiği devesini bulduğu zamanki sevincinden daha çok sevinir." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yüce Allah, kulunun tövbe etmesinden çok hoşlanır ve en çok sevdiği amel budur. Kullarının tövbe etmesi, O'nun şanının göstergesidir. Yüce Allah'a tövbe etmek, O'nun yüceliğini kabul etmektir.

2. Bir kul, en çok neye sevinir? Çok değerli bir şeyini kaybettikten sonra onu bulmasına sevinir. Yüce Allah da bu şekilde tövbeler karşısında sevinir. Bir kul için Yüce Allah'ı sevindirmek, onun karşılığını kat kat almak demektir. Bunun en kolay yolu ise çokça tövbe etmektir. Çokca tövbe ederek Yüce Allah'ı sevindirenler, elbette bunun karşılığını fazlası ile öte dünyada alacaklardır.

«إِنَّ اللهَ عزَّ وجَلَّ يقْبَلُ توْبة العبْدِ مَـــالَم يُغرْغرِ»

Ebû Abdurrahman Abdullah b. Ömer b. el-Hattâb (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah azze ve celle, can boğaza dayanmadığı müddetçe kulunun tövbesini kabul eder." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Demek ki, tövbe etmek insan için vardır. Tövbenin ölüm anına kadar yapılması izni bulunmaktadır. Bir insan ölüm anına kadar tövbe edebilir. Hiçbir kimse günahlarından dolayı umutsuzluğa kapılmayacak, tövbe edecek ve tövbesinin kabul edileceğini bilecektir. Yeter ki, kul tövbe etsin ve işlediği günahını bir daha işlemesin veya işlememeye azmetsin.

2. Canın boğaza dayanması, insanın ölüm halini yaşaması demektir. Son nefese kadar Allah'ın tövbeleri kabul etmesi, Rahman ve Rahim olan Yüce Allah'ın büyüklüğünden ve şanındandır. Zira Yüce Allah, hiçbir kuluna ceza vermekten hoşlanmaz. Yeter ki, o insanın akaidi bozuk olmasın.

2) Buhârî ve Müslim

3) Bu hadisi Tirmizî rivayet etmiştir.

Akaidi düzgün olan her Müslümanın Yüce Allah'tan af dileyip tövbe etmesi, bunun karşılığında da Yüce Allah'ın onu bağışlaması umut edilir.

« كان فيمنْ كَانَ قَبْلكُمْ رَجُلٌ قتـــل تِـــسْعةً وتِسْعين نفْساً ، فسأَل عن أَعلَم أَهْلِ الأَرْضِ فدُلَّ على راهِبٍ ، فَأَتَاهُ فقال إِنَّهُ قَتَل تِسعةً وتسعِينَ نَفْساً ، فَهلْ لَهُ مِنْ توْبَةٍ ؟ فقال : لا فقتلَهُ فكمَّلَ بِـــهِ مِائةً ثُمَّ سألَ عن أعلم أهلِ الأرضِ ، فدُلَّ على رجلٍ عالِمٍ فقال: إنهَ قَتل مائةَ نفسٍ فهلْ لَهُ مِنْ تَوْبةٍ ؟ فقالَ: نَعَمْ ومنْ يحُولُ بيْنَهُ وبيْنَ التوْبة ؟ انْطَلِقْ إِلَـــى أَرْضِ كذا وكذا ، فإِنَّ بها أُناساً يعْبُدُونَ الله تعالى فاعْبُـــدِ الله مَعَهُـــمْ ، ولا تَرْجعْ إِلى أَرْضِكَ فإِنَّهَا أَرْضُ سُوءٍ ، فانطَلَق حتَّى إِذا نَصَف الطَّريـــقُ أَتَـــاهُ الْموْتُ فاختَصمتْ فيه مَلائكَةُ الرَّحْمَةِ وملاكةُ الْعَذابِ . فقالـــتْ ملائكـــةُ الرَّحْمَةَ : جاءَ تائباً مُقْبلا بِقلْبِه إِلى اللَّه تعالى ، وقالَتْ ملائكَةُ الْعذابِ : إِنَّهُ لَمْ يَعْمَلْ خيْراً قطُّ ، فأَتَاهُمْ مَلَـــكٌ في صُـــورَةِ آدمـــي فجعلـــوهُ بيْنـــهُمْ أَي حكماً فقال قيسوا ما بَيْن الأَرْضَين فإِلَى أَيَّتهما كَان أَدْنى فهْو لَهُ، فقاسُـــوا فوَجَدُوه أَدْنى إِلَى الأَرْضِ التي أَرَادَ فَقبَضْتهُ مَلائكَةُ الرَّحمةِ »

Ebû Saîd Sa'd b. Mâlik b. Sinân el-Hudrî (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sizden öncekiler arasında bir adam vardı. Doksan dokuz kişiyi öldürmüştü. Yeryüzünün en bilgili adamını soruşturdu. Ona bir rahibi söylediler. Ona gitti.

Doksan dokuz kişiyi öldürdüğünü, tövbesinin kabul edilip edilmeyeceğini sordu. Rahip, "Hayır kabul edilmez." dedi. Bunun üzerine onu da öldürdü. Onunla yüzü tamamladı.

"Sonra (yine) yeryüzünün en bilgili adamını soruşturdu. Ona bilgili bir adamı söylediler. Ona (gitti). Yüz kişiyi öldürdüğünü tövbesinin kabul edilip edilmeyeceğini sordu. O (bilgili kişi), "Evet kabul edilir. Seninle tövbe arasına kim girebilir ki? Falan yere git. Orada Allahu Tealâ'ya ibadet eden insanlar var. Onlarla birlikte Allah'a ibadet et. Bir daha da memleketine dönme. Zira orası kötü bir yer." dedi.

Adam yola çıktı. Yarı yola geldiğinde öldü. Rahmet melekleri ile

azap melekleri bu adam hakkında tartışmaya başladılar. Rahmet melekleri, "O tövbe etmiş olarak Allahu Tealâ'ya kalbiyle yönelmiş bir vaziyette geldi." dediler. Azap melekleri ise, "O, bu zamana kadar hiçbir hayır işlemedi," dediler. Bu arada insan suretinde bir melek yanlarına geldi. Onu hakem tayin ettiler. O şöyle dedi: "Geldiği yer ile gideceği yerin mesafesini ölçün. Hangi tarafa daha yakın ise o oraya aittir." Mesafeyi ölçtüler. Onu gitmek istediği yere daha yakın buldular. Bunun üzerine onu rahmet melekleri aldı." *(4)*

Sahihteki başka bir rivayete göre; o, iyi insanların yaşadığı köye bir karış daha yakın olduğundan oranın ahalisinden sayıldı.

Sahihteki diğer bir rivayette ise; Allahu Tealâ (köylerden) birine uzaklaşmasını diğerine de yakınlaşmasını emretti. Ondan sonra da meleklere aralarını ölçün diye emretti. Ölçtüler ve onu gideceği yere bir karış daha yakın buldular. Bunun üzerine o kişi bağışlandı.

Başka bir rivayete göre; o, gideceği yere doğru göğsünün üzerinde yaklaştı.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Her şeyden önce hiçbir günahkar için hüküm vermek doğru değildir. Kişiler hakkında hükmünü Yüce Allah verecektir. Bir Müslüman, birçok günahı olan kişi hakkında kötü tespitlerde bulunmadı diye Allah'tan ceza görmez, ancak tespitte bulunur ise bunun cezasını görebilir. Bu bakımdan zahiren Müslüman olan hiç bir günahkar hakkında karar verip şunun cehennemlik ya da şunun cennetlik olduğunu söylemek doğru değildir. Yüce Allah kimi affeder, kimi bağışlar bunu kimse bilemez. Bu konuda hüküm sahibi sadece Allah'tır.

2. Bir Müslüman, hayatı boyunca kötü işler yapar, ancak son dönemlerinde iyi işlere yönelebilir ve kurtulanlardan olur. Yine bir Müslüman hayatı boyunca iyi işler yapar, son dönemlerinde yanlışa sapar, daha önceden yaptıklarını siler götürür. Önemli olan akibetin hayırlı olmasıdır. Bu bakımdan her zaman için 'hayırlı akibetler' dilemek gerekir. Yüz kişiyi öldürüp de tövbe niyeti ile yola çıkan kişinin hayırlı sonu, buna işaret etmektedir.

3. Her önüne gelen günahkar Müslüman için, 'senin yerin cehennemdir' tespiti, insanı küfre kadar götürebilir. Bu tür hükümleri vermek

4) Buhârî ve Müslim

tekfircilerin işidir. Bu gibi tespitlerden kesinlikle kaçınmak gerekir. Biz Müslümanlara düşen, yanlış yolda olduğunu gördüğümüz günahkar veya hatalı insanlara doğruyu göstermek, onlara davet ve tebliğ görevimizi yapmaktır.

4. Bir Müslüman ne kadar büyük günahlar işlerse işlesin, tövbe edip Rabbine yönelince, Yüce Allah ona her türlü yardım yollarını kolaylaştırır ve hatta yukarıdaki hadiste ifade edildiği gibi, iki köyün arasındaki mesafeyi bile gübahkarın lehine değiştirebilir.

5. Bu hadiste çok büyük dersler ve hikmetler gizlidir. Özellikle İslam davetçileri için büyük öğütler vardır. Ne olursa olsun, insanlara karşı merhamet ve şefkatle yaklaşmak gerektiğini anlatmaktadır. En günahkarların bile 'güzel söz ve hikmetle davet edilmeleri' halinde, cennet ehli insanlar olabileceği anlatılmaktadır.

6. Yüce Allah samimi bir niyetle tövbe etmek isteyen yüz kişinin katilini bile bağışlamıştır. Bu, şu demektir, Yüce Allah en çok, samimi olarak tövbe edenleri sever ve tövbelerini de kabul eder.

2. DERS

DAVET FIKHI

Allah'a Davetin Farz Oluşunun Delilleri

Yüce Allah'a davet, ağırdan alınamayacak, geri kalınamayacak kadar önemli ve ihmali asla mümkün olmayan farz bir görevdir.

1- Bu hususa bizzat ya da dolaylı, açık ya da kapalı işaret eden birçok emir vardır.

Bizzat işaret eden emirlerden birisi Yüce Allah'ın şu emridir:

"Sizden hayra çağıran, iyiliği emredip, kötülükten men eden bir ümmet bulunsun." (Ali İmran, 104)

Peygamber (sav) efendimiz de şöyle buyuruyor:

"Şâhit olan gâib olana tebliğ etsin. Umulur ki şahit olan (sözü) kendisinden daha iyi ezberleyip (muhafaza edene) tebliğ etmiş olur."

"Bir ayet bile olsa benden tebliğ edin."

Bütün bunların hepsi emirdir. Emir ise mutlak (kayıtsız) olarak kullanıldığı zaman farziyet ifade eder.

Bizzat olmasa da dolaylı olarak açık bir şekilde bu görevi emreden Yüce Allah'ın emirleri şöyledir:

"Hikmet ve güzel öğütle Rabbinin yoluna çağır, onlarla en güzel şekilde mücadele et." (Nahl, 125)

"Sen Rabbine çağır, şüphesiz sen doğru (hakka varan), bir yol üzerindesin." (Hacc, 67)

"Bundan dolayı sen (tevhid dini üzere anlaşmağa),davet et ve emrolunduğun gibi doğru ol. Onların keyiflerine uyma." (Şura, 15)

Bu Resulullah (sav)'a Allah'ın hitabıdır. Resulullah'a hitap ise, eğer o işin Resulullah'a has bir görev olduğuna ilişkin bir karine yoksa bütün ümmete hitaptır. Burada böyle bir karine yoktur. Bilakis Resulullah (sav)'tan sonra Hz. Ebubekir (ra) döneminde Müslümanların bu görevi yerine getirmeleri, bu hitabın bütün ümmeti kapsadığına bir işaret ve ay-

nı zamanda ümmetin azmini ve gayretini bu mühim görevin yerine getirilmesi ve bir an bile yavaş davranıp geri durulmaması için teşviktir. Çünkü bizim imamımız/önderimiz ve Peygamberimizin kendisinin bizzat emrettiği bu görevi ihmal ettiğine, noksanlaştırdığına veya geri kaldığına rastlamıyoruz. Nasıl olur da biz Müslümanlar bu görevden geri kalır, yavaş davranırız? O halde bizim hakkımızdaki hüküm daha kuvvetlidir.

Bu görevi emreden deliller ise şunlardır.

"Böylece sizi orta bir ümmet yaptık ki, insanlara şahit olasınız, Peygamber de size şahit olsun." (Bakara, 143)

"Allah uğrunda O'na yaraşır şekilde cihad edin. O, sizi seçti ve dinde size bir güçlük yüklemedi. (Sizin dininizi de) babanız İbrahim'in dini (gibi geniş kapsamlı yaptı, daraltmadı.) O (Allah) bu (Kur'an) dan önce (ki kitaplarda) da bu (Kur'an)'da da size Müslümanlar adını verdi ki, Peygamber size şahit olsun. Siz de insanlara şahit olasınız." (Hacc, 78)

Çünkü örneklik tebliği gerektirdiği gibi şahitlik de tebliği gerekli kılar. Öyle ise farz olan şahitliğe tabi olarak bu görev de farz kılınmış olur.

"Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet oldunuz. İyiliği emreder, kötülükten men edersiniz ve Allah'a inanırsınız." (Ali İmran, 110)

"Ey İnananlar! Size, sizi acı azaptan kurtaracak bir ticaret göstereyim mi? Allah'a ve Resulüne inanırsınız, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda savaşırsınız. Eğer bilirseniz sizin için iyisi budur. (Böyle yaparsanız Allah) sizin günahlarınızı bağışlar ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerinde hoş konutlara koyar. İşte büyük kurtuluş budur." (Saff, 10-13)

Hz.Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"Benden bir söz işitip de onu başkasına tebliğ edinceye kadar muhafaza edeni Allah güzelleştirsin. Birçok fıkıh bilgini vardır ki başkası ondan daha ince anlayışlıdır. Birçok fıkıh taşıyan da fakih değildir."

Burada geçen kelimeler her ne kadar haber sigasıyla geçmişse de meşhur usul kaidesine göre emir manasına gelir.

2- Resulullah (sav) nebilerin ve resullerin sonuncusudur. Risaleti kıyamete kadar sürecektir.

"Âlemlere uyarıcı olsun diye kulu (Muhammed)'e furkanı (hakkı bâtıldan ayırma ölçüsünü) indiren (Allah)'ın hayır ve bereketi pek çoktur." (Furkan, 1)

"(Ey Muhammed), biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." (Enbiya, 107)

"Biz seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik." (Sebe, 28)

"Fakat o Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur." (Ahzab, 40)

"Deki: Ey insanlar, ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi Allah'ın elçisiyim." (Araf, 158)

Nitekim Resulullah (sav) da kendisini şöyle tarif ediyor: **"Peygamber, özel olarak kendi kavmi ve genel olarak bütün insanlar için gönderilmiştir."**

İnsanların tümü ona indirilen hükümlere muhataptırlar ve onlarla amel etmeleri gerekir.

"Rabbinizden size indirilenin en güzeline uyun." (Zümer, 55)

Peygamber (sav)'in kıyamet gününe kadar devam edecek evrensel bir risaletle gönderilmiş olması, onun davetinin de kıyamete kadar devam etmesini gerekli kılar. Çünkü Yüce Allah kullarını, acıması hasebiyle kendilerine tebliğ ve beyan ulaşmadan onları hesaba çekmez.

"Biz elçi göndermedikçe (hiçbir kavme) azap edecek değiliz." (İsra, 15)

"Şayet onları ondan önce bir azap ile helak etseydik; "Rabbimiz bize bir elçi gönderseydin de böyle alçak ve rezil olmadan önce senin ayetlerine uysaydık!" derler." (Taha, 134)

Resulullah (sav) hayatta iken bütün yöntem ve vasıtaları değerlendirerek bizzat konuşarak veya yazışarak, doğrudan veya elçileri vasıtasıyla gerçekleri açıkladı. Çünkü o Allah'a ve ahiret gününe kavuşacaklarını ümit edenler ve Allah'ı çokça ananlar için bir örnek, bir komutandı. Ondan sonra ashabı açıklamaya devam etti. Müslümanlar da aynı şekilde ashaba uydular. İşin bu şekilde devam etmesi gerekirdi. Fakat hayat böyle devam etmedi. Her geçen zaman arkasında daha şerlisini bırakıp gitti. Şer ise sükûtla karşılaştığında boş durmaz, yeryüzünü fesat ve şer çukuruna çevirir.

Nitekim Yüce Allah bu hususla ilgili olarak şöyle buyuruyor:

"Eğer Allah insanların bir kısmıyla diğerlerini savmasaydı, dünya bozulurdu." (Bakara, 251)

"Eğer Allah'ın bazı insanları diğer bazısıyla savması olmasıydı, içlerinde Allah'ın İsmi çok anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler yıkılırdı. (Fakat Allah, bazı insanları güçlendirerek, mü'min kullarını savunur kendisine inananlar ile isminin anıldığı mâbedleri korur.) Allah kendi (dini)ne yardım edenlere elbette yardım eder şüphesiz Allah kuvvetlidir, galiptir." (Hacc, 40)

3- İlmini gizleyip insanlara açıklamayanlar hakkında çok şiddetli korkutucu haberler vardır.

"İndirdiğimiz açık delilleri ve hidayeti -biz kitapta insanlara açıkça beyan ettikten sonra-gizleyenler (var ya) işte onlara hem Allah lânet eder, hem de bütün lânet edenler lânet eder. Ancak tevbe edip (durumlarını) düzeltenler, (gerçeği) açıklayanlar başka. Onları bağışlarım. Çünkü ben tevbeyi çok kabul edenim, çok esirgeyenim." (Bakara, 159-160)

"Allah'ın indirdiği kitaptan bir şey gizleyip, onu birkaç paraya satanlar var ya, işte onlar karınlarına ateşten başka bir şey, doldurmuyor." (Bakara, 174)

"Allah, kendilerine kitap verilenlerden: "Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, gizlemeyeceksiniz" diye söz almıştı. Fakat onlar, verdikleri sözü arkalarına attılar ve ona karşılık birkaç para aldılar. Ne kötü şey satın alıyorlar (onlar)?" (Ali İmran, 187)

Bu korkutma, Allah'a davet görevine sarılmayı gerekli kılar.

4- Yeryüzünde Allah'ın dininin yerleşmesi, dünya ve ahiret mutluluğunun sağlanması, diğer bütün insanların yaşam haklarının korunması bizim üzerimize vaciptir.

Davet ise bu vacibi yerine getirebileceğimiz bir yoldur. Vacibin kendisiyle tamlandığı şey de vaciptir. Usulcüler bu kuralı böylece belirlemişlerdir.

5- Sahabe çağından günümüze kadar bütün Müslümanlar Allah'a davetin vâcip olduğunda icma etmişlerdir.

Her ne kadar Müslümanların azmi ve gayreti bu görevi yerine getirme hususunda azalmışsa da hüküm böyledir.

2. DERS

KAVRAMLAR

Adalet, Avf, İstiğfar

Adalet

İlahi ölçülere uygun olarak herkese hakkını vermeye "adalet" denir. Bazen, "adalet" kavramı ile "eşitlik" kavramı birbirine karıştırılıyor. Halbuki her eşit olan âdil olmayabilir. Hatta herkese eşit davranmak bazen zulüm doğurur. Bunun zıddı ise zulümder. Haddi aşmak, Allah Teala'nın belirlediği sınırlara rıza göstermemektir.. (1) Hanefi fukahası; Allah (cc)'m indirdiği hükümlerle hükmedilen, mü'minlerin bey'atla gayrimüslimlerin "zimmet akdi" ile güvenliğe kavuştukları beldelere dâru'l-İslâm dedikleri gibi, dâru'l-adl de demişlerdir.(2) Çünkü İslâm dini, Allah (cc)'ın indirdiği ile hükmetmektir ki, esasen "adâlet" budur.

Usûl-i hadis kitaplarında râvide aranan şartlar zikredilirken "adâlet" şartı aranır. İbn-i Hacer "adl ve âdilden murad, takva ve mürüvvete bağlanmayı sağlayacak bir melekesi olan kimsedir. Takva ise, şirk, fısk ve bid'at gibi kötü işlerden sakınmaktır" demektedir.(3) İmam-ı Şafi "adâlet, Allahû Teâla (cc)'nın emrine uygun şekilde amelde bulunmaktır"(4) hükmünü zikretmektedir.

Afv, İstiğfar

Arapça bir kelime olup, "Bir şeyin eserini gidermek, ortadan kaldır-

1) Ahmet Rifat, Tasvir-i Ahlâk, sh. 21-22.
2) Ömer Nasuhi Bilmen, Hukuki İslâmiyye ve Istılâhatı Fıkhiyye Kamusu, İst.1976, c. III, sh. 512. Mad. 526/1.
3) İbn-i Hacer Askalani, Nuhbetu'l Fiker Şerhi, Ank 1971, sh. 34.
4) İmam-ı Şafü, er-Risale, Kahire, 1979 (2. bsm.) sh. 25, madde:71.

mak" manâsına gelir.(5) Afv kelimesi ile birlikte mütalaa edilmesi gereken bir ıstılâh da "istiğfar"dır. Bunu şu şekilde tarif etmek mümkündür. "Bir kimsenin Allahû Teâla (cc)'dan günahlarının bağışlanmasını istemesine istiğfar denir." Bu kelime ga-fe-re aslından gelir. Bir işi düzeltmek mânâsınadır. Aynı zamanda örtmek, bir nesneyi zarf içerisine koymak mânâlarını da içine alır. Esma-i Hüsna'dan birisi de "Gaffar"dır. Gaffar, "kullarının ayıplarını örtüp, günahlarını ve hatalarını bağışlayan" demektir.

Allah Teala'nın Esma-i Hüsna'sından olan avf ism-i celilinin bir tecellisi olarak mü'min kulların da birbirlerine karşı afvedici olması, birbirlerine şefkat ve merhametle davranmaları gerekir. Kaba, kırıcı, itici ve benzeri huyların mü'minlerde bulunmaması lazımdır.

Resûlullah (sav)'ın "Allahû Teâla (cc) affeden bir kulun, izzetini ve şerefini artırır"(6) buyurduğu bilinmektedir. Mü'minlerin birbirlerine karşı şefkatli olmaları zarûridir "Hukuku'i ibad" diye isimlendirilen "kul hukuku" ancak karşılıklı rıza ve helâlleşme ile giderilebilir. Ayrıca "Her kim bir müslümanın ayıbını örterse, Allah (cc) da, kıyamet gününde onun ayıplarını örter"(7) hadis-i şerifi; mü'minlerin birbirlerini afvetmelerinin lüzümuna işaret etmektedir.

Allahû Teâla (cc)'nın emirlerini, nefsine uymak ve tembellik sebebiyle yerine getiremeyen her insan, "tevbe ve istiğfar" etmek durumundadır. Bunun neticesi, o fiilin tesiri ortadan kalkarsa, afvedilmiş olur. Ancak kat'i olarak bilinemiyeceği için mü'minler "ümid" ile "korku" arasında yaşamaya gayret ederler.

Mü'min kul, çokca ibadet edecek, hayır hasenat yapacak, cihad için vaktini ve malını harcayacak ama bütün bunları yaparken yine istiğfar edecek. Yaptıklarıyla gururlanmayacaktır. Zira, amel işlemekten daha zor olanı, amellerin makbul bir amel olması için de istiğfar şarttır. Allah Resûlü (sav) Efendimiz kendisinin günde en az yetmiş kere istiğfar ettiğini belirtmesi, bize yeter bir işarettir.

5) İbn-i Manzur, Lisanu'l Arab, Cevherî, es-Sıhah ve el-Müncid.
6 İmam Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, c. II, sh. 386.
7) Sünen-i İbni Mace, İst.1401, c. II, sh. 850, Hd.No:2547.

3. DERS

TEFSİR

Geçmiş Peygamberler ve Ahiret Gününe İman

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝٤
أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝٥

Bundan sonra gaybda özetlenen imana ait esaslar vahiy ve nübüvvet (peygamberlik) meselesi olması bakımından bir derece daha açıklanarak buyuruluyor ki:

4- *Ve o muttakîler ki, hem sana vahiy ve inzal edilen ve edilmekte olan Kitap ve şeriata, hem de senden önce vahiy ve inzal edilmiş bulunan kitaplara iman ederler. Ahiret gününe de kesinkes inanırlar.*

Onlar Allah Teâlâ'dan sana gelen ve senden önceki peygamberlere gelen her şeye inanırlar. Allah Teâlâ'nın kitapları ve peygamberleri arasında bir ayrım yapmazlar. Bu iman ancak Hz. Muhammed (sav)'in peygamberliğine ve bütün geçmiş peygamberlere iman ile mümkündür. Çünkü habere iman, haber verene imana bağlı bulunduğu gibi, onlara tüm indirilenlerden birisi de peygamberlik davasıdır. Şu halde bütün inzal edilmiş kitaplara ve geçmiş peygamberlere, esas itibariyle iman da, İslâm iman ve inancından bir parçadır.

Bu ve benzeri Kur'ân âyetleri ve Peygamber'in sünnetleri bize özellikle şunu gösterir ki, Müslümanlık dini geneldir. Diğer dinler ise tâbi bulundukları bayrak altında, din işleri bakımından, kendilerinden başkalarını yaşatmazlar, vicdanlarının sınırı dar ve kısadır.

Bunlar, kendilerinden başkasına hayat hakkı tanımazlar ve bunu dinlerinin gereği olarak bilirler. Bir hak tanırlarsa bile bunu yalnız politik bir zorlama ile yaparlar. Yakın zamanlara kadar Hıristiyan devletlerin içinde

kendilerinden başka bir millet yaşattığı görülmemiş ve bu sebeple bunlar başka dinden olan kavimlere hâkim olamamıştı. Son zamanlarda bu vicdan darlığındaki politik hastalığı gören Avrupa devletleri Katoliklik ve Protestanlık kavgalarından doğan bir vicdan hürriyeti davasıyla Fransız inkılâbından sonra liberallik, laiklik ve insanlık kelimeleri altında Hıristiyanlık kelimesinden sapmaya doğru yürümüş ve o zamandan beri diğer milletler üzerinde hükümet kurmaya yol bulabilmişlerdir.

Fakat bu kelimeler olumlu ve merhametli, genel bir hak vicdanı kurulmasını değil, dinsizliğe ve bencilliğe doğru olumsuz bir gidişi hedef almaktadır. İlme ve sanayiye ait gelişmelerini gerçeğe bağlayacak yerde, insanlığı haktan uzaklaşmaya, vicdansızlığa ve ihtiraslara sürüklemiş ve sonucu da İslâmiyet'in gösterdiği gerçek ve olumlu hürriyet hakları ile insanlığa temin ettiği ve yaydığı gerçek evrensel hayattan uzaklaşmak ve hayatın ızdıraplarını artırmaktan ibaret olmuştur.

İnsanlığın şimdiki sapıklığı, beşeriyetin doğru üzerinde egemen olması fikrinde (demokraside) toplanıyor. Bu ise, insanlar arasında en kuvvetli görünenlerin "tapılan bir yaratıcı" gibi kabul edilmesine sebep oluyor. Bu, tutkuların kuvvetlenmesiyle hukukun (hakların) çiğnenmesini, herkesin selamet ve emniyetinin bozulmasını doğuruyor. Hâlbuki insanın saadeti gerçekte insanlığın hakka egemen olması davasında değil, tam tersine hakkın insanlığa egemenliği esasındadır. Ve İslâm'ın eşit yaşamak için *"Ancak sana ibadet ederiz ve ancak senden yardım bekleriz." (Fâtiha, 5)* antlaşmasıyla öğrettiği "yaratılış kanunu" da budur.

Şu halde insanlık, ya hakka üstün gelmek davasıyla ihtiras ve ızdırap içinde birbirini yiyip gidecek veya Hak Teâlâ'ya iman ile onun mutlak egemenliğine uymak için İslâm dinine ve Muhammed (sav)'in bildirilerine sarılacaktır. Hakkı, insanın emri altında gören dar vicdanların kurtuluşa ereceklerini ve beşeriyetin dairesi için bir olumlu kutup olabileceklerini zannetmek en büyük hatadır.

"Ahirete ait kuvvetli bilgi sahibi olacak olanlar da ancak bunlardır, bu genişçe imana sahip olanlardır."

Allah'ın peygamberlerini farklı gören, kimine inanıp kimine inanmayarak Hz. Muhammed (sav)'in peygamberliğini ve ona inen Kitap ve dini tanımayanların ahiret hakkında birtakım zanları, bazı kanaatları bulunsa bile yakinleri yani kuvvetli bilgileri yoktur.

Esasen her felsefede, her dinde bir ahiret fikri vardır. Fakat bunların çoğu delilsiz birtakım ideallerden ibaret kalır. Çünkü meseleler ve ahiret yolunun varlığının imkânı akıl ve kalp ile her zaman sabit olursa da, ger-

çekleşmesinde aklî delil, varsayımlar ve kalbî temenniler yeterli değildir. O ancak Allah tarafından gelen saygıdeğer peygamberlerin sadık haberleri ile bilinebilecek gaybe dair haberlerdendir. Bunu sona erdiren ve tamamlayan ise peygamberlerin sonuncusu olan Hz. Muhammed Mustafa (sav)'dır. Şu halde peygamberlere iman etmeyenlerin, ahiretçe doğru imanları olamayacağı gibi, geçmiş peygamberlere iman edenler bile son peygambere ve ona indirilen Kitap ve şeriata iman etmedikçe, ahiret hakkındaki iman ve kanaatleri yakîn (kesinlik) derecesini bulamaz. Mesela Yahudiler: *"Cennete ancak Yahudi olanlar girecektir." (Bakara, 111)* derler. Hıristiyanlar da aynı sözü kendileri hakkında söylerler. Kendilerinden başkasına dünya ve ahirette hayat ve saadet hakkı tanımazlar.

5- *İşte onlar, Rablerinden gelen bir hidayet üzeredirler ve kurtuluşa erecekler de ancak onlardır.*

Yukarıda anlatılan bu üstün özelliklere sahip olanlar, bu sıfatları üzerlerinde taşıyanlar Allah Teâlâ tarafından ihsan edilen bir nur, delil ve basiret üzeredirler. Herkesin fikrinde ve zikrinde *"müflihûn müflihûn"* diye duyup andıkları ve fakat tayin edemedikleri ebedî olarak kurtuluşu bulanlar, bulacak olanlar, gazab ve sapıklıktan kurtulmuş olarak Allah'ın ebedî nimetlerine erecekleri kat'î olanlar, ancak bunlar, bu hidayet üzere bulunanlardır. Allah ve Peygamber tanımayanlar ya da önceki peygamberlere iman etmiş olanlar değildir.

Esasen İman edip de beden ile ve mal ile ibadet ve güzel işler yapmayanların halleri de tehlikeden uzak değildir. Bunların kurtuluşları mümkün olsa bile tam ve kâmil değildir. Mademki, imanları vardır ilahî rahmet ile kurtuluşları kâbil ise de olağanüstü kabilindendir, Allah'ın sünneti değildir. Bununla beraber onlar hakkında imansızlar gibi sonsuz ümitsizlik de caiz olmaz. Zira Allah katında imanın zerresi de kaybolmaz.

"Müflih", *"iflah"*dan "felah bulan, kurtulan" demektir. *"Felah"* aslında önündeki engeli yarıp, kendini kurtarmak ve istediğine ermek yani zafer bulmaktır. Müminler de dünya ve tabiat ve şehvet engellerini yarıp, gaybda gizlenen dileklerine kavuşan ve ahirette sonsuz kurtuluşa erenler olacaktır.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- İslam kendinden önceki şeriatları ve peygamberleri inkâr etmemektedir. Tam aksine hepsine inanmayı, hepsinin Allah Teâlâ tarafından hak olarak gönderildiklerini tasdik etmeyi emretmektedir. Ancak son din

olarak gelen İslam'ın kendinden önce gelmiş bütün şeriatları neshedip yürürlükten kaldırdığını da bildirmektedir. Dolayısıyla bütün insanlık Kur'an-ı Kerim'e ve Resulullah (sav) Efendimize inanmak ve İslam şeriatına tabi olmak zorundadır.

2- Kur'an-ı Kerim'i rehber ve Hz. Peygamber (sav) Efendimizi önder olarak tanımayanlar ebediyen hüsrandadırlar. Hz. Muhammed (sav) Efendimizin peygamberliğini inkâr eden Hıristiyan ve Yahudiler Ehli Sünnet itikadına göre ebedi olarak cehennemde kalacaklardır. Onlara Ehli Kitap denilmesi itikadi açıdan bir değişiklik oluşturmaz. Sadece Müslümanlarla alakalı ilişkilerinde gayri Müslimler arasında bir imtiyaz sahibi olmalarını sağlar.

3- Dil ile ahiret var deyip sonra da ahiret yokmuş gibi bir hayat sürülemez. Dünyaya dalıp ahireti unutanlar sözlerinde samimi olmayanlardır. Ahiret varlığına inanarak bir hayat sürmek zorundayız.

3. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Sabrın önemi

« قَد كَانَ مَنْ قَبْلكُمْ يؤْخَذُ الرَّجُلُ فيُحْفَرُ لَهُ في الأَرْضِ في جْعلُ فيهَا ، ثمَّ يُؤْتى بالْمنْشارِ فَيُوضَعُ علَى رَأْسِه فيُجعلُ نصْفَيْن ، ويُمْشطُ بأَمْشاط الْحديد مَا دُونَ لَحْمه وَعظْمه ، ما يَصُدُّهُ ذلكَ عَنْ دينه ، واللّه ليتمنَّ اللّهُ هَذا الأَمْر حتَّى يسير الرَّاكبُ منْ صنْعاءَ إلَى حَضْرمْوتَ لا يخافُ إلاَّ الله والذِّئْبَ عَلَى غنَمه ، ولكنَّكُمْ تَسْتَعْجلُونَ »

Ebû Abdullah Habbâb b. Eret (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Kâbe'nin gölgesinde hırkasını yastık yapmış bir hâlde dinlenirken Rasulullah (sav)'ın yanına gittik. Hâlimizden şikâyet ettik.

"Bizim için yardım dilemeyecek misiniz? Bizim için Allah'a dua etmeyecek misiniz?" dedik. Şöyle buyurdu:

"Sizden önceki ümmetler içinde bir adam yakalanır, onun için bir kuyu kazılır, oraya konurdu. Sonra da testere getirilir, başının üzerine konulur, ikiye ayrılırdı. Demirden taraklarla etleri ve kemikleri taranırdı da bu, onu dininden döndürmezdi. Vallahi, Allah bu işi kemâle erdirecektir. Hatta bir atlı San'a'dan Hadramevt'e kadar gidecek, Allah'tan ve koyunlarına kurdun saldırmasından başka hiçbir şeyden korkmayacaktır. Ne var ki, siz acele ediyorsunuz." (1)

1) Buhârî

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.İslam davasını hakkıyla yayan ve yerine getirenler, her dönemde türlü çile, işkence, sıkıntı ve haksızlıklara uğramışlardır. Hiç bir peygamber yoktur ki, rahat hayat sürmüş olsun. Hepsinin hayatında çile, işkence, hapis, hakaret ve iftiraya uğrama vardır.

Peygamberler böyle olunca, elbette ki, onların yolundan gidenlere de türlü çileler ve musibetler dokunacaktır. Müslüman çile adamı olmaya namzettir. Buna göre sabrı ve bu uzun yürüyüşe göre nefesi olmalıdır.

2. Ma'rufu, iyi ve adil olanı tavsiye ederek dünyada adil bir düzen kurulmasından yana olanların, dünyayı sömürüp açlığa mahkum edenlerce önleri kesilecek, piyonları aracılığı ile zulümlerini artıracaklardır. Zalimlerin piyonluğunu yapanlar, günlerini gün edebilecekler, ancak bu dünyada yaşadıkları rahat hayatlarının hesabını öte dünyada çok zor vereceklerdir.

3. Dünyada alınıp satılan kadınların, karnını doyurmak için uyuşturucu kuryeliği yapan çocukların, vatanlarını savundukları için başlarına bomba yağanların, açlık çekerek ölenlerin, hastalıklarla yok edilenlerin hesapları, hakim güçlerden sorulacağı gibi, onlara piyonluk yaparak zalimlerin güçlerini artıranlardan da sorulacaktır.

« لَيْسَ الشديدُ بالصُّرَعة إنّما الشديدُ الّذي يَمْلِكُ نَفسَهُ عِنْد الْغَضَبِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Güçlü kişi, güreşte yenen değil, hiddet anında nefsine hâkim olandır." *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bizler, güçlü insan denince bedenen güçlü olanı anlarız. Halbuki, güçlü olmak bu değildir. Fiziksel güç, iyi kontrol edilmediğinde insanlar içinde sahibini maskara da edebilir. En güçlü olan insan, kavga ve tartışma anında hiddetine yenilmeyen ve gadabına esir düşmeyendir. En şiddetli tartışmalardan bile etkilenmeyenler, en güçlü olanlardır.

2. Her şartta nefsine hakim olanlar saygı görür, itibar edilirler. Ancak küçük tartışmalarda bile üste çıkmayı arzulayanlar, hiddete hiddetle karşılık verirler. Bunlar, ne de cevval adam, hasmının saldırısına ne de güzel cevaplar verdi' denilerek takdir görseler de uzun zamanda saygınlıklarını yitirirler.

2) Buhârî ve Müslim

3. DERS

DAVET FIKHI

Allah'a Davetin Metot ve Vasıtaları

Allah'a davet yolu ve vesileleri hayatın bütün evrelerini kapsar. Müslüman, sahip olduğu gücün tümüyle, çalıştığı her işte insanları doğru yola çağırarak, Allah'a davet eder. Doktor, mühendis, astronot, coğrafyacı, tarihçi, ziraatçı, tüccar, sanatkâr, başkaları... ve daha niceleri... Evet bunların tümü çalıştıkları mekânlarda insanları Allah'a çağıran birer davetçi olmaları gerekir. Bunlardan her biri sanatını ve özen gösterdiği mesleğini, çalıştığı işini evvela Allah'a yaklaştıracak bir vesile kılmalı, insanlarla karşılaştığı zaman onlara çok iyi davranmalıdır. Şu kaidenin mutlaka yerleşmesi lazımdır. Herkes maişetini temin etmek için günlük işinde çalışacak ve ümmet onun bu çalışmasından istifade edecektir. Allah'a davet görevi de (tıpkı maişeti temin etmek için çalışmak gibi) bütün Müslümanlara **farz-ı ayn** bir görevdir.

Müslüman'ın bu denklemi içine sindirip hayatın tümünü -başından sonuna kadar- çepeçevre kuşatmasından başka yolu yoktur. O yol da Allah'a davet ve sırat-ı müstakime insanları sevk etmektir. İlk Müslümanlar bu denklemi iyi kurdular. Onlar günlük işleri olan ticaret, ziraat ve sanattan kurtulup boş kaldıkları zaman hemen insanları İslam'a davet etmeye başlıyorlardı.

Bu uygulama sayesinde Somali'de, Eritre'de Habeşistan'da, Endonezya'da Asya'da ve dünyanın birçok yerinde büyük bir halk kitlesi Müslüman oldu.

Muhakkak ki, zayıf (geri) olanlar daima kuvvetli olanları takip ederler, onları taklit ederler. Buradaki kuvvet, başkasının iyilikleriyle övünen insanları, faziletli şeylere çağırmaktır. Çünkü zayıf kalpler galibiyet anında kuvvetin sebeplerini iktibas eder.

Her Müslüman çalıştığı işte bütün açıklığıyla ve bütün gayretiyle başkalarını İslam'a çağırmalıdır. Ona en yakınından ve en kolay yolla tesir etmeye çalışmalıdır. Şu bilinen bir gerçektir ki, insan kuşatılıp etki altına alındığında kolay kolay kurtulup, vazgeçemez. Bu ise ancak hayatın bütün evrelerini insanları hayra çağırmak ve Allah'a davet için kullanmakla gerçekleşir. Çağdaş cahiliye bu mantığı kavradığı için hayatı bütün yönleriyle kuşatan batıla çağrı için ilan ve eğitime yöneldiler. Hiçbiriniz bu batılın propagandasından kurtulamıyorsunuz, işittiğiniz, gördüğünüz, dokunduğunuz, kokladığınız, tattığınız her şey mutlaka bâtıl maksada yönelik bir gayrettir.

Yüce Allah bu hususa dikkatleri çekerek şöyle buyuruyor:

"(Bu karışık) zayıf sayılanlar, büyüklük taslayanlara "Hayır, gece gündüz (işiniz) hile ve tuzak kurmaktı. Siz daima Allah'ı inkâr etmemizi, ona ortaklar koşmamızı bize emrederdiniz" derler." (Sebe, 33)

Bugün, dünyevi endişeler nedeniyle "emredersiniz efendim" deyip her türlü günahın işlenmesine ve yayılmasına destek olanlar, batıl fikirlerin siyasal güç haline gelmesine ve ülkeleri idare etmesine seyirci kalanlar, yarın kıyamette bu ayet-i kerimede işaret edildiği şekilde egemen güçleri suçlayacaklardır. Ancak bu suçlayış hiçbir şekilde onların günahını hafifletmeyecek, cehennem ateşine düşmesine engel olmayacaktır.

3. DERS

KAVRAMLAR

Ahd

Lûgatta "bir şeyi korumak, hâlden hâle onu muhafaza etmek, vasiyet etmek ve ısmarlamak" gibi mânâlara gelir.(1) İslâmî ıstılâhta ahd-ü misak denilince, ruhlar âleminde Allahû Teâla (cc) ile insanlar arasında tahakkuk eden "mukavele." akla gelir.(2) Bu ahd-ü misak sadece Müslümanlarla değil, bütün insanlarla tahakkuk etmiştir.(3) Yüce Allah bu hususla ilgili olarak şöyle buyuruyor:

"Hani Rabb'in Âdemoğullarından, (insanlardan) onların sırtlarından zürriyetlerini çıkarıp, kendilerini nefislerine şahid tutmuş: `Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?' (demişti). Onlar da: `Evet (Rabb'imizsin) şahid olduk' demişlerdi. (işte bu şahidlendirme) kıyamet günü: `bizim bundan haberimiz yoktu' demeyeniz için."(4)

"Yahûd, daha evvel ancak atalarımız (Allah'a) şirk koşmuştur. Biz de onların ardından gelen bir nesiliz. Şimdi, o bâtılı kuranların işlediği (günahlar) yüzünden bizi helâk mi edeceksin? demeyeniz içindir."(A'raf, 173)

Molla Hüsrev; "Ahd-ü misak" ayetiyle ilgili olarak şunları kaydetmektedir: "Bu âyet-i kerime'de iki husus vardır: Birincisi Allahû Teâla (cc)'nın ikrarıdır, ikincisi insanların kendi nefislerine şahid tutulmasıdır. Bu "Ahd-ü Misak'ın" tabii sonucu olarak insanların yerine getirmesi gereken vazifeler ortaya çıkmıştır."(5)

"Ahd-ü Misak"ın tabii sonucu insanın emaneti yüklenmesidir. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de: *"Biz emaneti göklere, yere ve dağlara arz (ve tek-*

1) Diyanet Gazetesi, 30 Aralık 1970, Sayı:10, sh. 3.
2) Abdülaziz el-Buhari, Keşfü'l Esrar, İst.1308, c. IV, sh. 238.
3) Molla Hüsrev, Mir'at el Usûl fi ,rerhü Mirkat el Vüsûl. ist.1307, c. I, sh.591.
4) A'râf sûresi: 172, (HBÇ Meali, İst. 1959, c. I, sh.245.
5) Molla Hüsrev, a.g.e., c. I, sh. 591.

lif) ettik de, onlar bu emaneti yüklenmekten çekindiler, bundan endişeye düştüler. İnsan(a gelince, o tuttu) bunu sırtına yüklendi. Çünkü o çok zulümkâr ve çok câhildir."(Ahzab, 72) buyurulmaktadır. Müfessirler, bu âyet-i kerimede zikrolunan emanet'in, ilâhi tekliflerin tamamı olduğu hususunda müttefiktirler.(6) Usul-i Fıkıh'ta emanet; Allahû Teâla (cc)'nın gerek kendi hukuku, gerekse yaratılmışların hukuku ile ilgili bütün vazifelerine verilen isimdir.(7) Hz. Enes (ra)'den rivayet edilen bir hadis-i şerif'te Resûl-i Ekrem (sav)'in: **"Emanete riayeti olmayanın imanı da yoktur, ahde vefası olmayanın dini de yoktur."**(8) buyurduğu bilinmektedir. Elbette emanet ve ahde vefâ; ruhlar âleminde tahakkuk eden "zimmet" ile de yakından alâkalıdır. . Devletlerarasındaki "Muahede" fıkıh kitaplarından geniş şekilde izah edilmiştir. Bu ferdî değil, siyasî bir hadisedir. Umumi kaidelerden olan; "Kişi ikrarı ile muâheze olunur."(9) kaidesi ferdî bir hâdisedir ve ahd-e vefa ile yakından alâkalıdır. Zira her söz ve taahhüd, sorumluluğu da beraberinde getirir.

Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de: *"...Bir de ahdi yerine getirin. Çünkü ahid (den cayanlar, riayet etmeyenler) sorumludur."*(İsrâ, 34)

"Karşılıklı muahede anlaşma yaptığınız vakit, Allah'ın ahdini yerine getirin. Sapasağlam ettiğiniz yeminleri bozmayın, (Nasıl olur ki) üzerinize Allah'ı kefil yapmıştınız. Şüphe yok ki, Allah ne yapacağınızı bilir."(Nahl, 91) buyurulmuştur.

Siyasî mahiyetteki ahid (muahede-anlaşma), velâyet hukuku ile ilgilidir ve müslümanları bağlayıcıdır. İmam-ı Muhammed (rha), "Müslümanlar, müşriklerden bir kavimle anlaşsalar (ahid yapsalar), bu anlaşmadan dolayı mallarını almak Müslümanlara caiz değildir. Meğerki gönül rızasıyla vereler. Çünkü bu muahede sayesinde artık onların malları ve canları, tıpkı Müslümanlarınki gibidir. Nasıl gönül rızasıyla vermeleri dışında, Müslümanların mallarını almak caiz değilse, anlaşmalı müşriklerin mallarını almak ihanet ve ahde vefasızlıktır. Hâlbuki Rasûlüllah (sav) **"Ahidlere vefalı olmak gerekir, gadretmek câiz değildir."** buyuruyor" hükmünü zikrederler.(10)

Ahde vefa'nın zıddı "gadr"dır. Tâgûtlara iman eden insanlar, ruhlar âleminde verdikleri ahdi bozmuşlardır. Bu gadr, en büyük zulümdür. Amelî olan ahde vefâsızlık ise haramdır.

6) Mecmeu't-Tefasir, İst. 1979, c. V, sh. 142-143
7) Molla Hüsrev, a.g.e., c. I, sh. 591.
8) Beyhakî, es-Sünenû'l Kübra, Beyrut, ty. c. IX, sh. 231.
9) Ö. Nasuhi Bilmen, Hukuk-ı İslamiyye ve Istılâhat-ı Fıkhiyye Kamusu, İst.1976, c. I, sh. 281. Mad. 79.
10) İmam-ı Muhammed, Siyer-i Kebir (İslam Devletler Hukuku), İst.1980, sh.148

4. DERS

TEFSİR

Allah Yolunda Öldürülenlere Ölüler Demeyin

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ
الصّٰبِرِينَ ﴿١٥٣﴾ وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُّقْتَلُ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ ۭ بَلْ
اَحْيَآءٌ وَّلٰكِنْ لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَىْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ
وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۭ وَبَشِّرِ
الصّٰبِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ اِذَآ اَصَابَتْهُمْ مُّصِيبَةٌ ۙ قَالُوٓا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّآ
اِلَيْهِ رٰجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوٰتٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۟
وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

153- *Ey iman edenler! Sabır ve namazla yardım isteyin. Şüphe yok ki Allah, sabredenlerle beraberdir.*

Nimetlerin kendilerine göre zahmetleri vardır. Allah'ın bütün nimetlerine, hele sonsuz nimetlerin tamamına anahtar olan iman ve İslâm nimetine şükretmek ve özellikle bunu "ihsan" mertebesinde eda edebilmek elbette kolay değildir. Bu girip yüreyeceğiniz yolda ebedi bir gayeye yürüyeceksiniz. Yürürken imtihanlar geçirecek, biri içte, diğeri dışta iki büyük düşmanla çarpışacaksınız.

Bir taraftan nefislerinizin heves ve arzusu, diğer taraftan kâfirlerin, hak düşmanlarının hücum ve eziyetleri ile uğraşacaksınız. Bunlara karşı-

lık vermek ve kendinizi savunmak için cihada ve savaşa mecbur olacaksınız. Bazı zahmetler ve meşakkatler göreceksiniz.

Ruhen ve bedenen nefsinizi terbiye etmezseniz, sabır ve tahammüle, kararlı ve metin olmaya alışamazsınız. Allah'ın yardımının ilk sebeplerinden birini kaybetmiş olur, tehlikeye uğrarsınız. En ufak bir sıkıntı ve bir acı karşısında korkmaya, sızlanmaya başlarsınız. Ümitsizliğe ve gevşekliğe düşersiniz. Şunu biliniz ki sabır, her başarının başıdır.

İmandan sonra takip edilecek yolun başı sabır, ahlâkın başı sabır, ilmin başı sabır, amelin başı sabır, kısaca varlık âlemini tanımanın başı sabırdır.

Sabırsızlık; acele etmek ve bir anda her şeyi istemektir. Hâlbuki yaratıklar, zamana bağlı olup, terbiye kanununa tâbidirler. Zaman ise peşpeşe gitmek, yavaş yavaş olmak demektir. Bunun için yaratıkların tam başarıya ulaşmaları derece derece bir silsile takip eder. Bu da sabra bağlıdır. Her şeyi bir anda istemek, hiçbir şey istememektir. Hatta yaşamak, sabretmektir. Âlimler sabrı iki kısma ayırırlar:

1- Kötü şeylerin acısına sabır ve tahammül etmek güzel sonuçlarını beklemek.

2- Çabucak gelecek olan lezzetten ve şehvetten uzak durmada sabırla, onların kötü sonuçlarından sakınmaktır.

Bunların biri olumlu, diğeri olumsuz şekilde bir sabırdır. Birincisi, acı ilaçlarla tedavi gibi vazifeye atılmak; ikincisi, zehirli tatlılardan sakınmak gibi zararlı şeylerden kaçınmaktır.

Bununla beraber bazı durumlar vardır ki, orada sabır kötüdür, meşrû değildir. Öyle durumlarda hızla savunmak için hayatı feda etmek daha çok tercih edilir ve belki de vâcib olur.

Bu âyet oruç ve cihad ile beraber diğer sabır çeşitlerini de içine alır. Kısaca ahlâkta, imandan sonra sabır, ilâhî yardımın ilk celbedilme yoludur. Namaz da böyledir. Namaz, ruhun düzelmesinin, bedenin intizama girmesinin, sabır ve vakarın, ruhî ve bedenî her vazifenin, dünya ve ahiretle ilgili her olgunluğun düzenleyicisi olan, gerek kişisel ve gerekse sosyal her özelliği içine alan ve ümmet teşkilatının en birinci ve en esaslı belirtisi bulunan namaz, imanın en büyük güçlendiricisi, bütün ibadetlerin ve amellerin başıdır. Müminlerin miracı, âlemlerin Rabbine beden ve candan durumlarını arz etmek suretiyle niyazları, kısaca zikir ve şükrü içine alan bir ibadet olduğu için, ilâhî yardımın en önde gelen ve en yakın celbedilme yoludur.

Kıblenin taşıdığı önem de ilk önce bunun içindir. Bu sebeple namaz, sabır gibi sade bir vasıta değil, aynı zamanda Allah'a bir kavuşma olmak üzere en büyük bir zevk gayesidir. Bu sayede Allah'tan başka tüm mâsivadan çıkılır. Acılar, kederler silinir. Bunun içindir ki, Peygamber (sav) Efendimiz: *"Namaz göz aydınlığım kılındı."* buyurmuş, en büyük zevk ve sevincin namazda hâsıl olduğunu göstermiştir. Şüphe yok ki Allah, sabredenlerle beraberdir. O'nun en güzel isimlerinden biri de *"Sabûr"* ism-i şerifidir. Her kimde sabır varsa, onda Allah'ın kudretinden bir tecelli kokusu vardır. Hele bu sabırlı kimseler bir araya gelip bir cemaat olurlarsa, muhakkak Allah'ın yardımına ererler. Allah onların daima dostu ve velisidir. Dualarına, isteklerine cevap vermek için Allah'ın yardımı daima onların yanlarında dolaşır. Bu beraberliği göstermeyen, gizleyen şey ise o sabırlı kimselerin dağınık bulunmalarıdır.

İşte ey müminler! Bunu bilerek zikir ve şükür yolunda sabırla yardım dileyiniz. Bu konuda Allah'ın düşmanlarıyla, malla canla cihada ihtiyaç duyarsanız onu da yapınız. Bu uğurda kaybınız bulunursa onların acılarına, ayrılıklarına da katlanınız.

154- Allah yolunda öldürülenlere "ölüler" demeyin. Hayır, onlar diridirler. Fakat siz sezemezsiniz.

Sakın böyle Allah yolunda öldürülmüş olanlara "ölüler" demeyiniz. Onları gerçekten ölmüş zannetmeyiniz. Bununla son derece acı duyup, telaş ve ümitsizliğe düşmeyiniz. Hayır, onlar ölü değil, diridirler. Hem gerçek hayatla diridirler. Fakat siz duymazsınız, onların hayatını hissetmezsiniz. O hayat, bu dünyadaki zâhirî duyularla hissedilecek bir hayat değildir. O, ruhanî bir hayat, daha doğrusu gerçek bir hayattır ki, akılla bile tam olarak idrak edilemez. Ancak kesin bilgiye dayanan bir hisle idrak edilir ve hisle bilinir.

Şehitler hakkında böyle daha birçok âyetler gelecektir. Hasan-ı Basrî (ra) hazretlerinden şöyle rivayet edilmiştir: *"Şehitler Allah katında diridirler. Rızıkları ruhlarına sunulur. Kendilerine rahatlık ve ferahlık gelir. Nitekim Firavun ailesine de sabah akşam ateş gösterilir de kendilerine bu acı ve elem gelir."*

Şehitler hakkında Âl-i İmrân sûresinde de şöyle buyurulmaktadır: ***"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma. Bilakis onlar Rableri yanında diridirler. Allah'ın lütfundan rızıklanırlar. Onlar, Allah'ın lütfundan kendilerine verdiği şeylerle sevinirler. Arkalarından kendilerine yetişememiş olanlara, kendileri için hiçbir korku olmadığını ve üzülmeyeceklerini müjdelemek isterler."*** (Âl-i İmran, 169-170)

155- Çaresiz biz sizi biraz korku, biraz açlık, biraz da mallardan,

canlardan ve ürünlerden eksiltme ile imtihan edeceğiz. Müjdele o sabredenleri!

Kısaca, ey iman edenler! Sabır ve namazla yardım isteyiniz. Çünkü *"Biz, peygambere tabi olup, olmayanı seçmek ve o nimeti tamamlamak üzere sizi korkudan, açlıktan, mallar, canlar ve ürünlerin eksikliğinden az bir şeye uğratacağız ve böyle bazı sıkıntılarla imtihan edeceğiz."*

Ahirette, *"Onlar için hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir."* (Âl-i İmrân, 170) sırrına ermeniz için dünyada biraz bu sıkıntıları tadacaksınız. Düşmanların hücumu korkusu, kıtlık ve darlıktan dolayı açlık, savaş ve savaş masrafları dolayısıyle mal ve can eksikliği, kazanç ve e v lat eksikliği cinsinden herhalde biraz birşey ile imtihan edileceksiniz.

Bu mutlak ifade içinde bu âyet, İslâm dininde farz kılınacak olan bazı hükümlere ve sorumluluklara işaret etmektedir. Korku Allah korkusuna, açlık Ramazan orucuna, mal eksikliği zekâta, can eksikliği cihada, şehitliğe ve hastalığa; ürün eksikliği, evlat eksikliği kazanç zayiine işarettir.

156- Onlar başlarına bir musibet geldiği zaman: "Biz Allah'a aidiz ve sonunda O'na döneceğiz." derler.

Bu acı ve sıkıntıların her birinden böyle biraz çekmekle mükellef bulunmak, bunların tam ve genel bir şekilde herkesi içine almasına engel olacak ve ahirette büyük büyük nimetlere ulaştıracaktır. Ey Muhammed! Sen sabredenleri ise müjdele. O sabredenleri ki kendilerine bir musibet dokunduğu vakit, yani *"mümine eziyet verecek her şey, onun için bir musibettir."* hadis-i şerifi gereğince eziyet verecek herhangi bir zarara uğradıkları zaman: *"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn"* derler. *"Şüphesiz ki bizler Allah'ınız ve mutlaka O'na dönüp varacağız."* diye Allah'a teslim olduklarını arz edip teselli bulmuş olarak sabrederler. Bunu yalnız dil ile değil, yaratma ve yaratılma gayesini düşünerek bütün kalb ile söylerler.

" Biz Allah'ınız" demekte malı, canı, her şeyi Allah'a teslim ve Allah'ın mülkü olan her şeyde, hatta canlarımızda ve bedenlerimizde bile dilediği gibi yönetim hakkı olduğunu ve acı tatlı O'nun hiçbir tasarrufuna itirazın caiz olmayacağını itiraf ile Allah'ın dilediğini yapmasına, kaza ve kadere razı olduğunu açıklama vardır. Bu makam, pek büyük bir makamdır. Bu makamı kazanan nefse: "Nefs-i râdıye: Allah'ın emrine râzı olmuş nefis" denir.

"Biz dönüp dolaşıp sonunda mutlaka Allah'a döneceğiz. Başlangıçta yok iken Allah'tan geldiğimiz gibi sonuçta da yine O'na varacağız." diye görünürde olsun eğreti varlığımızın ölümle sona erip helak olmasına ve bununla beraber bunun mutlak bir yokluk olmayıp, tamamen buluşma

olduğuna iman ve bu imanla Allah yanında kendisinden razı olunma ümidini açığa vurma vardır. Bu makama *"Nefs-i mardiyye"* kendisinden razı olunan nefis makamı denir.

Bu ise, isteklerin sonu ve mertebelerin en üstünü olan en büyük rızadır. Lezzetlerin en büyüğü de rıza lezzetidir. İnsanın nefsi önce *"nefs-i emmare"* kötülüğü emreden nefis iken, dini bilgi ve Hz.Muhammed'in ahlâkı olan büyük ahlâk ile ilerleyip gelişerek ikincide *"nefs-i levvâme"* kötülüğünden dolayı kendini kınayan nefis" üçüncüde *"nefs-i mutmeinne"* kötülükten temizlenerek Allah'a yaklaşıp huzura eren nefis, dördüncüde *"nefs-i râdiye"* Kendisine sonsuz nimetler bahşeden Rabbinden razı olan nefis", beşincide *"nefs-i mardiyye"* Allah'ın kendisinden razı ve hoşnut olduğu makbul nefis" olur. Fecr sûresindeki: *"Ey huzur içinde olan nefis! Sen Rabbinden razı, o da senden razı olarak Rabbine dön."* (Fecr, 27-28) şeklindeki ilâhî hitap, bunun beyanıdır.

157- İşte onlar var ya, Rablerinden, mağfiretler ve rahmet onlaradır. İşte hidayete erenler de onlardır.

Sabırlı kimseler, her müjdeye layıktırlar. Bunları şu âyetle müjdele: İşte Rablerinin salevât ve rahmeti bunlara mahsustur ve işte hidayete ermiş, doğru yolu tutmuş olanlar ancak bunlardır. Allah Teâlâ, bunların günahlarını tamamen örter. Onları rahmetiyle öyle mükâfatlara, öyle nimetlere ulaştırır ki, bunlar dünyada ne görülmüş, ne duyulmuş, ne de insanın akıl ve hayaline gelmiş şeylerdir. Bunlara: *"Gir iyi kullarımın arasına! Gir cennetime."* (Fecr, 29-30) denecektir.

O sabırlar, ancak yerine getirilmesi mümkün olmayan Allah'a şükürde meydana gelecek kusurları, günahları örtecek ve onların yerini sevaplara bırakacak ilâhî yardımlardandır. Müminler, bunu bilerek, sabır ve namazla yardım istemelidirler. Namazlarında Mescid-i Haram tarafına yönelerek Allah'ı zikredip, O'na şükretmelidirler ki, vaad edilen dünya ve ahirete ait nimetler tamamlansın, ebedî hoşnutluk lezzeti ihsan edilsin.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Allah'ın davasına sahip çıkmak isteyen ve cenneti arzulayanlar sabırlı olmak zorundadırlar. Bu da iki şeye sabretmekle olur. Birincisi haramlara el sürmeyip farzları yapmaya devam ederek sabır. İkincisi bu yolda başlarına gelebilecek musibetlere tahammül gösterip isyandan kaçınarak sabır göstermektir.

2- Allah yolunda cihad etmek ve şehadete ulaşmak dünyada kazanılacak en büyük makamdır. Bunun için sahabeler Resulullah (sav) Efendimizin vefatından sonra cihad cephelerine dağılmışlar ve çoğunluğu Medine dışında Rabbine kavuşmuştur. Sadece Kıbrıs adasında 1,000'den fazla sahabenin şehit düştüğü rivayet edilmektedir. Doksan yaşının üzerinde olmasına rağmen İstanbul'u fethetmek için hazırlanan orduya katılıp İstanbul surları önünde şehit olan Ebu Eyyub el-Ensari hazretlerinin cihad için bu kadar istekli olması, cihadda ne büyük mükâfatların olduğunu bize göstermesi açısından çok anlamlıdır.

3- Cihad, iç düşman nefis ve dış düşman Allah davasının düşmanlarıyla kıyamete kadar sürecektir. Bu mücedele de sabrı olmayanlar yolda dökülecek, en ufak bir sıkıntıda dininden taviz vereceklerdir. Bu sabrı da ancak mutmain olan bir nefis gösterebilir.

4- Bu mutmain olan nefis sahipleri başlarına gelen bela ve musibetlere aldırış etmezler, "Biz Allah'tan geldik ve yine O'na döneceğiz." diyerek en büyük musibetleri dahi büyük bir tevekkülle karşılarlar.

4. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Doğru olmak, Müslüman'ın Özelliğidir

« إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الجَنَّة ، وَإِنَّ الرَّجُـلَ لَيصْدُقُ حَتَّى يُكتَبَ عِنْدَ اللّه صِدِّيقاً ، وإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الفجُـورِ وَإِنَّ الفجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكتَبَ عِنْدَ اللّه كَـذَّاباً »

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Doğruluk, iyiliğe götürür. İyilik de cennete götürür. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında "sıddîk (çok dürüst)" olarak yazılır. Yalan ise, kötülüğe götürür. Kötülük de cehenneme götürür. Kişi yalan söyleye söyleye Allah katında "kezzab (çok yalancı)" olarak yazılır." *(1)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Yüce Allah biz Müslümanlara 'doğru sözlü' olmamızı emreder. Doğruluk İslam'ın şiarlarından ve en önemli emirlerinden birisidir. İnsan doğru söylemeyi alışkanlık haline getirir ise sonuçta sadıklardan olur.

2.Yalancılık ise kesinlikle yasaklanmış bir kötü karakterdir. Yalan söylemeye başlayan kişi, bunu alışkanlık haline getirir. Artık yalan onun için normal hale gelir. Yüce Allah da onu 'çok yalancı' diye kayda geçirir.

3.Doğru sözlü olanı herkes sever, onunla arkadaş olmak ister. Yalancıdan da herkes nefret eder ve uzaklaşır, dostsuz kalır. Ona ancak bir başka yalancı dostluk eder. Dostu yalancı olanların vay haline...

4.İslam davetçilerinin en büyük görevleri, insanlara doğruları ulaştırmak ve onları İslam'a davet etmek olunca, doğruluk, onun için birinci de-

1) Buhârî ve Müslim

recede özellik olacaktır. Zira yalancı bir davetçiye kimse inanmaz, kimseyi ikna edemez, kimse üzerinde etkili olamaz. İslam davetçilerinin ilk özelliği doğruluk ve dürüstlük olmalıdır.

« مَنْ سَأَلَ اللّهَ ، تعالَى الشّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلّغهُ اللّهُ مَنَـازِلَ الـشُّهدَاء ، وإنْ مَاتَ عَلَى فِراشِهِ »

Bedir mücahitlerinden olan Ebû Sâbit (Ebû Saîd ve Ebü'l Velîd de denilmiştir.) Sehl b. Huneyf (ra)'den den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allahu Tealâ'dan sıdk ile şehadet isteyen kişiyi, yatağında ölse dahi Allah Tealâ şehitler mertebesine ulaştırır." *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Sıdk, samimiyet demektir, dürüstlük demektir, fedakarlık demektir. Nefsini öne çıkarmama, kendisi için değil, başkaları için yaşamak demektir. Bunlar, Allah yoluna davet edenlerde bulunması gereken özelliklerdir. Bu özelliklere sahip olmak için hem bilgi sahibi olmak ve hem de bildikleri ile amel etmek gerekir. Bilmek çok zor değildir, insan bilmeye azmettiğinde bilgiye ulaşabilir. Ancak bildiğini yaşamak çok zordur. Hem bilen, hem de bildiğini yaşayan Müslümanlar, Peygamberlerin varisleri kabul edilir. Sadece bilenler ve bildiklerini yaşayamayanlar için 'onlar kitap yüklü merkeplerdir' denmiştir.

2. Sıdk özelliğine sahip olup içten gelerek Allah yolunda şehid olmayı isteyenler, yatağında bile ölse, Allah katında şehidler zümresinden sayılırlar. Halid bin Velid öyle idi. Hayatı cihad meydanlarında geçtiği halde şehid olmadı ve yatağında hayatı sona erdi. Bunu kendisi de yadırgadı ve üzüldü. Demek ki, cihada hayatının her safhasında katıldığı halde şehid olmamak da vardır. Ancak sıdk ile bunun istenmesi halinde, ölüm nasıl olursa olsun Allah yolunda cihad eden Müslüman'a burada bir büyük müjde bulunmaktadır...

« الْبَيِّعَان بالخِيارِ ما لم يَتفرَّقا ، فإن صـدقَا وبيَّنا بورِك لهُما في بَيعِهما ، وإن كَتَما وكذَبَا مُحِقَتْ بركةُ بيْعِهما »

2) Müslim

Ebû Halid Hakîm b. Hizâm (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Satıcı ve alıcı birbirlerinden ayrılmadıkları sürece alışverişi bozup bozmamakta serbesttirler. Eğer doğru söyler ve (mal ve paranın durumunu) açıklarlarsa alışverişlerinde bereket olur. Eğer (mal ve paranın durumunu) gizler ve yalan söylerlerse alışverişlerinin bereketi gider."(3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Satıcı ve alıcı, ticaretin iki tarafıdır. İslam bu iki tarafa da doğru sözlü olmayı emreder. Ne satıcı malını satarken abartarak över, ne de alıcı malı ucuza kapatmak için kötüler. Her ikisi de yasaklanmıştır. Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: ' Mal satarken malınızı övmeyiniz, alırken de malı kötülemeyiniz...'

Bu, ne büyük bir ahlak kaidesidir. Ne alan aldanacaktır, ne de satan aldatacaktır. Her ikisi de haklarını korumuş olacaklardır.

2. Ancak alış-verişlerde pazarlık yapılabilir. Ticarette esas alıcı ve satıcının karşılıklı razı olmalarıdır. Bunun için satış gerçekleşinceye kadar karşılıklı konuşmak serbesttir. Her iki taraf da kesin satış olmamış ise almak ya da satmaktan vazgeçebilirler. Satış gerçekleştiğinde cayma yapamazlar.

3. Alıcı ve satıcı doğru sözlü olur, alan kötüler, satan da malının kusurlarını söylemez ise, o alışverişte bereket olmaz. Satan belki değerinden fazlaya satmış olur, ancak alıcıyı kandırdığı için aldığı paranın bereketi olmaz. Zaten gerçek Müslüman ahlakı alışverişte ortaya çıkar. Mal sattığı halde, alıcısı tarafından hayırla yad edilen veya mal aldığı halde satıcısı tarafından hayırla yad edilen, kazananlardan olur...

3) Buhârî ve Müslim

4. DERS

DAVET FIKHI

Allah'a Davet Sorumluluğu

Önceki bölümlerde açıkladığımız gibi Allah'a davet farz bir görev olunca bu sorumluluk bütün Müslümanları kapsar. Yani gücü kuvveti yerinde olan her Müslüman'dan bu görev istenir. Bu, bu farzdan hiç kimse affedilmiş/istisna edilmiş değildir. Bunun delillerini şimdi sunacağız.

1- Yüce Allah buyuruyor:

"İşte böylece sizin insanlar üzerinde şahitler olmanız, Resul'den de sizin üzerinizde bir şahit olması için sizi orta (dengeli) bir millet kıldı." (Bakara, 143)

"Allah'ın uğrunda O'na yaraşacak şekilde cihad edin. Sizi o seçti; din hususunda üzerinize zorluk yüklemedi, babanız İbrahim'in dininde (olduğu gibi) Peygamberin size şahit olması sizin de insanlara şahit olmanız için o gerek bundan önce (ki kitaplarda), gerekse bu (Kur'an'da) size Müslümanlar adını verdi." (Hacc, 78)

İnsanlara şahitlik etmek onlara tebliğ etmeyi, övgüyle yardım etmeyi ya da delilleri açıklayıp sunmayı gerekli kılar. Tebliğin tamamlanması ise kişisel ve cemaatsel bütün gayretin sarf edilmesini gerekli kılar.

2- *"Sizden, hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir."* (Ali İmran,104) ayeti genel bir hüküm veya farz-ı ayn olan bir hüküm ifade eder. Nitekim İmam Taberî ayeti şöyle açıklamıştır.

"Ey müminler, sizden bir grup, bir cemaat bulunsun. Onlar hayra çağırıp, iyiliği emredip kötülükten sakındırsın."

İbni Kesir de şöyle diyor:

"Buradaki ayette kastedilen ümmetin fertlerinin tümüne bu görev ayrı ayrı farz kılınmış olmasına rağmen ayrıca ümmet içerisinde bu göre-

vi yerine getiren bir cemaatin oluşturulmasıdır. Nitekim Sahih-i Müslim'de Ebu Hureyre'den (ra) rivayet edilen bir hadiste Resulullah (sav) şöyle buyuruyor:

"Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle düzeltsin. Buna gücü yetmezse diliyle düzeltsin. Buna da gücü yetmezse kalbiyle buğzetsin. Bu ise imanın en zayıfıdır."

"Sözün özü hayra çağırmak, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak her Müslüman'a kesin olarak farz kılınmış bir görevdir. Ayetin zahiri manası açıkça bu hükme dalâlet eder. Bu ayetin dışında da aynı manayı ifade eden ayetler vardır.

"Kötülük yaptıklarında ondan sakındırmıyorlardı." (Maide,79)

Resulullah (sav)'ın çalışması da Ashab-ı Kiram'ın çalışması da böyle idi. Bunun sebebi ümmet için bir muhafız ve sığınak olmasından ötürüdür. Çünkü insanlar hayra daveti terk ettiklerinde bazıları diğer bazılarının münkeratı (kötülükleri) işlemekten men etmez, sükût ederse ümmet olmanın manasından çıkarlar. Cemaatsiz olarak darmadağınık bir şekilde tek başına kalırlar. Bunun için Resulullah (sav), meddahları/dalkavukları gemiye binen şu adama benzetiyor: Bu yolcu gemiye bindiğinde her birinin suyu var. Ama onlar suyu münferit kullanıyorlar.

Adam onlara; 'O suya ihtiyacım var' diyor. Ama onlar aldırmıyorlar. Bunun üzerine adam su almak için gemiyi delmeye başlıyor. Eğer kazmayı elinden alırlarsa kendileri kurtulduğu gibi, o kişi de kurtulur. Yoksa hepsi birlikte helak olurlar. İşte kötülüklerin yayılması da bu şekilde ümmeti yok eder.

"Sizden yalnızca zulmedenlere isabet etmeyecek azaptan korkun." (Enfâl,25)

Kişinin kendisini ve kendisiyle beraber olanları *emr-i bi'l mar'uf ve nehyi anil münker*le koruması gerekir. Özellikle de yalan, ihanet ve rüşvet gibi toplumu bozan, kötülüklerin anası pisliklerden uzak durmak gerekir. Bu cenaze namazı gibi kişinin birbirini vekil tayin edebildiği kifaye farzlardan birisi değildir. Çünkü bir yerde cenaze olduğunu haber alan bütün herkes ölünün yıkanmasını bekleyip namazını kılmak zorunda değildir. Kendisinin dışında cenaze namazını kılacak kimselerin bulunduğunu bilmesi ona yeter. Fakat bir kötülük gördüğünde derhal ondan men etmesi farzdır. Başkasını beklememesi gerekir.

"Ey Müslümanlar! Sizler hepiniz bu görevle mükellefsiniz. Bu teklifi bazılarınızı bu iş için seçip görevlendirerek yerine getiriniz. Yahut da sizden bir grup bu farzı yerine getirsin, siz de onlar bu mühim görevi yerine

getirirken doğacak sıkıntıları göğüsleyin. Özellikle de inatçı zalimlerin saldırılarına karşı onların arkasında durun, himaye edin. Allah azze ve celle'nin bahşetmiş olduğu mâli gücünüz ve kuvvetiniz oranında hepiniz bu davette yerinizi alın.

"Sizden hayra çağırma, iyiliği emredip kötülükten menetme görevini yerine getirecek bu iş için özel olarak yetiştirilmiş bir ümmet, bulunsun." Burada mü'minlerin cemaatinin tümü muhatap alınmaktadır. O zaman burada da iki ayrı farziyet vardır.

1. Bütün Müslümanlar üzerine,

2. Davet için seçilen ümmet üzerine,

Burada geçen ümmet tabiri anlaşılmadan, mana gerçek anlamda anlaşılmaz. Ancak ümmet tabiri anlaşılırsa mana da anlaşılır. Bazılarının söylediği gibi bunun manası cemaat değildir. Eğer öyle cemaat anlamında olsa o halde niçin bu kelime seçildi?

Doğrusu; ümmet cemaatten daha hususi bir tabirdir. Ümmet, fertlerin tümünün birbirine kopmaz bağlarla bağlandığı topluluktur. Öyle bir bağlanış ki, sanki tek bir şahsın azaları gibi, tek vücut. Burada mü'minlerden istenen bu görevi yerine getirecek böyle bir ümmeti oluşturmalarıdır ve muhatap da tüm mü'minlerdir. Bunun oluşturulması ve sıhhatli bir şekilde yürütülmesinde her ferdin irâdesi ve ameli olması lazımdır. Böylelikle, onlardan herhangi bir yanlış ya da inhiraf gördüklerinde doğru yola getirsinler.

İlk asrın başındaki Müslümanlar bu işi böyle yapıyorlardı. Özellikle de Hz. Ebubekir (ra), Hz. Ömer (ra) ve Hz. Ali (ra) devrinde umumi (devlet) işlerinde çalışanları bu usulle gözetliyorlar hatta deve çobanı bile mü'minlerin emri Ömer b. Hattab (ra) gibi (büyük zatlara) emrediyor ve nehyediyordu. Doğru gördüğünü çekinmeden söylüyordu. Halifelerde bütün temizliklerine (iyi kalpliklerine) ve faziletli olmalarına rağmen masum değillerdi. Hz. Ömer'in (ra) birden fazla hata edip görüşünü değiştirdiği sabittir.

3. Bu görevi yerine getirirken kullanılacak üslup ve vasıtalar sadece sözlü uyarılarla sınırlı değildir. Buna, demin zikrettiğimiz yaşam tarzını da eklemek gerekir. Emirden maksat; çeşitli yöntem ve vasıtalarla, basiret ve hikmetle kurtuluş yoluna, doğru yola insanları davet etmektir.

4. DERS

KAVRAMLAR

Akıl Emniyeti

Akıl: İnsanın düşünme, bilme, davranışlarını belirleme, denetleme, yargılama meselesidir. İnsan, aklı sayesinde doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden, faydalıyı zararlıdan, Hakkı batıldan ayırır. Istılâhi olarak "Bilmek, anlamak, şuurlu olmak" gibi mânâlar ifade eder.(1) Çoğulu "ukûl"dür. İnsan zarûrî ve nazarî bütün ilimleri, akıl vasıtasıyla kavrar. Dikkat edilirse günümüzde akıl, "beyin" denilen organın bir fonksiyonu gibi mütalaa edilmektedir. Hâlbuki İslâm uleması aklı: "Kalpte bulunan, hak ve batılı ayırt etmede vasıta olan nurdur" şeklinde tarif etmişlerdir. Bu tarif temelde, şu âyet-i kerimeye dayanır:

"Andolsun ki, biz cin ve ins'ten birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, bununla idrak edemezler. Gözleri vardır, bunlarla göremezler. Kulakları vardır, bunlarla işitemezler. Onlar dört ayaklı hayvan gibidir, hatta daha sapıktırlar. Onlar gaflete düşenlerin ta kendileridir."(A'raf Sûresi, 179)

Bu âyet-i kerimede geçen yefkârûne biha ibaresi, kalple alâkalıdır. Yefkârûne, ince idrak ve keskin kavrayış mânâsına gelir. "Fıkıh" kelimesi de aynı mânâdadır.(2) Kâfirlerin ve müşriklerin kalplerinin bulunduğu, fakat bununla idrak edemediklerini esas alan İslâm ûleması "akıl, kalpte bulunan bir nurdur" tarifini esas almıştır. İnsanın mükellef olması, akli melekelerinin sıhhatli olmasıyla yakından alâkalıdır.(3)

Kur'ân-ı Kerim'de: ***"Ey iman edenler... İçki, kumar, (tapmaya muhsus) dikili taşlar, fal okları ancak şeytanın amelinden birer murdardır. Onun için bunlardan kaçının ki, muradınıza eresiniz."***(Maide, 90) buyurulmuştur.

1) Geniş Bilgi için bkz.: İbn-i Haldûn, Şifaı's-Sail liTezbihi'l Mesail, Ist.1957, Prof. M. Tanci Neşri, sh. ıs-24..
2) Mehmed Vehbi Efendi, Hülasatü'I Beyan fi Tefsirû'! Kur'ân, İst.1968, c. V, sh.1808.
3) Geniş bilgi için bkz.: Sava Paşa, İslâm Hukuk,ıı Nazariyatı Hakkında bir Etüd, Ank.1956, c. II, sh. 319-350.

İmam-ı Gazzalî: "Hadd-i Şürb (içki cezası) insanların aklî melekelerini muhafaza içindir. İlâhî teklife muhatab olan akıl, ancak bununla muhafaza edilebilir"(4) hükmünü zikreder. Kumar'ın, tapmaya mahsus dikili taşların (brahman'ın heykeli vs. gibi) ve fal oklarının da, insanın akli melekelerini tahrip ettiği bilinmektedir. Çünkü bunlarla şeytanın kalbe vesvese verdiği, haber-i sadık'la sabittir. Âyet-i kerimede bunların tamamı, şeytana has ameller olarak nitelendirilmektedir. Akıl, kalpte bulunan bir nur olduğuna göre, şeytan bu vasıtalarla aklı perdelemeyi esas alıyor, demektir.

Sihir, kehânet, ilm-i remil ve bunun gibi fiillerin haram kılınması da, akıl emniyetiyle yakından alâlakalıdır. Bu noktada biraz kehânet üzerinde durmakta fayda vardır. Kehanet, kâinatın geleceğine ait haber vermek ve esrarı (gizli sırları) bazı vasıtalarla bildiğini iddia etmektir.

İdeolojik sistemlerin tamamı, gaibten haber verme, geleceğe hükmetme ve istatistiklere dayanarak gizli sırlan çözmeye çok önem verirler. Son yıllarda "Masum imam ve her sırra vâkıf mahfuz şeyh" teorileri de, ümmet arasında yayılma temayülü göstermektedir. Bütün bunlar "akıl emniyetine" vurulan darbelerdir. Ayrıca filozofların ve ideologların "aklı putlaştırdığı" gerçeğini dikkate alarak, sırf onlara muhalefet niyetiyle, aklın fonksiyonlarını iptal eden mü'minlere de rastlanmaktadır. Unutmayalım ki "ifrat" ve "tefrit"; akıl emniyetine vurulmuş en büyük kelepçedir. Unutmayalım ki, akıl zaruri bir vasıtadır. Ancak yeterli değildir; vahye daima muhtaçtır.

4) İmam-ı Gazzalî, el-Mustasfa min İlmu'l-Usûl, Beyrut,1937, c.I, sh.287 vd.

5. DERS

TEFSİR

Alış Verişin ve Dostluğun Fayda Vermediği Bir Gün!

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ
يَاْتِىَ يَوْمٌ لاَ بَيْعٌ فِيهِ وَلاَ خُلَّةٌ وَلاَ شَفَاعَةٌ ؕ وَالْكَافِرُونَ هُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْحَىُّ الْقَيُّومُ ۚ لاَ تَاْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلاَ نَوْمٌ ؕ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ مَنْ ذَا الَّذِى
يَشْفَعُ عِنْدَهُ اِلَّا بِاِذْنِهِ ؕ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ وَلاَ
يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِنْ عِلْمِهِ اِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضَ ۚ وَلاَ يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

254- Ey iman edenler, alışverişin, dostluğun ve şefaatin olmadığı bir gün gelip çatmadan, size rızık olarak verdiklerimizden infak edin. Kâfirler ise zalimlerin tâ kendileridir.

Ey Allah'a ve bütün peygamberlerine iman eden Muhammed ümmeti! Bir kıyamet günü gelecek ki, onda ne alım satım, ne fidye ve mübadele (değişme), ne dostluk, ne şefaat hiçbiri bulunmayacak. O gün gelmeden önce alım-satım yapmak, Allah için kardeşlik ve dostluk sağlamak, şefaatçı ve yardımcı bulmak mümkün olan dünyadaki günlerde gerekli hazırlıkları yapmak üzere size verdiğimiz mallardan Allah yolunda harcayın.

Kâfirler gibi mallarınızı keyiflere ve arzulara göre harcamayın. Boşuna telef etmeyin. Unutmayınız ki Allah'a, peygamberlerine ve dehşetli güne ve bu emirlere iman etmeyen o kâfirler hep zalimdirler. Hakk'ın emrine bakmaz, hakkı yerli yerine koymaz, ilâhî sınırları aşarlar, neye güçleri yeterse çiğnerler. Mücerred (soyut) delilleri dinlemezler, fiilen bir engelle karşılaşmadıkça hak-hukuk gözetmez saldırırlar. Verilen sözleri bozarlar, canlar yakarlar, ırzlara geçerler. İbadethaneleri, hayır kurumlarını tahrib ederler. Kısacası fiili bir direniş görmedikçe her haksızlığı yaparlar. Siz ise haksızlığın, inkârın ve zulmün giderilmesi ile görevlisiniz. Öyle ittifaklarla, bunlara karşı gereken savunma ve karşı koymayı hazırlamalısınız. Bunu yapmayanlar kendilerini ilâhî ceza ile yüzyüze getirirler.

Allah Teâlâ'nın kendilerine verdiği serveti Allah yolunda harcamayanların altınları ve gümüşleri ateşten damga olacak; alınlarını ve böğürlerini dağlayacaktır. *"Allah'a saygı duyup kötülükten sakınanlar müstesna olmak üzere (dünyada iken kötülükte) dost olanlar o gün birbirlerine düşman kesilirler."* (Zuhruf, 67) âyetinin delâletince o gün bütün dostlar birbirlerine düşman kesilecek, şefaat kapıları kapanacak, bu felâketlerden ancak iman edip görevini yapan ve önceden korunan müttakiler müstesna olacaklardır.

Bu bakımdan bu mertebe takvayı elde etmek ve felâketten sakınmak için müminler o gün gelmeden önce görevlerini yapmalı; Allah yolunda harcamalar yapmalı, seve seve zekâtlarını vermeli, kardeşliklerini güçlendirmeli, toplumlarını düzene koyarak hazırlanmalı, uyumayıp uyanık bulunmalı, kâfirler gibi Allah'ın emrine aykırı davranıp da kendilerine yazık etmemelidirler.

255- *Allah, O'ndan başka ilâh yoktur, yalnız O vardır, diridir, kaimdir, her şey O'nunla ayakta durur. Ne bir uyuklama alır O'nu ne de uyku. Göklerdekiler ve yerdekilerin hepsi O'nundur. O'nun izni olmadan O'nun huzurunda kim şefaat edebilir? Onların (ölmeden) önce gönderdiklerini de arkalarında bıraktıklarını da bilir. O'nun ilminden, müsaade ettiği kadarından başka kimse bir şey kavrayamaz. O'nun kürsüsü gökleri ve yeri kaplayacak genişliktedir. O ikisini de ayakta tutup devam ettirmek O'na ağır gelmez. O, en yücedir, en büyüktür.*

Allah Teâlâ tüm varlıkları yaratan, yaşatan ve idare edendir. O, tek hak mabuddur. Gerçekte O'ndan başka hak mabûd yoktur. Çünkü yok olmaktan ve ölümlü olmaktan uzak, hayy (diri) ve kayyûm (bütün kâinatın idare eden) ancak O'dur. Ezelden ebediyete kadar bütün hayat ve ebedi-

lik O'nun zatı ile zatından dolayı kaimdir. O, vâcibü'l-vücutturtur. (varlığı zorunludur). Her an tüm varlık âlemini idare eden ve her şeyi ayakta tutan ancak O'dur.

O öyle bir hayy ve kayyumdur ki, O'nu ne gaflet basar, ne uyku. Göklerde ve yerde, yukarılarda, aşağıda ne varsa O'nundur. Görünür, görünmez, bütün varlık O'nun mülküdür.

Nitekim Resulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kur'ân'da en büyük âyet, âyetü'l-kürsidir. Bunu her kim okursa, Allah o saat bir melek gönderir, ertesi güne kadar iyiliklerini yazar ve günahlarını siler. Bu âyet bir evde okunsun da şeytanlar onu otuz gün bırakmasın, olmaz ve kırk gün ona ne sihirbaz kadın, ne sihirbaz erkek girmez. Ey Ali! Bunu evladına ve ailene ve komşularına öğret, bundan büyük bir âyet nazil olmadı"

"Her kim farz namazların her birinin arkasında âyetü'l-kürsîyi okursa onu ölümden başka cennete girmekten engelleyecek hiçbir şey kalmaz. Yani ölünce doğru cennete gider ve ona ancak sıddık veya abid olanlar devam eder. Ve bunu her kim yatağına yatarken okursa Allah onu kendisine ve komşusuna ve komşusunun komşusuna ve etrafındaki evlere emin kılar"; "Günlerin efendisi cuma günü, sözlerin efendisi Kur'ân, Kur'ân'ın efendisi, Bakara Sûresi, Bakara Sûresinin efendisi de âyetü'l-kürsîdir."

Herhangi bir şeyin aslına ve toplandığı yere de kürsi denir. Nitekim memleket kürsisi, "başkent" anlamına gelir. Aynı zamanda bu kelimenin bize bir hâkimiyet (egemenlik) ve saltanat, bir ilim, bir şeref ve büyüklük ve söz geçerliliği anlamı ifade ettiğinde de şüphe yoktur.

Âyetü'l-kürsî, bize bu mânâyı telkin etmekle beraber gösteriyor ki, Allah'ın mülkü göklerle yerdir. Fakat Allah'ın kürsisi, bunlarla kuşatılmış değil, onları kuşatmaktadır. Bizim kürsi düşüncemizin aksinedir. Allah'ı düşünürken hep kuşatılmış olanlardan, kuşatıcıya doğru geçmelidir. Taht veya başkent, göklerle yer memleketini kuşatmış; Arş, tahtı kuşatmış; Rahmân olan Allah, Arşın içinde değil, üzerinde ve Allah hiç kuşatılmış değil, hep kuşatıcı ve yöneticidir. Öbüründeki zıtlığı kaldıran budur. Şu halde Allah'ın kürsisi, bize ancak bir isim ve kuşatılandan kuşatana geçerek, nihayet gökler ve yer tasavvurunun ötesinden, kapalı ve tahayyülü imkânsız bir büyüklük kavramıyla bilinebilir. Bunun gerçek mahiyetini tayin edebilmemize imkan yoktur. Bununla beraber tefsirciler, bunun tarifinde birkaç şekil rivayet etmişlerdir.

Bu sözden maksat, sırf Allah'ın yücelliğini ve büyüklüğünü anlatmaktır. Cenab-ı Allah, zat ve sıfatlarını tarif ederken, insanların hükümdarlar ve büyükler hakkında alışmış oldukları şekillerle hitap buyurmuştur. Nitekim Kâbe'yi kendine ev yapmış, tavaf ve ziyaretini emretmiştir. Çünkü insanlar, hükümdarlarının saraylarını ziyaret ederler. Hacerü'l-Esved'in yeryüzünde "yeminüllah" (Allah'ın eli) olduğunu söylemiş ve öpme yeri kılmıştır. Yine bu türden olarak kıyamet günü kullarının hesaba çekilmesi hakkında, meleklerin, peygamberlerin, şehitlerin huzurda bulunacaklarını ve mizanlar konulacağını söylemiştir.

Arş ve Kürsi gibi, benzetmeyi andıran lafızlar Kâbe, tavaf ve Hacerülesved hakkında daha fazlasıyla mevcuttur. Hâlbuki bunlar da mesela Kâbe'nin "beytullah" (Allah'ın evi) olmasında, Allah'ın, geceyi orada geçirmesi gibi bir benzetme ve cisim mânâsı kastedilmiş olmadığı hususunda nasıl görüş birliği varsa; Arş ve Kürsi hakkında da maksatın, Allah'ın yücelik ve büyüklüğünü anlatmaktan ibaret olduğunda tereddüt edilmemesi gerekir. Dolayısıyla Vahhabilerin "Allah göktedir." şeklindeki tasavvurları tamamen saçmadır.

Evet, bilinen gerçek mânâsıyla bir Kürsi, bir taht kastedilmediği yukarda geçtiği üzere muhakkaktır. Bununla birlikte bir beytullah (Allah'ın evi) bulunduğuna iman etmek gerektiği gibi Allah'ın bir Kürsisi bulunduğuna iman etmek de gereklidir. Âyetten anlaşıldığına göre Allah'ın Kürsisi, maddî cisimler toplamı olan göklerin ve yerin hepsini kaplayıp tutan, cisimleri kuşatan birşeydir. Burada yerleşmiş olan Allah değil, gökler ve yer denilen cisimler ve yer işgal eden kütleler toplamıdır.

Allah'ın kuşatması, rahmet ve ilim yönüyledir. Kürsi, bu ilim ve rahmetin, bizim âlemimize bir tecelli yeridir. Bu bakımdan ne Kürsi'nin, ne Arş'ın Allah'la ilgisi bir yer tutma şeklinde değildir. Hükümranlık ve tasarruf, zapt etme ve emre hazır tutma, hüküm ve emir gibi tecellilerle bir rablık ilişkisidir. Bu ilgi, bu tecelli sayesindedir ki, ruhlarla cisimler, zihin ile dış âlem birleşerek gerçekleşme noktalarında Hakk'ın varlığının bir parıltısına ayna olurlar da yerlerin, göklerin, mekânların, zamanların, Kürsi'nin, Arş'ın, kuşatamadığı Allah'ın varlığını, müminin kalbi, eşyanın her zerresinde, mekânın her noktasında, zamanın her anında marifete (Allah'ı tanımaya) yol bulur ve her şeyi anlamayı ancak bununla başarabilir.

İmanın kapsamı, marifetin kapsamından geniştir. Marifette bir kayıt vardır. İman ise kayıtsız, şartsız bir teslimiyet, ilâhî bir ilgidir ve en büyük temaşa ondadır. Gökler ve yer ne kadar açık ise, Allah ondan daha açıktır. Onları kuşatmış olan Kürsi ve onun ötesi ne kadar gizli ise, Allah ondan

daha gizlidir. Bununla beraber O, diridir, varlığı kendi zatiyle kaim olup her şeyi yönetmektedir; hem evveldir, hem sondur. O halde bundan başka mabud, bundan başka ilâh nasıl düşünülebilir?

Seçme yeteneği ve irade gibi ilâhî bir lütfu kötüye kullanıp, o geniş kalbi daraltıp da Allah ve O'nun emirlerini inkâr edenler zalim olmaz da ne olur? Bunlardan çok kendilerine zulmeden nasıl düşünülebilir? Bunlar hep mecburiyet ve zorlamak isterler, dine davet edildikleri zaman, "Allah istiyorsa bizi zorla dindar yapsın." derler.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Sahip olunan servet eğer Allah yolunda harcanmıyorsa yarın ahirette sahibini şiddetli bir azaba uğratmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Şu da unutulmamalıdır ki, bu gün hayır ve hasenat yapmak için Karun gibi zengin olmak lazım geldiği gibi yanlış bir kanaat vardır. Hayır, bu kanaat çok yanlıştır. Allah Resulü **"Yarım hurma ile bile olsa kendinizi cehennem ateşinden koruyunuz."** buyurarak sadaka vermeyi toplumun her kesimine yaymıştır. Herkes vermeye alışmalıdır. Ama az, ama çok.

2- Cenab-ı Hakkı isim ve sıfatlarıyla bilmek ve o şekilde inanmak farzdır. Bunun için sağlam bir "Akaid" bilgisine ihtiyaç vardır. Sapık cereyanlara "Fırka-i dalle" dediğimiz Ehl-i Sünnet yolundan sapmış, bid'at ve dalalet ehli insanlara meyletmek ve onların zararlı fikirlerinden etkilenmemek için Ehl-i Sünnet'in inanç ve amelle alakalı mezheplerini iyi tanımak lazımdır.

5. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Takvanın önemi

« إنَّ الدُّنْيا حُلْوَةٌ خضِرَةٌ ، وإنَّ اللّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فيها. فينْظُـر كَيْفَ تَعْمَلُونَ . فَاتَّقوا الدُّنْيا واتَّقُوا النِّسَاءِ. فَإنَّ أَوَّلَ فِتْنةِ بَني إسْرَائيلَ كَانَتْ في النسَاء »

Ebû Saîd el-Hudrî (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Dünya tatlıdır, cazibelidir. Muhakkak ki Allah sizi orada halife kılmakta ve sizin nasıl amel ettiğinize bakmaktadır. Binaen aleyh dünyadan sakının. Kadınlardan da sakının. Zira İsrail oğullarının maruz kaldığı ilk fitne kadınlar yüzünden çıkmıştır." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Dünya gerçekten de çok tatlı ve çekicidir. İnsanı kendine bağlar. Çok az insan bu bağımlılıktan kendini kurtarabilir. Önemli olan, dünyaya yetecek kadar bağlı olmak, burada geçirdiği zamanını Allah için çalışarak geçirmek, insanın yeryüzüne halife olarak gönderilmesinin hikmetini anlayabilmektir.

2.Bu hadiste dünyadan sakınmakla dünyayı amaç haline getirmenin yanlışlığı anlatılmaktadır. Aynı zamanda dünya gibi çekici olan kadınlardan da sakınmak gerektiği vurgulanmaktadır. Kadınlardan sakınmak, helali olmayanlardan uzak durmaktır.

1) Müslim

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتُّقَى وَالْعفافَ والْغِنَى »

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayete göre Rasulullah (sav) şöyle dua ederdi:

"Allah'ım, senden hidayet, takva, iffet ve zenginlik istiyorum." *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Peygamber (sav) günah işlemezdi, yanlışlık yapmazdı. Dünyaya gelmişlerin en güzeli, en temizi idi. Buna rağmen Yüce Allah'tan devamlı bağışlanmada bulunurdu. Her gün sayısız dua ve niyazda bulunur, 'Allah'ım beni affet' demeyi dilinden düşürmezdi. Yukarıdaki hadisteki duası da bu örneklerden birisidir.

2. Kendisi hidayete ermişlerin en sadıkı olmasına rağmen 'senden hidayet istiyorum' demesi, en yüksek takva sahibi olmasına rağmen 'senden takva istiyorum' demesi, en iffetli insan olmasına rağmen 'senden iffet istiyorum' demesi, biz günahkarların nasıl dua, zikir ve bağışlanmayı istemeye ihtiyacımız olduğunu gösterir.

3.Her Müslüman'ın yukarıdaki hadisi vird haline getirip hergün okuması, Yüce Allah'a yalvarması, dua ve niyazda bulunması lazımdır.

« مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ ثُمَّ رَأَى أَتقَى للَّهِ مِنْها فَلْيَأْتِ التَّقْوَى »

Ebû Tarîf Adiy b. Hâtim et-Tâî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle diyordu:

"Kim bir yemin eder de sonra onun zıddının takvaya daha uygun olduğunu görürse, takvaya uygun olanı yapsın." *(3)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.İnsanlar çoğu zaman takvaya uygun olmayan konularda yemin eder, sonra da 'yemin ettim, yeminimi bozamam' diyerek yanlışlılarında sabit kalırlar. Bu son derece yanlıştır. Yukarıdaki hadis gösteriyor ki, yemin bile edilse, eğer yapılan iş takvaya uymuyor ise, yemini değil, takvaya uygun olanı yapmak esastır.

2) Müslim
3) Müslim

« اتَّقُوا اللّه ، وصَلُّوا خَمْسَكُمْ ، وصُومُوا شَهْرَكُمْ ،
وأَدُّوا زَكَاةَ أَمْوَالِكُمْ ، وأَطِيعُوا أُمَرَاءَكُمْ ، تَدْخُلُوا جَنَّةَ رَبِّكُمْ »

Ebû Ümâme Suday b. Aclân el-Bâhili (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Vedâ Hutbesinde Rasulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

"Allah'tan korkun, beş vakit namazınızı kılın, orucunuzu tutun, mallarınızın zekâtını verin ve emirlerinize itaat edin ki, Rabbinizin cennetine giresiniz." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Veda hutbesi başlı başına bir büyük bildirgedir. Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük hitabesidir. Bu bildirgede bütün dünyaya, bütün zamanlara ve bütün insanlığa rehber olacak ahlak ve insanlık öğütleri verilmiştir. Her Müslüman'ın bu büyük hutbenin her bir cümlesini tekraren okuması, anlaması, ders alması ve hayatında kendine rehber edinmesi gerekir.

2. Bu hutbenin bir kısmı yukarıdaki hadiste rivayet edilmiştir. Müslümanların Allah'tan korkmaları istenmiştir, namazın kılınması istenmiştir, orucun tutulması ve malların zekatlarının eksiksiz olarak verilmesi istenmiştir.

3. Ayrıca Müslüman'ların liderlerine itaat etmeleri istenmiştir. Lidere itaat etmek, cennet'e girmenin bir gerekçesi olarak sunulmuştur. Yani bir Müslüman namazını kılsa, orucunu tutsa, zekatını verse cennet'e girmeyi garanti edemez. Bunların yanı sıra, liderine de itaat etmesi lazımdır. Yani lidere itaat etmek de ibadetin bir parçasıdır. Müslüman'ların liderlerine itaat etmeden yaptıkları ibadetler eksik ve noksan olur. *(5)*

4) Bu hadisi *Tirmizî* "Kitabu's salât" bölümünün sonunda zikretmiş ve "Hadis hasendir, sahihtir." demiştir.

5) *Bakınız: Asr-ı Saadet Dersleri,1.cilt, 22. Akaid dersi*

5. DERS

DAVET FIKHI

Allah (cc)'a Davetin Faydaları ve Sonuçları -1-

Allah'a davetin dünyada da ahirette de faydaları ve semereleri vardır. Onları şu şekilde toplamak mümkündür.

1- Cahiliye ile ve batılla yapmakta olduğumuz savaşta Rabbani yardım ve bereketin üzerimize yağmasını sağlar. Çünkü bizim çevremiz ve kuvvetimiz düşmanların orduları, katilleri ve propagandacılarına oranla çok zayıftır. Fakat Allah'ın yardımı ve kuvvetiyle çok güçlüdür. Allah (cc) imdâdı bu yardımla beraber gönderir. Bu imdat bizim sünnetimiz ve değişmez namusumuzdur. Bu sünnet ve namusun içerisinde istikamet ve itaat vardır.

"Ey iman edenler, eğer (Allah'ın dinine) yardım ederseniz Allah da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar." (Muhammed,7)

"Allah kendisine yardım edene elbette yardım eder." (Hacc, 40)

Davet, istikamet ve itaatin başıdır. Çünkü bununla nefis, başkasını kendisine tercih eder. Bu ise imanın kemalinin göstergesidir.

"Sizden biriniz kendisi için sevdiğini kardeşi için de sevmedikçe (istemedikçe) (gerçek) iman etmiş olmaz." (1)

O halde güç de olsa, zor da olsa davete ihtiyaç vardır. Zira ancak bu şekilde Allah'ın kuvvetlendirmesi, yardım ve inayetiyle zafere ulaşırız.

2- İnsanlardan, özellikle de Müslümanlardan gaflete dalmış olanları uyandırmak, bataklığa saplanmış olanları tutup çıkarmak lâzımdır. Çünkü insan karmaşık bir fıtratla yaratılmıştır. Onun hem hayra, hem de şerre istidadı (kabiliyeti) vardır.

1) Hadis-i Şerif

İnsan, içinde bulunduğu kendisini kuşatan olaylardan ve kendi işini yaparken yardımlaştığı kişinin yol ve yönetiminden etkilenir. Eğer etkilenme hayırlı bir yönde ise etkileşim de hayırlı olur. Eğer etki eden şey şer ise etkileşim de şerli olur.

Peygamber (sav) Efendimiz buyuruyor:

"Kişi arkadaşının dini üzeredir. Sizden biriniz (arkadaşlık ettiğinde) arkadaşına dikkat etsin."

Bu gün insanlar -özellikle de Müslümanlar- kokuşmuş, saptırıcı bir havayı teneffüs ediyor ve bayağılaşmış bir ortamda yaşıyorlar. Her türlü şer üzerlerine çöreklenmiş ve fesat esir alıp yayılmış. Sonuç itibariyle herkes bu gaflet çukuruna düşmüştür.

Bizim bu insanlara karşı, hakkı hatırlatma, yardım etme ve yöneltme sorumluluğumuz vardır. Belki tevbe ederler ya da eski çehrelerini hatırlarlar. Kulların kalpleri Rahman'ın parmakları arasındadır. Tek bir kalp gibi onları dilediği şekilde çevirir. Daha biz ne istiyoruz?

Ömer b. Hattab (ra) için şöyle demişlerdir:

"Hattab'ın eşeği Müslüman olur da kendisi Müslüman olmaz."

Fakat Allah ona hidayeti bahşetti ve Müslüman oldu. O'nun İslam'ı seçmesi Müslümanlar için uğurlu ve bereketli oldu. Zafer getirdi ve kesintisiz bir himaye kapısı oldu. Hatta o vefat edinceye kadar düşmanlar yerinden kıpırdayamadılar.

3- Katı ve inatçı olanların karşına deliller dikilmelidir. İnsanlardan her hangi bir kişinin fıtratında yamukluk, inatçılık ve fikri sabitlik olabilir. İşte böyleleri ancak başlarına bir bela, bir musibet geldiği zaman oturup dinlerler. İşte bizim görevimiz de bu gibi kimseler için böyle zamanda başlar. Başlarına bir musibet geldiğinde onlara ahireti hatırlatıp korkutmak, sakındırmak ve yakın ilişki kurmak için çaba sarf etmeliyiz.

İrşat edeceğimiz, doğru yolu göstereceğimiz birisini bulduğumuzda insanların en iyi yol göstereni ve en isabetli söz söyleyeni olmalıyız. Biz onlara yöneldiğimizde onlar da kendilerini suçlayarak; ayıplayarak ve azarlayarak yüzlerini bize çevirirler ve Allah (cc)'a yönelirler. En açık deliller Yüce Allah içindir. Bunun için Resulullah (sav) Efendimiz'in ehli kitaba gönderilmesiyle ilgili hikmeti yüce Allah şöyle açıklıyor:

"Ey ehl-i kitap! Peygamberlerin arası kesildiği bir sırada size elçimiz geldi. Gerçekleri size açıklıyor ki (kıyamette): "Bize bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmedi" demeyesiniz. İşte size müjdeleyici ve uyarıcı gelmiştir. Allah her şeye hakkıyla kadirdir." (Maide,19)

Resulullah (sav)'ın umumi olarak bütün insanlığa gönderiliş hikmetiyle ilgili olarak da şöyle buyuruyor:

"(Yerine göre) müjdeleyici ve korkutucu olarak peygamberler gönderdik ki insanların peygamberlerden sonra Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın! Allah izzet ve hikmet sahibidir." (Nisa,165)

Bu faydalara ikinci, üçüncü kez işaret ederek Rabbimiz kitabında şöyle buyuruyor:

"İçlerinden bir topluluk: "Allah'ın helâk edeceği yahut şiddetli bir şekilde azap edeceği bir kavme ne diye öğüt veriyorsunuz?" dedi. (Öğüt verenler) dediler ki: Rabbinize mazeret beyan edelim diye bir de sakınırlar ümidiyle (öğüt veriyoruz)." (A'raf,164)

4- Ümmetin haklarını, ahlak ve faziletini himaye etme ve korumada, kendisine devredilen büyük görev hakkında, hür, doğru ve kapsamlı bir bakış açısı oluşturur.

"Onlar, başka değil, sırf "Rabbimiz Allah'tır" dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Eğer Allah, bir kısım insanları (kötülüklerini) diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, mutlak surette, içlerinde Allah'ın ismi bol bol anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler yıkılır giderdi. Allah, kendisine (kendi dinine) yardım edenlere muhakkak surette yardım eder. Hiç şüphesiz Allah, güçlüdür, galiptir." (Hac,40)

5. DERS

KAVRAMLAR

Şeriat

Arapça olan şeriat kelimesi; Şe-Ra-A fiilinden gelir. Lûgatta; insanı bir ırmağa, bir su kaynağına götüren yol mânâsınadır. Bu fiilin masdarı olan şeriat "geniş suyolu" demektir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de *"(Ey Peygamber!) Onlara denizin yakınındaki o kasabayı (onun hâlini ve ahalisinin başına gelenleri) sor. Hani onlar cumartesi gününün hürmetini ihlal ederek haddi aşmışlardı. Çünkü cumartesi tatili yaptıkları gün balıklar akın akın (şürre'an) meydana çıkarak yanlarına geliyorlardı. Diğer günler ise gelmiyorlardı. İşte biz itaatten çık' makta olduklarından dolayı kendilerini böylece imtihan ediyorduk."*(A'raf 163) hükmü beyan buyurulmuştur. Burada "şürre'an" suyolu, mânâsınadır. Elbette her suyun yolu olduğu gibi, kaynaklandığı bir pınarı da vardır. İşte suyun çıktığı yere "minhac", takip ettiği yola da şeriat denilir.

İnsan ve toplum hayatını düzene koyan kuralların, hem bir çıkış kaynağı (esbab-ı mucibesi), hem kaynaktan sonra takip ettiği bir yolu (usûlü) vardır. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: Her ümmet için bir minhac ve şeriat tayin edildiği, sarih olarak beyan edilmiştir.(1)

İslâm tarihçileri; Hz. Âdem (as)'dan günümüze kadar devam eden mücadeleyi el-milel ve'n-nihal temeline dayanarak izah etmişlerdir. el-Milel vahye dayanan ve Allahû Teâla (cc)'nın tayin ettiği şeriatı esas alan ve akıllarının tayin ettiği şeriata tâbi olan cemiyetlerin tarihini konu almaktadır. elMilel ve'n-nihal terkibini Türkçe'de şu şekilde ifade etmemiz mümkündür: "Vahye dayanan dinlerin ve akla dayanan ideolojilerin tarihi." Kısaca; dinlerin ve ideolojilerin tarihi de diyebiliriz.

1) Mecmualû't-Tefasir, İstanbul 1979, Çağrı Yay., c. II, sh. 296-297 (Mâide 48. âyetin tefsiri).

Bir toplumun bütün ferdleri bağlayan kurallara (kanunların tamamına) şeriat denilir. Kuvvetin esas alındığı ve güçlülerin daima haklı olduğu "Orman Kanunu" deyimi, Arapça'da, şeriatü' l-ğaab olarak ifadesini bulmuştur. (2)

İslâm'a karşı savaş açan Mekke müşriklerinin; Dârû'nNedve'de toplanarak, bütün ferdleri bağlayıcı kanunlar çıkardıkları malûmdur. Bu kanunların tamamına "Bâtıl Şeriat" demek mümkündür. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de: ***"Yoksa onların (Mekke müşriklerinin) Allah'ın izin vermediği şeyleri (o fâsid) dinlerinden kendilerine şeriat yapan ortakları mı var? Eğer o fasıl kelimesi olmasaydı aralarında mutlaka (dünyada icra) edilmiş (işleri bitirilmiş)ti bile. Şüphesiz ki o zâlimlerin hakkı çetin bir azaptır."***(Şûara, 21) hükmü beyan buyurulmuştur. Dikkat edilirse, Dâru'n-Nedve'de kararlaştırılan ve Mekke'de yaşayan insanların tamamına uygulanan kanunlar da "Batıl dinden çıkarılan bir şeriat" olarak isimlendirilmiştir. Dolayısıyla her toplumun (ister hak, ister bâtıl) bir şeriatı vardır. Meşhur Nutuk isimli eserde: "şeriat demek; kanun demektir, nizam demektir" cümlesini bu mânâda kullanmıştır. Kendisi Osmanlı döneminin eğitim müesseselerinde yetiştiği için meseleye vâkıftır. Sonuç olarak şunu söylemek mümkündür: İnsan için iki yol vardır. Ya şeriatçı (kanun ve nizamdan yana) olacaktır, ya anarşist!.. Bu mânâda her laik devlet; vahyi esas almayan ve akla dayanan bir şeriat peşindedir.

Şurası muhakkaktır ki, bir müslüman; Allahû Teâla (cc)'nın kitabına ve Resûl-i Ekrem (sav)'in sünnetine, kayıtsız ve şartsız teslim olmuştur. Esasen "müslüman" kelimesi, teslim olan mânâsınadır. Her peygamberin görevleri vardır.

Şimdi Kur'ân-ı Kerimde, Resûl-l Ekrem (sav)'e verilen görevleri ana hatlarıyla izaha gayret edelim.

Birincisi: Allahû Teâla (cc)'nın emirlerini tebliğ etmektir. Peygamberler Allahû Teâla (cc)'nın emir ve nehiylerini, insanlar arasında hiçbir ayrım gözetmeksizin tebliğe memurdurlar. Nitekim bir âyet-i kerime'de: ***"Ey Peygamber!.. Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan (Allah'ın) elçiliğini edâ ve ifâ etmiş olmazsın. Allah seni insanlardan koruyacaktır."***(3) buyurulmuştur.

İkincisi: Şeriata tâbi olmak ve tâviz vermemektir. Bütün peygamberler, bir şeriati tebliğ etmişlerdir. Resûl-i Ekrem (sav)'in kendisine tebliğ

2) Osman Zeki Soyyiğit, Şericıt Kaı,gası, İstanbul 1987, sh.19 vd.

3) Maide sûresi: 67(Tebliğle ilgili olarak bkz.: ÂI-i İmran sûresi:110; Ra'd sûresi: 40; Nahl sûresi: 82).

edilen şeriata uymaması veya muhayyer olması düşünülemez. Nitekim bir âyet-i kerimede: *"Sonra seni de bir emr (hususunda) bu şeriatin üstüne me'mur kıldık. O halde sen ona (şeriata) tâbi ol!.. Bilmezlerin hevâ (ve heveslerine) sakın uyma!.."*(6) hükmü beyan buyurulmuştur.

Esasen şeriata tâbi olmak şeriattan taviz vermemek sadece peygamberlerin görevi değil, aynı zamanda o peygambere tâbi olan bütün insanların görevidir.

Üçüncüsü: İnsanlar arasında şeriatla hükmetmektir. Bütün peygamberler insanlara Allahû Teâla (cc)'ya ibadet ediniz!... Tâgût'a kulluk etmekten kaçınınız diye, tebliğatta bulunmuşlardır. Resûl-i Ekrem (sav) insanlar arasında, İslâm şeriatının nasıl tatbik edileceğini, bizzat tatbik ederek göstermiştir. Nitekim bir âyet-i kerimede: *"Allah'ın indirdikleriyle (insanlar arasında) hüküm et!.. Onların keyiflerine uyma. Allah'ın sana indirdiği (hükümlerin) bir kısmından seni sapıtacaklar diye kaçm onlardan. Eğer onlar (indirilen hükümleri kabul etmekten) yüz çevirirlerse bil ki Allah günahlarının biri (veya sadece yüz çevirmeleri) sebebiyle kendilerini mutlaka musibete uğratmak i. İnsanların birçoğu muhakkak ki, Allah'ın emrinden dışarı çıkanlardır. Onlar hâlâ cahiliyet devrinin (o kötü) hükmünü mü arzu ediyorlar, şüphesiz (salih) bir kanaate (yakine) sahip bir kavim indinde, hükmü Allah'dan daha güzel kim olabilir?"* (Maide 49-50) hükmü beyan buyurulmuştur.

Dikkat edilirse üç önemli görev, hep emir sigasıyla verilmiştir.

Şeriata tâbi olma hususunda muhayyerlik yoktur. Peygambere vâris olan ûlemanın bu üç önemli görev hususunda titizlik göstermesi zarurîdir.

Herhangi bir şeriata tâbi olma suç ilân edilirse, din ve vicdan hürriyetinden söz edilemez. Kaldı ki sadece Müslümanlar değil; TC vatandaşı olan yahudiler ve hıristiyanlar da bir şeriata tâbi olmuşlardır. Keyiflerini kanun haline getirmek isteyen yobazlar; tâgûtlarını memnun etmek için, İslâm düşmanlığını "Şeriatçıların başı ezilmelidir" sloganıyla sürdürmektedirler. Halbuki kendileri de bâtıl bir şeriatın emrindedirler. Tıpkı Mekke müşrikleri gibi; cahiliyye gayretine kapılmış ve Müslümanlara işkence etmeyi marifet zannetmişlerdir.

5) İmam-ı Şafü, er-Risale, Kahire,1972,(2. bsm.), sh.87, Madde: 286.

6) Casiye sûresi: 18,(Şu âyetlerde vahye uyması emredilmiştir: En'am sûresi:106; Ahzab sûresi: 2,45)

6. DERS

TEFSİR

Dinde Zorlama Yoktur

لَآ اِكْرَاهَ فِى الدِّيْنِ قَدْ تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ
بِالطَّاغُوْتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى
لَا انْفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٥٦﴾ اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا ۙ يُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۗ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا
اَوْلِيٰٓـُٔهُمُ الطَّاغُوْتُ ۙ يُخْرِجُوْنَهُمْ مِّنَ النُّوْرِ اِلَى الظُّلُمٰتِ ۗ
اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٢٥٧﴾

256- ***Dinde zorlama yoktur. Doğruluk, sapıklıktan kesin olarak ayrılmıştır. Artık her kim tağutu inkâr edip Allah'a iman ederse, işte o, kopması mümkün olmayan en sağlam kulpa yapışmıştır. Allah işitir, bilir.***

Dinde zorlama yoktur. Allah onu zorla kimseye vermez. Dini, kişinin kendi tercihi ile dilemesi gerekir. Dinin konusu, zorunlu fiiller, davranışlar değil; isteğe bağlı fiiller ve davranışlardır. Bunun için isteğe bağlı hareketlerden birisi olan zorlama dinde yasaklanmıştır. Kısaca kaldırılan veya yasaklanan zorlama, yalnız dinde zorlama değil; herhangi bir şeye olursa

olsun, zorlama türünün hepsidir. Yoksa dinde dine zorlama yoktur, ama dünyaya zorlama olabilir demek değildir. Dinin özelliği, zorlamak değil, bilakis zorlamadan korumaktır. Bundan dolayı İslâm dininin gerçekten hakim olduğu yerde zorlama bulunmaz veya bulunmamalıdır.

Zorlama ile yapılan amelde dinin vaad ettiği sevab bulunmaz, rıza ve iyi niyet bulunmayınca hiçbir amel ibadet olmaz. **"Ameller, ancak niyetlere göredir."** Dinin isteklerinin hepsi, zorlamasız, iyi niyet ve rıza ile yapılmalıdır. Zorlama ile itikat (iman) mümkün değildir. Zorlama ile gösterilen iman, gerçek iman değil, zorlama ile kılınan namaz, namaz değildir. Oruç da öyle, hac da öyle, cihad da öyledir.

Allah'ın iradesiyle iman ve hatta iman ile salih amel, zorlamaya değil, güzel bir seçime ve gönül rızasına bağlı bulunduğundan din için zorlama mümkün olmaz. Ancak tebliğ ve teklif edilir. ***"Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi iman ederdi. Öyle ise sen, iman etmeleri için insanları zorluyor musun?"*** (Yunus, 99) Zorlanan kimsenin açığa vuracağı iman, Allah yanında gerçek iman olmaz. Zorlama ile gerçek bir dindar kazanılmaz. Bununla beraber kalbe Allah'tan başkasının bakışı, geçerli olmayacağından ve bu zorlama hâlinde olsun iman edene de, "Sen zorlama ile iman açıklıyorsun, yine kâfirsin." denilemez, kâfir muamelesi edilemez. Durumu ortaya çıkıp, şüphe ortadan kalkıncaya kadar bakılır. Çünkü o imanı açığa vurması da az çok bir irade eseridir. Hiç istemeseydi onu da yapmazdı. Demek ki imanın zevkinden bir zerre olsun tatmıştır.

"Dinde zorlama yoktur" deyince, hiç kimseye sorumluluk, ceza ve azab yoktur, şeklinde anlaşılmamalıdır. Elbette doğruluğun sapıklıktan kesin olarak ayrılmış bulunması, dine aykırı hareketlerde muhakkak bir azabın ortaya çıkmış olmasındandır.

Bunun için her kim olursa olsun, ahdinde (sözünde) durmayanlar da suçuna göre cezasını görür. Kendi rızasıyla İslâm'ı kabul ettikten, Allah'a ve Peygamberine söz verdikten sonra döner, irtidad eder (dinden çıkar) da tevbe etmezse cezalandırılır ki, bu bir zorlama değil, verdiği sözden caymanın zorunlu bir sonucudur.

Bundan dolayıdır ki, cihad ilanında bile düşmana ya hak dini kabul etmesi veya mağlubiyeti kabul ederek dininde kalıp, hakları saklı olmak üzere İslâm uyruğunda vergi vermesi arasında kendi arzusuna bırakılan bir teklif yapılır. Bunlardan birini kabul ederse, andlaşma ile ahdine riayet edilir; kabul etmediği takdirde savaş yapılır. Demekki cihad, din değiştir-

mek için zorlayıcı bir vasıta değil, hak dinin yüceliğini fiilen ispat eden, onun egemenliğini sağlayan hak bir delildir.

Dâr-ı harb (kâfir yurdu) zaten zorlama yurdudur. Böyle iken yukarıdan beri Allah'ın beyanı dikkatle incelenirse anlaşılır ki, *"Dinde zorlama yoktur."* açık ifadesi, cihad emrinin gayesini tesbit etmektedir. Yani cihadın hikmeti, insanları zorlamadan korumak, zorlama kabul etmeyen dini hâkim kılarak Allah'ın kelâmını yükseltmektir. Yani herkesi mensub olduğu inançtan zorla çıkarmaya çalışmak değil, İslâm'ın egemenliğini sağlayarak din seçme üzerindeki tağuti güçlerin baskısını kırmaktır. Yani İslâm tek bir şeyden taviz vermiyor. O da egemenliğin kayıtsız ve şartsız olarak Yüce Allah'ın olması.

Fakat bu açıklamadan sonra bir soru kaldı. Yukarda, ***"Fitne ortadan kalkıncaya ve din yalnız Allah'ın dini oluncaya kadar onlarla savaşın."*** (Bakara, 193) âyetinde görüldüğü üzere Mekke ve hatta Arap yarımadası müşriklerine kitap ehli gibi din hürriyeti verilmemiş, bunlar hakkında, **"Bana, Lâilâhe illallah (Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur) deyinceye kadar insanlarla savaşmam emredil di. Bu sözü söyledikleri zaman canlarını ve mallarını benden korumuş olurlar."** hadisi hakkında ne denmelidir? diye bir soru akla gelebilir. Bunun cevabı ise "İslâm dininin, hüküm altında yaşamak kaydıyla zorlama yoktur." demek olur. İslam'ın hükmünün her yerde geçerli olması, yeryüzüne hâkim olması için savaş olacaktır. Bu başka bir şeydir, insanların birey olarak dini kabule zorlanmaları başka bir şeydir. Yeryüzünün tümü İslâm'ın egemenliği altına girinceye kadar savaş devam edecektir.

"Fitne ortadan kalkıncaya ve din de yalnız Allah'ın dini oluncaya kadar onlarla savaşın." (Bakara,193) âyetinde geçen fitneden maksat da şirktir. Fitne yoksa dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk, sapıklıktan iyice ayrıldı. Bunları karıştıranlar, belalarını bulurlar.

Bundan dolayı, her kim tağutu, azgınları veya azgınlıkları inkâr edip, Allah'a iman ederse, yani samimi bir kalb ile "Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur." diyerek önce o tağutları kökünden siler, sonra da bütün varlığıyla Allah'a iman eder ve dolayısıyla Allah'ın gönderdiği peygamberleri, Hakk'ın indirdiklerini tasdik ederse, o mutlaka en sağl a m kulpa yapışmıştır ki, kopmak onun için değil. Bu sağlam ipin kulpu, o tutamak ne kopar, ne kırılır.

Tağut, İbnü Cerîr et-Taberî'nin tarif ettiği gibi, Allah'a karşı isyankâr olup zorla, zorlama ile veya gönül rızasıyla kendisine tapınılıp mabud tutulan, gerek insan, gerek şeytan, gerek put, gerek dikili taş ve gerekse di-

ğer herhangi bir şey demektir. Bunun tefsirinde "şeytan veya sihirbaz yahut kâhin ya da insanların ve cinlerin, inad edip büyüklük taslayanları veya Allah'a karşı mabut tanınıp buna razı olan Firavun ve Nemrud gibiler veya putlar diye çeşitli rivayetlere rastlanır. Kâdî Beydavî buna: *"Allah yolundan menedenler"* fıkrasını da ilave etmiştir. Çünkü bunu yapanlar, mabud tanınmış olmayabilir. Şu kadar ki, bu da *"Heva ve hevesini ilâh edinen kimseyi gördün mü?"* (Câsiye, 23) âyeti gereğince kendi hevasına uyup kendi kendine mabut rütbesi vermiş sayılabileceği düşünülürse önceki tarife dahil olacaktır.

257- *Allah iman edenlerin velisidir; onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Kâfirlerin ise velileri tağuttur; onları aydınlıktan karanlıklara çıkarırlar. Onlar işte ateş halkıdır, hep orada kalacaklardır.*

Allah iman edenleri, ezelî ilimde iman etmesi kararlaştırılmış olanları sever, onların dostu ve kayırıcısıdır. Onları, hidayeti ve başarılı kılması ile karanlıklardan (zulümâttan) aydınlığa (nura) çıkarır.

Allah'a iman, Hakk'ın nurunun, kuşkusuz bilginin, mutlak ferahlığın doğmaya başlaması ve şafağıdır. İman ve marifete karşı veya muhalif olan yokluk, ümitsizlik, küfür, kuşku, kuruntu, sapıklık, cahillik, eksik bilgi, fasıklık, heveslere uyma, terbiyesizlik, nankörlük, ahlâksızlık, haddini bilmemezlik ve benzerleri hep birer karanlıktır.

İşte Allah Teâlâ iman edenlerin ellerinden tutar, karanlıklardan çıkarır, yakîn nuru (kuşkusuz imanın ışığı) ile işlerinde başarı, ruhlarına terbiye, gönüllerine huzur bahşeder. Doğru yolda sonsuz mutluluğa erdirir. Buna karşılık, o sağlam kulpa yapışmayan ve tağutları inkâr edecek yerde, Allah'ı inkâr eden, tevhid ile iman kulpuna sarılmayan kâfirlerin bir kısmı Allah'a inanmaz, tağutlara inanır, bir kısmı da ne Allah'a inanır ne tağutlara, ancak kendine tutunmak ve başka hiçbir şey tanımamak ister ve tağutlar, çoğunlukla bu kısımdandır. Artık bunları yönetenler tağutlardır. Başlarına azgınlar çöker, zorlama, dayatma ile hile ve aldatma ile her taraflarını kıskıvrak bağlar, yularlarını ellerine alırlar. Onları nurdan, Allah'ın yaratılıştan verdiği iman nurundan, doğru yoldan çıkarır, karanlıklara çekerler.

Allah'a iman etmeyen kâfirler, tağutları inkâr etmiş bile olsalar, yani hiçbir kulpa yapışmak istemeyip, kendi kendilerine kalmak isteseler bile, yine tağutların sataşmasından kurtulamayacak, her halde tağutlara takılmaya mecbur olacaklardır. Çünkü insanın toplumsuz, emirsiz, yasaksız, yaşaması mümkün olmadığından, Allah'ın teklifini (koyduğu yükümlülüğü) Allah'ın emirlerini dinlemeyenler, mutlaka tağutların emirlerine

mahkûm olacaklardır. "Zorlama yoktur" diyen dini tanımayıp, zor kullanan zorba tağutlar da, sonuç olarak kendilerini kurtaramayacak, sonunda ebedî olarak ateşlerde kalacaklardır. Şüphe yok ki, hak tanımayan kuduz nefislerin sürükleyeceği yer cehennem ateşidir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İnsanlar İslam dinine girsinler diye zorlanamazlar. Ancak İslam dinine girmiş olanlar İslam'ın emirlerini yerine getirmekle mükelleftirler. Dinin emirlerine aykırı davrananlar İslam fıkhının sınırlarını koyduğu cazalara çarptırılırlar.

2. Müslümanlar, insanların tümüne İslam'ın mesajını ulaştırmak ve bu uğurda önüne çıkan engellere aldırmadan son gücüne kadar çalışmakla mükelleftirler. Bunun arkasından dileyen Müslüman olur, dileyen olmaz.

3. Kâfirlerin gölgesi altında yaşamak Müslümanlar için bir züldür. İslam sadece vicdanlara hükmeden bir ahlak düzeni değildir. O, aynı zamanda sosyal hayata hükmetmek, insanlar arasındaki ihtilaflara hakemlik yapmak ve yeryüzüne hakkı egemen kılmak için gelmiştir. Onun için cihad, kıyamete kadar bakidir.

6. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Çalışmak ve Allah'a Tevekkül etmek

« عُرِضَت عليَّ الأمَمُ ، فَرَأيْت النَّبيَّ وَمعَــه الــرُّهيْطُ والنَّبِيَّ ومَعهُ الرَّجُل وَالرَّجُلانِ ، وَالنَّبِيَّ وليْسَ مَعهُ أحدٌ إذ رُفِعَ لِي سوادٌ عظيمٌ فظننتُ أنَّهُمْ أُمَّتِي ، فَقِيلَ لِي: هذا موسى وقومه ولكن انظر إلى الأفق فــإذا سواد عظيم فقيل لى انظر إلى الأفق الآخر فإذا سواد عظيم فقيل لي : هَــذه أُمَّتُكَ ، ومعَهُمْ سبْعُونَ أَلْفاً يَدْخُلُونَ الْجنَّة بِغَيْرِ حِسَابٍ ولا عَــذَابٍ »

İbni Abbas (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Bana ümmetler gösterildi. Bir peygamber gördüm. Yanında küçük bir topluluk vardı. Bir peygamber gördüm. Yanında bir iki kişi vardı. Bir peygamber gördüm. Yanında hiç kimse yoktu. Birden önüme büyük bir kalabalık çıktı. Ümmetim olduğunu zannettim. Bana "Bu, Musa ve kavmidir. Ancak sen ufka bak." denildi. Baktım. Büyük bir kalabalık gördüm. Yine bana "Diğer ufka da bak." denildi. Baktım. Orada da büyük bir kalabalık gördüm. Bana, "İşte bunlar senin ümmetindir. Onlardan yetmiş bin kişi hesapsız ve azapsız olarak cennete girer." denildi."

Rasulullah (sav) bunu söyledikten sonra kalktı ve eve gitti. İnsanlar hesapsız ve azapsız bir şekilde cennete girecek olan o kişiler hakkında konuşmaya başladılar. Bazıları, "Onlar, Rasulullah (sav)'a arkadaşlık edenler olabilir." dediler. Bazıları, "Onlar, İslâmî dönemde doğup da Allah'a hiç şirk koşmamış kişiler olabilir." dediler. Bunun dışında başka

görüşler de zikrettiler. Daha sonra Rasulullah (sav) evden çıktı ve şöyle buyurdu:

"Ne hakkında konuşuyorsunuz?" diye sordu. Konuştukları hususu Ona söylediler. Bunun üzerine,

"Onlar, efsun yapmayan yaptırmayan, uğursuzluğa inanmayan ve ancak Rablerine tevekkül eden kişilerdir." buyurdu. Bu arada Ukkâşe b. Mihsan kalktı ve:

"Ya Rasulullah, Allah'a dua et de beni onlardan kılsın." dedi. Rasulullah (sav):

"Sen onlardansın." buyurdu. Sonra başka bir adam kalktı ve;

"Ya Rasulullah, Allah'a dua et de beni de onlardan kılsın." dedi. Bunun üzerine Rasulullah (sav); **"Bunda Ukkâşe senden önce davrandı."**(1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yüce Allah, biz Müslümanları 'eşref-i mahlukat' (yaratılmışların en şereflisi) olarak yarattı ve bu dünyaya imtihan için gönderdi. İmtihanı geçenleri cennet'le müjdeledi. Müslümanlar her dönemde imtihanı geçebilmek için Allah yolunda çalıştı ve çaba gösterdiler. Peygamberler başta olmak üzere Müslümanların asli görevleri çalışmak, insanları iyiliğe davet edip kötülüklerden uzaklaştırmaktır. Bu çalışmalarını yaptıklarında bazen kitleleri peşlerinden sürüklerler, bazen de onca çalışma ve gayretlerine rağmen kendilerine tabi olan bulamazlar. Bazı peygamberler yıllarca davet ve tebliğ çalışmaları yaptıkları halde taraftar bulamamışlardır. Demek ki, önemli olan çalışmaktır. Sonucu verecek olan Rabbimizdir. O, isterse sonucu bu dünyada verir, taraftarların sayısını artırır, istemezse bu dünyada vermez, öte dünyaya karşılığını bırakır. Çalışmak bizden, Tevfik Allah'tandır.

2. Müslümanlar, davet ve tebliğ çalışmalarını yaparak cihadın bir mertebesini yerine getirir, zaferden değil seferden sorumlu olduklarını bilirler. Yapılan çalışma ve hizmetlerin karşılığı bazen iki dünyada da alınır, bazen de sadece öte dünyaya bırakılır. Bu bir sünnetullahtır. Bu sünnetullahın önüne kimse geçemez. Bazı Müslümanlar, o kadar çalıştıkları halde bu dünyada istedikleri konuma gelmediklerinden ümitsizliğe düşerler. Bu düşünce son derece yanlıştır. Önemli olan bıkmadan ve yılmadan çalışmalara devam etmek, karşılığını Allah'tan beklemektir.

3. Allah'a tevekkül edip başarı ve sonucu sadece O'ndan bekleyenler,

1) Buhari-Müslim

yukarıdaki hadiste cennetle müjdelenmişlerdir. O müjdeye nail olabilmek için çalışmak ve Allah'a tevekkül etmek gerekir. Yani Rabbim neyi takdir etmiş ise, o ölçüde başarı elde edebiliriz demek gerekir.

«اللّهُم لَكَ أسْلَمْتُ وبِكَ آمنْتُ ، وعليكَ توَكّلْتُ ،
وإلَيكَ أنَبْتُ ، وبِكَ خاصَمْتُ اللّهمَّ أعُوذُ بِعزّتِكَ ، لا إلَــه إلاّ أنْــتَ أنْ
تُضِلّنِي أنْت الْحيُّ الّذي لا تَموتُ ، وَالْجِنُّ وَالإِنْسُ يَمُوتُونَ»

İbni Abbas (ra)'ın rivayetine göre Rasulullah (sav) şöyle dua ediyordu:

"Allah'ım! Sana teslim oldum, Sana inandım, Sana tevekkül ettim, Sana yöneldim, Senin yardımınla düşmana karşı mücadele ettim. Allah'ım! Beni dalalette bırakmaman için Senin izzetine sığınıyorum. Senden başka ilah yoktur. Sen dirisin. Ölmezsin. Cinler ve insanlar ise ölürler." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bu, Hz. Peygamber (sav)'in dualarından önemli bir duadır. Bizler de onun duasına eşlik eder ve deriz ki; Allah'ım! Sana teslim oldum, senden başkalarının esaretlerine aldırış etmem, teslim olunacak yer sadece senin yanındır. Yalancılardan, bozgunculardan, dünyaya tamah edenlerden, devlet malı yiyenlerden uzağım. Sana şükürler olsun ki, bana o fırsatları vermedin. Sana şükürler olsun ki, bana kötülüklere meyletme yollarını göstermedin. Sen beni korudun, senin koruman olmasaydı, ben de sapabilirdim, sana şükürler olsun...

2. Sana tevekkül ettim. Sadece senin takdir ve tahsis ettiklerin hayırlıdır. Senin takdir etmediklerinden uzağım. Neden takdir etmedin diye de isyan etmiyorum. Sana şükürler olsun...

3. Sadece sana yöneldim. Yönelinecek yer sadece sensin. Senin razı olmadığın hiçbir yer ve makamın bana faydası yoktur. Bunun için sana yöneldim. Bu yönelmemde bana feraset verdiğin için sana şükürler olsun...

4. Senin destek ve yardımın olmasa idi, düşmanlarla mücadele edemezdim. Gerçek düşmanla dostu ayırt etme özelliği verdin, sana şükürler olsun... Günümüzün Ebu Cehil'lerini tanıma ve tavır alma basiretini

2) Buhari-Müslim

verdin, sana şükürler olsun...

5.Allah'ım beni dalalette bırakma, dalalet ile hidayetin arasındaki çizgi çok inceldi, bu çizgiyi ayırt etme özelliği verdiğin için sana şükürler olsun...

6. Senden başka ilah yoktur. Sen dirisin ve ölmezsin. Ölücü olanların ilahlık taslamalarına gülüp geçiyorum, sana şükürler olsun...

«حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ قَالَهَا إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أُلْقِيَ فِي النَّارِ ، وَقَالَهَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالُوا: «إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَاناً وَقَالُوا : حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ »

İbni Abbas (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Allah bize yeter. O ne güzel vekildir." Sözünü, İbrahim (as) ateşe atıldığı sırada söylemiştir. Muhammed (sav) de bunu "Düşmanlarınız size karşı toplandılar. Aman onlardan korkun." dediklerinde dedi. Onların bu sözleri, müminlerin imanlarını bir kat daha artırdı ve onlar, "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir." dediler?" (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Allah bize yeter. Çünkü O, en güzel vekildir. Müslümanlar en sıkıntılı zamanlarında bu sözü dillerinden düşürmezler. Her bela ve musibette bu sözü söyler, her sıkıntıda bu söze sığınırlar. Bu söz, Müslümanların bütün sıkıntılarında, onlara en büyük yardımcıdır.

2. Allah'tan başka sığınılacak yer yoktur. O, en güvenli yer, en huzurlu makamdır. O'nun makamında olmaktan daha büyük huzur yoktur. İslam düşmanları yüzyıldır Müslümanların üzerlerine bomba yağdırdılar. Müslümanlar ise her daim 'Allah bize yeter, O ne güzel vekildir' dediler, daha güçlendi, daha büyüdüler. Bombalar, Müslümanları yollarından çevirmedi, bu kez onların itikadlarını bombalamaya başladılar. İtikad bombalaması, gerçek bombalardan çok daha tahrip edici. İtikadların sarsıldığı bu dönem, her zamankinden daha fazla 'Allah bize yeter, O ne güzel vekildir' demek zamanıdır.

3) Buhari

6. DERS

DAVET FIKHI

Allah (cc)'a Davetin Faydaları ve Sonuçları -2-

5- Biz davetle davranışlarımızı güzelleştirir, ahlakımızı, düzeltiriz. Diğer yönden insanların geneline tesir ederiz. Üçüncü olarak da bizimle aynı yolda yürüyen, birlikte çalıştığımız kardeşlerimize iyilik ve yardım etmiş oluruz. Çünkü güzel davranışların ve iyi ahlakın bıraktığı tesir, binlerce vaiz ve hatibin tesirinden daha kuvvetlidir.

Umulur ki, Yüce Allah (cc)'ın şu beyanındaki murad budur.

"İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur." (Fussilet,34)

6- Biz davet sayesinde yarın cennetle, Rıdvan cennetiyle kurtuluşa ereriz.

"Mümin erkeklerle mümin kadınlar da birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alıyorlar, namazı kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Resulü'ne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah azizdir, hikmet sahibidir."

"Allah, mümin erkeklere ve mümin kadınlara, içinde ebedi kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler ve Adn cennetlerinde güzel meskenler vaat etti. Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür. İşte büyük kurtuluş da budur." (Tevbe,71-72)

7- Biz davet sayesinde dünya ve ahiretin azabından kurtuluruz. Yahut yalnızca ahiret azabından.

Eğer davet görevinden geri kalınırsa bu durum şerrin ve fesadın yayılmasına yol açar ve bu şer, yaş kuru ayırt etmez ve ondan kimse kurtulamaz. Neticede de azaba vesile olur. Ama bu göreve teşvik etmek ise yüce Allah'ın şu sözünde de çerçevesini çizdiği gibi kurtuluşa vesile olur.

"Onlar kendilerine yapılan uyarıları unutunca, biz de kötülükten men edenleri kurtardık, zulmedenleri de yapmakta oldukları kötülüklerden ötürü şiddetli bir azap ile yakaladık." (A'raf,165)

8- Davet, Müslüman'ca bir şahsiyetin oluşturulmasında bütün hayırlı hasletleri toplayan ve her türlü kötü düşüncelerden uzaklaştıran Allah'ın yardımına, zaferine ve teyidine ehil kılan bir işleve sahiptir. Başka bir deyişle öyle bir İslami şahsiyet oluşturur ki, insanlar içerisinde ümmetin bütün fertleri birbirine eşit olur. Oluşturulan bu İslami ve Kur'anî şahsiyetin şiarı şu ayeti celilenin işaret etmiş olduğudur.

"De ki: Benim namazım, ibadetim hayatım ve ölümüm, hiçbir ortağı olmayan âlemlerin Rabbi Allah içindir. Ben böylece emrolundum." (En'am, 161-163)

Davet, Yüce Allah'ın yasalarının yeryüzünde uygulanması için bir siperdir. Çünkü davet sayesinde ayıplar görülür, hastalıkların tedavisi kolaylaşır. Derin çukurlara düşmüş boğulmak üzere olanlar kurtarılıp düzlüğe çıkarılır. O düzlükte art niyetler ortadan kalkar, büyüklenme (kibir) kırılır, iradeler zayıflar, deneyim ve tecrübe egemen olur. Davet sayesinde boşalan zihinlere hükmetmek daha kolay olur, mukavemet kırılır, yeis ortadan kalkar. Güçte, çalışmada patlama olur, kuvvet, imkân sabır ve tahammül duyguları dirilir.

9- Davet, Müslümanların arasını birleştiren bir yoldur.

Davet, nefisleri etkileyerek, kardeşlik, tekâmül, iyilik ve takvada yardımlaşma duygularını harekete geçirir. Müslümanların birbirlerine önem vermelerini sağlar. Bütün bunların hepsi Müslümanlar arasında vahdet için bir râbıta/bağ tesis eden aynı anlamdaki kelimelerdir.

Özetle biz yeryüzünde yeniden Allah'ın yolunu egemen kılmak istiyorsak bunu ancak davet sayesinde gerçekleştirebiliriz.

"Andolsun ki, Resulullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir." (Ahzab, 21)

Resulullah (sav) davet ve terbiye metoduyla cihad ederek işe başladı, nefisleri buna alıştırdı. Ta ki nefisler istikamete kavuşup, kalpler temizlendiğinde başka renk ve metotlarla mücadele etmeye ihtiyaç duymadı.

Bu konuda Üstat Ebul Hasen en-Nedvi (Allah kendisini hayırla mükâfatlandırsın) şöyle diyor:

"Resulullah (sav) insanları tam on üç yıl tek başına Allah'a çağırdı. Allah'a, Resulüne, ahiret gününe iman etmeye bütün açıklığıyla davet etti. İmayla, kaş, göz işaretiyle, esneklikle hareket etmedi. Kimseyi aşağılamadı, iltimas geçmedi, ikiyüzlü davranmadı/yağcılık yapmadı. Bu on üç yıllık uzun zaman diliminde bütün hastalıklara ilaç buldu. Kureyş kabilesi di-

reniş gösterip, her taraftan Resulullah'ı (sav) kuşattı. Hepsi aynı noktadan hücum etmeye başladı. Kendisiyle din kardeşlerinin ve çocuklarının arasını açmak için her tarafta fitne ve fücur ateşini tutuşturup, körüklediler.

İşte bu esnada bir grup Kureyşli genç öne atıldı. Onların dünya nimetlerinden hiçbirisine karşı arzuları yoktu. Onların istekleri ahiret, varmak istedikleri yer ise cennetti. Kureyş ne yaptıysa bu gençleri karşısında buldu. Düşmanlıkları iyice bilenen Kureyş, okluklarını doldurup bütün oklarını bu gençlerin üzerine fırlattı. Ancak bütün bunlar onların samimiyetini ve gayretini artırmaktan başka bir işe yaramadı ve şöyle dediler:

"Bunlar, düşman birliklerinin bozulup gitmedikleri evhamı içindedirler Müttefikler ordusu yine gelecek olsa, isterler ki, çölde göçebe Araplar içinde bulunsunlar da sizin haberlerinizi (uzaktan) sorsunlar. Zaten içinizde bulunsalardı dahi pek savaşacak değillerdi." (Ahzab,20)

Din için katlandıkları bu bela ve musibetler; onların akidelerine olan bağlılıklarını, din için gösterdikleri gayreti, küfre ve küfür ehline duydukları nefreti, din için duydukları şefkati/sevgiyi, nefislerini arındırmayı artırmaktan başka bir işe yaramadı. Sonuçta aynı kalıptan çıkmış gibi birbirine denk/akran ve sâfi gümüş gibi parlak oldular. Başlarına gelen her bir beladan, kılıcın cilalandıktan sonraki durumu gibi davalarına daha kilitlenmiş olarak çıktılar.

Resulullah (sav) onların ruhlarını Kur'an ile gıdalandırıyor, nefislerini iman ile terbiye ediyordu. Her gün beş kere âlemlerin Rabbinin önünde huşu ile boyun eğdiriyordu. Bu işi de gelişi güzel değil, beden temizliği, kalp itminanı cismin acziyetini itiraf edişi ve aklın huzuruyla yapıyorlardı.

Bu ibadetler sayesinde gün be gün ruhları yüceldi, kalpleri safileşti, ahlakları temizlendi, her türlü maddi sultalardan kurtuldular ve şehevi arzulara karşı koyarak yerin ve göklerin Rabbine yöneldiler.

Resulullah (sav) onları derin ve dakik bir terbiyeyle eğitmeye devam etti. Kur'an onların nefislerini yüceltti. Kalplerindeki iman korunu/ateşini parlattı. Resulullah (sav)'ın meclisleri onların dinini sağlamlaştırdı, kökleştirdi, şehvetten uzaklaştırdı. Kendilerini Allah'ın rızasını kazanmaya adadılar, cennet özlemiyle, ilim hırsıyla yanıp tutuştular. Dinde ince anlayış sahibi olmaya çalıştılar, nefislerini muhasebeye çektirler."

6. DERS

KAVRAMLAR

Atalar Dini

Azgın ve sapkın toplumlara hakkı ve hakikati bildiren peygamberlere karşı sunulan ilk mazeretleri "biz atalarımızı bu hal üzere bulduk" şeklinde olmuştur. Gittikleri yolun doğru bir yol olduğunu savunma gücü olmayanlar, kelime-i Tevhid'in muazzam gücü karşısında yüzlerce putun ne işe yaradığını izah edemeyenler, cansız heykellerin karşısına geçip saygı duruşunda bulunanlar bunu kendileri izah edemedikleri için meseleyi atalarının üzerine atmaktadırlar. Zulme ve şirke dayanan sistemlerini, bu slogan ile korumaya çalışmışlardır. Atalar dini, geçmişe karşı beslenen ölçüsüz saygı ve sevgi üzerine kurulan bir sistemdir. Kur'ân-ı Kerim'de; "Onlara: `Allah'ın indirdiği hükümlere uyun!' denildiğinde onlar; ***"Hayır! Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye (yola) tâbî oluruz." dediler. Ve eğer, onların ataları hiçbir şeyi akıl etmiyor ve hidayete ermemiş olsalar bile mi?"*** (Bakara, 170) hükmü beyan buyurulmuş ve bu bâtıl dinin mahiyeti haber verilmiştir. Mekke müşriklerinin; "Günah işlediğimiz elbiselerle ibadet edemeyiz" diyerek, Kâbe-i muazzamayı çıplak bir vaziyette tavaf ettikleri sabittir.(1) O dönemde Kâbe-i muazzamanın içerisi ve çevresi heykellerle doludur. Haniflerin "çıplak olarak tavaf etmek doğru değildir. Elbiselerinizi giyiniz" şeklindeki teklifini kabul etmeyen ve "Biz atalarımızdan bu şekilde gördük. Allah emretmeseydi, onlar hiç çıplak olarak tavaf ederler miydi?" sualini soran müşrikler, bu ibadet şeklinde ısrar etmişlerdir. Bunun üzerine; ***"Onlar (müşrikler) bir hayâsızlık yaptıkları zaman: `Biz atalarımızı bunun üzerinde bulduk, Allah da bize bunu (fuhuşla ameli) emretti' derler. O iman etmeyenlere söyle; Allah hiç***

1) İmam-ı Alûsî, Ruhû'l-Meani, Beyrut 1985, c. VIII, sh. 109. Aynca, Ebii 1-Hasan en-Nedvî, Dört Rükün, Konya 1969, sh. 299.

bir zaman fahşâyı emretmez. Bilmeyeceğiniz şeyleri Allah'ın üzerine mi (atıp, iftira ederek) söylüyorsunuz." (A'râf sûresi: 28) ayet-i kerimesi inzal buyurulmuştur.

Cahiliyye döneminde müşriklerin, Kâbe-i muazzama'ya hürmet ettikleri, her yıl örtüsünü değiştirdikleri ve oraya ibadet niyetiyle gelenlere ikramda bulundukları malûmdur.(2) İbadeti ve duayı teşvik niyetiyle, birbirlerini alkışladıkları ve ıslık çaldıkları da nass ile sabittir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: *"Onların (müşriklerin) Beytullahdaki duaları ıslık çalmaktan ve el çırpmaktan (alkışlamaktan) başka birşey değildir. (Ey müşrikler) devam ede geldiğiniz o küfrünüzden dolayı, artık tadın azabı!"*(3) hükmü beyan buyurulmuştur. İmam Fahruddin-i Razi, bu ayet-i kerimenin tefsirinde: "Allahu Teâlâ (cc) kâfirler hakkında, `Onlar Beyt-i Haram'ın sahipleri değildirler' buyurmuş, daha sonrada müşriklerin dualarının ancak el çırpmak ve ıslık çalmak olduğunu haber vermiştir (...) Abdullah ibn-i Abbas'dan (ra) gelen rivayette de Mekke müşriklerinin bu dua şekli üzerinde durulmuştur. Hevâya tâbi olmak, her türlü felaketi beraberinde getirebilir. Resûl-i Ekrem (sav)'in: "Cennetin etrafı nefsin hoşuna gitmeyen şeylerle, cehennemin etrafı da şehevî arzularla (hoşa giden şeylerle) çevrilmiştir"(4) mealindeki mübarek ikazını dikkate almak gerekir. Atalarını bahane ederek hevâlarına (nefs-i emmarelerine) uygun bir hayat yaşayanların mantığı ile günümüzdeki resmî ideolojinin dayandığı mantık arasında bir fark yoktur. Atalar dinine mensup olan çağdaş zâlimlerin ve müşriklerin âdetlerini taklid etmek caiz değildir. Resûl-i Ekrem in (sav): **"Kim bir kavme benzerse, o da onlardandır."**(5) mealindeki mübarek ikazına uymakta zaruret vardır.

2) Geniş bilgi için bkz., M. Ali Sabuni, Ahkâm Tefsiri, İstanbul 1984, c. II, sh.16 vd.
3) Enfal sûresi: 35.
4) Salıih-i Mü.slim, İstanbul 1401, K. Cennet: 1. Ayrıca Sünen-i Tirmizî, İstanbul 1401, K. Cennet: 21.
5) İmam-ı Serahsî, el-Mebsut, Beyrut ty., c X, sh. 5.

7. DERS

TEFSİR

Dünya Nimetlerinin Çekiciliği

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَآءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ
وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذٰلِكَ مَتَاعُ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاٰبِ ﴿١٤﴾ قُلْ
أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذٰلِكُمْ ۖ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ
مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۚ ﴿١٥﴾
الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ ۚ ﴿١٦﴾ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ
وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾ شَهِدَ اللّٰهُ أَنَّهُ
لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ۙ وَالْمَلَٰٓئِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ۚ
لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ
الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ

بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

14- ***İnsanlara kadınlar, oğullar, yüklerle altın ve gümüş yığınları, salma atlar, davarlar, ekinler kabilinden aşırı sevgiyle bağlanılan şeyler çok süslü gösterilmiştir. Halbuki bunlar dünya hayatının geçici faydalarını sağlayan şeylerdir. Oysa varılacak yerin (ebedî hayatın) bütün güzellikleri Allah katındadır.***

Şehvetle ilgisi çok olan, şeylere karşı duyulan muhabbet yahut sırf şehvet için sevilen, onlar arasından şu sayılan şeyler insanlara çok süslü, çok ziynetli gösterildi. Bunları pek hoş gördüler, sevilecek şeyler yalnızca bunlar zannettiler. Bir taraftan bunların meşru birer nimet olması özelliği, bir de hayalî ve gayri meşru bir şeye sebep olması özelliği vardır.

Birincisinde süsleyen Allah, ikincisinde süsleyen şeytan ve beşerin bilgisizliğidir. Zaten fenalığı ve kınanması bu bakımdandır. Şehvet nefsin arzu ettiği şeye atılışıdır ki, gönül çekmek, canı istemek diye ifade edilir. Bunun ifrat derecesine hırs denir. "Nâs" kelimesi bütün insanlara; kadın ile erkeğe şamil olmak üzere genel anlamlı bir kelimedir. Fakat kınama açıkça erkeklere yöneliktir. Kadınlar sevmek değil, sevilmek mevkiinde gösterilmiştir. Bununla beraber âyet Allah katındaki mutlak gerçeği değil, bir bakış açısını, bir zihniyeti dile getirmiştir.

Kantar en büyük ağırlık birimidir ki, çeşitli zamanlarda, değişik kavimler tarafından farklı şekilde kullanılmış olduğu bilinmektedir. Mutlak olması bakımından herhangi bir sayı değil, en yüksek tartıda birçok şey demek olur.

İnsanların şehevat muhabbetini pek güzel bir şey zannetmeleri kendilerini her fenalığa sürükler. Bu iştah çekici şeylere böylesine muhabbet ise göründüğü kadar güzel bir şey değildir. Bunların amaç ve gaye edinilmeye değer yanları yoktur. Nihayet bunlar bayağı bir hayatın unsurlarıdır. Hayatın gayesi edinilecek şey bunlar değildir. Allah'ın yanındakidir ki, bu dünya hayatından geçilip Allah'a varıldığı zaman ona erilir. O şehevat, o iştah çekici şeyler, dünya hayatını sürdürmek ve geçip Allah'a gitmek için faydalanılmak üzere verilmiş birer araç olmaları bakımından Allah tarafından ihsan edilmiş birer nimet iseler de bu bayağı hayata ve onun eşyaları olan şehvetlere muhabbet etmek ve bu yüzden Allah yanındaki güzel mevkii feda etmek ne kadar büyük budalalıktır, ne kadar büyük bir alçaklıktır.

15- ***De ki, size, o istediklerinizden daha hayırlısını haber vereyim***

mi? Korunan kullar için Rablerinin yanında cennetler var ki, altlarından ırmaklar akar, içlerinde ebedî kalmak üzere onlara, hem tertemiz eşler var, hem de Allah'dan bir rıza vardır. Allah, o kulları görür.

16- *Onlar ki, "Ey Rabbimiz! Biz inandık, iman getirdik, artık bizim suçlarımızı bağışla ve bizi ateş azabından koru!" derler.*

17- *O sabredenleri, o doğruluktan şaşmayanları, o elpençe divan duranları, o nafaka verenleri ve seher vakitlerinde o istiğfar edip yalvaranları (görür).*

Her çeşit nimet bulunan bu güzel cennetler, bu daimî gönül alan vatanlar, bu tertemiz eşler, o içinde bulunduğumuz geçici, aldatıcı, basit ve alçak hayattaki iştah çeken şeylerden daha güzel ve çok daha hayırlıdır. Allah'ın rızası ise hepsinden büyük, her lezzetten yüksektir. Fakat bu güzel yurt, bu güzel yuva herkese değildir. Dünyanın her an durmadan değişen ve geçici olan iştah çekici şeylerine sevgiyle bağlanmaktan sakınıp, kötü akıbetten korunan muttakilere mahsustur. Böyle olmayanlar güzel yuvaya eremezler, Rıdvan lezzetini bulamazlar. Başında o geçici lezzetleri elde etmenin hırs ve çabasıyla yanar tutuşurlar, sonunda ondan mahrum kalmanın acısı ve azabı içine düşerler.

Allah Teâlâ'dan korkma ve korunma (ittika) kuru bir laftan ve gösterişten ibaret bir korunma değildir. Allah, kullarının içini dışını, ne yapıp ne işlediklerini görür. Bu sayede günahlarına mağfiret dileyen, hiçbir lezzete imkân bırakmayan ateş azabından korunmayı isteyen; sabırlı, sözlerinde, niyet, davranış ve işlerinde dürüst ve doğru olan, huşû içinde ibadet ve taata devam eden, mallarını Allah yolunda infak eden, karanlıkların aydınlığa, gafletlerin açıklığa ve uyanıklığa dönüştüğü o seher vakitlerinde istiğfar eden kullarını görür ve gözetir. Güzel yurdu ve en büyük rıdvanını böyle kullarına verir. Şu halde ta başta yürekten inanıp tasdik etmek ve imanını da hiç çekinmeden dil ile ikrar etmek, günahların bağışlanmasına ve azaptan korunmaya vesile ve sebep ise de, hiç şüphesiz en güzel sonuç ve en büyük rıza, sayılan özellikleri kendilerine huy ve alışkanlık edinmiş olan takva ve ibadet ehli Müslümanlara aittir.

Sakın bu beyanları, bu vaatleri ve bu uyarıları, bu iman ve sığınmayı, bu yüce hasletleri, hâsılı bu dini ve dindarlığı, temelsiz, şahitsiz, kanıtsız, belgesiz, boş bir şey, kuru bir iddia, gerçekliği şüpheli, şunun bunun karşı çıkmasıyla zayıf düşecek, ortadan kalkacak, insanı aldatan hayallerden sanmayınız.

18- *Allah şehadet eyledi şu gerçeğe ki, başka ilah yok, ancak O vardır. Bütün melekler ve ilim uluları da dosdoğru olarak buna şahittir ki, başka ilah yok, ancak O aziz, O hakîm vardır.*

19- *Doğrusu Allah katında din, İslâm'dır; o kitap verilenlerin anlaşmazlıkları ise sırf kendilerine ilim geldikten sonra aralarındaki taşkınlık ve ihtirastan dolayıdır. Her kim Allah'ın âyetlerini inkâr ederse iyi bilsin ki, Allah hesabı çabuk görendir.*

Allah, muhakkak kendisinden başka ilah olmadığına bizzat kendisi, meleklerin hepsi ve gerçekten ilim sahibi olan bütün olgun bilginler şahitlik etti. Üstelik adaleti ve hakkı ayakta tutanlar olarak şahitlik ettiler. Allah Teâlâ'nın birliği, adalet ve hak ölçüleriyle gözeticiliği (kayyûmiyeti) derece derece bu üç türlü şahitliğin hem her biri ile hem de toplamı ile sabittir.

Allah'ın şahitliğinin mânâsı bir hakikati bildirmek, beyan edip açıklamaktır. Ya da birtakım deliller ile onu isbat etmektir. Cenab-ı Allah, gizli ve açık dünyalarda haddi hesabı olmayan şahitler ve deliller yaratıp meydana çıkarmak suretiyle kendi birliğini ve yüceliğini beyan edip açıkça ortaya koymuştur. Bundan başka dinî anlamda deliller de indirerek bunları bildirmiş ve doğrulamıştır.

Gerek dış dünyada, gerek iç dünyada yakından şahit olunarak ve yaşanarak elde edilen bilgi, birtakım deliller aracılığı ile elde edilen nazarî bilgiden üstündür. Mesela, acaba şu bahçede bülbül var mı, yok mu diye bahse tutuşan ve her biri iddiasını akıldan veya başkalarından duyarak elde ettiği deliller ile ispata çalışan birtakım kimselere karşı, o bahçede bir bülbülün ötmeye başlaması en büyük bir şehadettir.

İnsanda mutlak anlamda bir yakîn bilgisi varsa, o da Allah'ın varlığı ve birliğine ait olan bilgisidir. Zira bu bilgi, gerek kendisine ve gerek eşyaya olan ilimlerin hepsinin en başta gelen temel öğesidir. Bundan başka herhangi bir bilgide bağlayıcı bir kesinlik ve zaruret yoktur. İlim ehlinin dereceleri de bu şahitliğe yakınlığı ve uzaklığı ile orantılıdır. Kendi içlerinde Hak Teâlâ'nın bu şahitliğini sezemeyenler gerçek âlimlerden olamazlar. Gerek kendi özüne, gerek dış varlıklara ait olan bilginin hakikatine ve değerine inanıp da Hak Teâlâ'yı inkâr edenler ise, inatçı kâfirlerden olanlardır.

İlim ehli arasında görülüp de adalet ve hakkaniyetten sapan, adalet ve hakperest olmayanların inkâr veya şehadetlerini gizlemeleri önemli değildir. Adalet ve insaf sahibi olan hiçbir ilim sahibi yoktur ki, hiç olmazsa kendi içinde, Allah'ın birliğine şahitlik etmesin. Zaten ilmin ve âlimin bilfiil yeryüzündeki varlığı bile Allah'ın birliğinin açık delillerindendir. İlim zaten vakıaya uygun değilse, yani hakkın ve gerçeğin olduğu gibi tanınması demek olan hak ve gerçek değilse ilim olmaz. Bildiğinin doğruluğu ve gerçekliğine iman ve şehadeti olmayan da âlim değildir.

7. DERS

HADİS-İ ŞERİF

İyiliğe Doğru Koşma

« بادِروا بالأعْمالِ الصَّالِحةِ ، فستكونُ فِتَنٌ كقطَعِ اللَّيلِ الْمُظْلِمِ يُصبحُ الرجُلُ مُؤمناً ويُمْسِي كافراً، ويُمسِي مُؤْمناً ويُصبحُ كافراً، يبيع دينه بعَرَضٍ من الدُّنْيا»

Ebû Hureyre (ra)'nin rivayetine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Sâlih amelleri işleme hususunda acele edin. Zira, yakın bir zamanda karanlık gecenin parçaları gibi fitneler zuhur edecektir. (O zamanda) kişi mümin olarak sabahlar, kâfir olarak akşamlar. Ya da mümin olarak akşamlar, kâfir olarak sabahlar. Dinini dünya malı karşılığında satar." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Salih amel yani güzel ve faydalı amel işlemekte acele etmek gerekir. 'Hayırda yarışmak' işte budur. Güzel amellerde yavaş hareket edilmez. Hayırlı işleri yavaştan alanlar, bir süre sonra hayır işleyecek zaman bulamayabilirler. Her anı değerlendirmek işte budur.

2. Bir günün yarısı kadar bir zamanda Müslümanların ne olacakları belli olmayabilir. Fitne ve kafa karıştırmalar öyle yaygınlaşmıştır ki, kurtulduğunu sananların çoğu kaybedenlerden olmuştur. Fitne ve fesat dönemlerinde hiçbir Müslüman, imanından emin olamaz. Bir Müslümanı namaz kılar görürsünüz de, yaptıkları ile Müslümanları karalar durumdadır. Kafirlerle ortaklık kurmuş, küfrün ateşine odun taşır hale gelmişlerdir. Bu tür gafillere 'namaz kılan köleler' denilmektedir. Onlar, Allah'a iba-

1) Buhari

det ederler, ancak boyunları zincirlerle prangalanmıştır. Yularları İslam düşmanlarının ellerindedir. Nereye çekerlerse, oraya doğru yürür, ne emrederlerse onları yaparlar.

Fitne işte böyle bir şeydir. En büyük fitne, fitnenin içinde olduğu halde bunu fark etmemektir.

Akşam Müslümandır, tasma sahibinin emirlerini yerine getirdiği için sabaha kafir olarak çıkabilmektedir.

«لأعطينَّ هذه الراية رجُلا يُحبُّ اللّه ورسُوله، يفتَح اللّه عَلَى يديه» قال عمر رضي اللّهُ عنه: ما أَحببْت الإمارة إلاّ يومئذ فتساورْتُ لَها رجَاءَ أَنْ أُدْعى لَها، فدعا رسول اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْه وسَلّم عليَ بن أبي طالب، رضي اللّـه عنـه، فأَعْطَاه إيَّاها، وقالَ: «امش ولا تلْتَفتْ حتَّى يَفتح اللّه عليكَ» فَسار عليٌّ شيئاً، ثُمَّ وقف و لم يلْتفتْ، فصرخ: يا رسول اللّه، على ماذَا أُقاتل النَّاس؟ قال: «قاتلْهُمْ حتَّى يشْهدوا أَنْ لا إله إلاّ اللّه، وأَنَّ مُحمَّداً رسول اللّه، فَإذا فعلوا ذلك فقدْ منعوا منْك دماءَهُمْ وأَموالَهُمْ إلاّ بحَقّها، وحِسابُهُمْ على اللّه»

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) Hayber günü şöyle buyurmuştur:

"Bu sancağı Allah ve Rasulünü seven bir adama vereceğim. Allah onun eliyle fethi müyesser kılacaktır."

Hz. Ömer (ra) diyor ki: "Emirliği ancak o gün arzu ettim. Onun için çağırılırım ümidiyle görünmeye çalıştım. Rasulullah (sav) Ali b. Ebî Talib'i çağırdı. Sancağı ona verdi ve "Yürü. Allah sana fethi müyesser kılıncaya kadar da sağa sola iltifat etme (dönme). Ali bir miktar gitti. Sonra durdu. Arkasına dönmeden yüksek sesle sordu: "Ya Rasulellah! İnsanlara karşı ne üzerine savaşayım?" Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasulü olduğuna şehadet edinceye kadar onlarla savaş. Bunu yaparlarsa cezalandırılmaya müstahak olmaları durumu hariç, kanlarını ve mallarını senden korumuş olurlar. Hesapları ise Allah'a aittir." (2)

2) Buhari-Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Peygamber (sav) 'Allah ve Resulünü seven bir adama vereceğim' dediği İslam sancağını Hz. Ali (ra)'ye vermiştir. Vermiş ve 'sağa sola bakmadan yürü' demiştir. Demek ki, İslami hizmetlerde görev alanlar, sağa sola bakmadan, 'kınayıcıların kınamasına aldırış etmeden' aldığı emaneti hedefine ulaştırmakla mükelleftirler. Hz. Ali (ra) sancağı alıp arkasına bakmadan yürümüştür. Hatta sormak istediği sorusunu da emre itaatsizlik olmaması için arkasına dönmeden sormuştur.

2. Müslümanlar, bütün insanları İslam'a çağırmakla görevlidirler. En güzel sözle bu davetlerini yapacaklardır. Asabiyet göstererek kaba ve sert davet yapanlar, insanları kırıp dökerek davette bulunduklarını sananlar, aldıkları emanetlerin hakkını vermemiş olurlar. Sancağı almak ve hakkını vermek budur. Sancağı almaktan çok, onun hakkını vermek marifettir.

7. DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Davetin Mahiyeti, Şekli ve Meşruiyeti

BIRINCI YÖN: Ferdi Davetin Mahiyeti ve Şekli

1- Mahiyeti:

Herhalde en basit ve en açık bir şekilde ferdi davetin mahiyetini şöyle açıklamak mümkündür:

Davet veya hitapla çağrılan şahsa ferdi olarak yaklaşmak yahut da özel bir takım yetenekleri olan az bir insan grubuyla özel olarak ilgilenmektir.

2- Meşruiyeti:

Ferdi davet iki şekil, iki tür ya da iki suretle yerine getirilir.

Birincisi:

Cemaatle ilişkisi olan ferdin yapacağı kişisel davettir ki, bu davetin özü şudur:

"Cemaate mensup kişilerden her bir fert -davetçi kimliğine sahip olarak Allah'a çağıranlar- birinci olarak yakın temas kurduğu kişilere kendi taşıdığı düşünceyi benimsetmek için çalışacak, ikinci olarak da harekete ya da cemaate dâhil etmeye çalışacaktır."

İkincisi:

Herhangi bir cemaatin mensubu olmayan insanların yürüteceği ferdi davettir. Her Müslüman, ümmetin bir ferdi olması hasebiyle Allah'a davet görevini yerine getirmekle mükelleftir. Bunu da hutbe, konferans, makale ya da telif şeklinde yapabilir. Bu tür davet bir cemaat desteğinden ve hareket intizamından yoksundur.

Şüphesiz ki davetin birinci türü daha faydalı ve daha güzeldir. Çünkü burada bir cehd/gayret diğeriyle bütünleşiyor, yolun kısa, tekliflerin az oluşuna rağmen sonuçta çok güzel semereler ortaya çıkıyor.

İkinci kısım ise vaizlerin, hatiplerin, yazarların oluşturduğu gruptur. Bu grubun çalışması ve gayreti çok olmasına rağmen tesiri çok azdır. Bunların sözleri ancak ihlâslı, İslam için gayretli Müslümanlara tesir ediyor. İslam âleminin her tarafında Cuma günleri minarelerden okunan vaaz ve hutbelerin çokluğuna bakınca yeryüzünde Allah'ın hükmünün egemen olması gerektiğini düşünüyorsunuz. Hilafetin düştüğü andan günümüze, milyonlarca insanın dinlediği bu vaaz ve hutbelerin neticesi ne oldu?

Biz bu sözümüzle onların çalışmalarını hakir görüp, değerlerini düşürmek istediğimiz anlaşılmasın. Zira onların içinde ihlâsla, hamasetle, doğrulukla Allah'a çağıran, çalışmasız bir anını dahi zayi etmeyen, en ufak çabasını dahi boşa çıkarmamaya özen gösteren insanlar mevcut olduğu halde böyle konuşamayız.

Bizim vurgulamak istediğimiz onların bu büyük çaplı çalışmalarına mütenasip sonuç elde edemedikleridir. Bunun sebebi ise bu gayretlerin birbiriyle irtibatı olmayan dağınık, yönü belirsiz çalışmalar olmalarıdır.

İKINCI YÖN: Ferdi Davetin Meşruiyeti

Bu davetin çizmiş olduğumuz sınırlar dâhilinde meşruiyeti sabittir.

1- Kitaptan Delil:

Yüce Allah (cc) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

"(İnsanları) Allah'a çağıran, iyi iş ve yapan ve "Ben Müslümanlardanım" diyenden kimin sözü daha güzeldir?" (Fussilet,33)

Allah Teala buyurdu:

"Hayır (seni asla öldüremezler)! İkiniz mucizelerimizle gidin. Şüphesiz ki, biz sizinle beraberiz, (her şeyi) işitmekteyiz." (Şura,15)

"Biz, her ümmete, uygulamakta oldukları bir ibadet tarzı gösterdik. Öyle ise onlar (ehl-i kitap) bu işte seninle çekişmesinler. Sen, Rabbine davet et. Zira sen, hakikaten dosdoğru bir yoldasın."

"(Resûlüm) Sen, Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et! Rabbin, kendi yolundan sapanları en iyi bilendir ve O, hidayete erenleri de çok iyi bilir." (Hacc,67)

2- Sünnetten Delil:

"Kim bir hayrın işlenmesine sebep olursa onu yapanın ecri (mükâfatı) kadar mükâfat alır." (Hadisi Şerif)

"Kim doğru yola çağırırsa o yola tabi olanların ecri kadar ecir alır. (o yola tabi olanların) ecirlerinden de her hangi bir şey noksan edilmez. Kim de delâlete çağırırsa ona uyup günah işleyenlerin günahları kadar ceza alır. O günahkârların (günahında da) hiçbir şey eksilmez."

"Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle düzeltsin. Eğer buna gücü yetmezse diliyle düzeltsin, buna da gücü yetmezse kalbiyle buğzetsin. Bu imanın en zayıf olanıdır."

"Benden önce bir ümmete Allah'ın gönderdiği hiçbir nebi yoktur ki onun sünnetine sarılacak, emirlerini yerine getirecek ümmeti içerisinde havarileri ve ashabı olmasın. Sonra onların arkasından ihtilaflar çıkar, yapmadıkları şeyleri söylerler, emrolunmadıkları işleri yaparlar. Kim onlarla eliyle mücadele ederse o mü'mindir. Kim onlarla diliyle mücadele ederse o mü'mindir. Kim onlarla kalbiyle mücadele ederse o mü'mindir. Bunun gerisinde hardal tanesi kadar iman yoktur."

Ayet ve hadislerin işaret ettiği mana çok açık ve seçiktir.

Özetle:

Kur'anî ve Nebevî tekliflerde bizzat ferdi muhatap alarak varid olan sigalar İslam davetini yüklenip taşımak için ferdi sorumluluğu tekit ediyor.

3- Bütün Peygamberler yeryüzünde risaletlerini, görevlerini ferdi davetle yaymaya başlamışlardır:

Bütün Peygamberlerin takip ettiği bu yolu Peygamberimiz Muhammed (sav) Efendimiz de takip etmiştir. Nitekim bu hususla ilgili olarak Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"İşte o peygamberler Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir. Sen de onların yoluna uy. De ki: Ben buna (Peygamberlik görevime) karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Bu (Kur'an) âlemler için ancak bir öğüttür." (En'am,90)

7. DERS

KAVRAMLAR

Bâtıl

Hz. Âdem (as) ile başlayan insanlık tarihi, hak ile bâtılın mücadelesine dayanır.

Hz. Âdem (as)'den, Resûl-i Ekrem (sav)'e kadar devam eden dönem içerisinde bütün peygamberler, yeryüzü müstekbirlerine karşı cihad etmiş ve adâleti ayakta tutmaya çalışmışlardır. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de ***"Andolsun ki, biz peygamberlerimizi açık açık belgelerle gönderdik ve insanların adâleti ayakta tutmaları için beraberinde kitabı ve mizanı da indirdik."***(Hadid , 25) hükmü beyan buyurulmuştur. "Adaletin ayakta tutulabilmesinden" maksat, Allahû Teâla (cc)'nın indirdiği hükümlerle amel edilmesidir. Zira insanların hevâ ve heveslerinden kaynaklanan kanunlar, kuvvetli olan zümrelerin hâkimiyetini ve zulmünü gündeme getirir. Mizân'dan murad ise, adâlet terazisidir ve kitaba bağlı olarak zikredilmiştir.(1) İmam-ı Şafii (rha): "Adâletten murad, Allahû Teâla (cc)'nın emrine uygun şekilde amelde bulunmaktır."(2) diyerek, bir inceliğe işaret etmiştir. Yine diğer bir âyet-i kerime'de: ***"Ey Davud!.. Biz seni yeryüzüne halife yaptık. O halde insanlar arasında hak ve adâletle hükmet!.. (Sakm) Hevâ ve hevese tâbi olma ki, bu seni Allah yolundan saptırır. Hesap gününü unuttukları için (heva ve hevese tâbi olanlara) çetin bir azap vardır."***(Sad, 26) buyurulmuştur. Bilindiği gibi peygamberler; akıllı, zeki ve kuvvetli rey sahibi olan kimselerdir. Buna, fetanet denilir. Allahû Teâla (cc) peygamberlere, tâğûtî güçlerin her türlü iddialarını ortadan kaldırabilmesi için, fetanet vasfını ihsan etmiştir. Dikkat edilirse âyet-i kerime'de; "hak ve adâletle hükmetmesi" emredilirken, hevâ ve hevesten sakınması da hatırlatılmaktadır. İbn-i Abidin: "Hukuk kelimesi, hak kelimesinin çoğuludur. Hak, lugât-

1) Mecmuatu't-Tefasir, İst. 1979, c. VI, sh. 186.
2) er-Risale, Kahire 1979 (2. bsm.), sh. 25, Madde: 71.

te bâtılın zıddıdır, Mevcut olan demektir."(3) tarifini zikretmektedir. Şurası muhakkaktır ki, bâtıl, hakkın ve hakikatin zıddıdır. Şimdi meselenin daha iyi kavranabilmesi için batıl kelimesini ve kavramını izaha gayret edelim.

Hak ile batılı birbirine karıştırmak ve hakkı gizlemek, kâfirlerin değişmez bir taktiğidir. Hatta tuzak kurmak niyetiyle (tıpkı "Mescid-i Dırar" hadisesinde olduğu gibi) ve gayet gizli olarak, mü'minlerin hoşuna gidecek amellerde bile bulunabilirler. Nitekim Resûl-i Ekrem (sav)'in tebliğe başladığı dönemde, Yahudiler gizli bir toplantı yaparak, şu kararı almışlardır: "Sabahleyin iman edelim. Hatta gidip müslümanlarla birlikte sabah namazını kılalım. Akşam olunca yine kendi dinimize (yahudiliğe) dönelim. Böylece bazı bilgisiz kimselerin kalbine şüphe tohumlarını ekmiş oluruz." Dikkat edilirse tuzağı kuranlar gayet kurnazdırlar. Bu ve benzeri tuzaklar üzerine Allahû Teâla (cc); "Ey kitap ehli!... Siz bilip dururken niçin hakkı bâtıl ile karıştırıyor ve hakkı gizliyorsunuz? Kitap ehlinden bir zümre dedi ki: `İman edenlere indirilene (Kur'ân-ı Kerîm'e) gündüzün evvelinde iman edin, günün sonunda (akşam vakti) inkar edin. Olur ki (müslümanlar da şüpheye düşerek dinlerinden) dönerler." hükmünü indirmiş ve kurulan tuzağı bildirmiştir. .

İdeolojiler, hakikati bulmanın değil, ancak birbirlerinin yanlışlarını tespit etmenin ve hakikatten mahrum kalmanın vasıtalarıdır. Hakikate tâlip olan her insan, mutlaka ve mutlaka vahye sarılmalıdır. Unutulmamalıdır ki; hak birdir, bâtıl ise sayısızdır. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de: "Allah iman edenlerin velisidir. Onları karanlıklardan (zulûmattan) nura çıkarır. Küfredenlerin velisi ise tâğûttur. O da kendilerini nurdan (ayırıp) karanlıklara çıkarır. Onlar, (tevağıt zümresi) cehennemin arkadaşlarıdır. Onlar orada, bir daha çıkmamak üzere ebedî kalıcıdırlar." hükmü beyan buyurulmuştur. Fahrüddin-i Razi; bütün müfessirlerin "Nûr ile zulûmat kelimelerinden kasdın, iman ve küfür olduğunda ittifak ettikleri" üzerinde durmuştur. İbn-i Kesir, önemli bir inceliğe işaret ederek, şöyle demektedir: "Allahû Teâla (cc) bu âyette nuru tekil, zûlumatı ise çoğul olarak zikretmiştir. Şüphesiz ki hak (nur) tektir. Küfrün çeşitleri ise, çoktur. Hepsi de bâtıldır."

3) İbn-i Abidin, Reddü'l-Muhtar Ale'd-Dürri'l-Muhtar, İst.1984, c. XI, sh.167.

8 DERS

TEFSİR

Mülk, Allah'ındır

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِى الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ
وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ
بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾ تُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ
وَتُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ
الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾ لَا يَتَّخِذِ
الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِى شَىْءٍ اِلَّآ اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةً
وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾ قُلْ اِنْ تُخْفُوا
مَا فِى صُدُورِكُمْ اَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ وَيَعْلَمُ مَا فِى
السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾
يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ
مِنْ سُوٓءٍ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ اَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ

نَفْسَهُۥ ۗ وَٱللَّهُ رَءُوفٌۢ بِٱلْعِبَادِ ﴿٣٠﴾ قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ
فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
﴿٣١﴾ قُلْ أَطِيعُوا ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ
ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٣٢﴾

26- ***De ki: "Ey mülkün sahibi Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden de onu çeker alırsın, dilediğini aziz edersin, dilediğini zelil edersin. Hayır, Senin elindedir. Muhakkak ki, Sen her şeye kâdirsin.***

27- ***Geceyi gündüzün içine sokarsın, gündüzü gecenin içine sokarsın; ölüden diri çıkarırsın, diriden ölü çıkarırsın. Dilediğine de hesapsız rızık verirsin.***

Resûlullah (sav) Efendimiz ümmetine, Fars ve Rum mülklerini vaad ettiğinde Münafıklar ve Yahudiler: "Heyhat, heyhat, Muhammed nerede, Fars ve Rum nerede? Onların güç ve kuvvetleri bundan pek fazla, Muhammed'e Mekke ve Medine yetmedi mi ki, bir de Fars ve Rum devletlerini istiyor?" dediler.

Hendek Savaşı öncesi, Hendek kazılırken hendeğin orta yerinde büyük bir kaya ortaya çıktı. Kayayı kırmaya uğraşırlarken demir külünkler kırıldı. Resulullah (sav) Efendimize durumu haber verdiler. Resulullah (sav) Efendimiz Selman-ı Farisi ile beraber hendeğe indi. Selman'ın elinden külüngü aldı, taşa bir vurdu, taş çatladı ve öyle bir kıvılcım çıktı ki, karanlık bir odadaki kandil gibi etrafı aydınlattı. Resulullah bir fetih tekbiri aldı. Oradakiler de tekbir getirdiler. İkinci bir darbe daha indirdi, öyle bir şimşek daha çaktı ve yine öyle bir tekbir aldılar, üçüncü bir darbe daha vurdu, taşı parçaladı ve yine öyle bir şimşek daha çaktı. Aynı şekilde bir tekbir daha aldılar. Sonra Selman'ın elini tutup hendekten çıktı ve şöyle buyurdu:

"İlk darbeyi vurdum, gördüğünüz gibi bir şimşek çaktı, bundan bana Hire'nin, Kisra'nın ve Medain'inin köşkleri aydınlandı. Cibril de bana haber verdi ki, ümmetim bunlara muhakkak galip gelecek. Sonra ikinci darbeyi vurdum, gördüğünüz gibi yine şimşek çaktı, bundan da bana Rum diyarının kırmızı köşkleri aydınlandı. Cibril bana haber verdi ki, ümmetim bunlara muhakkak galip gelecek. Sonra üçüncü darbeyi vurdum, gördüğünüz şimşek çaktı, bundan da bana San'a'nın köşkleri aydın-

landı. Cibril de haber verdi ki, ümmetim muhakkak bunlara galip gelecektir. Müjdeler olsun!"

Bunun üzerine Müslümanlar pek sevindiler. "Elhamdülillah, bu bir doğru vaattir. Kazıdan sonra bize büyük bir yardım vaad olunuyor." dediler. Münafıklar ise: "Ne acaip insanlarsınız! Muhammed sizi boş ümitlere düşürüyor, asılsız vaatlerde bulunuyor, Medine'den Hire ve Rum kralının şehirlerinin köşklerini gördüğünü ve bunların sizce fetholunucağını söylüyor. Hâlbuki savaşa çıkmaya bile gücünüz yetmediği için korkunuzdan hendek kazıyorsunuz" dediler. Ahzab Sûresi'nde *"O vakit münafıklarla kalblerinde hastalık olanlar diyorlardı ki, Allah'ın ve Resulünün bize vaad ettiği şeyler boş şeylerdir."* (Ahzab, 12) âyeti bu olay hakkında nâzil olmuştu.

Bu iki âyetinde o zamanlar veya Mekke'nin fethinden sonra nazil olduğu rivayet edilmiştir.

28- *Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin ve onu her kim yaparsa Allah'dan ilişiği kesilmiş olur, ancak onlardan bir korunma yapmanız başkadır. Bununla beraber Allah sizi kendisinden korunmanız hususunda uyarır. Nihâyet gidiş Allah'adır.*

29- *De ki, göğüslerinizdekini gizleseniz de, açığa vursanız da Allah onu bilir. Göklerde ne var, yerde ne varsa hepsini bilir. Hiç şüphesiz Allah, her şeye kadirdir.*

30- *O gün her nefis, ne hayır işlemişse, ne kötülük yapmışsa onları önünde hazır bulur. Yaptığı kötülüklerle kendi arasında uzak bir mesafe bulunsun ister. Allah, size asıl kendisinden çekinmenizi emreder. Şüphesiz ki Allah, kullarını çok esirger.*

Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri kendilerine dost edinmesinler. Müminler iman hasletine küfür hasletini karıştıracak, müminlere şimdiki zamanda veya gelecekte zararı dokunacak, İslâm'a zarar verecek ve ters düşecek bir sûrette kâfirlerle dostluk ilişkilerine girmesin. Sevgisini, muhabbetini ve buğzunu hep Allah için yapsın. Bu âyetin nüzul sebebiyle ilgili olarak dört hadise nakledilmiştir:

1- Yahudilerden bir grup Ensardan bazılarına gizlice gelerek, dinlerini bozmak istediler. Rifaa b. Münzir, Abdurrahman b. Cübey ve Sa'd b. Hayseme (ra) bu Müslümanlara, o Yahudilerden sakınmalarını ve uzak durmalarını tavsiye ettiler. Onlar dinlemediler. Bunun üzerine bu âyet nazil oldu.

2- Müslümanlardan Hatib b. Ebi Beltea gibi bazı zevat, Mekke kâfirlerine sevgi gösterisinde bulunuyorlardı. Allah Teâlâ bunu yasakladı.

3- Münafıkların başı Abdullah b. Übeyy ve adamları Yahudilerle ve müşriklerle dost oluyor, onlara Müslümanlar taraftan bilgi aktarıyor, Resulullah (sav) aleyhine zafer arzu ediyorlardı. Müminler bundan menedildiler.

4- Ubade b. Samit hazretlerinin Yahudilerden dostları vardı. Ahzab günü Hz. Peygamber'e gelerek, "Ey Allah'ın Resulü, benim yanımda beş yüz Yahudi vardır. Benimle beraber harbe çıkmalarını istiyorum." demişti. Âyet bunun hakkında nazil oldu.

Bunu her kim yaparsa Allah'dan, Allah'ın dostluğundan ve yardımından hiçbir nasibi yoktur. Ancak müminler, hiç kimseye karşı iyi davranmaktan, adalet ve ihsandan menedilmiş değillerdir. Hukuka riâyet, sözü tutmak, ciddiyet, merhamet ve yardımseverlik aslında imanın gereği olan güzel huylardır. Güzel huy ise müminin şiarıdır. Fakat müminler, her şeyden önce din ve imanlarında samimi olmak zorundalar. Allah'dan başkasına nefsini teslim etmeyecek olan müminin, kendisini herhangi bir sebepten dolayı kâfirlerin dostluğuna kaptırması, imanına ve ciddiyetine aykırı olur. Bir kâfir, bir mümine dünyaları bağışlasa bile onun ne imanına, ne de din kardeşlerine en ufak bir zarar getirecek şeyi kabul ettirmemelidir. Bir mümin de bunu bile bile yapmaz, fakat iyi niyetle gaflet edebilir, hüsnüzan ederek aldanabilir. Karşısındakine göre bilgisi, tecrübesi ve dünya işleri hakkındaki bilgisi eksik olabilir. Farkında olmaksızın fena yollara sürüklenebilir, fena işlere bulaştırılabilir. Bunlar ise müminlerin yavaş yavaş kâfirlere benzemelerine ve ilâhî yardımın üzerlerinden eksilmesine sebep olabilir. *"Her kim böyle yaparsa Allah'dan ilişiği kesilmiş olur"*. Bundan dolayı kesinlikle müminler, kâfirlerle içli dışlı olmaktan ve yakın dostluktan sakınmalıdırlar.

31- ***De ki, siz gerçekten Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok merhamet eden ve bağışlayandır.***

Sevenin hedefi, sevgilinin rızasına erebilmek, öfkesinden sakınmak ve korunmak olduğundan, sevgi, itaat isteğini ve isyan sayılan şeylerden kaçınmayı gerektirir. Herhangi bir kişi, hakiki yüceliğin ve kemalin ancak Allah'a ait olduğunu idrak edip anladığı zaman, onun bütün sevgisi Allah için, Allah yolunda ve Allah'ın rızasını kazanmak uğrunda olur. Allah'ın dini de tevhid ve İslâm olduğundan, sevgisi hep bu çerçevede dolaşır durur. İtaat ve ibadet için gösterdiği iradede ancak bu din hakim olur. O halde Allah'ı sevenler ***"Ben özümü Allah'a teslim ettim, bana uyanlar da öyle..."*** (Âl-i İmrân, 20) diyen ve bu ilâhî emri tebliğ eden Resulullah'a karşı

gelmemek ve onun gibi ihlâs ve samimiyetle, "Ben özümü Allah'a teslim ettim." deyip dininde ve şeriatında ona ve onun öğretim ve bildirilerine uymak ve onu örnek almak lazım gelir. Bunun zıddı, "Ben Allah'ı severim, ama emrini dinlemem, O'nun sevdiğini sevmem, O'nu sevenleri, O'nun yolunu gösterenleri, O ' nun seçip gönderdiklerini sevmem, onlara benzemek istemem." Demektir. Bu da, "Ben kendimden başka birşey sevmem, tevhid yolunda yürümek istemem." Anlamına gelir. Allah'ın Resulüne uymak istememek "Ben özümü Allah'a teslim ettim." dememek bu düstur ile hareket etmemektir. Bu da Allah'ı sevmemek ve rahmetinden mahrum kalmaktır.

Rivayet olunuyor ki, âyet nazil olduğu zaman münafıkların başı Abdullah b. Übeyy, "Bakınız, Muhammed kendisine itaat ve ibadeti Allah'a taat gibi tutuyor ve bize, Hıristiyanların İsa'yı sevdikleri şekilde kendisini sevmemizi emrediyor." Demişti. Bunun üzerine ikinci âyet nazil oldu. Ve öyle bir şüphenin yerinde olmadığını gösterdi. Yani Resulullah'a uymak, Hıristiyanların Hz. İsa hakkında iddia ettikleri gibi, ilahlığa ortak olmak demek değildir. Allah sevgisini bölüp üç ayrı ortağa paylaştırmak değil, yalnız "Ben özümü Allah'a teslim ettim." diye bütün sevgiyi sırf Allah'da toplayıp, O'na teslim olduğunu sunmak ve itaatı yalnızca O'na yapmaktır. Hz. Muhammed'e de sırf Allah'ın resulü, görevlendirdiği peygamberi, dinin tebliğcisi, hidâyetinin ve emirlerinin bildiricisi ve habercisi olduğundan dolayı, yine sırf Allah için uymak ve izinden gitmek için itaat edilir.

Onlar Allah'ı sevseler, Allah'ın peygamberlerinden bir kısmını tanıyıp da yalnızca birini ayırmazlar, tanımazlık etmezlerdi. *"Biz Allah'ın resulleri arasında fark gözetmeyiz"* derler ve Hz. Muhammed'i de tanırlardı. Bunu ayrı tutup tanımamaları, İsa'yı Allah için değil, bizzat kendi zatî varlığı, kendi şahsiyeti için sevdiklerinden ve Allah'ı ve İsa'nın Allah tarafından yaptığı tebliğleri tanımadıklarından dolayıdır. Bu noktadan bakıldığında aynı şey Yahudiler için de söz konusudur. Hıristiyanlar bir peygamberi ayrı tuttukları için, Yahudiler de hem Hz. İsa'yı, hem de Hz. Muhammed'i ayrı tuttukları için, yani iki peygamberi tanımadıkları için Hz. Musa'nın peygamberlik sıfatından ziyade kişiliğinde ısrar etmişlerdir. Bu bakımdan Hıristiyanların küfrü bir ise Yahudilerin küfrü ikidir. Diğer müşriklerin küfrü daha fazladır. Genel anlamda dinleri inkâr edip, hiç Allah tanımayanların küfrü de sonsuzdur. Velhasıl Allah'a itaat ile Resulüne itaat arasında karşılıklı bir gereklilik vardır. Fakat bunda Allah gibi sevmekle, Allah için sevmek arasındaki büyük farkı görmemezlikten gelip göz ardı etmemek gerekir.

Kullardan istenen "Allah gibi sevmek" değil "Allah için sevmek"tir. Allah için sevmek ise, ancak bir tek Allah için sevmek ve hiç kuşkusuz tevhid üzere sevmektir. Mü'minler *"Bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin."* İlahi emri gereği Hz. Muhammed'e uymakla emrolunmuşlardır. Bu emri, o münafığın yaygarası gibi, Hıristiyanların İsa'ya bağlılıkları şeklinde bir şüphe ile ele almaktan sakınmak gerekir. Çünkü âyet, zaten o tür anlayışları kınamak için gelmiştir. *"De ki, ben özümü Allah'a teslim ettim, bana uyanlar da öyledir..."* emri ile muhatap tutulan ve bu emirleri tebliğ eden Hz. Muhammed'in izinde olan ümmeti, bu uymadan dışarı çıkmamak ve Allah'dan başkasını Allah'ın sıfatlarında denk ve ortak tutmamak için bu bağlılık ile yükümlü tutulmuşlar ve bu uyma ile Allah'ın sevgisine nail olacaklarına inanmışlardır. Hatta bu gelişigüzel bir uyma da değil, tamamen kendi istek ve rızası ile olan bir uyma olmalıdır. Bu itaat doğrudan doğruya Allah'a itaattır. Çünkü Hz. Muhammed'in şahsı ve bedeni varlığı bakımından değil, O'nun peygamberlik görevi bakımındandır ve Allah adına vekalet yoluyla olan bir itaattir. Yani, bana uyunuz, demek, "Allah'a ve Resule uyunuz!" demektir.

Bu nokta o kadar mühimdir ki, Allah'ın birliğine iman konusunda hiçbir şüpheye yer bırakmamak için bu vicdana açık bir şuurla şehadet de şarttır. Yalnızca *"Ben şahitlik ederim ki, Allah'dan başka ilâh yoktur."* şehadeti ile yetinildiği zaman, Hıristiyanların şüphesine benzer bir şüpheye veya bir vahdet-i vücud anlayışına ihtimal ve imkân kalabileceği için, buna bir de "Ben şahadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve resulüdür." şehadetinin eklenmesi lüzumlu görülmüş ve İslâm'ın temeli olmuştur.

32- *De ki, Allah'a ve Peygamber'e itaat edin! Eğer aksine giderlerse, şüphe yok ki Allah kâfirleri sevmez.*

İşte bütün bu şüphelerden dolayı, açıkça peygamberliğe şehadet edilmedikçe, Allah'ın birliğine, Allah'ın kendisinin şehadeti gibi gerçek bir şehadet yapılmamış olacaktır. İslâm'da bu iki şehadetin birleştirilmesinin şart olduğunu ve Allah'a itaat ile Resulüne itaatin birbirini gerektirdiğini ve Allah'ın rızasına, mağfiretine, rahmetine ermenin ancak bu sûretle mümkün olacağını açıklamak üzere; *"De ki, Allah'a ve Resul'e itaat ediniz! Eğer onlar yüz çevirirlerse, şunu bil ki, Allah kâfirleri sevmez."* buyurulmuştur.

8. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah'a yaklaşmak

«إِذَا تقرب الْعَبْدُ إِلَيَّ شِبْراً تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِراعــاً،
وإِذَا تقرَّب إِلَيَّ ذراعاً تقرَّبْتُ منه باعاً، وإِذا أَتانِي يَمْشِي أَتيْتُهُ هرْوَلَــة»

Enes (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) Allah azze ve celle'den rivayetle şöyle buyuruyor:

"(Allahu Tealâ şöyle buyuruyor:) Kul bana bir karış yaklaşırsa ben ona bir arşın yaklaşırım. Bana bir arşın yaklaşırsa ben ona bir kulaç yaklaşırım. Bana yürüyerek gelirse ben ona koşarak giderim." *(1)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Müslümanlar Yüce Allah'a yaklaşmak zorundadırlar. Yaptıkları her işte bunu amaç edineceklerdir. Eğer bunu başarabilir ve Allah'a yaklaşmayı gerçekleştirebilirler ise, Yüce Allah onlara daha fazla yaklaşacaktır. Bunun tersi, Yüce Allah'ın şanına uymaz. Kendini Yüce Allah'a karşı yakın hissetmeyenler bilsinler ki, yakınlaşmayı başlatamayanlar kendileridir. Bunu başlatanlar, Yüce Allah'ın kudret ve haşmetini hep yanlarında hissederler. O'nun destek ve yardımını görür ve güçlerine güç katarlar.

2.Allah'a yaklaşmak, O'nun emirlerini yerine getirmekle olur. Peygamberlerini örnek almakla olur. Kitabını rehber edinmekle olur. 'İyilikleri yaymak, kötülükleri engellemek ve haksızlıklar karşısında susmamakla olur. Kişisel çıkarları zedelenmesin diye hırsızlıklara göz yummamakla olur... Zayıf ve güçsüzlere el uzatmakla olur. Sömürülere karşı çıkmak, mazlumlardan yana durmakla olur. Müslümanların birlikleri için gayret etmekle olur. Ümmetin birliği için çalışmakla olur.

1) Buhari

«الْمُؤمِن الْقَوِيُّ خيرٌ وَأَحبُّ إِلى اللّه مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وفِي كُلٍّ خيْرٌ. اَحْرِصْ عَلَى مَا ينْفَعُكَ، واسْتَعِنْ بِاللّه وَلاَ تَعْجَز. وإِنْ أصابَك شيءٌ فلاَ تقلْ: لَوْ أَنِّي فَعلْتُ كانَ كَذَا وَكذَا، ولَكِنْ قُلْ: قدَّرَ اللّهُ، ومَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَان»

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kuvvetli mümin, Allah katında zayıf müminden daha hayırlı ve daha sevgilidir. Bununla beraber her birinde hayır vardır. Sana menfaat veren şeye karşı haris ol. Allah'tan yardım iste. Âcizlik gösterme. Başına bir musibet geldiğinde de, "Şayet şöyle yapsaydım şöyle şöyle olurdu." deme. "Allah takdir etti ve dilediğini yaptı." de. Zira, "Şayet şöyle yapsaydım" kelimesi, şeytanın ameline kapı açar." *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Kuvvetli Müslüman, her zaman zayıf Müslüman'dan daha faziletli ve daha hayırlıdır. Kuvvetli demek sadece beden kuvveti demek değildir. Kuvvetliden maksat, zengin olmaktır, dirayetli olmaktır, disiplinli ve planlı olmaktır, üretken olmaktır, zihinsel olarak çalışkan olmaktır, alınan görevlerin hakkını vermektir, nüfuz sahibi olmaktır, çevresinde sevilip sayılmaktır, boş konuşmamaktır, hayırlı işlerde öncü olmaktır, kendisi için değil insanlık için çalışmaktır, menfaatini ön plana çıkarmamaktır, kendini pazarlamamaktır, tartışmalardan kaçınmaktır, başkasının sırtına basarak yükselmemektir, iş yapmadığı halde iş yapar görünmemektir, başkasının yaptığı hayırlı işleri kendisine mal etmemektir, kalp kırmamaktır, komşu hakkı gözetmektir, akraba haklarına riayet etmektir, ana-baba hakkını gözetmektir, haram yememek ve insanları kandırmamaktır...

2. Aldığın işlerde acizlik gösterme ve Allah'tan yardım iste. Başardığında kendinden, başaramadığında başkasından bilme. Yaptıklarından dolayı asla 'keşke şöyle yapsaydım' deme. Bu söz şeytan sözüdür. Yüce Allah öyle takdir etmiştir ve öyle olmuştur de. Başına bir musibet ve bela geldiğinde Allah'a sığın, sadece O'ndan yardım iste.

2) Müslim

«يا عِبَادِي إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّماً فَلاَ تَظَالَمُوا، يَا عِبَادِي كُلُّكُم ضَالٌّ إِلاَّ مَنْ هَدَيْتُهُ، فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلاَّ مَنْ أَطْعَمْتُهُ، فَاسْتَطْعِمُونِي أُطْعِمْكُم، يا عبادي كلكم عَارٍ إِلاَّ مَنْ كَسَوْتُهُ فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً، فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوا ضُرِّي فَتَضُرُّونِي، وَلَنْ تَبْلُغُوا نَفْعِي فَتَنْفَعُونِي، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ، وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوا عَلَى أَتْقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنكم ما زادَ ذلكَ فِي مُلكي شيئاً، يا عِبَادِي لو أَنَّ أَوَّلكم وآخِرَكُم وإِنسَكُم وجِنكُمْ كَانوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئاً، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ، قَامُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَسَأَلُونِي فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ، مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِمَّا عِنْدِي إِلاَّ كَمَا يَنْقُصُ المِخْيَطُ إِذَا أُدْخِلَ البَحْرَ، يَا عِبَادِي إِنَّما هِيَ أَعْمَالُكُمْ أُحْصِيهَا لَكُمْ، ثُمَّ أُوَفِّيكُمْ إِيَّاهَا، فَمَنْ وَجَدَ خَيْراً فَلْيَحْمَدِ اللَّه، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلاَ يَلُومَنَّ إِلاَّ نَفْسَهُ».

Saîd b. Abdülazîz'in Rebîa b. Yezid'den, onun Ebû İdris el-Havlânî'den, onun Ebû Zer Cündüb b. Cünâde (ra)'den, onun da Nebî (sav)'den rivayet ettiğine göre Nebî (sav) Allahu Tebareke ve Tealâ'dan naklettiğine göre Allahu Tealâ şöyle buyurmuştur:

"Ey kullarım! Zulmü kendi nefsime haram kıldım. Onu sizin aranızda da haram kıldım. Dolayısıyla birbirinize zulmetmeyiniz."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Zulüm, Yüce Allah'ın hoşlanmadığı şeydir. Bunun için kendine de bunu yasaklamıştır. İşte bu yüzdendir ki, Müslümanlar yeryüzündeki zulmü ortadan kaldırmak için vardırlar. Bunun için çalışmaktadırlar. Zulmü ortadan kaldırmaya çalışırlarken, kendileri zalim olmayacaklardır. Haksızlık gören Müslümanlar, asla başkasına haksızlık etmeyeceklerdir. Adaletten asla ayrılmayacaklardır.

"Ey kullarım! Hidayete erdirdiğim kişiler dışında hepiniz dalalettesiniz. Dolayısıyla benden hidayet isteyin ki, sizi hidayete erdireyim."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz! Sen bize hidayet vermezsen, hidayete eremeyiz. Senden hidayetimizi artırmanı dileriz. Bize doğru yolu göster ve merhamet et. Sen merhamet etmezsen, kimse bize merhamet etmez.

"Ey kullarım! Yedirdiğim kişiler dışında hepiniz açsınız. Dolayısıyla benden yiyecek isteyin ki, sizi yedireyim".

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz! Bizi açlıkla imtihan etme. Bizi açlardan değil, oruçlulardan kıl. Senden bol rızık isteriz. Sen bizi rızıklandırmazsan, bize kimse rızık vermez. Rızkı sadece senden isteriz.

"Ey kullarım! Giydirdiğim kişiler dışında hepiniz çıplaksınız. Dolayısıyla benden giyecek isteyin ki, sizi giydireyim."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz! Bizi giydir, bizi açıkta bırakma. Sen bizi örtersen, biz açıkta kalmayız. Bizi çıplak bırakma. Düzeni bozulmuş bu dünyada ancak sen bizi gözetirsin. Bizi zulümden sen koru, sapmaktan ve saptırmaktan bizi muhafaza et.

"Ey kullarım! Sizler gece gündüz günah işlemektesiniz. Ben ise günahların tümünü bağışlamaktayım. Dolayısıyla benden bağışlanma isteyin ki, sizi bağışlayayım."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz! Zalimler günah ekip biçmekteler. Ne yana dönsek günahlarla çevrilmişiz. Gece gündüz günah işlemekteyiz. Sen bizi affet. Sen bizi bağışla. Sen merhametlilerin en merhametlisisin, affet bizi.

"Ey kullarım! Sizler bana zarar veremezsiniz ki zarar verebilesiniz. Bana fayda veremezsiniz ki, fayda verebilesiniz."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz! Sen yüceler yücesisin. Sana zarar da veremeyiz, yarar da. Bu bizim haddimize değil. Bize akıl ve ilim ver, akılcılık ve ilimcilikten koru. Bizi haddi aşanlardan değil, boyun eğenlerden kıl.

"Ey kullarım! Öncekilerinizin, sonrakilerinizin, insanlarınızın ve

cinleriniz(in kalbi) içinizdeki en muttaki kişinin kalbi üzere olsa bu benim mülkümde hiçbir şey artırmaz."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz! Bizler senin mülkünde emanetçiyiz. Bize emanete hıyanet etmeden yaşamak nasip et. Bizi muttaki kullarından eyle.

"Ey kullarım! Öncekilerinizin, sonrakilerinizin, insanlarınızın ve cinleriniz(in kalbi) içinizdeki en kötü kişinin kalbi üzere olsa bu benim mülkümden hiçbir şey azaltmaz."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz! Bizim kalbimizi temizle. Kalbimizle aklımızı birleştir. Kalpsiz akıldan ve akılsız kalpten sana sığınırız.

"Ey kullarım! Öncekileriniz, sonrakileriniz, insanlarınız ve cinleriniz bir yerde dursalar ve benden istekte bulunsalar, ben de herkese istediğini versem bu benim katımda olanlardan ancak iğnenin denize batırıldığında denizden eksilttiği kadar eksiltir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz! Senden hayır isteriz. Senden destek ve yardım isteriz. Sen bizim iş ve çalışmalarımızı bereketlendir. Senden istemeye yüzümüz yok, ancak sen bize destek vermezsen, bize kim destek verir? Kim bize bereket verir? Sadece senden isteriz. Senden başkasının verdikleri hep karşılıklıdır.

"Ey kullarım! Sizin amellerinizi sizin için saklıyorum. Sonra onların karşılığını vereceğim. Kim bir hayır görürse Allah'a hamd etsin. Kim de bundan başkasını görürse ancak nefsini kınasın."

Saîd şöyle diyor: "Ebû İdris bu hadisi rivayet ettiğinde iki dizi üzere çöküverdi." *(3)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ey Rabbimiz, bizim iyi ve güzel amellerimizin karşılığını senden kat kat isteriz. Yoksa bizim halimiz nice olur? Gördüğümüz bütün hayırlarda senin katkın vardır, biliyoruz. Şerler ise kendi hatalarımızdandır. Bize şer yollarını kapat, hayır yollarını aç.

Senin her şeye gücün yeter... (Amin)

3) Müslim

8. DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Davetin Faydaları ve Özellikleri

Ferdi Davetin bir takım avantaj ve özellikleri vardır. Bunları topluca maddeler halinde sıralayacağız.

Ferdi Davetin Faydaları

1- Davet edilen kişiyle yakinen ve bire bir muhatap olmayı sağlar. Kişinin halk arasında, insanların kalabalık olarak bulunduğu toplumlarda açamadığı, soramadığı birçok mesele ve hükmü böyle bir ilişki esnasında sorabilme imkânı sunar.

2- Davetçiyle, davet olunan kişinin yüz yüze karşılıklı görüşmelerini sağlar. Bu da kişinin gayretini kamçılar, şevkini artırır, şuurunu açar. Kurulan diyalog ve sarf edilen sözlerin muhatabının bizzat kendisi olduğunu fark eder.

3- İlişkilerde devam ve istikrar sağlanır. Özellikle de dar zamanlarda ve sıkıntılı anlarda bunun önemi daha çok belli olur.

4- Görüşmeyi tekrar tekrar yapmak mümkün olur. Hatta bir günde birkaç kez bile görüşülebilir.

5- Kolay ve rahattır. Her insan bunu yapabilir. Zihni bir olgunluğa, fikri bir birikime ve tartışmacı bir üsluba sahip olmaya gerek yoktur.

6- İnsanların gözünden, dikkatinden uzaktır. Özellikle de düşmanlarından dinlemek ve görmek suretiyle bir yönden sıkıştırılıp faaliyeti engellenince başka yönden (dikkatlerden uzaklaştırılarak) emniyet artırılır.

7- Bu ilişki sayesinde çalışmanın belkemiğini oluşturacak direkler ve temeller ortaya çıkar. Çünkü insan fıtratının çok değişik oluşu sebebiyle, onunla birlikte yola adım atmadan, hareket saflarına katmadan evvel onunla uzun bir beraberlik geçirmek ve tanımak gerekir.

8- Güç ve yeteneklerin inkişaf etmesine, ortaya çıkmasına yardım

eder. Bu sayede her güç ve yetenek sahibi, gücünü ve yeteneğini kendisine uygun olana yönlendirir.

9- Davetçi ve davet edilen arasında yardımlaşma ve irtibat için bir bağ olur. Eğer davet olunan kişiyi hareketin saflarına kazandırmak mümkün olmazsa bunun akabinde en azından o kişiden bir zarar ve tehlike gelmez.

10- Bu görevi yerine getiren kişi görevlerin en mühimi olan Allah'a davet konusunda deneyim ve tecrübe kazanır.

11- Bu görevi yerine getirenin ilminin ve yol azığının artmasına vesile olur. Davetini en güzel şekilde yapmak için buna ihtiyaç duyar.

12- Davet ettiği kişiye model ve örnek olmak için nefis mücadelesine kendisini iter.

13- Davet edilen şahsın kendi nefsini kirleten, lekeleyen unsurlar hakkında yorum ve değerlendirme yapma fırsatını verir. İkisi arasındaki irtibat ve etkileşim, bu saflık, duruluk üzere kurulur.

Bunların dışında daha başka faydalar da saymak mümkündür.

Ferdi Davette Dikkat Edilecek Hususlar:

1- Kendisini hitabete ehil görenlerin sayısı çoktur, ancak bu işi gereği gibi yapanların sayısı oldukça azdır. Kapsamlı (kuşatıcı) bir davet çizgisi oluşturmak zor olduğu için bir müddet sonra kaçış başlar.

Bu mühim görevi hakkıyla yerine getirerek bu boşluğu dolduracak, büyük bir grubun çıkarılması zorunludur. Bu konuda hiç kimsenin ortaya koyacağı bir özür yoktur.

2- İslamî çalışma, davetin iki türüne birden muhtaçtır. Hem ferdi davete hem de genel davete.

3- Davet olunan şahsı tek kişi olduğu için çekişmeye de mecali olmadığı için durgunluk ve sıkıntı basar, usanır, denilebilir. Bu mümkündür, ancak biz davet üslubumuzu renklendirerek, nasihatlerimizi çeşitlendirerek bu zorluğu aşmalıyız. Bu geçiş devresini tek başına fazla uzatmamak gerekir. İlk haftalardan sonra onun seviyesine uyan bir ders halkasına güzel bir şekilde alıştırmak lazımdır. Çünkü orada herkes bir diğerinden bir şeyler alır.

Ferdi Davetin Ayırt Edici Özellikleri:

Üstad Abdulbedi Sakar, ferdi davet hususunda şunları sıralıyor:

a) Ferdi davette çok şey konuşulur. Bazen bir günde birçok kere karşılaşılır.

b) Hemen intibak edilir. Özel bir gayret ve hazırlanmaya ihtiyaç yoktur. Başka bir işin içinde özel bir vakit ayırmadan yapılabilir. Mesela rastlantı sonucu karşılaşılan, bir araya gelinen yerlerde, hasta ziyaretlerinde veya doğum tebriklerinde yapılabilir.

c) Kolaydır. Genel toplantılarda bulanan gerilim ve zihni hazırlık yoktur. Güzel kelimelerle süslenmiş edebi konuşmalara ihtiyaç duyulmaz. Her türlü kayıt ve bağlayıcılıktan uzak olarak davetçi içinden geldiği şekilde konuşur.

d) Basittir, her insan, her mü'min davete iştirak edebilir. Hatta âmâ bile olsa, bu işe ehil bile olmasa, aynı zamanda eğitim ve araştırma yapmak ve yetenekleri keşfetmek için bakir bir tarladır, büyük bir tecrübe safhasıdır.

e) Gizlidir. Davetçiyi riya ve övünmeden korur. Zira genel davette bulunan kişilerin birçokları kendilerini şöhret ve makam hastalığına kaptırırlar.

f) Eksikleri gidermek için bir fırsattır. İkili diyalogda davetçi ve davet olunan şahıstan her biri başka bir bakış açısıyla birbirlerinden olan kültürü ortaya çıkarırlar. Birçok insan kendisine göre yeni bir şey işittiğinde ve kendisine tedirgin edici bir soru yönetildiğinde o soruyu sorana genel bir toplantıda bazen verecek cevap bulamaz. Kafası onunla meşgul olur. Kendisini dinleyenleri unutarak kendisine sorulan noktayı anlamaya çalışır.

g) Hür bir şekilde konuşulur. Kişi taşımış olduğu şüpheleri ve sormak istediği sualleri rahat bir şekilde açmaya imkân bulur. Bunun daha yararlı ve daha faydalı olduğunda şüphe yoktur. Ayrıca bu yolla davetçiyle arasında sevgi ve arkadaşlık oluşur. İkisini birbirine bağlar.

h) Kesintisiz davet imkânı vardır. Halkın üzerinden geçen simsiyah karanlık çağlar, onların sınırlı/sansürlü bir davet anlayışıyla yetinmek zorunda bırakmıştır. Onlar daha fazlasını ve daha canlısını arzulamaktadırlar. Sanki idareyi ellerinde tutan yöneticilerin birçok kere yaptıkları bastırma/sindirme hareketlerine karşılık verilsin istiyorlar. İşte bu da birisinin diğeriyle konuşmasıyla, birisinin diğeri için çaba sarf etmesiyle olur. Bu öyle bir kuvvettir ki, otoriteyi ellerinde tutanların sergileyecekleri en büyük baskı ve zulümler dahi bunun önüne geçemez.

k) Bu metotta Nebevi bir bereket vardır. Çünkü bütün peygamberler (Allah'ın selamı üzerlerine olsun) bu metotla işe başladılar ve ondan asla vazgeçmediler. Hatta bütün hayatlarını bu üslupla sürdürdüler.

8. DERS

KAVRAMLAR

Bel'am

Arapça olmayan bu isim, bir başka lisandan (büyük ihtimalle İbranice'den) geçmiş bir kelimedir. İsm-i has olarak kullanılır. Bel'am bin Bâura'nın kıssasıdır. (1) Önce Bel'am ile ilgili ahkâmın beyan edildiği âyet-i kerimelere dikkat edelim: *"(Ey Muhammed!) Onlara, o kimsenin haberini de oku ki, biz kendisine âyetlerimizi vermiştik de o, bunlardan sıyrılıp çıkmış, derken şeytan onu arkasına takmış, nihayet azgınlardan olmuştu. Eğer dileseydi, onu bu (âyetler)le yükseltirdik. Fakat o yere saplandı, hevâsına uydu. Artık onun sıfatı o köpeğin hâli gibidir ki, üstüne varsan dilini sarkıtıp solur, yahut kendi hâline bıraksan yine dilini uzatıp solur. İşte âyetlerimizi yalan sayanlar gürûhunun sıfatı budur. Artık sen (Ey Muhammed!) kıssayı onlara anlat. Belki iyice düşünürler."* (2)

Bel'am'ın kim olduğuna ilişkin olarak, Tefsir-i Mücahid'de, Bel'am b. Bâura'nın ismine rastlıyoruz. (3) Müfessirlerin büyük çoğunluğu; Hz. Musa (as)'ya karşı mücadele veren bir âlimden söz etmektedirler. Tâbir-i câizse Allah (cc)'ın peygamberlerine karşı, Allah adına mücadele veren ve halk katındaki itibarını bahane ederek "tevhid" mücadelesine karşı direnen bir azgın!..(4) Bir kısım müfessirler, bu âyet-i kerime'nin, Ümeyye b. Ebü's-Salt hakkında nâzil olduğunu beyan etmişlerdir. Bu zâtın da; Hz. Muhammed (sav)'e nübüvvet görevi verilmeden önce "hanifler"den olduğu, Allahû Teâla (cc)'nın kısa bir süre içerisinde peygamber göndereceğini söyleyip durduğu halde, gurura kapılıp iman etmediği bilinmektedir.

1) Dr. Abdullah Aydemir, Tefsir'de İsrailiyyat, Ank. 1979, sh. 237.
2) Kur'ân-ı Kerim, A'raf Sûresi:174-176.
3) Tefsir-i Mücahid, Katar,1396, c. I, İ. Ensari, sh. 250.
4) İmam-ı Kurtubî, el-Camü li Ahkâmu'l-Kur'ân, Kahire,1967 (3. bsm.), c. VI, sh. 320.

Bu iki rivayetin dışında, dört rivayet daha mevcuttur.(5) Ancak bütün rivayetlerdeki ortak yön; bir şahsı tariften çok, onun mahiyetini ortaya koyar.(6) Zira sebebinin hususi olması, hükmün umumî olmasına mani değildir.(7) Kıyamete kadar "bel'am" ve onun vazifesini yapan bütün şahısların keyfiyetleri ortaya konulmaktadır.

Kitab-ı Mukaddes'te "Beor oğlu Bel'am"ın kıssası yer almaktadır. Hz. Musa (sa)'ya karşı "Allah (cc)'ın dini adına" savaşan bu tip üzerinde ne kadar durulsa azdır. Çünkü insanları; "Allah (cc) adını kullanarak" aldatan, hevâ ve heveslerini tatmin için "tevhid akidesini" tahrip eden bel'am'ın etkisi korkunçtur. İslâm topraklarında, kâfirlerin istilâsını hazırlayan güç, "bel'am"dır. Afganistan'da emperyalist işgalcilerin kurduğu, "Ulemalar Yüksek Konseyi" Suriye'de Nusayri rejimini koruyan âlimler, İslâm'ın devlet talebi olmadığını söyleyerek tağuti güçlere meşruiyet kazandıran çağdaş fetvacılar, bel'amın nasıl müesseseler haline geldiğini göstermektedir. Allah (cc)'ın indirdiği hükümlere karşı ayaklanan ve İslâm'a küfreden yönetimlerle, din adına uzlaşan ve müslümanları da "Allah (cc) adını kullanarak" aldatan, (Kur'ân'daki ifadeyle) "köpek sıfatlı" kimselerin ortak ismi bel'amdır. Bilindiği gibi "kuduz" mikrobunun beyin üzerindeki etkisi, bütün vücudun ilgisini, uzuvlardan koparmaktı. Bu köpek sıfatlı kimseler de; Allah (cc)'ın indirdiği hükümlerin bir kısmını kabul, bir kısmını "zamanın değişmesi" gerekçesiyle sükûtla geçiştirirler. Bunlar "çok dindar" görünmekle birlikte, tâğûta itikad ve iman etme noktasında titizdirler. "Ulu'lemr" kavramını, İslâm'a karşı ayaklanan güçlere izafe ederek, mü'minleri yanıltırlar!..

Mü'minler, bel'am'a karşı uyanık olmak zorundadırlar. Bel'am, "Allah (cc) adını kullanarak" insanları aldatanların ortak ismidir. Şahısperestlik hastalığı tedavi edilemediği müddetçe, bel'amların tuzakları ortadan kaldırılamaz.

5) H. Tahsin Emiroğlu, Esbab-ı Nüzûl, Konya, 1971, c.V, sh.32.

6) Mecmuatu't-Tefasir, a.g.e., c.II, sh. 667. Haazin bölümünde, Hz. Katade'den yapılan rivayette: "Bu âyetten murad, kendisine doğru yol gösterilip, onu kabul etmeyenler hakkında Allahû Teâla (cc)'nın beyan buyurduğu bir misâldir" denilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere; kıyamete kadar "bel'am" tipli kimselere rastlanacaktır.

7) İmam-ı Suyûti, el-İtkan fi Ulûmü'l Kur'ân, Kahire, 1951, c. I, sh. 29.

9. DERS

TEFSİR

ÂL-İ İMRAN SÛRESİ, 142-147

Cihadsız Cennete Girilebilir mi?

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ جَاهَدُوا
مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٤٢﴾ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ
قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَاَيْتُمُوْهُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ ﴿١٤٣﴾ وَمَا مُحَمَّدٌ
اِلَّا رَسُوْلٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ اَفَاۡئِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ
انْقَلَبْتُمْ عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ
اللّٰهَ شَيْـًٔا وَسَيَجْزِى اللّٰهُ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٤﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ
اَنْ تَمُوْتَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ كِتٰبًا مُؤَجَّلًا وَمَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا
نُؤْتِهٖ مِنْهَا وَمَنْ يُّرِدْ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ نُؤْتِهٖ مِنْهَا وَسَنَجْزِى
الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٥﴾ وَكَاَيِّنْ مِّنْ نَّبِيٍّ قٰتَلَ مَعَهٗ رِبِّيُّوْنَ كَثِيْرٌ فَمَا
وَهَنُوْا لِمَآ اَصَابَهُمْ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَمَا ضَعُفُوْا وَمَا اسْتَكَانُوْا
وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٤٦﴾ وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوْا
رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَاِسْرَافَنَا فِىْٓ اَمْرِنَا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا
وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٤٧﴾

142- *Yoksa siz, Allah içinizden (kendi yolunda) cihat edenleri ve (cihada) sabredenleri ortaya çıkarıp tespit etmeden cennete gireceğinizi mi zannediyordunuz?*

143- *Andolsun ki, siz o ölümle karşılaşmadan evvel onu temenni ediyordunuz; fakat işte onu gördünüz, bakıp duruyordunuz.*

Bazı kişiler Resulullah (sav) Bedir harbine ansızın çıktığı için, harb olacağını zannetmemişler ve bundan dolayı Bedir gazvesinde bulunamamışlardı. Bedir ashabı hakkındaki ilâhî ikramları anladıkları zaman gitmediklerine pişman olarak: "Ah keşke biz de Bedir ashabı gibi öldürülüp şehit olsaydık." diye düşmanla çarpışmak için arzu beslemeye başlamışlardı. Hatta Medine'de savunmaya razı olmayıp, Uhud'a çıkmak için teşvik edenler de bunlardı. Fakat harbe çıkıp anılan olay olunca birçokları sebat edemediler. Bu âyet bunlar hakkında inmiş ve önceden harbi arzu ederek ölümü temenni ettikleri halde, onu görünce bakıp kalmalarından dolayı azarlanmışlardır.

Bu âyette ölümü istemekten maksadın şehid olmayı isteme mânâsı açıktır. Ancak iyi anlaşılmak gerekir ki, şehit olmayı istemek, düşmanın üstün gelmesini temenni eder gibi, bizzat ölümü temenni etmek şeklinde olmamalıdır. Asıl maksad, Hak yolunda şehitlik rütbesine erişmek ve Allah katında vaad edilmiş olan gerçek hayata ermektir ki, bunda ölümü isteme bir vesile olmak bakımından zımnî (örtülü) kalır. Kısaca, ölmek için yaşamakla, ahirette gerçekten yaşamak için ölmek arasında pek büyük bir fark vardır. Savaşacak olanlar, sırf bu maksatla hareket etmeli ve ölümle karşılaştıkları zaman da ondan kaçınmamalı ve bu imandan ayrılmamalıdır.

"Öyle erkekler var ki, Allah'a verdikleri sözde durdular." (Ahzab, 23). Şu halde herhangi bir harbe karar vermek için tam bir ciddiyetle iyice düşünmeli ve bir kere harbe başladıktan sonra, artık dönmeyi hatıra getirmemeli, ölmek de gerekirse onu sabır ve sebat ile seve seve karşılamalıdır. Yoksa kanını son damlasına kadar akıtmaya yeminler ederek harbi kızıştırıp da selameti kaçmakta arayanlar hiçbir zaman selamet bulamazlar ve işi perişan ederler, hem de kendileri dünya ve ahirette çöküntüye uğramış olurlar.

144-*Muhammed, sadece bir peygamberdir. O'ndan önce de peygamberler geldi, geçti. Şayet O ölür veya öldürülürse siz ökçeleriniz üzerine gerisin geriye mi döneceksiniz? Bilesiniz ki, her kim ökçeleri üzerine geri dönerse Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır.*

Uhud günü iki ordu çarpışmaya başlayıp savaş kızışınca, Peygamberimiz: **"Şu kılıcımı hakkıyla kim alır da bükülünceye kadar düşmana çalar?"** buyurdu. Onu Ebu Dücane (ra) aldı. Başına bir kırmızı sarık sarıp salınarak beraberindeki birkaç Müslüman ile birlikte harbe daldı. Resûlullah (sav) Efendimiz: "Bu azametli (kibirli) yürüyüşü Allah ve Peygamberi sevmez ama bu makam müstesna" buyurdu. O da karşısına kim gelirse vurup öldürüyordu. Hz. Ali, Hz. Hamza ve Sa'd b. Ebi Vakkas düşman saflarına dalarak kahramanca savaşıyorlardı. Hz. Ali kılıcı bükülünceye kadar çarpışmıştı. Bu şekilde Allah, Müslümanlara başarı ihsan etmiş, müşrikler hayli kayıp vermiş ve bozulmuştu. Müslümanlar ganimet toplamaya başlamıştı.

Bunu gören okçuların çoğu ganimete iştirak etmek için komutanları Abdullah b. Cübeyr'in engellemesine rağmen mevkilerini bırakıp koştular. Onun yanında ve Resulullah'ın korunmasını emrettiği o mevkide ancak sekiz kişi kaldı. Düşmanın sağ taraf komutanı olan Halid b. Velid, ilk önce Hz. Zübeyr'in karşısında geri çekilmiş ancak kalan okçuların azlığını ve arka tarafın boş kaldığını görünce, derhal ikiyüz elli kadar süvari ile Şı'b tarafından şiddetli bir hücum yaparak, kalan okçuları şehit edip İslâm askerini arkadan vurdu ve yarıp dağıttı. Bütün kuvvetleriyle Resulullah'a doğru hücum etti. Ashab-ı kiram şiddetle çarpıştılar, içlerinden otuz kişi yaralandı, Abdullah b. Kamia sokulup Resulullah'a bir taş atarak mübarek rubâıyye (ön dişlerle azı dişi arasındaki) dişini kırdı ve güzel yüzünü yaraladı, öldürmek maksadıyla atıldı. (Bir rivayete göre taşı atan Utbe b. Ebi Vakkas idi). Mus'ab b. Umeyr müdafaya koştu. Fakat İbnü Kamia bunu şehit etti ve Resulullah'ı öldürdüğü zannıyla dönüp "Muhammed'i öldürdüm." Dedi. O zaman kim olduğu belli olmayan birisi: "Bilmiş olunuz ki Muhammed öldürüldü." diye acı bir haykırış ile haykırmış ve bu ses hemen yayılıverince, her taraftan halk dönüp kaçmaya başladı. Hatta bu bağıranın İblis olduğu söylenmiştir. Resulullah ise: "Allah'ın kulları bana doğru (gelin)." diye çağırıyordu. Bu sırada ashabdan ilk önce Ka'b b. Malik, kendi tabiriyle, miğferin altında parlayan gözlerinden Resulullah'ı tanımış, en yüksek sesiyle: *"Ey Müslüman toplumu! Müjde Allah'ın Resulü işte!"* diye alabildiğine bağırmış, Resulullah da ona "sus" işareti vermiş, hemen otuz kadar sahabi Resulullah'ın yanına toplanmışlar, onu korumuşlar ve nihayet müşrikleri uzaklaştırmışlar, geri kalanları dağılmışlardı.

"Ökçeler üzerine dönmek" tabiri, asker yürüyüşünde olduğu gibi tam sağdan veya soldan geri dönmektir. Bu hareket iki ökçeyi birden yerinde çevirmek suretiyle ayakları çaprazlaştırdığından yürümeyi imkânsız bıra-

kır. Kur'ân'da bu tabirin, ya harpte kaçmaktan kinaye veya dinden irtidad etmekten (dönmekten) mecaz olmak üzere iki mânâya ihtimali vardır. Burada açık olan "dinden dönme" mânâsıdır. Peygamberimizin vefatından sonra Müslümanların görevlerini hatırlatır. Ve bu azarlama ve hatırlatmanın mahsulü de şu olur: "Muhammed ancak bir Resuldür. Ondan önceki bütün peygamberler ise gelmiş geçmişlerdir. Şu halde Muhammed de onlar gibi gidecektir. Bu yönden onun diğer peygamberlerden bir farkı yoktur. Peygamberlerin tebliğ ettikleri şeriat (din)lerin bâkî kalması için de kendilerinin bâkî kalmaları şart değildir. Önceki peygamberlerin hepsi vefat etti. İman eden tabileri sebat edip dinlerini muhafaza ve müdafaa ettiler. Risaletin hükmü budur. Muhammed aleyhisselama ait elçiliğin hükmü de başka değildir. Bu böyle iken eğer Muhammed vefat eder veya öldürülürse, siz onun dininden dönüverecek veya onu müdafaa etmeyecek misiniz ki, bir öldürülme söylentisi üzerine kaçmaya kalkıştınız? Hayır, Muhammed (sav)'in vefatından sonra sizin hayır ve menfaatiniz dönmekte değil, sebattadır. O zaman bu görev tamamen size kalacak ve siz sözünüzde durup onu yerine getirirseniz, şükredenlerden olacaksınız. Nitekim geçmiş peygamberlerin ümmetleri de ancak böyle mesut olagelmişlerdir.

"Allah şükredenleri mükâfatlandıracaktır." Burada şükredenlerden maksad, İslâm'da sebat ederek vazife yapanlardır. Buna göre âyet, öldürülme söylentisi üzerine dönme ve kaçmanın, dinden dönme değilse de, ona yakın büyük bir günah olduğunu anlatmakla bir azarlama ve inananları sıddîkîn (güvenilir kimseler)in makamına yükseltecek bir terbiyeyi içermiş olduğu gibi, bilhassa Peygamber'in vefatı sırasındaki dinden dönme (irtidad) olaylarının ve Hz. Ebu Bekir'in bunlara karşı doğruluk metanetiyle güzel başarısına bir işareti içine almaktadır. Ve bu şükretmenin dünyada mükâfatı da İslâm devletinin kuruluşu olmuştur.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam davası Asrı Saadette dahi çok büyük ihanetlerle, Müslümanların birliğini parçalamayı hedefleyen komplolarla karşılaşmıştır.

2. Burada da görüldüğü gibi en küçük bir başarısızlık İslam cemaati içerisinde hemen bir iç hesaplaşmanın başlamasına ve kalbinde hastalık bulunanların hemen fitne ateşini tutuşturmalarına ve bir takım zayıf Müslümanları etkilemelerine vesile olmaktadır. Bunun için İslam davasının samimi mensupları sağdan soldan yayılan fitnelere kulak tıkayıp kendi görevine bakmalı, sarsılmaz bir kale gibi asla bulundukları noktadan

geriye adım atmamalıdırlar. Kendini olayların akışına kaptırmamalı, tam aksine olaylara yön vermelidir. Tıpkı Enes b. Nadr hazretleri gibi çok nazik anlarda; İslam davasının var olma ya da yok olma durumuyla karşı karşıya olduğu anlarda havayı bir anda İslam davasının lehine geliştirecek çok kritik hamleler yapabilmelidirler.

3-Müslümanlar için aslolan davaya bağlılıklarıdır. Lider davayı en ön saflarda ve en üst mertebede savunan, tebliğ eden ve İslam cemaatine yön verip hedef gösteren bir kişiden başka bir şey değildir. Liderler ölümlü ama dava bakidir. Bunun için davanın liderinin vefatı dava erlerini etkilememeli, safların bozulmasına ve İslam cemaatinin dağılmasına asla sebep olamamalıdır. Neticede Allah Resulü de vefat etmiştir ama, onun arkasından Ashab-ı Kiram İslamı, bir dünya devleti yapmışlardır.

145- ***Allah'ın izni olmadıkça kimseye ölmek yoktur. O, vâdesiyle yazılmış şaşmaz bir yazıdır! Bununla beraber kim dünya sevabını isterse, ona ondan veririz, kim de âhiret sevabını isterse, ona da ondan veririz; şükredenlere ise muhakkak mükâfat vereceğiz.***

Öldürülme söylentisi üzerine perişan olanlar üzerinde iki duygudan biri veya her ikisi etken olduğu anlaşılıyor. Birisi Peygamber'in vefatından son derece müteessir olarak her şeyden vazgeçmek; diğeri de düşman karşısında ölümden korkup can derdine düşmektir. Bu ayet-i kerime; birinciye cevap olduğu gibi, ikinciye veya her ikisine karşı teselli ve irşadı içine almış olarak metanet (dayanma) ile cihada sevk ve bu konuda bu iki endişenin bile bir mazeret olamayacağını açıklamaktadır. Gerçekten Allah Teâlâ'nın izni ve iradesi olmaksızın hiçbir kimsenin ölmesi ihtimali yoktur. Gerek döşekte olsun, gerek öldürmekle olsun, mutlak ölüm böyle olunca, Allah'ın iradesi erişmeden ne düşmanın saldırısıyla, ne de kendi arzusuyla kimse ölmez. Demek ki Muhammed vefat eder veya öldürülürse düşmanın saldırmasıyla değil, Allah'ın izniyle olacaktır. Aynı şekilde her hangi bir şahıs da ölecek veya öldürülecek olursa, o da düşmanın saldırmasıyla değil, Allah'ın emriyle olacaktır. Ve bunun böyle olduğu da Uhud olayının tecrübî (deneysel) sonuçlarından biri olmak üzere sabittir. Eğer böyle olmasaydı, o gün hiçbir kimse kurtulamazdı. Buna göre her iki takdirde Allah'ı unutmamak ve Allah'ın iradesine, tam bir rıza ile itaat edip görev yapmak gerekir.

Harp meydanında vazife ise kâfirlere karşı koymak ve i'lây-ı kelimetullah (Allah'ın kelimesini yükseltmek) uğrunda hiçbir şeyden çekinmemektir. İyi bilinmelidir ki, korkunun ecele faydası yoktur. Kâfirlere mağlub olanlar, bir müddet hayatta kalsalar bile, dinden dönme tehlikesiyle

karşı karşıyadırlar. Allah'ın izniyle ölüm ise tayin edilmiş bir şekilde yazılır.

Şu halde ölüm endişesi, hayatla ilgili kayıtlanmalar, Allah'a karşı olan mühim vazifeleri unutturmamalıdır. Çünkü hayat ve ölümün bizzat dayanağı sırf Allah'ın dilemesidir. Ve bunda kimsenin tesiri yoktur. Fakat hayattan istifade ve hayatın meyvelerini toplayabilme, devşirebilme hususu böyle değildir. Bu cihet (yön) beşer iradesiyle ilgilidir. Bunun için buyuruluyor ki: *"Her kim dünya sevabı isterse, ona dünya sevabından veririz; her kim de ahiret sevabı isterse, ona da ahiret sevabından veririz."* Bu da gösteriyor ki istenilenin hepsi verilmezse de, her halde biraz olsun verilir. Ve kulun iradesi büsbütün hükümsüz kalmaz. Burada "dünya sevabı" kısmı, ganimet arzusuyla koşanlara bir ta'rizi (taşlamayı) içermektedir. O şükredenler ki, İslâm nimetinde sebat edip, Allah'ın kendilerine ihsan ettiği kudret ve kuvveti, yaratılış gayesi olan itaate sarf ederek şükrünü eda ederler ve hiçbir engel karşısında bundan dönmezler. Bu şükredenler şehidler ve diğer bilinen mücahidlerdir.

146- ***Peygamberlerden öyleleri vardır ki, onunla beraber birçok rabbaniler (cihad dervişleri) de savaştılar. Onlar; Allah yolunda başlarına gelenlerden yılmadılar, zayıflık göstermediler ve asla boyun eğmediler. Allah sabredenleri sever.***

147- ***Ve "Ey Rabbimiz, günahlarımızı ve işlerimizdeki aşırılıkları bağışla, ayaklarımızı (hakta) sabit kıl, kâfirlere karşı bize yardım et" demekten başka da bir sözleri olmadı.***

Hak bâtıl savaşında çile ve ızdıraba talip olarak hakkın gür sesi olmayı tercih ederler. Bu ya da başlarına gelen belâ ve musibetlere sabretmişlerdir. Menfaatperestler, korkaklar, uzun bir yürüyüşe çıkarken azık hazırlamayanlar neticede nefesleri tükenip dökülmüşlerdir. Ayaklarımızın kaymaması için sürekli dua etmeliyiz. Samimiyetle duamızı yapmalıyız.

9. DERS

HADİS-İ ŞERİF

İbadette orta yolu takip etme / Mutedil olma / 1

عن عائشةَ رضي اللّٰهُ عنها أَن النبي صَلّى اللّٰهُ عَلَيْه وسَلّم دخَلَ عليْها وعِنْدها امْرأَةٌ قال : منْ هَذه ؟ قالت : هَذه فُلانَة تَذْكُرُ منْ صَلاتهَا قالَ : « مَهْ عليكُمْ بِما تُطيقُون ، فَوَاللّٰه لا يَمَلُّ اللّٰهُ حتَّى تَمَلُّوا وكَانَ أَحَبُّ الدِّينِ إِلَيْه ما داوَمَ صَاحِبُهُ عليْه » متفقٌ عليه .

Hz. Aişe (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav), Hz. Aişe'nin odasına girdi. Hz. Aişe'nin yanında bir kadın vardı.

"Bu kim?" diye sordu. Hz. Aişe,

"Bu falan kadındır." dedi ve kıldığı namazları uzun uzun anlatmaya başladı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) ;

"Uzatma. Gücünüzün yettiğini yapın. Allah'a and olsun ki, siz bıkmadıkça Allah bıkmaz." buyurdu. Onun en sevdiği ibadet, sahibinin devamlı yaptığı ibadet idi."(1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam, Müslümanlara, günün tamamını ibadetle geçirmeyi emretmez. Her konuda olduğu gibi ibadet konusunda da orta yolu tavsiye eder. Sabahlara kadar namaz kılma ve Kur'an okumayı, her gün oruç tutmayı tavsiye etmez. Vücuda aşırı yüklenilerek bıkkınlık oluşturulmamasını, ancak gücün yettiği kadar ibadet yapılmasını tavsiye eder.

2. İslam, fazla değil, sürekli olan ibadetleri emreder. Az da olsa sürekli yapılan ibadetler makbuldür. Bir ay çok fazla ibadet edip ondan sonra-

1) Buhari-Müslim

ki aylarda azaltmak değil, her ay aynı düzeyde yapılan ve süreklilik arz eden ibadet ve çalışmalar tavsiye edilmiştir.

وعن أنس رضي الله عنه قال : جاءَ ثَلاثةُ رهْطٍ إِلَى بُيُــوتِ أَزْواجِ النَّبِيِّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم يسْأَلونَ عنْ عِبَادَةِ النَّبِيِّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم ، فَلَمَّا أُخبِروا كأَنَّهُمْ تَقَالُّوْها وقالُوا : أَين نَحْنُ مِنْ النَّبِيِّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم قَــدْ غُفِر لَهُ ما تَقَدَّم مِنْ ذَنْبِهِ وما تَأَخَّرَ . قالَ أَحَدُهُمْ : أَمَّا أَنا فأُصلِّي الليل أَبداً ، وقال الآخَرُ : وَأَنا أَصُومُ الدَّهْرَ أبداً ولا أُفْطِرُ ، وقالَ الآخرُ : وأَنــا اعْتَــزِلُ النِّساءَ فلا أَتَزوَّجُ أَبداً، فَجاءَ رسول اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم إِلَيْهِمْ فقال » أَنْتُمُ الَّذينَ قُلْتُمْ كذا وكذا ؟، أَما واللّهِ إِنِّي لأَخْشَاكُمْ للّهِ وَأَتْقَاكُم له لكِــنِي أَصُومُ وَأُفْطِرُ ، وأُصلِّي وَأَرْقُد، وَأَتَزوّجُ النِّسَاءَ، فمنْ رغِب عن سُنَّتِي فَلَيسَ مِنِّى«

Enes (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuştur:

"(Sahabeden) üç kişilik bir gurup Nebî (sav) eşlerinin evlerine geldiler ve Nebî (s.a.v.)'nin yaptığı ibadetlerle ilgili sorular sordular. Kendilerine bildirilince sanki onları azımsadılar da:

"Biz nerede, Nebî (sav) nerede? O'nun geçmiş ve gelecek bütün günahları affedildi." dediler. Biri:

"Ben ömrümün sonuna kadar geceleri namazla geçireceğim." dedi. Diğeri:

"Ben de ömrümün sonuna kadar oruç tutacağım. Bir gün olsun oruçsuz geçirmeyeceğim." dedi. Üçüncüsü de:

"Ben de kadınlardan uzaklaşacağım. Asla evlenmeyeceğim." dedi. Bu esnada Rasulullah (s.a.v.) geldi ve:

"Şöyle şöyle söyleyen sizler misiniz? Allah'a and olsun ki, ben Allah'tan en çok korkanınız ve en muttaki olanınızım. Böyleyken ben bazen oruç tutar bazen tutmam. Geceleri namaz da kılar, uyku da uyurum. Kadınlarla da evlenirim. (Benim sünnetim budur.) Artık kim sünnetimden yüz çevirirse, benden değildir." buyurdu." *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam'da sabahlara kadar ibadet etmek yoktur. Her günü oruçlu ge-

2) Buhari ve Müslim

çirmek yoktur. Kadınlarla evlenmeden yaşamak yoktur. Bu gibi düşünce ve amellerin İslam'la ilgisi de yoktur. Hz. Peygamber (sav) de bu şekilde ibadet etmemiştir. Hem geceleri ibadet etmiş hem uyumuş, hem oruçlu günler geçirmiş hem oruç tutmadığı olmuş ve hem de evlenmiştir. Onun yaptığından fazlasını yaparak takva yarışına girenler bilsinler ki, kendilerini yorar, nefislerine zulmetmiş olurlar.

2. Bu dengeli ibadet biçimi Hz. Peygamber (sav)'in sünnetidir. Bundan fazlası, O'nun sünnetinden uzaklaşmaktır. Zira bedenin de insan üzerinde hakkı vardır. O beden hem uyuyacak, hem yiyecek ve hem de eşleri ile birlikte olacaklardır.

« هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُونَ » قالَهَا ثلاثاً ،

İbni Mes'ûd (ra) rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Nebi (sav); "(Dini işlerde) aşırı gidenler helâk oldular." buyurdu ve bunu üç defa tekrar etti." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İbadetlerde aşırı gidenler helak olurlar. Yüce Allah insan fıtratına uygun ibadetleri emretmiştir. Fıtrat dışı ameller, Müslümanları aşırılıklara götürür ve helak olmalarına sebep olur. İslam tarihindeki 'hariciler'in durumları da böyledir. İbadetlerde aşırıya kaçtılar, her anlarını namaz kılmak ve Kur'an okumakla geçirdiler, ancak sonunda saptılar. Bu bakımdan ibadetlerin de dengeli olması zorunluluğu vardır. Ayrıca sadece bedenlerimizin değil, eş ve çocuklarımızın, komşularımızın ve akrabalarımızın hakları vardır. Onların haklarını da verebilmek için zamana ihtiyaç olur. Her anını ibadetle geçirenler, çevrelerine karşı olan haklarını yerine getirmemiş olurlar. İbadetlerini artırarak cennet'e girmek isterler, fakat çevrelerinin haklarını yerine getirmedikleri için kul hakları ile gitmiş olurlar. Kul hakkı ise Yüce Allah tarafından affedilmeyen haklardandır.

: إنَّ الدِّينَ يُسْرٌ ، ولنْ يشادَّ الدِّينُ إلاَّ غَلَبه فسدِّدُوا وقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا ،
واسْتعِينُوا بِالْغدْوةِ والرَّوْحةِ وشَيْءٍ مِن الدُّلْجةِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Muhakkak ki, bu din kolaydır. Bir kimse din hususunda kendisi-

3) Müslim

ni zorlarsa din ona galebe çalar (üstün gelir). Dolayısıyla doğruya yönelin, ifrat ve tefrite kaçmadan orta yolu tutun. O zaman sizlere müjdeler olsun. Sabah, akşam ve gecenin bir kısmından istifade edin." (4)

Buhârî'nin başka bir rivayetinde şöyledir:

"Doğruya yönelin, ifrata ve tefrite kaçmadan orta yolu tutun. Sabah, akşam ve gecenin bir kısmında ibadet edin. İtidalden ayrılmayın. İtidalden ayrılmayın ki, menzile erişesiniz."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam, kolaylık dinidir. Onu zorlaştıran bazı Müslümanlardır. Daha takva olsunlar diye, dinde olmayan ibadette aşırı gidenlerdir. Bu yanlıştır. Hiçbir Müslüman din ile yarışmaya girmesin, her zaman yenilen kendisi olur.

2. Bizim dinimiz ifratı ve tefriti yasaklar. Ne olması gereğinden az, ne de çok ister. Orta yolda olmayı öğütler. Her alanda orta yolu tavsiye eder. Orta yolu takip edenlere de müjdeler verir.

4) Buhari

9. DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Davetin Faydaları

Bazen daha işin başında, ferdi davetin tesiri zayıf ve verimliliği azdır diye bir korku yayılır. Bazıları da şöyle der:

"Sayısı çok kalabalık toplumlar ıslah faaliyetlerine şiddetle ihtiyaç duymaktadır. Milyonlarca insana sınırlı bir davet vasıtasıyla istenilen faydayı ulaştırmak mümkün değildir."

Bu doğrudur. Fakat genel davetin zaruretini -şartları oluştuğu zaman- kabul etmekle birlikte uzun zamanlar boyunca kurtuluşun temelini ferdi davet oluşturmuştur.

Ferdi seviyede güzel ilişki kuranlar, her zaman davet çalışmalarının temelini oluşturmuşlar.

Onlar çağlar boyu ortaya çıkmış bütün ıslah ve davet hareketlerinin bel kemiğini oluşturmuşlardır.

Onlar (peygamberlere tabi olan) havariler ve ıslah hareketlerinin önderlerinin talebeleri konumundadırlar.

Ferdi davet binanın üzerine oturduğu temel gibidir. Nasıl ki toprağın altına gömülü olan temel, binanın bir parçası ise davet de tesiri itibariyle binanın bizzat kendisidir. Biri olmadan diğeri olamaz.

"Ferdi davetin etkisi her zaman yavaş değildir. Çok kere ferdi davet genel davetten daha çabuk ve daha güzel sonuçlar verir."

Üstad Fethi YEKEN fertle yapılan direk görüşmelerle ilgili olarak şunları söylüyor:

"Birebir görüşmenin sağladığı faydalar sayılamayacak kadar çoktur. Davetçiler; bununla davaya kazandırılması istenilen unsurlarla tanışırlar, onlarla kurulan yakınlık sayesinde fikirlerini tebliğ ederler. Yine yakın te-

mas sayesinde onlar müşküllerine ve özel durumlarına vakıf olurlar. Ayrıca kurulan ikili diyalogla onlara şahsiyet kazandırılır, hastalıkları tedavi edilir ve istenilen istikamete yönlendirilir. Aynı şekilde nefsini hastalık saran, bünyesini illet kaplayan insanlara ikili temasın sağladığı etki ve faydayı genel toplantılar sağlayamaz."

Ferdi davetin en güzel yönlerinden birisi de istisnasız bütün kardeşlerin sorumluluklarını ve görevlerini yüklenmeleridir. Böylece İslamî çalışma, yönlendirme ve irşat faaliyetiyle uğraşan sayıları sınırlı fertlerin üzerine kalmaz. Organizede de yer alan fertlerden her biri vazifesini en verimli şekilde gücü, takati ve imkânları ölçüsünde yerine getirmeye çalışır. Cemaatte herkes kendi işiyle uğraşır, herkes çalışmasını yapar ve sonuca ulaşmaya çalışır. Tembelliğe ve boş kahramanlığa yer yoktur.

Böylece ferdi ilişki, yaygara ve gürültüden uzak verimli meyveler verir. Bu hareketle en kısa vakitte, en kolay teklifle canlı bir gayeye ulaşılır.

Son olarak davetçiler, Resulullah (sav)'ın şu sözünü sürekli olarak hatırlasınlar.

"Tek bir kimseyi Allah (cc)'ın senin vasıtanla hidayete erdirmesi, senin için dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır."

9. DERS

KAVRAMLAR

Bey'at (Sadakat Yemini)

Arapça bir kelime olan bey'ât; "kabûl etmek, bir akitten (anlaşmadan) râzı olmak ve tasdik etmek" gibi mânâlara gelir. İslâmî ıstılâhta: "Bir mükellefin, ehil bir cemaat (ehl-i hal ve'l akd) tarafından tesbit edilen halifeye, (imama, ulü'l-emr'e) itaat edeceğine dair, söz vermesine bey'at denilir." Bu bir anlamda mükellefin, meşrû (şer'i) olan her emirde (hoşuna gitse de, gitmese de) itaat edeceğine dair sadakat yeminidir. Zira Resûl-i Ekrem (sav): "Müslümanlar, gerek hoşlarına giden, gerek hoşlarına gitmeyen her hususta kendilerinden olan emir sahiplerine itaat ederler. Bununla yükümlüdürler. Ancak günah işlemeleri emredilirse, itaat etmezler." (1) buyurduğu bilinmektedir. Yine diğer bir hadis-i şerifte "Allahû Teâla (cc)'ya isyan hususunda mahlûka itaat yoktur. İtaat ancak ma'rûftadır"(2) buyurulmuştur. Dolayısıyla bey'at sonucu ortaya çıkan itaat, İslâmî hükümlerle sınırlıdır. Şeriata ittiba esastır.

Bey'at, kitap, sünnet ve sahabe-i kirâm'ın icmaı ile sabit olan, sâlih bir ameldir. Bazı çevreler, "bey'atın farz olabilmesi için, İslâmî bir yönetim (devlet) şarttır." iddialarını ileri sürmektedirler. Resûlullah (sav) ile mü'minlerin yaptıkları ilk bey'at; Akabe'de gerçekleşmiştir. Bu tevatür derecesindeki haber, bütün kaynaklarda yer almıştır. Bu bey'atın, Mekke tebliğ döneminin sonlarına rastladığı da bilinmektedir. Mekke dönemiyle ilgili olarak İmam-ı Serahsi: "O dönemde Mekke, İslâm ahkâmının tatbik olunmadığı bir dâru'ş-şirk idi"(3) hükmünü zikretmektedir. İbn-i Abbas (ra)'dan rivayet edilen bir hadis-i şerifte, Medine'nin de aynı dönemde dâru',s-,sirk özelliği taşıdığı kaydedilmektedir. (4) Dolayısyla, ilk bey'atın

1) Sahih-i Buhari, İst. 1401, c. VII, sh.105, Kitabu'IAhkâm.
2) İbn-i Kesir, Tefsiı-û'I Kur'ân'il Azim, Beyrut: 1969, D.Marife Neşri c. I, sh. 518.
3) İmam-ı Serahsi, el-Mebsut, Beynıt: ty. c. I4, sh. 47.
4) Sünen-i Nesîıi, İst:1401, c. IIV, sh.l44-I45, K.Bey'a. Tefsiı-û'l Hicre.

gerçekleştiği dönemde, İslâm fıkhını esas alan bir devlet mevcut değildir. O şartlar altında; Resûl-i Ekrem (sav)'in bey'at alması, mü'minlerin herhalûkârda kendi içlerinden bir emir seçmelerinin zarûretini ortaya koymaktadır. Ayrıca "dünyanın ücra bir köşesinde bile olsa, üç kişinin içlerinden birini kendilerine emir tayin etmeden yaşamaları caiz olmaz"(5) hadis-i şerifinin hükmü umumîdir.

Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Hakikat sana bey'at edenler, ancak Allah'a bey'at etmiş olur. Allah'ın eli, onların (bey'at edenlerin) elleri üstündedir. Şu halde kim (bu bağı, ahdi) çözerse, kendi aleyhine çözmüş olur. Kimde sözleştiği şeye vefa ederse (Allah) ona büyük bir ecir verecektir."***(Fetih Sûresi, 10) hükmü beyan buyurulmuştur.

Bilindiği gibi mü'minlerin, kendi içlerinden seçtikleri bir ulû'l-emr e itaat etmeleri, kat'i nassla farz kılınmıştır. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, peygambere ve sizden olan emir sahiplerine (ulû'l-emri minkum) de itaat edin."*** (Nisa Sûresi, 59) emri verilmiştir. Bu emir sahibi; mü'minlerin irade beyanı ve rızalarıyla tesbit edilir, zorbalıkla (kuvvet kullanılarak) değil!.. Zira Resûl-i Ekrem (sav): "Zorbalıkla başa geçen ve zulümle insanların başında bulunanları" lânetlemiştir.(6)

Fukaha; zaruret halinde, zorbalıkla (kuvvet kullanarak) başa geçen, fakat İslâmî hükümleri tatbik eden kimselere itaat edilebileceğini zikretmiştir. Nitekim İbn-i Abidin de, "zaruretten dolayı zorbanın sultanlığı sahihtir. Zaruretten maksad, fitneyi önlemektir. Bir de peygamber (sav): "Dinleyin ve itaat edin!.. Velev ki size burnu kesik Habeşli bir köle hükümdar olsun' buyurmuştur." (7) diyerek, konunun mahiyetini izah eder. Muhakkak ki; "zaruret" mefhumunun sınırları, oldukça nâziktir. Zâlimlerin, fâsıkların, delilerin ve çocukların sultanlığına, "fitne çıkmasın" gerekçesiyle, râzı olmanın faturasını ümmet çok ağır ödemiştir. Her mükellef (ister erkek, ister kadın olsun) bey'ata muhataptır. Resûlullah (sav)'ın, bülûga eren her çocuktan, derhal bey'at aldığı da bilinmektedir. İbn-i Hümam: "Mü'minlerin kendi içlerinden bir imam seçmelerinin sebebi;-İslâm'ın emirlerini hakkı ile edâ etmektir." (8) hükmünü zikretmektedir. Bu hususiyet, İslâmî birçok hükmün, ancak imamın varlığı ile tatbik edilebilmesine dayanır. Nitekim imamet ile ilgili meseleler, "akaid" kitaplarına konu olmuştur.

5) el-Müsned, İstanbul 1401, c. II, sh.177.
6) Mustafa Sabri Efendi, Mejkûfu'l-Beşer, Kahire 1356, sh. 26.
7) İbn-i Abidin, Reddü'l Muhtar, İst. 1982, c. II, sh. 386.
8) İbn-i Hümam, Kitabû'l-Müsayere, İst. 1979, Çağrı Yay., sh. 265.

10. DERS

TEFSİR

Onlar Seni Aldatmasınlar!

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ
وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ اَنْ يَّفْتِنُوكَ عَنْۢ بَعْضِ مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ
اِلَيْكَ ؕ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّصِيْبَهُمْ بِبَعْضِ
ذُنُوْبِهِمْ ؕ وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ لَفٰسِقُوْنَ ﴿٤٩﴾ اَفَحُكْمَ
الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُوْنَ ؕ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿٥٠﴾
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُوْدَ وَالنَّصٰرٰٓى اَوْلِيَآءَ ۘ بَعْضُهُمْ
اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاِنَّهٗ مِنْهُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ
الظّٰلِمِيْنَ ﴿٥١﴾ فَتَرَى الَّذِيْنَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ يُّسَارِعُوْنَ فِيْهِمْ يَقُوْلُوْنَ
نَخْشٰٓى اَنْ تُصِيْبَنَا دَآئِرَةٌ ؕ فَعَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّاْتِىَ بِالْفَتْحِ اَوْ اَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهٖ
فَيُصْبِحُوْا عَلٰى مَآ اَسَرُّوْا فِىْٓ اَنْفُسِهِمْ نٰدِمِيْنَ ؕ ﴿٥٢﴾ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْٓا اَهٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ؕ حَبِطَتْ
اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوْا خٰسِرِيْنَ ﴿٥٣﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَنْ يَّرْتَدَّ مِنْكُمْ

عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ
لَائِمٍ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾
إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا
الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

49- ***Ve şu emri indirdik: "Aralarında sırf Allah'ın indirdiği ile hükmet, onların keyiflerine uyma ve onlardan sakın, Allah'ın indirdiği hükümlerin birinden seni şaşırtmasınlar. Yine yüz çevirirlerse, bil ki; Allah onların (bazı günahları sebebiyle) başlarına mutlaka bir musibet getirmek istiyor ve şüphesiz insanlardan birçoğu fasıktır."***

Rivayet olunduğuna göre Yahudilerden bir kalabalık toplanıp "haydi bakalım Muhammed'e gidelim, belki bir fitneye düşürür dininden şaşırtırız" dediler. Vardılar: "Ey Kasım'ın babası! Bilirsin ki, biz Yahudilerin âlimleri ve önde gelenleriyiz biz sana tâbi olursak, bütün Yahudiler de tabi olurlar. Şimdi bizimle hasımlarımız arasında bir dava var. Senin huzurunda muhakeme olalım, sen de bizim lehimize hüküm ver de biz de iman edelim, seni tasdik edelim." diye istekte bulundular. Resûlullah (sav) bundan yüz çevirdi ve bunun üzene bu âyet nazil oldu. Şu halde mânâ, duruşmadan çekinme, fakat hüküm vermeye gelince, Allah'ın bildirdiği hak ile hüküm ver de, onların isteklerine, haksız arzularına uyma. Ve iyi sakın ki, onlar seni, Allah'ın sana indirdiği hükümlerin tamamından şöyle dursun, birisinden bile aldatıp şaşırtamasınlar. Hiçbir şekilde fitneye düşürmesinler. Şayet onlar bunu kabul etmeyip başkasını isterlerse o zaman bil ki, mutlaka Allah onlara günahlarının bir kısım sebebiyle bir bela vermek istiyor. Bu bir kısım günahlar, Allah'ın hükmünü kabul etmemek, hakka aykırı hüküm isteme günahıdır. Haksızlar bile haklı gibi görünerek haksızlık peşinde dolaşırlar. Şu halde açıktan haksızlık isteme-

nin ve Allah'ın hükmünü kabul etmemenin ne büyük bir günah olduğu düşünülsün!

Allah dünyada her günah ile cezalandırmaz, tecil eder (sonraya bırakır) veya affeder. Fakat doğru olduğu kesin olarak bilinen bir hükmü kabul etmemenin günahı vâki oldu mu bunların cezalandırılacağının ve muhakkak bir felakete uğrayacaklarının bilinmesi lazım gelir.

50- *Yoksa cahiliye dönemi hükümlerini mi istiyorlar? Deki: "Gerçeği bilip kesin olarak inanan bir toplum için Allah'tan daha güzel hüküm veren kim olabilir?"*

İlim ve din iddiasında bulunanlar, Allah'ın hükmüne razı olmayıp da kötülüğe meyletme, dalkavukluk, garazkârlık, eşitsizlik gibi haksız davaya tâbi olan cahiliyet hükmü, cahiliyet kanunu mu istiyorlar? Allah'ın hükmünden daha güzel hangi hüküm ve Allah'ın hükmüyle hükmeden hakimden daha güzel hükmedecek hangi hâkim düşünülebilir? Fakat bu soru herkese değil, gerçek bilgi sahibi olan kimseler, topluluklar içindir. Bunu ancak gerçek bilgi sahibi olanlar takdir ederler. Yoksa küfür ve şüphe içinde bulunanlar, kalblerinde hastalık olanlar, bir zalimin haksız hükmüne *"daha güzeldir"* demekten çekinmezler.

51- *Ey iman edenler! Yahudileri ve hıristiyanları dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostudurlar. Sizden kim onları dost edinirse, şüphesiz o onlardan olur. Şüphesiz Allah, zalim kavmi doğru yola iletmez.*

Yahudi ve Hıristiyanları dostlar edinmeyin. Onlara itimat edip de yâr tanımayın, yardaklık etmeyin. Velâyetlerine, hükümlerine yardımlarına müracaat etmek, mühim işlerin başına getirmek şöyle dursun, onlara gerçek bir dost gibi tam bir samimiyetle itimat edip de kendinizi kaptırmayın. Özetle onları dost olur sanıp da yakın dostlarınız gibi sıkı fıkı beraberliklere dalmayın, tuzaklarına düşmeyin, isteklerine iştirak etmeyin. Şu da unutulmasın ki, müminler Yahudi ve Hıristiyanlara iyilik etmekten, onlara âmir olmaktan yasaklanmış ve men edilmiş değil, onları dost edinmekten, yardaklık etmekten yasaklanmışlardır. Çünkü onlar müminlere yâr olmazlar. Nihayet bazıları bazılarının dostları, birbirlerinin yârânıdırlar. Yani Yahudiler birbirinin, Hıristiyanlar da birbirinin dostlarıdırlar. Ne Yahudiler, kendilerinden olmayana dost olur, ne de Hıristiyanlar. Bunların dostlukları kendilerine mahsustur. Siz müminlerden her kim onları dost tanır, veli edinirse, şüphe yok ki, o da onlardandır. Onlara benzemiş, onların huyunu kapmıştır. O artık hakka değil, onlara ve isteklerine hiz-

met eder. Netice itibariyle onlardan sayılır. Ahirette onlarla beraber haşrolunur. Çünkü Allah zalimler güruhunu asla doğru yola çıkarmaz. Şu halde Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinenler de onlardan olur, başlarını kurtaramazlar.

52- *Kalplerinde hastalık bulunanların, "Başımıza bir bela gelmesinden korkuyoruz" diyerek (dostluklarını kazanmak için) onların arasında koşuştuklarını görürsün. Umulur ki, Allah basiretlerini açar veya katından bir fetih ihsan eder de onlar içlerinde gizlediklerinden pişman olurlar.*

İbnü Übeyy ve benzeri münafıkları görürsün ki, Yahudi ve Hıristiyanlar içinde onların dostluk ve yardımları konusunda hızla koşuşurlar. Korkarız ki, devir aleyhimize döner, başımıza bir felaket gelir derler. Bunlar, ahireti hesaba almaz, hakkın üstün gelmesine, İslâm'ın yükselmesine bel bağlamaz, tersine bir devrim oluverip devletin kâfirlere geçmesini düşünür ve öyle bir halde onlardan istifade edebileceğini ümit eder ve bu ümit ile özürleri kabahatlerinden büyük olmak üzere bu şekilde itiraz ederler. Bununla güya bir darlık zamanında Müslümanlara bir hizmet etmek fikriyle akıllıca bir ihtiyatta bulunuyorlarmış gibi görünmek isterler. Hâlbuki gerçekte Resulullah'ın başarısından ve İslâm dininin gerçeklerinden şüphe ederler.

53- *İman edenler de derler ki: "Sizinle beraber oldukları hususunda Allah adına bütün güçleri ile yemin edenler bunlar mıdır?" Bütün gayretleri boşa gitti de kaybedenlerden oldular.*

O zaman da müminler bu münafıklara işaret ederek ve bunların ümit bekledikleri o mağlub ve perişan dostlarına hitap ederek yüzlerine karşı veya kendi aralarında derler ki: Hayret, her halde sizinle beraber olduklarına *"Eğer sizinle savaşılırsa mutlaka size yardım ederiz"* (Haşr, 59/11) diye güçlerinin yetebildiği yeminlerle Allah'a kasem edenler, şunlar mıydılar? Bakınız ne oldular? Bütün amelleri, bütün gayretleri boşa gitti de hepsi hiçbir şey elde edemeyen kimseler oldular.

Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmek böyle nifak (iki yüzlülük) gibi bir kalb hastalığından doğar ve dinden dönmeye sebep olur. Bunun da sonucu amellerin boşa gitmesi ile tümden zarardan başka bir şey olmaz. Çünkü dinden dönmenin cezası budur. Görülüyor ki "gördün" buyurulmamış, "görüyorsun" buyurulmuştur. Bu ise istikbâl (gelecek) ve devamlılık fiilidir. Demek ki bunlar geçmişe ait değil, geleceğe ait ve benzerleri birçok defalar görülecek olaylardır. Bunun için şimdi de mutlak

dinden dönenlerin hallerine geçilerek buyuruluyor ki: Bütün bunlar meydana gelmeden önce Kur'ân'ın haber verdiği olaylardandır. Bu âyet, sebebi hâss (özel), hükmü genel olan diğer bazı âyetler gibi özel bir sebep ve belli bir olay üzerine değil, doğrudan doğruya bütün müminlere genel mânâda dinden dönmenin bir hükmünü anlatmak için inmiştir. Tefsirciler burada, bu âyetin haber verişine uygun olmak üzere, sonra çeşitli zamanlarda meydana gelen onbir irtidat (dinden dönme) olayından bahsetmişlerdir ki, üçü Resulullah'ın vefatından önce vâki olmuştur.

1- Müdlicoğulları'nın dinden dönmesi. Reisleri Esved el-Ansî'dir. Bu bir kâhin idi. Yemen'de peygamberlik iddia etti. Gece vakti basılıp öldürüldü, o gece Resulullah bunu haber verdi. Müslümanlar sevindiler ve ertesi gün Peygamberimiz vefat etti.

2- Müseylemetü'l-Kezzâb'ın kavmi olan Hanifeoğulları'nın dinden dönmesi. Bu yalancı da peygamberlik iddia etmiş, Resulullah'a şöyle yazmıştı: "Allah'ın elçisi Müseylime'den, Allah'ın Resulü Muhammed'e: Şimdi, yeryüzünün yarısı benim, yarısı senindir". Peygamberimiz de şöyle cevap vermişti: Muhammed Resulullah'dan Museylemetü'l-Kezzâb'a: *"Bundan sonra şimdi, muhakkak yeryüzü Allah'ındır, onu kullarından dilediğine verir, sonuç Allah'tan layıkıyle korkanlarındır"*. (Arâf,128)

Hz. Ebu Bekir halife olduğu zaman asker gönderip harp etti ve Hz. Hamza'nın katili Vahşi eliyle öldürüldü. Vahşi: "Ben cahiliye zamanında insanların hayırlısını, Müslümanlığım zamanında da insanların en şerlisini öldürdüm" derdi.

3- Tuleyha b. Huveylid'in kavmi olan Esedoğulları'nın dinden dönmesi. Tuleyha da Peygamberimizin vefatı sıralarında peygamberlik iddia etmişti. Buna da Hz. Ebu Bekir, Hâlid b. Velid'i gönderdi. Savaştan sonra Tuleyha yenildi, Şam'a kaçtı. Bundan sonra İslâm'a girdi ve çok güzel müslüman oldu. İran harpleri gibi büyük savaşlarda en güzel hizmet eden büyüklerdendir.

Diğer yedi fırka da Peygamberimizin vefatından sonra Hz. Ebubekir zamanında dinden dönmüş idi.

54- *Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, bilsin ki Allah yakında öyle bir toplum getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler; müminlere karşı yumuşak, kâfirlere karşı da onurlu ve şiddetlidirler. Allah yolunda cihad ederler. Hiç bir kınayıcının kınamasından da kork-*

mazlar. Bu, Allah'ın bir lütfudur, onu dilediğine verir. Allah, geniş ihsan sahibidir, her şeyi çok iyi bilendir.

Ey iman ehli! Sizden fert veya topluluk olarak her kim dininden dönerse bilmiş olsun ki, Allah onların belalarını verip, yerlerine diğer bir kavim (toplum) getirecektir. Öyle bir kavim ki, hem Allah onları sever, dünya ve ahiret hayırlarını murad eder, hem de onlar Allah'ı severler. İtaatine koşar, isyandan kaçarlar. Öyle bir kavim ki, müminlere karşı alçak gönüllü, dost ve merhametli; kâfirlere karşı izzetli, güçlüdürler. Allah yolunda mücahede ederler, kınayanın kınamasından korkmazlar. Yani hem cihad ederler, hem de dinlerinde pek sadıktırlar. Vazife yapmanın gereğini gördüler mi, münafıklar gibi şunun bunun hatırına, gönlüne bakmaz, dedikodudan sakınmaz, vazifelerini yaparlar. Bu hal, bu vasıflar ise sırf Allah'ın lütfu ve ihsanıdır. O, bunu kime dilerse verir, isteyene de verir. Şu halde hiç biriniz ümitsizliğe düşmeyiniz, düşüp de kâfirlerin peşinde koşmayınız. Allah'tan, böyle vasıflara sahip bir toplum olmayı isteyiniz, dileyiniz.

55- *Sizin asıl dostunuz Allah'tır, O'nun Resulüdür ve namazlarını kılan zekâtlarını veren ve rükû eden müminlerdir.*

Şu halde ey müminler! Dininizin kıymetini biliniz, hiçbir toplumun tekelinde olmayı kabullenmeyen bu geniş Hakk'ın feyzini, bu ilâhî lutfu, bu yüksek hürriyeti bırakıp da başkalarının dostluğu arkasına düşmeyin. Sizin her mânâsıyla veliniz (dostunuz), âmiriniz, sevgiliniz, yardımcınız başkası değil, ancak Allah ve Allah'a tâbi olarak Resulü, Allah'a ve Resulüne tâbi olarak da müminlerdir. Öyle müminler ki, Allah'a ve Allah'ın emirlerine boyun eğerek güzelce namaz kılarlar ve Allah'ın emrine uyarak, isteyerek, rıza göstererek zekâtlarını verirler.

56- *Ve her kim Allah'a, Resulü'ne ve iman edenlere dost olursa, şüphe yok ki, galip olacaklar ancak Allah'ın taraftarlarıdır.*

Ayet-i Kerime'de geçen "Hizb" kelimesi lugatta bir şahsın fikrine tâbi olup kendisiyle beraber bulunan, kendilerini sıkıştıran bir iş için toplanmış kimseler demektir. "Hizbullah" tabirini tefsirciler, "Allah'ın taraftarı", "Allah'ın yardımcıları", "Allah'ın dostları", "Allah'ın ordusu" diye çeşitli tabirlerle tefsir etmişlerdir. Yani gerçekte galip olanlar, ancak Allah ordusu veya Allah dostları yahut Allah yardımcıları ya da Allah taraftarları, Allah fırkasıdır. Asıl velâyet Allah'ındır. Diğerlerinin üstünlüğü görünüşte veya geçicidir.

57- Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilmiş olanlardan ve kâfirlerden, dininizi alay ve eğlence konusu yapanları dost edinmeyin. Eğer (gerçekten) iman ediyorsanız, Allah'dan gereğince korkun.

Görülüyor ki, önceki yasak umûmi şekilde yalnız Yahudi ve Hıristiyanlara mahsus idi. Burada ise yasak bütün kâfirlere genelleştirilmiştir. Bunun nüzul sebebinde deniliyor ki, Rifâa b. Zeyd ile Süveyd b. Hâris görünüşte Müslüman olmuşlar, Müslüman olmuş gibi görünmüşler, sonra münafıklığa girişmişler, Müslümanlardan birtakım kimselerin de bunlara sevgisi varmış, bu âyet bunlar hakkında inmiştir. Şu halde dıştan Müslüman görünüp içinden küfür ve nifak taşımak, dini çirkin maksatlara alet yapmak, dini eğlence ve oyuncak yerine koymaktır. Bununla önce Müslümanlığını açığa vurarak, Müslümanlara içlerinden fesat saçmak isteyen dönme kâfirlere dikkat çekilmiştir.

10. DERS

HADİS-İ ŞERİF

İbadette orta yolu takip etme / Mutedil olma / 2

وعن أَنسٍ رضي اللّٰهُ عنه قال : دَخَلَ النَّبِيُّ صَلّى اللّٰهُ عَلَيْـهِ وسَـلَّم الْمسْجِدَ فَإِذَا حبْلٌ مَمْدُودٌ بَيْنَ السَّارِيَتَيْنِ فقالَ : « ما هَذَا الْحبْلُ ؟ قـالُوا ، هَذا حبْلٌ لِزَيْنَبَ فَإِذَا فَترَتْ تَعَلَقَتْ بِهِ . فقال النَّبِيُّ صَلّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وسَلَّم : « حُلّوهُ ، لِيُصَلِّ أَحدُكُمْ نَشَاطَهُ ، فَإِذا فَترَ فَلْيرْقُدْ »

Enes (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

Nebî (sav) mescide girdi. İki direk arasına gerilmiş bir ip gördü.

"Bu ip nedir?" diye sordu.

"Bu Zeyneb'e ait bir iptir. Yorulduğunda buna tutunuyor." dediler. Bunun üzerine Nebî (sav);

"Onu çözün. Sizden biri zinde olduğu müddetçe namaz kılsın. Yorulunca da yatsın uyusun." buyurdu." (1)

وعن أَبي محمد عبدِ اللّٰه بن عمرو بنِ العاص رضي اللّٰه عنهما قال : أُخْبِرَ النَّبِيُّ صَلّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وسَلَّم أَنِّي أَقُول : وَاللّٰه لأَصومَنَّ النَّهَارَ ، ولأَقُـومنَّ اللَّيْلَ ما عشْتُ ، فَقَالَ رسُول اللّٰه صَلّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وسَلَّم : «أَنْتَ الَّذي تَقُـول ذلك ؟ فَقُلْت له : قَدْ قُلتُه بأَبِي أَنْتَ وأُمِّي يا رسولَ اللّٰه . قَالَ: « فَإِنَّـكَ لا تَسْتَطِيعُ ذلِكَ ، فَصُمْ وأَفْطِرْ ، ونَمْ وَقُمْ ، وَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَلاثَةَ أَيَّـامٍ فَـإِنَّ

1) Buhari-Müslim

الْحسنَةَ بعَشْرِ أَمْثَالِهَا ، وذلكَ مثْلُ صيامِ الدَّهْرِ قُلْت : فَإِنِّي أُطيق أَفْضَلَ مِنْ ذلكَ قالَ : فَصمْ يَوْماً وَأَفْطرْ يَوْمَيْنِ ، قُلْت : فَإِنِّي أُطيق أَفْضَلَ مِنْ ذلكَ ، قَالَ : « فَصُم يَوْماً وَأَفْطرْ يوْماً ، فَذلكَ صيَام دَاوود صلى الله عليه وسلم، وَهُو أَعْدَل الصِّيَامِ » . وَفِي رواية : « هوَ أَفْضَلُ الصِّيامِ » فَقُلْتُ فَإِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذلكَ ، فقال رسول اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم : « لا أَفْضَلَ مِنْ ذلك» وَلأَنْ أَكُونَ قَبلْتُ الثّلاثَةَ الأَيَّامِ الّتِي قال رسولُ اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم أَحَبُّ إِلَيَّ منْ أَهْلِي وَمَالِي.

Ebû Muhammed Abdullah b. Amr b. el-As (ra)'tan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Nebî (sav)'ye benim, "Vallahi yaşadığım sürece gündüzleri oruç tutacağım, geceleri ibadetle geçireceğim." dediğim haber verildi. Bunun üzerine Rasulullah (sav):

"Bunu söyleyen sen misin?" diye sordu. "Anam babam sana feda olsun ya Rasulullah (sav), bunu ben söyledim." dedim. Resulullah (sav):

"Sen buna güç yetiremezsin. Bazen oruç tut, bazen tutma. Uyku da uyu ibadete de kalk. Her aydan üç gün oruç tut. Zira her bir iyiliğe karşı on misli ecir vardır. Bu da zamanın tamamını oruçlu geçirmek gibidir." buyurdu. Ben: "Bundan daha fazlasına güç yetirebilirim." dedim. **"Öyleyse bir gün oruç tut, bir gün ye. Bu da Davud (as)'un orucudur. Bu oruçların en ölçülüsüdür."** (Başka bir rivayette "Bu, oruçların en efdalidir.") buyurdu. Ben:

"Bundan daha fazlasına güç yetirebilirim." dedim. Bunun üzerine Rasulullah (sav):

"Bundan daha faziletlisi yoktur." buyurdu. Rasulullah (sav)'ın dediği üç günü kabul etseydim bu bana çoluk çocuğumdan ve malımdan daha sevimli olacaktı."

Başka bir rivayette şöyledir: Rasulullah (sav); **"Senin gündüzleri oruç tuttuğunu ve geceleri ibadetle geçirdiğini haber aldım, doğru mu?"** diye sordu. "Evet, ya Rasulellah" dedim.

"Yapma. Bazen oruç tut, bazen tutma. Uyku da uyu, ibadete de kalk. Zira bedeninin senin üzerinde hakkı vardır, gözlerinin senin üzerinde hakkı vardır, eşinin senin üzerinde hakkı vardır. Her ayda üç gün oruç tutman sana yeter. Her hasenata karşılık sana on misli vardır. Do-

layısıyla bu, zamanın tamamını oruçlu geçirmek gibidir." buyurdu. Ben işi zorlaştırdım ve iş bana zorlaştırıldı.

"Ya Rasulellah! Ben kendimde (daha fazlasını yapmaya) güç buluyorum." dedim.

"Allah'ın peygamberi Davud'un orucunu tut. Daha fazla da artırma." buyurdu. Ben:

"Davudun orucu nedir?" diye sordum. **"Zamanın yarısını oruçlu geçirmektir."** buyurdu. Abdullah yaşlandıktan sonra "Keşke Rasulullah (sav)'ın ruhsatını kabul etseydim." derdi."

Başka bir rivayette de şöyledir: "Rasulullah (sav);

"Senin günlerin tamamını oruçlu geçirdiğini ve her gece sabaha kadar Kur'an okuduğunu haber aldım, doğru mu?" diye sordu.

"Evet, ya Rasulellah. Bununla hayırdan başka bir şey de kastetmiş değilim." dedim.

"Öyleyse Allah'ın peygamberi Davud'un orucunu tut. O insanların en abidi idi. Kur'anı da ayda bir hatmet." buyurdu.

"Ey Allah'ın Nebisi ben bundan daha fazlasına güç yetirebilirin." dedim.

"Öyleyse yirmi günde bir hatmet." buyurdu.

"Ey Allah'ın Nebisi bundan daha fazlasına güç yetirebilirim." dedim.

"Öyleyse on günde bir hatmet." buyurdu.

"Ey Allah'ın Nebisi bundan daha fazlasına güç yetirebilirim." dedim.

"Öyleyse haftada bir hatmet. Daha fazla da artırma." buyurdu. Ben işi zorlaştırdım ve iş bana zorlaştırıldı. Nebî (sav) bana:

"Bilmiyorsun, belki de uzun yaşarsın." buyurdu. Nebî (sav)'nin bana dediği hâle geldim. Yaşlandıktan sonra Nebî (sav)'nin ruhsatını kabul etmiş olmayı arzuladım."

Başka bir rivayette: **"Çocuğunun senin üzerinde hakkı vardır."** İbaresi vardır.

Başka bir rivayette üç defa, **"Günlerin tamamını oruçlu geçiren kişinin orucu yoktur."** ibaresi vardır.

Başka bir rivayette, **"Allahu Tealâ katında en sevimli oruç Davud'un orucudur. Allahu Tealâ katında en sevimli namaz Davud'un namazıdır. O gecenin yarısını uyur, üçte birini ibadetle geçirir ve (kalan) altıda birini de uyurdu. Bir gün oruç tutar, bir gün yerdi. Düşmanla karşılaştığında da kaçmazdı."** ibaresi vardır.

Başka bir rivayette de şöyledir:

"Babam beni asalet sahibi bir kadınla evlendirdi. Ara sıra gelir, gelinine hakkımda sorular sorardı. O da, "O ne iyi adamdır. Geldim geleli ne yatağıma geldi, ne de hâlimi sordu." diye söylendi. Durum bu minval üzere devam edince babam, meseleyi Nebî (sav)'ye söyledi. O da, "Beni onunla görüştür." buyurdu. Ondan sonra Resulullah (sav)'le görüştüm.

"Nasıl oruç tutuyorsun?" diye sordu.

"Her gün tutuyorum." dedim.

"Hatimi ne kadar zamanda indiriyorsun?" diye sordu.

"Her gece." dedim.

Daha sonra Abdullah yukarıda geçen şeylerin bir benzerini zikretti.

Abdullah (yaşlılık yıllarında) gece hafif olsun diye, okuduğu hatmin yedide birini gündüz vakti aile fertlerine okurdu. Güçlenmek istediği zamanlarda da birkaç gün yer, onları sayar, sonra da Nebî (sav)'ye verdiği sözden dönmemek için onları kaza ederdi."(2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yukarıdaki hadisten anlaşılıyor ki, aşırı ibadet yasaklanmıştır. Yorulduğunda ipe tutunarak namaz kılan hanıma bu ameli yasaklanmıştır. Her gün Kur'an'ı hatmetmek yasaklanmıştır. Her gün oruç tutmak yasaklanmıştır.

2. İnsanın ferdi ibadetler dışında görevleri vardır. Toplumsal ibadetler yapma sorumluluğu vardır. İyiliği yaymak sorumluluğu vardır. Kötülüklere mani olmak sorumluluğu vardır. Sabahlara kadar namaz kılan elbette ki, ertesi gün çalışamayacaktır. Çalışamayınca başkalarına muhtaç olacaktır. Günde bir hatim yapan, bundan başka sorumluluklarını yerine getiremeyecektir.

3. İnsanların en abid olanı Hz. Davut (as) iki günde bir oruç tutardı. Kim onunla yarışabilir ki? Gelmiş geçmiş en abid kişiyi geçmeye kalkışmak doğru mudur? Normal hatmi Hz. Peygamber (sav) ayda bir olarak, orucu da ayda üç gün olarak tavsiye etmiştir. Israr edilmesi üzerine hatmi haftada bire, orucu da iki günde bire çıkarmıştır. Bu son izin, tavsiye değildir. Bazı ibadetlere yoğunlaşmak, diğer ibadet ve sorumlulukları aksatır. Normal olan ve tavsiye edilen ibadetlerin üzerine çıkanlar, tek kanatlı kuş gibi olurlar.

2) Bütün bu rivayetler sahihtir. Büyük bir kısmı Buhârî ve Müslim'de, çok az kısmı da ikisinden birinde yer almaktadır.

وعن أَبِي ربْعِيٍّ حنْظَلَةَ بنِ الرَّبِيع الأُسيدِيِّ الْكَاتِب أَحـد كُتَّـاب رسول اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْه وسَلّم قال : لَقِينَي أَبو بَكْر رضي اللّه عنه فقـال : كَيْفَ أَنْتَ يا حنْظَلَةُ ؟ قُلْتُ : نَافَقَ حنْظَلَةُ ، قَالَ : سُبْحانَ اللّه ما تقُولُ ؟، : قُلْتُ : نَكُونُ عِنْد رسول اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْه وسَلّم يُذكِّرُنَا بالْجنَّة والنَّار كأَنَّا رأْيَ عين ، فَإِذَا خَرجنَا مِنْ عِنْد رسول اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْه وسَـلّم عافَـسنَا الأَزْوَاجَ وَالأَوْلادَ وَالضَّيْعات نَسينَا كَثيراً قال أَبو بكْر رضي اللّه عنه : فَواللّه إِنَّا لنَلْقَى مِثْلَ هَذَا فانطلقْتُ أَنَا وَأَبو بَكْر حتى دخَلْنَا عَلى رسول اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْه وسَلّم . فقُلْتُ نافَقَ حنْظَلَةُ يا رسول اللّه ، فقالَ رسولُ اللّه صَـلّى اللّهُ عَلَيْه وسَلّم: « ومَا ذَاكَ؟» قُلْتُ: يا رسولَ اللّه نُكونُ عِنْدكَ تُذَكِّرُنَا بالنَّـار والْجنَّة كَأَنَّا رأْيَ العَيْنِ فَإِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْـدكَ عَافَـسنَا الأَزوَاج والأَوْلاَدَ والضَّيْعاتِ نَسينَا كَثيراً . فقال رسولُ اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْه وسَـلّم: «وَالَّـذي نَفْسي بيده أن لَوْ تَدُومُونَ عَلَى مَا تَكُونُونَ عِنْدي وَفي الذِّكْر لَـصَافَحتْكُمُ الملائِكَةُ عَلَى فُرُشِكُم وفي طُرُقِكُم ، ولَكِنْ يا حنْظَلَةُ ساعةً وساعةً » ثَـلاثَ مرَّات ،

Rasulullah (sav)'ın kâtiplerinden Ebû Rib'î Hanzala b. er Rebî' el-Üseydî'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Hz. Ebubekir (ra) ile karşılaştım. Bana:,

"Nasılsın ey Hanzala?" diye sordu.

"Hanzala münafık oldu." dedim.

"Sübhânellah! Ne diyorsun?" dedi.

"Rasulullah (sav)'ın yanında olduğumuzda bize cennetten ve cehennemden bahsediyor, sanki onları gözlerimizle görüyormuş gibi oluyoruz. Rasulullah (sav)'ın yanından çıkıp çoluk çocuğun yanına varınca ve işimizin başına dönünce de çoğunu unutuyoruz." dedim. Hz. Ebubekir (ra):

"Allah'a and olsun ki, biz de bunun benzerini yaşıyoruz." dedi.

Bunun üzerine ben ve Ebubekir birlikte Rasulullah (sav)'ın huzuruna vardık.

"Hanzala münafık oldu ya Rasulellah." dedim. Rasulullah (sav): **"O da ne?"** diye sordu.

"Ya Rasulellah! Senin yanında bulunduğumuzda bize cennetten cehennemden bâhsediyorsun, sanki onları gözlerimizle görüyormuş gibi oluyoruz. Senin yanından çıkıp çoluk çocuğun yanına varınca ve işimizin başına dönünce de çoğunu unutuyoruz." dedim. Bunun üzerine Rasulullah (sav):

"Nefsim kudret elinde bulunan Allah'a and olsun ki benim yanında olduğunuz anki hâl ve zikir üzere devam edebilseydiniz, melekler yataklarınızda ve yollarınızda sizlerle musafaha ederdi. Ancak ey Hanzala, insan tabiatı bazen öyle bazen böyledir." buyurdu ve bunu üç kere tekrarladı." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İnsanlar melek değildir. Her an ibadet üzere olamazlar. Devamlı ibadet yapmak üzere yaratılanlar sadece meleklerdir. Bu bakımdan Müslümanların her zaman ve şartta melekler gibi olmaları beklenmez. Nasihat ve derslerde imanları ve heyecanları artar, normal hayatlarına döndüklerinde bu özellikleri azalır. Hanzala da Hz. Ebubekir (ra) de aynı durumdadırlar. Normal olan, onların durumlarıdır. Müslümanlar her zaman aynı heyecan ve aşkı yaşasalardı, mistik varlıklara dönerlerdi. Etrafında olanlardan habersiz kalır, kendi başına yaşayan, sadece kendini düşünen, toplumsal sorumluluklarını hatırlamayan insanlar olurlardı.

2. Bu özellik münafıklık belirtisi değildir. Aksine insan olmanın bir belirtisidir. İnsanın imtihanı da burada başlar. İşine döndüğünde, işi ile elbette konsantre olacaktır. İşini en iyi biçimde yapacaktır. Ancak işine bu şekilde bağlanıp da ibadetlerinden uzaklaşmayacaktır. İşinde iken işi ile, ibadette iken ibadetle bütünleşecektir. Her birinin hakkını verecek, ancak birinde takılıp kalmayacak, her iki sorumluluğunu da dengeli olarak yerine getirecektir.

3. Hanzala'nın başına gelenler, bir çok Müslüman'ın da başına gelmektedir. Hanzala gibi bir çok Müslüman'ın itiraflarda bulunduğunu görürüz. İslam meclislerinde aşkları artar, ayrılınca değişime uğrarlar. Bu durumun normal olduğunu bilmek gerekir.

3) Müslim

10. DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Davette Öncelik Sırası

Ferdi davetin her alanda, her türlü şart altında ve her insanla sürdürülmesi gerekir.

Ne varki bugün İslam âleminin geçirmekte olduğu kritik zaman dilimi, ihlasla koşmayı gerektiriyor. Yeryüzünde Allah'ın kaderinin gerçekleşmesi için her kesin tek bir ipe dizilmiş gibi (saf tutarak) nefsini yere sererek, kurban ederek yeni dengeleri oluşturması gerekir. Bu meydanda, bu sahada birinin diğerine üstünlüğü ve önceliği vardır. Yine aynı şekilde bir grubun, bir sınıfın diğer sınıfa göre önceliği vardır.

1- Müslüman'ı Davet Etmek Gayrimüslimden Önce Gelir:

Bu gün aranılan en önemli şey; Müslümanları yaşamış oldukları ve içinde bulundukları ortamlardan, eksik anlayış, donuklaşmış davranış, boş söz, haddi aşma ve benzeri şeylerden kurtarmak, onların İslam'ı, doğru ve şümullü olarak kavramalarını sağlamaktır. Tıpkı Resulullah'ın (sav) getirdiği şekilde İslam'ın kaidelerini öğrenmeleri, sonrada bu kaidelerin keyfiyetlerini İslam'ın yerleşik uygulamalarına uygun olarak tahkik etmeleridir. İşte bu hareket Müslümanlara dünyada izzetli olarak yaşamayı ahirette de saadete ermeyi sağlar.

2- Neseben ve Hısımlıkla Akraba Olanların Daveti, Diğerlerinden Öncedir:

Akrabalar davetçi tarafından bilinir ve tanınır. Ayrıca onlar hakkında bilgi toplamaya ihtiyaç yoktur. Aynı şekilde bunlar da davetçileri tanırlar. Zaten bunları bırakıp uzaktakilere gittiğinde ayıplanırlar. Ayrıca Allah'ın (azze ve celle) indinde de bunlardan sorumludurlar. Resulullah (sav) Efendimiz komşularını bilgilendirmeyen, onlara İslamî esasları öğretmeyenleri büyük bir belayla tehdit etmiş bu teklifi yerine getirmeleri için bir yıl müsaade etmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Şu milletlere ne oluyor ki, komşularına dinlerini kavratmıyorlar, onları bilgilendirmiyorlar, onlara nasihat etmiyorlar, iyiliği emretmiyorlar, kötülükten de sakındırmıyorlar.

Şu millete de ne oluyor ki, komşularından bilgi edinmiyorlar, dinlerini öğrenmiyorlar nasihat almıyorlar.

Allah'a yemin olsun ki, ya (bu) kavim komşularını tanır, onlara dinlerini öğretir, onlara nasihat eder ve onlara iyiliği emreder; o kavim de komşularından ilim öğrenir, dinde ince anlayış sahibi olur, öğüt alır yahut da anlara bela çok acele olarak iner."

Peygamber (sav) bunu o kadar çok tekrar etti ki, bu hitaptan tedirgin olanlar:

"Bize bir yıl müsaade et," dediler. Resulullah (sav) de onlara, (komşularını ve akrabalarını) bilgilendirmeleri ve nasihat etmeleri için bir yıl müsaade etti. Sonra da şu ayeti okudu:

"İsrailoğullarından küfredenler Meryem oğlu İsa ve Davud'un (as) lisanıyla lanetlenmişlerdir." (Maide,78)

Resullullah (sav)'a uymak ve onu örnek almak açısından da durum böyledir. Çünkü Resulullah (sav) davet çalışmalarına başladığı zaman Yüce Allah yakın akrabalarını korkutmasını emrederek şöyle buyurmuştur; *"(Önce) en yakın akrabanı uyar."* (Şuara,214)

3- Küçüklerin Daveti, Büyüklerden Önce Gelir:

Küçükler, muayyen bir hareket veya fikir etrafında henüz kesin kararlarını vermiş değillerdir. Bunlarla çalışmak, yolunu seçmiş büyüklerle çalışmaktan daha kolaydır. Ayrıca büyüklerin irtibatlı oldukları yerler ve sorumlulukları daha çoktur. Toplum içerisinde yer alır ve dünyevi kazancını kaybetmekten korkarlar. Daveti kabul eden küçükler şekillenme ve oluşuma direkt olarak dahil olurlar. Davetçi onun cahiliye âdetlerini ve çeşitli şüphe ve tereddütlerini silip atmak için uzun bir zaman harcamaz. Hemen onun ahlakının güzelleşmesi, İslamî âdet ve faziletlerle donanması için işe koyulur. Bugünün küçüğü yarının büyüğüdür. İşte bu yeni nesil ümmetin geleceğidir.

4- Mütevazi (Alçak Gönüllü) Olanı Davet, Kibirliden Önce Gelir:

Tevazu, hakkı kabul edip onunla amel edebileceğine bir işarettir. Kibirlenme ise onun insanları küçük düşürüp, hakkı aptalca inkâr edeceğine işarettir. Bütün Nebi ve Resullerin tabileri her şükreden mütevazi zenginler ile sabırlı, zayıf fakirler olmuşlardır.

5- Kültürlü Olanı Davet, Ümmiden Önce Gelir:

Yaşadığımız çağda toplum içerisindeki kültürlü insanlara baktığımız zaman onların diğerlerine göre fikirleri muhakeme edip tartmada ve fikirleri seçmede daha iyi durumda olduklarını görürüz. Bir kişi bilinçli olarak bir fikri seçerse genellikle o fikre sarılır, gereğini yerine getirir.

6- Bir Cemaate Üye Olmayanı Davet Etmek, Üye Olandan Öncedir:

Çünkü bir cemaat üyesi olmayan kişi bütün grup ve cemaatlerin orta yerinde bulunur. Cemaat mensubu ise merkezden bir tarafa yönelmiştir. Onu tesir merkezine çekmek ise cemaat mensubu olmayana göre çok daha zordur. Ancak bir guruba mensup olan bu kişi fikir ve kanaatini değiştirirse mensup olduğu büyük kabiliyetiyle birlikte Allah'ın dinini yaşamaya başlar, davet çalışmalarına yönelir.

7- İş Veya Meslek Arkadaşının Davet Edilmesi, Diğerlerinden Öncedir:

Her meslek grubu arasında yardımlaşma, kaynaşma ve direkt ilişki vardır. Çünkü aralarında dolaşan söz daha uyumlu ve müşterek noktalar daha çok olur. Mesela; doktor olan birisi mühendislere göre doktorlara daha iyi tesir eder. Yine avukat olan birisinin avukatlara tesiri öğretmenlere tesirinden daha fazladır.

8- Kavmi Üzerinde Etkili ve Nitelikli Kişilerin Davet Edilmesi, Diğerlerinden Öncedir:

Bu gibi kişiler değişim ameliyesindeki süreci çabuklaştırır ve kolaylaştırır. Davetin güzel yapılması halinde bunlara denk birçok kişi değişir. Ayrıca bu metot Resullah (sav) Efendimiz'in uyguladığı bir metottur. O şöyle buyurmuştur:

"Ey Allah'ım! Ebu Cehil ya da Ömer'den hangisi sana daha sevgili ise bu ikisinden birisiyle İslam'ı kuvvetlendir."

Musab b. Umeyr ilk davetçi olarak Medine'ye gönderildiğinde güzel daveti sayesinde Üseyd b. Hudayr ve Sa'd b. Muaz Müslüman olmuşlar, onların Müslüman olması ile birlikte de bütün Abdül Eşhel kabilesi Müslüman olmuştur.

Aklıselim sahibi davetçi daveti için öncelikli ve önemli mevzuları seçer. Kime daha çabuk tesir edeceğini ve kimin daha sürate kabul edeceğini kestirir. Kime daha az mesai ayıracağını, yaşadığı ortamın hangi merhaleye daha iyi uyaracağını tespit eder ve davetini ona göre ayarlar.

10. DERS

KAVRAMLAR

Bid'at

Resulullah (sav)'ın ve Raşid halifelerin yolunu takip etmek sünnet'e tabi olmaktır. Zira bizzat Resûl-i Ekrem (sav)'in "Benim ve raşid halifelerin sünnetine sarılın"(1) buyurduğu sabittir. Hûlefa-i Raşidin döneminden sonraortaya çıkan ve sünnet'e aykırılık arz eden taabbudi (ibadete ait) şeyler ise bid'at hükmündedirler. Bunların birçoğunu bid'at-ı hasene olarak nitelendirmeye çalışanlar, Resûl-i Ekrem (sav)'in: "Dinimizden olmayan herhangi bir şeyi uyduranın ortaya koyduğu merduttur. Her bid'at dalâlettir"(2) hükmünü dikkate almıyorlar, demektir.

Halkı Müslüman ülkelerin uğradığı felâketlerin temelinde bid'atler yatmaktadır. Çünkü, bid'at, sünnetin zıddıdır. (3) Her bid'atın; mutlaka bir sünneti ortadan kaldırdığı dikkate alınırsa, işin vehameti daha kolay kavranır. Zira bid'at çıkarma arzusu; tam ve kâmil olan İslâm nizamında noksanlık veya fazlalık varmış vehmine dayanır. Bu vehim ise, "Bugün dininizi kemâle erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak müslümanlığı (verip ondan) hoşnut oldum"(4) âyet-i kerimesinden şüpheyi beraberinde getirir. Bunun itikâdi yönden insanı hangi noktaya getireceği basiret sahiplerince malûmdur. Kaldı ki, İslâm'da olmayan herhangi birşeyi, İslâm'a sokmaya çalışmak veya hükümlerin bir kısmının çıkarılmasını arzu etmek, küfrü beraberinde getirir. Ehl-i Sünnet'in bütün

1) Sünen-i İbn-i Mace, İst:1401 Çağn Yay. c. I, sh.16, Had. No: 42. Ayrıca, Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, . c. IV, sh.126-127; Sünen-i Ddrimi, Mukaddime,16, c. I, sh. 45; Molla Hüsrev, Dürerû'! Hükkâm fi Şerhû'I Ahkdm, İst. 1307, c. I, sh. 119 (Gcırer ve Dürer Tercümesi, İst.1979, Eser Yay. c. I, sh. 206).

2) Sahih-i Müslim, İst.1401, Çağn Yayını, c. , sh. 592,Had. No: 867 K. Cuma: 43. (Türkçe: Salıih-i Müslim Tercüme ve Şer·hi, İst. 1977, c. IV, sh. 2416 Had.IVo:43'e müracaat).

3) İbn-i Manzur, Lisanû'! Arab, Beyrut: ty. c. VIII, sh. 6 vd; İsldm Ansiklopedisi, lst. 1979 (5. bsm) c. II,sh. 599.

4) Kur'ân-ı Kerim, Maide Sûresi: 3.

müctehid imamları: "Kur'ân-ı Kerim'den olduğu sabit olan herhangi bir harfi, bir kelimeyi veya bir âyeti inkâr eden kimsenin küfrü üzerinde" ittifak etmişlerdir(5). Ayrıca, "delâlet-i ve subûti kat'i olan mütevatir bir sünneti inkâr etmek de" insanı küfre sürükler(6). İmam-ı A'zam Ebû Hanife (rha)'nin "Bid'atçının arkasında namaz kılmayın"(7) buyurduğu dikkate alınırsa, mesele kolayca kavranır.

Bu girişten sonra; .İslâm ûlemasının mezhepleri niçin ehl-i sünnet ve ehl-i bid'at diye taksim ettiğini kavramamak mümkün müdür? (8) Halk arasında "Dört Hak Mezhep" kavramı; ehl-i bid'atla mücadele veren İslâm ûlemasının gayretiyle yerleşmiştir. Ancak "ehl-i kıble'nin tekfir edilemiyeceği"(9) yolundeki külli kaide ve ehl-i kıble ıstılâhı unutulunca; her önüne geleni tekfir eden, hâricî mantığı yeniden gündeme girmiştir. Tabii bu arada; ideolojik taarruzlar sonucu, "ehl-i sünnetin akaidi" ile hiçbir alâkası kalmayan tiplere de rastlamak mümkündür. Ancak bu tipler; "ehli sünnet akaidi"nin verasetle kendilerine geçtiği vehmine kapılmışlardır. Dikkat edilirse; kahir ekseriyeti "ehl-i sünnet" olduğu farzedilen İslâm topraklarında müstekbirlere ait ideolojik hareketler güç kazanmıştır. Bu durumu nasıl izah edebiliriz? Türkiye'de Latin harfleriyle yayınlanan birçok eserde bid'at-ı hasene kavramı ortaya atılmış ve Müslümanların zihinleri bulandırılmıştır. Felsefi kelâmın öncüsü sayılan "Mutezile" mezhebine mensup müelliflerin eserlerinde bid'at-ı hasene kavramı mevcuddur(10). Mütercimler, tercüme ettikleri eserlerin kime ait olduğuna veya faydalandıkları kaynakların mahiyetlerine dikkat etmeden bid'at-ı hasene kavramının yaygınlaşmasına vesile olmuşlardır.

Bu arada sünnet ile bid'at arasında "uzlaşma" ortamı meydana getirmeye gayret eden bazı tipler: "Başta uçak ve otobüs olmak üzere, birçok nakil vasıtaları Resûl-i Ekrem (sav) zamanında yoktu. Bunlar da bid'attır, bunlar da mı reddedilecek?" gibi demagojilerle saf zihinleri bozmuşlardır. Bu mantığın ne kadar sefil olduğu şuradan bellidir ki; ilim ve teknik, Kur ân, sünnet ve icma ile övülmüş iki alandır. Mü'minlerin yerde ve gökte rızık aramaları, Allah (cc)'ın dinine düşman olan kâfirlere karşı hafif ve ağır bütün silâhları hazırlamaları farz-ı kifâye olan bir ibadettir. Eğer İslâm

5) Şeyh Nizamüddin ve bir heyet, el-Fetevd-ı Hindiyye, Beyrut:1400, c. II, sh. 266 vd; el-Heysemi, el-İ'lam bi Kavatı'il İsldm, b. Halebi Mtb.1951, c. II, sh. 42.
6) Molla Husrev Serhi Mirkat el-Vüsul İst:1979, sh. 24.
7) İmam-ı Â'zam, Fıkh-ı Ekber (Aliyyü'1 Kari Şerhi)
8) Taftazani, Şerlıû'l Akaid, İst.1980, sh. 95.
9) İmam-ı A'zam, Fıkh-ı Ekher·, (Aliyyü'1 Kari Şehri) İst:1979, sh. 424.
10) el-Cahiz, el-Havavaıı, Kahire:1357, c. I, sh. 86 vd.

toprakları işgal edilirse, cihad farz-ı ayn hâle geleceği için, cihad vasıtalarının da imâli farz olur. Kaldı ki, uçak ve otobüs, dine sokulmuş vasıtalar değil ki, bid'at kavramı içine girsin!...

Bid'at-ı hasene kavramını Hz. Ömer (ra)' in teravih namazı ile ilgili uygulamasına dayandıran ve bizzat onun dilinden "İşte en güzel bid'at" cümlesi ile tanımlayanlar, yanılmaktadırlar. İmam-ı Ebû Yusuf (rha) İmam-ı A'zam (rha)'a: "Teravih namazı için, Hz. Ömer (ra)'in yaptığı ictihadın hükmü nedir?" diye sorduğunda İmam-ı Â'zam (rha) "Teravih namazı sünnet-i müekkededir. Bu sebeple kimse bid'attır diyemez. Resûl-i Ekrem (sav) zamanında olan ve onun bizzat yaptığı işi, düzenli ve devamlı hâle getirmiştir" cevabını verir. Gerçekten Resûl-i Ekrem (sav)'in sahabe-i kirama imamlık yaparak teravih kıldırdığı sabittir(11). Kaldı ki; sahabe-i kiramın icmaını bid'at-ı hasene diye nitelendirmek, selim akıl sahiplerinin yapabileceği bir cinayet değildir.

İmam-ı Gazzalî: "Bid'atı red ve ondan el çekmek, beğenilmiş sünnettir. Her bid'at mezmum (zem edilmiş) ve dalâlettir"(12) buyurmaktadır. Ayrıca el-Mustasfa isimli usûl kitabında, din emniyetinin sağlanabilmesi için, bid'at ehlinin cezalandırılmasını şart koşmaktadır(13). Müceddid-i elfi sani İmam-ı Rabbani de Mektubat isimli ünlü eserinde "bid'atın hasenesi olmaz, hepsi mezmumdur"(14) buyuruyor. Bütün bu izahlardan sonra şunu söylemek mümkündür: Modernistlerin büyük bir çoğunluğu, hevâ ve heveslerine uyarak bid'at-ı hasene kavramını kullanmakta, ehl-i sünnet mü'minleri, müstevlîlerin esiri haline getirmektedirler. Bu tuzağa, feraset sahibi mü'minler düşmemelidirler.

11) İbn-i Abidin, Reddü'I Muhtar Ale'd Dürri'l Muhtar, Mısır:1972 c. t, sh. 591.

12) Gazzalî, el-Camû'I Avanı, İst:1978 (ikinci bab) sh. 78·

13) İmam-ı Gazali, el-Musıasjü nun İlmû'I Usül, Beyrut:

14) İmam ı Rabbani el-Mektubat, İst: 1978, Çağrı Yayını. c. I, sh. 121 Mektub No:186 (Mekıubaı-ı Rahhani, İst.1977, Çile Yayın. c.1, sh. 391). İmam-ı Rabbanî "bid'at-ı hasene" kavramına itirazla şunu kaydeor: "Ulemadan bazıları, namazda niyyet için kalben dileyerek, dille söylemeyi bid'at-ı hasene diye anlatmıştır. Bu bid'at, sünnet bir yana, farzı dahi kaldırmaktadır. Şundan ki, insanların pek çoğu bu durumda, niyyet işinde yalnız dille olanı ile yetinecektir. İşte o zaman dahi namazın farzlarından biri olan kalble niyet, tamamen bırakılacak, namaz dahi fesada girecektir. Kalan bid'atler dahi, anlatılan bu manâya göre kıyas edilebilir." buyurulmaktadır.

11 DERS

TEFSİR

Mescid-i Haram'ı İmar Etmek Cihada Denk midir?

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ اَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ
اللّٰهِ شَاهِدِينَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ ؕ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ۚ
وَفِى النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ اِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللّٰهِ مَنْ
اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ
يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَعَسٰٓى اُولٰٓئِكَ اَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾
اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ
اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجَاهَدَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ؕ لَا يَسْتَوٗنَ
عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٩﴾ اَلَّذِينَ اٰمَنُوا
وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۙ
اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾
يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنّٰتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ
مُقِيمٌ ۙ ﴿٢١﴾ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

17- *Müşrikler kendi inkârlarına kendileri şahit olup dururlarken Allah'ın mescidlerini imar etmeleri mümkün değildir. Onların bütün yaptıkları boşa gitmiştir. Ve onlar ateş içinde ebedi olarak kalacaklardır.*

Müşrikler kendilerinin kâfir olduklarını söylesinler veya söylemesinler, Allah'ın birliğine ve Resulü'nün hak peygamber olduğuna inanmadıklarını kendi vicdanlarında bilip dururken ve müşrik olduklarına kendi yaptıkları şahitlik ederken, yalnızca Allah'a ibadet edilmek üzere bina edilmiş olan Allah'ın mescidlerini imar ediyor olmalarının gerçekte imarla ilgisi olamaz. Bundan dolayı kâfirlerin bir yandan inkârlarını ve şirklerini açığa vurup öte yandan Allah'ın mescidini imar etmeleri, kendileri açısından inanmadıkları bir işi yapmaları demektir. İnanmadan yaptıkları işten hayır görmeyecekleri kesindir. Ayrıca maddi anlamda mescidi tamir ediyor ve ona iyi bakıyor gibi görünmeleri, aslında onun asıl manevi yönünü gözardı etmelerine ve amacından saptırmalarına yönelik bir tahribattır, onun ruhuna zımnen bir zarardır. *"Zarar vermek için bir mescid edinenler."*(Tevbe, 107 âyetinin tefsirine bakınız.)

Mescidin imarı iki mânâya gelir. Birisi binasının tamiri ve yenilenmesi, diğeri de ziyaret edilip içinde ibadet edilmesidir. Mescidlere çokça giden ve içlerinde çokça duran kimselere de yine aynı kökten olan "ummâr-ı mesâcid" denilir. İşte bundan dolayı bir mescidin imarı, yani mamur hale gelmesi, hem binasının bakımı, hem de cemaatının çokluğu ile mümkün olur. İçinde Allah rızası için ibadet, zikir ve ilim tedrisi gibi taat ve faziletlerin devam etmesi ve o mescidin esas yapılış gayesiyle bağdaşmayan faaliyetlerden korunmasıyla mümkün olur. Bir mescid içinde dünya işiyle ilgili konuşma bile onu kuruluş amacının dışında kullanmak anlamına gelir ki, bu da onun imarını ihlal etmek demektir. Bu konuda şu hadisi şerifler ne kadar dikkat çekici uyarılardır: Resul-i Ekrem sallallahü aleyhi ve sellem'den varid olmuştur ki, *"Mesciddeki konuşma, tıpkı hayvanın otu yiyip bitirdiği gibi hesanatı yiyip tüketir."* Yine Peygamber (sav) şu hadisi kudsiyi de bildirmiştir: **"Allah Teâlâ buyurdu ki, "Yeryüzünde benim evlerim mescidlerdir ve oralardaki benim ziyaretçilerim de onları mamur edenlerdir. İmdi ne mutlu o kula ki, evinde temizlenir ve iyice temizlendikten sonra gelir beni evimde ziyaret eder. Çünkü ziyaretçisine ikramda bulunmak ziyaret olunan üzerine bir görevdir".** Diğer bir hadisi şerifte **"Her kim mescide ülfet ederse Allah da ona ülfet eder."**.Bir başka hadisde ise: **"Bir adamı mescidlere devam ediyor gördünüz mü onun mümin olduğuna şahitlik ediniz."** Enes (r.a.)'den de rivayet olunmuştur ki, **"Her kim bir mescidde bir kandil bulundurursa o mescidde o kandilin ziyası devam ettiği sürece melekler ve Arşı taşıyan yüce melekler o kimse için istiğfar eder."** İşte

buna göre mescidleri boş lakırdılardan bile korumak gerekeceğinden, bir mescide herhangi bir küfür ve şirk şöyle dursun, herhangi bir fıskın ve küçük günahın yaklaştırılması bile o mescidin manevî imarına indirilen bir darbe sayılırken, müşriklerin yaptıkları nasıl olur da imar olarak adlandırılabilir? Burada asıl mesele müşriklerin mescidleri imar edip etmemeleri ve bunun caiz olup olmaması değildir. Âyet, onların yaptığını temelden geçersiz sayıyor. Yani onların imarları imar değildir.

18- ***Allah'ın mescidlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazı kılan, zekâtı veren ve Allah'dan başkasından korkmayan kimseler imar ederler. İşte hidayet üzere oldukları umulanlar bunlardır.***

Allah'ın mescidlerini, onlar gibiler değil, ancak şu kimseler imar ederler ki, onlar Allah'a ve ahiret gününe iman ederler. Aslında "mescid" kelimesi, "içinde Allah'a secde edilen yer" demek olduğundan, Allah'a iman etmeyenlerin, Allah'a ibadet ve secde için bir yer bina etmeleri veya böyle bir yerin Allah rızası için imarı ile yakından ilgilenmeleri aklen mümkün olabilecek bir şey değildir. Sonra Allah'a ibadet ile meşgul olmanın asıl faydasının ahirette görüleceği için ahirete iman etmeyenlerin ibadet için mescid yapmaları da söz konusu olamaz. Onlar ne iman ederler, ne ibadet bilirler, ne de mescid yaparlar. Fırsat bulurlarsa mescidleri yıkarlar, yıkamazlarsa onu mescidlikten çıkarıp başka maksatlar için kullanırlar. Şu halde " Allah'ın mescidi" tabirinden de açıkça anlaşılacağı üzere bunu imar için her şeyden önce Allah'a ve ahirete iman etmiş olmak şarttır. Fakat bu yeterli bir şart değildir. Bununla beraber namaz kılmak da şartttır: Zira mescidlerin yapılmasındaki asıl maksat, içinde namaz kılınmasıdır. Namazın lüzumuna inanmayanlar mescid yapmak ihtiyacını da duymayacaklardır. Namaz kılmayanlar da mescidlerin boş kalıp manen harap olmasına sebep olurlar. Bununla beraber namaz kılmak da tek başına yeterli değildir ve zekâtı vermek de şarttır. Mescid imarının mala ve zekâta da bağlı olan bir yanı vardır. Farz olan zekât borcunu vermeyen, fakir ve kimsesizleri gözetmeyenlerin mescid bina etmeleri veya mescidleri imar etmeyi düşünmeleri onlardan beklenmeyecek bir harekettir. Bunun gibi, onların mescide gidip mümin fakirlere zekât vermek de mescidlerin manevî imarıyla ilgili bir konudur. Ancak bu da kâfi değildir. Bütün bunlarla beraber Allah'dan başkasından korkmayan kimseler. Gerçi insan birçok sebeplerden korkup çekinebilir. Korkmamak elinden gelmez. Allah'dan korkmayanlardan da hiç korkulmaz demek değildir. Fakat Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getirmek için Allah korkusundan başka hiçbir korkuyu saymayan, herhangi bir korku ile Allah rızasına yönelik işlerden vazgeçmeyen, şahsi çıkarları ile Allah'ın hakkı çatıştığı zaman Allah'ın hakkını üstün tutan, Allah'ın emrettiği iyi işleri yapmak için

şunun bunun kınamasından veya bu yüzden uğrayacağı zulümlerden yılmayan, hatta gerektiğinde cihada koşmaktan veya Allah yolunda mücadele vermekten korkmayan, hasılı çeşitli korkular ve endişeler ile Allah yolundan çıkmayacak bir imana sahip olan ve bu âyette sözü edilen dört hasleti şahsında bulunduran kimseler ancak Allah'ın mescidlerini imar ederler. Bu özelliklere sahip kimseler bulunmalıdır ki, Allah'ın mescidleri hakkıyla imar edilebilsin. Yoksa ilk üç haslet bulunup da iman ve İslâm'ın asıl hakikatı ve özü demek olan bu dördüncü haslet bulunmazsa mescidlerin mamur olmasına gayret edenler olmaz.

19- *Siz hacılara su dağıtma ve Mescid-i Haram'ı imar etme işiyle Allah'a ve ahiret gününe iman edip, Allah yolunda cihad edenlerin yaptığı işi bir mi tutuyorsunuz? Bunlar Allah katında eşit olamazlar. Allah zalimler topluluğuna hidayet ihsan etmez.*

Hacılara sakalık etmeyi ve Mescid-i Haram'ın (yani Kâbe'nin) imarını, onun anahtarlarını taşımak, yıkılan yerlerini tamir etmek ve temizlemek gibi hizmetleri Allah'a ve ahiret gününe iman edip Allah yolunda cihad eden kimsenin işiyle bir mi tutuyorsunuz? Bu gibi hizmetleri iman ve cihad ehlinin amelleri gibi mi tutuyorsunuz? İman ve cihaddan sarf-ı nazar ederek sırf imar ve sakalık işini fazilet, önem ve değer açısından iman ve cihadla aynı şey mi sanıyorsunuz? Bunlar hiç birbiriyle kıyas olunur mu? İmanı olup olmamak, cihadda bulunup bulunmamak bir yana, yalnızca imaret ve sakalık işini, isterse o iş Mescid-i Haram'ın sakalığı olsun, hiç iman edip Allah yolunda cihad edenlerin yaptığı hizmetlere benzetmek olur mu? Bunlar Allah katında eşit olamaz. Bunlar haddi zatında eşitlik kabul etmeyen ayrı ayrı şeylerdir. Bir kere iman etmeden yapılan sakalık ve imar işleri bir hiçtir. İmanla yapıldığı takdirde bile gerçi hacılara su vermek ve bizzat Kâbe'nin umranına hizmet etmek Allah katında sevabı olan faziletli amellerden ise de, ancak ne olursa olsun bu gibi hizmetler Allah yolunda cihad eden müminlerin iman, amel ve cihadına eşdeğer olamazlar. Aralarında o kadar büyük bir fark vardır ki, onun buna benzetilmesi bile doğru değildir. Müşriklerin yaptığı gibi, imansız sakalık ve imaret hizmetini, iman ve cihada üstün tutmak veya eşit saymak şöyle dursun, imanla beraber sakalık dahi cihadla bir tutulamaz. Böyle bir benzetme bile büyük bir haksızlık ve zulüm olur.

Ve Allah zalim olan kavme hidayet etmez. Zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. Gerçekten üstün olanı aşağı olana tercih etmeye muvaffak kılmaz. Zalimlere uyanlar ve katılanlar da onlara eklenmiş olur. Hidayete ermek doğrudan doğruya meramına nail olmak için zulümden ve zalimlerden uzaklaşıp Allah'a ve ahiret gününe iman ederek, Allah'dan başka hiçbir şeyden korkmayan bir yürekle Allah yolunda, din-i hak uğrunda bütün cehdini sarfedip o müşrikler, kâfirler ve zalimlere karşı

uğraşmak, çalışmak ve cihad etmek lazımdır ki, zulüm ve hıyanet korkuları bertaraf edilsin. Edilsin de bütün Allah mescidleri mamur olsun, hak ve adalet, rahmet ve rıza kapıları açılsın. Allah'ın mescidlerinde tağutlara dua edilmesin, putlara heykellere methiyeler dizilmesin.

Sakın bu eşitsizlikten ve benzetilemez diye ortaya konulan görüşlerden sakalık ve imaretin cihaddan efdal olduğu gibi ters bir mânâ çıkarılmaya çalışılmasın.

20- *İman edip de hicret edip, mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad edenler, Allah katında en büyük dereceye sahiptirler. İşte bunlar murada ermiş olan mutlu kullardır.*

İman ve hicret edip Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler, Allah katında derece bakımından en büyüktürler. Bunların yücelik mertebeleri ve üstün değerleri hepsinden yüksektir. Başkaları sakalık ve imaret de dâhil olduğu halde diğer olgunluk ve faziletlerin hepsini elde etmiş olsalar bile, bu mücahidlerin, sırf mücahid oldukları için, Allah katındaki rütbe ve dereceleri yine de hepsinden üstündür. Ve işte gerçekten kurtuluşa erenler bunlardır. "Acaba", "belki" "umulur ki" gibi ihtimal ve tereddüt bildiren edat ve fiileri olmayan gerçek ve mutlak anlamdaki kurtuluş işte bunlara mahsustur. Bunların kurtuluş ve necatına göre diğerlerinin durumu, sanki bir fevz ü necat bile değildir. Nisa Sûresi'nde ***"Müminlerden özür sahibi olmaksızın evlerinde oturanlarla Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler eşit olamazlar."*** (Nisa, 95), ***"Allah cihad edenleri, evlerinde oturanlara pek büyük ecirlerle üstün tutmuştur. Onlara katından derece derece lütfederek bir mağfiret ve rahmet ihsan etmiştir."*** (Nisa, 95-96) âyetiyle de mücahitlerin Allah katındaki yerlerini belirlemiştir.

Bu âyetlerin sebeb-i nüzulüyle ilgili olarak Sahih-i Müslim'de rivayet olunduğu üzere Numan b. Beşir demiştir ki: "Resulullah'ın minberi yanın da idim. Bir adam, 'ben hacılara sakalık etsem de başka hiçbir amel işlemesem gam yemem' dedi. Bir başkası da: Ben Mescid-i Haram'ı imar etsem de başka hiçbir amel işlemesem kendime dert etmem, dedi. Bir diğeri de: "Allah yolunda cihad etmek bu sizin söylediklerinizden daha efdaldir." dedi. Bu bir Cuma günü idi. Derken Ömer b. Hattab bunlara: "Susun, Resulullah'ın minberinin dibinde böyle sesinizi yükseltmeyin. Maamafih namazı kıldıktan sonra bu ihtilaf ettiğiniz meseleyi Resulullah'dan sorup öğreneyim" dedi. Daha sonra Allah Resulü'nden meseleyi sordu. Allah Teâlâ da bu âyeti inzal buyurdu.

Şimdi de bu büyük fevz ü necatın derecesinin yüceliği ve kesinliği şöyle bir açıklama ile müjdeleniyor:

Onların Rabb'ı olan Allah, kendilerine şunları müjdeler: Tarafından

bir ilâhî rahmet, fevkalade bir ihsan ve bir rıdvan, hem razı, hem marzî olarak huzuru izzetine kabul buyuracak bir büyük rıza ve görülmedik cennetler ki, onlar için orada bitmez, tükenmez ve sonu gelmez bir nimet ve lezzet vardır.

21- *Rab'leri, onları kendi katından bir rahmet, bir rıza ve bir cennetle müjdeler ki o cennette onlar için bitmez tükenmez nimetler vardır.*

22- *Onlar orada ebedi kalırlar. Çünkü en büyük mükâfat Allah katındadır.*

O cennetlerin ne nimetlerine sınır var, ne de sahiplerine zeval var. Sonu olan sınırlı amellere, sonsuz ve sınırsız mükafatlar verebilmek ancak O'na mahsustur. Bütünüyle dünya ve dünya ecirleri bunun yanında pek küçük kalır. Dünyada başkalarından beklenecek herhangi bir ecir onun ölümüyle sona erer. Dünya nimetlerinin hiçbiri uğrunda can vermeye değmez. Allah katındaki ecir de dünyalara sığmaz. Ebedi olduğu için ona nail olan öldükten sonra kıyamet gününde de ondan faydalanır. *"Yaptıklarınızın karşılığı ancak kıyamet günü size tamamen ödenecektir."* (Âl-i İmran, 185) âyeti bunu açıkça beyan eder. Bundan dolayı böyle bir mükafatı elde etmek için işlenecek amel, can vermek bile olsa değer ve yine de azdır.

Bu konuda tavsiye edilen kitap

Hz. Muhammed (sav) Devrinde Mescid ve Fonksiyonları / Mustafa Ağırman

11. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Amelde devamlılık

« مَنْ نَامَ عَنْ حِزْبِهِ مِنَ اللَّيْلِ ، أَو عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَقَرأَه ما بـــينَ صلاة الْفَجرِ وَصـــلاة الظهرِ ، كُتب لَهُ كأَنما قرأَهُ مِن اللَّيْلِ »

Hz. Ömer b. el-Hattab (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Her kim gece vakti okuduğu virdini okumadan ya da tamamlayamadan uyuyakalır da onu sabah namazı ile öğle namazı arasında okursa, gece vakti okumuş gibi olur." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Gece yapılan ibadetin fazileti çok yüksektir. Bunun sebebi, insanın uykusundan fedakarlık yaparak Allah'a yönelmesindendir. Allah'ın rızasını kazanmak için nefsinin isteklerini ertelediği içindir. Ayrıca gece vakti, sessizliğin, sükunet ve tefekkürün zamanıdır. Bu zamanda kul ile Allah arasındaki bağlantı daha güzel kurulur. Bu açıdan gece ibadetlerinin fazileti daha yüksektir.

قـــال لي رسولُ اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم : « يَا عبْدَ اللّه لا تَكُنْ مِثلْ فُـــلانٍ ، كَـــانَ يقُومُ اللَّيْلَ فَتَركَ قِيامَ اللَّيْل »

Abdullah b. Amr b. el-As (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

1) Müslim

Rasulullah (sav) bana şöyle buyurdu:

"Ey Abdullah, falan gibi olma. O, gece ibadete kalkıyordu, sonra bıraktı." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Hz. Peygamber (sav) gece ibadetlerine çok önem verirdi. Hem kendisi geceleri ihya eder ve hem de ashabına gece ibadetlerini tavsiye ederdi. O'nun bu tavsiyeleri o kadar çoğaldı ki, ashap içinden bazı sahabiler, gecelerin tamamını ibadetle geçirmeye başladılar. Bu kez de tamamını ibadetle geçirenler ikaz edildi ve aşırıya gidilmemesi istendi.

2.Teheccüd namazının önemi de gece namazı olmasından ileri gelir. Gece vakti yapılan ibadetlerde kul ile Allah arasındaki bağlantılar artar. Kul sanki Allah'ı görüyormuşcasına O'na ibadet eder, yalvarır. Dualarına gözyaşları karışır. En kalbi ve ihlaslı anlar o vakitte sağlanır. Kul, o zaman acziyetini daha iyi anlar. Sessiz dünyada sahibinin sadece Rabbi olduğunu kavrar. Bütün mahlukat uykudadır, ancak sadece kendisi ve Rabbi uyanıktır. İki uyanık birbirlerine aşık olmuşlardır. Aşık ve maşuk gibidirler.

كان رسولُ اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْـــهِ وسَلَّم إذَا فَاتَتْهُ الصَّلاةُ مِنَ اللَّيْلِ مِنْ وجعٍ
أَوْ غيْرِهِ ، صلّى مِنَ النَّهَـــارِ ثنتَـــى عشْرَةَ ركعةً »

Hz.Aişe (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) hastalık ya da başka bir şey sebebiyle gece namazını terk ederse gündüz on iki rekât namaz kılardı." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Hz. Peygamber (sav) gece ibadetini çok az terk ederdi. Çok önemli bir mazereti ile terk ettiğinde de onun yerine geçmesi için gündüz 12 rekat nafile namaz kılardı. Gece ibadetindeki eksikliği, O'nun için çok önemli idi. Bunu da gündüz nafile namazları ile telafi ederdi.

2.Gece namaz ve ibadetleri, Müslüman'ı ertesi güne hazırlar. Yarın çok önemli bir gün olacaktır. Yapması gereken çok sorumluluğu vardır. Bu sorumluluklarına iyi hazırlanabilmesi için gecenin sessizliğinde Rabbine

2) Buhari-Müslim
3) Müslim

yalvarması, kendine yardım ve destek vermesi için dua ve niyazda bulunması gerekir. Çok yoğun ve hareketli bir gün öncesinde azıklanmaya ihtiyacı olacaktır. Gücünü toparlamaya ihtiyacı olacaktır. Zinde olmaya ihtiyacı olacaktır. Bu ihtiyaçlarını gidermesi için gece ibadetlerine yönelmesi lazımdır.

3. Hz. Peygamber (sav)'in ihya edemediği gece ibadetlerinin telafisi için ertesi gün nafile namaz kılması, aynı zamanda ibadetlerindeki sürekliliği gösterir. Bu sürekliliği sekteye uğramasın diye de ihya edemediği gecelerinin yerine geçsin diye, gündüz nafile namazlarını kıldığı görülmektedir.

11. DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Daveti Yerine Getirenlerin Ahlaki Özellikleri /1

1- Örnek Bir Şahsiyet:

Örnekliğin manası; davetçinin bir görüş ve davet ettiği her hususta samimiyet üzere olmasıdır. Bütün gayreti, davet ettiği kişide ufak bir filizlenmenin oluşması için olmalıdır. Bilakis işi ve hayat tarzı, sözünden ve konuşmasından önce olmalıdır. Çünkü yaşantı ve amellerin tesiri, söz ve konuşmanın tesirinden çok daha fazladır.

Bütün peygamberler, bu peygamberlerin başı olan Hz. Muhammed (sav) ve ilk Müslümanlar insanlara ancak bu şekilde tesir etmişlerdir. Yani örnek ve numune olma hasletiyle tesir etmişlerdir.

2- İhlas:

Davetçi kendisinden çıkan bütün söz ve fiillerde yalnızca Allah'ın rızasını gözeterek, O'nun yüzünü isteyerek, O'nun güzel mükâfatını arzulayacaktır. Ganimete, görünüşe, şan ve şöhrete, makam ve unvanlara (vali, avukat, prof. gibi) bakmaksızın, ileri geçmek veya geri kalmak endişesi taşımaksızın davet ederek şu ayeti gözünün önüne dikerek dikkatini bir an bile ondan ayırmayacaktır.

"De ki: Benim namazım, ibadetim, hayatım ve ölümüm hep âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun ortağı yoktur. Bana böyle emrolundu ve ben Müslümanların ilkiyim." (En'am,162-163)

Eğer bu ahlak davetçide yerleşirse bütün gücünü ve kuvvetini Allah'a davet için harcayarak ve böylece Allah'ın yardımına, kuvvetlendirmesine, muvaffak kılmasına ve zafer vermesine vesile olacaktır. Bunun neticesi ise felah ve necattır.

Bütün Nebi ve Resullerin siretlerinde ve bütün zamanlarda, onlara varis olanların, Allah'a çağıran davetçilerin ahlaklarında ihlasın önemi hiç

eksilmemiştir. Onların kurtuluşu, bütün isteklerinde ancak ihlas ile olmuştur.

3- Sabır ve Hoşnutluk:

Davetçi Allah'ın zatı için kendisine isabet eden her türlü ezaya karşı tahammül edecek, nefsini ona göre hazırlayarak sabredecek ve hoşnut olacaktır.

Allah'ın haklarında hiçbir hüküm indirmediği, ancak insanların hayatlarına yerleşmiş hatta ondan bir parça olmuş taklitler, örf, âdet, gelenek ve ahlaktan insanları kurtarmak için davetçi çalışacaktır. Bu da onlarla çok şiddetli çekişmeleri doğuracaktır. İşte davetçi sabır ve hoşnutluğu nefsine yerleştirerek bütün bunlara tahammül etmezse çok hızlı bir şekilde yorulur ve ümitsizliğe düşer. Bunun arkasından da başarısızlık gelir, kurtuluş ümidi yok olur.

Kur'an-ı Kerim'de 'Sabır' maddesinin yetmiş kereden daha fazla tekrar edilmesini düşünmemiz bize yeter. Yine bütün Nebi ve Resullerle birlikte bu kelimenin deveran etmesi de bizi düşündürmelidir.

"O halde sen de, ulül-azm Peygamberlerin sabrettikleri gibi sabret. Onlar için acele etme." (Ahkaf,35)

4- Ümit ve Allah'a Güven:

Davetçi, davet ettiği kişilerin hiçbirinin hidayetinden ümidini kesmeyecek. Her insan hayra muhtaçtır. Davetçi bu hayrın anahtarının önünde durup insanları buraya çağıracak, anahtarla kapıyı açıp insanları oraya girdirecektir. İnsanların Ömer b. Hattab hakkında söyledikleri şu sözü düşünmemiz kâfidir.

"Ömer'in eşeği Müslüman olur da kendisi Müslüman olmaz." Fakat Allah (cc) onu hidayete erdirdi ve Müslüman oldu. Yüce Allah İslam'ı ve Müslümanları onunla kuvvetlendirdi.

Böyle bir ahlak, sahibinin (iletişim) bağlarını koparır ve onu yoldan uzaklaştırır. Yine aynı şekilde bu tür bir anlayış eski bir ilişki yoksa sahibini yeni bir ilişki kurmaktan da alıkoyar. Nitekim şöyle denmiştir. "İhtiyaç hileyi söküp atar."

5- Derin Bir Anlayış:

Davetçi, hayatında önem verdiği hususlar ve Müslümanlığında tam bir dirayet sahibi olacaktır. Kime davette öncelik tanıyacağına, kimi de arkaya bırakacağına iyi karar verecektir. Davetini ulaştıracağı kişiye en güzel üslup ve en iyi yolla yaklaşacak ve onu kuşatacaktır.

"De ki: İşte bu, benim yolumdur. Ben Allah'a çağırıyorum, ben ve ba-

na uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz. Allah'ı (ortaklardan) tenzih ederim! Ve ben ortak koşanlardan değilim." (Yusuf,18)

6- Fedakârlık:

Davetçi sahip olduğu canını, vaktini, ilmini ve malını tümüyle bu yola kurban edecek, insanların güvenini kazanacaktır. Nitekim Resulullah (sav) sahip olduğu her şeyi bu yola harcadı ve bunun neticesi Yüce Allah ona kurtuluşu ve davetinin ebediliğini bahşetti. Günümüze kadar bütün Müslüman mücahitler de aynı şekilde davranmışlardır.

7- Başarısızlık Karşısında Yılgınlığa Düşmemek:

Davetçi insanlara yumuşak davranacak; ancak daima onların davetine icabet etmeyebileceklerini de düşünecektir. Bu düşünce ümitsizliğe düşmemek ve başarısızlığa uğramamak için şarttır. Eğer konuşur da konuştuğu şeyler insanların tümü tarafından kabul edilirse bu Allah'ın bir fazlı ve ikramıdır. İş bundan önce de bundan sonra da Allah içindir.

"Muhakkak ki Âdemoğlunun tümünün kalpleri Rahman'ın parmaklarından iki parmağı arasında tek bir kalp gibidir. Dilediği gibi çevirir."

"Sen sevdiğini hidayete girdiremezsin fakat Allah dilediğini hidayete erdirir." (Kasas,56)

11. DERS

KAVRAMLAR

Cahiliyye

"Cahiliyye" Arapça bir kelime olup, lûgatta "bilgisizlik mânâsına gelir. İlmin zıddıdır. Beyinsizliği ve hamakatı da içine alır. Genellikle İslâm'ın hâkim olmasından önceki hayatı içine alır"(1) Istılâh olarak: "Allah (cc)'ın indirdiği hükümleri ve bilgileri kabul etmeyip (bunlar yerine) insanlar tarafından konulan hükümlere, düşüncelere ve sistemlere iman etmektir." Kur'ân-ı Kerim'de genellikle, bu anlamda yer almıştır. Nitekim "Onlar hâlâ cahiliye devrinin hükmünü mü arzu ediyorlar? Şüphesiz sâlih bir kanaate sahip olanlar için, hükmü Allahû Teâla (cc)'dan güzel olan kim olabilir?"(2) buyurulmuştur.

Cahiliyye kavramı, hakka ve hakikate dayanmayan her türlü itikadi ve amelî unsurları içine alan bir kavramdır. Şimdi cahiliyye devrinin kanunları üzerinde duralım. Niçin "cahiliyye devrinin adâlet ve hukuk sistemi" demiyoruz? buradaki incelik şudur: Adâlet ve hukuk kelimeleri, İslâmî birer ıstılâhtır. Adâlet, Allahu Teâla nın (cc) emrine uygun şekilde amel etmektir. Buna riayet eden müslümana âdil, riayet etmeyene de fâsık denilir. Hukuk ise, hak kelimesinin çoğuludur ve lûgat mânası, bâtılın zıddıdır. Kanun mefhumu, İslâmî bir ıstılâh değildir. Cahiliyye devrinin kanunları, bâtıl şeriattan çıkarılmış birer kuraldan ibarettir.

Cahiliyye devrinde, ceza kanunları intikam esasına dayanmaktadır. Adam öldürme suçu, umumiyetle kan dâvalarını gündeme getirmiştir. Ölenin velisinin, öldürenden intikam almaya kalkışması ile başlayan fesad,·çoğu zaman kabileler arası savaşa dönüşmüştür. Bununla beraber, kasıtsız adam öldürmede başvurulan tatbikat, diyet usûlüdür(3). Eğer katil bulunamazsa, maktulün velisinin isteği üzerine kasame usûlüne başvu-

1) el-Bustanî, Münıcid'i't-TıNah, Beyrut I974. (18 bsm.) sh. 97.
2) Mâide sûresi: 50.
3) Ahmed Emin, a.g.e., sh. 225-226.

rulur. Bu usûl, maktulün bulunduğu yer ahalisinden elli kişinin maktulü öldürmediklerine, öldüreni bilmediklerine dair yemin etmeleridir(4). Bazı kaynaklarda, cahiliyye döneminde Zu'l-Mecasidi l-Yeşkûri isimli birisinin, mirastan kız çocuğuna, erkek çocuğuna verdiği hissenin yansı kadar hisse verdiği belirtilmektedir(5). Aynca cahiliyye döneminde Kureyşliler, hırsızlık yapanın elini kestikleri ve yol kesenleri astıkları zikredilmektedir(6). Bu haberler, bizi önemli bir mesele ile karşı karşıya getirmektedir. Acaba daha önce zikrettiğimiz cahiliyye devrindeki diyet ve kasame uygulaması veya hırsızın elini kesme cezası münferit vak'alar mıdır? Yoksa örfî kanuna dahil bir tatbikat mıdır? Bir başka ifadeyle Allahu Teâla nın (cc) kitabı ve Hz. Peygamber'in (sav) tatbikatı ile teşri edilmiş olan(7) miras ve ceza hukukuna ait bu hükümleri, İslâm ibka mı etmiştir? Eğer ibka etti ise bunun kaynağı nedir?

İslâm ahkâmına uygun olan (sözkonusu tatbikatlar) cahiliyye devrinde meydana gelen münferid hadiselerdir. Kitabu'lMuhabber'de miras tatbikatıyla ilgili haber; "Cahiliyyede kız çocuğuna ilk defa miras veren... ilk defa kız çocuğuna bir, erkeğe iki hisse takdir eden kimse..." şeklindedir. Bu ifadelerdeki "ilk defa" kaydı, üzerinde durulan miras tatbikatının dana öncelerden gelen köklü bir tatbikat olmadığını gösterir. Diğer taraftan Sahih-i Buhari de İbn-i Abbas'tan şöyle bir rivayet vardır: "Öteden beri, ölenin malı erkek çocuğun olur ve vasiyet ana-babaya yapılırdı. Allah bu tatbikatı, iradesine uygun bir şekilde neshetti. Erkek evlada kıza verilen hissenin iki katını... takdir etti."(8) İbn-i Abbas'ın bu haberi, Kitabu'l-Muhabber'de verilen malûmatı cerh etmektedir. Zira nesh, mutlak mânâda bir hükmün yürürlükten kaldırılıp yerine yeni bir hüküm getirilmesidir. Dikkat edilirse İbn-i Abbas, "Allahu Teâlâ (cc) bu tatbikatı, iradesine uygun bir şekilde neshetti. Erkek evlada kıza verilen hissenin iki katını takdir etti." demiştir. O halde cahiliyye devrinde, İslâmî hükme uygun olan tatbikat, münferit bir vakıa olarak kalır ve İslâm dininin bunları ibka etmesi diye bir şey sözkonusu olamaz.

4) İmam-ı Nevevî, Şerhu Müslim, Kahire ty. e. IV, sh. 227.
5) İbn-i Habib, Kitabu'l-Muhabber, Beyrut ty., sh. 324.
6) İmam-ı Kurtubî, el-Câmü li Ahkâmi'l-Kur'ân, Kahire 1967, c. VI, sh. 160.Ayrıca, İbn-i Habib, a.g.e., sh. 327, 328.
7) Nisa sûresi:11; Maide sûresi: 38; Sahih-i Buharî, K. Hudud, c. VIII, sh. 15-16; Sahih-i Müslim, K. Hudud; Sünen-i Tirmizî, K. Tahâre 110:/272 r. 145; İmam Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, c. II, sh.177.
8) İbn-i Haceri`l-Askalânî, Fethu'l-Bâri, Kahire 1348, sh. 197. Ayrıca Bedrüddin-i Aynî, Umdetü'l-Kari, İstanbul 1308, c. VI, sh. 485; Sahih-i Buharî, K. Tefsir, c. V, sh.178.

12. DERS

TEFSİR

Anne, Baba ve Canla İmtihan

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لاَ تَتَّخِذُوا اٰبَآءَكُمْ
وَاِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَآءَ اِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْاِيمَانِ ۚ وَمَنْ
يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ اِنْ
كَانَ اٰبَآؤُكُمْ وَاَبْنَآؤُكُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَاَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَآ اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ
وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتّٰى يَاْتِىَ اللّٰهُ بِاَمْرِهِ ۗ
وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾ ع

Bu ve bundan sonraki âyeti kerime Cessas'ın "Ahkâm-ı Kur'ân"da zikrettiği üzere müminler münafıklardan ayırt edilmeleri için bununla emrolunmuşlardır. Çünkü münafıklar, kâfirlerle dostluk ilişkilerine giriyor ve buluştukları zaman onlara saygı gösteriyor ve ikram ediyorlardı. Allah Teâlâ da bu âyetteki emrini mümin ile münafıkın farkına alâmet kılmış ve böyle yapmayanın nefsine zulmetmiş ve böylece cezaya hak kazanmış olduğunu haber vermiştir.

23. ***Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ediyorlarsa, babalarını-***

zı ve kardeşlerinizi (bile) veli edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin kendileridir.

Ey müminler! Babalarınızı, kardeşlerinizi, imana karşı küfrü benimseyip sevdikleri takdirde kendinize dost edinmeyiniz. Yani başkaları ve yabancılar şöyle dursun, velileriniz olan öz babalarınızı, öz kardeşlerinizi bile kâfirliği müminliğe tercih edip de sevgi duydukları takdirde, hele hele küfürden vazgeçme ümidi kalmadığı takdirde onları kendinize dost edinmeyin, sırdaş tutmayın, onları veli tanımayın, sizin üzerinizdeki velayet haklarını kabul etmeyin. Onu kullanmalarına izin vermeyin, onların emirlerine uyup da küfre hizmet etmeyin, küfre yardımcı olmayın.

Yakınlık duygusunun etkisine kendinizi kaptırıp da onları kendinize dost ve yardımcı saymayın. Yakın akrabalığı ve yakınların gözetilmesi hakkındaki ilâhî emirleri onlardan uzak durmaya engel zannetmeyin. Sizden her kim onlara dost olur, dostluğu kabul edip onların velayeti altına girerse, onların isteklerine uyup onlara yardım ederse, onlara bel bağlar, onlardan uzak durmazsa, işte onlar da o zalimlerden başkası değillerdir.

24. *De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, Resûlünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini getirinceye kadar bekleyin. Allah fâsıklar topluluğunu hidayete erdirmez.*

Bu inanç sistemi, içine girdiği kalbi başka bir şeyle paylaşmaya katlanamaz. Kalp, ya sırf ona ait olur, ya da ona hiç baştan yer vermez. Bu âyetlerin vermek istedikleri mesaj Müslüman'ın ailesinden, akrabalarından, eşinden, çocuklarından, malından, çalışmasından, dünya nimetlerinden ve meşru hazlardan kopması, ya da dünyanın bütün güzel şeylerinden eletek çekerek yalnızlık köşesine kapanması değildir. Hayır, asla bu inanç sisteminin tek istediği şey, insan kalbinin sırf kendisine bağlı olması, sevgisine başka bir şeyi ortak etmemesi, egemen ve buyurucu konumda olması, hareket ettirici ve itici bir rol oynamasıdır. İnanç sistemine bu rol tanındıktan sonra Müslüman, hayatın bütün güzelliklerinden yararlanabilir, bütün çekici hazlarından payını alabilir, bunun hiç bir sakıncası yoktur. Yalnız Müslüman bütün bu güzellikleri ve hazları, inancının gerekleri ile çatıştıkları anda tümü ile silkeleyip atmaya hazır olmalıdır.

Bu iki yolun ayrım noktası şuradadır: Acaba egemenlik bu inanç sisteminde mi, yoksa dünya hazlarında mı olacak? Söz önceliği bu inanç sisteminin mi, yoksa şu dünya nimetlerinin birinin mi olacak? Müslüman, kalbinin inancına sımsıkı bağlı olduğundan emin olduktan sonra çocukla-

rından, kardeşlerinden, eşinden, akrabalarından yararlanabilir; mallar, ticarethaneler, evler edinebilir; israfa kaçmaksızın ve gurura kapılmaksızın yüce Allah'ın yarattığı güzelliklerden ve çekici hazlardan payını alabilir. Bunun hiç bir zararı, hiç bir sakıncası yoktur.

Kalp ve inanç bağı kopuk olunca kan ve soy bağları da kopuyor. Yüce Allah'da birleşen yakınlığın dostluğu geçerli olmayınca; aile birliğinden kaynaklanan yakınlığın dostluğu da geçerliliğini yitiriyor. Demek ki, öncelikli dostluk yüce Allah'a yöneliktir. Bütün insanlık bu ortak dostlukta kaynaşır. Bu dostluk olmayınca ondan sonra başka dostluk kalmaz. İp kesilmiştir, halka kopmuştur.

"Sizden kim onları dost edinirse onlar zalimlerin ta kendileridir."

Buradaki "zalimler" "müşrikler" anlamındadır. Demek ki, kâfirliği müminliğe tercih eden aile bireyleri ve akrabalarla dostluk ilişkileri sürdürmek, imanla bağdaşmaz.

Âyette sözü edilen babalar, evlâtlar, eşler, akrabalar, kan, soy, akrabalık ve eş ilişkileri; mallar, ticarî ilişkiler insan fıtratındaki arzu ve istekleri; gönül açıcı evler, konaklar, köşkler, hayatın nimet ve hazlarını temsil ediyor. Terazinin öbür kefesinde ise Allah sevgisi, Peygamber sevgisi ve Allah yolunda cihad etme aşkı var. Bütün gerekleri ve sıkıntıları ile cihad. Beraberinde getirdiği bütün yorgunlukları ve argınlıkları ile cihad. Yolaçtığı bütün baskı ve mahrumiyetleri ile cihad. Birlikte taşıdığı bütün acıları ve fedakârlıkları ile cihad. Ucunda karşılaşılacak yaralanmaları ve şehit düşmeleri ile cihad. Bütün bunlardan sonra "Allah yolunda girişilmiş" cihaddır. Şöhretten; dillere düşmekten, ortalıkta boy göstermekten; pohpohlanmaktan, övünmekten, caka satmaktan, kendini beğenmişlikten; yeryüzü halkının saygısından, insanlar arasında parmakla gösterilmekten, törenlere ve gösterilere konu olmaktan arınmış bir cihaddır. Yoksa sahibine ne ödül kazandırır ve ne de sevap.

Savaşın bir hicran tarafı vardır. Savaş insanları, sevgili babalardan, oğullardan, kardeşlerden, zevcelerden, hısım ve akrabadan, konu komşudan, eşten dosttan ve hemşehrilerden ayırır. Uğraşıp kazandığı kıymetli mallardan eder, ticareti durdurur, rahat döşeklerde yatmaya engel olur. Bu yüzden de savaş sevilecek şeylerden değildir. Fakat rahatı sevmenin de bir sınırı vardır. Bunlar insanoğlu açısından ne son gaye ve maksattır, ne de ebedi kurtuluş için yeterli olan şeylerdir. Bunlara sevgi göstermek, din ve Allah yoluna hizmete vesile olduğu müddetçe güzel şeydir, din sevgisine ve Allah yolundaki hizmete ters düştükleri ve engel oldukları zaman da birer bela ve musibettirler. Bunları her sevgiye tercih edecek şekilde sevenler, insanlıkta ve ahlâkta yükselemezler, hakkı ve hukuku ihlal

ederler, zulüm ve haksızlıklara sebebiyet verirler. Her türlü bayağılığa rıza gösterirler de gerektiği zaman Allah yolunda mücadele edemezler, cihada gidemezler. Can, mal ve evlat kaygısıyla her zillete, her alçaklığa boyun eğerler. Onun içindir ki, bunlara şöyle deniliyor: Eğer bütün bu sayılanlar size Allah ve Resulü'nden ve O'nun yolunda cihad etmekten daha sevgili ise o halde bekleyiniz, ta ki, Allah'ın emri gelsin. Bu durumda size yapacağını yapsın, başınıza ne felaket verecekse versin, işinizi bitirsin, belasını başınıza musallat etsin, ne haliniz varsa görün. O vakit kurtulmak ümidi var mıdır, yok mudur yakından görürsünüz. Var mı zannediyorsunuz? Hayır, asla yoktur.

Cihadı terketmekle siz taatten çıkmış, vazifenizi yapmamış, kendi mukadderetanızı kendiniz ihlal etmiş fasıklar olacağınızdan artık her türlü helaki ve cezayı bekleyip durmanız gerekir.

Haberiniz olsun bu iş zordur. Bu son derece büyük ve önemli bir iştir. Bu arınmışlık, bu ortak tanımaz bağlılık sadece Müslüman fertlerden istenmiyor. Müslüman toplumdan, İslâm devletinden de ayni şey isteniyor. Buna göre ne Müslüman toplum ve ne de İslâm devleti inanç sisteminin ve Allah yolunda cihad etmenin üzerine çıkan hiçbir ilişkiye, hiçbir çıkara önem vermemeli, itibar etmemelidir.

Yüce Allah müminlerin fıtratlarının mayasına bu yüksek düzeyli fedakârlık ve katlanabilme enerjisini katmıştır. Bu O'nun kullarına yönelik bir rahmetidir. İnsan fıtratının mayasında bu fedakârlıktan duyulan yüce hazzın bilinci vardır. İnsan fıtratı bu hazzı, yeryüzünün hiç bir hazına değişmez. Bu haz Yüce Allah'ın hoşnutluğunu ummanın hazzıdır. Zayıflığı ve başkalarının ayakları altında itilip kakılmayı aşmanın hazzıdır. Etin ve kanın ağırlığından kurtularak ışıklı ve aydınlık ufuklara tırmanmanın hazzıdır.

Daha sonraki iki âyette duygular ve anılar canlandırılıyor. Müslümanların yaşadıkları bir dizi olay gözler önüne getiriliyor. İnsan gücü ve savaş araç-gereci bakımından yetersiz oldukları bazı savaşlarda yüce Allah'ın kendilerine nasıl yardım ettiği vurgulanıyor. Ayrıca kendilerine "Huneyn" savaşı hatırlatılıyor. O gün Müslümanlar sayıca kalabalık olmalarına rağmen ilk aşamada bozguna uğramışlar, fakat sonra yüce Allah onlara kendi gücü ile yardım etmişti. O gün Mekke'yi fetheden İslâm ordusuna sadece iki bin yeni Müslüman olmuş, acemi asker katılmıştı. Yine o gün Müslümanlar sayıca kalabalık oluşlarına, savaş araç-gereçlerinin bolluğuna güvenerek bir süre için Allah'a bağlılıklarını gevşetmişlerdi. Bunun üzerine savaşın ilk aşamasındaki bozgun başlarına geldi. Amaç, yüce Allah'a bağlılığın, O'nunla ilişkileri sağlam tutmanın, zaferi hazırla-

yan asıl faktör olduğunu; sayı ve araç-gereç bolluğunun ortadan kalktığı; mal, kardeş ve evlât desteğinden yoksun kaldıkları zamanlarda bu faktörün yanı başlarında olmakta devam edeceği gerçeğini müminlere uygulamalı bir ders vererek öğretmekti.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam, sıla-i rahim olarak nitelenen akrabalık ilişkilerinin çok sıcak tutulmasını, yakın ve uzak akrabaya mutlaka iyilik yapılmasını emreder. Ancak bu akrabalık ilişkisi İslam kardeşliği üzerinden yürümesi lazımdır. Soy, sop, aşiret, akraba ve kavmiyet davası güderek İslam'ın yasakladığı, inanç ve amel bakımından sakıncalı bulduğu şeylerin sırf kavmiyet ve ırkçılık anlayışıyla sahiplenip savunulması İslam'ın kökten reddettiği bir husustur. Şeriat tabiriyle bu cahiliyet davası gütmektir. Bu, İslam'ın varlığına ve devamına, Müslümanların refah ve saadetine vurulan en büyük darbedir.

Yüce Allah şirki imana tercih eden anne ve baba dahi olsa onların yolunun yol tutalamayacağını bildirerek bizi öncelikle bağlayan hususun iman olduğunu ve her olaya bu nazarla bakmamız, Türkçülük, Kürtçülük, Lazcılık ya da bir başka ırkı kutsayan, önceleyen faşist ve ırkçı anlayışların Müslümanlıkla bağdaşmayacağını beyan etmektedir. Hemşerimdir ya da benim ırkımdandır diyerek siyasi liderlere ve akımlara İslam hakkında ne düşündüklerine önem vermeden destek olmak ve onların arkasından gitmek İslam'a ihanettir. İslam nazarında her şey Allah için yapılmalıdır. Allah Resulü (sav) Efendimiz: "Kavmiyet davası güden, bunun için çalışan ve bu yolda ölen bizden değildir." buyurarak İslam'la ırkçılık arasına kalın bir duvar örmüştür.

2. Çoklukla gururlanan, kendisini çok güçlü görerek gücü önceleyen, zaferin Allah'tan olduğunu bir an için olsa bile unutarak gurura kapılan kişi ve toplulukların kapıldıkları gurur ve kibir hep başlarına bela açmıştır. Müslümanın davranış biçimi her zaman esbaba tevessül etmek şeklinde olmakla birlikte neticeyi verecek olanın Cenab-ı Hak olduğuna inanması, yalnızca O'na dayanıp güvenmesi şeklinde olmalıdır.

12. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Sünnete Uymak

«دَعُونِي ما تَرَكتُكُمْ: إِنَّما أَهْلَكَ من كَانَ قبْلكُم كَثْـرةُ سُـؤَالِهِمْ ، وَاخْتِلافُهُمْ عَلَى أَنْبيائِهِمْ، فَإِذا نَهَيْتُكُمْ عنْ شَيْءٍ فاجْتَنِبُوهُ ، وَإِذا أَمَرْتُكُمْ بأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ ما اسْتَطَعْتُمْ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Size bir şeyi açıklamadığım sürece beni kendi hâlime bırakınız. Sizden önceki milletler çok sual sordukları için ve peygamberlerine muhalefet ettikleri için helâk oldular. Size bir şeyi yasaklarsam ondan kaçının. Emrettiğimi de gücünüz yettiği ölçüde yapın." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Çok soru sormak tavsiye edilmemiştir. Ancak araştırmak ve bilmediklerini öğrenmek amacı ile yapıldığında sakıncalı değildir. Eski milletlerin çok soru sormalarından dolayı helak olduklarına dikkat çekilmiştir. O helak olan milletler, sordukları soruları ile zihinlerde istifham oluşturdukları için helak olmuşlardır. Sorulacak sorular iyi niyetle ve eksiklerini tamamlamaya dönük olmalıdır. Hz. Peygambdr (sav) bir başka hadislerinde ise 'sorun, sorun... bilmediklerinizi öğreteyim...' buyurmuştur.

2. Esas olan, yasaklanan şeylerden uzak durmak, emredilenleri de yapmaktır. Laf olsun diye soru sormak caiz değildir.

1) Buhari-Müslim

وَعَظَنَا رسولُ اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْه وسَلّم مَوْعظَةً بليغةً وَجلَتْ منْهَا الْقُلُوبُ وَذَرَفَتْ منْهَا الْعُيُون ، فقُلْنَا : يا رَسولَ اللّه كَأَنَّهَا موْعظَةُ مُوَدِّعٍ فَأَوْصنَا . قال : « أُوصيكُمْ بتَقْوى اللّه، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَة وإنْ تَأَمَّر عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حبشيٌ ، وَأَنَّهُ مَنْ يَعشْ منْكُمْ فَسَيرى اخْتلافاً كثيرا . فَعَلَيْكُمْ بسُنَّتي وَسُنَّة الْخُلَفَاء الرَّاشدينَ الْمَهْديِّينَ ، عضُّوا عَلَيْهَا بالنَّواجذ ، وإيَّاكُمْ ومُحْدَثَات الأُمُور فَإنَّ كُلَّ بدْعَة ضلالَةٌ »

Ebû Necîh el-'Irbâd b. Sâriye (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasulullah (sav) bize etkili bir vaaz etti. Bu sebeple kalpler ürperdi, gözler yaşardı. Bunun üzerine:

"Ya Rasulellah! Bu, veda etmek üzere olan kişinin öğüdüne benziyor, bize tavsiyede bulun." dedik. Resulullah(sav),

"Size Allah'tan korkmanızı ve başınıza Habeşli bir köle bile emir olsa onu dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim. Sizden hayatta kalanlar çok ihtilaflar görecekler. İşte o zaman benim sünnetime ve hidayete tâbi olan Raşid Halifelerin sünnetine tâbi olun.Onlara sımsıkı sarılın. Bid'atlerden kaçının. Zira her bid'at dalâlettir."(2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam'ın biz Müslümanlardan istediği en önemli emir, başa geçen lidere, Allah'a isyan etmedikçe itaat etmektir. Liderin kim olduğu önemli değildir. Hangi statüde bulunması da önemli değildir. Soyu ve sopu da önemli değildir. Adı ve lakabı da önemli değildir. Geçmişi de önemli değildir. Habeşli bir köle bile olsa ona itaat etmek farzdır. Habeşli köle demek, o günkü adetlere göre toplumun en alt tabakasında olmak demekti. Hz. Peygamber (sav)bu ifadeyi kullanarak, kim başınıza geçerse geçsin, itiraz etmeden itaat etmekle mükellefsiniz emrini zihinlere kazımak için söylemiştir. Yani en alt tabakanızdan birisi bile emirliğe seçilse, size düşen ona biat edip itaat etmektir demiştir.

2. Hz. Peygamber (sav) insan yapısını en iyi bilendi. O, biliyordu ki, insanın en önemli zaafı itaat konusunda olacaktı. Bütün Müslümanlar

2) Ebû Davud,Tirmizî. Tirmizî "Hadis hasendir, sahihtir." demiştir.)

kendisine itaat ediyorlardı, ancak kendinden sonra bu böyle olmayabilirdi. Müslümanlar kendi aralarında bu konuda ihtilafa düşebilirlerdi. Nitekim öyle olmuştu. Kendinden sonra İslam devletinin başına geçen halifelerin bazılarına biat ve itaat konusunda ihtilaflar çıkmıştı. Sahabe arasında bile bu konuda ihtilaf çıkacaktı ise, onlardan sonra gelen nesiller içinde bu konuda çok daha fazla sıkıntılar yaşanabilirdi. Lidere itaat konusunda 'Habeşli köle' ifadesini bunun için kullanmıştır.

3.Raşid halifelere sarılmak demek, İslam'ı tam olarak temsil eden halifeye bağlanmak demektir. İslam uleması ilk dört halifenin raşid halife olduklarında icma ettikleri halde, bir kısım Müslümanlar bu konuda, bu tavsiyeye bile uymamışlardır. Aradan 1400 küsur yıl geçmiş olmasına rağmen, aynı ihtilafları sürdürenler vardır.

4.Bu hadiste ayrıca bid'atler konusunda Müslümanları uyarma vardır. Bid'at, sonradan İslam'a sokulan adetlerdir. Bu adetler zamanla ibadet yerine geçmiştir. Hz. Peygamber (sav)'in yapmadığı her şey bid'at'tır. Ve Müslümanlar bunlardan sakınmak zorundadırlar. Çünkü bid'atlar açık bir delalettir, sapmadır.

«إِنَّ مَثَلَ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَصَابَ أَرْضاً فَكَانَتْ طَائِفَةٌ طَيِّبَةٌ ، قَبِلَتِ الْمَاءَ فَأَنْبَتَتِ الْكَلأَ وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ ، وَكَانَ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الماءَ ، فَنَفَعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ فَشَرِبُوا مِنْهَا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا. وَأَصَابَ طَائِفَةً أُخْرَى ، إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لا تُمْسِكُ ماءً وَلا تُنْبِتُ كَلأً فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ فِي دِينِ اللَّهِ ، وَنَفَعَهُ ما بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ ، فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْساً وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الذي أُرْسِلْتُ بِهِ » متفقٌ عليه . « فقُهَ »

Ebû Musa (ra)'dan rivayet ediliyor:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim, bolca yağan yağmura benzer. Onun yağdığı yerin bir kısmı güzel topraktır. Suyu emer, bol çayır ve ot bitirir. Bir kısmı çoraktır. Suyu tutar ve Allah onunla insanları faydalandırır. Ondan içerler, hayvanlarını sularlar ve ziraat yaparlar. Bir kısmı da düz ve kaypak bir yerdir. Ne su tutar ne de ot bitirir.

İşte bu, Allah'ın dini hususunda anlayışlı olup Allah'ın benimle gönderdiği şey kendisine fayda veren, onu öğrenen ve öğreten kişi ile

buna aldırış etmeyen ve benimle gönderilen hidayeti kabul etmeyen kişinin misâlidir." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslüman, Allah'ın emir ve buyruklarını öğrenir, öğrendikleri ile amel eder, amel ettikleri kendisini güzel ahlaka yöneltir, güzel ahlakı ile de insanlara örnek olur, çevresini aydınlatır. Hem kendine, hem çevresine ve hem de insanlığa yararlı işler yapar. Bu, birinci ve ikinci toprak türüne örnektir.

2. Bir Müslüman da Allah'ın emir ve buyruklarını hafife alır öğrenmez, kulaktan dolma bilgilerle amel eder, ameli kendisini güzel ahlaka yöneltmez, çevresine faydalı olmaz. Bu da üçüncü toprak türünün örneğidir.

3. Önemli olan Müslüman'ın önce kendine, sonra yakın çevresine, sonra da insanlığa faydalı olmasıdır. Yüce Allah biz Müslümanlardan bunu ister. Kendine ve insanlığa faydalı olmayı emreder. Müslüman bu hali ile verimli toprak gibi olur. İslam davetçileri işte bu, bir ve ikinci toprak türündendirler. İslam'ı sadece ferdi ibadet dini sayıp sadece kendi için ibadet edenler ise, üçüncü örnekteki gibidir. Hem kendisine, hem de çevresine fayda vermeyenlerin örneği gibidir.

3) Buhari-Müslim

12. DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Daveti Yerine Getirenlerin Ahlaki Özellikleri /2

8- Çok Kişiyle Çalışmak:

Davetçi bütün vaktini, mesaisini ve gayretini tek bir şahıs için veya muayyen bir insanı davasına cezbetmek, kazandırmak için harcamamalıdır. Onun yükünü devamlı çekmemesi, nefsini sürekli onunla meşgul etmemesi ve çalışmasını birden çok kişiyle sürdürmesi gerekir. Eğer birisiyle başarısız olursa diğerinde bu başarıyı yakalar.

Tek bir şahısla çalışılır ve onun üzerine baskı uygulanıp kuşatılırsa o takdirde bu hareket kişinin nefsinde şüphe ve zan uyandırır ve kişiyi nefret ettirir. Sonuç ise Allah'ın merhamet ettikleri hariç, aksi istikamette gelişir.

9- Acele Etmeden Teenni ile Hareket Etmek:

Davetçi uzun soluklu olacak, davet ettiği şahsı enine, boyuna inceleyecek, hatta hidayet ateşinde olgunlaştıracaktır. Nitekim şöyle denmiştir: "İbret ve ders alınacak husus, usul ve tarz itibariyle sayısal çoğunluk değildir. Sen her yıl davetini yeni bir kardeşine ulaştırsan ve o kişi şeran kardeş denilecek seviyeye ulaşırsa işte bu senin başarılı olduğunun bir işaretidir. Aynı zamanda bu senin hiç durmadan yoluna devam ettiğinin, sevap ve ecirden mahrum olmadığının bir göstergesidir."

10- Akıllı ve Zeki Olmak:

Davetçi parlak bir zekâya sahip olacak, ibaredeki bir işaret ve açıklamaya gerek duymaksızın bir ima, bir sinyal ona yetecek. Planlarını büyük maharet ve dikkatle uygulayacak, davet ettiği kişideki hastalıkları farkına vardırmadan, şüphe ve tereddüde mahal bırakmadan tedavi edecektir.

Ona yönelerek düşüncelerini ve planını açıklamadan, ansızın ve sürpriz bir şekilde uygulayacaktır. Eğer böyle davranmazsa yılgınlık ve soğukluk meydana gelir.

11- Yumuşak Huylu Olmak:

Davetçi ince yaratılışlı, efendi karakterli ve güzel huylu olarak; kırıcı, kaba ve sert olmayacaktır.

Hz. Musa ve Hz. Harun'u Firavun'a gönderdiği zaman Yüce Allah onlara şöyle vasiyet etmiştir:

"Ona yumuşak söz söyleyin. Belki o, aklını başına alır veya korkar." (Taha,44)

Sonra bu yumuşak sözü de şöyle açıklamıştır:

"De ki: Seni Rabbimin yoluna iletmemi ister misin? Böylece ondan korkarsın." (Naziat, 18-19)

Yine davetindeki başarısından ötürü Peygamberi Hz. Muhammed (sav)'i överek şöyle buyurmuştur:

"O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; bağışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever." (Ali İmran, 159)

Hadis mecmuaları, Sünnet ve Siret-i Nebeviden bahseden kitaplar; Hz. Peygamber (sav)'in davetindeki inceliği ve yumuşaklığı hakkında konuşan canlı birer tanıktırlar.

O bu şefkat ve yumuşak davranışıyla kapalı kalpleri açmış, insanların güven ve sevgisini kazanmıştır. En azından onların ezalarından ve şerlerinden kurtulmuştur.

Bedevi (köy) Araplarından birisi Peygamber'in (sav) de içinde bulunduğu bir sırada mescidin içine işer, insanlar ona vurmak için ayağa kalkınca Peygamber (sav):

"Bırakın onu, üzerine bir kova su dökün. Zira siz kolaylaştırmak için gönderildiniz, zorlaştırmak için gönderilmediniz."

Hz. Aişe (ra) rivayet ediyor:

"Bir grup Yahudi Peygamber (sav)'in yanına gelerek "es-samu aleyküm," dediler.

Aişe (ra) de:

-Sizin üzerinize olsun. Allah size lanet etsin, size gazap etsin." dedi.

Peygamber (sav):

-Yavaş, ey Aişe! Senin yumuşak davranman, sert ve kaba davranmaktan sakınman lazımdır, dedi.

Aişe (ra):

-Ne dediklerini işitmedin mi? deyince;

Peygamber(sav):

-Sen benim ne dediğimi işitmedin mi? Ben (sözlerini) onlara geri çevirdim. Onların benim için dedikleri kabul olmaz ama benim onlar için (dediğim) kabul olur, buyurdu."

Başka bir rivayette de:

-"Yavaş ol ey Aişe! Muhakkak ki Allah her işte yumuşaklığı sever" şeklindedir.

Enes (ra) anlatıyor:

"Resulullah (sav)'a yirmi yıl hizmet ettim. Bana asla "öf" bile demedi. Yaptığım bir şey için niye bunu yaptın, terk ettiğim bir şey için de niye bunu yapmadın, demedi."

12. DERS

KAVRAMLAR

Zulüm

İnsan fiillerinin mahiyetini, insan-eşya ilişkilerini ve insanların birbirleriyle münasebetlerini izah edebilmek için "zulüm nedir?" sualine, doğru cevap vermek mecburiyetindeyiz. Zira Kur'ân-ı Kerîm'de ve sünnette en çok kullanılan kavramlardan birisi de zulüm ve türevleridir. Günlük hayatımızda da değişik sebeplerle zulüm kelimesini kullanırız. Arapça olan ve "Za-Le-Me" kökünden gelen bu kelimenin lûgat mânâsı: nûr'un yok olması (karanlık)tır. Arapça mütehassısları zulüm terimini; bir şeyi kendisine ait olan yerin dışına koymak, gerek eksiltmek, gerek çoğaltmak ve gerekse zaman ve yer bakımından saptırmak olarak tarif etmişlerdir(1).

Nitekim Asım Efendi: "Vaz'ı mezkûr, ya ziyade ile, yahud noksan ile, veyahut vaktinden ve mekânından ûdul ile olur"(2) diyerek, aynı hususa işaret etmiştir. Tayin edilen sınırın dışına taşmak zulümdür. Bazı lûgat âlimleri zulüm terimini "haddi tecavüz ve cevr etmekle" açıklamışlardır. İslâmî ıstılâhta: "Bir eşyayı veya hadiseyi, şer'î hükmünden başka bir şekilde değerlendirmeye zulüm denir." şeklinde tarif edilmiştir. Yaygın olan tarif budur.

Resûl-i Ekrem (sav)'in: **"Zulüm üç türlüdür. Bir zulüm vardır ki, Allah onu affetmez. Bir zulüm vardır ki, Allah onu affeder. Bir zulüm vardır ki, Allah onun mutlaka hesabını sorar. Allahû Teâla (cc)'nın affetmediği zulüm şirktir. Çünkü Allah *"Şirk büyük bir zulümdür"*** (Lokman sûresi: 13) buyurmuştur. Allahû Teâla (cc)'nın affedeceği zulüm; kulların

1) Râğıb el-Isfahanî, el-Müfredat, İst. 1986, Kahraman Yay., sh. 470.
2) Zebidî, Sahih-i Buhari Muhtasarı, Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi, Ank. 1974 (3. bsm.) c. VII, sh. 351.

kendi nefislerine karşı işlediği zulümdür. Rableri ile kendi aralarındaki işlerde (emre itaat ve nehiyden kaçınmak noktasında) yaptıkları hatalardır. Allah'ın hiç bırakmayıp, mutlaka hesabını soracağı zulüm ise, kulların birbirlerine karşı hayâsızlıklarıdır. Allah bunların hesabını sorar ve zalimleri cezalandırır."(3) buyurduğu bilinmektedir. İslâm ûleması zulmü tasnif ederken bu üç esas üzerinde durmuştur (4) Biz de aynı usûle riayet edelim.

a) Kur'ân-ı Kerîm'de: "Allah iman edenlerin velisidir. Onları karanlıkdan (zulûmattan) nura çıkarır. Küfredenlerin velisi ise tâgûttur. O (tâgût) da kendilerini nurdan ayırıp, karanlıklara (zulümata) çıkarır. Onlar (tâgûtu veli edinen tevağit zümresi) cehennemin arkadaşıdırlar. Onlar orada, bir daha çıkmamak üzere ebedi kalıcıdırlar."(5) hükmü beyan buyurulmuştur. Fahrüddin-i Razi, bütün müfessirlerin "nûr ile zûlümattan maksadın, iman ve küfür olduğunda ittifak ettiklerini" açıklamıştır(6) İbn-i Kesir; önemli bir inceliğe işaret ederek şöyle demektedir: "Allahû Teâla (cc) bu âyette nûru tekil, zûlümatı ise çoğul olarak zikretmiştir. Şüphesiz ki hak (nûr) tektir. Küfrün çeşitleri ise çoktur. Hepsi de bâtıldır."(7). Dikkat edilirse burada; nûr ile zulüm, birbirinin zıddıdır. Küfrün ve şirkin; en büyük zulüm olmasındaki hikmet, kolaylıkla kavranabilir.

Zulm kelimesinin; küfür ve şirk mânâsında kullanıldığı başka âyetler de vardır. Meselâ: "İman edenler, bununla beraber imanlarını zulümle de bulaştırmayanlar!.. İşte ancak onlardır ki, emin olmak hakkı kendilerinindir. Onlar doğru yolu bulmuş kimselerdir."(8) âyet-i kerimesi inince, Sahabe-i Kiram: "İçimizde nefsine zulmetmeyen kim olabilir?" diyerek, üzüntüye kapıldı. Zira buradaki zulm kelimesini; hata ve günah olarak değerlendirmişlerdir. Bunun üzerine Rasul-i Ekrem (sav): "Zannettiğiniz gibi değil!... Buradaki zulüm Lokman (sav)'ın oğluna dediğidir: `Evlâdım!.. Sakın Allah'a şirk koşma. Çünkü şirk elbette büyük bir zulümdür."(9) diyerek, meseleyi kavramalarını kolaylaştırmıştır. Dikkat edilirse; her iki âyette de, şirk koşmanın zulm olduğu sarihtir.

b) İhlâsla kelime-i tevhidi ikrar eden bir mükellef; İslâm'ın emir ve

3) İbn-i Kesir, Tefsiri'l-Kur'ân'il-Azim, Beyrut 1969, c. I, sh. 508.
4) Zebidî, a.g.e., c. VII, sh. 351.
5) Bakara sûresi: 257.
6) Fahrüddin Râzî, Mefatihû'I-Cayb, İst. 1308, c. II, sh. 231.
7) İbn-i Kesir, a.g.e., c. I, sh. 312.
8) En'am sûresi: 82.
9) Sahih-i Buharî, İst. 1401, Çağrı Yay., c. VI, sh. 20 K. Tefsirû'1-Kur'ân: 31.

nehiylerine riayet etmeyerek, kendi nefsine zulum edebilir. Kat'i nasslarda, bu mahiyetteki zulüme yer verilmiştir:

"Biz hiç bir peygamberi, Allah'ın izniyle kendisine itaat edilmesinden başka bir hikmetle göndermedik. Onlar kendilerine zulmettikleri vakit; sana gelip de Allah'tan mağfiret dileselerdi, onlara (sen) peygamber de mağfiret isteyiverseydi, elbette Allah'ı tevbeleri hakkı ile kabul edici, çok esirgeyici bulacaklardı."(10) "Kim (nefsine) zulm ettikten sonra tevbe eder ve hâlini düzeltirse, Allah da tevbesini kabul eder."(11) "Ve onlar çirkin bir günah (fahşâ) işledikleri, yahud nefislerine zulm ettikleri vakit; Allah'ı hatırlayarak hemen günahlarının bağışlanmasını isteyenlerdir. Günahları, Allah'dan başka kim bağışlayabilir. Bir de onlar işledikleri (günah) üzerinde, bilip dururken ısrar etmeyenlerdir."(12)

Dolayısıyla "farzları terk ve haramları irtikap eden" her mükellef, önce kendi nefsine zulmetmektedir. Emânete riayet etmeyerek işlediği bu cürümler, başlı-başına birer faciadır. Bazı haramları irtikap ederken; hem kendi nefsine, hem çevresinde bulunan insanlara zulmetmesi mümkündür. Meselâ: Faiz alıp-vermek, tefecilik yapmak, gıybet ve iftira gibi melânetleri işlemek vs.

c) Zulüm ferdi planda olabildiği gibi, siyasî iktidar ve toplum planında da olabilir. Allahû Teâla (cc)'nın indirdiği hükümlerle hükmetmeyen siyasî bir iktidar; bütün müntesiplerin ve çevresinde yer alan diğer toplumlara zulmü esas almıştır. İnsanlara ve topluma, kaba kuvvetle gâlip gelen zorbalara boyun eğmek büyük bir zillettir. Nitekim Âd kavmi, zorbaların peşinden gittiği için lânetlenmiştir. Kur'ân-ı Kerim'de: "İşte Âd kavmi!.. Onlar Allah'ın âyetlerini biinkâr ettiler. Peygamberlerine isyan ettiler. Böylece başları (liderler) olan her zorbanın emrine uyup gittiler. Onlar bu dünyada da, kıyamet gününde de lânet cezasına tâbi tutuldular"(13) buyurulmuştur. Lânetten kurtulmak için; hem zorbalara, hem onların zulümlerine karşı direnmek vâciptir. Aksi takdirde, Âd kavmine mensup olanlarla birlikte haşrolma tehlikesi gündeme girer. Türçede kullanılan "âdi" kelimesi de buradan gelmektedir. Elbette mü'minler, "adi'ler" (Âd kavmine mensup olanlar) gibi, zorbaların peşine takılıp gidemezler. Emirü'l-mü'minîn Hz. Ali (ra); "Zülmün iki temel unsuru vardır. Birisi zâlim, diğeri de mazlumdur. Zâlim zulmettiği için, mazlum

10) Nisa sûresi: 64.
11) (I 1) Mâide sûresi: 39.
12) Âl-i İmrân sûresi:135.
13) Hûd sûresi: 59-60.

da zulme rıza gösterdiği için hesaba çekilir." diyerek, önemli bir inceliğe işaret etmiştir. Tâgûtî iktidarların; hem Allahû Teâla (cc)'nın hukukuna, hem insanların haklarına tecavüz ettikleri sabittir. Dolayısıyla tâgûtî iktidarlara karşı elleriyle, dilleriyle ve kalpleriyle mücadele vermeyen kimselere zâlim demek mümkündür. Allahû Teâla (cc) nın zalimleri sevmediği kat'i nasslarla sabittir.

Resûl-i Ekrem (sav)'in: "Benden sonra bir takım emirler olacaktır. Kim onların yalanlarını tasdik eder ve yaptıkları zulümde kendilerine yardımcı olursa benden değildir. Ben de onlardan değilim. O kimse benim havzımın etrafına yaklaşamayacaktır. Kim onların yalanlarını tasdik etmez ve onlara zulümlerinde yardımcı olmazsa, o bendendir. Ben de onunla beraberim. Ve o kimse havzımın kenarında bana ulaşacaktır."(14) buyurduğu sabittir. Peygamberimiz (sav) bu ihtarı ve "Benden değildir. Ben de onlardan değilim" hükmü; zâlimlerin yalanlarını tasdik eden kimseleri istisnasız içine alır. Tâgûtî yönetimlerde (onların velâyetini kabul ederek veya etmeyerek) görev alanlar, Resûl-i Ekrem (sav)'in bu ihtarını iyi düşünmelidirler. Esasen zâlimlere, zihnen ve kalben meyletmek dahi büyük bir tehlikedir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: "Bir de zulmedenlere meyletmeyin. Sonra size ateş dokunur. Zaten sizin Allah'tan başka yardımcınız yoktur. Sonra (zâlimlere meylettiğiniz için) Allah'dan da yardım göremezsiniz."(15) hükmü beyan buyurulmuştur. Zâlimlere kalben meyletmek ve zulümleri karşısında sessiz kalmak, başlı-başına bir fâciadır. Onlarla işbirliği yapmak ise, cinayet hükmündedir. Firaset sahibi mü'minler, bu inceliği kolayca kavrayabilirler.

14) Mansur Ali Nasif, Tac Tercemesi, İst. 1973, Eser Yay., c. III, sh. 106, Had. No: 168 (Sünen-i Tırmizî ve Sünen-i Nesâi).

15) Hûd sûresi: 113.

13. DERS

TEFSİR

Hak Dine İnanmayanlarla Savaşın

۞ يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ
نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ
هٰذَا ۚ وَاِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللّٰهُ مِنْ
فَضْلِهٖٓ اِنْ شَآءَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۞ قَاتِلُوا الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ
مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَرَسُولُهٗ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ
مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ
عَنْ يَّدٍ وَّهُمْ صَاغِرُونَ ۞ وَقَالَتِ الْيَهُودُ
عُزَيْرُ ِۨابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللّٰهِ ۭ
ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ ۚ يُضَاهِـُٔونَ قَوْلَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ ۭ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ ۚ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ۞

28- Ey iman edenler! Müşrikler bir pisliktirler. Artık bu yıldan sonra Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Eğer yoksulluktan korkarsanız Allah sizi dilediğinde lütuf ve ihsanıyla zenginleştirecektir. Allah gerçekten alîmdir, hakîmdir.

Ey müminler! Müşrikler pislikten başka birşey değiller. Müşrik olmaları bakımından onlar sırf pislik demektirler. Şirk manevî pisliklerin en fenasıdır. Ayrıca bunlar taharetlenmezler, gusül ve abdest nedir bilmezler. Cenabet gezerler, maddi pisliklerden sakınmazlar. Bedenleri de elbiseleri de pislikten arınmaz. Bu bakımdan kendileri aynen ve bizzat pislik değilse de öyle denecek kadar pisliğe bulanmış ve batmış olan kimselerdir. Bundan dolayı temiz değillerdir.

Bu mânâyı hakkıyla anlatabilmek için mübalağa sığasıyla "pislik" buyurulmuştur ki, ayniyle necasetten başka bir şey değiller demektir. Bundan dolayı Abdullah b. Abbas (ra) *"müşrikler tıpkı köpek ve domuz gibi aynıyla necistirler."* demiştir.

Müşrikler birer insan olmak bakımından aynen ve doğuştan değil, müşrik olmaları dolayısıyla itikat ve amel yönünden pisliğe batmışlardır. Sanki bir pislik gibi iğrenilecek durumdadırlar. Dışarıdan pislikleri görünmese bile şirkleri sebebiyle manen pistirler. İşte bundan dolayı Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Siz müslümanlar da bu yasağın uygulanmasından sorumlu tutulacaksınız. Öyleyse onları Mescid-i Haram'a yaklaştırmayınız. Harem-i Şerif'in içine girmek ve orada herhangi bir hizmet ve görev yapmak şöyle dursun, hatta yaklaşmasınlar bile. Harem-i Şerif'in sınırından içeri adım atamasınlar. Bu mutlak hükme göre, hiçbir sebep ve maksada ve hatta seyahat ve elçilik veya muhakeme için de Harem dâhiline sokulmamaları gerekir. Çünkü pistirler, maddeten olmasa bile manen pistirler.

Müşrikler Mescid-i Haram'a yaklaşmaktan menedilip hacdan kesilince onların bu çevreye sağlayageldikleri kâr ve faydalar da sona ermeyecek mi? Bu yüzden Hicaz bölgesi ve hatta bütün Arabistan halkı zarar görmez mi? Vadinin halkı geçim sıkıntısı çekmez mi? gibi birtakım sualler ve endişeler haklı olarak akla gelebilir.

İşte bütün bu çeşit sorulara cevaben buyuruluyor ki: **"Eğer fakir ve muhtac duruma düşmekten korkarsanız, Allah sizi ilerde kendi fazlu kereminden zengin edecektir."** Gerçekten de o seneden itibaren hayır ve bereket artmıştır. Fütuhat devri başlayınca yeryüzünün her tarafından insanlar oraya akın akın gelmeye başlamıştır. Hatta bu gün Müslümanların aşırı teveccühünden dolayı bölgeyi idare edenler aciz kalmakta, sınırlama getirmektedirler. Bütün bunlar, Allah'ın emirlerinin icrasına bağlı olarak gerçekleşmiş bulunan ilâhî vaadlerdir.

29- Kendilerine kitap verilenlerden oldukları halde ne Allah'a, ne ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Resulünün haram kıldığını haram tanımayan ve hak dini din edinmeyen kimselere alçalmış oldukları halde elden cizye verecekleri hale gelinceye kadar savaşın.

Ne Allah'a, ne ahiret gününe inanmayan, Allah ve ahiret sözü etseler bile, gerçekte yüreklerinde ona yer vermeyen, dünya ilelebet kendilerinin olacak ve öyle kalacakmış gibi sanan, akıbet bir gün gelip yaptıklarından sorumlu tutulacaklarına önem vermeyen, Allah ve Resulü'nün haram kılmış olduğu şeyleri haram saymayanlarla savaşın. Hak dinini din edinmeyen, Hakk'ın hükümlerine, hak olan şeriatına itikat ve itaat edip hakkı ve hukuku korumayı, Hakkın hükümleriyle adalet icra edip, gerçek mabud olan Allah Teâlâ'ya ne zatında, ne sıfatında, ne de fiileri ve hükümlerinde hiçbir ortak ve benzer tanımadan, yaratıcı veya mahlûk herşeye, herkese hakkını vermek demek olan bu hususlara hiç önem vermeyen, bu anlamda bir din ve diyanetleri bulunmayanlara karşı savaşın!

Çünkü onların kendilerine göre dinleri varsa da bu gerçek anlamda hak din değildir. Hatta kısmen hak din de olsa bile halis bir hak din değildir. Onlar halis, muhlis hak din olan İslâm'ı din kabul etmezler, hak şeriat ile amel etmeyi kabul eylemezler. Bundan dolayı dinleri batıldan ve haksızlıktan arınmış olmadığı gibi, dindarlıkları ve dinlerine bağlılıkları da hakkıyle bir dindarlık ve bağlılık değildir.

"Hak din" deyimi, hak dinin özünü ve mahiyetini gösteren tam ve kâmil bir sınırı belirler. Allah'ın hakkını, bütün hakların temeli ve başlangıcı sayar.

"Allah katındaki din İslâm'dır." (Âl-i İmran, 19) emri uyarınca Allah katında din, İslâm'dan ibarettir. İslam kendisinden önce gelen şeraitleri neshetmiş, yürürlükten kaldırmıştır. İnsanlar ancak son ilahi kitap Kur'an-ı Kerim'e ve son Peygamber Hz. Muhammed (sav) Efendimizin peygamberliğine inandıkları takdirde iman ehli olurlar.

Bir dinin hak olabilmesi ve hak sıfatı ile anılmaya hak kazanabilmesi, Hak Teâlâ'ya izafet-i kâmile ile ait olmasına bağlıdır. Bu da kaynağı ve amacı ile yüzünü ve özünü hakka dönüp, herşeyden önce Hak Teâlâ'yı ve hukukunu tanıması ve ona özünü bağlamasıyla mümkün olur. Hakkı gözetmeyen ve onun gereklerini yerine getirmeyen bir dindarlık hak dindarlık olamaz. Burada söz konusu edilenler hak dini kabul etmeyen, hakka teslim olmayan, hak ve hukuku tanımayanlardır.

Allah ve Resulü'nün haram kıldığını haram tanımayan ve hak dinini din edinmeyenlere karşı savaşınız. Ta ki, kendi elleriyle getirip cizyeyi versinler, küçülmüş oldukları halde. Yani hak din olan İslâm'ı kabul etmedikleri takdirde, kendilerine kitap verilmiş iken hakka karşı gelen, o haksız, saygısız ve saldırganların kuvvetleri tükenip İslâm eli, İslâm himayesi altına girmeyi ve buna karşılık cizye vermeyi kabul ve taahhüt edinceye, içinde bulundukları aşağı durumu unutmadan saygılı bir şekilde verecekleri hale gelinceye kadar savaşın. Harama el uzatmadan, hakkı,

hukuku gözeterek hak dinin emirlerini yerine getirin. Zira Allah'ı ve ahireti unutup onların yaptığını yapacak, haram ve helâl tanımayacak, Allah ve Resulü'nün haram kıldığı şeyleri haram saymayacak, kitap ve sünneti gözetmeyecek, hak dini ile amel etmeyecek olduktan sonra ne savaş yapmaya, ne de cizye almaya hakkınız olmadığı âşikârdır. Çünkü bu vasıflar cihad edenlerin değil, kendilerine karşı harb açılacak olanların özellikleridir. Cizye almanın değil, cizye vermenin sebepleridir. Böylelerinin hakkı zaten galibiyet değil, mağlubiyettir, cizye almak değil, cizye vermektir.

30- *Yahudiler, "Uzeyir Allah'ın oğlu" dediler, Hıristiyanlar da "Mesih Allah'ın oğlu", dediler. Bu onların kendi ağızlarıyla uydurdukları sözlerdir. Daha önce inkâra sapmış olanların sözlerine benzetiyorlar. Allah onları kahretsin, nasıl da saptırıyorlar!*

Şimdi ehl-i kitap içinde Allah'a ve ahirete iman etmeyen kimseler bulunur mu? diye sorulacak olursa işte isbatı Yahudiler, *"Uzeyr Allah'ın oğludur."* dediler.

Bunun sebebi de Yahudiler, Tevrat ile amel etmeyi bırakmışlar, peygamberlerini de öldürmeye başlamışlardı. Tevrat'ı bilen kalmamış, kimi ölmüş, kimi öldürülmüş, kimi de unutmuş gitmişti. Allah Teâlâ onu onların kalblerinden silmişti. Nihayet Tevrat ve Tabut (kutsal emanetlerin bulunduğu sandık) ortadan kaldırılmıştı. Daha sonra Uzeyr Aleyhisselam, yüz senelik ölümden sonra, Allah'a tazarru ve niyaz etmiş, Tevrat'ın hıfzı kendisine ihsan olunarak, genç yaşında İsrailoğullarına gelmiş ve ezberden Tevrat'ı yeniden yazmış. Ve işte o vakit "Bu başka türlü olmaz, muhakkak bu Allah'ın oğludur." demişler ve daha sonra Hıristiyanların *"İsa Allah'ın oğlu"* sözüne bir kapı açmışlardır. Bu âyet nâzil olduğu zaman da yahudiler "Biz böyle bir şey söylemeyiz, bunun aslı yoktur" diye hiçbir itiraz ve inkârda bulunmamışlardır.

İşte o, yani Yahudi ve Hıristiyanların "Allah'ın oğlu" sözü ağızlarıyla söylenmiş sözleridir. Bu, onlara başkaları tarafından isnad olunmuş bir iftira değildir, bizzat kendi ağızlarından çıkmış olan bir sözdür.

Müşrikler "Melekler Allah'ın kızlarıdır." diyerek kâfir oldukları gibi yahudi ve Hıristiyanların da "oğul" cinsinden sözleri de tıpkı ona benzer, onun gibi bir küfür ve şirktir. Şu halde bunlar ehl-i kitaptan olmakla beraber müşriklere benzerler. Bu açıdan müşrik sayılırlar ve Allah'a iman eden değil kâfirdirler.

"Allah onları kahretsin."

Arap dilinde bu bir bedduadır. Bundan öldürmenin kendisi değil, gereği olan helak, kahr ve lanet kastedilir. Türkçe'de de biz bunu şu deyimlerle ifade ederiz: "Allah belalarını versin, Allah canlarını alsın, Allah kahretsin, Allah'ın azabına uğrasınlar."

13. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah'ın hükmüne uymak ve boyun eğmek

لله ما في السَّموات وَمَا فِي الأرض وإن تبـــدوا مافِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفوهُ يُحاسِبْكُمْ بِهِ اللَّه} الآية [البقرة 283] اشْتَدَّ ذلكَ عَلَى أَصْحاب رسول اللَّه صَلّى اللهُ عَلَيْه وسَلَّم ، فأَتوْا رسول اللَّه صَـــلّى اللهُ عَلَيْه وسَلَّم، ثُمَّ برَكُوا عَلَى الرُّكَب فَقالُوا : أَيْ رسولَ اللَّه كُلِّفْنَا منَ الأَعمال مَا نُطيقُ : الصَّلاَةَ وَالْجهادَ وَالصِّيام وَالصَّدقةَ ، وَقَدْ أُنْزلتْ عليْكَ هَذه الآيَـــةُ وَلا نُطيقُهَا . قالَ رسولُ اللَّه صَلّى اللهُ عَلَيْه وسَلَّم : «أَتُريدُونَ أَنْ تَقُولوا كَمَا قَالَ أَهْلُ الْكتابَين منْ قَبْلكُمْ : سَمعْنَا وَعصينَا ؟ بَلْ قُولوا : سمعْنَـــا وَأَطَعْنَـــا غُفْرانَك رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمصيرُ » فَلَمَّا اقْتَرَأَهَا الْقَومُ ، وَذَلقَتْ بهَـــا أَلْســـنَتُهُمْ ، أَنزلَ اللَّه تَعَالَى في إِثْرهَا : { آمنَ الرَّسُولُ بما أُنْزلَ إِلَيْه منْ رَبِّه وَالْمُؤمنـــونَ كُلٌّ آمنَ باللَّه وَملائكَته وكُتبه وَرُسُله لا نُفرِّقُ بَيْنَ أَحَد منْ رُسُله وَقالوا سمعْنَا وَأَطعْنا غُفْرَانكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصيرُ } فَلَمَّا فعَلُوا ذلكَ نَسَخَهَا اللَّه تَعَـــالَى ، فَأَنْزَلَ اللَّه عَزَّ وَجَلَّ : { لا يُكلِّفُ اللَّه نَفْساً إِلاَّ وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ، رَبَّنَا لا تُؤاخذْنَا إِنْ نَسينَا أَو أَخْطَأْنَا } قَالَ : نَعَمْ { رَبَّنَا وَلا تَحْملْ عَلَيْنَا إِصْراً كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذينَ منْ قَبْلنَا } قَالَ: نعَمْ { رَبَّنَـــا ولا تُحَمِّلْنَا مَالا طَاقَةَ لَنَا بِه } قَالَ : نَعَمْ { واعْفُ عَنَّا واغْفرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْـــت مَوْلانَا فانْصُرنَا عَلَى الْقَومِ الْكَافرينَ } قَالَ : نعَمْ .

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav); ***"Göklerde ve yerde ne varsa Allah'a aittir. Nefislerinizdekini açığa çıkarsanız da gizleseniz de Allah sizi o yüzden hesaba çeker. Dilediğini bağışlar, dilediğine de azap eder. Allah her şeye kadirdir."*** *(Bakara: 284)* ayeti nazil olunca bu Rasulullah (sav)'ın ashabına ağır geldi. Rasulullah (sav)'a geldiler, diz üstü çöküp:

"Ya Rasulellah! Namaz, cihad, oruç ve sadaka gibi gücümüzün yettiği amellerle mükellef kılınmıştık. Şimdi ise bu ayet nazil oldu. Buna güç yetiremeyiz." dediler. Bunun üzerine Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Sizden önceki iki kitap ehlinin (Yahudi ve Hıristiyanların) dediği gibi "İşittik ve isyan ettik." mi demek istiyorsunuz? Bilâkis siz, "İşittik ve itaat ettik. Rabbimiz, bizi bağışla. Dönüş sanadır." deyiniz."

Ashap bunu okuyup dilleri alışınca Allahu Tealâ ardından, ***"Rasul, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de iman ettiler. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve Peygamberlerine inandı. "Onun peygamberlerinden hiç birini diğerinden ayırt etmeyiz." dediler. "Rabbimiz, bizi bağışla. Dönüş sanadır." dediler."*** *(Bakara: 285)* ayetini indirdi.

Onlar bunu yapınca Allahu Tealâ onu neshetti ve şu ayeti indirdi: **"Allah hiç kimseye gücünün üstünde bir şey teklif etmez. Herkesin yaptığı iyilik lehine, yaptığı kötülük de aleyhinedir. Rabbimiz, eğer unutur ya da hata edersek bizi sorumlu tutma." Allah (cc) "Evet." buyurdu. "Rabbimiz, bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme." Allah (cc) "Evet." buyurdu. "Rabbimiz, bize gücümüzün yetmeyeceği şeyleri yükleme." Allah (cc) "Evet." buyurdu. "Bizi affet, bizi bağışla, bize merhamet et. Sen bizim mevlamızsın. Kafirlere karşı bize yardım et."** (Bakara, 286) **Allah (cc), "Evet." buyurdu."** (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yüce Allah, açıkladığımız ve gizlediğimiz her şeyi bilendir. O, istediğini bağışlar ve affeder, istediğini de cezalandırır. Bu, O'nun takdirindedir.

2. "İşittik ve isyan ettik değil, işittik ve itaat ettik"ten maksat; İslam adına bildiğimiz her şeyden sorumlu olacağız demektir. Bilip de yapmadığımız, duyup da boyun eğmediğimiz her İslami emir ve yasaktan mutlak surette hesaba çekileceğiz demektir. Faizin haram olduğunu bildiği halde faizin günümüzde 'bir gerçek' olduğunu söylemek, Müslümanların

1) Müslim

birliğine giden yolu hafife almak, Müslümanların uğradıkları zulümler karşısında 'reel politika' demek, 'işittik ama ittat etmedik' demektir.

3. Yüce Allah, hiç kimseye gücünün üstünde bir teklifte bulunmaz. Herkes gücü nisbetinde sorumlu olacak, gücünün yetmediklerinden sorgulanmayacaktır. Gücü yettiği halde kötülüklere destekçi olanlar bu hesaptan kurtulamayacaklardır.

4. Rabbimiz, unutursak bizi uyar. Kafirlere karşı bize yardım et. Sen bizim mevlamızsın. Bizim ayaklarımızı kaydırma. Bizi, nefislerimize uydurma. Bizi, nefsani çıkarlarımıza hizmet ettirme.

« مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ »

Hz.Aişe (ra)'den rivayet ediliyor:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kim, bu dinimizde ondan olmayan bir şeyi uydurursa, o merduttur." (2)

Müslim'in diğer bir rivayetinde şöyledir:

"Kim, dinimizde olmayan bir şeyle amel ederse, o reddolunmuştur."

2) Buhari ve Müslim

13. DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Daveti Yerine Getirenlerin Ahlaki Özellikleri /3

12- İslam Kardeşliğinin Haklarını Gözetmek:

Davetçi İslam kardeşliğinden doğan hakları gözetecek ve koruyacaktır. Bu ister nefisle, ister malla, isterse her ikisiyle alakalı olsun. Kardeşinin faziletli ve güzel hasletlerini yayacak ayıp ve kusurlarını saklayacaktır. Bir takım yanlışlarını affederek arkasından ona dua edecek, vefalı davranarak, zorluk çıkarmayacaktır. İşte bu hasletler davetçiyi, davet ettiği şahsın kalbine sokar, ona hükmeder. Aksi halde ona asla etki edemez.

13- Plana Göre Hareket:

Davetçinin elinde hedefi ve gayesi çizilmiş, metot ve vasıtaları belirlenmiş bir plan bulunmalıdır. Hatta yılgınlık ya da başarısızlık esnasında ne tür önlemlerin devreye sokulacağı dahi belirlenmiş olmalıdır. Bu, gücün ve vaktin iyi kullanılması için şarttır.

Davetçi aynı zamanda ihtilaflı ve önemsiz konulara dalarak davet ettiği kişiyi boşa meşgul etmemesi de lazımdır.

14- Allah'a Davetin En Önemli Meşguliyeti Olması:

Allah'a davet meselesi davetçinin bütün hücrelerine işleyecektir. Kalkması, oturması, hareket etmesi, sakin durması, konuşması ve susması yalnızca davet için olacaktır.

Resulullah'ta (sav) bizler için en güzel örneklik ve önderlik vardır. Çünkü onun tek bir an bile Allah'a davetten geri durduğuna yahut ta "benim, Allah'ın dininde şu işi bu gün yapmama hususunda ruhsatım/iznim var" dediğine ilişkin bir haber gelmemiştir.

Ebu Bekir Sıddık (ra) ile beraber Medine'ye hicret ettikleri esnada

yolda karşılaştıkları Büreyde b. El-Hasib el-Eslemi'yi kavminden bir grup insanla beraberken Mekke ile Medine arasında rastladığında onları İslam'a davet etmesi bu meselenin ehemmiyetini anlamamız için bize yeter.

15- Allah'ın Kuvvet ve Kudretinin Dışında Her şeyden Soyutlanmak:

Son olarak davetçi acziyetini hissederek Allah Teala'nın kuvvet ve kudreti dışında her şeyden kendini soyutlayacaktır. Allah Teala'nın o kula yardım, kuvvet ve zafer vermesi için bu şarttır.

"İyi bilin ki, Allah muttakilerle beraberdir." (Tevbe,133)

13. DERS

KAVRAMLAR

Dalalet

Duyu organları ve akıl, bilgi kaynaklarındandır. Ancak bunlar tek başına doğruyu bilmak için yeterli değildir. Çünkü aynı olay hakkında herkes aynı kanaati taşımaz. Herkes, çevre faktörü, bilgi birikimi vb. sebeplerle farklı farklı anlayışlara sahiptir. Yani herkesin doğru anlayışı farklıdır. Bunun için sırat-ı mustakîmin (Doğru yolun ve hakikatin) ölçüsü insan aklı olamaz. İşte bu noktada karşımıza hidayet ve dalâlet kavramları çıkmaktadır. Allahû Teâla (cc); Hz. Âdem (as)'a ve Hz. Havva'yı yeryüzüne indirdiği zaman şöyle buyurmuştu: ***"Hepiniz oradan inin. Sonra size benden bir hüda gelir de; kim benim hüdâma tâbi olursa, artık onlara hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun da olmayacaklardır."*** (Bakara Sûresi, 38)

İnsanın önünde iki yol vardır. Birincisi: Hidayet yolu. Yani hayata yön veren kanun ve ilkelerin İslâm'dan kaynaklanması, hayat anlayışının iman merkezli olması. İkincisi: Hevâ ve heveslere tâbi olup, dalâlet üzere yaşamak!.. Bu iki yolun dışında üçüncü bir yoldan söz etmek imkansızdır.

Arapça'da dalâl kelimesi; yolunu kaybetmek, doğru yoldan çıkmak ve insanı talep ettiği noktadan mahrum bırakmak gibi manâlara gelir. Dalâlete düşene dâl, dalâlete düşürene mûdîl, dalâlete düşürmeye, azdırmaya da idlâl denilir.(1) Kur'ân-ı Kerîm'de yoldan çıkarmak, azdırmak mânâsında (adletüm) kullanılmıştır: ***"Rabbin) Onları da, Allah'tan gayri taptıklarını da (mahşerde) bir araya toplayıp: `Siz mi şu kullarımı sap-***

1) Râğıb el-Isfahani, el-Müfredat fi Garibi'il Kur'ân, İst. 1986, Kahraman Yay., sh. 440. Ömer Nasûhi Bilmen, Kur'ân-ı Kerîm'iıı Türkçe Meali Atisi ve Tefsiri, İst. 1963, c. II, sh. 11;

tırdınız (adleltüm), yoksa kendileri mi yollarını sapıttılar'diyeceği gün (görürsün ki) onlar (şöyle) derler: `Seni tenzih ederiz. Seni bırakıp da başka veliler edinmek bize yakışmaz. Fakat sen gerek onlara, gerek atalarına geçimlik verdin de, zikri (şeriata tâbi olmayı) unuttular ve helâk (e mahkûm) bir kavm oldular." (Furkan Sûresi, 17-18)

Dalâlete düşmenin başlıca sebepleri şunlardır: a) Dünya malına aşırı rağbet etmek, dünyevi ihtirasa kapılmak ve ahireti unutmak, tagutî güçlere itaat etmek ve onların ideolojilerine tâbi olmak. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de: *"O gün yüzleri ateşte evrilip-çevrilirken: `Eyvah bize!.. Keşke Allah'a itaat etseydik; peygambere itaat etseydik' diyeceklerdir. (Onlara tâbi olanlar da o gün) `Ey Rabbimiz! Hakikat biz liderlerimize ve büyüklerimize uyduk. Onlar da bizi yoldan saptırdılar (fe'edallûne's-sebiyla)' diyeceklerdir. Ey Rabbimiz!.. Onlara azâptan iki katını ver. Onları büyük bir lâ'netle rahmetinden kov!.."* (Ahzab Sûresi, 66-68) buyurulmuş ve tuğyan eden güçlere itaatin getireceği manzara çizilmiştir.

Mü'min; Allahû Teâla (cc)'nın sınırlarını çizdiği şeriata tâbi olan demektir. Günde 40 kere namazlarda bize Fatiha Sûresi tekrar ettirilir. Bu sûreyi okurken: "Yalnız sana ibadet (kulluk) ederiz. Yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, kendilerine ni'met verdiklerinin yoluna ilet. Gazaba uğrayanların ve dalâlette olanlarınkine değil!.." diye yalvarır ve "âmin" deriz.

"Dâllin" (Sapıklık) İçinde Olanlar Kimlerdir?

Fatiha Sûresinde günde beş kere kıldığımız namazlarda sünnetleriyle birlikte kırk kere "Dâllin"den (yani sapıtmış olanlardan) eyleme" diye tekrar ederiz. Bu sapıtanların kimler olduğunu son devrin en büyük tefsir alimlerinden M. Ali Sabûni, "Dallin'den maksat Hristiyanlardır." der.

"De ki: `Ey ehli kitap! Dininizde haksız yere haddi aşmayın. Bundan evvel hakikaten hem kendileri sapmış hem birçoğunu saptırmış ve (hâlâ da) doğru yoldan ayrılıp sapagelmiş bir kavmin hevâ ve (heve)sine uymayın." (Maide Sûresi) emri ile bize bunu bildirmektedir. Müfessir Âlûsî şöyle diyor: "Gazaba uğrayanlar" ile "sapıklar" sözlerinden açık olarak yahudi ve hıristiyanların kasdedildiği, sahih hadisle rivayet edilmiştir. Bu rivayet varken, buna aykırı bir görüşe itibar edilemez. İmam-ı Kurtubi ise şöyle demektedir: Müfessirlerin birçoğuna göre "gazaba uğrayanlar" ile

yahudilere, "sapıklar" ile de hristiyanlara işaret edildiği, Hatem oğlu Adiyy'in müslüman oluşu sırasındaki hadiste açıklanmıştır. Ebu Hayyan'ın bu hadisle ilgili görüşü şöyledir: Eğer hadis-i şerif'in Resûl-i Ekrem (sav)'den nakli sahih ise, onunla amel etmek farz olur.

Şurası muhakkaktır ki, hidayetten ayrılan bir kimse, mutlaka dalâlete düşmüştür. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Artık hakdan (ayrıldıktan) sonra sapıklıktan başka ne kalır?"*** (Yusuf Sûresi, 32) buyurulmuştur. Mesele bu açıdan ele alındığı zaman dalâlete düşmenin, neleri beraberinde getireceği kolayca anlaşılır.

İnsanın sadece aklî melekelerini kullanarak dalâletten kurtulması mümkün değildir. Vahye tâbi olmayan kimse hidâyet nimetine kavuşamaz. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de, Resûl-i Ekrem (sav)'e hitaben: ***"İşte biz sana da böylece emrimizden bir ruh vahyettik. Halbuki (vahiyden evvel) kitap nedir, iman nedir? Sen bilmezdin. Fakat onu biz bir nur yaptık. Bununla kullarımızdan kime dilersek, ona hidayet veririz. Şüphesiz ki sen, doğru bir yolun rehberliğini yapıyorsun'***(Şura Sûresi, 52) buyurulmuştur. Resûl-i Ekrem (sav) vahiy gelmeden önce, kitabın ve imanın mahiyetini bilmeyişi, mücerred aklın (bu noktada) sınırını çizmektedir. İslâm akla önem vermiş, aklı olmayanın dini olmayacağını açıklamıştır. Ancak akıl vahyin kılavuzluğunda hak yola tabi olur. Aklı vahyin önüne geçirerek aklı putlaştırmak, ancak insanı sapıklığa götürür.

14. DERS

TEFSİR

Din Adamlarını Rab Edinenler!

اِتَّخَذُوٓا اَحْبَارَهُمْ وَ رُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ
وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ ۚ وَمَآ اُمِرُوٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوٓا اِلٰهًا
وَاحِدًا ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۖ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾
يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِـُٔوا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللّٰهُ اِلَّآ اَنْ
يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾ هُوَ الَّذِٓى اَرْسَلَ
رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۙ
وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

31- ***Onlar, Allah'dan başka bilginlerini ve rahiplerini de kendilerine Rab edindiler, Meryem oğlu Mesih'i de. Oysa onlar bir olan Allah'a ibadet etmekle emrolunmuşlardı. Allah'dan başka hiçbir ilâh yoktur. O, müşriklerin ortak koştuğu şeylerden de münezzehtir.***

Yahudiler ve Hristiyanlar din adamlarını kendilerine rab edindiler. Allah'ın emrine, hakkın hükmüne değil, onların hükümlerine, onların iradelerine tabi oldular. Allah'a tapar gibi onlara taptılar. Hatta Allah'ı bırakıp onlara taptılar, Allah'ın emirlerini bırakıp, açıkça Allah'ın emirlerine ters düşen keyfî arzularına itaat ettiler. Allah'ın haram kıldığı şeyleri onların emriyle helâl gördüler. Allah'ın *"yapmayın"* dediği şeyleri yaptılar, *"yapın"* dediklerini de yapmadılar. Allah'ın emir ve yasaklarını değil de

onların emir ve yasaklarını dinlediler. Onlara, Allah'ın emirlerini uygulayan, O'nun dininin hükümlerini anlayıp anlatan kimseler gözüyle değil de, dinde sanki Allah gibi hükümler vermeye ve kurallar koymaya yetkili imişler gibi baktılar. Doğrudan doğruya kendi yanlarından şeriat vaz'etmeye, dini hükümler koymaya hakları varmış, sanki birer müdebbir rabmış gibi baktılar. Onların iradelerine heva ve heveslerine uydular.

Nitekim bu âyetin mânâsı hakkında meşhur Hatim-i Tâî'nin oğlu Adiy demiştir ki: "Henüz Hıristiyanken Resulullah'a geldim. Boynumda altından bir haç vardı. Resulullah Berâetün (Tevbe) Sûresi'ni okuyordu. Bana "ya Adiy şu boynundaki putu at" buyurdu. Ben de çıkardım attım. ***"Allah'tan başka hahamlarını ve rahiplerini de rab edindiler."*** anlamına olan âyetine geldi. Ben: "Ya Resulallah! Onlara ibadet etmezlerdi" dedim. Resulullah buyurdu ki: **"Allah'ın helal kıldığına haram derler, siz de haram tanımaz mıydınız? Allah'ın haram kıldığına helâl derler, sizde helâl saymaz mıydınız?"** Ben de "evet" dedim. Resulullah (sav): **"İşte bu, onlara ibadettir."** buyurdu.

Rebi' demiştir ki, "Bu rablık İsrailoğulları'nda nasıl idi?" diye Abdul'âliye'ye sordum. O da: "Genellikle Allah'ın kitabında hahamların sözlerine aykırı olan âyetler bulurlar, bununla beraber kitabın hükmünü bırakırlar da hahamların sözlerini tutarlardı." dedi.

Bu rivayetler şunu gösterir ki, herhangi birini rab edinmiş olmak için illa da ona "rab" adını vermiş olmak şart değildir. Allah'ın emrine uygun olup olmadığını hesaba katmayarak, onun emrine uymak ve özellikle de dinin hükümlerine ait olan hususlarda onu kural koymaya yetkili sanıp ne söylerse, ne emrederse doğru farzetmek, ona uyduğu zaman Allah'ın emrine ters düşeceğini düşünmeden hareket etmek, onun emirlerini taparcasına yerine getirmek onu rab edinmek ve ona tapmak demektir.

Burada din âlimlerine, ulul'emr adı verilen devlet başkanlarına itaat etmek, Allah'ın emri olan bir farz değil midir? O halde Yahudilerle Hıristiyanların kendi âlimleri ve yöneticileri demek olan "ahbar" ve "ruhban"a itaat etmeleri niçin muaheze olunuyor? Şeklinde düşünmeye gerek yoktur. Çünkü burada sözü edilen şey, Allah için itaat ve teslimiyet değil, Allah'ın emrine ters düşen itaattir.

Gerçekten de ilmî hakikatleri kabul ve âlimlere itaat etmek ve saygı göstermek Allah'ın emridir. Ve Allah'ın emrine itaat de Allah'a itaattır. Fakat bu doğrudan doğruya değil ***"Allah'a, Resule ve sizden olan emir sahiplerine itaat ediniz."*** (Nisa, 59) âyetinde de işaret buyurulduğu üzere Allah'a ve Resulü'ne itaatın bir bölümü olarak ve ona bağlanarak yapıla-

cak olan bir itaattır. Allah'a ve emirlerine rağmen bir itaat değildir. Allah için bir itaat demek, Allah'ın emirleri doğrultusunda olan, en azından mahlûka itaatte yaratıcıya isyan bulunmayan bir itaat demektir. Böyle bir itaat yaratıcıya isyan bulunmamak şartıyla meşru olur. İlmin hükmünün hak, emrin de maruf olması şartına bağlıdır. İlmin hakkı, hak ve hakikati izlemesinde, gerçekle olan ilişkisinde, hakkın emrine uygun düşmesinde ve daima Allah'ın rızasını araştırmasında, hakkın ahkâmını tanıyıp kavramasında, hâsılı Allah için olmasındadır. Yoksa hak temeli üzerinde yürümeyen, Allah'ın hukukuna aykırı olan, Allah'ın koyduğu kanun ve kurallara karşı gelmek isteyen kuruntular ne kadar süslenirse süslensin ilim değildir. Ve âlimlerin değeri, ilim zihniyetine ve haysiyetine bağlılıkları ile ölçülür. Ulu'l-emr olmaları sırf bilgileri ve ilmî haysiyetleri bakımındandır. Yani emredilen marufu tanımaları, uyulacak âyetin hükmünü iyi bilmeleri ve ondan elde edilecek mânâyı iyi kavramaları sebebiyledir.

"Allah'ın kulları içinde O'ndan en çok korkanlar âlimlerdir." (Fâtır, 28) ve *"Eğer bilmiyorsanız, ilim ve hikmet ehline danışınız."* (Nahl, 43) ayetlerinde buyurulduğu üzere, âlimlere itaat onların ehl-i zikir olmaları bakımındandır. Âlim, bilgi sahibi olması bakımından hiçbir şeyin değil, ancak hakkın kuludur. Delillerin ve hakkın âyetlerinin emrindedir.

Hakkı batıl, batılı hak yapmaya çalışanlar ise ilmî haysiyetten mahrum birer **tağutturlar.** İlme ve ilmin ortaya koyduğu verilere, Hak Teâlâ tarafından yaratılmış gerçekler olduğu bakımından itaat, Allah'ın emrine itaat ve hakkın farizasını yerine getirmektir. Hakka bağlı olduğu müddetçe ilme ve âlime uymamak ilim ve ulema düşmanlığıdır. Ancak Allah'ın emirlerini gözardı ederek âlimlerde velev cüz'î bir hüküm koyma yetkisi bulunduğunu, hatta bir zerrenin bile hükmünün yerini değiştirmeye yetkili olduklarını kabul ve teslim eylemek Allah'dan başkasına bir rablık hissesi vermektir. Onları Allah'tan başka rab edinmektir. Şeytanlara, Tağutlara, Nemrudlara, Firavunlara, putlara ve evsana tapmak nasıl bir şirk ve küfür ise âlimlere de haddinden fazla kıymet vermek öyledir. Mesela; doğruyu yanlışı, hakkı batılı ayırmaksızın hak ilminin gereği olmayan fikirlerini, sözlerini, hakkın emrine dayanmayan, ondan kaynaklanmayan şahsi görüşlerini, istek ve arzuya dayanan keyfi fetvalarını ve iradelerini üstün tutmak, sanki onlarda Allah'ın haram kıldığını helâl, helâl kıldığını da haram kılma yetkisi varmış gibi, hakkı değiştirebilecek bir hakları varmış gibi, kasıtlı sapıklıklar şöyle dursun, Allah'ın emrine aykırı olduğu açık olan hatalarına bile itaatı caiz görmek, hâsılı Allah bu konuda ne buyuruyor, diye düşünmeden, Allah 'ın emrine uymak gerektiğini hesaba

katmadan, onlara itaat dahi öyle bir şirk ve küfürdür. Allah'ı bırakıp başkalarına tapmak demektir.

32- *Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar, Allah da razı olmuyor. Fakat kâfirler istemeseler de Allah nurunu tamamlamayı diliyor.*

Onlar; Allah olmasın, olsa da işlerine karışmasın, hakkın nuru parıldamasın, dünyayı aydınlatmasın, hüküm kendilerinin olsun arzusunu besliyorlar. Yalanla, inkârla, yaygara ve propagandayla hak ve hakikat söner, Allah'ın hükmü açığa çıkmaz gibi farzediyorlar. Allah kelâmını ortadan kaldırmak, tevhid dininin yayılmasına engelolmak, ilâhi hükümlerin akışını durdurmak, Allah'ın kitabını Resulullah'ın peygamberliğini iptal etmek, Allah'ın kullarını laf ile, ağız kalabalığı ile kendilerine kul etmek, kendi haksızlıklarına alet edip karanlıkta boğmak istiyorlar. Allah ise hakkı açığa çıkarmak, tevhidin nurunu parlatmak, İslâm'ı yüceltmek ve aziz etmek istiyor ki, bunun açıklaması şudur:

33- *O öyle bir Allah'dır ki, Resulünü hidayetle ve hak dinle bütün dinlere üstün kılmak için göndermiştir. Müşrikler hoşlanmasalar da.*

Allah, sırf istikamet olan, Kur'ân-ı azimüşşan ile Resulü Muhammed Mustafa (sav)'ya peygamberlik verip, hak dini ile gönderdi. İslâm dini ile gönderdi ki, onu, hepsinin üstüne çıkarsın. Resulü'ne karşı mücadeleye ve itiraza kalkışacak olan diğer dinlerin mensuplarına Resülünü galip getirsin. Hakkın her kuvvete üstün olduğunu ve *"Allah katındaki dinin, dini İslâm'dan ibaret"* (Âl-i İmran, 19) bulunduğunu ve hak dinin, diğer dinleri neshedip geçersiz kıldığını, bu neshi bilfiil ispat ve ilan ederek gerçeği yerine yerleştirsin ve tevhidi ilan etsin.

Şu halde, gerçekte Allah'ın hak peygamberinin getirdiği hak dinin dışında başka hiçbir dinin hak din olamıyacağını, herşeyin hakkının Hak Teâlâ'ya nisbetle geçerlilik kazanacağını izhar eylesin. Onlara rağmen bu izharı yapsın diye gönderdi. Binaenaleyh Resulünün gönderiliş hikmeti olan bu izharı mutlaka yapacak ve Resulünü görevinde mutlaka başarılı kılacaktır. Şirki ve küfrü perişan edecek, hak dinin tevhid dini olduğunu ve Allah'ın hakkının hiçbir ortaklık kabul etmediğini gösterecek ve nurunu tamamlayacaktır.

Bu ne bir şiir, ne boş bir hayaldir. O hak peygamberi gönderen Allah Teâlâ'nın hak vaadi olan bir hakikattır. Gerçekten de *"Bu gün size dininizi kemale erdirdim, nimet ve ihsanımı tamamladım"* (Maide, 3) buyurulduğu gün, bu ilâhî vaad gerçekleşmiş ve hakikat nuru ortaya çıkmıştır. Ne putperestlik, ne Sabiîlik, ne Mecusilik, ne Yahudilik, ne de Hıristiyanlık

hiç biri İslâm'ın karşısında duramıyor ve tutunamıyordu. O günden itibaren bütün âleme karşı şu hakikat tamamen açıklık kazanıyordu: Allah'dan başka ilâh yoktur ve Muhammed Allah'ın Resulüdür. Hak dinin bütün güzel nümunesi, bütün örneği Muhammed'de, hidayetin bütün sırları Kur'ân'da, bütün hüküm Allah'dadır. Egemenlik hakkı ne Arab'ın, ne Acem'indir, ne de şu veya bu dinindir. Ancak Allah'ındır ve Allah Resulünün getirip hakkiyle tebliğ ettiği ve uyguladığı hak dindedir: **"İslâm yücedir, onun üstüne yükselecek başka bir şey de yoktur."** Diğer dinlere sarılanlar sarıldıkça batacak, hak dine sarılanlar sarıldıkça yükselecek. Şayet İslâm'a mensup olanlar geri kalıp düşüş gösterirlerse İslâm'a sıkı sarılmalarından değil, ona iyi sarılmayıp, riayetsizlik ettiklerinden ve bu hususta diğer dinlerin mensuplarına benzediklerindendir. Hakka itaatı bırakıp, haksızlık, fısk, irtidat, dinsizlik ve inançsızlık vadilerine daldıkları içindir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- İslâm'ın temel hükümlerine aykırı olarak fetva verenler, Rablik iddiasında bulunanlardır. İslâm'a aykırı görüşleri onaylayanlar, sırf kendi hocaları söylüyor diye, Kur'an-ı Kerim'de ve Sünnet-i Nebevi'de açıkça belirtilen hükümlere aykırı olduğunu bile bile bunların sözlerine uyanlar, bu kişileri rab edinmiş olmaktadırlar.

2- Hak din tekdir. O da İslâm'dır. Bunun için Hristiyan ve Yahudiler Müslüman olmadıkları takdirde itikaden kafir hükmündedirler. Ehl-i kitap sayılmaları sadece fıkhi açıdan bazı ayrıcalıklar tanır. İtikad açısından insanlar fırkaya ayrılır. Mü'min, kafir. İtikad açısından insanlar üç fırkaya ayrılır. Mü'min, kafir, münafık. Ehl-i kitab-ı mü'min ve münafık sınıfına sokamayacağımıza göre onlar kafirdirler.

14. DERS

HADİS-İ ŞERİF

İyiliği emretmek, kötülüklerden sakındırmak /1 (Emr-i Bi'l Ma'ruf, Nehy-i Anil Münker)

«مَنْ جهَّزَ غَازِياً فِي سَبِيلِ اللّه فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَفَ غَازِياً فِي أَهْلِه بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا»

Ebû Abdurrahman Zeyd b. Halid el-Cühenî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: **"Kim Allah yolunda gazaya çıkacak bir gaziyi teçhiz ederse, gaza etmiş gibi sevap kazanır. Kim de gazinin geride kalan ailesine güzelce yardım ederse, o da gaza etmiş gibi sevap kazanır."** (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Kendisi yapamıyor ise, Allah için davette bulunanlara maddi ve manevi yardım edenler de daveti yapanlar gibi sevap kazanacaklardır. Gazaya çıkmak, sadece fiili savaşa çıkmak değildir. Allah için çalışanları donatmak ve onlara destek vermekle, onun kazanacağı ecir gibi sevap kazanmaktır.

« لِيَنْبعِثْ مِنْ كُلِّ رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا وَالأَجْرُ بَيْنَهُمَا »

Ebû Saîd el-Hudrî (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav), Hüzeyl kabilesine mensup Lihyân oğulları üzerine asker sevk etmek istedi. Şöyle buyurdu:

"Her iki erkekten biri sefere çıksın. Sevap ikisi arasında ortaktır."(2)

1) Buhari-Müslim
2) Müslim

« مَنْ رَأَى مِنكُم مُنكَراً فَلْيغيِّرْهُ بِيَدِه ، فَـإِنْ
لَمْ يَسْتَطِعْ فبِلِسَانِه ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلبِه وَذَلِكَ أَضْعَفُ الإِيمَانِ »

Ebû Saîd el-Hudrî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Sizden her kim bir kötülük görürse onu eliyle düzeltsin. Buna gücü yetmezse diliyle düzeltsin. Buna da gücü yetmezse kalbiyle düzeltsin. Bu (sonuncusu) imanın en zayıfıdır." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslümanlar bir kötülük gördüklerinde kayıtsız ve ilgisiz kalamazlar. Bana ne diyemezler. Gördükleri kötülükleri ortadan kaldırmak için çalışırlar. Gücü yetiyor ise kötülüğü eliyle düzeltir, buna güç yetiremiyorsa diliyle düzeltir ya da bu kötülüğe karşı içinde kin besler. Bu üçünün dışında bir yolu yoktur. Kalbiyle kin beslemesi ise imanın en alt derecesidir. Günümüzde nice kötülükler karşısında bu üç görevi de yapmayanlar vardır. Kötülüklerin el ve dil ile düzeltilmesi nerede ise yok gibidir. Kin beslemek de giderek ortadan kalkmıştır. Kötülükleri yapanlara kin beslemek, onlarla dostluğu kesmektir. Dünyevi çıkarlar sebebi ile dostluk kesilemediği için kinin yerini kayıtsızlık almış, o da bir ileri merhaleye giderek, kendisini de aynı kötülüğün bir parçası haline getirmiştir.

2. Kötülük demek sadece bir kişi veya gurubun bir başka kişi veya guruba haksızlık yapmaları demek değildir. Allah'ın yasaklarının toplumda uygulanması da bir kötülüktür. Ahlaksızlık ve haramların yaygınlaşması da bir kötülüktür. Güçlü zalimlerle birlikte hareket etmek de bir kötülüktür. Zalimlerin zulümlerini görmezden gelmek de bir kötülüktür. Alınterinin hakkının yenmesi de bir kötülüktür. Kısaca yeryüzünde insanların tabii haklarını onlara vermemek kötülüktür. Bütün bu kötülüklere karşı üç merhalede Müslümanların kötülüklerle mücadele etmeleri farzdır. Bu farzı yerine getirmeyenler, Allah katında sorumlu olacaklar ve bu kayıtsızlıklarının hesabını mutlaka vereceklerdir.

3) Müslim

«مَا مِنَ نَبِيٍّ بعَثَهُ اللّه في أُمَّةٍ قَبْلِي إلاّ كان لَه مِن أُمَّتِه حواريُّـــون وأَصْحَابٌ يَأْخذون بسُنَّتِه ويقْتدُون بأَمْرِه، ثُمَّ إنَّها تَخْلُفُ مِنْ بعْدِهِمْ خُلُوفٌ يقُولُون مَالاَ يفْعلُونَ ، ويفْعَلُون مَالاَ يُؤْمَرون ، فَمَنْ جاهدهُم بيَدِه فَهُو مُؤْمِنٌ ، وَمَنْ جاهدهم بقَلْبِه فَهُو مُؤْمِنٌ ، ومَنْ جَاهَدهُمْ بلِسانِه فَهُو مُؤْمِنٌ ، وليس وراءَ ذلِك مِن الإيمانِ حبَّةُ خرْدلٍ »

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın benden önce gönderdiği her bir peygamberin, ümmeti içinde sünnetine sarılan ve emrine tâbi olan havarileri ve ashabı vardı. Daha sonra yapmadıklarını söyleyen ve emrolunmadıkları şeyleri yapan kişiler onlara halef oldu. Onlarla eliyle mücadele eden mümindir, diliyle mücadele eden mümindir, kalbiyle mücadele (Buğz) eden mümindir. Bunun gerisinde (kalan kişide) ise hardal tanesi kadar iman yoktur." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yüce Allah'ın en sevmediği kişiler, yapmadıklarını söyleyenlerdir. Müslümanlar ya yapmadıklarını söylemeyecekler ya da yaptıklarını söyleyeceklerdir. ***"Ey iman edenler, yapmadığınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmadığınız şeyleri söylemeniz Allah katında en büyük günahtır."*** *(Saf: 2-3)*

'Yapmadıklarınızı söylemek, Allah katında büyük günahtır.' Müslüman hem yapmadıklarını söylemeyecek, hem de bu gibilerle mücadele edeceklerdir. Eliyle, diliyle ve kalbiyle mücadele edecektir. Bunlarla mücadele yapmayanların kalplerinde iman kalmamış demektir.

«بايعنا رسول اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وسَلّم على السَّمعِ والطَّاعَةِ في العُسْرِ وَاليُسْرِ والمَنْشَطِ والمَكْرَه ، وَعلى أَثَرَةٍ عَلَيْنَا، وعَلَى أَنْ لاَ نُنَازِعَ الأَمْرَ أَهْلَهُ إلاّ أَنْ تَرَوْا كُفْراً بَوَاحاً عِنْدكُمْ مِنَ اللّه تعالَى فيه بُرهانٌ ، وعلى أن نقول بالحقِّ أينَما كُنَّا لا نخافُ في اللّه لَوْمَةَ لائمٍ »

4) Müslim

Ebü'l Velîd Ubâde b. es Sâmit (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'a zorluk ve kolaylık anlarında, istediğimiz ve istemediğimiz hususlarda ve başkalarının üzerimize tercih edildiği anlarda söz dinleyip itaat edeceğimize, emir sahiplerine -onlarda apaçık küfür sayılan bir şey görmedikçe- muhalefet etmeyeceğimize, her nerede olursak olalım Hakk'ı söyleyeceğimize ve Allah'ın dini hususunda hiçbir kınayıcının kınamasından korkmayacağımıza dair bîat ettik." (5)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Müslümanların biatlarının ana hatları yukarıdaki gibidir. Biatın sorumlulukları vardır. Müslüman sadece biat etmekle kurtulamaz. Biatın genel esasları : a) Emire her konumda /hoşumuza gitsin gitmesin / itaat etmek, b) Muhalefet etmemek, c) Her şartta Hak'kı söylemek, d) Hiçbir kınayıcının kınamasına aldırış etmeden Allah'ın dini için çalışmak...

« والَّذي نَفْسي بيَده لَتَأْمُرُنَّ بالْمعرُوف ، ولَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَر ، أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّه أَنْ يَبْعثَ عَلَيْكُمْ عِقَاباً مِنْهُ ، ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَــلاَ يُــسْتَجابُ لَكُــمْ »

Huzeyfe (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurdu:

"Nefsimi yed-i kudretinde bulunduran Zât'a and olsun ki, ya iyiliği emredip kötülükten men edersiniz, ya da Allah üzerinize bir azap gönderir. Sonra dua edersiniz de duanıza icabet olunmaz." (6)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. 'İyiliği emredip kötülükten sakındırmak' kadın erkek bütün Müslümanların üzerine farzdır. Müslümanlar hiçbir şekil ve durumda bu farziyetten kendilerini soyutlayamazlar. Bu farziyeti yerine getirip getirmemek konusunda hiçbir mazeret ileri süremezler. Bu farziyet İslam'ın en önemli farziyetidir. İslam'ın sadece ferdi ibadetlerden ibaret sayılmasının zihinlere yerleştirilmesi en büyük yanlıştır. 'İşittik ve itaat ettik' diyen bü-

5) Buhari Müslim
6) Hadisi Tırmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir.

tün Müslümanların bu farziyeti unutmaya ve unuttırmaya, ihmal ederek yapmamaya hakları yoktur. İslam ümmetinin son yüzyılda başına gelen felaketlerin başlıca sebebi, bu farziyetten uzaklaşmış olmalarıdır.

2. İbadetler başlıca iki kısma ayrılırlar. Bunlardan birisi ferdi ibadetler, diğeri toplumsal ibadetlerdir. Ferdi ibadetler namaz ve oruç gibi ibadetlerdir, toplumsal ibadetler de zekat, hac ve emr-i bil maruf ibadetidir. Ferdi ibadetlerin yerine getirilmemesi halinde Yüce Allah tarafından tevbe edenlerin bağışlanma ihtimali vardır. Ancak, toplumsal ibadetlerin ihmali, bütün ümmetin hakkını ihlale girmektedir. Bir insanın hakkını gasbedenin dahi affedilemeyeceğine göre ümmetin hakkını gasbedenlerin akıbetinin ne olacağını siz düşünün.

3.Dünyanın neresinde olursa olsun, bir Müslüman'ın uğradığı haksızlıktan bütün Müslümanlar sorumludurlar. Açlık çekenden, sömürülenden, hastalıktan ölenden, namusu çiğnenenden, haksız yere öldürülenden, insanca yaşama hakkı elinden alınandan sorumludurlar. Gazze müftüsünün ; 'Ey Allah'ım, bütün Müslümanları sana şikayet ediyorum' demesi bunun içindir.

4. 'Emr-i bil ma'ruf ve Nehy-i anil münker' olarak bilinen 'iyiliği emretmek ve kötülüklerden sakındırmak' bir toplumsal ibadettir ve bu farzın ihmal edilmesinin vebali çok ağır olur. Ferdi ibadetlere odaklanıp toplumsal ibadetler konusunda kılını kıpırdatmayan Müslümanlar vardır. Yalnızca kıldığı namazlarının, tuttuğu oruçlarının ve okuduğu Kur'an'ların kendisini kurtaracağını sananlar vardır. Bosna'da 250.000 Müslüman kadının namusu çiğnendiğinde sabahlara kadar Kur'an okuyanları, okudukları kurtarmayacaktır. Sayısız mücahidi o bölgeye sevk eden, mühendisler göndererek oradaki makine atölyelerini silah yapımına çevirenler sayesindedir ki, namusu çiğnenenlerin sayısı milyonlara çıkmadan direniş başlamıştır. Ne zaman ki direniş başlamış, haçlı ittifakı ateşkes kararı almıştır. 'Kötülüklere mani olmak' işte budur.

5. Haçlı zihniyeti siyonist zihniyetle ittfak kurarak Müslümanları yalnızca ferdi ibadetlere yönlendirmenin peşindedirler. İslam'ın toplumsal ibadetlerini unutturmak istemektedirler. Bunu, 'Ilımlı İslam' ile yapmaya çalışmaktadırlar. Ilımlı İslam ile Müslümanların etliye-sütlüye karışmamaları gerektiğini, namazlarını kılmaları ile cennet'e girebileceklerini öğretmektedirler. Bu çizgiye getirilmiş ve toplumsal ibadetlerden

uzaklaştırılarak sadece ferdi ibadetlere yöneltilmiş Müslümalara bunun için 'namaz kılan köleler' denilmektedir.

7. Bu farziyeti terk etmek, Allah'ın azabına uğramak demektir. Kim, Allah'ın, azabına uğramak istemiyorsa bu farziyeti yerine getirsin. Herkes en yakınından başlayarak iyilikleri yaymaya başlasın. Yine herkes en yakınından başlayarak kötülüklere mani olmaya çalışsın. Allah'ın azabına uğrandığında ne kadar dua edilse de, kabul edilmeyecektir. Dualarn kabul edilmemesi ne büyük bir cezadır.

14. DERS

DAVET FIKHI

Ferdi Davetin Metot ve Merhaleleri

Ferdi davetin birçok merhaleleri vardır. Ve bu merhalelere sırasıyla çok dikkatli bir şekilde sarılmak lazımdır. Gerileme ve depreşme olmaması için bu şarttır. Bu bölümde ferdi davetin merhalelerini ve davette kullanılacak metotları sıralayacağız.

Tanışma

Tanışmadan kastımız, davet edilecek kişinin şahsiyetinin, mali durumunun, fikri yapısının ve ilgi duyduğu şeylerin tümüyle bilinmesi çok dikkatli bir şekilde anlaşılmasıdır.

Bu o kişinin seviyesinin tespiti ve ilişkilerin seyri için şarttır. Böylece davete nereden başlanacağı ve ne tür ilaç verileceği çok kolay tespit edilir.

Bu merhalenin özellikleri şöylece özetlenebilir:

a) Davet edilen kişiye ihtiram/saygı göstermek ve pratik hayatta ikaz etmek lazımdır. Onun gözetilip kollanması gerektiği bilinerek hareket edilirse kalbi fethedilir ve kendisine söylenilecek şeyleri kabule hazır olur.

b) İslami davetin hangi merhalesi olursa olsun kişinin şahsına yönelik söz söylemekten kaçınmak gerekir. Çünkü bu tür hareket çoğu kez nefrete ve uzaklaşmaya sebebiyet verir.

c) Davet edilen şahsın nefsinde olan ve etrafını kuşatan (ve ona etki eden) her şeyin bütün metot ve vasıtalar kullanılarak ortaya dökülmesi lazımdır. Ancak bu işin büyük bir akıl ve zekâyla yapılması şarttır.

d) Onun yaptığı hareketlerin, hatta ailesinin ve çocuklarının ki de büyük bir dikkatle incelenmesi gerekir. İster evinde, ister mescitte, ister cadde ve sokakta, ister iş sahasında, isterse yolculuk ve misafirlikte olsun. (Bütün davranışları incelenmelidir). Yine aynı şekilde şiddet ve sıkıntı anlarında sergilediği davranışlarında incelenmesi gerekir.

Bu Merhalede Kullanılacak Metotların En Önemlileri:

1- Seri ve Hızlı Bir Diyalog:

Bu hızlı ve seri diyalogdan kastedilen davet edilen şahsın isminin nesebi, işyeri, vatanı, doğum yeri ve eğer mümkün olursa ikamet ettiği yerle birlikte tanınmasıdır.

Hz. Ali (ra)'nin oğlu Hz. Hüseyin (ra)'den gelen bir haberde Hz. Hüseyin (ra) şöyle diyor:

"En büyük cefalardan biri de kişinin kardeşinin evine inip de ona yemesi için getirip ikram ettiği şeyi yememesi bir de birisiyle yol arkadaşlığı yapıp da kendisinin ve babasının ismini sormamasıdır."

Çünkü bu ilk bilgiler ya yeni bir bağın kurulmasını sağlar ya da koparır. Eğer ilişkilerin devamını sağlayacak bir bağ oluşturursa o takdirde de ne tür şeylerin konuşulması gerektiğini belirler.

Eğer isminin gayrimüslim olduğu yahut ta adı Müslüman ama kendisi Allah'a Resulüne ve Müslümanların cemaatine düşmanlığıyla tanınan birisi olduğu yahut ta bir grubun üyesi olmakla meşhur olduğu ortaya çıkarsa o takdirde konuşmayı kesmek, sürdürmekten daha hayırlıdır. Çünkü şu anki hedefimiz onlar değildir.

Davetçilerden birisi şunları anlatıyor:

"Trenle yolculuk ederken yanına bir adam oturuyor. Konuşması onu cezbediyor. Davet etmek için aşırı bir sevgi oluşuyor kendisinde ve bu heyecanla ismini, nesebini ve mesleğini sormadan söze başlıyor.

Onunla karşılıklı olarak İslami hareketin davetinden, hedeflerinden, özelliklerinden, sürekli çoğalmasından, Mısır gençliği üzerindeki tesirinden uzun uzadıya konuşuyorlar. Tren durup da ikisi birden inmeye teşebbüs edince ona ismini soruyor o da ismim "(Corc)" diyor. Yani o kişi bir Hristiyan.

Bu tür diyalogların kötülüğü (açtığı yaralar) çok ve çeşitlidir. Kendi fikri üzere çalışma yapan hiçbir kimsenin düşüncesini de değiştirmez, zihnin karanlığını yok etmez. Diğer davetçilerin tecrübeleri üzerinde dur, Allah'tan yardım iste, yüzünü halis olarak ona çevir.

2- Ziyaretleşme:

Ziyaretleşmede güdülen hedef bir yönden davet edilen kişiyle sıcak bir bağ kurmak diğer yönden de onun durumunu ve önemsediği şeyleri öğrenmektir. Bu ziyarete onun ismiyle hitap ederek başlamak, hatta en çok hoşuna giden ismiyle hitap etmek en güzelidir.

Onun hoşuna gitmeyen/onu kötüleyen künye ve lakaplardan kaçınılmalıdır. Zira adamın birisinin Resulullah'ı (sav) en güzel isimlerinden biriyle çağırması çok hoşuna gitmiştir. İşte bu durum, davet edilen şahsın ismini hatırlamayı bilakis ezberlemeyi gerektirir. Çünkü davet edilen şahsın isminin unutulması sürekli tekerrür ederse bu onun nefsine ağır gelir ve çeşitli garip düşünceler hissetmeye başlar. Ayrıca o takdir ve ihtimama muhtaçtır. Davetçi ona ismiyle hitap ettiğinde bu durum onun maneviyatını oldukça fazla yükseltir.

Enes b. Malik (ra) den gelen bir hadis şöyledir:

"Resulullah (sav)'a hizmet eden Yahudi bir çocuk vardı. Çocuk hastalandı. Resulullah (sav) onu ziyarete gitti, başının yanına oturdu ve şöyle dedi:

-"Müslüman ol." Çocuk yanında bekleyen babasına baktı.

Babası:

-Ebul Kasım'ın dediğine uy, dedi. Çocuk da Müslüman oldu. Resulullah (sav) "onu ateşten kurtaran Allah'a hamd olsun" diyerek çocuğun yanından çıktı."

Bu ziyaretler sırasında küçük de olsa bir hediye vermekte bir mahzur yoktur. Kin ve nefreti yok etmede, nefislerden kaynaklanan pislikleri gidermede ve hasedi kalplerden silmede hediyeleşmenin çok mühim bir yeri vardır. Bundan sonra sevgi, yakınlık, kardeşlik ve güven tohumları yeşerir.

Resulullah (sav)'ın insanlara hediye verdiği ve onların getirdiği hediyeleri de kabul ettiği sabittir. Hatta insanların verdiğine denk ya da daha fazlasını vermek için çok haristi.

Resulullah (sav) hediyeleşmeyi emrederek şöyle buyurmuştur:

"Musafahalaşınız ki kininiz gitsin. Hediyeleşiniz ki sevişesiniz ve haset ortadan kalksın."

Sahabe-i Kiram hediyeye daha fazlasıyla karşılık vermeye dikkat eder, hediyeleşmeyi yaygınlaştırmaya çalışır ve teşvik ederlerdi.

Sabit'den (ra) rivayet ediliyor: Enes (ra) şöyle derdi:

"Aranızda hediyeleşin. Çünkü bu aranızdaki sevgiyi artırır."

14. DERS

KAVRAMLAR

Dâr Anlayışı

Dâr, lûgatlarda; "Yerleşme mekânı, belde ve bir kavmin konakladığı, ikamet ettiği yer"(1) anlamında kullanılır. Nitekim Medine için Dâru's-Sünne terkibi meşhurdur.(2) Bütün mûteber kaynaklarda; dâru'l-İslâm, dâru'ş-şirk, dâru'l-küfr, dâru'l-mütegallibe ve dâru'l-harp gibi kavramlara rastlamak mümkündür. Dikkat edilirse terkiplerde hep keyfiyet ön plândadır. Zira mü'min için, yeryüzünün doğusu da, batısı da Allahû Teâla (cc)'ya aittir. Bütün âlemlerin yaratıcısı ve onlar arasındaki nizamın sağlayıcısı kimdir? sualine her mü'min aynı cevabı verir: Elbette Allahû Teâla (cc)'dır. (3)

Resûl-i Ekrem (sav)'ın sünnetinde de dâru'l-İslâm ve dâru'l-harp mefhumlarına rastlıyoruz. "Dârul -İslâm; içinde yaşayanı her türlü tecavüzden korur, dâru'l-harp ise içinde bulunanı mübah kılar"(4) hadisi, insanların zaruri emniyetlerini beyan eder. Dâru'l İslâm; her türlü tecavüzü yasakladığı için, orada bulunan insanların can, mal, nesil, akıl ve din emniyetleri mevcuttur. Dâru'l-harp'te ise, bu emniyetlerden söz etmek mümkün değildir. Resûl-i Ekrem (sav)'in "dâru'l-harp'te haddler tatbik edilmez."(5) hadisi, bunun bâriz bir örneğidir.

1) İbn-i Manzur, Lisanü,l Ar-ab, Beyrut: 1955 c. IV, sh. 298.
2) Dr. ,Subhi es-Salih, Hudis Ilimleri-i ve Hadis Istılâhları, Ank.1971, sh. 6 (Müt: M. Yaşar Kandemir)
3) İmam-ı Şafü, er-Risale, Kahire: 1972 (2. bsm) sh: 301-302 Madde: 837.
4) İmam Ebu'l-Hasan el-Maverdi, el-Ahkâmu's Sultaniye, Kahire:1966, sh. 60.
5) İmam-ı Serahsi, el-Mebsut, Beyrut: ty, c. IX, sh. 100. Ayrıca İmam-ı Merginani, el-Hidaye Şerhu Bidayetü'(Mühtedi, Kahire:1965 c. II, sh.103; Molla Hüsrev, Dürerü'l Hükkâm fi Şerhû Gureri'l Ahkâm, İst:1307 c. II, sh. 66; İbn-i Hümam, Fethü'l Kadir, Beyrut:1316, c. V sh. 300.

Kur'an ve sünnetteki dâru'l-İslâm ve dârul-harp mefhûmlarının mahiyeti, fûkaha tarafından izah edilmiştir. Bilhassa "Siyer" ve "Cihad" bahislerinde mefhumların mahiyeti üzerinde hassasiyetle durulmuştur. İmam-ı Serahsi; "Dâr mefhumu, idare ve hakimiyete göre mahiyet kazanır. Daru'l-İslâm Müslümanların hakimiyeti altında olan ve İslâm ahkâmının tatbik edildiği mü'minlerin imamının hâkimiyeti altında ve İslâm ahkâmının yürürlükte olduğu beldedir. Dâru'1-harp ise; kâfirlerin reisinin emir ve idaresi altında olan, küfür ahkâmının yürürlükte olduğu ülkedir."(6) Hanefi fûkahası; bu tariflerde ittifak etmiştir. Tek bir ihtilâf dahi gösterilemez. Fakat "dâru'l-İslâm olan bir ülke, hangi şartlarla dâru'l-harbe dönüşür?" sualine cevap ararken; İmam-ı Azam Ebû Hanife (rh.a) ile İmameyn (İmam-ı Muhammed ve İmam-ı Yusuf) arasında farklı anlayışlar vardır. Allah Teâla (cc)'nın indirdiği hükümlerle hükmedilen bir İslâm beldesi (dârû'1-İslâm) için üç tehlikeden söz edilebilir: Birincisi: Kâfirler işgal ve istilâ edebilirler. İkincisi: Bir şehir veya bölge halkı topluca irtidat ederek, dârû'l-İslâm'ın içerisindeki bir beldeyi ele geçirebilir. Üçüncüsü: Mü'minlerin emîrine (ulû'lemr'e) zimmet akdi ile bağlı olan gayrımüslimler, bu anlaşmayı bozarak bulundukları beldeyi ele geçirebilir.(7) Bu üç halde de bütün mü'minlerin üzerine cihad farz-ı ayn olur.

6) Kuhistâni, Câmiû'r-Rumuz, İst:1300, c. II, sh. 311.

7) el-Feteva-ı Nindiyye, 1400, c. II, sh. 232; İmam-ıKasani, el-Bedaiû's Senai, Beyrut: 1974, c. VII, sh.131; İbn-i Abidin, Reddü'I Muhtar Ale'd Dürri'l Muhtar, İst:1983, c. VIII, sh. 452.

15. DERS

TEFSİR

Allah Yolunda Cihad

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مَا لَكُمْ اِذَا قِيلَ لَكُمُ
انْفِرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ ؕ اَرَضِيتُمْ
بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾ اِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ
عَذَابًا اَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْـًٔا ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ اِلَّا تَنْصُرُوهُ
فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِىَ اثْنَيْنِ
اِذْ هُمَا فِى الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ
اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا ۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ
لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلٰى ؕ
وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِىَ الْعُلْيَا ؕ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾
اِنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ
فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

38- *Ey iman edenler! Size ne oldu ki, "Allah yolunda cihada çıkın." denilince olduğunuz yere yığılıp kaldınız. Yoksa ahiretten vazgeçip dünya hayatına razı mı oldunuz? Fakat dünya hayatının zevki ahiretin yanında ancak pek az birşeydir.*

Ey iman edenler! Ne yapıyorsunuz, size böyle ne oldu ki, Allah yolunda seferber olunuz denildiği zaman ağırlaştınız. Dünya düşüncesine, yeryüzünün çekiciliğine dalarak işi ağırdan aldınız, tembellik ve uyuşukluk gösterdiniz yahut sefere çıkmayı ağır gördünüz, korku ve kederinizden yerlere yığılakaldınız.

Rivayet olunduğuna göre, bu durum, hicretin dokuzuncu yılında Tebük Seferi'ne çıkmak üzere seferberlik emredildiği zaman meydana gelmişti. O zaman Huneyn ve Taif seferinden yeni dönülmüş bulunuluyordu. Vakit de yaz sıcağının çok şiddetli olduğu bir döneme rastlamıştı ve kıtlık hüküm sürüyordu. Bununla beraber Medine'nin hurmaları yetişmiş, gölgeleri de güzelleşmişti. Ayrıca gidilecek yer uzak, düşman da sayıca çok ve teçhizat bakımından da güçlü idi. Bizans üzerine gidilecekti. Düşman zorlu, yol uzundu. Buna göre diğer gazalardan daha fazla hazırlığa ihtiyaç vardı.

Bu gibi sebeplerden dolayı bu seferberlik ilanı birçoklarına ağır gelmişti. Bu orduya "Ceyşi Usret = Zorluk Ordusu" adı verilmişti. Böyle birçok zorluk içinde teçhiz edilebilen piyade ve süvarilerin toplamı yirmi bin kişiye ulaştı. Bu ordu ile Resulullah (sav) Efendimiz Tebük istikametine doğru harekete geçti. Bedevî kabilelerinden birçokları ve müminlerden bazıları ve birçok münafık bu sefere katılmamış, evlerinde kalmışlardı.

Ayet-i Kerimede geçen "Nefr" kelimesi düşmana karşı gaza için fırlayıp çıkmak anlamında kullanılır. Allah yolunda seferberlik emri verilince şekline göre hemen icabet etmek farzdır. Burada işi ağırdan alanlar bile kınanmıştır, azarlanmıştır. Elbette bu ağırdan alma işi müminlerin hepsinde meydana gelmiş değildir. Fakat bir bütünlük meydana getirmesi gereken bir toplum içinden bazılarının ağırdan alması, bütünün hareketini ağırlaştırıp aksatacağından ve seferberliğin vaktinde tamamlanamayıp ordunun gecikmesine de sebep olacağından, bunun da zararının bütün Müslümanlara dokunacağı bilindiğinden hitap şekli böyle genel olarak irad buyrulmuştur.

Niçin ağır aldınız, dünya hayatına (o alçak hayata) razı mı oldunuz? Fakat dünya hayatının menfaati ahirette, ahiret hayatının yanında, pek az, pek aşağılık bir şeyden başkası değildir.

39- *Eğer topluca savaşa katılmazsanız, O sizi acı bir azaba uğratır ve yerinize başka bir kavmi getirir ve siz O'na zerrece bir zarar veremezsiniz. Allah'ın herşeye gücü yeter.*

Eğer Allah yolunda birlik olup, seferberlik halinde topyekün savaşa katılamazsanız O sizi, pek acı bir azap ile cezalandırır. O sebeple Allah başınıza, kolay kolay altından kalkamayacağınız acı bir felaket getirir. O hoşlandığınız, o uğruna cihadı terk veya ihmal ettiğiniz dünya hayatınızı kıtlık, sefalet, mağlubiyet ve mahkumiyet gibi çok acıklı sebeplerle elinizden alır, sizi perişan eder. Ve başka bir kavimle size yer değiştirtir. Yerinizi, yurdunuzu sizin elinizden alır, başka bir kavme verir. Emirlerini onların eliyle yerine getirir, onlara infaz ettirir.

40- Eğer siz ona (Peygamber'e) yardım etmezseniz, Allah ona yardım eder. Hani o kâfirler, onu Mekke'den çıkardıkları vakit sadece iki kişiden biri iken, ikisi de mağarada bulundukları sırada arkadaşına "Üzülme, çünkü Allah bizimledir." diyordu. Allah onun kalbine sükûnet ve kuvvet indirmişti ve onu görmediğiniz bir orduyla desteklemişti. Kâfirlerin sözünü alçaltmıştı. Yüce olan Allah'ın kelimesidir. Ve Allah güçlüdür, hikmet sahibidir.

Çok kısa bir zaman önce kafirler, Mekke'den çıkmasına sebep oldukları vakit, ikinin birisi iken ikisi de o mağarada bulundukları sırada, *(bu mağara Mekke'nin Güney-Doğu tarafında Sevr dağının tepesinde bulunan bir mağaradır)* o, arkadaşına (Ebubekir'e): **"Üzülme, Allah bizimledir."** diyordu. Yani yardımıyla ve korumasıyla daima beraberimizdedir, gözeticimiz ve yardımcımızdır. O, yakınlarına sahip çıkacak, onlara hüzün bile verdirmeyecek, nerede olursak olalım bizi koruyacak ve himayesi hep üstümüzde olacaktır. Artık bu kesin iken hüzne yer yoktur, diyerek arkadaşına teselli veriyor, onu hüzünlenmekten men ediyordu.

Rivayet olunduğu üzere, bu sırada müşrikler izleri takip ede ede gelmişler, mağaranın önünde ve üstünde dolaşıyorlardı. Bu anda Hz. Ebubekir, korkmuş ve üzülmeye başlamıştı. *"Ya Resulallah! Ben ölürsem, nihayet bir kişiyim, sıradan bir insanım, fakat sen öldürülürsen Allah'ın dini yok olur gider."* diyerek üzüntüsünün asıl sebebini dile getirmişti. Resulullah da o durumda, yani üçüncüleri Allah olan o ikinin ikincisine "neden şüpheleniyorsun? Üçüncüsü Allah olan bu iki için ne diye üzülüyorsun?" Yani durum böyle iken neye endişe ediyorsun, endişen niye? Üzülme Allah bizimle beraberdir, diyordu.

Şöyle bir düşünülsün, Mekke'de Resulullah'ı öldürmek maksadıyla evini dört bir yandan kuşattıkları ve Resulullah'ın onlara görünmeden geceleyin çıkıp Ebubekir'in evine gidip, onu da yanına alarak Sevr dağındaki mağaraya gittiği o hicret günleri ne tehlikeli günlerdi! O kadar düşma-

nın her tarafı didik didik aradıkları iki zatın bir ıssız mağarada saklandıkları korkulu saatler... Ve öyle bir zamanda bile Resulullah'ın arkadaşına **"Üzülme, Allah kesinlikle bizimledir."** dediği anlar! İşte böyle bir anda bile Resulullah'ın hiçbir hüznü caiz görmeyen o iman ve yakın hali, o iman, metanet ve sekineti, ne ilâhî bir kuvvet, ne i'cazkâr bir müjdedir!

Sonra öyle kutsal bir endişe ve hüzünle sızlayan bir gönül, bu müjde üzerine derhal onu tasdik edip ilâhî bir sekinet ile o anda huzura kavuşan Sıddık'ın kalbindeki sadakat ve iman nasıl bir sadakat, bu ne kadar yüksek bir iman! O anda hakka'lyakîn tecelli eden ilâhî beraberlik ve ilâhî rahmetten inen Rabbani sekinet ne ezeli bir hakikat, ne sonsuz bir rahmet ve yardımdır.

Allah Teala, Resulünü bu halden sonra mansur ve muzaffer kıldı ve onu sizin görmediğiniz ordularla destekledi ve o kâfirlerin kelimesini, küfre davetlerini süfli kıldı, onu alçalttıkça alçaltı. Öyle ki, en alçak kelime o oldu. Birine kâfir demek en büyük hakaret sayılır oldu. Hâlbuki Allah'ın kelimesi, kelime-i tevhid en üstün, en yüce kelimedir. Allah aziz, (yani güçlüdür), hâkim (hikmet sahibi)dir. Yenilmez, yanılmaz, onunla uğraşılmaz, hükmüne, kararına karşı gelinmez, O'nun koruduğu yok edilmez, kahrettiği de kurtarılamaz. Sebepler O'na değil, O sebeplere hükmeder. Hükmü ve tedbiri de ayniyle hikmettir. O'nun şanı ve celali başkalarının yardımına muhtaç olmaktan münezzehtir. Kulların Allah'ın dinine yardım ve Allah'ın kelimesini yüceltmek için topyekün cihadla emrolunmaları hem onun kulları üzerindeki bir hakkı, izzeti ve şanıdır. Hem de onların menfaatlerinin gereği olan bir hikmettir.

41- ***Ey müminler! İster hafif techizatla, ister ağırlıklı olarak seferber olun ve mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Eğer bilirseniz böylesi sizin için daha hayırlıdır.***

Gerek hafif, gerek ağır hangi halde olursanız olun, yani gerek size kolay gelsin, gerek ağır gelsin, genç ve ihtiyar, bekâr ve evli, işsiz ve meşgul, fakir ve zengin, piyade ve süvari, ister ağır silahlarla ister hafif silahlarla, kendi durumunuz ve silah durumunuz her ne ise savaşa katılabilenleriniz, hepiniz hiç beklemeden akın akın seferber olun. Mallarınızla ve canlarınızla cihad edin. Hem malla, hem canla katılmaya gücü yeten ikisiyle birden, yalnız malla katılabilen malıyla, yalnız canıyla katılmaya gücü yetenler de canıyla gücü yettiği ölçüde cihad etsin. Hepiniz topyekûn cihada katılınız. Böyle topyekûn cihad sizin için, tamamen hayırdır. Yani hayrın ne olduğunu bilmek melekesine ve duygusuna sahip iseniz biliniz bu sizin için hayırdır. Bilirseniz cihada koşarsınız.

Bu kayıt da hayır olan cihadın ilme, yani bu işi iyi bilmeye bağlı olduğuna, bilginin özünün de hangi işin daha hayırlı olduğunu bilmek demek olduğuna işaret vardır. Ayrıca dış düşmanları tanımadan evvel kişinin kendi kendisini tanıması, bilgisizlikten kurtulup cehaletini yenmesi gerekir. Ki, bu da nefse karşı cihaddır. Buna *"cihadı ekber"* denilir.

Nefisle, yani bizzat şahıs olarak katılacağı cihad türlü türlüdür. Bizzat savaşa katılmak, savaşa katılacakları bilgilendirmek için eğitici görevi üstlenmek, cihadın ahkâmını ve önemini anlatmak, bu konuda Allah Teâlâ'nın emirlerini talim eylemek, komutan olarak bizzat savaşı yönetmek, düşmanın harekâtı, ihtiyaçları ve eksikleri hakkında bilgi toplamak için istihbarat görevi yapmak ve savaş hakkında kendi bildiklerini ve tecrübelerini ilgililere bildirmek ve Allah rızası için bu yönde çeşitli hizmetler vermek. Hâsılı Müslümanları güçlü kılacak ve düşmanı vehim ve şüpheye düşürecek her türlü çaba ve gayret bizzat savaşa katılmak sayılır. *Şu halde bu gibi hizmetlere koşarken kendi cebinden harcayacağı paralar da mal ile cihada girer. Bu konuda Allah rızası için çaba harcamak, herşeyden önce kendi nefsinin tembelliğine ve ataletine karşı, rahatına düşkünlüğüne karşı yapılmış bir fedakârlıktır.* Malını, bu uğurda harcaması da mala mülke olan ihtirasını yenmeye yönelik bir fedakârlıktır.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bu ayet-i kerimelerde daha önce Allah Resulü ile birlikte birçok savaşa katılmış olan bazı sahabeler Tebük seferine iştirak etmedikleri için uyarılmaktadır. Bu da bize gösteriyor ki, geçmişte İslam için faydalı şeyler yapmış olmamız, hatta cihad etmiş olmamız bize bu gün yapmamız gereken vazifelerden sorumluluğu kaldırmaz. Cihad ömür boyu devam edecek bir vazifedir. Allah taraftarları ile şeytani düzen taraftarlarının mücadelesi kıyamete kadar bakidir. Bu anlayış sebebiyledir ki Ebu Eyyub El-Ensari hazretleri doksan küsur yaşında olmasına rağmen İstanbul'un fethi için oluşturulan orduya iştirak etmiştir.

2. Bu cihad bazen kıtal şeklinde, bazen siyasi cihad şeklinde bazen emribil ma'rur ve nehyi anil münker şeklinde devam eder. Bu çalışmaları yaparken en çok dikkat etmemiz gereken husus kimin safında yer aldığımız ve peşinden gittiklerimizin nereye hizmet ettikleridir. Cihad vazifesi tek başına icra edilemez.

3. Bunun için Allah Teâlâ bu göreve topluca herkesin katılması şeklinde emir buyuruyor. Her kademe ve her güçte insanın mutlaka cihad çalışmalarına katılmaları gerektiğini emir buyurarak "gerek hafif ve gerekse ağır olarak" hazırlanılması gerektiğini ifede ediyor.

15. DERS

HADİS-İ ŞERİF

İyiliği emretmek, kötülüklerden sakındırmak/ 2 (Emr-i Bi'l Ma'ruf, Nehy-i Anil Münker)

«إِنَّ أَوَّلَ مَا دخَلَ النَّقْصُ عَلَى بَنِي إِسْرائيلَ أَنَّه كَانَ الرَّجُلُ يَلْقَى الرَّجُلَ فَيَقُولُ : يَا هَذَا اتَّقِ اللَّه وَدعْ مَا تَصْنَعُ فَإِنَّهُ لا يَحِلُّ لك ، ثُم يَلْقَاهُ مِن الْغَدِ وَهُو عَلَى حالِه ، فلا يَمْنَعُه ذلك أَنْ يكُونَ أَكِيلَهُ وشَرِيبَهُ وَقعِيدَهُ ، فَلَمَّا فَعَلُوا ذَلِكَ ضَرَبَ اللَّه قُلُوبَ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ » ثُمَّ قال : { لُعِنَ الَّذِينَ كَفَروا مِنْ بنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ داوُدَ وعِيسَى ابنِ مَرْيَم ذلك بما عَصَوْا وكَانوا يعْتَدُونَ ، كَانُوا لا يَتَنَاهَوْنَ عنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ ما كانُوا يَفْعلُون صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم تَرى كثِيراً مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ }

إلى قوله { فَاسِقُونَ } [المائدة : 78، 81] ثُمَّ قَالَ : « كَلاَّ ، وَاللَّه لَتَأْمُرُنَّ بالْمعْرُوف ، وَلَتَنْهوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ، ولَتَأْخُذُنَّ عَلَى يَدِ الظَّالِمِ ، ولَتَأْطِرُنَّهُ عَلَى الْحَقِّ أَطْراً ، ولَتقْصُرُنَّهُ عَلَى الْحَقِّ قَصْراً ، أَوْ لَيَضْرِبَنَّ اللَّه بقُلُوبِ بَعْضِكُمْ عَلَى بَعْضٍ ، ثُمَّ لَيَلْعَنكُمْ كَمَا لَعَنَهُمْ »

Abdullah b. Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"İsrail oğulları arasında ilk bozulma şöyle oldu: Bir adam (yanlış

yapan) bir adama rastladığında, 'Be adam, Allah'tan kork ve şu yaptığın işi terk et. Zira bu sana helal değildir.' derdi. Ertesi günü adamı aynı şeyi yaparken görürdü. O adamın bu işi yapması onu onunla birlikte yemekten, içmekten ve oturmaktan alıkoymazdı. Bunu yapınca da Allah onların kalplerini birbirine benzetti."

Sonra Rasulullah (sav) şu ayeti okudu: *"İsrail oğullarından inkâr edenler isyan etmeleri ve haddi aşmaları sebebiyle Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lânetlenmiştir. Onlar yaptıkları kötülükten el çekmiyorlardı. Ne kötü iş işliyorlardı. Onlardan çoğunun inkâr edenlerle dost olduklarını görürsün. Nefislerinin kendileri için yapıp gönderdiği şey ne kötüdür. Allah onlara gazap etmiştir ve onlar azapta ebedi kalacaklardır. Şayet Allah'a, peygambere ve ona indirilene inansalardı o inkâr edenleri dost edinmezlerdi. Ama onlardan çoğu yoldan çıkmış kişilerdir."* *(Maide: 81, 82, 88, 89)* Sonra şöyle buyurdu:

"Hayır vallahi, ya iyiliği emredip kötülükten men eder, zalimin elinden tutar, onu hakka döndürür ve hak üzerinde tutarsınız, ya da Allah kalplerini birbirine benzetir. Sonra da onlara lânet ettiği gibi size de lâneteder."

Bu, Ebû Davud'un lafzıdır.

Tirmizî'nin lafzı şöyledir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"İsrail oğulları mâsiyete dalınca âlimleri onları men etti. Ancak onlar vazgeçmediler. Böyle iken âlimler onların meclislerinde oturdu, birlikte yediler, birlikte içtiler. Bunun üzerine Allah onların kalplerini birbirine benzetti. Onlara isyan etmeleri ve haddi aşmaları sebebiyle Davud'un ve İsa b. Meryem'in diliyle lânet etti."

Rasulullah (sav) yaslanmış bir vaziyette idi, oturdu, şöyle buyurdu:

"Nefsimi yed-i kudretinde bulunduran Zât'a and olsun ki, onları Hakk'a tâbi kılıncaya kadar bu böyle devam edecektir." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslüman hakkı tebliğ etmek, yanlış yapanları uyarmakla mükelleftir. Uyarılara rağmen, kötülüklerine devam edenlerin, haram kazanç sahiplerinin sofralarından uzak durmak gerekir. Onlarla ilişkileri belli düzeylerde tutmak gerekir. Fıskında ısrarcı olanlarla birlikte olun-

1) Ebu Davud ve Tirmizi rivayet etmiştir.

maz. Onlarla dostluk kurulup meclislerinde bulunulmaz. Bu gibi durumlar, hem yanlışları tasvip etmek manasına gelir, hem de zaman içinde yanlışlara kendisinin de kapılmasına sebep olur. 'Söyle arkadaşını, senin kim olduğunu söyleyeyim' sözü çok manalar ifade eder. Herkes kendi ahlakına uygun insanlarla düşüp kalkar. Kötüler kötülerle, iyiler de iyilerle dostluk kurarlar. Tezat arkadaşlıklarda şeytan kötülerle birlikte olur ve iyileri yoldan çıkarırlar. Kötülerle birlikte olmak, kötü amellerde bulunmayı gerektirir. İnandığı gibi yaşamaya mani olur. Bir süre sonra da yaşadığı kötüyü inanç felsefesi haline getirir. 'İnandığınız gibi yaşamıyorsanız, yaşadığınız gibi inanmaya başlarsınız' sözü buna en güzel örnektir.

2. Bozulma böyle başlar. Değişme ve sapma böyle olur. Müslümanlar inandıkları gibi yaşamak zorundadırlar. Bunu başaramayanlar, yaşadıkları gibi düşünmeye başlarlar. Allah korusun sonunda da hem kendileri sapar, hem de ardından gelenleri saptırırlar. İsrailoğullarının din adamları böyle olmuştur. Kötülükleri engelleyememişler, kötülerle ilişkilerini kesmemişler, birlikte yaşamışlar ve sonunda kendileri de kötülerden olmuşlardır. Allah da onları birbirlerine benzetmiştir. Kötüler, iyileri de kötü duruma getirmişlerdir.

3. İnkar edenlerle dostluk kurulamaz. Dostluk, iman edenlerle olur. Kötülerle sadece onları iyiliğe davet için irtibat kurulur.

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ }

وإني سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم يَقُولُ: « إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوُا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعُمَّهُمُ اللهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ »

Hz.Ebûbekir es-Sıddîk (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Ey insanlar, siz 'Ey iman edenler, siz nefsinize bakın. Doğru yola giderseniz yoldan çıkmış kişinin zararı size dokunmaz.' (Maide: 105) ayetini okuyorsunuz. Hâlbuki ben Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle diyordu:

"İnsanlar zalimi görüp de zulmüne mani olmazlarsa en kısa zamanda Allah onları umumi bir azaba uğratır." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Zalime ve onun zulmüne mani olmakla mükellefiz. Eğer bunu başaramaz , zulmü ortadan kaldıramaz ve zalime mani olmaz isek, genel bir

2) Hadisi Ebû Davud,Tirmizî ve Nesâî sahih senetlerle rivayet etmiştir.

azaba maruz kalabiliriz. Son yüzyılda Müslümanların başlarına gelen binlerce azabın belki de sebebi budur. Müslümanlar zalimlere ve zulümlere mani olamadılar ve İslam coğrafyalarında binbir türlü azap yaşandı. Tam ümmet ayağa kalkacak iken, zalimler strateji değiştirdi. Müslümanları 'dost' ilan etti ve inançlarını bozmaya başladılar. Tesettürü serbest bıraktırıp kot'u yaygınlaştırdılar. Başörtüsüne müsaade edip sokaklarda göbek attırdılar. Kandil gününü kutlatıp ertesi gün dansöz oynattırdılar. Ve en önemlisi bütün bunları İslam'a 'uygundur' diye yutturdular... Bunların tamamı, Müslümanların zalimlere karşı meyletmesinden kaynaklandı. Güçlülerle birlikte olmayı 'basiret', sömürgecilerle ittifak kurmayı iyi siyaset, onların politikalarını eleştirmeyi ahmaklık olarak gösterdiler. 'Bükemediğin eli öpeceksin' aşağılık sözünü feraset zannettiler. Onlar bütün bunlarla haşa Hz. Peygamber (sav)'in Mute savaşında üç bin kişilik ordusunu, Bizans'ın yüzbin kişilik ordusuna karşı savaşa yollamasını adeta siyaset bilmez olarak ilan ettiler.

« يُؤْتَـــى بالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيامةِ فَيُلْقَى فِي النَّار ، فَتَنْدلِقُ أَقْتَابُ بَطْنِه ، فيَدُورُ بِهَا كَمَا يَـــدُورُ الحِمَـــارُ فِي الرَّحـــا ، فَيجْتَمِعُ إِلَيْهِ أَهْلُ النَّار فَيَقُولُونَ : يَا فُلانُ مَالَكَ ؟ أَلَمْ تَكُن تَـــأْمُرُ بِـــالمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ ؟ فَيَقُولُ : بَلَى ، كُنْتُ آمُرُ بالمَعْرُوفِ وَلاَ آتِيه ، وَأَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيه »

Ebû Zeyd Üsâme b. Zeyd b. Harise (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü kişi getirilir ve cehenneme atılır. Bağırsakları dışarı çıkar ve değirmendeki eşeğin dönüşü gibi onlarla döner durur. Cehennem ahalisi onun yanına toplanır ve,

"Ey falan bu ne hâl? Sen iyiliği emredip kötülükten sakındırmıyor muydun?" derler. Adam:

"Evet, ben iyiliği emrediyordum, fakat kendim yapmıyordum. Kötülükten sakındırıyordum, fakat kendim yapıyordum." der." *(3)*

3) Buhari ve Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İyiliği emreden Müslümanlar, birinci derecede kendileri iyilik üzere yaşayacaklar, kötülükten men ediyorlarsa, kendileri kötülük yapmayacaklardır. Bunun tersini yapanlarla ilgili yukarıdaki hadiste dehşetli bir ikaz ve örnekleme vardır.

2. İnsanlar dünyada bile kötülük yaptıklarında utanır ve çevresinin bakış ve sözlerinden rahatsız olurlar. Bu utanmanın öte dünyadaki durumunu hayal edersek, orada insanların nasıl bir utanma ile karşılaşacaklarını tasavvur bile edemeyiz. Rabbimiz hepimizi bu tür ortamlardan korusun. Yüce Allah hiçbir Müslüman'ı bu utanma ortamı ile baş başa bırakmasın.

15. DERS

DAVET FIKHI

Anlayışları Tashih Edip Eğilimleri Olgunlaştırmak/1

Geçen hafta işlenen dersimizden sonra ikinci merhale gelir. Bu merhale de anlayışları düzeltip, sempatiyi/eğilimi olgunlaştırmaktır. Bu birinci merhalede oluşturulan gelişmeleri tamamlamak içindir.

Bu durumda olan şahıs şu kategorilerden birisine dahildir.

1- İslam'dan ya tümüyle ya da kısmen habersiz olan insan:

Bu özelliklere sahip olan şahısta büyüklenme, inat ve çekişme yoktur. Aksine öğrenmeye büyük arzu ve istek vardır. Hatta pratik uygulamaya da büyük şevk duyar. İşte bu gibilerinde problem İslamî mefhumların tashih edilmesi ve İslamî hükümlerin pratik hayatta özendirilmesi merkezinde kümeleşmektedir. Bunun yolları da şunlardır:

a) İslam'ın hakikati, mahiyeti, insanın ferdi hayatı üzerindeki etkileri, diğer mezhep ve gruplara bakış açısı etrafında sürekli ferdi diyalog halinde olmak.

b) Yönlendirici ders halkaları oluşturmak. (Asr-ı Saadet Dersleri gibi) Bu ders halkalarını periyodik bir şekilde, konusunda kendini iyi yetiştirmiş bir davetçi idare edecek ve Müslümanların bu dini yaşadıkları devirlerdeki durumlarıyla, İslam'a sırtını dönerek şuradan buradan ithal edilen beşer ürünü kanunlarla idare edilmeye başlandığı şu anını iyice irdeleyecek.

c) Bu konuda kitaplar okunmalıdır.

d) İslam'ı güzel anlayarak; bilinçli ve dikkatli bir şekilde İslamî heyecanla aşırıya kaçmadan bir hayat tarzı/yaşam şekli oluşturmak lazımdır.

En azından İslamî sahada mevcut olan simgelere bakışları çevirmek gerekir. Bu nefislerde yardımlaşma ve tabi olma duygularını doğurur. En azından etkileşme ve benzeşmeyi sağlar.

2- İslam'ı Bütünüyle ya da Bir Kısmıyla Bilen İnsan:

Kişi İslam'ı tümüyle veya bazı yönleriyle bilir. Ancak bu bilgiler hurafe ve deforme olmuş bilgilerdir. Bununla beraber bu kişi kibirli dik kafalı ve değildir. Aksine İslam'ın temiz, berrak ve parlak hakikatini gerçek şekliyle öğrenmeye ve hatta amel etmeye karşı kendisinde büyük bir arzu vardır.

Bu gibilerle yapılacak konuşmaların ana temasını İslam'ın etrafında dolaşan şüpheler ile İslam'a atılın iftira ve yalanlar oluşturmalıdır. Bu konuşmalarda İslam'a atılan iftiraların insanların zihinlerinde meydana getirdiği bozulmadan, fikri ve askeri savaşlardan bahsedersin. Bunun yolu da şöyledir:

a) Bu yalan ve şüpheler etrafında sürekli ferdi diyalog kurmak:

Bu yalan ve şüpheler etrafında yeni ve dikkatli dersler hazırlayarak İslam'ın bakış açısını ortaya koymak ve bunlardan teker teker kurtulma yollarını göstermek.

b) Bu konuyla alakalı yazılmış kitaplar tavsiye etmek

İnsanların zihinlerini bu tür şeyleri hayal etmekten korumak, onlarda şüphe ve tereddütlerin meydana getireceği tahripleri önlemek için bu ders halkalarına başka insanlar çağrılmalıdır.

3- İslam'ı Tam Olarak Bilen Ancak Bazı Yönleriyle Tatbikten ve Davetten Kaçınan İnsan:

Bu gibi kişiler ya korktukları için ya da bu görevi yerine getirebilecekleri metot ve donanımlara sahip olmadıkları için İslam'ın emirlerini uygulamadan geri kalırlar.

a) Allah'ın emrinin/İslam şeriatının tek başına egemen olması için sürekli olarak ferdi diyalog kurulmalıdır. Özellikle de ölüm düşüncesi ve rızk meselesi ile İslam'ın bir kısmını alıp bir kısmını bırakmanın fert ve cemaat üzerinde meydana getirdiği tehlike ve etkilere dikkat çekilmelidir. Konuşmaya başlamadan önce bu iki konuda kapsayıcı ve bilinçli bir ders çok güzel bir şekilde hazırlanmalıdır.

b) Özendirici/aydınlatıcı ve herkese açık olan ders halkaları oluşturmak. Davetçilerden birisi periyodik olarak Kur'an ve Hadis dersleri vermeyi üstlenecek. Özellikle de Kur'an kıssaları ve Sünnet-i Seniyye üzerinde duracak. Bu derslerin asıl hedefi ise diğer ümmetlerin de içine düştü-

ğü İslam'ın bir kısmını ya da bir cüzünü kabullenip (sadece bunları) yaşama ile İslamî hayatı yaşamaktan korkma meselesi oluşturmalıdır. Böyle davranmasının kendisini vebal ve günahtan kurtaramayacağı gibi bir kurtuluş yolu da gösteremeyeceğinin üzerinde durulmalıdır.

c) Sürekli tekrar eden günlük olaylar ve bunlardan ibret alma hususu üzerinde durulmalıdır. Mesela yangın, çarpışma, zelzele ve boğulma gibi.

İşte bu gibi olaylar eğer güzel anlatılırsa kalbe yerleşmiş olan korkunun ilacıdır ve onu kökünden silip atar.

İslamî çalışma alanında bu gün devam eden kopmalar, geri kalmışlık ve bitkinlik. Evet, bütün bunların temelinde İslam'ı bölüp parçalama olmasıydı İslam düşmanları İslamî çalışmaları caydıramaz/korkutamazdı ve yorulma da geri dönme de olamazdı.

4- İslam'ı Tam Olarak Bilen, Onunla Kendi Nefsinde Amel Eden Ancak Uzleti ve Tek başına Kalmayı Seçen İnsan:

Bu gibilerle Allah'a davet görevinin farziyeti ve faydaları üzerinde durulur, uzleti ve tek başına yaşamayı terk edip cemaatle birlikte çalışma yapmanın önemi üzerinde konuşulur.

a) Uzleti ve ferdiyetçiliği terk edip çalışmaların cemaatle yapılması ve Allah'a davet konuları etrafında sürekli olarak ferdi konuşmalar yapılmak suretiyle diyaloglar kurulmalıdır.

b) Uzleti ve ferdiyetçiliği terk etmek, cemaatle birlikte çalışma yapmak ve Allah'a davet mevzuları etrafında, silsile şeklinde herkese açık ders halkaları oluşturulmalıdır. Eğer bu dersler kitap, kıssa ve İslam tarihiyle alakalı olursa çok daha güzel olur.

c) İslam âleminin köklü geçmişini anımsatarak, Allah'a davet görevinin ihmalinin, uzlete çekilmenin, ferdiyetçilik peşinde olmanın ve cemaatle çalışmayı terk etmenin doğurduğu kötü neticeleri göstermek lazımdır.

5- İslam'ı Tümüyle Bilen, Kendi Nefsinde Tam Olarak Yaşayan, Davet Görevini Yerine Getiren Ancak Bunu Tek Başına Yapan İnsan:

Az evvel de anlattığımız gibi bu gibilerle yapılacak konuşmalar; ferdiyetçiliğin ya da uzlete çekilmenin doğurduğu kötü neticeler ve cemaatle birlikte hareket etmenin önemi etrafında olmalıdır.

15. DERS

KAVRAMLAR

Deccal

Deccal lafzı, çok hile yapan, çok yalan söyleyen mânâsına gelir. Resûl-i Ekrem (sav) sahabe-i kirama deccal konusunda o kadar çok bilgi vermiştir ki, bir çoğu "deccal fitnesinden" korkuya kapılmıştır.

Aliyyü'l Kari, Fıkh-ı Ekber şerhinde "deccalın" harikalarından bahsederken, "Bir insanı öldürüp dirilteceği de rivayetler arasındadır. Deccal ile ilgili bu hârika istikballe ilgilidir." buyurmaktadır. "Deccal" in birçok harikalar göstereceği ve akılları gözlerinde olan ve kalplerinde maraz bulunanların bu harikalara kapılıp, cennet hayaliyle cehenneme gideceği bilinmektedir. İnsanların hevâlarına dayanan bütün ideolojiler, akla uygun yalanlara propagandaya dayandığı için, deccalin tuzakları hükmündedirler.

Fesad

Fahruddin-i Razi: "Fesad, bir şeyin faydalı olmaktan çıkmasıdır. Bunun zıddı ise,salâhtır."(1) şeklinde tarif etmiştir. Usûl-i fıkıh kitaplarının tamamında "maslahat" üzerinde hassasiyetle durulur. Genellikle maslahatlar; "zarûriyat, hâciyat ve tahsiniyat" kısımlarına ayrılmıştır.(2) Maslahat Fesadın zıddı olup, iyi olma, düzelme, menfaat ve iyiliğe vasıta olma gibi mânâlara gelir.(3) Zıddı ise, mefsedettir.

1) Fahrüddin-i Razi, Mefatihû'! Gayb (Tefsir-i Kebir), Ank.1988, c. II, sh. 39.
2) Ömer Nasûhi Bilmen, Hukuk-u İslâmiyye ve Istılâmat-ı Fıkhiyye Kamusu, İst. 1976, c. I, sh. 199 vd. Madde: 506-516.
3) Râğıb el-Isfahani, a.g.e., sh. 419- 420. Ayrıca M. Ma'ruf Devâlibi, el-Medhal, Şam 1985, sh. 301-302, Ömer Nasûhi Bilmen, a.g.e., c. I, sh.18.

İslâm dini insanların canlarını, mallarını, akıllarını, dinlerini ve nesillerini korumayı "zaruriyat" mertebesinde görmüştür. Bu sebeple dinî hükümler; maslahatı celb ve mefsedeti (fesadı) defetme esasına dayanır. Nitekim İslâm ûleması: "Had cezalarının tatbikinden maksad, insanlığı fitne ve fesaddan kurtarmaktır."(4) diyerek, bu inceliğe işaret etmişlerdir.

Hevâ ve heveslerini ilâh edinen insanlar, yeryüzünde kendi keyiflerine göre bir sistem kurmayı arzu ederler. Hedeflerine varabilmek için hiç bir kaide ve kural tanımazlar. İbn-i Kaffâl (ra)'ın "fesad" ile ilgili açıklamasında bu nokta sarihtir: "Allahû Teâla (cc)'ya açıkça isyan, yeryüzünü fesada vermek olarak kabul edilmiştir. Çünkü İslâmî hükümler; insanlar için konulmuş kanunlardır. İnsanlar buna sımsıkı sarıldıkları zaman, düşmanlık ortadan kalkar ve herkes kendi ameliyle meşgul olur. Böylece hem yeryüzünün, hem de orada yaşayan insanların salâhı gerçekleşir. Ancak insanlar kendi nefsinin arzuladığı şeyleri yapmaya başlarsa, o zaman fesad ortaya çıkar." Mesele bu açıdan ele alındığı zaman, yeryüzündeki fesadı ve fesadın kaynağını tesbit etmek kolaylaşır. Kâfirler ve münafıklar; gayrımeşrû amelleriyle fesadı yayarlar. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: ***Kendilerine `yeryüzünde fesad çıkarmayın' denildiği zaman `Biz ancak ıslâh edicileriz' derler. Gözünüzü açın!.. Onlar muhakkak ki fesadçıların (müfsidlerin) ta kendileridir. Fakat şuurlarını işletemezler.***"(Bakara Sûresi, 11-12) hükmü beyan buyurulmuştur.

İnsanların toplum içerisindeki haklarını tesbit etmek ve cemiyet düzenini tesis etmek, siyasetle yakından alâkalıdır. Malûm olduğu üzere siyaset; "insanları dünya ve ahirette kurtulacakları yola irşad etmekle, onların salâh ve menfaatlerine çalışmak" şeklinde tarif edilmiştir(5) İnsanların hevâ ve heveslerini tatmine yönelen "zâlim siyaset" fesadın yayılmasına vesile olur. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"İnsanlardan öyle kimseler vardır ki, onun dünya hayatına âid sözü hoşunuza gider. Ve o (kimse) kalbinde olana Allah'ı şahid tutar. Halbuki o düşmanların en amansızıdır. O iktidara (velâyete) geldiğinde, yeryüzünde fesad çıkarmaya, ekini ve nesilleri helâk etmeye koşar. Allah ise fesadı sevmez.***"(Bakara Sûresi, 204-205) hükmü beyan buyurulmuştur. Muhakkak ki zâlim siyasette; hem tahrip etme, hem şüphe uyandırma, geçerli birer usûldür. Günümüz müslü-

4) İmam-ı Merginani, el-Hidaye Şerhû Bıtlayetü'I Mübtedi, Kahire 1965, c. II, sh. 98. Ayrıca, İbn-i Abidin, Reddü'l-Muhtar Ale'd-Dürri'I-Mulıtar, İst. 11983, c. VI; Fetbû'! Kadir, Beyrut 1316, c. IV, sh. 129.

5) Geniş bilgi için bkz. İmam-ı Merginani, a.g.e., c. II, sh. 102. Ayrıca İbn-i Abidin, a.g.e., c. IV, sh. 156- 157.

manları, düşmanın en amansızı olan zâlim politikacıları, daha yakından tanıma imkânına sahiptirler.

Yeryüzünde fesad çıkaranlar (kâfirler ve münafıklar), kalben korkaktırlar, gayrımeşrû amelleriyle fesadı gündeme getirirler. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: *"İnsanlardan öyle kimseler vardır ki, kendileri iman etmiş olmadıkları halde, `Allah'a ve ahiret gününe inandık derler. Halbuki onlar inanıcı (insan)lar değildir. Allah'ı da iman edenleri de (güya) aldatırlar. Halbuki onlar kendilerinden başkasını aldatmazlar da, yine farkına varmazlar. Kalplerinde hastalık vardır. Allah'da hastalıklarını arttırmıştır!... Yalan söylemekte oldukları için de onlara acıklı bir azab vardır. Kendilerine `yeryüzünde fesad çıkarmayın' denildiği zaman `Biz ancak ıslâh edicileriz' derler. Gözünüzü açın!.. Onlar muhakkak ki fesadçıların (müfsidlerin) ta kendilerdir. Fakat şuurlarını işletemezler."* (Bakara Sûresi, 8-12) hükmü beyan buyurulmuştur.

Yeryüzünde fesad çıkaranlar (kâfirler ve münafıklar), hırs sebebiyle birbirleriyle yardımlaşırlar. Hatta birbirlerinin velâyeti noktasında çok hassastırlar. Bu hakikat, tarih boyunca hissedilmiş ve yaşanmıştır. Dolayısıyla mü'minlerin (muslihlerin), fesada ve müfsidlere karşı ortak bir cephe meydana getirmeye gayret etmeleri zaruridir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: *"Kâfir olanlar bile birbirlerinin velisidirler. Eğer siz bunu yapmazsanız, yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesad (fesâdun kehiyr) olur."*(Enfal Sûresi, 73) hükmü beyan buyurulmuştur. Günümüzde fitne ve fesadın iktidarı, bütün müesseseleriyle ayaktadır. Müslümanlar ise, birbirlerinin velâyetine râzı olmamanın ızdırabını yaşamaktadırlar.

Hevâ ve heveslerini ilâh edinen zümreler; yeryüzünde, fesadın iktidarını sağlamış ve bunun devamı için müesseseler kurmuştur. Müslümanlara (muhlislere) düşen görev, şikayet ve sızlanmayı bir tarafa bırakıp, Allahû Teâla (cc)'nın râzı olacağı amelleri ihlâsla edâ etmeleridir. Bu gerçekleşmediği müddetçe, bozguncu ve zalimlerin iktidarı devam eder. Zira sünnetullahta değişme olmaz. Firaset sahibi mü'minlerin, müfsidlere karşı sünnete uygun mücadele vermeleri zaruridir.

16. DERS

TEFSİR

Dırar Mescidi

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا
بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ مِنْ
قَبْلُ ۚ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ ۖ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ
مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ
يَتَطَهَّرُوا ۚ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾ أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ
عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ
عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَاللّٰهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا
رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

107- Bir de Müslümanlara zarar vermek, kâfirlik etmek ve Müslümanların arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah ve Resulü'ne karşı savaş açmış olanı beklemek için mescid yapanlar var. "İyilikten başka bir

maksadımız yoktu." diye yemin de edecekler. Fakat bunların kesinlikle yalancı olduklarına Allah şahittir.

Münafıklardan bazısı Kuba Mescidi ile Mescidi Nebi'nin, semtlerine uzak olduğunu, hasta ve yaşlı kimselerin bu mescitlere gitmekte zorlandıklarını ve benzer sıkıntıların yağmurlu ve soğuk günlerde kendileri için de geçerli olduğunu belirterek bir Mescid enşa ettiler.

Ancak asıl niyetleri; bununla Müslümanlara zarar vermeye çalışmak ve kâfirlik etmek, içlerindeki küfrü güçlendirmek ve müminler arasına tefrika (ayrılık) sokmak, onları biribirine düşürmek, Allah'a ve Resulü'ne savaş açmış, harbetmeye kalkışmış olan kimselere yataklık yapmak, onların müminler aleyhine gözcülük yapmalarına yardımcı olmaktı.

Rivayet olunuyor ki, Uhud Savaşı'nda şehid düşen ve melekler tarafından gasledilen Hanzale (ra)'nin babası olan Ebu Amir, cahiliyye devrinde Hıristiyanlığa girmiş, ilim tahsilinde bulunmuş ve rahip olmuştu. Resulullah'ın peygamberliği üzerine itibarı sarsıldığından, Hz.Peygamber aleyhinde düşmanca dolaplar çevirmeye başladı. Mekke müşriklerini tahrik ve teşvik ederek Uhud Savaşı'na düşmanlar safında katıldı. Resulullah'a seslenerek: *"Seninle savaşa tutuşan hangi kavmi bulursam, onlarla birlik olup sana karşı savaşacağım."* demiş ve Huneyn Savaşı'na kadar hep böyle yapmıştı. Huneyn'de Havazin kabileleri hezimete uğradığı gün Şam'a kaçmış ve kaçarken münafıklara; *"Gücünüz yettiği kadar kuvvet ve silah hazırlayın, ben Kayser'e gideceğim ve asker getirip Muhammed'i ve ashabını Medine'den çıkaracağım."* diye haber göndermişti. Bundan dolayı onlar da Kuba Mescidi'nin biraz ötesinde başka bir mescid yapmışlar ve Hz. Peygamber'e gelerek, *"Sakatlar ve ihtiyaç sahipleri için kışın yağmurlu havalarda hizmet vermek üzere bir mescid bina ettik. Burada bize namaz kıldırıp bereketle dua etmenizi arzu ediyoruz."* demişlerdi. Resulullah da: ***"Şimdi sefere çıkmak üzereyim, meşgulüm, inşallah dönüp geldiğimizde kılarız."*** buyurmuştu.

Münafıklar, Mescidlerine meşruiyet kazandırmak için açılışını Allah Resulü'nün yapmasında ısrar ediyorlar, Resulullah'ın gelip namaz kılıp dua etmesini istiyorlardı. Bunun için Resulullah'ın Tebük'ten dönüşü esnasında tekrar müracaat edip mescide gelmesini istediler. Bunun üzerine işte bu âyetler nazil oldu. Sonra Hz. Peygamber, Malik b. Duhşum, Ma'n b. Adiyy, Amir b. Seken ile Vahşî'yi çağırdı ve: **"Gidiniz şu ahalisi zalim mescidi yıkıp yakınız!"** buyurdu. Onlar da öyle yaptılar ve yerinin çöplük yapılmasını emreyledi. O fasık Ebu Amir de Şam'da kaldı ve orada helâk oldu.

108- ***O mescit içinde sen kesinlikle namaza durma. Ta ilk gününde temeli takva üzerine kurulan mescit elbette içinde namaz kılmana daha layıktır. Onun içinde günahlarından arınmayı seven kişiler vardır. Allah da arınmış, ak pak olmuş olanları sever.***

O Kuba mescidi ki, temelini hicretin ilk günlerinde orada namaz kıldırmakla Resulullah bizzat atmıştı ve Kuba'da kaldığı Pazartesi, Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri beş vakit namazı cemaatle kıldırmıştı.

Senin içinde namaz kılmana en çok hak kazanmış olan yer burasıdır.

Denilmiştir ki, bu âyet nazil olunca Resulullah (sav) beraberinde bulunan bir grup Muhacirîn ile yürüyüp Kuba mescidine vardı, kapısında biraz bekledi. İçinde Ensar oturuyorlardı. Bunun üzerine onlara "Siz mümin misiniz?" diye sordu. Cemaat sustu, hiç ses çıkarmadı. Sonra tekrar sordu. Hz. Ömer (ra): "Ya Resulullah! Şüphesiz ki mümindirler, ben de onlarla beraberim." dedi. Peygamberimiz (sav) buyurdu ki: "Kazaya razı olur musunuz?" Onlar "Evet" dediler. Buyurdu ki, "Belaya sabreder misiniz?" Onlar yine: "Evet" dediler. Buyurdu ki: "Bollukta şükreder misiniz?" Onlar yine: "Evet" dediler. Bunun üzerine Resulullah (sav): "Kâbe'nin Rabb'ı hakkı için bunlar mümindirler." buyurdu ve sonra oturdu. Daha sonra "Ey Ensar topluluğu! Allah azimüşşan sizi meth ü sena etti. Abdestte ne yapıyorsunuz?" buyurdu. Onlar da: "Dışkıyı üç taşla siliyoruz, sonra da su ile taharetleniyoruz." dediler. Resulallah şu âyeti tilavet buyurdu: **"Onda tertemiz olmayı seven birtakım erkekler vardır."** Bir de denilmiştir ki, idrar kalıntısını su ile yıkarlardı, hiç cünüp durmazlar, cünüp iken uyku uyumazlardı.

Hâsılı tatahhur; taharette mübalağa etmek, temizlik hususunda titiz davranmaktır. Şer'î anlamda taharet hem necasetten, yani maddi pisliklerden, hem de hades denilen cünüplükten ve manevi kirlerden arınmak demektir. Burada ise "dırar, küfür, tefrika ve ırsad" gibi fena hasletlere karşılık olarak kullanılmış olma karinesiyle tatahhurdan asıl maksat, cismanî olandan ziyade kalbî olan taharet söz konusudur. Yani günah, isyan, cimrilik ve tembellik gibi çirkin huylardan ve onların manevi lekelerinden iyice arınmak demek olduğu açıktır. Ayrıca Hz. Peygamber'in sorduğu ***"iman, sabır ve şükür"*** gibi sorular da konuya ışık tutmaktadır. Şu halde bütün bu değişik rivayetler, tefsirde tahsis mânâsına değildir, yalnızca maneviyata münhasır bırakılmayarak, işin maddi anlamda temizliğini de içine aldığını ve âyetin mânâ kapsamının geniş tutulması gerektiğine işaret vardır.

109- ***O halde binasını Allah korkusu ve Allah rızası üzerine kurmuş olan mı hayırlıdır, yoksa binasını yıkılmak üzere olan bir uçurumun kenarına kurup da onunla birlikte cehenneme yuvarlanan mı daha hayırlı? Allah, zalimler güruhunu hidayete erdirmez.***

Ayet-i kerime'de geçen "Cürûf" kelimesi dere kenarında sel sularının dibini yalayıp oyduğu, bıçık üzerinde kalan toprak veya çamur çıkıntısıdır ki, her an yıkılmaya hazır durumda bulunan bir yerdir. "Hâr" da bunun geriden çatlamış devrilmek üzere olan bir çeşididir ki, bunun üzerine yapıldığı düşünülen binanın ne kadar çürük bir yere, ne kadar çabuk göçecek bir zemine oturtulmuş olduğu ve ne kadar çabuk çökmeye mahkûm bulunduğu tasavvur olunsun. İşte din işlerini nifak ve fitne üzerine bina edenlerin vaziyeti tam buna benzer. Ve Allah, zalimler güruhuna hidayet etmez, başarılı kılmaz.

110- ***Onların kurmuş oldukları bu türlü binalar, kalpleri parça parça olmadıkça, kalblerinde bir nifak düğümü olup kalacaktır. Allah, alîmdir, hakîmdir.***

Onların, o zalim münafıkların bina ettikleri binaları, bu arada o yaptıkları mescid kalblerinde bir kuşku ve endişe düğümü olmaktan öte gitmez. Yani, daima ve her hal ü kârda gerek yapılı, gerek yıkık halde bulunsun ikisinde de dinî bir şüphe ve kuşkuya sebep olup duracaktır. Zira yapılı kaldığı halde öyle ayrı ve müstakil bir toplanma yerinde kendi kendilerine toplanıp kalblerindeki küfür ve nifakı birbirlerine yayıp, açıklamaları, kendi şüphe ve nifaklarını arttırmaktan başka bir şeye yaramayacaktır. Yıkıldığı halde ise nifaklarının açığa çıkmış ve anlaşılmış olması endişesini taşıyacaklarından dolayı kinleri ve telaşları artacaktır. Bundan sonra ne gibi bir muameleye tabi tutulacaklarını kestiremiyecekler ve yürekleri korku ve kuşku içinde titreyip duracaktır. Ta kalbleri parçalanıncaya kadar böyle kalacaklar. Yani o şüphe ve nifak kaynağı olan kalbleri iyice parça parça oluncaya kadar o şüphe ve kuşkuları sürüp gidecek. Ancak kalbleri parçalanınca bitecek. Fakat o kalbler onlarda bulunduğu müddetçe o şüphe ve fitne hastalığından kurtulmaları ihtimali yoktur.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam'a karşı direnecek güçleri olmayan, Müslümanlarla yiğitçe mücadele etmekten kaçınan İslam düşmanları ta asrı saadetten başlayarak İslam toplumunun içindeki münafıkları kullanmışlardır. Bunlar pirincin içindeki beyaz mermer kırıntıları gibidir. Görünüşte fark edilip ayırt edil-

meleri çok zordur. Ancak uzun süre de nifaklarını ve Müslümanlar için taşıdıkları kinlerini gizleyemezler. Mutlaka bir taraftan açık verip kendilerini meydana çıkarırlar.

2. Münafıkların bir kısmının görünüşte Müslümanların lehineymiş gibi görünen bir takım faaliyetleri ve islam'a yerdım ediyormuş gibi duruşları tamamen art niyete dayanmakta ve temelinde İslam'ı yıkmayı hedeflemektedir. Bunların Allah Resulünü dahi emellerine alet etmeye kalkışmaları ne kadar cüretkar olduklarını ve kimlere kadar ulaşabileceklerini göstermektedir. Bunun için şu Nebevi ölçü çok önemlidir: "İnsanları hak ile tanıyınız. Hakkı insanlarla tanımayınız."

3. Ümmeti Muhammed'in tek bir saf haline getirilerek dünya İslâm birliğini kurmayı hedeflemeyen hareket ve cemaatlere şüphe ile bakılmalı, her zaman güçlüden yana tavır koyanlar velevki ağızlarından Allah kelamını hiç eksik etmeseler bile bu gibi zevata itibar edilmemelidir. Zira, ümmetin derdini kendine dert edinmeyen, emperyalist işgalcilerle sarmaş dolaş olan bu gibileri ihanet içinde değilseler bile gaflet uykusundadırlar. Bize ise uyanık liderler lazımdır.

16. DERS
HADİS-İ ŞERİF

Zulüm ve zalimler

"Zalimler için ne samimi bir dost ne de sözü dinlenir bir şefaatçi vardır." (Ğafir: 18)

"Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur." (Hicr: 71)

« اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، واتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ، حَمَلَهُمْ على أَنْ سَفَكُوا دِماءَهُمْ واسْتَحَلُّوا مَحارِمَهُمْ »

Câbir (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Zulümden sakının. Zira zulüm kıyamet gününde zulmetler hâline gelecektir. Cimrilikten de sakının. Zira, cimrilik sizden öncekileri helâk etti. Onları birbirinin kanlarını dökmeye ve haram kılınan şeyleri helal görmeye sevk etti." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslümanlar asla zulüm yapmazlar. Yapmadıkları gibi, yeryüzündeki zulmü ortadan kaldırmaya çalışırlar. Çünkü Müslümanların asli görevlerinden birisi, yeryüzünde zulmü ortadan kaldırmaya yöneliktir. Karşılaştıkları kötülükleri eliyle düzeltme, gücü yetmiyor ise diliyle düzeltme, ona da gücü yetmiyor ise, o kötülüğe kin beslemekle emrolunmuşlardır.

2. Müslüman için cimrilikten sakınma çok önemlidir. Müslüman cimri değildir, olamaz da. Cimrilik, dünyayı sevme ve ona bağlanmaktan kay-

1) Müslim

naklıdır. Verdiğinde yoksul kalmak korkusu onu cimriliğe yöneltir. Halbuki pek çok emirde veren elin üstünlüğü ve verdikçe rızkının artırılacağı beyan olunur. Cimrilik, insanı sadece vermekten alıkoymaz, aynı zamanda haram şeyleri helal görmeye de iter.

« لَتُؤَدُّنَّ الْحُقُوقَ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيامَةِ حَتَّى يُقَادَ لِلشَّاةِ الْجَلْحَاءِ مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet gününde haklar elbette sahiplerine verilecektir. Hatta boynuzsuz koyun için boynuzlu koyuna kısas uygulanacaktır." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Yeryüzünde haksızlık yapanlar, yaptıkları ile kalmayacaklardır. Belki bu dünyada yaptıklarının yanlarına kar kalacağını sanacaklar, ancak bunun hesabını mutlaka vereceklerdir. Dünyada güçsüzleri ezip onlara zulmedenler, Allah'ın gücünün dışında hiç bir gücün olmadığı günde yaptıkları haksızlıkların bedellerini ödeyeceklerdir.

((مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ مِنَ الأَرْضِ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ))

Hz. Aişe (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kim haksız yere bir karış yere tecavüz ederse, o yerin yedi katı onun boynuna geçirilir." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Haksız yere ele geçirilen topraklar, işgal edilen ülkeler, sömürülen servetler, zalimlere kar kalmayacaktır. Yaptıkları her tecavüz ve işgalin hesabını mutlaka vereceklerdir. Dünyada rezil olacak, hesap gününde de işgal ettikleri toprakların yedi katı boyunlarına dolanacaktır.

2) Müslim
3) Buhari-Müslim

« إِنَّ اللَّه لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ فَإِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ ، ثُمَّ قَرَأَ : { وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِي ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ }

Ebû Musa (ra)'danrivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki, Allah zalime mühlet verir. Onu yakalayınca da kaçmasına meydan vermez." Sonra da "İşte Rabbin zulmeden şehirleri yakaladığında böyle yakalar. O'nun yakalaması çok elem verici ve çok şiddetlidir." (Hud: 102) ayetini okudu. (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Zalimler, çoğunlukla güç sahipleridir. Gücün ellerinde olması, onlara zulmetme hakkını verir. İslam ise, 'kuvveti değil, hakkı üstün tutar. Bu bakımdan Müslüman, güçlünün değil haklının yanında yer alır. Güçlü olmak, haklı olmak değildir.

2. Tarih boyunca sıradan insanlar gücün yanında, iman sahipleri ise haklının yanında yer almışlardır. Şartlar ne olursa olsun, haklının yanında yer almamız gerekir. Eğer bunu yapmaz ve güçlünün safında yer alırsak, onun zulmüne de ortak oluruz. Yüce Allah sadece o zulmedeni cezalandırmaz, ona destek verdiğimiz için bizi de cezalandırır.

3. Bu dünyada zalimlere mühlet verilmiştir. Kendilerine verilen mühlet elbet bir gün sona erecektir ve yaptıklarının cezalarını göreceklerdir. Ya bu dünyada ya da öte dünyada. Onlar için kurtuluş yoktur. Çok elem verici ve çok şiddetli cezalar, zalimler içindir.

« مَنِ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِيءٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ فَقَدْ أَوْجَبَ اللَّه لَه النَّارَ ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ » فقال رجُلٌ : وإِنْ كَانَ شَيْئاً يسِيراً يا رسولَ اللَّه ؟ فقال : « وإِنْ قَضِيباً مِنْ أَرَاكٍ »

Ebû Ümâme İyâs b. Sa'lebe el Hârisî (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

4) Buhari-Müslim

"Kim gücünü kullanarak bir Müslümanın hakkını gasp ederse, Allah o kişiye cehennemi vacip kılar ve cenneti haram kılar." bir adam,

"Ya Rasulellah! O değersiz bir şey ise?" diye sordu. Bunun üzerine Rasulullah (sav);

"İsterse misvak ağacından bir dal parçası olsun." buyurdu." (5)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Güç kullanılarak haksızlık yapılamaz. Dünyada güçlü olanlar, zayıf olanlara hakszılık yapamazlar. Bunu belki bu dünyada yapabilirler, ama öte dünyada yaptıkları haksızlıkların mutlaka karşılığını göreceklerdir.Yol verme olaylarını sık sık duymaktayız. Araçlarının içine bir kaç kişi oturup yollarda haydutluk yapanları görmekteyiz.Yaptıkları haydutluklar karşısında itiraz edenleri dövmekte, yaralamakta ve hatta öldürmektedirler. Bunlar, güçleri ile insanlara haksızlık yapanlardır. Yaptıkları aşağılık işlerle de övünmektedirler. Bu, güç kullanılarak yapılan en basit haksızlıklardan birisidir. Bunların hesapları da görülecektir. Ve bu gibi güç kullanılarak yapılan hakszılıkların sahipleri, yukarıdaki hadislerde beyan edilen cezaları mutlaka çekeceklerdir. Zira 'misvak ağacından alınan bir parça' bile olsa haksızlıkların karşılıkları unutulmayacaktır.

5) Müslim

16. DERS

DAVET FIKHI

Anlayışları Tashih Edip Eğilimleri Olgunlaştırmak/2

6- İslam'ı Tümüyle Bilen, Kendi Nefsinde Tam Olarak Yaşayan Bir Cemaatin İçinde Yer Alıp Davet Görevini Yerine Getiren Ancak İslam'ı Bütün Kapsam ve İçeriğiyle Ele Almayan, İslam'ın Bir Hayat Metodu ve Devlet Nizamı Olmasını Hedeflemeyen Bir Cemaatte Yer Alan İnsan:

Bu gibi kimselerle yapılacak konuşmalar, halen meydanda olan evrensel bir İslamî hareketin etrafında olmalıdır. Zira yakın bir gelecekte sonuca ulaşmak için tek yol ancak böyle bir cemaatin takip ettiği yoldur. Bunun yolu şöyledir:

a) İslam âleminde halen faaliyetini sürdüren İslamî bir cemaatle alakalı sürekli olarak ferdi diyalog kurmak. O hareketin ortaya çıkış tarihi, hedefleri, gayesi, çalışma metodu, kabul ettiklerinin ve reddettiklerin doğurduğu neticeler ve bu ikisi arasındaki farklar hakkında konuşmak. Bu konu etrafında bütün ilke ve öğretilerini kapsayacak güzel dersler hazırlamak, konuyla ilgili bütün soruları cevaplamak.

b) Ders halkalarına katılmalı ve halkalarda ihtiyacı giderecek dersler sürekli takip edilmelidir.

c) Bu cemaatlerden her birisinin on-on beş gün gibi kısa bir müddet içerisinde bile olsa genel uygulamaları ve toplumları bir arada tartma kabiliyetleri ölçülmeli, sözlerinin pratik yaşamlarına uyup uymadığı araştırılmalıdır. Diğer İslamî cemaatler arasındaki yerini belirlemeli. Yalnız bu değerlendirmede o cemaatin muhalefet ettikleri/reddettikleri değil kabul edip/uyguladığı ilkeler göz önünde tutulmalıdır.

7- İslam'ı Tam Olarak Bilen, Kendi Nefsinde Yaşayan, Özellikleri Biraz Önce Anlatılan Cemaate Katılmaktan Başka Bir Yol Olmadığına İnanan Ancak Bu Cemaatle Alakalı Çeşitli Soru ve Şüpheleri Olan İnsan:

Böyle bir cemaate karşı her taraftan yapılan hücumlar ve karalamalar çeşitli istifhamlar oluşturur. Bu durumda yapılması gereken şey, şüpheleri gidermek, soruları cevaplandırmaktır. Bunun yolu da:

Bu soruların cevaplandırıldığı, şüphelerin izale edildiği sürekli devam eden ders halkaları oluşturmaktır. Öncelikle bu sorular ve şüpheler tespit edilip güzel bir şekilde sıralanacak, sonra da çok dikkatli bir şekilde cevaplandırılacak. Öyle ki, ta temeline inilecek ve insanların nefislerinde en küçük bir tereddüt kalmayacak.

Bu münasebetle şunu hatırlatmak lazım ki, işaret ettiğimiz bu merhalelerin esasını Resulullah'ın (sav) uygulaması oluşturmaktadır. Zira kendisine tek olarak sorulan sorulara, o zamanki durum ve sorunun şekline göre cevap vermiştir.

İbni Mes'ud (ra) anlatıyor:

Resulullah (sav)'a sorarak dedim ki:

-Ey Allah'ın Resulü amellerin en faziletlisi hangisidir?

Dedi ki:

-Vaktinde kılınan namazdır. Dedim ki:

-Sonra hangisi? Dedi ki:

-Anne babaya iyilik etmektir. Dedim ki:

-Sonra hangisi? Dedi ki:

-Allah yolunda yapılan cihaddır.

Sonra sustum. Resulullah (sav)'a bir şey sormadım, eğer ekleseydim o da ekleyecekti.

Ebu Zerr (ra) anlatıyor:

Resulullah (sav)'a sordum:

-Amellerin en faziletlisi hangisidir? dedi ki.

-Allah'a İman ve O'nun yolunda cihaddır.

Ebu Hureyre (ra) anlatıyor: Resulullah (sav)'a soruldu:

-Amellerin hangisi daha faziletlidir? Dedi ki:

-Allah'a ve Resulüne iman, sonra cihad, sonra makbul olan hacdır.

Resulullah (sav) insanlardan her birini onların içinde bulundukları

duruma uygun bir tarzda irşad ediyor, yönlendiriyordu. Abdullah b. As'ın ibadette kendi nefsine işkence ettiğini öğrenince ona dedi ki:

-Ben senin bütün gece namaz kılıp gündüzün de oruç tuttuğunu haber almadım mı sanıyorsun?

Abdullah b. As:

-Evet, ey Allah'ın Resulü, muhakkak haber almışındır dedi. Resulullah (sav):

-Böyle yapma. Oruç tut ve iftar et. Uyu ve kalk. Bedeninin senin üzerinde hakkı vardır. Gözlerinin senin üzerinde hakkı vardır. Senin hanımının senin üzerinde hakkı vardır. Misafirinin senin üzerinde hakkı vardır. Her aydan üç gün oruç tutman sana yeter. Senin için her iyiliğin on misli (sevap) vardır. İşte bu senelik oruçtur, buyurdu.

Abdullah b. Amr'ın geceleri uyuyup (teheccüt namazına) kalkmadığı kendisine ulaşınca şöyle demiştir:

"Abdullah ne güzel adamdır, (bir de) gece namazına kalksa."

Bu sözler İbni Ömer'in nefsinde o kadar çok etki etmiştir ki oğlu Salim'in dediğine göre Abdullah bundan sonra geceleri çok az uyumuştur.

Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra Resulullah (sav) krallara, emirlere ve çevredeki kabile reislerine mektuplar yazmıştır. Muhatabın durumuna göre en güzel bir şekilde hitap etmeyi Resulullah (sav) bu mektuplarda göstermiştir.

Bu gün içinde yaşadığımız olaylar da bunu te'kid etmektedir. Bir hasta tedavi için doktora gittiğinde doktor ona peş peşe sorular sorar, açıklamalar ister ve sonra muayene etmeye başlar. Ondan bazı tahlil, tetkik ve röntgen filmleri ister. Bütün bunları, hastalığın türünü kesin olarak ya da en azından zannı galiple teşhis etmek için yapar. Sonra hastalıkla alakalı tedaviyi ona uygular. İşte biz de davet ettiğimiz kişilerle böyle olacağız. Önce hastalığın üzerinde durmalıyız. Sonra da bu hastalığa uygun tedaviyi uygulamalıyız.

16. DERS

KAVRAMLAR

Fıkıh

Lûgatta bilmek, anlamak veya ince anlayış sahibi olmak mânâlarına gelir. Fıkıh kelimesi İslâm Ansiklopedisi'nde "Anlayış inceliği ve bilgi" olarak kaydedilmektedir.(1)M. Ebû Zehra fıkhı, "söz ve fiillerin amaçlarını kavrayacak şekilde keskin ve derin anlayış" olarak târif etmektedir.(2)

Kur'ân-ı Kerîm'de fıkıh kelimesi, ince ve derin anlayış olarak yer almıştır. Şimdi bunları gözden geçirelim: ***"Andolsun ki, biz cin ve insden birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalbleri vardır, bunlarla idrak edemezler, gözleri vardır, bunlarla göremezler, kulakları vardır, bunlarla işitemezler. Onlar dört ayaklı hayvanlar gibidir. Hatta daha sapıktırlar. Onlar gaflete düşenlerin ta kendileridir."***(3)

Fahrüddin-i Râzi, bu ayet-i kerimede geçen yefkahûne biha ibaresini tefsir ederken şunları kaydetmektedir: "Allahû Teâlâ ilim, fehim ve idrak mânâsına gelen fıkhı, kâfirlerin kalplerinden çıkarmıştır. Onların kalpleri vardır, bununla idrak edemezler."(4) Görüldüğü gibi bu âyet-i kerimedeki fıkıh tâbiri, ilim, fehim ve idrak mânâsınadır.

"Nerede olursanız olun, velev tahkim edilmiş yüksek kal'alarda bulunun, ölüm size çatıp yetişir. Eğer onlara bir iyilik dokunursa `Bu Allah katındandır' derler. Şayet onlara bir fenalık dokunursa `Bu senin katından (senin yüzünden)dır' derler: De ki: Hepsi Allah katındandır. Böyle iken onlara, o kavme ne oluyor ki, (kendilerine) söylenen hiçbir sözü anlamaya yanaşmıyorlar."(5)

1) İslam Ansiklopedisi, İst.1977, c. IV, sh. 601.
2) Prof. Muhammed Ebû Zehra, İslam Hukuku Metodolojisi (Fıkıh Usûlü), Ank. 1979 sh.13.
3) Mehmet Vehbi, Hulâsat'ul Beyan Ji Tefsir'I Kur'ân, İst.1968, c. V, sh.1808.
4) Nisâ sûresi: 78.
5) Ömer Nasuhi Bilmen, Kur'ân-ı Kerim'in Turçe Meali Alisi ve Tefsiri, c. II, sh. 630

Bu âyet-i kerîmede yefkahûne ibaresinin muhatapları müşrikler, münafıklar ve Yahudilerdir. Hepsi de Arapça konuşmaktadırlar. Bu durumda; Kur'ân-ı Kerîm'in zâhirî mânâlarını anlıyor ve Resûl-i Ekrem (sav)'i dinliyorlardı (6) Peki anlamadıkları nedir? İşte bu noktada yefkahûne ibaresi karşımıza "ince anlayış ve keskin idrak" olarak çıkıyor. Tasavvuf ehli bu âyet-i kerîmeyi esas alarak: "Allah bir kavimden fıkhı (ince kavrayış ve ilmi) kaldırırsa, onlar zâhiri anlamakla beraber asıl mânâyı anlayamazlar" demektedirler. (7)

Resûl-i Ekrem (sav)'in "Allah kime hayır murad ederse, onu dinde fakih kılar"(8) buyurduğu sabittir.

Fıkıh kelimesi ıstılâhta "Şer'i hükümleri delilleriyle birlikte tafsilî olarak bilmek" şeklinde tarif olunur.(9) İmam-ı Âzam Ebû Hanife (rh.a) fıkhı şu şekilde tarif ediyor: "Fıkıh ilmi, kişinin leh ve aleyhindeki hükümleri bilmesidir. İlim ancak amel etmek içindir. İlim ile amel etmek, âhiret saadeti için dünya meşguliyetlerini terkedip gönülden çıkarmaktır." (10)

Hûlefa-i Raşidîn ve tabiûn döneminde fıkıh kelimesi "ilim" anlamında kullanılmıştır. Fıkh-ı ekber tâbiri akaid ve tevhid ilmini, fıkh-ı vicdanî tasavvuf ve ahlâk ilmini, sadece fıkıh tâbiri de amelî konuları belirtiyordu.

Usûl-i Fıkıh: Bu bir terkiptir. "Usûl" ve "fıkıh" kelimeleri ayrı ayrı olarak ele alınmadan mânâsı kavranamaz. Usûl, asl kelimesinin çoğuludur; asl "kök ve delil" mânâsına gelir. Bu durumda usûl-i fıkıh; "kişinin lehinde ve aleyhindeki haklarını öğrenmesinde takip edeceği küllî kaide ve hakikatleri konu alan ilim dalıdır" şeklinde tarif olunabilir.

6) eş-Şatibi, el-Muvafakat fi Ulumi'ş Şeı-ia, c. II, sh. 382 vd.
7) Zebidî, Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi, Ank.1976, c. I, sh.77, Hadis No: 64.
8) İmam Burhanüddin ez-Zernûcî, Ta'limü'l Müteallim, İst.1980, sh.27.
9) Kelâbâzî, Doğuş Devrinde Tasavvuf (Ta'arruf), İst. sh.235(dipnot, son paragraf).
10) Prof. M. Ebû Zehra, a. g.e., sh.14.

17. DERS

TEFSİR

Karlı Alışveriş

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ
وَ اَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ؕ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ
فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِى التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ
وَ الْقُرْاٰنِ ؕ وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِى بَايَعْتُمْ بِهٖ ؕ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾
اَلتَّآئِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّآئِحُونَ الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَ الْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ ؕ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

111- ***Allah, müminlerden, canlarını ve mallarını, cennet karşılığı satın almıştır. Allah yolunda çarpışacaklar öldürecekler ve öldürülecekler. Bu, Tevrat'ta da, İncil'de de Kur'ân'da da Allah'ın kendi üzerine yüklendiği bir ahittir. Allah'dan ziyade ahdine riayet edecek kim vardır? O halde yaptığınız alış-veriş ahdinden dolayı size müjdeler olsun! Ve işte o büyük kurtuluş budur.***

Rivayet olunduğuna göre Resulullah (sav) Efendimize ikinci Akabe biatında Abdullah b. Revaha:

"Rabbin ve kendin için bizden dilediğini şart koş." demişti. Peygamber (sav) de:

"Rabbım için O'na ibadet etmenizi ve hiç bir şeyi O'na şirk koşmamanızı, kendim için de beni, kendinizi ve mallarınızı nasıl koruyup savunuyorsanız öyle koruyup savunmanızı şart ederim." buyurdu. Onlar da:

"Bunu yaptığımız takdirde bizim için ne var?" dediler. Hz. Peygamber (sav):

"Cennet" buyurdu. Bunun üzerine:

"Bu alış-veriş kârlıdır, bu sözleşmeyi ne bozarız, ne de bozulmasını kabul ederiz." dediler. Sonra işte bu âyet nazil oldu.

Bir gün Hz. Peygamber, bu ayeti okurken bir A'râbi geldi: "Bu kimin sözü?" dedi. Resulullah (sav): **"Allah kelâmıdır."** diye cevap verdi. O A'râbi: "Vallahi bu çok kârlı bir alış-veriş, biz bunu ne bozarız, ne de bozulmasını isteriz" dedi ve gazaya çıktı, nihayet şehid oldu.

Şüphe yok ki, Allah Teâlâ'nın yarattığı o canlar ve rızık olarak ihsan ettiği o mallar baştan sona Allah'ın mülküdür. Bundan dolayı Allah'ın onları satın alma yoluyla mülkiyetine geçirmesi tasavvur olunamayacağından Fatiha Sûresi'nde *"Ancak sana ibadet ederiz ve ancak senden yardım dileriz."* (Fatiha, 5)'in tefsirinde de beyan olunduğu üzere burada Allah Teâlâ'nın büyük bir lütuf ile kullarını cihada ve ibadete daveti ve teklifi vardır.

Bunun hakikati şudur: Allah insanlara can ve mal vermiş ve muvakkat bir tasarruf ve faydalanmaya da izin vermiştir. Böylece kullar kendi şahıslarında ve mallarında geçici bir hürriyet ve mülkiyet hakkı ile yine muvakkat bir tasarruf ve faydalanmaya maliktirler. Fakat kullar bunları sırf kendileri ve kendi rıza ve ihtiyarları adına sarf edecek olurlarsa, Allah'ın ihsanı olan nimetleri, kendileri gibi fani olan maksatlar uğruna tüketmiş olacaklar ve ondan hiç bir kâr ve menfaat elde edemeyecekler. Ecelleri geldiğinde her şeyden mahrum olarak büsbütün hüsran azabı ile karşı karşıya kalacaklardır. Hâlbuki Allah'ın ihsanı olan can ve malı, kendileri için ve kendi mülkleri olarak değil de, hürriyetlerini ve tasarruf haklarını çok iyi kullanarak gönül rızasıyla Allah'a teslim ve Allah için ve Allah'ın emrine, Allah'ın yoluna sarf ederlerse Allah onları heder etmeyecek

ve kendilerini cennet ile sevaplandırarak ebedi nimetlere erdirecektir. Yani fani olan lezzetlerin Allah için feda edilmesine karşılık ebedi olan hayır ve menfaatler elde edilecek. Fani hayat yerine baki hayat kaim olacaktır.

Bir mümin Allah yolunda savaşa katılır, can verir ve o yolda malını infak ederse, bu yaptığı iş boşa gitmeyecek, ahirette ona karşılık Allah'dan cennet alacak ve başkalarının sıkıntısından uzak olarak sırf nimetlerle dolu olan ebedi mutluluk içinde yaşayacaktır. İşte böyle düzenlenmiş olan bu dünya ile ahiret, bu fani ile o ebedi ve baki aynı anda bir yerde bir araya gelemeyeceğinden, bu fani hayatı o baki hayatla değiştirme işini Allah, kulunun ihtiyarına terk etmiştir. Bu işlem, bu yer değiştirme kulun seçim ve rızası ile Allah'ın kabulüne bağlı bulunduğundan bu ilâhî muamele sanki bir değişme, bir alış-veriş imiş gibi temsilî bir üslup ile ifade buyrulmuştur. Yoksa gerçekte kulun malı da, canı da, ona karşılık olarak verilen cennet de hepsi Allah'ın mülküdür. Aslında Allah Teâlâ, kendi mülkünü, yine kendi mülkü ile değiştirecektir.

Ancak bu değiştirme işlemi, cebri olmayıp yine de kulun rıza ve ihtiyarına bağlanmış olduğundan Allah Teâlâ bu sözleşmenin şerefini kullarına bağışlamıştır. Sanki zengin bir velinin kendi velayeti altındaki fakir bir çocuğa sermaye vererek onu ticarete teşvik etmek için dükkân açtırması ve başka müşteri aramayıp satacağı malı yalnızca kendisine satmak üzere şart koşup, her aldığına da kat kat kâr vermesi gibi bir alış-veriş şeklinde temsilî ifade kullanılmıştır.

Caferi Sadık Hazretlerinden de: "Bedenlerinizin Cennet'ten başka fiyatı yoktur, onları ondan başkasına satmayınız." dediği nakledilmiştir.

Müminler Allah yolunda savaş yaparlar, öldürürler ve öldürülürler. Gazi de olurlar, şehid de. Söz konusu bedel Allah üzerine haktır ve bu Tevrat'da, İncil'de ve Kur'ân'da verilen bir vaaddir. Yani bu alışverişin fiyatı olan bu dünyada peşin değil, ahirette ödenecek olan bir vaaddir. Fakat şüpheli bir vaat değil, Allah üzerine sabit bir borçtur. Her şüpheden uzaktır. Allah'dan daha ziyade ahdini tutan, sözünü yerine getiren kim vardır? Öyleyse ey müminler! Yapmış olduğunuz bu alış-verişinizle sevinin. Birbirinizi müjdeleyip birlikte bayram edin. İşte o, yani bu alış-verişinize fiyat olmak üzere size verilmesi, şahıslarınıza tahsis olunması kesin bir Hakk vaadi olan Cennet, büyük ve muhteşem kurtuluşun kendisidir. İşte o büyük kurtuluş, ondan daha büyüğü düşünülemeyen o ebedi felah ve necat işte budur.

112- *(Bunlar), O tevbekâr olanlar, o ibadet edenler, o hamd edenler, o oruçlular, o rükua varanlar, o secdeye kapananlar, iyiliği emredip kötü-*

lükten vazgeçirenler, Allah'ın hududunu koruyanlardır. Müjde ver o müminlere, müjde!

Sözü edilen bu müminler o tövbekârlar ki, âbidler, Allah'a ihlâs ile ibadete devam edenler, gerek sevinçli, gerek sıkıntılı zamanlarında, hangi durumda olurlarsa olsunlar Allah'a sürekli hamd edenler, seyyahlar, gezginler yani oruçlular. Çünkü Peygamber (sav) Efendimiz: **"Ümmetimin seyahati oruçtur."** buyurmuştur.

Abdullah b. Mesud'dan, İbnü Abbas'dan, Hz. Aişe'den, Ebu Hureyre ve daha başkalarından rivayet yoluyla gelen tefsir budur. Orucun iki bakımdan seyahate benzerliği vardır: Birisi sûrenin başında da işaret olunduğu üzere, seyahat eden kimse, işin icabı olarak gerek yiyip içmek, gerek dinlenmek ve daha başka nefsinin istekleri hususunda tutumlu davranmak ve bazı sıkıntılara katlanmak zorunda kalır. Oruç tutmak da insanı nefsanî arzulardan uzak tutmak açısından çok önemli bir yolculuğa benzer. Birisi de seyahat, insanın görmediği, bilmediği bir takım şeylerle karşılaşmasına vesile olan bir dış dünya yolculuğudur. Bunun gibi, oruç da insanın kendi iç dünyasında gizli kalmış bir takım özelliklerin tanınmasına, mülk ve melekût âleminin bir takım sırlarına vakıf olmasına vesile olur. Seyahat bir bedenî riyazet olduğu gibi, oruç da bir ruhî riyazet ve seyahattir.

Rükû edenler, secde edenler. Yani rükû'uyla secdesiyle namazı tamı tamına ve hakkiyle kılanlar, maruf ile emredenler, yani iyiliği belli olan, herkesçe iyilik olduğu bilinen konuları telkin ve tavsiye edenler. Yani imanı ve Allah'a itaatı emredenler, münkerden nehyedenler, Allah'ın hududunu koruyanlar. Yani Allah Teâlâ'nın açıkladığı, sınırlarını kendisinin belirlediği gerçekleri ve şeriatın kurallarını ve bu kuralların inceliklerini bilerek bunlara riayet edenler. Şeriatın inceliklerine titizlikle uyanlar ve insanları o yola yönlendirenler. Velhasıl o müjdeye, o ilâhî vaade layık olan müminler, bütün bu güzel hasletlere, bu üstün özelliklere sahip olan, bunları kendi şahsında toplayanlardır. Böyle olan müminlere müjde ver, onları müjdele habibim ey Muhammed!

Abdullah b. Abbas Hz.leri demiştir ki, "Allah müminlerden canlarını ve mallarını, karşılığında cennet vermek suretiyle satın aldı." âyeti nazil olduğunda, ashabdan birisi: "Ey Allah'ın Resulü! Şayet o kişi zina da etse, hırsızlık da yapsa, içki de içse bile mi?" dedi ve işte bu "Tevbe edenler..." âyeti bunun üzerine nâzil oldu.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- İslam ümmeti cihad ümmetidir. Müslümanların izzetlice yaşamaları, yeryüzünün nimetlerinden faydalanmaları, maddi refah ve manevi olgunluğa kavuşmaları; köle değil efendi olmaları ancak cihad ile sağlanır, Allah'ın dini en yüce olsun diye çarpışan yiğitlerin, canlarını Allah Tala-la'ya cennet karşılığı satarak çok karlı bir alış veriş yapan cihad dervişlerinin varlığıyla gerçekleşir.

2- Namaz kılmak, oruç tutmak, emribil ma'ruf ve nehyi anil münker yapmak İslâm'ın en mühim farzlarıdır. Allah yolunda ancak bu özelliklere sahip olanlar savaşırlar. Namazsız, oruçsuz mücahitlik olmaz. İslâm'ı kendi hayatında yaşamayanların mücahitlik taslamaları geçici bir hevesten başka bir şey değildir. Bu gibiler, karşılaşılacak ilk zorlukta davayı terk ederler.

3- Şeriatın belirlediği haram-helal çizgisine titizlikle riayet etmek ve gereğince yerine getirmediğimiz vazifelerimizden ötürü sürekli Rabbimizden bağışlanma dilemeli, tevbe etmeliyiz.

17. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Devlet imkanlarını kişisel çıkarlar için kullanmak haramdır

اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم رَجُلاً من الأَزْدِ يُقَالُ لَهُ : ابْـــنُ اللُّتْبِيَّـــة عَلَى الصَّدَقَة ، فَلَمَّا قَدِمَ قـــال : هَذَا لَكُمْ، وَهَذَا أُهدِيَ إِلَيَّ فَقَامَ رسولُ اللّه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم على الْمنبرِ ، فَحمدَ اللّه وأَثْنَى عَلَيْه ، ثُمَّ قال : « أَمَّـــا بعْدُ فَإِنِّي أَسْتَعْمِلُ الرَّجُلَ مِنْكُمْ على الْعمَلِ مِمَّا ولاَّنِي اللّه ، فَيَأْتِي فَيَقُـــولُ : هٰذَا لَكُمْ، وَهَذَا هَدِيَّةٌ أُهْدِيَت إِلَيَّ ، أَفَلا جلس في بيت أبيه أَوْ أُمِّه حتَّى تَأْتِيَهُ إِنْ كَانَ صادقاً، واللّه لا يأْخُذُ أَحدٌ مِنْكُمْ شَيْئاً بِغَيْرِ حقِّه إِلاَّ لَقِيَ اللّه تَعالَى ، يَحْمِلُهُ يَوْمَ الْقِيامَة، فَلا أَعْرِفَنَّ أَحداً مِنْكُمْ لَقِيَ اللّه يَحْمِلُ بعِيراً لَهُ رِغَاءٌ ، أَوْ بَقرة لَهَا خُوارٌ ، أَوْ شاةً تَيْعَرُ ثُمَّ رفَعَ يَدَيْه حتَّى رُؤِيَ بَياضُ إِبْطَيْه فقـــال : « اللّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ »

Ebû Humeyd Abdurrahman b. Sa'd es Saidî (ra)'den rivayet edildiğine şöyle demiştir:

"Nebî (sav), Ezd kabilesinden İbnu'l-Lut- biyye adında birini zekât memuru olarak görevlendirdi. Adam görevden dönünce:

"Bunlar sizin, bunlar da bana hediye edildi." dedi. Bunun üzerine Rasulullah (sav) minbere çıktı ve Allah'a hamd u senadan sonra şöyle buyurdu:

"Allah'ın beni yetkili kıldığı bir işte sizden birini görevlendiriyorum. O bana geliyor ve 'Bu sizin, bu da bana hediye edildi.' diyor. Eğer doğru söylüyorsa babasının ya da anasının evinde otursaydı da hediyesi ona gelseydi ya! Allah'a and olsun ki, sizden biri haksız yere bir şey alırsa, kıyamet günü Allah'ın huzuruna onu yüklenmiş olarak varır. Dolayısıyla sizden hiç birini böğüren bir deve ya da böğüren bir sığır

ya da meleyen bir koyunu yüklenmiş olarak Allah'ın huzuruna vardığınızı görmeyeyim."

Sonra ellerini koltuk altlarının beyazı görünecek kadar kaldırdı ve **"Allah'ım, tebliğ ettim mi?"** dedi." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Zengin olma isteği insanların büyük çoğunluğunun zaafiyetlerinden birisidir. Kimi insanlar bu zenginliğe kendi alın teri ile ulaşmış, alın teri dışında kazançlara tenezzül etmemişlerdir. Ancak, insanın içinde gizli olan ve terbiye edilmemesi halinde birçok durumda ortaya çıkabilen 'zengin olma hırsı' onun meşru olmayan yolları seçmesine sebep olmaktadır. Helal-haram demeden, haklı-haksız kazanç endişesine düşmeden, her yolun mübah olduğu düşüncesinden çoğu insan kendini kurtaramamıştır.

2. Servet sahibi olma istekleri, kişiler üzerinden yapıldığı gibi, devlet kurumları üzerinden de yapılabilmektedir. Kişiler üzerinden aldatma yolu ile yapılan haksız kazançlar, devlet üzerinden yapılan haksız kazançlara göre daha küçük suçlardır. Zira şahıslar üzerinden elde edilen haksız kazançların helallik mercii, o şahısların bizzat kendileridir. O kişiler ile helalleşme sağlandığında, hak ihlali ortadan kalkar.

Devlet malı üzerinden haksız kazanç sağlamanın helallik makamı yoktur. Devlet malı üzerinden haksız kazanç elde etmek, o ülkede yaşayan bütün insanların haklarını yemek demektir. Zira devlet malı, o ülkenin insanlarının tamamının malıdır... O hakkın temizlenmesi için, ülke insanlarının tamamından helallik alınması gerekir. Bu da mümkün değildir.

3. Devlet malı üzerinden haksız kazanç elde etmenin yanı sıra, devlet imkan ve itibarını kullanarak da haksız kazanç elde edilebilir. Devletin kendisine verdiği makam ve mevkileri kullanarak itibari kazanç elde etmek de devlet malını çalmakla eşdeğerdedir. Yani bir devlet memuru ya da yöneticinin, mevcut konumunu kullanarak devletin imkanlarından / sıradan insanların yararlanamadığı şekilde/ yararlanması da aynı suç kategorisi içine girer. Bu tür itibari gelirler, birçok kişi tarafından helal görülmekte, sakıncası yok zannedilmektedir.Burada konunun daha iyi anlaşılabilmesi ve devlet itibarını kullanarak servet edinilmesinin en büyük günahlardan olduğunu anlatabilmek için Hz. Peygamber (s.a.v)'in yukarıdaki hadisine dikkat etmek gerekir. Devlet görevlilerinin itibari konumları sebebi ile yararlandıkları her türlü gelirin, kendilerine sağladıkları her türlü servetin haram olduğu yukarıdaki hadisten çok iyi anlaşılmaktadır.

1) Müslim, İmân 8; Buhari, İmân 34; Ebû Dâvud, Salât, 1

4. Resulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **"Sizden kimi, bir işin başında görevlendirsek, o da bir iğne ve daha değerli bir şeyi bizden saklarsa, /o/ hırsızdır. Ve kıyamet gününde sakladığı şeyle birlikte (hesaba çekilmeye) gelir."** (2)

Aynı hadisin farklı bir rivayetinde de şöyle buyrulmuştur: **"Sizden kimi, bir işin başında görevlendirmiş isek, azını da çoğunu da getirsin. Kendine getirileni /devlete ödenecek olanı / alsın, yasaklanandan vazgeçsin..."**

Bu hadislerin Müslümanlara anlatmak istediği, kim bir devlet işi ile görevlendirilmiş ise devlet adına topladığı, devletin imkanı ile elde ettiği her şeyi, az-çok demeden getirsin ve devletin hazinesine teslim etsin, kendine bir iğne kadar bile bir şeyi ayırmasın demektir. Haksız kazancın azı-çoğu olmaz. Burada 'bir iğne' diye ifade edilmesinin sebebi, en küçük bir imkanı bile zimmetine geçirmesin, kendine çıkar sağlamasın anlamındadır. Devlet adına kendine getirilenleri alsın, yasaklananlardan, yani haram olan uygulamalardan kaçınsın denilmiştir.

5. Ebu Davut ise, Ensar'dan Ebu Mesut (r.a.)'un şöyle anlattığını rivayet etmiştir: 'Resulullah (s.a.v) beni zekat toplamak için gönderdi. Sonra şöyle dedi: 'Git, Ebu Mesut, sakın ha, kıyamet günü zekat develerinden çaldığın deveyi, sırtında böğürerek yüklenmiş gelirken sana rastlamayayım.' Ebu Mesut şöyle devam etti: 'Bunun (bu sözün) üzerine : 'O zaman gitmiyorum (Bu görevi kabul etmiyorum). dedim. O (s.a.v) da: 'O zaman seni zorlamıyorum...' dedi.' (3)

Ebu Mesut'un görevi kabul etmemesinin sebebi, nefsine uyarak belki yanlış bir şey yapmasından korktuğu için olmuştur. Ebu Mesut (r.a.) sahabi olmasına rağmen, nefsine uymaktan korkmuş, bu vebali göze alamamıştır. Günümüzdeki Müslümanların hali ile Ebu Mesut (r.a.)'un halini karşılaştırırsak, aradaki uçurumu daha iyi anlarız. Günümüzde Müslümanlar, belli makamlara gelebilmek için olmadık şaklabanlıklar yaparken, Ebu Mesut verilen görevi geri çevirmiştir.

6- 'Paranın dini olmaz' diyorlar. Peki din üzerinden para kazanma olabilir mi? Peki dinin ılımlısı olabilir mi? Ilımlı din olursa eğer, bu dinin hesap günü de ılımlı mı olur? Ilımlı hesap görmede develerin böğürtülerine dünyada olduğu gibi kumanda edebilirler mi? Burada her şeyi örtbas edip susturdukları gibi, orada da susturabilirler mi? Ilımlı İslam, yapıp edilen nice haksızlıkları ortadan kaldırabilir mi?

Haksız itibari kazançlarını görmezden gelebilir mi?

2) Buhari, Müslim
3) Buhari ve Müslim

17. DERS

DAVET FIKHI

İyi Bir Dost ve Sağlam Bir Anlayışı Seçmek

Bu merhalede doğru bir anlayış ve sadık bir dost seçme işi tamamlanır. Bunun yolu ise günlük işlerde, arkadaşlıkta, hayatın tüm tecrübelerinde ve bütün tasarruflarda bu olgulara dikkat etmektir.

1- Mescidde:

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder." (Tevbe,18)

Peygamber (sav) Efendimiz de şöyle buyuruyor:

"Sizden biriniz adamın birisini mescide devam ederken görürseniz, onun imanlı olduğuna şehadet edin. Çünkü yüce Allah" Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazını kılıp zekâtını verenler tamir eder."

2- Evde:

"Ey İnananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun ki onun yakıtı insanlar ve taşlardır. Onun başında gayet katı güçlü, Allah'ın kendilerine emir buyurduğuna karşı gelmeyen, kendilerine emredildikleri şeyi yapan melekler vardır." (Tahrim,6)

3- Bolluk Zamanında:

Yüce Allah buyuruyor:

"Kitabı sağ tarafından verilenler; "alın, kitabı okuyun, doğrusu ben,

hesabımla karşılaşacağımı zaten biliyordum", der. Artık o, meyveleri sarkmış yüce bir cennette hoşnut kalacağı bir hayat içindedir." (Mearic,19-28)

4- Genel Tavır ve Verilen Sözler Esnasında:

Allah'u Teala buyuruyor:

"Muhammed Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir. Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki, bu, ekicilerinde hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelendirir. Allah onlardan inanıp iyi şeyler yapanlara mağfiret ve büyük mükâfat vadetmiştir." (Fetih,29)

Resulullah (sav) buyuruyor:

"Münafığın alameti üçtür. Konuştuğunda yalan söyler. Söz verdiğinde cayar. Emanet edildiğinde ihanet eder."

"Dört (şey) kimde bulunursa halis bir münafık olur. Kim de onlardan bir parça bulunursa terk edinceye kadar onda münafıklıktan bir haslet kalmış olur: Emanet edildiğinde ihanet eder. Söz verdiğinde cayar. Husumet zamanında haktan ayrılır. Konuştuğunda yalan söyler."

5- Yeme İçmede:

"Resulullah (sav)'a kâfir bir misafir geldi. Hemen onun için bir keçi sağılmasını emretti. Kâfir onun sütünü içti. Sonra başkası (sağıldı) onu da içti. Sonra başkası (sağıldı) onu da içti. Böylece yedi keçinin sütünü içti. Adam (yatıp) sabahlayınca Müslüman oldu. Resulullah (sav) bir keçi emretti ve o adam bu sütünü içti. Sonra ikincisini emretti. Fakat adam tamamını içemedi. Bunun üzerine Resulullah (sav) buyurdu ki;

"Mü'min bir mideye, kâfir yedi mideye içer."

6- Diğer Muamelelerde:

Bu muameleler ister mali olsun, ister olmasın, fark etmez.

Yolculukta, ikamette, tek başına iken ya da toplumla beraber iken. Bütün bu muamelelerin tümünde değerlendirme ölçümüz kitap ve sünnet olmalıdır. Zira Yüce Allah buyuruyor ki:

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ülul emre (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz. -Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız- onu Allah'a ve Resul'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir." (Nisa,59)

"Hani Rabbin Musa'ya: O zalimler güruhuna, Firavun'un kavmine git. Hâlâ (başlarına gelecekten) sakınmayacaklar mı onlar? diye seslenmişti." (Şura,10)

Bu konuda selef ve halefin bize ulaşmış, aydınlatıcı ve samimi hareketlerinden bahsetmekte bir mahsur yoktur.

Hz. Ömer b. Hattab (ra)'ın yanında bulunan bir kişi adamın birisini övdü.

Hz. Ömer (ra) ona dedi ki:

-Sen onunla hiç yolculuk yaptın mı? Adam:

-Hayır, dedi. Hz. Ömer (ra):

-Ona hiç emanet bıraktın mı? Adam:

-Hayır dedi. Hz. Ömer (ra):

-Onunla senin aranda her hangi bir hakla ilgili muamele oldu mu? Adam:

-Hayır dedi. Hz. Ömer (ra):

-Sus. Sende onunla ilgili hiçbir bilgi göremiyorum. Zannediyorum ki, onu sadece mescidde başını indirir ve kaldırırken görmüşsün, dedi.

Hz. Aişe, Resulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu naklediyor:

"Allah ilmi insanlardan (olanların kalbinden) zorla söküp almaz. Fakat âlimlerin ruhunu kabzeder ve onlarla birlikte ilim de kalkar. İnsanlara cahil reisler (yol gösterirler) kalır. Onlara ilimsiz olarak fetva verirler. Hem kendileri sapar, hem de başkalarını saptırırlar."

Süfyan-ı Servi'yle ilgili şunlar anlatılıyor:

"Süfyan-ı Servi kendisiyle kardeşlik ve dostluk kurmak isteyen kişinin önce ahlakını deniyor. Onunla kendi arasında yapay bir düşmanlık/husumet oluşturuyor. Sonra bunun etkisini ve sonucunu beklemeye başlıyor. Eğer adam sırrına sahip olup dışarıya bir şey sızdırmazsa ondan özür dileyerek geri dönüyor ve kendisine kardeş ediniyor. Sonra da ondan hiç ayrılmıyor. Eğer adam sırrını tutmayıp etrafa yayıyorsa onu reddettiğini bütün insanlar arasında yayıp şöyle diyerek yüz çeviriyor: "Münafığın alameti husumet (düşmanlık) zamanında haksızlık yapmasıdır."

17. DERS

KAVRAMLAR

Fırka

FIRKA: İki şeyi birbirinden ayırmak, ayrı olan özelliklerini, meziyetlerini ve imtiyazlarını ortaya koymak mânâsına gelir. Hak ile bâtılı birbirinden ayıran Kur'ân-ı Kerîm'e Furkan ismi verilmiştir.(1)

Hz. Musa (as)'ın kıssası izah edilirken; ***"Hem hatırlayın o zamanı ki, sizin için denizi yarıp (feraknâ) hepinizi kurtarmış, Fir'avun hanedanını ise sizin gözlerinizin önünde suda boğmuştuk."***(Bakara, 50) hükmü beyan buyurulmuştur. Fahrüddin-i Razi tefsirinde bu âyetle ilgili olarak şunları zikretmektedir: "Bu Allahû Teâla (cc)'nın onlara ikinci bir nimetidir. Ayetteki feraknâ (yardık) kelimesi şu mânâya gelir. Biz denizi birbirinden ayırdık da, deniz içinde sizin için yollar meydana geldi.

Kur'ân-ı Kerîm'de ve Resûl-i Ekrem (sav)'in sünnetinde "fırka" kavramı, birbirinden tamamen ayrılanları ve farklı itikadlara sahip olanları ifade için kullanılır. Bu noktada şu sualler zihnimize takılabilir; "Müslümanlar birbirlerinden farklı itikadlara sahip olabilirler mi?" veya "inanılması zarurî olan hususlarda farklı anlayışlardan söz edilebilir mi?"

Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Ey iman edenler!.. Allah'tan nasıl korkmak lâzım ise öylece korkun. Sakın siz müslümanlar olmaktan başka (bir sıfatla) can vermeyin. Hepiniz Allah'ın ipine (hablûllah'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp fırkalara ayrılmayın!.."***(Al-İ İmran, 102-103) hükmü beyan buyurulmuştur. Burada üzerinde hassasiyetle durmamız gereken iki husus vardır.

Birincisi: Allahû Teâla (cc)'nın ipine (Hablûllah'a) sımsıkı sarılmaktan maksad nedir? Müfessirlerin bir kısmı; Allahû Teâla (cc)'nın ipinden

1) Ahmed b. Faris, Mucemi, Beyrut. ty, c. IV, sh. 493.

maksadın Kur'ân ve sünnet olduğu üzerinde durmuştur. İmam Muhammed İbn-i Cerir et-Taberi ise; *"Allahû Teâla (cc)'nın ipinden maksad İslâm cemaatidir"* (2) diyerek, değişik bir bakış açısı getirmiştir. Zira âyet-i kerime *"Ey iman edenler!.. (nida-münada)"* şeklinde gelmiştir. İman eden bir kimsenin Kur'ân ve sünnete sımsıkı sarılması tabiidir. Dolayısıyla hablûllah'dan murad, İslâm cemaatine sımsıkı sarılmaktır. Çünkü cemaat olmak farz kılınmıştır.

İkincisi: "Parçalanıp, fırkalara ayrılmayınız"dan maksad nedir? Bu âyette geçen "velâ teferrakû" emri, fırkalaşmanın haramlığını beyan içindir. Dolayısıyla İslâm cemaatine sımsıkı sarılmak farz, fırkalara ayrılmak ise haramdır. Nitekim bir başka âyet-i kerimede; *"Kendilerine açık belgeler (heyyinat) geldikten sonra fırkalara ayrılıp, ihtilâfa düşenler gibi olmayınız. (Kitap ehline benzemeyiniz). İşte onlar için büyük bir azap vardır."*(Al-İ İmran 105) hükmü beyan buyurulmuştur. Bu âyet-i kerimenin tefsirinde İbn-i Abbas (r.a) şunları zikretmektedir: "Allahû Teâla (cc), mü'minlere cemaat olmayı farz kılmıştır. Onları dinde ihtilâf etmekten ve fırkalara ayrılmaktan nehyetmiştir. Ve onlara haber vermiştir ki; kendilerinden önce helâk edilenler, ancak Allahû Teâla (cc)'nın dininde münakaşa ve birbirine buğz etme (husûmet) sebebiyle helâk edildiler. Yine denildi ki; onlar birbirlerine adavet (düşmanlık) ve hevâlarına tâbi olmaları sebebiyle fırkalara ayrılmışlardır."(3)

Şurası muhakkaktır ki; **fırkalara ayrılmak, şucu veya bucu gibi sıfatları kabul etmek ve taassuba kapılmak cahilî bir gururdan ibarettir.** Değişik kitapların veya şahısların çevresinde fırka haline gelenler, hesap günü şuurundan hızla uzaklaşırlar. Bu değişmeyen bir kaidedir. Allahû Teâla (cc) kitap ehlinin içinde bulunduğu durumu (sırf ibret alabilmemiz için) hatırlatmıştır; *"İşlerini (dinlerini) aralarında parçalayıp, çeşitli kitaplara ayrıldılar. Her fırka kendi yanında bulunan (kitap, rey ve tavır) la sevinmektedir."*(Mü'minun, 53) İmam-ı Kurtubî; bu âyet-i kerime'nin tefsirinde: "Denildi ki; onlardan her fırka veya hizip, kendilerine ait bir kitabın hükümlerine sımsıkı yapıştı ve ona iman etti. Sadece bununla kalmadılar. Ayrıca kendi kitaplarının dışındaki bütün kitapları inkâr ettiler."(4) diyerek, önemli bir hususa işaret etmektedir. Hesap gününe hazırlanan mü'minler; içinde bulundukları hâli ve toplumdaki gelişmeleri, bu

2) Muhammed İbn-i Cerir et-Taberi, Camiû'l Beyan, Beyrut 1373 (1954), c. IV, sh. 30 vd.
3) Mecmuatu't Tefasir, İst. 1979, c. I, sh. 561 (Haazin Bölümü).
4) İmam-ı Kurtubi, el-Camüi li Ahkâmi'I Kur'ân, Kahire 1937, c. XII, sh. 30.

açıdan tahlil etmelidirler. Günümüzde her fırkanın "insanüstü güçler vehmettiği bir liderleri veya okuya okuya bitiremediği bir kitabı" maalesef vardır. Bu noktada Resûl-i Ekrem (sav)'in: **"Kulacı kulacına, arşını arşınına ve karışı karışına sizden öncekilerin yoluna uyacaksınız. Hatta onlar keler deliğine girseler, siz de gireceksiniz."**(5) mealindeki mübarek tesbitini hatırlamamak mümkün müdür? Evet!.. Kitap ehlinin birçok hastalığı, maalesef müslümanlarda da görülmektedir. Hatta fırka taassubuna kapılan ve muhaliflerini kötüleyebilmek için "iftira, yalan ve diğer haramları irtikap edebilen" tiplere dahi rastlamak mümkündür. İmam-ı Eş'ari (rh.a): "Fırkalar hakkında eser kaleme alanlar; muğalataya sapmışlar ve muhaliflerini kötüleyebilmek için kasden ilavelerde bulunmuşlardır."(6) diyerek, fırka taassubunun neleri beraberinde getirdiğine işaret etmiştir.

Günümüzde birçok topluluk; İhtiras, hased, makam, mevki, menfaat ve ideoloji farklılığı sebebiyle, fırka özelliği taşırlar. Cemaat özelliği taşımazlar. (Şuranın tensibiyle kontrol edilen, başlatılan hareket, strateji istisnadır).

Hâlbuki iyi olmak veya kötü olmak İslami ve şer'i bir mevzudur. Gurubun veya fırkanın düşünce ve yaşamlarının İslam'a, Kuran'i düşünceye uygunlugu ölçü olmalıdır.

Kelime-i Şehadet getiren bir mükellef, Allahû Teâla (cc)'nın kitabında ve Resûl-i Ekrem (sav)'in sünnetinde yer alan her hükmün "Mutlak hakikat" olduğunu kabul etmek durumundadır. Aksini düşünmek, mükellefin ikrarından şüpheyi beraberinde getirir. Fırka taassubunu aşabilmek için "müslüman" vasfının dışındaki vasıflandırmaları kabul etmemek gerekir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: "İnsanları Allah'a dâvet eden, salih ameller işleyen ve ***"Ben şüphesiz Müslümanlardanım diyen kimseden daha güzel sözlü kim olabilir?" Ne (her) iyilik, ne de (her) kötülük bir olmaz. Sen kötülüğü en güzel yol (usûl, metod) ne ise, onunla önle!.. O zaman görürsün ki, seninle arâsında düşmanlık bulunan kimse bile, sanki yakın dostun olmuştur."*** (Fussilet, 33-34 hükmü beyan buyurulmuştur.

İnsanları İslâm'a dâvet eden, sâlih ameller işleyen ve "Ben şüphesiz müslümanlardanım" diyen güzel sözlü kimseler, İslam cemaatini korumak borcundadırlar. Bu gerçekleştiği zaman "fırkalara ayrılma hastalığı" önemli ölçüde tedavi edilecektir. Hakikatin şâhidi olan ümmet, bunu yapmaya mecburdur.

5) Sünen-i Tırmizi, İst. 1401 K. Fiten: 30 Had. No: 2195.

6) İmam-ı Eş'arî, Makallaıi'l İslamiyyin ve'l İhtilâfi'I Musallin, İst.1928, sh. 2

18. DERS

TEFSİR

Mü'minlerin Özellikleri

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۙ ① اَلَّذِينَ هُمْ فِى صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ۙ
② وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۙ ③ وَالَّذِينَ هُمْ
لِلزَّكٰوةِ فَاعِلُونَ ۙ ④ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۙ
⑤ اِلَّا عَلٰٓى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ
مَلُومِينَ ۚ ⑥ فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۚ ⑦
وَالَّذِينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۙ ⑧ وَالَّذِينَ هُمْ عَلٰى
صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۘ ⑨ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ۙ ⑩ اَلَّذِينَ
يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ ؕ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑪

Bu sure-i celile Mekke'de nazil olmuştur. 118 Âyettir. Sûre adını birinci âyette geçen **Müminûn** kelimesinden almıştır.

Fazileti: Resûlullah (as), bir ara olağan üstü vahiy hallerinden birini yaşarken kıbleye dönüp ellerini kaldırarak:

"Allah'ım! Bize nimetini arttır, eksiltme; bizi onurlandır, alçaltma; bize ihsan et, mahrum etme; bizi seçkin kıl (düşmanlarımıza karşı) za-

yıf duruma düşürme; bizden hoşnut ol ve bizi senden hoşnut kıl!" diye dua ettikten sonra:

"Şu anda bana on âyet indi; kim bu âyetlerin gereğini yaparsa cennete girecektir." buyurdu. Ardından da bu sûrenin ilk on âyetini okudu.(1)

Bismillahirrahmanirrahim.

1. *Müminler kesinlikle felaha (kurtuluşa) ermiştir.*

Felâh, murada ulaşmak, hayırda sonsuzluk diye de tarif edilmiştir.

Kurtuluşa ermek, sonsuz cennet nimetlerine kavuşmak ancak Müslüman olmak, Hz.Muhammed (sav) Efendimizin Cenab-ı Hak'tan alıp tebliğ ettiği İslam Şeriatı'nı koşulsuz ve şüphesiz bir şekilde kabul etmek, başka din ve ideolojileri kesin bir inançla reddetmekle mümkündür. İman önce tağutu inkâr, sonra Allah Teâlâ'nın vahdeniyyetini ikrardır. Bu ikisi bir arada olmadan iman olmaz. Müşriklere, Ehli kitaba sevgi besleyerek, onların yolunu da İbrahimi dinler ve saire gibi kelimelerle te'vil ve iman anlayışını tahrif ederek batılı hak görenler iman sahibi olamazlar. Nitekim Mekke müşrikleri Resulullah (sav) Efenimize gelerek bir gün Müslümanların putlara ibadet etmesini, bir gün de müşriklerin Allah Teâlâ'ya ibadet etmelerini ve bu sayede hangisi hak olursa olsun ikisine de ibadet etmiş olacaklarını iddaa ederek bir istekte bulunmuşlardır. Bunların bu batıl düşüncelerini reddetmek için kafirun suresi nazil olmuştur.

2. *Ki, onlar namazlarında huşû içindedirler.*

Huşûu, aslı kalp'te, tezahürü beden de olmak üzere ikisini de içinde bulundurur. Kalbe ait tarafı, Rabbin azamet ve celâli karşısında kendi küçüklüğünü göstererek nefsi, Hakk'ın emrine baş eğdirip söz dinlettirecek edeb ve tazimden başka bir şeye yönelmeyecek şekilde kalbin son derece bir saygı hissi duymasıdır. Dış görünüşle ilgili yönü de, vücut organlarında bu duygunun belirlenmesiyle bir sakinlik ve sükûnet meydana gelmesi, gözlerinin secde yerine bakıp, sağa sola, şuna buna iltifat etmemesidir.

Hz. Aişe (r.anha) diyor ki: "Resulullah'a namazda iltifat (yüzünü çevirip bakma) hakkında sordum." Buyurdu ki: **"O bir çalmadı ki, şeytan onu kulun namazından çalar, kaçar."** *(2)*

Kalpleri namazda, Allah'ın huzurunda bulunmanın heybeti ile titrer. Bu yüzden durulur ve derinden ürperir. Bu ürperti oradan organlara, duygu ve hareketlere yansır. Zihinlerini kurcalayan tüm uğraşlar kaybo-

1) Müslim, İmân, 8; Buhari, İmân, 34; Ebû Dâvud, Salât, 1.

2) Buhari, Müslim

lur. Allah'ın ululuğunun bilincine vardıkları, onunla konuşmanın verdiği huzuru hissettikleri için başka bir şeyle uğraşmazlar. Bu kutsal huzurdayken, çevrelerinde bulunan, âkıllarında yer eden her şey bir kenara çekilir, kaybolur. Allah'tan başkasını görmezler. Sadece O'nu hissederler. Ancak namazdaki sözlerin anlamlarından zevk alırlar. Vicdanları her türlü kirden arınır. Her türlü leke silinir gider. Allah'ın ululuğu karşısında bunun dışında hiçbir şey barınmaz içlerinde.

3. *Ve onlar ki, boş ve yararsız şeylerden yüz çevirirler.*

Çünkü mü'minin kalbini boş şeylerden, oyun ve eğlenceden, gereksiz ve yakışıksız şeylerden alıkoyan uğraşları vardır. Kalbi arındırmak, ruhu ve vicdanı temizlemek gibi uğraşıları vardır. Hayat tarzında yerine getirmesi gereken sorumlulukları, imanın öngördüğü yüce hayat düzeyini koruma çabaları vardır. İyiliği emretmek, kötülükten sakındırmak, toplumsal hayatı bozulmaktan ve sapıklıktan korumak gibi yükümlülükleri vardır. İnancını korumak, zafere ulaştırmak ve her zaman üstün tutmak için cihad etmek, düşmanların komplolarına karşı gece gündüz uyanık bulunmak gibi görevleri vardır... Bunlar hiçbir zaman bitmeyen, sonu gelmeyen sorumluluklardır. Mü'min bunları görmezlikten gelemez, kendini bunlara karşı sorumsuz sayamaz. Bütün bu görev ve yükümlülükler insanın tüm emeğini, tüm ömrünü kaplayacak yeterliliktedir.

İnsanın gücü ve enerjisi sınırlıdır. Bu güç ve enerji ya insan hayatını iyileştiren, geliştirip kalkındıran bir yönde harcanacak ya da gereksiz şeyler uğruna, boşu boşuna, oyun ve eğlence için harcanacaktır.

4. *Onlar ki, zekâtı yerine getirirler.*

Zekât, kalp ve malın temizliğidir. Kalbin cimrilikten temizlenmesi, bencillikten kurtulmasıdır. Şeytanın fakirlik konusunda verdiği vesvese-lere üstün gelmesidir. Allah katındaki karşılık ve mükâfata güvenmesidir.

Zekât, toplumun bir kesimi, her şeyden mahrum, yoksulluk içinde yaşarken diğer kesiminin bolluk içinde tantanalı bir hayat yaşamasından dolayı meydana gelèn dengesizliğe karşı koruyucu bir kalkandır. Zekât bütün fertler için toplumsal bir güvencedir. Çaresizlerin toplumsal garantisidir. Çözülmeye ve dağılmaya karşı toplumun sigortasıdır.

5. *Ve onlar ki, ırzlarını korurlar.*

Bu ruhun, yuvanın ve çevrenin temizliğidir. Nefsin, ailenin ve toplumun arınmasıdır. Bu temizlik ve arınma; mahrem yerleri helâl olmayanların bulaşıp kirletmesine, kalbin helâl olmayan şeylere ilgi duymasına, toplumda şehvet ve arzuların hesapsız bir şekilde başını alıp gitmesine, ailenin ve soyun bozulmasına karşı korunmakla sağlanır...

Aile, toplum binasını oluşturan ilk ve temel birimdir. Çocuğun doğup geliştiği yuvadır. Yuvanın ve gelişme ortamının sağlıklı olması, annebabanın birbirlerine güven duyup bu yuvayı ve içindeki yavruları gözetmesi için bu ortamın güvenli, sağlam ve temiz olması gerekir.

İçinde şehvetin hiçbir sınır tanımadan kol gezdiği bir toplum, insanlık basamaklarından aşağıya doğru yuvarlanan pis bir toplumdur. İnsanlık düzeyinin yüksekliğini gösteren şaşmaz ölçü, insanın iradesine hükmedip ona üstünlük sağlamasıdır.

6. *Ancak zevcelerine ve kendilerinin mülkü (kendilerine ait) olan cariyelerine karşı müstesna. Çünkü bunlar yüzünden kınanmazlar.*

7. *Kim de bundan ötesini ararsa, işte artık onlar haddi aşanlardır.*

Nikâhlı eşle yetinmeyip bunun ötesine geçmek isteyen, normal sınırı aşmış ve harama düşmüştür. Burada yasak bir bölgede gezdiğinin bilincinde olan kişi bozulur. Bir güvencesi ve garantisi kalmadığı için aile de bozulur. Bağları koptuğu, temeli dağıldığı için toplum düzeni de bozulur. İşte İslâmın üzerine titrediği, özenle korumak istediği bunlardır.

8. *Yine onlar ki, emanetlerine ve ahitlerine (verdikleri sözlere) riâyet ederler.*

Emanet yalnız mala has değildir. Bütün şer'î teklifler, Allah'a ait haklar ve kullara ait haklar, vekâletler, velayetler, memuriyetler de emanetlerdendir. Ahid de, gerek Allah'a ve Peygambere ve gerekse insanlara karşı olan anlaşmaları ve taahhütleri içine almaktadır.

Fert olarak emanetlerine ve sözlerine bağlı kalırlar. Toplum olarak da öyle. Gerek ferdin, gerekse toplumun boynuna yüklenmiş birçok emanet vardır. En başta da fıtrat emaneti gelir. Yaratıcının varlığına ve birliğine tanıklık edenler bu emaneti her zaman korurlar. Bundan sonra bu büyük emaneti izleyen diğer emanetler gelir. Bütün sözleşme ve antlaşmalar bu ilk antlaşmaya dayanır. Bu yüzden mü'min yaptığı bütün sözleşmelerde Allah'ı şahit tutar. O'na bağlılık içinde Allah korkusunu göz önünde bulundurur.

9. *Ve onlar ki, namazlarını muhafaza ederler.*

Farz namazlarını geçirmemek veya eksik bırakmamak için daima gözetirler de vakti vaktine şart ve âdâbı ile kılmaya devam ederler ve namazlarını muhafaza etmek için mücahede ederler, gayret gösterirler.

Tembellikten dolayı namazlarını geçirmezler, namazı kılma konusunda ihmalkâr davranmazlar. Nasıl kılınması gerekiyorsa öyle kılarlar. Tam vaktinde, farzıyla, sünnetiyle, eksiksiz kılarlar. Bütün kuralları, bütün hareketleri yerine getirirler. Canlı ve gönüllerini bütünüyle namazın anlamı ile doldurarak kılarlar. Bu duygu ile vicdanları harékete geçer.

Namaz; kalp ile Rabb arasında bir bağdır. Bu bağı korumayan birisinin, vicdanın doğruluğundan kaynaklanan bir duyguyla kendisi ile insanlar arasındaki bağları gerçek anlamda koruması beklenemez. Mü'minlerin nitelikleri namazla başlayıp namazla bitiyor. Bu da namazın iman binasındaki önemli yerini göstermektedir. Çünkü namaz Allah'a ibadetin, o'na yönelişin en büyük ve eksiksiz şeklidir.

Bu özellikler, kurtuldukları tescil edilen mü'minlerin kişiliklerini belirlemektedir. Bu özellikler, mü'min kitlenin özelliklerinin ve hayat türünün belirlenmesinde etkin rol oynarlar. Bu özelliklere sahip mü'min kitlenin hayatı, erdemli ve yüce Allah'ın onurlandırıp kemal aşamalarından geçmesini istediği insana yakışır bir hayattır.

10- ***İşte onlar, (bu vasıfları kendilerinde bulunduran müminler) ancak o (gerçek) varislerdir.***

"Kullarımızdan, takva sahibi kimselere verdiğimiz cennet, işte budur." (Meryem, 63), "Yeryüzüne iyi kullarım varis olacaktır" (Enbiya, 105) âyetleriyle açıklanan mirasa sahipler, o hakka layıklar.

11- ***Ki onlar Firdevs'e varis olacaklardır. Onlar, orada ebedî olarak kalacaklardır.***

Onlar "Firdevs" cennetinin mirasçılarıdırlar, sürekli olarak orada kalacaklardır. Yüce Allah'ın mü'minler için yazdığı kurtuluşun zirvesi burasıdır. Bunun ötesinde gözlerin ya da hayallerin uzandığı bir zirve yoktur.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Bu ayet-i kerimeler kurtuluşa ve Firdevs cennetine varis olacak mü'minlerin özelliklerini sıralamaktadır. Bu da bize gösteriyor ki, imanın sadece kuru bir iddia olarak kalmaması, amele yansıması ve hayatın bütün evrelerine hükmetmesi lazımdır.

2- Namaz ve zekat Bakara suresinin baş tarafından başlanarak birçok yerde birlikte zikredilmiştir. Zira namaz, bütün bedeni ibadetleri, zekat da mali ibadetleri temsil eder.

3- Burada boş sözden uzak durmak, namuslu olmak, söz ve antlaşmaların gereğini yerine getirmek ve emanete hıyanet etmemek, ahde vefa göstermek mü'min olmanın bir gereği olarak belirtilmiştir. Demek ki din sadece kaba softalık değildir. O imandır, ibadettir, ameldir ve güzel ahlaktır.

18. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Müslümanların haklarını korumak

« مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وتَرَاحُمِهِمْ وتَعَاطُفِهِمْ ، مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجسدِ بالسهَرِ عليه . والْحُمَّى » متفقٌ

Nu'mân b. Beşîr (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Müminler, birbirini sevmekte, birbirine merhamet etmekte ve birbirini korumakta bir vücut gibidir. Vücudun herhangi bir âzâsı rahatsız olursa diğer âzâları da bu yüzden uykusuzluğa tutulur ve ateşlenir." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslümanlar, birbirlerini sevmek zorundadırlar. Birbirlerine merhamet etmek, birbirlerini korumak zorundadırlar.

2. Yine Müslümanlar, birbirlerinin sıkıntılarını kendi sıkıntıları gibi görür, bunu hissederler. Bir kardeşi, bir sıkıntısını kendine arzettiğinde umursamazlık yapamaz. Aynen kendi sorunu gibi görür.Onun sıkıntısını gidermenin yollarını arar, tıpkı kendi sorunu gibi çözüm bulmaya çalışır. Kardeşinin sorunundan rahatsızlık duyar.

« الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، لا يظْلِمُه ، ولا يُسْلِمهُ ، منْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حاجته ، ومَنْ فَرَّج عنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عنْهُ بِهَا كُرْبَةً منْ كُرَبِ يوْمَ الْقِيامَةِ ، ومَنْ ستر مُسْلِماً سَتَرهُ اللَّهُ يَوْم الْقِيَامَةِ »

1) Buhari ve Müslim

İbni Ömer (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Müslüman Müslümanın (din) kardeşidir. Ona zulmetmez, onu düşmana teslim etmez. Kim kardeşinin ihtiyacını karşılarsa Allah da onun ihtiyacını karşılar. Kim bir Müslümanın bir sıkıntısını giderirse Allah da kıyamet günü onun bir sıkıntısını giderir. Kim bir Müslümanın ayıbını örterse Allah da kıyamet günü onun ayıbını örter." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam'da gerçek kardeşlik, din kardeşliğidir. Allah'a inanmayan öz kardeşten daha öncelikli kardeşlik budur. Cahiliye döneminde nice kardeşler vardı ki, iman etmemiş olan kardeşleri ile savaşmışlardı. Hatta sırf iman etmedikleri için öz kardeşlerini öldürmüşlerdi.

2. Bu bakımdan gerçek din kardeşliği ile birbirine bağlı olanlar, onları düşmana teslim etmezler. İslam düşmanlarının saldırıları karşısında onları korur ve destek olurlar.

3. Din kardeşinin ihtiyaçlarını giderirler. Onlar bilirler ki, bunu yaptıklarında, Yüce Allah da kendisinin sıkıntılarını giderir. Dünyada iken bunu yapanlar, öte dünyada sıkıntılarını unutacaklardır. 'Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, kardeşlerinin ihtiyacını giderirler.' Bu çok önemlidir. Bir kardeşiniz, bir sıkıntısından dolayı sizden borç istiyor, o anda siz de sıkıntı içindesiniz. Ama sırf Yüce Allah'ın buyruğu için, kendi sıkıntınızı düşünmüyor ve kardeşinize borç veriyorsunuz. Anlatılmak istenen işte budur.

4. Müslüman, Müslümanın ayıbını örter, onu deşifre etmez. Bu, büyük bir ahlaki fazilettir.Bu büyük fazilete sahip olanların ayıplarını da Yüce Allah öte dünyada örtecektir. Önemli olan öte dünyaya ve hesap gününe tam iman etmektedir. Ona tam iman, yukarıdaki hadisin gereklerini yerine getirmeyi zorunlu kılar.Bu emirleri yerine getirmeyen bütün Müslümanlar, öncelikle ahirete imanlarını gözden geçirmelidirler.

«الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لا يخُونُه ولا يكْذِبُهُ ولا يخْذُلُهُ ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حرامٌ عِرْضُهُ ومالُه ودمُهُ التَّقْوَى هَاهُنا ، بِحسْبِ امْرِىءٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخاهُ المسلم»

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

2) Buhari ve Müslim

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Ona hıyanet etmez, onu yalanlamaz, onu yardımsız bırakmaz. Müslümana, bütün Müslümanların ırzı, malı ve kanı haramdır. Takva buradadır. Kişiye Müslüman kardeşini hor görmesi şer olarak yeter." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu sayılanların okunup geçilmesi, hayatımızda yer edinmemesi kabul edilemez. Herkes, her bir emrin üzerinde çok iyi düşünmelidir. Neden düşünmelidir? Çünkü bu hastalıkların bir çoğu, bir çok Müslüman'da vardır. Neden vardır? Ahirete iman noksanlığından vardır, hesap gününün şidddetinin bilinmemesinden vardır. Burada bir kez daha açıklamak isteriz ki, öte dünya vardır, hesap günü vardır, yaptıklarımızın tamamının hesabı mutlak surette verilecektir. Bu hesaptan asla kaçılamayacaktır.

« لا تَحاسَدُوا ولا تناجشُوا ولا تَباغَضُوا ولا تَدابرُوا ولا يبِعْ بعْضُكُمْ عَلَى بيْعِ بعْضٍ، وكُونُوا عِبادَ اللّه إِخْواناً. الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِم لا يَظلِمُه ولايَحْقِرُهُ ولا يَخْذُلُهُ.التَّقْوَى هَاهُنا ويُشِيرُ إِلَى صَدْرِه ثَلاَثَ مرَّات بِحسْبِ امْرِيءٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِر أَخاهُ المسلم. كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حرامٌ دمُهُ ومالُهُ وعِرْضُهُ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Birbirinize haset etmeyiniz. Almayacağınız malın fiyatını müşteri kızıştırmak için artırmayınız. Birbirinize buğz etmeyiniz. Birbirinize yüz çevirmeyiniz. Birbirinizin bitmek üzere olan pazarlığını bozmayınız. Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz. Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Ona zulüm etmez, ona hakaret etmez ve onu yardımsız bırakmaz."

Daha sonra Rasulullah (sav) eliyle göğsünü işaret ederek üç defa, "Takva buradadır." buyurdu. Sonra da,

"Kişiye, Müslüman kardeşini hor görmesi şer olarak yeter. Müslüman'a bütün Müslümanların kanı, malı ve ırzı haramdır." buyurdu." (4)

3) Hadisi Tırmizî rivayet etmiş ve "Hadis basendir." demiştir.
4) Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Haset etmek büyük günahlardandır. Bir Müslüman, bir kardeşinin elde ettiklerinden gurur duymalıdır. Eğer gurur duyamıyor ise, nefsini yenip terbiye etmeye çalışmalıdır. Haset duygusu şeytan'dandır. Bu duyguya kapılmaktan kendini koruyamayanlar, 'kahrol şeytan' diyerek kardeşinin sahip olduklarından mutlu olmayı öğrenmelidir.

2. En büyük ahlaksızlıklardan birisi, almayacağı malın fiyatını müşteri kızıştırmak için yükseltmektir. Bu, malı alacak olanın hakkını çiğnemektir.

3. Bitmek üzere olan pazarlıkları bozmak büyük günahtır. Bunda da karşı tarafı zarara sokmak vardır ve bu da kul hakkına girmektedir.Bir kişi düşünün ki, bir yeri almak istiyor, tam alacak iken, bir başkası araya giriyor ve kendisi alabilmesi için fiyatı yükseltiyor. Bu gibi durumlarda, yapılmakta olan pazarlıklar sonuçlanmadan araya girmek büyük günahtır. Müslüman ahlakına yakışmayan bir davranıştır.

« لا يُؤْمِنُ أَحدُكُمْ حتَّى يُحِبَّ لأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِه »

Enes (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sizden biri nefsi için sevdiğini kardeşi için de sevmedikçe, iman etmiş olmaz." (5)

5) Buhari ve Müslim

18. DERS

DAVET FIKHI

Rasulullah'tan Günümüze Davet

Rasûlüllah (sav) Efendimizin irtihalinden sonra onun davasına halef olanlar tarafından günümüze kadar İslam'a davet faaliyetleri yürütülegeldi. Kainatın Efendisinin beyan ettiği gibi kıyamete kadar İslam davetini sürdürecek, hak uğrunda mücadele ve mukatele edecek bir grup elbette bulunacaktır. Sayıları çok az da olsa, faaliyetleri bir ümmete teşmil edilmeyecek kadar zayıf kalarak Cenab-ı Hakk'ın İslam'a davetleri sebebiyle bu ümmete verdiği "hayırlılık" vasfını idame kudretinde bulunamasalar da bu gayretli insanlar vasıtasıyla, bazan harp ve çarpışmalar yoluyla, bazan anlatarak ve ikna ederek, bazen daha değişik vasıta ve şekillerle İslam, bugüne gelinceye kadar pek çok ülkede yayılma imkanı buldu ve dünyada müntesibi en fazla dinler arasında yer alma fırsatına kavuştu.

Elbette ülke ülke ele alarak İslami davetin yayılış şekli ve bugüne kadar çeşitli merhale ve devrelerde İslam açısından arz ettiği durum, bu ülkelerdeki İslami faaliyetler ve bu faaliyetleri idare eden teşkilatlar birer birer incelenmeye değer.

Biz, şimdilik çağdaş davet hareketleri hakkında genel bir değerlendirmede bulunalım:

1- Çağdaş Davet Hareketleri Hakkında Genel Bir Değerlendirme

Dün olduğu gibi bugün de davet farizası, Müslümanlar üzerinden kalkmış değil. İslami esasların cemiyette ve insanlık âleminde yaşamasına gayret, gayr-ı İslami hususların da her vesile ile imhası, bütün Müslümanlar üzerine düşen bir vecibedir.

Bu vecibe yerine getirildiği, zaman çıkacak İslami cemiyet, huzur ve saadetin, refah ve selametin sembolü olacaktır.

20. asır, İslam'dan uzak kalışın çağıdır.

Şüphesiz bu, İslam davetinin günümüzde yeterince ifa edilmeyişindendir; asrımız, İslam'ı hidayete götüren eşsiz prensipler olarak Müslümanlara ve bütün bir insanlığa sunuverecek güçlü davetçilerden mahrum kalmamalıdır.

Asrımız, esefle kaydedelim yeterli davetçiye sahip değildir.

2- Resulullah (sav)'dan Sonraki Davetlerin Eksik ve Aksak Yönleri

Rasülüllah'tan beri İslam milletinin omuzlarında olan bu vazifenin ifası için elbette önceki çalışmalarda görülen hataların ve doğruların tespiti, buna göre hareket tarzının ayarlanması, zaruridir. Bu sebeple biz, Rasülüllah'tan sonraki davet faaliyetlerinin eksik ve aksak yönlerine, İslami bir harekette bulunması gerekli vasıflara göre temas edeceğiz:

a- Davet için en mühim merhale, hazırlık merhalesidir. Davetçiler, her an tebliğe hazır bulunmalıdırlar. Bu sebeple onlar, ruhi, ilmi ve bedeni yönden eğitime tabi tutulmalı, gerekli maddi imkânlara sahip kılınmalıdırlar. Davet, sıkıntı ve güçlüklere göğüs germe ister, feragat ve fedakârlık ister, cesaret ve şecaat ister. Bu sebeple henüz yolun başında İslami hareket, fertlerine zor akıbeti, ama buna karşılık elde edilecek semere ve neticeyi hatırlatmalı, samimiyetle davasına bağlanan, şuurlu insanlarla yola çıkılmalıdır. Bu şekilde rühi, ilmi ve bedeni yönden sıhhatli davetçiler yetiştirebilmek üzere küçük yaştan itibaren kabiliyetli gençler çeşitli sahalarda özel bir eğitime tabi tutulmalıdır.

b- Davetçiler üzerinde böyle titizlikle durularak yürütülen bir eğitim çalışması, olgun bir kadro oluşturacak ve harekete yön verecek mümtaz liderler yetiştirecektir. İslam daveti için kadroya duyulan ihtiyacı ve liderlerin davette fonksiyonunu biliyoruz. İslami hareket, bu boşluğu çok iyi tespit ederek güçlü, kabiliyetli liderler ve İslami bir kadro oluşturmaya özen gösterme mecburiyetindedir.

c- Kabiliyetli bir kadro her şeyden evvel gaye ve hedefini gayet güzel tespit edecek, vesile ve vasıtalarını ortaya koyacaktır. Onun davası gizlilik içerisinde yürümez; şüphe ve tereddütler İslam davası etrafında toplanamaz. Bu sebeple İslami hareket, hedefini açıkça ortaya koyacak, bu hedefe varabilmek üzere faaliyetini yürütecektir. Günümüz davetlerinde hedef tespitinde en büyük yanılgı, tedavi edilmesi gerekli hastalıklardan biri "sathilik" tir. Onlar, İslam'a davet faaliyetini cüz'i bir yamalama ameliyesi, çevre ve şartlara uydurma çabası olarak görüyorlar. Oysaki İslam'a

davet, gayr-i İslami her türlü inanış ve davranıştan sıyrılarak İslami yaşayışı tesis faaliyetidir.

d- İslam davetinde uygulanacak metotlar belirlenecek, takibi gerekli merhaleler bilinecektir. Zamana ve zemine, şartlar ve durumlara uygun hareket için de Rasülüllah'ın davet hareketi çok iyi bilinmeli, ona göre hareket edilmelidir. Kitleye ehemmiyet vermeden, davayı kamuya benimsetmeden neticeye ulaşma ümidi hayalden ibaret kalır.

e- Böylece metodunu da tespit eden İslami bir hareket artık, hareket stratejisini belirleyerek, önceden hazırlanmış plan ve programlara göre çalışmasını başlatacaktır. İslam, programsızlığın her çeşidine karşıdır. Dünyada İslam kadar insanın günlük ve özel hayatını bile bir düzen ve programa bağlayan hiç bir sistem yoktur. Bu sebeple İslami faaliyetlerde bulunanlarda umumiyetle görülen plansızlık ve programsızlık, üzerinde önemle durulması gerekli bir aksaklıktır.

f- İslami davetin temel prensibi "esastan işe başlama ve tedricen teferruata inme"dir.İslam sağlam bir akide üzerine bina edilebilir ancak.

g- İslami davet, ameli, nazariyeye tercih etmeli, İslam'ı fikri bir manzume ve sadece laftan, münakaşadan ibaret, donuk bir zihni bilgi haline getirmemelidir. Davetçilerin sözlerinden çok, bizzat yaşayışları İslam'a çekici olmalıdır. Bu yönden günümüz davetçilerinin eksiklikleri aşikârdır.

h- İslami arzu ve gayeler, şahsi istek ve menfaatlerden üstün tutulmalıdır, İslami bir cemiyet tesisi için fert, kendi nefsi emellerini gerçekleştirmek üzere uğraştığından fazla gayret sarf etmelidir. Bu çabasında onun talebi, Cenabı Hakk'ın rızasıdır, insanların övgü ve itibarları değil... Bu sebeple davetçi, mütevazıdir, sadedir, gösterişe itibar etmez.

i- Nihayet, çok önemli bir nokta ile bu bahse son verelim: İslam'ı hiç tanımayan bir muhitte ve İslam adına faaliyet gösteren başkalarının bulunmadığı bir çevrede bugün İslam'ın neşri, çok daha kolaydır. Müslümanlar, bugün, İslam'a yamadıkları düşünce ve davranışlardan vazgeçmedikleri gibi, hakikati kendilerine anlatmak için uğraşanları gayr-i İslam ilan ediyorlar. Bu durumda kalan davetçinin artık İslam için çabalarının ne derece güçlüklerle karşılaşacağı ve davetin ne derece verimli olacağı aşikârdır.

18. DERS

KAVRAMLAR

Fitne

FİTNE: Genel olarak imtihan ve deneme mânâlarında kullanılır. Hâlisi ile sahtesini ayırmak için altını, gümüşü potada eritmeye fitne dendiği gibi, iyiliği-kötülüğü belli olsun diye insana tatbik edilen her muameleye de ıtlak olunur.(1) Kur'ân-ı Kerîm'de ***"Fitnenizi tadınız. İşte (dünyada) istical ettiğiniz azab bu idi"***(2) buyurulmuştur. Buradaki "fitne" kelimesi, insanın ateşe atılmasını ve azâbı ortaya koymaktadır.(3) Bunun dışında Kur'ân-ı Kerîm'de, belâ ve musîbet mânâsına da kullanılmıştır.(4) Şiddet(5) ve imtihan mânâsına kullanıldığı da sabittir. Fitneden eser kalmayıncaya kadar cihadı emreden âyet-i kerimede "fitne", İslâm'ın dışındaki bütün sistemlerin ortak ismidir.

İstılâhî mânâsı: "Allahû Teâla (cc)'dan imtihan için gelen belâ, musîbet, âzâb ve buna benzer nefsin hoşlanmadığı şeyler olduğu gibi, kullardan gelen zûlümlere de fitne denir" (6) şeklinde tarif etmek mümkündür.

1) Zebidî, a.g.e., Ank 1978 (5. bsm.) c. II, sh. 468; c. XII, sh. 290.
2) Zâriyat sûresi: 14. Geniş bilgi için bkz. İbn-i Kesir, Tefsirû'l Kur'an'il Azim, Beyrut: 1939, D.Marife Yay. c. IV, sh. 232-233.
3) Mehmet Vehbi Efendi, Hülâsatü'l Beyan fi Tefsirû'l Kur'ân, İst. 1969, c. XIII, sh. 5554. Ayrıca Ömer Nasuhi Bilmen, Kur'ân-ı Kerim'in Türkçe Meali Âlisi ve Tefsiri, İst. 1965, c. VII, sh. 3487 (Âhiret hayatını ve ölümden sonra tekrar dirilmeyi inkâr eden kâfirlerin ateşe atılması üzerinde durulur. "Fitnenizi tadın", zebanilerin kâfirlere hitabı olarak değerlendirilir.)
4) Enfâl sûresi: 25: "Bir de öyle bir fitneden sakının ki, o içinizden yalnız zûlmedenlere çatmaz (ammeye de sirayet ve hepsini perişan eder). Hem bilin ki, Allah azabı çetin olandır." Geniş bilgi için bkz. Beyzavî.
5) Bakara sûresi: 102,191; Enfâl sûresi: 39.
6) Enbiya sûresi: 35: "Her nefis ölümü tadıcıdır. Biz sizi şer ve hayırla tecrübe ediyoruz. Nihayet hepiniz bize rücû edeceksiniz." Bu ayet-i kerimede fitne, tecrübe ve imtihan manasınadır.

Resûl-i Ekrem (sav)'in hadîsi şeriflerinde yeryüzünde bozgunculuk, mü'minler arasında bozgunculuk yapmak ve onları birbirlerine karşı kışkırtmak mânâlarına da kullanılmıştır. **"Fitne uykudadır, onu uyandırmayın!"**(7) hadis-i şerîfi bu mânâdadır.

"Mü'minlerin bey'atla, gayrı-müslimlerin de zimmet akdi ile bütün emniyetlerinin sağlandığı dârû'l-İslâm'da bozgunculuk ve kışkırtıcılık yapmak büyük bir fitnedir. Ümmet-i Muhammed tarih boyunca bu tür fitneye karşı uyanık olmuştur. Ancak bu, zamanla bir şuur olmaktan çıkıp, bir âdet haline dönüşünce, müstevlilerin istilâsı ânında bile "Aman fitne çıkmasın" sloganı geçerliliğini korumuştur. Halbuki küfür, başlı-başına bir fitnedir. Küffar İslâm topraklarını işgal edince: "Aman fitne çıkmasın" demek Allahû Teâla (cc)'ya karşı savaş açmak gibidir.

Fitnenin, aynı zamanda imtihan mânâsına geldiğini belirtmiştik. Muteber hadîs mecmualarında "Kitab-ı Fiten" veya "Bâb-ı Fiten" başlığı taşıyan bölümlere dikkat ettiğimizde, insanın çevresinin fitnelerle dolu olduğuna şâhit oluruz. Dünyaya, hiç ölmeyecekmiş gibi şehvetle bağlanmak bir fitnedir. Şer'i hududları aşan "mal sevgisi", "evlat sevgisi", "makam hırsı" ve bunun gibi hazlar birer fitne hükmündedir. Allah'ın indirdiği hükümlerin dışındaki hükümlerle, inanmayarak da olsa hükmetmek, bir fitnedir.

Cahiliyyenin gâlip geldiği, tâgûtî güçlerin insanları hor ve hakir kıldığı toplumlarda, onlarla uzlaşmayı esas alan her türlü düşünce bir fitnedir. Bütün bunların dışında deccal fitnesi, kabir fitnesi ve bel'am fitnesi... vardır.

Hz. Âdem (a.s)'den itibaren bütün peygamberler insanlara tevhid akîdesini tebliğ etmişlerdir. "Allah'a iman edin ve tâgût'a kulluktan kaçının" tebliği, bütün peygamberlerde ortaktır. Dolayısıyle Allahû Teâla (cc)'ın indirdiği hükümlerle hükmedilmeyen bütün toplumlarda küfür ve fitne, siyasî iktidar durumuna gelmiş demektir. Bu vasıftaki bütün toplumlarda cihad, akıl-baliğ olan her mü'min üzerine, farz olur. Kim bu cihad'dan uzak kalırsa, fitnenin içine düşmüş demektir.

7) Enfal Suresi 39 "Ortalıkta fitne kalmayıp, din tamamıyla Allah'ın dini olıncaya kadar onlarla savaşın. Eğer vazgeçerlerse muhakkak ki, Allah yaptıklarını görür." Bu ayeti kerimedeki fitne İslam'ın dışında kalan bütün sistemlerdir.

19. DERS

TEFSİR

İman ve İmtihan

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ① اَحَسِبَ النَّاسُ اَنْ يُتْرَكُوٓا اَنْ يَقُولُوٓا اٰمَنَّا وَهُمْ
لَا يُفْتَنُونَ ② وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ③ اَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السَّيِّـَٔاتِ اَنْ يَسْبِقُونَا ۭ سَاۗءَ مَا يَحْكُمُونَ ④ مَنْ كَانَ
يَرْجُوا لِقَاۗءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ ۭ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑤
وَمَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِينَ ⑥

Bu sure-i celile Mekke'de nazil olmuştur. Adını 41. Âyette geçen ***Ankebût*** *kelimesinden almıştır.*

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1- ***Elif, Lâm, Mim.***

Bunlar mukatta'a harfleridir. Mukatta'a harfleri hakkında Bakara Suresinin birinci âyetinde izahat verilmişti. Bundan sonra imandan, imanın gerçekleşmesi için mü'minlerin karşı karşıya kaldıkları imtihanlardan, imtihan ve deneme sonucu imanın da doğru olanlarla, yalancı olanların ortaya çıkarılmasından söz edilirek şöyle buyuruluyor:

2- ***İnsanlar, sadece "İman ettik" demekle bırakılıp imtihan edilmeyeceklerini mi sanıyorlar?***

3- *Doğrusu biz, onlardan öncekileri de imtihan ettik. Allah, elbette sözünde sadık olanları da bilir, yalancıları da bilir.*

İman, sırf dille söylenen bir söz değildir. İman, birtakım yükümlülükleri olan bir gerçektir. Kendine özgü ağırlıkları bulunan bir emanettir. Sabretmeyi gerektiren bir cihaddır. Katlanılması zorunlu olan bir çabadır. Bu yüzden, insanların "inandık" demeleri yeterli değildir. İmtihandan geçirilmeden, bu imtihan esnasında kararlılıklarını ortaya koymadan, bu sınavdan cevherleri arınmış, kalpleri berraklaşmış olarak çıkmadan sırf böyle bir iddiada bulunmakla bırakılmazlar. Tıpkı ateşin altını eriterek, saf altın madeni ile karışımında bulunan diğer değersiz madenleri birbirinden ayırması gibi. İşte, bu iman uğruna sınavdan geçirilme olgusu, yüce Allah'ın ölçüsünde değişmez bir temel, her zaman geçerli olan bir kanundur!

Hiç kuşkusuz yüce Allah, sınamadan önce de kalplerin gerçek durumunu bilir. Ne var ki, sınavdan geçirme, Allah'ın bilgisince bilinen, ancak insan bilgisine gizli olan durumları realite dünyasında gözler önüne serer. Şu halde, insanlar meydana gelen hareketlerinden dolayı hesaba çekilirler. Sırf yüce Allah'ın bildiği, ancak hareket olarak ortaya konmayan durumlarından dolayı değil.

Kuşku yok ki, iman, yüce Allah'ın yeryüzündeki emanetidir. Bu emaneti ancak ona lâyık olanlar, onu taşıyacak güce sahip bulunanlar, kalplerini tüm diğer duygulardan soyutlayıp, içtenlikle ona özgü kılanlar yüklenebilir. Onu rahata ve konfora, huzur ve güvenliğe, nimet ve aldanmaya tercih edenler taşıyabilirler bu emaneti. Bu emanet, yeryüzü halifeliğidir. İnsanları Allah'ın yoluna sevk etme, yüce Allah'ın mesajını insanların hayatında gerçekleştirme görevidir. Hiç kuşkusuz bu, onur verici bir emanettir. Ve bu emanet oldukça ağırdır. Bu yüzden sınamalara sabredecek şekilde özel yöntemle hareket etmek gerekmektedir.

Bir mü'minin batıl ve batıl taraftarları tarafından eziyetlere uğratılması, sonra kendisini savunacak, destek olacak bir yardımcı bulamaması, kendi kendisini savunup kurtaracak durumda olmaması, tağutlara, zorbalara karşı koyacak güçten yoksun bulunması da bir imtihandır. Ve bu imtihanın en belirgin şeklidir. O kadar ki, imtihan sözü duyulur duyulmaz, zihinde uyanan ilk olgu budur. Ancak bu, imtihanın en ağır şekli değildir. Değişik şekillerde ve yöntemlerde beliren daha birçok imtihan vardır. Bunlar işaret ettiğimiz imtihan şeklinden daha acı ve sonuçları bakımından daha yıkıcı olabilirler.

Dünyanın batıl taraftarlarına yönelmesi, insanların onları başarılı ve zinde görmesi, herkesin onları övmesi, kitlelerin onların başarılarını alkışlaması, önlerine dikilen tüm engelleri bertaraf etmeleri, onların adına öv-

gülerin düzülmesi, seçkin bir hayat yaşamaları, buna karşılık mü'minin ihmal edilmiş olması, sevilmemesi, hiç kimse tarafından bilinmemesi, kimsenin onu savunmaması, o hayatta pek bir şeyleri bulunmayan kendisi gibi az sayıdaki mü'minlerden başka savunduğu hakkın değerinin bilinmemesi de çok acı bir imtihan şeklidir. Çevreden uzaklaşmak, inanç adına yalnız kalmak da bir imtihandır. Bu durumdaki bir mü'min, çevresindeki toplumların ve fertlerin sapıklığa daldıklarını, kendininse yapayalnız, garip ve kovulmuş olarak kaldığını görür. Bir de en büyük imtihan vardır. **Nefis ve ihtiras imtihanı.** Toprağın çekiciliği, et ve kanın ağırlığı, nimet ve iktidar ya da rahatlık ve güven arzusu. Nefsin derinliklerinde, hayat şartlarında, toplumun mantığında ve devrin insanlarının düşüncelerinde yer eden engellere ve geçit vermez önlemlere rağmen iman yolunu izlemenin, imanın öngördüğü üstün düzeye ulaşmanın zorluğu bütün imtihan şekillerinden daha ağır ve daha büyük imtihandır.

Yol uzayıp Allah'ın yardımı gecikince, imtihan daha şiddetli ve daha ağır olur. Deneme her zamankinden çok şiddetlenir, sertleşir. Bu durum karşısında yüce Allah'ın koruduğu kimselerden başkası direnç göstermez, sabretmez. Bunlar iman gerçeğini içlerine sindiren kimselerdir. Bu büyük emaneti, göğün yeryüzündeki emanetini, Allah'ın insan vicdanına yüklediği emaneti eksiksiz bir şekilde yüklenen ve gereğini yapan kimselerdir.

Onlar, ağır bir bedel ödedikleri, sıkıntılara karşı sabrettikleri, uğrunda birçok acılara katlandıkları, büyük fedakârlıklarda bulunduklârı için bu emaneti teslim alırlarken, onu her şeyden üstün tutarlar. Kanını feda eden, sinirlerini yıpratan, rahatını, huzurunu bir kenara bırakan, arzularından ve zevklerinden vazgeçen sonra eziyetlere ve birçok şeyden yoksun olmaya karşı sonuna kadar sabreden biri kuşkusuz, uğrunda bunca fedakârlıkta bulunduğu emanetin ne kadar değerli olduğunun bilincinde olur. Bu yüzden çektiği bunca acıdan, katlandığı bunca fedakârlıktan sonra bu emaneti ucuza kaptırmaz.

İman ve hak davasının sonunda en üstün gelmesi, nihai zaferi kazanması ise, yüce Allah'ın vaadi ile garanti altına alınmıştır. Bir mü'min Allah'ın vaadinin yerine gelmesinden kuşku duymaz. Ama eğer bu vaad gecikirse hiç kuşkusuz yüce Allah'ın takdir ettiği bir hikmetten dolayıdır. Bu mutlaka iman davası için, mü'minler için hayır kaynağıdır. Hiç kimse yüce Allah kadar gerçeğe ve gerçek taraftarlarına ilgi gösteremez, onları koruyamaz. İmtihandan geçirilen, çeşitli musibetlerle denenen mü'minler için, hak davayı yüklenecek güvenilir kimseler olarak Allah tarafından seçilmeleri yeterli bir ödüldür. Onları sınayarak seçmek suretiyle yüce Allah'ın imani direktiflerinin sağlam olduğuna şahitlik etmeleri en büyük onurdur.

Bir sahih hadiste Peygamber efendimiz -salât ve selâm üzerine olsun- şöyle buyurmaktadır: **"İnsanlar arasında en ağır imtihandan geçirilenler peygamberlerdir. Sonra salih kişiler gelir. Bu böylece devam eder gider. Kişi dini duygularının düzeyine göre, denenmek amacı ile imtihandan geçirilir. Eğer sarsılmaz bir inanca, köklü bir dini pratiğe sahipse, imtihanın dozajı arttırılır."**

Mü'minleri dinlerinden döndürmek için onlara baskı uygulayanlara, eziyet edenlere, bu amaçla her türlü kötülüğü yapanlara gelince; onlar Allah'ın azabından kaçıp kurtulamazlar. Onların kof güçleri istediği kadar debdebeli, ihtişamlı görünsün, bir balon gibi şişirilmiş batıl sistemleri istediği kadar sağlam ve sarsılmaz görünsün, sonunda kesinlikle yakayı ele vereceklerdir. Allah'ın vaadi bu yöndedir, her zaman geçerli olan yasası eninde sonunda bunu öngörür.

4- Yoksa kötülüklerde bulunanlar, bizden kaçıp kutulacaklarını mı sanıyorlar? Ne de kötü hüküm veriyorlar!

Küfür ve dinsizlik taassubu veya bir dünya menfaati, şehvet ve hırs sebebiyle müminlere, düşmanlık, zulüm ve eziyet eden kimseler sandılar mı ki bizi savuşup geçecekler, kaçıp kurtulacaklar? Ki, her türlü kötülüğü işlemekten kaçınmazlar. Bunlar ne kötü hükmediyorlar! Ne kadar yanlış hüküm, ne kadar çirkin hükümet? İmkânı yok, onlar Allah'tan kurtulamazlar.

5- Kim Allah'a kavuşmayı özlüyorsa, bilsin ki, Allah'ın bu buluşma için belirlediği vakit kesinlikle gelecektir. O her şeyi işitir ve her şeyi bilir.

Şu halde Allah'la buluşmayı uman kalpler sevinsinler, sarsılmaz bir güvenle yüce Allah'ın kendileri için vadettiği güzelliklerin beklentisi içinde olsunlar. Sonuçtan emin bir insanın güveni içinde beklesinler. Buluşma gününü coşkuyla gözlesinler. Ama kesinlikle bu anın gerçekleşeceğinden kuşku duymasınlar.

Ayetin ifade biçimi Allah ile buluşacakları anı gözleyen bu kalplerin son derece etkileyici mesajlar veren, insanı düşündüren canlı bir tablosunu tasvir ediyor. Umutla bekleyen, özlem duyan, oradaki güzelliklere bağlanan gönüllerin tablosudur bu. Ayet, bu arzuya, bu buluşma ümidine insanın içini rahatlatan vurgulu bir ifadeyle karşılık veriyor. Bunun üzerine, sözü edilen kalplere güven ve esenlik aşılayan bir değerlendirme cümlesi yer alıyor. Yüce Allah bu kalpleri işitiyor, buluşma anını en derin bir özlemle arzuladıklarını biliyor:

"O her şeyi işitir ve her şeyi bilir."

Surenin girişinde yer alan dördüncü mesajda ise, imanın yükümlülüklerine, iman uğrunda cihadın zorluklarına katlanan kalplerin aslında

kendileri için, kendi iyilikleri için, kendilerine bahşedilen lütufların tamamlanması için, durumlarının ve hayat tarzlarının daha iyi bir düzeye yükselmesi için cihad ettiklerine dikkatleri çekiliyor. Yoksa yüce Allah'ın hiç kimseye ihtiyacı yoktur. Çünkü O, herkesten zengindir.

6- *Kim kötülüklere karşı savaşırsa bu savaşı kendisi için vermiş olur. Kuşku yok ki, Allah'ın hiçbir yaratığa ihtiyacı yoktur.*

Yüce Allah, mü'minlerin zorluklarla denenmesini öngörüyorsa, meşakkatlere katlanabilmeleri için nefisleriyle cihad etme yükümlülüğünü getiriyorsa, bunda güdülen amaç; onların hayatlarının insana yaraşır bir düzeye gelmesi, ahlaki ve ruhsal olgunluğa erişmeleri, dünya ve ahirette iyilik elde etmeleridir. Cihad, cihad edenin nefsini ve kalbini onarır, düzeltir. Kötülüklerden arındırır. Düşüncesini yüceltir, ufkunu genişletir. İçindeki can ve mal cimriliğini törpüler, kötü duyguları aşmayı sağlar. Onu her türlü maddi çıkarı aşacak düzeye getirir.

Şu halde cihad yolunda belli bir mesafe kat ettikten sonra hiç kimse yüce Allah'tan cihadının bedelini isteyerek, O'na ve davasına yaptıklarını çok görerek, dava adına başardığı işlerin ödülünün geciktiğini düşünerek yolun ortasında durmamalıdır, hareketten geri kalmamalıdır. Çünkü onun cihadı yüce Allah'a bir şey kazandırmaz. Allah zayıf ve zavallı insanın çabasına, çalışmasına muhtaç değildir; "Kuşku yok ki, Allah'ın hiçbir yaratığa ihtiyacı yoktur."

Ama yüce Allah'ın onun uğrundaki cihada katılmasını sağlaması, onu yeryüzünde kendi halifesi olarak ataması, sonra ahirette sevabı ile onu ödüllendirmesi Allah'ın insana yönelik bir lütfudur.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Dikensiz gül bahçesi arayanlar boşuna yorulmasınlar. İman ehli olup da başına bir kısım musibetler, çileler gelen insan, imtihanda olduğunu hatırlayıp, davasından değil, rahatından feragat etmek zorundadır.

2- Bu hayatın sonunda Allah'a kavuşacağız. O halde, zalim ve gaddar yöneticiler hiçbir yere kaçamayacak, gelip hesap verecekler. Mü'minler de mevlalarına kavuşacaklar. O halde kafirlerin debdebelerinin hiçbir önemi yoktur. Onlara imrenerek değil, acıyarak bakalım.

3- Allah yolunda cihad etmemiz, çaba göstermemiz, dünya ve ahiretimizin rahatı içindir. Cihad edenler dünyada izzet, ahirette ise ikram sahibi olurlar.

4- Yapılan çalışmaların karşılığını alelacele beklememek, zafer gecikiyor diye gevşeklik gösterip, saflardan ayrılmamak lazımdır.

19. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Müslümanların ihtiyaçlarını gidermek

«المسلمُ أَخـــو المسلم لا يَظلِمُه ولا يُسْلِمُهُ . ومَنْ كَانَ فِي حاجـة أَخِيهِ كانَ اللّهُ فِي حاجتِهِ، ومنْ فَرَّجَ عنْ مُسلمٍ كُرْبةً فَرَّجَ اللّهُ عنه بها كُرْبـةً من كُرَبِ يومَ القيامةِ ، ومن سَتَرَ مُسْلماً سَتَرَهُ اللّهُ يَومَ الْقِيامَةِ »

İbni Ömer (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu düşmana teslim etmez. Kim kardeşinin ihtiyacını karşılarsa Allah da onun ihtiyacını karşılar. Kim bir Müslümanın bir sıkıntısını giderirse Allah da kıyamet günü sıkıntılarından birini ondan giderir. Kim bir Müslümanın ayıbını örterse Allah da kıyamet günü onun ayıbını örter." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Müslümanlar birbirlerinin ayıplarını teşhir etmezler. Kusur ve hatalarından dolayı birbirlerini ayıplamazlar. İnsan nefsi teşhircilikten hoşlanır. Nefsine hakim olamayarak bu yanlışlığı yapanların, öte dünyada kendi kusurları teşhir olacaktır. Nesfine hakim olarak ve karşılığını da sadece Yüce Allah'tan bekleyerek kardeşlerinin eksikliklerini teşhir etmeyenler, elbette bu hadis geregince öte dünyada kusurları gizlenenlerden olacak ve kazançlı çıkacaklardır.

1) Buhari ve Müslim

« من نَفّس عن مؤمن كُرْبة منْ كُرب الدُّنْيا ، نفّس اللّه عنْه كُرْبة منْ كُرَب يومِ الْقيامَة ، ومنْ يسَّرَ على مُعْسرٍ يسَّرَ اللّه عليْه في الدُّنْيا والآخرة ، ومـــنْ سَتَر مُسْلماً سَترهُ اللّه في الدنْيا والآخرة ، واللّه في عوْنِ العبْد ما كانَ العبْدُ في عوْن أَخيه ، ومنْ سلك طَريقاً يلْتَمسُ فيه علْماً سهَّل اللّه لهُ به طريقاً إلى الجنَّة . وما اجْتَمَعَ قوْمٌ في بيْتٍ منْ بُيوت اللّه تعالَى ، يتْلُون كتَابَ اللّـــه ، ويَتدارسُونهُ بيْنَهُمْ إلاّ نَزَلَتْ عليهم السَّكينةُ ، وغَشيَتْهُمُ الرَّحْمةُ ، وحفَّـــتْهُمُ الملائكَةُ ، وذكَرهُمُ اللّه فيمَنْ عنده . ومنْ بَطَّأَ به عَملُهُ لمْ يُسرعْ به نَـــسَبُهُ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kim, bir müminin dünyevi sıkıntılarından birini giderirse, Allah da kıyamet günü sıkıntılarından birini ondan giderir. Kim, eli darda olan borçluya kolaylık gösterirse, Allah da ona dünya ve ahirette kolaylık gösterir. Kim, Müslümanın bir ayıbını gizlerse, Allah da dünya ve ahirette onun ayıbını örter. Kul, kardeşine yardım ettiği müddetçe Allah da ona yardım eder. Kim, ilim öğrenmek için yola çıkarsa, bu sebeple Allah ona cennet yolunu kolaylaştırır. Bir topluluk Allah'ın evlerinden birinde toplanıp Allah'ın kitabını okur ve aralarında müzakere ederlerse muhakkak ki üzerlerine sekînet iner, rahmet onları kaplar, melekler onları kuşatır ve Allah onları katındakilere zikreder. Ameli kendisini geri bırakan kişiyi nesebi öne çıkarmaz." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Allah'ın dinini öğrenmek üzere bir yerde toplananlar, bilmeliler ki, o anda Allah'ın melekleri oradadırlar ve yapılan sohbeti dinlemekte ve kayıt altına almaktadırlar. Hesap gününde Yüce Allah, orada bulunanların o vakitlerini tertemiz ve şerefli bir zaman dilimi olarak kendi huzurunda açıklayacaktır.

2.İnsanın nesebi ve kanı, onu değerli kılmaz. Ana-babası, soyu ve şeceresi, ona üstünlük vermez. Yani üstünlük kan bağı ile olmaz. Tek üstünlük, takva üstünlüğüdür. Bir kimse soyluyum diye amelde geri kalırsa, bunu nesebi ile telafi edemez. Eğer öyle olsa idi, bazı peygamberlerin aileleri onlara inanmadıkları halde kurtuluşa ermiş olurlardı. Ancak onlar kafirlerden sayılmışlardır.

2) Müslim

19. DERS

DAVET FIKHI

Davette Vasıtalar

Davetin tesirinde, davetçinin kabiliyet, özellik ve gayretleri yanında davette kullandığı vasıtaların da rol ve fonksiyonu vardır. Bu sebeple davetçinin, davetine kolaylık sağlayacak ve neticeye tesiri bulunabilecek her vasıtaya müracaat gereklidir.

a- Rasülüllah'ın Davet Vasıtaları:

Hz. Peygamber'in davetini sunmak üzere kullandığı vasıtaları, şu gruplarda toplayabiliriz:

I- Sözlü Vasıtalar: Davet esaslarının tebliğinde aslolan, sözdür ve söz, büyük önem taşır; Rasülüllah'ın davetinde en belirgin unsur olarak karşımıza çıkar. Sözlü davetinde çeşitleri vardır: Vaaz, hutbe, nutuk, sohbet gibi hitabet mahiyetin de olanlar, ders mahiyetinde olanlar, konferans mahiyetinde olanlar ve münakaşa mahiyeti arz edenler gibi. Bu şekilde sözlü vasıtaların kullanılması esnasında Hz. Peygamber tarafından, konuşma ve tebliğin tesirinde mutlaka rolü olan şiir, kıssa, mesel gibi türlere, teşbih, tasvir, mukayese gibi edebi sanatlara yer verilmiştir.

II- Yazılı Vasıtalar: Hz. Peygamber, yazıl davet vasıtalarına da başvurmuştur. O'nun çevreye İslam'a davet mektupları gönderdiğini biliyoruz. Rasülüllah'ın fevkalade özen göstermesiyle Kur'an-ı Kerim'in, ashabın ve daha sonra gelenlerin dikkat ve gayretleriyle hadis-i şeriflerin, yazılı olarak muhafaza edilmesiyle İslam'ın ebediliği, risaletinin tazeliği, bunlara dayanarak davetin sürekliliğini belirtecek olursak davette yazının önemi açığa çıkar.

III- Fiili - Maddi Vasıtalar: Fiili - maddi vasıtalara müracaat, ameli ve tatbiki olarak iyi ve güzel bir şeyi ifa ve ikame, kötü ve fena olan bir şeyi de düzeltme ile olur. Mesela davet faaliyetleri için infak ve yardımda bulunmak, cami ve okullar yaptırmak ile kötülüklerin önlenmesi için çalışmak gibi.

Davette bu fiili vasıtanın kullanılabilmesi için güç ve kudrete ihtiyaç duyulacağı açıktır.

IV- Örnek Yaşayış: Rasülullah, güzel ahlakı ile sözlerine uygun davranış ve yaşayışını davetine bir vasıta kılmıştır. Ashabının da buna riayetine büyük ehemmiyet göstermiştir. Elbette biz, örnek yaşayışın davette en etkili vasıta olduğunu biliyoruz.

Rasülullah tarafından bu vasıtaların başarı ve maharetle kullanılması bütün bir beşeriyet için örnek teşkil edecek bir toplum çıkarmış, davetten istenilen neticenin alınmasına, gayeye ulaşılmasına vesile olmuştur.

b- Günümüzde Davet Vasıtaları:

Rasülüllah'tan günümüze kadar geçen vakitler, gerçekten hayret edilecek teknik gelişmeler ve icatlara şahit oldular. O kadar çok yeni imkânlar ortaya çıktı ki, dünün insanları bunlarla karşılaşmış olsaydı, muhtemel ki inanmazdı.

Davette istifade edilmesi gerekli günümüz imkân ve vasıtalarını biz yine, ana gruplara ayırarak gözden geçirelim:

I-Sözlü vasıtalar: Sözlü davet vasıtaları, daha büyük kitlelere hitap edecek şekilde hoparlör sistemi ile gelişti. Böylece hoparlör, radyo, teyp gibi kulağa hitap eden davet vasıtaları olarak davetçilerin emrine girmiş oldu.

II- Hem Göze, Hem Kulağa Hitap Eden Vasıtalar: Yukarıda saydığımız sadece kulağa hitap eden vasıtalar; hem göze, hem de kulağa hitap eden vasıtaların, insan, düşünüş ve yaşayışına daha etkili olacağı açıktır.

Televizyon, sinema ve tiyatro, internet, tweterin icra ettiği etki ve yönlendirme, çok önemlidir.

III- Yazılı Vasıtalar: Yazı ve metinlerin davette önemi büyüktür. Ki-

tap, gazete, mecmua, bülten, Broşür, afiş, pankart, mektup, tebrik, kartpostal, fotoğraf, yazılı vasıtaların günümüzdeki çeşitlerini teşkil eder. Ayrıca İnternetin davet alanında kullanılması, büyükk önem arz etmektedir.

IV- Fiili - Maddi Vasıtalar: Rasülüllah gününün basit ve sade yapılı mescit ve mekteplerine karşılık bugün modern tarzda yapılmış okullar, tezyin edilmiş camiler, İslam âleminin her yanını doldurmaktadır. Ama bu muazzam binaların içi, özlenen ruh ve anlayıştan bugün tamamen boş ve uzak bulunmaktadır. Bu sebeple de güç ve kudretini yitiren, Batı taklitçiliği hastalığına kapılan, dünyaya ve dünyalıklara bel bağlayan Müslümanlar, olanca imkânlarına rağmen fiili ve maddi vasıtaları değerlendirme saadetinden maalesef mahrumdurlar.

V- Örnek Yaşayış: İslam'dan uzaklaşan bir toplum içinde yetişen cılız davetçiler, yukarıda sıralanan imkan ve vasıtaları kullanarak davetlerini ifa edebilseler, örnek bir yaşayış ortaya koyabilseler, insanların kalbini kazanma yolunu açmış olacaklar. Günümüz davetçileri, örnek bir yaşayış sergilemelidirler.

Günümüz davetçisinin vazifesi, bir taraftan İslam'ı bizzat kendi nefsinde yaşamaya var gücüyle gayret sarf ederek, aynı inanış ve yaşayıştaki kardeşleriyle bir birlik teşekkül ettirmesi, yukarıdaki vasıtaların bir çoğunun idaresi elinde değilse de istikbalin İslam'ın olacağı inancı içerisinde bu vasıtalar fırsat geçtiği zaman hiç bir bocalama ve acemilik geçirmeksizin İslam davetinde kullanmak üzere her çeşit teknik alanda ihtisas sahibi elemanlar yetiştirmesidir.

Gayret ve ihlâsla yapılan çalışmalar mutlaka neticeye varacak, işte o zaman İstikbal İslâm'ın olacaktır.

19. DERS

KAVRAMLAR

Helâl ve Haram

İnsanın kendi nefsine karşı sorumluluklarını, insan eşya ilişkilerini ve insanın birbiri ile olan ilişkilerini izah edebilmek için, öncelikle teklif ve mükellef kavramlarını izah etmek durumundayız. Allahû Teâla (cc)'nın imtihan için beyan buyurduğu emir ve nehiylerin tamamına teklif adı verilmiştir. Malûm olduğu üzere, insanın lehindeki ve aleyhindeki haklarına sahip olabilmesine de "ehliyet" denilmiştir. Allah Teâla (cc)'nın tekliflerine muhatap olabilmek için ehliyet şarttır. İslâm'ın emir ve yasakları karşısında sorumlu olan insana (erkek veya kadın) mükellef denilir. Her mükellefin, yapmak veya yapmamak hususunda sorumlu tutulduğu amelleri ef'al-i mükellefin (mükellef olan kimsenin fiilleri) şeklinde ifade etmek mümkündür. Bu noktada karşımıza hüküm veren (hâkim) ve hükme muhatab olan (mahkûm) çıkar. Kelime-i şehadeti ikrar ve tasdik eden her insan, Allahû Teâla (cc)'nın Hakim-i Mutlak olduğunu ve O'nun her emrini "işittim ve itaat ettim" tavrıyla karşılayacağını taahhüt etmiştir. Dolayısıyla helâl ve haram hudutları, imtihan hayatının en önemli unsurlarıdır. Zira bir kimse; helâlin haram olduğuna veya haramın helâl olduğuna inanırsa kâfir olur.(1) **Bu sebeple; her mükellefin; "helâl" ve "haram" hususunda ilim sahibi olması farz-ı ayndır.** Bu girişten sonra meselemize geçebiliriz.

Helâl Lûgatte; düğümü çözmek, yükü indirmek, borcu ödemek ve ağırlıktan kurtulmak gibi manâlara gelir.(2) İmam Fahrüddin-i Razi: "He-

1) Molla Hüsrev, Dürerû'l-Hükkam fi Şerhi'l Gûreri'I Ahkâm, İst. 1307, c. I, sh. 324; Feteva-ı Nindiyye, Beyrut,1400, c. II, sh. 272; Şerh-i Akaidi'l Kesteli, İst.1973, S. Bilici Yay. sh.191.

2) el-Müfredat, İst.1986, Kahraman Yay sh.182.

lâl, kendisinden mahzurluk düğümü çözülen mübah demektir. Bu kelimenin aslı akd (düğümlemek) kelimesinin zıddı olan hall (çözmek) masdarıdır."(3) diyerek, meseleye açıklık getirmiştir. Nitekim İslâm ümmetinin işlerini düzene koyan kimseler ehl-i hal ve'l- akd denilmiştir. İslâmî ıstılâhta "yapılması caiz olan bütün ameller ve yenilmesi-içilmesi mübah olan bütün nimetler" helâl kavramı ile açıklanmıştır.

Haram; Ha-Ra-Me kökünden gelir ve sebep ne olursa olsun, yapılması yasak olan şeydir. Bir kimsenin herhangi bir şeyden yoksun olmasına "mahrumiyet" denilmiştir. Haram kelimesinde masdar olarak hürmet ve muhterem kelimeleri türetilmiştir. Bilindiği gibi insan, yeryüzünde Allahû Teâla (cc)'nın halifesi olması hasebiyle, hürmet edilmesi gereken bir varlıktır. İnsanı öldürmek veya haksız yere her hangi bir uzvuna zarar vermek "haram"dır. Dolayısıyla muhterem; "zarar verilmesi haram olan, saygı duyulması gereken" insan mânâsınadır. İslâmî ıstılâhta: "Kat'i nasslarla işlenilmesi yasaklanan fiillere haram denilir" şeklinde tarif edilmiştir. Haramın sabit olması için, kat'i ve şüphesiz bir delil şarttır. Zira Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Dillerinizin yalan yere vasıflandıra geldiği şeyler için: `Şu helâldir bu haramdır demeyin. Çünkü (bu suretle) Allah'a karşı yalan düzmüş olursunuz. Allah'a yalan düzenler ise, şüphe yoktur ki, asla felâh bulamazlar."***(Nahl, 116) hükmü beyan buyurulmuştur. Hesap gününü düşünen her mükellef; "helâl" ve "haram" kelimelerini kulanırken, mutlaka delile dayanmak durumundadır.

Esasen bir şeyin helâl veya haram olarak nitelendirilebilmesi için tek ölçü vahydir. Nitekim İbn-i Abidin: "Hiçbir şey akıl ile haram olmaz. Yani bir şeyin haram olduğuna akıl hüküm veremez. Bir şeyin haram olduğuna hüküm vermek ancak Allahû Teâlâ ya (cc) mahsustur. Bir şeyin güzel veya çirkin olduğunu isbat eden şeriattır. Akıl ise, güzellik ve çirkinliği idrak etmek için vasıtadır."(4) diyerek önemli bir inceliği gündeme getirmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Ey iman edenler!.. Allah'ın size helâl ettiği temiz ve güzel şeyleri (nefsinize) haram kılmayın. (Sakın) haddi aşmayın. Çünkü Allah haddi aşanları sevmez."*** (Maide, 87) hükmü beyan buyurulmuştur. İbn-i Abbas (ra), "Haramı helâl etmek ne kadar tehlikeli ise, helâlin

3) İmam Fahrüddin-i Razi, Tefsir-i Kebir (Mefatihû'l Gayb), Ank.1989, c. IV, sh.198
4) İbn-i Abidin, Reddü'l Muhtar Ale'd Dürri'l-Muhtar, İst.1983, Şamil Yay, c. VIII, sh. 212.

haram olduğunu söylemek de aynıdır" demiştir. Esasen helâl ve haram hududlarını, hevâ ve heveslerine göre tayin etmeye gayret edenlerle cihad etmek emredilmiştir.

"Kendilerine kitap verilenlerden ne Allah'a, ne ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve rasûlü'nün haram ettiği şeyleri haram tanımayan, İslâm dininini din olarak kabul etmeyen kimselerle zelil ve hakir olup, kendi elleriyle cizye verecekleri zamana kadar muharebe (savaş) edin."(Tevbe, 29)

İnsanlardan bir zümrenin veya siyasî iktidarın "helâl" ve "haram" hududlarını değiştirmesi sözkonusu olamaz. Eğer bu fiil tahakkuk eder ve diğer insanlar râzı olurlarsa, Allahû Teâla (cc)'yı inkâr ederek yeni bir ilâha (tâgûta) inanmış olurlar. Sünen-i Tirmizi de kayıtlı olan şu hadis-i şerif meseleyi kavramamızı kolaylaştırmaktadır. Adiy b. Hatem (r.a)'den rivayet edilen hadis şudur: Resûl-i Ekrem (sav)'in: `**Onlar Allah'ı bırakıp bilginlerini, rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih'i ilâhlar edindiler.**' (Tevbe, 31) âyetini okuduğunu işittim. Bunun üzerine: `Yâ Muhammed!.. Onlar, bunlara ibadet etmediler' şeklinde itirazda bulundum. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem (sav); **"Bunlar herhangi bir şeyi onlara (helâl) kıldıkları vakit, onu helâl kabul ediyorlar veya herhangi bir şeyi onlara (haram) kıldıkları vakit, onu haram kabul ediyorlardı."**(5) buyurdu.

Hevâ ve heveslerini ilah edinen ve keyiflerine göre helâl ve haram sınırlarını tesbit eden zümrelere itaat edenler büyük bir tehlike içerisindedirler. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: *"Üzerlerine Allah'ın ismi anılmadan boğazlananlardan yemeyin. Çünkü bu muhakkak ki bir fısktır. Hakikaten şeytanlar sizinle mücadele etmeleri için dostlarına (evliyalarına) mutlaka telkinde bulunurlar. Eğer, onlara (müşriklere) itaat ederseniz, şüphesiz siz de müşriklerden olursunuz."*(6) hükmü beyan buyurulmuştur. İmam-ı Kurtubî; "Müşrikler müslümanlarla mücadele ederek şöyle derlerdi: `Size ne oluyor ki, Allah'ın öldürdüğünü (eceliyle ölen, meyte) yemiyorsunuz, fakat bizzat sizin öldürdüğünüzü (kestiğinizi) yiyorsunuz?' diyorlardı... Mücadele, delil göstermek sûretiyle ve kuvvetle bir sözü geri çevirmektir. Eğer onlara (müşriklere) meytenin yenmesinin helâl kılınması hususunda itaat ederseniz, siz de onlardan olursunuz."(7) diyerek, meselenin inceli-

5) Sünen-i Tırmizi, İst. 1401, K. Tefsirû'l Kur'ân: 10, (Türkçe Nüsha, İst. ty. Yunus Emre Yay. c. V, sh. 206 Had. No: 3292).
6) En'âm sûresi:121.
7) İmam-ı Kurtubi, el-Camü li Ahkâmi'l-Kur'ân, Kahire 1967, c. VII, sh. 77-78.

ğine işaret etmiştir. Allahû Teâla (cc)'nın haram kıldığı bir şeyi, helâl kılma konusunda gayret sarfeden ve delil ileri süren müşriklere itaat etmek, onlardan (müşriklerden) olmayı beraberinde getirmektedir.

Şurası unutulmamalıdır ki; haram ve helâl hudutları, kat'i nasslarla tesbit edilen sınırlardır. İnsanlardan bir zümre (bilginler, rahipler, şahlar, meclisler, vs.) insanlardan aldıklarını iddia ettikleri hak ve yetkilerle, bu hudutları değiştiremezler. Eğer değiştirmeye kalkarlarsa, mü'minlere düşen vazife, meşrû her türlü vasıta ile cihad (Mücadele) etmektir

20. DERS

TEFSİR

Gökler Bir Direk Olmaksızın Yaratıldı

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾ هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ ﴿٣﴾ اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِى لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٦﴾ وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا كَاَنَّ فِى اُذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٧﴾ اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنّٰتُ النَّعِيمِ ﴿٨﴾ خَالِدِينَ فِيهَا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِى الْاَرْضِ رَوَاسِىَ اَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَنْۢبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿١٠﴾ هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَاَرُونِى مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظّٰلِمُونَ فِى ضَلٰلٍ مُبِينٍ ﴿١١﴾

Bu sure-i celile Mekke'de Nazil Olmuştur, 34 Âyettir.

Bismillahirrahmanirrahim.

1- *Elif-Lam-Mim.*

Bu harflere "mukattaa harfleri" denilir. Bununla ilgili açıklama, Bakara suresinin baş tarafında verilmişti.

2- ***Bunlar hikmetli kitabın ayetleridir.***

Bunlar hiçbir eksiklik ve eğrilik, hiçbir çatışma ve çelişki bulunmayan hikmet dolu Kur'an ayetleridir.

3- ***(Bu ayetler) Muhsinler (güzel amel işleyenler) için bir hidayet ve rahmettir.***

Kur'an-ı Kerim herkes için hidayet ve rahmettir. Ancak onun hidayetinden ve rahmetinden yararlananlar ancak iyi davranışlarda bulunanlardır. Kötü niyetliler onun hidayet ve rahmetinden yararlanamazlar.

Bakara Sûresi'nde ***"muttakiler için bir hidayettir."*** (Bakara, 2) buyrulmuştur. Burada ise; ***"ihsanda bulunanlar"*** denildiği için rahmet ilâve buyrulmuştur. Çünkü ihsan derecesi takvanın üzerindedir. Peygamber (sav): ***"İhsan, Allah'ı görüyormuşsun gibi O'na ibadet etmendir."*** buyurmuştur. ***"Allah, şüphesiz muttakilerle ve ihsanda bulunan (iyilik yapan) kimselerle beraberdir."*** (Nahl, 128) ve ***"İyilik ve güzel amel yapanlara, daha güzeli var ve bir de fazlası vardır."*** (Yunus, 26) âyeti kerimeleriyle buna işaret buyurmuştur.

4- ***O muhsinler ki; namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, âhirete de görüyormuşçasına iman ederler.***

Kur'an'a yönelmek, onun nurundan istifade etmek isteyenler, ameli olarak adım atmalıdırlar. Tembelliği üzerlerinden atarak namazlarını dosdoğru kılmalı, cimrilikten kurtularak zekât ve sadakalarını vermelidirler. Ahirete inanmayanların namaz kılmaları sadece bir yorgunluktur. Onun için önce itikadını sağlamlaştırmalıdırlar.

5- ***İşte onlar; Rablerinden gelen doğru bir istikamet üzerinde olanlardır ve işte onlar kurtulanlardır.***

Kalplerinde iman olan, tembelliği üzerinden atarak namazları vaktinde ve usulüne uygun olarak eda eden, cimrilik hastalığından kurtularak infak eden kimseler kurtuluşa erenlerdir.

6- ***Bir kısım insanlar da vardır ki; Allah yolunu eğlenceye almak ve bilgisiz bir şekilde insanları ondan saptırmak için sözün boş ve eğlence türü olanını satın alırlar. İşte o kimseler için de alçaltıcı bir azap vardır.***

"Lehve'l-hadis" boş, eğlenceli söz anlamındadır ve eğlenmek ve va-

kit geçirmek için söylenen sözlerin tamamını içine alır. Bunlar, asılsız hikâyeler, masallar, romanlar ve tarih kılıklı efsaneler, güldürücü lâkırdılar, gevezelikler, nağmeler gibi eğlendirici sesler.

Bu âyetin iniş sebebinde deniliyor ki: Nadr b. Hâris ticaret için İran'a gidiyor, Acemlerin hikâyelerini, efsane kitaplarını getiriyor ve bunları Kureyş'e okuyarak: "Muhammed, size Âd ve Semûd hikâyeleri söylüyor gelin ben size Rüstem'in, İsfendiyar'ın, Kisraların hikâyelerini anlatayım." diyor ve bu şekilde birçoklarının Kur'ân dinlemesine engel oluyordu. Bundan başka güzel bir şarkıcı câriye almış, birinin müslüman olacağını işittiği zaman onu alıp cariyesine: "Haydi buna yedir, içir, söyleyiver." der, böylece eğlendirip: "Gördün ya bu, Muhammed'in çağırdığından, namazdan, oruçtan, onun önünde çarpışmaktan daha iyi değil mi?" dermiş.

7- Ona âyetlerimiz okunduğu zaman, sanki onun iki kulağında da ağırlık varmışta onun için onları işitmemiş gibi büyüklük taslayarak gururlu bir şekilde sırt çevirir. İşte onu acı veren bir azapla müjdele.

Doğru yoldan sapan ama saptığı yolun propagandasını yapmayan kişi sadece kendi günahının cezasını çeker. Ancak başkalarının sapmasına da sebep oluyorsa cezası katlanır. Kendisine alçaltıcı azabın dokunacağı kimsenin diğer bir özelliği ise Kur'an-ı Kerim'e karşı kör ve sağır olması, tekebbür ederek burun kıvırmasıdır.

8- İman edip salih amel işleyenlere gelince onlar için nimetlerle dolu cennetler vardır.

9- Onlar orada ebedi olarak kalıcıdırlar. Bu; Allah'ın gerçek vaadidir. Şüphesiz Allah, yenilmez galip ve sonsuz hikmet sahibidir.

Yoldan sapan kimselerden ve onların akıbetlerinden söz edildikten sonra burada iman eden ve salih amel işleyenler ve onların akıbetlerinden bahsedilmektedir. Yüce Allah kâfirlere cehennemi, mü'minlere ise cenneti vaad etmektedir. Hiç şüphesiz Yüce Allah'ın va'di haktır. Gerek kâfirler için vaad ettiği azap ve gerekse mü'minler için vaad ettiği akla hayale gelmeyen nimetlerle dolu cennet haktır.

10- ***O, görebildiğiniz bir direk olmaksızın gökleri yarattı. Sizi sarsmasın diye yere dağları yerleştirdi. O yerde, her türlü canlıdan yaratıp yaydı. Biz, gökten de bir su indirdik ve orda her türlü bitkiden güzel çiftler bitirdik.***

Burada çekim kanununa işaret vardır. Bu çekim kanunu sebebiyle evrendeki cisimlerin her biri kendi yörüngesi etrafında dönmekte ve böylece birbirleriyle çarpışmamaktadır. Yani gökleri de yukarıda tutan direkler vardır.

"Sizi sarsmasın diye yere dağları yerleştirdi." İfadesi ise kendi yörüngesinde dönen yeryüzünün bu dönüşünü dağlar sebebiyle sarsılmadan yaptığına işaret etmektedir. Bu gerçeği günümüz bilim adamları hayranlıkla açıklamaktalar.

11- ***İşte bunlar Allah'ın yaratmasıdır. Haydi, siz de bana O'nun dışındakilerin (putlarınızın) ne yarattığını gösterin! Gerçekten zalimler apaçık bir sapıklık içindedirler.***

Yaratma ve ilâhlık kavramlarına haksızlık ederek pek büyük zalim olan, Allah'a ortak koşma suçunu işleyen müşrikler açık bir sapıklık içindedirler. Açık olan bir gerçekten sapıyorlar ki, bunlarda iki yönden haksızlık ve şaşkınlık vardır. Bir taraftan yaratılmışa yaratıcı kudreti isnad ederek, filan şunu yarattı, falan şunu yarattı, diye yalan söylerler. Bir taraftan da hiçbir şey yaratmadığı bilinen şeylere taparlar.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Muhsin, Allah Teâlâ'ya O'nu görüyormuşçasına ibadet eden, her ne kadar kendisi görmese de Allah Teâlâ'nın kendisini gördüğünü düşünen kimsedir. İhsan sahibi olanların en bariz özellikleri ise ahirete inanarak namazlarını dosdoğru kılmaları ve zekâtlarını vermeleridir.

2. İnsanları, fıkra, hikâye, masal ve benzeri boş ve eğlenceli şeylerle oyalayıp Kur'an-ı Kerim'le iştigal etmelerine engel olmak en büyük günahlardan birisidir.

3. İbni Mes'ud, İbni Abbas ve daha pek çok sahabe altıncı ayeti kerimede geçen "lehvel hadis=sözlerin eğlencelisi" ifadesini çalgı aletlerinin dinlenilmemesine, nağmeler ve müzik aletleriyle musiki icra edilmemesine delil olarak getirmişlerdir. Çağımızın bir putu haline gelen müzikten uzak durmak, müzik ruhun gıdasıdır diyerek Kur'an'sız, peygambersiz bir nesil yetiştirmek isteyenlere karşı uyanık olmak, şuurlu bir Müslüman olmanın en temel vasfıdır.

4. Göklerle alakalı ayet-i kerime'de genel çekim kanununa işaret edilmiştir ki, bu da Kur'an'ın bir mucizesidir. Yine dağlarla ilgili ayet-i kerime'nin de yeryüzünün döndüğüne işaret etmesi bir mucizedir.

5. Asrı saadette şarkıcı ve hikayeciler insanları Kur'an'a kulak vermekten, onu dinlemekten alıkoyuyorlardı. Günümüzde ise televizyon ve sosyal medya denilen uğraş alanları insanları esir almakta, vakitleri öldürmekte ve neticede Kur'an'dan ve peygamberden habersiz bir nesil yetişmektedir.

20. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Müslümanların arasını düzeltme

Allahu Teala şöyle buyurur:

"Onların aralarındaki gizli konuşmaların çoğunda hayır yoktur. Ancak sadaka vermeyi, hayırlı bir iş yapmayı ya da insanların arasını düzeltmeyi emredenler(in gizli konuşmaları) müstesnadır." (Nisa: 114)

"Allah'tan korkun ve aranızı düzeltin." (Enfal: 1) *"Müminler kardeştir. Dolayısıyla kardeşlerinizin arasını düzeltin."* (Hucurat: 10)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslümanlar, özellikle de cemaat halinde çalışan Müslümanlar, ne konuşacaklarsa toplu halde olduklarında konuşacaklardır. İkili, üçlü, beşli guruplar haline gelip diğerlerinin dinlemesini istemedikleri konuları kendi aralarında konuşurlarsa, başkalarının hoşlanmayacakları konulara girerler. Böyle yapmak gıybettir, dedikodudur.

2. Kulis yapmak, birbirini çekiştirmek, birisinin yaptıklarını eleştirmek, iyi niyetle bile olsa, işi fitneye götürür, kalplerin ayrışmasına sebep olur. Guruplaşmaya ve hizipleşmeye sebep olur. Güçlerin zayi olmasına neden olur. Gönül bağlarının ve samimi niyetlerin zarar görmesini sağlar.

3. Gizli konuşmalar sadece hayır işlerinde yapılabilir. Ya da bir kardeşinin iyi meziyetlerini anlatmak için yapılır. Veya dargın veya kırgın iki kişinin arasını düzeltmede yapılabilir.

« كُلُّ سُلامى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ : تَعْدِلُ بيْنَ الاثْنَيْنِ صَدَقَةٌ ، وَتُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ فَتحْمِلُهُ عَلَيْهَا ، أَوْ تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعهُ صَدَقَةٌ، وَالْكَلِمَةُ الطَّيبةُ صدقَةٌ ، وبِكُلِّ خَطْوَةٍ تَمْشِيهَا إِلَى الصَّلاةِ صَدَقَةٌ ، وَتُمِيطُ الأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kişinin her bir mafsalı için güneşin doğduğu her gün sadaka borcu vardır. İki kişi arasında adaletle hükmetmen sadakadır. Birine bineğine binmesi için yardım etmen ya da yükünü bineğine yüklemen sadakadır. Güzel söz sadakadır. Namaz için attığın her adım sadakadır. Yoldan eziyet veren şeyleri kaldırman sadakadır." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Sadaka belaları def eder. Her gün için sadaka vermek gerekir. Ancak sadaka vermek sadece maddi bağışta bulunmak değildir. Fakirlerin de sadakanın bereketinden yararlanmaları için, insanlara yapılan her iyiliğin bir sadaka olduğu ifade edilmiştir.

2. Trafikte acelesi olan bir araca yol vermek sadakadır, yağmurlu havada araç kullanırken insanlara çamur sıçramasın diye yavaşlamak bir sadakadır. Yol senin olmasına rağmen durup geçenlere yol vermek sadakadır. Yolda gördüğün bir engeli kenara çekmek bir sadakadır.

« لَيْسَ الْكَذَّابُ الذي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمي خَيْراً ، أَوْ يَقُولُ خَيْراً »

Ümmü Gülsüm binti Ukbe b. Ebî Muayt (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın şöyle dediğini işittim:

"İnsanların arasını düzeltmek için (yalan yere) hayırlı bir haber ulaştıran ya da hayır söz söyleyen kişi yalancı değildir." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İslam'a göre üç yerde yalan söylemek caizdir. Birincisi düşman eline düştüğünde onlara yanlış bilgi vermekte, ikincisi insanların arasını düzeltmek için olmamış bir şeyi söylemekte ve üçüncüsü ise eşler arasındaki dargınlığın ortadan kalkmasında.

1) Buhari ve Müslim
2) Buhari ve Müslim

20. DERS

DAVET FIKHI

Davet Sahası

İslam'a davet, kişinin kendi şahsından başlayarak, en yakın çevresinden itibaren merhale merhale bütün insanlığa kadar uzanan mukaddes bir vazifedir. Kur'an-ı Kerim'den, hadis-i şeriflerden ve İslami kaynaklardan aldığı bu mana çerçevesinde davetin genelinde şahsın nefsini ıslahı, çocuklarını terbiyesi, yakınlarının eğitimi ile ilgilenmesi, bir dostuna nasihati, bir iyilikte bulunuvermesi ve hayra teşviki, kötülüklere karşı bir tavır takınarak onları ortadan kaldırmaya gayret etmesi, bir gayr-i müslimin hidayeti için uğraşması, yeryüzünden fitne ve fesadın kalkması için İslam ordusunda yer alması, kısacası gayr-i İslami bir hal ve durumdan İslami bir hal ve duruma geçişi sağlaması hep girmektedir.

Bu geniş mana sebebiyle davetin cereyan edeceği sahayı kısıtlayıp dar tutmak doğru değildir. Davet, imani konularda olduğu gibi, ibadet ve muamelatta, ahlaki prensiplerde de ciddidir ve Cenab-ı Hakkın bütün Müslümanlara yüklediği bir mükellefiyettir, bir mes'üliyettir. İslam davetinin temelini teşkil eden emr-i bilma'ruf nehy ani'l-münker'i ifa, İslam ümmetinin vasfıdır ve cenab-ı Hak tarafından bütün Müslümanlara emredilmiştir. Emrin umumiliği sebebiyle bütün Müslümanlar güçleri nispetinde ve bilgi sahibi oldukları konularda İslam'a davet vazifesini yerine getirecekler, yetişkin bir davetçiler grubunun yapabileceği faaliyetlerde de, maddi ve manevi yönlerden onlara destek ve yardımcı olacaklar, tensip ettikleri davetçilerin İslami ölçüler dairesinde hareketlerini her an kontrol ederek davetin sıhhatle yapılmasını sağlayacaklardır.

Davetin sıhhatle yapılabilmesi için en önemli unsur, davet için uygun bir metodun uygulanmasıdır. Davette metot, davetin bir parçasıdır, davetten bir bölümdür. Şayet takip edilen metot, hatalı ve uzaklaştırıcı ise, sa-

dece davanın yüceliği yeterli olmayacaktır. İslam davetçisi, gayesine ulaşabilmek için İslamı kaynaklarda yer alan ve onların ruhuna ters düşmeyen, sıhhatli ve doğru metodu tespit etmeli, hareket stratejisini, plan ve programını ortaya koymalıdır. Bizzat Cenabı Hak, İslam davetçilerine metodik çalışmayı emretmekte, onlara yol göstermektedir:

"(İnsanları) Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle davet et. Onlarla mücadeleni en güzel (yol) hangisi ise onunla yap."(Nahl: 125.)

"De ki (Habibim): "İşte bu, benim yolumdur. Ben (insanları) Allaha (körü körüne değil) bir basiret üzerine davet ediyorum. Ben de, bana tabi olanlar da (böyleyiz)." (Yusuf:108)

Zira hangi davaya olursa olsun körü körüne, usulsüz davet, neticeye götürücü değildir. Bu sebeple Cenabı Hak tarafından gönderilen bütün peygamberler, hak davalarında metodik çalışmışlar, davetlerini usulü dairesinde yürütmüşlerdir. Bizzat Rasülüllah (sav) Efendimiz de, davetinde yaşayışıyla, davranışıyla ve sözleriyle en geçerli metotları uygulamıştır.

Bütün bir beşeriyetin hidayeti, insanlığın saadeti için, Rasülullah'ın tebliğine varis olan İslam davetçileri, mutlaka Hz, Peygamber'in yolundan gitmek O'nun davet metotlarını bilmek ve tatbik etmek mecburiyetindedirler. Müslümanlar ve davetçiler için dinlerini ilgilendiren her hususta ve her zamanda Allah Rasülüne itaat ve O'nun Sünnetine uyma farzdır. Kur'an-ı Kerim, Rasülullah'a itaatı emreder. Hz. Peygamber, ümmetine Kitabı ve Sünnetini emir ve tavsiye buyurur. Zira Rasülüllah'ta gerçekten güzel bir imtisal numunesi vardır.

Şu halde Müslümanlar ve İslam davetçileri, Rasülullah'ın İslam'a davet metodunu gayet iyi bilmeli ve hayatlarında ve davetlerinde tatbik etmelidirler

O'nun davet metodunu çok çeşitli yönlerden ele alıp incelemek mümkündür. Ama öncelikle bilinmelidir ki Hz. Peygamber'in 23 senelik davet hayatı boyunca tarihi seyri içerisinde gelişen, ilerleyen davet hareketi, bizzat bir metodun uygulanışıdır. O'nun gayeye ulaşmak için takip ettiği merhaleler sistemli bir metodun tatbik safhasına konulmasıdır.

20. DERS

KAVRAMLAR

Hicret

Hicret; ayrılma, terketme ve göç etme mânâlarına gelir. Seyyid Şerif Cürcanî: "Küfür ahkâmının tatbik edildiği beldeden, dâru'l-İslâm'a intikâl etmeye hicret denilir." Tarifini esas almıştır. Râğıb el-İsfahanî, Müfredat isimli eserinde şu noktalar üzerinde durur: "Hecr veya hicran; insanın başkasından ayrılmasıdır. Bu bedenle, kalple veya dille olabilir. Allahû Teâla (cc): "Şerlerinden, serkeşliklerinden yıldığınız kadınlara gelince; onlara öğüt verin (vazgeçmezlerse), kendilerini yataklarında yalnız bırakın (vehcürûhunne)" buyurmuştur. Burada kullanılan "vehcürûhunne" ifadesi, onlara yaklaşmamaktan kinayedir. Furkan sûresindeki, ***"Peygamber dedi ki: `Ey Rabbim! Kavmim hakikat şu Kur'ân'ı metrûk (mehcûr) bir şey edindiler."***(1) mealindeki âyette, kalp ile hecr veya hem kalp, hem lisan ile hecr sözkonusudur. "Onlardan güzel bir şekilde ayrıl."(2) mealindeki âyette, üç türlü hecr (ayrılma) muhtemeldir. Bununla beraber; müşriklere iyi davranmakla birlikte mümkün olursa her üç şekilde de (beden, kalp ve dil) ayrılmanın (hecr etmenin) yollarını aramaya davet edilmektedir. Muhaceret, başkasıyla ilişkiyi kesip, onu terketmektir (...) Denildi ki; şehvetlerden, kötü huylardan ve günahlardan uzaklaşmak, olanları terk ve reddetmek de, hicretin gereğidir.'

Hz. Âdem (a.s) ile başlayan tevhid mücadelesi; tâgûtî güçlerin zulmü sebebiyle, hicret eden muttaki insanların ızdırabını gündeme getirmiştir. Kâfirler ve müstekbirler daima zorbalığa başvurmuşlardır. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de; Hz. Şuayb (a.s)'ın kıssası beyan edilirken, kavminin

1) Furkan süresi: 30.
2) Müzzemmil sûresi:10

önde gelen (mele) müstekbirlerinin teklifi haber verilmiştir: *"Onun (Şuayb'ın) kavminden iman etmeyi kibirlerine yediremeyen kodamanlar (devlet adamları) şöyle dedi: "Ey Şuayb, seni ve beraberindeki iman edenleri ya muhakkak memleketimizden çıkaracağız, ya mutlaka bizim dinimize (küfre ve şirke) döneceksiniz! O (Şuayb): "Ya istemesek de mi? dedi."*(3)

Nitekim Fir'avun, Hz. Musa (a.s)'ya hitaben: "Yemin ederim ki; eğer benden başka bir ilâh edinirsen, seni muhakkak ve muhakkak zindana atılanlardan ederim.(4) tehdidinde bulunmuştur. Esasen bütün tâgûtî iktidarlarda, Fir'avun kompleksini tesbit etmek mümkündür. Tarih boyunca, birçok peygamber ve muttaki mü'min, sadece ve sadece Allahû Teâla (cc)'ya ibadet edebilmek için hicret etmişlerdir. Şimdi bu konu üzerinde kısaca duralım:

1. Hz. İbrahim'in Hicreti:

Heykellere tapan bir kavme, İslâm'ı tebliğ etmeye gayret eden Hz. İbrahim (a.s) birçok işkenceye uğramıştır. Sabırla ve metanetle yürüttüğü nübüvvet görevinin sonucu, hicretle noktalanmıştır. Şimdi hicret etmeden önceki son durumu Kur'ân-ı Kerîm'den öğrenelim:

"... Bundan dolayı kavminin cevabı: `Öldürün o'nu, yahut yakın onu! Demelerinden başka (bir şey) olmadı. Allah da onu (İbrahim'i) ateşten kurtardı. Şüphe yok ki bunda iman edecek zümreler için herhalde ibretler vardır. De ki: `Siz dünya hayatında birbirinizle (müşriklik hususunda) dost olduğunuz için Allah'ı bırakıp ancak heykellere tutundunuz. (Fakat) bilâhare kıyamet gününde kiminiz kiminize küfür, kiminiz kiminize lânet edecektir. Barınacağınız yer ise ateştir. Sizin (o vakit) hiçbir yardımcınız da yoktur. Bunun üzerine kendisine Lût iman etti. (İbrahim) dedi ki: `Hakikat ben Rabbime hicret edeceğim. Şüphe yok ki mutlak ve galib, tam hüküm ve hikmet sahibi O'dur."(5)

Böylece Kur'ân-ı Kerîm; Hz. İbrahim (a.s)'ın dini yaymak gayesiyle, kavminden uzaklaşmaya karar verdiğini bildirmektedir.

2. Ashab-ı Kehf'in Hicreti:

3) A'raf sûresi: 29
4) Şuara sûresi: 29.
5) Ankebût sûresi: 24-26.

Kur'ân-ı Kerîm'de "genç yiğitler" olarak taltif edilmiş ve. Kıyamete kadar hayırla anılacak olan Ashab-ı Kehf'in. Şimdi kısaca onların kıssasını nakledelim:

Hakikat onlar Rablerine iman eden genç yiğitlerdi. Biz de onların hidâyetini artırmıştık!. Ve (kâfir hükümdarın karşısına dikilip) de: `Bizim Rabbimiz göklerin ve yerin Rabbidir. Biz ondan başkasına Allah demeyiz. (Eğer dersek) o zaman andolsun ki, hakikatten uzaklaşmış oluruz. Şunlar, şu bizim kavmimiz O'ndan (Allahû Teâlâ dan) başkasını ilâhlar edindiler. Bunların üzerine bari, açık bir bürhan getirselerdi ya!.. Artık Allah'a karşı yalan yere iftira edenlerden daha zâlim (daha kâfir) kimdir?' dedikleri zaman onların kalplerini (sabır ve sebat ile tamamen hakka) bağlamıştık. (Onlar birbirlerine şöyle demişlerdi) Madem ki biz onlardan ve Allah'dan başka tapmakta olduklarından ayrıldık (hicret ettik), o halde mağaraya çekilelim ki, Rabbimiz bize rahmetinden genişlik versin, işimizde de faide hazırlasın." (6) Böylece onlar (Ashab-ı Kehf); tâgûtî bir iktidarın yönetimi altında yaşayıp, imanlarını gizlemekten haya etmişler ve mağarada İslâm'ı yaşamaya çalışmışlardır. Güçlerini (ve sayılarını) bahane ederek tâgûtî yönetimlere boyun eğen, cihadı ve hicreti unutan insanların, Ashab-ı Kehfi hatırlaması kolay değildir.

Tâgûtî iktidarların baskısı ve çevre şartları sebebiyle, İslâmî bir hayat yaşayamayan her mükellef, mutlaka hicret etmek mecburiyetindedir. Ayrıca müslümanların; kâfirlerin ordularına katılmaya ve küfrün güçlenmesi için savaşmaya mecbur edildikleri durumlarda, mutlaka hicret etmeleri gerekir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de, Müslüman oldukları ve hicrete güçleri yettiği halde bu ibadeti terkedenler uyarılmışlardır.

"Öz nefislerinin zâlimleri olarak canlarını alacağı kimselere melekler derler ki: `Ne işte idiniz? (İslâm için ne yapıyordunuz?)' Onlar: `Biz yeryüzünde (İslâm'ın emirlerini tatbikten) âcizlerdik' derler. Melekler de: `Peki!.. Allah'ın arzı (yeryüzü) geniş değil miydi? Siz de oradan (İslâmî bir hayat yaşayamadığınız yerden) hicret edeydiniz ya!' derler. İşte onların durağı (varacağı yer) cehennemdir. O ne kötü bir yerdir. Erkeklerden, kadınlardan, çocuklardan zaaf ve acz içerisinde bırakılıp da, hiçbir çareye gücü yetmeyen ve (hicrete) bir yol bulamayanlar müstesnadır. Zira onlar (acz ve zaaf içerisinde olanlar) Allah'ın affedeceğini umabilirler?"(7)

Mekke'de, Müslüman oldukları halde (hicret etmeye imkânları da

6) İbn-i Kesir, Tefsirû'l Kur'au'il-Aziym, Beyrut 1986, c. III, sh. 410
7) Nisa sûresi: 97-99.

varken) "imanlarını gizleyen ve İslâm'ın emirlerini edâ edemeyen" kimseler hakkında inen bu ayet, hicretin önemini bildirmektedir. Şimdi konuya değişik bir açıdan bakalım: "Hicret ibadetinin edâ edilebilmesi için kâmil mânâda bir dârû'l-İslâm'ın bulunması şarttır" diyerek kendilerini ma'zur görenler haklı mıdırlar?

Bilindiği gibi sahabe-i kiram'ın ilk hicret ettiği ülke Habeşistan'dır. İmam-ı Serahsi "Mekke'yi" şu şekilde tarif etmektedir: "O dönemde Mekke; şirk ahkâmının tatbik edildiği bir dâru'ş şirk idi."(8) Malûm olduğu üzere; birinci ve ikinci Habeşistan hicretinin edâ edildiği dönemde, yeryüzünde dâru'l-İslâm vasfına haiz bir belde yoktu. Dolayısıyla "hicret ibadetini edâ edebilmek için, kâmil mânâda bir dâru'l İslâm'ın bulunması şarttır" iddiası tutarlı değildir. Nitekim Hafız İbn-i Hacer el-Askalanî ye göre, hicret iki çeşittir: **Birincisi**: İşkence ve korku diyarından, güven diyarına hicret!.. Tıpkı Habeşistan'a ve Resûl-i Ekrem (sav)'in hicretinden önce Mekke'den Medine'ye yapılan hicret gibi!..

İkincisi: Küfür diyarından İslâm diyarına hicret. Peygamber efendimizin (sav) Medine'ye hicret ederek İslâm devletini kurduktan sonra yapılan hicret... İbn-i Ömer (r.a): "Yeryüzünde küfür diyarı var olup, kâfirlerle savaş sürdüğü müddetçe, hicret devam edecektir. Zira Resûl-i Ekrem (sav) **`Düşmanla cihad devam ettiği müddetçe, hicret devam edecektir'** buyurmuştur. Bu hadise göre; hicretin farz olduğu küfür diyarı, (müslümanlarla) savaşın devam ettiği beldedir. Küfür diyarındaki müslüman; baskı ve zulüm altında tutulur, dinini açığa vuramaz ve (küfrün orduları safında) savaşa götürülür" diyerek, hicretin hangi hâlde farz olduğunu izah etmiştir.

Savaş sözkonusu olmadığı ve İslâmî hükümleri edâ edebildiği müddetçe, hicret ibadeti farz olmaz. Mükellefin durumuna göre müstehap veya mübah olabilir.

Ancak, tâgûtî iktidarların hâkim, Müslümanların mahkûm durumunda olduğu beldelerde; İslâm cemaatinin kurulması şarttır. Müslüman ya İslâmî devletin, ya da İslâmî cemaatin içerisinde ibadetlerini hakkı ile edâ edebilir. Bu iki halin dışında, üçüncü bir hâli gündeme getirmek (tek başına evine çekilmek) caiz değildir.

8) İmam-ı Serahsî, el-Mebsut, Beyrut: ty., c. XIV, sh. 57.

21. DERS

TEFSİR

Lokman Hekim'in Oğluna Tavsiyeleri

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ ؕ وَمَنْ يَّشْكُرْ
فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿١٢﴾ وَاِذْ قَالَ
لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يٰبُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ ؕ اِنَّ الشِّرْكَ
لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ﴿١٣﴾ وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ ۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ وَهْنًا
عَلٰى وَهْنٍ وَّفِصٰلُهٗ فِيْ عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ لِيْ وَلِوَالِدَيْكَ ؕ اِلَيَّ
الْمَصِيْرُ ﴿١٤﴾ وَاِنْ جَاهَدٰكَ عَلٰٓى اَنْ تُشْرِكَ بِيْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوْفًا ۖ وَّاتَّبِعْ سَبِيْلَ
مَنْ اَنَابَ اِلَيَّ ۚ ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُوْنَ ﴿١٥﴾ يٰبُنَيَّ اِنَّهَآ اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ
فِيْ صَخْرَةٍ اَوْ فِي السَّمٰوٰتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يَاْتِ بِهَا اللّٰهُ ؕ
اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ﴿١٦﴾ يٰبُنَيَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ بِالْمَعْرُوْفِ
وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلٰى مَآ اَصَابَكَ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ

الْأُمُورِ ﴿١٧﴾ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾ وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ
وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾
أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ
فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ
اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ
كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾ وَمَنْ يُسْلِمْ
وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ
وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهُ
إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾ نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَى عَذَابٍ غَلِيظٍ
﴿٢٤﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

12- ***Andolsun ki biz, Lokman'a, "Allah'a şükret" (diyerek) hikmeti verdik. Kim şükrederse kendisi için şükreder. Kim de nankörlük ederse (bilsin ki), Allah zengindir, hiçbir şeye ve hiç kimseye muhtaç değildir ve yegâne övgüye layık olan da O'dur.***

İlim ve hikmet, fen ve sanat ile insanlar tarafından birtakım şeyler yapılmıyor mu, bunlar birer yaratma değil midir? Denilebilir. Buna karşılık olarak hikmetin Allah vergisi olduğu ve dolayısıyla hikmetle yapılan şeylerin de yaratıcısının Allah olduğu bilinerek O'na şükredilmesi lazım geleceği ve hakîm (bilge) kişinin görüşünde de şirkin çok büyük bir zulüm

olduğu anlatılarak buyuruluyor ki: "Allah'a şükret (diyerek) hikmeti verdik."

Lokman Hakîm'in kim olduğu hakkında çeşitli rivayetler vardır. Bazıları bunun bir peygamber olduğunu söylemişlerse de, çoğunluğun görüşüne göre peygamber değil, hikmet ehli (bilge) bir kişidir. Müfessirler onun hikmet ehli birisi olduğu hususunda ittifak etmişlerdir.

Hikmet, illet ve sebepleri bilerek, gayeye isabet edecek şekilde ameli ilme, ilmi amele uydurmaktır. Bunun için kendine hikmet verilene birçok hayır verilmiş olduğu beyan buyurulmuştur. Allah Teâlâ'nın âlemde hikmetiyle koyup tahsis buyurduğu sebepleri ve hükümleri, yani kanunları keşfederek ondan birtakım ilmî sonuçlar çıkarma yeteneği, şüphe yok ki, Allah'ın büyük bir vergisidir. Hakîm (bilge) olan kimseye yakışan da ilim ve amel bakımından bunun şükrünü yerine getirmektir. Bu şükrün ilmî yönü önce o hikmetin, Allah Teâlâ'nın bir vergisi olduğunu bilerek Allah'ı şirkten tenzih etmektir. Amelî yönü de işlerinde takip ettiği gaye ve maksatlarında kendi heveslerini değil, Allah'ın rızasını gözetmektir.

13- *Hani Lokman da oğluna va'z ederek demişti ki: "Yavrum! Allah'a şirk koşma, çünkü şirk çok büyük bir zulümdür!"*

Vaaz; kalbi inceltecek şekilde hayrı hatırlatmaktır. Şirk, çok büyük bir zulüm, bir haksızlıktır. Çünkü zulüm, bir şeyi yerinden başa bir yere koymaktır. Allah'ın hakkını, Allah'tan başkasına vermektir. Aynı zamanda *"Andolsun ki biz Âdemoğullarını üstün bir şerefe nail kıldık.."* (İsrâ, 70) âyetinin ifadesince Allah'ın şerefli kıldığı, şeref verdiği insan nefsini mahlûka ibadet ettirerek alçak ve zelil kılmaktır. İkinci olarak büyük bir zulümdür. Çünkü bu mabutluğu hiç yeri olmayan ve olmasına hiçbir şekilde imkân bulunmayan birisini ilahlık mevkiine koymaktır.

14- *Biz insana; ana babasını (hakkını gözetmesini tavsiye) emrettik. Annesi onu zayıflık üstüne zayıflık (zorluk üstüne zorluk) çekerek taşıdı. Onun ayrılması da (sütten kesilmesi) iki yıl sürmüştür. Öyle ise sen; bana ve ana babana şükret et. Zaten dönüş de banadır.*

Anne ve babaya şükretmenin Allah Teala'laya şükretmekle birlikte anılması, anna-babanın çocukları üzerindeki haklarının önemini göstermektedir. Rivayet edildiğine göre bu ayet Sa'd b. Ebî Vakkas (ra) ile annesi hakkında inmiştir. Sa'd, annesine itaat eden bir kimseydi. İslâm'a girdiği zaman annesi: "Ey Sad! Sen ne yaptın? Eğer sen bu yeni dini bırakmazsan yemin olsun ki, ben yemem, içmem, nihayet ölürüm. Sen de benim yüzümden 'Hey anasının katili!' diye kötü bir isimle anılırsın" demiş. O da: "Yapma ana, ben bu dini hiçbir şey için terk etmem" demiş. Anası

da iki gün, iki gece yememiş, kuvvetten düşmüş. Bunu gören Sa'd, "Anneciğim! Bilesin ki, vallahi yüz canım olsa da birer birer çıksa, ben bu dini hiçbir şey için terk edemem. artık dilersen ye, dilersen yeme", demiş. Bunun üzerine annesi yemeğini yemiş.

Birisi peygamber (sav)'e "Ben kime iyilik edeyim?" diye sormuştu. "Anana, sonra yine anana, sonra yine anana." buyurdu. "Ya ondan sonra?" dedi, "babana" buyurdu. Anaya babaya şükür, haklarını gözetmek, itaat ve iyilikte bulunmak ve dua etmektir.

15- *Şayet o ikisi (anne-baba); hakkında bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşman için seni zorlarlar ise, onlara itaat etme. Dünya hayatında onlarla iyi geçin. Bana uyanların yoluna tâbi ol. Sonunda dönüşünüz banadır ve ben size yaptıklarınızı haber vereceğim.*

Bununla beraber, yani anaya babaya da şükrü insana tavsiye etmiş olmamızla beraber, onlar seni bana şirk koşasın diye zorlarlarsa sence hakkında hiçbir bilgi olmayan, yani hiçbir ilimde yeri olmayıp, imkânsız olan şirki isnad ettirmek üzere seni sıkıştırırlarsa o hususta ikisine de itaat etme. Ancak onlara normal şekilde yardımcı ol. Yani günaha iştirak etmeksizin şeriatın razı olacağı ve insanlığın gerektireceği şekilde iyilikte bulun. Din işine gelince bana yönelmiş olan samimi, ihlâslı tek Allah'a inanan kimsenin yolunu tut.

16- *Yavrucuğum,(yaptığın) bir şey hardal tanesi kadar dahi olsa, sen de göklerde, yerde veya kayaların içinde de (gizlenmiş) olsan Allah (mahşerde) onu sana getirir. Şüphesiz Allah Latiftir (en küçük, en gizli şeyleri dahi bilir), her şeyden haberi olur.*

Yani ne kadar küçük ve gizli ve ne kadar yüksek veya alçak olursa olsun Allah onu getirir, ahirette karşıya kor. Çünkü Allah latîftir. Lütuf ve inceliği çok; kudreti en ince, en gizli şeylere yetişir. İlmi ile hepsini bilir.

17- *Yavrucuğum, namazı kıl, doğru ve iyi olanı tavsiye et, yanlış ve çirkin olandan da sakındır ve başına gelenlere sabret. Şüphesiz ki bunlar; mutlaka yapılması gereken işlerdendir.*

Lokman'ın bundan önceki öğütleri inançla alakalı idi. Bundan sonraki iki ayetteki öğütleri ise amelle ilgilidir. Diğerlerini kemale erdirmek, toplumu doğruluğa götürmek için başına gelene sabret. Yani iyiliği emredip, kötülüğü yasaklamak kolay değildir. O yüzden başına birtakım musibetlerin gelmesi düşünülür ki, onlara sabretmek gerekir.

Umeyr b. Habib (ra) hazretleri oğullarına vasiyetinde demiştir ki: "Herhangi biriniz, iyiliği emredip kötülükten menetmek isterse, ondan

önce işkenceye hazırlansın ve Allah'dan sevab geleceğine kesin kanaat edinsin. Çünkü her kimin Allah'dan sevaba kesin kanaati olursa dokunan eziyeti duymaz."

18- ***Büyüklük edası içinde insanlara karşı yanak şişirip boyun bükme. Yeryüzünde böbürlenerek de yürüme. Çünkü Allah; kendini beğenerek övünenleri asla sevmez.***

Dilimizde buna avurt etmek veya kasılmak denir. Yani iyiliği emredip, kötülüğü yasaklamakla beraber kibirlenme. Ve yeryüzünde çalımla yürüme. Çünkü Allah, kullarından öğünenlerin hiçbirini sevmez.

19- ***"Yürüyüşünde orta yolu tut. Sesini fazla yükseltme. Zira seslerin en çirkini muhakkak eşeklerin sesidir."***

Ne zühd edasıyla zayıflık belirtisi olan ölü gibi gevşek ve yavaş; ne de şeytanın sıçraması gibi aşırı süratli olarak yürü. Orta yollu mutedil bir yürüyüşle yürü. Ebu Hureyre (ra)'ın rivayetine göre Allah Resulü şöyle buyurmuştur: "Yürüyüşün süratli olması mü'minin ağırbaşlılığını giderir."*(Ebu Nuaym, Hilye)*

Hz. Ömer (ra) ölü gibi yürüyen bir adam gördü ve ona şöyle dedi: "Bize dinimizi ölü gösterme. Allah seni öldürsün." Yine bu haldeki Hz. Ömer (ra) başka bir kişiye şöyle demiştir: "Başını kaldır. İslam zayıf değildir."*(Tefsiru'l-Veciz,11/159)*

Sesi yükseltmenin nehyedilmesinin sebebi yüksek sesin merkep sesine benzemesinden dolayıdır. Bu bir ihtiyaç olmadan sesi yükseltmenin zemmedildiğine delildir. Zira yüksek sesin merkep sesine benzetilmesi bunun son derece kötülendiği anlamındadır.

Lokman'a hikmetin şükür için verildiği anlatıldıktan ve oğluna öğüdüyle hikmet ve şükründen bazı örnekler gösterildikten sonra, genel olarak insanlığa olan ilâhî nimetleri hatırlatıp, nankör kâfirlerin zulüm ve sapıklığını bildirmekle tevhid ve şükre davet için buyuruluyor ki:

20- ***Görmez misiniz ki Allah; göklerdekileri ve yerdekileri sizin hizmetinize tahsis etmiştir. Görünen ve görünmeyen bütün nimetlerini sizin üzerinize boşaltmıştır. Fakat yine de bir kısım insanlar, bir bilgiye, bir yol göstericiye ve aydınlatıcı bir kitaba dayanmadan hâlâ Allah hakkında (cahilce) mücadele ediyorlar.***

Gökte ve yerde olanların bir kısmı bizim çaba ve katkımız olmaksızın bize hizmet sunmaktadır. Hava, güneş, ay, yağmur vb. gibileri. Bazıları ise bizim çabalarımızla bize hizmet ederler. Toprağın ekilmesi, yollar, evler ve benzerlerinin yapılması gibi. Esasen ücretsiz olarak kullanımımıza su-

nulan havasız bir an olsun yaşayamayacağımız düşünülürse Allah Teâlâ'nın üzerimizdeki nimetlerinin ne denli büyük olduğu anlaşılmış olur.

21- *Ve onlara, "Allah'ın indirdiğine tâbi olun!" denildiği vakit "Hayır! Biz atalarımızı neyin üzerinde bulduksa onun ardınca gideriz?" diyorlar. Ya şeytan onları çılgın ateş azabına dâvet ediyor idiyse de mi?*

Körü körüne atalarının dinine bağlanmak, onları taklit etmek müşriklerin özelliklerindendir. Günümüzde de çürümüş kemiklerden medet uman koca koca insanları görünce asırların geçmesinin bu şirk karakterinden hiçbir şey kaybettirmediğini müşahede ediyoruz. Onlar atalarını kutsarlar. Atalarının şeytan tarafından alevli bir ateşe/cehenneme çağrıldığını düşünmezler.

22- *Her kim, Allah'ı görüyormuşçasına yüzünü Allah'a çevirirse işte o en sağlam bir kulpa yapışmıştır. İşlerin sonu da Allah'a döner.*

İnsan kendini Allah'a teslim eder, bütün işlerinde O'na güvenir, O'nun gönderdiği vahye tabi olursa geleceği hususunda bir endişeye kapılmasına gerek yoktur. O, artık güven içerisindedir.

23- *Her kim inkâr ederse onun inkârı da seni üzmesin. Onların dönüşü bizedir ve biz onlara ne yaptıklarını haber vereceğiz. Şüphesiz Allah kalplerin içini bilir.*

Peygamberlerin görevi sadece vahyi tebliğ etmektir. Onların insanları zorla iman ettirmek, dine sokmak gibi bir görevleri yoktur. Ancak insanların kendi menfaatlerine olanı, dünya ve ahiret saadetini kazandıracak olanı reddedip kendilerini dünyada helake ve ahirette de hüsrana uğratacak bir yolda ısrar etmeleri peygamber (sav) efendimizi üzmekte idi. Yani üzüntüsü kendi adına değil, onlar adına idi.

24- *Onları az bir süre yararlandırırız. Sonra kendilerini şiddetli bir azaba mahkûm ederiz.*

Kâfirler, Allah Teâlâ'nın vahyini inkar etmelerine ve peygamberlerini yalanlamalarına rağmen onları dünya nimetlerinden yararlandırması merhametinin bir gereğidir. Onlara dünya hayatları boyunca imkân vermektedir. Belki akıllarını başlarına alıp durumlarını düzeltirler. Yok, eğer kendilerini düzeltmeden öteki âleme gidecek olurlarsa onları şiddetli bir azabın içine atacaktır.

25- *Andolsun ki sen onlara; "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan elbette ki onlar, "Allah" derler. Deki: "Hamd Allah içindir." Fakat onların çoğu bilmezler.*

Müşrikler dahi bu yeri, bu uçsuz bucaksız gökleri elleriyle yontup

taptıkları putlarının yaratmış olamayacağını biliyorlar ve onları Allah Teâlâ'nın yaratmış olduğunu itiraf ediyorlardı. Fakat Allah Teâlâ'nın bir ve tek olduğuna inanmıyorlardı. Tıpkı bu günkü Hıristiyanlar gibi.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Müfessirlerin rivayetlerine göre Lokman Hekim'in oğlu müşrikti. Hz. Lokman oğluna ısrarla nasihat etmeye başladı ve bunu ısrarla sürdürdü. Nihayet oğlu Müslüman oldu. Bu gösteriyor ki insanlar ne halde, hangi durumda olurlarsa olsunlar onlar üzerinde davet çalışması yapmak lazımdır. Hele hele yakınlarımız arasında gayri İslami bir hayat yaşayan birileri varsa özellikle de bunlarla ilgilenmek üzerimize bir borçtur. Başkasının çocuklarını kurtarayım derken kendi çocuklarımızı ve yakınlarımızı kaybetmemeliyiz.

2- Anne babaya iyilik etmek, onların ihtiyaçlarını karşılamak ve hayır dualarını almak İslami ve insani bir görevdir. Hele hele İslami bir dava sahibi olanlar buna daha fazla özen göstermelidirler. İman nimetini bahşettiği için Allah Teala'ya şükretmek en başta gelir. O'nun arkasından da çocuklarını terbiye etme nimeti için ana babaya teşekkür etmek gelir.

3- Ayette namaz, emri bilma'ruf ve nehyi ani'l-münker taatleri önemle bildirilmektedir. Bu emir insana zararı dokunsa da münkeri değiştirip ma'rufu egemen kılmak için çalışmayı ve bu hususta sabırlı olmayı teşvik etmektedir. Burada münkeri değiştirmek, hakkı egemen kılmak için çalışanın bazen eziyete uğrayacağına işaret vardır.

4- "İnsanlardan yüz çevirme." ifadesi kibirlenmenin haram olduğuna işaret etmektedir. Böbürlenme, çalımlı ve kibirli yürüme haramdır.

21. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Garip Müslüman'ın fazileti

« أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الجَنَّةِ ؟ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعَّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللّٰهِ لأَبَرَّه ، أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بَأَهْلِ النَّارِ؟ كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ »

Hârise b. Vehb (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın şöyle dediğini işittim:

"Size cennetlikleri bildireyim mi? Onlar; hem zayıf hem de hor görülen kişilerdir ki, (Şöyle olacak diye) yemin etseler, Allah onların yeminini yerine getirir. Size cehennemlikleri de bildireyim mi? Onlar; katı yürekli, kaba, çalımlı ve kibirli kişilerdir." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Takva açısından, yani Allah'tan korkma açısından güçsüz ve zayıf insanların daha üstün olduklarını görürüz. Zayıf ve güçsüzlerde gurur olmaz, alçak gönüllü olurlar. İnsanlara daha fazla değer verir, kalp kırmazlar. Sahip olduklarını cömertlikle paylaşmasını bilirler. Daha fazla yardımseverdirler. Yoksulluğun ne demek olduğunu bildiklerinden yardım etme duyguları daha yüksektir. İnsanları hakir görmez, onlara tepeden bakmazlar. Herkesle konuşur ve dertleşirler... Bütün bu özellikler, Yüce Allah ve Resulü'nün tavsiye ettiği güzel ahlaki özelliklerdir. Bu özellikleri sebebi iledir ki, Cennet'i görmeye onlar daha layıktırlar.

2.Katı, kaba, çalımlı ve kibir ise, Müslüman ahlakına ters davranışlardır. Bu özellikler Kur'an ve sünnette defalarca yerilmiştir. Müslüman'ın

1) Buhari ve Müslim

sahip olduğu imkanlar ne olursa olsun bu özelliklere pirim veremez. Kibir, gurur lanetlenmiştir, insanları küçük görme lanetlenmiştir, merhamet etmeyen lanetlenmiştir, insanların dertleri ile dertlenmeyenler kınanmıştır. Kendini begenmişlik lanetlenmiştir. Bu kadar laneti üzerinde toplayan insanların cennete girmeleri nasıl düşünülebilir? İnsanın mevcut konumunun ölçü ve değeri ne kadar yüksek olursa olsun, bu lanetli özellikleri bünyesinde barındıramaz. Sahip olduğu bütün imkanlarını ona Yüce Allah bahşetmiştir. O'nun bahşettiklerini kendisinin elde ettiğini sanamaz. Servet, kültür, bilgi, soyluluk, kariyer ve kabiliyetlerin hepsi, ona Cenabı-ı Hak'kın bir lutfudur. Bu lutfu, kendindenmiş gibi görerek çevresine caka satmak, onun öte dünyadaki hesabını zorlaştırır. Müslümana düşen, konumu ne olursa olsun güzel ahlakın sahibi olmasıdır.

: مـرَّ رَجُلٌ على النَبيِّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم فقالَ لرجُلٍ عِنْدهُ جالسٍ: « ما رَأْيُـكَ في هَذَا ؟ » فقال : رَجُلٌ مِنْ أَشْرافِ النَّاسِ هذا وَاللّه حَرِيٌّ إِنْ خَطَـب أَنْ يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَع أَنْ يُشَفَّعَ . فَسَكَتَ رسول اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم ، ثُمَّ مَرَّ رَجُلٌ آخرُ ، فقال له رسولُ اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم : « مَا رأْيُكَ فِي هَذَا ؟ » فقال : يا رسولَ اللّه هذا رَجُلٌ مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ ، هذَا حريٌّ إِنْ خطَب أَنْ لا يُنْكَحَ ، وَإِنْ شَفَع أَنْ لا يُشَفَّعَ، وَإِنْ قَالَ أَنْ لا يُسْمع لِقَوْلِـه . فقـال رسول اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم : « هَذَا خَيْرٌ من مِلءِ الأَرْضِ مِثْـلَ هـذَا»

Ebü'l Abbas Sehl b. Sa'd es- Sâidî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuştur: Nebî (sav)'nin yanından bir adam geçti. Yanında oturan kişiye,

"Bu adam hakkındaki fikrin nedir?" diye sordu. O da,

"Eşraftandır. Kız istese kendisine kız verilmeye, aracılık etse aracılığı kabul edilmeye layık biridir." dedi.

Rasulullah (sav) bir şey demedi. Daha sonra başka bir adam geçti. Rasulullah (sav);

"Ya bu adam hakkındaki fikrin nedir?" diye sordu. O da,

"Ya Rasulellah! Bu fakir Müslümanlardandır. Kız istese kendisine kız verilmez, aracılık etse aracılığı kabul edilmez, konuşsa sözü dinlenmez." diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Bu, diğeri gibi dünya dolusu adamdan daha hayırlıdır." (2)

2) Buhari ve Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu hayatta çok değerli ve saygın olan nice insanlar vardır ki, gerçekte çok değersizdirler. Onların sözde değerleri sadece bu dünyadadır. Allah katında kimin değerli olduğu öte dünyada ortaya çıkacaktır. Zahiri saygınlık, her zaman gerçek saygınlığı göstermez. Önemsemediğimiz nice insanlar vardır ki, Allah katında büyük değerlere sahiptirler, biz bunu bilemeyiz. Bu bakımdan insanlara mevcut konumları ile değer vermek yanlışlığına düşmemek lazımdır. Bizim değer vermediğimiz, ama Allah katında çok değerli olan insan olabilir diye herkese saygı gösterip değer vermek gerekir.

«احْتَجَّتِ الجَنَّةُ والنَّارُ فقالت النَّارُ : فِيَّ الجَبَّارُونَ والمُتَكَبِّرُونَ ، وقَالت الجَنَّةُ : فِيَّ ضُعَفَاءُ النَّاسِ ومسَاكِينُهُم فَقَضَى اللَّهُ بَيْنَهُما : إِنَّكِ الجَنَّةُ رحْمتِي أَرْحَمُ بِكِ مَنْ أَشَاءُ ، وَإِنَّكِ النَّارُ عَذابِي أُعذِّب بِكِ مَنْ أَشَاءُ ، ولِكِلَيكُمَا عَلَيَّ مِلؤُها »

Ebû Saîd el Hudrî (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Cennet ile cehennem münakaşa ettiler. Cehennem:

"Bende zorbalar ve büyüklük taslayanlar var." dedi. Cennet de:

"Bende zayıflar ve yoksullar var." dedi.

Bunun üzerine Allah aralarında şöyle hükmetti:

"Ey cennet! Sen benim rahmetimsin. Dilediğime seninle merhamet ederim. Ey cehennem! Sen de benim azabımsın. Dilediğime de seninle azap ederim. Her ikinizi doldurmak da bana aittir." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Zorbalar ve büyüklük taslayanların yeri cehennemdir. O cehennem, Yüce Allah'ın emri ile zorbalık yapıp büyüklenenleri cezalandırma yeridir.

2. Zayıf ve yoksul olup insanlara zulmetmeyen ve büyüklük taslamayanların yerleri ise cennettir. O cennet, zorbalık yapmayan ve insanların haklarını gasp etmeyenler için bir mükafat yeridir.

3) Müslim

« إِنَّهُ لَيَأْتِي الرَّجُلُ السَّمِينُ الْعَظِيمُ يَوْمَ الْقِيامَةِ لا يزِنُ عِنْد اللّه جنَـــاحَ بعُوضَةٍ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Büyük olarak bilinen, şişman biri kıyamet günü gelir, Allah katında sinek kanadı kadar da değeri olmaz." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu dünyada kendini gökler gibi yükseklerde gören nicelerinin değeri, öte dünyada sinek kadar bile değildir. Küçük dağları ben yarattım dercesine dünyada büyüklük taslayanlar, gerçek değerleri ile öte dünyada tanışacaklardır. Güç ve kuvveti elinde tutup yeryüzünde mazlumları ezen, insanların haklarını yiyen, onlara zulmedenler, yaptıklarının karşılığını elbette öte dünyada alacaklardır. Yeryüzünde haksızlıklarını saklayabilir ya da rüşvetle örtbas edebilirler, ama öte dünyada Yüce Allah'ın adaleti karşısında sinek kanadı kadar değerlerinin olmadığını anlayacaklardır. Çünkü hayat, sadece bu dünyadan ibaret değildir. Ve kesinlikle yapılan her haksızlığın hesabı görülecektir.

4) Buhari ve Müslim

21. DERS

DAVET FIKHI

Peygamberimizin Davet Hayatındaki Dört Merhale

1- Davete Hazırlık Merhalesi:

İslam davet vazifesini yürütmek, sabır ve tahammül, azim ve irade, şefkat ve merhamet, ümit ve istikamet, tevazu ve vakar gibi ruhi olgunluklar ister. Ayrıca tebliğ esaslarını bilmek, muhatabın psikolojik halini teşhis, ikna kabiliyeti, delillere dayalı konuşma gibi ilmi seviye, güçlüklere dayanabilecek, yorulma bilmez, basit sebeplerle yıpranıp çöküvermeyen, davetin her türlü yükünü çekebilecek kuvvetli bir bünye ve davetin tesiri için bir takım maddi imkânlar isteyen meşakkatli ve mukaddes bir iştir. İşte böyle bir vazifeye önceden ruhen, ilmen, bedenen ve maddeten hazır olmak gerekir. Rasülullah'ın davetinde bu merhalenin, O'nun doğumundan, hatta nesebi söz konusu edilecek olursa çok öncesinden başladığını ve hayatı boyunca devam ettiğini görürüz.

2- Kadrolaşma Merhalesi:

Hangi hareket ve çalışma olursa olsun gayretinin semeresini alabilmek için faaliyetini bir kadro eliyle yürütmek mecburiyetindedir. Kadrosu olmayan bir düşünce ve hareket, aksiyoner olamaz; nazariye olmaktan kurtulamaz. Bu sebeple bir sistem, faaliyet sahasına girerken gerekli hazırlıkların tamamlanmasından sonra ilk iş olarak kadro oluşturma gayreti içinde olmalıdır. İslam davetinin ilk tebliğcisi Hz. Peygamber de, faaliyetini başlattığı ilk merhalede bunu gerçekleştirmek üzere ilk adımını atmış ve ailesine, yakinen tanıdığı, güvendiği şahıslara davayı benimsetmeye çalışmıştır.

3- Kitleleşme Merhalesi:

Bir hareket için kadro ne derece önemliyse kitle de en az o kadar ehemmiyet arz eder. Kitleye dayanmayan, tabanın tasvip etmediği bir hareket ve halkın kabul etmediği bir çalışma, sağlam temeller üzerine oturmayan bir bina gibi çökmeye mahkumdur. O halde davet, mesajını halka iletmek, onlara mal etmek, halkla bütünleşerek bir kitle teşekkül ettirmek ve kamuoyu oluşturmak mecburiyetindedir.

Peygamber Efendimiz, üç senelik bir gizli davet devresinden sonra belli ölçüde bir kadro tesis ederek kadrolaşma çalışmalarını yine devam ettirirken Cenab-ı Hakk'ın emriyle açıktan davete başladı. Artık o andan itibaren Rasülüllah'ın davet metotları içinde kitleleşme merhalesi başlamış oluyordu. Önce O, yakın akrabalarını ve Mekkelileri davet etmişti. Sonra bütün Arap kabilelerine elde ettiği her imkân ve vesile ile davetini sunuyor, davasını yüklenecek bir kitle arıyordu. Akabe'de karşılaştığı Medineliler, toplu olarak iman ederek O'nun bu çalışmalarının büyük semeresini veriyorlardı. Artık Müslümanlara v e Rasülüllaha hicret kapısı görünüyordu; halkı zalim diyardan, sulh ve sükûn vatanına... Hicretten sonra da Hz. Peygamber'in çevre kabilelerle sürdürdüğü münasebetler, kitle çalışmalarının devamını teşkil ediyordu. Hz. Peygamber, tebliğlerinde Kur'an-ı Kerim'e büyük değer veriyor, her İslam'a davet ettiği kimseye Kur'an okuyordu. Diyebiliriz ki Rasülüllah'a iman edenlerin büyük çoğunluğu, Kur'an-ı Kerim'in cazibesi, çekiciliği ve ilahiliğinden İslam'ı kabul etmiştir. Bu sebeple Cenabı Hak da, Resulüne davetinde Kuran'a sarılmasını, Kuranla hareket etmesini ve onunla cihadını emrediyordu.

4- Devletleşme Merhalesi:

Hz. Peygamber Efendimiz, getirdiği İslam Dininin ilk tebliğcisi olduğu gibi aynı zamanda bir devlet başkanıdır. O, tebliğ ettiği esaslar etrafında üzerine devleti tesis edebileceği bir kitle teşekkül ettirdiği zaman İslam cemiyetinin devlete olan ihtiyacını çok iyi biliyordu. Ama bir devlet için her şeyden önce bir yurt gerekliydi. Senelerdir yaptığı ısrarlı ve sabırlı çalışmaların bir tecrübesi olarak Rasülallah biliyordu ki Mekke, İslam için yurt niteliği taşıyabilecek bir yer değildi. "İslam Yurdu" nu aramak, Devlet'ini kuracağı bir yer bulmak üzere devletleşme faaliyetlerine başladı. Karşılaştığı kabileler arasından Medineliler İslam'la izzet bulunca Hz. Peygamber artık devletini kurmak için ilk adımı atıyordu. Akabe'deki hararetli biati hicretler takip etti. Rasülüllah, Medine'de mescidin inşası,

ezanın meşru kılınması, devlet hudutlarını tespit, nüfus sayımı, anayasa ve antlaşmalarla devletleşmenin tahakkuku için gerekli çalışmaları tamamlıyordu. Daha sonra gazveler, diplomatik münasebetler, Tebük Gazvesi İslam Devleti'ni çevreye kabul ettiren vesileler oldu. Nihayet Veda Haccı ile Hz. Peygamber, davetinin neticesini almış olarak ayrılık mesajını sunuyordu.

Biz, Rasülüllah'ın gayeye ulaşmak için takip ettiği merhaleler açısından uyguladığı bu metodun, her devirde İslam davetçileri için geçerli olduğu, bu seyirler içerisinde yürüyen İslami hareketlerin muvaffak olacağı, bunlara aldırış etmeyen, hazırlığı bulunmayan, kadrosu mevcut olmayan, kitleye ehemmiyet vermeyen çalışmaların boşuna çaba harcadıkları tezini savunuyoruz. Merhaleler açısından Rasülullahın davet metodu öncelikle incelendikten sonra psikolojik unsurları açısından da ele alınmalıdır. Zira ceset ve ruhtan müteşekkil iki yönü olan insan fıtratında çeşitli duygular, muhtelif hisler ve bir takım ruhi özellikler vardır. "Psikolojik unsurlar" denilen bu motifler, insan düşünce ve fikriyatına, inanç ve yaşayışına tesir ederek kişinin hayatında mühim tesirlere yol açarlar. Davetçi, muhatabındaki bu his ve duygulara hitap edecek, muhatabı davaya kazandıracak şekilde onda psikolojik etki icra edecek davranışlarda bulunacaktır. Muhataba psikolojik etki icrası yönüyle Rasülüllah'ın uyguladığı bir kaç metodu daha sıralayalım:

O, muhataplarına daima değer vermiş, ilgi göstermiş, itibar ve iltifatta bulunmuştur; yakınlaşma tesirine gayret etmiştir; muhataplarının temel özellik ve hislerine hitap etmiştir; müşterek noktalarda birleşmeyi, yakınlaşma ve anlaşmaya bir vesile kılmıştır; tekrarın kalıcı bir tesiri vardır. Rasülullah buna dikkat etmiş, nihayet hediyeler takdim ederek ve dünyalıklar vererek muhataplarının kalbini kazanmak istemiştir.

Davetçi, muhataba nispetle böyle davranırken bizzat kendisindeki his ve duyguları da terbiye etmek, bu şekilde davetinde neticeyi etkileyecek psikolojik unsurlardan istifade etmek durumundadır. Bu meyanda Hz. Peygamber Efendimiz, sabır ve azimde, şefkat ve merhamette, ümit ve istikamette, tevazu ve ahlakta hep örnek teşkil etmiş, ashabına ve ümmetine bu hususlara riayeti emretmiştir. O, davetinde adam kazanma gayret ve arzusu içerisindedir; örnek bir yaşayış ve muhatabına itimat telkin edecek bir endam sahibidir. Her türlü vesile ve vasıtaya başvurarak, geçerli metot ve yolları kullanarak davetini sunduktan sonra neticeyi Allah'tan beklemiş, hidayeti O'ndan istemiştir.

Diğer taraftan insan, tabii olarak bir cemiyet içerisinde yaşama, hemcinsleri ile devamlı irtibat halinde bulunma mecburiyetindedir. İslam da,

Müslümanlara yüklediği davet ve tebliğin ifası için insanlarla irtibatı, onlarla münasebetler kurmayı öngörmüştür. İşte bu şekilde tabii olarak ve İslam'ın verdiği vazifeyi ifa için insanlar arasına karışan, onlarla irtibat ve münasebetler kuran davetçi, insanlar arası bu münasebetlerden doğan sosyal müesseselerden azami derecede istifade ederek, çıkan fırsatları davet lehine değerlendirecektir. İşte bu esastan hareketle sosyal müesseselerle irtibatı açısından Rasülüllah'ın davet metodunu incelediğimiz zaman görürüz ki O, Müslim-gayr-i Müslim akrabaları ve çevresiyle alakasını her zaman devam ettirmiş ve ilk önce onlara daveti sunarak hareketine başlamıştır. Bu akrabalığı ve yakınlığı sağlayan bir unsur olarak evlilik müessesesine değer vermiş, sırf, İslam'ı bu müessesenin sağladığı imkânla yeni çevrelerde yayabilmek üzere evliliklerde bulunmuştur. Toplulukların inanış ve yaşayışlarında reis ve başkanların tesiri büyük olduğu için onlarla özel olarak ilgilenmiş, insanın muhitinden mutlaka etkileneceği prensibinden hareketle iyi bir muhit teşekkülüne büyük önem vermiştir. Her vesileyle daveti sunmak üzere toplantılar tertip etmiş, toplantı yerlerine gitmiş, çarşı, Pazar, panayır ve evleri kendisi için tebliğ mahalleri seçmiştir.

İstihbarat müessesesi ile ekonomik ilişkilerden de davetinde faydalanmıştır. Bu arada Rasülüllah'ın davetinde mescidin ve üniversite vazifesi gören Suffa'nın ayrı bir yeri vardır.

O'nun Mekke ve Medine dönemlerinde dağınık olarak yer alan bu metotlarından ayrı olarak Mekke devri metotlarında görülen en büyük özellik, her türlü eziyet ve baskıya karşı aldırış etmeksizin sabır ve sebattır. Medine döneminde ise, yeri gelince misliyle mukabeleye, yeri gelince müdafaaya, yeri gelince de hücuma yer verilmiş, sert davranış şekillerinden uygun olan birisi, bunu muhatap gerekli kıldığı için uygulanmıştır.

O'nun bu şekilleriyle anlatmaya çalıştığımız davet metodunu İslam adına hareket eden kişiler ve hareket, gayet iyi bilmek ve davetlerinde uygulamak mecburiyetindedirler. Rasülüllah'tan kısa bir müddet sonra daveti terk eden veya metodunu anlamadan, ruhunu kavramadan sadece kendi his ve duygularıyla, kısır bilgi ve tavırlarıyla davet hareketine koyulanlar, günün gelişen imkan ve vasıtalarına da müracaat ederek Rasülüllah'ı, O'nun davetini ve davet metodunu örnek ve önder kabul ederlerse gayelerine erecek, arzulanan İslam cemiyetini sergileme imkanı bulacaklardır ve işte o zaman yeryüzünde fitne ve fesat kalmayacak, refah, saadet ve kardeşlik hakim olacaktır.

21. DERS

KAVRAMLAR

Hüküm

Allahû Teâla (cc)'nın kanunlarında herhangi bir değişiklik olmaz. İslâm ûleması buna sünnetûllah veya âdetûllah adını vermiştir. İnsan anne rahminden, hiçbir şey bilmediği halde dünyaya gelir. İlk yılları tam bir zaaf içerisindedir. Annesi onu sevgi ve merhametle bağrına basar, korur ve büyütür. Çocuk bülûğa erdikten sonra güçlenir ve belli bir meslek sahibi olur. Nihayet belli bir süre sonra evlenir. Eğer Allahû Teâla (cc) imtihan için ona çoluk çocuk verirse, o da bir anne veya baba olur. Derken ihtiyarlık gelip çatar... Bu sünnetûllah; Hz. Âdem (as)'dan beri hep böyle devam etmektedir. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de: ***"Allah sizi bir zaaftan yaratan, sonra diğer bir zaaf ardından kuvvet veren, sonra kuvvetin ardından da yine zaafa (ve ihtiyarlığa) getirendir. Allah ne dilerse yaratır"*** (Rûm, 54) buyurulmuştur. Dikkat edilirse, insanın geçirdiği devreler, kuvvet ve zaaf dönemleri sarih olarak ortaya konulmuştur.(1) Bilindiği gibi insanlar, yaratılış itibariyle birbirine bağımlıdırlar. Dolayısıyla cemiyet halinde yaşamak durumundadırlar. Cemiyetin düzeni ise, bir takım emirlerin ve hükümlerin çevresinde teşekkül eder. Bu noktada karşımıza: "Hüküm nedir? Hükmetme hakkı kime aittir?" gibi sualler çıkacaktır. Şimdi bu konuyu ele alalım.

"**Hukm**" Arapça bir kelime olup Ha-Ke-Me fiilinden mastardır. Lûgatta; karar vermek, birşeyi diğer bir şeye ispat veya nefy sûretiyle isnat etme, güç ve tahakküm gibi mânâlara gelir. Araplar atı gemlemeye de hukm demişlerdir. Dolayısıyla "zaptu rapt altına alıp, terbiye etme, boyun eğdirme" mânâsı sözkonusudur. Hâkim, mahkeme ve hakem gibi, günümüzde sık sık kullanılan kelimeler, aynı kökten gelir.(2)

1) Mecmuatû't Tefasir, İst. 1979, Çağrı yay., c. V, sh. 53 vd.
2) Geniş bilgi için bkz. Râğıb el-Isfahani, el-Müfredat fi Garib'il Kur'ân,

Kur'ân-ı Kerîm'de, Resûl-i Ekrem (sav)'e hitaben: ***"(Ve şu emri indirdik) İnsanlar arasında, Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmet!. Sakın onların (insanların) hevâ ve heveslerine uyma."***(Maide, 49) emri verilmiştir. Dolayısıyla hiç kimsenin, Allah'ın indirdiği hükümlere mukabil olmak ve hükümlerin yerine geçmek üzere hüküm icad etme hakkı yoktur. İnsanların hevâ ve heveslerinden kaynaklanan hükümlere cahiliyye hükmü denilmiştir. Kelime-i şahadeti ikrar ve tasdik eden bir kimse, kayıtsız ve şartsız olarak, Allahû Teâla (cc)'nın ve Resûl-i Ekrem (sav)'in hükümlerine tâbi olmuştur. Nitekim bir âyet-i kerimede: ***"Aralarında hüküm verilmek üzere Allah'a ve Rasûlü'ne çağrıldıkları zaman, iman edenlerin sözü ancak `işittik ve itaat ettik demeleridir. İşte asıl muradına erenler bunlardır."***(Nûr, 51) buyurulmuştur. Esasen arzularını İslâm'a tâbi kılmayan kimselerin iman ettik demeleri bir vehimden ibarettir. Böyle inanç kalbe inmemiş, sadece dilde kalmıştır. Zira Resûl-i Ekrem (sav)'in: "Nefsim yedi kudretinde olan Allahû Teâla (cc)'ya yemin olsun ki, arzusunu İslâm'a tâbi kılmayan kimse iman etmiş olmaz."(3) buyurduğu sabittir.

Şimdi konuya değişik bir açıdan bakalım. Kur'ân-ı Kerim'de ***"Dinde zorlama (ikrah) yoktur. Hakikat iman ile küfür apaçık meydana çıkmıştır. Artık kim tâgût'u tanımayıp da Allah'a iman ederse, o muhakkak kopması mümkün olmayan en sağlam kulpa yapışmıştır. Allah, hakkı ile işitici ve her şeyi kemaliyle bilicidir."***(Bakara, 256) hükmü beyan buyurulmuştur. Dolayısıyla insan için iki yol mevcuttur. Birincisi: Allahû Teâla (cc)'ya iman etmek ve hayatını İslâmî hükümlere göre düzene koymak. İkincisi: Tâgût'a kalben teslim olup, hevâ ve heveslerine göre yaşamak!.. Bu iki yolun dışında, üçüncü bir yoldan söz etmek mümkün değildir. Tâgût kelimesi; tuğyan etmek (azgınlaşarak isyan etmek) mânâsınadır. Kendisi için tayin edilmiş olan sınırın dışına taşan her şey tâgûttur. İslâmî ıstılâhta; Allahû Teâla (cc) indirdiği hükümlere mukabil olmak ve onların yerine geçmek üzere hüküm icad eden her güçe tâgût ismi verilmiştir. İmam-ı Kurtubi: "Tâgût kelimesi; "tâğa yetgû" kökünden müennes olarak türetilmiştir. Haddi aşıp, kendisine çizilen sınırların dışına çıktığı andaki durumu izah için kullanılır. Tâgût kelimesinin aslının, tuğyandan alınmış olduğu da zikredilmiştir. Bu kelime türemeksizin bile bu mahiyeti ifade ediyor. Cevherî diyor ki: "Tâgût sapıklıkta önderlik (liderlik) eden herkese şamildir. Çoğulu ise tevâğit gelir."(4) diyerek, meseleyi izah etmektedir. Dolayısıyla tâgûtî güçlerin icad ettiği hükümlere cahiliyye hükümleri de-

3) İbn-i Kesir, Tefsirû'l Kur'ân'il Aziym, Beyrut 1979, c. III, sh. 490.
4) İmam-ı Kurtubi, el-Camü li Ahkâm'il Kur'ân, Kahire 1976, c, III, sh. 281.

mek mümkündür. Nitekim bir âyet-i kerimede: *"Onlar hâlâ cahiliyye (devri)nin hükmünü mü arıyorlar? Şüphesiz yakîn sahibi (gerçek iman ve ilim sahibi) bir kavm indinde, hükmedici olarak Allah'dan daha güzel kim vardır."*(5) buyurulmuştur. **Cahiliyye devrinin hükmünden maksad; "Darû'n-Nedve" isimli mecliste, insanların hevâ ve heveslerinden (ideolojilerinden) yola çıkılarak hazırlanan ve bütün zümreleri bağlayıcı olan kanunlardır.**

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: Hz. Âdem (as)'dan itibaren bütün peygamberler insanları, Allahû Teâla (cc)'nın emirlerine ve hükümlerine göre yaşamaya dâvet etmişlerdir. Bu davet, peygamberlerin vârisleri olan âlimler tarafından kıyamete kadar devam edecektir. Kur'ân-ı Kerim'de Hz. Yusuf (as)'ın kıssası beyan edilirken bütün insanlığa şu hatırlatma yapılmıştır: *"Allah'ı bırakıp taptığınız, sizin ve babalarınızın adlandırdığı putlardan başka bir şey değildir. Allah onların doğru olduğuna dair bir delil indirmemiştir. Hüküm vermek ancak Allah'a aittir; kendisinden başkasına değil, O'na tapmanızı emretmiştir. Bu, dosdoğru dindir, fakat insanların çoğu bilmezler* (6)

Unutmayalım ki, hüküm ve emir Allahû Teâla (cc)'ya mahsustur. Hesap gününü düşünen her insan yeryüzünde, Allahû Teâla (cc)'nın emirlerini tebliğ ve hükümlerini infaza me'mur kılındığını (Emr'i Bil ma'ruf) asla unutmamalıdır.

5) Maide sûresi: 50
6) Yusuf sûresi: 40.

22. DERS

TEFSİR

Yüce Allah'ın Ululuğu

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ اَنَّ مَا فِى الْاَرْضِ
مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَّالْبَحْرُ يَمُدُّهٗ مِنْ بَعْدِهٖ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ
مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾ مَا خَلْقُكُمْ
وَلَا بَعْثُكُمْ اِلَّا كَنَفْسٍ وَّاحِدَةٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾
اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۙ كُلٌّ يَّجْرِىٓ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى وَّاَنَّ اللّٰهَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِىُّ الْكَبِيرُ ۧ ﴿٣٠﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ
الْفُلْكَ تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيَكُمْ مِّنْ اٰيَاتِهٖ ؕ اِنَّ فِى
ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾ وَاِذَا غَشِيَهُمْ مَّوْجٌ كَالظُّلَلِ
دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجّٰيهُمْ اِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ ؕ

وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيَاتِنَآ اِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا
رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِى وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهٖ ۫ وَلَا مَوْلُوْدٌ هُوَ
جَازٍ عَنْ وَالِدِهٖ شَيْـًٔا ۭ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۪
وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ﴿٣٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَيُنَزِّلُ
الْغَيْثَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِى الْاَرْحَامِ ۭ وَمَا تَدْرِىْ نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ
غَدًا ۭ وَمَا تَدْرِىْ نَفْسٌۢ بِاَيِّ اَرْضٍ تَمُوْتُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿٣٤﴾

26- ***Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Şüphesiz Allah; en zengin olan O'dur. Övgüye en layık olan da O'dur.***

Mülk, Allah Teâlâ'nın olduğuna göre O'nun mülkünde ancak O'na ibadet edilir. Putlara/heykellere tapanlar, saygı ve ta'zimlerini onlara sunanlar, çürümüş kemiklerden medet umanlar, beyhude çırpınan zavallılardır. İnsanlığın onuruyla oynayan karaktersiz, menfaatperest yaratıklardır.

27- ***Eğer yeryüzündeki bütün ağaçlar kalem, denizler mürekkep olsa, ondan sonra yedi deniz daha ilave edilse yine de Allah'ın (yüceliğine ve kudretine delalet eden) kelimeleri bitmez. Şüphesiz ki Allah, yenilmez güç sahibidir, hikmet sahibidir.***

Bu ayet-i kerimede Allah Teâlâ'nın bitmez tükenmez bilgisine işaret edilmektedir. Sınırlı olan varlık ne kadar çok olursa olsun bir gün gelir tükenir. Sınırsız olan ise hiçbir zaman tükenmeyecektir. Burada sınırlı olan ile sınırsız olan karşı karşıya getiriliyor ve insana adeta bilip öğrendikleri ile mağrur olmaması, aksine dolu başak gibi başını eğip daha mütevazı olması zımnen hatırlatılmış oluyor. İnsan öyle bir alîm, her şeyi bilen Yüce Yaratıcı'nın karşısında bulunuyor ki, O yaratıcının ilmini yazmak için bütün ağaçlar kalem ve bütün sular mürekkep olup yazsa yine de ilmi tükenmeyecektir. Yani ilmi bu kadarla sınırlı değil sonsuzdur. O halde ey batının teknolojisini putlaştıran, onların sahip olduğu yıkıcı ve yakıcı silahları karşısında dizlerinin bağı çözülen gafil Müslüman! Titre ve kendine gel. Sen öyle bir yaratıcıya tapıyorsun ki, bütün ilimler O'nun katındadır. Bütün insanlığın sahip olduğu bilgiler O'nun bilgisi yanında bir hiçtir. Eğer sen layık olursan, sebeplere sarılırsan Yüce Allah kâfire

verdiğini senden kıskanacak değildir. Esasen O, Mü'minlerin dostu, kâfirlerin ise düşmanıdır. Düşmanına verdiğini senden niçin esirgesin? Yeter ki senin azıcık gayretin olsun.

28- *Sizin hepinizin (ilk) yaratılmanız da, yeniden diriltilmeniz de ancak bir tek kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir. Muhakkak ki Allah işiten ve görendir.*

Her hangi bir iş, Yüce Allah'ı başka bir işten meşgul etmez. Çünkü O'nun "kün" demesiyle her şey bir anda olur. Allah Teâlâ için bir işin yaratılması ile milyonlarca işin yaratılması arasında bir fark yoktur.

29- *Görmedin mi Allah geceyi gündüze sokuyor, gündüzü geceye sokuyor ve güneş ve ayı emrine âmade kılmış, hepsi belirli bir sona doğru cereyan ediyor, gerçekten Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır.*

Kâinat ""Sünnetullah" dediğimiz Allah Teâlâ'nın koyduğu kanunlar sayesinde varlığını devam ettirmekte, arızasız bir şekilde işleyişini sürdürmektedir. Gecenin gündüze; gündüzün de geceye girmesi yani gün ve gecelerin uzayıp kısalması, mevsimlerin oluşması, üzerinde çokça düşünülmesi gereken manzaralardır. Kâinatta devamlı akan, hiç durmayan, asla şaşmayan ve aksamayan bir düzen vardır. Yüce Yaratıcının varlığını ve gücünü hissetmek için sadece bu gerçeği düşünmek bile yeter bir delildir.

30- *İşte bu, Allah'ın gerçek ilâh, O'nun dışında taptıklarınızın da bâtıl olması sebebiyle böyledir. Gerçekten Allah; Yücedir, Büyüktür.*

Kâinatta bulunan bu muhteşem işleyiş, bu nizamı koyanın her şeye hükmeden Yüce Allah tarafından konulmasından ve O'ndan başka taptıklarınızın ise batıl olmasındandır. Kâinatı yaratan, ayakta tutan, koruyan ve idare eden ancak Yüce Allah'tır.

31- *O'nun (büyüklüğüne işaret eden) bir kısım âyetlerini size göstermesi için Allah'ın nimeti ile gemilerin denizde akıp gitmesini görmedin mi? Şüphesiz bunda her şükreden ve sabreden için (Allah'ın kudretine delalet eden) âyetler vardır.*

Gemi denizde rüzgâra ve suya bağlı olarak hareket eder. Allah Teâlâ'nın koyduğu kanunlar gemiye, rüzgâra ve suya da hâkimdir. Gemi Allah Teâlâ'nın fazlı ve ikramı sayesinde yüzer. O halde insanoğlu Allah Teâlâ'nın bir ikramı olarak elde ettiği bir takım icatlara güvenerek kendisinin artık Allah'a muhtaç olmadığını sanmasın. Eğer böyle bir zehaba kapılırsa gün gelir o sakin denizler, o pamuk gibi yumuşak okyanuslar en tesirli bombalardan daha tehlikeli olur, hayatı cehenneme çevirir. Sizin

ona karşı koyacak bir gücünüz de olmaz. Bunlar Yüce Allah'a isyan etmek için bir vesile edilsin diye değil, büyüklüğünü idrak edip daha çok itaat edilmesi için yaratılmışlardır.

32- *Denizde, kendilerini kara bulutlar gibi dalgalar sardığı zaman onlar sadece Allah'a yönelerek yürekten dua ederler. Ne zaman ki biz onları karaya çıkararak kurtarırız o zaman onlardan bir kısmı orta bir yol tutar. Gaddar ve aşırı inkârcılardan başka hiç kimse bilerek bizim âyetlerimizi inkâr etmez.*

Dağlar gibi büyük dalgalarla gemi sarsıldığı, gemi okyanusun korkunç dalgaları arasında bir o yana bir bu yana sallandığı zaman insanın ruhundaki aldatıcı güçler kaybolur. Kendisinin uydurduğu kudret silinir. Perde kalkar ve o Allah'tan başka taptıkları bütün sahte ilahları unutulur. Daha önce laiklik adına Allah Teâlâ'ya savaş açanlar onlar değilmiş gibi Allah'a yalvarmaya başlarlar.

33- *Ey insanlar! Rabbinizden sakının ve ne babanın oğlunun yaptığından dolayı, ve de oğlunun babasının yaptığından dolayı bir ceza görücü olmadığı bir günden korkun. Şüphesiz ki Allah'ın vaadi gerçektir. Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın! Çok aldatan şeytan da sizi Allah ile (Allah affeder diye) aldatmasın.*

Mahşerde insanlar hesap için toplandıklarında insanın en sevdikleri, gözünün önünde cehennem ateşine sürüklenirken elinden hiçbir şey gelmeyecek hatta kendisinden bir alacağı olur da ister endişesiyle kardeşinden, annesinden, babasından ve bütün sevdiklerinden kaçacaktır.

34- *Şüphesiz ki kıyametin ne zaman kopacağı ile ilgili bilgi Allah'ın yanındadır. Yağmuru O indirir (yağdırır). Rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilmez. Hiç kimse de nerede öleceğini bilmez. Gerçekten Allah, Her şeyi bilen, her şeyden haberdar olandır.*

Resulullah (sav): *"Gaybın anahtarları beştir, onları ancak Allah bilir."* buyurmuş ve bu âyeti okumuştur. Rivayet edildiğine göre Hâris b. Ömer adında bir adam Resullulah (sav) hazretlerine gelmiş:

-Ya Muhammed! Kıyametin kopması ne zaman? Beldelerimiz kuraklıktan sıkıldı, bolluk ne zaman? Karımı gebe bıraktım, ne doğuracak? Bugün kazandığımı biliyorum, yarın ne kazanacağım? Nerede doğduğumu biliyorum, fakat nerede öleceğim?" diye sormuş. Bu âyet, bu sebeple inmiştir.

Bu, Allah Teâlâ'nın, bazı ileri gelen kullarına bazı gayıb şeyleri bildirmesine ters olmaz. Hz. Peygamber (sav) buyurmuştur ki: *"Allah*

Teâlâ rahime bir melek görevlendirmiştir. Ya Rab! Bir damla su, ya Rab! Yapışkan bir parça, ya Rab! Bir çiğnem et der. Allah Teâlâ da yaratma işini yerine getirmeyi dilediği zaman erkek mi, dişi mi, azgın mı, itaatkâr mı? Rızkı ne, eceli ne? Söyler, anası karnında bunlar yazılır. O zaman onu, o melek ve Allah Teâlâ'nın kullarından dilediği kimseler de bilir."

Demek ki bazılarının bu şekilde bile bilmesi anlatılan tahsise (onları bilmenin Allah'a mahsus olduğuna) aykırı değildir. Çünkü Allah'a mahsus olan ilim, gaybda iken her birinin durumlarına geniş ve teferruatlı bir şekilde vakıf olan tam ve mükemmel ilimdir. Meleklerin ve bazı ileri gelen kimselerin bilebileceği ilim ise, az çok delili ortaya çıkmış bir şekildeki eksik ilimdir. Aynı şekilde bulut, rüzgâr, barometre gibi bazı işaretlerden yağmura, ceninin bazı konum ve hareketlerinden erkek veya dişi olduğuna intikal etmek şeklinde meydana gelen ve zanna dayanan şeylerle delil getirmek de buna ters değildir. Çünkü zan, ilim değildir. İlim, şüphesiz olandır. Kıyamet saat ne zaman? Denilirse Şüphesiz kıyamet saatinin bilgisi, ancak O'nun yanındadır.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müşrikler, İslam davetini reddederken onca açık delillere değil de atalarının ve babalarının sapık dinlerini mazeret olarak ileri sürmüş, İslamı reddetmek için başka bir delil bulamamışlardır. Ancak buna rağmen şirk düzeni için savaşmışlar ve bu uğurda ölmüşlerdir. Bu da gösteriyor ki şeytanın, batılı süslü gösterip aldattığı insanlar kolay lokma değildir. Davamızın hak olması, insanların hemen koşup gelmeleri için tek başına yeter sebep değildir. Batıl ehli insanları çevresinden koparıp almak, şeytanın ve nefsinin esaretinden kutarmak çok zor bir iştir. Bunun için uzun mücadeleye ve sabra ihtiyaç vardır.

2. Dünyanın ve ahiretin saadeti Allah'ın kopmaz ipine sarılmaktadır. Kafirlerin sahip oldukları dünya servetinden azıcık yararlanacak olmaları mü'minleri onlara özendirmemelidir. Esasen onların içi kan ağlamaktadır.

3. Şu beş şeyi Allah Teala'dan başkası bilemez:

a-Kıyametin vakti

b-Yağmurun yağma vakti ve yeri

c-Rahimlerde bulunan ceninin durumu

d-Yakın ve uzak gelecekteki işler

e-İnsanın vefat edeceği an.

22. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Kadınlara iyi davranma

«اسْتَوْصُوا بِالنِّساءِ خيْراً ، فإنَّ المرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ ، وَإِنَّ أَعْوجَ ما في الضِّلَعِ أَعْلاهُ ، فَإِنْ ذَهبتَ تُقِيمُهُ كَسرْتَهُ ، وإِنْ تركتَهُ ، لَمْ يزلْ أَعــوجَ ، فاستوْصُوا بِالنِّسَاءِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kadınların iyiliği için gayret gösterin. Zira kadın, kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Kaburga kemiğinin de en çok eğri olanı en üstte olanıdır. Onu düzeltmek istersen kırarsın. Onu kendi hâline terk edersen eğri olarak kalır. Dolayısıyla siz kadınların iyiliği için gayret gösterin." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Kadınlara iyi davranmak, Müslüman erkeklerin en önemli özellikleri olmalıdır. Onlara iyi davranmak; onların beklentilerini iyi bilmek, duygularını anlamaya çalışmak, yaptıkları iyi ve güzel işleri takdir edip beğendiğini söylemek, küçük hatalarına göz yummaktır. Onlara karşı kibar olmak, değer vermek, saygı ve sevgi göstermektir. Kadınlar takdir edilmeyi çok severler, bu takdiri onlardan esirgememektir.

1) Buhari Müslim

« لا يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِه مِنها خُلقاً رضِيَ مِنْها آخَرَ » أَوْ قَالَ :« غيْرَهُ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"İnanan erkek inanan eşine buğz etmesin. Şayet onun bir huyunu beğenmezse diğer huyunu beğenir." *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Erkeğin hanımına buğz edip nefret etmesi kadar büyük hata olamaz. Durum bu raddeye gelmiş ise, bir süre ayrı kalmakta yarar vardır. Ayrılık, bozulan kalplerin onarılmasına yardım eder. Kadınlarda hoşa gitmeyen yönler var ise, güzellikle bunlardan vaz geçmesine çalışmak lazımdır. Nefret edip kin beslemek doğru değildir. Aslında kadınların gönüllerini almak çok koyladır. Bir anda parlar ve bir anda sönerler. Parladıkları anlarında cevap vermemek, söndükleri anlarında da güzel sözler söylemek, aradaki soğuklukların ilacıdır. Bir tatlı dil, onlara hayatı bahşetmektedir. Bu da çok kolaydır.

« أَلا واسْتَوْصوا بِالنِّساءِ خَيْراً ، فَإِنَّمَا هُنَّ
عَوانٍ عِنْدَكُمْ لَيْس تَمْلكُونَ منْهُنَّ شَيْئاً غيْرَ ذلكَ إِلاَّ أَنْ يأْتِينَ بِفَاحشة مُبيِّنة ،
فإِنْ فَعلْنَ فَاهْجُروهُنَّ في المضَاجعِ ، واضْرِبُوهنَّ ضَرْباً غيْر مُبرِّحٍ ، فَإِنْ
أَطعنَكُمْ فَلا تبْغُوا عَلَيْهِنَّ سبيلا ، أَلا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نسائكُمْ حَقًّا ، ولِنسائكُمْ
عَلَيْكُمْ حقًّا، فَحَقُّكُمْ عَلَيْهِنَّ أَن لا يُوطِئْنَ فُرُشكمْ منْ تَكْرهونَ ، وَلا يأْذَنَّ في
بُيُوتكمْ لِمنتكْرهونَ،أَلاوحقُّهُنَّ عَلَيْكُمْ أَن تُحْسنُوا إِلَيْهنَّ في كِسْوتِهِنَّ وَطعامهنَّ»

Amr b. el Ahvas el Cüşemî (ra)'den rivayet edildiğine göre Amr, Veda Haccında Rasulullah (sav)'ı dinlemiş. Amr şöyle diyor:

"Rasulullah (sav) Allah'a hamd ü sena edip vaaz u nasihat ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Dikkat edin! Kadınların iyiliği için gayret gösterin. Zira onlar sizin emriniz altındadır. Apaçık bir ahlâksızlık yapmadıkları sürece on-

2) Müslim

lar üzerinde bunun dışında herhangi bir şeye sahip değilsiniz. Şayet apaçık bir ahlâksızlıkta bulunurlarsa onları yataklarında yalnız bırakın ve onları yaralamaksızın dövün. Bundan sonra size itaat ederlerse onların aleyhine bir yol aramayın.

Dikkat edin! Sizin hanımlarınız üzerinde haklarınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin onlar üzerindeki haklarınız; namusunuzu başkalarına çiğnetmemeleri ve istemediğiniz kişileri evinize almamalarıdır.

Dikkat edin! Onların sizin üzerinizdeki hakları ise; yiyecek ve giyecek hususunda onlara karşı ihsankâr davranmanızdır." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Devamlı olarak kadınların iyiliği için gayret göstermek lazımdır. Bir çok erkek bunu hiç yapmaz, hiç gayret etmez ve kadının tersine hareket ederek onları çileden çıkarırlar. Çileden çıkan kadın da sinir hali ile olmadık sözler sarf etmeye başlar. Kadınların parlamalarının önemli sebebi, erkeklerin duyarsızlıklardır.

2. Ahlaksızlıkları olmadığı sürece onların hata ve eksiklikleri mazur görülmelidir. Açık ahlaksızlıkları olduğunda onları cezalandırmak tavsiye edilmektedir. Ahlaksızlık cezasız kalamaz.

3. Unutmamak gerekir ki, erkeklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi, kadınların da erkekler üzerinde hakları vardır. Hak tek yanlı değildir. Hiçbir erkek, hakkın sadece kendinde olduğunu düşünemez. Cinsiyet farkının ortaya çıkardığı görev farklılıkları vardır, bir de evin liderliğinde erkeğin üstünlüğü bulunmaktadır. Bunun dışında haklar karşılıklıdır.

« أَكْمَلُ الْمُؤْمنين إِيمَاناً أَحْسنُهُمْ خُلُقاً ، وَخِيارُكُمْ خِيارُكم لِنِسَائِهِم »

رواه التِّرمذي وقال : حديثٌ حسنٌ صحيحٌ .

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"İman bakımından müminlerin en mükemmeli, ahlâkı en iyi olanıdır. Hayırlılarınız da hanımlarına karşı en hayırlı olanlarınızdır." (4)

3) Tırmizî rivayet etmiş ve "hasendir, sahihtir." demiştir

4) Hadisi, Tırmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir, sahihtir." demiştir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Müminlerin derecelendirilmesinde, üstünlüğü, güzel ahlaklı olanlar alırlar. Erkekler arasında ise hanımına en iyi davrananlar alırlar. Bu, güzel ahlakın bir göstergesidir. Bedevi anlayışa pirim vermemektir. Eşine karşı kabalık, katılık, sertlik ve haşinlik asla ona gerçek erkek payesi vermez. Gerçek erkek, eşini bir hayat arkadaşı olarak gören ve onu eşrefi mahlukat olarak kabul edendir.

« لاَ تَضْرِبُوا إِمَاءَ اللَّه » فَجاءَ عُمَرُ رضي الله عنه إلى رسول اللَّه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم، فَقَالَ : ذَئِرْنَ النِّساءُ عَلَى أَزْواجهنَّ ، فَرَخَّصَ في ضَرْبِهِنَّ فَأَطاف بآلِ رسول اللَّه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم نساءٌ كَثِيرٌ يَشْكونَ أَزْواجهُنَّ ، فقال رسول اللَّه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم : « لَقَدْ أَطَافَ بآلِ بَيْت مُحمَّدٍ نِساءٌ كَثِيرٍ يشْكُونَ أَزْوَاجَهُنَّ لَيْسَ أُولئك بخيارِكُمْ »

İyâs b. Abdullah b. Ebû Zübâb (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav); "Kadınları dövmeyin." buyurmuştu. Bunun üzerine Hz. Ömer (ra) Rasulullaa (sav)'a geldi ve:

"Kadınlar kocalarına karşı geliyorlar." dedi. Rasulullah (sav) da onların dövülmesine izin verdi. Bu sefer de çok sayıda kadın Rasulullah (sav)'ın hanımlarına gelip kocalarını şikâyet ettiler. Bunun üzerine Rasulullah (sav);

"Çok sayıda kadın Muhammed'in hanımlarına gelip kocalarını şikâyet ediyorlar. Onlar sizin en hayırlılarınız değildir." buyurdu. (5)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Erkek, eşine karşı şefkat ve merhamet örneği olacak, kadınlar da asla kocalarını bir başkalarına şikayet etmeyecek, aile içi sorunları etrafta anlatmayacaklardır. Kocasını etrafta kötüleyen kadın, ne kötü kadındır. Bu şekilde davrananlar, hayırsızlardır. Hayırlı kadın, eşinin eksikliklerini sır gibi saklar, yaymaz ve dağıtmaz.

5) Hadisi Ebû Davud sahih bir isnadla rivayet etmiştir

22. DERS

DAVET FIKHI

Davet ve Davetçi için Hazırlık

Davette ve davetçide hazırlık ve kuşatıcılık derken; davetçinin insanları etkileme gücünü, insanların zekalarının farklılıklarına göre hareket edebilme kabiliyetini, onların mizaç ve karakterlerine göre daveti ulaştırabilme becerisini, geniş kültürünü ve benzeri şeyleri kastetmekteyiz. Çünkü insanlar her alanda farklı farklıdırlar. Düşünce prensiplerinde, hayatı yaşama tarzında, karakter ve huylarında, zeka durumlarında kısaca maddi ve manevi tüm alanlarda insan oğlu birbirinden farklıdır. İşte başarılı bir davetçi bütün bu farklılıklar karşısında davet ettiği insanlara tesir edebilme gücünde olandır. O, davetiyle her insana tesir edebilmelidir. Onların akılları, kültür ve zekaları ne kadar farklı olursa olsun geniş bir alana hitap edebilmek ve onları davaya kazandırabilmek için fikri ve kültürel alanda olduğu gibi hareket alanında da çok geniş bir birikime sahip olmak gerekir. Bu anlatılanlardan şu sonuç çıkar ki, hazırlık ve kuşatıcılık denilince güçlü bir şahsiye, ehil bir ahlak yapısı, örnek bir iman ve Cenabı Hakkın ilahi lütuflarını kastetmekteyiz. Bu özelliklere sahip olan bir davetçi toplumu için adeta bir hidayet meşalesidir. Artık o, yüce ruhi olgunlukta olan, etrafında insanların halkalandığı ve kendisinden istifade ettikleri asil bir şahsiyettir.

Hakikaten bir davetçinin hayatındaki en önemli şey; onun birikimi ve kuşatıcılığıdır. Dava eri olmanın birinci şartı budur. İman, şahsiyet, ahlak ve kültürel alanda birikim ve geniş bir kuşatıcılık sahibi olmadığı sürece davet ve davetçiden bahsedilemez.

Birikimde Güç Kaynağı

Hiç şüphe yok ki davetçiler de insandır ve onların da kapasite ve ku-

şatıcılıkları farklı farklıdır. Her davetçinin kapasite ve birikimi farklı olduğundan toplumdaki tesirleri de farklı olacaktır.

Fakat her davetçi kendi birikimini en yüksek seviyeye çıkarabilmek için elinden geldiği kadar çalışmalıdır. Çünkü dediğimiz gibi bu birikim olmadan davetçi olunamaz. Hiç olmazsa bir davetçide bulunması gereken özellikler en asgari bir şekilde teşekkül etmelidir.

Eğer davetçide olması gereken asgari ölçüler oluşmaz ise; o davetçi başarısız olacaktır. Hatta sadece başarısızlıkla da kalmayıp genelde İslam'a zarar vermeye sebep olacaktır.

Nice insanlar var ki, kendilerini davetçi ve davet alanında çalışan saymakta ama davaya fayda değil zarar vermektedir.

Yapıcı olmuyor, yıkıcı oluyorlar. İslam'ı insanlara sevdirmeyip İslam'dan nefret ettiriyorlar. Bu gibileri, İslam düşmanlarının arasında da İslam'a gönül verenlerin arasında da davranışları İslam'ın aleyhinde tezahür ediyor.

Yine pek çok insan biliyoruz ki, kendilerini davetçi saymazlar, dava alanında çalıştıklarını da söylemezler ama yaşantılarında İslam'ın ölçülerinden hiç ayrılmazlar. Bazıları da var ki gerçekten davetçidirler. Kendilerini davaya adamışlardır. Dava da adeta onların hayatını kapsamıştır. Bunlar hakkıyla davetçidirler. Dava eri denilenler işte bunlardır. İslam'ın bunlara ve bunlar gibi olanlara ihtiyacı vardır. Çünkü İslam'ın bayrağının dalgalanması, devletinin kurulması ve tebliğinin insanlığa sunulması böyle gerçek davetçilerle sağlanabilir.

Nasıl ki su kapları farklı farklı ölçülerde su almaktadırlar aynen öyle de insanların birikim ve kuşatıcılıkları farklı olmaktadır. Her insan kendi akıl, zeka ve eğitim durumuna göre birikime sahip olmaktadır. Bakarsınız ki büyük bir kap yüzlerce küçük kabın alamayacağı suyu alır. Tıpkı bunun gibi öyle davetçi vardır ki yüzlerce davetçiden daha fazla birikime sahiptir. Alimlerin toplumdaki tesirlerinin farklı farklı olduğunu göstermesi bakımından Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in şu mübarek hadisleri ne kadar dikkat çekicidir. Çünkü bu hadisler aynı zamanda insanların birikimdeki farklılıklarını da çok güzel açıklamaktadır.

Muaz bin Cebel (a.n.) anlatıyor:

"Allah'ın Resulü (s.a.v.) şöyle buyurdu:

"İlim öğrenin, çünkü ilim öğrenmek Allah korkusunu kazandırır. İlmi öğrenmeye çalışmak ibadettir. Onu müzakere etmek tespihtir. İlim yolunda araştırma yapmak cihattır. İlmi bilmeyenlere öğretmek sadaka-

dır. Alimlerin yanında onu ortaya koymak onlara yakınlık sağlar... Çünkü ilim, helal ve haramların işaretleridir. Cennet ehlinin yollarının aydınlatıcısıdır. Vahşette ünsiyet ve yalnızlıkta arkadaştır. Yalnızlıkta seninle konuşur. Zorlukta ve kolaylıkta delildir. Düşmanlara karşı bir silah ve dostların yanında bir süstür ilim."

Allah ilim vasıtasıyla o ilme sahip olanların değerini yüceltir. Onları hayır ve bereketlerde kılar. İlim sahipleri devamlı olarak yol gösterici liderlerdir. İnsanlar onlara tabi olur ve görüşlerine göre hareket ederler. Melekler dahi onlarla arkadaşlığa rağbet ederler. Kanatlarıyla alimleri mesh ederler. Yaş ve kuru her şey alimlere dua eder ve Allah'tan af diler. Denizlerdeki balıklar, karadaki hayvanlar, alimler için istiğfar ederler. Çünkü ilim cehaletten kurtaran bir kalp hayatıdır.

Karanlıklara karşı gözlerin ışıklarıdır. Kul, ilim vasıtasıyla en seçilmiş kulların derecelerine çıkar. Dünya ve ahirette en yüksek mertebelere nail olur.

Diğer bir hadis-i şerifte de, Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

"Allah'ın benimle birlikte gönderdiği hidayet ve ilim tıpkı bir araziye isabet eden yağmura benzer. O arazide bir kısım insanlar var ki çok iyidir ve yağmurun suyunu kabul eder. O sudan içerler hayvanlarına içirirler ve tarlalarını sularlar.

Orada bir kısım insanlar da var ki, orası tıpkı kayalıktır. Ne su tutar ne de yeşillik biter. İşte bunlar tıpkı Allah'ın dinini öğrettiği ve onları benimle gönderdiği hidayet ve ilimden faydalandırdığı kimselerle kafasını hidayet ve ilme karşı dik tutan kimseler gibidir." (Buhari, Müslim)

Birikim ve Davetin Başarısı

Davetçideki birikim ve kuşatıcılık, davetin başarılı olmasıyla direkt alakalıdır.Tıpkı ağacın kökleriyle dalları, gövdesi, yaprakları ve meyveleri arasındaki direkt alaka gibi. Çünkü davetçide birikim ve kapasite olmaz ise İslam'a davette başarısız olacaktır. Davetin zenginliği ve başarısı davetçilerin güçlü olmasına ve insanlara tesir ederek onları davaya kazandırabilme kabiliyetlerine bağlıdır. O zaman hareket de başarıdan nasibini bolca alacaktır. Tabii hareket edebilme özelliklerini ve şartlarını da tamamladığı sürece bu başarı söz konusu olabilir.

Dvetçi başarısız ve birikimde yetersiz ise davet de zayıflayacaktır.

Dolayısıyla şunu diyebiliriz ki, dava her zaman birikimi fazla ve güçlü davetçilere ihtiyaç duyar.

Bazen olur ki, Cenabı Hakk davayı omuzlayacak pek çok er nasip eder ve onların vasıtasıyla örnek bir çalışma sergilenir. İnsanlığın hidayetine vesile olurlar. Bazen de böyle fedakar ve tesirli davetçiler azalır o zaman da dava zayıf bir pozisyona düşer. Bütün bunlar Cenabı Hakk'ın kanunlarıdır. Dilerse nice insanları götürüp de onların yerine başkalarını getirir. O'nun kanunlarında asla değişiklik de olmaz.

"... Allah'ın kanunlarında asla en ufak bir değişiklik bulamazsın." (Fatır, 43)

"... Eğer (Allah'tan) yüz çevirirseniz yerinize sizden başka bir kavim getirir de onlar (böyle) sizin gibi olmazlar." (Muhammed, 37)

22. DERS

KAVRAMLAR

Hilâfet-İmâmet

İslâmî ıstılâhta: "Hz. Peygamber (sav)'den sonra, ona halef olarak, din ve dünya işlerinde mü'minlere emir olmak" şeklinde tarif edilmiştir. İslâm ûleması; "bey'at sonucu mü'minler adına tasarruf yetkisine haiz olan ve ahkâmın tatbikini sağlayan kimseye halife denilir" tarifinde müttefiktir. İbn-i Hümam Müsayere isimli eserinde: "Millet-i İslâmiyye üzerinde tasarruf-u ammeye istihkaktır"(1) şeklinde beyan etmiştir. Şimdi hilâfetin dayandığı delilleri gündeme getirelim.

Kur'ân-ı Kerîm de: "Ey iman edenler!.. Allah'a itaat edin. Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine (ulû'lemre) de itaat edin. Eğer bir şey hakkında ihtilafa düşerseniz, onu (ihtilaf konusunu) Allah'a ve Rasûlüne döndürün. Eğer Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız (böyle yapın). Bu hem hayırlı, hem netice itibariyle daha güzeldir. Sana indirilen (Kur'ân-ı Kerîm)e de, senden evvel indirilmiş olan (kitap)lara da, her halde iman ettiklerini boş yere iddia edenlere bir bakmadın mı ki; onu inkâr etmeleriyle emrolundukları halde, yine tâgûtun huzurunda muhakeme edilmelerini arzu ediyorlar. Şeytan da onları (bir daha dönemiyecekleri kadar) uzak bir sapkınlıkla, büsbütün sapıtmak ister."(2) hükmü beyan buyurulmuştur!.. Mü'minlerin; "kime, hangi şartlarda ve nasıl" itaat edecekleri, neyi kesinlikle reddedecekleri burada açıkça izah olunmuştur. Resûl-i Ekrem (sav)'in: "Her kim ulû'lemr e itaatten bir el kadar ayrılırsa, kıyamat gününde Allah'a, fiili (ameli) hususunda lehinde hiçbir hücceti olmayarak kavuşacaktır. Her kim de boynunda (ulû'lemr'e) beyatı olmayarak ölürse,

1) Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1971, MEB Yay. c. I, sh. R15.
2) Nisâ sûresi: 50-60.

cahiliye ölümü ile ölür."(3) buyurduğu sabittir. İslâmî eserlerde halife, sultan, ulû'lemr ve imam kavramları, hep aynı mahiyeti beyan için kullanılmıştır. İbn-i Hümam, Kitabû'l-Müsayere isimli eserinde: "Mü'minlerin kendi içlerinden imam seçmelerinin sebebi İslâm'ın hükümlerini hakkı ile edâ etmek içindir"(4) diyerek, önemli bir noktaya işaret etmektedir. İmam Ebû Muin en-Nesefi: "Üzerimizde İslâm devlet başkanı olan imamı (ulû'lemr'i) görmeden bir günün geçmesi caiz değildir. İmam, devlet başkanı olan halifedir. İmametin hak olduğunu kabul etmeyen kimse kafir olur. Çünkü dinî hükümlerden bir kısmının farz olması, imamın varlığına bağlıdır. Cum'a namazı, bayram namazı ve yetimleri evlendirmek gibi... İmamı inkâr eden kimse, farzları inkâr etmiş olur. Farzları inkâr eden de kâfir olur" hükmünü zikreder.

Bazı kaynaklarda; Resûl-i Ekrem (sav)'in vefatından sonra sahabenin (Rasûlullah'ı defnetmeden önce) halife seçme hususunda titiz davrandığı kayıtlıdır. İbn-i Abidin bu konuyla ilgili olarak şunları zikreder: "Resûl-i Ekrem (sav) pazartesi günü vefat etmiş, salı günü yahut çarşamba akşamı veya çarşamba günü defnedilmiştir. Bu arada Ashab-ı Kiram, herşeyden evvel müslümanların başına bir halife seçmekle meşgul olmuşlardır. Bu sünnet bugüne kadar devam ede gelmiştir. Bir halife vefat etti mi, yerine başkası seçilmedikçe defnedilmez. Halifenin müslüman ve hür olması şarttır. Zira kâfir, müslüman üzerine velî olamaz. Köleden de halife olmaz. Çünkü onun kendine velî olmaya hakkı yoktur. Başkasına nasıl velî olabilir. Sabii ile deli de, köle gibidir. Kadınlardan da halife olmaz. Onların hâli tesettüre mebnidir. Resûl-i Ekrem (sav) buna işaretle `Hükümdarları kadın olan bir kavim nasıl felâh bulur?' buyurmuştur. Halife muktedir, yani hükümleri yürütebilir, mazlûmun hakkını zalimden almağa, sınırları ve memleketi korumağa, asker sevkine vesaireye gücü yeter olmalıdır."(5)

Kafirlerin (tâgûti güçlerin); Allahû Teâla (cc)'nın indirdiği hükümlere mukabil olmak ve onların yerine geçmek üzere koydukları hükümleri reddetmek farzdır. Onların, mü'minler üzerinde velayet hakkının bulunmayacağı hususu kat'idir.(6) Dolayısıyle mü'minler; kâfirlerin veya mürtedlerin istilâsına uğrarlarsa, kuvvetle başlarına geçen bu yönetimi kabul etmezler. Onlara karşı cihadın farz-ı ayn olduğunu bilirler. Nitekim İmam-ı Serahsi: "Cihaddan maksad; Müslümanların emniyet içerisinde

3) Sahih-i Müslim, İst.1401, Çağrı Yay. c. II, sh.1478 Had. No:1851. Ayrıca, Sahih-i Buharî, K. Ahkâm c.VIII, sh.105.
4) İbn-i Hümam, Kitabû'l Müsayere, İst.1979, ÇağrıYay., sh.265.
5) İbn-i Abidin, Reddü'l Muhtar ale'd Dürri'l Muhtar, İst.1982 c. II, sh.384.

bulunmaları, din ve dünya işlerini yürütme imkanına kavuşmalarıdır" diyerek, hassas bir noktaya işaret eder. İstilâ altında iken dahi; mü'minlerin (müstevlilerin liderine itaat etmeyip) kendi içlerinden bir imam seçmeleri vaciptir. Nitekim İbn-i Abidin bu konuyu şu şekilde izah etmektedir: "Fetih'de bu konuda şöyle denmektedir: Eğer görev verecek sultan yoksa veya kendisinden görev alacak bir yetkili bulunmazsa (ki bazı Müslümanların yaşadığı bölgelerde olduğu gibi) o bölgelerde gayrımüslimler hâkim olmuşlar, Müslümanlar bir bakıma azınlıkta kalmışlar veya Müslümanlar mahkûm durumda, gayrımüslimler ise hâkim durumdadırlar. Kurtuba'da (İspanya'da) bugün olduğu gibi... Bu durumda ne yapılmalıdır? Gerekli olan Müslümanların kendi aralarından birine bu görevi vermeleridir. Onda ittifak etmeleri vaciptir. Onu kendilerine idareci olarak seçerler, o da kadı tayin eder. Böylece kendi aralarında vûkû bulan hadiselerin yargı organlarına (mahkemeye) aktarılması sağlanmış olur. Yine buralarda kendilerine cum'a namazı kıldıracak bir imam nasbederler. İnsanın mutmain olduğu, kabul edebileceği görüş de bu olsa gerektir. Bu görüş istikametinde amel edilmelidir. "(6)

İbn-i Abidin'in "İnsanın mutmain olduğu, kabul edebileceği görüş de bu olsa gerektir. Bu görüş, istikâmetinde amel edilmelidir" demesinin sebebi; gayrimüslim yöneticilerin (İslâmî hükümlerle hükmetmek üzere) mü'minler için Kadı (hâkim) tayinini (zarurete binaen) kabul edenlerin tezlerini zayıf görmesidir. Kâfir oldukları; kendi ikrarları ve beyyine ile sabit olan müstevlilerin tayin ettiği kadı ve cum'a imamı kabul edilemez. Çünkü "velâyet hakkı" kat'i nasslarla sabittir!..

6)İbn-i Abidin, a.g.e., c. XII, sh.145.

23. DERS

TEFSİR

Sen Gönderilen Peygamberlerdensin

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يٰسٓ ﴿١﴾ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣﴾ عَلٰى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤﴾ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾ لِتُنْذِرَ قَوْمًا
مَآ اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰٓى
اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾ اِنَّا جَعَلْنَا فِٓى اَعْنَاقِهِمْ اَغْلٰلًا
فَهِىَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ
سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾
وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾
اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِىَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ
بِمَغْفِرَةٍ وَاَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾ اِنَّا نَحْنُ نُحْىِ الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ مَا
قَدَّمُوا وَاٰثَارَهُمْ وَكُلَّ شَىْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فِٓى اِمَامٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾

Bu Sûre-i celile Mekke'de Nazil Olmuştur, 83 Âyettir.

Bismillahirrahmanirrahim.

1- *Ya, Sin.*

2- *Her türlü hikmeti içeren Kur'an'a yemin olsun.*

3- *Şüphesiz ki sen, elbette gönderilmiş elçilerdensin.*

Yâsin, çoğunluğun görüşüne göre sûrenin ismidir. Bazılarına göre yemindir. Allah Teâlâ'nın isimlerindendir. Bazılarına göre de Allah Teâlâ'nın kelâmını açtığı bir söz anahtarıdır, mukatta'a harflerindendir. Bakara Sûresi'nin başında Hurufu Mukatta'a hakkında yapılan açıklama genel olarak burada da geçerlidir. Yalnız burada özel olarak şu iki rivayet vardır: Birisi, İbni Abbas'tan rivayet edildiği üzere Yâsin, **"Ey insan!"** demek olmasıdır. Birisi de Saîd b. Cübeyr'den rivayet edildiği üzere Hz. Peygamber'in bir ismi olmasıdır ki, **"Emin ol ki sen, hiç şüphesiz gönderilen peygamberlerdensin."** hitabı bunu andırır. Şifâ-i Şerif'te, Hz. Peygamber'den: "Benim Kur'ân'da yedi ismim vardır: 'Muhammed, Ahmed, Tâhâ, Yâsin, Müddessir, Müzzemmil, Abdullah" diye rivayet vardır.

Hikmetli, hikmet söyleyen, hikmet sahibi yahut çok hakim ve muhkem (sağlam) mânâlarına gelir ki, Kur'ân hakkında hepsi de doğrudur. Emin ol ki sen, hiç şüphesiz risalet görevi ile gönderilen peygamberlerdensin. Görülüyor ki bu hitab, hem yemin, hem de isim cümlesi ile takviye edilip pekiştirilmiştir. Bu kadar kuvvetli tekit ise, ancak muhatabın, konuyu şiddetle inkâr ettiği makamda yakışır. Onun için burada bu tekitler, işin başında şiddetli küfür ve inkârlarla karşılaşan Hz. Peygamberi, kamu karşısında layıkıyla tatmin etmek ve güvence vermek içindir. Bu bakımdan şöyle demek olur:

Bütün inkârcıların, inatçıların, kâfirlerin küfür ve inkârlarına rağmen emin ol ki sen, şüphesiz o peygamberlik görevi ile gönderilen, yani Allah'ın tebliğ edilmek üzere emanetini taşıyan ve dinlenilmediği takdirde hesabının sorulması kesinleşmiş elçileri olan hak peygamberlerdensin.

4- *Dosdoğru bir yol üzeresin.*

Hiç eğriliği olmayan, dosdoğru Allah'a götüren yeni bir yol üzerinde gönderildin ki, o İslam şeriatıdır.

5- *Bu Kur'an yenilmez güç ve sonsuz merhamet sahibi olan Allah'ın indirdiği bir kitaptır.*

6- *Ataları uyarılmamış bu sebeple kendileri de haktan habersiz olan bir toplumu uyarman için (sana gönderilmiştir).*

Bu Kur'ân'ın indirilişinin hikmeti, korkutup sakındırman için. Yani bu dünyanın bir âhireti bulunduğunu, sonunda hep o çok güçlü ve çok

merhametli olan Allah'ın huzuruna varılıp hesap verileceğini, doğru yoldan gitmeyenlerin, tehlikeden korunmayanların sonlarının kötü olduğunu haber verip sakındırasın diye. Bir kavim ki, babaları korkutulmadı. Pek uzak dedelerine değilse de yakın babalarına uyarıcı, yani Allah korkusunu anlatacak peygamber gönderilmedi. Onlar, o kavim gafil kimselerdir. Doğru yolun ne olduğundan, sonucun nereye varacağından haberleri yoktur.

Hz. Musa'dan Hz. Muhammed'in peygamberliğine kadar geçen orta kuşaklar arasında İsrailoğullarına birçok peygamberler gönderilmiş olduğu halde, Araplara doğrudan doğruya bir peygamber gönderilmemişti. Bunun için gaflet ve dini bilgilerden mahrumiyet içindeydiler. Böylece Allah'ın rahmeti, Kur'ân'ın Arapça olmasını ve son peygamberin Araplardan gelmesini gerektirmişti. Gerçi Kur'ân'ın uyarısı Araba mahsus değil ve Resulullah, *"Ey kitap ehli! Peygamberlerin arasının kesildiği bir dönemde bize ne bir müjdeci, ne de bir uyarıcı gelmedi demeyesiniz diye, size açıkça anlatan peygamberimiz gelmiştir. İşte böylece size müjdeci de, uyarıcı da gelmiş."* (Mâide, 19) buyurulduğu üzere, hem bütün kitap ehline gönderilmiş, hem de *"Biz seni ancak bütün insanlara bir müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik."* (Sebe', 28) âyetinin ifadesince bütün insanları davetle görevli bir müjdeci ve uyarıcı ise de, bu davet ve uyarı işinin başında *"En yakın akrabalarını uyar."* (Şuarâ, 214) emri uyarınca, en yakınından *"Biz hiçbir peygamberi kendi kavminin dilinden başkasıyla göndermedik ki, onlara apaçık anlatsın."* (İbrahim, 4) âyeti gereğince de Araptan başlayacaktı. Çünkü bunlar büsbütün gâfildiler.

7- Andolsun ki, onların çoğu hakkında söz (azap) kaçınılmaz olmuştur. Çünkü onlar iman etmezler.

Tefsircilerin çoğu burada "söz"den maksadın, *"Andolsun ki, cehennemi bütün cinlerden ve insanlardan dolduracağım."* (Secde, 13) kelimesi olduğunu söylemişlerdir. Nitekim, *"Şüphesiz Rabbinin kelimesi üzerlerine hak olanlar inanmazlar."* (Yunus, 96) âyetinde de böyledir. Yani bu yüce söz gereğince haklarında azab ile hüküm vacib oldu. Ancak burada şöyle bir soru sorulur: *"Biz bir peygamber gönderinceye kadar (hiçbir kavme) azab edecek değiliz."* (İsrâ, 15) buyurulmuşken, burada "onlar gafildirler" diye gafletleri anlatılan bir kavim aleyhinde azab nasıl hak olur? Cevap olarak, bunlara o sözün (azabın) hak olması, peygamber gönderilmeden önce değil, gönderildikten sonra Ebu Cehil gibi inad edip kabul etmeyenlere aittir, denilmiştir.

8- Biz onların boyunlarına, gözleri kapalı bir şekilde başları tama-

men yukarıya çeviren ve çene altına kadar dayanan demirden halkalar geçirdik.

İlk bakışta çağdaş medeniyetin boyun bağlarını hatırlatır gibi görünen bu "ağlâl" (demir kelepçe) hem ferdin yaratılış kabiliyetini yanlış hedeflere sevk eden toplum baskısının kötü sıkıntılarını, hem de batıl itikatlar, çirkin alışkanlıklar, kötü huylar, taklid, taassub, nefsin arzuları gibi küfür ve günahlardan hoşlandırıp, imandan kaçındıran fena huylara ve durumlara nefislerin alıştırıla alıştırıla değişmez hale getirilmiş olmasını temsildir. Evet, o kelepçeler *"Allah onların kalblerini mühürlemiştir."* (Bakara, 7) ifadesi üzere çıkmaz bir şekilde boyunlarına geçirilmiştir. Onlar; o demir çemberler, enli, dik yakalıklar halinde çenelere dayanmıştır. Burunları yukarı, gözleri aşağı somurtmuş kalmışlardır.

9- *Biz onların önlerinden bir set ve arkalarından bir set yaptık da onları tamamen kuşattık. Artık onlar hiç bir şeyi göremezler.*

Gerçeği görmek için etraflarına bakmazlar ve bakamazlar. Hem önlerinden bir sed, hem arkalarından bir sed çekmişizdir. Kendilerini sarmışızdır da artık baksalar da görmezler.

10- *Sen onları uyarsan da uyarmasan da onlar için eşittir. Onlar inanmazlar.*

11- *Sen ancak zikre (Kur'an'a) tâbi olan ve görmemesine rağmen Rahman'dan (Allah'tan) korkan kimseyi uyarırsın. İşte o kimseyi, bir bağışlanma ve güzel bir mükâfat ile müjdele.*

Çoğunluk öyle olmakla beraber, sen yine herkesi uyaracaksın. Çünkü uyarmanın o kimselere faydası olur. O kimseleri sakındırır ve korundurursun ki zikri (Kur'ân'ı) takip etmekte; kitabı, Kur'ân'ı gerçekten düşünerek vird emekte, nasihat dinlemekte ve Rahman olan Allah'a gayıbda korku beslemektedir. Yani ahirette olacağı gibi henüz huzuruna varmış olmayıp, gıyabında bulunduğu halde, O'nun yüceliğini ve büyüklüğünü sayarak azabından korkar, Rahmân'dır diye rahmetine güvenip aldanmaz.

İşte onu hem bir bağışlanma, hem de şerefli bir mükâfatla müjdele. Hiçbir günah bırakmayıp örten geniş bir mağfiret (bağışlanma) ve hiçbir minnet ve eksikliği olmayan şanlı, şerefli güzel bir ecir ile müjdele. Demek ki, peygamberlik yalnız korkutmak için değil, hem de böyle büyük müjde ile müjdeleme hikmeti içindir. Bu korkutma ve müjdelemenin asıl sır ve hikmeti ise şudur:

12- *Biz ölüleri diriltiriz ve onların önceden gönderdiklerini de (amellerini) de geriye bıraktıklarını da (eserlerini) yazarız. Zaten biz her şeyi açıklayıcı olan bir ana kitapta tespit etmişizdir.*

Bilinmektedir ki, Allah Teâlâ'nın "biz" buyurması büyüklük ve yüce-

lik içindir. Yani büyüklük şanımız olan biz, güç ve kuvveti bilinen Allah'ız. Yahut başka değil, yalnız biz ölüleri diriltiriz ve önceden gönderdikleri şeyleri; hayatlarında yaptıkları iyi ve kötü bütün amelleri ve eserlerini, yani geriye bıraktıkları faydalı veya zararlı eserlerini, gerek okuttukları ilimler, yazdıkları kitaplar, yaptıkları vakıflar, medreseler, mescidler, mektebler, yollar, çeşmeler, köprüler, hastaneler, çeşitli imaretler gibi hayır ve hasenat kuruluşlarını ve gerek zulüm ve düşmanlık kanunlarını tesis, günah ve isyan örnekleri tertib eden fesat ocakları gibi uğursuz şer ve kötülüklerini ve hatta bütün izlerini ve gölgelerini yazarız. Adlarına, hesaplarına geçiririz. Sahih bir hadiste rivayet edilmiştir ki: ***"İnsan öldüğü zaman şu üçten başka bütün ameli kesilir: Sadaka-i cariye (devam eden sadaka), kendisinden faydalanılan ilim, ona dua eden salih evlat."*** Demek ki, bu hadis-i şerif kalacak hayırlı eserlerin kısımlarını açıklamıştır. Âyet bunların zıddı olan kötü eserlerin de yazılacağını açıklıyor.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Muhammed (sav) Efendimiz'in Peygamber olduğunu Yüce Allah yemin ve te'kid ederek bildiriyor. Bu gösteriyor ki, o günün kafirleri daha çok Hz. Muhammed (sav) Efendimiz'in Peygamberliğine itiraz ediyorlardı. Bu gün de "dinler arası diyalog" denen saçmalıklarla yapılmak istenen Hz. Muhammed'in Peygamberliğini inkardır. Nitekim Hollanda'da kurulu bulunan bir vakıf ezanı, "Eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Rasulüh" kısmını çıkararak okumuş ve bu internet sitelerine düşmüştür.

2. Bu ayet-i kerimeler gösteriyor ki, tebliğ ve davet çalışmaları, muhataplar anlamak istemeseler, engel çıkarsalar bile devam ettirilmesi lazımdır.

3. Hz. Muhammed (sav) Efendimiz sadece Araplara değil bütün insanlığa peygamber olarak gönderilmiştir. Dolayısıyla O'nun tebliğ ettiği dinin, O'nun ümmeti olan bizler tarafından yeryüzünün her tarafına ulaştırılması, tebliğ edilmesi lazımdır.

4. İnsanın öldükten sonra iyi ya da kötü yolda devam eden amelleri olur. Öldükten sonra fayda sağlayacak sadaka-i cariye türünden eserler bırakmaya gayret etmemiz lazım geldiği gibi, bıraktığımız mirasın ve yetiştirdiğimiz evladın bize öldükten sonra günah yüklememesi için ahirete göçmeden muhasebeyi iyi yapmak lazımdır.

23. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Çocuk terbiyesi

كُنْتُ غُلاماً في حجْرِ رسول اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وسَلّم ، وكَانَتْ يَدِي تَطِيشُ في الصَّحْفَةِ ، فقال لي رسولُ اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وسَلّم : « يا غُلامُ سمِّ اللّهَ تعالى ، وَكُلْ بِيمِينِكَ، وكُل مِمَّا يليكَ » فَما زَالَتْ تِلْكَ طِعْمتي بعْدُ . متفقٌ عليه .

Rasulullah (sav)'ın üvey oğlu Ebû Hafs Ömer b. Ebû Seleme'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın himayesinde büyüyen küçük bir çocuktum. Yemek esnasında elim tabağın her tarafına giderdi. Bunun üzerine Rasulullah (sav);

"Ey çocuk, besmele çek, sağ elinle ye ve önünden ye." buyurdu. Ondan sonra o şekilde yemeye başladım." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bir babanın, çocuğuna karşı ilk görevi, ona güzel bir isim koymasıdır. Bir çok Müslüman bu konuda yanlışlıklar yapabiliyor. Bu konudaki İslam'ın emrini bilmemelerinden kaynaklı olarak hiç bir manası olmayan, hatta anlam itibari ile mahzurlu olan isimleri çocuklarına koyabilmektedirler. Unutmamak lazımdır ki, ilk görevimiz çocuklarımıza güzel bir İslami isim koymaktır.

2. Anne- babalar, çocuklarını İslami ahlaka uygun olarak yetiştirebil-

1) Buhari ve Müslim

meleri için, onlara küçük yaşlarda bazı önemli konuları öğretmeleri gerekir. Çocuklar büyüdükten sonra bazı temel ahlaki davranışlara uyum sağlamakta zorluk çekerler. Bu bakımdan çocukları daha küçük iken, yemek yerken önünden yemesini, başkasının yediği kısımlardan yememesini öğretmek, yine yemeği sağ eliyle yemeye alıştırmak çok önemlidir.

3. Her şeyden önce yemek yemeye başlamadan besmele çekilmesi gerektiğini öğretmek lazımdır. Besmelesiz yapılan hiç bir şeyin insana hayrı olmaz. Müslümanlar, bütün işlerine besmele çekerek başladıkları gibi, yemek yerken de besmele ile başlarlar. Yemek bittikten sonra da 'elhamdülillah' demek gerekir.

4. Bütün bu hususları çocuklara daha küçük yaşlarda iken öğretmek her Müslüman'ın üzerine bir görevdir.

« كُلُّكُمْ راعٍ ، وكُلُّكُمْ مسئولٌ عنْ رعِيَّتِه ، والأمَامُ رَاعٍ ، ومسئولٌ عَنْ رَعِيَّتِه ، والرَّجُلُ رَاعٍ في أَهْلِه ومسئولٌ عَنْ رَعِيَّتِه ، والمـرْأَةُ راعِيةٌ في بيْتِ زَوْجِهَا ومسئولة عنْ رعِيَّتِهَا ، والخَادِمُ رَاعٍ في مـالِ سـيِّدِه ومسئولٌ عَنْ رَعِيَّتِه ، فكُلُّكُمْ راعٍ ومسئولٌ عنْ رعِيتِه»

İbni Ömer (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

"Hepiniz çobansınız ve hepiniz koruyup gözettiğinden sorumlusunuz. Devlet reisi çobandır, yönettiklerinden sorumludur. Erkek ev halkının çobanıdır, gözettiklerinden sorumludur. Kadın kocasının evinin çobanıdır, gözettiklerinden sorumludur. Hizmetçi de efendisinin malının çobanıdır, koruyup gözettiklerinden sorumludur. (Hülâsa) hepiniz çobansınız ve hepiniz koruyup gözettiğinizden sorumlusunuz." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Allah katında bütün Müslümanların sorumluluğu vardır. Hiç bir Müslüman sorumluluktan kendisini soyutlayamaz. Yani hiç bir Müslüman, 'ben önemli bir kişi değilim, benim sorumluluklarım yoktur' diyemez. Önemli görevlerde olanların sorumlulukları, diğerlerine göre daha fazladır, ancak sorumluluk herkese şamildir. Bir çoban bile olunsa, güttüğü koyunlardan sorumlu tutulacaktır.

2) Buhari ve Müslim

2. En büyük sorumluluk devlet başkanlarına aittir. Onlar , yönetimi altında olan herkesten ve her şeyden sorumludurlar. O ülkede meydana gelen bütün olaylardan sorumludurlar. Hesapları en zor ve çetin olanlar yine onlar olacaklardır. Yaptıkları her hayırlı işten ecir kazanacaklar, her şerden ötürü de sorguya çekileceklerdir. Hz. Ömer (r.a.) bunun için; 'Fırat kenarında bir kurt, bir kuzuyu yese, Yüce Rabbim bunun hesabını Ömer'-den sorar' demiştir.

3. Cemaat halinde çalışan bir Müslüman, eğer bu harekette önemli bir göreve gelmiş ise, kendisine bağlı herkesin, her görevinden sorumludur. Onları sevk ve idare etmesinden, başarılarından veya başarısızlıklarından, kendi aralarındaki ihtilaflardan, kırgınlık ve dedikodulardan sorumludur. Kazanılan sevaplardan pay alacak, günahlardan sorguya çekilecektir. Önemli görevlerde bulunmak böylesine bir sorumluluk demektir.

4. İnsanların çoğunda önemli görevlere gelme arzu ve isteği bulunur. Bu insanlar, güttükleri herkesten sorumlu tutulacaklarını ve onların sevk ve idarelerinden dolayı öte dünyada hesaba çekileceklerinden haberdar olsalardı, çoğu bu görevleri istemek şöyle dursun, verildiğinde almamak için türlü yollar ararlardı.

23. DERS

DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 1

1. Allah'ın Dinini Bilme

Müslüman bir kardeşimizin Allah yolunda hakkıyla bir davetçi olabilmesi ve sırat-ı müstakimde yakini olarak bulunabilmesi için her şeyden önce yeterli bir şekilde Allah'ın dinini öğrenmesi gerekir.

Helalin haramdan; hayrın şerden ayırt edilmesi; farzların, vaciplerin ve sünnetlerin yerine getirilmesi ancak Allah'ın dinini bilmekle olur. İnanç ve hükümleri anlayabilmek, ancak Allah'ın dinini öğrenmekle olabilir. Çünkü bu ölçü ve hükümler, davet ve davetçilerin yolunda birer meşaledir. Dolayısıyla bu meşalelerden haberdar olabilmek tamamen Allah'ın dinini çok iyi bilmeyi gerektirir.

İşte bundan dolayı Kur'an ve Sünnetin fıkha (dini net anlamaya) çok teşvik ettiğini görmekteyiz.

Örneğin Cenabı Hakk şöyle buyuruyor:

"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" (Zümer, 9)

Başka bir ayette de:

"Kendilerine ilim verilenler, sana Rabbin'den indirilen (Kur'an)in hakikatin ta kendisi olduğunu ve (onun) mutlak galip, hem de layık (Allah)ın yolunu gösterdiğini görürler." (Sebe, 6)

Yine başka bir ayette şöyle buyuruyor:

"Sonra (ey Resulüm) seni emrimizden bir şeriat üzerine kıldık. Artık sen ona uy, bilmeyenlerin heva ve heveslerine uyma." (Casiye, 18)

Hz. Muhammed (s.a.v.) ise şöyle buyuruyor:

"Ey insanlar ilim öğrenin, ilim öğrenmek eğitimle ve fıkıh öğren-

mek de ince anlayışla olur. Allah kime de hayır dilerse onu dinde fakih kılar. Allah'tan hakkıyla yalnız alimler korkar." (1)

Yine buyuruyor ki:

"Allah bir kula hayır dilerse onu dinde fakih kılar ve ona hidayet yollarını ilham eder." (2)

Diğer bir hadis-i şeriflerinde ise:

"Alimler tıpkı yıldızlar gibidir ki karada ve denizde karanlıklardan yol bulmak o yıldızlar vasıtasıyla olmaktadır. Eğer o yıldızlar kaybolsa neredeyse yolcular yollarını kaybederler." (3)

Sonra hiç mümkün mü ki, bir insan sadıkane Allah'a çağırsın da O'nun dinini bilemesin. Eğer dinini bilmiyorsa, bu davet nasıl olacaktır?

Cahil biri nasıl olup da İslam'ı bir bütün olarak insanlara sunabilir? İslam'ın esaslarını, usullerini, helal ve haramlarını bilmeyenin İslam'dan bahsetmesi mümkün değildir. Peki İslam'ı bilmeyen ona nasıl davet edebilecektir? Bu asla olmaz.

Gerçek şu ki temelde insanları İslam'a çağırmak gerekir. Nerede ve hangi şartlarda olunursa olunsun temel esas budur.

Allah'ın Resulü (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

"Allah ilmi çekip almaz. Fakat alimlerin ruhlarını almasıyla ilmi ortadan kaldırır. Artık öyle olur ki, hiç alim kalmaz o zaman da insanlar cahillerini başlarına geçirip onlardan fetva sorarlar. Onlar da bilmeden fetva vererek hem kendileri sapar hem de soranları saptırırlar." (4)

Yine Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyuruyorlar ki **"Az ilim çok ibadetten hayırlıdır. kişiye ilim olarak hakkıyla Allah'a ibadet etmesi kafidir. Yine kişiye cehalet olarak kendi görüşünü beğenmesi kafidir."** (5)

Sonra her şeyden önce İslami ilimlerde cahil olan bir davetçi ameli olarak insanlara nasıl örnek olacaktır? İslam'ı bilmeden onu yaşamak mümkün müdür?

Gerçek şu ki, Allah'ın dinini bilmek ve genel malumatlara sahip olmak davetçiyi görevinde başarılı kılmaktadır. İnsanların bilgi ve akıllarına göre hareket edebilme gücünü sağlamaktadır.

1) Buhari
2) Taberani
3) Ahmed B.Hanbel
4) Buhari
5) Taberani

Geniş bir kültüre sahip olmak ve çeşitli fikir akımlarının özelliklerini tanımak da yine Allah'ın dinini öğrenme faaliyetlerinden sayılmaktadır. Çünkü bu genel bilgiler de davetçinin işini kolaylaştırmaktadır. Özellikle günümüzde pek çok felsefi akım ve değişik dünya görüşleri vardır. Onun için insanlara hitap etmek ve onları İslam'a kazandırmak hemen olmuyor. Onların kafalarındaki yüzlerce şüphe ve soruların cevaplandırılması gerekiyor.

Bakınız Cenabı Hakk bu şüphe ve cehaletin karanlıklarına nasıl dikkat çekmektedir:

"Yahut da (o inkarcıların amelleri ve halleri) engin bir denizdeki karanlıklar gibidir ki, onu bir dalga kaplar, onun üstünden de diğer bir dalga, onun üstünde ise bir bulut. (Böylece) karanlıklar üstünde karanlıklar. (Orada bulunan kimse) elini çıkardığı zaman neredeyse onu bile göremez. Allah kime nur vermemiş ise, artık onun için nur yoktur." (Nur, 40)

İslami çalışma sahasında davetle uğraşan bazılarını tanımaktayız ki, bunların fikri ve siyasi hiçbir kültürleri yoktur. Allah'ın dinini bilmiyorlar. Bunlar adeta toplumla ve kültürlerle alakalarını kesmişlerdir. Bu insanlar siyasi alanda doğru çalışabilirler mi? İslam'a hizmet için doğru bir çalışma sergileyebilirler mi? Bu mümkün mü?

Bir İslam davetçisi bütün bunların üstesinden gelebilmesi için geniş bir kültür ve bilgiye sahip olmalıdır. İnsanların akıllarına ve kalplerine girmek, savaş meydanlarında surlardan içeriye girmekten daha zordur. Bunu başarmak için çeşitli alanlardaki bilgi ve tecrübe birikimine ihtiyaç vardır. Davet sahasındaki ihtiyaç diğer alanlardakinden çok daha fazladır.

Örneğin asker belli bir silahla bilinen bir düşmana karşı savaşmaktadır. Ama davet ve tebliği alanında çalışan bir davetçi çeşitli düşmanlarla ve farklı farklı silahlarla karşı karşıyadır. Değişik fikir ve mücadele üsluplarına karşı İslam'ı sunmakta ve insanlara anlatmaya çalışmaktadır. Davetçinin durumu tıpkı birçok düğümü çözmekle karşı karşıya olan birine ve çeşit çeşit hastalıklara çare bulmaya çalışan bir tabibe benzemektedir. Başarılı olabilmesi için bütün bu engelleri aşmak zorundadır.

İşte şu komünizm, bu ırkçılık, öbürü sosyalizm yok bilmem kapitalizm daha yüzlerce fikir ve tabi olunan görüş vardır ki, İslam davetçisi bu insanların tamamına İslam'ı anlatmakla sorumludur. Tabi işi de ona göre zordur.

İnsanlar arasında da örneğin, şu gururlu bir alimdir, diğeri bir şey bilmez cahil biridir. Başkası zekidir veya anlayışı kıttır. Hepsine de İslam'ı sunabilmek maharet ister.

Kimi zengindir malına güvenir ve gurur küpüdür. Diğeri fakirdir, fakirliğin verdiği eziklik, belki de haset vardır. Bazısı dünyaya kaptırmış giderken kimileri de oldukça zahit birileridir. İşte toplumdaki bu farklı insanlar ve dünyadaki farklı görüş mensuplarının tamamına İslam sunulmalıdır. Bu işi davetçi yapacağına göre bilgi ve becerisi de ona göre olmalıdır ki, bu insanların akıl ve kalplerine girebilsin. İslam'ı onlara anlatabilsin.

Görüldüğü gibi insanların çok farklı kültür ve görüşlerde olması davetçinin de çok büyük bir hastane gibi olmasını gerektirmektedir. Her türlü ameliyatın yapıldığı ve her hastalığın tedavi edildiği bir hastane nasıl ki her hastaya cevap verebiliyor. Aynen öyle de geniş bilgili ve üstün tecrübeli bir davetçi manen hasta olmuş bu insanlara İslam'ı sunmakla onları tedavi edebilmelidir.

Bir davetçi her şeyden önce güçlü bir imana, sağlam bir yaşantıya ve geniş bir kültüre sahip olmalıdır. Sonra Allah'a olan güveni tam olmalı ve azminden ve sabrından hiçbir şey kaybetmemelidir.

İslam dışı fikir ve akımları da bilmelidir ki, onlara karşı tutarlı mücadele verebilsin. Yoksa bilmeden yapılan tebliğ belki de fayda yerine zarar getirebilir.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, bir davetçi her şeyden önce dinini çok iyi bilmelidir. Doğru bildiğini de yaşayarak etrafındakilere İslam'ı tanıtmalıdır.

23. DERS
KAVRAMLAR

Hürriyet

Hürriyet; Arapça bir kelime olup, hürr kökünden yapma masdardır. Genellikle "köle"nin zıddı mânâsına kullanılır. Ruhlar âleminde iken Allahû Teâla (ec) bütün insanlardan misâk almıştır. Bu bir anlamda; Allahû Teâla (cc) ile insanlar arasında tahakkuk eden manevî bir mukaveledir. Allahû Teâla (cc)'nın gerek kendi hukuku, gerek yaratmış olduklarının hukuku ile ilgili olarak yapmış olduğu tekliflerinin tamamına emanet adı verilir. Bu emaneti, kendi rızasıyla yüklenmesi sebebiyle insan, yeryüzünde Allahû Teâla (cc)'m halifesi hükmündedir. İnsanın lehindeki ve aleyhindeki haklarına sahip olabilmesine ehliyet denilmiştir. Allahû Teâla (cc)'nın imtihan için beyan ettiği emir ve nehiylerin tamamına teklif adı verilir. Teklif; ehliyete dayanır, (1) Dolayısıyla hürriyetin kaynağı fıtrîdir!.. Bir insan; Allahû Teâlâ (cc)'nın indirdiği hükümleri reddeder ve müslümanlara karşı savaşırsa, (savaş sırasında alındığı takdirde) "kölelik" hadisesi ortaya çıkar. (2)

Nitekim İbn-i Abidin "vâkit (bulunan çocuk)" bahsinde şunları kaydeder: "Bulunan çocuk (lakit) bütün hükümlerde hürdür. Hatta (kendisine) kazf isnad edene hadd vurulur. Çünkü Âdemoğlunda asıl olan hürriyettir. Zira insanlar müslümanların en hayırlıları olan Hz. Âdem (as) ile Hz. Havva'nın çocuklarıdır. Bazı insanlardaki kölelik hali ise; daha sonra ortaya çıkan küfür sebebiyle meydana gelmiştir."(3) Molla Hüsrev: "Kölelik, tevhid akidesinden yüz çevirmenin cezası olarak, Alû Teâla (cc)'nın

1) İmam Abdülaziz el-Buhari, Kesfû'l Esrar, İst.1308, c. IV sh. 238.
2) İmam-ı Serahsi, Temhidû'l Füsûl fi İlmû'l Usûl, Beyrut: 1393, c. II, sh. 332. Ayrıca Molla Hüsrev, Mir'at el-Usûl, İst.1307 c. I, sh. 591.
3) İbn-i Âbidin, Reddü'l Muhtar Ale'd Dürri'l Muhtar, İst.1983, c. IX, sh.111.

koyduğu bir hakirliktir" hükmünü zikretmektedir. Usûl-i fıkıh kitaplarında; "ehliyet ârızaları" izah edilirken kölelik üzerinde hassasiyetle durulmuş ve bunun müktesep (kendi iradesiyle kazandığı) ârızalardan olduğu kaydedilmiştir. Dolayısıyla, kuvvet kullanarak müslüman olan bir kimseyi, köleleştirme (hukukuna tecavüz etme) hakkı hiç kimseye tanınmamıştır. Resûl-i Ekrem (sav)'in hür bir insanı, kuvvet kullanarak köleleştiren bir kimsenin namazının kabul edilmeyeceğini hassaten tasrih ettiği bilinmektedir Dolayısıyla, bir İslâm beldesi kâfirlerin istilâsına uğrasa (Allah muhafaza etsin), orada yaşayan mü'minler "esir" edilebilirler, ancak onlara "köle" denilemez!. Kâfirlerin kuvvet kullanarak köleleştirdiği kimseler, dârû'l-İslâm'a kaçar ve Müslüman olurlarsa hürriyetlerini elde ederler. Zira Resûl-i Ekrem (sav) Taif'ten kaçarak Medine'ye gelen ve müslüman olan kölelerle ilgili olarak: "Onlar Allahû Teâla (cc)'nın hürriyetlerini bahşettiği kimselerdir, Allah'ın azadlılarıdır"(4) buyurmuştur.

Bir kimse, İslâm'a karşı savaşırken esir edilirse, köle hukuku devam etmektedir. Resûl-i Ekrem (sav) Müslüman olan kölelerle ilgili olarak; "Onlar sizin kardeşlerinizdir. Onlara kendi yediğinizden yediriniz, giydiğinizden de giydiriniz. Allahû Teâla (cc)'nın kullarına işkence etmeyiniz." tavsiyesinde bulunmuştur. Esasen müslüman olan kölelerin azad edilmelerini teşvik ettiği de bilinmektedir. Nitekim bir hadîs-i şerifte: "Herhangi bir Müslüman ki; mü'min bir köleyi azad eder!.. Allahû Teâla (cc) o azad edilen kölenin her uzvû mukabilinde, azad eden kimsenin bir uzvunu cehennem ateşinden kurtarır" müjdesi verilmiştir!..

Keffaretlerde ilk sırada, kölelerin azad edilmesi zikredilmiştir. Sahabe-i Kiram, mü'min kölelerin azad edilmesini sağlamak için ellerinden gelen gayreti sarfetmişlerdir.

Yeryüzünde; Allahû Teâlâ (cc)'nın dinine karşı savaşan ve mü'minlerin can emniyetlerini tahrip eden tâgûtî güçler bilmelidir ki, kendi hürriyetlerini kendi elleriyle tahrip etmektedirler. Eğer mü'minler bu savaşta galip gelirlerse; tâgûtun askerleri köle hükmünde olacaklardır. Çünkü bu kendi elleriyle kazandıklarıdır!.. Hiç kimseyi suçlama hakları olamaz.

4) İmam-ı Merginanî, el-Hidaye Şerhû Bidayeti'l Müb tedi, Kahire 1965,

24. DERS

TEFSİR

Şehrin Öteki Ucundan Koşarak Gelen Adam

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا اَصْحَابَ الْقَرْيَةِ ۘ اِذْ جَآءَهَا الْمُرْسَلُوْنَ ۚ
﴿١٣﴾ اِذْ اَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوْهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوْٓا اِنَّآ اِلَيْكُمْ مُّرْسَلُوْنَ ﴿١٤﴾ قَالُوْا مَآ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ
مِّثْلُنَا ۙ وَمَآ اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ ۙ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُوْنَ ﴿١٥﴾
قَالُوْا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّآ اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُوْنَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَآ اِلَّا
الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿١٧﴾ قَالُوْٓا اِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ ۚ لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهُوْا
لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِّنَّا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوْا طَآئِرُكُمْ
مَّعَكُمْ ۭ اَئِنْ ذُكِّرْتُمْ ۭ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُوْنَ ﴿١٩﴾ وَجَآءَ مِنْ
اَقْصَا الْمَدِيْنَةِ رَجُلٌ يَّسْعٰى قَالَ يٰقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِيْنَ ۙ
﴿٢٠﴾ اِتَّبِعُوْا مَنْ لَّا يَسْـَٔلُكُمْ اَجْرًا وَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٢١﴾ وَمَا لِيَ
لَآ اَعْبُدُ الَّذِيْ فَطَرَنِيْ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٢٢﴾ ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُوْنِهٖٓ اٰلِهَةً
اِنْ يُّرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّيْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَّلَا

يُنْقِذُونِ ﴿٢٣﴾ إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ إِنِّي آمَنتُ بِرَبِّكُمْ
فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي
يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

13- Onlara, elçilerin oraya geldikleri zaman orada bulunan belde halkının hikâyesini anlat.

Burada, Mekke müşriklerine benzer bir kavim misal olarak veriliyor. Kureyş'in inat ederek yalanlamaları gibi bütün müfessirlerin görüşüne göre Antakya halkı da elçileri yalanlamıştı.

Peygamberliği reddetme sebeplerinden birisi de Yüce Allah'ın dünya hayatına müdahale etmesini kabul etmemektir. Hz. Adem'in yeryüzü halifesi oluşuna karşı çıkan İblis'ten bu yana bu tavır, müşriklerin ortak tavrı olmuştur.

14- O zaman biz onlara iki elçi göndermiştik ve onlar ikisini de hemen yalanlamışlardı. Biz de o ikisini üçüncüsü ile destekledik de onlara dediler ki; "Şüphesiz biz, size gönderilmiş elçileriz."

İkinin bir üçüncü ile takviyesi, Hz. Musa ve Hz. İsa'nın sonradan Hz. Muhammed'in peygamberliği ile *"Kendisinden öncekileri tasdik edici olarak."* (Âl-i İmran, 3) güç ve takviyesini temsil ediyor. Önce Musa ve İsa'yı göndermiştik, bunları yalanladılar, sonra da Muhammed ile bunlara güç ve kuvvet verdik denilmiş gibi oluyor.

15- *(Belde halkı) Dediler ki: "Siz de bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsiniz. Zaten Rahman da bir şey göndermedi. Öyleyse siz sadece yalan söylüyorsunuz."*

16- *(Elçiler) Dediler ki: "Rabbimiz biliyor ki, biz kesinlikle size gönderilmiş elçileriz.*

17- *Bizim üzerimizde apaçık bir tebliğden başka bir sorumluluk yoktur."*

18- *(Belde halkı) Dediler ki: "Gerçekten biz sizin gelişinizle uğursuzluğa düştük, yeminle söylüyoruz ki; şayet buna (tebliğe) son vermezseniz kesinlikle biz sizi taşlayacağız ve mutlaka tarafımızdan size acı bir işkence dokunacak."*

19- *(Elçiler) Dediler ki: "Sizin uğursuzluğunuz kendinizledir. Size nasihat edildiği için mi uğursuzsunuz? Hayır, siz isyanda haddini çok aşmış bir topluluksunuz."*

O şehir sahipleri (elçilere karşı) şöyle dediler: Siz bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsiniz. Fazla ne meziyetiniz olabilir ki öyle bir davada bulunuyorsunuz. Ve Rahmân hiçbir şey indirmemiştir. Ne vahiy, ne peygamberlik, ne kitap. Siz sırf yalan söylüyorsunuz. Vahiy ve peygamberliği, insanın peygamberliğini esasından inkâr ettiler. Çünkü Romalılar müşrik, putperest idiler. Bununla beraber Allah'ı inkâr etmemişlerdi.

20- *O şehrin öbür ucundan koşarak bir adam geldi ve "Ey halkım! Gönderilmiş olanlara (elçilere) uyun" dedi.*

O esnada şehrin ta öbür ucundan bir adam bu adam, bu kahraman fedai, bu büyük mücahid, bu güzel vâiz, doğru cennete giden ve Allah Teâlâ'nın özellikle ikramına kavuşan bu sevgili şehit, Habib-i Neccar diye tanınmaktadır.

Şehrin en ucu, ta öte başı demek oluyor ki, elçilerin tebliğleri ve onlara karşı edilen muamele şehrin her tarafından işitilmiş, açık tebliğ yapılmıştı. Bu şehir Antakya'dır diyorlar ve o zaman büyük ve geniş bir şehir olduğunu söylüyorlar. Elçilere suikast edilmek üzere bulunduğunu haber alıp bu zat koşarak geldi, iman edenlere örnek olmak, irşad etmek için bütün gayretiyle çalışıyordu. Bakınız kısaca ne güzel ögüt verdi: Ey benim kavmim! Ey hemşehrilerim! Uyun, o gönderilen elçilere. Dedikleri yola gidin.

21- *"Uyun sizden bir ücret istemeyen o zatlara ki, onlar hidayete ermişlerdir."*

Demek önce hemşehrilik şefkatini ileri sürerek öğüt verdi. Sonra onların resul olduklarını haber vermekle imanını açıkladı. Bunu gerektiren sebepleri de şu tekit ile izah etti:

Uyun o kimseye ki, sizden bir ücret istemez. Dünya ile ilgili bir maksat ve karşılık talep etmez. Kendileri ise hidayete ermiş, doğru yolu tutmuşlar. Bir yolcunun bir rehbere uyması için iki engel düşünülebilir. Ya biçimsiz bir ücret istemesi yahut ehliyetine güven duyulmamasıdır. Bunlar ise hem bir ücret istemiyorlar, hem hidayet sahibi kimseler. O halde bunlar resul olmasalar bile doğru ve ücret istemediklerinden dolayı kendilerine uymamak için hiçbir sebep yoktur.

22- *"Bana ne oluyor ki; Beni yoktan yaratana (Allah'a) kulluk etmeyeyim? Siz de O'na döndürüleceksiniz."*

Hidayetlerinin açıklığını beyan ile engelin olmayışından sonra imanı gerektiren şeyin varlığını göstermek için de buyuruluyor ki: Hem benim

neyime ki, ibadet ve kulluk etmeyeyim? O beni yaradana. Bu, imanı gerekli kılan sebebe işaret ve bu söz, irşatta incelik için şefkat gösterilmek suretiyle en güzel bir dokunmadır. Yani o resuller, bizi, yaradana kulluk etmeye ve yalnız O'nu mabud tanıyıp, O'na ibadet etmeye davet ediyorlar. Bunun doğruluğu ise açıktır. Ben sizi kendim gibi düşünüyorum, ben, beni yaradana kulluk etmeyi borcum, vazifem bilirim, çünkü beni yaratmıştır. O'na karşı bu vazifemi yapmamak için hiçbir özrüm ve engelim yok. O halde siz, o sizi yaradan Rabbinize niye ibadet etmeyesiniz? Hâlbuki hep döndürülüp O'na götürüleceksiniz. O halde O'na kulluktan nasıl kaçınırsınız?

23- *"Hiç ben O'ndan başka ilâhlar (putlar) edinir miyim? Şayet Rahman bana bir zarar vermek istese onların şefaati bana hiçbir fayda vermez. Onlar beni asla kurtaramazlar."*

Eğer rahmetiyle beni yaratmış olan Rahmân, beni bir zararla, bir sıkıntı ile sıkmak isterse O'ndan başka tapılanların benden yana şefaatleri hiçbir fayda vermez. Beni kurtaramazlar.

24- *İşte o zaman da ben apaçık bir sapıklık içindeyim demektir."*

Beni yaradan Rahmân'dan başka mabudlar edindiğim durumda apaçık bir sapıklık içinde olurum.

25- *"Ben sizin Rabbinize iman ettim. Beni dinleyin."*

Bu güzel sözlerin sonu olan bu güzel hitabede birkaç mânâ vardır:

Birincisi: Resullere hitaptır; halkın öldürmek için hücumu üzerine onlara şöyle ikrar edip şahit tutmuştur: Haberiniz olsun ey resuller! Ben sizin Rabbinize gerçekten iman ettim, şimdi beni duyun da şahid olun. Yarın âhirette O'nun huzurunda şahitlik edin.

İkincisi: Yine kavmine hitaptır ki, şöyle demek olur: Haberiniz olsun, ben o sizi yaradan Rabbinize şüphesiz iman ettim, ey kavmim! Gelin dinleyin beni de o resullere uyun, siz de iman edin.

Üçüncüsü: Geleceğin insanları da dâhil olmak üzere duyma kabiliyeti olan herkese hitap veya yemin olarak, haberiniz olsun, ben iman getirdim. Rabbiniz aşkına bundan böyle dinleyin beni, benim hitabımı, mâcerâ ve menkıbelerimi, ey duygusu olanlar!

24. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Komşu hakkı

« مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالجَارِ حَتَّى ظَنَنتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ »

İbni Ömer ve Hz.Aişe (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Cebrail bana komşuya iyilik etmeyi tavsiye edip durdu. Öyle ki, komşuyu komşuya mirasçı kılacak sandım." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Dünya hayatında kul hakkı sıralamasında en önde gelenlerden birisi komşuluk hakkıdır. Günün bir çok anında birbirlerinin dertleri ile dertlenir, sıkıntıları ile ilgilenirler. İyi bir komşu, en iyi bir dost, kötü bir komşu ise çekilmez bir tanıdıktır.

2. Başka bir hadiste, Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurur : ' 40 kapının komşu hakkı vardır.' Demek ki, sadece yan komşumuzla komşuluk hakkımız yoktur. Bir küçük köyün tamamı birbirine komşudur ve birbirleri üzerlerinde hakları vardır. Şehir hayatında ise bir apartmanın tamamı komşu olduğu gibi, çevre apartmanlar da komşu sayılmaktadır.

3. Komşular ile karşılaşıldığında onlara selam vermek, dertli günlerinde yanlarında olup acılarını, mutlu günlerinde mutluluklarını paylaşmak, pişirdiklerimizden onlara ikram etmek... hepsi komşu haklarından bir haktır. Apartman hayatında olanların, komşularını, pişirdikleri yemeklerin kokuları ile rahatsız etmemek gibi sorumlulukları vardır. Kısaca komşu, komşudan razı olarak yaşayacak, birbirlerine mutluluk verecek, eziyet etmeyeceklerdir.

4. Özellikle İslam davetçilerinin komşuluk haklarına azami derecede

1) Buhari ve Müslim

dikkat etmeleri gerekir. Davetimizin birinci derece muhatabı olan komşularımıza karşı bu şekilde davranmaz isek, onlar davetimize asla ilgi göstermez ve doğrularımıza inanmazlar.

« يَا أَبَا ذرّ إِذا طَبَخْتَ مَرَقَةً ، فَأَكْثِرْ مَاءَها ، وَتَعَاهَدْ جِيرَانَكَ »

Ebû Zer (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Ey Ebû Zer, çorba yaptığında suyunu çoğalt ve komşularına ikram et." (2)

Müslim'in Ebû Zer'den yaptığı başka bir rivayetinde de Ebû Zer şöyle demiştir:

"Dostum Rasulullah (sav) bana şöyle vasiyet etti:

"Çorba yaptığında suyunu çoğalt. Sonra da komşularını gözden geçir ve onlara münasip bir şekilde ikramda bulun."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Pişilen yemeklerden onlara ikram etmek de vardır. Bu, hem bir haktır ve hem de komşuluk ilişkilerinde kalpleri birbirine ısındırır ve bağlar.

2. Pişirilenlerden komşulara ikram etmek, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in mutlak tavsiyelerinden birisidir. Bu tavsiyeyi yerine getirmekle birlikte, ikramda bulunurken de çok titiz davranmak ve komşuyu rencide etmemek gerekir.

3. 'Komşuları gözden geçirmek' ise, daha fazla ihtiyaç sahibi olanları araştır ve bul anlamındadır. İkramda bulunurken, gönlünü alarak bunu yap denmektedir.

«واللّهِ لا يُؤْمِنُ ، واللّهِ لا يُؤْمِنُ ، » قِيلَ : منْ يا رسولَ اللّهِ ؟ قال :
« الّذي : لا يأْمنُ جارُهُ بَوَائِقَهُ،»

Ebû Hureyre (sav)'den rivayet edildiğine göre Nebî (sav) şöyle buyurmuştur:

"Vallahi iman etmemiştir, vallahi iman etmemiştir, vallahi iman etmemiştir."

2) Müslim

"Kim ya Rasulellah?" diye soruldu:

"Şerrinden komşusu emin olmayan kimse." buyurdu." *(3)*

Müslim'in diğer bir rivayetinde şöyledir:

"Şerrinden komşusu emin olmayan kişi cennete giremez."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu gün Müslümanların bazıları, komşuları tarafından sevilmemekte, rıza gösterilmemektedir. Bu tür Müslümanların, yukarıdaki hadisi bir daha bir daha okumaları, kusuru komşusunda değil, kendisinde aramaları gerekir. Zira komşu ilişkilerinde sınıfta kalanların çoğunluğu, kusuru kendilerinde değil, komşularında aramaktadırlar.

« يَـا نِـسَاءَ الْمُسلِمَاتِ لا تَحْقِرَنَّ جارَةٌ لجارتِهَا وَلَوْ فِرْسَنَ شَاةٍ »

Ebû Hureyre (sav)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Ey Müslüman kadınlar, hiçbir kadın komşusuna vereceği şeyi hor görmesin. Koyun paçası bile olsa." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Komşuya ikramda bulunmanın ölçüsü olmaz. Ne olursa olsun ikramda bulunmak lazımdır. İkramda bulunmak, hem komşunun bir ihtiyacını gidermeye hem de gönlünü almaya dönük bir tavsiyedir. Bu bakımdan yapılacak ikramları küçük görmek doğru değildir.

لا يَمْنَعْ جارٌ جـارَهُ أنْ يغْرِزَ خَشَبَةً في جدارِه » ثُمَّ يَقُولُ أبو هريرة :
مَالِي أرَاكُمْ عنْهَا معْرِضِينَ ، واللّهِ لأرمِينَّ بها بيْنَ أكْتَافِكُمْ .

Ebû Hureyre (sav)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Hiçbiriniz komşusunu, duvarına tahta çakmaktan men etmesin."

Sonra Ebû Hureyre şöyle diyor:

3) Buhari ve Müslim
4) Buhari ve Müslim

"Niçin bundan yüz çevirdiğinizi görüyorum? Vallahi, bunu aranızda yaygınlaştırana kadar uğraşacağım." *(5)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

En çok görülen komşu kavgaları, bu ve benzeri olaylarda ortaya çıkar. Komşusu ortak duvara bir şey yapmak ister, yan komşu ise çoğu zaman kendine bir zarar vermemesine rağmen, hasedlikle buna mani olmaya çalışır ve kavgalar çıkar. Bir komşunun, komşusunun sahip olduklarından memnun olması gerekir. Duvarına bir şey çakarak, bir ihtiyacını gidermesinden memnuniyet duyması gerekir. Bu tür çalışmalara mani olmak, komşuluk ilişkilerine zarar verir. Hiç yoktan bir husumetin doğmasına yol açar.

« مَنْ كَانَ يُـؤْمِنُ
بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ، فَلا يُؤْذِ جَارَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ والْيَـوْمِ الآخِـرِ ،
فَلْيكرِمْ ضَيْفهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيومِ الآخِرِ ، فَلْيَقُلْ خَيْراً أَوْ لِيَسْكُتْ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa komşusuna eziyet etmesin. Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa misafirine ikram etsin. Kim de Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa ya hayır söylesin ya da sussun." (6)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Misafire ikramda bulunmamak da, şerre sebep olacak sözler konuşmak da ahirete inanmış kişilerin yapamayacakları ameller olarak gösteriliyor. Bazı kişiler, evine gelen misafirlerden hoşlanmazlar, gelenlere ikramda bulunmazlar. Bunu yaparlar ki, gelen misafir fazla oturmasın ve kalkıp gitsin. Yukarıdaki hadiste yerilenler, bu şekilde misafirine saygısızlık yapanlardır. Şartlar ne olursa olsun, kapımıza gelen misafirin, Allah'ın misafiri olduğunu unutmamak lazımdır.

2. Her söz, hem mana ve hem de getirdiği sonuç itibari ile hesap günü önümüze getirilecektir. Nefislere uyularak ağızdan çıkarılan her sözün bu manada hesabı verilecektir. Bu bakımdan Müslüman'a düşen, hayır

5) Buhari ve Müslim
6) Buhari ve Müslim

konuşmasıdır. Hayır konuşmayacaksa, susmalıdır. Şerre sebep olacak konuşmalar yapmamalıdır.

« خَيْرُ الأَصحاب عِنْدَ اللّٰه تعالى خَيْرُهُمْ لصـــاحِبِه ، وخَيْرُ الجيران عِنْدَ اللّٰه تعالى خيْرُهُمْ لجارِه »

Abdullah b. Amr (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Allahu Tealâ katında arkadaşların en hayırlısı, arkadaşına faydalı olandır. Komşuların en hayırlısı da komşusuna faydalı olandır." *(7)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. "Arkadaşını söyle, senin kim olduğunu söyleyeyim," denmiştir. Demek ki, kişiyi en güzel tarif etmek, arkadaşının tarifi ile mümkündür. İyi arkadaş iyilerle arkadaşlık eder, kötü arkadaş da kötülerle dostluk kurar.

2.Yine komşuların en hayırlısı da komşusuna faydası olandır. Komşusuna faydası olmayan komşunun, hayırdan nasibi yoktur. Kişiyi en iyi tanıyan, onun komşusudur. Bakarsınız, sizin çok iyi dediğiniz bir Müslüman, komşuları tarafından sevilmez. Onun hakkında hüküm sahibi olabilmek için komşularına sormak gerekir. Hatta bir tek komşusuna değil, bütün komşularına sormak gerekir.

7) Tirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir

24. DERS

DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 2

2. Güzel Örnek Olmak

Herhangi bir davetçi insanlara tesir edebilmesi ve onları İslam'a kazandırabilmesi için yaşantısında çok güzel bir örneklik teşkil etmelidir. Bilgisiyle ve görgüsüyle Allah'ın dinini en güzel bir biçimde yaşayarak ortaya koymalıdır. Çünkü insanlar sözden ziyade yaşantıdan etkilenmektedirler.

Bir kişi güzel ahlaka çağırdığı halde kendi ahlakı kötü ise, onun daveti karşılıksız kalmaya mahkumdur. Maksadına ulaşmadan söz kendisinden başkasına tesir etmeyecektir. Yine cihada çağıran biri eğer mücahit değilse onun Allah yolunda cihada çağırması veya Allah için herhangi bir çalışma yapmaya davet etmesi hiçbir tesir göstermeyecektir. Çünkü davet etmiş olduğu durumla kendi yaşantısı tezat teşkil etmektedir. Böylelerinin çağrıları kuru bir iddiadan ileri geçmediği için insanlar da onlara itibar etmezler.

Bir insan ki, kendisi çok cimridir ve en ufak bir maddi ve manevi fedakarlığı yoktur. Bu insanın fedakarlığa ve maddi yardım çağrılarına hiç kimse kulak asmaz. Kendisi gurur ve kibirden geçilmediği halde başkalarını alçak gönüllülüğe ve mütevazı olmaya teşvik etmesi hiçbir kıymet taşımaz.

Doğruluğa çağıran bir yalancının, emanete riayet etmeye çağıran bir hainin, istikamete çağıran bir bozuk gidişatlının ve itaate çağıran bir isyancının o çağırışları tamamen karışlıksız kalır. Kendisi haramlarla uğraştığı halde helal kazanca teşvik eden bir davetçinin o sözleri boş laftan ileri geçemez.

Evet belki kısa bir müddet için bir iki kişiyi kandırabilmiş olabilir,

ama insanları her zaman kandırmak asla mümkün değildir. Onun için asıl olan özüyle sözünü bir yapan ve güzel bir örneklik teşkil eden davetçi olabilmektedir.

Bir davetçinin başarısının sırrı, onun doğruluğuyla ve güzel ahlakıyladır. Doğruluk onun hidayetinde ve insanlara örnekliğinde en önemli bir etkendir.

Bakınız bu konuyu Cenabı Hakk ne kadar da güzel vurgulamaktadır.

"İşte bunun için sen, (onları tevhit dinine) davet et ve emrolunduğun gibi de dosdoğru ol." (Şura, 15)

Kur'an-ı Kerim'e bakınız, göreceksiniz ki, sözleriyle yaptıkları birbirini tutmayanlar için tehditlerle ve azap haberleriyle doludur. Örneğin Rabbimiz buyuruyor ki:

"Ey iman edenler niçin yapmayacağınız şeyleri söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemek Allah katında büyük bir günahtır." (Saf, 2-3)

"Sizler kitabı okuduğunuz halde, insanlara iyiliği emredip de kendi nefislerinizi unutuyor musunuz? Akletmiyor musunuz?" (Bakara, 44)

Hadis kitaplarında onlarca hadis-i şerifi görmekteyiz ki, insanın içiyle dışının bir olmasına teşvik etmekte, sözün fiil ile aynılık ifade etmesini istemektedir. Diğer taraftan da söz ve fiili, içi ve dışı birbirine uymayanları büyük azaplarla tehdit etmektedir.

Bakınız Allah Resulü (s.a.v.) ne buyuruyor:

"Kur'an'ın haramlarını helal sayan iman etmemiştir." (1)

Diğer bir hadis-i şeriflerinde de:

"Cennet ehli insanlar cehennemdekilere yönelerek derler ki, siz bu cehenneme niçin girdiniz? Vallahi cehennemdekiler de der ki: Biz derdik ama yapmazdık." (2)

Yine Efendimiz (s.a.v.) buyuruyor ki:

"İnsanlara hayrı öğretip de kendi nefislerini unutanlar, tıpkı insanları aydınlattığı halde kendilerini yakan ışığa benzer." (3)

Başka bir hadisinde ise Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

"Ben ümmetim hakkında müminden ve müşrikten korkmam.

1) Tırmizi
2) Taberani
3) Taberani

Müşrikin küfrü de kendisini cehenneme sokar. Fakat ümmetim hakkında dilinde alim olan gerçekte ise münafık olandan korkarım. O sizin kabul ettiğiniz şeyleri söyler ama kabul etmediğiniz şeyleri yapar."(4)

Yine Efendimiz (s.a.v.) buyuruyorlar ki:

"Bir kişinin dili kalbine ve kalbi de diline uygunluk sağlamadığı müddetçe mümin olamaz. Sözü fiiline muhalif olmadığı müddetçe de komşusu onun şerrinden emin olur." (5)

İslam daveti böyle musibetlere müptela olmuş şahısların yüzünden adeta yıkıma uğramaktadır. Bakıyorsunuz ki, bu dava yolunda bir kısım insanlar gerçekten samimi olarak bir şeyler yapmaya çalışırken işte böyle sözüyle hareketleri birbirine uymayanlar tarafından da yıkılmış olmaktadır.

Bir kısmı insanları davada toplarken diğerleri dağıtıyor ve bazıları İslam'ı sevdirirken bazıları da neredeyse nefret ettiriyorlar.

Bundan dolayı İslam davası kendisine bağlı olanları ve mensuplarını en saf ve samimi insanlardan oluşturmalıdır. Teşkilatın merkezlerinde ve mensupları arasında kötü örnek olabilecek şahıslara yer vermemelidir. Özüyle sözünü bir etmiş, ihlaslı ve en güzel örneklik teşkil eden şahıslarla tebliğ ve davetini sürdürmelidir.

Kötü ahlaklı kişiler kim olursa olsun ve ne kadar nüfuzlu insanlar olsalar da dava yolunda bunları saflara almamak gerekir. Çünkü onların faydalarından çok zararları dokunacaktır. Onlar henüz kendi nefislerini nurlandıramamış ve aydınlatamamışlarken başkalarını nasıl ıslah edeceklerdir. Bakınız Cenabı Hakk ne buyuruyor:

"Allah kime bir nur kılmamış ise artık onun nuru yoktur." (Nur, 40)

4) Taberani
5) İsbehani

24. DERS

KAVRAMLAR

İctihad

İctihad kelimesi gayret, tâkat, çaba mânâlarına gelen "Ce-He-De" kökünden ve iftial babındandır.(1) Istılâhta; şer'i delilleri esas alarak, fer'i hükümler çıkarma hususunda, fakih olan kimsenin bütün gücünü sarfetmesidir (2) Müctehid ve fakih olmayan bir kimse; bir konu üzerinde bütün gücünü sarfetse ictihad yapmış olmıyacağı gibi, müctehidin de fıkhın dışında herhangi bir sahada bütün gücünü sarfetmesi ictihad sayılmaz (3)Kur'ân-ı Kerim'de: "Halbuki onu Peygambere ve içlerinden Ulû'lemr olanlara arzetseler, elbette bunların istinbata kâdir olanları, onu anlar, bilirlerdi."(4) buyurulmuştur. Bu âyet-i kerîmede geçen yestenbitûnehû ibaresinden kasdın, ictihad yoluyla hüküm çıkarmak olduğu hususunda ittifak vardır (5)Resûl-i Ekrem (sav)'in, "Âlimler peygamberlerin vârisleridir."(6) buyurduğu bilinmektedir. İbn-i Kesir, Nisâ sûresinin 59.ncu âyet-i kerimesini tefsir ederken "ulû'lemr den kasıt ûlemadır"(7) hükmünü zikreder. Aynı hükme İbn-i Abidin'de de rastlamak mümkündür.(8) Kaldı ki,

1) Mahmud b. Ömer ez-Zemahşerî, Essasü'l Belâğa, Beyrut:1965, D.Sadr Matb. sh.156.
2) İbn-i Hümam, et-Tahrir, Bulak: 1316, c.III, sh. 291, İbn-i Abidin, (Türkçe nüsha, İst.1982, c.I, sh. 84) "İhtilâftan murad, müctehidlerin arasında fer'i meselelerde cerayan eden ihtilâftır" hükmünü zikreder. ayrıca İmam-ı Gazzalî, el-Mustasfa min İlmi'l Usûl, Beyrut:1937 c.II, sh. 350
3) es-Seyyid Muhammed Musa; el-İctihad, Kahire 1973, sh. 98.
4) Nisâ sûresi: 83.
5) Ebû Bekir el-Cessas, el-Alıkâmul Kur-'ân, Beyrut: 1335, c. II, sh. 215, vd.
6) Süneıı-i Ebû Davud, İst. 1401, Çağrı Yay. c. IV, sh. 58, Hadis No: 3641.
7) İbn-i Kesir, Tefsirû'l Kur'ân'il Azını, Beyrut: 1969, Daru'l Marife Yay. c. I, sh. 518.
8) İbn-i Abidin, a.g.e., c.I, sh. 29. (Türkçe Nüsha, İst. 1982, Şamil yayını, c.I, sh. 40)

"Bilmiyorsanız, zikir ehlinden sorunuz."(9) âyet-i kerîmesi emir bildirir ve hükmü umûmîdir. Kadı Beyzavi, bu âyet-i kerîmede geçen zikir ehlinden kastın "ûlema" olduğunu kaydeder.(10)

İctihadın bizzat Resûl-i Ekrem (sav)'in teşvikiyle ortaya çıktığı gerçeği gizlenemez.(11) Bu durumda hiçbir ferdin, Resûl-i Ekrem (sav)'in sünnetini iptal etme hakkı yoktur. Ancak ictihad da kendi arasında, farz-ı ayn, farz-ı kifaye, mendûb ve haram gibi bölümlere ayrılır. Tabiî ki; başta müctehidde aranan bütün vasıfların bir kişide toplanması zarûreti vardır.(12) Bu işin değişik ilim dallarındaki mütehassısların bir araya gelerek yapılması iddiası, tutarlı değildir. Son yıllarda, tâgûtî düzenlerden maaşla beslenen bazı tipler, "ictihad yapılmal·dır" sloganına sarılmışlardır. Ancak bunun hangi konuda derhal yapılması gerektiğini, bir türlü ortaya koyamamaktadırlar. Tabî müctehidin kim olduğu da gizlenmektedir. Mü'minlerin bir "ulû'lemr" etrafında toplanıp İslâm topraklarındaki müstekbirlere karşı cihad etmesinin zarurî olduğu günümüzde, "İctihad yapılmalı mı, yapılmamalı mı?" tartışmasına katılmanın bir mânâsı yoktur. Zira ilim adamlarının önce, tâgûtî güçlere karşı mücadele ve cihad etmeleri farzdır. Bu hususta hiçbir hassasiyet göstermeyen kimselerin muttaki olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Halbuki ictihadı tamamlayan şartlar arasında doğruluk ve takva esastır.(13)

Müçtehid, hevâ ve heveslerden uzak, bid'atlardan korunmuş olmalıdır. Başta ukûbat olmak üzere,. muamelât ve ferâizin inkâr edilmediği toplumlarda ictihad değil, cihad farz-ı ayındır. Her mü'min bilir ki, farz-ı ayn olan bir ibadeti kasten terkeden kimseye fâsık denir. Fısk u fücûru zâhir olan kimsenin hükmü ile hiç kimse amel etmez.

9) Nahl sûresi: 43.
10) Kadı Beyzavi, Envarû't-Tenzîl Esrarû't-Tev'il, İst. Mtb. Âmire Tb., c. I, sh. 459.
11) Ebu Bekir el-Cessas, a.g.e., c. II, sh. 212 vd.
12) İmam-ı Gazzalî, el-Mustasfa mın Ilmû'l Usul, Beyrut:1937, c. II, sh. 351-352.
13) İbn-i Hümam a.g.e., c. III, sh. 292-304, Ebû İshak İbrahim b. Musa el-Lahmi el-Gınadı eş-Şatıbi, elMuvafıkat, Mısır ty., c. IV, sh.107.

25. DERS

TEFSİR

Kavmim Keşke Bilseydi!

وَمَآ اَنْزَلْنَا عَلٰى قَوْمِهٖ مِنْۢ بَعْدِهٖ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَمَا كُنَّا
مُنْزِلِيْنَ ﴿٢٨﴾ اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمْ خَامِدُوْنَ
﴿٢٩﴾ يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ ۚ مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا كَانُوْا
بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٠﴾ اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُوْنِ
اَنَّهُمْ اِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٣١﴾ وَاِنْ كُلٌّ لَّمَّا جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا
مُحْضَرُوْنَ ﴿٣٢﴾ وَاٰيَةٌ لَّهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ ۚ اَحْيَيْنٰهَا وَاَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَاْكُلُوْنَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلْنَا فِيْهَا جَنّٰتٍ مِّنْ
نَّخِيْلٍ وَّاَعْنَابٍ وَّفَجَّرْنَا فِيْهَا مِنَ الْعُيُوْنِ ۙ ﴿٣٤﴾ لِيَاْكُلُوْا مِنْ
ثَمَرِهٖ ۙ وَمَا عَمِلَتْهُ اَيْدِيْهِمْ ۭ اَفَلَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٥﴾ سُبْحٰنَ الَّذِيْ
خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْۢبِتُ الْاَرْضُ وَمِنْ اَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا
لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٦﴾ وَاٰيَةٌ لَّهُمُ الَّيْلُ ۚ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَاِذَا هُمْ
مُّظْلِمُوْنَ ۙ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِيْ لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ۭ ذٰلِكَ تَقْدِيْرُ

الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ
كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ
الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

26-27- Ona (koşarak gelen adama), "Cennete gir" denilince, dedi ki; "Rabbimin beni bağışladığını ve beni, ikramda bulunulan kullardan yaptığını keşke halkım bilseydi."

Bakınız sonuç ne oldu? Gir cennete denildi. Yani şehit edildi, doğrudan doğruya cennete girmekle kendisine ikram edildi. Ki, Allah yolunda şehit olanlar hep böyledir. Böyle denince ne dedi, bilir misiniz? Dedi ki: Ay! Bu ne güzelmiş! keşke kavmim bilselerdi!

Rabbim bana ne büyük mağfiret buyurdu da beni böyle ikram edilen kullarından kıldı. Kavmi hakkında böyle temennide bulundu. Demek kavmini unutuvermemiş, kin ve intikam duygusu da beslememiş, düşmanlarına bile merhamet eden evliyâ ruhu ile istemişti ki, kendinin erdiği mutluluğu bilseler de, cinayet ve küfürlerine tevbe edip iman ve ibadet yolunu tutsalar, Allah yolunda fedailik etseler. Bununla beraber bu temenni, haklı bir öğünme mânâsından uzak değildir.

28- Biz, onun ölümünden sonra onun halkının üzerine gökten hiçbir ordu indirmedik. Zaten indiriciler de değildik (gerekmezdi).

Şimdi hiç şüphe yok ki, burada hatıra şöyle bir soru gelir: Böyle bir kahramanı, böyle yüksek bir öğütçü ve mücahidi öldüren o kavme Allah Teâlâ ne yaptı? Böyle bir soruya karşı buyuruluyor ki: Onun arkasından da kavminin üzerine gökten bir ordu indirmedik. Yani onu dinlemeyip öldüren kavmini de onun arkasından sağ bırakmadık. Gerçi o şehidin arkasında ve Resullerin elinde bir ordu yoktu. Bununla beraber onlarla harp için gökten bir ordu da indirmedik. Allah'ın bir kavmi mahvetmesi için öyle ordular indirmesine gerek yoktur. "Bedir"de, "Hendek"te melekler indirmesi bile sadece müminlere bir müjde ile kalblerini huzura kavuşturmak içindi. O bir iş dileyince sadece: "ol!" der, oluverir.

29- Sadece korkunç bir haykırış (gönderdik) ve hepsi de bir anda sönüverdiler (yok oldular).

Onun için olan hadise, sâde bir gürültü oldu. Tek bir ses, bir haykırma, Cebrail'in bir haykırması. Hemen sönüvermişlerdi. Önüne

geleni yakmak isteyen o ateşli kavim, o zamandan itibaren sönmüşlerdir.

30- ***Yazıklar olsun o kullara ki kendilerine her gelen peygamber ile mutlaka alay ediyorlardı.***

Bu yalnız o sönenlere bir üzüntü duymak değildir. Kendilerine azab sözü hak olan çoğunluğa, meselin özlü tatbiki olan bir uyarı, gafillere de bir tenbihtir.

31- ***Onlar görmediler mi ki biz, kendilerinden önce nice nesilleri helâk ettik de onlar asla geri dönüp kendilerine gelmezler?***

Ya görmediler de mi onlar? O alay edip duran kullar? Kendilerinden önce ne kadar nesiller helak etmişiz. Onlar, kendilerine dönüp gelmiyorlar, yani dünyaya bir daha dönmüyorlar.

32- ***Ancak hepsi toplanıp Bizim katımıza hazır edilmişlerdir.***

O helâk edilen ve henüz edilmeyenlerin hepsi toplanıp bizim huzurumuza getirilmekte olan bir toplumdur. Böyle iken nasıl olur da başka ilâhlar edinip şirk koşarlar?

33- ***Ölü toprak onlar için bir delildir. Biz onu (yağmurla) dirilttik de ondan, kendilerinin yedikleri taneli bitkileri çıkarttık.***

Bu, Allah Teâlâ'nın kudretinin büyüklüğüne ve ölüleri diriltebileceğine açık bir delil ve alamettir. O ölü toprak, bilinmektedir ki cansızdır. ***"Yeryüzünü sönmüş kül halinde görürsün."*** (Hacc, 5) ayetinde buyurulduğu üzere sönmüş bir taş halinde, hayat ile tamamen zıt bir ölüdür. Hele bir öğle sıcağında bir Arabistan çölünün manzarası düşünülürse onun hayattan ne kadar uzak olduğu görülür. Eğer tabiata kalsaydı o ölü toprakta bir ot bile bitmezdi. Fakat biz ona hayat verdik. Onda hayat yarattık, bitkisel ve hayvansal organlarla dirilik, şenlik meydana getirdik.

"Habbe" (dâne)nin cins ismidir ki, azına da çoğuna söylenir. Dilimizde olduğu üzere özellikle buğday, arpa, pirinç, susam gibi yenen dânelerde yaygın olmakla beraber, genellikle ot ve çiçek tohumlarında da kullanılır.

Burada da bu cinse işaretle " ondan bir dâne çıkardık" buyurulmuştur. Fen ilimleri açısından düşünüldüğü zaman yerin unsurlarından bir hayat hücreciğinin oluşumu, bir habbe (dâne)nin çıkması tabiî değildir. Tohumsuz bir hayat hücreciği tabiî olarak teşekkül edemez. İşte bu nokta, doğrudan doğruya tabiatlar üzerinde hâkim olan yüce yaratıcının ölülere hayat veren ilâhî kudretini gösterir.

34- ***Biz, onda (yerde) hurma ve üzüm bahçeleri yaptık. Biz onda gözeler (sular) fışkırttık ki ;***

Sonra onların birleşmesi ve gelişmesiyle bilhassa insan hayatının devam etmesinin ve gelişmesinin sebeplerine destek sağlandığı anlatılmak üzere de buyuruluyor ki hem, o yerde bahçeler yaptık. O tek hücreli hayatı üretip, birleştirip düzenleyerek birbirine girmiş güzel, hoş bağlar meydana getirdik. Hurmalıklar ve üzümlükler. Daha neler, neler? İşte bunlar bitkisel hayatın en mükemmel şekli ve insan zevklerinin en tatlı kaynaklarıdırlar. Ve onda, yani yerde yahut o bahçeler içinde kaynaklardan çaylar, pınarlar akıttık.

35- *Onlar onun, hem (kendiliğinden biten) mahsulünden hem de kendi elleriyle ürettikleri mahsullerden yiyebilsinler diye. Onlar hâlâ şükretmeyecekler mi?*

Allah'ın verdiği meyvesinden, gelirinden ve ellerinin yaptığı şirası, pekmezi ve teferruatı gibi mamüllerinden yesinler, faydalansınlar diye. "Onu, onların elleri yapmadı". Yani o bağlara bakmaları, suyu ve çapası gibi işlerinde çalışmaları gerekirse de alıp istifade edecekleri o ürün, onların yapısı değil, Allah'ın vergisidir. Hâlâ şükretmeyecekler mi? Şirk ve nankörlükten vazgeçip tevhid ve iman ile ibadet ve kulluk etmeyecekler mi?

Abdülkadir Geylanî (ks) "Fütûhu'l-Gayb"da der ki: "Şükür ya dil, ya kalp veya organlarla olur."

Dil ile şükür: Nimetin Allah Teâlâ'dan olduğunu kabul ve yaratıklara nispeti terk etmektir. Ne kendine, ne güç, kuvvet ve kazancına, ne de senden başkasının ellerinde meydana gelenlerin hiç birine isnad etmemek. Çünkü sen de, onlar da hep o nimet için sebep, âlet ve vasıtasınız. Onu taksim eden, gönderen, var eden, onunla uğraştıran, sebepleri yaratan azîz ve celîl olan yüce Allah'tır.

Kalb ile şükür: Sende olan nimetlerin hepsinin lezzetlerin tamamının başkasından değil, ancak Allah'tan olduğuna sürekli bir itikadla sağlam bir şekilde bağlanmaktır. Ki dil ile şükür, kalbin şükrünün tercümanı olur. *"Allah, gizli ve açık olarak nimetlerini size bol bol vermiştir."* (Lokman, 20), *"Sizde nimet adına ne varsa, hepsi Allah'tandır."* (Nahl, 53) ve *"Allah'ın nimetlerini sayacak olsanız saymakla bitiremezsiniz."* (İbrahim, 34) buyuruluyor.

Organların şükrüne gelince: Bütün organlarını yüce Allah'a ibadette hareket ettirip kullanmaktır. O halde Allah'tan yüz çevirme bulunan herhangi bir hususta yaratıklardan hiçbirine uymamaktır. Bu, nefsi, arzuyu, iradeyi, uzun emelleri ve diğer yaratıkları içine alır.

36- *Gerek yerin bitirdiği bütün bitki türlerinden, gerek onların kendi*

nefislerinden ve gerekse onların bilmedikleri nice yaratıklardan hep çiftler yaratan Allah, her türlü noksan sıfatlardan uzaktır.

"Çiftleri yarattı" demek, "bütün çeşit ve sınıflarıyla âlemi yarattı" demeye eşittir. Ancak burada asıl sevk, bütün âlemin yaratılışını anlatmak değil, bir ortak ve benzeri bulunan bütün eşlerin, bütün çiftlerin yaratılmış olduğunu ve dolayısıyla yaratılmışın yaratıcıya eş olamayacağını anlatarak yaratıcının böyle şeylerden tenzih edilmiş olduğunu ve birliğini ispat etmektir. Bundan başka "ezvac" (çiftler) denmesinde diğer bir nükte daha vardır ki, insan hayatı için önceki nimetlerden daha fazla önem taşıyan evlenme nimetinin yaratılmasına işaretle şükre yöneltmeyi ifade eder. Nitekim çiftler şöyle açıklanıyor: O çiftleri ki yerin bitirdiklerinden, önceki âyette anlatılan ve anlatılmayan bitki ve ağaç çeşitleri ve kendi nefislerinden, erkek ve dişi ve daha bilemeyecekleri şeylerden ki ne göz görmüş, ne kulak işitmiş, ne de bir insanın hatırına gelmiştir.

37- *Onlar için bir delil de gecedir. Biz ondan gündüzü sıyırıp aldığımız an bir de bakarlar ki onlar karanlıkta kalıcıdırlar.*

Mekânda tecelli eden (görülen) ilâhî kudreti hatırlattıktan sonra, zamanda tecelli eden ilâhî kudrete işaret buyuruluyor.

38- *Güneş de kendisi için kararlaştırılmış olan bir mekâna doğru akıp gitmektedir. Bu, (akıp gidiş) yenilmez galip ve her şeyi bilen (Allah'ın) kararlaştırmasıdır.*

Gece ve gündüzün sebebi gibi görünen güneş de Allah'ın kudretine bir delildir. Kendisi için takdir edilen bir müstekar için akıp gidiyor. Güneşin bu akışının yalnız mekânda hareketi diye anlamamalı, mekân ve zamanla ilgili bütün eserleri ve durumlarıyla varlık âleminde sürüp gitmesi mânâsına anlamalıdır. Mesela ışık ve ısı yayması da onun bir akışıdır.

İşte o, şaşırtıcı cereyan o azîz ve alîm olan Allah'ın takdiridir. Yani kudretiyle her şeye galib ve hâkim ve ilmiyle her şeyi kuşatmış olan ve sana Kur'ân'ı indirip doğru yolu gösteren Allah'ın takdiridir. Yoksa ne yaptığını bilmez, kör bir tabiatın eseri değildir.

39- *Biz aya da eskiyip kavislenmiş kuru hurma dalı gibi oluncaya kadar, duraklar kademeler tayin ettik.*

O güneş gibi istikrarlı bir şekilde akıp gitmez. Ona birtakım konaklar ve her konaklamaya göre bir ölçü tayin etmişizdir. Gezegendir, her gün bir konak yerine gelir, her konağa göre bir şekilde görünür. Her gece bir konağa konar da geleceğe kadar nuru (aydınlığı) arta arta, sonra da eksi-

le eksile son konakta iyice incelir, kavislenir. Nihayet dönüp eğri salkım çöpü gibi olur.

Bu benzetme, çok şaşırtıcı bir güzelliktedir. Zannedildiği gibi hilâlin ilk ve son şeklini göstermekle kalmıyor, Ay'ın o konaklarda giderken dünya etrafında bir ayda kat ettiği yörüngenin bir hattını da göstermiş oluyor.

40- *Ne güneş aya ulaşır (ayın doğuşuna kadar gecikmez) ve ne de gece gündüzün önüne geçer. Hepsi; bir yörünge üzerinde yüzüp giderler.*

Bu takdir o kadar güzel ve bu vazife dağılımı o kadar yerindedir ki, ne güneşin kendisine aya çatmak yaraşır, ne gece gündüzün önüne geçer. Hepsi bir felekte (yörüngede) yüzerler. Biri diğerine çarpmaz, vazifeleri o kadar güzel ve düzenli dağıtılmıştır.

25. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Ana-babaya iyilik etmek ve akrabayı gözetmek

"Allah'a kulluk edin. Ona hiçbir şeyi eş koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, fakirlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya ve ellerinizin altında bulunanlara iyilik edin." (Nisa, 36)

"Allah'tan ve akrabalık bağlarını kırmaktan sakının." (Nisa, 1)

"Ve onlar Allah'ın gözetilmesini emrettiği şeyleri gözetirler." (Ra'd, 21)

"İnsana ana babasına karşı iyilik etmesini emrettik." (Ankebut, 8)

"Rabbin, yalnızca kendisine kulluk etmenizi ve ana babaya iyilik etmenizi emretti. İkisinden biri ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlarsa sakın onlara "öf" bile deme, onları azarlama. Onlara güzel söz söyle. Onlara rahmet kanatlarını indir ve 'Rabbim, onlar beni küçükken nasıl merhamet edip yetiştirdilerse sen de bunlara öyle merhamet et' de." (İsra, 23-24)

"Biz insana ana babasına iyi davranmasını tavsiye ettik. Anası onu sıkıntı üzerine sıkıntı çekerek taşımış, emzirmesi de iki yıl sürmüştür. Dolayısıyla bana ve ana babana şükret." (Lokman, 14)

سألتُ النبي صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم: أَيُّ الْعملِ أَحبُّ إلى اللّه تَعالى ؟ قال :
« الـــصَّلاةُ على وقْتِهَا » قُلْتُ : ثُمَّ أَيٌّ ؟ قال: «برُّ الْوَالِدَيْنِ » قلتُ
ثُمَّ أَيٌّ ؟ قـــال : «الجِهَادُ في سَبِيلِ اللّه »

Ebû Abdurrahman Abdullah b. Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

Nebî (sav)'ye; "Allah katında en sevimli amel hangisidir?" diye sordum.

"Vaktinde kılınan namaz." buyurdu.

"Sonra hangisi?" dedim.

"Ana babaya iyilik etmek." buyurdu.

"Sonra hangisi?" dedim.

"Allah yolunda cihad etmek." buyurdu." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Namaz, müminin gözünün nurudur. Namaz dinin direğidir. Onu kılmak her Müslüman'a farzdır. Namazı cemaatle kılmak, onun faziletini artırır. Bunların ötesinde vaktinde kılınan namaz ise, Yüce Allah'ın katında çok değerli ve en sevimli ameldir. Bir çok insan namazı zamanında kılamaz. Aslolan, ezan okunduğunda namazı camide eda etmektir. Bunun bir kaç açıdan büyük faydası vardır. Birincisi cemaatle kılmakla ecrini artırmak, ikincisi zamanında kılarak en sevimli hale getirmek, üçüncüsü de cami cemaati ile iletişim kurup davet görevini yerine getirmek.

2.Ana-babaya iyilik ve ihsanda bulunmak da en sevimli amellerin başında gelir. Ana-babaya hayırla muamelede bulunmak, cenneti kazanmanın yollarından birisidir. Annesi kendinden razı olmadan ölen bir Müslüman'ın hesabı çok cetin olacaktır.

3.Cihad ibadeti de en sevimli ibadetlerden birisidir. Bu ibadet, son yüzyılda maalesef unutulmuş ve unutturulmuştur. Bir çok Müslüman için cihad ibadetinin zamanı bile geçmiştir. Eski zamanların ibadeti gibi görülmektedir. Sadece namaz kılıp oruç tutarak cennet'e ulaşacaklarını sananlar vardır. Halbuki 'din Allah'ın oluncaya, fitne yeryüzünden kalkıncaya kadar Allah yolunda cihad etmek' farzdır. Dünya siyonizmine, küresel Yahudi sermayesine karşı, teşkilatlı bir şekilde çalışmak şarttır.

« لا يَجْزِي وَلَدٌ والِداً إِلاَّ أَنْ يَجِدَهُ مَمْلُوكاً ، فَيَشْتَرِيَهُ ، فَيَعْتِقَهُ »

Ebû Hureyre (sav)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Hiçbir çocuk babasının hakkını ödeyemez. Ancak onu köle olarak bulur da satın alır ve âzad ederse o zaman ödemiş olur." (2)

1) Buhari ve Müslim

2) Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Babalık hakkı da tıpkı analık hakkı gibi çok yüksektir. Annelik hakkı üzerinde çokca konuşulur ama babalık hakkı konusundan fazla bahsedilmez. Halbuki babalık hakkı da çok önemlidir. Hiç bir çocuk babasının hakkını ödeyemez. Ancak 'köle olarak bulur, onu satın alır ve azad ederse ödeyebilir' sözü, milyonda bir evlada nasip olabilecek bir şanstır. Zamanımızda zaten bunun imkanı da kalmamıştır. Bu demektir ki, babalık hakkını ödemek imkansız gibidir.

« رغِم أَنْفُ ، ثُم رغِـــم أَنْفُ ، ثُمَّ رَغِم أَنف مَنْ أَدرَكَ أَبَوَيْهِ عِنْدَ الْكِبرِ ، أَحدُهُمَا أَوْ كِلاهُما ، فَلَـــمْ يدْخلِ الجَنَّةَ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Ana babasının her ikisine ya da birine yaşlılık halinde yetiştiği halde cennete giremeyen kişinin burnu sürtünsün, burnu sürtünsün, burnu sürtünsün." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Anne-babası yaşlanınca Müslümanlar onlara hizmet ederler. Daha önce de hizmet etmişlerdir ancak yaşlılık zamanlarında çok daha fazla hizmet edeceklerdir. Çünkü yaşlılık öncelerinde ana-babalar ne kadar çocukları ile birlikte kalmış olsalar da bir çok konuda evlatlarına yardım etmişlerdir. Anne ev işlerine, baba da dış işlere yardım etmişlerdir. Fakat her ikisi de artık yardım edemeyecek ve hizmet edilecek durumlara geldiklerinde, onlara daha fazla hizmet etmek gerekecektir. İşte böylesi yaşlılık zamanlarında ana- babasına hizmet etmek, çok daha büyük ecir kazanmalarına sebep olur ve bu hizmetlerinden dolayı Yüce Allah'ın cennet'ine girmeye hak kazanırlar.

2. Böyle bir ecir dönemine sahip olduğu halde bunu değerlendirmeyenler, elbette ki cennet'e giremezler. Eline geçen fırsatı değerlendirmemiş, bu büyük fırsatı kaçırmış olurlar. Nice büyük Müslümanlar, ana-babalarının yaşlanıp da yanlarında kalmasını, onlara hizmet etmesini arzulamışlardır. Bu imkan ve fırsata kavuştukları halde bunu değerlendirmeyenlerin burnu sürtünsün.

3) Müslim

«الْكبائرُ : الإشْراكُ بِاللّه ، وعقُوق الْوالِـدَيْنِ ، وقَتْـلُ النَّفْسِ ، والْيمِينُ الْغَموس»

Abdullah b. Amr b. el As (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Büyük günahlar (şunlardır); Allah'a ortak koşmak, ana-babaya karşı gelmek, adam öldürmek ve yalan yere yemin etmek." *(4)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ana-babaya karşı gelmek, büyük günahlar arasında sayılmıştır. Şirkle, adam öldürmekle bir tutulmuştur, yalan yere yemin etmekle bir tutulmuştur. Sadece bu ikazları bilmek bile insanı dehşete düşürmeye yeter. Ana-babaya saygı ve hizmeti Müslümanlar, ellerine geçen bir büyük ganimet olarak görmelidirler. İnsan nasıl ki, bir ganimete sahip olduğunda sevinir ise, ana-babaya hizmet imkanına kavuştuğunda da öyle sevinmesi lazımdır. Hatta ana-babasına, kendisine bu büyük imkanı bahşediyor diye her an teşekkür etmelidir, kendisine bu büyük imkanı bahşediyor diye ellerini öpmelidir.

4) Buhari

25. DERS

DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 3

3. Sabırlı Olmak

İnsanları İslam'a kazandırmak ve onların her hallerini kuşatabilmek kolay değildir. Onlardan gelebilecek söz ve davranışlara karşı tahammül ve sabır gereklidir. İnsanları sıkıp bıktırmadan daveti sürdürmek lazımdır. Çünkü insanların mizaçları ve karakterleri çeşit çeşittir. Pek çok ayıplarla doludurlar. İhtiyaçları çoktur. O ihtiyaçlarını karşılamak için farklı farklı çalışma kaynakları vardır. Her insanın çok önem verdiği veya kıymet vermediği alanlar farklı farklıdır. Dolayısıyla kendilerini her alanda çok iyi anlayan ve ihtiyaçlarını karşılayabilenlere ihtiyaçları vardır.

İnsanların çoğu İslam'ın o ince edebiyle edeplenmemiş, Kur'an'ın ahlakıyla ahlaklanmamış olabilir. Çünkü genel olarak kendileri için en önemli olan onlarla birlikte yaşayabilme ve anlaşabilmektir. Kendilerinde bulunan birtakım manevi hastalıkları tedavi edebilmek için onları çok iyi tanımak ve sabırlı olmaktan başka yol yoktur.

Şurası bir gerçek ki, hidayet dediğimiz olgu birden bire insanların kalplerine yerleşmiyor. Zamana, zorluklara ve sabırlı çalışmaya ihtiyaç vardır. Bunlardan sonra da Rabbimizin izniyle hidayet zuhur eder.

Öyle insanlar vardır ki bunlar aynı zamanda İslami çalışmalar yapmaktadırlar.

Bu insanlar önceden randevusu olmayan hiç kimseyi görüşmeye kabul etmezler. Eğer randevusu olmayan biri onlarla görüşmeye gelse onu geri çevirirler ya da olmadığını söyletirler. Oysa gelenler biliyorlar ki o insanlar mevcuttur. İşte bu halde geri dönmeyi siz düşünün. Sonuç nasıl

olabilir? Yine öyleleri vardır ki gündüz evde istirahat saatinde rahatsız olmasınlar diye telefonlarının irtibatını kesiyorlar. Tabi bundan sonra da tufan kopuyor.

Bazıları da vardır ki, esnafın bulunduğu yerlerden geçmezler. Sebebi ise kendisini karşılayıp hal hatır sormalarından rahatsız olmalarıymış.

Bu insanların belki geçerli veya geçersiz birtakım mazeretleri olabilir. Fakat tartışılmayan bir gerçek var ki, bunlar davada başarısız insanlardır. Çünkü insanlar onlardan yüz çevireceklerdir.

Gerçek bir davetçi kendi nefsi için değil başkaları için yaşar. Kendi huzur ve saadeti pahasına insanların saadetine önem verir.

Kendi acılarını ve sıkıntılarını yutarak Allah indinde mükafatını gözetir. Çünkü yakinen bilir ki böyle bir davetçinin ecri Allah katında çok büyüktür.

Sabredenlerin önderi olan Hz. Muhammed (sav)'e bakınız ne buyuruyor:

"Kulun yuttukları arasında Allah'a en sevimli olanı onun kendi kızgınlığını ve gazabını yutmasıdır ki, kul bunu Allah için yapınca, Allah da onun kalbini imanla doldurur." (1)

Elbette ki insanların sapıklıklarından hidayete, karanlıklardan nura kavuşmasına sebep olmanın değeri ve Allah katındaki sevabı çok büyüktür.

Bu çalışma büyük bir sabrı, uzun çalışmaları ve fedakarlıkları gerektirmektedir.

Hidayete sebep olunacak şahsa nasihat etmeyi ve onunla yakından ilgilenmeyi zorunlu kılmaktadır. Onu ziyaret etmeli, hediye sunmalı ve onun yükleyeceği zorluklarına tahammül etmelidir. Bütün bunları da sadece Allah rızası için yapmalı ki karşılığı da öyle yüce olsun. Eğer çekilen sıkıntılardan bıkılırsa veya karşılığında dünyevi menfaatler gözetlenirse yapılanların hepsi boş olur. Allah katında hiçbir sevaba nail olunamaz. Böylece sarf edilen bunca güç yok olup gider.

İslam'a davette oldukça başarılı olmuş birini tanıyoruz. Bu zat, her türlü zorluklara katlanarak başkalarının hidayete gelmelerine vesile olanlardandır.

Bir gün bu davet adamının kapısı çalınır. Kapıyı açar bakar ki, karşısında sürekli sarhoş dolaşan bir yakınıdır. Çok içtiği için ailesi ve çevresi

1) İbni Mace

de onu terk etmiş ve dışlamış. İşte bu sarhoş uygunsuz bir zamanda bu dava erinin kapısını çalmış ve kendisini içeri almasını istemiş. İçeri girmesine izin verilince düşe kalka içeriye girmiş. Bu büyük dava erinin içinde o sarhoşu tekme tokat dışarı atmak gelse de sabretmiş. Günlerce ve haftalarca bu sarhoşu evinde barındırıp tahammül etmiş. Onun bu sıcak ilgisine karşı sarhoşta da sıcak ilgiler gelişmeye başlamış ve her şeyi terk ederek İslam yoluna girmiş. Böylece o davetçinin sabrının ve tahammülünün karşılığında Cenabı Hakk o sarhoşa hidayet nasip etmiş.

Artık o sarhoş halini en güzel bir şekilde düzeltmiş ve adeta bir davetçi olmuştu.

Görüldüğü gibi insanların hidayetine sebep olma işi oldukça zordur. Özellikle olgunlaşmamış insanlara tebliğ yapmak ve onları İslam'a davet etmek daha zordur. Kendisinin sabırdan ve tahammülden fazla payı olmayanlar davet yolunda faydadan ziyade zarar verirler.

İşte sabrın bu yüceliğinden dolayı bakıyoruz ki, birçok ayet ve hadisler sabırlı olmaya teşvik etmektedir. Sabredenlerin makamlarına erişmemizi bizlere sürekli tavsiye etmektedir.

Örneğin Rabbimiz buyuruyor ki:

"Namazla ve sabırla yardım isteyiniz." (Bakara, 45)

"Onların dediklerine karşı sabredin." (Taha, 130)

"Ey iman edenler sabredin, sabırda yarışın. (Düşman için) nöbet bekleşin ve Allah'tan korkun ki, kurtuluşa eresiniz." (Al-i İmran, 200)

"Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 153)

"Sabredenleri müjdele." (Bakara, 155)

"Sabredenlerin karşılığı hesapsız olarak verilir." (Zümer, 10)

"İşte onlar var ya, sabrettiklerinden dolayı mükafatları iki kat olarak verilir." (Kasas, 4)

"Sabrettikleri için biz de insanları doğru yola iletsinler diye onlardan önderler kıldık." (Secde, 24)

"Sabredenlerin mükafatlarını yaptıklarından daha güzel olarak veririz." (Nahl, 96)

Hadis-i şeriflerde ise sabır pek çok defa zikredilmektedir. Biz burada bazı örnekler vermekle yetineceğiz.

"Sabır, Müslüman'ın kuvvetidir."

"Allah hiçbir kula sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir rızık vermemiştir." (2)

"Kim sabretmeye çalışırsa, Allah da ona sabredecek gücü nasip eder. Bir insana verilen hayırlar arasında en hayırlı ve geniş rızık sabırdır." (3)

"İnsanların arasına katılan ve onların verdiği sıkıntılara sabreden biri, insanlara karışmayan ve onların vereceği sıkıntılara tahammül edemeyenden daha hayırlıdır."

"Sabır, imanın yarısıdır."

İbn Müseyye'den nakledildiyor ki:

"Bir gün Allah'ın Resulü sahabeleriyle oturuyordu. Derken bir adam geldi ve Hz. Ebu Bekir'e hakaret edip ona sıkıntı vermeye başladı. Hz. Ebu Bekir buna sabretti. Adam tekrar hakarete devam etti. Hz. Ebu Bekir yine sabretti. Adam üçüncü defa eziyet vermeye başlayınca Hz. Ebu Bekir sabredemeyip kendini müdafaa etmeye başladı.

O zamana kadar sahabeleriyle orada oturan Allah Resulü kalkıp gitmeye başladı. Bu durumu gören Hz. Ebu Bekir Rasulullah'a hitap ederek: "Ey Allah'ın Resulü seni üzecek bir şey mi oldu." diye sorunca, Allah resulü de buyurdu ki: **"O adam sana hakaret ederken gökten bir melek inmiş onu yalanlıyordu. Sen kendini müdafaaya başlayınca melek gitti ve onun yerine şeytan geldi oturdu. Benimde şeytanın bulunduğu yerde onunla birlikte oturmam gerekmez."** (4)

"Yutulan şeyler arasında bir kulun Allah rızası için kendi gazabını ve kızgınlığını yutmasından daha büyük bir şey yoktur." (5)

2) Hakim
3) Buhari Müslim
4) Ebu Davud
5) İbni Mace

25. DERS

KAVRAMLAR

İdeoloji-İrtidat

Kelimenin aslı Latincedir. İdea, "görünen biçim, fikir" sözcüğü ile logos "bilgi" sözcüğünün birleşmesi ile yapılmış ve düşünceyi inceleyen bilim (ideler bilimi) anlamında ileri sürülmüştür. Siyasî ve ictimaî bir doktrin meydana getiren ve bir hükümetin, bir partinin veya bir sosyal sınıfın hareketine yön veren, düşünce sistemine ideoloji denir.(1)

Bütün ansiklopedilerde ortak olan tarif şöyledir: "Bir topluma veya toplumsal sınıfa has düşüncelerin tümüne ideoloji denir."(2) İlk olarak Destut de Tracy tarafından, felsefî bir hareket olarak savunulmuştur. Daha sonra Cabanis, Volney Grat ve Daonou tarafından siyasî bir topluluk olarak sahneye çıkarılmıştır. Onsekizinci yüzyılda "ideologlar" denilince bu isimler akla gelirdi.

İdeoloji ile ilgili en geniş bilgiye Cemil Meriç'in Umrandan Uygarlığa isimli eserinde rastlıyoruz (3)İdeolojinin, kaypak ve karanlık bir mefhum olduğunu, Büyük Fransız İhtilâlinden sonra "felsefeye" başka bir isim bulmak gerektiğini, zira felsefenin kiliseden koptuğunu, bunun için "ideoloji" kelimesinin Destut de Tracy tarafından uydurulduğunu (1796) izah eden Cemil Meriç, bütün Fransızca sözlüklerin, bu kelimeye verdikleri mânâyı tek tek açıklamaktadır.

Şurası muhakkaktır ki, ideloloji metafizik muhtevasından sıyırılmış bir felsefedir. İslâm mütefekkirleri ve ûlemasının "felsefecileri" küfürle itham ettiğini bilen batıcı-lâik kadrolar, bu kelimenin arkasına sığınmışlardır. Bilginin kaynağını duyu organlarının faaliyetleri ve akıl yürütme ile

1) Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Ansiklopedisi, (Kavramlar ve Akımlar) İst.1976-80, c. III, sh. 26.
2) Meydan Larousse, c. VI, sh. 213, "İdeologlar" mad.
3) Cemil Meriç, Ümrandan Uygarlığa, İst. 1967, sh. 230 vd.

sınırlandıran ideologlar, vahyi inkâr ettikleri için kâfirdirler. İslâm topraklarındaki bütün ideolojilerde görülen temel özellik, nassı inkâr hastalığıdır. Dolayısıyle her ideoloji "ilahlık" iddiasına dayanır. Üretim, üretim araçlarının mülkiyeti ve tüketim gibi konularda "helâl" ve "haram" hududlarını inkâr ederler. "Sermaye" ve "emek" anlayışında, birbirine zıt teoriler ortaya koysalar da, "Mülkün Allahû Teâla (cc) tarafından yaratıldığı gerçeğini" inkârda birleşirler. Bütün bu gerçekler dikkate alındığında "Lâ ilâhe" (İlâh yoktur) "illâ'llah" (ancak Allah vardır) diyen her mü'min, bütün ideolojileri inkâr etmiştir. Kelime-i tevhidi kalben tasdik ve dille ikrar eden mü'minler; ismi ne olursa olsun, İslâm topraklarını işgal eden bütün ideolojilerle savaşmak (cihad etmek) durumundadırlar. Aksi davranışta bulunanlar, cihad gibi farz-ı ayn hale gelen ameli terkettikleri için mes'ûldürler.

İRTİDAT

İrtidat Arapça bir kelime olup; ridde'nin türevidir. Reddemek, geri çevirmek ve her işten rücû etmek gibi mânâlara gelir. Istılâhta, iman ettikten sonra, İslâm'dan dönmeye verilen isimdir.(4)

Mürted ile kâfir arasında çok önemli bir fark vardır. Şöyle ki mürted, İslâm'ın Allahû Teâla (cc) indinde yegâne din olduğunu ve kudsiyetini bildiği halde; dünya menfaati, hırs, hased, kin veya bunun gibi duygularla dinini terketmiştir. Bu duygular, mürtedi müslümanlara karşı muhatap (savaşçı) durumuna getirir. Çünkü irtidatla birlikte sahip olduğu ismet-i şahsiyesini kaybetmiştir(5) Gayrımüslim olan kâfir ise davete muhtaçtır. İslâm hakkında doğru bir bilgiye sahip değildir. İbn-i Abidin: "İrtidat eden ve muharip durumuna geçen kimsenin öldürülmesi, dinin muhafazası için zaruridir. Çünkü dinin muhafazası, maslahatların en üstünüdür"(6) hükmünü zikreder. Hanefî fukahası: "İrtidat eden erkeğin öldürülmesinde, kadının ise hapsedilmesinde müttefiktir.

Ancak bu cezayı herhangi bir mü'min, kendi şahsî reyiyle uygulayamaz. Bu hak, ulu'l-emr'e aittir. Çünkü velâyete tecavüz câiz değildir. Ulû'lemr, bütün ümmetin velâyetine sahiptir.

4) İbn-i Manzur, Lisanû'I Arab, Beyrut: 1955, c.IV, sh.154.
5) İmam-ı Serahsî, el-Mebsut, Beyrut D.İhya Neşri, c.IX, sh.109.
6)İbn-i Abidin, Ulûdu Resmi'l Müjü (fi Mecmuati'r Resail) İst.1325, e. I, sh.318.

26. DERS

TEFSİR

Ey Günahkarlar, Ayrılın!

وَاٰيَةٌ لَّهُمْ اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا
لَهُمْ مِنْ مِثْلِهٖ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾ وَاِنْ نَشَاْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٣﴾ اِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا اِلٰى حِينٍ
﴿٤٤﴾ وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ اَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾ وَمَا تَاْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾ وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ
قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اَنُطْعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاۤءُ اللّٰهُ
اَطْعَمَهٗٓ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا
الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ مَا يَنْظُرُونَ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً
تَاْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَآ اِلٰٓى
اَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾ وَنُفِخَ فِى الصُّورِ فَاِذَا هُمْ مِنَ الْاَجْدَاثِ
اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا
هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾ اِنْ كَانَتْ اِلَّا

صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾ فَالْيَوْمَ
لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾
اِنَّ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِى شُغُلٍ فَاكِهُونَ ﴿٥٥﴾ هُمْ
وَاَزْوَاجُهُمْ فِى ظِلَالٍ عَلَى الْاَرَآئِكِ مُتَّكِؤُنَ ﴿٥٦﴾ لَهُمْ فِيهَا
فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ﴿٥٧﴾ سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ
﴿٥٨﴾ وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾ اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ
يَا بَنِىٓ اٰدَمَ اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ
﴿٦٠﴾ وَاَنِ اعْبُدُونِى هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ اَضَلَّ
مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا اَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾ هٰذِهِ جَهَنَّمُ
الَّتِى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾ اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ
﴿٦٤﴾ اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ
اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلَى
اَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَاَنّٰى يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾ وَلَوْ نَشَآءُ
لَمَسَخْنَاهُمْ عَلٰى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ
﴿٦٧﴾ وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِى الْخَلْقِ اَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾ وَمَا
عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِى لَهُ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْاٰنٌ مُبِينٌ ﴿٦٩﴾
لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

41- ***Dolu gemide nesillerini taşımamız da kendileri için bir delildir.***

"Dolu gemi" denilince önce Hz. Nuh'un gemisi hatıra gelir. Fakat burada "nesilleri" kaydı, bunu kastetmeye engeldir. Bu karîne (ipucu) ile

burada "dolu gemi", hamile kadınların rahimlerinden mecazdır, beliğ bir istiâredir. Evet, babanın sülbünden (belinden) bir tufan ile atılan nesiller, anaların rahimlerinde Hz. Nuh'un gemisi gibi bir kurtuluş gemisi bulur.

42- ***Biz onun benzerinden onlar için de binecekleri nice vasıtalar yarattık.***

Kendileri için onun gibi binecek şeyler de yarattık. Bu bütün deniz ve kara bineklerini içine alır.

43- ***Şayet biz istesek onları hemen (suda) boğuveririz. Onlar için ne imdat çağrısı imkânı vardır ve ne de onlar oradan kurtarılırlar.***

Dilesek, o nesilleri dolu gemi gibi olan rahimlerde, kendilerini de onun gibi bindikleri gemilerde boğarız da ne o nesiller için bir feryad eden veya feryada yetişen bulunur ne de berikiler boğulmakta oldukları denizden kurtarılırlar.

44- ***Ancak, tarafımızdan bir rahmet ve belirlenmiş süreye kadar yaşama hakkı esastır (bunun için boğmayız).***

Ancak bizden bir rahmet ile ve bir zamana kadar yaşatmak için olursa başka. Ancak o takdirde kurtarılırlar.

45- ***Onlara, "Önünüzdekinden ve arkanızdakinden sakının belki merhamet olunursunuz" denilince (yüz çevirdiler).***

46- ***Zaten onlara rablerinin âyetlerinden hiçbir âyet gelmedi ki onlar ondan yüz çeviriciler olmasınlar.(hepsini inkâr ettiler)***

47- ***(O) İnkâr edenlere, "Allah'ın size verdiklerinden siz de Allah yolunda harcayın" denilince, inkâr edenler iman edenlere dediler ki: "Allah'ın dilediği zaman doyurabileceği bir kimseyi biz mi doyuralım? Siz apaçık bir sapıklık içinde olanlardan başkası değilsiniz."***

Bu âyetin zındıklar hakkında indiği söylenir. Mekke'de birtakım zındıklar, sadaka ve yardım için teşvik edildiklerinde Allah fakir edecek, biz besleyeceğiz öyle mi? diye böyle küfür ederlermiş ki, bu zındıkların eski İran'dan aksetmiş olmaları gerektir.

48- ***Ve diyorlar ki; "Şayet doğru (söylüyor) iseniz, bu vaad ettiğiniz (azap) ne zaman gelecek?***

Bu ölülerin dirilmesi, bu Allah'ın huzuruna getirilme vaadinde eğer doğru iseniz. Yani böyle diyerek alay etmek isterler.

49- ***Onlar, kendi aralarında çekişip dururlarken onları yakalayıverecek tek bir haykırıştan başka bir şey beklemiyorlar.***

Fakat başka değil, bir tek çığlığa bakıyorlar. Ki ilk üfürülüşü, yani sûrun birinci üfürülüşü. Bir çığlık ki, onlar birbirlerine geçmiş çekişip dururlarken kendilerini alıverir.

50- *(O haykırış gelince de) Artık onlar ne bir tavsiyeye ve ne de kendi ailelerine geri dönmeye güç yetiremezler.*

Kıyamet, beklenmedik bir anda kopacaktır. Kimse onun ne zaman kopacağını bilemez. Allah Teâlâ bu bilgiyi kendisine saklamış, kimseye bildirmemiştir. Peygamberler de, melekler de bu sırrı bilmemektedir. Ne zaman kopacağı bildirilmiş olsaydı bile inkâr edenler yine inkârlarına devam edeceklerdi.

51- *Sura üfürülmüştür. Bir de bakmışsın ki onlar, kabirlerinden çıkmış Rablerine doğru koşuyorlar.*

52- *Dediler ki: "Vay başımız gelenler! Bizi kabirlerimizden kim kaldırdı (diriltti)? İşte Rahmanın vaat ettiği diriliş budur. Gönderilenler (Peygamberler) doğru söylemişler.*

Kabirlerimizden bizi kim çıkardı demeleri onların kabirde olduklarının farkında olduklarını ve gelecekte daha kötü bir yere gideceklerini bildiklerini göstermektedir.

53- *O, bir tek haykırıştan başka bir şey değildir. Bir de bakmışsın ki, onların hepsi topluca bizim huzurumuzda toplanılmışlardır.*

54- *İşte bugün hiç kimseye haksızlık edilmez. Siz de sadece yapmış olduklarınız ile cezalandırılırsınız.*

Aslında hiç kimsenin hesaba itiraz edecek gücü yoktur. Etse bile kendisine yardım edecek birini bulamaz. Ama yine de Yüce Allah insanlara zulme uğramayacaklarına, kendilerine hiçbir haksızlığın yapılmayacağına dair güvence veriyor. Çünkü insanlar özellikle de inkâr edenler büyük güçlere sahip olanların adil davranmadıklarına şahit olmuşlardır. Bunun için güç denildiğinde, zihinlerine zulüm ve haksızlık gelir.

55- *Bugün cennet ehli cidden bir eğlence içinde zevklenmektedirler.*

56- *Kendileri ve eşleri gölgeliklerde süslü koltuklar üzerinde kurulmuşlardır.*

57- *Orada onlar için hem meyveler var hem de onlara orada her istedikleri vardır.*

58- *Bir de çok merhametli olan Rabden sözlü selâm...*

Haberiniz olsun ki, cennetlikler, salih amellerle cennete sahip olurlar. Gerçi cennete girmek, esas itibarıyla Allah'ın lütfuyladır. Fakat "ancak yaptıklarınızın cezasını çekeceksiniz" buyurulması itibarıyla burada bu mânâ hatırlatılmıştır. "Meyve" denmesi de sırf zevkten çok, çalışmanın meyvesine işaret eder. Bir hadis-i şerifte Hz. Peygamber (s.a. .) demiştir ki: "Cennet ehli nimetleri içinde zevke ererlerken kendilerine bir nur parıldar, başlarını kaldırır bakarlar ki üzerlerinden Rab, kendilerini cemali-

nin şerefi ile şereflendirmiş. "Ey cennet ehli! Selam üzerinize olsun." buyuruyor. İşte ilâhî sözü budur. Bunun üzerine onlara nazar buyurur, onlar da O'na bakarlar ve baktıkları müddetçe diğer nimetlerden hiçbir şeye iltifat etmezler. Ta perdeleninceye kadar ki, o zaman da üzerlerinde ve yurtlarında nur bâki kalır."

59- *"Ey günahkârlar, bugün siz ayrılın!"*

60- *"Ey Âdemoğulları! Ben size,"Sakın şeytana tapmayın çünkü o sizin için apaçık bir düşmandır,*

61- *Siz, yalnız bana ibadet edin. İşte en doğru yol budur" diye emir vermedim mi?*

62- *"Buna rağmen o, sizden birçok nesilleri saptırmıştı. Siz hiç düşünmüyor muydunuz?"*

Fahreddin Razi bu ayetlerin tefsirinde "şeytana tapma" ifadesinin "şeytana itaat" anlamında kullanıldığına dikkat çeker. Çünkü sadece şeytana secde etmek değil ona itaat de yasaklanmıştır. Müslümanların Ulul-Emr'e itaati ise farklıdır. Zira Müslüman kendinden olan emir sahiplerine Allah Teâlâ emrettiği için itaat eder. Bu nedenle de aslında Allah Teâlâ'ya itaat etmiş olur. O halde meşruiyetini İslam'dan almayan bir güce itaat edilmez.

63- *"İşte bu, sizin tehdit edilip durduğunuz cehennemdir."*

64- *"Siz, inkâr etmenizden dolayı bugün oraya giriniz."*

65- *"Biz o gün onların ağızlarının üstünü mühürleriz. (Dünyada) Ne yapıyor idiyseler onların elleri bize söyler, kendi ayakları da buna şahitlik ederler."*

Hesap günü her şeyin ortaya çıkarılacağı bir gündür. Bu nedenle ağzın yalan söylemesi mümkün değildir. Eğer böyle düşünenler olursa ağzın mühürleneceği ve diğer uzuvların konuşacağı anlatılmaktadır.

66- *"Eğer biz isteseydik onların gözlerinin üzerine silme çeker dümdüz ederdik. Onlar yola dökülürlerdi, fakat nasıl göreceklerdi?"*

Bu da ahirete ait zannedilmiş ise de dünyaya ait bir tehdit olarak "bir tek çığlığa bakıyorlar" sözüne atfedilmiş olması, mânâ itibarıyla daha uygundur. Yani ahirette öyle olacağı gibi biz de dilersek şimdi o nankörlüğü yapan, "Allah dileseydi onları doyururdu" diyen kâfirlerin gözlerini büsbütün siler, kör ediverirdik de yola gelmekte yarış ederlerdi. Çünkü her küfredenin gözü kör edilivermiş olsaydı, bu bir sığındırma olur, hepsi imana gelirdi. Fakat o kâfirler nerden görecekler? Burada "görmez" kalb gözü ile tefsir edilmiştir. Yani o kadar ilâhî delilleri görmeyen o basiretsiz kâfirler, bunu böyle yapabileceğimizi idrak etmezler.

67- "Yahut isteseydik, biz onların şekillerini değiştirip kendi mekânlarında dondururduk. Ne ileri gitmeye ve ne de geri dönmeye güçleri yetmezdi."

Dilesek onları tam kuvvetleri çağında mesh de ediverir (kılıklarını değiştirir) oldukları yere donduruverirdik de ne geçebilir ne dönebilirlerdi. Şu halde böyle irade buyurulmuyorsa, yapılamayacağından değil, cezaları ahirette verileceği içindir. Bununla beraber:

68- Biz, her kime uzun ömür verirsek onu yaratılışta eksiltiriz (vücut kuvvetten düşer.) Onlar akıllarını kullanmıyorlar mı?

Gençlik çağında almayıp uzun ömürle yaşatıyorsak yaratılışta tepesi üstü dikiyoruz. Yani başlangıçtakinin, gençliğin aksine olarak günden güne kuvvetten düşürüp zayıflığını artırıyor, ölüme doğru yürütüyoruz. Hâlâ akıllanmayacaklar mı? Bunu yapan kudretin daha önce o gözleri silmeyi ve kılık değiştirmeyi de yapabileceğini anlayıp da doğru yolu tutmayacaklar mı?

69- Biz ona şiir öğretmedik,(bu) ona yakışmaz da. O (kitap), sadece bir öğüt ve (Allah'ın hükümlerini) açıklayan bir Kur' andır ki,

Biz ona, yani peygambere şiir öğretmedik. Bu söylenenleri bir şiir saymamalıdır. Kur'ân'ın ne söz olarak, ne de mânâ olarak şiir olmadığı açıktır. Bir kere Kur'ân'ın sözlerinde şiir sözünün vezin ve kafiyesi yoktur. Mânâ bakımından ise şiir, gerçek olup olmadığı aranmaksızın hoşlandırmak veya tiksindirmek, coşturmak veya küstürmek gibi hisleri gıcıklayan hayalî kuruntulara, zanna dayanan kıyaslara, duygu oyunlarına aittir. Kur'ân ise Hakk'ın doğru yolunu gösteren hikmetler ve hükümler ile irfan nuru, kesin iman rehberi bir ilâhî yadigârdır. Fakat kâfirlerin birçokları onu bir şiir gibi düşünmek ve düşündürmekte ısrar ettikleri ve bu şekilde peygamberi bir şair gibi tanıttırmak istedikleri için buyuruyor: "Biz ona şiir öğretmedik. Hem o, ona yaraşmaz da. Çünkü "Şairlere gelince onlara da azgınlar uyar." (Şuara, 224). Ne peygamberlik makamına şairlik yaraşır, ne de Kur'ân'a şiir demek.

O Kur'ân başka değil, ancak bir zikir; sırf Allah tarafından bir öğüt ve irşad ve apaçık bir Kur'ân'dır. İbadetlerde ve ibadethanelerde okunacak Allah kelâmıdır.

70- O (peygamber), diri olan insanları uyarsın ve kâfirler üzerine de söz (azap) gerçekleşsin (diye ona indirilmiştir).

Hayatı, yani aklı, duygusu olanı korkutup, gafletten uyandırmak, küfürde ısrar ile kâfirlik edenler aleyhine azab sözünün hak olması için. Bundan önce çoklarına olduğu gibi azab ile hükmün vacib olması için.

26. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Büyüklere ve fazilet sahiplerine saygı göstermek

« يَؤُمُّ الْقَوْمَ أَقْرَؤُهُمْ لِكتَابِ اللّٰهِ ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِراءَةِ سَواءً ، فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ ، فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً ، فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً ، فَإِنْ كانُوا فِي الهِجْرَةِ سَوَاءً ، فَأَقْدَمُهُمْ سِنّاً وَلا يُؤَمَّنَّ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي سُلْطَانِهِ ، وَلا يَقْعُدُ فِي بَيْتِهِ على تَكْرِمَتِهِ إِلاَّ بِإِذْنِهِ»

Ebû Mes'ûd Ukbe b. Amr el Bedrî el Ensârî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Cemaate Allah'ın kitabını en iyi (bilen ve) okuyan imam olsun. Okumada eşit seviyede iseler sünneti en iyi bilen (imam olsun). Sünneti bilmede eşit seviyede iseler önce hicret eden (imam olsun). Hicret hususunda da eşit seviyede iseler yaşı büyük olan (imam olsun). Kişi başkasının yetkili olduğu bir yerde o kişiye imam olmasın. Misafir de ev sahibinin izni olmadan yerine oturmasın." (1)

Müslim'in başka bir rivayetinde "Yaşı büyük olan" yerine "Islâma önce giren" ibaresi vardır.

Başka bir rivayette de şöyledir:

"Cemaate Allah'ın kitabını en iyi bilen ve okuyan imam olsun. Okumada eşit seviyede iseler önce hicret eden imam olsun. Hicrette de eşit seviyede iseler yaşı büyük olan imam olsun."

1) Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İslami hizmetlerdeki görevlendirmelerde ölçü alınacak bazı kıstaslar vardır. Bir göreve atanacaklar arasında bazı ölçülere dikkat ederek atama yapılır. Atamalarda, o görevlere en layık olanlar atanacaktır. Bu özellikleri şu başlıklar altında toplamak mümkündür:

a. Allah'ın kitabını en iyi bilen ve okuyanlar önceliklidir.

b. Bunda aynı seviyede iseler, bunlar arasından sünneti en iyi bilen tercih edilir.

c. Bunda da eşit seviyede iseler, hicreti önce yapanlar tercih edilir. Müslümanlar Mekke'den Medine'ye hicret ettiklerinde, ilk gurubu imanı en yüksek olanlar oluşturmuşlardı. Yani arkasına bile bakmadan sırf Allah için memleketini ve her şeyini bırakarak hicret etmişlerdi. Daha sonra hicret edenler ise, ilk gurubun hicretinden cesaret alanlardı. Bu ölçü, İslam'ın kıdeme verdiği önemi de göstermektedir. Demek ki, kıdem önemli bir ölçüdür. Hizmetlere daha once başlayanlar, görevlendirmelerde sonrasında başlayanlara göre daha önceliklidirler.

d. Hicrette de eşit iseler, o zaman yaşı büyük olanlar tercih edlir. Demek ki, yaş da önemli bir ölçüdür. Yaşı ilerlemiş olanlar, tecrübe, doğru karar verebilme, nefsine uymama konularında daha öndedirler.

e. Bulunulan beldenin yerlileri de yabancıya göre üstün durumdadırlar. Çünkü o beldeyi ve şartlarını diğerinden daha iyi bilmektedirler.

Bir görev verileceği zaman bu özelliklere sahip olanlar var iken, diğerlerine görev verilemez. Bu özelliklerde olmamasına rağmen görev verilmesi de beklenmez. Bu gibi durumlarda görev kendisine verilse bile, kendinden daha layıklar olduğu için görev kabul edilemeyebilir.

كان رسولُ اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم يَمْسحُ مَناكِبَنَـا في
الصَّلاةِ وَيَقُولُ : « استَوُوا وَلا تَخْتلِفُوا ، فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ ، لِيَلِني مِنكُمْ أُولوا
الأَحْلامِ والنُّهَى ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهم ، ثُمَّ الذين يلونَهم »

Ebû Mes'ûd Ukbe b. Amr el Bedrî el Ensârî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) namazdan önce omuzlarımıza dokunur ve:

"Safları düzgün tutunuz. İleri-geri durmayınız. Değilse kalpleriniz

birbirini tutmaz. Namazda içinizdeki en olgun kişiler bana yakın dursunlar. Sonra onlardan sonrakiler. Sonra da onlardan sonrakiler (dursun)." *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Namaz saflarında yer alırken bile olgunluk bir ölçü olursa, görevlendirmelerde daha fazla ölçü olur.Yönetimlerde en üst kademeye en layık olanlar, diğerlerine ondan sonrakiler, diğerlerine de onlardan sonrakiler atanırlar.

2. Hz. Peygamber (sav) bu tavsiyeyi özellikle yapmış, herkes haddini bilsin diye buyurmuştur.

« لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا ، وَيَعْرِفْ شَرَفَ كَبِيرِنَا »

Amr b. Şuayb babasından, O da kendi babasından (ra)'dan rivayet ettiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah)sav)şöyle buyurdu:

"Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimizin kadr u kıymetini bilmeyen bizden değildir." (3)

Ebû Davud'un bir diğer rivayetinde de **"Büyüklerimizin hakkını tanımayan bizden değildir."** şeklindedir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Büyüklere saygı göstermek Müslüman'ların önemli özellikleridir. Bunu ihlal edenler bizden değildir. Kendinden hem yaş ve hem de bilgi ve tecrübe açısından daha ilerde olanlara saygı göstermeyenler bizden değildir. Bunlar cahiliye adetleridir. Büyüklerin hakları yukarıdaki hadiste açıklanmıştı. Bu ölçüler bir kişinin büyük olduğunu, fazilet sıralamasında diğerlerine göre daha ileride olduklarını gösterir. Bu gibi olanlara saygı göstermek gerekir.

2. Büyüklerin hakları ihlal edilemez. Onların layık odukları görevlere göz dikilemez. Onlarla yarışa girilemez. Onlara saygısızlık edilemez.Onların yanlarında yüksek sesle konuşulamaz.

2) Müslim

3) Müslim; Hadis hasendir, sahihtir

26. DERS

DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 4

4. Yumuşak Huylu Olmak

İnsanları iyi anlayıp onlarla güzel ilişkiler kurmak isteyen bir davetçi, onlara karşı yumuşak davranmaya ve kırıcılıktan uzak olmaya son derece dikkat etmelidir. Çünkü insanlar kaba ve sert insanlardan uzaklaşmakta ve onlardan nefret etmektedir.

Bakınız Cenabı Hak bu konuda ne kadar güzel buyurmaktadır:

"Eğer sert ve katı yürekli olsaydın onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Öyle ise, onları affet, bağışla ve onlarla işler konusunda istişare et..." (Al-i İmran, 159)

Şurası bir gerçek ki, herhangi bir kimse sadece birtakım fikir ve nazariyeleri bilip anlatmakla davetçi olamaz. Gerçek bir davetçi olabilmesi için bildiklerini de fiilen yaşamalı ve ahlaki olarak etrafındakilere davasını gösterebilmelidir. Yaşantısıyla temsil ettiği yüce davanın tercümanı ve pratik bir örneği olmalıdır.

İnsanlardan ayrı yaşamak ve sadece birtakım delilleri onlara aktarmakla da gerçek bir davetçi olunamaz. Çünkü davasını insanlara sunmak isteyen, onlarla iç içe yaşamalı ve davasını yaşayarak göstermelidir. Her türlü meşru vasıtalardan yararlanarak insanların hidayetine vesile olmaya gayret sarf etmelidir. İşte bütün bu özellikler davetçinin insanlara karşı şefkatli, merhametli, yumuşak huylu ve hoşgörülü olmasını gerektirmektedir. Etrafındakileri cehaletin karanlıklarından kurtarmak için onlara karşı İslam'ın nimetlerini en güzel bir şekilde yaşayarak sunmalıdır. Hiçbir zaman insanlarla alakayı kesmeden onlarla herhangi bir sertleşmeye veya kabalığa sebebiyet vermeden davasını takdim etmelidir. Tabii ki, bu sayılanlar öyle kolayca başarılabilen işler değildir. Onun için her şeyden

önce dava erinin yumuşak huya ve merhametli bir kalbe ihtiyacı vardır.

"... Sen kötülüğü en güzel bir şekilde önle. o zaman göreceksin ki; daha önce seninle arasında düşmanlığı olan dahi en yakın bir dostun olmuştur." (Fussilet, 34)

"Onlar ki bollukta da darlıkta da Allah yolunda sadaka verirler. Kızgınlıklarını yenerler ve insanları da affederler. Allah ihsan edenleri sever." (Al-i İmran, 134)

"Sonra iman edenler ve sabrı ve merhameti tavsiye edenler." (Beled, 17)

"Allah'ın kulları yeryüzünde yürürken tevazu ve alçak gönüllü olarak yürürler. Cahiller onlara sataşınca size selam olsun derler." (Furkan, 63)

En güzel davetçi hiç şüphesiz ki, Hz. Muhammed (s.a.v.) idi. O insanların en alçak gönüllü olanı ve en merhametlisiydi. İşte bu özelliğinden dolayı insanlar ona kalplerini açtı ve tabi oldular. Allah'ın Resulü hem yaşantısıyla ve hem de sözleriyle insanlara karşı nasıl yumuşak davranılacağını sahabelerine öğretiyordu.

O şöyle buyuruyor:

"Allah her işte yumuşak huyluluğu sever." (1)

"Allah merhametlidir ve merhameti sever, Allah yumuşak huyluluğa karşı verdiği sevabı, sert huyluluğa vermemiştir. Hatta yumuşak huyluluğa verdiği sevabı hiçbir huya karşı vermemiştir." (2)

"Yumuşak huyluluk bir şeyde oldu mu onu süsler, yumuşaklığın olmadığı her şey de katılık ve sertliktir." (3)

"Kime yumuşak huyluluktan bir nasip verilmişse ona hayırdan bir pay verilmiştir. Kime de yumuşak huyluluktan bir şey verilmemiş ise ona da hayırdan hiçbir şey verilmemiştir." (4)

"Allah'ın, ne ile evleri şereflendirdiğini size haber vereyim mi?" Sahabeler de: "Evet ya Rasulullah" deyince, o da: "Sana kaba davranana senin yumuşak davranman; sana zulmedeni senin affetmen, sana vermeyene senin vermen ve sana gelmeyene senin gidip ziyaret etmenlerdir." buyurdu." (5)

"Kendisini kızdıran kimseye karşı yumuşak huylu muamele eden kimseye Allah'ın muhabbeti vacip olur."

1) Buhari Müslim
2) Müslim
3) Müslim
4) Tirmizi
5) Tırmizi

Allah Resulünün bu mübarek sözlerinden başka bir de fiilen yaşayarak insanlara karşı yumuşaklık göstermesi vardır ki, bunlar sayılamayacak kadar çoktur. Biz birkaç örnekle yetineceğiz.

Enes (r.a.) anlatıyor:

"Bir gün Allah Resulüyle yürüyordum. Onun üzerinde Necran'lılara mahsus bir elbise vardı. O elbisenin yaka kısımları gayet sert idi. Bir bedevi gelerek Allah resulünün yakasından tuttu ve kendine doğru çok sert bir şekilde çekti. Bir taraftan "Ey Allah'ın Resulü senin elindeki Allah'ın malından bana da ver" diyordu. Allah Resulü ona döndü ve gülümsedi. Daha sonra da o bedeviye istediği kadar mal verilmesini emretti." (6)

Şehit İmam Hasan el-Benna der ki:

"Tıpkı meyve veren bir ağaç gibi olun ki, insanlar onlara taş atarlar da onlar insanlara meyve atarlar."

6) Buhari-Müslim

26. DERS

KAVRAMLAR

İktidar-İtaat, Yahudi ve Hristiyanları Dost Edinmek

İbadet ve velâyet şuuru, her Müslümanın hassasiyetle koruması gereken, kardeşlik hukukunun temelini teşkil eder. Bunun için her mükellef, hevâ ve heveslerini bir kenara bırakmak ve hakikate teslim olmak mecburiyetindedir. Nitekim Seyyid Şerif Cürcanî, bu mahiyeti dikkate alarak: "Hevâ ve heveslerine muhalefet edip, Allahû Teâla (cc)'ya teslim olan mükellefin davranışlarına ibadet denilir."(1)tarifini esas almıştır. Dolayısıyla velâyet anlayışı ile ibadet arasında ince bir bağ vardır.

Vela kelimesi Arapça olup lûgatta, bir şeyi meydana getirmek veya iki şey arasında kendilerinden olmayanın bulunmaması, sahip, sevgi, dostluk ve yardımlaşma gibi mânâlara gelir(2). Örfen veli; Allahû Teâla (cc)'ya tahkikî imanla bağlanan kimse demektir.(3) İbn-i Abidin: "Velâyet, başkası üzerine ister-istemez sözünü geçirmektir. Bu söz velâyetin fıkhî tarifidir. Nitekim Bahır'da da böyle denilmiştir. Yoksa, lûgat itibariyle mânâsı sevgi ve yardımdır. Nitekim Muğrib'te beyan edilmiştir."(4) diyerek meseleyi izah etmiştir. Velâyet hakkı, bazı sebeplerle gündeme girer. Genel olarak, aile içerisinde karabet (akrabalık) ve ümmet içerisinde imamet sebebi zikredilmiştir.

İslâm fıkhında velâyet; başkasının üzerine ister-istemez sözünü geçirmeyi ve itaat edenle-emri veren arasındaki ilişkileri konu alır. Aile içerisinde baba, velâyet hakkına haizdir. Çocuklarının velisi durumundadır.

1) Seyyid Şerif Cürcanî, et-Ta'rifat, Ist. ty. Kaynak Yay., sh.146.
2) Râğıb el-Isfahanî, el-Müfredat fi Garibi'l Kur'ân, İst.1986, Kahraman Yay., sh. 837.
3) İbn-i Hümam, Fethû'l-Kadir, Beyrut: 1315, c. II, sh. 837.4
4) İbn-i Abidin, Reddü'l Mulıtar Ale'd Dürri'l Muhtar, İst.1983, c. V, sh. 358.

Günümüzde kullanılan "vâli" kavramı; "aynı şehirde oturan bütün insanların meşrû haklarını koruyan veli" mânâsınadır. İster seçimle, ister tayinle gelsin; o şehirdeki insanlara (muktedir olduğu müddetçe) velâyetin gerektirdiği hizmetleri yapmak durumundadır. Müslümanların irade beyanına (bey'atına) dayanarak; siyasî ve ictimaî bütün ihtiyaçlarını karşılayan kimseye veliyyü'l emr denilmiştir. Bunu İslâmî devletin başkanı şeklinde ifade etmek mümkündür. Hilâfet, imamet-i kübra, sultan ve ulu'lemr gibi kavramlarla da aynı mahiyet gündeme getirilmiştir.

İslâm fıkhındaki velâyeti izah edebilmek için, iki suale cevap bulmak mecburiyetindeyiz Birincisi: "Bir Müslüman; kime, nasıl ve hangi şartlarda itaat etmek zorundadır? Dolayısıyla itaat hangi hâllerde farz, vâcip veya müstehaptır?" İkincisi: "Bir Müslüman, kimlerin velâyetini reddetmek mecburiyetindedir?"

a) Mü'minler birbirlerinin velileridir: Kelime-i Şehadeti ikrar ve tasdik eden her mü'min (ister erkek, ister kadın olsun) birbirlerinin velisidir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar birbirlerinin velileridir. Bunlar (insanlara) iyiliği emrederler, (onları) kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve Rasûlü'ne itaat ederler. İşte bunları (mü'min erkek ve kadınları) rahmetiyle yargılayacaktır. Çünkü Allah azizdir ve hakîmdir."***(5) hükmü beyan buyurulmuştur. Bilindiği gibi İslâmî siyasetin temeli, iyiliklerin hâkim kılınması ve kötülüklerin ortadan kaldırılmasıdır. Fûkaha "İnsanları dünya ve ahirette kurtulacakları yola irşad etmekle, onların salah ve menfaatleri için çalışmaya siyaset denilir."(6) tarifini getirmiştir. İbn-i Abidin: "Siyaset-i âdile, halkın (insanların) haklarını zâlimlerin elinden kurtaran, zulüm ve fenalıkları defeden, fitne ve fesad ehlini men eden siyasettir ki, şeriattan sayılır" diyerek meselenin önemine işaret etmiştir.

Mü'min erkek ve kadınlar birbirlerinin velisidir. Bu velâyet, Allahû Teâla (cc)'ya ve Rasûlü'ne itaatin ortaya çıkardığı dostluk ve yardımlaşmayı beraberinde getirir. Yine bir başka âyet-i kerimede: "Allah iman edenlerin velisidir. Onları karanlıklardan (zulûmattan) kurtarıp, nûra çıkarır. Küfredenlerin velisi ise tâgûttur. O da kendilerini nûrdan (ayırıp) karanlıklara çıkarır. Onlar cehennemin arkadaşlarıdır. Onlar orada, bir daha çıkmamak üzere ebedi kalıcıdırlar."(7) hükmü beyan buyurulmuştur.

Siyasî velâyetin tabiî sonucu olarak Müslümanların kendi içlerinden

5) Tevbe sûresi: 71.
6) İbn-i Abidin, a.g.e., c. VIII, sh.186.
7) Bakara sûresi: 257.

bir emir seçmeleri ve emaneti ehline teslim etmeleri farzdır. İbn-ı Hümam, "Mü'minlerin kendi içlerinden bir imam (emir) seçmelerinin sebebi; İslâm'ın emirlerini (ibadetlerini ve hükümlerini) hakkı ile edâ etmektir."(8) diyerek, sebebi izah etmiştir. Sünen-i Darimi nin mukaddimesinde, Hz. Ömer (ra)'in bir tesbitine yer verilmiştir. Hz. Ömer (ra) diyor ki: "Muhakkak ki İslâm İslâm olmaz, cemaat olmadıkça. Cemaat cemaat olamaz, emiri olmadıkça!... Emir emir olamaz ona itaat olmadıkça."(9) Bu tesbit; hesap gününü düşünen her mükellefin üzerinde hassasiyet göstermesi zarurî olan bir noktaya işaret etmektedir.

Bilindiği gibi velâyet; insanlar arasındaki ilişkileri (hak ve adalet ölçüleri içerisinde) düzenlemeyi beraberinde getirir. Esasen Allahû Teâla (cc)'nın tekliflerinin tamamı "emanet" hükmündedir. Mü'minler bu emâneti korumak ve imtihanı kazanmak için, bütün gayretlerini sarfetmek mecburiyetindedirler. Kur'ân-ı Kerîm'de: "Şüphesiz ki Allah size emanetleri ehline vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adâletle hükmetmenizi emreder. Allah bununla size hakikati ne güzel öğüt veriyor. Şüphe yok ki Allah hakkı ile işitici, (bütün yaptıklarınızı) hakkı ile görücüdür. Ey iman edenler!.. Allah'a itaat edin. Eğer birşey hakkında çekişirseniz (ihtilâfa düşerseniz) onu Allah'a ve peygamberine döndürün. Eğer Allah' a ve ahiret gününe inanıyorsanız (mutlaka böyle yapınız). Bu hem hayırlı, hem netice itibariyle daha güzeldir."(10) hükmü beyan buyurularak velâyetin temel noktaları gündeme getirilmiştir.

Sonuç olarak: Bir müslümanın; kime nasıl ve hangi şartlarda itaat edeceği, kat'i nasslarla belirtilmiştir. Mü'minler, Allahû Teâla (cc)'ya Rasûlü (sav)'ne ve kendi içlerinden seçtikleri ulû'lemr'e itaat etmekle yükümlüdürler.

b) Müslümanların; yahudileri, hıristiyanları ve müşrikleri veli edinmeleri kesinlikle haramdır. Zira kâfirlerin mü'minler üzerinde velâyet hakları yoktur. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Ey iman edenler!.. Yahudileri de, nasranileri de kendinize veli edinmeyin. Onlar ancak birbirlerinin velileridir. İçinizden kim onları veli edinirse, o da onlardandır. Şüphesiz ki Allah o zalimler gürûhuna muvaffakiyet vermez."***(11) hükmü beyan buyurulmuştur: Buradaki "veli edinme", karşılıklı (şahsî) ilişki değildir. Yahudileri ve hıristiyanları; siyasî iktidar haline getirmek haram kılınmıştır.

8) İbn-i Hümam, Kitabû'l-Müsayere, İst. 1979, Çağrı Yay., sh. 265.
9) Sünen-i Darimî, İst. 1401, Çağrı Yay., sh. 79, Mukaddeme: 26.
10) Nisâ sûresi: 58-59.
11) Maide sûresi: 51.

Sadece yahudiler ve hıristiyanlar değil, hiçbir kafirin mü'minler üzerinde velâyet hakkı yoktur. Zira onların velisi tâgûttur. Nitekim bir başka âyet-i kerime'de: *"Üzerlerine Allah'ın ismi anılmayanlardan yemeyiniz. Çünkü bu muhakkak ki bir fısktır. Filhakika şeytanlar sizinle mücadele etmeleri için kendi dostlarına (velilerine) mutlaka telkinde bulunurlar. Eğer onlara itaat ederseniz, şüphesiz ki siz de müşriklerden olursunuz."*(12) hükmü beyan buyurulmuştur. İmam-ı Kurtubî, bu âyetin tefsirinde müşriklerin demogojileri üzerinde durmuştur. İbn-i Arabî "Bir mü'min, herhangi bir müşrike itikadda (iman esaslarında) itaat ettiği takdirde, müşrik olur. Şayet fülen (amil olarak) itaat eder, ancak akidesi selim tevhid ve tasdik üzere olursa, bu kimse haram işlemektedir ve âsidir."(13) diyerek, önemli bir inceliğe işaret etmiştir.

Kat'i nasslarla sabittir ki; mü'minlerin, kâfirleri veli edinmeleri haramdır. Mü'minler, sadece ve sadece kendi kardeşlerini veli edinmek durumundadırlar. Nitekim bir âyet-i kerimede:

"Ey iman edenler!.. Kendi kardeşlerinizden başkasını veli edinmeyiniz. (çünkü) Onlar (küfredenler) size şer ve fesad yapmakta hiç kusur etmezler, size sıkıntı verecek şeyleri arzu ederler. Hakikat onların (kin ve) buğzları ağızlarından (taşıp) meydana vurmuştur. Göğüslerinde gizlemekte oldukları (düşmanlık) ise daha büyüktür. Size âyetlerimizi açıkladık, eğer düşünürseniz!.."(14) hükmü beyan buyurulmuştur.

Hz. Âdem (as) ile başlayan insanlık tarihinde, değişmeyen bazı hususlar vardır. Her kavme; kendi içlerinden ve kendi dilleriyle konuşan peygamberler gönderilmiştir. Yaptıkları tebliğin mahiyeti aynıdır. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: *"Andolsun ki, biz her kavme: `Allah'a ibadet edin. Tâgûta kulluk etmekten kaçının diye (tebliğat yapması için) bir peygamber göndermişizdir."* (15) buyurulmuştur. Tâgûta iman eden ve onun (tâgûtun) siyasî iktidarını meşru sayan bir kimse, velev ki alnını secdeden kaldırmasa bile, ibadet etmiş sayılmaz. Zira itikadı sahih değildir. Velâyet, İslâm dininin temel rükünlerinden birisidir. Velâyet noktasında hassasiyet göstermeyen ve tâgûtun velâyetini tasdik eden bir kimse, cahiliye ölümü ile ölür. Bu mahiyet asla unutulmamalıdır.

12) En'am sûresi:121.
13) İmam-ı Kurtubî, el-Camü li Ahkâmi'l-Kur'ân, Kahire:1967, c. VII, sh. 77-78.
14) Âl-i İmrân süresi: 118.
15) Nahl sûresi: 36.

27. DERS

TEFSİR

Hayvanları Sizin Emrinize Biz Verdik

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيْنَآ اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا
مَالِكُونَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَاْكُلُونَ ﴿٧٢﴾
وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ؕ اَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَاتَّخَذُوا مِنْ
دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ ۙ وَهُمْ
لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾ فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ اِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾ اَوَلَمْ يَرَ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَاِذَا
هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ؕ قَالَ مَنْ
يُحْيِ الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِيْٓ اَنْشَاَهَآ اَوَّلَ
مَرَّةٍ ؕ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۙ ﴿٧٩﴾ اَلَّذِيْ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْاَخْضَرِ
نَارًا فَاِذَآ اَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾ اَوَلَيْسَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ ؕ بَلٰى وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ
﴿٨١﴾ اِنَّمَآ اَمْرُهٗٓ اِذَآ اَرَادَ شَيْـًٔا اَنْ يَقُولَ لَهٗ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾
فَسُبْحَانَ الَّذِيْ بِيَدِهٖ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

71- Bizim kendi kudretimizden onlar için nice dört ayaklı hayvanlar yarattığımızı ve kendilerinin de o hayvanlara bu sayede sahip olduklarını onlar görmüyorlar mı?

Önceki ayet-i kerimelerde şirk inancının tutarsızlığı anlatıldıktan sonra şimdi de Allah Teala'nın müşrikler üzerindeki nimetleri ve onların nankörlükleri dile getiriliyor.

72- Biz, o hayvanları onlara itaatkâr kıldık, onların binekleri o hayvanlardandır. Kendileri de onlardan (etinden) yiyorlar.

73- Onlar için o hayvanlarda daha birçok menfaatler ve içecekler de vardır. Onlar hâlâ şükretmezler mi?

Yüce Allah bu ayet-i kerimelerde insanların yararı için büyük ve küçükbaş hayvanları yaratan ve onları insanların hizmetine sunanın kendisinin olduğunu beyan ediyor. Eğer Allah Teala itaat ettirmese, insanın ata, deveye, fil'e, öküz vb. hayvanlara güç yetirmesi mümkün olmazdı.

74- Onlar, belki kendilerine yardım olunur diye Allah'tan başka ilahlar edindiler.

75- Onlar (ilâhlar), onların yardımına güç yetiremezler. Aksine kendileri onlar (ilâhlar) için hazırlanmış askerlerdir.

Bütün şirk koşmalarda temel amaç, ortak koşulanlardan yardım ummaktır. Oysa ortak koşulanların böyle bir gücü yoktur. Aksine ortak koşanlar, ortak koşanlar için hazır bir kuvvettir. Onlara hizmet ederler. Eğer bir yararlanma sözkonusu ise yararlananlar, ortak koşulanlar (putlar) dır.

76- Onların sözleri seni asla üzmesin. Elbette biz onların gizledikleri de açığa çıkardıklarını da biliyoruz.

Burada müşriklerin uzlaşmaz tutumlarına, putlara tapmalarına üzülen Resulullah (sav) Efendimize bir teselli velimiştir. Sözün anlamı şudur: Ey Muhammed! Sen hiç üzülme. Onların yaptıkları cezasız bırakılacak değildir.

77- İnsan, bizim kendisini bir nutfe (sperm)den yarattığımızı görmüyor mu ki, birden bire o (bize) apaçık bir düşman kesiliverdi?

Ahireti inkâr eden kimse kendisinin bir nutfeden, çıplak gözle görülemeyecek kadar küçük bir meninin yumurta ile birleşmesinden yaratıldığını görmüyor mu?

78- O, kendi yaratılışını unuttu hatta "Çürüyüp dağılmış kemikleri kim diriltecek?" diyerek bir de bize misal verdi.

Kâfir adam çürümüş kemikleri diriltmenin Allah için zor olduğunu sanır.

79- Deki: "O kemikleri ilk defa kim yarattı ise onları yine O diriltecek. Çünkü O, her türlü yaratmayı en iyi bilendir."

Rivayet olunuyor ki Ubey b. Halef, Hz. Peygamber (sav)'in huzuruna bir çürümüş kemikle gelmiş, onu eliyle ufalayarak "Allah bunu böyle çürüdükten sonra diriltir der misin?" demiş. "Evet, seni de diriltir ve ateşe kor." buyurmuş ve bu âyet, bu sebeple inmiştir. Ve O, yaratmanın hepsini hakkıyla bilir. Yani her yarattığını bütün incelikleriyle, her birinin toplanan ve dağılan bütün parçaları, usul ve fürûu (aslı ve dalları), durumları, halleri, nicelikleri, miktarları, her türlü özellikleriyle bilir. Her yaratmayı, yaratmanın her türlüsünü bilir. Maddeli maddesiz, âletli âletsiz, örnekli örneksiz, gerek ilkin, gerek sonra her çeşidini bilir. Bütün mesele bundan ibarettir.

80- O ki, size yeşil ağaçtan bir ateş yaptı da siz ondan tutuşturup duruyorsunuz.

O Allah, size yeşil ağaçtan bir ateş yaptı. Meşhur olan bu ağaç "merh" ile "afar" denilen iki ağaçtır ki, ikisi de yemyeşil, suları damlarken merh çakmak yerinde afare sürtülmek suretiyle ateş çıkarılır, bedevîlerce bilinmektedir.

Bazı tefsirciler demişlerdir ki, ağaçtan maksat cinstir. Merh ve afar misal yoluyla anılmıştır. Ancak burada dikkate değer nokta şudur ki, bundan maksat ağaçtaki odun veya kömürü göstermek değil, sürtme ve temas ile yeşil ağaçtan meydana gelen hararet ve tutuşmayı anlatmaktır. Bu ise şimdi bildiğimize göre bir elektrik olayıdır. Demek ki bu şekilde âyet elektriğe işaret etmiş ve bu işaretten "ol" emrini anlamaya zihinleri yaklaştırmak için bir misal de verilmiş oluyor. Yani bilfiil deneyle bildiğiniz şüphesiz bir ateş. Demek ki sırf teorik akıl ile bilinemeyecek gerçekler deneyle ortaya çıkar.

81- Ya gökleri ve yeri yaratan, onlar gibisini yaratmaya kâdir değil midir? Elbette kâdirdir. O her şeyi yaratandır, bilendir.

Hem o gökleri ve yeri, yani bütün şu âlemi yaratmış olan Allah, onların benzerini, onlar gibisini, yani o çürümüş insanlar gibi küçüğünü, hatta bütün o âlemin benzerini diğer bir yaratış ile yine yaratmaya kâdir değil midir? Evet kâdirdir. Ve O, öyle yaratan, öyle bilendir.

82- O'nun işi bir şeyi istediği zaman ona sade "Ol" demektir, o oluverir.

83- *Her şeyin, her türlü sahipliği kudret elinde olan (Allah) her türlü noksanlık ve acizlik ithamlarından uzaktır ve siz de O'na döndürüleceksiniz.*

O halde tesbih O'na, her şeyin hükümranlığı elinde bulunan, her şeyde dilediği gibi tasarruf eden Sübhan'a (şanı yüce Allah'a)'dır. Hep de döndürülüp O'na götürüleceksiniz. O'na Yasin sahibi (Habib Neccar) gibi koşa koşa iman ve İslâm ile kendi rızasıyla dönüş yaparak, bağışlanmaya ve ikrama kavuşmak istemeyenler de sonunda zorla döndürülecekler, yakalanıp O'nun yüce huzuruna götürülecekler, hesapları görülüp cezaları verilecektir.

Surenin içeriği hatırlanacak olursa, Yâsîn suresinin içeriğine uygun muhteşem bir ayetle son bulduğu görülecektir.

27. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah'ın rahmetini ummak

« مَنْ شَهِدَ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَـرِيكَ لَـهُ ، وأَنَّ مُحمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وأَنَّ عِيسى عَبْدُ اللّٰهِ وَرَسُولُهُ، وَكَلِمَتُـهُ أَلْقاهـا إِلى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ، وأَنَّ الجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ ، أَدْخَلَهُ اللّٰهُ الجَنَّةَ عَلى ما كـانَ مِنَ العَمَلِ »

Ubâde b. Sâmit (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kim 'Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir. Ortağı yoktur. Muhammed Onun kulu ve Rasulüdür. İsa Allah'ın kulu, Rasulü, Meryem'e ilka ettiği Kelimesidir ve O'ndan bir ruhtur. Cennet haktır. Cehennem haktır.' diye şehadet ederse ameli ne olursa olsun Allah onu cennete sokar." (1)

Müslim'in başka bir rivayetinde de şöyledir:

"Kim 'Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın Rasulüdür' diye şehadet ederse Allah ona cehennemi haram kılar."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yukarıdaki hadise göre bir Müslüman'ın akaidi doğru olduğu takdirde amellerinde eksiklikler bile olsa sonuçta cennet'e girecektir. Önemli olan insanın doğru bir akaide sahip olmasıdır. İnsan, İslam'ın kendinden istediği iman esaslarına kalben inananacak, bütün mesele budur. Ancak Müslümanların bazıları, yaptıkları hatalar karşısında, dünyada kendisini

1) Buhari ve Müslim

temize çıkarsın diye, yanlışlıklarını savunmaya başlar ve akaid konusunda yanlışa düşerler. Bir kişi düşünün ki, yaptığı hatalarına kılıf uydurmaya çalışıyor olsun. Bunu yapacağına, ' bu, benim hatamdır, ama doğrusu şöyledir' demesi gerekir. Onu günahlarına karşı yaptığı te'viller bu dünyada belki temize çıkarabilir, fakat hesap gününde bu yanlışlıklarının karşılığını çok ağır ödeyebilir.

2. İslam'a giriş, doğru ve sahih akaid ile olur.Bunu doğru bilir ve doğru inanır ise, kurtuluşun birinci basamağını çıkmış olur. Amellerinin eksikliklerinin hesabı Allah'a kalmıştır. İsterse affeder, istemez ise cezalandırır. Yüce Allah'ın rahmet ve mağfiretine inanırız. O, merhamet sahibidir, kullarına eziyet etmekten hoşlanmaz.

« يقولُ اللّهُ عزَّ وجَلّ: مَنْ جاءَ بالحَسَنَة ، فَلَهُ عَشْرُ أَمْثالِها أَوْ أَزْيَدُ ، ومَنْ جاءَ بالسَّيِّئَة ، فَجَزَاءُ سَيِّئَة سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا أَوْ أَغْفِرُ . وَمَنْ تَقَرَّبَ مِنِّي شِبْراً ، تَقَرَّبْتُ مِنْهُ ذِرَاعاً ، ومنْ تَقَرَّبَ مِنِّي ذِرَاعاً، تَقَرَّبْتُ مِنْهُ باعاً، وَمَنْ أَتاني يمشي ، أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً ، وَمَنْ لَقِيَنِي بِقُرَابِ الأَرْضِ خَطِيئَةً لاَ يُشْرِكُ بِي شَيْئاً، لَقِيتُهُ بِمِثْلِها مغْفِرَةً »

Cabir (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi (sav)'ye bir bedevi gelerek,

"Ya Rasulellah, (cennete ve cehenneme girmeyi) gerekli kılan iki şey nedir?" diye sordu. Bunun üzerine Rasulullah (sav), şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

Kim bir iyilik işlerse ona on misli (sevap) vardır. Ya da daha da artırırım. Kim de bir kötülük işlerse bir kötülüğün cezası bir günahtır. Ya da onu affederim. Bana bir karış yaklaşana ben bir arşın yaklaşırım. Bana bir arşın yaklaşana ben bir kulaç yaklaşırım. Bana yürüyerek gelene ben koşarak giderim. Bana şirk koşmadığı hâlde yeryüzü dolusu günahla geleni dahi mağfiretle karşılarım." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Yapılan iyiliklerin karşılığı on kat veya daha fazladır. Yapılan kötülükler ise aynen kalır ve artırılmaz. Bu, Yüce Allah'ın cömertliğini ve affe-

2) Müslim

diciliğini gösterir. O'nun affetmediği, sadece kendisine şirk koşulması, kul hakkı ve inançların yanlışlığıdır.

قَدِمَ رسُولُ اللّٰهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم بِسَبْيٍ فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنَ السَّبْيِ تَسْعَى ، إِذْ وَجَدتْ صبيًّا في السبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْزَقَتْهُ بِبَطْنِها ، فَأَرْضَعَتْهُ، فقال رسُولُ اللّٰهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم «أَتُرَوْنَ هَذِهِ المَرْأَةَ طارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ ؟ قُلْنَا : لاَ وَاللّٰهِ . فَقَالَ «للّٰهُ أَرْحمُ بِعِبادِهِ مِنْ هَذِهِ بِولَدِهَا » متفقٌ عليه.

Hz.Ömer (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) esir kadınların yanına gitti. Orada esir kadınlar içinde, bulduğu sabi (küçük) çocuklara meme verip emziren bir kadın gördü.

"Bu kadın çocuğunu ateşe atar mı, ne dersiniz?" diye sordu. Biz,

"Vallahi atmaz." dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Allah, kullarına; bunun, çocuğuna olan merhametinden daha merhametlidir." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bir anne çocuğuna nasıl ki, olağanüstü sevgi ve merhamet gösteriyor ise, Yüce Allah da kullarına, o annenin çocuğuna gösterdiği merhametin çok üzerinde bir şefkat gösterir. Zira anneye, çocuğuna karşı gösterdiği merhamet duygusunu veren de Yüce Allah'tır. Bir anne nasıl ki, çocuğunu diri diri ateşe atmayacak ise, Yüce Allah da kullarını ateşe atmaktan memnun olmaz. O'nun ateşle cezalandırma isteği, kendi birliğine ve gönderdiği peygamber'lere karşı gelip inkar edenlere daha fazla olacaktır. Bu da gereklidir. Çünkü insan bu dünyaya başıboş gönderilmemiş, bir çok sorumlulukla görevlendirilmiştir.

3) Buhari ve Müslim

27. DERS

DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 5

5. Kolaylaştırmak, Zorlaştırmamak

İslam davetçilerinin işini kolaylaştıran ve insanlarla aralarında sıcak ilişki kurmasına yardımcı olan özelliklerden biri de onlara karşı kolaylaştırıcı olması zorlaştırıcılıktan uzak durmasıdır.

Çünkü insanlar çeşit çeşittir. Anlayışlar birbirinden farklıdır. Herkesin gücü ve tahammül oranı da yine değişiktir. Bazen birinin güç yetirdiğine diğeri tahammül edemeyebilir. Herhangi bir işi yapmak birisiyle mümkün olduğu halde bir başkasıyla imkansız olabilir. Bundan dolayı Nebi (sav)'nin ölçüsü şu idi:

"İçinizdeki zayıflarınızın yürüyüşüne göre yürüyünüz."

Üzülerek ifade edelim ki, bu asırda İslam davetçilerine bulaşan kötü bir şey vardır ki; o da bu davetçilerin her konuda zorlaştırıcı olmaya meyletmeleridir. Sanki kolaylaştırmak İslam'dan değilmiş gibi davranmaktadırlar.

Namazlarında zorlaştırıcıdırlar, abdestlerinde zorlaştırıcıdırlar, giysilerinde ve ev hayatlarında zorlaştırıcıdırlar. Yemelerinde, içmelerinde, oturmalarında ve kalkmalarında zorlaştırıcıdırlar. Alışveriş ve çalışma hayatlarında zorlaştırıcıdırlar. Kısaca bunlar her konuda zorluğu tercih ederler.

Oysa ki bu tutum peygamberi metoda aykırıdır. Sonra bu insanlar işlerin kıymetine göre önceliğini de tanımazlar. Farz olanla sünnetin arasını ayırmazlar. Haramla mekruhu da ayırmadan hareket ederler. Yine katı nas ile içtihadı da birbirinden ayırmadan davranış sergilerler. Bundan dolayı bakarsınız ki onlar insanları itham altında tutarlar ve onları kafirlikle suç-

larlar. Kimisini fasıklıkla kimisini de zalimlikle damgalarlar. Sanki Cenabı Allah bu insanları hakem yapmış da onlar da ümmeti Muhammed'in başına Kadı kesilmişler. Hem de bütün bir zorluk ve şiddetlerle bunu yapmaktadırlar. Gerçekte bunlar İslam'ın genişliğini daraltmakta ve şeriatın şefkatliliğini katılaştırmaktadırlar. Böylece insanlar da dinden nefret ederek onlardan da İslam'dan da uzaklaşmaktadırlar. Onlar ne kötü işler yapmaktadırlar.

Bu demek değil ki davetçi o derece ruhsatları ortaya koysun ki Allah'ın dininden ve O'nun ölçülerini uygulamaktan dahi taviz versin. Hayır. Bizim kolaylaştırmaktan maksadımız; dinin getirdiği yumuşak ve hoşgörüdür. Çünkü Allah'ın ölçülerini yerine getirmek tartışma götürmez bir emirdir. Biz buradaki kolaylaştırmaktan, dinin ölçülerini yaşamayalım diye bir şey demek istemiyoruz. Asla böyle bir şey anlaşılmamalıdır.

Bu konuda şu rivayeti aktarmamız yeterli olacaktır.

"Allah'ın ölçülerini uzak ve yakın kime olursa olsun ve nerede olursa olsun yerine getirin. Allah yolunda kınayanın kınamasından asla korkmayın."

Başkalarıyla ilişki kurmakta ve onlarla çalışma yapmaktaki nebevi metot şu idi ki, bu apaçık olarak önümüzde durmaktadır. Her davetçi bu kaideye göre hareket etmekle mükelleftir. Bakınız bu Nebevi kaide ne buyurmaktadır:

"Kolaylaştırın zorlaştırmayın, müjdeleyin nefret ettirmeyin." (1)

Hz. Aişe annemizin rivayet ettiği şu ölçü de yine yukarıdaki kaideyi kuvvetlendirmektedir:

Hz. Aişe (r.a.) şöyle buyuruyor: "Allah Resulü iki iş arasında seçim yapması kendisine bırakıldığında, herhangi bir günah olmadığı müddetçe en kolayını seçerdi. Eğer günah olsa, o zaman da o şeyden insanların en uzak durarı olurdu. Allah'ın Resulü kendi nefsi için asla intikam almazdı. Ancak Allah'ın ölçüleri ihlal edilinceye gereğini de Allah için yapardı."

Evet Allah'ın Resulü alçak gönüllü olmaya teşvik eder, insanlarla ilişkilerde kolaylık göstermenin faziletini anlatır ve şöyle buyururdu:

"Cehennem ateşine haram olanı ya da kendisine cehennemin haram olduğu kimseyi size haber vereyim mi? Her yumuşak huylunun ve kolaylaştırıcının üzerine cehennem ateşi haramdır." (2)

Bu güzel ahlakı bütün sahabelerine öğretir ve bu yolda onları eğitir-

1) Buhari ve Müslim
2) Tabirani

di. Bakınız Ebu Hureyre'den gelen bir olayda bu eşsiz ahlakı nasıl sahabelerine talim ettiriyor.

"Bir gün bedevinin biri (çöllerde yaşayan göçebe bir kişi) gelip Allah Resulü'nün mescidinde küçük abdestini bozar. Oradakiler hemen ayağa kalkarak bedeviyi dövmek isterler. Allah Resulü onlara hitaben: **"Bırakın o bedeviyi, abdestini bozduğu yerin üzerine de biraz su dökün. Ben kolaylaştırıcı olarak gönderildim; zorlaştırıcı olarak değil."** (3)

Bir davetçinin kolaylaştırıcı olması, alçak gönüllü ve yumuşak huyluluğu insanların gönüllerini açar. Onların kalplerine tesir etmesini kolaylaştırır. Bu güzel ahlakla birlikte insanlara çeşitli hediyeler vermesi ve onlardan hediye kabul etmesi de yine tebliğinin tesirli olmasında çok faydası vardır. İşte bu örnek ahlak, bir davetçiyi tamamen kuşatmalı ve hayatının her merhalesini kaplamalıdır. Sadece davet ettiği esnada değil her zaman bu güzel ahlakla donanmış olmalıdır.

Yani evinde bu ahlakla olmalı, işinde ve komşuluk ilişkilerinde yine bu örnek ahlakı sergilemelidir. Kısaca hayatının her dönemi bu üstün meziyetlerle süslenmelidir. Allah'ın Resulü bu konulara işareten şöyle buyuruyor:

"En faziletli mümin, alışverişinde kolaylaştıran ve ilişkilerinde kolaylık sağlayandır." (4)

"Allah o kuluna rahmet etsin ki alırken kolaylık sağlar, satarken kolaylık yapar ve hüküm verirken kolaylık sağlar."

Huzeyfe (r.a.)'den gelen bir rivayette de Allah resulü şöyle buyuruyor:

"Kıyamet günü Allah kendisine mal verdiği kullarından birine şöyle der: "Dünyada ne yaptın?" Kul da: "Ey Allah'ım sen bana mal vermiştin ben de insanlara satış yaptım ve kolaylaştırıcı bir ahlakım vardı. Durumu iyi olmayana kolaylık sağlar, borucunu vermeyene mühlet verirdim. Bunun üzerine Cenabı Allah da: "Bu konuda ben daha kolaylaştırıcıyımdır. O kulumu bırakın bağışladım" der."

Akabe İbn Amir ve Ebu Mesut el-Ensari diyorlar ki:

"Biz bu sözleri Allah Resulünün ağzından çıkarken duyduk." (Müslim)

Bir davetçi vardı ki, bu zat aynı zamanda çok büyük bir alim idi.

3) Müslim
4) Taberani

Fakat her işinde zorlaştırıcı bir tabiata sahipti. İnsanlarla olan ilişkilerinde, evinde eşiyle ve çocuklarıyla olan muamelelerinde ve komşularıyla kurduğu her türlü münasebette hep zorlaştırıcıydı.

Onun bu tutumundan dolayı iş öyle bir noktaya geldi ki hem kendisi komşuları hakkında ve hem de komşularının onun hakkında açtıkları mahkeme davaları onlarla ifade edilmeye başlandı. Evet, bu zata ilimden geniş bir pay verilmişti, ancak kolaylaştırıcılık ve yumuşak huyluluk hususunda bu genişliği yoktu. Bundan dolayı da onun ilmi pek fayda vermiyordu. İnsanları İslam'a davet ederek kazandıramıyordu. Hatta kendi yakınlarına dahi tesiri olamıyordu.

Şurası bir gerçek ki; İslam daveti hoşgörü, fedakarlık, kolaylaştırıcılık ve ihsanla (iyilikle) yürür. Hatta bu tutum sadece insanlara karşı olan ilişkilerde değil hayvanlara karşı dahi aynı iyilik ve kolaylaştırıcılık emredilmiştir.

Bakınız Allah Resulü ne buyuruyor:

"Allah iyilik yapmayı herkesin üzerine farz kılmıştır. Her konuda iyilik ve güzelliği de farz kılmıştır. Dolayısıyla öldürürken dahi güzel öldürün. Hayvanı keserken güzel kesin, bıçağınızı bileyin ve hayvana sıkıntı vermeden kesin."

27. DERS

KAVRAMLAR

Kavm-Kıyam-Neseb

Hz. Âdem (as)'dan itibaren aile, asabe, aşiret, kavm ve devlet vakıaları devam etmektedir. Bu sünnetûllah, kıyamete kadar devam edecektir. Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de ***"Ey insanlar!. Hakikat biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi (sırf) birbirinizle tanışmanız için büyük büyük cemiyetlere, küçük küçük kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki sizin Allah nezdinde en şereflıniz, takvaca en ileri olanınızdır."*** (1) buyurulmuştur. Dolayısıyla insanların birbirleriyle münasebet kurmaları, tabiî bir hadisedir. Türkçe'de "ilişki, yakınlık ve uygunluk" gibi mânâlarda kullandığımız münasebet kelimesi Arapça olup Ne-Se-Be köküne dayanmaktadır. Günlük konuşmalarımızda neseb kelimesini sık sık kullanırız. Ancak bunun münasebet kelimesiyle ilgisi üzerinde hiç durmayız. Halbuki aynı aileden gelen insanlar; (neseb birliği) birbirleriyle daima münasebet halindedirler. Feraiz ilminde, asabenin ayrı bir yeri vardır. İsim olarak "asab"; sinir ve sarmaşık mânâsına gelir. Masdarından türetilmiş birçok kelime daha vardır ki; hepsi de "bağlamak, toplanmak, birikmek, etrafını çevirmek ve himaye etmek" gibi mânâlara gelir. Asabiyyet ise, aynı kökten gelen asabenin nisbî masdarıdır. Asabe bir hukuk terimi oluşunun dışında, "bir kimsenin baba tarafından akrabaları" mânâsına kullanılır. Bu noktadan hareket edilerek "akrabasının ve aşireti durumunda olan kimselerin yardımına koşma, onları zulüm ve haksızlıkta destekleme" işine asabiyet gayreti denilmiştir. Resûl-i Ekrem (sav): **"Halkı, asabiyet için toplanmaya çağıran, asabiyet uğrunda döğüşüp, çarpışan ve asabiyet yolunda ölen kim-**

1) Hûcurat sûresi:13

se bizden değildir."(2) buyurmuştur. İbn-i Abidin "cenaze namazı" bahsinde: "Çeteci; zulüm için kavmine yardım eden, onlar için gelen kimsedir. `Asabiyete çağıran yahut asabiyet için çarpışan bizden değildir.' hadisi bu kabildendir. Dürerü'l-Bihar şerhi Nevâzil'de şöyle denilmiştir: "Ulemâmız asabiyet için öldürülenleri bu tafsilata göre bağiler hükmünde tutmuşlardır." Bu gibilere durup bakarken, kendilerine taş veya başka bir şey isabet ederek o halde ölenler de bu hükümdedir. Oradan dağıldıktan sonra ölürlerse (cenaze) namazları kılınır."(3) diyerek, önemli bir hususa işaret etmiştir. Müftabih kavle göre, zulüm ve haksızlık için kavmine yardım eden kimse, o esnada ölürse, cenaze namazı kılınmaz.

Takva ve hayır hususunda kavmine yardım eden, onların zulümlerini durdurmak için gayret sarfeden kimse sâlih bir amel işlemiş olur. İnsanların kavimlerini, dillerini ve renklerini kendi iradeleriyle seçemedikleri muhakkaktır. İnsanın kendi iradesi ve ameli sonucu kazanmadığı kavmi, dili ve rengi sebebiyle övünmesi cahilliğinin verdiği bir gururdan ibarettir. Gurur kelimesi gar kökünden gelir ve aldatma mânâsınadır. İnsan bazen kendi kendini de (gurura kapılarak) aldatır. Resûl-i Ekrem (sav)'in: **"Ey insanlar! Haberiniz olsun ki, Rabbiniz birdir. Babanız da (Hz. Âdem) birdir. Biliniz ki; arabın arap olmayan üzerinde, arap olmayanın da arap üzerinde; kızıl derilinin siyah derili üzerinde, siyah derilinin de kızıl derili üzerinde, hiçbir üstünlüğü ve fazileti yoktur (hepiniz yaratılış olarak birsiniz). Ancak üstünlük takva iledir. Tebliğ ettim mi?"**(4) buyurduğu sabittir.

Günümüzde yanlış kullanılan kavramlardan birisi de kavmdir. Zira Arapçâ da kavm; aynı soydan gelsin veya gelmesin, insan topluluğu mânâsında kullanılmıştır. Asabe ve aşirette "nesep birliği" ön plandadır. Ancak kavm için, nesep birliği zaruri değildir. Nitekim Kâmusta bu mesele şu şekilde açıklanmıştır: "Kavme; cemaat ve topluluk anlamı verilmesi, önemli işlere kalkışmaları (kıyamları) düşüncesine dayanır." Mesele bu açıdan ele alındığı zaman kavm; kıyam edebilen ferdlerin bir araya gelmesiyle meydana gelen bir topluluktur. Kur'ân-ı Kerim'de kavm terimi hem

2) Sünen-i Ebû Davud, İst. 1401, Çağrı Yay., c. V, sh. 342, K. Edeb: 121 Had. No: 5121. Ayrıca asabiyet gayretini zemmeden ve zulümde yardımlaşmayı yasaklayan benzer hadisler için bkz. Sahih-i Müslim, İst. 1401, K. İmare: 13 Had. No: 53 (1848). İmam Ahmed b. Hanbel, Müsned, İst.1401, c. II, sh. 488.

3) İbn-i Abidin, Reddü'l Muhtar Ale'd Dürri'l Muhtar İst.1983, Şamil Yay., c. III, sh. 436-437.

4) İmam Ahmed b. Hanbel, Müsned, İst. 1401, c. V, sh. 411.

devlet, hem topluluk mânâsına kullanılmıştır: *"Bir mü'minin, diğer bir mü'mini yanlışlık eseri olmayarak (kasden) öldürmesi yakışmaz. Kim bir mü'mini yanlışlıkla (hataen öldürürse, mü'min bir köleyi azad etmesi ve (ölenin) ailesine teslim edilecek bir diyet vermesi lâzımdır. Meğerki onlar (o diyeti) sadaka olarak bağışlamış olsunlar. Eğer (öldürülen) mü'min olmakla beraber, size düşman olan bir kavmden (darû'l-harp ahalisinden) ise, o zaman öldürenin mü'min bir köle azad etmesi lazımdır. Şayet kendileriyle aranızda anlaşma olan bir kavimden (darû'l-musalâha ahalisinden) ise, o vakit mirasçılarına bir diyet vermek ve bir de mü'min bir köle azad etmek gerekir. Kim (bunları) bulamazsa, Allah'dan tevbesinin kabülü için, birbiri ardınca iki ay oruç tutması icab eder. "Allah her şeyi bilendir, gerçek hüküm ve hikmet sahibidir."*(5)

İmam-ı Şafii (rh.a) bu âyeti zikrettikten sonra şunları beyan eder: "Görüldüğü gibi Allahû Teâla (cc) istemeden öldürülen bir mü'min için, diyet ve bir kölenin azadını emretmiştir. Aramızda muahede bulunan; kanı, dâr ı ve ahdi korunması gerekenlerin durumlarını da beyan buyurmuştur. Kanı ve dâr ı masûm olmayan; dâru'l-harp'te yaşayan mü'min için ise diyet yoktur. Keffaret vardır. Zira mü'minin kanı iman etmesi sebebiyle korunmuştur."(6) Dikkat edilirse bu âyet-i kerime'de; mü'minlerin gerek savaş, gerek musalaha yaptıkları devletler, kavm olarak anılmaktadır. Dolayısıyle bu âyette kavm terimi, devlet mânâsınadır. İslâm devletinin, bir toplumun bütün fertleriyle sulh yapması düşünülemez. Muhakkak ki, sulh yapılacak toplumun siyasî bir teşkilatının olması gerekir. Mü'minlerin emîri ile kâfirlerin emîri, karşılıklı sulh imzalayabilirler. Bu gerçekleştiği zaman, darû'l-musalaha vakıası ortaya çıkar.

Kur'ân-ı Kerim'de kavm terimi, toplum mânâsına da kullanılmıştır: *"(Musa) dedi ki" `Ya Rabbi!.. Ben kendimle kardeşimden başkasına, sahip değilim (sözüm geçmiyor). Artık bizimle bu fâsık kavmin (kavmi'l fâsikiyn) arasını sen ayır"* (7) Burada kavm terimi, toplum mânâsına kullanılmıştır. Sadece Farabî, bu âyette yer alan kavm kelimesinin "devlet" mânâsına kullanıldığı kanaatindedir. Ancak Hz. Musa (a.s)'ın şikâyet ettiği toplum, iman eden, fakat itaat etmeyen kimselerden müteşekkildir. Yine bir diğer âyet-i kerimede: *"Daha evvel de Nuh kavmini (helâk ettik). Çünkü onlar fâsık bir kavim (kavmen fâsikiyn) idiler."*(8) hükmü beyan buyurulmuştur. Burada da kavm terimi, toplum mânâsınadır.

5) Nisâ sûresi: 92.
6) İmam-ı Şafii, er-Risale, Kahire 1979 (2. bsm.), sh. 301-302, Madde: 837.
7) Maide sûresi: 25.
8) Zâriyat sûresi: 46.

28. DERS

TEFSİR

Kâfirlerle Mü'minler Arasındaki Farkın Beyanı

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾ وَالَّذِينَ
اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذٰلِكَ
يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾ فَاِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ
حَتّٰى اِذَا اَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَاِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَاِمَّا فِدَاءً حَتّٰى
تَضَعَ الْحَرْبُ اَوْزَارَهَا ۚ ذٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلٰكِنْ
لِيَبْلُوَا بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُضِلَّ اَعْمَالَهُمْ
﴿٤﴾ سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ
﴿٦﴾ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ
﴿٧﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوا

مَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝٩ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا
۝١٠ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ ۝١١

Bu sure-i celilede Kur'an-ı Kerim'in Hz. Muhammed (sav) Efendimize indirildiği açıklandığı için bu ismi almıştır. Medine'de nazil olmuştur, 38 ayettir. Kur'an-ı Kerim'de Muhammed ismi dört yerde zikredilmiştir. Al-i İmran suresi:104; Ahzab suresi, 40; Muhammed suresi:2 ve Fetih suresi: 29. Taberani'nin Evsat'da rivayet ettiğine göre Resulullah (sav) Efendimiz akşam namazlarında bu sureyi okurdu. İçerisinde savaştan söz edildiği için "Kıtal Sûresi" ismi de verilmiştir.

Bismillahirrahmanirrahim

1- ***Hem kendileri inkâr edip hem de (insanları) Allah'ın yolundan çeviren kimselerin amellerini (Allah) iptal etmiştir.***

"De ki işte benim yolum budur. Basiretli olduğum halde Allah'a davet ederim." (Yusuf, 108) buyurulduğuna göre Allah yolundan sapmak Hz. Muhammed (sav)'in getirdiği doğru yoldan yüz çevirmektir.

2- ***Hem kendileri iman edip salih amel yapan hem de Muhammed'e indirileninin kendi Rablerinden gelen bir gerçek olduğuna iman edenlere gelince; (Allah) onların da kötülüklerini affetmiş, hallerini de düzeltmiştir.***

Burada imandan maksat, özellikle Hz. Muhammed (sav)'e indirilen kitap ve şeriata imandır. Çünkü Rablerinden gelen hak o'dur. Allah yolunu hakkıyla beyan eden ve Allah'dan geldiğine hiç şüphe olmayan hak kitap ancak o'dur. Diğerleri kısmen bozulmuş, kısmen de neshedilmiş (hükmü kaldırılmış) olduğu için, Kur'ân'ın tasdiki ile birlikte bulunmayanlar hak değildir. Onun için istenen iman, Kur'an'a imandır. Bu şekilde o'na hakkıyla iman edip de gereğince salih amellere çalışan mü'minlerin Allah kendilerinden kabahatlerini örtmekte ve yüreklerini, hal ve durumlarını düzeltmektedir. Mekke'deki kâfirlerle Medine'deki müminlerin hali karşılaştırılınca bu tecrübe ile sabit olduğu gibi bütün tarihte de imanlarında salih olan Müslümanların hali böyle olmuştur. Şu halde her ne zaman bu-

nun aksi görülmüşse Müslümanların iman ve dürüstlüklerinin bozulmuş olmasındandır.

3- *İşte bu sonuç, inkâr edenlerin bâtıla, iman edenlerin de Rablerinden gelen hakka tâbi olmaları sebebi iledir. Allah, kendi hallerini insanlara böyle örneklendirir.*

Öyle olması, yani kâfirlerin taşkınlığı, müminlerin dürüstlüğü şu sebepledir ki: İnkar edenler, batıla tabi olmuşlar, Allah yolundan kaçınıp hevalarına, keyiflerine uyarak boş ve gelip geçici maksatlar peşinde koşmaktadırlar. İman edenler ise Rabblerinden gelen hakka tabi olmuşlardır. İşte Allah, insanlara mesellerini böyle getirir. Her kavmin dünyada iyi veya kötü sonuçlarını kendilerine bu şekilde yapıştırır, kılıklarını yüzlerine böyle çarpar. Batıl peşinde koşanların meselleri şaşkınlık, hakka tabi olanların meselleri de kalp dürüstlüğü ile başarı olur.

4- *(Savaşta) Kâfirlerle karşılaştığınız zaman boyunlarını vurun. Onları iyice helâk ettikten sonra bağı iyice bağlayın (kalanları esir alın.) Ondan sonra ya kendiliğinizden bir iyilik olarak veya fidye alarak onları serbest bırakırsınız. Savaş sona erinceye kadar böyle yapınız. Allah dileseydi elbette onları kendisi (savaşsız da) yok ederdi, fakat bazınızı bazınızla denemek için böyle yaptı. Allah yolunda öldürülenler var ya; (Allah) onların amellerini asla zayi etmez.*

Kâfirlerle savaşta karşılaştığınız vakit hemen boyunlarını vurmaya bakın. "Boyunlarının köküne vurun da vurun, öldürün. Ta onların kuvvetlerini kırdığınız zaman, yani çok kırıp ordularının yarısını yok ettiğiniz, iyice alt ettiğiniz zaman, kalanlarını sağlam bağlayıp esir edin. Sonra da ya lütfeder salıverirsiniz yahut can bedeli olarak bir kurtuluş fidyesi alırsınız.

Boyun vurmaktan maksadın da yalnız boynu vurmak değil, şiddetli bir şekilde öldürme olduğu bilinmektedir. Kuvveti kırmadan çok, öldürme ile düşman ordusunu derinden yaralamak, ezmektir. Bu da imamın, kumandanın takdir edeceği bir durumdur. Şu halde bu gayenin elde edilişine kadar öldürme emr edilmiştir.

Kâfirlerle başladığınız savaş bitene, düşmanlar silahı bırakana kadar yahut harp dünyadan kalkana kadar, yani o müşriklerin kuvvetleri sönüp de harp ihtimali kalmayana kadar yahut bütün insanlık aleminde İslâm'ın gayesi olan genel bir barış meydana gelene kadar savaşın.

Burada şöyle bir soru hatıra gelebilir. Cenabı Allah sevgili peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v)'i gönderdikten sonra artık bu savaşlara ne ge-

rek vardı, bir mucize ile kâfirleri kahrediverse olmaz mıydı? Buna karşı buyuruluyor ki: *"Eğer Allah dileseydi, onlardan yani o küfredip Allah'a yolundan sapanlardan veya men eden kâfirlerden öcünü, intikamını alıverirdi, herhangi bir helak sebebiyle helak ediverirdi."* Mesela yere geçiriverir, volkan yapar, suya garkeder, salgın halinde ölüm verir. "Fakat bazınızı bazınızla imtihan etmek için" öyle savaş ve vurma emrini verir. Yani mucize ile zorla yapmak için değil. Şeriat ve kanun ile emir vermek suretiyle yapmak ve insanları birbirleriyle savıp Allah yolunda mücadele edenleri sevaba erdirmek için bu emirleri veriyor. Fakat bu durumda yalnız kâfirler vurulmuş olmuyor, müminlerden de birçokları öldürülmüş oluyor, denecek olursa, buyuruluyor ki:

Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların amellerini, çalışmalarını, o yoldaki fedakârlıklarını asla boşa gidermez. Hedefinden şaşırmaz.

5- *Allah onları doğruya ulaştıracak ve hallerini düzeltecektir.*

6- *Onları kendilerine tanıttığı cennete koyacaktır.*

Dünyada onlara iman ile cennetin güzelliğinin zevkini duyurur. Öyle bir aşk verir ki, o zevk ve aşk ile o yolda cihat ederler. Ve o aşk ile cennetteki makamlarına ererler. Dünyada şahsın amelinin muhafazası ile görevli olan melek, cennette onun önünde gider. Şahıs da onu ta makamının arkasına kadar takip eder. Giderken melek ona Allah Teâlâ'nın cennette verdiği şeylerin hepsini tarif eder. Nihayet makamının arkasına varınca şahıs konağına ve eşlerinin yanına girer. Melek döner, Kur'an'da bunun bir delili de *"Biz gerek dünya hayatında ve gerekse ahirette sizin dostlarınızız,* (Fussilet, 31) âyetidir.

7- Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a (dinine) yardım ederseniz, Allah da size yardım eder ve ayaklarınızı (sırat-ı müstakimde) sabit kılar.

Allah Teâlâ kendisi ihtiyaçtan münezzeh olduğu için burada Allah'a yardım ifadesi, emrini tutmak dinine ve Resulüne yardım etmek mânâsından mecazdır. Bunun asıl nüktesi şudur: Dinî fiiller zorla değil, kulların iradeleriyle yapılması matlub olan isteğe bağlı fiillerdir. Onun için kulun cüz'î iradesi harekete geçmeden istenen netice ve sevap meydana gelmez. O hususta ilâhî irade kulların niyet ve isteklerine bağlıdır. İşte bu şekilde Allah'ın emirlerini yerine getirmek için kulların cüz'î iradelerini sarfetmekle yapacakları hizmetlerine, Allah'a yardım denilmiştir. Yani imandan sonra siz, Allah'ın emirlerini yerine getirmek, rızasına ermek için size şart kılmış olduğu niyet ve gayretlerinizi sarfetmek suretiyle dinine hizmet edersiniz. Allah da size yardım eder, sizi düşmanlarınıza ga-

lip ve muzaffer kılar. Ayaklarınızı sıkı bastırır. Savaş alanlarında, cihad mevkilerinde ayaklarınızı kaydırmaz ve metanetle sizi üstün kılar.

8- ***İnkâr edenlere gelince; yok olmak onlar içindir. Allah onların amellerini de iptal etmiştir.***

Bu, müminlere ayaklarını sağlam bastırma vaadine karşılık kâfirlere yıkım ile tehdittir.

9- ***Bu, böyledir. Çünkü onlar Allah'ın indirdiklerini çirkin gördüler, Allah da onların amellerini boşa çıkardı.***

Onların bütün amellerini, çalışmalarını şaşırtmış, boşa çıkartmıştır. Bu, yıkım ve boşa giderme, şu sebepledir ki onlar Allah'ın indirdiğinden hoşlanmamışlardır. Dolayısıyla açıklandığı üzere iradelerini sarfetmek suretiyle Allah'ın dinine hizmet ve yardımda bulunmayıp aksine gitmişlerdir. Onun için Allah da onların amellerini boşa gidermiş, heder etmiştir.

10- ***Onlar, yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki kendilerinden öncekilerin sonları nasıl olmuş bir görsünler? Allah onları yerle bir etmiştir. (Bu) Kâfirler için de onun benzeri bir sonuç vardır.***

Bu âyet, yıkılmış, çökmüş olan kavimlerin eserlerini ve harabelerini düşünmek suretiyle maziden ibret olmaya davettir. Çünkü gerek Arabistan'da ve gerek diğer yerlerde olsun batmış milletlerin akibetleri, yerleri ve izleri gözden geçirilse görülür ki, Allah onların üzerlerine helak yağdırmıştır. Bütün özelliklerini imha etmiştir. O kâfirlere de, o akıbetin benzerleri yaraşır. O helak olan kâfirlere uğradıkları o felaket, hak olduğu gibi onlar gibi inkâr edip de Allah yolundan ayrılan diğer kâfirlere de yaraşan o'dur.

11- ***Öyle, çünkü Allah, iman edenlerin Mevlâ'sıdır, kâfirlere gelince onlar için Mevlâ yoktur.***

Kâfirlere o benzeri sonuçların hak olması şu sebepledir ki Allah iman edenlerin dostu, yardımcısı, velîsidir. Kâfirlerin ise dostu yoktur. Allah'ın azab ve cezasından kurtaracak hiçbir velîleri, yardımcıları yoktur. "Mevlâ" kelimesi burada velî ve yardımcı mânâsınadır. Mâlik (sahip) mânâsına da gelir. Nitekim ***"Sonra onlar hak olan mevlalarına, Allah' a iade edilirler."*** (En'am, 62) âyetinde öyledir. Şu halde iki âyet arasında bir zıtlık var zannedilmesin, yani Allah mümin, kâfir, bütün kulların mâlikidir. Fakat "Allah müminlerin dostudur." (Âl-i İmran, 68) âyetinin mânâsınca müminlerin dostu ve yardımcısıdır. Kâfirlerin değil. "Eğer siz Allah'a yardım ederseniz, O da size yardım eder." şartına ancak müminler sadakat gösterir.

28. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah aşkı ve korkusu için ağlamak

« لاَيَلِجُ النَّارَ رَجُلٌ بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللّٰه حَتَّى يَعُـودَ اللَّـبَنُ فِي الضَّرْع وَلا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللّٰه ودُخانُ جَهَنَّمَ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah korkusundan ağlayan kişi, süt memeye geri dönmedikçe cehenneme girmez. Allah yolunda kalkan toz ile cehennem dumanı bir araya gelmez." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Allah'tan korktuğu için günahlarına ağlayan ya da Allah'a olan aşkı yüzünden kalbi titreyerek ağlayan kişi (akaidinin doğru olması halinde) cehennem'e girmeyecektir. Bu bakımdan Allah için gözyaşı dökmek, üstün bir fazilettir. Özellikle gizli ve sakin, insanların olmadığı tenha yerlerde Allah için ağlamak büyük güzelliktir.

« لَيْسَ شَيءٌ أَحَبَّ إلى اللّٰه تعالى مـن قَطْـرَتَين .
وأَثَرَيْنِ : قَطْرَةُ دُمُوعٍ من خَشيَةِ اللّٰه وَقَطرَةُ دَمٍ تُهرَاقُ فِي سَبِيلِ اللّٰه تعـالى ،
وأما الأثران فأثر في سبيل الله تعـالى وَأَثَرٌ فِي فَرِيضَةٍ منْ فَرَائِضِ اللّٰه تعالى »

Ebû Ümâme Suday b. Aclân el Bâhilî (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

1) Hadisi Tırmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir, sahihtir." demiştir.

"Allahu Tealâ katında hiçbir şey iki damladan ve iki izden daha sevimli değildir. Allah korkusundan dolayı akıtılan göz yaşı damlası ve Allah yolunda akıtılan kan damlası. İki iz de; Allahu Tealâ yolunda alınan yara izi ve Allahu Tealâ'nın farz kıldığı farzları eda ederken meydana gelen izdir." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Allah katında iki damlanın çok büyük değeri vardır. Bunlardan birincisi kendisi için akıtılan gözyaşları, ikincisi ise cihad ederken dökülen kan damlasıdır. Her iki damla da Allah için dökülmüştür. Her iki damla da fedakarlık ister. Birisi canından fedakarlıktır, diğeri kalbinden fedakarlıktır. Her ikisini de vermek kolay değildir. Can vermek herkese nasip olmaz. Gözyaşı dökmek de katılaşmamış kalplerin gözlere yansımasıdır. Dünya meşgalesi ile çoğu insanın kalpleri katılaşmıştır. Servet sahibi olmak kapleri katılaştırmıştır. Merhamet ve şefkat duygularını azaltmıştır. Çok az zengin insanın kalbi asliyetini koruyabilmektedir. Servet sahibi olmak, çoğu insanı gurur ve kibire yöneltir. Kibirli kalpler ağlamayı beceremezler. Bu bakımdan Müslümanların dünyalarını kazanırken, öte hayatlarını kaybetmemek için servet istemelerinde, onu kaldırabilecekse sahip olmalarını dilemeleri gerekir.

2) Hadisi Tirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir.

28. DERS

DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 6

6. Mütevazi ve Alçak Gönüllü Olmak

Bir davetçiyi bulunduğu bölgede ve insanların arasında en sevilen kişi yapan özelliklerden biri de tevazu sahibi ve alçak gönüllü olmasıdır. Hatta bu sıfat en çok göze çarpan ve en fazla tesiri gözüken bir özelliktir. Çünkü kibir, adeta insanlarla davetçi arasında bir duvar ve büyük bir engel oluşturmaktadır. Hatta kibirli bir davetçi bu kibirden dolayı neredeyse insanlardan uzak bir hayata mecbur kalabilir. Etrafından insanlara karşı bir ünsiyet besleyemediği için, o kibrinden dolayı insanlar da onu pek sevmezler. Dolayısıyla ister istemez toplumdan uzaklaşmış olur.

Peygamber Efendimiz bu konuya işaret ederek şöyle buyurmaktadır:

"Bana en sevimli olanınız ahlaken en iyi olanınız ve en çok tevazu sahibi olanınızdır. O insanlar ki hem kendileri toplumla kaynaşırlar hem de toplum onları sever. Bana göre en kötü olanınız da insanların arasında söz götürüp getirerek dostların arasını açmaya çalışanınız ve insanların ayıplarını araştıranınızdır."

Kibir pek çok farklı biçimlerde kendini gösterebilir. Bazen bir davetçide fakir insanlara karışmamak şeklinde ortaya çıkarken bazen de normal vatandaşlarla birlikte olmaktan kaçınmakla kendini gösterir. Bakarsınız ki, bazı davetçiler özellikle zenginlerle ve yöneticilerle birlikte olmaya oldukça özen gösterirler. Genellikle böyle davranışlar, kibirden ileri gelmektedir.

Yine kibrin ortaya çıktığı alanlardan biri de kişinin elbisesine gereğinden fazla özen göstermesidir. Bazen de halka davetten çekinmesi veya az bir topluma hitap etmeyi kabul etmemesi de yine kibir alametlerinden olabilir.

Kibrin gözükme şekillerinden biri de konuşma esnasında kendini gösterir. Bakarsınız ki; çok edebi cümleler zoraki sıralanıyor ve manaları dahi ortadan kaldıracak kadar buna özen gösteriliyor. Böyle davranan ve konuşanlar dinleyenlere tesir de edemezler.

Bazen de kişinin kendi bilgisini ve becerisini övmekle kibir ortaya çıkar. Bakarsınız ki kişi kendi kendisinin bilgisinden ve geniş malumatından hayretlerle bahsetmektedir. Alimlerle gösteriş olsun diye tartışır ve ilimden habersiz insanlar arasında çeşitli ilmi münazaralarla kendisinin çok büyük bir alim olduğunu ispatlamaya çalışır. Bu çok kötü bir ahlaktır. Allah Resulü bundan sakındırarak şöyle buyurur:

"İlmi alimlerle yarışmak ve bilgisizlerle münakaşa etmek için öğrenmeyin. Topluluklarda da ilminizle insanları hayrete düşürmek için, desinler diye konuşmalar yapmayın. Kim böyle davranırsa, cehennem ateşinden sakınsın."

Yine o buyuruyor ki:

"Kıyamet günü bana en yakın olanınız ve en sevimli olanınız, ahlaken en güzel olanınızdır. Bana en uzak olanınız ve en çok buğz ettiklerimde lüzumsuz olarak sürekli ileri geri konuşanlarınız, münakaşayı çok yapanlarınız ve cimri olanlarınızdır."

Tevazu sahibi bir davetçi ise; her insanla birlikte yaşayabilen, herkesi kabul eden, kim olursa olsun fark gözetmeden bütün insanlarla konuşan ve her insanı ziyaret edip onları sevendir.

O insanlara hizmet eder, kendisine insanların hizmet etmesini istemez. Her insana karşı alçak gönülle muamele eder. Hiç kimse ile ilişkilerini kesmez. Acaba bu davetçiler Allah'ın Resulünü dinlemiyor ve ona tabi olmuyorlar mı? O ki, her alanda olduğu gibi tevazu ve alçak gönüllülükte de insanların en önde geleni ve en üstünüydü.

Bakınız o neler söylüyor:

"Kalbinde zerre kadar kibir olan kişi cennete giremez." (1)

"Allah bana, insanların tevazulu olmasını vahyetti. Böylece kimse kimseye karşı övünmesin ve hiç kimse diğerine karşı haksızlık edemesin."(2)

"Kişi kendi nefsini övmeye devam ettikçe öyle bir merhaleye gelir ki bu tutumundan dolayı zalimlerden kabul edilir de onların başına gelen musibetler ona da isabet eder." (3)

1) Buhari
2) Buhari
3) Müslim

Resulullah (sav) Efendimizin fiilen yaşayarak ortaya koyduğu tevazu ve alçak gönüllülük örnekleri ise pek çoktur. Birkaç tanesini zikretmekle yetineceğiz.

"Bir gün Enes (r.a.) çocukların yanından geçerken onlara selam verdi ve dedi ki Allah'ın Resulü de böyle yapardı."

Yine Enes (r.a.) diyor ki: "Medine'nin kız çocukları Allah Resulünün elinden tutarlardı ve istedikleri yere götürürlerdi." (4)

Ebu Kifaa naklediyor:

"Bir gün Allah Resulünün yanına geldim, hutbe okuyordu. Dedim ki: "Ey Allah'ın Resulü yabancı bir adam geldi dinini öğrenmek istiyor. Dini hakkında bir şey bilmiyor." Allah'ın Resulü benim yanıma geldi ve bir yere oturup Allah'ın ona öğrettiği şeylerden bana öğretti, daha sonra da hutbesine devam etti ve onu bitirdi."

Ebu Emame rivayet ediyor:

"Allah'ın Resulü konuşunca Kur'an'ı konuşurdu. Vaaz ve hutbelerini çok yapardı. Namazını da uzun kılardı. Zayıflarla ve düşkünlerle birlikte olmaktan da asla kibirlilik etmezdi. Onların her ihtiyacını gidermekten kendi ihtiyacına zaman ayırmazdı."

Ebu Musa diyor ki:

"Bir gün çok fakir bir kişi gece yarısı gelerek Allah Resulünü arpa ekmeği yemeye davet etti de Allah Resulü de onun davetini kabul edip gitti."

Sahabe-i Kiram efendilerimizin gösterdikleri tevazulu yaşantılardan da iki örnek verelim:

"Osman (r.a.) geceleyin abdest alırken dahi kendi kendine alırdı. Ona dediler ki istersen bazı hizmetçilere söylesen sana yardımcı olurlardı. Buyurdular ki: "Hayır gece onlar için istirahat zamanıdır."

Hz. Ali (r.a.) şöyle der: "Üç şey vardır ki bunlar tevazuun başıdır. Karşılaştığın kimseye ilk önce senin selam vermen, kendisinden başka mecliste olanların meclisi şereflendirmesinden hoşnut olmandır ve riyadan ve şöhretten nefret etmendir."

4) Taberani

28. DERS

KAVRAMLAR

Şirk

eş-Şerike veya eŞ-Şirke şeklinde kullanılan bu kelime, ortaklık mânâsına gelir.(1) İki ortağın sermaye ve emeklerini birbirine katmaları, mirasta, ganimette, alım ve satımda birbirine şerik olmalarına "şirket" denilmiştir.(2) Müslümanın da;İslami esasları degil,İslam dışı kanunlara inanarak tabi olması da bu babdandır.

Allahû Teâla (cc)'ya inanmakla birlikte, kudret ve kuvvette O'na denk başka ilâhları da tanımaktır. Fıkıh'ta, ehl-i kitap da dahil, mü'minlerin dışında kalan her türlü akaid küfürdür. Resûl-i Ekrem (sav)'in **"Küfür tek bir milletir"**(3) **hadis-i şerifi esas alınmıştır.**

Ayrıca Kur'ân-ı Kerîm'de: "Yahudiler: `Uzeyr Allah'ın oğludur', nasraniler de; `Mesih (İsa) Allah'ın oğludur' dediler. Bu, daha önce inkâr edenlerin sözlerine benzeterek ağızlarında geveledikleri bir sözdür. Allah onları yok etsin, nasıl da uyduruyorlar. Oysa O (Allah)'dan başka ilâh yoktur. Allah koştukları eşlerden (ortaklardan) münezzehtir."(4) buyurulmuştur. Açıktan açığa Allah'a ortak koşan, birkaç ilâhın varlığını kabul edenlere "zahiri müşrik" denir. Mecûsiler "zahiri" müşrik hükmündedir(5) İslâm dininin esaslarına, tevhid akidesine inanmayan ve bunu açıkça ilân edenlere "hakiki müşrik" denir. Yahudiler ve nasraniler (hıristiyan-

1) İbn-i Manzur, Lisanû'l Arab, Beyrut 1955,.c. X, sh. 444-448.

2) Mecdu'ddin eş-Şirazî el-Firûzabadî, Kamusû'l Muhit, İst.1304, c. III, sh. 96. Aynca Ömer Nasuhi Bilmen, Nukuk-ı İslamiyye ve Istılâhat-ı Fıkhiyye Kamusu, İstanbul 1976, c. VIII, sh. 63, Madde: 43.

3) Şeyh Nizamüddin ve Heyet: el-Feteva-ı Hindiyye, Beynıt 1400, (3. bsm.) c. VI, sh. 454.

4) Tevbe sûresi: 30-31.

5) eş-Şehristânî, el-Milel ve'n-Nihâl, Beyrut 1395, Dârı l-Marife Yay. c. I, sh. 233.

lar) bu gruba girerler (6) İslâm uleması, şirki değişik şubelere ayırarak tahlil etmiştir. Kısaca izah edelim:

1. Şirkû'l İstiklâl: Birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı işleri gören iki ilâhın varlığını kabul etmektedir. Mecûsilerin "iyilik tanrısı" ve "kötülük tanrısı" diye yaptıkları ayrım bunun en güzel örneğidir.

2. Şirkû't-Tab'id: Bu, bir ilâhın, birkaç tanrının bir araya gelmesi sonucu ortaya çıktığını kabul edenleri tarifte kullanılır. Hıristiyanların ekanim-i selâse (üçlü teslis) itikadı bunun en güzel misâlidir.

3. Şirkû't-Takrib: Bu Allah (cc)'a kendilerini yaklaştıracaklarını zannederek, bir takım putlara ibadet etmektir. Cahiliyye döneminde Araplar Allahû Teâla (cc)'ya iman ederler, ancak putlara ibadet ederek, kendilerinin Allah (cc)'a yaklaşacaklarını sananlar bu tarifte izah edilenlere misaldir.(7)

4. Şirkû't-Taklid: Bu atalarının izinden gitmek sûretiyle,

Allah (cc)'tan başkasına ibadet edenleri, isimlendirmek için kullanılır.

Bu dört şubenin kesinlikle küfür olduğu hususunda icmâ hâsıl olmuştur. Bunun dışında "küfür" olup-olmadığı hususunda ihtilâf edilen iki şube daha mevcuttur. Bunları da şu şekilde izah etmek mümkündür. Herhangi bir mü'min Allah (cc)'ın rızası dışında birtakım gayeler gözeterek ibadette bulunursa şirkû'l-ağraz teşekül eder. Resûl-i Ekrem (sav)'in: "Gösteriş için oruç tutan, namaz kılan ve tasaddukta bulunan kimse Allah (cc)'a şirk koşmuş olur.'(8) hadis-i şerifi, ,sirkû'l-ağrazı tarif eder. Bu sebeple riya ile ilgili bilgilerin ögrenilmesi farz-ı ayn olduğu hususunda ittifak hâsıl olmuştur.(9) Tasavvuf büyüklerinden Fudayl b. İyaz (rha)'nın "Halk için ameli terketmek riyâdır. Halk için amel etmek ise şirktir" sözü üzerine iyi düşünmek zorundayız. Bugün "Halk bize ne der?" endişesiyle kıvranan insanlar; **şirkû'l-ağraz** hastalığına tutulmuşlardır.

Görüldüğü gibi "sebeplerin ve maksatların" putlaştırılması, büyük bir zulüm ve şirktir. Şirkû'l-esbab ve şirkû'l-ağraz korkunç mesafeler kaydetmiştir. Şirkin her çeşidinden Allahû Teâla (cc)'ya sağınmak ve sırat-ı müstakim dışındaki bütün yolları terketmek vaciptir. Bugün halkı müslüman ülkelerin yöneticileri, Allah'a inandıklarını, kitleler önünde ikrar ederler. Ancak belirli ideolojilerle, insanların hayatlarına yön vermeye kalkarlar. Bu sebeple Allahû Teâla (cc)'ya, kurtarıcı ilân ettikleri "ideologları" ortak koşarlar. Bu anlamda "müşrik düzen" tâbiri, isabetlidir.

6) Aliyyü'1 Kari, Şerhû'ş-Şifâ, İst.1309, c. II, sh. 514.
7) Hüsnü Aktaş, Medeni Vahşet, Ank. 1981, (3. bsm.)sh. 46.
8) Selçuk Eraydın, Tasavvuf ve Tarikatler, İstanbul 1981, sh. 80.
9) İbn-i Abidin, Reddü'! Muhtar Ale'd Dürri'I Muhtar, Mısır,1972, c.1, sh. 29.

29. DERS

TEFSİR

Cennet Nimetinin ve Cehennem Azabının Tasviri

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِى مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۭ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَاْكُلُونَ كَمَا تَاْكُلُ الْاَنْعَامُ
وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ﴿١٢﴾ وَكَاَيِّنْ مِّنْ قَرْيَةٍ هِىَ اَشَدُّ قُوَّةً مِّنْ قَرْيَتِكَ
الَّتِىٓ اَخْرَجَتْكَ ۚ اَهْلَكْنٰهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ
مِّنْ رَّبِّهٖ كَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوٓءُ عَمَلِهٖ وَاتَّبَعُوٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ
الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۭ فِيهَآ اَنْهٰرٌ مِّنْ مَّآءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ لَّبَنٍ لَّمْ
يَتَغَيَّرْ طَعْمُهٗ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشّٰرِبِينَ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ
مُّصَفًّى ۭ وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ ۭ كَمَنْ هُوَ
خَالِدٌ فِى النَّارِ وَسُقُوا مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾ وَمِنْهُمْ مَّنْ
يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ اُوْتُوا الْعِلْمَ
مَاذَا قَالَ اٰنِفًا ۭ اُولٰۗىِٕكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوٓا اَهْوَآءَهُمْ
﴿١٦﴾ وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَّاٰتٰىهُمْ تَقْوٰىهُمْ ﴿١٧﴾ فَهَلْ يَنْظُرُونَ

اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۚ فَقَدْ جَآءَ اَشْرَاطُهَا ۚ فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا
جَآءَتْهُمْ ذِكْرٰيهُمْ ﴿١٨﴾ فَاعْلَمْ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْۢبِكَ
وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰىكُمْ ﴿١٩﴾
وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُوْرَةٌ ۚ فَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُوْرَةٌ
مُّحْكَمَةٌ وَّذُكِرَ فِيْهَا الْقِتَالُ ۙ رَاَيْتَ الَّذِيْنَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ
مَّرَضٌ يَّنْظُرُوْنَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۗ فَاَوْلٰى
لَهُمْ ﴿٢٠﴾ طَاعَةٌ وَّقَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ ۚ فَاِذَا عَزَمَ الْاَمْرُ ۚ فَلَوْ صَدَقُوا
اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ
اَنْ تُفْسِدُوْا فِى الْاَرْضِ وَتُقَطِّعُوْٓا اَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ اُولٰٓئِكَ
الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَاَعْمٰٓى اَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾ اَفَلَا
يَتَدَبَّرُوْنَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ اَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾

12- ***Şüphesiz Allah, iman eden ve sâlih amel işleyenleri altından nehirler akan cennetlere koyacaktır. İnkâr edenler ise; sadece dünya nimetlerinden biraz istifade ederler, dört ayaklı hayvanlar gibi yerler (içerler). Nihayet ateş, onlar için yegâne mekândır.***

Kafirler hayatı, sırf dünya hayatı ve cismanî hayat bilir, ahiretini, mevlasını düşünmez, sırf karnını şişirmekle meşgul olur. Onun için Allah kendilerine velî olmaz. Ateş de kendilerine yegâne bir ikamet yeri olur. *"Deve, iğne deliğinden geçinceye kadar cennete giremezler."* (A'raf, 40) âyetinin mânâsına muhatap olurlar. Ve Allah'ın azabından kurtaracak hiçbir sahip ve koruyucu bulamazlar.

13- ***Seni yurdundan çıkaran şehirden daha kuvvetli ne şehirler vardı ki; Biz onları helâk ettik de onları kurtaran yoktur.***

Mekke müşrikleri *"Peygamberi çıkarmağa karar verdiler."* (Tevbe, 13) âyetinin ifadesince peygamberi çıkarmak fikrinde bulundukları ve su-

ikast tertipleriyle peygamberin hicretine sebep olduklan için çıkarma işi onlara nisbet edilmiş ve böylece küfürlerinden bir safha anlatılmıştır.

Biz onları helak ettik, öyle daha kuvvetlilerini helak edince, berikiler haydi haydi helak edilme durumunda kalır. Helak ettik de onları bir kurtaran bulunmadı. Hâlâ da yoktur. Yani daha kuvvetli birçok şehirlerin helakinden anlaşılır ki, seni çıkarmak isteyen o Mekke kâfirlerini kurtaracak bir yardımcı yoktur. Mekke helak edilmeyecek, fakat orada inkâr edenler bırakılmayacaktır. Mekke fethedilecektir.

14- *Rabbinden açık bir delil üzerinde bulunan kimse, kötü işleri kendisine süslenerek gösterilen ve nefislerinin çirkin isteklerine uyan kimseler gibi midir?*

Bu ifade, iki tarafın durumlarını bir karşılaştırmadır. Delil üzerinde olan peygamber ve ona tabi olan müminler, hevalarına uyanlar da onlara zıt giden kâfirlerdir.

15- *Allah'ın koyduğu sınırlara riayet ederek yaşayan muttakilere vaad edilen cennetin tanımı şöyledir: Orada, kokmayan bir sudan nehirler, tadı değişmez bir sütten nehirler, içenler için lezzetli bir içkiden nehirler ve süzülmüş bir baldan nehirler vardır. Yine onlar için orada her türlü meyveden vardır ve Rablerinden de bir bağışlama vardır. Şimdi bu nimetler içinde yaşayan muttakiler, cehennemde ebedi olarak kalan ve içirildiği kaynar bir su ile bağırsakları parçalanan o adam gibi olur mu?*

Dinden asıl maksat takvadır, iman ve salih amel de takva cümlesindendir. Esası vacip olan fiilleri yapıp, kötülüklerden kaçınarak, Allah'ın himayesi altına girip, azabından korunmaktır. Yani Muhammed'e indirilene iman edip salih ameller yaparak korunan müminlere vaad olunan cennetin tasviri şudur: Orada ırmaklar var. Öyle bir sudan ki bozulması yok, bayatlamaz, tadı bozulmaz, kokmaz, öyle akar gider. Yine ırmaklar var öyle bir sütten ki tadı değişmez, dünya sütleri gibi ekşimez, kesilmez, kokmaz, yaratıldığı şekilde taptaze akar. Yine ırmaklar var bir şaraptan ki içenlerine lezzet, dünya şarapları gibi sarhoş ediciliği yok, günahı, vebali yok. Yine nehirleri var öyle baldan ki sâfi süzme, mumu yok, posası yok.

Hem onlara meyvelerin her türlüsünden vardır. İçecekler öyle aktığı gibi yiyeceğin de her çeşidi var. Fakat ihtiyaç için değil sırf lezzet için. Çünkü meyve lezzet için yenilir. Hem de Rablerinden bir mağfiret vardır. Mağfiret, günahı örtmek demek olduğuna göre o cennete girilmeden öncedir. O halde cennette mağfiretin mânâsı nedir? Buna demişlerdir ki; önce olan mağfiret günahtan hesaba çekilmeme mânâsına günahları örtmektir. Buradaki mağfiretten maksat ise utandırmamak için günahı hiç anmamak, hatırlatmamak mânâsına günahları örtmektir. Yahut mağfiret-

ten maksat günahı iyilik ile örtmek mânâsına nimet ve Allah'ın rızasıdır. Artık bir düşünmeli hiç böyle bu cennette ebedî olacak olan müttakiler, o, cehennem ateşinde ebedî olarak kalacak olan kimseye benzer mi? Ki cennettekilerin o güzel içeceklerine karşılık bir kaynar su ile sulanırlar da bağırsaklarını parça parça eder.

16- *İçlerinden seni dinlemeğe gelenler de vardır. Fakat senin yanından çıktıkları zaman, kendilerine ilim verilmiş olanlara derler ki; "O (Muhammed), az önce ne söyledi?" İşte Allah onların kalplerini mühürlemiştir. Onlar, kendi nefsi arzularına tâbi olmuşturlar.*

Bunlar münafıklardır. Resulullah'ın meclisine gelirler, sözlerini dinlerler, fakat iman ve itina ile dinlemedikleri için iyi bellemez, hafife alırlardı. Hatta yanından çıktıklarında kendilerine ilim verilmiş olan, Resulullah'ın sözlerinden ders alıp da ilme nail olan Ashab-ı Kiram'a: "O demin ne dedi?" derlerdi. Bunlar, bu söz anlamazlar öyle kimselerdir ki Allah kalplerinin üzerini mühürlemiştir. Ve hep hevalarına tabi olmaktadırlar, keyiflerine tabi ola ola, kendilerinden ve kendi hevalarından başka hiçbir şeye bakmayacak şekilde kalpleri mühürlenmiş olduğundan dolayıdır ki, kulaklarına söz girmez.

17- *Hidayete eren kimselerin de Allah hidayetlerini artırdı ve onlara küfürden korunmaları iradesini verdi.*

Allah yahut peygamberin söylediği söz onların takvalarını, takva hislerini, korunma sebeplerini artırmaktadır. O sayede onlar gereken hazırlığı yapmakta, saat gelince Allah Teâlâ'nın huzuruna takva ile varmaya çalışmaktadırlar.

18- *Onlar (inanmayanlar), kıyametin ansızın başlarına gelmesinden başka neyi bekliyorlar? Zaten onun belirtileri de gelmiştir. Kıyamet geldikten sonra onların öğüt almaları kendilerine ne fayda verir?*

Demek ki ötekiler sırf kıyamet saatini gözetiyorlar. Ansızın kendilerini bastırıvermesini bekliyorlar. Fiilen başlarına kıyamet kopmadan inanmayacaklar, söz anlamayacaklar. Çünkü o kıyamet saatinin alametleri geldi. Bunların başında ahir zaman peygamberinin peygamber olarak gönderilişi vardır. Resulullah (sav) müşriklere ayın yarılması ve diğerleri gibi mucizeler göstermiştir. Böyle alametler geldiği halde iman etmediler. Demek ki o saatin bilfiil başlarına birdenbire gelivermesini bekliyorlar.

Hz. Muhammed'in mucizelerini gördükleri halde inanmayanlar bilfiil kendi başlarına kıyamet kopmadan inanmayacaklardır. Fakat o geldiği vakit akıllanıp anlamaları kendilerinin hiç bir işlerine yaramaz. Çünkü o zaman korunmaya imkân kalmaz. Ümitsizlik halindeki iman makbul olmaz.

19- *Bil ki; Allah'tan başka ilâh yoktur. Hem kendi hataların için hem de mümin erkek ve mümine kadınlar için Allah'tan bağışlanma dile. Allah,(dünyada) dolaşıp durduğunuz yeri de bilir,(ahirette) varacağınız yeri de bilir.*

Sûrenin başından buraya kadar geçen açıklamalara bir sonuç olmak üzere buyuruluyor ki: Öyle ise şimdi iyi bil ki Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Tapılacak, ibadet yapılacak, kulluk edilecek, mabud tanınacak başka hiçbir mabud yok, yalnız ilâhlık kendisinin hakkı olan Allah vardır. Gerçeğin böyle olduğunu şimdi kıyamet kopmadan önce bil. Bil de hem kendi günahın için mağfiret iste, hem de mümin erkekler ve mümin kadınlar için. Nerede dolaşıp, nerede karar kılacağınızı Allah bilir. Halinizin ne olduğunu dünya ve ahirette istikbalinizin nereye varacağını yalnız Allah bilir. Onun için olmuş veya olması mümkün olan her türlü günaha o şekilde istiğfar et. Bu istiğfarın cevabı Fetih Sûresi'nde gelecektir.

20- *İman edenler, "Keşke (cihad ile ilgili) bir sure indirilseydi?" diyorlardı. Bunun üzerine, hiçbir yoruma ihtimal olmayacak şekilde içinde savaşın emredildiği bir sure indirilince kalplerinde hastalık olanların (münafıklarların) ölüm korkusundan bayılmış kimsenin bakışı gibi bir bakışla sana baktıklarını görürsün. Fakat kendilerine uygun olan;*

21- *İtirazsız bir itaat, güzel bir söz söylemektir. Şayet iş gerçeğe dönüşünce onlar Allah'a sadık olsalardı elbette kendileri için daha hayırlı olurdu.*

İmanlarında sadık, ihlaslı müminler, kâfirlerin sapıklık ve azgınlıkları karşısında takva duygularının artmasıyla Allah yolunda cihada izin verilmesini arzu ederek o konuda bir sûre indirilmesine özlem duyuyorlar. Onun üzerine muhkem bir sûre indirilip, onda savaş anılınca, yani savaşın vacip oluşu, şüphe ve ihtimalden uzak, sağlam bir şekilde açıklanan bir sûre, *"Allah yolunda savaşın."* (Bakara, 190, 244), *"Size savaş farz kılındı."* (Bakara, 216) buyurulan Bakara Sûresi, *"Ey iman edenler! Küfredenlerle karşılaştığınız zaman onlara arkalarınızı dönmeyin."* (Enfal, 15). *"Bir düşman topluluğu ile karşılaştığınız zaman sebat edin."* (Enfal, 45) buyurulan Enfal ve nihayet Berâe (Tevbe) Sûresi gibi savaş anılan sûrelerin hepsi bu hususta muhkemdir.

Görüyorsun ki o kalplerinde bir hastalık bulunanları, bir münafıklık yahut din zayıflığı bulunanları, sana öyle bir bakışla bakıyorlar ki, tıpkı ölümden baygınlık gelmiş kimsenin bakışı gibi. Yani gözünü açmaya dermanı olmayan, ölmek üzere bulunan bir kimse gibi baygın baygın gözlerini kaldıramıyor, yan yan bakıyorlar, öyle korkuyorlar. O da onlara daha uy-

gundur. Yani öyle kimselere de ölüm yaşamaktan daha uygun, daha münasiptir

22- *Demek ki; eğer siz, halkın yönetimini üstlenirseniz sadece yeryüzünde fesat çıkarıp bütün yakınlık bağlarınızı kesip atacaksınız öyle mi?*

Burada "Tevellî"nin iki mânâya gelme ihtimali vardır: Birisi, arkasını dönüp kaçmak mânâsına "tevellî"den, birisi de "velâyet"ten tefe'ül ölçüsü olarak, vali olmak, iş başına geçmek mânâsına tefsir edilmiştir. Dolayısıyla şu iki mânânın ikisi de doğrudur. Birinci mânâya göre nasıl o korkaklıkla döner, savaştan kaçar da yeryüzünde bozgunculuk yapar, ordu bozanlık edip, düşmanın istilasına sebep olur ve yakınlarınızı doğratabilir misiniz?

Yani çoluğunuzu çocuğunuzu, kadınlarınızı hısımlarınızı parçalatabilir mi siniz? Çünkü Müslüman ordusunda bozgun çıkarıp, düşman istilasına sebep olunduğu takdirde meydana gelecek sonuç budur. Diğer mânâca nasıl o korkaklıkla iş başına geçer, kumandayı elinize alır da vatanınızı cahiliye devri gibi bozguna verir, ihtilal içinde hısım ve akrabalarınızı yine öyle perişan edebilir misiniz? Bu âyetle yakınlarla ilgiyi kesmenin haramlığına delil getirilir.

23- *Onlar öyle kimselerdir ki Allah onları lânetlemiş, onları sağır etmiş ve onların gözlerini kör etmiştir.*

Onlar, o vasıfları anlatılan ve savaş emri kesinlik ve ciddiyet kazandığı sırada sadakatsizlik edip de yakınlarını doğratacak şekilde vatanlarını bozguna verecek olan kalbi hastalıklı olanlar, Allah'ın lanet ettiği, rahmet alanından kovduğu kimselerdir. Onun için kulaklarını sağır ve gözlerini kör etmiştir. Hak kelamını işitmezler. Nefislerde ve ufuklardaki hakkın âyetlerini görmezler.

24- *(Acaba onlar) Kur'an üzerinde hiç düşünmezler mi? Yoksa kalpler üzerinde o kalplerin kilitleri mi vardır?*

Öyle olmasa Kur'an'ı bir düşünmezler mi? Yoksa birtakım kalpler üzerine kilitler mi vurulmuş?

29. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Sade yaşamanın fazileti

"Nihayet onların ardından öyle bir nesil geldi ki, namazı bıraktılar ve nefislerinin arzularına uydular. Bu yüzden de azgınlıklarının cezasını çekecekler. Ancak tevbe edenler, iman edip salih amel işleyen kişiler hariç. Bunlar, hiçbir haksızlığa uğratılmaksızın cennete gireceklerdir." (Meryem: 59-60)

"Derken, Kârun ihtişam içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını arzulayanlar 'Keşke Karun'a verilenin bir benzeri bizim de olsaydı. Gerçek şu ki o, büyük bir servet sahibidir.' dediler. Kendilerine ilim verilmiş olanlar ise 'Yazıklar olsun size! İman edip salih amel işler işleyenler için Allah'ın vereceği mükafat daha üstündür.' dediler." (Kasas: 79-80)

"Sonra o gün nimetlerden elbette hesaba çekileceksiniz." (Tekâsür: 8)

"Kim dünyayı isterse orada dilediğimiz kişiye dilediğimiz kadarını veririz. Sonra da onu kınanmış ve mahrum olmuş bir hâlde gireceği cehenneme sokarız." (İsra: 18)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Namazı bırakmak, nefislerin arzularına uymaktır. Ya da nefislerin arzularına uymak, namazı terketmeye götürür.Bu, insanın azgınlaşması demek, karşılığı ise ceza çekmektir.Bundan sonra tövbe edip salih amel işleyenler, bu azaptan kurtulurlar.

2. Karun'un ihtişam ve zenginliğini her nefis kaldıramaz. İnsan için hayırlı olan, kaldırabileceği kadar servet sahibi olmasıdır. Bunun tersi, büyük bir azaptır.Günümüzde Karun misali servet sahipleri vardır.İnsanların büyük kısmı bu zenginliğe imrenirler. Servet sahibi olunmak sadece

bu dünyada itibar vesilesidir. Öte dünyada servet sahiplerinin hesabı, yoksullara göre daha zor olacaktır.

3. Gelecek için hazırlık yapmak; önce iman etmektir, sonra salih amel işlemektir, sonra da Yüce Allah'ın vereceği mükafatı beklemektir.

« خَيْرُكُمْ قَرني ، ثُمَّ الَّذينَ يلونَهم ، ثُمَّ الَّذينَ يلُونَهُم » قال عِمرَانُ : فَمَا أَدري قال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم مَرَّتَيْن أو ثَلاثاً « ثُمَّ يَكُونُ بَعدَهُمْ قَوْمٌ يشهدُونَ ولا يُستَشْهَدُونَ ، وَيَخُونُونَ وَلا يُؤْتَمَنُونَ ، وَيَنْـذِرُونَ وَلا يُوفُونَ ، وَيَظْهَرُ فِيهِمْ السِّمَنُ »

İmrân b. Husayn (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sizin en hayırlılarınız benim asrımda yaşayanlardır. Sonra onlara yakın olanlar, sonra onlara yakın olanlardır."

İmrân şöyle diyor:

Nebi (sav), "Sonra onlara yakın olanlar" sözünü iki defa mı üç defa mı söyledi bilmiyorum.

(Hadisin devamında Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:)

"Onlardan sonra öyle bir toplum olur ki şahitlikleri istenmediği hâlde şahitlik ederler, hıyanet ettikleri için kendilerine güvenilmez, nezrederler de nezirlerini yerine getirmezler ve onlar arasında (çok yemekten dolayı) şişmanlık zuhur eder." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Obozitlik, çağımızın önemli bir hastalığı haline geldi. İnsanlar tıpkı hadiste geçtiği gibi çok yiyip az çalışmaktan şişmanlık hastalığına tutuldular. Özellikle bu hastalık sömürgeci ülke insanlarının en önemli hastalığı haline geldi.İnsanlar yaşamak için değil de yemek için yaşar hale geldiler.

Günümüzde insanlar, yediklerinden daha fazla paralar harcayarak zayıflamaya çalışmaktadırlar. Yerken bir harcama yapar, zayıflamak için iki kere para harcarlar. Nefisleri için yaptıkları harcama onları üç kere israfa sokmaktadır.

1) Buhari ve Müslim

« يا ابْنَ آدمَ : إنَّكَ إنْ تَبْذُل الفَضلَ خَيْرٌ لَكَ ، وَأن تُمْسِكهُ شرٌّ لَكَ ، ولا تُلامُ عَلى كَفَافٍ، وَابدأ بِمنْ تَعُولُ »

Ebû Ümâme (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Ey Ademoğlu, ihtiyacından fazlasını infak etmen senin için hayırlı, infak etmeyip elinde tutman senin için kötüdür. Yeter miktardaki maldan dolayı muaheze edilmezsin. İnfak ederken de bakmakla yükümlü olduğun kişilerden başla." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Sade yaşamak büyüklüktür. Gösterişten uzak yaşamak olgunluktur. Kişilik eksiklikleri gösterişle kapatılamaz. Bilgide, kültür ve anlayışta geri kalmış olanların başvurdukları gösteriş budalalığıdır. Giyimi ile, arabası ile, evi ve eşyası ile çevresine gösteri yapanlar, bunu yapacaklarına, sahip olduklarını infak etseler, hem kullar ve hem de Allah katında daha da büyürler.

« مَا ملأَ آدميٌّ وِعَاءً شَرّاً مِنْ بَطنِه ، بِحسْبِ ابن آدمَ أُكُلاتٌ يُقِمْنَ صُلْبَهُ ، فإنْ كَانَ لا مَحالَةَ ، فَثُلُثٌ لطَعَامِـــهِ ، وثُلُثٌ لِشرابِهِ ، وَثُلُثٌ لِنَفَسِه » .

Ebû Kerîme el Mikdâd b. Ma'dîkerib (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Âdemoğlu midesinden daha kötü bir kap doldurmamıştır. Âdemoğluna belini doğrultacak birkaç lokma yeter. İlla da yiyecekse (midesinin) üçte birini yiyecek için, üçte birini içecek için, üçte birini de nefes almak için ayırsın." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yemek düşkünlüğü Müslüman'a yakışmaz. Tıka basa yemek Müslüman'a yakışmaz. Çeşit çeşit yemek Müslüman'a yakışmaz. Yemek yarışında bulunmak Müslüman'a yakışmaz.

2) Hadisi Tırmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir sahihtir." demiştir

3) Hadisi Tırmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir

2. İnsan midesi kadar kötü bir kab yoktur. O kap, yedikçe yemek isteyen bir kaptır. Onu dizginlemek insanın kendi elindedir.

3. Dünyanın pek çok yerinde insanlar karınlarını doyuramaz ve hatta açlıktan dolayı ölürken, Müslüman'ın tıka basa yemek yemesi doğru değildir. Her alanda olduğu gibi yemek konusunda da sade yaşamak tavsiye edilmektedir.

«أَلا تَسْمَعُونَ؟ أَلا تَسْمَعُونَ؟ إِنَّ الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ إِنَّ الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ»

Ebû Ümâme İyâs b. Sa'lebe el Ensârî el Hârisî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın ashabı bir gün O'nun yanında dünyadan bahsettiler. Bunun üzerine Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"İşitmiyor musunuz? İşitmiyor musunuz? Sadelik imandandır, sadelik imandandır." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Sade yaşamak, imanın belirtisidir. Sade olmak imanın ölçüsüdür. İman sahipleri, kazandıklarının tamamının kendilerine ait olmadığını bilirler. Kazandıklarının emanetçisi olduğunu bilirler. Sahip olduklarını fakirlerle paylaşmaları gerektiğini bilirler. Başkaları ile paylaşmak, kendisinin sade yaşamasını gerekli kılar. Varlıklı olduğu halde sade yaşayan Müslümanlar vardır. Kendisi sade yaşamakta, artanını da infak etmektedirler. Ne mutlu böyle yaşayanlara...

2. Günümüzde gösteriş içinde yaşamanın bedelleri çok yüksektir. Bir kişinin gösterişli yaşamasının giderleri ile yüzlerce fakir doyurulabilir, onlarca aile sefaletten kurtarılabilir.

4) Ebû Davud

29. DERS

DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 7

7. Güler Yüzlü ve Güzel Sözlü Olmak

İnsanların kalplerini kendisine doğru açılmasını sağlayan ve davetinin en güzel bir şekilde kabul edilmesini sağlayan davetçinin bir özelliği de onun güler yüzlü olması ve güzel sözlülüğüdür. Yüz; bir davetçinin aynası ve şahsiyetini ortaya koyan büyük bir alamettir.

Kişinin kalbinin derinliklerinde ne varsa yüzüne de o akseder. Eğer davetçi asık suratlı bireyse konuşmasında da genel olarak zorluğu ve kabalığı sergiler. Eğer güler yüzlü ise bu defa da hayırı ve güzel şeyleri müjdeler.

Güler yüzlülükten maksat kişinin güzelliği veya gösterişi değildir. Bazen olur ki, herhangi bir yüz aslında güzeldir ama onda güler yüzlülük eseri yoktur. Bazen de çirkin bir yüzden ülfet, ünsiyet ve müjdeler fışkırabilir.

Bir davetçi kendisini güler yüzlü olmaya alıştırmalıdır. Hatta kendi nefsi güler yüzlü olmaya alışkın olmasa bile bu eğitimini aksatmadan sürdürmelidir. Sürekli tebessümlü olmaya gayret etmeli ve öyle olmaya çalışmalıdır.

Başarılı davetçi kendi nefsine hakim olan kişidir. Nefsine mağlup olan hiçbir zaman başarı sağlayamaz. Her şart ve durumda kendine hakim olabilmelidir. Nerede ve ne zaman ne konuşacağını bilmelidir. Öyle davetçiler tanırız ki, insanların karşısına çıktıkları zaman büyük bir neşe ve tebessüm içerisinde görünmektedirler. Oysa onların içlerinde öyle üzüntüleri vardır ki, derecesini ancak Allah bilir.

Yine bazılarını da tanıyoruz ki kendi nefislerine en ufak bir hükümranlığı yoktur. En ufak bir üzüntü ve problemleri olsa adeta yüzlerinden okuyabilirsiniz. Öyle davetçiler biliyorum ki evladı şiddetli hastalık çekiyordu kendisi de uzak yerlere giderek konferans veriyordu. Tam konferans esnasında o davetçinin bir yakını konferans salonuna girip oğluyla ilgili haberi bir kağıda yazarak davetçiye bildirmişti. Davetçi çok soğukkanlılıkla okuyup sanki mühim bir şey değilmiş gibi konferansına devam ediyordu. Yüzünden de en ufak bir değişiklik hissedilmiyordu. Konferansını tamamladıktan sonra da birçok soru sorulmuştu o da büyük bir sükunet ve güler yüzlülükle hepsini de cevaplandırmıştı. Daha sonra oradaki insanlar kendisine verilen kağıdın oğlunun vefat haberini bildirdiğini öğrenince bu büyük davetçinin o üstün haline hayran kalıp dehşete düşüyorlar. Güzel konuşmaya gelince, güzel konuşma da tesir bakımından güler yüzlülükten az değildir.

Gerçek şu ki davetçinin konuşması, kendinin insanlarla ilişki kurmasına bir vesiledir. Yine bir davetçinin fikirlerinin insanlara ulaştırılmasında en üstün araç onun konuşmasıdır. Eğer davetçi kendi sözüne hakim ise, konuşmasına akıcılıkla hükmedebiliyorsa, güzel söz söyleyebilip, maksadını güzel anlatabiliyorsa bu davetçi insanların kalplerini kazanabilir ve onların nefislerine tesir edebilir.

Bunun tersi ise yani ağzından çıkan sözün ehemmiyetini bilmiyorsa veya ne çıkarsa çıksın aldırış etmiyorsa o zaman da bu davetçinin konuşmaları kendisi ile insanların arasında bir duvar olur, maktasını onlara ulaştıramaz. Hatta insanlar ondan tiksinir ve uzaklaşırlar. Bütün bunlara işareten Cenabı Allah şöyle buyuruyor:

"Kullarıma de ki sözlerini güzel söylesinler, muhakkak ki şeytan onların arasını açar, çünkü şeytan insanlar için açık bir düşmandır." (İsra, 53)

"İnsanlara güzel söyleyin." (Bakara, 83)

"Güzel söz söylemek ve insanları affetmek arkasından başak kakılacak sadakadan daha hayırlıdır. Allah ganidir ve halimdir." (Bakara, 263)

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin." (Ahzab, 70)

"Sözün güzeline ve Cenabı Hakk'ın yoluna irşat ediniz." (Hac, 24)

"Onlarla en güzel bir şekilde mücadele et." (Nahl, 125)

"Ve ona yumuşak söz söyleyin, umulur ki nasihat dinler ve korkar." (Taha, 44)

Bu ayet-i kerimelerden sonra aynı konuda Nebi (a.s.v.)'nin şu mübarek sözlerini de görelim:

"Sadakalardan hiçbir şeyi küçük görmeyiniz velevki kardeşini güler yüzle karşılamak olsun." (1)

"İnsanlara güler yüzle selam vermen dahi sadakadır." (2)

"Güzel söz sadakadır." (3)

"Yemek yedirmek, selamı yaygınlaştırmak ve güzel söz söylemek cenneti gerektirir." (4)

"Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa ya hayır konuşsun ya da sussun." (5)

"Bir kul kendisini göstermek için konuşma yapsa o konuşmasından dolayı cehenneme girer." (6)

Şüphesiz ki Allah'ın Resulü bütün insanlar için en güzel bir örnektir. İslam davetçisi ise peygambere uymaya herkesten daha çok muhtaçtır. Dolayısı ile bütün İslam davetçileri yapacakları her davette ve çalışmada Allah Resulünün nasıl yaptığına bakmalıdırlar.

Ammare şöyle rivayet ediyor:

"Aişe'den Allah Resulünün hanımları ile başbaşa kaldığında nasıl hareket ettiğini sordum. O da dedi ki: "Tıpkı sizin erkeklerinizden bir erkek gibi hareket eder. Ancak o insanların en cömerti, en yumuşak huylusu ve en güler yüzlüsüdür." (7)

Cabir (r.a.) naklediyor:

"Rasulullah'a vahiy geldiği zaman veya vaaz ederken derdim ki, insanların en korkutucusu geldi. onlara azap geldi. Eğer vahiy veya vaaz son bulsa o zaman da insanların en güler yüzlüsü en çok tebessüm edeni ve en çok müjdeleyicisi olurdu." (8)

1) Müslim
2) İbn Ebu Derda
3) Müslim
4) Taberani
5) Buhari ve Müslim
6) Buhari ve Müslim
7) Hakim
8) Bezzar

29. DERS

KAVRAMLAR

Millet

Arapça olan "millet" kelimesi; din, şeriat, tarikat ve sünnet gibi manaları ifade eder. İmam-ı Kurtubi; "Millet ve şeriat aynı manadadır. Allahû Teâla (cc)'nın kullarını yapmaya davet ettiği şeylerin tamamına verilen isimdir."(1) şeklinde tarif etmiştir. Tabiî bu tarif; doğrudan doğruya, hak olan şeriatın mahiyetini beyan ediyor. Millet kelimesi; müfred (tekil)dir, çoğulu "milel" gelir. Din tarihi hususunda tartışılmaz otorite olan Şehristani'nin, meşhur eseri el-Milel ve'n Nihal'dir. Bilindiği gibi nihâl kelimesi, nıhlenin çoğuludur, nıhle ise; "kupkuru zan ve vehim" manâsına gelir. Dolayısıyle el-milel, vahye dayanan dinlerin (milletlerin) tarihi, en-nihâl ise, vahye dayanmayan sistemlerin mahiyetidir. Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayınlanan Sahih-i Buhari muhtasarında; "Millet din manasınadır. Millet-i islâmiyye, millet-i yahudiye, millet-i nasraniye gibi!.."(2) denilmektedir.

Kur'ân-ı Kerim'de: *"Ne yahûdiler, ne nasraniler senden ebediyyen hoşlanmazlar. Ta ki sen onların milletine girinceye kadar.."*(3) hükmü beyan buyurulmuştur. Türkçe meallerin birçoğunda, ayette geçen "**milletehum**" ibaresi, "dinlerine" olarak tercüme edilmiştir. Burada dikkat edilecek husus; yahudiler ve nasraniler zikredildiği halde "millet" kelimesinin tekil (müfred) olarak yer almasıdır. **Yani onlar "tek millet"** olarak kabul edilmiştir. Resûl-i Ekrem (sav)'in: **"Küfür, tek bir millettir"** hadisi; dikkate alınırsa mahiyet kolayca kavranır. Kur'ân-ı Kerîm'de "millet" kavramı hep din manasına kullanılmıştır. Hatta bir ayet-i kerime'de; kavim ve mil-

1) İmam-ı Kurtubî, el-Camü Gi Ahkâmi'I Kur'ân, Kahire 1967, c. II, sh. 94.
2) Abid'1 Latif ez-Zebidi, Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi, Ank. 1976 (4. bsm.) DİB Yay. c. IV, sh. 560.
3) Bakara sûresi: 37.

let birarada kullanılmıştır. Hz. Yusuf (as)'un kıssası beyan edilirken: *"De ki; size rızıklanacağınız bir yemek gelecek oldu mu, ben muhakkak onun ne olduğunu, size daha gelmezden evvel haber veririm. Bu Rabb'imin bana öğrettiği ilimlerdendir. Çünkü ben Allah'a inanmaz bir kavmin milletini -ki onlar ahiret günü inkâr edenlerin ta kendileridir- terkettim"*(4) hükmü beyan buyurulmuştur. Burada geçen: terektü millete kavmin lâ yu'minûn (İnanmayan bir kavmin milletini terkettim) ibaresi, kavim ile milletin ayrı ayrı mahiyete sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyle "Türk kavmi" vardır, ancak "Türk milleti (şeriatı)" yoktur!.. Türk kavmine mensup olan insanlardan; mü'min olanlar bulunduğu gibi, olmayanlar da mevcuttur!.. Farklı dinlere tâbi olmaları, onların "Türk kavminden" olma özelliğini ortadan kaldıramaz.. Çünkü insanlar, "hangi kavimden olacaklarına" bizzat kendileri karar veremezler. Ancak hangi milletten (dinden) olacakları konusunda irade beyan etme hakları vardır. Ya iman ederek "İslâm milletinden" olurlar, ya inkâr ederek "küfür milletine" geçerler.

Resûl-i Ekrem (sav)'in sünnetinde de; "millet" kelimesi, din karşılığında kullanılmıştır. Nitekim "İki millet, ehli birbirine mirasçı olamaz"(5) hadisi şerifi, bunun en güzel misalidir. Nitekim fûkaha, mirasa engel olan halleri zikrederken; "Müslümanın kâfire, kâfirin de müslümana mirasçı olamayacağını" sünnete dayanarak izah etmiştir. Hanefi fûkahası: "**Küfür tek bir millettir**" hükmünde müttefiktir.

Dolayısıyle zimmet ehlinden olan; bir yahudi ile (onun karısı ve çocuğu olan) hıristiyan birine mirasçı olurlar. Çünkü ikisi aynı milletten (millet-i vahide) sayılır. İki ayrı milletten (dinden) olan kimselerin de, birbirlerinin üzerine yapacağı şahitlik, kabul edilmez. Yani; müslümanların kâfirlerle, kâfirlerin de müslümanlarla ilgili şahitlikleri geçersizdir.(6) Zira aralarında; millet (din) ayrılığından kaynaklanan bir mücadele söz konusudur.

Sanıyorum "millet" kelimesinin; günümüzde ne kadar yanlış kullanıldığı ve bu kavram anarşisi yüzünden ne kadar insanın telef edildiği sabit olmuştur... Bu noktaya nasıl gelindi? Şimdi meşhur müfessir Elmalılı Hamdi Yazır'ı dinleyelim:

"Hukuki şahsiyetini tamamlamış ve faaliyete geçmiş bulunan millet,

4) Yusuf sûresi: 37.

5) Sünen-i Tirmizi, İst: 1401, Çağrı Yay. c. IV, sh. 424 K. Feraiz: 16 Had. No:2108. Ayrıca, Sünen-i İbn-i Mace, İst:1401 c. II, sh. 912. Had. No: 2731.

6) İmam-ı Kasanî, el-Bedaiû's Senai, Beyrut: 1975, c. VI, sh. 280. Aynca, Molla Hüsrev, a.g.e., c. II, sh. 377.

İslâm şeriatı lisanında ümmet mefhumuna tekabül eder. Emrullah efendi merhûm "ümmet" kelimesinin ümmî kelimesiyle ilgili olduğunu zannederek **nation** tâbirini, "millet" diye ifade etmeyi tercih etmişti. **O zamandan beri ümmet mefhumu zayii edilmiş** ve istihfaflı bir telâkkiye maruz kalmıştır. O (Istılâhat Encümeninde) sonradan buluştuğumuz zaman; bu kelimenin ümm veya ümmi tabiriyle değil, imam tabiriyle alakalı bulunduğunu izah etmiş ve kabul ettirmiştim. Mateessüf geçmiş hatayı tashihe fırsat elvermeden Emrullah Efendi vefat etmişti"(7) Görüldüğü gibi "millet"; ortak bir itikada sahip olmakla birlikte, bir imamette toplanmayan ferdlerin durumunu beyan eder... Her müslüman, İslâm milletinin bir ferdidir. Eğer bir imama bey'at ederlerse, "ümmet" olarak anılırlar. Dünya üzerinde yüzlerce kavim vardır. Bu kavimlerin fertleri içerisinde "İslâm milletine" tâbi olanlar bulunduğu gibi, "küfür milletinden" olanlara da raslanabilir. Dolayısıyle yeryüzünde iki millet vardır. Birisi "İslâm milleti", diğeri de "küfür milletidir." Resûl-i Ekrem (sav), Hz. Ebû Ducâne'yi mezara koyarken "Bismillâh!.. Alâ milleti Resûlullah" demiştir. Hangi kavimden olursa olsun; her mü'min mezara konurken aynı sözler tekrar edilir. **Bu mahiyet iyi tefekkür edilmelidir.**

7) Muhammed Hamdi Yazır, Tahlilli Felsefe Tarihi, Metalib ve Mezahib. İst.1978, sh. 35.(11) İmam-ı Merginani, el-Hidaye Şerhu Bidayetü'! Mübtedi, Kahire 1965, c. I, sh. 93.

30. DERS

TEFSİR

Şeytan Çirkinlikleri Güzel Gösterir

اِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا
عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ
لَهُمْ وَاَمْلٰى لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا
مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ الْاَمْرِۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ
اِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَٓا اَسْخَطَ
اللّٰهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْۚ ﴿٢٨﴾ اَمْ حَسِبَ
الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ اَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ اَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾
وَلَوْ نَشَٓاءُ لَاَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمٰيهُمْۜ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِى
لَحْنِ الْقَوْلِۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى
نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَۙ وَنَبْلُوَا۟ اَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ اِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَشَٓاقُّوا الرَّسُولَ مِنْۢ

بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى ۙ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔا ۭ وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ
﴿٣٢﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَلَا
تُبْطِلُوْٓا اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ
اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوْا
وَتَدْعُوْٓا اِلَى السَّلْمِ ۠ وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ ۚ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَّتِرَكُمْ
اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾ اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَّلَهْوٌ ۭ وَاِنْ تُؤْمِنُوْا
وَتَتَّقُوْا يُؤْتِكُمْ اُجُوْرَكُمْ وَلَا يَسْـَٔـلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾ اِنْ
يَّسْـَٔـلْكُمُوْهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوْا وَيُخْرِجْ اَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾
هٰٓاَنْتُمْ هٰٓؤُلَاۗءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ فَمِنْكُمْ مَّنْ يَّبْخَلُ ۚ
وَمَنْ يَّبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَّفْسِهٖ ۭ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَاۗءُ ۚ
وَاِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۙ ثُمَّ لَا يَكُوْنُوْٓا اَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

25- ***Hidayet kendilerine tam anlamıyla ayan olduktan sonra yine arkalarına (inkârlarına) dönen kimselere şeytan, çirkin amellerini güzel gösterdi ve onlara ümit verdi.***

Şüphesiz gerisin geri irtidada doğru gidenlere, şeytan fit verdi. Büyük günahları önemsiz göstererek şehvetlere saldırttı. Ve onları arzu ve uzun emellere düşürdü.

26- ***Bu hale düşmelerinin sebebi ise, onların, Allah'ın indirdiğinden nefret eden bazı kimselere; "Biz, bazı işlerde size itaat edeceğiz" demeleridir. Allah onların gizlediklerini bilir.***

Kureyzaoğulları ve Nadiroğulları yahudileri Hz. Peygamber'e Kur'ân'ın indirilmesinden hoşlanmamışlardı. Kureyş müşrikleri de: ***"Bu Kur'ân şu iki şehirden bir büyük adama indirilseydi ya."*** (Zuhruf, 31) demişlerdi. Münafıklar o yahudilere veya müşriklere gizlice söz vererek: "Biz size bazı işlerde itaat edeceğiz." demişlerdi. Ahzab (Hendek) savaşındaki ittifakları da vardı. Hâlbuki Allah onların o gizli konuşmalarını bi-

liyordu. Öyle iken onu hesaba almadılar da Allah'a ve peygamberine karşı gizli ittifaka kalkıştılar.

27- ***Melekler onların yüzlerine ve arkalarına vura vura canlarını aldıkları zaman (onların durumları) nasıl olacak?***

O halde melekler onların yüzlerine ve arkalarına vura vura canlarını alırlarken nasıl olacak bakalım?

28- ***İşte böyledir. Çünkü onlar, Allah'ın gazabını çeken işlere tâbi oldular, Allah'ın rızasını da çirkin gördüler. (Allah da) onların yaptıklarını boşa çıkardı.***

Allah onların amellerini boşa çıkarmıştır. Âyette geçen "ihbat" amelin sevabını giderip hiçe indirmektir. Güzel amel günaha keffaret olup kötü ameli örttüğü gibi kötü ameller de iyi amelleri boşa çıkarır. Bu şekilde ihbat, keffaret ve mağfiretin zıddı demek olur. Anlaşılıyor ki onların iyi amelleri de yok değildi. Fakat Allah'ın gazabını davet eden şeyler yapıp rızasını gözetmediklerinden dolayı iyi amelleri boşa gitmiştir.

Münafıklar, münafıklık sanatını sağlam bir şekilde yaptıklarına güveniyorlar ve çevirdikleri entrikaların büyük bir ihtimalle gizli kalacağını sanıyorlardı.

29- ***Yoksa o kalplerinde bir hastalık bulunanlar, Allah kendilerinin kinlerini ortaya çıkarmayacak mı zannettiler?***

Allah kendilerinin kinlerini hiç meydana çıkarmaz. Yani Allah bilse de peygamberine ve müminlere bildirmez mi zannettiler? Ne boş zan!

30- ***Eğer biz isteseydik onları sana gösterirdik. Zaten sen onları simalarından tanırdın. Elbette sen onları konuşma tarzından da tanırdın. Allah sizin bütün amellerinizi bilir.***

Gösterirdik de kendilerini simaları ile şahıslarını tayin ettiren farklı alametleri ile tanırdın. Bununla beraber sen onları sözlerinin lahninden de tanırsın. Sözün lahni, söyleniş tarzı, üslûbu, yahut eğimi ve kıvrımıdır.

Nitekim i'rabda veya tecvidde hataya da lahin denilir. Mesela zafer elde edildiği zaman ***"Biz de sizinle beraberdik."*** (Ankebut, 10) demeleri, biraz sıkışınca ***"Şüphesiz bizim evlerimiz açıktır."*** (Ahzap,13) demeleri, yahut demin geçtiği üzere "o demin ne dedi?" demeleri gibi sözler hep sözün lahni cümlesindendir. Allah bütün amellerinizi bilir. Hepinizin niyetlerinize göre, iyiye iyi, kötüye kötü, uygun olan karşılığını verir.

31- ***Andolsun ki biz, İçinizdeki mücahitleri,(cihad zorluklarına karşı) sabredenleri bilelim diye sizi deneriz. Yine sizi deneriz ki, sizinle ilgili haberlerinizin doğruluk veya yanlışlığını bilelim.***

Sizi imtihana çekeceğiz. Cihad gibi bazı meşakkatli sorumluluklarla mükellef kılacağız. Ta ki içinizden cihad edip uğraşanları ve sabredip dayananları bilelim. Yani belli edip meydana çıkaralım. Ve haberlerinizi deneyelim. Yani cihad ve sabrınıza, iman ve sadakatinize, kahramanlıklarınıza ait haberlerinizi, uyulması gereken bir örnek olması için imtihan meydanlarından görünür âleme yayıp ilan edelim.

32- *Hem kendileri Allah'ı inkâr edip hem de (insanları) Allah'ın yolundan alıkoyanlar ile hak kendilerine açık bir şekilde belli olduktan sonra peygambere işkence edenler, hiçbir şey ile Allah'a bir zarar veremezler. Fakat Allah onların amellerini iptal edecektir.*

Haberiniz olsun ki o Kureyzaoğulları, Nadiroğulları veya Bedir günü müşrikler ordusunu besleyen gibiler Allah'a hiçbir zarar verecek değillerdir. Yani Allah'ın peygamberine hiçbir zarar eriştiremezler. O, onların amellerini boşa çıkarır. Yani iyi amellerinin sevabını, o küfür ve sapıtıp karşı gelmeleri ile mahvedecek yahut o yoldaki bütün mesailerini ve çalışmalarını hiçe indirecektir.

33- *Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygamber'e itaat edin de amellerinizi iptal etmeyin.*

Yani öbürlerinin yaptığı gibi küfür, münafıklık, kendini beğenme, riya, başa kakma, eziyet etme ve bunlara benzer itaatsizlik ve başlanmış olan herhangi bir ameli bozup iptal edecek ters bir fiil ve hareket ile boşa gidermeyin, hükümsüz bırakmayın.

34- *Hem kendileri (Allah'ı) inkâr ettiler hem de (insanları) Allah yolundan alıkoydular. Sonra da kâfir olarak öldüler. İşte böyle olanları Allah asla affetmeyecektir.*

Yani amelleri boşa çıkarıldıktan başka bir bağışlanma ihtimali de yoktur. Bu âyet küfür üzere ölenlerin hepsini kapsamaktadır.

35- *Siz sakın gevşemeyin ve illa barış da istemeyin. Çünkü siz daha üstünsünüz (galipsiniz). Allah sizinle beraberdir ve O, sizin amellerinizi boşa çıkarmayacaktır.*

Küfür ile ölenlerin bağışlanmayacağı küfrün, itaatsizliğin amelleri boşa çıkaracağı malumunuz olunca artık amellerinizi iptal etmeyin ve gevşeklik, alçaklık yapmayın. Alçaklık edip de horluk ve miskinlik ile barışa yalvarmayın. Burada "Gevşeklik etmeyin ve barışa yalvarmayın." diye barışa yalvarmaktan menedilmiş olması, düşman tarafından yapılmış olan herhangi bir barış teklifinin reddini gerektirmez. Nitekim Enfal Sûresi'nde *"Eğer onlar, barışa yanaşırlarsa sen de ona yanaş."* (Enfal, 61) âye-

tiyle barışa yanaşan düşmanların talebine karşı barışa yanaşmak, emredilmişti. Fetih Sûresi'nde geleceği üzere Hudeybiye barışı da Müslümanların galibiyeti halinde idi. Demek ki maksat, barışı reddetmek değil gevşeklik edip de zillet ile barışa talip olmamaktır.

36- *Dünya hayatı bir oyun ve bir eğlenceden başka bir şey değildir. Eğer siz iman eder, (inkârdan ve günahlardan) korunursanız Allah size karşılığını verir ve sizden bütün mallarınızı da istemez.*

Bu şekilde ileride vaad edilmiş olan fetihlere hazırlık ve ahiret sevabına teşvik için buyuruluyor ki: Dünya hayatı sırf bir oyun ve eğlenceden ibarettir. Öyle sebatsız ve önemsizdir. İlerisi için bir kazanç ve koruma vasıtası olmak üzere istifade edilmediği takdirde hiçtir. Ve eğer iman eder ve ahiret için korunursanız iman ve takvanızın sevaplarını Allah size verir. Bütün mallarınızı da istemez. O korunmak ve cihad etmek için lâzım gelen masraflara infak etmek üzere mallarınızın hepsini de istemez.

37- *Eğer O, mallarınızın hepsini sizden istemiş olsaydı sizi zora sokmuş olurdu. O zaman da siz cimrilik ederdiniz. (Böyle bir durum da) Sizin kinlerinizi ortaya çıkarırdı.*

Eğer sizden o mallarınızın hepsini ister de sizi çıplak bırakacak olursa, zekat veya savaş teklifi adına mallarınızın kökünü kazıyacak olup bütün mallara el koymaya kalkışırsa cimrilik yaparsınız, esirger, vermezsiniz. Vermemeye hakkınız olur. O zaman bütün kinlerinizi meydana çıkarır. Bozgun ve ihtilal çıkarmaya sebep olur. Fakat Allah ve peygamber sizden öyle bütün mallarınızı istemez.

38- *İşte sizler öyle kimselersiniz ki, Allah yolunda harcamaya dâvet olunuyorsunuz, fakat içinizden bazıları cimrilik ediyor. Cimrilik yapan kimse kendinden başka kimseye cimrilik yapamaz (cimriliğinin cezası kendinedir). Allah zengindir. Sizler fakirlersiniz. Eğer yüz çevirirseniz sizi başka bir kavimle değiştirir de onlar sizin gibi olmazlar.*

Siz anlarsınız ki Allah yolunda infak edesiniz diye davet ediliyorsunuz. Bu dâvet zekâtı ve savaş techizatını, yardımını kapsayabilir. Yine de içinizden cimrilik yapan var. Fakat her kim cimrilik eder, kıskanırsa sırf kendi nefsinden kıskanmış olur. Çünkü infakın menfaati, cimriliğin zararı kendine ait olur. Allah zengindir. Fakir sizsiniz, ihtiyaç sizindir. Bu emirler sizin ihtiyacınız, sizin menfaatiniz içindir.

İman ve takva ile infaktan çekinerek bu emre sahip olmayacak olursanız, size bedel başka bir kavmi, işin başına geçirir. Onlar sizin gibi olmazlar. İman ve takva ile bu işe sahip olur, vaad edilmiş olan sevap ve fetihlere onlar nail olurlar.

30. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Kanaat sahibi olmak, Allah için harcamak ve dilenmemek

« قَدْ أَفلَحَ مَنْ أَسلَمَ ، وَرُزِقَ كَفَافاً ، وَقَنَّعَهُ اللّه بما آتـــاهُ »

Abdullah b. Ömer (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Müslüman olup da rızkı yeteri derecede (ne az ne çok) kılınan ve Allah'ın, kendisine verdiklerine kanaat eden kişi, şüphesiz ki, kurtuluşa ermiştir." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Sahip olduğumuz her şey, yüce Allah'ın bize takdir ettikleridir.O'nun takdir ettiğinden ne bir fazla, ne de bir eksik olur. O halde O'nun bize bahşedip takdir ettiklerine şükretmek gerekir. Şükretmemek ise, O'nun takdirine karşı gelmek olur. Bu konuda ilk görevimiz sahip olduklarımıza şükretmek, eğer az ise, bizden daha az sahip olanları düşünerek hakkımıza rıza göstermektir.

« مَنْ سَأَل النَّاس تَكَثُّراً فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْراً ، فَلْيستَقِلّ أَوْ لِيَـــستَكْثِرْ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Malını artırmak için insanlardan dilenen kişiler gerçekte ateş koru dileniyor demektir. Artık ister az, ister çok dilensin." (2)

1) Müslim
2) Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Sahip oldukları ile yetinmeyen ve daha fazlasına sahip olmak için dilenen ve yardım talep eden ve el açıp yardım toplayanlar, bileceklerdir ki, bu topladıklarının onlara hiç bir hayrı yoktur. Topladıkları gerçekte bir ateş topudur. O ateş topu, öte dünyada karşılarına dikilecektir.

« إِنَّ المَسأَلَةَ كَدٌّ يكُدُّ بها الرَّجُلُ وجْهَـهُ ، إلاَّ أَنْ يَـسأَلَ الرَّجُلُ سُلْطاناً أَوْ في أَمْرٍ لابُدَّ مِنْهُ »

Semure b. Cündüb (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Dilencilik, yüz karasıdır. Kişi dilenmek suretiyle kendi yüzünü lekeler. Ancak kişinin, (hakkını) sultandan istemesi ya da zaruret sebebiyle dilenmesi müstesnadır." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Dilencilik hem kul hem de Allah katında yüz karalıktır. Dilenciler, bu işi yaparak sadece kendilerinin yüzlerini karartır, kimseye zarar veremezler.Çok zaruri sebep olmadan dilenmek yasaklanmıştır.Günümüzdeki dilencilerin hemen tamamı, daha iyi yaşamak ve mal biriktirmek için dilenmektedirler.

« مَنْ أَصابَتْهُ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدَّ فاقَتُهُ ، وَمَنْ أَنْزَلَها باللّـه ، فَيُوشِكُ اللّه لَهُ بِرِزقٍ عاجِلٍ أَوْ آجِلٍ »

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: **"Kim ihtiyaca düşer de onun için insanlara müracaat ederse ihtiyacı kapanmaz. Allah'a müracaat ederse Allah'ın, ona er ya da geç rızık vermesi umulur."** (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İhtiyaç içinde Müslüman'a düşen, sıkıntılarının giderilebilmesi için

3) Hadisi Tirmizî rivayet etmiş ve Hadis hasendir sahihtir." demiştir
4) Hadisi Ebû Davud ve Tırmizîrivayet etmiştir. Tırmizî "Hadis hasendir." demiştir

Yüce Allah'a müracaat etmesidir. O, yakın veya uzak bir gelecekte mutlak surette o kişinin ihtiyacını giderir. Yeter ki, buna inanılsın. Sıkıntısını yalnızca insanlara yöneltenlerin sıkıntıları bitmez. Tevekkül edip Allah'tan isteyen ise her zaman kazançlı olur.

« لَيْسِ المِسْكِينُ الَّذِي يطُوفُ عَلى النَّاسِ تَرُدُّهُ اللُّقْمَــةُ واللُّقْمَتــانِ ، وَالتَّمْرَةُ والتَّمْرتَانِ ، وَلَكِنَّ المِسْكِينَ الَّذي لا يجِــدُ غِنًى يُغنِيه ، وَلاَ يُفْطَنُ لَهُ ، فَيُتَصدَّقَ عَلَيْهِ ، وَلاَ يَقُومُ فَيسْأَلَ النَّاسَ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"İnsanlardan isteyip de bir iki lokma ya da bir iki hurma ile dönen kişi miskîn değildir. Asıl miskîn; ihtiyacını görecek imkânı bulamayan, durumu bilinmediği için de kendisine sadaka verilmeyen ve (buna rağmen) kalkıp da insanlardan istemeyen kişidir." (5)

أَعطِه مَن هو أَفقَرُ إِلَيه مِنِّي، فقال « خُذهُ ، إِذَا جاءَكَ من هذا المَالِ شَيءٌ ، وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ ولا سَائِلٍ ، فَخُذْهُ فتَموَّلْهُ فَإِن شِئتَ كُلْــهُ ، وإِن شِئْتَ تَصْدَقْ بِه ، وَمَا لا، فَلا تُتبِعْهُ نَفْسَكَ » قال سالمٌ : فَكَانَ عَبدُ اللَّــه لا يسأَلُ أَحداً شَيْئاً ، وَلا يَرُدُّ شَيئاً أُعْطِيه

Ömer şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) bana ganimet malından verirdi. Ona:

"Onu benden daha muhtaç olan birine verseniz." dedim. Şöyle buyurdu:

"Onu al. Bu maldan sana istemeksizin ve göz dikmeksizin bir şey gelirse onu al, mal edin. Dilersen ye, dilersen tasadduk et. Ancak böyle olmayan malın da ardına düşme." (6)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Sıkıntı içinde olduğu halde buna sabreden ve kimseden bir şey istemeyen kişi övgüye layık kişidir. Müslümanlara düşen, isteyenlere değil

5) Buhâri ve Müslim
6) Buhari ve Müslim

de istemeyen onurlu ihtiyaç sahiplerini bulmak ve onlara yardımcı olmaktır. Bu gibi kişileri bulmak için yapılan çalışmalar da en az sadaka kadar insana ecir kazandırır.

2. Bazı Müslümanlar gençlik ve öğrencilik yıllarında burs ve yardımlar alırlar. Bu yardımlar zaman sonra bu insanların bazılarında alışkanlık haline gelir. Hayatları boyunca yardım almayı hak gibi görürler. Bütün Müslümanların kendisine yardım etmek zorunda olduğu zehabına kapılırlar. Bu, son derece ayıp ve men edilen bir iştir. Çalışıp kazanmak ve alın teri ile geçinmek en hayırlı olandır.

30. DERS

DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 8

8. İnsanlara İkram ve Yardımda Bulunmak

Bir davetçinin yaptığı davetinde kendisini başarıya götüren ve insanların İslam'a gelmesine vesile olan en belirgin özelliklerinden biri de onun insanlara ikramda bulunması ve onlara yardımcı olmasıdır.

Bazen bir davetçi öyle problemlerle karşılaşır ki, onu çözmek için mal harcamaktan başka çare yoktur. Eğer cimri olsa ve malından harcamasa belki de bir daha ele geçiremeyeceği fırsatları kaçıracaktır. Hatta o cimriliği yüzünden davaya da pek çok zararlar verecektir.

Öyle davetçiler tanıyoruz ki maddi olarak pek çok imkanlara sahiptirler. Fakat cimriliklerinden dolayı var olan güçlerini de yok ediyorlar. Eğer o malı hayırda harcasalar, mümkün ki birçok faydalar elde edeceklerdir. Ancak mala karşı olan aşırı düşkünlükleri onların var olan imkanlarını da ortadan kaldırmaktadır.

Cenabı Hakk yerde ve göklerde ne varsa hepsini de insanın hizmetine sunmuştur. Mal ise, insanın hizmetine verilen ve hidayet yolunda ona sebep olan yüzlercesinden sadece bir tanesidir. Öyle ise mal da yine insanın hidayeti için harcanmalıdır. Bunun tersini düşünmek mümkün değildir.

Örneğin misafire ikram etmek İslam'da vaciptir. Allah Resulü bu konuyu teşvik etmiştir. Bakınız o yüce peygamber ne buyuruyor:

"Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, misafirine ikram etsin."(1)

İlk İslam davetçileri olan sahabelerin en belirgin özelliklerinden biri de cömert olmaları ve ikramı çok sevmeleriydi. İşte onların bu özelliği insanların kalplerini çekti ve hidayet önderleri oldular.

1) Buhari, Müslim

Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor:

"Bir gün adamın biri Allah Resulüne gelerek dedi ki ben aç ve kimsesizim. Allah Resulü de sahabelerine dedi ki: **"Bu gece kim bu adamı misafir ederse Allah ona rahmet etsin."** Ensar'dan bir adam kalktı ve "Ben onu misafir ederim ey Allah'ın Resulü" dedi. Adamı alarak evine götürdü. O Ensari misafiri evine götürdükten sonra hanımına demiş ki, hiç yiyecek bir şey var mı? Hanımı da çocukların yiyeceği var, başka bir şey yok demiş. Adam demiş ki, "Onları başka şeylerle meşgul edersin, akşamleyin de yemek istediklerinde uyutmaya çalışırsın." Yemekleri de çok az olduğu için kendisi yemeden sadece misafire yedirmek istiyormuş. Onun için hanımına, "Lambayı söndürelim ve karanlıkta yemeği yiyelim. Fakat biz yemeyelim. Sadece yiyormuş gibi davranalım" der. Böylece o azıcık yemeği de misafirlerine yedirip kendileri de aç olarak geceyi geçiriyorlar. Sabahleyin adam misafirini yolculayıp da Allah Resulünün yanına gidince Allah'ın Resulü şöyle buyurdu: "Sizin bu gece misafirinize yaptığınız şeyler Allah'ın indinde çok büyük bir sevaba vasıta oldu." (2)

Sonra her İslam davetçisi Allah Resulünün şu mübarek sözlerini sürekli göz önünde bulundurmalıdırlar.

"Sizden birinizin sofrası açık olduğunda (onda yemek yendiğinde) melekler o kişi için dua ederler." (İsbehani)

"Hayır ve bereketin en çabuk ulaştığı ev, içinde yemek yedirilen evdir." (3)

Hediyeleşmek de İslam ahlaklarından biridir. Allah Resulü Müslümanların birbirlerine hediye alıp vermelerini teşvik etmiştir. o yüce peygamber "Hediyeleşin ve birbirinizi sevin" diye emir buyurmaktadır.

Bir Müslüman diğer Müslüman kardeşine hediye verince adeta bir hayır elçisi göndermiş ve onu sevdiğini ortaya koymuş olur. Böylece aralarında bir yakınlık ve dostluğun oluşmasına sebep teşkil eder. Çünkü hediye, uzak olanları yaklaştırır, ilişkileri kesenleri ilişki kurmaya teşvik eder ve İslam tebliğinin insanların kalplerine yerleşmesine aracı olur. Öyle ise diğer Müslümanlardan daha fazla olarak bir İslam davetçisi bu hediyeleşmeye özen göstermelidir. Herkesten daha çok onun hediye vermeye ve hediye kabul etmeye ihtiyacı vardır.

Şurası bir gerçek ki, İslam'ın emrettiği bütün üstünlükler cömertlikle ve ikram etmekle elde edilebiliyor. Bu güzelliklerin cimri ve malına aşırı düşkün olanlarda gerçekleşmesi çok zordur.

İhtiyaç sahiplerine, fakir ve yoksullara yardım etmek, yetimlere sahip

2) Müslim
3) İbni Mace

çıkmak, fedakarlık yapmak, ölçüde ve tartıda doğru hareket etmek, bütün müminleri gerçek kardeş bilmek, komşunun hakkını gözetmek, dargınları barıştırmak gibi pek çok üstün özellikler var ki, hiçbirisi de cimrilikle asla bağdaşmaz. Pek çok ayet-i kerime ve hadis-i şerifler cimriliği ve cimrileri kötülerken ikram sahiplerini methetmektedir.

"Allah kendi ihsanından mal verdiği kişiler o mallarında yaptıkları cimriliği kendileri için hayır olarak zannetmesinler. Bu durum bilakis onlar için şerdir. Cimriliklerinden dolayı kıyamet günü cezasını görürler. Yerin ve göklerin mirası Allah'ındır. Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (Al-i İmran, 180)

"Kimlerde nefsinin cimriliğini yenerse işte onlar kurtulmuştur." (Haşr, 9)

"De ki, eğer siz Rabbimin hazinelerine sahip olsanız o zaman dahi geçim korkusundan dolayı sadaka vermezdiniz. İnsan çok cimridir." (İsra, 100)

Allahu Teala müminlerin özelliklerini de şöyle sıralamaktadır:

"Sabredenler, doğru olanlar, itaat edenler, sadaka verenler ve seher vakitlerinde af dileyenler." (Al-i İmran, 17)

"Onlar ki kendi mallarında fakir ve ihtiyaç sahipleri için belli bir hak (pay) olduğunu kabul ederlerdi." (Zariyat, 19)

Peygamber Efendimiz'in cimrilik hakkındaki mübarek sözlerinden bazıları ise şöyledir:

"Cimrilik bir şeyi yok etmedikten sonra, Allah hiçbir şeyin bereketini ortadan kaldırmaz." (4)

"Bir kişideki en büyük şer (kötülük) cimriliği ve korkaklığıdır." (5)

"Cimrilikle iman bir kulun kalbinde bir arada asla bulunmaz." (6)

"İki özellik bir arada müminde bulunmaz. Bunlar da: Cimrilik ve kötü ahlaktır." (7)

"Cömert insan Allah'a ve cennete yakındır. İnsanlara da yakındır. Cimri de Allah'tan, cennetten ve insanlardan uzak ama cehenneme yakındır. Cahil bir cömert abit, alim bir cimriden Allah katında daha sevimlidir." (8)

4) Tabareni
5) Ebu Davud
6) Nesai
7) Tırmizi
8) Tirmizi

30. DERS
KAVRAMLAR

Muhkem - Müteşâbih

Muhkem lûgatta, metanet verilmiş, sağlam ve kuvvetli manasına gelir.(1) Manası kolaylıkla anlaşılan, hârici bir tefsire ihtiyaç göstermeyen ve tek manası olan âyetler muhkemdir. Sarih ve müfesserden daha kuvvetli olan sözü ifade için kullanılan muhkemin zıddı, müteşabihtir. Tefsir usûlünde, açık ve tevile muhtaç olmayan âyetlere muhkemât, manâsı gizli ve te'vile muhtaç olan âyetlere de müteşabihat denilmiştir. Diğer bir tâbirle müteşabih, birçok manâya ihtimali olup, bu manâlardan birini tayin edebilmek için hârici bir delile ihtiyacı olan âyetlerdir.

Kur'ân-ı Kerîm'in nazmının tümü muhkemdir. Bunun delili şu âyet-i kerimedir: ***"Bu âyetleri muhkem olan bir kitaptır."*** (Hûd sûresi:1). Belâğatını, icâzını ve bir kısmının diğerinden daha zor anlaşılmasını dikkate aldığımız zaman, Kur'ân-ı Kerîm de anlama bakımından müteşabih âyetlerin (müteşabihât) de bulunduğunu söylememiz zaruri olur. ***"Sana kitabı indiren O'dur. Ondan bir kısım âyetler muhkemdir ki, bunlar kitabın anası (temeli)dir. Diğer bir kısmı da müteşabihlerdir. İşte kalplerinde eğrilik bulunanlar sırf fitne aramak (ötekini berikini saptırmak) ve (kendi arzularına göre) te'viline yeltenmek için onun müteşâbih olanına tâbi olurlar. Halbuki onun te'vilini Allah'tan başkası bilemez. İlimde yüksek pâyeye erenler ise: `Biz ona inandık, hepsi Rabbimiz katındandır' derler. Bunları ancak akl-ı selim sahipleri düşünüp anlar."*** (Âl-i İmrân 7). Kur'ân-ı Kerîm Resûl-i Ekrem'e (sav) indirilirken, âyetlerinin bir kısmı herkesin anlayabileceği şekilde (muhkem), diğer bir kısmı da anlayamıyacağı şekilde (müteşâbih) indirilmiştir. Kat'i farzları ve ahkâmı (helâl, haram, namaz, oruç, zekat, hac gibi) beyan eden âyetler, muhkem vasfına haizdirler. Tariflerden de anlaşılacağına göre, muhkem, açık ve sarihdir.

1) M. Zeki Pakalın, Terimler Sözlügü, İstanbul, ty. c.II, sh. 571.

Müteşâbihat ve kısımları üzerinde değişik görüşler ortaya atılmıştır. İlimde rasih olanlar ile kalplerinde hastalık (maraz) bulunanların tesbiti, müteşâbih âyetler vasıtası ile yapılabilir. Bu hakikatleri esas alan ulemâ, muhkem ile müteşâbihin tarifini yapmaya gayret etmiştir.(2) Ulemânın çoğunluğu, "müteşâbih âyetlerin te'vilini Allahu Teâla dan (cc) başka kimse bilemez" görüşünü benimsemiştir.

Râğıb el-Isfahânî, müteşabih âyetlerin, manasına vukûf yönünden üç kısımda incelenebileceğini ifade eder.

Birincisi: Bilinmesine imkân olmayan müteşâbihlerdir ki, bunu ancak Allah bilir (kıyamet vakti gibi).

İkincisi: İnsanoğlu sebeplere tevessül ederek onun manasını bilebilir. Meselâ garib kelimeler, muğlak hükümler gibi.

Üçüncüsü: Yukarıda zikrettiğimiz iki madde arasında olanlardır ki, bu da ilimde rusûh sahibi olan bazı zevata tahsis edilmiş, diğerlerinden ise gizlenmiştir.

Genel olarak usûl ulemâsı müteşâbihatı iki kısma ayırmıştır:

(a) Muhkem ile mukayese edildiğinde manâsı bilinebilen;

(b) Hakikatını bilmeye imkân olmayan âyetlerdir. Muhkemler nasih helâl, haram, hudud, feraiz, iman edilip amel edilen hususlardır. Müteşabihler ise, mensuh, mukaddem, muahhar, emsâl, yeminler, iman edilip amel edilmeyen hususlardır. (3)

Müteşabihin kaynağında Allahu Teâla nın muradının gizliliği bahis konusu olduğuna göre, bu gizlilik bazen lafızda, bazen manada, bazen de her ikisinde birden olur.

Müteşabih olan sıfatlar hakkında ulemâ iki mezhebe ayrılmıştır.

Birincisi, Allahu Teâla nın müteşabih olan sıfatlarını te'vili caiz görmeyenlerdir. Bunlara iman şarttır. Ancak keyfiyetini bilek imkansızdır, diyenlerdir. Meselâ, meşhur imam Mâlik istiva hakkında sorulduğunda: "İstiva malûmdur ki, keyfiyeti meçhûldür, ondan sual etmek bid'attır. Senin kötü bir insan olduğunu zannederim, onu benden uzaklaştırın" demiştir.

İkincisi; zahiri muhal olan lafzı, Allahu Teâla nın (cc) zâtına lâyık olan bir manaya hamledenlerin mezhebidir. Bu mezheb İmamu'l-Harameyn, Abdu'l-Melik b. Ebi Abdillah b. Yusuf b. Muhammed el-Cuveynî, Ebu'l-Maalî'ye ve onları takip edenlere nisbet edilmiştir. Hapsedilemeyecek bir fıtratta yaratılan insan zekâsı, müteşâbihat üzerinde de işlemeye

2) İmam-ı Suyûtî, el-Itkan fi Ulûmi'f-Kur'ân, Kahire 1368, c. II, sh. 2-3.

3) Suyûtî, a.g.e., sh. 2.

devam etmiştir. Hele İslâmiyeti ifsad etmek isteyenlerin, bu gibi âyetlere gelişi güzel manâ verişlerini frenlemek ve aynı zamanda kötü neticelerinden müslümanları korumak için müteşâbih âyetleri İslâm'ın ruhuna uygun bir şekilde tevil etmek mecburiyeti hâsıl olmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm'de müteşâbih âyetlerin bulunması, insanlık için bazı faydalar temin etmektedir. Genellikle bu âyetler sayesinde İslâmiyette insan fikri dondurulmamış, geniş bir fikir hürriyetine müsaade verilmiş ve dinin temellerini kuvvetlendirmekte esaslı rol oynamıştır. Çünkü bu âyetler birkaç manâya tahammül edebilen bir mahiyete haizdir. Müslümanları daha çok öğrenmeye ve başka bilgilere de sahip olmaya sevketmiştir. Yine bu âyetler sayesinde dinin tebliğine ve tesisine mani olmak için sorulan suallere susturucu cevaplar verilmiş ve ilk günde meydana gelecek fesadların önüne geçilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm de muhkemle beraber müteşâbihin bulanması, insanoğlu için bir denemedir. Acaba insanlık, dosdoğru olan Peygamber'in haberine itimad ederek gayba inanacak mı? Kur'ân-ı Kerîm bunu güzel bir şekilde ifade eder: Hidayete erenler buna inandık derler; kalplerinde eğrilik bulunanlar, o Rablerinden bir hak olduğu halde onu inkâr ederler ve fitne aramak için onun müteşâbih olanına tâbi olurlar.

Bunun diğer bir faydası, insanoğlu ne kadar istidat ve ilim sahibi olursa olsun, onun âciz ve mahlûk olduğunu gösteren bir delil de bu müteşâbihattır. Bu âyetler, Allah'ın ilmiyle herşeyi ihata ettiğini, mahlûkâtın O'nun ilminden ancak O'nun dileyeceği kadarını alabileceğini ifade eder. İnsan, Hâlıkının karşısında kul olduğunu idrak eder. Müteşâbih âyetler sebebiyle aklî deliller ön plâna çıkmıştır. Akıllı olması hasebiyle kıymet kazanan insanın şerefini yükseltmiş olur.

31. DERS

TEFSİR

Hudeybiye Antlaşması İle Gelen Zafer

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۙ ① لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْۢبِكَ وَمَا
تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ۙ ② وَّيَنْصُرَكَ اللّٰهُ
نَصْرًا عَزِيزًا ③ هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ فِيْ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِيْنَ لِيَزْدَادُوْٓا
اِيمَانًا مَّعَ اِيمَانِهِمْ ۗ وَلِلّٰهِ جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا
حَكِيمًا ۙ ④ لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خَالِدِيْنَ فِيْهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ ۗ وَكَانَ ذٰلِكَ
عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا عَظِيمًا ۙ ⑤ وَّيُعَذِّبَ الْمُنٰفِقِيْنَ وَالْمُنٰفِقٰتِ
وَالْمُشْرِكِيْنَ وَالْمُشْرِكٰتِ الظَّاۤنِّيْنَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ ۗ عَلَيْهِمْ دَاۤئِرَةُ
السَّوْءِ ۚ وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۗ وَسَاۤءَتْ
مَصِيرًا ⑥ وَلِلّٰهِ جُنُوْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ⑦ اِنَّاۤ اَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيرًا ۙ ⑧ لِّتُؤْمِنُوْا

بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ ؕ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَّاَصِيلًا ۝٩
اِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَ ؕ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدِيهِمْ ۚ
فَمَنْ نَّكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا عَاهَدَ
عَلَيْهُ اللّٰهَ فَسَيُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا ۝١٠

Medine'de Nazil Olmuştur, 29 Âyettir.

Hz. Ömer (ra) şöyle rivayet etmiştir: "

Resulullah (sav) buyurdu ki: **"Bu gece üzerime bir sûre indirildi, bana dünya ve onun içindekilerden daha sevgili."**

İbnü Sâ'd'ın rivâyet ettiğine göre bu sûre ile indiği zaman, Cebrail Aleyhisselâm:"Tebrik ederiz seni ey Allah'ın Resulü!" demiş; Cibril tebrik edince Müslümanlar da tebrik etmişlerdir. Bu sûrede İslâm'ın bütün dinlere galip geleceği de vaad edilmiştir.

Bismillahirrahmanirrahim

1- ***Biz sana apaçık bir fetih ihsan ettik.***

Geleceği açan; ileride meydana gelecek bir çok fetihlerin başlangıcı olan bir fetih. Bazı müfessirler bunu, Mekke'nin fethini vaad diye almışlarsa da çoğu müfessirler bunun Hudeybiye antlaşmasını haber verdiğini söylemişlerdir.

Fetih aslında açmak yani kapalılığı gidermektir. Bir memleketi fetih de, savaşla veya savaşsız, zorla veya barışla zafer kazanmaktır ki zafere erişmedikçe kapalıdır. ***"Sakın gevşemeyin, üstün olduğunuz halde barışa davet etmeyin."*** (Muhammed, 35) âyetine ters gibi görünen Hudeybiye antlaşmasının bir fetih olması, sahâbeden bazılarına bile gizli kalmıştı. Cenâb-ı Allah, bunun açık bir fetih olduğunu açıklamıştır. Gerçi Hz. Peygamber bunda bir savaş için değil, bir umre niyetiyle hareket etmiş ve kurbanlıklar göndermişti fakat müşrikler çarpışmayı kurmuşlardı. Bir savaş olmamış, fakat iki taraftan ok ve mancınık atışılmış ***"O sizi, onlara karşı muzaffer kıldıktan sonra Mekke'nin göbeğinde, onların ellerini sizden, sizin ellerinizi onlardan çekendir."*** (Fetih, 24) buyurulduğu üzere Müslümanlar müşrikleri mağlûb edip diyarlarına sokulmuşlardı ve barış yapmaya müşrikler istekli olmuşlardı.

İkinci olarak bunun apaçık bir fetih olmasına gelince bu barış ile ilk önce Müslümanlığın dünyada bir devlet olarak varlığı düşmanları tarafın-

dan dahi tasdik edilerek bir anlaşmaya bağlanmış bulunuyordu. Böylece bu, daha sonra meydana çıkacak ve devam edecek fetihler zincirinin başı ve açıcısı olmuş ve bundan sonraki İslâm fetihlerinden herbiri bunun altında bir şubesi sayılacak bir şekilde vaad edilmiş oluyordu ki sûrenin başı bunu ilâhî bir dil ile açıklamaktadır.

Aslında yine sûrenin içinde Feth-i karîb, (yakın fetih) diye işaret edildiğinden bunu pek yakından Hayber fethi takip etmiş, sonra da Mekke fetholunmuş, sonra da İslâm'ın bütün dinlere galip gelmesi vaad buyurulmuştur.

Zührî demiştir ki: "Hudeybiye fethinden daha büyük bir fetih olmamıştır. Bu sayede müşrikler Müslümanlarla bira araya gelmeye ve sözlerini işitmeye başlamış ve bu onların kalplerinde yer etmiş ve bunun üzerine üç sene içerisinde birçok kimse Müslüman olarak İslâm'ın çoğalmasına sebep olmuştur..."

2- ***Allah senin önceki ve sonraki hatalarını bağışlasın ve senin üzerine olan nimetini tamamlasın ve seni dosdoğru bir yola ulaştırsın.***

Mübin; açık, parlak yahut ilerisini açan gösteren demektir. Cenâb-ı Allah bu fethin "mübin" olmasının hikmetini şu dört yönü birleştirerek açıklıyor: 1) Mağfiret. 2) Nimetin tamamlanması. 3) Bir doğru yola ulaştırma. 4) Benzersiz.

Kâdı Beydâvî der ki: "Fetih kâfirlere karşı cihad ile şirkin def edilmesine ve dinin yükseltilmesine ve noksan şahısların yavaş yavaş kendi arzu ve istekleriyle olgunlaşabilmeleri için şiddetle yönlendirilmesine ve zavallı kimseleri zâlimlerin elinden kurtarmaya çalışmanın bir neticesi olduğu için mağfiret fethe sebep kılınmıştır.

Peygamber (sav): "Allah seni affetsin, onlara niçin izin verdin?" (Tevbe, 43) gibi ilâhî hitap ile ihtar edilmiştir. Buna günah denilmesi peygamberlik makamına göredir. Çünkü "İyilerin iyiliği, Allah'a yakın olanların kötülüğü (gibi)dir."

3- ***Ve Allah sana yenilgisiz, kuvvetli bir zafer nasip etsin.***

Onun için de buyuruluyor ki: Allah seni şanlı bir zaferle yani benzeri bulunmaz bir yardım ve zafer ile muzaffer ve güçlü kılar. Bu da ***"Bütün dinlerden üstün kılmak için"*** (Tevbe, 33, Fetih, 28) ifadesiyle açıklanacaktır. İşte bu fetih böyle apaçık bir fetihtir.

4- ***İmanlarına iman katmaları için müminlerin kalplerine sekineti (huzur ve güveni) indiren O'dur. Öyle ya, göklerin ve yerin bütün orduları Allah'ındır. Allah, her şeyi bilendir, hikmet sahibidir.***

Hz. Ali'den rivâyette de denilmiştir ki: "Sekînet müminin kalbine sakin olup onu güvenli kılan melektir."

Sekinet şu iştir ki, nefis onunla kendisine yapılan vaade veya kendisinde oluşan bir isteğe gönül hoşluğu ile razı olur ve o konuda sükûnet bulur. Buna sekine veya sekinet denilmesi şunun içindir ki, bu meydana gelince nefsin diğer bir yöne olan esintilerini keser atar. Nitekim bıçağa sikkin denilmesi, onunla sahibinin kesecek şeyleri kesmesinden dolayıdır. Bu kelime sükûn'dan alınmadır. Sükûn ise hareketin zıddı olan sabitliktir. Çünkü hareket bir nakil'dir. Sekinet ise nefsin doyum duyduğu şey üzerine sübut verir ki, isterse hareket olsun farketmez. İşte sekinetin hakikati budur. Bu sebeple müminlerin üzerine iner ve inmesiyle onları bulundukları iman mertebesinden müşahede makamına nakleder. Ve böyle müşahede ile imanlarını katlar, ki imanlarına iman katsınlar diye, basit olan imanın aslında fazla veya noksan olmasa bile yaptırımları arttıkça aslı tevhid olan iman, bir ağaç gibi kol ve dallarını artıra artıra büyüyüp serpilerek sonunda istenilen meyvelerini verir.

5- *Allah, müminlerin gönüllerine sekinet indirip imanlarını artırıyor ki; inanan erkekleri ve inanan kadınları altlarından ırmaklar akan, içinde ebedi olarak kalacakları cennetlere koysun ve onların kötülüklerini de örtsün. Allah katında en büyük başarı da budur.*

Bundan dolayı gökteki ve yerdeki bütün orduları da ilim ve hikmetiyle dilediği gibi kâh birbirine düşürerek, kâh aralarında barış yaptırarak sevk ve idare eder. Şunun için ki "Müminleri... (cennete) koyar."

O orduları yöneten ilim ve hikmetin kollarından birisi de müminlerin kalplerine sekineti indirip Hudeybiye Andlaşması'na ısındırarak büyük fetihlere hazırlamasıdır. Bunu böyle yapması da şu hikmet içindir ki, müminlere ondaki nimetleri tanıtsın, şükrünü yerine getirsinler, sevaba hak kazansınlar da onları cennetlerine koysun, büyük bir saadet olan en büyük murada erdirsin.

6- *Ve Allah hakkında daima kötü zanda bulunan münafık erkekler ile münafık kadınlara, müşrik erkekler ile müşrike kadınlara da azap etsin diye (sana zafer verdi). Onların kötü düşünceleri kendi başlarına patlasın. Allah onlara kızdı, lânet etti ve onlar için cehennemi hazırladı. O ne kötü bir yerdir.*

Münâfıkların Müslümanlara zararı, müşriklerden daha çok olduğu için önce onların azaplandırılması söylenmiştir. Allah'a kötü zanda bulunanlar Allah'ın, peygamberine ve müminlere yardım etmez sanırlar. Pey-

gambere ve müminlere kötülük gözetirler, geleceği üzere *"Peygamber ve müminler, ailelerine bir daha dönmeyecekler."* (Fetih, 12) derler, hatta kendi haklarında da iman edip güzel himmet besleyip de Allah'tan hayır ve rahmet istemezler. Netice olarak Allah'a karşı doğru zanda bulunmazlar. Kötülük dairesi, yani fesat girdabı veya kasırgası başlarına dönesiceler!

7- Evet, o göklerin ve yerin bütün orduları Allah'ındır ve Allah, azîzdir, hikmet sahibidir.

Bunu iki defa hatırlatmanın hikmeti hakkında demişlerdir ki, Allah Teâlâ'nın hem rahmet orduları hem de azap orduları bulunduğuna dair bir uyarıdır. Bu ikincisinden maksat azap ordularıdır. Nitekim izzet sıfatını hatırlatma ile "azizen hakimen" buyurulmuştur. Birincisi müjde, ikincisi korkutma olarak zikredilmiştir.

8- Gerçekten biz seni,(bütün insanlar için) bir şahid, (inananlar için) bir müjdeci,(inkâr edenler için de) bir uyarıcı olarak gönderdik.

"Allah, melekler ve adalette sebat eden ilim adamları şahitlik etmiştir ki..." (Âl-i İmrân, 18) ayetinde de buyurulduğu üzere *"Bil ki, Allah'tan başka ilâh yoktur."'* (Muhammed, 19) emri gereğince Allah'ın birliğine şahidlik etmek demektir. Hem de bir müjdeleyici, hem bir uyarıcı; o şehadeti kabul edip gereğince amel edenlere müjdeci, etmeyenlere de uyarıcı.

9- Ki siz, Allah'a ve O'nun Resulüne iman edesiniz, Allah'ın dinine yardım edesiniz. Allah'ı yüceltip sabah akşam O'nu tesbih edesiniz.

Bu şekilde peygamber gönderilmenin faydasını açıklamak için de Hz. Peygamber'e ve ümmetine hitaben buyuruluyor ki " Allah'a ve Resulü'ne iman edesiniz ve bunu takviye edip O'na saygı gösteresiniz ve sabah akşam O'nu tesbih edesiniz." Burada bir kaç yönden mânâ vardır: Bu dört emrin her biri elçilik, şahitlik, müjdeleyicilik ve uyarıcılıktan her birine terettüp etmesidir.

Şöyle ki; peygamber olarak gönderilme, Allah'a Resulüne imanı gerektirir. Şehadet, ta'zizi yani dinine yardım ile güçlendirmeyi; müjdeleme, güzel karşılamayı ve saygıyı; uyarma da azabdan korunmak için tenzih ve tesbihi gerektirir veya herbiri bu dördünü gerektirir.

10- Sana biat edenler aslında Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli (kudret ve yardımı) onların eli üzerindedir. Her kim sözünden dönerse kendi aleyhine dönmüş olur; her kim de Allah'a verdiği sözü yerine getirirse Allah da ona büyük bir karşılık verecektir.

Allah Resulüne, resul olması yönüyle boyun eğmek, gönderene itaat edip boyun eğmektir. *"Kim peygambere itâat ederse, Allah'a itaat etmiş olur."* (Nisa, 80) Bunun indirilmesi biraz sonra geleceği üzere Hudeybiye'de ağacın altında yapılan rıdvân biatı hakkındadır. Bunlar, kaçmamaya veya ölüme söz vererek biatleşmiş idiler. Fakat mânânın genel olması gerekir. Allah'ın eli onların elleri üzerindedir, yani biatleşme bir alım satım gibi elele vererek karşılıklı bir antlaşma ve şartlaşma halinde ise de hakikatta bundan faydalanacak olanlar onlardır. Çünkü Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir.

İbnü Cerir tefsirinde der ki; "Bunda iki vecih vardır, birisi: Bey'at yaparlarken Allah eli onların ellerinin üzerinde demektir. Çünkü onlar Allah'ın peygamberine bey'at etmekle Allah'a bey'at etmiş oluyorlardı. Birisi de: Allah'ın kuvveti onların kuvvetinin üzerindedir, demektir. Birincisine göre cümle, bey'atı tasvir halinde bir te'kid olarak peygamber, Allah Teâlâ'nın bir elçisi, hükümlerini uygulamaya memur bir aleti olmak itibariyle Allah'ın eli diye tasvir edilmiş, hayal ettirilmiştir. Çünkü Allah Teâlâ, kendisinden bir cüz olmak mânâsına uzuvlardan berîdir. İkinci mânâya göre ise "yed" kuvvet ve kudret veya nimet mânâsına tevil olunmuştur ki ikisinin de sonucu bu bey'attan oluşan asıl faydanın bey'at edenlere ait olacağını açıklamaktır. O'nun için buna ilişkin olarak buyuruluyor ki: Bunun üzerine her kim cayarsa yalnız kendi aleyhine caymış olur, her kim de Allah'a verdiği ahde vefa gösterirse O, ileride ona büyük bir mükâfaat verecektir ki o da Cennet ve rızasıdır. Orada gözlerin görmediği kulakların işitmediği ve insan kalbine henüz düşmemiş şeyler vardır."

31 DERS

HADİS-İ ŞERİF

İnsan için kendi el emeğinden daha hayırlısı yoktur

« لأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُم أَحبُلَهُ ثُمَّ يَأْتِيَ الجَبَلَ ، فَيَأْتِيَ بِحُزْمَةٍ مِن حَطَبٍ عَلى ظَهرِهِ فَيَبِيعَهَا ، فَيَكُفَّ اللّه بِها وَجْهَهُ ، خَيْرٌ لَهُ مِـــنْ أَن يَسأَلَ النَّاسَ ، أَعطَوْهُ أَوْ مَنَعُوهُ »

Ebû Abdullah b. Zübeyr b. el Avvâm (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Sizden birinin ipini alıp dağa gitmesi ve sırtında bir bağ odun getirip satması ve bu şekilde Allah'ın, onun yüzünü (isteme zilletinden) koruması, insanlardan istemesinden -ki onlar da ya verirler ya vermezler- daha hayırlıdır." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bir dağ odun taşımak mümkün olmayan bir iştir. Ama bu mümkünatı zor olan işi yapmak bile, el açıp dilenmek ve istemekten daha kolay, insan için daha hayırlıdır. Siz siz olun, zorluğu seçin ve asla insanlara el açmayın. 'Veren el olun, alan el olmayın.'Alan el olmaya başlarsanız, bunu alışkanlık haline getirebilirsiniz.

« كان دَاوُدُ عليه السَّلامُ لا يَأْكُل إلاَّ مِن عَمَلِ يَدِهِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Davud (as) ancak kendi el emeğini yerdi." (2)

1) Buhari
2) Buhari

« كَانَ زَكَرِيَّا عليــه السَّلامُ نجّاراً »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Zekeriyya (as) marangozdu." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Davut (as) demirci idi, Hz. Zekeriyya (as) ise marangozculuk yapardı. Onlar peygamber olmalarına rağmen oturup beklemedi ve rızıklarının peşine takıldı, sebeplere sarıldılar. Hiç bir tabi olanının kendisine yardım etmesini beklemediler. Kendi el emekleri ile yaşamayı seçtiler. Günümüzde bir çok hocaefendiler, müritlerinin yardımları ile geçinmektedirler. Bu son derece yanlıştır. 'İnsan için alınterinden daha hayırlısı yoktur.'

2. Onurlu ve gururlu hiç bir insan, konumu ne olursa olsun yardımlarla geçinemez. Kendi çalışır, kendi kazanır, hatta kazandıklarından infak eder. Peygamberler bile çalışmışlarken, onların vekilleri olduklarını söyleyenlerin çevresinin bağış ve yardımları ile yaşar olmaları kabul edilemez.

« مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَاماً خَيْراً مِن أَنَ يَأْكُلَ مِن عمَلِ يَدِهِ ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللّه دَاوُدَ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم كان يَأْكلُ مِن عَمَلِ يَدِهِ »

Mikdâd b. Ma'dîkerib (ra) rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kimse kendi el emeğinden daha hayırlı bir rızık yememiştir. Allah'ın peygamberi Davud (as) da kendi el emeğini yerdi." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Rızıkların en güzeli, insanın kendi kazandığından elde ettikleridir. Bağışlarla yaşamaya alışmak yanlıştır. İslam'ın genel prensipleri içinde 'alan el değil, veren el olmak' vardır. Veren el, her zaman Allah katında daha değerlidir. Bütün peygamber'ler çalışmışlar, bunu aynı zamanda, ümmetlerine örnek olsun diye yapmışlardır. Müslümanlar için örnek, öncelikle peygamberler, sonra başkalarıdır.

3) Müslim
4) Buhari

31. DERS
DAVET FIKHI

Davetçinin Vasıfları / 9

9. Başkalarına Hizmet Etmek ve İhtiyaçlarını Karşılamak

İslam davetçisinin başarıya ulaşmasının şartlarından biri de birlikte yaşadığı insanlara hizmet etmesidir. Onların çeşitli ihtiyaçlarını gücü yettiğince karşılamaya çalışmasıdır.

Çünkü davet dediğimiz olgu sadece hutbelerde fikirlerin ve görüşlerin söylenmesi değildir. Davetçi de sadece fikirleri ortaya koyan ve duyuran bir radyo değildir. Davet ve davetçi birbirinden ayrılmayan, toplumun dertleriyle ilgilenen ve onları en güzel bir şekilde çözendir. Toplumun sıkıntılarına tahammül eden ve onlara çareler arayandır.

Bu sadece propaganda kabilinden değildir. Gerçek budur. Gerçi bazı teşkilatlar halkın problemleriyle birlikte olduklarını söylerler fakat onların bir kısmı sadece bunu istismar etmektedirler. İslam davetçisinin böyle bir kötü niyeti asla olamaz. Çünkü onun davası mukaddes bir davadır. İslam'ın ölçüsü ise gerçekten halka hizmet etmek ve onların ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktır. İslami çalışma ancak böyle yüce duygu ve fedakarlıklarla olabilir. Bakınız en büyük örneğimiz olan Hz. Muhammed (sav) ne buyuruyor:

"Kim Müslümanların işlerine ehemmiyet vermeden gecelerse onlardan değildir."

Çok defa olur ki insanların problemleri onlar ile davetin arasına bir set oluşturur. O problemleri fiilen kaldırmadığınız sürece sizin sadece konuşmalar yapmanız ve fikirler ileri sürmeniz pek bir şey ifade etmez. Çünkü onların problemleri kendilerini ilgilendirmekte ve onları çözmek için yollar aramaktadır. Dolayısıyla bir İslam davetçisi öncelikle halkın bu problemlerini ortadan kaldırmak için çaba sarf etmelidir. Davetin yolun-

daki bu engelleri kaldırmalıdır ki, insanların kalpleri rahat bir şekilde İslam davasını anlayabilsin.

Davetçiye düşen öncelikle maddi gücünü harcayarak halkın sıkıntılarını gidermesidir. Bunları başaracak gücü yoksa veya maddi alanda bazı noksanlıkları olmuş ise örnek ahlakı ve yaşantısıyla o noksanlıkları tamamlamalıdır. Bu konuda da Allah Resulü (sav) buyuruyor ki:

"Siz insanlara mallarınızla ulaşamazsınız, fakat güzel ahlakınızla ulaşabilirsiniz."

İslam kardeşliği de yine aynı şekilde sadece Allah rızası için olmayı gerektirmektedir. Böyle olunca başkalarına ve din kardeşine yardım etmekten ve onların ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktan başka bir yol kalır mı? Evet, İslam kardeşliği kişiyi kuru iddialardan fiili olarak yardımlaşmaya çağırmaktadır. Çünkü Allah yolundaki kardeşliği gereği budur. Yardımlaşma ve dayanışma olmadan bu kardeşlikten de bahsedilemez. Allah'ın Resulü "Komşusu aç iken kendisi de bunu bildiği halde tok yatan komşudan beri olduğunu ve onunla hiçbir alakasının olmadığını buyurmuştur."

Durum böyle olunca davetçi, herhangi bir zulmü kaldırmaya gücü yettiği halde kaldırmayan, kardeşinin bir sıkıntısını gidermeyen ve muhtaçların ihtiyaçlarını gidermeyenlerden daha da beridir ve bunlarla hiç mi hiç alakası yoktur. Gerçek davetçi kendi nefsi için değil başkaları için yaşar. Her meselesini toplumuna ve Müslümanların menfaatlerine göre ayarlar. Hiçbir zaman kendi nefsini Müslümanlardan üstün tutmaz.

Kendisinin huzuru ve rahatının kaçması pahasına başkalarının huzuru için çalışır. Hatta gerçek davetçi başkalarının mutluluğuyla huzur bulan ve onların üzüntülerinden dolayı da üzüntü çeker. Onlar rahat edince İslam davetçisi de rahat eder, onların saadetiyle huzur bulur.

İşte insanların ihtiyaçları davetçi tarafından göz önünde bulundurulsa ve giderilse o zaman insanlarla dava buluşur ve onlara İslam'ın güzellikleri ulaştırılabilir. Konuşmalar, davet ve tebliğ de neticesini vererek Allah'ın izniyle davet ağacı meyvesini saçar.

Eğer davetçi bu anlattıklarımızın dışında olur da sadece kendini düşünen ve insanlara hizmet etmeyen bir kişiliğe bürünürse o zaman ortada ne davet vardır ne de davetçi.

Bir İslam davetçisi insanlara hizmet etse de ve onların ihtiyaçlarını karşılamış olsa da yine de onlarla oturmalı, konuşmalı ve onlara yakın olmalıdır. İlişkilerini kesmeden sürekli onlarla birlikte olmalıdır. Allah Resulü (s.a.v)'nün bir özelliği de bu idi. O, her zaman insanlarla oturur, on-

ların problemlerini dinler ve onlarla dertleşirdi. Hatta Allah Resulü (sav)'nün insanlarla böyle sık sık birlikte olması ve onların dertlerini dinlemesi bazı münafıklar tarafından tenkit edilmeye dahi başlandı. Ve şöyle demeye başladılar: "O, oturup onun bunun sözünü dinliyor. Kimi dinliyorsa hemen onun sözüne inanıyor. Her şeye kulak kesiliyor." Yani herkesi dinliyor ve inanıyor da meseleleri karıştırıyor manasına bu sözleri sarf ettiler. O zaman Cenabı Allah şu ayet-i kerimeyi indirdi.

"Münafıklardan bazıları peygambere eziyet veriyorlar ve diyorlar ki "O, bir kulaktır." De ki: O sizin için bir hayır kulağıdır. O Allah'a inanıyor ve müminlere inanıyor. Allah'ın rahmeti sizden inananlar içindir. Peygambere eziyet verenler için de acı bir azap vardır." (Tevbe, 61)

Öyle davetçiler tanıyoruz ki insanlarla o kadar oturur ve onların dertlerini öyle çok dinlerler ki evi adeta insanlar için bir daire ve işyeri olmuştur. Gidip onların evinde dertlerini dile getirirler ve ihtiyaçlarının giderilmesini isterler. Yolda giderken dahi onların önüne çıkıp sıkıntılarının giderilmesini isterler.

Durum öyle bir noktaya geldi ki bu davetçilerden bazıları şöyle düşünmeye başladılar: "Halk bizi fazla meşgul ediyor. Davete ve tebliğe fırsatımız kalmıyor." Oysa bu insanlar düşünemiyorlar ki bu yaptıkları şey bizzat davet meydanında fiili bir tebliğdir. Ne yazık ki onların bir kısmı bugün dahi bunu anlamış değillerdir. Halbuki bu yol insanlarla irtibata geçmenin en kestirme ve en kolay yoludur. Çünkü konuşma ve vaazlar bu esnada daha çok tesir etmekte ve insanların kalpleri kazanılmaktadır. Hatta normal konferans ve seminerlerde söylenenlerden daha da fazla tesir etmektedir.

Davetin gerilemesinin veya duraklamasının en başta gelen sebeplerinden biri de davetçilerin insanlarla fazla görüşmemeleri, sadece mektupla, dergiyle veya bir iki sözle yetinmeye çalışmalarıdır. Başarıl bir davet hareketi ancak insanların problemlerini göz önünde tutan ve onlara ciddi çözümler getiren hareketlerdir. Böyle olduğunda insanların kalbinde yer edebilir ve benliklerini kaplayabilir.

Somut fikirler pratik hayatla birlikte olduklarında ve halkın gerçeklerine çözümler sunduğunda benimsenir ve kabul görebilirler. Eğer fikirler pratik hayatta bir şey vermezlerse bir fikir olmaktan ileriye geçemezler. İnsanlar da böyle fikirlere asla iltifat etmezler.

Şurası bir gerçek ki dünyadaki insanların pek çok problemleri vardır. Sıkıntıları ve üzüntüleri vardır. Bunlar hem genelde ve hem de her insanın hayatında özel olarak oldukça fazladır. Kimisinin problemi hissidir, kimisinin manevi ve kimisi bu problemler altında ezilirken kimisi de on-

ları halletmek için gayret sarf etmektedir. Davet ehli herkesin problemini bilip önem sırasına göre çözümlemeye koyulmalıdır. böyle yapmadığı zaman hiçbir şeyin değeri kalmaz. Davetçi daha ilk günden itibaren her şahsın sıkıntılarıyla tek tek ilgilenmelidir. Fakat davetçi bu hizmetlerini yaparken bunu davasının emrettiği için yaptığını hem bilmeli hem de etrafındakilere izah etmelidir. Aksi takdirde insanlar davaya değil de şahıslara muhabbet duymaya başlarlar. Bu konu çok önemlidir. Böyle, şahısları ön plana çıkarma davranışlarından son derece sakınılmalıdır. Şeytan bu yoldan kendisine bir giriş kapısı bulamadan ve davanın aleyhine olaylar gelişmeden önce bu gibi şahsi propagandaları önlemek gerekir. Kısaca davet yolunda her şey İslam için ve Allah için olmalıdır.

Başkalarının ihtiyaçlarını karşılama noktasında Allah Resulü (sav)'nün pek çok teşvikleri vardır. Örneğin:

"**Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez onu küçük görmez. Kim bir kardeşinin ihtiyacını giderirse Allah da onun ihtiyacını giderir. Kim bir Müslümanın sıkıntısını ortadan kaldırırsa Allah da kıyamet günü onun sıkıntılarını kaldırır. Kim de bir Müslümanın ayıbını bu dünyada örterse Allah da kıyamet gününde onun ayıbını örter.**"(1)

"**İçinizden birinizin bir kardeşinin herhangi bir ihtiyacını gidermek için yürümesi benim şu mescidimde iki ay itikafta olmaktan daha faziletlidir.**" (2)

"**Bir kul kardeşinin ihtiyacını giderdiği sürece Allah da o kulun ihtiyacını giderir.**" (3)

Allah Resulü (sav)'nün müminlerin birbirlerine yardımcı olmalarını teşvik konusunda da pek çok hadis-i şerifleri vardır.

"**Fakirlerin ve dulların ihtiyaçlarını gidermek için çalışmak tıpkı Allah yolunda mücahitlik yapmak, geceleri nafile namazla meşgul olmak ve gündüzleri de nafile oruç tutmak gibidir.**" (4)

Böylece bir davetçinin kendi bünyesinde bulundurması gereken şartları saydık ve sözün sonuna geldik. Saydığımız bu sıfatları elde eden bir İslam davetçisi davetini en mükemmel bir şekilde insanlara ulaştırabilir ve pek çok neticeler elde edebilir.

1) Buhari Müslim
2) Hakim
3) Tabirani
4) Taberani

21. DERS

KAVRAMLAR

Nifak-Münafık

İslâm toplumunu felç eden ve mü'minlerin amansız düşmanı olan münafıkların vasıflan iyi bilinmelidir. Nifak hareketi; Medine'de, İslâm devleti kurulduktan sonra başlamıştır. İslâm'ın Mekke döneminde münafık yoktur. Zira o dönemde; Resûl-i Ekrem (sav)'in tebliğini kabul edenleri, büyük tehlikeler bekliyordu. Müşrik rejimin ileri gelenleri, işkence ve zulümle, İslâm'ı durdurmayı planlamışlardı. Medine'de İslâm devleti kurulunca, güç dengeleri değişti. Hicret'ten önce "Yesrib" diye anılan beldede Evs ve Hazreç kabileleri vardı. Ayrıca bir kısım yahudiler ikamet ediyordu. Hazreç kabilesi; hem nüfûs, hem maddi güç olarak Evs kabilesinden daha kuvvetliydi. Hz. Peygamber (sav) Mekke'den Yesrib'e (Medine'ye) hicret etmesinden az önce; Hazreçliler ve Evsliler, Hazreç'in lideri olan Abdullah İbn-i Übey İbn Selûl'e taç giydirip onu kral yapma hazırlığı içindeydiler.(1) Hz. Peygamber (sav) hicret ettikten sonra; Hazreç ve Evs kabilesine mensup Müslümanlar, daha önceki kararlarını değiştirdiler. Hiç kimse Abdullah İbn-i Übey İbn Selûl'e yüz vermiyordu. Ancak çevresinde belli bir topluluk vardı. Abdullah İbn-i Übey İbn Selûl; Bedir savaşına kadar bekledi... Bedir'den sonra Müslümanların iyice güçlendiğini görünce, Müslüman olduğunu ilan etti. Fakat kalbinde Rasûl-i Ekrem (sav)'e ve İslâm'a karşı belli bir kin vardı. Zira Hz. Peygamber (sav)'e kendisinin krallığını elinden almış gözüyle bakıyor ve fırsat kolluyordu. Kendisi önemli bir kişi olduğu için, onun hareketleri, zaman zaman Müslümanlar için tehlikeli durumlar arzetmiştir. Münafıkların büyük bir kısmı, onun emri altında ve çizdiği planlarla hareket ediyorlardı.

Nifak; yer altında bulunan ve bir ucundan girilip, diğer ucundan çı-

1) İbn-i Kesir, Tefsirû'l Kur'ân'il Azim, Beyrut 1969, c. I, sh. 47. Aynca Abdû's-Selâm İbn-i Hişam, Tehzibû Siret-i ibn-i Hi,sam, Beyrut 1972, c. II, sh.17.

kılan işlek yol (tünel) mânâsına gelir.(2) Böyle bir tünelin sahibi; onun içerisinde nasıl gizlenirse, münafık da İslâm'ın perdesi altında öylece gizlenir. İslâmî ıstılâhta: "Diliyle iman izhar eden, buna mukabil kalbinde küfrü sabit olan kimseye münafık denilir."(3) Dolayısıyla kalbi tasdik bulunmadığı için, itikaden kâfir hükmündedir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: "insanlardan mü'min olmadıkları halde, `Allah'a ve ahiret gününe iman ettik' diyenler vardır." hükmü beyan buyurulmuştur. Müfessirler, bu âyetin münafıkların nitelikleri hakkında olduğunda ittifak etmişlerdir. Kalbinde nifak hastalığını taşıyan kimseler (münafıklar); tıpkı köstebekler gibi, yeraltı faaliyetlerinde bulunmayı meslek edinmişlerdir. İslâm ûleması "Aslî kâfirin küfrü mü, yoksa münafıkın küfrü mü daha çirkindir?" sualine cevap verirken farklı noktalar üzerinde durmuşlardır.

Münafıklar, kafirlere göre daha tehlikelidir. Çünkü:

a) O, insanların düşüncelerini karıştırmaya yeltenmişken, kâfir buna yönelmiştir.

b) Kâfir kendisinin yalan söylemesine râzı olmamış, bundan kaçınmış ve sadece doğruyu söylemeye razı olmuşken, münafık ise yalan söylemeyi tercih etmiştir.

c) Münafık; aslî kafirin aksine, küfrüne bir de alay etmeyi ilave etmiştir. Küfrünün fazla olmasından dolayı Cenabı Hak: ***"Muhakkak ki münafıklar, ateşin en alt tabakasındadırlar."*** (Nisa, 145) buyurmuştur.

d) Kâfir, erkeklik tabiatı üzerindedir.

Şimdi münafıkların bazı vasıflarını; kat'i nassları esas alarak izaha gayret edelim.

1. Münafıklar; hem korkaktırlar, hem yalancıdırlar:

"Hakikat onlar (münafıklar) sizden olduklarına dair Allah'a yemin de ederler. Halbuki onlar sizden değildir. Fakat onlar öyle bir kavmdir ki, daima korkarlar." (Tevbe, 56)

"Münafıklar, kalplerinde olanı kendilerine açıkça haber verecek bir sûrenin tepelerine indirilmesinden daima endişe ederler." (Tevbe, 64)

2. Münafıklar kötülüğü emrederler:

"Münafık erkekler de, münafık kadınlar da birbirinin (tamamlayıcı) parçasıdırlar. Onlar kötülüğü emrederler, iyilikten vazgeçirmeye uğraşırlar. Ellerini (cimrilikle sımsıkı) yumarlar. Onlar Allah'ı unuttular,

2) Geniş bilgi için bkz. Râğıb el-Isfahani, Müfredat, İst. 1986, Kahraman Yay. sh. 766. Ayrıca Ahmed Davudoğlu, Sahih-i Müslim Tercemesi ve Şerhi, İst. 1973, c. I, sh. 312.

3) Seyyid Şerif Cürcani, et-Ta'rifat, İstanbul ty., Kaynak Yay., sh. 245.

O da onları unuttu. Şüphesiz ki münafıklar fâsıkların ta kendileridir."(Tevbe, 67)

3. Münafıklar kendilerini akıllı sanırlar ve güzel konuşurlar:

"İki ordu karşılaştığı gün size gelen musibet Allah'ın emriyle idi. (Bu Allah'ın) mü'minleri ayırdetmesi, münafık olanları da açığa vurması içindi. Berikilere: `Gelin, Allah yolunda muharebe edin, yahud (hiç olmazsa düşmanın ailenize saldırmasını) önleyin denildi de: "Biz muharebe etmeyi bilseydik, elbette arkanızdan gelirdik dediler. Onlar o gün imandan ziyade küfre yakındılar. Ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı. Onlar ne gizlerlerse, Allah çok iyi bilicidir. Kendileri (evlerinde) otururak kardeşlerine: `Eğer bizi dinleseydi ölmeyeceklerdi diyen o adamlara de ki: `Öyle ise kendi nefislerinizden ölümü geri çevirin!.." (Al-İ İmran, 166-168)

"İnsanlardan öyle kimseler vardır ki, onun (bu) dünya hayatına ait sözü hoşunuza gider ve o, kalbinde olana Allah'ı şahid getirir. Halbuki o (münafık) düşmanların en yamanıdır. O, yeryüzünde iş başına geçti mi, orada fesad çıkarmaya, ekini ve nesli kökünden kurutmaya koşar. Allah fesadı sevmez." (Bakara, 212)

"Onları gördüğün zaman gövdeleri (görünüşleri, kıyafetleri belki) hoşuna gider. Eğer konuşurlarsa (güzel konuştukları için) sözlerini dinlersin. Sanki giydirilmiş odunlar gibidir onlar. Her gürültüyü kendi aleyhlerinde sanırlar. (asıl ve gerçek) düşman onlardır. O halde onlardan (münafıklardan) sakın!.."(Münafikun, 4).

4) Münafıklar daima tuzak kurmayı düşünürler:

"Bir de mü'minlere zarar vermek, küfrü kuvvetlendirmek, mü'minler arasında tefrika düşürmek için ve bundan evvel Allahu Teala'ya ve Rasûlü'ne savaş açan kimseyi beklemek maksadıyla bir mescid yaptılar. Ve; "Biz bu mescidi ancak iyilik için bina ettik" diye yemin edeceklerdir. Allahu Teala şehadet eder ki, onlar yeminlerinde yalancıdırlar."(Tevbe, 107)

5. Münafıklar meşakkatten kaçarlar ve ikbâle koşarlar:

"İşte kalplerinde bir (nifak marazı bulunan kimselerin; `Felâketin bize (dönüp) çarpmasından korkuyoruz' diyerek, aralarında konuştuklarını görüyorsun. Belki Allah fetih veya kendi katından bir emir getirecek de, onlar, yüreklerinde gizledikleri şeye karşı pişman kimseler olacaklardır."(Maide, 52)

"(Ey münafıklar) Siz de tıpkı kendinizden evvelkiler gibisiniz. Onlar kuvvetçe sizden daha yamandı. Malları ve evlâtları daha çoktu. (Bu dünyadaki) nasipleri kadar (zevkten) faidelenmek istediler. İşte sizden evvelkiler nasıl öyle nasiplerince yaşamak istedilerse, siz de yine kısme-

tinizce (zevkten) faide aradınız. Siz de (o batağa) dalanlar gibi daldınız." (Tevbe, 69)

"Allah'ın Peygamberi'ne muhalefet için (savaştan) geri kalan (münafıklar) oturmalarıyla sevindiler. Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad etmeyi çirkin gördüler ve `bu sıcakta harbe çıkmayın dediler. De ki: "Cehennemin ateşi daha sıcak! İyice bilmiş olsalardı."(Tevbe, 81)

Şurası muhakkaktır ki; nifak kalbe ait bir hastalıktır ve münafık akaid açısından kâfirdir. Ancak kalben iman etmediği halde, diliyle kelime-i şehadeti ikrar ettiği için, dünyevî hükümler açısından Müslümanların tâbi olduğu hukuka tâbidirler. Dolayısıyla Müslümanların iktidar olduğu toplumlarda, münafıkların sayısı hızla yükselir. Kâfirlerin gâlip, Müslümanların mahkûm durumda olduğu cemiyetlerde ise, durum farklıdır. Zira o durumda, dünyaya şehvetle bağlı olan ve keyiflerine göre yaşamak isteyen kimseler (münafıklar) gerçek inançlarını açıklamaktan çekinmezler.

Hesap gününü düşünen bir mü'min, Resûl-i Ekrem (sav)'in nifak âlameti olarak zikrettiği amelleri kendi nefsinde görürse, derhal tedavi yolunu seçmelidir. Nitekim bir hadis-i şerifte: **"Dört şey, her kimde bulunursa hâlis münafık olur. Her kimde bunların bir parçası bulunursa, onu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir haslet kalmış olur. (Bunlar da) Kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyânet etmek, söz söylerken yalan söylemek, ahdettiği zaman ahdini tutmamak, hûsumet zamanında da hak'dan ayrılmaktır."**(4) buyurulmuştur.

Münafıkların vasıfları ve nifak âlametleri kat'i nasslarla sabittir. Ancak herhangi bir şahsın münafık olduğunu söylemek mümkün değildir. Resûl-i Ekrem (sav)'in münafıkları bilmesi ve sır kâtibi Hz. Huzeyfe'ye söylemesi, vahiyle ilgili bir hâdisedir. Nitekim Hz. Huzeyfe (ra): "Nifak, ancak Nebi (sav) zamanında mevcut (belirli) idi. Bugün ise (vahiy kesildiği için) nifak, imandan sonra küfürdür." diyerek bu inceliğe işaret etmiştir. Her Müslüman; kalbî bir hastalık olan nifakın mahiyetini ve nifak alametlerini iyice öğrenmelidir. Elbette ilim, amel etmek içindir. Nifak alâmetlerini kendi nefsinde gören her mükellef, bu hastalıktan kurtulmanın yollarını aramalıdır.

4) Sahih-i Buhari ve Sahih-i Müslim

32. DERS

TEFSİR

Ölmek Üzere Biat Edenler

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ
مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَآ اَمْوَالُنَا وَاَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُولُونَ
بِاَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ ۗ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ
شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا ۗ بَلْ كَانَ اللّٰهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ اِلٰٓى اَهْلِيهِمْ اَبَدًا وَزُيِّنَ ذٰلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ
وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ ۚ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ
وَرَسُولِهٖ فَاِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضِ ۗ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ
غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٤﴾ سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلٰى مَغَانِمَ
لِتَاْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ ۚ يُرِيدُونَ اَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللّٰهِ ۗ
قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَسَيَقُولُونَ

بَلْ تَحْسُدُونَنَا ۚ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾
قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ
تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ ۖ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ
وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾
لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ
حَرَجٌ ۗ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ
الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً
يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

11- ***Bedevilerden geri bırakılanlar sana gelip, "Mallarımız ve çocuklarımız bizi engelledi de sana katılamadık, bizim bağışlanmamızı iste!" diyecekler. Onlar kalplerinde olmayan bir şeyi dilleri ile söylüyorlar. (Onlara) De ki: Eğer Allah size bir zarar vermek istese veya sizin için bir fayda dilemiş olsa onu size vermesinden Allah'ı kim engelleyebilecek? Bilakis Allah yaptıklarınızdan haberdardır.***

12- ***Esasen siz, Peygamber ve müminlerin bir daha ailelerinin yanına, (Medine'ye) geri dönmeyeceklerini zannettiniz. Bu zanniniz da kalplerinizde size süslü gösterildi. Kötü zanda bulundunuz da yok olmayı hak eden bir topluluk oldunuz.***

13- ***Her kim, Allah'a ve Resûlü'ne inanmazsa bilsin ki, Biz, kâfirler için bir çılgın ateş hazırlamışızdır.***

14- ***Göklerin ve yerin mülkiyet ve hükümranlığı Allah'ındır. O, dilediğini bağışlar, dilediğine de azap eder. Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.***

Rasulullah (sav) Hudeybiye senesi Umre için Mekke'ye gitmek istediği sırada Kureyş'in bir hücumu veya mani olması ihtimaline karşı Cü-

heyne, Müzeyne, Gıfâr, Eşca, Düil, Eslem kabilelerinin dahi seferber olarak beraber hareket etmesini istemiş ve maksadı harp olmadığını anlatmak için yanında kurbanlık hayvanlar da götürmüştü. Adı geçen bedevi kabileler karşılarında Kureyş, Sakif ve Kinâne ve Mekke'ye komşu Ehâbîş denilen kabileler gibi büyük bir düşman görerek gitmekten çekindiler. Henüz iman kalplerinde yerleşmemiş olduğu için Resulullah ile beraber gitmeyip kaldılar. "Muhammed ve Ashabı bu seferden sağ olarak geri dönmez." dediler. İşte burada Cenâb-ı Allah bunların bu sözlerini ve edecekleri itirâzı Resulüne, henüz kendilerine ulaşmasından önce bildirmiş ve öyle de olmuştur.

15- ***Siz ganimetleri almak için ayrılıp gittiğiniz zaman geride bırakılanlar diyecekler ki; "Bizi de bırakın biz de sizinle gelelim." Onlar Allah'ın sözünü değiştirmek istiyorlar. Onlara deki: "Siz, bizimle gelemezsiniz. Allah önceden böyle buyurmuştur." O zaman da onlar, "Siz bizi kıskanıyorsunuz" diyecekler. Hayır, onlar çok az anlıyorlar.***

Allah Teâlâ peygamberine Hayber Gazâsı'nı emredip fethini vaad etmiş ve oraya giderken o A'râbîlerin şöyle diyeceklerini de haber vermiş ve öyle de olmuştu. Önce gitmediklerine pişman olarak A'râbiler o vakit diyecekler bırakın bizi ardınızca gidelim. Böyle demekle Allah'ın kelâmını değiştirmek isteyecekler. Çünkü Allah Teâlâ o ganimetleri bilhassa Hudeybiye'de bulunanlara vaad etmiş iken onlara katılmaya kalkışarak Allah'ın vaadini değiştirmek isteyecekler. De ki biz o ganimetlere giderken asla arkamızdan gelmeyin. Bundan önce Hudeybiye dönüşünde Allah hakkınızda böyle söyledi. Buna karşı da diyecekler ki hayır bize haset ediyorsunuz, size ganimette ortaklık edeceğiz, diye kıskanıyorsunuz. Hayır, iyice anlamıyorlar, ancak pek az bir anlayışları var, meselenin fıkhını, ilâhî yönünü anlayacak bir halde değiller. Ancak dünyaya ait az bir anlayışları var. Ganimet denilince gelmek isterler de ganimete ne ile ne hak ile erişilir, peygambere karşı nasıl bir lisan kullanılır, bilmezler. Cehâletle haset ediyorsunuz derler. Tabi olmayı yasaklayan "Bize tabi olmayacaksınız." yasaklamasının ebedi olmadığına ve ganimete ermek hakkının ancak Allah yolunda çarpışmakla elde edileceğine tenbih ve gelecekteki olayları haber vermek için buyuruluyor ki:

16- ***Bedevilerden olan geride bırakılanlara de ki: "Siz, yakında güçlü kuvveti bir toplulukla savaşmaya çağrılacaksınız, ya siz onlarla savaşırsınız ya da onlar boyun eğip teslim olurlar. Eğer siz (emre) itaat edersenız Allah size güzel bir karşılık verecektir. Şayet önceki gibi geri dönerseniz, o zaman da O sizi acı bir azapla cezalandırır.***

Bazıları bu kavmin, Müseyleme'nin kavmi olan Beni Hanife olduğunu rivâyet etmişlerdir ki bu davet, Hz. Ebû Bekir zamanında oldu. Bazıları da Fürs diye rivayet etmişlerdir ki; Hz. Ömer Medine, Cüheyne, Müzeyne A'rabını Faris harbine davet etmişti, diğer bazıları da Rum demişlerdir ki bu davet de Mute ve Tebük gazvelerinde Hz. Peygamber tarafından başlamıştır.

17- *Gözleri görmeyene bir günah yoktur. Yürüyemeyecek kadar topala bir günah yoktur. Hasta olana bir günah yoktur. (Bunların savaşa katılma mecburiyeti yoktur). Her kim Allah'a ve O'nun resulüne itaat ederse (Allah) onu altından ırmaklar akan cennetlere koyar. Her kim de yüz çevirirse (Allah) ona da acı bir azap ile azap eder.*

Köre vebal yoktur yani gitmek için sıkıştırma yoktur. Kör, topal, hasta geri kalabilir, bunlar özürlüdürler. Bununla beraber yasaklanmış da değillerdir. Kendi arzularıyla gidebildikleri takdirde kendilerine mâni de olunmaz. Başkalarına yük olacak derecede olmamak şartıyla karşı koymak yönünden sevaba bile erişirler. Nitekim İbnü Ümmi Mektûm (ra) hazretleri a'mâ olmakla beraber Kadisiyye savaşlarının bazısında bulunmuş, bayrak tutmuştu. Ebû Hayyân der ki: Eğer Müslümanların etrafı çevrilirse cihâdın farziyyetinde güç ve yeteri kadarıyla onlar da görevlidir.

Geri kalanları ve özürlüleri andıktan sonra samimi müminlerin halini açıklamakla buyuruluyor ki:

18- *Ağacın altında sana biat ettikleri zaman Allah o müminlerden razı oldu. Onların kalplerindekini (vefayı) bildi de onların üzerine heybet ve vakar indirdi ve onları yakın bir fetih (Haybe'in fethi) ile mükâfatlandırdı.*

İşte yukarıda adı geçen bu biat, Hudeybiye'de yapılan ve bu âyet sebebiyle Allah Teâlâ'nın rızasıyla müjdelenmiş olduğundan dolayı "Bey'atü'r-Rıdvân" ismi verilmiş olan biattır. Bu kıssayı tefsirciler şöyle özetlemişlerdir:

Resül-i Ekrem (sav), Hudeybiye'ye indiğinde Huzâîler'den Hıraş b. Ümeyye'yi devesine bindirip Mekke'lilere gönderdi. Harp niyetinde olmayıp yalnız Kâbe'yi ziyaret v e Umre için geldiğini bildiriyordu. Bunu varıp onlara söyleyince deveyi vurdular, kendisini de öldürmek için hücum ettiler. O da gelip durumu Resulullah'a haber verdi. Bunun üzerine Resul-i Ekrem (sav) Hz. Ömer'i göndermek için çağırdı. Hz. Ömer (ra) "Ya Rasulullah! Onlar benim kendilerine olan hiddet ve düşmanlığımı bilirler. Ben onlara güvenemem. Şayet bir ezaya uğrarsam Mekke içinde beni savunacak hısımlarım Adiy oğullarından kimse yoktur. Bundan dolayı

Osman b. Affân'ı gönderseniz, orada onun akraba ve taallukatı çoktur, hem onu severler, irâdenizi o bildirebilir." Dedi. Bunun üzerine Resulullah Hz. Osman'ı çağırdı ve Kureyş'e gönderdi.

Hz. Osman, Kureyş'e gitti. Kendisini Ebân b. Said b. Âs karşıladı, himayesine aldı. Böylelikle Kureyş'e vardı, emrolunduğu haberi bildirdi. "İstersen sen beyti tavâf et. Fakat hepinizin üzerimize gelip girmeniz olmaz ona yol yok!" dediler. Hz. Osman (ra): "Resul-i Ekrem (sav) tavaf etmedikçe ben asla tavaf etmem:" dedi. Bunun üzerine onu alıkoydular, göz hapsinde tuttular. Beriden ise Resulullah (sav) ve Müslümanlar "Osman katlolunmuş." diye duydular. Bunun üzerine Peygamber (sav): "O kavimle çarpışmadan gitmeyiz." dedi ve Peygamber (sav)'in nidâcısı şöyle çağırdı: Haberiniz olsun ki Resulullah'a Rûhu'l-Kudüs indi de ona biatı emretti. Hemen çıkın, Allah Teâlâ adına Peygamber'e biat edin. Derhal Müslümanlar fırladılar ve Resulullâh'a biat ettiler. Bu biat bir ağacın altında olmuş idi ki bir "semûre" ağacı idi. Müslümanlar Resulullah'a, ölmek ve kaçmamak üzere biat ettiler, Resulullah onlara: **"Siz bugün dünya ehlinin en hayırlısısınız."** buyurdu.

Resul-i Ekrem (sav) sağ elini öbür eline vurup **"Bu da Osman'ın biatı"** demişti. Müşrikler bu biatı işitip korktular ve Hz. Osman ile Müslümanlardan bir topluluğu da salıverdiler. Bu Bey'at-i rıdvan'ı yapan müminlerin adedi en sahihi rivayete göre bin dört yüzdür. Binbeşyüz kadar ve daha fazla rivayetleri de vardır.

Orada olanlardan hiç bey'at etmeyen kalmamış yalnız Cedd b. Kays adında bir münafık devesinin karnı altına gizlenmiş kalmıştı. Nâfi'den rivayet edildiğine göre altında bey'at yapılan semüre ağacına daha sonra insanlar gidip yanında namaz kılar olmuşlardı. Hz. Ömer bunu işitti ve ağacın kesilmesini emretti. Henüz cahiliyye âdetini unutmayanların fitneye tutulup Allah'tan başkasına ibadet etmesinden sakınmıştı. Hz. Peygamber (sav)'den hadiste geçmiştir ki: **"Rıdvan biatında bulunan kimse ateşe girmez."** Bu âyette de yemin ile ***"Allah razı oldu."*** buyurmuştur.

19- ***Ayrıca onlara,(yakında) elde edecekleri birçok ganimetler verdi. Allah yenilmez güç ve hikmet sahibidir.***

Elde edecekleri birçok ganimetler de mükâfat olark verildi. Bu ganimetler, Hayber ganimetleridir ki, atlıya iki hisse, yayalara bir hisse, olarak paylaştırılmıştır.

32. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah için harcama ve cömertliğin fazileti

"Her ne infak ederseniz, O size bir başkasını verir." (*Sebe: 39*)

"Yaptığınız her bir hayır sizin içindir.Zira siz ancak Allah'ın rızasını kazanmak için hayır yapıyorsunuz. Yaptığınız her bir hayır size tastamam verilir ve hakkınız yenmez." (*Bakara: 272*)

"Yaptığınız her hayrı muhakkak ki Allah bilir." (*Bakara: 273*)

« لا حَسَدَ إلاَّ في اثنتين: رَجُلٌ آتاهُ اللّه مَالاً ، فَسَلَّطَه عَلَى هَلَكَتِه في الحَقِّ ، وَرَجُلٌ آتاه اللّه حِكْمَةً ، فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُها »

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ancak şu iki kişiye gıpta edilir: Allah'ın, kendisine verdiği malı hak yolda harcayan kişi ve Allah'ın, kendisine verdiği hikmetle hükmeden ve onu başkalarına öğreten kişi." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Verilen hiç bir sadaka boşa gitmez. Her ne verilir ise, karşılığı mutlaka gelir. Veren daima kazançlı çıkar. Vermek öyle bir fazilettir ki, Yüce Allah veren eli daima yükseltir, gelirini bereketli kılar, rızkını genişletir.

2. Yapılan hayır, yapana geri döner. Hem bu dünyada, hem öte dünyada. Bu dünyada verdiğinin fazlası kendine geri döner, öte dünyada da kendisine kazanç sağlar. Yüce Allah verilenlerin karşılığını geri vermekte çok cömerttir.

1) Buhari ve Müslim

3. Sahip olduğumuz her şey Yüce Allah'a aittir. Bu malı verenin yolunda harcayan kişiye gıpta edilir. Onun yerinde olunmak istenir.

« مَا مِنْ يَوْمٍ يُصبِحُ العِبادُ فِيهِ إلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلانِ ، فَيَقُولُ أَحَـدَهُمَا : اللَّهُمَّ أَعطِ مُنْفِقاً خَلَفاً، وَيَقُولُ الآخَرُ : اللَّهُمَّ أَعطِ مُمسِكاً تَلَفاً »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Hiçbir gün yoktur ki o gün de iki melek inip biri, "Allah'ım, infak edene halefini ver.", diğeri "Allah'ım, cimrilik edene telef ver," demesin."(2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Allah için infak eden, Allah'ın halifesi olur. Cimrilik ederek infak etmeyen de sahip olduklarını kaybeder. Cimrilik yaparak malı saklayanların malları heder edilir.

« مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ ، وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْداً بِعَفْوٍ إلاَّ عِزّاً ، وَمَـا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ عَزَّ وجلَّ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sadaka malı azaltmaz. Allah, başkalarını affetmesi sebebiyle kulunun ancak şerefini artırır. Allah için tevazu göstereni de Allah Azze ve Celle ancak yükseltir." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bir çok insan sadaka verirken malının azalacağını sanır. Daha doğrusu şeytan ona bu vesveseyi verir. Sadakanın malı azaltacağı duygusu tamamen şeytanın fısıldamasıdır. Sadaka malı azaltmaz, verilen her sadaka sahip olunan malların daha da artmasını sağlar.

« لا تُوكِي فَيُوكِيَ اللَّهُ عَلَيْكِ » :

2) Buhari ve Müslim
3) Müslim

Esmâ binti Ebûbekir es Sıddîk (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) bana şöyle buyurdu:

"Kesenin ağzını bağlama ki, sana da bağlanmasın."

Diğer bir rivayette şöyledir:

"İnfak et, sayma. Değilse Allah da sana sayılı verir. Malını kapta (infak etmeksizin) saklı tutma. Değilse Allah da sana saklar (vermez)." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İnfak ederken, infak edilen malı saymak doğru değildir.Yani verilecek olanı kısarak vermemek lazımdır. Azaltarak vermemek lazımdır. Bu şekilde yaparak infakta bulunanlara, Yüce Allah da kısarak ve azaltarak verir. Sahip olduğun şeyleri biriktirip saklama., dağıt ve yardım et. Böyle yapmayana Yüce Allah da saklayarak, kısarak azaltarak verir. Kim bol rızık istiyorsa, saklamadan vaz geçsin. Malı yığıp cimrilik yapmasın.

4) Buhari ve Müslim

32. DERS

DAVET FIKHI

Müslüman Şahsiyetinin Oluşmasında Peygamberi Metod/1

Peygamberin sünneti, bir Müslüman ferdin şahsiyetinin en mükemmel bir şekilde oluşması için kamil bir program sunmuştur. Bu program İslam'ın ortaya koyduğu yaratılışa en uygun ölçülerle hep uygunluk içerisindedir. Bu yaratılış kanunları ki, Allah insanları bu ölçülere göre yaratmıştır.

Nebevi metot, ferdin yetişmesinde sadece ruhi yöne ağırlık vermezdi. Onun maddi ve manevi, bedeni ihtiyaçlarını asla göz ardı etmezdi. Bununla beraber o, sadece maddi bir felsefi program da değildir.

Özetle şunu ifade edelim ki, Peygamberin sünneti, insana insan olarak bakar ve onunla girişiği her muamelesinde onu insan olarak değerlendirir. Onun ihtiyaçlarını, duygu ve arzularını göz önünde bulundurur.

Peygamber sünneti insanlarla muamelelerinde onu melek olarak görmez. Yine onu hayvan olarak da değerlendirmez. Bilakis o insandır ve maddi ve manevi bütün özellikleriyle birlikte insandır. Böyle değerlendirir ve insanla girişiği her ilişkisinde de buna göre ölçü koyar. İnsandan yapmasını veya terk etmesini istediği bir şey olduğunda hep insanı bütün yönleriyle, dünyasıyla ve ahiretiyle, maddesiyle ve manasıyla göz önünde bulundurur.

Sünnetten Temel Kaideler

Şimdi sırasıyla sünnetin ortaya koyduğu bazı temel kaideleri arz edelim. Bu kaideler İslami bir şahsiyetin oluşmasında en mükemmel ölçülerdir. Müslüman bir fert ifrat (aşırılıklara düşmeden) ve tefrite (pasif kalıp geriye kalmadan) uğramadan en doğru bir şekilde İslami şahsiyetini bu kaidelere göre bina edebilir.

1. Her Zaman Realiteye Göre Hareket Etmek

Peygamberimizin sünneti ilk günden itibaren selbi (negatif ve toplumdan soyutlanmış) hareketlerle savaşmış, durgunluğa, miskinliğe ve ruhbanlığa karşı mücadele etmiştir. Çünkü İslam daveti canlı bir davettir. Her yönüyle hayata bağlıdır ve onunla ilgilidir. Yani kelimenin tam manasıyla hayatla iç içedir. Müslümanlardan bazı gruplar var ki, İslam'ı hatalı anlayarak kendilerinden olan fertlerin güç ve enerjilerini de durgunluğa mahkum etmektedirler. Fertlerin toplum içerisinde üretici ve faydalı olmalarını engellemektedirler. Delilleri ve tutanakları ise; dünyadan yüz çeviriyor olmalarıymış. Yani toplumdan uzak ve uzlette yaşamakla dünyaya kıymet vermediklerini ortaya koymuş oluyorlar.

Güya dünyaya önem vermiyorlar. Ahirete ve Allah'a bağlılıklarını ortaya koyuyorlarmış. Bunun adına da züht ve takva diyorlar. Onların içlerinde öyleleri var ki toplumu terk ederek tek başına yaşıyorlar. Bazıları da işten ve çeşitli görevlerden el etek çekiyorlar. Hatta bir kısmı daha da aşırı giderek namaz için camiye bile gitmiyorlar.

Bu insanların İslam adına böyle davranmaları bizzat İslam'la zıtlık meydana getirmektedir. Çünkü İslam böyle şeyleri kabul etmez. Onların davranışlarının İslami hareketle çeliştiği şöyle dursun İslam düşmanlarının da işini kolaylaştırmaktadır. İslam beldelerindeki şer kuvvetlere fırsat vererek, İslami esaslara dayalı yönetim ve yöneticilerin de işbaşına gelmesine engel teşkil etmektedirler.

Bunların yapmakta olduklarını peygamberin sünneti tamamen reddetmektedir. İslam'la hiçbir alakası yoktur.

Peygamber (sav) zamanında Müslümanlardan birisi toplumu bırakarak dağ başına çıkar. Orada tek başına ibadet etmeyi ister. Bir ara bu adamı Allah Resulü (sav)'nün huzuruna getiriler. Rasulullah o adama hitaben şöyle buyurur:

"Böyle yapma, sizden birinizin toplumun sıkıntılarına sabretmesi (onda toplumun içinde İslam'ı yaşaması) tek başına kırk yıl ibadet etmekten daha hayırlıdır."

Ve yine o buyuruyor ki:

"Şeytan insanın kurdudur. Tıpkı koyunlara saldıran kurt gibi. Sürüden ayrı olan koyunu kapar. Tek yaşamaktan sakının. Cemaatle birlikte olun."

"İnsanlara karışıp da onların sıkıntılarına sabreden, insanlara karışmayıp da onların vereceği eziyetlere katlanmayandan daha hayırlıdır."

32. DERS

KAVRAMLAR

Sünnet

SÜNNET: Önce lûgat mânâsı üzerinde duralım. Sünnet kelimesinin lûgat mânası "âdet, makbul olsun veya olmasın takip edilen yol, yüz, yahut gözün görünen kısmı, sîret, tabiat mânâlarına gelir."(1) Cahiliyye döneminde Araplar sünnet kelimesini yol mânâsına kullanıyorlar ve biliyorlardı. Resûl-i Ekrem (sav)'in "Size benim sünnetime sarılmanızı tavsiye ederim"(2) emrini işitince, buradaki sünnet lafzının, Peygamber (sav) Efendimizin hususî ve umumî hayatındaki davranışları ifade ettiğinin farkındaydılar. Nitekim hiçbir sahabe, sünnet lafzından neyin kastedildiğini sormamıştır. Kur'ân-ı Kerim de: "Daha evvel geçenler hakkında Allah bu âdeti (koymuştur), Allah'ın âdetini değiştirmeye ise asla imkân bulamazsın"(3) buyurulmuştur. Bu ayet-i kerimede geçen sünnet kelimesi; âdetullah veya sünnetullah diye ifade edilmiştir.(4)

Istılâhta sünnet; "Resûl-i Ekrem (sav)'den sâdır olan söz, fiil ve takrirdir" şeklinde tarif olunmuştur.(5) Kur'ân-ı Kerim'de: "Bir de Peygam-

1) Mecmuat'u't-Tefasir, İst: 1979, Çağrı Yay. c. V, sh.
2) Molla Hüsrev, Mir'at el-Usûl, İstanbul 1307, c. II, sh. 3.
3) Haşr sûresi:7. İmam-ı Kurtubi, el-Camü li Ahkâmü'l-Kur'ân isimli tefsirinde (c.V sh. 261) Nisâ sûresinin 59'ncu ayetini tefsir ederken, ihtilâflann peygambere döndürülmesinden murad, sağlığında bizzat kendisine müracaat etmek, vefatından sonra da sünnetine başvurmak olarak izah eder. Ebû Hureyre'den rivayet edilen bir hadis-i şerifte "Ümmetimden yüz çevirenleri müstesna, hepsi cennete girer" buyurulduğu, "Yüz çeviren kimdir?" diye sual edildiğinde, Resûl-i Ekrem (sav)'in "Bana itaat eden cennete girer, isyan eden de yüz çevirmiştir" buyurduğu sabittir. (Mansur Ali Nasif, Tac Tercemesi, İstanbul 1976, c. I, sh. 65. Had. No: 66).
4) Molla Hüsrev, a.g.e., c. II, sh. 8 vd.
5) Ömer Nasûhi bilmen, Nukuk-ı İslâmîyye ve Isılahatı Fıkhiyye Kamusu, İstanbul 1976, c. I, sh. 135, Madde: 389-390.

ber size ne verdiyse (her ne emir verirse) onu tutun, nehyettiğinden de sakının"(6) buyurulmuştur.

Resûl-i Ekrem (sav)'in herhangi bir olay ve soru karşısındaki tutumu, mûteber kaynaklarda açıkca izah edilmiştir. Önce vahyin gelmesini bekler, gelmezse ictihadı ile hüküm verirdi. Nitekim hükmü kat'iyet ifade eden mütevatir sünnetin inkârının "küfür" olduğu hususunda ittifak vardır(7). Beş vakit namazın rek'atları, recm, haccın ne şekilde edâ edileceği, zekât'ın miktarı ve bunun gibi birçok farz olan hüküm, mütevatir sünnetle sabittir. İslâm fıkhında mütevatir sünnet kesin delildir(8). Hanefi fûkahası; hadis rivayetiyle meşhur olan, müctehid bir ravinin, haber-i vahid durumda olan hadisinin de, delil olduğunda ittifak etmiştir.(9) Dolayısıyle Resûl-i Ekrem (sav)'in din hususunda söylediği her söz, haber-i vahidle bile bize ulaşmışsa, ona uymak mecburiyetimiz vardır. Heva ve heveslerimize kapılıp, kendi aklımızı tercih hakkımız olmaz.

Bedir'de savaş yerinin tesbiti veya hurma ağaçlarının budanması ile ilgili içtihadları esas alıp; "sünnet bağlayıcı değildir" tezine sarılan modernistler ve. bel'am kılıklı kişiler mü'minleri saptırmaktadırlar. Çünkü zevaid sünnetler, bizzat Resûl-i Ekrem (sav)'in ta'limiyle sübût bulmuştur. İkindi ve yatsı namazlarının ilk sünnetlerini Resûl-i Ekrem (sav)'in bazen kılması, bazen terketmesi hadisesi sabittir. Mü'minler de onu aynen taklid ederler. Bu zevaid sünneti terk değil, bilâkis bizzat Resûl-i Ekrem (sav)'in taklidi getirir.

6) İmam-ı Serahsî, Temhidû'l-Fusûl, Beyrut 1393, c. I, sh. 321.(Bkz: Bey'at ve Hilâfet maddeleri).
7) İbn-i Abidin, Reddü"l Muhtar Ale"d Dürri'l Muhtor, Terc., İst.1983, Şamil Yay. c. VIII, sh.186.
8) İbn-i Kesir, Tefsirû'l Kur'ân'il Azim, Bey.: 1969, Dâru'l-Marife Neşri, c. III, sh. 490.
9) İbn-i Abidin, a.g.e., c. VIII, sh.186.

33. DERS

TEFSİR

Mü'minlere Va'dedilen Fetihler ve Ganimetler

مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهٖ وَكَفَّ اَيْدِيَ
النَّاسِ عَنْكُمْ ۚ وَلِتَكُونَ اٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا
مُّسْتَقِيمًا ۙ﴿٢٠﴾ وَّاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا ۭ
وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ سُنَّةَ
اللّٰهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾
وَهُوَ الَّذِي كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ
مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۭ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرًا ﴿٢٤﴾ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا اَنْ يَّبْلُغَ مَحِلَّهٗ ۭ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ
وَنِسَاۗءٌ مُّؤْمِنٰتٌ لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ اَنْ تَطَـــُٔوْهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِّنْهُمْ
مَّعَرَّةٌۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِيْ رَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَاۗءُ ۚ لَوْ تَزَيَّلُوا

لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾ إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ
كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ
سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ
وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

20- *Allah size, elde edeceğiniz daha birçok ganimetler vaad etmiştir. Ancak bunu (Hayber) size acil olarak verdi ve insanların ellerini sizin üzerinizden çekti ki bu (zafer), müminler için bir işaret olsun ve (Allah) sizi dosdoğru bir yola ulaştırsın.*

Daha Allah sizlere birçok ganimetler vaad buyurdu ki, onları alacaksınız. Bunlar da kıyamete kadar Müslümanların fetihleri ve alacakları ganimetlerdir. Şimdilik bunu size peşin verdi. Vaad edilen birçok ganimetlerden önce Hayber ganimetlerini acilen verdi. Sizden insanların ellerini çekti. Hayberliler'in müttefikleri olan Eset ve Gatafan kabileleri onlara yardım etmek istediler, ancak korkup kaçtılar. Hudeybiye andlaşması ile Kureyş'in de eli çekildi. Hendek vakasında olduğu gibi Müslümanlara saldırmak isteyen düşmanların güçleri kırılıp bundan sonra İslâm devletinin güvenlik bölgesine girdi. Hem de müminlere bir işaret, gelecekte vaad edilen fetihler ve savaş ganimetlerinin gerçekleşmesine bir görüntü ve işaret olsun ve sizi doğru bir yola iletsin, muvaffak kılsın. O yol tek başına ve bağımsız olarak Allah'a ve Allah'ın nimetine güvenme yoludur.

21- *Sizin elde etmeye güç yetiremeyeceğiniz diğer birçok ganimetleri de Allah,(ilerde size verilmek üzere) çepeçevre kuşatmıştır. Çünkü Allah, her şeye gücü yetendir.*

Bu peşin'den başka diğer bir ganimeti daha isabet ettirdi ki, o henüz elinize geçmedi. Fakat Allah onu muhakkak surette kuşattı, yani zaferinizi kesin olarak vaad etti.

22- *Eğer o küfredenler, sizinle çarpışsaydılar, mutlak arkalarını döneceklerdi. Sonra da ne bir veli bulabileceklerdi, ne de bir yardımcı.*

Mekkeliler andlaşma yapmayıp sizinle savaşsalardı, muhakkak arkalarına dönüp kaçacaklardı. Çünkü Allah, sizin biatinizden hoşnut olmuş ve topluluğunuzu takdir etmiş idi, onun için kaçacaklardı. Sonra da ne koruyacak bir dost ve öc alacak bir yardımcı bulamayacaklardı.

23- *Bu, Allah'ın öteden beri cereyan edip gelen kanunudur. Allah'ın o kanununda bir değişiklik de bulamazsın.*

Allah Teala'nın peygamberi'nin galip gelmesi eski ümmetlerden beri cereyan edegelen bir âdetidir. Sen de Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın. Fakat barış sayesinde onlardan da birçoğuna iman nasip olacak ve kurtulacaklardır.

24- *Mekke vadisinde sizi onların üzerine galip getirdikten sonra onların ellerini sizin üzerinizden, sizin ellerinizi de onların üzerinden çeken O'dur. Allah, sizin ne yaptığınızı da görücüdür.*

Mekke'nin göbeğinde size onların üzerine bir zafer verdikten sonra ellerinizi çekti. Müslümanların Hudeybiye'ye kadar varıp da orada ordu kurmaları bile bir zaferdi. Çünkü Halid b. Velid iki yüz kadar Kureyş atlısının kumandanı olarak Kürâi Gamim'e kadar gelmişti. Ashaba yaklaşmak istedi, Resulullah, Abbâd b. Bişr'i görevlendirdi o da atlıları ile ileri vardı, karşılarında saf tuttu, öğle vakti olmuştu. Resulullah korku namazı kıldı, Halid çekildi, gitti. Resulullah da yolu sağ tarafta yokuşa vurup Hudeybiye'ye kadar vardı. İkinci olarak; Tirmizî ve daha başkaları Hz. Enes'ten rivayet etmişlerdir ki; seksen kişi sabah namazı vakti, peygamberi öldürme niyetiyle Ten'im dağı tarafından peygamber ve ashabının üzerine inmişlerdi. Ancak onlar yakalandılar sonra da Peygamber onları serbest bıraktı.

25- *Onlar, Allah'ı inkâr eden, sizi Mescid-i Haram'ı ziyaretten alıkoyan ve kurban edilmek üzere bekletilen hayvanları kurban edilecekleri yere varmaktan alıkoyan kimselerdir. Eğer, sizin bilmeden (kâfirlerle birlikte) kendilerini de öldürebileceğiniz ve bu sebeple de başınıza bir sıkıntı gelecek olan mümin erkekler ve mümine kadınlar orada olmasaydı (Allah sizin savaşmanızı engellemezdi) ki, Allah dilediğini rahmetine koysun. Eğer (inananlar) müşriklerden ayrı olsalardı, elbette biz onların içinden inkâr edenlere acı bir azap ile azap ederdik.*

Kureyşliler, Resulullah (sav) ve ashabını Minâ mevkiine varmaktan men ettiler. Bundan dolayı azab ve kötü akıbete layık idiler. El çektiren sebebe gelince, onların arasında bir kısım imân etmiş erkekler ve imân etmiş kadınlar bulunuyordu. Eğer onları bilmeyerek çiğneyip ve o yüzden size bir vebal gelecek olmasa idi; müminin hata ile öldürülmesinden dolayı keffâret ve diyet gibi bir sorumluluk veya dindaşı öldürmek gibi düşman nazarında ününüze leke getirecek veya vicdan azabı verecek bir gürültü patırdı veya günah olmasa idi...

26- *İnkâr edenler kalplerindeki düşmanlık ve kızgınlığı cahiliye dö-*

nemindeki kızgınlığa çevirdikleri anda Allah da peygamberinin ve müminlerin üzerine heybet ve vakarını indirdi ve onlara takva hasletini emretti. Zaten onlar buna daha layık ve onun ehli idiler. Allah da her şeyi biliyordu.

Hamiyyet; namus gayretiyle kızmak, bir şeyden arlanarak vazgeçmek demektir. Öfke kuvveti kabarıp çoğaldığı zaman hamiyyet denilir. "Filana karşı hamiyyete geldim." kızdım demek, ona öfkelendim demektir. O cahiliyye hamiyyeti, cahiliyye milletinin hamiyyeti veya cahilane hamiyyet ki, yerinde olmayan mânâsız hamiyyet yahut hakkı kabule mani olan hamiyyettir.

Rivayet olunur ki, Kureyş, Süheyl b. Amr el-Kureyşi'yi ve Huveytıb b. Abdiluzza'yı ve Mükriz b. Hafsı Ahyef'i, gelecek yıl Mekke Kureyş tarafından üç gün boşaltılmak üzere bu senelik geri dönmesini Resulullah'a bildirmek için göndermişlerdi. Resulullah da kabul etti, aralarında bir andlaşma metni yazdılar. Resûl-i Ekrem (sav), Hazret-i Ali (r.a.)'ye:"Yaz, "Bismillahirrahmanirrahi." buyurdu. Süheyl ve arkadaşları biz onu tanımıyoruz dediler. Sonra yaz: "Bu, Resulullah'ın Mekke'lilere yaptığı andlaşma şartlarıdır." buyurdu buna da: "Biz senin Allah'ın elçisi olduğunu bilsek seni Beytullah'tan men etmez, harbe kalkışmazdık fakat "Bu, Muhammed b. Abdullah'ın yaptığı andlaşmadır." yaz dediler. Peygamber Efendimiz: "Ben şehadet ederim ki, ben Allah'ın elçisiyim ve ben Muhammed b. Abdulah'ım, yaz arzularını" buyurdu. Müslümanlar bundan üzüntü duydular, onların tekliflerini kabul etmek istemediler, herifleri tutuvermeyi kurdular, derken yüce Allah üzerlerine sekînetini indirdi de hilm ve vakar ile yumuşadılar, yatıştılar.

- Bizden sana bir adam gelirse senin dininde dahi olsa bize geri gönderirsin, dedi.

Müslümanlar:

- Sübhanallah, Müslüman olarak gelen bir adam müşriklere nasıl geri gönderilir? Dediler. Bunun görüşülmesi sırasında Süheyl'in oğlu Ebû Cendel kendisine vurulmuş olan ayak zincirleriyle sekerek Mekke'nin altından çıkmış, kendisini Müslümanların arasına atmıştı. Babası Süheyl:

- Ya Muhammed! İlk önce ben bunun bize geri verilmesini isterim, dedi. Resulullah, gel bunu benim için kurtar, buyurdu. Senin için kurtarmam, dedi. Etme yap! Buyurdu.

- Yapmam dedi. Arkadaşı Mükriz yanında idi, biz senin için müsaade ederiz dediler, Ebû Cendel de öteden:

- Ey Müslümanlar! Ben size Müslüman olarak gelmişken müşriklere

geri mi iade edileceğim? Görmüyor musunuz ne haldeyim? dedi. Allah yolunda çok azab çektirilmişti, bu noktada Hz. Ömer dayanamamış, Hz. Peygamber'e gelmiş, demişti ki:

- Biz hak üzere değil miyiz? Resulullah:

- Evet, buyurdu. O halde niçin dinimizde bu zillete söz veriyoruz? dedi.

- Ben Allah'ın Resulüyüm, O'na asî olmam, O benim yardımcımdır buyurdu.

- Ya sen bize Beytullah'a varacağız, onu tavaf edeceğiz demiyor muydun? dedi.

- Evet ama, bu sene varacağız dedim mi sana? buyurdu.

- Hayır, dedi.

- Öyleyse yine varacaksın, tavaf edeceksin, buyurdu.

Sonra Ebû Bekir'e varıp:

- Bu gerçekten Allah'ın Peygamberi değil mi? Dedi. Ebû Bekir:

Evet dedi.

- Biz hak üzere değil miyiz? Dedi.

- Hakk üzereyiz, dedi.

- O halde dinimizde bu zillete niçin söz veriyoruz? dedi. Ebu Bekir demişti ki:

- Be hey adam! O Allah'ın Resulüdür, Rabbine isyan etmez. Sen ölünceye kadar onun eteğine iyi yapış, vallahi o şüphesiz hak üzerindedir.

- Ya bize Beytullah'a varacağımızı ve tavaf edeceğimizi söylemiyor muydu? dedi.

- Evet, ama sana bu sene varacaksın dedi mi?

- Hayır dedi.

- O halde varacaksın ve tavaf edeceksindir, dedi. Hz. Ömer bunu kendisi nakletmiş ve Peygamber'e karşı Müslüman oluşundan beri bir kere olmak üzere yaptığı bu kusurdan dolayı da daha sonra keffaret olmak üzere birçok ameller yapmıştır ki, onları Hadis ve Siyer kitapları anlatırlar.

Takvâ, Allah'ın korumasına girmek, emrini tutup azabından korunmaktır. Birçokları takva sözünden maksat, kelime-i tevhid ve kelime-i şehadet olduğunu söylemişlerdir. Zira bütün takvanın baş ve esas şartı odur. O'nun için Muhammed Sûresi'ndeki ***"Bil ki, Allah'tan başka ilâh yoktur! (Ey muhammed!) Hem kendinin, hem de mümin erkeklerin ve mümin kadınların günahının bağışlamasını dile!"*** (Muhammed, 119) buyurulmuş idi.

33. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Ölümü hatırlamak

"Ey iman edenler, mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan alıkoymasın. Kimler bunu yaparsa işte onlar ziyana uğrayanlardır. Herhangi birinize ölüm gelip de, "Rabbim, beni yakın bir süreye kadar geciktir- sen de sadaka verip iyilerden olsam." demesinden önce size verdiğimiz rızıktan harcayın. Allah, eceli gelince hiçbir nefsi geri bırakmaz. Allah yaptıklarınızdan haberdardır." *(Münafikun: 9-10)*

« ما حَـــقُّ امْـــرِيءٍ

مُسلِمٍ لَهُ شَيءٌ يُوصِي فِيهِ . يبِيتُ لَيْلَتَيْنِ إِلاَّ وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ »

İbni Ömer (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Vasiyet edeceği bir şeyi olup da vasiyetini yazmamış olarak iki gece gecelemeye Müslümanın hakkı yoktur." *(1)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Ölüm, bütün canlılar için vardır. Önce doğarlar, sonra büyür ve gelişirler, ardından da ömürlerini tamamlar ve bu dünyadan göçüp giderler. İnsan için de bu devran sürüp gider. 'Her canlı ölümü tadacaktır' emri fermanı gereğince, insan ömrünün de bir sonu vardır. Ve ölüm her an, ansızın gelebilmektedir. Kimin nerede, nasıl, kaç yaşında öleceğini Yüce Allah'tan başkası bilemez. Madem ki, ölüm vardır ve ansızın gelebilecektir,

1) Buhârî ve Müslim.Lafız Buhârîye aittir

o halde insanın da buna her an hazırlıklı olması, maddi ve manevi açıdan vasiyetini yazmış olması gerekir. Müslüman olan herkesin vasiyetini yazıp hazır tutması lazımdır. Zira vasiyeti olmayan kişinin ani ölümü halinde, ardında bırakacağı yakınlarının arasında fitne ve fesad yaşanabilir. Bu açıdan İslam, her Müslüman'a vasiyetini yazmasını emreder. Kim ve hangi konumda olursa olsunlar, vasiyetlerini mutlaka hazırlamış olmaları gerekir. Eğer bunu yapmazlar ise, Allah katında mesul olurlar. Vasiyetini yazmış olmak, aynı zamanda insanın her an ölüme hazır olduğunu gösterir ve bu çok güzel haslettir. Ölüme her an hazır yaşayan insan kötülük yapamaz, hak yiyemez, çevresine zarar veremez. Çünkü her an ölüme hazır beklemektedir.

« بَادِرُوا بِالأَعْمَالِ سَبْعاً، هَلْ تَنْتَظِرُونَ إِلاَّ فَقْراً مُنْسِياً ، أَو غِنَى مُطْغِياً ، أَوْ مَرَضاً مُفْسِداً ، أو هَرَماً مُفَنِّداً، أَو مَوتاً مُجْهِزاً ، أَو الـدَّجَّالَ ، فَـشَرُّ غَائِبٍ يُنْتَظَرُ ، أَوِ السَّاعَةَ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وأَمَرُّ ؟، »

EbûHureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Yedi şey gelmeden önce çokça amel işlemeye bakın: Unutturan fakirlikten, azdıran zenginlikten, perişan eden hastalıktan, bunaklaştıran yaşlılıktan, âni gelen ölümden, gelmesi beklenenlerin en kötüsü deccalden ya da belâsı daha büyük ve daha acı olan kıyametten başkasını mı bekliyorsunuz?" *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Fakirlik insanda unutma özelliği verir, zenginlik insanı azdırır, hastalık perişan eder, yaşlılık bunatır. Bu istenmeyen durumlar herkesin başına gelebilir. Kimine biri, diğerine öteki gelebilir. Bu durumlar gelmeden iyi ve güzel işler yapmak istenmektedir. Deccal'ın gelmesi haktır. Onun geleceği gün ve zamandan Allah'a sığınırız. Onun şerrinden bütün Müslümanları koruması için dua ederiz. Onun karşısında galip gelmesi için Mehdi'ye dua ederiz. Ancak ne Mehdi'yi bekler, ne de Deccal'ı yenmesine umut bağlarız. Her ikisi de gelecektir. Kıyamet alametlerinden olan gelmelerini bekleyip duranların, görevlerini yapmayıp umutlarını onlara bağladıklarını biliriz. Gelecek zamanlarla ilgili gelişmeleri beklemeyi doğ-

2) Hadisi Tirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir

ru bulmayız. Doğru bulduğumuz davet ve tebliğ görevlerimizi ne ölçüde yapıp yapmadığımızdır.

« أَكْثِرُوا ذِكْـــرَ هَاذِمِ اللَّذَّاتِ »

EbûHureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Lezzetleri gideren ölümü çokça hatırlayın ." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.İnsanoğlu dünyadan çokca lezzet almayı ister. Lezzetlere düşkünlüğü vardır ve bu düşkünlük onun zaafiyetidir. Bazıları yemek için yaşarlar. Bazıları ise takvayı kendilerine ölçü alır ve ancak yaşayabilecekleri kadar yerler. İkincilerden olmak büyük meziyettir. Birinciden olmamak için Yüce Allah'a dua etmek gerekir. Çünkü az yiyenler de ölmüşleridir, çok ve çeşit yiyenler de ölmüşlerdir. Kimileri de gezmekten, elbiselerden, ev eşyalarından, arabalardan lezzet alırlar. Son dönemlerde bu lezzetlere teknolojik aletler de eklenmiştir. Bunların tamamı insanın lezzet aldığı şeylerdir. Kimileri için karşı cinse sahip olmak büyük lezzettir.

2.Unutmamak gerekir ki, her şeyin azı karar, çoğu zarardır. En hayırlı insan, Yüce Allah'ın kendisine verdiği bu lezzetleri bu dünyada dengeli olarak tadan, aşırıya gitmeyendir. Aşırıya gitmeyenler, Müslüman olarak sorumluluklarını yerine getirmeye fırsat bulur, görevlerini yapar, sonuçta da öte dünyaya hazırlık yaparlar.Ve lezzetlerin gerçeklerini, çeşit çeşidini, hiç tükenmeyeceğini, cennet'te tatmaya hak kazanırlar.

3.Dünya lezzetlerinin gelip geçiciliğini, geleceğe bir hazırlık olmayacağını, ölüm anında görmek kaçınılmazdır. O halde ölüm anı gelmeden bu lezzetlere olan düşkünlüğü dizginlemek gerekir.

3) HadisiTirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir.

33. DERS

DAVET FIKHI

Müslüman Şahsiyetinin Oluşmasında Peygamberi Metod/2

2. İtidal (Aşırılıktan Yüz Çevirme)

Peygamberin sünnetinde ikinci kaide ise; her şeyde itidal üzere olmayı teşvik etmesi ve aşırılıkları yasaklamış olmasıdır. İslami şahsiyetin oluşmasında en büyük esası temsil eden bu ölçü İslami ölçülerin ta kendisidir. İslami şahsiyet çerçevesinde hareket etmek her türlü aşırılıklardan sakınmayı gerektirir. Allah Resulü (s.a.v.) aşırılıklardan men ederken şöyle buyuruyor:

"Dikkat edin aşırılıkla zorlaştıranlar helak olmuştur. Dikkat edin aşırılıkla zorlaştıranlar helak olmuştur."

Davet alanında ve insanları İslam'a kazandırma konusunda da Allah Resulü (sav) buyuruyor ki:

"Kolaylaştırın ve zorlaştırmayın, müjdeleyin nefret ettirmeyin." Cenabı Hakk'ın şu mübarek emri de bu konuyu ne kadar da güzel açıklamaktadır.

"... Eğer sert ve katı kalpli olsaydın senin etrafından dağılıp giderlerdi."

Başka bir ayette ise:

"... Rabbinin yoluna güzel öğüt ve hikmetle çağır, onlarla da en güzel bir şekilde mücadele et."

Müslüman ferdin İslami şahsiyetinin oluşumunda itidalli hareketin önemini en güzel bir şekilde şu hadis-i şerifte de görebiliriz.

"Bir gün üç kişi gidip peygamber hanımlarından Peygamberin nasıl ibadet ettiklerini sorarlar. Nasıl ibadet ettiği kendilerine haber verilince,

kendi kendilerine derler ki; "Biz neredeyiz, Peygamber nerede! Onun geçmiş ve gelecek bütün günahları affolundu." O adamlardan biri dedi ki: "Ben bütün ömrüm boyunca geceleri tamamen namaz kılarak geçireceğim." İkincisi de: "Ben de ömrümü oruç tutarak geçireceğim." dedi. Üçüncüsü ise: "Ben de kadınlardan uzak duracağım ve asla evlenmeyeceğim." Allah'ın resulü onların bu sözlerin duydu ve sizler mi şöyle şöyle konuştunuz diye onlara sordu. Daha sonra da şöyle buyurdu: **"Vallahi ben hepinizden daha çok Allah'tan korkanınızım ve en çok takvalınız da benim. Fakat ben oruç da tutuyorum ve yiyorum da, gece namaz da kılıyorum uyuyorum da ve ben evleniyorum da. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir."**

Ebu Hureyre'den gelen bir rivayette de Allah Resulü (s.a.v.) şöyle buyuruyor:

"Din kolaydır. Kim dini zora koşarsa mutlak adin ona galip gelir. Öyle ise dosdoğru istikamette olun, yaklaştırın ve sevdirin. Sabahları ve öğle vakitlerinde ve akşamları istirahatla dininizi yaşama konusunda yardım alınız."

3. Azda Olsa Sürekli Olanı Çok Ama Arkası Gelmeyene Tercih Etmek

Nebevi kaidelerden biri az da olsa hayırlı amelleri sürekli yapmaya teşviktir. Çünkü bu hayırlar az olmakla beraber hem insanın kudreti dahilindedir, hem de o amellerin bir asliyeti olur. Bazen olur ki, insan pek çok zorluklara katlanmayı ve çok fazla işlerle meşgul olmayı kendisine görev bilir. Gerekçesi ise; az amelleri küçük görmesidir. Fakat bir müddet sonra sıkıntılara düşer ve verimsizlikler başlar. Git gide öyle bir duruma gelir ki artık o küçük gördüğü amelleri dahi işleyemez bir duruma düşer.

Bazen de çok fazla amel etme kişinin gurura kapılmasına ve kendini üstün görmesine yol açarak helakine sebep olur.

İşte bütün bu sakıncalardan dolayı nebevi yönlendirmeler hep az da olsa devamlı amel etmeye teşvik olarak gelmiştir. Önemli olan amellerin hayırlı olması ve devamlılık arz etmesidir. Az olması pek mühim değildir. Şu neticeye de rahatlıkla varabiliriz ki; asıl teşvik amellerin başlangıcına değil bitirilişine ve sürekliliğine olmalıdır.

Hz. Aişe (r.a.) anlatıyor: "Bir gün Allah Resulü (s.a.v.) eve geldiğinde benim yanımda bir kadın vardı. Bu kimdir diye sordu. Falancadır ve namaz konusunda hatırlatmalar yapıyor." dedim. O zaman Allah Resulü

(s.a.v.) buyurdu ki: **"Sadece gücünüzün yettiğini yapın. Vallahi siz bıkmadıkça Allah bıkmaz."**

Abdullah İbn Ömer İbn As'dan rivayet olunduğuna göre: "Allah'ın Resulü bana dedi ki: **"Ey Abdullah, falancı gibi olma ki, o bir gece sabaha kadar ibadet ediyor diğer geceyi tamamen terk ediyor."**

Hz. Aişe (ra) naklediyor: "Allah Resulünden hangi amellerin daha hayırlı olduğu soruldu. O da: **"Az da olsa devamlı olanıdır"** dedi."

Başka bir rivayette ise; Allah Resulü (sav) şöyle buyuruyor:

"İstikamette olun, yaklaştırıcı olun, şunu da bilin ki; sizden hiçbirinizi amelleri cennete sokamaz. Allah katında amellerin en sevimlisi az da olsa sürekli olanlarıdır."

Diğer bir rivayette de: **"Allah katında en sevimli olan ameller az da olsa sahibi tarafından sürekli yapılan amellerdir."**

Başka bir rivayet: **"Az olsa da devamlı olan, çok fakat devamlı olmayandan daha hayırlıdır."**

33. DERS

KAVRAMLAR

Şehid-Şehadet

Şehid kelimesi Arapça olup (Ş-H-D) kökünden türetilmiştir. Hem fâil, hem mef'ûl olarak kullanılır. Lûgatta; hazır oldu, huzurda bulundu, şehadette bulundu veya müşahede etti, gibi mânâlara gelir. Bir hadiseyi görmek, bir şeye ulaşmak veya beş duyu organı vasıtasıyla kesin bilgi sahibi olmak, bu fiilin anlamı içerisindedir.(1) Molla Hüsrev: "Müslüman, temiz ve baliğ olup zulmen öldürülen kimseye şehid denilir."(2) tarifini esas almıştır. Alaûddin el-Haskafi, şehid kelimesini tahlil ederken: "şehid, feil vezninde olup, mef'ûl mânâsınadır. Çünkü cennetlik olduğuna şahidlik edilmiştir. Yahud fail mânâsınadır. Zira şehid Rabbi katında diridir. Binaenaleyh kendisi şahiddir."(3) hükmünü zikretmektedir. İmam-ı Merginanî, farklı bir tarif getirmiştir: "Şehid, müşriklerin katlettiği veya harp meydanında vurulduğuna dair kendisinde bir eser bulunan veya müslümanların zulmen katlettiği kimsedir. Resûl-i Ekrem (sav); "Siz onları yaralarıyla, kanlarıyla tekfin edin, yıkamayın."(4) buyurmuştur. Tariflere dikkat edilirse, İslâm topraklarının şehidlerle dolup taştığı rahatça görülebilir. Son birkaç asırdır; bir taraftan emperyalist kâfirler, diğer taraftan zulme ve şirke dayanan iktidarlar, mü'min kanı akıtmaktadırlar. Batı'nın "Orta Doğu Projesi" diye nitelendirdiği hâdise, gerçekte bir müslüman katliamıdır.

Şehid; Allahû Teâla (cc)'nın rızası için savaşan ve İslâm'ın temel hedeflerini gerçekleştirmek için hayatını feda eden mükelleftir. Cihad

1) Geniş bilgi için bkz. Râğıb el-Isfahanî, el-Müfredat, İst.1986, sh.192-294.
2) Molla Hüsrev, Düreri'/ Hükkâm fi Şerhi'l Gureri'I Ahkâm, İst.1307, c. I, sh.168 ("Şehid" bâbı).
3) İbn-i Abidin, Reddü'I Muhtar Ale'd Dürri'/ Muhtar, İst.1983, c. III, sh. 513.
4) İmam-ı Merginanî, el-Hidaye Şerhû Bidayetü'I Mübtedi, Kahire İ965, c. I, sh. 94 ("Şehid" bâbının girişi)

ibadetini ihlasla edâ eden her mükellefin hedefi, şehid olmaktır. Zira Kur'ân-ı Kerîm'de: ***"Allah yolunda öldürülenleri sakın `ölüler' sanmayın. Bilakis onlar Rablerinin katında diridirler. (Öyle ki Allah'ın) Lütfû inayetiyle kendilerine verdiği (şehidlik mertebesi) ile hepsi de şâd olarak (cennet ni'metleriyle) rızıklanırlar. Arkalarından henüz kendilerine katılmayanlar (şehid olmayanlar) hakkında: `Onlara hiçbir korku yoktur. Onlar da mahzûn olacak değildirler diye müjde vermek isterler."*** (Al-i İmran, 169-170) hükmü beyan buyurulmuştur. İhlâsla ahiret gününe inânan her mükellefin arzûsu, "şehadet makamına" ulaşmaktır. Yine bir başka âyet-i kerime'de ***"Allah yolunda öldürülmüş olanlar için `ölüler' demeyiniz. Bilakis onlar diridirler. Fakat siz iyice anlayamazsınız."*** (Bakara, 154) buyurulmuştur. İslâm'ın hayata hâkim olması için ihlâsla cihad eden ve bu uğurda şehid olanların, cennet ehli olduğu kat'i nasslarla sabittir.

Tâgûti güçlerin emrinde savaşan kimseler; velev ki müslüman dahi olsalar, asla şehid olamaz. Zira şehadet mertebesi; Allahû Teâla (cc)'nın kendi rızası için ve meşrû şartlarda savaşanlara ihsan buyurduğu bir ni'mettir.

Şimdi şehid kavramıyla birlikte ele alınması gereken ve aynı kökten gelen şehadet kelimesi üzerinde duralım.

Şehadet; Kur'ân-ı Kerîm, sünnet ve icma ile sabit olan, kaza (mahkeme) işlerinde delil kabul edilen bir ameldir. Resûl-i Ekrem (sav) kendisine bir dava intikal edince, şahid getirmelerini talep etmiştir.(5) Kadı (hakim) hüküm verirken; şahidlerin beyanına ve diğer delilleri dikkate almak mecburiyetindedir. Hanefi fûkahası: "Bir kimsenin, diğer bir şahısta bulunan hakkını almak için, belirli lâfızlarla ve hâkim (kadı) huzurunda vâki olan doğru ihbara şehadet denilir." (6) tarifini benimsemiştir. Böyle bir ihbarda bulunan kimseye Şâhid denir. Lehinde şehadet edilen kimseye meşhûdün leh, aleyhinde şehadet edilen şahsa meşhûdün aleyh ve şehadet edilen hususa da meşhûdünbih denilir.(7)

Resûl-i Ekrem (sav)'in: "Şâhidlere ikramda bulununuz ve hürmet ediniz. Çünkü Allahû Teâla (cc) onlar vasıtasıyla hakları korur."(8) buyurduğu bilinmektedir. İnsanların hakları ve hukuklarıyla ilgili konularda

5) Sahîh-i Buharî, İst. 1401, Çağrı Yay. c. III, sh. 76. Ayrıca, Şeyh Nizamüddin ve bir heyet, Feteva-ı Hindiyye, Beyrut:1400, c. III, sh. 450.

6) İmam-ı Kasanî, el-Bedaiû's-Senai Beyrut, 1974, c. VI, sh. 266, Ayrıca Şeyh Nizamüddin ve bir heyet, el-Feteva-ı Hindiyye, Beyrut:1400, e. III, sh. 540.

7) Şeyh Nizamüddin ve bir heyet, a.g.e., c. III, sh. 450.

8) İmam-ı Serahsî, el-Mehsut, Beyrut, ty. c. XVI, sh.87.

şahidlikten imtina etmek, büyük bir cürümdür. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de: *"Şahidler çağrıldıklarında (şahidlik etmekten) kaçınmasınlar."*(Bakara, 283) emri verilmiştir. Müşahede ettiğini ikrar etmeyen, insanların haklarını ve hürriyetlerini korumayan (adâletin tahakkukuna engel olan) her mükellef, fısk-û fücûrun yayılmasına vesile olur. Elbette bu durum; Allahû Teâla (cc)'nın indirdiği hükümlerle amel eden mahkemelerle ilgilidir. İnsanların hevâ ve heveslerinden kaynaklananan kanunlarla hükmeden mahkemeler, İslâmî bir özellik taşımaz.

Ruhlar âleminde gerçekleşen misak olayında iki unsur vardır. Birincisi: Allahû Teâla (cc)'nın "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" şeklindeki ikrarı ve teklifi. İkincisi: "İnsanların kendi nefislerine şahid tutulup "Evet, Rabbimizsin!.. Şahid olduk" şeklindeki tasdikidir. Molla Hüsrev: "Bu hâdisede icap ve kabul teşekkül etmiştir. Bunun tabiî sonucu olarak insanların yerine getirmesi gereken vazifeler çıkmıştır. Buna emânet denilir."(9) hükmünü zikretmektedir. Dikkat edilirse; şâhid olma (şehadet) hadisesi ruhlar âleminde başlamıştır. Yeryüzünde mü'minlerin hakikatin şâhidleri olması ve Peygamber Efendimiz (sav)'in şâhidliği, derin temellere dayanmaktadır. Bütün bu unsurlar dikkate alındığı zaman; şehid ve şehadet kavramı daha net olarak kavranabilir.

34. DERS

TEFSİR

Muhammed Allah'ın Resulü'dür

لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ ۚ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ
الْحَرَامَ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِنِينَ ۙ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ ۙ
لَا تَخَافُونَ ۗ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ فَتْحًا
قَرِيبًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِٓى اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهٖ ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ۗ ﴿٢٨﴾
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ ۗ وَالَّذِينَ مَعَهٗٓ اَشِدَّآءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ
تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا ۖ سِيمَاهُمْ فِى
وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ۗ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰيةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِى
الْاِنْجِيلِ ۛ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْـَٔهٗ فَاٰزَرَهٗ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى
سُوقِهٖ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ
اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

27- Andolsun ki Allah, elçisinin rüyasını doğru çıkardı. Eğer Allah dilerse elbette ki siz güven içinde, saçlarınız tıraşlı veya kısaltılmış olarak korkmadan Mescid-i Harama gireceksiniz. Allah sizin bilmediğinizi bildi ve size bundan başka yakın bir fetih verdi.

Resulullah, Hudeybiye'ye çıkmazdan önce görmüştü ki kendisi ve ashabı güvenlik içinde başlarını tıraş etmiş olarak Mekke'ye girmişlerdi. Bunu ashabına söylemiş onlar da peygamberin rüyasının hak olduğunu bildiklerinden sevinmişler, müjdelenmişler ve bu sene gireceklerini zannetmişlerdi. Nitekim Hz. Ömer'in söyledikleri daha önce geçmişti. Hâlbuki o daha sonra olacaktı. Onun için geri kalarak Medine'ye dönülünce münâfıklardan Abdullah b. Übeyy, Abdullah b. Nüfeyl ve Rifâa b. Haris: "Vallahi ne kazıttık, ne kırkdırdık, ne de Mescid-i Haram'ı gördük," diye dokunmak istemişler onun üzerine bu âyet nazil olmuştur. Bu sebeble peygamberin o rüyası yemin ve te'kidlerle kuvvetlendirilmiş sözle ve fiille tasdik ve teyid edilerek açık bir vahiy ile beyan ve kesin bir vaadle ilân edilmiştir. Âyetin mânâsı: Yani siz müminler vallahi, o Mescid-i Haram'a kati olarak gireceksiniz inşaallah.

"İnşâallah" kaydında da bir kaç incelik vardır: Birincisi; bu gibi vaad yerlerinde talim içindir. İkincisi; o giriş kendi güçleriyle değil, Allah'ın dilemesiyle olduğuna dikkat çekmek içindir. Üçüncüsü; muhataplar içinde o zamana kadar vefat edecekler bulunabileceğine işaret olmak üzere cemaatin mevcut fertlerine göre bir ihtimale işaret içindir.

Buhârî, Müslim ve diğerlerinde rivayet edildiğine göre Resulullah (sav) "Allah'ım! Başını kazıtanları mağfiret et" buyurdu. "Ya Resulullah! Ya kısaltanlar?" dediler. Hz. Peygamber: "Allah'ım! başını kazıtanları mağfiret et!" buyurdu. Üç kere yine "Ey Allah'ın Resulü! Ya kısaltanlar?" dediler. "kısaltanları da" buyurdu. Kadınlara gelince Ebû Dâvud ve Beyhakî, sünnette "kadınlara kazıtmak yoktur" demişlerdir.

Korkunuz olmayarak yani girerken emin emin girdikten sonra da korkmayacaksınız, güvenli tam bir fethe erişeceksiniz. Bu muhakkaktır. Allah bunu gerçek olarak dosdoğru gösterdi. Fakat sizin bilmediğiniz bir şey, bir hikmet bildi de ondan önce, o girişten önce yakın bir fetih yaptı. Hudeybiye barışını elde ederek Hayber fethini yaptı ve bunu o rüyanın doğruluğuna bir delil ve alâmet kıldı. Hem bu açık fetih, Mekke'nin fethi ile kalacak da değil.

28- ***O, elçisini hidayet ve hak din ile gönderdi ki o dini diğer bütün dinlerin üzerine çıkarıp galip kılsın. Şahit olarak da Allah yeter.***

Resulü şimdi geleceği üzere Muhammed (sav)'dir. Hüdâ, doğru yol gösteren delil, ***"Müttakiler için yol gösterici."*** (Bakara, 2), ***"İnsanlar için yol gösterici."*** (Al-i İmran, 4) olan Kur'an.

Hak, Allah'ın güzel isimlerinden, DİNİ'L-HAK, hakkın dini, bütün insanlığın hukukunu yüklenen, Hak Teâlâ'dan başkasına ibadeti kabul etmeyen İslâm dinidir. Din denilen herşeyin üzerine çıkarmak, hepsine ga-

lip ve üstün kılmak için ki bu üstünlük iki yönlüdür: Birisi ilim yönünden delil ve vesikada üstünlüktür ki "hidayetle" buna işarettir. Diğeri de, amel yönünden fiiliyatta üstünlük ve hâkimiyettir ki, dini'l-hak, tabirinde de bunun gerçekleşmesine işaret vardır.

İslâm ile çarpışmak isteyen dinlerin, hepsi muhakkak mağlub olacaktır. Bunlardan birincisinin tamamen ortaya çıktığında şüphe yoktur. İslâm dini, ilim yönünden her dine galiptir. İkincisi ise tarihte bir dereceye kadar gerçekleşmiş ve bir zamanlar Müslümanlar her kavme galip olmuş ise de bunun tamamı daha çok geleceğin gelişmelerinin bağrındadır. Bazıları bunun İsâ'nın inmesinde olacağını söylemişlerdir. Daha iyisini Allah bilir. Şahid olarak da Allah yeter.

29- Muhammed Allah'ın resulüdür. O'nun beraberindekiler kâfirlere karşı çok katı, kendi aralarında ise biri birlerine karşı çok merhametlidirler. Sen onları, rükû ve secde ederek Allah'ın fazlını ve rızasını ararlarken görürsün. Onların yüzlerindeki görüntüleri secdenin bıraktığı eserdir. Bu, onların Tevrat'taki ve İncil'deki vasıflarıdır. Bir ekin gibi; filizini çıkardı, onu güçlendirdi, kalınlaştı ve dik durdu. Ekenlerin hoşuna gider, kâfirler de onunla öfkelenir. Allah, onlardan iman edip salih ameller işleyenlere, bir bağışlama ve büyük bir ecir vaad etmiştir.

O, indirdiği âyetler ve fiilen ortaya koyduğu mucizeler ile şehadet eder, ki Muhammed Allah'ın Resulüdür. Bundan dolayı, ona olan vaadlerini fiilen gerçekleştirerek ispat edecek olan da O'dur. Allah'ın bu şehadetine karşı Muhammed Allah'ın Resulüdür demek istemeyenler kafirdirler. Onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı çok çetin, çok şiddetlidirler, onların küfürlerine karşı zayıflık, yılgınlık göstermez, sert ve güçlü davranırlar. Onun için barış görüşmeleri sırasında kâfirlerin sözlerine karşı galeyana gelmişlerdi. Fakat kendi aralarında merhametlidirler. Birbirlerine karşı çok yumuşak çok nazik, merhametli hareket ederler. Onun için aralarında hak sözü üzerinde toplanmaları da kolay olur. Onları hep rükû ve secde halinde görürsün, o kadar namaz kılarlar, öyle itaatkâr ve ibadetlerine düşkündürler. Allah'tan lütuf ve rıza isterler, daha fazla sevab ve hoşnutluğunu isterler. Öyle çalışırlar ve daima Allah'ın rızasına doğru ilerlemeyi düşünürler. Yüzlerinde secdelerin izinden nişanları vardır. Allah için ihlâs ile secde edip durdukları yüzlerinin temiz ve parlayan nûrânîliğinden bellidir. Bir Hadis-i Şerif'te: *"Gece namazı çok olanın, gündüz yüzü güzel olur."* buyurulmuştur. Ebû's-Suûd tefsirinde der ki: *"Çok secde etmekten meydana gelen izdir."* Hz. Peygamber (sav)'den rivayet olunan: "Yani suratlarınızı sertleştirmey i niz, sertlikle damgalamayınız." hadisi ile geçen yasaklama, alınlarını yere sürterek o simaları meydana getirmeye çalışanlar

hakkındadır ki o sırf gösteriş ve fitnedir. Buradaki söz ise yalnız Allah için secde eden tam samimi secde edenlerin yüzlerinde meydana gelen izdir. İbni Abbas demiştir ki: "Bu âyetde bahsedilen iz, göreceğiniz iz değil fakat İslâm çehresi, karakteri, tavrı, vakar ve tevazuudur." Bazı müfessirler de bunu dünyadaki secdelerinden, namazlarından kıyamet günü yüzlerinde meydana çıkacak nur diye rivayet etmişlerdir.

"Yüzlerinde refahın parıltısını tanırsın." (Mutaffifîn, 24), *"Birtakım yüzlerin ağardığı gün" (Al-i İmran, 106.* O zikredilen özellik onların Tevrat'taki vasıflarıdır. Tevrat'ta misal olarak zikredilen hayret edilecek sıfatlarıdır. İncil'deki sıfataları da şudur: Bir ekin gibi filizini çıkarmış, yani çimi sürgünü yarmış, çatallanmış derken onu kuvvetlendirmiş, başak çıkarmaya başlamış derken kalınlaşmış derken safları üzere bir düzeye dizilmiş gövdelerinde zayıflık yok, yatık değil, dik ve düzgün. Öyle güzel bir terbiye ile muntazam bir şekilde yetişmiş, öyle düzgün, öyle dolgun, öyle bereketli öyle ki ekincilerin hoşuna gider. Toprak sahipleri ve eğitim öğretim üstadları onları gördükçe imrenir. İşte Resulullah ve ashabı böyle hoş, mükemmel, intizamlı, güzel bir ekin gibi yetiştirilmiş bir ordudur. Burada Resulullah'ın ahlâkının bereketi, eğitim ve öğretimiyle ümmetine ruh ve cisim yönlerinden verilen hayati düzen ve neşenin bir ifadesi ve Mekke fatihlerinin bir geçit resmi vardır.

Katâde ve Dahhâk'tan rivayet olunan tefsire göre bu tasvir Muhammed ümmetinin İncil'de zikrolunan sıfatlarıdır. İncil'de bir kavim çıkacak ki ekin yetişir gibi yetişecekler. Onların içinden de bir kavim çıkacak iyilikleri emredecek ve kötülüklerden nehyedecekler, diye yazılmış olduğu da nakledilmiştir. Bu bir misaldir ki yüce Allah bunu İslâm milletinin başlayışı ile gelişme şekli hakkında getirmiştir. Çünkü Hz. Peygamber (sav) yalnız olarak kıyam etti, sonra Allah Teâlâ onu ekinin ilk çivi ondan doğarak etrafını saran filizlerle katlanıp kuvvetlendiği gibi yanındakilerle takviye etti. Şu halde bu, Peygamberle beraber ashabının bir temsili olmuş olur. Bunların ne için böyle yetiştirildiğine gelince onlarla kâfirleri öfkelendirmek için, yetiştirilmişlerdir. Yukarıda diye özellikleri açıklanan topluluktan sonra kıyamete kadar Hz. Muhammed'in dinine girecek olanların hepsi kastedildiği için burada filiz zamiri çoğul olarak getirilmiştir. İşte Allah Teâlâ, Peygamberine başı ve sonu mağfiret ve nimet olan bu sûre ile böyle apaçık, böyle parlak ve etraflı bir fethi temin etmiştir. Bu şekilde "Fetih Sûresi"nin sonu özellikle terbiye ve intizâmın önemine işaret ettiği için bunun üzerine iç terbiye ve islahatın tamamlanması hususunda "Hucurat Sûresi" başlayacaktır.

34. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Kabir ziyaretinin önemi

« كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيارَةِ القُبُورِ فَزُوروها »

Büreyde (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)şöyle buyurdu:

"Kabirleri ziyaretten sizi men etmiştim. Artık onları ziyaret edin."(1)

Diğer bir rivayette şöyledir:

"Kabirleri ziyaret etmek isteyen ziyaret etsin. Zira o bize ahireti hatırlatır."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Peygamber (sav) başlangıçta kabirleri ziyaret etmeyi yasaklamıştı. İnsanlarda cahiliye kalıntıları tamamen silinmediği için kabirlere gidiyor, olmadık hareket ve ta'zimlerde bulunuyor, kabirlerden medet bekliyorlardı. Fakat bir süre sonra, Müslümanlar İslami anlayış ve duyarlılığa kavuşunca bu tür hataları yapmayacakları için bunu serbest bırakmıştır.

2. Kabirleri ziyaret etmek önemlidir. İnsanlar, kabir ziyaretleri yaparak ölümü hatırlar, ölüme hazırlık yaparlar. Er veya geç öleceğini bilen, bunu hatırdan çıkarmayan insan, dünya hayatında azgınlıktan, hak yemekten, Allah'a karşı gelerek günah işlemekten uzak durur. En büyük nasihat olarak ölümü hatırlar.

3. Her Müslümanın haftada veya ayda bir defa kabir ziyareti yapmasında büyük yarar vardır. Dalıp gittiği dünya iş ve meşgalesinden bu şekilde ayrılır, ölümü ve ahireti düşünürler.

1) Müslim

« السَّلامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤمنينَ ، وأَتَـاكُمْ مـا تُوعَدُونَ ، غَداً مُؤَجَّلُونَ ، وإِنَّا إِنْ شَاءَ اللّهُ بِكُمْ لاحِقُونَ ، اللّهُمَّ اغْفِرْ لأَهْلِ بَقِيعِ الغَرْقَدِ »

Hz. Aişe (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) Hz.Aişe'nin yanında kaldığı hemen her gece gecenin sonuna doğru Baki' kabristanlığına gider ve:

"Ey inananlar yurdu (halkı), selâm üzerinize olsun. Yarın geleceği vaad olunan şey size geldi. İleri bir vakte bırakıldınız. İnşallah biz de size kavuşacağız. Allah'ım, Baki'ül Gargat'ta bulunanları bağışla." derdi." *(2)*

« السَّلامُ عَلَيكُمْ أَهْلَ الدِّيارِ مِنَ المُؤْمِنينَ والمُسْلِمينَ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللّهُ بِكُمْ لاَحِقُونَ ، أَسْأَلُ اللّه لَنَا وَلَكُـمُ العافِيَةَ »

Büreyde (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Nebi (sav),mezarlıklara gittiklerinde onlara:

"Selâm üzerinize olsun ey bu yurdun mümin ve Müslüman halkı. İnşallah biz de size kavuşacağız. Allah'tan bizim ve sizin için afiyet dilerim." demelerini öğretirdi." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Görüldüğü gibi Hz. Peygamber (sav) hemen her gün kabir ziyaretinde bulunurdu. Kabirlerde yatanlara selam verir, adeta onlarla konuşurdu. Kabir ziyaretlerinde, yatanlara 'esselamu aleyke' denir. Bu selamı kabirde bulunanların aldıkları rivayet edilir.

2. Mezarlık ziyaretlerinde bulunurken mezarlara basmamak, yürürken devamlı Kur'an'dan sureler okumak makbul davranışlar olarak görülür.

3. Ziyaret esnasında Peygamber (sav)'in dua ettiği gibi: "Rabbimiz sizi de bizi de bağışlasın." demek ve hem ölmüş olanlara ve hem de yaşamakta olanlara dua ve niyazda bulunmak lazımdır.

4. Mezarlık ziyaretleri hayattan ders çıkarıp nasihat almamıza sebep olur. Bizi, dünyaya büsbütün bağlamaktan alıkoyar. Bize ders ve ibret verir.

2) Müslim
3) Müslim

34. DERS

DAVET FIKHI

Müslüman Şahsiyetinin Oluşmasında Peygamberi Metod/3

4. Daha Önemliyi Öne Almak

İslami şahsiyetin oluşumunda sünnetin koyduğu kaidelerden biri de her işte daha önemli olanı daha az önemli olanın önüne almaktır. İşler sıraya konurken ehemmiyetine göre sıralanmalıdır. Salih ameller ve güzel ibadetler sağlam bir inancın sonucunda oluşur. İşte bütün ameller bu sıraya göre bina edilmelidir. Usul kaidelerine ve öncelik sırasına göre tertip edilmelidir.

Şahsiyetin oluşumu da sağlam bir öncelik sırasına riayet edilmez ise; böyle bir oluşum keyfi bir oluşumdur. Şahısların keyfine bırakılan temellere dayanamaz. Böyle olunca da hiçbir verim alınamaz.

Geriye sadece boş iddialar, dökülmeler, başarısızlıklar kalır. Bu şekilde oluşan şahsiyetler ise tıpkı rüzgarın önündeki bir tüy gibi her türlü akım ve hareketten etkilenirler. Böyle şahsiyetler İslam'ı ve İslami hareketi asla yaşayamaz ve temsil edemezler.

İşte sağlam inanç üzerine bina edilmiş yüksek İslami ahlak ile maddi felsefelere ve menfaate dayalı ahlakların arasındaki temel fark budur. Biri en üstün şahsiyetleri yetiştirip ortaya koyarken, diğerleri de zayıf ve bozuk şahsiyetleri yetiştirip ortaya koyarken, diğerleri de zayıf ve bozuk şahsiyetleri üretmekten başka bir şey yapamazlar.

Buradan şu neticeye varmamız çok kolay olacaktır. Nebevi metot, ferdin şahsiyetinin oluşumunda, önce sağlam bir akideye dayanmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'i incelediğimiz zaman görürüz ki, sürekli olarak inancı işlemekte ve önceliği buna vermektedir... Hz. Peygamber (s.a.v.)'in

Mekke'deki on üç yıl boyunca hep inanç esaslarını yerleştirmeye yönelik olması bunun en belirgin bir delilidir.

Öncelikle inanç temellerinin atılması daha sonraki amellerin bina edilmesini hem kolaylaştıracak ve hem de sağlamlaştıracaktır. Hükümlerin, ibadet ve ölçülerin inancın üzerine bina edilmesi işte bu ehemmiyetinden dolayıdır. Sizlere arzedeceğim ayet-i kerimelerde işlerin nasıl öncelik sırasına göre tertip edildiğini ve bu tertibin her zaman geçerli olduğunu göreceksiniz.

"Asra yemin olsun ki, insan hüsrandadır (helak olmuştur). Ancak iman eden ve ameli salih işleyenler müstesnadır." (Asr, 1-3)

"İman eden ve ameli salih işleyenleri müjdele." (Bakara, 25)

"İman eden ve ameli salih işleyen kimseler cennet ashabıdır. Onlar orada ebedi kalıcıdırlar." (Bakara, 82)

"İman eden, ameli salih işleyen, namazı kalan ve zekatı verenler için Rableri katında ecirleri vardır. Onlara korku yoktur. Üzülmezler de..." (Bakara, 277)

"İman edip ve ameli salih işleyenler için Allah mağfiret ve büyük bir ecir vaat etmiştir." (Maide, 9)

"Eğer takvalı olup, iman edip ve ameli salih işlerlerse." (Maide, 93)

"Doğuya ve batıya doğru yüzlerinizi çevirmeniz takva değildir. Gerçek takva kim Allah'a, ahiret gününe meleklere, kitaba, peygambere inananlar ve malını Allah rızası için seve seve yakın akrabalara, yetimlere, miskinlere, yolda kalmışlara, isteyenlere ve kölelere verenler, namazı kılıp zekatı verenler ve ahdettiği vakit ahdine vefa edenler, zorlukta ve kolaylıkta ve sıkıntı anında sabredenler var ya işte gerçekten sadakat gösterenler bunlardır. Gerçek takva sahipleri de bunlardır." (Bakara, 177)

İşte ayet-i kerimeler işlerin ve amellerin ehemmiyet sırasını bu şekilde vurgulamaktadır.

Ayetlerden sonra da Nebevi sünnet bu yüce kaidenin bizzat Nebi'nin yaşantısında ve şahsiyetin oluşumunda pratik örnekler sunmaktadır.

"Rasulullah'a denildi ki hangi ameller daha faziletlidir?" O da buyurdu ki: **"Allah'ı bilme ilmi."**

"Rivayet olunur ki, bir adam Allah Resulü (s.a.v.)'ne gelerek "Bana ilmin en acayiplerinden öğret" dedi. Allah Resulü (s.a.v.) de buyurdu ki: "İlmin başında ne yaptın?" Adam: "İlmin başı nedir?" Allah Resulü (s.a.v.): "Allahu Teala'yı tanımadın mı?" Adam: "Evet tanıdım." Allah Resulü (s.a.v.): "Peki onun hakkında ne yaptın?" Adam: "Allah'ın dilediği-

ni." Allah Resulü (s.a.v.): "Ölümü tanıdın mı?" Adam: "Evet tanıdım." Allah Resulü (s.a.v.): "Peki ölüm için ne hazırladın?" Adam: "Allah'ın dilediğini hazırladım." Allah Resulü (s.a.v.): "Git onlarla hükmet sonra gel sana ilmin acayiplerinden öğreteyim." (1)

Başka bir hadis-i şeriflerinde ise şöyle buyuruyorlar:

"İnsanlar 'La ilahe illallah' deyinceye kadar onlarla savaşmakla emrolundum. Eğer bu kelimeyi söylerlerse kanlarını ve malların benden korurlar."

Allah Resulü (s.a.v.)'nün bu mübarek sözü, şu ayet-i kerimenin bir izahıdır.

"Allah kendisine şirk koşulmasını affetmez, onun dışındaki dilediği günahları affeder." (Nisa, 48, 116)

Bütün bu ayet ve hadislerden anlaşılıyor ki, şahsiyet oluşumu hiçbir zaman keyfi ve rastgele olmamalıdır. İşler öncelik sırasına göre tertiplenmeden yapılmamalıdır. Mutlaka ehemmiyet sırasına riayet edilmelidir. Böyle yapılmadığı takdirde Allah Resulü (s.a.v.)'nün sünnetine muhalif hareket edilmiş olur. Böyle bir hareketin üzerine ta baştan yenilgi ve başarısızlık yazılmıştır.

Bugün İslami şahsiyetin oluşumundaki noksanlıklardan biri de bu öncelik sırasına riayetsizliktir. Çalışmalar ehemmiyetine göre tertip edilmediğinden sonuçta da şahsiyetlerin oluşumunda ve eğitiminde boşluklar ve noksanlıklar meydana gelmektedir.

1) Ebu Naim

34. DERS

KAVRAMLAR

Tâğût

Önce kelime üzerinde duralım. Arapça bir kelime olan tâgût, iştikaak itibariyle tuğyan ile ilgilidir. Tuğyan ise; Allahû Teâla (cc)'ya isyan etmek mânâsınadır.(1) Tefsir-i Mücahid'de tâgûtun ismi has olduğu ve çoğulunun da, tekilinin de aynı olduğu kayıtlıdır. İmam-ı Muhammed İbn-i Cerir, tâgûtu şu şekilde tarif etmektedir: "Allah'ın indirdiği hükümlere mukabil olmak ve onların yerine geçmek üzere hükümler icad eden her varlık tâgûttur."(2) Bunun insan olması, put, şeytan veya bunların dışında herhangi bir şey olması mahiyetini değiştirmez.

Kur'ân-ı Kerim'de: *"Andolsun ki, biz her kavme: `Allah'a ibadet edin, tâgûta kulluktan kaçının!' diye (tebligat yapması için) bir peygamber göndermişizdir."*(Nahl, 36) buyurulmaktadır. İnsanlar "kul olma" hususunda istisnasız uyarılmışlardır. *"İman edenler Allah yolunda cihad ederler, küfredenler ise tâgût yolunda savaşırlar"*(Nisâ, 76) âyet-i kerimesinde de beyan buyurulduğu gibi, insanlar "ya Allah'a ibadet edecek, veya tâgût'a kul olacaktır"(3) bu iki yolun dışında üçüncü bir yol yoktur.

Kur'ân-ı Kerim de *"Sana indirilen Kur'ân a ve senden önce indirilen kitaplara iman ettik diye boş iddialarda bulunanlara bakmaz mısın? Onlar tâgûtun huzurunda muhakeme olmak (hükümlerine boyun eğmek) is-*

1) Râğıb el-Isfahani, Müfredat. "Ta-ğa" mad. (Nakleden: Tevhid Gazetesi, 21 Mayıs 1979, Sayı: 22, sh.6).
2) Muhammed ibn-i Cerir, Camiû'I Beyan fi Tefsirû'l Kur'ân, Mısır 1324, Meymeniyye Mtb. c. III, sh.13.
3) Hüsnü Aktaş, Medeni Vahşet, Ank.1981,(53. bsm.)sh.140,"Evet, sadece İki Yol" başlıklı bölüm.

tiyorlar. Halbuki tâgûtu inkâr etmekle (tekfir etmekle, lânetlemekle) emrolunmuşlardır"(Nisâ, 60) buyurulmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim deki bütün bu âyetleri ve mütevatir sünnetleri dikkate alarak şu hususu belirtmekte fayda vardır. Tâgûtun hükümlerine boyun eğenler ve râzı olanlar, kâfirlerdir. Nitekim İbn-i Kesir bu hususta şunları kaydediyor: "Bu ayet-i kerimede (Nisâ sûresi: 60) Hz. Muhammed (sav)'e ve diğer peygamberlere iman ettiklerini söyleyip, bununla beraber ihtilaf ettikleri hususlarda; Allah'ın kitabından ve Peygamber'in (sav) sünnetinden ictinap edip, insanların kendi akıllarına göre (beşeri kanunlarla) hüküm vermesini istiyen kişinin iman iddiasını Allahû Teâla (cc) reddetmektedir."(4).

Bugün dünyada; vahyi inkâr ederek, insanların çoğunluğunun rızasına göre kurulduğu iddia olunan bütün demokratik sistemler, Allah (cc)'ın hükümlerine mukabil ve onların yerine geçmek üzere hükümler icad etmektedirler. Dolayısıyle bütün demokratik sistemler, bu noktada "tâgûtî" özellikler taşırlar. Bu bir anlamda bütün ideolojik sistemler için geçerlidir. Daha genel bir ifade ile, İslâm dışındaki bütün sistemler, tâgûtîdir. Tâgûtların hükümlerine göre yönetilen bütün yerler de dâru'l-harp durumundadır. O beldelerde yaşayan mü'minlerin Allah (cc)'ın indirdiği hükümlerin gâlip gelmesi uğruna cihad etmeleri farz-ı ayndır." Şurası unutulmamalıdır ki, tâgûtun hükümlerine "evet" diyenler, Allahû Teâla (cc)'nın dinine küfretmek durumundadırlar. Bunu ister bilerek-ister bilmeyerek yapsınlar durum asla değişmez. Çünkü Hz. Âdem (as)'den itibaren bütün peygamberlerin insanlara; "Allah'a ibadet edin, tâgûta kulluktan kaçının" diye tebligat yaptıkları "muhkem âyetlerle" sabittir.

Tâgûtun hükümlerini inkâr etmeyen ve tâgûtî güçlerle mücadele vermeyen kimse, ne kadar âlim olursa olsun, "müsteşrik" çizgisini asla geçemez.

4)İbn-i Kesir, Tefsirû'l-Kur'ân'il-Azîm, Beyrut,1969, Dâru'l-Marife Yay. c. I, sh.519.

35. DERS

TEFSİR

Resullullah'a Hitap Ederken Edebe Riayet Etmek

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ
اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ① يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُوٓا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهٗ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ
اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ② اِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ
اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰى ۭ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ عَظِيمٌ
③ اِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَّرَآءِ الْحُجُرٰتِ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ④
وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ⑤ يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنْ جَاۗءَكُمْ فَاسِقٌۢ بِنَبَاٍ فَتَبَيَّنُوٓا اَنْ
تُصِيبُوا قَوْمًۢا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلٰي مَا فَعَلْتُمْ نٰدِمِينَ ⑥
وَاعْلَمُوٓا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ ۭ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْاَمْرِ
لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيْمَانَ وَزَيَّنَهٗ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ
اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ ۭ اُولٰٓئِكَ هُمُ الرّٰشِدُونَ ۙ ⑦
فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَنِعْمَةً ۭ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑧

Bu sure-i celile, hicretin dokuzuncu yılında Medine'de nazil olmuştur, 18 ayettir. Adını dördüncü ayette geçen "hucurat" kelimesinden almıştır.

Bismillahirrahmanirrahim.

1- *Ey iman edenler! Allah'ın ve O'nun Resulü'nün huzurunda iken sakın öne geçmeyin. (Herhangi bir konuda onlardan önce hüküm vermeyin) Allah'tan korkun. Şüphesiz ki Allah, işitendir, bilendir.*

Hitabın böyle nida ile başlaması, karşıdakilere gelecek sözün önemini, dikkat ve özenle dinlenmesi gereğini hatırlatır. İman özelliği ile sıfatlandırmak da sevinç ve neşe vermek ve imanın, o söylenecek sözü korumaya yönelttiğini ve bozukluğa engel olduğunu, bütün o özelliğe sahip olanlara ilan etmektir. Yani ey iman şerefi ile mutlu olan kimseler! Haberiniz olsun, sizlere o imanın, dikkat ve özenle dinleyip tutmayı gerektirdiğine dair önemli bir tebliğ yapılıyor, şöyle ki: Allah ve Resulünün önüne geçmeyin, geçirtmeyin.

Allah'ın ve Resulü'nün önünde öne geçmek fiilini yapmayın, şunu veya bunu takdim, öne geçirmek diye düşünmek şöyle dursun, öne geçmek denilebilecek hiçbir fiili yapmayın. Hiçbir şeyi, hiçbir emri, ne kendinizi ne başkasını asla öne geçirmeyin. Kitap ve Sünnet'in ahkâmını göz önüne almaksızın acele veya baskı ile bir işe kalkışmayın.

Buradaki emir geneldir. Resulullah'ın meclisinde bir mesele geçtiği zaman, ondan önce cevaba kalkışmamaları için olduğu gibi, yolda giderken bir izin, işaret veya ihtiyaç olmaksızın önünde yürümemeleri ve sofrada ondan önce yemeye başlamamalarını da içine alır. Namazda hiçbir şekilde imamın önüne geçmenin caiz olmamasındaki mânâ da budur. Resulullah'ın huzurunda birisi imam edilip namaz kılınacak olsa onun izni olmaksızın sahih olmaz. Bu şekilde bu âyetten, her şeyde şeriata uymanın gerekliliğine delil getirilir.

2- *Ey iman edenler! Seslerinizi de peygamberin sesinin üzerine çıkarmayın ve birbirinizle sertçe ve yüksek sesle konuştuğunuz gibi onunla sertçe konuşmayın ki, amelleriniz yok olur da siz farkına varmazsınız.*

Nidâ'nın yukarda geçmişken tekrar edilmesi, bunun da aynı şekilde dikkatle dinlenmesi gerektiğine dair bir tembihtir. Öncekinde nefsi söz ve fiilde ileri gitmek yasaklandığı gibi bunda da sözün niteliğinde, yani söyleyişte aşırı gitmek yasaklanıyor. Şöyle ki: Seslerinizi peygamberin sesinden fazla yükseltmeyin yani seslerinizi peygamberin sesinin vardığı hadden ileri geçirmeyin. Ona söz söylerken, birbirinize bağırdığınız gibi yüksek sesle söylemeyin, akran gibi de konuşmayın. Yani önceki, ileri gitmeyi yasaklıyor, bu cümle de aynı düzeyde sesli konuşmayı yasaklıyor.

Rivayet edilir ki bu âyet inince, Hz. Ebû Bekir (ra): "Ya Resulullah, vallahi ben bundan sonra Allah'a kavuşuncaya kadar sana gizli veya gizli gibi konuşurum," demiş. Hz. Ömer (ra) de Peygamber'e öyle yavaş konuşur olmuştu ki, sormayınca işittirmezdi. Öyle yaparsanız, öyle farkına varmadan amelleriniz boşa gider de haberiniz olmaz. Çünkü Hz. Peygamber'e saygısızlığa ve sıkıntıya sebep olabilen şeyler küfre varabilir; küfür ise amelleri bozar *"Kimin imanı kabul edilmez ise, ameli boşa gider."* (Maide, 5) Burada "Haberiniz olmaz" kaydıyla şuurun yok olmasından şu anlaşılır ki, bu yasaklanan, sesi yükseltmek ve kaldırmaktan maksat, yalnız hafife almak ve saygısızlık kasdiyle olanlar değildir. Çünkü o müminlerden çıkması mümkün olmayan açık küfürdür. Fakat açık küfür olmamakla beraber, dolayısıyla ona varan küfür zannedilen haller de vardır. Bazı fiiller vardır ki, küfür kasdıyla yapılmasalar bile küfür tehlikesini içinde bulundururlar. Peygambere sıkıntı vermek de bu şekilde olur.

Buhârî ve Müslim, Enes (ra)'ten rivayet etmişlerdir ki, bu âyet inince Sâbit b. Kays (ra) evinde oturmuş "Ben cehennemliklerdenim." diyerek kendini hapsetmişti. Hz. Peygamber (sav) Sa'd b. Muaz'a: "Ey Ebâ Âmir, Sabit ne halde, rahatsız mı?" diye sordu. Sa'd da: "O benim komşumdur; rahatsızlığını bilmiyorum" dedi ve gitti sordu. Sabit dedi ki: "Bu âyet indirildi, hâlbuki bilirsiniz ben sizin en yüksek seslinizim, demek ki ben cehennemliklerdenim." dedi, Sa'd bunu Hz. Peygamber Efendimize söyledi. Resûlullah (sav): "Hayır o, cennetliklerdendir." buyurdu.

3- *Allah'ın elçisinin yanında seslerini kısan kimseler, öyle kimselerdir ki Allah, onların kalplerini takva için temizleyip hazır hale getirmiştir. Onlar için bir bağışlama ve büyük bir mükâfat vardır.*

Sakındırmaktan sonra yapışmaya teşvik için buyuruluyor ki: O kimseler ki Resulullah'ın yanında seslerini kısarlar, yasaklamaya muhalefetten sakınarak ve terbiyeye uyarak seslerini indirirler. Fetih Sûresi'nde geçtiği üzere onlara takva kelimesini gerekli kılıp türlü sıkıntılarla tecrübe sahasında takvaya alıştırmış, takvalarını tecrübe ile ortaya çıkarmıştır. Onlara mağfiret ve büyük bir ecir vardır.

4- *Hücrelerin arkasından sana bağıranların çoğu, kesinlikle aklı ermeyenlerdir.*

HÜCRE, etrafı çevrilerek içine girilmekten menolunan toprak parçasıdır. Hucurât'tan maksat, Hz. Peygamber (sav)'in hâne-i saadetinin odalarıdır ki, her biri hanımlarından birine ait olmak üzere dokuz oda idi. İbnü Sa'd'ın rivayet ettiğine göre, bu odalar hurma dallarından yapılmış ahşap idi ve kapılarının üzerinde siyah kıldan çullar vardı.

Buhârî, Edeb'de Davud b. Kays'tan şöyle rivayet ediyor: "Hücreleri

gördüm. hurma kerestesinden olup dışından kıl çullarla kaplanmış idi. Hücrenin kapısından evin kapısına kadar uzunluğu altı veya yedi zira zannederim ve iç evi ise on zira' tahmin ediyorum, yüksekliği de yedi ile sekiz zira' arası sanırım." demiştir.

Hasan-ı Basrî'den de rivayet etmişlerdir ki, Hz. Osman'ın hilafetinde Peygamber'in hanımlarının evlerine girerdim, tavanlarına elimle yetişirdim. Abdülmelik'in oğlu Velid zamanında onun emriyle bu hücreler Resulullah'ın mescidine katıldı ve bundan dolayı insanlar ağladı ve o gün Said b. Müseyyeb şöyle dedi: "Vallahi arzu ederim ki, bulundukları hal üzere bıraksalar da Medine halkından bir kısım kimseler neşelenseler ve hariçten gelenler de Resûlullah'ın ne ile yetindiğini görseler de zühd dersi alsalardı."

Siyercilerin çoğu bu bağıranları Beni Temim'den olduklarını zikretmişlerdir. Şöyle ki: Beni Temim'den yetmiş veya seksen kişi kadar bir heyet gelmişti. Bunlar gelmişler, öğle sıcağında mescide girmişlerdi. Resûlullah (sav) Efendimiz henüz uyuyordu. "Ey Muhammed! Bizim yanımıza çık!" diye bağırdılar. Bunun üzerine uyandı ve çıktı.

5- *Eğer onlar, sen kendilerine çıkıncaya kadar sabretselerdi, elbette haklarında daha hayırlı olurdu. Bununla beraber Allah, bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.*

Çünkü güzel davranışla Peygamber'e tazim etmiş olurlardı. O da övgüye, sevaba ve sorumlularının isteklerinin yerine gelmesine daha elverişli olurdu.

6- *Ey iman edenler! Eğer yoldan çıkmış (fasık) kimse size bir haber getirirse onu araştırın. Aksi halde, bilmeden (haksız olarak) bir topluluğa sataşırsınız. Sonra da yapmış olduğunuz işten dolayı pişman olursunuz.*

Bu sûrede müminleri, ahlakın en güzeline bir yöneltme vardır. Yüce Allah bu sûrede beş kere "Ey iman edenler!" buyurmuştur. Allah ve Resulüne ait olan açıklamadan sonra üçüncü olarak burada fâsıkların sözlerine güvenilmemesi gerektiği açıklanmıştır. Çünkü onlar araya fitne sokmak isterler. Bununla beraber fâsıkın sözünü de büsbütün hiçe saymayıp araştırma ve açıklanması emrolunmuştur. Demek ki, fâsık olmayıp da adil olacak olsa, yerine göre haber-i vâhid dinlemeye layık olacaktır. Bu âyetin indirilmesine sebeb olmak üzere şöyle rivayet ediyorlar:

Resulullah, Velid b. Ukbe'yi Beni Mustalik'a vali ve zekât memuru olarak göndermişti. Onunla, onlar arasında daha önceye dayanan bir kin vardı. Oraya yaklaştığı zaman karşısına gelen atlıları, kendisini öldüreceklerini sanarak korkup geri döndü. Resulullah'a varıp "onlar dinden döndüler, zekâtı vermeyi reddettiler," dedi. Resûlullah da öfkelenip onlarla

savaşmayı düşünürken bu âyet bunun üzerine nazil olmuştur. Diğer bir rivayette de Resûlullah (sav) Halid b. Velid'i göndermiş, o da onları gözetlemiş, ezan okuduklarını ve gece namazı bile kıldıklarını görmüş. Hatta zekâtlarını da ona teslim etmişler. Halid (ra) de o şekilde geri dönmüştür.

Bilgisizlikle, hallerini bilmeyerek bir kavmi musibete uğratırsınız, vurursunuz, bir zarara uğratırsınız da sonra yaptığınıza pişman olursunuz. Çünkü haber yanlış olunca telafisi mümkün olmayan bir zarar ortaya çıkar. İmanlı gönüller öyle bir haksızlığa karşı devamlı olarak sızlar. Nedamet, yani pişmanlık, bir çeşit üzüntüdür ki, meydana gelen şeyin olmamasını dileyerek kederlenmektir. Böyle bir üzüntü ve gam ise devamlı ve etkili olur. Çünkü olay akla geldikçe pişmanlık duyulur.

7-8 Biliniz ki Allah'ın Resulü aranızdadır. Şayet o, işlerden birçoğunda sizin fikrinize uysa, kesinlikle siz zorluklara düşerdiniz. Fakat Allah size imanı sevdirdi ve onu sizin kalbinizde süsledi. Size küfrü, fıskı ve isyanı da çirkin gösterdi. İşte onlar, Allah'tan bir lutuf ve nimet olarak doğru yolda olanlardır. Allah, her şeyi bilendir, hikmet sahibidir.

Biliniz ki, içinizde Allah'ın Resulü vardır. Bundan dolayı Allah'tan korkun da yalan ve batıl söz söylemekten sakının. Bir haber işittiğiniz vakit de açıklanması için ona sorun, o size açıklar, kendi görüşünüzle onu kandırmaya çalışmayın.

Allah size imanı sevdirdi, sevgili kıldı, dolayısıyla iman ettiniz. Bu gösteriyor ki, iman etmek için yalnız bilgi yeterli değil, bir iradenin fiil olabilmesi için sevmek de gereklidir. Bundan dolayı dinin başı muhabbettir, sevgidir. Nitekim bir hadis-i şerifte **"Kişi dostunun, yani sevdiği dostunun dini üzeredir, onun için herbiriniz iyi bakın, kime dostluk ediyor, kiminle sevişiyor?"** buyurulması bu mânâdadır. Yine bundan dolayıdır ki; ***"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin."*** (Âli-i İmran, 31) buyurulmuştur.

"Allah size imanı sevdirdi" yani o sayede Resulullah'a iman ettiniz. Ve onu, o imanı kalbinizde güzelleştirdi, gereğince amel edip peygambere itaat ettiniz. Ve küfrü, fıskı ve isyanı size çirkin, iğrenç kıldı. Onun için onlardan sakınınız.

KÜFÜR, imanın karşılığı inkâr ile Allah'ın nimetlerini örtmektir. Füsuk ise yalancılık ve sözle doğruluk ve itaatten çıkmak; isyan da emri terk ile fiilen taatten çıkmak mânâsındadır. İşte onlar, imanı sevip peygambere iman eden ve gereğince amel ederek doğrulukla itaat eden; küfrü, füsûku, isyanı iğrenç görüp imanın gösterdiği yönde doğruluk ve itaatten ayrılmayan kimselerdir. İşte ancak onlar Hak yolunda sarsılmadan dosdoğru giden kimselerdir.

35. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Kibirli değil alçak gönüllü olmak

« إن الله أوحى إليّ أنْ تواضَعُوا حتى لا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلى أَحدٍ ، ولا يَبغِيَ أَحَدٌ على أَحَدٍ »

Iyâd b. Himâr (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki, Allah bana (birbirinize karşı) mütevazı olmanızı, birinizin diğerine karşı böbürlenmemesini ve birinizin diğerine karşı haddi aşmamasını vahyetti." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslümanlar birbirlerine karşı alçak gönüllü olmak, böbürlenmemek, üstünlük taslamamak zorundadırlar. Bunların ihlal edilmesi, haddi aşmaktır, yani sınırları geçmektir. Gurur ve kibir ise Müslümana yakışmayan bir özelliktir. İnsanlar elbette kaabiliyet, imkan ve özellik açısından birbirlerinden farklıdırlar. Bu alanlardaki üstünlük farkına sahip olanlar, diğerlerine üstünlük taslayamazlar. O insanlar bilmelidir ki, kendinde olan bu üstünlükler, Allah'ın ona bahşettiği üstünlüklerdir. Ona düşen, sahip olduğu üstünlükleri gurur vesile yapmamak, aksine Yüce Allah'a şükretmektir.

2. Büyüyen ahlaklı insanlar, küçülürler. Küçülen ahmak insanlar ise, büyüdüğünü sanarak daha da küçülürler. Önemli olan, her alanda /zenginlikte, ilimde, makam ve mevkide/büyüdükçe küçülmektir.

1) Müslim

« ما نَقَصَتْ صَدَقَةٌ من مالٍ ، وما زاد اللّه عَبداً بِعَفوٍ إلاّ عِزّاً ، ومَـا تَوَاضَعَ أَحَدٌ للّهِ إلاّ رَفَعَهُ اللّهُ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sadaka malı azaltmaz. Allah, başkalarını affetmesi sebebiyle kulunun ancak şerefini artırır. Allah için tevazu göstereni de Allah Azze ve Celle ancak yükseltir." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Allah'ın rızasını kazanmak adına alçak gönüllü olmak, kişiyi yükseltir. Cahiller, alçakgönüllü olanları küçük görseler de bu, değişmez bir ahlak kaidesidir.Kim, alçak gönüllülükte zirveye otururbut, daha da büyür. 'Ne oldum delisi' olarak gurura kapılanlar da hem bu dünyada dostsuz kalır, hem öte dünyada burnu sürtülür.

2. İnsanlar hata yapmak üzere yaratılmışlardır. Hataları karşısında insanları bağışlayanların, Allah katında şerefleri artar. Yüce Allah, başta kendisi affetmeyi çok sevdiği için, kullarının da kullarını affetmesinden hoşlanır ve affedenlerin şereflerini yükseltir.

انْتَهَيْـتُ إلى

رسول اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وسَلّم وهو يَخْطُبُ . فقلتُ : يا رسولَ اللّه ، رجُلٌ غَرِيبٌ جَاءَ يَسْأَلُ عن دِينِهِ لا يَدري مَا دِينُهُ ؟ فَأَقْبَلَ عَلَيَّ رسولُ اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وسَلّم وتَرَكَ خُطْبَتَهُ حتى انتَهَى إلَيَّ، فَأُتِى بِكُرسِيٍّ ، فَقَعَدَ عَلَيهِ ، وجَعَلَ يُعَلِّمُنِي مِمَّا عَلَّمَه اللّه ، ثم أَتَى خُطْبَتَهُ ، فأَتَمَّ آخِرَهَا

Ebû Rifâa Temîm b. Üseyd (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın yanına vardığımda hutbe okuyordu.

"Ya Rasulellah! Garip bir adam geldi, dinini soruyor, dini hakkında da hiçbir şey bilmiyor?" dedim.

Bunun üzerine Rasulullah (sav) bana döndü, hutbeyi bırakıp yanıma

2) Müslim

geldi. O'na bir sandalye getirdiler, üzerine oturdu. Allah'ın, O'na öğrettiklerini bana öğretmeye başladı. Daha sonra hutbesine devam etti ve tamamladı." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Peygamber (sav)'in bu tavrına dikkat etmemiz lazımdır. Garip, fakir, tanınmamış sıradan bir insan geliyor, dinini öğrenmek istiyor, O da en önemli bir amel olan hutbeyi yarıda kesiyor, o garip insane yöneliyor ve anlatmaya başlıyor. Daha sonra da yarım bıraktığı işe yöneliyor.

2. Bir de biz Müslümanların tavırlarına bakalım: Böyle birisi gelse, dikkate bile almaz, işimiz var der bekletir, görüştüğümüzde de başımızdan savmak için konuşmayı kısa keseriz. Hani biz, O'nun ümmeti idik, hani biz her hareketimizde O'nu örnek alırdık, hani bizim için insan çok değerliydi? Laf ayrıdır yaşamak ayrı, söz ayrıdır uygulama ayrı...

3) Müslim

35. DERS

DAVET FIKHI

Müslüman Şahsiyetinin Oluşmasında Peygamberi Metod/4

5. Örnek Yaşantıyla İslami Şahsiyetin Oluşumunu Sağlamak

Mübarek Nebevi sünnet, örneklik teşkil ederek ortaya koyulmasına çok teşvik etmektedir. Böyle yapmakla adeta şu gerçeği bizlere vurgulamak istemektedir: "Yaşayarak bir şeyi ortaya koymak, konuşarak göstermekten daha tesirlidir." Evet, amel etmek, söz söylemekten çok farklıdır ve daha etkilidir. Bakınız bu konuya işaret eden Cenabı Allah ne buyuruyor:

"İnsanlara hayrı emredip de kendinizi unutuyor musunuz? Ve siz kitabı okuduğunuz halde akletmiyor musunuz?"

Diğer bir ayet-i kerimede ise,

"Ey iman edenler! Niçin yapmadığınız şeyleri söylüyorsunuz? Yapmadığınız şeyleri söylemeniz Allah indinde büyük bir günahtır."

Allah'ın Resulü en mükemmel bir örnektir. O, Kur'an'ın ameli tercümanıydı. Bakınız Hz. Aişe (ra)'den Allah Resulü (sav)'nün ahlakından sorulduğunda buyurdular ki: "Onun ahlakı Kur'an'dır."

Allah Resulü (sav) birçok hadislerinde örneklik teşkil etmenin ne kadar etkili olduğunu açıklamıştır. Aynı zamanda yaşanan şeylerin, kişinin imanına ve o imanın bir sonucu olarak yaşandığına dair birçok işaretler buyurmuştur.

"İman bir temenni değildir. O bir süslenme (yaşayarak imanın güzelliğini ortaya koyma) ve kalp de karar kılıp amelinde onu tasdik etmesidir."

"Kur'an'ın haramlarını helalleştiren Kur'an'a inanmamıştır."

"Hiçbir kul yok ki, bir hutbe vermiş olsun da Allah, ondan o kula soru sormasın."

"İnsanlara hayrı öğretip de kendi nefsini unutan, tıpkı insanları aydınlattığı halde kendini yakan bir ışığa benzer."

"Her binanın ve niyetin sahibinin üzerinde bir sorumluluğu vardır. Ancak şöyle müstesna diyerek (avucuna işaret eder) ve her ilmin ve niyetin de sahibinin üzerinde sorumluluğu vardır. Ancak onunla amel edilmesi müstesnadır."

"Bir kişinin kalbiyle dili aynı olmadığı sürece, mümin olamaz. Diliyle kalbi de bir olmadıkça, mümin olamaz. Sözü, ameline muhalif olduğunda komşusu onun kötülüğünden emin olamaz."

Konumuz örneklik iken, bu alanda Hz. Ali (ra)'den şu sözü de aktarmak istiyoruz. Bu söz hem örnekliğin faziletini hem de ne kadar önemli olduğunu güzel bir şekilde ortaya koymaktadır.

"Kim, insanlar için imam (önder) tayin edilmiş ise, başkalarını terbiye etmeden önce kendi nefsini terbiye etsin. Onun terbiyesi de söylemekten evvel yaşayarak olsun. Kendi nefsine öğretmesi ve terbiye etmesi, insanlara öğretmesinden ve onları terbiye etmesinden daha gereklidir."

35. DERS

KUR'AN KISSALARI

Kur'an Kıssaları

Kur'an-ı Kerim, insanlara iman esaslarına dayalı erdemli bir hayatı yaşamanın yolunu öğreten evrensel bir kitaptır. İnsanları, getirmiş olduğu evrensel ilkeleri hayatlarında tatbik etmeye çağırmaktadır. Bu ilkeleri sunarken de öyle bir yöntem kullanmıştır ki, insanlar kolaylıkla onu anlayıp ibret alabilmekte ve o prensipleri hayatlarına yansıtabilmektedirler.

İşte Kur'an'ın insanları eğitmede kullandığı yöntemlerden biri de kıssalardır. Nitekim Kur'an'ın üçte birini kıssalar oluşturmaktadır. Kıssa; "kesmek, bir şeyin izini takip etmek, hikâye etmek, birine bir haber veya sözü anlatmak" anlamlarına gelir. (1)

Dini konuların önemli bir kısmı soyut olduğundan dolayı dinin öğretilmesinde farklı metot ve tekniklere ihtiyaç duyulmaktadır. Kur'an kıssaları, birtakım hakikatleri kolayca anlatmaya vesile olduğundan ve soyut kavramları somut hale getirmesi yönünden öğretimde vazgeçilmez metotlardan biri olmuştur. Kıssalar, teoriyle pratiği kaynaştırarak öğrenilen bilgilerin, yaşanan hayattaki karşılığını ve örneklerini göstermektedir. Böylece teorik bilgiler, pratik hayata davranışlar olarak aktarılma imkânı bulmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de birçok surede geçmiş bazı peygamber ve milletlerden kıssalara yer verilmekte, bu kıssalar, etkili bir üslupla ele alınmaktadır. Kur'an, kıssaları naklederken insanların ibret ve ders alacakları yönleri öne çıkararak insanları hidayete sevk etmeyi amaçlamaktadır. Kuran'daki kıssaları, mahiyetleri yönüyle üç kısımda değerlendirmek mümkündür.

1) Ibn Manzur, Cemalü'd-Din Muhammet b. Mükrim, Lisanü'l-Arab, Dar-ü Sadır, Beyrut, trs., VII, 73; İsfehânî,

1. Tarihi kıssalar; olaydaki şahısların, zamanın ve yerin belli olduğu kıssalardır. Örneğin; Âdem ve iki oğlu, Nuh, Hud, Salih, Lut, İbrahim, İsmail, İshak, Yakup, Yusuf, Şuayb, Musa, Davud, Süleyman, Eyyub, Yunus, Zekeriya, Yahya ve İsa gibi peygamberlerin kıssaları bu türdendir.

2. Kur'an'ın nüzulü sırasında meydana gelen olaylar. Kur'an bu olayları kıssa formatında anlatmıştır. İsra, Mirac, Hicret, Ahzab, Bedir, Uhud, Hendek, Huneyn, Hamrau'l-Esed, Tebuk savaşları ve seferleri, Bey'atü'r-Rıdvan ve Hudeybiye antlaşması gibi.

3. Gaybî Kıssalar. Bunlar da yedi ayrı surede anlatılan Âdem'in yaratılışı kıssasıyla, kıyamet sahneleri, ahiret, cennet, cehennem, buralara girecek olanların durumu ve haberleri olup ibret için kıssa formatında anlatılmıştır.

Kur'an kıssalarında olayın yeri, zamanı ve şahısların özellikleri ayrıntılı olarak açıklanmamış, insanların ibret almaları için olaya vurgu yapılmıştır.

Kur'an Kıssalarının Temel Özellikleri

Kur'an'da anlatılan kıssaların bir kısmı, geçmişte yaşanmış olaylar arasından seçilmiş kıssalardır. Ancak bu olaylar her ne kadar geçmişte yaşanmış olsa da her devirde yaşanabilecek türden olaylardır. Dolayısıyla her asra uyarlanabilecek ve bütün insanların hayatlarında rehber olabilecek özelliklere sahiptir. Anlatılan olaylarda genel ilkeler vardır. Her insanın bu ilkelerden istifade ederek hayatına yön vermesi mümkündür.

Kur'an kıssalarında olayların yeri, zamanı ve şahıslarla ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmez. İnsanların mesaj alabilecekleri olaya yoğunluk verilmektedir.

Kur'an kıssaları, insanın ruhuna etki edebilecek bir tarzda anlatır, yani en güzel kıssaları âdeta gözümüzün önünde cereyan ediyormuş gibi canlandırır. İbret alınacak ince noktaları belirleyip, insanlara hayatlarını tanzim etme yollarını gösterir. Kıssayı inceleyen herkes, orada kendisini bulur. Sonuçta herkes, kendine uygun bir şeyler bulup ibret ve ders alarak o güzel ilkeleri hayatında tatbik etmeye çalışır.

Kur'an Kıssalarının Gayeleri

Kur'an, insanlığın her iki dünya saadetini temin etmeyi amaçlayan

ilahi bir kitaptır. Onun her ayeti, bu temel gaye ve hedefi gerçekleştirmeyi ön planda tutar. Yani onun temel hedefi, insanlığın hidayete kavuşmasıdır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Kur'an'ın üçte biri geçmiş peygamberler ve milletlere ait olayların anlatıldığı kıssalardan meydana gelmektedir. Kur'an'da kıssalara bu kadar fazla yer verilmesinin amacı, insanların o olaylardan ibret ve ders almaları içindir. Yoksa Kur'an'ın bu kıssaları anlatmaktaki amacı, tarihi olayları kronolojik olarak anlatıp tespit etmek değildir.

Kur'an'ın kıssalarına geçmiş peygamberler ve onların hak davetleri konu olmuştur. Bu kıssalarda ilahi daveti kabul edenler, etmeyenler ve bunlar arasında geçen mücadelelerin seyri ve neticesi, muhataplara öz olarak anlatılır; böylece aynı hatalara Kur'an'ın muhataplarının da düşmemesi amaçlanır. Kıssalar yoluyla insanlara örnek tavır ve davranışlar özendirilerek anlatılır. Böylece onların da bu güzel ilkeleri hayatlarında uygulayarak Allah'ın razı olduğu kullar arasına katılmaları amaçlanır.

Kur'an Kıssalarının Eğitim- Öğretimdeki Yeri

Kur'an'ın insanları eğitmede kullandığı önemli yöntemlerden biri de kıssalardır. Kıssalar, eğitim ve öğretimi kolaylaştırır. Konuların, okuyanlar ya da dinleyenler tarafından daha rahat anlaşılmasını sağlar. Kıssalarla verilen bilgiler, sağlam zemine oturur ve akıllarda daha iyi kalır. Dinin temel hakikatlerinin daha iyi öğrenilmesi ve hayata uygulanması kolaylaşır. Aynı zamanda kıssa, dinleyen muhatapları rahatlatır ve anlatılan konuya ilgilerini arttırır. Eğitim öğretime renk katan kıssalar, karmaşık meselelerin çözümünü kolaylaştırır ve zor konuların kavranmasında önemli katkılar sağlar.

Ayrıca kıssalar, konuyu monotonluktan kurtarır. İnsanlara bir takım hakikatleri teorik olarak vermek, manaları yalın olarak sunmak, genelde aklı yorar ve dikkatleri dağıtabilir. Kıssalar, dinleyenlerin dikkatini ve ilgisini çekerek teorik kaide ve kuralları somutlaştırarak insanların öğüt almalarına yardımcı olur.

Kur'an kıssalarındaki kahramanlar, genellikle saygıdeğer peygamberler olduğu için insanlara örnek olma açısından çok önemlidir. Zira Yüce Allah, peygamberleri, özellikle de Hz. İbrahim ve Hz. Muhammed (sav)'in insanlara "üsve-i hasene" (en güzel örnek) olarak takdim etmektedir.

Kur'an Kıssalarının Tebliğ-Davet Sürecine Etkileri

Kur' an-ı Kerim'in anlatım tekniklerinden biri de kıssalar yoluyla olanıdır. Kıssalar, muhataplara birer örnek ve ibret olarak anlatılır. Muhatapların bu kıssalardan dersler alması istenir.

"And olsun ki Rasullerin kıssalarında, aklı olanlar için ibretler vardır." (12/11)

"Resullerin başlarından geçenlerden, sana anlattığımız her şey, senin gönlünü pekiştirmemizi Sağlar; sana bu belgelerle gerçek, inananlara da öğüt ve hatırlatma gelmiştir." (11/120)

Kur'an-ı Kerim'in yaklaşık olarak 3/1'e yakınını oluşturan kıssaların, sırf tarihi olaylar olarak nakledilmemiş olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim Yusuf (as) kıssası haricinde tüm ayrıntılarına kadar aynı sure içerisinde anlatılan başka bir kıssa yoktur. Bir sure içerisinde anlatılan bir bölüm, diğer surelerde anlatılmamış olabilir. Aynı kıssanın o bölümünün başka sure içerisinde değişik boyutlarıyla anlatıldığını görebiliriz. Bütün bu anlatım teknikleri, kıssaların bize, sırf kronolojik ve tarihi bir biçimde anlatılma amacında olmadığını gösterir.

Kıssaların anlatımından, o anda insanlara verilmek istenilen mesajların ön planda tutulduğunu görüyoruz. Dolayısıyla Kur'an kıssalarının amacı tarih anlatmak değil, geçmişte yaşanmış olayları ve kişileri örnek göstererek o dönemde yaşayanlar ve kıyamete kadar yine aynı olayları yaşayabilecek diğer insanlar için ibretler vermektir.

"Allah'ın kanununda bir değişme bulamazsın." (35/43)

36. DERS

TEFSİR

Mü'minler Kardeştirler

وَاِنْ طَآئِفَتَانِ مِنَ
الْمُؤْمِنِيْنَ اقْتَتَلُوْا فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا ۚ فَاِنْ بَغَتْ اِحْدٰىهُمَا عَلَى
الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِىْ تَبْغِىْ حَتّٰى تَفِيْٓءَ اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ ۚ فَاِنْ فَآءَتْ
فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَاَقْسِطُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝٩
اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوْا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُوْنَ ۝١٠ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسٰٓى
اَنْ يَّكُوْنُوْا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰٓى اَنْ يَّكُنَّ خَيْرًا
مِّنْهُنَّ ۚ وَلَا تَلْمِزُوْٓا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوْا بِالْاَلْقَابِ ؕ بِئْسَ الِاسْمُ
الْفُسُوْقُ بَعْدَ الْاِيْمَانِ ۚ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝١١
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوْا كَثِيْرًا مِّنَ الظَّنِّ ۫ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ
اِثْمٌ وَّلَا تَجَسَّسُوْا وَلَا يَغْتَبْ بَّعْضُكُمْ بَعْضًا ؕ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ
اَنْ يَّاْكُلَ لَحْمَ اَخِيْهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوْهُ ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ
رَّحِيْمٌ ۝١٢

9- *Eğer müminlerden iki grup bir birleriyle savaşırlarsa siz hemen o ikisinin arasını düzeltin (onları barıştırın). Onlardan birisi diğerinin üzerine tekrar saldırırsa o zaman siz de Allah'ın hükmünü kabul edinceye kadar saldırgan tarafla savaşın. Eğer Allah'ın hükmüne dönerlerse o zaman ikisinin arasını adaletle ıslah edin ve âdil davranın, çünkü Allah, âdil davrananları sever.*

Rivayetlerin özetine göre, Resulullah (s.a.v.), Sa'd b. Ubâde'nin hastalığında ziyaretine giderken, Abdullah b. Übeyy b. Selûl'e de uğraması istenilmiş ve bir merkebe binerek uğramıştı. Abdullah b. Selûl, "Merkebin kokusu bizi rahatsız etti" demiş. Orada hazır bulunan Ensar'dan Abdullah b. Revaha Hazretleri de "Vallahi Resulullah'ın merkebinin kokusu senden daha hoştur." demiş. Bunun üzerine Abdullah b. Übeyy'in kavminden taraftarları kızmış, Abdullah b. Revaha Hazretlerinin arkadaşları da kızmışlar, İbnü Revaha Hazrec kabilesinden, İbnü Übeyy ise Evs kabilesinden olduklarından iki kabileden birtakım kimseler, silahsız olarak elleriyle, papuçlarıyla, sopalarla döğüşmeye başlamışlar. Bunun üzerine bu âyet inmiş, Resulullah âyeti okumuş, bu şekilde barışmışlar.

BAĞY, haksız yere yükselmek isteyerek düşmanlık etmektir. Yani barış teşebbüsü yapıldığı ve şüphe varsa giderildiği halde birisi barışa yanaşmayıp her ne olursa olsun haksızlıkla üste çıkmak sevdasını beslerse o vakit o saldıran grupla savaşın. Ta ki, o Allah'ın emrine dönene kadar. Allah'ın emri, *"Allah'a itaat ediniz. Resulullah'a ve sizden olan emir sahiplerine itaat ediniz."* (Nisâ, 59) âyetine göre hükmüdür.

Razî der ki: Bu savaş, saldırgana had cezası gibi, saldırmayı terk halinde de uygulanacak bir ceza değildir. Dönünceye kadardır. Amaç saldırıyı önlemektir. Onun için saldırganın vazgeçmesi halinde savaşmak haram olur.

10- *Müminler, ancak kardeştirler. Onun için iki kardeşinizin aralarını düzeltin ve Allah'tan korkun ki, rahmete şayan olasınız.*

Hepsi ebedi hayata sebep olan iman esasında birleşen din kardeşidirler. Onun için iki kardeşiniz arasını düzeltin, gerek iki fert, gerek iki mümin topluluk bozuştuklarında hemen aralarını bulup barıştırın. Dinde kardeşliğin gereği budur. Allah'tan korkun, yani bu düzeltme ve kardeşlik takvadandır. Bozuşmaktan korunun, müminlerin kendi aralarında barış ve iyilik bulunmaz ve kardeşlikleri kuvvetli olmazsa kâfirlere karşı mücadele edemezler, Allah'ın azabından iyi korunamazlar. Onun için Allah'tan korkun, bozuşmayın. Bozuşursanız da barışmaktan, kaçınmayın.

Her işinizde takva yolunu tutun ki rahmete erdirilesiniz.

11- *Ey iman edenler! Bir topluluk diğer bir toplulukla alay etmesin. Belki alay edilenler kendilerinden daha hayırlıdır. Bazı kadınlar da diğer kadınlarla alay etmesin. Belki alay edilen kadınlar da alay eden kadınlardan hayırlıdır. Birbirinizi ayıplamayın ve birbirinize kötü lakaplar da takmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir isimdir. Her kim tövbe etmezse, işte onlar zalimlerin tâ kendileridir.*

Müminler arasında iyilik ve takva emredildikten sonra o kardeşlik ve iyilikleri bozabilecek cahilliklerden sakındırılmaktadır. Müminler arasında iyilik ve takva duygusunu en yüksek bir içtenlikle uygulayarak karşılıklı saygı telkin etmektedir. Bu iki âyet ümmete, edeb öğretmekle huzurda ve gıyabında ahlaki bir yol göstermektedir.

Kurtubi demiştir ki; "Alay etmek; hakaret ve horlamak ve gülünecek şekilde ayıp ve kusura dokunmaktır. Bazı yaptıklarını veya sözünü hikâye ve işaret veya imâ ile yahut lakırdısına veya işine veya herhangi bir kusuruna veya suratına gülmek ile de olur... Diğer bir tarife göre bir şahsı, huzurunda gülünecek şekilde sözle veya hareketle tahkir etmek, eğlenmektir.

Râzî burada kastedilen mânâya göre bunu şöyle tarif etmiştir: "Mümin kardeşine tazim ve hürmet gözü ile bakmayıp, derecesinden düşürerek iltifat etmemektir ki, kardeşlerinizi tahkir etmeyin, küçültmeyin, demektir."

LEMZ, dil ile yaralamak, ayıplamak, kötülemek ve yermektir. Burada iki mânâ vardır ki ikisi de doğrudur: Birincisi, müminlerin hepsi bir nefis gibi olduklarından bir mümini ayıplayan kendi nefsini ayıplamış gibi olur. İkincisi de ayıplanacak şey yapan kimse, kendi nefsini ayıplamış olur.

Lâkaplarla da atışmayın, yani birbirinizi kötülemek için kötü lâkap takarak da çağırmayın.

12- *Ey iman edenler! Zannın birçoğundan kaçının. Çünkü zannın bazısı günahtır. Birbirinizin gizlisini de araştırmayın. Bazınız bazınızı gıybet de etmesin. Hiç arzu eder mi ki, biriniz kardeşinin ölü halinde etini yesin? Demek tiksindiniz! O halde Allah'tan korkun. Çünkü Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhametlidir.*

Ayet-i Kerimede geçen "ism" kelimesi, sonunda üzerine ceza gerektiren günah demektir. Çünkü zan, ihtimal üzere bir hüküm olduğundan bir kısmı hakka isabet etmez. Etmeyince de başkasının hakkına ait husus-

ta o şekilde aleyhine hüküm, bühtan, iftirâ ve bundan dolayı bir vebal olur. Özellikle zannın kaynağı yalnız nefsi işler olduğu zaman hata daha büyük olur. Zannın bazısı günah ve vebal olunca da böyle bir vebal ve zarara düşmemek için tedbirli davranmak ve hangi çeşit zandan olduğunu düşünebilmek üzere onun birçoğundan sakınmak gerekir. Yasaklanan çirkinliklerden birçoğu da böyle zanlardan ortaya çıkar. Gerçi zannın hepsi günah ve vebal değildir. Allah'a ve müminlere güzel zan gibi vacip olan zan da vardır. Nitekim Nur Sûresi'nde: *"Erkek ve kadın müminlerin bu iftirayı işittiklerinde kendi vicdanları ile iyi zanda bulunup da..."* (Nur, 12) buyurulmuş ve Kudsi Hadis'te **"Ben kulumun bana zannı yanındayımdır."** diye rivayet olunmuştur. Hz. Peygamber (sav) buyurmuştur ki: **"Her biriniz ancak Allah'a iyi zanda bulunarak ölsün." Ve yine: "İyi ve güzel zan imandandır."** buyurulmuştur.

Bununla beraber tecessüs de etmeyin. *"Tecessüs"* dikkat ve gayretle araştırmak demektir. Nitekim casus da bu maddedendir. Müminlerin eksikliklerini bulacağız, açık delil ve işaretler elde ederek zan ve yakîn meydana getireceğiz diye casus gibi inceden inceye yoklayıp araştırmayın. Açık olanı tutun, Allah'ın örttüğünü örtün. Bir Hadis-i Şerif'te şöyle buyurulmuştur: **"Müslümanların eksiklerini, ayıplarını araştırmayın. Zirâ her kim Müslümanların ayıplarını araştırırsa Allah Teâlâ da onun ayıbını takip eder, nihayet onu evinin içinde de olsa rezil ve rüsvay eder."**

"Ve bazınız bazınızı gıybet de etmesin."

"Gıybet," bir kimsenin arkasından hoşlanmayacağı bir şey söylemektir. Hz. Peygamber (sav): **"Bilir misiniz gıybet nedir?"** buyurdu. Oradakiler: "Allah ve Resulü daha iyi bilir" dediler. Resûlullah (sav): **"Kardeşini, hoşlanmayacağı bir şeyle anmandır."** buyurdu. "Ya söylediğim kardeşimde varsa?" denildi. **"Eğer söylediğin onda varsa gıybet etmiş olursun ve eğer onda yoksa o vakit ona iftira etmiş olursun."** buyurdu." *(Müslim, Ebu Davûd, Tirmizî, Nesaî)* Demek ki bundan önceki âyette yüzüne karşı ayıplamak yasaklandığı gibi burada da gıybet yasaklanmıştır.

Kadıhan Fetâvâ'sında "Bir adam, kardeşinin günah ve kusurlarını ona özen gösterdiği için söylerse o gıybet olmaz. Gıybet ancak öfke şekliyle sövme kastedilerek anmaktır" diye zikredilmiştir. Bundan dolayı kötülüğü gidermek için veya fetva almak için veya şerrinden korunmak için yahut 'topal" demek gibi tarif için olursa gıybet olmaz. Bunun gibi, işlediği fıskı ve zulmü açıklayan bir kimse olur da onun fıskını, zulmünü anarsa yine gıybet olmaz. Lâkin başka bir ayıbını zikrederse gıybet olur.

Enes (ra), Hz. Peygamber (sav)in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

"Her kim hayâ örtüsünü atarsa, artık onun gıybeti yoktur." Başka bir hadiste de şöyle buyurulur: **"Fâcir kimseyi insanlar tanırken anmaktan korkacak mısınız? Onu onda olan ile anın ki, insanlar sakınsınlar."**

İmam Gazâlî sövmeyi, daha çok daraltmıştır. "Gıybet üç çeşittir:

Birincisi, gıybet edip de, ben gıybet etmiyorum, onda olanı söylüyorum, demektir. Bu, fakih Ebulleys'in Tenbihu'l- Gafilin'de dediği gibi kesin olan haramı, helal saymak olduğu için küfürdür.

İkincisi, gıybet edip de gıybeti, gıybet edilen kimseye ulaşandır. Bu günahtır, helalleşmedikçe tövbe de tamam olmaz. Çünkü eziyet etmiş, kul hakkı oluşmuştur. İbni Ebiddünya ve Taberânî'nin Câbir'den rivayet ettikleri şu hadisin mânâsı da budur: **"Gıybet, zinadan daha kötüdür."** buyurulmuştur. "Bu nasıl olur?" denilmesi üzerine Peygamber (sav) buyurmuştur ki: **"Adam zina eder sonra tövbe eder. Allah mağfiret buyurur, gıybet eden ise gıybet edilen affetmedikçe, mağfiret olunmaz."**

Üçüncüsü, gıybet edilene ulaşmaz. Bu hem kendisine ve hem gıybet ettiği kimseye istiğfar ederek tövbe etmekle affolunabilir. Bazıları mutlaka helalleşmeye muhtaçtır demişler, bazıları da mutlaka tövbe ve istiğfar yeterlidir, demişlerdir."

"Hiç, biriniz kardeşinin ölü olarak etini yemesini sever mi?" Bu ifade gıybetin tabiî olarak, aklen ve şer'an kötülüğünü ve çirkinliğini tasvir etmektedir. Gıybet edilen, kimse orada bulunmayıp söylenen sözü bilmemesi ve o anda savunacak durumda olmaması dolayısıyla bir ölü gibidir. Hem de kardeş olan bir ölü.

Demek ki gıybet eden öyle alçak bir canavar derecesindedir. İşte gıybetin tarifinde Hanefi ülemasının gösterdikleri öfke ve sövme yoluyla olması kaydı da, bu temsilin mânâsından açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü etini yemek duygusu, düşmanlık ve öfke neticesidir.

"Demek ki ondan, o eti yemekten tiksindiniz." Çünkü insan fıtratı bundan tiksinmeyi gerektirir. Öyle ise yapmayın.

36. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Kişinin sahip oldukları ile gururlanması

عن النبيِّ صَلّى اللهُ عَلَيْــه
وسَلَّم قال : « لا يَدْخُل الجَنَّةَ مَنْ كَانَ في قَلْبِه مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مَنْ كِبرٍ » فقــال
رَجُلٌ : إنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُه حسناً ، ونعلهُ حسنا قال : « إنَّ اللّه
جَمِيلٌ يُحِبُّ الجَمالَ الكِبْرُ بَطَرُ الحَقِّ وغَمْطُ النَّاسِ »

Abdullah b. Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav);

"Kalbinde zerre miktarı kibir olan kişi cennete giremez." buyurdu. Bunun üzerine bir adam,

"Kişi elbisesinin ve ayakkabısının güzel olmasını sever?" dedi. Nebi *(sav)* de,

"Muhakkak ki, Allah güzeldir, güzelliği sever. Kibir ise; hakkı kabul etmemek ve insanları hakir görmektir." buyurdu." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Kalbinde zerre miktarı gurur olan kişi cennet'e giremeyecek ise, o zaman bizim halimiz ne olacaktır? Her birimizde az veya çok gurur yok mu? Elbette var. Demek ki, bizim durumumuz, yeniden gözden geçirilecek bir durumdur. Bu emri okuduktan ve duyduktan sonra artık siz siz olun, gurur ve kibiri bırakın. Bugünden tezi yok, kibrinizi yenin. Başkalarına karşı kendinizi yükseklerde görmeyin. Her bir kişinin kendine göre bir değeri olduğunu unutmayın.

2. İnsanın giyimine özen göstermesi yanlış değildir. Güzel giyinebilir.

1) Müslim

Ama giyindiğini caka satmak için giyinemez. Düzenli ve tertipli olsun diye giyinir, bunu gurur sabebi yaparak değil. 'Allah güzeldir, güzeli sever' emri gereğince, güzel giyinir.

3. İnsanları İslam'a davet ettiğimizde, bazı kişiler çok bildiklerini sanarak davete tam icabet etmeyebilirler. Onlar, bildiklerini sanan cahillerdir. İşte gerçek kibirli olan onlardır. Hak'kı kabul etmekte direnmek en büyük kibirdir. Bazen de biz, bazı gerçekleri kabul etmeyebiliriz. Bazen de biz bu yanlışlığa düşebiliriz. Rabbimiz bizi, kibirden uzak kılsın...

« لا يَنْظُرُ اللّه يَوْم القِيامةِ إلى مَنْ جَرَّ إزارَه بَطَراً »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Elbisesiyle çalım satarak yürüyen kişiye Allah kıyamet günü (rahmet nazarıyla) bakmaz." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Giyimi, arabası, eşyası ve işyeri ile insanlara karşı kibirlenenler aynı kategoridedir. Sahip olduğu bu nimetlerden ötürür gurura kapılmak, büyük kayıptır. Bu kayıp, kıyamet günü kendisini gösterecektir. Sahip olduklarımız hangi boyutta olursa olsunlar, bunları kibir ve gurur vesilesi sayamaz, üstünlük taslayamayız.

«بيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي فِي حُلَّةٍ تُعْجِبُه نفْسُه، مرَجِّلٌ رأسَه ، يَخْتَالُ فِي مَشْيَتِه ،
إذْ خَسَفَ اللّهُ بِـــهِ ، فهو يَتَجَلْجَلُ فِي الأَرْضِ إلى يوْمِ القِيامةِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"(Vaktiyle) kendini beğenmiş bir adam elbisesini giymiş ve başını taramış bir halde çalım satarak yürüyordu. Birden Allah onu yerin dibine geçirdi. O, kıyamete dek yerin dibini boylamaya devam edecektir." (3)

2) Buhari ve Müslim
3) Buhari ve Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Peygamber (sav)'in anlatımı ile işte dehşetli bir kibir kıssası... Giyiminden dolayı kibirlenerek yürüyen kişinin başına gelenler. Yüce Allah onu yerin dibine, kıyamete kadar bir daha çıkmamak üzere batırmıştır.

2. Peki bizim halimiz nedir? Ondan çok mu farklıdır? Bizler de güzel elbiseler giyinince, güzel arabalara binince etrafımıza kibir nazarları ile bakmıyor muyuz? Ya sahip olduğumuz süslü ve pahalı ev aşyalarımız? Onlarla da gururlanmıyor muyuz? Cep telefonlarımız ve bilişim cihazlarımızla hava atmıyor muyuz? Bunların hepsini yapıyoruz. Biz bunları yapmayı alışkanlık haline getirdiğimiz için de borçtan kurtulamıyoruz, sömürgeci kapitalist sistemlerin yaşamasına, güçlenmesine, iç işlerimize karşıp bizleri daha da sömürmesine destek oluyoruz. Ayrıca borçtan kurtulamadığımız için, sadaka vermeye, bağış ve infakta bulunmaya para bulamıyoruz. Günümüzde borçlu olduklarını söyleyenlerin hepsinin, bu tür hastalıklardan dolayı borçtan kurtulamadıklarını görürüz. Bu hataların hepsini, çevremizde üstün görünmek uğruna yapmaktayız.

3. İnsanın gurur ve kibir için yaptıklarının sayısız külfetleri olmaktadır. Hem borçtan kurtulamamakta, hem yardımseverlik duyguları körelmekte ve hem de kibirlendiğinden ötürü hesap gününde Allah'ın rahmet nazarı ile bakması nimetinden yoksun kalınmaktadır.

36. DERS

DAVET FIKHI

Müslüman Şahsiyetinin Oluşmasında Peygamberi Metod/5

6. Tek Yönlü Değil Komple Bir Eğitim Yapmak

Nebevi terbiye üslubunun özelliklerinden biri de tek yönlü olmayışıdır. Allah Resulü (s.a.v.)'nün sünneti tek başına bir yöne önem verip de diğer alanları bırakmaz. Herhangi bir İslami şahsiyetin oluşumuna değer verip de diğerlerini asla ihmal etmez. Allah Resulü (s.a.v.)'nün sünneti tüm terbiye alanlarını kapsar ve hepsine de değer verir. İslami şahsiyetin oluşumunda komple bir terbiye oluşumuna önem verir.

O, hiçbir zaman fikri oluşumu, ruhi terbiyenin üzerine çıkartmaz. Yine ruhi eğitimi de bedeni eğitimin üstünde tutmaz. Cesedin eğitimini ruhun üstüne çıkartmaz. Kısaca hiçbirini bırakarak diğerini öbürlerinin üstüne çıkartmaz. Onun eğitimi komple, kuşatıcı ve dengelidir. Onda ifrat ve tefrite yer yoktur. Hiçbir aşırılık ve ihmal de yoktur.

Nebevi terbiye oluşumu, fikri, nefsi ve hareketi tüm oluşumları kapsar. Böylece İslami şahsiyeti ortaya koyan bütün değerler ortaya çıkar. Böylece mükemmel ve dengeli şahsiyet ise her türlü zorluklara tahammüllü, güçlü ve her türlü şartta süreklilik ve denge arz eder.

a) Nebevi metotta İslami aklın olgunlaştırılması hadis-i şeriflerde nasıl ortaya konulduğuna bakalım.

"Allah kime hayır dilerse onu dinde fakih kılar."

"İbadetlerin en faziletlisi fıkıhtır. Dinin en kıymetli olanı da veradır (takvadır)."

"Kim, ilim elde etmek için bir yola girerse, Allah da ona cennetin yolunu kolaylaştırır."

"Hiç kimse ilim gibi bir şey kazanamamıştır. O ilim sahibini hidayete erdirir ya da onu kötülüklerden alıkoyar. Bir insanın ameli istikamette olmadığı sürece dini de istikamette olamaz."

b) Şimdi de Nebevi eğitim ve oluşumda İslami bir nefsin nasıl terbiye edildiğini, ruhun ve kalbin nasıl olgunlaştırıldığını hadislerden örneklerle görelim:

"Çok yeme ve içme ile kalplerinizi öldürmeyin. Çünkü kalpler tıpkı tohum gibidir. Onun üzerine fazla su verilirse ölür (çürür)."

"İnsanın gözleri yol göstericidir, kulakları kalkanı, dili tercümanı, elleri kanatları, ayakları postası ve kalp de o vücudun padişahıdır. Eğer padişah iyi olursa, askerleri de iyi olur."

"Allah bir kula hayır dilerse ona kendi kalbinden nasihat edici bir imkan kılar. Kime de kalbinden vaaz edici verilmiş ise onun için Allah'tan bir koruyucu vardır.."

c) Nebevi terbiye ve oluşum metodunda ferdin bedeniyle ilgili eğitimde ise şu hadisi şeriflere bir göz atalım. Kişi bedenini bu ölçülere göre yönlendirdiğinde görevlerini en güzel bir şekilde yerine getirebilir. Bu görevler, hayatla ilgili yaşamın gerekleri ve Allah'a karşı görevleridir.

"İnsanoğlu karnından daha şerli bir kabı doldurmamıştır. Ademoğluna birkaç lokma kafidir. O lokmalar ile belini dik tutabilir. Eğer illa da karnını dolduracaksa üçte birini yemekle, üçte birini su ile ve geri kalan üçte biri de kendisinin nefes alması için olmalıdır."

"Kuvvetli mümin zayıf müminden daha hayırlı ve Allah katında daha sevimlidir."

"Evlatlarınıza atıcılığı, yüzmeyi ve biniciliği öğretiniz."

"Savaş hazırlığı yapın, eğitim yapın ve zorluklara alışkanlık kazanın."

"Muhakkak ki, bedenin senin üzerinde hakkı vardır."

"Kendini asan kendi nefsini ateşe atar. Kendini bıçaklayarak öldüren kendi nefsini cehennemde bıçaklar. Kendini bir yerden atan, kendini cehenneme atar."

36. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. Âdem İle Havva

Çok eski zamanlarda, üzerinde bulunduğumuz şu yeryüzünde hiçbir canlı yaşamıyordu.

Yüce Allah kendisine kulluk etmesi, yeryüzünde hayat sürmesi, orayı ekip biçmesi, evler yapması ve yollar açması için insanı yaratmak istedi.

Meleklere: "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım," dedi. Melekler: "Orada bozgunculuk yapacak, kan dökecek birisini mi yaratacaksın? Halbuki biz Seni överek yüceltiyor, hakkıyla anıyoruz," dediler. Yüce Allah (cc): "Ben sizin bilmediklerinizi bilirim," dedi. Bunun üzerine melekler sustular ve birbirlerine şöyle dediler: "Şüphesiz bizim Rabbimiz her şeyi bilir o ve gereksiz yere hiçbir şey yaratmaz." Yüce Allah (cc) meleklere: "Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onu şekillendirerek, ruhumdan üfleyip can vereceğim. İşte o zaman ona secde edin," diye cevap verdi. Melekler: "Emrini duyduk ve itaat ettik ey Rabbimiz," dediler.

Fakat Şeytan bu durumdan hoşlanmadı. Çünkü o çok gururluydu. Allah'ın yarattıkları içinde en üstün kişinin kendisi olduğuna inanıyordu.

Allah (cc) Hz. Adem'e ruhundan üfürdü. Adem, canlı ve tam bir insan oldu. O anda bütün melekler Adem'e secde ettiler. Fakat Şeytan secde etmedi. Gurura kapıldı, kibirlendi. Böylece Allah'a ilk isyan eden Şeytan oldu.

Yüce Allah ona şöyle dedi: "Ben emrettiğim halde seni secde etmekten alıkoyan nedir?" Şeytan: "Ben ondan daha üstünüm. Çünkü beni ateşten, onu ise çamurdan yarattın," dedi.

Bunun üzerine Allah (cc) gazaplandı. Onu, şöyle diyerek cennetten

kovdu: "Defol cennetten. Sana ne oldu da cennette yaşadığın halde kibirleniyorsun?" Şeytan: "Ey Rabbim, madem ki, beni Adem'in yüzünden cennetten kovdun, ben de onu ve onun evlatlarını senin yolundan uzaklaştırmak için çalışacağım. Onlara kötü ve pis şeyleri öğreteceğim," dedi.

Allah (cc) şöyle buyurdu: "Ben Adem'e ve onun evlatlarına iyi ile kötüyü, hayır ile şerri ayırabilmeleri için akıl verdim. Buna rağmen yine de sana uyarlarsa, bundan kendileri sorumludur. Fakat salih ve akıllı olanları sana kesinlikle itaat etmeyeceklerdir. Onları asla yolumdan çıkaramayacaksın."

Allah (cc) meleklere Hz. Adem'in kendilerinden daha bilgili olduğunu göstermek istedi. Çünkü insan, Allah'ın yanında daha üstündü.

Yüce Allah (cc) Adem'i cennete yerleştirdi. Orada tek başına yaşıyordu. Meyvelerinden yiyor, sularından içiyordu. Fakat konuşup sohbet edebileceği, kendine benzeyen birini bulamıyordu. Allah ona acıdı. Ona, beraber yaşayacağı, kendi cinsinden bir eş yaratmak istedi.

Hz. Adem uyuyakalmıştı. Uyandığında yanına oturmuş ve kendisine bakan bir kadın gördü. Şaşkınlıkla ona bakarak: "Sen kimsin, adın nedir?" dedi. "Ben bir kadınım. Fakat adımı bilmiyorum," dedi.

Hz. Adem ona sevinçle baktı. Onun kendi cinsinden, canlı ve hareketli biri olduğunu görünce: "Sen Havva'sın," dedi.

Melekler geldiler. Adem'in yanında Havva'yı görünce, onun bilgisini denemek istediler. "Adem, onun adı nedir?" dediler. Hz. Adem onlara: "Havva," dedi.

Hz. Adem ile Havva cennette mutlu bir şekilde yaşamaya başladılar. Huzurlu ve emniyet içindeydiler. Yorgunluk nedir, korku nedir bilmiyorlardı. Hoşlarına giden her şeyi yiyor ve içiyorlardı.

Allah (cc) Adem'e: "Ey Adem, sen ve eşin cennette yaşayın. Dilediğiniz her şeyi yiyin. Yalnız şu ağaca yaklaşmayın. Eğer yaklaşırsanız, zalimlerden olursunuz," dedi.

Allah (cc) bir ağaç dışında diğer ağaçların meyvelerinden yemelerine izin vermişti. Bununla insana nefsine hakim olmayı, iradesine sahip çıkmayı öğretecekti.

Hz. Adem ve Havva da Allah'ın emrine uydular. Cennette mutluluk içinde hiçbir şeye ihtiyaç duymadan yaşadılar.

Allah, Adem'i Şeytana karşı uyardı. Çünkü, Şeytan'ın onları kıskandığını Allah biliyordu. Şeytan onların iyi olmalarını istemiyordu. Adem'e:

"Ey Adem, muhakkak Şeytan senin ve hanımının düşmanıdır. Sizi bir günaha sokup da cennetten çıkarttırmasın. Burada size açlık ve susuzluk yoktur. Susamazsınız, terlemezsiniz."

Adem ile Havva cennette yaşamaya devam ettiler. Fakat Şeytan da onlara yanaşıyor, aldatmak için kurnazca davranıyordu. Bir seferinde onlara yanaştı ve: "Ey Adem, seni cennette ebedi kılacak ve seni hiç yok olmayacak bir mülke sahip edecek ağacı sana söyleyeyim mi?" dedi. Adem ne dediğini anlamak için ona baktı. Şeytan eliyle Allah'ın yaklaşmasını yasakladığı ağacı işaret etti. Adem ona hiç yüz vermedi. Fakat Şeytan yılmayarak: "Rabbiniz size bu ağacı, sonsuza kadar yaşamayasınız ve büyük bir mülk sahibi olmayasınız diye yasakladı," dedi.

Adem yine oradan uzaklaştı ve ona yakınlık göstermedi.

Bunun üzerine Şeytan Adem'in peşinden gidip, Allah adına yemin ederek: "Muhakkak ben, size yalnızca nasihat ediyorum," dedi.

Adem ile Havva, Şeytan'ın Allah adına yemin ettiğini duyunca, kendi kendilerine: "Hiçbir kimsenin Allah adına yalan yere yemin etmesi mümkün değildir. Her halde bu doğru birisidir ve bize doğru söylüyordur," dediler.

Sonra ikisi de Allah'ın kendilerine yasakladığı ağaçtan yediler.

Meyve karınlarına ulaştığında çırıl çıplak kaldılar. İkisi de kendi üstüne baktığında elbiselerinin olmadığını gördüler.

Allah'tan utandıklarından uzaklara kaçtılar. Fakat Allah onları görüyor, emrine uymayarak yasak ağaçtan yediklerini biliyordu.

Allah Adem'in kaçtığını görünce: "Ey Adem! Benden mi kaçıyorsun," dedi. "Hayır Rabbim, fakat Senden utanıyorum," dedi. Allah (cc): "Ben, size o ağaca yaklaşmayı yasaklamamış mıydım? Demedim mi size "Şeytan sizin apaçık düşmanınızdır?" dedi. Adem ile Havva: "Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Şayet bize merhamet etmez ve bizi bağışlamazsan, gerçekten biz çok büyük zararlara uğramış kişilerden oluruz," dediler. Allah (cc) Adem'e: "Seni cennete yerleştirdim. Dilediğin her şeyi verdim. Bütün bu verdiklerim yetmedi mi ki bu ağaca yaklaştın?" diye sordu. Hz. Adem: "Ey Rabbim, Sana sığınırım. Ben zannettim ki, hiçbir kimse Senin adını anarak yalan söyleyemez," dedi. Allah (cc): "Artık yeryüzüne ineceksiniz ve orada yorularak, terleyerek, zor bir hayat yaşayacaksınız," dedi.

Adem çok üzüldü. Büyük bir pişmanlık duyarak ağladı.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İnsan Allah'ı tanıyıp dünyayı imar etmek için yaratılmıştır. Bütün insanlığın babası Hz. Adem'dir. Yüce Allah, Hz. Adem'i yaratacağını bazı meleklere haber verince, melekler, Allah'a itiraz sorusuyla değil bilmediklerini öğrenmek için "orada bozgunculuk yapacak ve kan dökecek birisini mi yaratacaksın?" sorusunu sormuşlardır. Demek ki, melekler de her şeyi bilmemektedirler. Bildikleriyle yetinmediler. Adem (a.s.) hakkında yaratmadaki başka hikmeti de öğrenmek istediler. İnsan, bildiğiyle kendisini üstün görmemeli, bilmediğinin daha fazla olduğunu bilerek tevazu sahibi olmalıdır. Allah ne yaparsa, neyi yasaklarsa, neyi yaratırsa hepsi hikmetlidir. Yerli yerindedir.

2. Adem'e secde emrini melekler yerine getirdiler. Ama İblis (Şeytan) yerine getirmedi. Şeytan kendi fikrini kendi anlayışını kibrinden dolayı Allah (cc)'ın emrinden üstün gördü ve kafir oldu. Neticede cennetten kovuldu. Hz. Adem babamız ve bizlere, Cennetten ve rahmetten kovulduğundan dolayı daima düşman olmuştur. Ama Allah'a samimiyetle yönelen ve itaat eden kimselere asla zarar veremez. Çünkü Allah kendisine itaat ederek yönelen kimselerle beraberdir.

3. Hz. Adem kendisine Allah'ın öğretmesiyle sorduğu şeyleri cevaplandırdı. Melekler ise bilemediler. Melekler bile olsa öğrenemeyince bilemezler. Öyleyse insanın ilk işi bilmediklerini öğrenmesidir.

4. Allah (cc) insanın maddi ve manevi huzuru için, Adem (a.s.)'in eşi Havva'yı yarattı. Bizim de hayata ünsiyetimiz, maddi ve manevi huzurumuz için eşimizin olması yani evlenmemiz gerekmektedir.

5. Mümin kişi dostunu ve düşmanını iyi tanımalıdır. Şeytan bizim daimi düşmanımızdır. Düşman insana yanlışı doğru göstermeye çalışır. Bunu da insanın zaaf tarafından girerek yapar. Mümin için kıymetli yer, Allah'a itaat olunan yerdir. Kul itaatten çıkıp isyan edince, nerede bulunursa bulunsun oradan atılması mümkündür.

6. Şeytan yaptığı o büyük hatadan dolayı tövbe etmedi. Çünkü iyi yaptığını zannediyordu. Hz. Adem ile Havva anamız ise hata ettiklerini anladılar, hemen tövbeye yöneldiler. Allah da tövbelerini kabul etti. Cennetteki bu hata henüz Adem (a.s.)'e peygamberlik verilmeden önce idi. İnsan da hata edince hemen tövbeye yönelmelidir ki, tövbesi kabul edilsin.

37. DERS

TEFSİR

Üstünlük Takva İledir

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَّاُنْثٰى
وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَّقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوا ؕ اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ
اَتْقٰىكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّا ؕ قُلْ
لَّمْ تُؤْمِنُوْا وَلٰكِنْ قُوْلُوْٓا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيْمَانُ فِىْ قُلُوْبِكُمْ ؕ
وَاِنْ تُطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ لَا يَلِتْكُمْ مِّنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤﴾ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ثُمَّ
لَمْ يَرْتَابُوْا وَجٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ
هُمُ الصّٰدِقُوْنَ ﴿١٥﴾ قُلْ اَتُعَلِّمُوْنَ اللّٰهَ بِدِيْنِكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا
فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُّوْنَ
عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوْا ؕ قُلْ لَّا تَمُنُّوْا عَلَىَّ اِسْلَامَكُمْ ۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ
عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰىكُمْ لِلْاِيْمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٧﴾ اِنَّ
اللّٰهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٨﴾

13- Ey insanlar! Biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık, hem de sizi millet millet, kabile kabile yaptık ki, tanışasınız. Haberiniz olsun ki, Allah yanında en üstün olanınız en takvalınızdır. Şüphe yok ki Allah, her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır.

Bir babanın sulbünden türeyen topluluğa kabile denildiği gibi çeşitli kabileleri toplayan ve hepsi bir asla mensup olan büyük cemiyete de re's veya şa'b denilir. Bir erkekle bir dişiden yaratılıp da kabilelere ayrılış, daralıp daralıp dağılmak ve döğüşmek söğüşmek için değil, tanışıp yardımlaşarak sevişmek ve güzel ahlakları tatbik ederek ve daha büyük daha güzel toplumlar meydana getirip korunmak içindir. Zira Allah indinde en itibarlınız, en takvalı olanınızdır. Şu veya bu kimsenin nesebinden veya filan kavmin soyundan olmak değildir. *"Sûra üfürülünce artık aralarında neseb yoktur."* (Müminûn, 101) Allah yanında yüksek derecelere ulaşmak isteyenler takvaya sarılmalıdırlar.

"Takva" lügatte vikâyedendir. Vikâye gayet iyi korunup sakınmak demektir. Nefsi korkulacak şeylerden muhafazaya koyup korumak, diğer bir ifade ile sipere girip korunmaktır. Şeriatte iki mânâda kullanılır: Birisi geniş olan mânâsınadır ki sonunda ahirette zararlı olandan sakınıp korunmak demektir. Bunun fazlayı ve eksiği kabul eden geniş bir sahası vardır ki, en aşağısı cehennemde ebedi kalmaktan kurtaran şirkten sakınmaktır. En yükseği de sırrını haktan alıkoyabilecek her hususdan temiz tutarak bütün varlığı ile hakka dönüştür. Bütün manasıyla Allah'ın korumasına girmektir. *"Allah'tan hakkıyla korununuz."* (Âl-i İmrân,102) âyetinde kastedilen hakiki takva da budur. Bir de şeriatte bilinen özel mânâsı vardır ki, mutlak olarak takva denildiği ve karine bulunmadığı zaman bununla; "nefsi günaha layık kılacak gerek fiil ve gerek terk, herhangi bir günahtan korumak" kasdedilir. *"Ufak tefek kusur dışında onlar, büyük günahlardan ve hayırsızlıktan kaçınırlar."* (Necm, 32) âyeti gereğince bunda büyük günahlardan kaçınmak ittifakla gereklidir. Küçük günahlar hakkında da söz edilmiştir. Tirmizi ve diğerlerinin rivayet ettiği bir hadisi şerifte: **"Kul, zararı olan şeyden sakınmak için kendisine zararı olmayan şeyi terk etmedikçe muttakilerden olmaz."** buyurulmuş olması sebebiyle haram şüphesi olan helallerden, yani tahrimen mekruh olanlardan da kaçınmak gerekir.

Ragıb El- Isfahanı der ki: "Şeriatın tarifinde takva, nefsi günahtan korumaktır. Bu ise haramı terk ile olur ve işlenmesi mubah olan şeyleri terk ile tamamlanır. Çünkü **"Helal belli, haram da bellidir, aralarında şüpheli şeyler vardır."** hadisi gereğince koru'nun kenarında otlayan, içine düşe-

bilir. "İkisi arasında, **her ikisine de benzeyebilen şüpheli şeyler vardır ki, insanların çoğu onları bilmez, bundan dolayı şüpheli şeylerden korunan kimse, dinini ve ırzını temiz tutmuş olur. Şüpheli şeylere düşen ise harama düşer, nitekim koru kenarında (koyun) güden çobanın koruya düşmesi pek mümkündür Haberiniz olsun ki her padişahın bir korusu vardır. Allah'ın korusu da yasak kıldığı şeylerdir. Haberiniz olsun ki cesette bir et parçası vardır, o iyi olursa cesedin hepsi iyi olur. O bozuk olursa cesedin hepsi bozuk olur. Biliniz ki o kalptir."** Birgivî bu hadisi naklettikten sonra der ki: "Aşırı korunma mânâsı küçük günahlardan ve şüpheli şeylerden bile korunmayı gerektirir." Fakat bu zamanda şüpheli şeylerin hepsinden korunmak mümkün değildir. Onun için harama yakın olan şüphelerden başkası hariç olur. İbadet ve itaat, güç yetirilebilen miktar ve ölçüdedir. O halde takvanın meydana gelmesinde her bir haramdan, bir de harama yakın bir kerahetle mekruh olanlardan kaçınmak gereği vardır. Bu açıklamada takvanın yukarılarda zikredilmiş olan üç derecesine de işaret edilmiş oldu, bunlar gösteriyor ki, takvalı olabilmek için korunulması gereken günahları, tehlikeleri bilmek gereklidir. O halde ilim olmadan takva olamayacaktır. Bu ise **"Kulları içinden ancak âlimler Allah'tan (gereğince) korkar."** (Fâtır, 28) âyetine işaret olur.

Hz. Peygamber (sav) buyurmuştur ki: **"Ey insanlar! İnsanlar iki kişiden ibarettir. Biri mümin, muttakî, Allah yanında şerefli olan. Diğeri de fâcir, kötü, Allah yanında değersiz olan."** İbnü Abbas'tan da şöyle rivayet olunmuştur: "Dünyanın şerefi zenginlik, âhiretin şerefi ise takvadır."

14- Bedeviler dediler ki: "Biz iman ettik." Onlara de ki; "Siz iman etmediniz fakat siz, "Biz Müslüman olduk" deyin, çünkü iman, henüz sizin kalplerinize girmedi. Eğer siz, Allah'a ve O'nun resulüne itaat ederseniz (Allah) sizin amellerinizden bir şey eksiltmez. Şüphesiz Allah, çok bağışlayan ve çok merhamet edendir.

Müslüman olup da henüz imanın bu yüksek zevkine erecek kadar terbiye almamış olanlara bu temizliği vermek ve hakka özen ile talim ve terbiye esnasında ayıplama ve gıybet hükmü cari olmayacağını anlatmak üzere buyuruluyor ki: O a'rabiler inandık, dediler. Medine civarında Beni Esed İbn-i Huzeyme kabilesi ganimet hevesiyle Müslümanlığa girmişlerdi. Rivayet olunduğuna göre bir kıtlık senesi Medine'ye gelmişler ve iki kelime-i şehadeti söylemişlerdi. Peygamber'e karşı: "Biz filan oğulları ve filan oğulları gibi sana savaş açmadık, ağırlık ve ailelerimizle geldik." diyorlar, sadaka gözetiyorlardı ve yaptıklarını peygambere bağışlatmak isti-

yorlardı. Bu olay üzerine bu ayet-i kerime indi. **"De ki: Siz iman etmediniz."** Çünkü iman, yalnız dil ile ikrardan ibaret değildir. Yürekten sevgi ile güven ve inançla kesin bir şekilde tasdik olması gerekir. Bu ise anlatılacağı üzere henüz ortaya çıkmadı. Yoksa Müslüman olduk diye peygamberi minnettar etmeye kalkışılmazdı. Fakat henüz iman kalplerinize girmemiş olduğu halde İslâm'a geldik, deyin. Yani Müslümanlığa karar verdik, sulha girdik deyin. Böyle derseniz yalan söylememiş olursunuz. Çünkü savaşın zıddı olan barışa girmek ve bağlanmak mânâsına İslâm, savaşı terkedip de görünüşte karar vermekle oluşabilir. Hâlbuki kalpte sağlam tasdik olmadan iman ettik demek yalan olur.

İmam-ı Azam Fıkh-ı Ekber'de de şöyle demiştir: "İman, ikrar ve tasdiktir. İslâm, Allah Teâlâ'nın emirlerine teslim olmak ve bağlanmaktır. Bundan dolayı iman ile İslâm arasında lügat yönünden fark vardır. Fakat şer'î hükümde İslâm'sız iman, imansız İslâm olmaz. Bu ikisi zahir ile batın, yüz ile astar gibidir. Din de iman ve İslâm ve şeriatın hepsine birden konulan isimdir."

15- *Gerçek müminler o kimselerdir ki; Allah'a ve O'nun resulüne iman ettiler. İmandan sonra da asla şüpheye düşmediler. Malları ve canları ile de Allah yolunda cihad ettiler. İşte onlar (imanlarında) sadık olanlardır.*

Mümin nasıl olur denilirse; müminler ancak o kimselerdir ki Allah ve Resulüne iman etmişlerdir. Yani dilleriyle ikrar ettikleri gibi kalpleriyle de sağlam inanmışlardır. Sonra da, şüpheye düşmemişlerdir. Demek ki iman etmek için önce kalpten şüpheyi atmak şart olduğu gibi ileride devamı için şüpheden uzak olmak da şarttır. Onlar sonradan da şüpheye düşmemişlerdir. **Mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad etmektedirler.** Yani Allah'a itaat yolunda her türlü zahmet ve sıkıntıya göğüs germektedirler. Mallar ve canlar ile cihad, mâli ve bedenî her türlü ibadeti içine alır. **Ve işte onlar Sadıklar'dır.** İman davasında sadık, verdikleri ikrara kalpleriyle ve fiilleriyle içten bağlılık göstermiş samimi Müslümanlardır.

16- *De ki: "Siz, göklerde ve yerde ne varsa hepsini bilen Allah'a dininizi mi öğretiyorsunuz? Allah her şeyi bilendir."*

De ki: Allah'a dininizi öğretiyor musunuz? Yani, Allah'a diyanetinizi, dindarlığınızı haber verip bildirmek mi istiyorsunuz?

Bu âyet, o A'rabileri kınamaktadır.

17- *Onlar, Müslüman olmalarını iyilik diye sana minnet ediyorlar. De ki: "Siz, Müslüman olmanızı bana yaptığınız bir iyilik gibi başıma*

kakmayın. Aksine, Eğer sadık (doğru) insanlar iseniz bilmelisiniz ki, Allah sizi imana kavuşturduğu için esas O size iyilik etmiştir."

Müslüman olduklarını sana karşı başa kakıyorlar, sana bir minnet sayıyorlar. Seni minnettar etmek istiyorlar. Minnet, o nimettir ki onu veren, verdiği kimseden hiç bir sevap istemez, yalnız onun ihtiyacını kesmek ister ki bu ebedi şükre değer bir nimet olur. Veren hiçbir karşılık beklemediği ve hiç bir şey yapmamış gibi kesip attığı için alan kimse ebediyyen minnettar kalır.

De ki: İslâmınızı bana minnet saymayın, benim başıma kakmayın. Bilakis Allah size minnet eder, yani başa kakmak sizin hakkınız değil, aksine Allah'ın hakkıdır. Siz Müslüman olduk diye başa kakarsanız doğrusu Allah size minnetinin ağırlığını yükletir, nimetini başınıza kakar. Çünkü sizi imana hidayet buyurmuştur. Eğer sadık iseniz, yani "biz iman ettik" demekte doğru iseniz, dediğiniz gibi gerçekten mümin, doğru Müslüman iseniz, iman çok büyük bir nimettir. Bu hidayet, Allah'tan bir minnet olduğu için siz buna şükretmeyip de onu peygamberin başına kakarsanız Allah Teâlâ bu hidayete karşı küfrünüzden dolayı sizin başınıza kakar, azarlayıcı hitabının ağırlığı altında ezer, nimetini keser.

18- ***Şüphesiz ki Allah, göklerin ve yerin bütün görünmeyenlerini bilir. Allah, sizin yaptıklarınızı da görendir.***

Yüce Allah sizin Müslümanlığınızda doğru olup olmadığınızı, kalplerinizde iman ve doğruluk bulunup bulunmadığını, niyetlerinizden neler geçirdiğinizi tamamen bilir. Bunları bildiği gibi alemde, göklerde ve yerde neler olacağını ve sizlerin nelerle karşılaşacağınızı da bilir. Ve Allah bütün amellerinizi görür. Her ne yaparsanız görür, hiç birini kaçırmaz. Bundan dolayı siz de içinizi dışınızı düzelterek ona göre korunup ona göre çalışınız.

37. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Güzel Ahlak

« ما من شَيءٍ أَثْقَلُ في ميزَانِ المُؤمِنِ يَومَ القِيامة من حُسْنِ الخُلُقِ .
وإنَّ اللّـــه يُبغِضُ الفَاحِشَ البَذِيَّ »

Ebu'd Derdâ (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet günü mümin kulun terazisinde güzel ahlâktan daha ağır hiçbir şey olmaz. Muhakkak ki, Allah çirkin ve kötü söz söyleyen kişiden nefret eder." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Güzel ahlak, Müslüman'ın en önemli özelliğidir.En büyük serveti odur. Hz. Peygamber (sav), güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderilmiştir. Yeryüzü, O'nun güzel ahlakına muhtaçtır. Ne zaman ki, O'nun güzel ahlakı yeryüzüne egemen olur, o zaman bütün insanlık altın çağını yaşar. Haksızlıklar biter, adalet gelir, sömürü ve bozgunculuk sona erer. Çağımızdaki bütün sefaletin sebebi, insanlığın güzel ahlaktan yoksun olmasındandır. Haksızlıkların kaynağı da odur.

2. Müslüman'ın kıyamet günündeki hesaplaşmada, onu kurtuluşa erdirecek olan güzel ahlakı olacaktır. Güzel ahlak demek, hiç kimseye haksızlık yapmamak demektir. Mazlumları ezmemek demektir. İnsanların alınterlerini sömürmemek demektir. Haksız yere ülkeleri işgal etmemek demektir.

1) Hadisi Tırmizî rivayet etmiş ve "Hadis sahihtir." demiştir.

« إِنَّ الْمؤْمِنَ لَيُدْرِكُ بِحُسنِ خُلُقِه درَجةَ الصائمِ القَائمِ »

Hz.Aişe (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Mümin, güzel ahlâkı sayesinde, gündüz oruç tutup gece ibadet eden kişilerin derecesine ulaşır." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Güzel ahlak sahibi Müslümanların bu özellikleri, Yüce Allah'ın çok hoşuna gider. Bu yüzdendir ki, sadece bu özelliği ile gündüzlerin tamamını oruçla, gecelerin tamamını da ibadetle geçirenlerin elde edecekleri kazancı elde ederler.

2. Bir Müslüman eğer güzel ahlaka sahip değil ise, bu ibadetleri yapsa dahi,yaptıklarından razı olunmayacaktır. Çünkü o kişi, önce insanların nefretlerini kazanmaktadır. İnsanların nefretlerini kazananlar, Allah'ın da nefretini kazanmış olurlar. Bu bakımdan güzel ahlak her şeyin başında gelir.

« أَنا زَعِيمٌ ببَيتٍ في رَبَضِ الجنَّة لِمَنْ تَرَكَ المِـراءَ . وَإِنْ كَـانَ مُحِقّاً ، وَببيتٍ في وَسَطِ الجنَّة لِمَنْ تَرَكَ الكَذِبَ ، وإِن كَانَ مازِحاً ، وَببيتٍ في أعلى الجَنَّة لِمَن حَسُنَ خُلُقُهُ » حديث صحيح ،

Ebû Ümâme el Bâhilî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Haklı da olsa tartışmayı terk eden kişiye cennetin kenarında bir ev verileceğine kefilim. Şaka da olsa yalanı terk eden kişiye cennetin ortasında bir ev verileceğine (kefilim). Ahlâkı güzel olan kişiye de cennetin en yüksek yerinde bir ev verileceğine (kefilim)." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yaşadığımız hayatta, bir çok defa çevremiz ve ilişkide bulunduklarımız ile anlaşamayacağımız, tartışacağımız konular ve olaylar yaşarız. Eğer muhatabımız şedid biri ise, bu tartışmalarımız tatsız yönlere doğru

2) Ebu Davud

3) Hadis sahihtir. Ebû Davud tarafından sahih bir isnadla rivayet edilmiştir.

kayar. Karşılıklı tartışmalar sürüp gider. Ardından kişilerin birbirlerini kötülemelerine kadar varır. Böyle ortamlarda, haklı bile olsa, susan ve sabreden için büyük mükafat vaad edilmiştir. Düşününüz, bir insan hem haklı olacak, hem de susacak. Bu olabilir mi? Olur. Olgun, kamil ve ahlaklı Müslüman bunu yapabilir. Birincisi; önce tartışmadan bir yere varılamayacağını bilir ve susar. İkincisi; vaad edilen cennet'teki evine kavuşması için susar ve cevap vermez.

2. İmam Gazali der ki; 'Ne zaman bir cahil ile tartıştı isem, beni yendi...' Bu söz çok doğru bir sözdür. Eğer cahillerle tartışıyor iseniz, asla onları yenemezsiniz. Çünkü cahil için her yol ve her söz mübahtır. Onlar cevval olurlar.Üste çıkabilmek ve kendilerinin haklı olduklarını kanıtlayabilmek için her hokkabazlığı yaparlar. Ve siz onları asla yenemezsiniz. O halde sırf tartışma son bulsun diye susar ve cevap vermezseniz, cennet'teki evinize ulaşabilirsiniz.

3. Bu tür tartışmalarda susmak çok zordur. Nefis ve Şeytan, sizi sürekli ileri iter ve susmamanız gerektiğini fısıldar. Çoğu zaman onların fısıldamalarına kanar ve anlamsız ve horoz dövüşü tartışmaları sürdürürsünüz. Ne zaman böyle bir olay yaşarsak, hemen bu hadisi hatırlamalıyız ve cahillerden yüz çevirmeli ve onlardan uzak durmalıyız.

4. Bir de haksız olduları halde sırf üste çıkabilmek için, karşısındakini kötüleyen ve hatanın karşısındakine ait olduğunu iddia eden ahlak yoksunu cahiller vardır. Onlarla asla uğraşmayınız. Onlara uymayınız ve onlardan uzak durunuz. Onları da hiç bir zaman yenemezsiniz. Tartıştığınız, yorulduğunuz ve çevreye verdiğiniz rahatsızlık yanınıza kalır. Bir de kazandığınız günahlar... Bir yanda bunlar vardır, bir diğer yanda cennet'teki evleriniz... Tercih sizin...

« إن مِنْ أَحَبِّكُم إِلَيَّ ، وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجلساً يَومَ القِيَامَة ، أَحَاسِنَكُم أَخلاقاً وإِنَّ أَبْغَضَكُم إِلَيَّ وَأَبْعَدكُم مِنِّي يـومَ الْقيامـة ، الثَّرْثَـارُونَ والْمُتَـشَدِّقُونَ وَالْمُتَفَيْهِقُونَ » قالوا : يا رسول اللّه قَدْ عَلِمْنَا الثَّرْثَارُونَ وَالْمُتَـشَدِّقُونَ ، فَمَـا الْمُتَفَيْهِقُونَ ؟ قال : « الْمُتَكَبِّرُونَ »

Câbir (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"İçinizde en çok sevdiğim kişiler ve kıyamet günü bana en yakın olan kişiler ahlâkı en güzel olanlarınızdır. İçinizde en sevmediğim kişiler ve kıyamet günü bana en uzak olan kişiler de gösteriş için uzun

uzun konuşanlar, fasih görünmek için avurdunu şişire şişire laf edenler ve kibirli kibirli lügat parçalayanlardır."

"Ya Rasulellah! Gösteriş için uzun uzun konuşanları ve fasih görünmek için avurdunu şişire şişire laf edenleri biliyoruz. Kibirli kibirli lügat parçalayanları (Müte- feyhıkûnu) bilmiyoruz. Onlar kimlerdir?" diye sordular. **"Kibirlenenlerdir."** buyurdu." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Ahlak numunesi Hz. Peygamber (sav), çok sevdiği için kıyamet günü kendisine en yakın tutacağı kişiler, ahlakı güzel insanlar olacaktır.

2. O'ndan en uzakta olacaklar ise, gösteriş için uzun uzun konuşanlar olacaklar. Konuşmasını her mecliste uzatanlar, başkasına konuşma fırsatı vermeyenler,bu yaptıkları yanlışları, Hz. Peygamber (sav)'den uzak kaldıklarında anlayacaklar, ancak fırsatı kaçırmış olacaklardır. Saygın ve kültürlü görünmek için laf edenler, yani günümüz tabiri ile 'göbekten konuşanlar' da kibirli şekilde lügat parçalayanlar da O'ndan uzakta kalacaklardır.

3. Bu sınıftaki kişiler, belki bu dünyada yaptıklarından dolayı ilgi ve itibar göreceklerdir, ancak güzel ahlaka sığmayan bu hareket ve davranışlarından dolayı kıyamet günü Hz. Peygamber (sav)'in en uzağında olacaklardır.

4) Hadisi Tirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir.

37. DERS

DAVET FIKHI

Müslüman Şahsiyetinin Oluşmasında Peygamberi Metod/6

7. Salih Bir Çevre Oluşturarak İyi Bir Şahsiyet Meydana Getirmek

Şahsiyetin başarılı bir şekilde oluşması için sünnet-i Nebi çevreye de büyük bir önem vermiştir. Hatta dengeli bir İslami şahsiyetin meydana gelmesinde, dengeli bir çevreyi esas kabul etmektedir. Çünkü çevre, fiili olarak şahsiyetlerin oluşmasına etki etmektedir.

Bu çevreleri ve mesuliyetlerini hadisler şöyle açıklamaktadır:

a) Anne ve babanın mesuliyetleri hakkında:

"Çocuk İslam fıtratıyla doğar. Ancak anne ve babası onu ya Yahudi ya Hıristiyan veya Mecusi yaparlar."

"Kişi kendi evinin çobanıdır ve ailesinden mesuldür. Kadın evinin çobanıdır ve evinden sorumludur."

"Evlatlarınızı edepli yetiştirin ve güzel edep verin."

"Evlatlarınıza ve ehlinize hayrı öğretin ve onları edepli yetiştirin."

"Evlatlarınıza Allah'ın emirlerini yerine getirmelerini ve yasaklarından sakınmalarını emredin. Böyle yapmanız onları ateşten korur."

"Evlatlarınızı üç konuda eğitiniz: Nebinizin sevgisi, nebinizin ehli beytinin sevgisi ve Kur'an'ı okuma sevgisi. Çünkü Kur'an hizmetçileri, Allah'ın arşının gölgesindedirler. O günde Allah arşının gölgesinden başka gölge yoktur."

b) Arkadaş seçimi de şahsiyetin oluşumunda çok tesiri vardır. Onun

için sünneti nebevi kötü arkadaşlardan sakındırarak bu konuya çok dikkat çekmektedir.

"Kişi arkadaşının dini üzeredir. Öyle ise sizden herkes kiminle arkadaşlık ettiğine iyi baksın."

"İyi arkadaşla kötü arkadaş misk satanla demirciye benzer. O misk satan sana ondan veya sen ondan satın alırsın, ya da güzel bir koku burnuna gelir. Demirci ise; ya kıvılcımından elbiseni yakar, ya elbisene is bulaşır, ya da ondan kötü bir koku burnuna gelir."

"Kişi sevdiğiyle beraberdir."

"Kötü arkadaştan uzak dur. Çünkü sen arkadaşınla bilinirsin."

c) Sünnet-i Nebevi çevrenin en büyüğü olan toplumun da fesatlarından temizlenmesine çok teşvik etmiştir. Çünkü toplumda kötülüklerin bulunması, ferdin şahsiyetine de olumsuz yönde etki etmektedir. Toplumdaki kötülükler ortadan kalkınca fertlerin fesada düşmesi önlenmiş olur ve doğru yolda yürümesine destek sağlar.

Allah Resulü (s.a.v.)'nün bu konudaki hadis-i şeriflerinden bazılarını zikretmek istiyoruz.

"Allah'ın ölçülerini yerine getirenle onları ihlal eden tıpkı bir gemi içinde kura çekenlere benzer. Onlardan bir kısmı geminin üst katına diğerleri de alt katına düşerler. Alt kattakiler su almak istediklerinde üst kattakilerin bulunduğu yerden geçerek alırlardı. Onlardan bazıları dedi ki eğer biz kendi bölümümüzü delsek de üsttekilere sıkıntı vermeden suyu alsak ne olur? Hem üstümüzdekilere de sıkıntı vermemiş oluruz. Eğer gemiyi delmelerine müsaade ederlerse hepsi birden helak olurlar. Engellerlerse, hem onları hem de kendilerini boğulmaktan kurtarırlar."

"Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle düzeltsin. Eliyle düzeltmeye gücü yetmez ise diliyle düzeltsin, ona da gücü yetmiyorsa kalbiyle o kötülükten nefret etsin. Böyle kalbiyle buğz etmesi imanın en zayıfıdır."

Eğer bir kavim münkeri görüp de değiştirmezlerse; Allah onların azaplarını genel olarak verir.

37. DERS

KUR'AN KISSALARI

Kabil İle Habil

Hz. Adem ile Havva cennette iken mutlu bir şekilde yaşıyorlardı. Yorgunluk ve korku nedir bilmiyorlardı. Ama yeryüzüne inince orasını yüksek ağaçlarla ve çayırlarla kaplanmış olduğunu gördüler.

Yırtıcı canavarlar, kaplanlar, fiiller, sırtlanlar ve yeryüzünde yaşayan bütün vahşi hayvanlarla ilk defa karşılaşıyorlardı.

Bu vahşi hayvanların kendilerini yemelerinden çok korktular. Yüksek bir mağaraya yerleştiler. Acıktıklarında cennette buldukları gibi yiyeceklerini kolayca ve yakın bir yerde bulamıyorlardı. Hz. Adem'in ormanın içlerinde ve ağaçların altında yiyecek araması gerekiyordu. Hz. Adem yiyecek ararken yorulmaya ve ter dökmeye başladı. Havva da yaptığı işlerde kendisine yardım ediyor, yorgunluğuna ortak oluyordu.

Bir gün Havva hamile kaldı. Bir erkek çocuk doğurdu. İsmini Kabil koydular. Hz. Adem, ilk çocuğun doğmasıyla çok sevindi. Artık Havva kendisine yardım edemiyordu. Havva'nın yeni bir işi olmuştu. Çocuğa bakıyordu.

Aradan bir sene geçti. Havva tekrar hamile kaldı. Yine bir erkek çocuk doğurdu. Adını Habil koydular.

Hz. Adem ailesine bakmak için daha fazla çalışmak zorunda kaldı. Seneler hep böyle geldi geçti. Havva hamile kalarak birçok çocuk doğurdu. Hz. Adem ise yalnız başına, sayısı sürekli artan ailesine bakmak için çalışıyordu.

Kabil ile Habil büyüdüler. İki genç oldular. Oyun oynamayı bırakıp, bu büyük ailenin yiyecek ihtiyacının karşılanmasında, yırtıcı hayvanların saldırılarından, kaplanlardan ve her türlü vahşi hayvanlardan aile fertlerinin korunmasında babalarına yardım etmeye başladılar.

Kabil, Habil'den büyüktü. Ama Habil ağabeyi Kabil'den daha kuvvetliydi. Yumuşak kalpli ve merhametliydi. Hayvanları sever ve onları korurdu.

Hz. Adem, işleri iki oğlu arasında paylaştırmak istedi. Kabil'e toprak işlerini verdi. Çünkü toprakla uğraşmak, ekip biçmek için iyi kalpli olmaya, yumuşak huylu olmaya gerek yoktu.

Habil'e de koyunlara ve ineklere bakma işini verdi. Çünkü, hayvanlar acıyı hisseder ve ıstırap duyarlardı. Kendilerine merhametli davranılmasına ihtiyaçları vardı.

Allah(c.c.)'ın Hz. Adem'e ve çocuklarına verdiği meyve ve ürünler çoğalmış, rızıkları artmıştı. Hz. Adem iki büyük oğluna, çoğalan bu rızıklardan dolayı Allah'a nasıl şükretmeleri gerektiğini öğretti.

Onlara dağın tepesine gitmelerini, hayvan yetiştirmeyi, yeryüzünü ekip biçmeyi bilmeyen, diğer yaratıkların yemeleri için kendi ürünlerinden oraya bir şeyler bırakmalarını istedi.

Bu bıraktıkları yiyecekler, mallarının zekatı ve Allah için kurbanları olacaktı.

Habil bu işe çok sevindi. Çünkü iyi kalpli idi.

Kabil'in ise hiç hoşuna gitmemişti bu iş. Kendi kendine şöyle söylendi: "Alnımın teriyle, yorularak kazandığım bu malı niçin boş yere kaybedeyim. Onu oraya atıp, terk ettiğim zaman ondan hiçbir şekilde faydalanamayacağım."

Yalnız, babasına düşüncesini açıklamaya cesaret edemedi.

Habil koyunlarının yanına gitti. Koyunların arasından en iyisini, en semizini arayıp buldu. Onu kurban etti. Çok sevinçliydi. Çünkü en iyi koyununu, kendini yediren, içiren ve rızık veren Allah'a takdim ediyordu.

Kabil ise meyve ağaçları arasında dolaşmaya başladı. Fakat o, en iyisini aramıyordu. Bozuk ve çürük olanlarını arıyordu. Çünkü kalbi cimrilikten bozulmuştu. Sonunda bozuk ve çürümüş meyveleri buldu.

Kabil Allah'a, kalbi gibi çürümüş meyveleri hediye olarak sundu.

Ertesi gün babaları Adem'le beraber dağın tepesine çıktılar.

Habil hediyesini bulamadı. Anladı ki Allah hediyesini kabul etti. Çok sevinen Habil Allah'a şükretti.

Fakat Kabil sunduğu bozuk hediyesini bıraktığı gibi buldu. Çok sinirlendi. Sinirli bir şekilde babasına dönerek: "Allah onun hediyesini kabul etti. Çünkü sen, onun için dua ettin. Fakat benim için dua etmedin,"

dedi. "Hayır," dedi Adem. "O malının en güzelini sunduğu için Allah (c.c.) onun hediyesini kabul etti. Çünkü o iyi niyetliydi. Fakat sen Allah'a malının en bozuğunu sundun. Kalbin bozuktu. Muhakkak ki, Allah güzeldir. Ancak güzel olanı kabul eder."

Kabil geri döndü. Allah kardeşini kendisinden üstün tutmuştu. Kalbi bozuk olduğu için hatanın kendinde olduğunu düşünmüyor, sürekli Habil'e kızıyordu.

Şeytan gelerek kulağına fısıldadı: "Kardeşini öldür... Habil'i öldür..."

Kabil başını kaldırarak baktı. Kardeşinin sakin sakin yürüdüğünü gördü. Sıkıntıdan ne yapacağını bilemiyordu. Şeytan tekrar gelerek: "Habil'i öldür, Habil'i öldür..." diye onu kışkırtmaya başladı.

Bunun üzerine kardeşinin peşinden koşmaya başladı. Onu yakalayınca da hırsla: "Seni öldüreceğim," diye bağırdı. Habil şaşırarak: "Niçin beni öldüreceksin?" diye sordu. "Çünkü babam seni, benden çok seviyor ve Allah da seni, benden üstün tuttu," dedi. Habil sessizce karşılık verdi: "Beni öldürmekle hiçbir şeyi değiştiremezsin. Beni öldürdüğün için babam seni kesinlikle sevmez ve affetmez. Allah'ın da sana karşı kızgınlığını artırmış olursun."

Kabil daha da kızmıştı. Çünkü içinde Habil'e karşı sönmeyen bir intikam hırsı vardı. "Seni öldürmedikçe huzurlu olamam," dedi. Habil: "Eğer beni öldürürsen, hiçbir zaman huzur bulamazsın," dedi.

Kin, Kabil'in gözlerinden okunuyordu. Soluyarak: "Seni öldürmeden rahat edemem," dedi.

Habil sakin sakin ona cevap verdi. Kendisi Kabil'den daha güçlüydü: "Şayet beni öldürmek istersen, ben seni öldürmek için elimi bile kaldırmam. Çünkü alemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım."

Habil sakin bir şekilde oradan ayrıldı. Kabilin, gözleri yerde çakılıp kalmıştı. Kardeşine karşı büyük bir nefret duyuyordu. Kabil üzüntülü olarak mağaraya döndü.

Uyumak istiyor, fakat uyuyamıyordu. Şeytan yine gelerek kulağına fısıldadı: "Habil'i öldür, huzura kavuş... Habil'i öldür!.."

Şeytan sözünü defalarca tekrar etti.

Çevresine baktı. Büyükçe bir kaya buldu. Öldürmek için Habil'e vurdu. Ve böylece yeryüzünde ilk kan aktı.

Habil sessizdi. Kendisine cevap veremiyordu. Artık o bir cesetti. Duymuyordu.

Kabil, öldürdüğü kardeşinin önünde şaşkın şaşkın durdu. Ne yapacağını bilemiyordu. Habil ölmüştü. Artık ayağa kalkmıyor eskisi gibi yürüyemiyordu. Kabil ne yapacaktı?

Onu burada yırtıcı kuşlara ve hayvanlara mı bırakacaktı? Düşündü, düşündü fakat hiçbir şey bulamadı.

Sonunda kardeşinin cesedini taşımaya karar verdi. Habil'i sırtına aldı. Şaşkınlıkla yürümeye başladı. Cesedi ne yapacağını bilemiyordu.

Yorulana kadar yürüdü. Yürümeye gücü kalmayınca cesedi yere bıraktı.

Biraz dinlendikten sonra kardeşinin cesedini tekrar sırtına aldı. Kendi kendine kızıyordu. Bu düşüncelerle sürdürdü yürümesini, yorgunluktan cesedi tekrar yere bıraktı. Yanına oturarak dinlenmeye başladı.

Böyle dolaşırken bir karga gördü. Yanında da bir karga cesedi vardı. Canlı olan karga gagasıyla ve ayaklarıyla yeri kazıyordu. Sonunda bir çukur açmayı başardı. Yanındaki karga cesedini yuvarlayarak çukura indirdi. Üstünü de toprakla örttü.

Kabil kargayı şaşkınlıkla izlemişti. Kendi kendine: "Yazıklar olsun bana. Şu karganın yaptığını bile yapamıyorum.

Ayağa kalktı. Yere bir çukur kazdı. Sonra kardeşini çukura koydu. Üzerini toprakla örttü.

Hz. Adem, çocuklarını aramaya başlamıştı. Kabil, babasının geldiğini görünce korktu. Babası yaptığını görünce kendisini kesinlikle affetmeyecekti. Korku içinde bağırarak, babasının yanından kaçmaya başladı.

Hz. Adem, oğlunun bu kaçışını görünce korkmuştu. Çevreye baktığında Habil'in kanını gördü. Kalbi şiddetle çarpıyordu. Yüreği burkuldu. Kabil'in Habil'i öldürdüğünü anlamıştı. Çok üzüldü. Gözyaşları yanaklarından süzülmeye başlamıştı. Ağlayarak Kabil'in peşinden koşuyor ve bağırıyordu. "Kabil!.. Ne yaptın kardeşine?.."

Dağın eteğine inmişti. Korku ve acılar içinde dağdan uzaklaştı.

Hz. Adem peşinden bağırıyordu: "Kabil!.. Ebediyyen rahat yüzü görmeyesin. Kendi kendine korku kapılarını açtın. Git!. Hiçbir zaman huzur bulma!.. Gördüğün hiçbir canlıdan emin olma!.. Hayatın sana zindan olsun!.."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Dünya zahmet yeridir. Gaflet ve çalışma yeridir. Hakiki rahatlık an-

cak cennettedir. Özellikle kişinin zahmeti, çoluk çocuğu ve ailesi için olmaktadır. Zira çoluk çocuğun rızkını temin etmek erkek üzerine bir farzdır.

2. Mümin, kendisini terbiye etmesi gerekir. Terbiye etmeyince kötü alışkanlığı aracılığıyla Şeytan ona yaklaşır. İnsanın kardeşine bile düşmanına yapmadığını yaptırtır. Kabil'in Habil'i öldürmesi, hasedindendir. İlk günah, yerde ve gökte haset sebebiyle işlenmiştir. Yerdeki Kabil'in Habil'e olan hasedi, gökteki de İblis'in Hz. Adem'e olan hasedidir. İnsan kötü örnek olmamalıdır. Zira kötülüğe örnek olanlara, işlenen her kötülükten dolayı bir günah verilmektedir.

3. İslâm, toplumun sağlıklı sosyal adalet esasları üzerine bina edilmesini emreder. Yeni İslâm, idarecilerinde millet malını kendi zevkü sefalarına harcamaya kalkışan kişi ve grupların karşısına dikilmesini emreder.

İnsan itaat ederek Allah'ın sevgisini, vererek ve infak ederek de insanların sevgisini kazanır.

4. Gerçek bir imana sahip olan kişi zalim ve müstekbirlerin isteklerine uymaz. İman, zalimlere boyun eğmeyi reddeder. Çünkü her gün İslâmi şahsiyetten uzak olarak yaşamaktansa bir gün İslâmi izzetle yaşamak elbette daha şerefli ve hayırlıdır.

Peygamberlerin yolunda olanlar, zalim ve müstekbirlerle savaşır. İzzet mümine, zillet münafığa yakışır.

5. Zulüm sahibi Müslüman bile olsa, yok olmaya mahkûmdur. Adalet sahibi kafir bile olsa devam eder. Ama kafirin adaleti sürekli olmaz. Müslümanları köleleştiren zalimlerin sonu helaktır. Köleliğe karşı çıkanların sonu ise izzetli bir zaferdir. İmanın özü, hakkın yanında yer alıp batıla karşı mücadele etmektir. Hak'la batıl arasında tarafsız olunmaz.

38. DERS

TEFSİR

Göklerde ve Yerde Bulunan Her Şey Allah'ı Zikreder

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

① هُوَ الَّذِي اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ

لِاَوَّلِ الْحَشْرِ ۭ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا اَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ

حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَاَتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ

فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِاَيْدِيهِمْ وَاَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ

فَاعْتَبِرُوا يٰٓاُولِي الْاَبْصَارِ ② وَلَوْلَآ اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ

الْجَلَاۗءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا ۭ وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ③

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَاۗقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهٗ ۚ وَمَنْ يُّشَاۗقِّ اللّٰهَ فَاِنَّ اللّٰهَ

شَدِيدُ الْعِقَابِ ④ مَا قَطَعْتُمْ مِّنْ لِّيْنَةٍ اَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَاۗىِٕمَةً

عَلٰٓى اُصُولِهَا فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ⑤

Medine'de Nazil Olmuştur. Yahudilerin ilk sürgününü anlatan ikinci ayet-i kerime'de geçen "haşr=sürgün" kelimesinden bu ismi almıştır.

Diğer Medeni sureler gibi bu surede de teşrii (ameli) hükümlere ağırlık verilmiştir. 24 Âyettir.

Haşr Suresinin Fazileti:

Enes (ra)'ın rivayetine göre Allah Resulü (sav) şöyle buyurmuştur: **"Haşr suresinin son tarafını (son üç ayet) kim okursa ve o gece ölürse şehid olarak ölür."** (Kurtubi Tefsiri, 8/1)

Diğer bir hadiste de şöyle buyurulmuştur:

"Kim sabahleyin üç defa 'Euzü billahi's-semi'il âlimi mine'ş-şeytanirracim' diyerek Haşr suresinin sondan üç ayetini okursa, Allah Teala yetmiş bin melek görevlendirir. Onlar akşama kadar onun için istiğfar ederler. O gün ölürse şehit olarak ölür. Akşam okursa aynı şekilde akşama kadar istiğfar ederler." (Tirmizi, Ahmed b. Hanbel)

Beni Nadir Yahudilerinin Sürgün Edilişleri

Bismillahirrahmanirrahim.

1- *Göklerde ve yerde bulunan her şey Allah'ı tesbih etmiştir ve etmektedir. O; yenilmez galip ve yarattıklarında hikmet sahibidir.*

Göklerde ve yerde mevcut olan her şey ya dil ile açıkça veya kalp ile veya lisanı hal ile Allah Teâlâ'nın azametine boyun eğerek O'nu tesbih ederler. O'nun şânı, kendisinin her türlü lekeden uzak olduğunu ve kirli şeylerin O'na yaklaşamayacağını ispat etmektedir. Bu yüzden her şey O'nun hakkı uğrunda çarpışır, hepsi O'nun ordusudur. Niekim Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Hiçbir şey yoktur ki O'nu hamd ile tesbih etmesin. Lakin siz onların tesbihini anlayamazsınız."(İsra,44)

O, Aziz'dir, Hakîm'dir. Aziz'dir, yani hiç bir suretle mağlub edilme ihtimali olmayan tam mânâsıyla gâlib ancak O'dur ve bütün izzet O'nundur. O, dilediğine izzet (üstünlük) verir, dilediğini zelil eder. Çünkü O, "Dilediğini aziz, dilediğini zelil kılan"dır. O'na karşı gelmek isteyenler, sonunda mağlub ve zelil olurlar. Bununla beraber O, Hakîm'dir, yaptığını hikmetle yapar. Bazen müminlere sıkıntı çektirip kâfirlere bir zaman için meydan verirse, onda da bir hikmeti vardır.

2- *Kendilerine kitap verilenlerden inkâr edenleri ilk sürgünde kendi yurtlarından O çıkardı. Siz, onların çıkacaklarını zannetmediniz. Onlar da zannettiler ki, kendi kaleleri onları Allah'tan koruyucudurlar. Allah*

kendilerine onların hesap etmediği yerden geldi, yüreklerine korkuyu attı. O kadar ki onlar, kendi elleri ve müminlerin elleriyle kendi evlerini yıkıyorlardı. Ey akıl sahipleri ibret alın!

O, Aziz ve Hakîm olan Allah'tır ki, İzzet ve Hikmet izlerinden bir örnek ve ibret olmak üzere kitap ehlinden o küfredenleri, Allah'ın Resulü'nü inkâr ederek, Allah adına verdikleri söz ve antlaşmayı küfür ve nankörlükle bozup ***"Bu, onların Allah'a ve Peygamber'ine karşı gelmelerinden dolayıdır..."*** (Haşr, 4) âyeti ile beyan edileceği üzere Allah ve Resulü'ne karşı uğraşmaya kalkışan kâfirleri ilk haşirde yahut ilk Haşr için diyarlarından çıkardı. Bu inkâr edenler, yukarıda da rivayet edildiği gibi Yahudilerden olan Nadir oğulları kabilesidir. Medine'de üç tane Yahudi kabilesi yaşamakta idi. Onlardan biri olan Nadir oğulları iki kere sürülmüştür. Birincisi Hz. Peygamber (sav) Efendimiz dönemimde Hayber'e, ikincisi de Hz. Ömer (ra) döneminde Hayber'den Şam tarafına sürgünleri. Yüce Allah bu ayeti kerime de bu sürgüne işaret etmektedir.

Bekledikleri Resul gelmiş olduğu halde inkâr ve nankörlükte ileri gittikleri için, Allah'ın İzzet ve Hikmet'i onları ilk haşr olmak üzere yurtlarından çıkardı. Bu küçük bir kıyamet örneği oldu. Bundan anlaşılıyor ki bir de sonraki haşir daha vardır. O da ***"Ahirette de onlar için ateş azabı vardır."*** (Haşr, 3) âyetinde hatırlatılacağı üzere büyük kıyamet de ahirette olacaktır.

Bu ihracın sırf Allah tarafından olduğunu açıklamak üzere buyuruluyor ki: ***"siz çıkacaklarını zannetmediniz."*** Demek ki size ve sizin zannınıza kalsaydı çıkamayacaklardı. O halde onları siz çıkarmadınız. Onlar da zannettiler ki kendilerini Allah'tan koruyacak, sığındıkları kaleleri ve istihkâmlarıdır. Yani Allah tarafından gelecek azabdan kendilerini korumak için yalnız o sığındıkları kaleler ve kuvvetlerin kâfi geleceğini, sadece kale ve kuvvetli siperler yapmakla müdafaanın mümkün olacağını zannediyorlar ve sırf onlara güveniyorlardı.

En önce kalplerde imanın bulunması gerektiğini ve Allah Teâlâ'nın İzzeti'ne karşı gelmenin mümkün olabileceğini düşünmüyorlardı. Bu yüzden onların da düşüncelerine kalsaydı çıkarılmaları tasavvur edilmezdi. Fakat Allah'ın emri, onları hiç hatır ve hayallerine getirmedikleri bir cihetten bastırdı, kalblerinden vurdu. Reisleri olan Ka'b b. Eşref'i kendi konağında güveyi girdiği gece ansızın öldürmekle zaten zayıf olan manevî kuvvetlerini ve kendilerine güvenlerini perişan etti. Ve yüreklerinin içine müthiş bir korku düşürdü. Öyle ki evlerini kendi elleri ve

müminlerin elleriyle harab ediyorlardı. Müslümanlara sağlam bir şey bırakmamak ve çıkıp giderlerken alabildiklerini götürebilmek için kendi elleriyle evlerinin dört duvarını yıkıyor, kapı ve pencerelerini söküyor, kereste ve eşyalarını tarümar ediyorlardı. Dışarıdan da müminler, onların kapatmak ve sağlamlaştırmak istedikleri yerleri açmak için hücum ediyorlardı.

Burada Allah Teâlâ'nın itibâr ile emrettiği hususun beyanına gelince, bunda birkaç ihtimâlin olduğu söylenebilir.

Birincisi: Onlar kalelerine, kuvvet ve kudretlerine güvenmişlerdi. Allah Teâlâ da onların güç ve kuvvetlerini yok etti.

İkincisi: bu ifadeden maksat, insana zulmün, küfrün ve peygamberliğe saldırıda bulunmanın âkibetini göstermektir. Çünkü o, Yahudiler zulüm ve küfürlerinin uğursuzluğuyla belaya uğradılar ve yurtlarından çıkarıldılar.

Üçüncüsü ise, ikinciden daha genel anlamda mutlak azabtır. Zulüm ve küfredenlere verilecek azabın da mutlak azab olması daha münasiptir. Bu suretle denilebilir ki, zulüm ve küfür azaba sebebtir.

3- *Ve eğer Allah onlara sürgünü yazmamış olsaydı, mutlaka dünya da kendilerine azap edecekti; âhirette ise onlara ateş azabı vardır.*

4- *Onların başına bu belaların gelme sebebi; şüphesiz onların, Allah'a ve O'nun resulüne karşı gelmeleridir. Her kim Allah'a karşı eşkıyalığa kalkarsa bilsin ki Allah, azabı çok şiddetli olandır.*

İşte Allah Teâlâ o kâfirlerin öyle yurtlarından sürülmelerini takdir etmiş, üzerlerine yazmış olmasaydı herhalde kendilerine dünyada azab ederdi. Katl ve esaret gibi daha acı bir azaba mübtelâ kılardı. Ona nisbetle bu sürgün felaketi bir azab değil, bir lütuf ve müsaade sayılmaktadır. Nitekim bu olaydan ibret almayan Benî Kureyzâ'nın, eli silah tutanları idam edilmişlerdir. Onlar aslında böyle bir azabı hak etmişlerdi, fakat Allah Teâlâ onlara dünyada bu sürgünü takdir buyurmuş olduğu için kendilerine bir azab vermedi. Fakat onlar için ahirette ateş azabı vardır yani cehennem azabı vardır. Dünya azabından kurtulsalar bile ahiret azabından kurtulamazlar. İşte onlar öyle azaba müstahaktırlar.

Ayetlerin gayesi, terihi olayları ayrıntıları ile anlatmak değil, Müslümanlara yaşadıkları olayları hatırlatarak öğüt vermektir. Bunun için işaret edilen sürgün olayının ayrıntılarına girilmemiştir.

Burada bahsi geçen sürgün olayı Medine'nin el-Ğars denilen bir

bucağında yaşayan Nadir oğulları isimli Yahudi kabilesinin başına gelmiştir. Liderleri Abdullah b. Huyey idi. Bunlar Resulullah (sav) Efendimizle anlaşmalı olarak burada oturuyorlardı. Ancak Resulullah (sav) Efendimiz onların mahallesine gittiğinde kendisine süikasd düzenlemek istediler. Ancak Yüce Allah bu suikasdı Resulüne haber verdi. Bunun üzerine Resulullah (sav) onlara haber göndererek on gün içinde Medine'yi terk etmelerini istedi. Onlar tam gideceklerken münafıkların lideri Abdullah İbni Übeyy onları bu fikrinden vazgeçirdi. Onlar da direnmeye karar verdiler. Allah Resulü (sav) bunun üzerine Nadiroğullarının üzerine yürüdü ve onları kuşattı. Onbeş günlük bir kuşatmanın ardından Yahudiler teslim oldular. Kendilerine silah hariç sadece bir deveye yükleyecekleri kadar yük almalarına müsaade edilerek sürgün edildiler.

5- ***Sizin, hurma ağaçlarından herhangi birini kesmeniz veya kökleri üzerinde sağlam bırakmanız hep Allah'ın izni iledir. O, yoldan çıkmış o günahkârları hakir ve zelil hale getirmek için böyle emretmiştir.***

Savaş esnasında herhangi yaş bir ağaç kestinizse yahut kökleri üzerinde dikili bıraktınızsa hepsi Allah'ın izniyledir. Bu izin de o fasıkları perişan etmek içindir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Yerde ve gökte bulunan canlı, cansız bütün varlıkların ortak vasfı Yüce Rabbimizi tesbih etmektir. O halde yaratılmışların en şereflisi olan insan, Rabbini zikir ve tefekürden asla gafil olmamalıdır.

2- Kendilerinden başka insan tanımayan şımarık Yahudiler, tarihin her devrinde kendilerini çok güçlü ve yenilmez olarak görüp azıp şımarmışlar ve hesap vermeye asla yanaşmamışlardır. Ama kendilerini çok güçlü görüp azdıkları her dönemde de burunları sürtülmüş, ya kılıçtan geçirilmişler ya da sürgün edilmişlerdir. Yaklaşık yüz yılı aşkın bir süredir Filistin halkına uyguladıkları zulüm ve dünyaya meydan okuyan tavırları, onları bir daha dönmemek üzere tarih sahnesinden silecektir. Onlar esasen çok korkak insanlardır. Ancak muhkem kaleler arkasında efelenirler. Er meydanında asla bir Yahudi görülmez. Allah onların kalplerine korku salmıştır. Bu gün onların siyasi nufuzları en büyük kaleleridir. Bu kele yıkılınca Yahudinin gücü kalmayacaktır.

3- Münafıklar İslam davasının her zaman en yaman düşmanlarıdır. Nitekim Nadir oğulları Allah Resulü'nün "Yurtlarınızı terk edin." emrine

uyarak göç etmek istediklerinde münafıkların lideri Abdullah b. Ubey onlara yardım vaad ederek direnmelerini sağlamıştır. Her zaman münafıkların tavrı budur. Kendisi ortaya çıkamaz. Ama her zaman İslam-la savaşılması için zemin arar.

38. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Affedici olmak ve cahillerden yüz çevirmek

هل أَتى عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ أَشدَّ مِنْ يوم أُحُد ؟ قال : « لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَومِكِ ، وكَان أَشدُّ ما لَقِيتُ مِنْهُمْ يوْم العقَبَة ، إِذْ عرَضتُ نَفسِي على ابْنِ عَبْدِ يَالِيلَ ابنِ عبْدِ كُلال ، فلَمْ يُجبنِي إِلى ما أَردْتُ ، فَانْطَلَقْتُ وَأَنَا مَهْمُومٌ على وَجْهِي ، فلَمْ أَسْتَفِقْ إِلاَّ وَأَنا بقرنِ الثَّعالبِ ، فَرفَعْتُ رأْسِي ، فَإِذا أَنَا بِسحابَة قَد أَظلَّتنِي ، فنَظَرتُ فَإِذا فِيها جبرِيلُ عليه السلام ، فنَادانِي فقال : إِنَّ اللَّه تعالى قَد سَمِع قَولَ قومِك لَكَ، وَما رَدُّوا عَلَيكَ ، وَقد بعثَ إِلَيك ملَكَ الجبال لتأْمُرهُ بما شِئْتَ فِيهم فَنَادَانِي ملَكُ الجبَالِ ، فَسلَّمَ عَليَّ ثُمَّ قال : يا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّه قَد سمِعَ قَولَ قَومِكَ لَكَ ، وأَنَا مَلَكُ الجبالِ ، وقَدْ بَعَثَنِي رَبِّي إِلَيْكَ لِتأْمُرَنِي بِأَمْرِكَ ، فَمَا شئتَ : إِنْ شِئْتَ : أَطْبَقْتُ عَلَيهِمُ الأَخْشَبَيْن » فقال النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وسَلَّم : « بلْ أَرْجُو أَنْ يُخرِجَ اللَّه مِنْ أَصْلابِهِم منْ يعْبُدُ اللَّه وَحْدَهُ لا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً »

Hz.Aişe (ra)'den rivayet edildiğine göre Hz.Aişe, Nebi (sav)'ye;

"Uhud gününden daha kötü bir gün geçirdin mi?" diye sordu. Nebi (sav) şöyle buyurdu:

"Senin kavminden çok kötülük gördüm. Akabe günü gördüğüm de en kötüsü idi. O gün Abdü Külâl'in oğlu Abdü Yâlîl'in oğluna sığınmak istedim. Kabul etmedi. Üzüntü ve keder içinde oradan ayrıldım. Karn-ı Se-âlibe gelinceye kadar kendime gelemedim. Oraya gelince ba-

şımı kaldırdım. Bir bulutun beni gölgelendirdiğini gördüm. Buluta baktım. İçinde Cebrail (as)'i gördüm. Bana seslendi:

"Muhakkak ki Allah, kavminin sana ne dediğini ve ne cevap verdiğini işitti. Onlar hakkında dilediğini emretmen için sana dağlar meleğini gönderdi." dedi.

Sonra dağlar meleği seslendi. Önce selâm verdi sonra,

"Ey Muhammed, Muhakkak ki Allah, kavminin sana ne dediğini işitti. Ben dağlar meleğiyim, dilediğini emretmen için Rabbim beni sana gönderdi. Ne istiyorsun? Dilersen şu iki dağı onların başlarına geçireyim." dedi. Bunun üzerine,

"Bilâkis Allah'ın, onların sulbünden yalnızca O'na ibadet eden ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayan bir nesil getirmesini diliyorum." dedim." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bu hadis, Hz. Peygamber (sav)'in Taif'e gidip de oranın halkını İslam'a davet ettiği gün başına gelenleri anlatmaktır. Taif'liler hem O'nu dinlemediler, hem de çocuklarına O'nu taşlamasını söylediler. Çocuklar da bilmediklerinden O'nu taşladılar. Kendisi kanlar içinde kaldı. Çok acı çekti, çok üzüldü. Daveti sırasında hiç unutamadığı ve en çok üzüldüğü olaylardan birisi bu idi. Kanlar içinde oradan çıktı ve bir bağa gelip dinlenmek istedi. Çok bitkin ve sıkıntı içinde idi. Tam bu sırada Yüce Allah, O'na teselli ve destek vermek için Cebrail (as)'i gönderdi. 'Yüce Allah, istersen şu iki dağı, onların başlarına geçirsin,' dedi. Ancak O, bunu kabul etmedi. Belki ileride o halktan çok iyi Müslümanlar çıkar diye bunu istemedi.

2. Nerede Hz. Peygamber (sav), nerede biz. En küçük davetimize icabet etmeyenlerle hemen tartışıp 'cahiller' diyoruz, O ise ileride bu azgın topluluktan, güzel insanlar çıkmasını murad ediyor.

3. Affetmek işte budur. İslam davetçisinin örnek alması gereken davranış budur. Ne olursa olsun muhataplarını affedebilmek işte budur. İslam davetçileri için halk, ekilmesi gereken bir tarladır. İyi bir çiftçi gibi o tarlayı en güzel biçimde ekmeyi bilmek marifettir. Tarla sadece ekilme ile iyi mahsül vermez. Ektikten sonra sulamak, çapalamak, gübrelemek de gerekir. Davet de tıpkı böyledir. Bir insane gideceksiniz, bir daha, bir daha... İletişim kurduğunuzda tarlanın sürülmesi tamamlanmış olur ve bu

1) Buhari ve Müslim

birinci merhaledir. İkinci merhalede ziyaretlere devam etmek vardır, bu da tarlanın ekilmesi demektir. Üçüncü merhalede gübreleme, sulama, çapalama gelir, o da bildiklerini tedricen anlatmaktır. Sıkmadan anlatmak, kaldıramayacağı konulara girmeden anlatmak, sindire sindire ürkütmeden anlatmaktır...Son merhale de ekini biçme merhalesidir. O da ona doğruları sindirtme aşamasıdır. Ülke ve dünya olaylarının gerçek yüzünü anlatma ve kabullendirme aşamasıdır. Yetiştirilen insanın, bir başkasını yetiştirmeye başlamasını öğretme aşamasıdır. Bir başka tarlayı işlemeye başlaması aşamasıdır. Onun yetiştirdiğinin de bir başka tarlaya talip olma aşamasıdır. Bu, böylece sürüp gider. İlk tarlayı süren de, kendinden sonra sürülen her tarlanın mahsülünden pay alır... Sadaka-ı cariye işte budur.

4. 'Bir iyilik yapan, kendinden sonra o iyiliğin devam etmesi halinde, onun sadaka-ı cariyesidir,' buyruğunun tezahürü işte budur. Bütün Müslümanların asli görevleri budur. İnsan yetiştirmek, insanları kötülükten korumak, iyiliklere yönlendirmek... En önemli toplumsal ibadet budur.

5. Bu çalışmaları yapmayan, sadece İslam düşmanlarının yaptıklarının tenkidini yaparak ah vah çekmekle zaman yitirenler, nasıl bir kör dövüşü içinde günlerini heder ettiklerini bir gün anlayacaklardır. Bir Çin atasözüne göre ; 'Karanlığa küfredeceğine, bir mum yak...'Bu, çok doğru bir sözdür. Zira karanlığa küfretmek, aydınlık sağlamaz. Aydınlık, ancak bir mum yakmakla sağlanır. Günümüzde karanlığa küfreden Müslüman sayısı çoktur, fakat mum yakan çok azdır.İşte yapmakta olduğumuz 'Asr-ı Saadet Dersleri', mum yakmayı amaçlamaktadır.

38. DERS

DAVET FIKHI

Müslüman Şahsiyetinin Oluşmasında Peygamberi Metod/7

8. Sevap ve Azap Fikrinin Zihinlere Yerleştirilmesinin Şahsiyet Oluşumundaki Tesiri

Şahsiyetin oluşmasına yardım eden unsurlardan biri de sevap ve azap fikrine sahip olunmasıdır. Bu, insanın yaratılışındaki değerlere uygunluk arz ettiğinde çok olumlu olarak kişinin şahsiyetinin oluşmasına vesile olur.

İşte sünneti nebevi bu karşılık görme ölçüsünü ameli olarak ortaya koymuştur. Aynı konu Kur'an-ı Kerim'de de çok geniş olarak işlenmektedir.

Örneğin Cenabı Hakk buyuruyor ki:

"Kısasta sizler için hayat vardır, ey akıl sahipleri umulur ki sakınırsınız."

Fakat bu demek değil ki İslam ilk önce azapla şahsiyetleri oluşturuyor, hayır. Bu metot en son olarak istifade edilen bir esastır. Bundan önce daha pek çok ölçü ve prensiplerden yararlanılır.

Örneğin, Müslüman eğitimciler; terbiyecinin dayakla eğitim yapmasına asla razı olmazlar. Ancak son çare ve zaruret olunca buna müsaade ederler. Dayak merhalesine gelmeden önce, nasihat, kızma, sert konuşma vardır. Dövme ise en son olabilir.

İbn Haldun bu konuda şöyle der:

"Kim sert, kaba, kırıcı ve dövücü bir eğitimci ise onun talebelerinin canı sıkılır, neşesi kalmaz ve çalışkanlığı da yok olup gider. Tembelliğe dü-

şer, dayaktan korktuğu için yalana başvurur, hile ve aldatmalara kalkışır. Öyle bir merhaleye gelir ki bu kötü şeyler o talebenin adeti ve ahlakı olur. Kendisindeki insanlığın manası fesada uğrar bozulup gider."

Onun için işe ehemmiyet sırasına göre hareket etmek gerekir. Eğitimci şahsiyetin oluşumu için birbiri ardınca gelen farklı merhaleleri karıştırmamalıdır. Her ferdin özelliğini de göz önünde tutarak fertlere uygulanan metotları da karıştırmamalıdır. Şahsiyet oluşumuna ilk önce sözle ve yönlendirmelerle başlanmalıdır. Sonra güler yüzlülük ve latifelerle devam edilmeli, daha sonra noksanlıklara işaret edilmeli ve dikkatler çekilmelidir. Bunun arkasından gerekirse biraz sitemvari tavır ve konuşma olabilir. Bu fayda vermez ise birtakım ilişkileri bir müddet kesme ile ikaz olunmalıdır. Daha da olmaz ise en sonunda zaruri olarak hafifçe dövme olabilir.

Bu konuda bazı hadis-i şerifler sakındırmaktan ve cezadan bahsetmektedirler.

"Evlatlarınız yedi yaşına geldiğinde onlara namaz kılmasını emrediniz. O yaşlarına geldiklerinde hala namaz kılmazlar ise hafifçe dövün."

"Yakın ve uzak herkese Allah'ın ölçülerini uygulayın. Hiçbir kınayıcının kınamasından korkmayın."

"Allah içkiyi lanetledi, onu içeni de, satanı da alanı da, hazırlayanı da, sunanı da ve onu taşıyanı da lanetlemiştir."

"Kim içki içerse ona kamçı vurunuz."

"Ümmetim beş şeyi helal görmeye başladı mı onların üzerine helak vardır.

1. Birbirini lanetlemek.

2. İçki içmek.

3. İpek elbise giymek.

4. Kadınların makyajlı ve açık olarak süslenmesi.

5. Erkeklerin erkeklerle, kadınların da kadınlarla tatmin olması."

"Bir belde de zina ve faiz meydana çıkarsa onlar Allah'ın azabını hak ederler."

"Lut kavminin yaptığı işi yapanları bulursanız, yapanı da kendisine yapılanı da öldürün."

İşte Allah Resulü (sav)'nün sünnetinde terbiye vasıtaları böylece çoğalıp gitmektedir. Çünkü şahısların eğitim ve yetiştirmelerinde pek çok farklı mizaçlara, kültürlere, bölgelere, zaman ve şartlara hitap etmek ge-

rekmektedir. Bunu da sadece İslam nizamı kuşatmakta ve yönlendirmektedir. Allah Resulü (sav)'nün sünneti de aynı şekilde sabittir ve kıyamete kadar her nefsi ve şahsı yetiştirip olgunlaştıracaktır. İslam'a ve Resulün sünnetine muhalif olanlar ise ona zerre kadar zarar veremeyeceklerdir. Cenabı Hakk o Resul için şöyle buyuruyor:

"O, kendi hevasından konuşmaz. O, ancak vahiyle konuşur."

Allah Resulü (sav) de şöyle hitap ediyor:

"Size iki şey bırakıyorum. Eğer onlara sıkı sıkıya sarılırsanız benden sonra asla sapmazsınız. Allah'ın kitabı ve benim sünnetim."

Dahili yeterlilik ve kapasite konusunda bir ferdin inanç yönünden eğitim ve terbiyesini gördük. Bu, aynı zamanda dahili yeterliliğin birinci merhalesini oluşturmaktadır.Bir sonraki derste de dahili merhalenin ikinci bölümü olan ferdin hareket içerisindeki yeterliliği ve kapasitesini göreceğiz.

38. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. Nuh (as)'un Gemisi

Hz. Adem ile Havva'nın çocukları çoğaldı. Onların çocukları, çocuklarının çocukları derken büyük bir millet oldular. Zamanın geçmesiyle insanlar kendilerini yaratan Rabb'lerini unuttular. Kendi elleriyle taşlardan putlar yaptılar. Onlara ibadet ve secde ettiler. Bu yaptıkları putları, kendilerine zararı dokunabilecek yahut da fayda verebilecek ilahlar zannettiler

İşte böyle bir anda Allah (cc) onlara Nuh(a.s.)'u peygamber olarak gönderdi. Onları, tek ve bir olan, kendilerini yaratan daha önce babaları Adem'i ve anneleri Havva'yı yaratmış olan, yeryüzündeki her şeyi havayı, suyu, bitkileri, ağaçları yaratan Allah'a ibadet etmeye çağırdı.

Hz. Nuh, kavmine giderek şöyle dedi: "Ey kavmim, siz şu putları ellerinizle yaptınız. Sizin de bildiğiniz gibi bunların aslı taştır. Fakat siz bunlara, gerçekten ilahmış gibi secdeye varıp ibadet ediyorsunuz.

Ey kavmim, muhakkak ki, sizi yaratan Allah'tır. Rızkınızı O vermektedir. Çünkü yeryüzünü ekip biçmeyi, hayvanları evcilleştirmeyi ve balık avlamayı size O öğretti. Su olması için gökyüzünden yağmur gönderdi.

İşte bütün bunları size veren Allah (cc)'a ibadet ediniz. Size faydası da, zararı da olmayacak şu putlara ibadeti terk ediniz.

Ey kavmim, ben size yalnızca Allah rızası için nasihat ediyorum. Yaptığım bu iş için sizden herhangi bir ücret istemiyorum."

Bunun üzerine bazı insanlar: "Allah'a yemin olsun ki, bu sözler doğrudur. Putlarınız konuşmazlar, hareket etmezler. O halde nasıl ilah olurlar? Sonra, taştan koparılmış bir parça ilah olur mu?" dediler.

Diğer bir kısmı da: "Hayır, hayır, bunlar bizim ilahlarımızdır, bunları ebediyen terk edemeyiz," dediler.

Onlardan birisi: "Peki Allah aramızdan niçin seni seçti? Sen fakir bir insansın. Bizim en iyimiz de değilsin. O halde niçin seni seçip de bize peygamber olarak gönderdi?" dedi.

"Fakir bir insan da olsam, temiz kalpli ve Allah'a gönülden bağlıyım. Allah temiz kalpli ve kendisine gönülden bağlı olanları sever. Eğer benim sözüme kulak verirseniz Allah (cc) sizi cennete alır. Sizi yaratan ve öldürecek olan O'dur. Sonra sizi kıyamet gününde tekrar diriltecek de O'dur."

Diğer birisi de şöyle dedi: "Dinle ey Nuh! Seni tasdik etmemizi ve sana uymamızı istersen şu çevrendeki fakirleri kov. Biz bu fakirlerle beraber olmak istemeyiz. Biz zengin ve şerefli insanlarız."

Nuh, onlara şöyle cevap verdi: "Bu fakirlerin günahı nedir? Bunlar temiz kalpli ve Allah'a gönülden bağlı insanlardır. Allah temiz kalpli ve kendisine gönülden bağlı olan insanları sever. Hiçbir günahları olmaksızın bu insanları çevremden kovmam günahtır."

Bunun üzerine kavmi ona: "O halde git, bizden uzak dur. Bir daha konuşacağım diye bizi rahatsız etme," dediler.

Nuh şöyle dedi: "Ey kavmim, çok şiddetli bir azabın size geleceği günden korkuyorum. Beni dinleyiniz. Allah'ın gazabı ve şiddetli azabı gelmeden bana uyunuz."

Onlar yine reddettiler. Hz. Nuh kederli ve üzüntülü bir şekilde geri döndü. Allah(cc)'a yönelerek kavminden şikayetle şöyle dua etti: "Ey Rabbim! Gece gündüz kavmimi hakka çağırdım. Bu davetim onları bana yaklaştırmadığı gibi benden uzaklaştılar. Onları bağışlamam için kendilerini her davet edişimde parmaklarını kulaklarına tıkadılar. Elbiseleriyle yüzlerini örttüler. İnatlarında ısrar ettiler ve hep gururlandılar.

Onları alenen davet ettim. Açıkça ilan ettim ve çok ısrar ettim.

Ey Rabbim! Bana isyan ettiler. Malının ve evladının kendisine kötülükten başka bir şey sağlamadığı zengin kimselere uydular. Sürekli tuzaklar kurdular. Birbirlerine sakın ola ilahlarınıza ibadeti bırakmayın diye tenbihte bulundular. Kendileri sapıttığı gibi bir birlerini de saptırdılar. Azgınlıklarından başka bir şeyleri artmadı."

Bunun üzerine Allah onun duasını kabul etti ve ona şöyle dedi: "Ey Nuh, üzülme, sana yaptıklarından dolayı ızdırap çekme. Ben kafirlerin tamamını boğacağım. Sen, ailen ve sana iman edenlerden başka hiçbir kimse kurtulamayacak."

Allah ona büyük bir gemi yapmasını ve müjdesini bildirene kadar gemi ile beklemesini emretti.

Fakat Nuh o zamana kadar bir geminin nasıl yapılacağını bilmiyor-

du. Allah (cc) ona geminin nasıl yapılacağını öğretti. Hz. Nuh ormana gitti. Ağaçları kesiyor, onları biçip tahta yapıyor, temizliyor ve birbirine ekliyordu.

O gemiyi yaparken, kavminden kendisine inanmayanlar yanına gelip gülüyorlar ve şöyle diyorlardı: "Ey Nuh! Ne oldu sana? Bize söylediğin o garip sözleri bıraktın da gemi yapmaya mı başladın? Yoksa marangozluğun peygamberlikten daha kârlı bir iş olduğunu mu gördün?"

Hz. Nuh onlara: "Bekleyin öğreneceksiniz," dedi.

Onlar gülerek ve dalga geçerek; "Deli!.. Demedik mi sana, sen delirmişsin? Geçen gün ben Peygamberim diyordun, şimdi de başlamışsın marangozluk yapmaya," dediler.

Hz. Nuh, gemisinin yapımını tamamlayınca Allah (cc) kendisine hayvanlardan, kuşlardan, sürüngenlerden ve böceklerden birer çift gemiye yerleştirmesini emretti. Sonra kendisinin, ailesinin ve kendisine iman edenlerin gemiye binmesini istedi. Çünkü Allah büyük bir tufan gönderip yeryüzünü suya boğacaktı. Geminin içinde olanlardan başka hiçbir kimse kurtulamayacaktı. Nuh (a.s.) her hayvandan bir erkek, bir dişi olmak üzere birer çift toplamaya başladı. Deve, at, inek, koyun, keçi, arslan, kaplan, kurt, sırtlan, tilki, fil, zürafa, ceylan ve maymun gibi hayvanları topladı.

Kuşlardan; tavuk, horoz, güvercin, ördek, kaz, serçe karga baykuş, akbaba, doğan şahin ve benzerlerinden birer çift aldı.

Sürüngenlerden: Kaplumbağa, yılan, kertenkele ve diğerlerinden birer çiift buldu.

Böceklerden: Örümcek, akrep, ağustos böceği ve yeryüzünde yaşayan tüm diğer canlılardan birer çift topladı.

Son gün Hz. Nuh, ailesi ve kendisine inanan insanlar gemiye bindiler. Yalnız Nuh'un karısı gemiye binmedi. Çünkü o Nuh'a iman etmemişti. Allah'ın emri üzerine tüm kapıları ve pencereleri kapattılar.

İşte o anda büyük bir fırtına koptu. Rüzgar şiddetle esmeye başladı. Gökyüzü karardı. Gök gürledi. Şimşek çaktı. Çok şiddetli bir yağmur yağmaya başladı. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Yeryüzünden de sular fışkırmaya başlamıştı.

Su seviyesi iyice yükselince gemi hareket etti. Su evlerin ağaçların boylarını aşmıştı. Kafirler korkuyla kaçışıyorlardı. Suda boğulmamak için dağa doğru koşuyorlardı.

Bu esnada Hz.Nuh gemideki pencerelerden birinden dışarı doğru bakıyordu. Kendisine iman etmeyen oğlunu dağa doğru kaçarken gördü.

Hz. Nuh avazı çıktığı kadar bağırdı: "Oğlum!.. Benimle gel, gemiye bin. Kafirlerle birlik olma.

Oğlu; "Dağa gidiyorum, dağ beni sudan korur," dedi.

Hz. Nuh'un kalbi dayanamıyordu. Tekrar şiddetli bir şekilde bağırdı. "Bugün Allah'ın acıdıklarından başka hiçbir kimse kurtulamaz."

İşte o anda yüksek bir dalga geldi. Genç delikanlı dalgaların arasında çırpınıyordu. Babasının gözleri önünde boğularak kayboldu.

Gemi gece gündüz yüksek dağların arasında yol almaya devam etti. Tufan gittikçe yükseldi. Dağları tepeleri aştı. Yeryüzünün görünen her tarafını örttü. Gemide bulunanların dışında, insanlar, hayvanlar, kuşlar ve canlı ne varsa hepsi öldüler.

O anda Allah (cc) şöyle buyurdu: "Ey yeryüzü, suyunu çek. Ey gökyüzü, sen de yağmurunu tut."

Yağmur dindi. Gök gürlemesi kesildi. Şimşekler sustu. Güneş doğdu. Yeryüzünü kaplayan sular çekildi.

Gemi, Cudi dağının üzerine oturdu. Fakat geminin bütün pencereleri ve kapıları kapalıydı. Her taraf karanlıklar içindeydi.

Hz. Nuh geminin hareket etmediğini hissetti. Gemi herhalde bir yere oturmuştu. Dünyada ne olup bittiğini öğrenmek için bir pencere açtı.

Pencereyi açtığında güneş ışıkları pencereden içeri girmeye başladı. Geminin yolcuları çok uzun zamandan beridir hiçbir şey görmüyorlardı. Güneşin ışığını fark edince, sevinçle çırpınıp bağrışmaya başladılar.

Hz. Nuh yeryüzünün sularının çekilip kuruduğunu anlayınca geminin kapılarını açtı. İlk önce vahşi hayvanları ve yırtıcı kuşları salıverdi.

Onların uzaklaştığını görünce, diğer ehil hayvanları ve kuşları bıraktı.

Son olarak da kendisi, ailesi ve kendisine iman eden diğer insanlar çıktılar.

Hz. Nuh'un ailesi ve çocukları toplandığında boğulan oğlunun yerinin boş olduğunu gördü ve gözleri yaşardı. Kalbi hüzünlendi. Allah'a yalvararak şöyle dua etti: "Ey Rabbim, benim oğlum ailemdi. Halbuki Sen bana tüm ailemi kurtaracağını vad etmiştin. Ey Rabbim, evladımı geri ver. Sen her şeyin hakimisin!."

Allah (cc) şöyle buyurdu: "Ey Nuh, o senin ailenden değildir. Çünkü o, salih bir insan değildi."

Hz. Nuh yaptığı hatayı anladı. Çünkü oğlu kafirlerdendi. Kendine iman etmemişti. Allah'tan onu diriltmesini isteyemezdi.

Bu nedenle Allah'a asi olduğunu zannederek korktu. Kafir olduğu halde onu göndermesi için Allah'a dua etmişti.

Tekrar Rabbine dua ederek, kendisini bağışlamasını diledi. Çünkü o, kafir olan oğlunun kendi ailesinden sayılmayacağını bilmiyordu. Allah onun duasını duydu ve kabul etti.

Ona şöyle buyurdu: "Sen ve senden gelenler yeryüzünde yaşayın. Orayı ekip biçin. İmar edin."

Hz. Nuh ve arkadaşları yeryüzünde yeniden hayata başladılar. Yeryüzünü ekip biçtiler. Evler yaptılar. Tufanla yok olan yeryüzü tekrar eski güzelliğine kavuştu.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İnsanlar aldanabilirler, gaflet edip günah işleyebilirler. Bu insanları sürekli uyararak, uyandıracak birilerine ihtiyaç vardır. İşte bu birileri Peygamberler ve varisleridir.

2. İnsanlar, çoğunlukla maddi şeylere kıymet vermişlerdir. Halbuki insanın manası, maddesinden daha önemlidir. Üstünlükleri hep madde üzerinde odaklaştıranlar, peygamberler ve varislerinin büyüklüğünü görememişlerdir.

3. Peygamberlere; daima nefislerine düşkün elit (seçkin) tabaka; israf ehli zenginler, karşı çıkmışlardır.

4. İnsan çalışır didinir üzerine düşen görevi yapar. Gücü bittiği zaman da ilahi yardım yetişir.

5. İnsanları sebepler değil sebepleri yaratan Allan korur.

6. İnsanları birbirlerine bağlayan hakiki bağ iman bağıdır. Kafir ile mümin baba-oğul bile olsalar aralarında iman bağı olmayınca baba-oğul ilişkisi maddeden ibaret kalır. Birinin cennet, diğerinin ise cehennemlik olması ile neticelenir. Esas müminler bir ailedir. Kafir olan oğul bile olsa, o aileden sayılmaz, şefaat da olunmaz. Allah'tan yardım istenmez. İstense bile Allah (cc) katında onlara yardım edilmez. Ancak kâfirlerin hidayet bulması için dua edilir.

39. DERS

TEFSİR

Allah'ın Resulü Size Ne Verirse Onu Alın

وَمَآ اَفَآءَ اللّٰهُ
عَلٰى رَسُوْلِهٖ مِنْهُمْ فَمَآ اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَّ لَا رِكَابٍ
وَّلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهٗ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ ۝٦ مَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِ
وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ كَيْ لَا يَكُوْنَ
دُوْلَةً بَيْنَ الْاَغْنِيَآءِ مِنْكُمْ ؕ وَمَآ اٰتٰىكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ ۗ وَمَا
نَهٰىكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۘ ۝٧
لِلْفُقَرَآءِ الْمُهٰجِرِيْنَ الَّذِيْنَ اُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ
يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا وَّيَنْصُرُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ؕ
اُولٰٓئِكَ هُمُ الصّٰدِقُوْنَ ۚ ۝٨ وَالَّذِيْنَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَالْاِيْمَانَ مِنْ
قَبْلِهِمْ يُحِبُّوْنَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُوْنَ فِيْ صُدُوْرِهِمْ
حَاجَةً مِّمَّآ اُوْتُوْا وَيُؤْثِرُوْنَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ
خَصَاصَةٌ ؕ وَمَنْ يُّوْقَ شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۚ ۝٩

وَالَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا
الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ
ءَامَنُوا رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾

6- Allah'ın onlardan alıp resulüne verdiği ganimetlere gelince; siz onlar için ne bir at koşturdunuz ne de başka bir binek. Fakat Allah, resullerini dilediği kimselerin üzerine musallat kılar, gönüllerine korku düşürür ve hükmünü yürütür. Ve Allah her şeye kadirdir.

Çünkü Allah Teâlâ, *"Ben, cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım"* (Zâriyât, 56) âyetinde ifade edildiği üzere insanları, kendisine ibadet ve kulluk etmek için yaratmış, malları da itaat ve kulluğa vesile kılmak için halketmiştir. Bu yüzden onlara layık olanlar isyankârlar değil, itaatkâr olan kullardır. Bu nükteye binâen elde edilmesinde fazla zorluk çekilmeyen ganimete, haraç ve cizye gibi gelirlere fey' adı verilmiştir. Ragıb el-İsfehânî'nin nakline göre bu mala fey' denilmesi, gölge mânâsına gelen fey'a benzetmek suretiyle, dünyanın en şerefli alâmeti olan malın geçici bir gölge gibi olduğuna işaret etmek içindir.

Nadir Oğulları'nın malları, elde edilmesinde fazla zorluk çekilmeyen ganimet kabilinden bir fey' olarak kalmıştı. Sahâbîler bunun, Bedir'de olduğu gibi Enfâl Sûresi'de bulunan âyetlerin hükmü gereğince beşe bölünerek kalanın taksim edileceğini sanmışlardı. İşte bu âyetle bunun bilhassa Resulullah'a aid bir fey' olduğu açıklanarak buyuruluyor ki: "Allah'ın yurtlarından çıkarmakla perişan ettiği o kâfirlerden fey' olarak Resulü'ne iâde buyurduğu mala gelince, "siz ona ne at oynattınız ne de deve." Nadir Oğulları'nın köyleri Medine'ye iki mil mesafede olduğu için oraya yaya olarak gidilmiş, yalnız Resullullah lif yularlı bir merkebe binmiş ve fazla bir öldürme olayı da meydana gelmemişti.

Fakat Allah, resullerini dilediği kimselerin üzerine musallat kılar, gönüllerine korku düşürür ve hükmünü yürütür. Ve Allah her şeye kadirdir. Dilediğini yapar. Bazen açık vasıta ve aletlerle yapar. Bazen de sırf İzzetiyle hiç umulmayacak başarılar bahşederek yapar ki, Nadir Oğulları'nın basit bir kuşatma ile korkarak çıkıp gitmek üzere anlaşmaları da böyle olmuştu.

7- Allah'ın o belde ehlinden alıp Resulüne verdiği ganimetler; Allah'a, Resule, Resulün yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolda kal-

mışlara aittir. Böylece o servet, içinizdeki zenginlerin elinde biriken güç haline gelmesin. Peygamber size ne verirse onu alın, sizi neden men etmişse ondan da uzak durun. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, cezası çok şiddetli olandır.

Yetâmâ'dan murad, yetim olan fakirlerdir. Yetim, babası olmayan çocuktur. Müslüman ve fakir olması şarttır.

Miskin, hiçbir şeye sahip olmayan çaresiz yoksula denir. Yoksulluktan durgun bir hale gelmiş demektir. Bir görüşe göre de, yeterli miktar malı olmayana denir. Fakir ile miskin arasında fark vardır. "Arablar, fakir ile miskinin arasını ayırırlar. Bazılarına göre fakir, ölmeyecek derecede yiyebileceği kadar gıdası bulunan, miskin ise asla bir şeyi bulunmayan kimse demektir. Bazılarına göre de, fakir muhtac olana, miskin de zelil olana denir.

İmam Şafii (rh) demiştir ki: "Fakir, kötürüm ve yatalak olup, asla bir meslek ve sanatı olmayana yahut da bir mesleği olup da zaruri ihtiyaçlarını karşılayacak kadar kazanamayanlara denir."

İbn-i Sebil, yolda kalmış yolcu demektir ki memleketinde mal ve mülkü olsa bile, yolda herhangi bir sebeple ihtiyaçlı duruma düşmüş ise buna da yolcu denir.

Bu âyetteki emirler gösteriyor ki, ganimetin hepsi Allah Teâlâ tarafından Resulü'ne havale edilmiştir. Zenginlere mahsus bir devlet olmaması için, zikredildiği şekilde fakirlere de hisse verilerek onu taksim etmek dahi âyeti gereğince Peygamber'e bırakılmıştır.

Bir hadiste de Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: **"Dört şey tasarruf yetkisine sahip olan kimselere aittir. Bunlar: Ganimetler, sadakalar, cezalar ve Cuma namazlarıdır."**

8- ***Bir de o ganimetler; muhacirlerin fakirleri içindir ki onlar; vatanlarından ve mallarından sürülüp çıkarıldılar. Onlar sadece, Allah'tan bir lutuf ve bir hoşnutluk isterler, Allah'a ve O'nun resulüne yardım ederler. İşte esas sadıklar onlardır.***

Bu fakir muhâcirler şu sıfatlarla tavsif edilmişlerdir. Onlar ki yurtlarından ve mallarından çıkarılmışlardır. Müşriklerin tazyiki üzerine din uğrunda evlerini, barklarını, mallarını ve mülklerini bırakıp çıkmışlar, önceden fakir değilken sonradan fakirliğe maruz kalmışlardır. Durumları ve gayeleri şudur: Allah'tan bir fazl ve rıdvân isterler. Fazl, dünyada rızk, ahirette cennet sevabı demektir. Rıdvân, *"Allah'ın rızası ise hepsinden büyüktür..."* (Tevbe, 72) âyetinde ifade edildiği üzere hepsinden büyük olan Allah'ın rızasına denir. Ve Allah ve Resulüne nusret, yani dinine hizmetle

yardım ederler. İşte onlar, yani böyle güzel vasıflarla donatılmış olanlar, sâdıklardır. Sözlerini fiilleriyle isbat eden, doğruluk ve sadakatte maharet sahibi olan özü sözü doğru, vefakâr insanlardır. İmanlarını, Allah ve Resulü'ne karşı sadakatlerini fiilen cihadlarıyla isbat etmişlerdir.

9- *Ve o kimseler ki; muhacirlerden önce Medine'yi yurt edindiler ve imanlarında da samimi oldular; işte onlar, kendilerine gelen muhacirleri yürekten severler, ganimetten onlara verilenlere karşı kalplerinde bir ihtiyaç duymazlar. Kendilerinin o verilene ihtiyaçları olsa dahi onları kendilerine tercih ederler. Her kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir.*

Bunlardan maksad, ensârdır. Ensârın sıfatlarıyla ilgili buyuruluyor ki: " onlardan evvel yurdu hazırlayıp imana sahip oldular."

Ensâr, muhacirlerin hicretinden önce Akabe biatiyle vatanları olan Medine'yi dâr-ı İslâm yapmak üzere harekete geçip imana sahip oldular. Kendilerine hicret edenleri severler. Başta peygamber olmak üzere hicret eden o sadıkları gerek zengin ve gerek fakir olsun severler ve bu şekilde dostluklarını gösterirler. Ve onlara verilen şeylerden göğüslerinde bir sıkıntı duymazlar. Yani muhacirlere verilen gerek ganimet ve gerek diğer şeylerden dolayı gönüllerinde, bu bize lazımdı, bizim buna ihtiyacımız vardı şeklinde içlerine batacak bir kaygı ve bir üzüntü duymazlar. Kendilerinde bir açıklık yani bir ihtiyaç olsa bile (onları) kendilerine tercih ederler.

Nitekim Resûlullah Beni Nadir mallarından muhacirlere taksim etmiş ve Ensâr'dan ihtiyacı olan üç kişiden başkasına vermemiş ve buyurmuştur ki: "Dilerseniz mallarınızdan ve evlerinizden muhacirlere pay verir, bu ganimette de onlara ortak olursunuz. Dilerseniz evleriniz ve mallarınız sizin olur, bu ganimetten pay alamazsınız". Bunun üzerine Ensar "Hem mallarımızdan ve evlerimizden onlara hisse veririz, hem de ganimeti onlara bırakır paylaştırılmasında kendilerine ortaklık da etmeyiz." dediler. Müfessirlerin bir kısmı bu ayetin nüzul sebebinin bu olduğunu söylemişlerdir.

Bu ayet-i Kerimenin nuzül sebebi hakkındaki bir başka rivayet de şöyledir: İbn Ömer(ra) anlatıyor: "Resulullah'ın sahabilerinden birine bir koyun başı hediye edildi. O da, "Kardeşim falan ve ailesi buna bizden daha fazla muhtaçtır." dedi ve hediyeyi ona gönderdi. O da bir başkasına derken bu suretle tam yedi ev dolaştı ve nihayet yine öncekine dönüp geldi. Bunun üzerine bu âyet nazil oldu."

Şuhh: Nefsin bahillik ve hasislik dediğimiz kıskançlık huyudur ki, cimrilik bunun fiiliyatındaki görüntüsüdür. Yani nefisde içgüdüsel bir ha-

reketin bulunması haysiyyetiyle ortaya çıkan duruma şuhh, bunun fiilen men edilmesine de buhl (cimrilik) denilir.

Bununla murad, cimriliğin son derecesi olmalıdır ki, o sıfatı taşıyan kimse, başkasının malına bile kıskançlık gösterir. Başkasının cömertlik yapmasını arzu etmez, ondan sıkılır da yapmaması için çalışır. Yahut o derece hırslı olur ki, mümin kardeşinin malını zulmen yer veya kendisinin olmayan şeylere göz diker. Başkasında olmasını da hoş görmez, kıskanır.

İmam Buharî ve diğerleri Ebu Said Hudri (r.a.)'den şu hadisi rivayet etmişlerdir. ***"İki özellik Müslümanın içinde bulunmaz. Bunlar, cimrilik ve kötü ahlâktır."***

Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: **"Zulümden sakının çünkü zulüm, kıyamet günü karanlıktan ibarettir. Şuhh'dan da sakının çünkü şuhh, hırs ve kıskançlık sizden evvelkileri helak etmiştir. Onlar birbirlerinin kanlarını döktüler ve haramları helal saydılar."** (Buharî, Müslim)

10- ***Onlardan sonra gelenler de: "Ey Rabbimiz, bizi ve bizden önce iman eden kardeşlerimizi bağışla, iman edenlere karşı bizim kalbimizde hiç bir kin bırakma. Şüphesiz ki sen, çok şefkatli ve çok merhametlisin" derler.***

Sonra gelmeden maksat imana sonradan girmişler yahut hicret etmişler veya varlık âlemine çıkmışlardır. Bunlar, ashabın üçüncü kısmı, yani Hz. Peygamber (s.a.v)'in son zamanlarında iman ve hicret etmiş olanlardır. Bu durumda daha evvel iman eden Muhâcir ve Ensar'dan sonra demek olur ki, bunlar sonradan iman etmiş yahut önceden iman etmiş ise de, hicrette geç kalmış olanlardır. Âlimlerin çoğunluğuna göre de bunlardan murad, tabiîn yani Muhâcirler ve Ensâr'dan sonra gelen ve onlara güzellikle tâbi olanlardır.

Âyette, sonra gelenler mutlak bırakılmamış, halleri şu şekilde beyan edilmiştir. Derler, şöyle dua ederler: Ya Rabbi bizleri bağışla bizden önce iman ile geçmiş olan kardeşlerimize ve iman etmiş olanlara kalblerimizde hiç kin tutturma. Rabbimiz hiç şüphe yok ki, sen Rauf'sun, Rahim'sin, yani esirgemen çok, iman ile çalışanlar hakkında rahmetine nihayet yok. Onun iç i n duamızın kabulü ile günahlarımızın bağışlanmasını rahmet ve esirgemenden ümit etmekteyiz.

İbni Ömer (ra) bir adamı bazı Muhâcirler'e dil uzatırken işitti de onu yanına çağırdı ve ona (Haşr, 8) âyetini okudu. Sonra da, ***"İşte bunlar, o Muhâcirler'dir. Sen onlardan mısın?"*** diye sordu. O da, "hayır" cevabını

verdi. Ardından (Haşr, 9) âyetini okudu ve *"İşte onlar, Ensar'dır. Sen onlardan mısın?"* dedi. O da, "Hayır" dedi. Daha sonra da (Haşr, 10) âyetini okuyup ona, *"Sen bunlardan mısın?"* dedi. O da cevaben, "Ümid ederim." dedi. İbni Ömer, *"Hayır vallahi onlara söven onlardan olamaz."* dedi." İmam Mâlik de bu âyeti delil getirerek demiştir ki: *"Sahabeden biri hakkında kötü söz söyleyen veya buğzeden kimsenin ganimetten nasibi yoktur."*

Görülüyor ki burada *"Muhakkak müminler kardeştirler."* (Hucurât, 10) âyetince, müminlerin kardeşliği gereğine, yani imanın sonucu olarak birbirlerini sevmeleri, büyüklerine hürmet göstermeleri ve insanlık icabı meydana gelen kusurlarına bakmayıp, kendileri gibi bağışlanmalarına dua etmeleri ve hiç bir mümine kin beslememeleri tenbih edilmiştir. İşte Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ten maksad, **"Peygamber (sav) size ne verdiyse onu alın.."** (Haşr, 7) âyetince bu ahlâka uymayı, bir hareket tarzı kabul etmektir. Bu ise, iyiliği emredip, kötülükten sakındırma vazifesini ihmal etmek değil. **"İnanan erkekler ve kadınlar, birbirlerinin velisidirler. İyiliği emrederler, kötülükten menederler.."** (Tevbe, 71) âyeti gereğince müminliğin alâmeti olan, o vazifenin yerine getirilmesinden memnun olup, **"İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın ve Allah'tan korkun."** (Mâide, 2) âyetine göre yardımlaşmak **"Birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler.."** (Asr, 3) âyetindeki tavsiyeye sarılmaktır.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1-*"Kim peygambere itaat ederse Allah'a itaat etmiştir"* (Nisa, 80) ayeti kerimesinin emri gereğince Resulullah (sav)'in emri Allah Teâlâ'nın emridir.

2- Avvam b. Havşeb şöyle demiştir: "Bu ümmetin ilklerine yetiştim, şöyle diyorlardı: Ashabın güzelliklerinden bahsedin ki kalpler onlara ısınsın. Aralarında geçen anlaşmazlıklardan ve çekişmelerden bahsetmeyin. Yoksa bazıları bu insanların aleyhlerinde bulunma cesareti gösterirler. Ashab-ı Kiram'ın bazılarına lanet edip, onları eleştirenler İslam ahlakından, dinin ruh ve safiyetinden uzak kimselerdir. Kur'an-ı Kerim sahabe için istiğfarı emretmiş, erkek kadın bütün mü'minlere kin ve hasedi yasaklamıştır. Ashab-ı Kiram'ın aleyhine söylenen sözler Kur'an'ın ayetlerine ve sahih hadislere ters düşecek dereceye ulaşırsa bu insanı küfre götürür. Bundan Allah'a sığınırız.

39. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Yöneticilerin sorumlulukları

« ما مِن عبدٍ يسترعِيه اللّه رعيَّةً ، يَمُوتُ يـــومَ
يَموتُ وهُوَ غَاشٌّ لِرَعِيَّتِه ، إلاَّ حَرَّمَ اللّه علَيه الجَنَّةَ »

Ebû Ya'lâ Ma'kıl b. Yesâr (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Allah'ın, idaresine insanları verdiği hiçbir kul yoktur ki; öldüğü gün onları aldatarak ölürse Allah ona cenneti haram kılar." (1)

Müslim'in diğer bir rivayetinde de şöyledir:

"Müslümanların işlerini üstlenip de onlar için çalışıp çabalamayan ve onlara karşı samimi davranmayan hiçbir yönetici onlarla birlikte cennete giremez."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslümanların idaresini üzerine alanların büyük sorumlulukları vardır. Hiç bir yönetici bu büyük sorumluluktan kurtulamaz. Bir Müslüman idareci düşünün ki, yönetimi üzerine almış, aldığı görevleri bihakkın yerine getirmemiş, görev süresince işe ciddiyetle sarılmamış ve Müslümanların bu konudaki haklarını yerine getirmemiş... O yönetici için hesap günü çok zor olacaktır. Bu tür görevleri alanlar, bunların bütün sorumluluklarını da almış olurlar. Sevk ve idare noksanlıkları, görev ihmalkarlıkları, yapabileceği halde görevini tam yapmamak gibi sebepler yüzünden hesaba çekileceklerdir.

1) Buhari ve Müslim

2. Bütün bunların üzerine bir de yöneticiler, idaresi altındakileri aldatmış ise, onlara asla cennet yüzü gösterilmeyecektir. Bir yönetici, devlet malı yemiş ise, düşmanlarla dostluk kurup ülkesini zora sokmuş ise, yaptığı anlaşmalar ile şahsına çıkar ve çevresindekilere maddi kazanç sağlamış ise, itibari değerleri devlet imkanlarından elde etmiş ise, yüksek vergiler koyarak halkı fakirleştirmiş ise, bankalar ve sigorta şirketleri aracılığı ile halkının omuzlarına kaldıramayacağı yükler yüklemiş ise, ülkenin servetlerini yabancılara peşkeş çektirmiş ise, insanları borçlandırarak düşünme melekelerini sekteye uğratmış ise, uluslararası kuruluşlar aracılığı ile başka ülkeleri işgal etmiş ise... bütün bunlar, idaresi altındakileri aldatma işleridir.

3. Yöneticilerin, 'halkına göz kulak olması' demek, onları her alanda gözetip kollaması demektir. Onların menfaatine olmayan konularda onları koruması demektir.Hem maddi ve hem de manevi açıdan halkını korumak demektir. Maddi olarak koruması; Vergileri halkının kaldırabilecekleri oranlarda tutması, her şeyden once kendi halkının çıkarlarını esas alması, özel mülkiyeti garanti altına alması, devlet imkanlarından bütün halkı orantılı olarak faydalandırmasıdır. Bunları yapmayan yöneticiler için de değil cennet'e girmek, kokusunu bile duymamak vardır.

4. Müslümanların başına geçip de onlar için çalışıp çabalamaması ise; onlara karşı samimi olmaması, perde arkasından kurgular çevirmesidir. Devlet sırrı olmayan konularda yaptığı işleri halkından gizleyenler de halkı cennet'e girse bile, onlarla giremeyecektir.

5. Yöneticiliğe talip olanlar, ya hadislerde geçtiği gibi halkının çıkar ve huzuruna yönelik çalışma yapacaklardır ya da yapamayacaklar ise bu görevleri üstlenmeyeceklerdir. Ben göreve geldim ama istediğim işleri yapamıyorum demek onları kurtarmayacaktır. Saltanat ve iktidar uğruna halkını aldatanların hazin sonları çok açık şekilde beyan edilmektedir.

« اللهم من وَلِي من أمر أمتي شيئاً فـشق علـيهم
فاشقق عليه ، ومن وَلِيَ من أمر أمتي شيئاً فرفق بهم فارفق به »

Hz.Aişe (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın benim bu evimde şöyle buyurduğunu işittim:

"Allah'ım, ümmetimin herhangi bir işini üstlenip de onlara zorluk çıkaran kişiye zorluk çıkar. Ümmetimin herhangi bir işini üslenip de onlara kolaylık gösteren kişiye de kolaylık göster." (2)

2) Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Halkına zorluk çıkaranlara, Allah da zorluk çıkaracaktır.Halkının haklı ve meşru beklentilerine cevap vermeyenlere, Allah da cevap vermeyecektir. Kız çocuklarının İslam'a uygun biçimde okumalarını sağlamayan yöneticilere, Allah zorluk çıkaracaktır.

2. Halkı ile bütünleşen ve halkının meşru isteklerini yerine getiren ve halkı tarafından kendisinden razı olunan yöneticiye ise, Yüce Allah kolaylık gösterecektir.

3. Bu açıklamalar sadece devlet yöneticilerini kapsamaz. Ayrıca İslami hizmetler için bir araya gelmiş Müslümanların kendi aralarında oluşturdukları hiyerarşik yapı içinde üst düzey yöneticilik yapanları da kapsar. Her kademedeki yöneticileri de içine alır. Hiç kimse okuduğu hadislerden kendini mustağni kılmasın. Herkesin kendi konuma göre alacağı dersler ve ibretler vardır. 'Hepiniz çobansınız ve güttüklerinizden sorumlusunuz' buyruğu bunu açıklamak içindir.

فقال له : أَيْ بُنَيَّ ، إني سَمِعتُ رسول الله صَلّى الله عَلَيْه وسَلّم يقول :
«إنَّ شَرَّ الرِّعاءِ الحُطَمَةُ » فإيَّاكَ أن تَكُونَ مِنْهُم ، متفقٌ عليه .

Aiz b. Amr (ra)'dan rivayet edildiğine göre iz, Ubeydullah b. Ziyâd'ın yanına gitmiş ve ona şöyle demiştir:-

"Oğlum, ben,Rasulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

"Yöneticilerin en kötüsü merhametsiz, zalim olanıdır." Binaenaleyh sen onlardan olmaktan sakın. " (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Yöneticiler merhametli olacaklardır. Merhameti olmayan yöneticiler, zalim olurlar. Zalimler ise büyük günahkarlardır.Zalim yönetici, maiyetindekilere zulmeder, onları aşağılar. Bu bakımdan her kademedeki yöneticiler, merhamet ve şefkat konusunda Hz. Peygamber (sav)'i örnek almak zorundadırlar. Yüce Allah, Resulullah (sav) efendimiz için şöyle buyurmuştur : 'Sen kaba ve katı olsaydın, etrafından ayrılıp giderlerdi...' Demek ki, Hz. Peygamber (sav) çok merhametli, şefkatli ve yumuşak yüzlü idi. Her alanda O'nu örnek alan Müslüman, yöneticilik görevine geldiğinde de O'nun bu yönlerini örnek almak zorundadır.

3) Buhari ve Müslim

39. DERS

DAVET FIKHI

Ferdin Cemaatteki Yeterliliği ve Kapasitesi

Cemaatte Fertle İlgili Yeterlilik

Bir teşkilatın başarılı olmasının ilk ve temel şartı, fertlerin cemaat içerisindeki yeterlilik ve kapasitelerinin yüksek olmasıdır. Çünkü nice teşkilatlar var ki, kendilerine mensup olmuş binlerce insan vardır. Ama bunların teşkilatçılık, yeterlilik ve kapasiteleri yoktur. Bu durumda onların güç ve imkanlarından da istifade edilememektedir. Buna mukabil öyle teşkilatlar da var ki, belki sayıları onlarla ifade ediliyor ama hareket ve teşkilatlarını tamamen kuşatmış ve kavramışlardır. Artık bu insanlar toplumda büyük bir tesire sahip olmakta ve fiilen güzel çalışma yapmaktadırlar.

Bir teşkilatın fertlerini kuşatıcı bir şekilde yeterli ve kapasiteli olabilme şartları nelerdir?

Birinci Şart

İlk önce bu teşkilat, fertlerin şahsiyetlerinin oluşum ve terbiyesinde başarılı olmalıdır. Çünkü fertlere yeterli oranda hakim olabilmek için öncelikle onların eğitimlerine hakim olunmalıdır. Bu olmadığı zaman teşkilatta fertler üzerinde yeterli bir hakimiyetten bahsedilemez.

İkinci Şart

Teşkilatın imkan ve gücü yeterli olmalı ki fertlerin yeterliliği ve kapasitesi kafi derecede olabilsin. Örneğin teşkilatlanması güçlü bir yapıya sahip olmalıdır. Eğitimi, fikri birikimi ve hareket planları fertleri doyurucu ve bağlayıcı olmalıdır. Siyasi alanda tesirli bulunmalıdır. Teşkilat tam bir teşkilat olmalı ve her yönüyle mükemmel olmaya çalışmalıdır. Hatta binaları, cihazları ve kendisine gerekli her türlü araç ve gereçte noksansız olmalıdır. Böylece içte ve dışta mümkün mertebe hakim ve yeterli olabilir.

Hareketlerin tökezlemesinin sebeplerinden biri de daha ilk başlarda

iken bu gibi malzeme ve imkanlardan yoksun oldukları için görev ve sorumluluklarını yerine getiremediklerinden, otorite boşlukları ve hatta dağılmalar yaşanır.

Üçüncü Şart

Teşkilat kendi elemanlarını çok iyi tanımalı ve herkesin neye güç yetirebileceğini bilmelidir. Onların ahlaki durumlarını, arzu ve düşüncelerini zayıf ve kuvvetli oldukları yönlerini yerinde tespit ederek ona göre kendilerine sorumluluklar verilmelidir. Kısaca maddi ve manevi tüm imkanları uygun bölgelere ve uygun şekilde tanzim etmelidir. Eğer vazifeler yerli yerince verilmez ise, meydana gelecek çalışmadan da hiçbir şey elde edilemez.

Dördüncü Şart

Teşkilat kendi üyelerinin tamamına görev vermelidir. Belli bir guruba veya yalnız kendi görüşündekilere yönetimde görev verilmemelidir. Eğer işler belli şahıslara verilirse o zaman çalışmalar da basit ve verimsiz olur. Teşkilatta görevsiz ve boş kalanlar çeşitli problem ve sıkıntılar çıkartabilirler. Bütün bunları önlemek için her elemana kendi gücü oranında görevler verilmelidir. Gerçek bir teşkilat, az imkanlarla çok işler başarabilendir.

Bazen olur ki teşkilattaki elemanların bir kısmı plan programı güzel yapar da o programı uygulama yeteneğine sahip olmayabilir. Kimisi de çok güzel görev yapabildiği halde yönetici olamaz. İşte teşkilat bütün bunları göz önünde tutarak herkesi yapabileceği işte görevlendirmelidir. Böyle yapamadığı zaman çalışmaları bir yük ve zorlama haline gelir. Bu da elemanların dağılıp gitmelerine yol açar.

Beşinci Şart

Teşkilat vazifeleri dağıtırken, teşkilatlanmaya göre yapılmalıdır. Yoksa ferdi güçlerle kıyas ederek yapmamalıdır.

İslami hareketlerin karşı karşıya kaldığı hastalıklardan biri de maalesef budur. Teşkilattaki görevler böyle ferdi imkan ve kadrolara göre dağıtıldı mı o zaman teşkilatta nizam hakim olamaz. Fertlerin şahsi görüşleri, ferdi içtihatları ve ferdi tesirler hakim olur ki, bu, teşkilat açısından bir yok olmadır.

Bütün bu noksanlıkların ortadan kalkması için teşkilatta yeterlilik ve kapasite en mükemmele doğru yol almak mecburiyetindedir.

39. DERS

KUR'AN KISSALARI

İrem Bağları ve Ad Kavminin Başına Gelenler

Tufan sona erdi. Hz. Nuh ve yanındakiler gemiden indiler. Hz. Nuh ve beraberindeki Tufan'dan kurtulan mü'minler evlenip çoğaldılar. Oğulları ve kızları oldu. İnsanlar çoğaldı. Yeryüzü imar edildi. Otlar ve ağaçlar yetişti. Hayvanlar ve kuşlar ürediler. Dünya tufandan önceki durumuna döndü.

İnsanlar çoğalınca yeryüzüne dağıldılar. Her kabile bir bölgeye yerleşti. Bulundukları yeri imar ettiler ve oraların idarecileri oldular. Birçok kavimler oluştu.

Bunların içinde Yemen'in güneyinde yerleşmiş "Ad" kavmi adında bir kavim vardı. Denize yakın, çevresi kum tepeleriyle sarılmış bir vadideydi.

Kendi topraklarında suların akıp pınarların fışkırdığı gibi deniz yakın olduğu için de çok yağmur yağardı bu bölgeye.

Bu nedenle burada çok güzel bitkiler ve ekinler olurdu. Hayvanları ve kuşları çoğalmış, yaşadıkları yer sanki cennetten bir parça olmuştu.

Şehir halkı çok güzel binalar yaptılar. O zaman dünyanın en güzel şehri burasıydı. Evlerini kalın sütunlar üzerine yüksekçe yapmışlardı. Yolları geniş, bahçeleri çiçekle süslü bir şehir olmuştu. Dünyada benzeri olmayan bu şehre, "Sütunlar şehri İrem" diyorlardı.

Orada yaşayan insanlar iri gövdeli, sağlam vücutlu, tuttuğunu koparan cinsten kimselerdi.

Surlar ve kalelerle şehirleri ördüler. Taşları yontmak, silah ve benzeri şeyler yapmak için atölyeler kurdular.

Güçlü, kuvvetli oldukları için kibirlendiler ve azdılar. Kimse onları yenemiyordu.

Şehirlerin çevresindeki ovalara, yolculara yol gösteren işaretler koyuyorlardı. Fakat bu işaretler doğru yolu göstermiyordu. Çünkü bu insanların gayesi, yollarını kaybedenlere yol göstermek değildi.

Aksine bunlar yolcuların şaşırmalarını ve yollarını kaybetmelerini istiyorlardı. Yol bilmeyenlerin çölde kaybolmalarını sağlayıp, onların bu hallerine gülüp onlarla alay etmek istiyorlardı.

Ardından yollara çıkıp, yolcuları dövüyorlar, zulmediyorlar ve korkunç eziyet ediyorlardı. Hiçbirine merhamet etmiyor, acımıyorlardı.

Sonra taşları yonttular, onlardan putlar yaptılar. Taşlara: "İşte bunlar bizim ilahlarımız," dediler. Tıpkı tufan günü boğulan Hz. Nuh'un kavmi gibi yaşıyorlardı.

Bu nedenle Allah (c.c.) kendilerinden biri olan Hud(as)'u peygamber olarak gönderdi. Hud, onlara, puta tapmayı yasaklayıp Allah (c.c.)'a ibadet etmeye çağırdı. Yaptıkları kötülükleri ve vahşeti terk etmeleri, insanlara merhamet etmeleri, onlara eziyet etmemeleri, yollara yanlış işaretler koymamaları, yolcuların yollarını şaşırtıp onlara gülmemeleri, onlarla alay etmemeleri ve onların mallarını korumaları ve onları öldürmemeleri yolunda tavsiyelerde bulundu.

Hz. Hud kavmine gelerek şöyle dedi: "Ey Kavmim, ben sizin için gönderilmiş, emin bir peygamberim. Allah'tan korkunuz ve O'na itaat ediniz. Ben bu işi bir menfaat ve ücret karşılığı yapmıyorum. Benim mükafatımı Allah (c.c.) verir."

Kavmi: "Bizden ne istiyorsun ey Hud?" dediler.

Hud (a.s.): "Ey kavmim! Yalnızca Allah'a ibadet ediniz. O'nun dışında ilahlar edinmeyiniz. Hiç Allah'tan korkmuyor musunuz?" dedi.

Onlar: "Babalarımızın ibadet ettiklerinden yüz çevirip de yalnız Allah'a ibadet etmemizi mi istiyorsun?" dediler.

Hud (a.s.): "Ey Kavmim, muhakkak ki, sizi Allah (c.c.) yarattı. Nuh'un kavmini yok ettikten sonra bu yeryüzünü size verdi. Sizi en kuvvetli bir kavim yaptı. Şu bildiğiniz her şeyi verdi. Davarlar, evlatlar, bahçeler ve çeşmeler verdi," dedi.

Onlar: "Ey Hud, sen bizden biri değil misin? O halde Allah niçin seni bize peygamber olarak seçsin ki?" dediler.

Hud: "Sizi doğru yola ulaştırmak, size doğruyu öğretmek, yaptığınız

kötü işlerden sizi vazgeçirmek, insanlara zulmetmemenizi, onları dövmemenizi, yollara insanları şaşırtmak için yanlış işaretler koymamanızı, onlarla alay edip gülmemenizi sağlamak için, Allah size, sizden birini gönderdi. Niçin buna hayret ediyorsunuz?" dedi.

Kavmi ona inanmayarak şöyle dediler: "Biz senin sapıttığını görüyoruz. Senin kesinlikle yalan söylediğini zannediyoruz."

Hud; "Ben sapıtmadım," dedi, " Ben alemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir peygamberim. Rabbimin emirlerini size ulaştırıyorum. Ben sizin için inanabileceğiniz bir nasihatçiyim, "dedi.

Kavmi ona; "Ey Hud, bize bir delil getirmedin. Biz senin bu sözlerinle ilahlarımızı terk etmeyiz. Biz sana da iman etmiyoruz. Biz öyle tahmin ediyoruz ki, tanrılarımızdan bazıları sana zarar verdi de onun için sen onlara karşı geliyorsun. Bizim onlara tapınmayı terk etmemizi ve kendi ilahına ibadet etmemizi istiyorsun," dediler.

"Allah'a şehadet ederim ki, ben doğruyum, "dedi Hud. "Sizin ilahlarınızın ne bir fayda, ne de bir zarar vermeye gücü yeter. Ben onlardan uzağım. Çünkü onlar ilah değil, yalnızca taşlardır. Ben Rabbimin size kızmasından, size azap etmesinden ve sizi yok etmesinden korkarak size nasihat ediyorum. Başka bir gayem yoktur."

"Ey Hud, bizi yok olmakla ve azapla mı tehdit ediyorsun? Kim bizi yok etmeye güç yetirebilir? Biz güçlü bir kavimiz. Bizi yok etmeye kimsenin gücü yetmez," dediler.

Hz. Hud kafir kavminin kesinlikle iman etmeyeceklerini anladı. Çünkü onların kalpleri mühürlenmişti. İçinde bulundukları bu nimetler onlara Rablerini unutturmuştu. Kendilerinin Allah'tan da kuvvetli olduğunu kendilerini hiçbir kuvvetin yenemeyeceğini sanıyorlardı. Hz. Hud Allah'a kavmine karşı kendisine yardımcı olması için dua etti. Çünkü onlar sapıtmış ve inkar etmişlerdi.

Bu nedenle Allah, Hz. Hud'un kavminin yağmurunu kesti. Uzun bir zaman geçtiği halde bir damla yağmur düşmedi. Bitkiler kurudu ve canlılığını yitirdi. Hayvanlar ve koyunlar yiyecek ot bulamadılar. Zayıfladılar. Bir deri bir kemik kaldılar.

Kavmi yağmur yağmadığı için çok telaşlandılar. Çünkü kuyularda ve çeşmelerde kalan su ancak içmelerine yetiyordu. Toprağı, ağaçları, bitkileri ve hayvanları sulamak için bir damla su bulamıyorlardı.

İlahlarına gittiler. Onlara övgülerde bulunarak, bu kuraklığın ardından kendilerine yağmur göndermelerini istediler.

Hz. Hud onlara: "Ey kavmim, iman ediniz. Allah size hemen yağmur göndersin. Sizi içinde bulunduğunuz bu sıkıntıdan kurtarsın, "dedi.

Onlar: "Biz ilahlarımızdan istedik. Çok yakında bize yağmur gönderecek. Git başımızdan. Şayet sözünü ettiğin gibi bir ilahın varsa, dilediğini yapsın?" dediler.

Bir gün gökyüzünde, kendilerine doğru gelen kapkara bir bulut gördüler. Sevinerek ve oynayarak şöyle dediler: "Görüyor musunuz, simsiyah bir yağmur bulutu? İlahlarımız dualarımızı kabul etti. Bize her tarafı su ile dolduracak büyük bir bulut gönderdiler. Bahçeler ve otlaklar su dolacak. Toprağı sulayacak, bitkileri bitirecek, ortalığı suya boğacak bir yağmur gelecek."

Hatta halkın bir kısmı ekin ekmek için toprağı sürmeye bile başladı.

Diğer bir kısmı da Hud'a gelerek: "Bize yağmur göndermesi için dua etmemizi istediğin Rabbin nerede ey Hud? Senin ilahın daha hiçbir şey yapmadan şu gördüğün yağmur bulutunu bizim ilahımız gönderdi," dediler.

Üçüncü bir grup ise putların önünde oynuyor, şarkılar söylüyor, el çırparak bağrışıyorlardı.

Onlar böyle sevinç içindeyken şiddetli bir fırtına esti. Ağaçları kökünden söküyor, surları yıkıyor, kapları tencereleri birbirine karıştırıyor, kum ve çakılları havada uçuşturuyor, bunları kafirlerin yüzlerine vurarak gözlerini kör ediyordu. Derileri kurutan, elleri, ayakları, kulakları ve burunları donduran çok soğuk bir rüzgar esiyordu.

Kafirler bağrışıyorlardı. Yüzlerinin rengi değişmişti. Fakat, rüzgar onlara acımıyordu.

Fırtına tüm şiddeti ve gücüyle yedi gece ve sekiz gün devam etti. Her şey yok oldu. İnsanlar ve hayvanlar öldüler. Tüm bitkiler ve meyveler helak oldu. İmar edilmiş topraklar bozuldu.

Allah (c.c.) parçalanmış kafir cesetleri ve köklerinden sökülerek, devrilmiş ağaçların yapraklarından başka hiçbir şey bırakmamıştı.

Her şey yok olmuştu. Yüksekçe yapılmış evlerin dışında bir şey kalmamıştı. O evler de sanki o halleriyle şöyle diyorlardı: "İşte gördüğünüz bu evlerde Ad Kavmi yaşardı. Onlar öylesine güçlüydüler ki, benzeri olmayan sütunlar şehri İrem'i bile onlar imar etmişti.

Azgın bir fırtına ile her şey yok olup gitti. Allah onların üzerine yedi gece, sekiz gün bela yağdırdı. Onların hallerini bir görseydin, içleri boz hurma kütükleri gibiydiler. Görüyor musun, onlardan geriye ne kaldı?

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İnsan dünyaya ahireti ve Allah (c.c.)'ın rızasını kazanmak için gönderilmiştir. İnsanoğlu daima; zenginlik ya da fakirlikle; sağlık ya da hastalıkla imtihan edilip denenir. Şayet zengin, zenginliğini kendinden bilirse, Allah'a isyana başlar, hevanın arzu ettiği şekilde yaşamaya, insanlara karşı böbürlenmeye başlar.

2. İnsan kötülüğü yapa yapa, iyilik yapamaz hale gelir. Günahlar gafleti, gaflet kasveti, kasvet Allah'tan uzaklığı, Allah'tan uzaklık ise cehennemi doğurur. Fıtrat bozulunca davetin, tebliğin ve nasihatin faydası olmaz. Zira insanın fıtratı bozulduğunda kalbi mühürlenir ve ne peygamberin ne de varislerinin davetini dinler.

3.İnsan sahip olduğu mal ve mülkün yok olmayacağını sanmasın. Sahip olduğu servet kendisini dünyada da ahirette de Allah'ın azabından kurtaramaz.

4. İnsanlar ölçüyü kaybedince hakka uyacağı yerde şeytana, akla uyacağı yerde de nefse uyar. Hakkı, batılla karıştırınca hak adına gelen kimseleri de reddeder. Bize düşen bunlardan ibret almaktır. Kişi zenginleştikçe servete kul olmamalı, serveti kendine veren Allah'a kul olmalıdır. Yoksa değer verdiğimiz şeyler dünyada da ahirette de Allah (c.c.)'ın azabından koruyamaz.

5. İşte putçuluğun ve putçuların sonu. İşte Allah'ın yücelttiklerini hakir görenlerin, tahkir ettiğini de ta'zim edenlerin acı sonu. İbret alalım da şu putlardan ve putçulardan kurtulalım.

6.Peygamberler insanları, insanlara ve diğer dünyevi şeylere kul ve köle olmaktan kurtarıp, Allah'a kul olmaya çağıran yüce şahsiyetlerdir.

Bütün insanları topyekün karşılarına almak Allah'a dayanmanın ifadesidir. İman kalbe tam yerleşince Allah'a kulluk tam olarak gerçekleşir, insanlarda ıslah duygusu kabarır. Islahcı ve davetçilerin Allah'a dayanması, kimseden korkmaması ve bu üstün sıfatlarla donanması gerekir.

7.Helakların sebebi günahlardır. Günahlar ise sosyal yapıya, akla ve bedene zararlı olduğu için haramdır. Kim, zaman geçirmeden tövbe ederse zarar, yarara döner, helak sebebi de ortadan kalkmış olur.

40. DERS

TEFSİR

Münafıklar, İnkarcıların Dostlarıdırlar

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا
يَقُولُونَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ
اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ اَحَدًا اَبَدًا ۙ وَاِنْ
قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾ لَئِنْ
اُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ ۚ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ ۚ
وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَ ۖ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٢﴾ لَاَنْتُمْ
اَشَدُّ رَهْبَةً فِى صُدُورِهِمْ مِنَ اللّٰهِ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ
﴿١٣﴾ لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا اِلَّا فِى قُرًى مُحَصَّنَةٍ اَوْ مِنْ
وَرَآءِ جُدُرٍ ؕ بَاْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ ؕ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا
وَقُلُوبُهُمْ شَتّٰى ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۚ ﴿١٤﴾ كَمَثَلِ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ
اَلِيمٌ ۚ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ اكْفُرْ ۚ فَلَمَّا

كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيٓءٌ مِّنكَ إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦﴾
فَكَانَ عَٰقِبَتَهُمَآ أَنَّهُمَا فِي ٱلنَّارِ خَٰلِدَيْنِ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُا
ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٧﴾

Bir önceki derste tabaka tabaka müminlerin güzelliklerine işaret buyurulduktan sonra münafıkların hallerine dikkat nazarlarını çekmek için buyuruluyor ki:

11. *Münafıkların, kitap ehlinden inkar eden dostlarına "Eğer siz yurdunuzdan çıkarılırsanız, mutlaka biz de sizinle beraber çıkarız, sizin aleyhinizde kimseye asla uymayız. Eğer savaşa tutuşursanız, mutlaka yardım ederiz." dediklerini görmedin mi? Allah, onların yalancı olduklarına şahitlik eder.*

O münafıklar, Kitab ehlinden o kâfir olan kardeşlerine, küfürde ve nankörlükte kardeşlikleri veya sıkı fıkı konuştukları dostları olan o kâfirlere diyorlardı ki: "Vallahi siz çıkarılırsanız mutlak ve muhakkak biz de beraberinizde çıkarız yani biz de yurtlarımızı ve mallarımızı bırakır sizinle beraber gideriz ve sizin hakkınızda ebediyyen kimseyi dinlemeyiz." Yani sizi çıkartmamak için her türlü itaatsizliği, isyanı göze alırız. Şayet sizin çıkmanıza mani olamazsak herhalde biz de beraber çıkarız. Ve şayet sizinle savaş edilecek olursa vallahi size mutlak ve muhakkak yardım ederiz. Savaşta düşmanlarınıza karşı sizden taraf oluruz, sizinle beraber biz de onlarla çarpışırız diye yemin ederek söz veriyorlardı. Hâlbuki Allah şehadet ediyor ki onlar muhakkak yalancıdırlar, o münafıklar kesinlikle yalan söylüyorlar.

12. *Andolsun eğer onlar (yurtlarından) çıkarılırsalar, onlarla beraber çıkmazlar; savaşa tutuşmuş olsalar, onlara yardım etmezler; yardım etseler bile arkalarını dönüp kaçarlar, sonra kendilerine de yardım edilmez.*

Yani yemin olsun ki o dostları çıkarılırlarsa beraberlerinde münafıklar çıkmayacaklardır. Evvela "Eğer siz çıkarılırsanız biz de sizinle beraber çıkarız." demeleri bile yalandır. Sonra yine yemin olsun ki, onlarla savaşılsa onlara yardım da etmeyeceklerdir. "Eğer sizinle savaşılırsa mutlaka size yardım ederiz." demeleri de yalandır. Hakikaten de böyle oldu. Ne onlarla beraber çıktılar, ne de savaştılar. Allah Teâlâ'nın şehadeti vechiyle yalancı oldukları ortaya çıkmış oldu. Ve faraza yardım ederlerse, muhakkak arkalarına döneceklerdir. Müminlerin karşısında dayanamayacaklar-

dır. Sonra o dönen münafıklara veya yardım etmek istedikleri Yahudilere, hiçbir taraftan yardım olunmayacaktır. Helakten ve Allah'ın azabından kurtulmayacaklardır.

13. ***Onların kalblerinde sizin korkunuz, Allah'ın korkusundan fazladır. Bunun sebebi ise; çünkü onlar anlamayan bir topluluktur.***

Herhalde onların yüreklerinde, Allah'tan fazla sizin korkunuz vardır. Onlar, gizli ve açıkta olanı bilen, her şeyi gören ve azabı şiddetli olan Allah Teâlâ'dan sakınmıyorlar, azabından korkmuyorlar ve gizli gizli münafıklık ediyorlar. Kimseye itaat etmeyiz deyip sizden çekiniyorlar ve size karşı Müslümanlık iddiasında bulunuyorlar. Bu, yani Allah'tan ziyade sizden korkmaları,onların anlamayan bir topluluk olmalarından, Allah'ın büyüklüğünü ilim ve kudretinin genişliğini bilmemelerindendir.

14. ***Onlar toplu olarak sizinle (karşı karşıya gelip) savaşamazlar. Ancak, müstahkem şehirlerde yahut duvarların ardından (sizinle savaşmak isterler). Kendi aralarındaki çekişmeleri şiddetlidir. Sen onları toplu sanırsın, oysa onların kalbleri dağınıktır. Böyledir, çünkü onlar aklını kullanmayan bir topluluktur.***

Onlar toplu olarak, yani münafıklar ve o kâfirler, hepsi birlikte toplanarak sizinle çarpışamazlar. Ancak sağlam mevkilerde, kale ve siper gibi icabında sığınmak için sağlam yapılmış sığınaklı köyler ve kentlerde yahut duvarlar arkasında; surlar, hisarlar ve siperler içinde saklanarak savaşırlar. O halde savaş olunca onlardan korkmamak, onları oralardan çıkarmak veya içlerinde yakalamak için ***"Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet hazırlayın..."*** (Enfâl, 60) emri gereğince kuvvet, alet ve vasıta hazırlamak, bununla beraber sûrenin başında zikredildiği gibi, o alet ve vasıtalara güvenmeyip yalnız Allah'a kalbi bağlamak gerekir.

Beisleri aralarında şiddetlidir. *Be's* güç, kuvvet, hızlı savaş, sıkıntı ve azab gibi bir kaç mânâya gelir.

15. ***(Bu Yahudilerin durumu) kendilerinden önce geçen ve yaptıklarının dünyadaki cezasını tatmış olan, ahirette de kendileri için acı bir azab bulunan kimselerin (Bedir'de cezalarını bulan putperestlerin) durumu gibidir.***

Resulullah (sav) Medine'ye hicret ettiği zaman Yahudilerle bir yurttaşlık antlaşması yapmıştı. Bedir'den galibiyetle döndüğü zaman kıskançlık ettiler. İlk defa Beni Kaynuka Yahudileri kıskançlık gösterip antlaşmalarını bozdular. Resûlullah (sav) onların bu kıskançlıklarını işittiği zaman kendilerini Beni Kaynuka çarşısına topladı ve: ***"Kureyş'in başına gelenlerden sakının, İslâm'a girin. Çünkü benim Allah Teâlâ tarafından gönderil-***

miş bir Peygamber olduğumu anladınız." dedi. Bunun üzerine, "Ya Muhammed! Harb etmesini bilmeyen bir kavimle karşılaştın da onlardan bir fırsat yakaladın. Sakın buna aldanma!" dediler. Peygamberle aralarındaki antlaşmayı ilk defa bozan bu Yahudiler oldular.

Bir gün Müslüman bir kadın, Beni Kaynuka çarşısına gitmiş, zinet eşyalarından bir şey için bir kuyumcunun yanında oturmuştu. Bu sırada onlardan bir adam kadının yanına gelerek (habersizce) fistanını arkasından sırtına kadar kesmişti. Kadın farkına varmadan aniden kalkınca avret mahalli açılıvermiş bundan dolayı da üzerine gülmüşlerdi. Bunun üzerine Müslümanlardan birisi de o adamı vurup öldürmüştü. Olayı öğrenen Beni Kaynuka Yahudileri hemen Resulullah'la yapmış oldukları antlaşmayı bozduklarını ilân edip kalelerine girdiler ve siperlere çöktüler.

Resûlullah (sav) de bunlarla savaşmak için hareket edip on beş gün muhasara altında tuttu. Nihayet Peygamber'in hükmüne teslim olarak kaleden indiler. Kolları arkalarına bağlandı, zira öldürüleceklerdi. Bunlar Hazrec kabilesinin müttefikleri idiler. Abdullah b. Übeyy b. Selül kalkıp onların hakkında Hz. Peygamber'le konuştu. Resûlullah (sav) hiç cevap vermedi. Abdullah elini Peygamber'in yakasına koydu. Bundan dolayı Peygamber'in yüzünde kızgınlık alâmeti belirdi. Abdullah'a "Bırak!" dedi. O da, "Üç yüz silahlı, dört yüz silahsız dostumu bana bağışlayıncaya kadar bırakmam. Bunlar, Benî Ahmer ve Esved'e karşı müdafaada bulundular. Vallahi bir karışıklık olmasından korkarım." dedi. Bunun üzerine Resulullah da, "Haydi senin olsunlar, Allah onlara lanet etti, oradan çıkartın ve sürün." dedi. Abdullah da beraberce lanet etti. Böylece yurtlarından çıkarıldılar, malları Müslümanlara ganimet olarak kaldı. Ancak arazileri yoktu, çünkü kuyumcu idiler. Ensâr'dan Übâde b. Samit onları çıkarıp Zebbâ'ya kadar götürdü. Sonra oradan Şam tarafına, Ezriat'a kadar gittiler. Orada da çok kalmadan tarih sahnesinden silindiler. "İşte Beni Nadir'den az önce geçenler ve yaptıklarının vebâlini tadanlar, Bedir'den sonra bu topluluktur. Bunlar hicretin yirminci ayında Şevvâl içerisinde sürülmüşlerdi. Beni Nadir olayı da hicretin dördüncü senesi Rebiu'l-evvel ayında olmuştu. Bu, Yahudilerin hali idi. Münafıkların durumu da şöyle temsil ediliyor.

16. ***(Yahudileri kandıran münafıkların durumu da) tıpkı şeytanın durumuna benzer ki insana "İnkâr et." dedi, (insan) inkâr edince de: "Ben senden uzağım, ben âlemlerin Rabb'i Allah'tan korkarım!" dedi.***

Şeytan bir âmir durumunda onu küfre teşvik etmişti o insan küfredince de, şeytan çekilivermişti, "Ben senden beriyim." demişti. Yani senin bulaştığına bulaşmam, sorumluluğuna iştirak etmem. Çünkü ben âlemle-

rin Rabbi olan Allah'tan korkarım. Küfür et diye emir verirken korkmamıştı da, aldatıp belâya soktuktan sonra azabı hatırlayarak korkacağı tutmuş, "Ben karışmam ne halt edersen et" diyerek savuşuvermişti ki bu da bir şeytanlıktı.

Münafıklar da böyle yapmışlardı ve böyle yapmaktadırlar. Ebu Hayyân der ki: "Şeytanın ben Allah'tan korkarım demesi, bir riyâ idi. Zira bu korku, onu insanları fenalığa sevk etmekden alıkoymuyordu." Müfessirlerin çoğu, buradaki şeytan ve insandan maksadın, şeytan ve insan cinsi olduğu görüşündedirler. Buna göre uzaklaşma, kıyamet günü olacak demektir.

17- *Sonra ikisinin de akibeti ebediyen ateşte kalmaları oldu ve işte zalimlerin cezası budur.*

Sonra her ikisinin de ebedi olarak ateşte kalmaları kendilerinin akıbetleri oldu. Çünkü birisi âmir tavrıyla küfre teşvik etmiş, diğeri de tutup yapmıştı. Demek ki âmirin Allah'a karşı isyan emri yapıldıktan sonra kendisine emredileni de sorumluluktan kurtaramaz. Eğer bu isyan küfür ise, cezası ebedi olarak cehennemde kalmaktır. Cehennem ateşinde ebedî kalmak yalnız o ikisine mahsus değil bütün zalimlerin cezasıdır. Zulmü iyi veya mubah gören gerek âmir, gerek memur bütün haksızların cezası, sonsuza kadar cehennemde kalmaktır. Çünkü zulmü helal saymak küfürdür.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Küfürde kardeş olan Münafıklar ve Yahudiler arasında Allah Resulü devrinde bir dostluk ve yardımlaşma olduğu gibi günümüzde de Siyonist Yahudilerle, Mason localarının emrinde olan münafık siyasetçi, iş adamı, bürokrat, gazeteci, paşa, akademisyen vb. topluma yön veren şahıslar arasında derin bir işbirliği vardır.

2. Münafıklar ve Yahudiler dar zamanda birbirini yalnız bırakma ve yardım sözünden cayma konusunda şeytana benzerler. Nitekim kendilerine otuz-kırk yıl hizmet eden diktatörleri en ufak bir halk ayaklanmasında yalnız bırakırlar. Aslanın önüne atar gibi halkın önüne atıp parçalatırlar. Münafık ve Yahudilerin akıbeti de şeytanın akıbetine benzer. Her ikisi de cehenneme kütük olacaklardır.

3. Yahudiler, Müslümanlardan çok fazla korkmaktadırlar. Bunun sebebi Allah Teâlâ'nın onların kalplerine korku salmış olmasından dolayıdır.

40. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Adaletli devlet başkanının fazileti

« إنَّ المُقسطينَ عِنْدَ اللّهِ عَلى مَنابِرَ مِنْ نورٍ
: الَّذينَ يعْدِلُونَ في حُكْمِهِمْ وأَهليهِمْ وما وُلُّوا »

Abdullah b. Amr b. el As (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Adalet sahipleri Allah katında nurdan minberler üzerindedirler. Onlar hükümlerinde, aileleri içinde ve görevlerinde adaleti gözetirler." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Dünya hayatının temelini adalet oluşturur. Adaletin olmadığı yerde ne insanlık olur, ne de hakkaniyet. İnsanlar için böylesi toplumlarda yaşamak, hergün ölmek demektir. Bir ülkeyi yaşanabilir kılmak, o ülkenin adalet yapısı ile yakından ilişkilidir.Bu yüzden adalet, ahlak ve fazilet sahiplerinde kendini gösterir.Adalet duygusu olmayan insanların ahlaklarından şüphe edilir. Ancak, ahlak sahibi olanlar, adaletli kişiler olabilirler. Kişinin adaletsizliğinin altında ahlak eksikliğini aramak lazımdır. Adalet duygusunu taşımak ve bunu her şartta ortaya koymak kolay değildir. İnsanın kendi çevresine olan düşkünlüğü, bu duygunun azalmasına sebep olur. Çevresinin yanlışlarına göz yummak toplumsal bir karakter haline geldigi için insan, çevresinin yanlışlıklarını çoğu zaman görmezden gelir. Bu düşkünlüğün artışı, insanda adil olma duygusunu zedeler.Ailesi, akra-

1) Müslim

baları, hemşehrisi, köylüsü gibi yakınlarına ait kusurları görmeyip uzağındaki insanların emsal kusurlarını yargılama, adalet duygusunun yok olmasına işarettir.

2. Bu şart ve yetişme tarzlarına rağmen adalet duydusunu yitirmemek, yüksek ahlaklı insanlara özgüdür. Bu yüzden onlar, Yüce Allah tarafından nurdan minberler üzerinde ağırlanırlar. Çünkü onlar, ailevi işlerde, aldıkları görevlerinde ve her konumda adaletle karar verirler. Ve onlar bu yüksek ahlakları karşılığında nurdan minberlerde oturmayı hak ederler.

«خِيَارُ أَئِمَّتِكُمُ الَّذِينَ تُحِبُّونَهُم وَيُحِبُّونَكُم ، وَتُصَلُّونَ عَلَيْهِم وَيُصَلُّونَ عَلَيْكُمْ ، وَشِرَارُ أَئِمَّتِكُم الَّذِينَ تُبْغِضُونَهُم وَيُبْغِضُونَكُمْ ، وَتَلْعَنُونَهُمْ وَيَلعَنُونَكُم » قال : قُلْنا يا رسُول اللّه ، أَفَلا نُنابِذُهُمْ ؟ قالَ : « لا ، ما أَقَامُوا فِيكُمُ الصَّلاةَ ، لا ، ما أَقَامُوا فيكُمُ الصَلاة »

Avf b. Mâlik (sav)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Devlet başkanlarınızın en hayırlıları kendilerini sevdiğiniz, kendilerinin de sizi sevdiği ve kendileri için dua ettiğiniz, kendilerinin de sizin için dua ettiği kişilerdir. Devlet başkanlarınızın en kötüleri de kendilerinden nefret ettiğiniz, kendilerinin de sizden nefret ettiği ve kendilerine lanet ettiğiniz, kendilerinin de size lanet ettiği kişilerdir."

"Ya Rasulellah! Onlara karşı tavır koyalım mı?" dedik.

"Hayır. Sizinle birlikte namaz kıldıkları sürece hayır. Sizinle birlikte namaz kıldıkları sürece hayır." buyurdu." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yöneticilerin en hayırlıları, maiyeti altındakiler tarafından sevilen ve kendilerine dua edilenlerdir. Onlar, yönettiklerini severler ve onlara dua ederler. En kötüleri de sevilmedikleri halde o makamda durmaya devam edenler, yönettiklerini sevemeyenlerdir.

2. Ancak şartlar, o yöneticilerin kalmasını gerektiriyor ise, yönetilenlerin de ona itaat etmeleri gerekir. Sevmiyoruz diye yöneticimize karşı gelemeyiz. Bizim sevmemiş olmamız da onun gerçekten hayırsız olduğunu göstermez.

2) Müslim

«أَهْلُ الجَنَّة ثَلاثَةٌ : ذُو سُلْطان مُقْسطٌ مُوَفَّقٌ ، ورَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقٌ القَلْبِ لِكُلِّ ذِى قُرْبَى وَمُسْلِمٍ ، وعَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيالٍ » رواهُ

Iyâd b. Himâr (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Cennet ehli üç sınıftır: Adaletli ve başarılı devlet reisi, yakınlarına ve Müslümanlara karşı merhametli ve yufka yürekli kişi, çoluk çocuk sahibi olduğu hâlde kimseden bir şey istemeyen ve harama bulaşmayan kişi." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Adaletle hükmeden, adaletten ayrılmayan,yakınlarına ve Müslümanlara karşı merhametli olan yufka yürekli yöneticiler cennet ehlidirler. Geçindirmekle mükellef olduğu çocukları olduğu halde, onların nafakaları için başkasına el açmayan ya da hırsızlık yapmayan ve harama bulaşmayanlar cennet ehlidirler.

2. Demek ki, yöneticilerin cennet ehli olabilmeleri için her şeyden önce adalet sahibi olmaları gerekir.

3) Müslim

40. DERS

DAVET FIKHI

Hareket Olarak Yeterlilik

İster yönetici kadro olsun ve isterse fertler açısından olsun dava, her şeyden önce teşkilat, yeterlilik ve kapasiteye sahip olmalıdır. Lider kadro ise herkesten daha evvel bu özelliklere sahip olmalıdır. Bir dava her açıdan yeterliliğe ve kapasiteye nasıl ulaşır? Yine bir davetçi ne şekilde her yönüyle yeterli ve kapasiteli bir eleman olabilir? Bunları da şöylece sıralayabiliriz:

Birincisi

Doğru bir şekilde hedefler ve hedeflere gidilecek vasıtalar bilinmelidir. Hedefte ve vasıtalardaki belirsizlikler birtakım sapmalara yol açar.

Örneğin; hedefin, her şeyi değiştirmek olması gerekirken bazı yönlerin düzeltilmesi şeklinde hedeften sapılması veya hedefin, problemleri incelemek suretiyle onların değerlendirilmesi, hüküm ve değerlerinin bilinmesi şeklinde sınırlı kalması da pek çok noksanlıklara yol açacaktır. Onun için de baştan hedefler ve vasıtalar net olarak belli edilmelidir. Vasıtalar kullanılmalı, ara hedefler oluşturulmalı fakat kesinlikle ana hedeften sapılmamalıdır.

İkincisi

Teşkilat çalışmalarında vazifelerin açıkça bilinmemesi, hakların ve görevlerin bilinmemesine sebep olacaktır. Fertler birbirlerinin haklarına ve yetkilerine tecavüz edecektir. Onun için her görevin sınırları ile kime ait olduğu net olarak bildirilmelidir. Bu bilmenin teorik olması da yetmez, pratikte de uygulanmalıdır. Bütün işlerde sınır ve sorumlular bilinmediğinde teşkilatta karışıklıklara sebep olacağından, verimli bir çalışma da olamaz.

Üçüncüsü

Bir davanın ve davetçinin kendi arkadaşlarını ve düşmanlarını çok iyi bilmesi de onun teşkilatçılık kapasitesindendir. Hatalardan en büyüğü ve en tehlikelisi de çalışma arkadaşlarını ve davaya düşman unsurların net olarak bilinmemesidir. Bu gibi hatalar, hem davaya hem de davetçiye çok büyük zararlar vermektedir.

İslami hareket şu anda düşmanlarının oldukça çok olduğu bir zamanda yaşamaktadır ki, hepsinin fikir, tavır ve konumlarını bilmek gerekmektedir. O zaman hedefler ve tebliğ durumu daha net belli olabilir.

Dördüncüsü

Davayı dünyanın her tarafında bütün kitlelere sunan bir teşkilat ve davetçi, o bölgeleri ve oradaki insanların tabiatlarını araştırarak iyice öğrenmelidir. Yine oralara gönderilecek davetçilerin özelliklerine göre güzel bir seçim yapılmalıdır.

Bölgelerdeki fikirler, gelişmeler, olaylar ve çeşitli problemler iyi tanınmalıdır. Her türlü şart ve durumdan nasıl istifade edilebileceği de önceden bilinmiş olmalıdır. Evet, genel esaslar birdir. Üslupları vardır. Teşkilattaki davetçiler de bunları bilerek hareket etmelidir. Gerçek bir davetçi nasıl başlayacağını, nereden başlayacağını ve neticenin nereye varacağını bilendir. Asrımızda pek çok farklı fikir ve görüşler, çeşitli adet ve gelenekler vardır. Bütün bunları her yönüyle bilip ona göre dava sunulmalıdır.

Beşincisi

Herhangi bir davanın kuşatıcı olabilmesi için ve davetçi de yeterli ve kapasiteli bir konuma gelebilmesi için toplumdan soyutlanmamış olması lazımdır. İnsanlar ile iç içe olmalı ve onların gerçekleri ile yaşamalıdır.

Siyasi çalışmalardan uzak durmamalıdır. "Siyaset lanetlenmiştir. Onu yapan da lanetlenmiştir" düşüncesi ile toplumların yönetimini kötü ellere asla teslim etmemelidir. (Siyaset derken kastettiğimiz devlet yönetimidir yoksa günümüzün çirkef politikası değildir.) İslam düşmanlarına fırsat vererek onları karar ve yönetici makamlarına getirtmemelidir.

Dünyanın belli bir yerine sıkışıp kalmadan her tarafla ilişkilerini sürdürmeli ve davetin dünyanın tamamına yayılmasını sağlamalıyız. Eğer çekinip, tenezzül etmeyerek toplumlardan uzak kalırsak İslam davası da belli bir alanda sınırlı kalır. Bölgesel ve milli anlayışların İslam'la hiçbir alakası yoktur.

Yine insanların ahlaki durumlarını bahane ederek ve İslami bilgileri-

ni az bularak onlardan asla uzak durmamalıdır. İnsanların hasta olduğunu düşünelim. Eğer doktor onlara bakmaktan kaçınırsa onlar sıhhat bulabilirler mi? O doktor da görevini yapmış sayılır mı? İnsanlardan yüz çevirme hastalığı öyle bir noktaya gelir ki, doktorun insanı iyileştirmesi şöyle dursun kendini öldürmeye kalkışır.

Davet herkesi kuşatmalıdır. İslam daveti bütün toplumları muhatap almalıdır. Hatta önce toplumun hasta unsurlarına gitmeli daha sonra da sağlam kısımlarına ulaşmalıdır. İslam'ın hidayetini bütün beşeriyete sunmalıdır.

Tamamen toplumlara yönelik olmalı ve hayrı beşeriyet için istemelidir.

Şurası da bir gerçektir ki inanç ve ameli yönden köklü bir değişiklik için davet önderlerinin ihlaslı ve çok samimi olmaları ile birlikte geniş bir malumat sahibi olmalarını da gerektirmektedir. Böyle yetişmiş bir lider kadro, topluma karışarak ve onları organize ederek beşeriyetin köklü değişimini sağlayabilirler. Bugün her şeyden daha çok böyle organizeli, yetişmiş, fikri, bedeni, ruhi ve ilmi yönlerin hiçbirini ihmal etmeyen kadrolara ihtiyaç vardır. Eğer çeşitli yerlerde eğitim birliği sağlayarak böyle kadrolar yetişirse, bunların samimiyetlerini birbirlerine ispat etmeleri ve kendi rüşdünü ispat etmiş, birçok imtihanlarda denenmiş bu kadroların bir araya gelmeleri ve aralarından hareket geleneği olan bir lider seçerek biat etmeleri de mümkün olacaktır. Bu özlenen birliğin tepeden inme gerçekleşmesi mümkün değildir. Zahiren gerçekleşse bile olgunlaşmamış kadrolardan meydana geldiği için kısa ömürlü olacaktır.

Bu konuda Rabbimiz şöyle buyuruyor:

"Muhakkak ki arza, salih kullarım varis olacaktır."

Allah bir söz verdiği zaman yerine getirmemesi muhal olduğuna göre demek ki biz o salih olma şartını yerine getirememişiz demektir.

Ayrıca *"Bizim uğrumuzda cihat edenlere biz yollarımızı göstéririz."* ayeti, Rabbimizin bize mutlaka kendi yolunu göstereceğini fakat bunun cihat etmek gibi bir ön şarta bağlı olduğunu bize apaçık anlatıyor.

Eğer bu şekilde hareket edilmezse o zaman da Cenabı Hakk onları götürüp yerlerine başkalarını getirir. Cenabı Hakk bu konuda şöyle buyuruyor:

"Eğer yüz çevirirseniz, Allah sizin yerinize başka bir kavmi getirir de, onlar sizin gibi olmazlar."

40. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. Salih (as) ve Semud Kavmi

Kur'an-ı Kerim'de kıssaların anlatımı içerisinde şu ifadeler dikkati çeker. *"Ey insanlar! Sabah akşam, onların yerleri üzerinden geçersiniz. Akletmez misiniz?"*(37/1) *"Ad ve Semud kavimlerini de yok ettik. Bunu oturdukları yerler göstermektedir."*(29/38)

Hz. Salih (as) ve Semud kavmi kıssası, Tevrat ve İncil'de yer almayan fakat Araplar arasında meşhur olmuş bir kıssadır. Arap tacirleri ve seyyahları, yapmış oldukları kervan yolculukları sırasında geçtikleri yollar üzerinde, eski kavimlerden arta kalan harabeleri görürler ve o helak olan kavimlere ait çeşitli rivayetleri işitirlerdi. *"İşte haksızlıkları yüzünden çökmüş evleri!"* (27/52) *"Sabah akşam, onların yerleri üzerinden geçersiniz."(37/1) "Bunu oturdukları yerler göstermektedir."* (29/38)

Semud kavmi: Cahiliye Araplarının geçtiği işlek bir ticaret yolu üzerinde olan, Arabistan yarımadasının batısında Medine ile Sina yarımadası arasında olduğu rivayet edilir. Kur'an-ı Kerim'de Semud kavminin oturduğu bu bölgenin ismi "Hıcr" olarak geçer. "Hıcr" aynı zamanda Kur'an'da bir sureye ad olarak verilmiştir. Semud halkı, çöllerle kaplı olan Arabistan yarımadası gibi bir coğrafyada, Allah'ın verdiği yeşillikler içinde cennet gibi bir beldede yaşıyorlardı. Kur'an bu hususu; Allah'ın Semud kavmine verdiği nimetler açısından şöyle beyan eder: *"Siz burada, bahçelerin, pınarların, içinde; ekinlerin, salkımları sarkmış hurmalıkların arasında güven içinde bırakılacak mısınız?"* (26/146148)

Yine Kur'an'da Semud kavminin özellikleri arasında, dağları oymak suretiyle yaptıkları evlerden şöyle bahsedilir .

"Onlar dağlardan emniyet içinde kalacakları evler edinirlerdi/yaparlardı."(15 / 82)

Allah'ın bunca zenginlik verdiği, Semud halkı zenginleştikçe giderek azgınlaşmış, zalimleşmişti. Aynı, kendilerinden önce yaşamış olan Ad kavmi gibi. Allah'ın bahşettiği nimetler, şükürlerini artıracağı yerde sapıklıklarını artırmıştı. Allah bu kavme, onların içinden bir kişi olan Hz. Salih (as.)'i Resul olarak gönderir.

"Semud kavmine kardeşleri Salih'i gönderdik. Hemen birbiriyle çekişen iki zümre oluverdiler." (27/45)

Vahy'i temsil eden Hz. Salih (as) , kavminden şunları ister: *"Artık Allah'tan sakının bana itaat edin. Yeryüzünü ıslah etmeyip, bozgunculuk yapan beyinsizlerin emrine itaat etmeyin."*(26/144)

Vahyin gelişiyle beraber çıkarları; putçuluğu teşvik eden bir yaşam tarzına dayalı olan, Kur'an'ın "ileri gelenler" diye nitelediği sermaye ve bunun emrindeki yönetici kesim ise işin ucunun kendilerine dokunacağını anlayınca, halkı Hz. Salih (as)'e karşı örgütlerler. Allah Kur'an-ı Kerim'de; Semud kavminin "ileri gelenleri" nin dokuz kişi olduğunu açıklar. *"O şehirde dokuz kişi vardı ki, bunlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyorlar, iyilik tarafına yanaşmıyorlardı."* (27/48)

Bu dokuz kişi toplumun ahlaki, sosyal ve ekonomik yapısını yönetimini ellerinde bulunduruyorlardı. Zenginlik ve halk adına söz söyleme ve onları diledikleri gibi yönetmek, yalnızca onların hakkıydı. Tarihin her kesitinde ve günümüzde de öyle değil midir? Böylece "ilerleri gelenler" yönetimindeki inkârcı grup Salih peygamberi kavmin gözünden düşürmek için başlarlar saldırı ve iftiralara. *"Sen şüphesiz büyülenmiş birisin; bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsin. Eğer doğru sözlülerden isen bir belge getir, dediler."*(26/153154) *"Aramızda bir beşere mi uyacağız? "* (54/24) *"Vahiy aramızda ona mı verildi? Hayır, o, yalancı ve şımarığın biridir, dediler."* (54/25)

Artık Salih (as)'i yıpratmak için ellerinden ne gelirse yapmaya onu taciz etmeye çalışırlar. Oysa peygamberlik gelmeden evvel onu çok iyi tanıyorlardı. Emin bir insandı. Dürüsttü. Aynı, kendinden önceki geçmiş ve kendinden sonra gelmiş diğer Resuller gibi... Hatta peygamber olduktan sonra bile bu hususu şöyle belirtiyorlardı: *"Ey Salih! Sen bundan önce aramızda kendisinden iyilik beklenen biriydin."* (11/62)

Semud kavminde tebliğ mücadelesi sürerken; Allah onlara verdiği nimetleri kısar. İşlerinin bozulması, kesat gitmesi karşısında buna bir sebep arayan inkârcılar faturayı Salih'e keserler. Böylece "ileri gelenler" aynı zamanda Salih'i de halkın gözünden iyice soğutmuş, bir taşla iki kuş

vurmuş oluyorlardı. Hz. Salih(as)'in uğursuz biri olduğunu iddia etmeye başladılar. Gerçekten bir uğursuzluk yani kısmetsizlik gelmişti üzerlerine. Artık eskisi gibi her şey yolunda gitmiyordu. Kazançları düşmüştü. Bunun Salih'i(a), putlarına karşı yaptığı hareketlerden olduğu kanısındaydılar. Oysa gerçek öyle değildi. Bu hususa Neml Suresi'nde şöyle değinilir:

"Şöyle dediler: 'Senin ve beraberindekiler yüzünden uğursuzluğa uğradık.' Salih: 'Size çöken uğursuzluk Allah katındandır. Hayır, siz imtihana çekilen bir kavimsiniz.'" (27/47)

Hz. Salih' (as)'in bu sözleri Semud'luları daha da kızdırıyor, düşman ediyordu. Salih(a) bu vesile ile onların imtihana alındıklarını belki iman ederler diye darlıkla denendiklerini anlatır. Fakat bu uyarılarının yine de faydası olmaz. Kavmi artık ondan olağanüstü şeyler, mucizeler istemeye başlamıştı. Mucizeler Allah'ın elinde olan şeylerdi. Peygamberlerin böyle bir yetkileri yoktu. *"Doğru sözlülerden isen bir delil getir, dediler."* (26/154) 0 da; "bekleyin, ben de sizin gibi bekleyenlerdenim" diyerek, onların bu isteğinin Allah'ın elinde olan bir şey olduğunu belirtti. Semud kavminin inkârcılarının amaçları mucize görmek değil, Resulü aciz bırakmak, onun Allah ile ilgisinin olmadığını göstermek, tuzağa düşürmekti. Nihayetinde Allah, onların bu tuzaklarına karşı peygamberini destekleyerek, müşriklerin istediği mucizeyi verdi.

"Salih: 'İşte delil bu devedir. Kuyudan su içmek hakkı belirli bir gün onun, belirli bir gün de sizindir; sakın ona bir kötülük yapmayın, yoksa sizi büyük bir günün azabı yakalar, dedi." (26/155-156) *"Allah'ın Resûlü onlara: "Allah'ın devesine ve onun su hakkına dokunmayın!" dedi." "Ama onlar, onu yalanladılar ve deveyi kestiler."* (91/1314)

Fakat 'ileri gelenler' in kurdukları bu tuzak geri tepince, deveyi keserek Salih peygamberin, kavmi nazarındaki itibarını gidermek ve gündemi değiştirmek istediler. Deveyi kesmeye kesmişlerdi, ama kesmekten pişman olmuşlardı. Artık işleri tamamen altüst olmuş, azab emareleri kavmi kuşatmıştı. Allah bunu şöyle beyan eder: *"Onlar ise deveyi kestiler; ama pişman da oldular."* (26/157) İş işten geçmişti bir kere, peygamber üç gün daha yaşayabileceklerini ondan sonra azabın kendilerini yakalayacağını bildirmişti. Zaten bunun alametlerini yaşamaya başlamışlardı bile...

Son pişmanlık içerisindeki Semud kavminin sersem halinden kurtulması için, Salih'in katledilmesi gerektiğine karar veren; kentin azgın dokuz kişisi olan "ileri gelenler" ona tuzak kurarlar. Bu hususu Allah şöyle beyan eder:

"O şehirde dokuz kişi vardı ki, bunlar yeryüzünde bozgunculuk ya-

pıyorlar, iyilik tarafına hiç yanaşmıyorlardı. Allah'a and içerek birbirlerine şöyle dediler: Gece ona ve ailesine baskın yapalım, sonra da velisine 'biz ailesinin yok edilişi sırasında orada değildik, inanın ki doğru söylüyoruz' diyelim. Onlar öyle bir tuzak kurdular. Biz de kendileri farkında olmadan, onların planlarını altüst ettik."(27/4850)

Salih (as)'in kıssasının anlatılma sebeplerinden bekli de biri budur. Yani kıssa ile beraber Hz. Muhammed, Mekke ileri gelenlerinin ölüm tuzağına karşı uyarılmaktaydı. Artık Salih'in (a) de yapacak bir şeyi kalmamıştı. *"Salih o zaman onlardan yüz çevirdi ve şöyle dedi: Ey kavmim! Andolsun ki ben size Rabbimin vahy'ettiklerini tebliğ ettim ve size öğüt verdim; fakat siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz."* (7/79) Allah'ın azabı gelmezden evvel İnananlarla beraber Allah, Salih'i (a) kâfirlerin tuzağından ve kurtardı. *"Buyruğumuz gelince, Salih'i ve beraberindeki inananları o günün rezilliğinden kurtardık."*(11/66) *"Haksızlık yapanları bir çığlık tuttu, oldukları yerde yüzüstü çöküverdiler."*(11/67)

Böylece doğru yola gelmemekte direnen, Semud kavminin inkârcıları da diğer; Nuh ve Ad kavimlerinin inkârcıları gibi azabı tattılar. *"Bunun üzerine Rableri günahları sebebiyle onlara büyük bir felâket gönderdi de hepsini helâk etti."* (91/14) *"Bunun üzerine onları o (gürültülü) sarsıntı yakaladı da yurtlarında diz üstü dona kaldılar."*(7/78)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Salih (as)'in kavmi Allah'ın sonsuz nimetler verdiği bir kavimdir. Buna mukabil Semud'lular geçmiş kavimlerde olduğu gibi, bu nimetlerin kendi çalışmalarının ürünü olduğunu, bu ürünleri de diledikleri gibi harcayacaklarını öne sürerek, Allah'ı ve Resulünü inkâr ederler. Hâlbuki Allah o nimetleri zenginlerin elinde gezen bir meta olarak vermemişti. 0 servet ve nimetlerde yoksulların da hakkı vardı. Zulüm ile o servetleri yığanlar pek tabii ki onlardan istiğna etmeyip diledikleri biçimde, yani zevk ve eğlencelerde harcayacaklardı. Günümüzde bunun en çarpıcı örnekleri görülmüyor mu? Tüyü bitmedik yetim hakkı olduğu herkesçe bilinen servetler, o yetimlere değil, bir gecelik harcamalara gitmiyor mu?

2. Zulüm düzenleri sayesinde edindikleri servetleri, dayanıklı olduğunu zannettikleri dağlara oydukları evlere yığıyorlardı. Oralarda ebedi yaşayacaklarcasına... İnkârcı biri olan Nuh'un oğlu da, dağın onu Allah'ın azabından kurtaracağını zannetmişti. Yine aynı inkâr psikolojisi ile olacak ki Semud kavmi de; sığınılabilecek en sağlam yer gördükleri için olsa gerek dağları oyup evler yapıyorlardı. Günümüzde ise bu inkarcı psikoloji-

nin aynı tavrı değişik bir şekilde ortaya koyduğunu görüyoruz. Milimetrik mühendislik ve yüksek teknoloji ürünü olarak yaptıkları gökdelenler ve binaların; depremlere, doğal afetlere karşı testlerini de yaparak doğaya hâkim oldukları imajını veriyorlar. Böylece zulümle kazandıklarını bu mekânlarda tüketerek bu dünyada ebedi kalacakmışcasına yaşıyorlar.

3. Kıssa içerisinde belirtilen çok önemli bir husus vardır. "0 şehirde dokuz kişi vardı ki, bunlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyorlar, iyilik tarafına hiç yanaşmıyorlardı." Kıssa anlatımı içerisinde Allah'ın "Mele" "ileri gelenler" olarak nitelediği zenginler ve yöneticilerden oluşan ve kavmi, inkâra azmettiren, Resule şiddetle karşı gelen, mucize devenin kesilmesini gerçekleştiren ve Salih(as)'i öldürmek üzere tuzak kuranlar sadece ve sadece "dokuz" kişidir. Gerçi Kur'an'da, Semud kavmi hakkında sayısal bir bilgi verilmiyor ama binlerce kişilik kavmi yöneten, çekip çeviren ve gelirlerine el koyanların adedinin "dokuz" kişi olduğu ibretle belirtiliyor. Bunu günümüz toplumlarında çok daha iyi görmüyor muyuz? Milyonların oluşturduğu bir ülkeyi, bir elin parmakları kadar zengin ve onların direktifi altındaki çok az sayıdaki yöneticiler idare ediyor. Bu bir avuç azınlığın çıkarları ile çatışanlar; hakkı da temsil etse mahkûm edilerek ezilmiyorlar mı? Toplumlar bu azgın bir avuç "ileri gelenler"in istediği şekilde yönlendirilmiyor mu?

41. DERS

TEFSİR

Takva ve Ahiret İçin Çalışma

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ
مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١٨﴾ وَلَا تَكُوْنُوْا
كَالَّذِيْنَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسٰىهُمْ اَنْفُسَهُمْ ۭ اُولٰۗىِٕكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ
﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِيْٓ اَصْحٰبُ النَّارِ وَاَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۭ اَصْحٰبُ
الْجَنَّةِ هُمُ الْفَاۗىِٕزُوْنَ ﴿٢٠﴾

18. *Ey inananlar! Allah'tan korkun ve kişi, yarın için ne (yapıp) gönderdiğine baksın. Allah'tan korkun; çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.*

Nadr oğulları Yahudileri ile münafıkların durumları, yaptıkları işler sebebiyle uğradıkları kötü akıbet dile getirildikten sonra söz iman edenlere getirilmekte ve yarın için ne hazırladıklarına bakmaları hatırlatılmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de müşrik, münafık ve ehli kitapla ilgili anlatılan bu tür hadiseler, öncelikle Müslümanların ibret almaları ve yarın için azık hazırlamaları için zikredilmiştir.

Kıyamet gününe "yarın" denilmesinin iki anlamı olduğu ifade edilmiştir. Birincisi, yarının dünden yakın olması itibariyle kıyamet yarın olacakmış gibi telakki edilerek çalışmaya teşvik etmek demektir. İkincisi de, Rahmân Sûresi'nde geçtiği üzere Allah katında zamanın, birisi teklif zamanı olan dünya devri, diğeri de ceza ve mükâfat zamanı olan ahiret dev-

ri olmak üzere iki günden ibaret olduğuna işarettir ki, buna göre bugün dünya, yarın ahiret demektir.

Bununla beraber âyet, insanın her gün korunmak için yarına faydalı olacak ne iş yaptığını düşünmesinin gerekli olduğunu da hatırlatmaktadır.

"Allah"tan korkun!" Bu cümle dış anlamı itibariyle öncekini te'kid etmek için tekrar edilmiş gibi görünmektedir. Fakat önceki Allah sevgisiyle emir ve vazifelerin yerine getirilmesi, bu ise Allah korkusuyla yasaklanan fenalıklardan sakınılması durumunu göstermesi itibarıyla farklılık arzetmektedir. Yani Allah'tan korkun da kötülük yapmayın ve korunmazlık etmeyin. Çünkü Allah, her ne yaparsanız haberdardır, yarın ona göre ceza veya mükâfat verecektir.

Ey Allah'a, Resulüne ve ahiret gününe inanıp iman şerefi ile müşerref olmuş bütün müminler! Hep Allah'tan korkun. Nifaktan, münafıklardan, küfürden, kâfirlerden, zulümden, zalimlerden ve şeytanın şeytanlığıyla o kötü akıbete düşmekten sakınıp Allah'ın korumasına sığının da, her işinizde O'nun emir ve nehyini tutarak azabından korunun. Her nefis yarın için, yani kıyamet günü için ne hazırlamış, Allah'a ne takdim etmiş olduğuna baksın. Hesap sorulmadan önce herkes nefsini muhasebeye çekip kendi hesabına bir baksın.

Dünya hırsı, sizi ahiret amelleri işlemekten alıkoymasın. Mal biriktirme sevgisi kalbinizi meşgul etmesin. Araçları amaç haline getirmeyin. Zira mal toplayıp biriktirme sevgisi bir kere kalbe girmeye yol bulursa, o artık Allah'a kulluk için bir vasıta olmaktan çıkar, temel gaye haline gelir. Böylesi bir adam değil nafile ibadetleri, farz olan ibadetleri bile terk eder. Allah korusun yarın ahirette hüsrana uğrayanlardan olur.

İlk Müslümanlar bütün mallarını, mülklerini ve memleketlerini terk ederek bütün bu dünyalıklara karşılık Allah davasını tercih ettiler. Mekke'den Medine'ye hicret ettiler. Allah Teâlâ da onlara hicretten sonra fetih ve zafer ihsan etti. Bu günün Müslüman'ı da eğer davasının muzaffer olmasını, ahirette yüzünün ak olmasını istiyorsa malından ve canından vazgeçebilmeli, Allah davasını yaymak için seferber olarak cihad ordularına katılıp İstanbullara kadar gelen Sahabe-i Kiram'ın bu din gayretlerini çok iyi anlamalıdır.

Muhacir kardeşlerine gönüllerini ve evlerini açan Ensar'ın bu tavrını asla hatırdan çıkarmamak gerekir. Onlar cömertlikte o kadar ileri gittiler ki Allah Teâlâ'nın övgüsüne layık oldular.

Ey kardeş! Eğer zamanını, gayretini, malını, düşünceni Allah yoluna

hasredebiliyorsan, bunu tereddüt etmeden yap. Zira sen karlı çıkarsın. *"Kendiniz için verdiğinizi Allah katında daha hayırlı ve mükafatca daha büyük bulacaksınız."* (Müzzemmil,20)

Ey kardeş! Eğer zamanını İslam'a davet için harcıyorsan, sana ne mutlu! Çünkü bu Allah Teâlâ'nın sana lütfettiği bir iyiliktir. Vakit, hayat demektir. Vazifeler ise vakitlere sığmayacak kadar çoktur.

Ey kardeş! Daima kalbini yokla ve onu riyadan arındır.

Ey kardeş! Dava arkadaşlarına karşı tevazu kanadını ger. Onlara yumuşak davran. Mütevazı ol. Bencillik ederek arkadaşlarının üzerinde, onları çiğneyerek sivrilme hastalığına kapılma. Senin elinle gerçekleşen her hayırlı teşebbüsün ilmin, yeteneklerin ye de şahsi kabiliyetlerin sayesinde değil de Allah Teâlâ'nın bir fazlı ve ikramı sayesinde olduğunu düşün. Zira azamet sahibi olan Yüce Allah'ın izni ve yardımı olmazsa hiçbir gücümüz ve yeteneğimiz olamaz.

Ey kardeş! Davamız açısından görevlerimizin ve sorumluluklarımızın idrakinde olmayı birbirimize tavsiye edelim. Öyle ki bu sorumluluk duygusu bizi rahat bir yaşantıdan, vurdumduymazlıktan ve uyuşuk bir hayattan uzaklaştırıp sürekli olarak bizi davamızla meşgul etsin.

Ey kardeş! Yolumuza bol miktarda azık çıkarmayı birbirimize tavsiye edelim. Azığın en hayırlısı takva azığıdır.

19. ***Allah'ı unutup da Allah'ın da kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın onlar, yoldan çıkan kimselerdir.***

Öyle kimseler gibi olmayın ki Allah'ı unutmuşlar, Allah'tan korkmaz, hukukunu tanımaz ve O'nun sonsuz korumasından yardım dilemez olmuşlardır da Allah da onlara kendilerini unuttumuştur. Sarhoş gibi ne yaptıklarını bilmezler. Beşer hukukunun kıymetini anlamaz, âdi şeylere tapar ve insanlığı zelil ederler. Ayrıca kendilerini kurtaracak hayır ve hesanâtı düşünmez, azabdan koruyacak işler yapmaz ve yarın için bir şey hazırlamaz olmuşlardır.

Onlar kıyamet günü öyle dehşetli trajedilere maruz kalırlar ki, kendilerinden geçerler. İşte onlar, fasıklardır. İtaatten çıkıp isyana dalmış, insanlık kıymeti kalmamış, fıskta tekâmül etmiş ve bozulmuş bir topluluktur. Müminler bunlara benzememelidir.

20. ***Cehennem ehli ile cennet ehli bir olmaz. Cennet ehli kurtularak isteklerine erişenlerdir.***

Cehennem ehli ile cennet ehli bir olmazlar. Yani Allah'ı bırakıp da günaha dalmış o fasıklar, cehennem ateşinde kalmayı hak etmişlerdir. Al-

lah'tan korkup korunanlar ise, cennete müstahaktırlar. Cehennemliklerle cennetlikler denk olmazlar. Fazilet ve üstünlüğün hangi tarafta olduğuna gelince, kurtulanlar ancak cennet ashabıdır. Tehlikeden kurtulmuş, büyük murada ermişlerdir. Müminler, böyle bir tehlikeden kurtulup o büyük murada ermek, o fazileti kazanmak için günahlardan korunarak ve azabdan sakınarak çalışmalıdırlar. Ayrıca her gün, yarına ne hazırladıklarına bakıp hesap etmeli ve Allah'ı unutup da kendilerine yazık ederek ateşte kalacak fasıklar ve zalimler gibi olmamalıdırlar.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1- Farzların eda edilmesi ve haramlardan kaçınılması konusunda Müslümanların, özellikle de davet ve tebliğ görevi yapan iddia sahibi mü'minlerin azami gayret göstermeleri lazımdır.

2- Allah Teâlâ takva emrini burada bir ayeti kerimede iki kere zikretmiştir. Bu, takvanın önemini vurgulamak içindir. Resulullah (sav) Efendimiz hayırlı ve iyi amellere teşvik ederken bu ayeti kerimeyi (Haşr,18) okurdu.

3- Bir takım insanlar ömürlerini Allah'tan başkası uğruna harcadıkları için Allah Teala "Allah'ı unutanlar gibi olmayın." buyurarak bizleri onlar gibi olmaktan sakındırmıştır. Allah Teâlâ'nın rızası için söylenmeyen sözde, Allah yolunda harcanmayan malda hayır yoktur. Allah yolunda kınayıcının kınamasından korkan kişide hayır yoktur.

41. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Ulul Emre / Lidere, yöneticiye, başkana/ itaat etme

« مَنْ خلَعَ يَداً منْ طَاعَةٍ لَقِى اللّه يوْم القيامَةِ ولاَ حُجَّةَ لَهُ ، وَمَنْ ماتَ وَلَـيْس في عُنُقِه بيْعَةٌ مَاتَ مِيتةً جَاهِلِيَّةً » رواه مسلم .

İbni Ömer (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Kim devlet reisine itaatsizlik ederse kıyamet günü Allah'ın huzuruna delilsiz olarak çıkar. Kim de biat etmemiş olarak ölürse cahiliye ölümü üzere ölür." (1)

Müslim'in diğer bir rivayetinde de şöyledir:

"Cemaatten ayrı olarak ölen kişi, cahiliye ölümü üzere ölür."

« اسْمَعُوا وأطيعوا ، وإنِ استُعْمِل علَيْكُمْ عبْدٌ حبشيٌّ ، كَأَنَّ رَأْسهُ زَبِيبَةٌ »

Enes (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Üzerinize başı kuru üzüm gibi olan Habeşli bir köle de getirilse dinleyin ve itaat edin." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müslümanlardan kim ki, lider veya yöneticisine itaatsizlik ederse, kıyamet günü hesaplaşmasında bunun mazeretini gösteremez. Bunun se-

1) Müslim
2) Buhari

bebi Müslümanların, olmadık bahanelerle yöneticilerine itaatsizlik yapmamaları içindir. Üyeler, yöneticilerin, maslahat geregi verebilecekleri her kararın ön ve arkasını tam bilemediklerinden, kendilerince te'viller ortaya koyarak itaatsizlik edemezler. Bu tür olumsuzluklara girilmemesi için bu emir beyan edilmiştir.

2. Yine Müslümanlardan biat etmemiş olanlar için de büyük bir tehdit vardır. Herhangi bir Müslüman, bağlanacağı özellikte bir lider bulamamış olsa bile, en azından mevcutların içinde en değerli diye görebildiği bir kişiye bağlanmak ve biat etmek zorundadır. Hiç bir harekete biatı olmayanlar için büyük bir ikaz vardır. İslam'ı bildiği halde biatsız yaşayanların hiç bir mazeretleri olamayacaktır. Bu dünyada çeşitli te'viller yaparak biat etmediğini söyleyen, hatta bundan adeta gururla bahsedenlerin, gerçekte cahiliye içinde oldukları da beyan edilmektedir. İslam yalnız yaşamaya izin vermez. Mutlak surette cemaat halinde yaşamak ve çalışmak zorunluluğu vardır. Zira cemaatten ayrı olarak yaşayıp ayrı olarak ölen kişi için 'cahiliye ölümü ile ölmüştür' denilmektedir. Bunun üzerinde her Müslümanın çok iyi düşünmesi gerekir. Kimi Müslümanlar bu konuyu ciddiye almamakta, biatsız yaşamayı üstünlük olarak görmektedirler. Kendinden üstün biat edeceği kimse yok gibi düşünmektedirler. Son derece yanlış olan bu anlayışı Hz. Peygamber (sav) bir çok hadisi ile ikaz etmektedir. Hz. Peygamber (sav)'in hadisleri, kendinden sonra gelecek Müslümanlara örnek olsun diye buyrulmuştur. Bu hadisleri okuyanlar, okuyup geçemezler, gereklerini yapmak zorundadırlar.

« مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللّٰه ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللّٰه ، وَمَنْ يُطِعِ الأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي ، وَمَنْ يَعْصِ الأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Bana itaat eden Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden de Allah'a isyan etmiştir. Yöneticiye itaat eden bana itaat etmiştir. Yöneticiye isyan eden de bana isyan etmiştir." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Peygamber (sav)'e itaat eden, Allah'a itaat etmiş demektir. O'na isyan eden ise Allah'a isyan etmiş demektir. Resulullah (sav)'a inan-

3) Buhari ve Müslim

mayan, Allah'a inanmamış olur. Allah'a inandığını söylese bile gerçekte Allah'a inanmamış olur. Allah'a inanmış olsa, O'nun Peygamber'ine de inanması gerekir.

2. Yöneticisine itaat eden, Resulullah (sav)'a itaat etmiş olur, yöneticisine itaat etmeyen ise bizzat Resulullah (s.a.v)'a isyan etmiş olur. Bu hadisi okuyan hiç bir Müslüman, yöneticine isyan etme hakkını kendinde bulamaz. Zira İslam adına çalışma yapan yöneticiler, aynı zamanda Hz. Peygamber (sav) adına çalışma yapmaktadırlar.

« من كَرِه مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئاً فَلْيَصبِر ، فإنَّهُ مَن خَرج مِنَ السُّلطَانِ شِبراً مَاتَ مِيتَةً جاهِلِيةً »

İbni Abbas (ra)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kim yöneticisinden hoşuna gitmeyen bir şey görürse sabretsin. Zira yöneticisine itaatten bir karış çıkan kişi cahiliye ölümü üzere ölür." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yöneticilerimiz günahsız insanlar değillerdir. Zaten günahsız olmaları da düşünülemez. Zira günahsız olanlar sadece melekler ve Allah'ın koruması altında olan peygamberlerdir. Hatası olabilecek yöneticilerin, detaydaki hatalarını bahane ederek itaatten uzak duranların, hesap gününde öne sürecekleri bahaneleri olamayacaktır. Kur'an ve sünnet nassları bunu açıkca ortaya koymaktadır.

2. Yöneticimizde hoşumuza gitmeyen yönler var ise ya da bizim kişisel görüşümüze göre yanlış bir hareketini görmüş isek, sabretmemiz tavsiye ediliyor. Sabretmeyip yöneticilerimizin hatalarını ortaya dökmemiz, son derece çirkin davranışlardır. Bundan kaçınmak gerekir.

3. Biatı olduğu halde, sırf yöneticisinin bir konudaki durumu hoşuna gitmiyor diye karşı çıkan, bu hali ile de ölen kişinin dahi cahiliye ölümü üzere olduğu beyan ediliyor. Yani sadece biat etmek yetmiyor, itaat da gerekiyor.

« مَن أَهَانَ السُّلطَانَ أَهَانَهُ اللّه »

4) Buhari ve Müslim

Ebû Bekre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'dan işittim, şöyle buyurdu:

"Kim devlet reisine ihanet ederse, Allah da ona ihanet eder." (5)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Müslümanlardan her kim, başkanına ve bağlı olduğu yöneticisine ihanet eder ise, Allah'a ihanet etmiş sayılıyor. Yöneticisinin aleyhinde konuşmak, liderinin gücünü zayıflatmaya çalışmak, hakkında dedikodu üretmek veya üretilen dedikoduyu yaymak da ona ihanet etmek demektir. Bu ihanetleri ile o kişi, sadece yöneticisini yıpratmıyor aynı zamanda Müslümanların güç ve kuvvetlerini de zayıflatmış oluyor. Zayıflayan liderlik makamı da düşmanların işini kolaylaştırmış oluyor. İyi niyetle yapılıyor olsa da bu gibi çalışmaların hesabı çok zor verilir. İşte bu yüzden onlar, Allah'ın ihanetine layık görülüyorlar. Allah'ın ihanetine layık görülmekten Allah'a sığınırız. Sığınmakla kalmaz, Yüce Allah'tan, nefsimize uyarak bu gibi hatalı durumlara düşmemek için yardım dileriz...

5) Hadisi Tirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir.

41. DERS

DAVET FIKHI

İslam'a Nasıl Davet Edelim?

"Allah, şüphesiz Allah yolunda savaşıp öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını Tevrat, İncil ve Kur'an'da söz verilmiş bir hak olarak cennete karşılık satın almıştır. Verdiği sözü Allah'tan daha çok tutan kim vardır? Öyleyse yaptığınız alışverişle sevinin, bu büyük bir başarıdır." (Tevbe, 111)

İslami sahada çalışma yapanlar; İslam'a davet çerçevesi içerisinde kendisinden ilham alacakları fikrî hareket noktalarına son derece ihtiyaç duymaktadırlar. Yolun boyutları, özellik ve niteliklerinin ortaya çıkarılması ancak bu fikri hareket noktalarıyla mümkündür. İyilik yaptığını sanarak havaya kurşun sıkmamak ve İslam'a halel getirmemek için buna mutlaka ihtiyaç vardır.

Bunun için de davetçilerin Allah'a davet yolunda insanlara nasıl sesleneceklerini ve onları nasıl ikna edeceklerini belirleyecek bir metot gereklidir. Ayrıca bu metot, davetçilerin halka önce hangi konuları anlatmalarının yerinde olacağını da ortaya koyacaktır.

Bu metot, dört aşamadan meydana gelir:

Birincisi,

Allah'a davetin farz olduğunu, İslam'a inanmanın, onun için çalışmayı, ona davet etmeyi ve O'nun yolunda cihat etmeyi gerekli kıldığını kavramaktır. Çünkü bireysel çalışma ne İslam'ı hakim kılar ve ne de bir İslam toplumunun oluşumunu sağlayabilir.

İkincisi,

İnsanları İslam'a davet ederken uyulması gereken yöntemi belirle-

mektir. Davetçiler, karşılarındaki kimseleri, kendilerine çekecek biçimde ve akli seviyelerini göz önünde bulundurarak davet etmelidirler. Davet ederken takip edecekleri yol; yeteneklerini kullanma, hikmet ve sabırdır.

Üçüncüsü,

Gerek akide (inanç) ve gerekse şeriat (hukuk) alanında İslami metodun üzerinde kurulu bulunduğu temel öğeleri kısaca arz etmekten ibarettir. Bütün bunlar davet edilecek kimselere anlatılması gereken konuları oluşturur.

Dördüncüsü,

İslam için çalışan bir topluluğun varlığının gerekliliğini ifade etmekten ibarettir. Çünkü bir cemaatin meydana getirdiği disiplin içinde çalışmak, ilk İslam cemaatini kurmak için Rasulullah (sav)'ın ortaya koyduğu metottur. Ayrıca İslam için yapılan bireysel çalışmalar bir cemaat düzeni içerisinde olmadıkça kaybolmaya mahkumdur.

Bütün bunlar, İslam'a inanmış kişinin; İslam için çalışan bir cemaati oluşturmak için çalışmasını yahut var olan bir cemaate bağlanmasını zorunlu kılmaktadır.

41. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. İbrahim (as) Allah'ı Arıyor

Hz. İbrahim çocukken, babasının, ailesinin ve kavminin taşlardan heykeller (putlar) yapıp onlara taptıklarını görüyordu. Ancak o, bu taşların gerçekten ilah olmadıklarını bilmiyordu.

Büyüyüp genç bir delikanlı olunca derin, derin düşünmeye başladı. Kendi kendine; "Bu putların aslı taştır. Ben de bu gerçeği biliyorum. Gözlerimin önünde taştan yontuyorlar. O halde nasıl oluyor da ilah oluyorlar? İnsanın kendisi, kendi ilahını mı yapar, yoksa ilah mı insanı yaratır? Bizi yaratan ilahın bu putların dışında bir şey olması gerekir. Benim O'na ibadet etmem gerekir," diyordu.

İşte bu kanaate vardığı andan itibaren Hz. İbrahim kendisini yaratan Allah'ı aramaya başladı.

Bir gece Hz. İbrahim yalnız başına oturmuş düşünüyor ve: "Allah kimdir? Nerededir? O'nu nasıl görebilirim?" diyordu.

O anda gözüne gökyüzündeki ışık saçan parlak bir yıldız takıldı. Ona öylece bakakaldı. Sevinç içinde yıldızı işaret ederek: "İşte bu Rabbim olabilir, buldum O'nu. O güzeldir. İnsanların ilahlarımız dediği taşlar gibi değil, O taşlar gibi parçalanmaz," dedi.

Fakat bu sevinci uzun sürmedi. Işık saçan bu yıldız kaybolmaya başladı. Derken tamamen kayboldu. İbrahim onu bir daha göremedi. Bağırmaya başladı: "Hey!.. Beni burada yalnız başıma terk edip de nereye gidiyorsun? Gece gündüz seni aramış daha yeni bulmuştum. Kaybolma. Sesime kulak ver."

Fakat yıldız ne onun sesini duydu, ne de geri döndü.

Bunun üzerine İbrahim: "Hayır, bu benim Rabbim olamaz. Zira o yok oluyor. Ben ise yok olmayan bir ilah arıyorum," dedi.

Hz. İbrahim yeniden Allah'ı aramaya başladı.

Bir gece yine üzüntülü bir şekilde yalnız başına oturmuş düşünüyordu. Ansızın ay'ı gördü. Dolunay biçimindeki ay her tarafı aydınlatıyordu. Ay'ı görünce: "Evet, işte buldum!.. Nasıl oldu da şimdiye kadar onu görüp anlayamadım. O doğduğunda karanlıkları aydınlatıyor. Dünyayı nurla dolduruyor. O güzeldir ve gökte en yücedir. O'nun ışığı her yeri kaplıyor," diyerek harekete geçti. Çok sevinçliydi.

Fakat bu sevinci de uzun sürmedi. Ay yavaş yavaş kaybolmaya başlamıştı. İbrahim ayın tamamen kaybolduğunu görünce şöyle bağırdı: "Beni karanlıklara terk edip de neden kayboluyorsun? Seni bulduğumu babama haber verinceye kadar bekle."

Ay, İbrahim'i dinlemeyerek kaybolmuş ve onu yalnız başına bırakmıştı.

Hz. İbrahim ağlayarak şöyle sesleniyordu: "O benim ilah'ım olamaz. Batıp kayboldu. Eğer Yüce yaratıcı bana yardımcı olmazsa ben sapıklık içinde kalır ve O'nu göremem."

Bir yaz günüydü. Hz. İbrahim evlerinin damında uyuyordu. Güneş doğmadan erkence uyandı. Allah'ı ve onu nereden bulacağını düşünüyordu.

İşte o anda güneş doğudan doğmaya başladı. Sanki büyük bir ateş parçasıydı. İbrahim şöyle dedi: "Bu benim Rabbim olabilir. Zira bu şimdiye kadar gördüklerimin en büyüğüdür. Bu ışığı ve ısıyı gönderiyor. Bitkileri yetiştiriyor, insanları ısıtıyor, dünyanın tamamını aydınlatıyor. Sonunda O'nu buldum."

Hz. İbrahim sevinçle koşmaya başladı. Caddelere, tarlalara, dağlara çıktı. Her yerde ışığı görüyor, ısıyı hissediyordu. Devamlı yönünü güneşe dönüyordu ve şöyle diyordu: "Seni buldum artık. Seni buldum."

Bu sevinci de uzun sürmedi. Çünkü güneş yavaş yavaş batmaya başlamıştı. Sararıyor ışığı azalıyordu.

Biraz sonra güneş dağın arkasında kayboldu. İbrahim koşarak dağın tepesine çıktı. Güneşin son ışıkları çekilmek üzereydi.

Az sonra güneşin tüm ışıkları görünmez oldu. Tüm dünya karanlığa gömülmüştü. İbrahim yine yalnız başına kaldı.

O zaman kendi kendine şöyle dedi: "İşte şimdi Allah'ı buldum. Allah ne putlardır, ne yıldızdır, ne aydır ve ne de güneştir. Allah her şeyi yaratandır. Fakat ben onu göremiyorum. Her yerde vardır. Her şeyi yaratmaya gücü yeter. Fakat ben O'nu göremem. İşte bu Allah'tır."

Dağın başında yalnız başına ibadet eden İbrahim artık karanlıktan korkmuyordu.

Evet, babasının yanına dönen Hz. İbrahim bu defa çok mutluydu. Rahat bir şekilde uyumaya başladı.

Sabahleyin babasını putlara ibadet ederken buldu. Babasının ibadetini bitirmesini bekledi. Allah (c.c.)'a ibadet ve putlara ibadet hakkında konuşmak için yanına gitti. Aralarında şöyle bir konuşma geçti: "Ey babacığım, niçin duymayan, görmeyen ve sana hiçbir şey yapmayan bu putlara ibadet ediyorsun?

"Bunlar benim ve babalarımın ilahlarıdır." dedi babası.

"Babacığım, ben senin bilmediğin bir şeyi biliyorum. Bana uy, seni doğru yola ulaştırayım."

"Sen mi beni doğru yola ulaştıracaksın? Sen küçük bir çocuksun! Benden çok mu biliyorsun?"

"Ey babacığım, Şeytan'a uyma. O, Rahman'a isyan etti. Şeytanla dost olursan Rahman(c.c.)'ın azabının sana dokunmasından korkuyorum."

" Rahman diye birinden söz ediyorsun. Kim bu sözünü ettiğin Rahman? İbrahim, yoksa sen, benim ilahlarıma inanmıyor, onları kötü mü görüyorsun?"

"Rahman ve tek bir olan Allah'tır. Beni doğru yola çıkardı. O'nu her yerde aradıktan sonra tanıdım."

"Git, git yanımdan! Eğer gitmezsen seni öldürürüm. Git diyorum sana, git uzaklara defol yanımdan."

"Babacığım, Allah (c.c.) sana selamet versin. Allah'a seni bağışlaması için dua edeceğim. Çünkü sen beni bugüne kadar korudun."

Hz. İbrahim, Nemrut'un yanına gitti. Nemrut ve adamları putların önünde oturmuş onlara ibadet ediyorlardı.

Hz. İbrahim onlara; bu putların gerçekten ilah olmadığını, kimseye ne bir zarar, ne de bir fayda veremediklerini söyledi. Gerçek Allah'ın çağırana cevap verdiğini, yeri ve göğü, insanları ve diğer her şeyi yarattığını öğretmek istedi. Aralarında şöyle bir konuşma geçti:

"Şu bağlandığınız heykeller nedir?"

"Biz, babalarımızın bunlara ibadet ettiklerini gördük."

"Siz de, babalarınızla birlikte sapıklık içindesiniz."

"Gerçekten bir şey mi söyleyeceksin, yoksa dalga mı geçiyorsun?"

"Sizin Rabbiniz, yeri ve göğü yaratan Rab'dır. İşte ben buna şahit oldum."

"Senin Rabbin dünyada ne yapar İbrahim?"

"Rabb'im yaşatır ve öldürür."

"Ben de yaşatır ve öldürürüm."

Nemrut bunun üzerine iki fakir insan getirmelerini istedi. Gelince, birisinin boynunun vurulmasını, diğerinin serbest bırakılmasını emretti.

Sonra İbrahim'e dönerek şöyle dedi:

"Gördün mü? Ben de birini öldürdüm, diğerini yaşattım."

İbrahim (a.s.): " Benim Rabb'im güneşi doğudan getirir. O halde sen batıdan getir bakalım," dedi.

Nemrut bunun üzerine şaşkına döndü. Cevap veremedi. Adamlarına dönerek: "Uzaklaştırın bu adamı benden," diye emir verdi.

Adamları İbrahim'i oradan zorla uzaklaştırdılar.

Hz. İbrahim onların ibadet ettikleri mabedi terk etmelerini bekledi. Çıktıklarını görünce büyük bir balta alarak oraya girdi. Putlara sağından solundan vurmaya başladı. Bir saat içinde hepsini yerle bir etti. Yalnız büyük puta dokunmadı. Baltayı onun boynuna asarak orayı ter ketti. Kalbi huzur içinde uyudu.

Sabah olunca kral ve adamları ibadet etmek için putların yanına geldiler. Ancak İlahlarını paramparça olmuş bir şekilde buldular. Yerler taş parçaları ile dolmuştu.

"Kim yaptı bunu ilahlarımıza?" diye bağrıştılar.

Bazıları: "Dün burada İbrahim adındaki bir çocuğun putları kırmakla bizi tehdit ettiğini duymuştuk, belki de o yapmıştır," dediler.

Bunun üzerine: "Hemen onu buraya getirin. İnsanlar onun yaptığı bu büyük kötülükten haberdar olsun," dediler.

Hz. İbrahim'i yakalayıp getirdiler ve kendisine; "İbrahim, bütün bunları ilahlarımıza karşı sen mi yaptın?" diye sordular.

İbrahim, boynunda balta olan putu işaret ederek: "Herhalde şu büyükleri yapmıştır. Eğer konuşabilirseniz ona sorun," dedi.

Bazıları şöyle dediler: "Herhalde doğru söylüyor, bu işte onun bir suçu yok.

Diğer bir kısmı ise İbrahim'e dönerek: "Sen biliyorsun ki, bunlar konuşmaz. O halde nasıl bizden böyle bir şey istersin?" dediler.

Hz. İbrahim ise şöyle dedi: "Şayet onlar konuşamıyorlar ve kendilerini de parçalanmaktan koruyamıyorlarsa siz neden onlara ibadet ediyorsunuz? Size ne bir fayda ne de bir zarar veremediği halde niçin Allah'tan başkasına ibadet ediyorsunuz? Allah'tan başkasına ibadet ettiğiniz için size yazıklar olsun. Niçin hala aklınızı başınıza toplamıyorsunuz?"

Bunun üzerine şöyle dediler: "Bunu ateşte yakın, eğer yakarsanız ilahlarınızı razı edersiniz."

Nemrut, İbrahim'in yakalanıp yakılmasını emretti. Oduncuları odun toplamaya gönderdi. Kuru ağaçları toplayarak büyük bir yığın yaptılar ve ateşle bu odun yığınını tutuşturdular.

İnsanlar, İbrahim'in ateşe atılacağını duymuş, dört bir yandan gelerek ateşin çevresine toplanmışlardı.

Odunlar iyice tutuşmuş, ısı oldukça yükselmişti. İnsanın yaklaşamayacağı bir sıcaklığa erişti. İşte bu anda dört tane iri yarı kuvvetli adam gelerek İbrahim'i mancınığına koydular. Mancınıkla ateşin ortasına savurdular. İbrahim tam ateşin ortasına düştü.

Bu durumu seyreden kafirler gülerek şöyle dediler: "İbrahim, bize gireceksiniz dediği ateşin içine kendi girdi."

Kahkahalarla güldüler...

İşte o anda Allah (c.c.) şöyle buyurdu: "Ey ateş, İbrahim'e soğuk ve selamet ol..."

Kafirlerin hiçbir şeyden haberi yoktu. İbrahim ateşin ortasına oturmuştu. Ancak ateş onu yakmıyordu.

Birden bazıları İbrahim'in ateşin ortasında Allah'a ibadet ettiğini gördüler. Gözlerine inanamadılar. Gözlerini ovarak tekrar baktılar.

"Hayret! O yaşıyor. Ateş onu yakmamış," diye bağırdılar.

Bazıları ise: "Böyle söylemeyin, nasıl olur da şiddetli bir ateş onu yakmaz," dediler.

"İlahlarımıza yemin olsun ki, o yaşıyor. Bakınız işte ateşin ortasında, ibadet ediyor..."

"Bu şeytandır. Şeytan'ı ateş yakmaz."

"Haydin kaçın, kaçın uzaklaşın ondan. Sizi yakabilir."

Hepsi korkarak kaçıştılar. Fakat Allah(c.c.)'ın azabı onları yakaladı. Hz. İbrahim (a.s.)'den başka kimse kurtulamadı.

Hz. İbrahim de orayı terk ederek uzak bir yere hicret etti.

DERSLER VE İBRETLER

1. Kişi; önce yakınlarını ve akrabalarını İslam'a çağırmalıdır. Akrabalık bağları, dost ve ahbap ilişkileri bozulur endişesiyle İslami hakikatleri dile getirmekten kaçınmamalıdır. Onları güzellikle ikna etmelidir.

2. Hak/Doğru, tek başına bile kalsa galiptir. Aslolan hakkın yanında yer almaktır. iktidarlar, zenginlikler, kuvvet ve kudretler gelip geçicidir.

3. Allah'a güvenen ve Allah'ın güvenini kazanan, dünyaya meydan okuyabilir. Bir İslam aliminin dediği gibi:

"Düşmanlarım bana nasıl zarar verebilir ki? Beni sürgün etmeleri seyahat, hapsetmeleri halvet, öldürmeleri ise şehadettir."

Evet mü'min, Allah'ın, her anını, her davranışını gördüğünü düşünür, O'na itaate, O'nun yolunda sıkıntılara, eza ve cefaya sabretmeye devam ederse, dünya bir araya gelse ona zarar veremez.

4. Kafirler kördürler hakikati görmekten, sağırdırlar hakikati dinlemekten. Delilleri yok inkarları var, akılları var deli gibi hareket ederler, kulakları sağır gibi hareket ederler. Onun için onların kafasında şok etkisi yapacak hikmetli sözler, ikna edici deliller sunmak, kör ve sağır kafalara ulaşmak lazımdır.

42. DERS

TEFSİR

Kur'an-ı Kerim ve Esma-i Hüsna

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ
لَرَاَيْتَهٗ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ؕ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ
نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١﴾ هُوَ اللّٰهُ الَّذِىْ لَآ اِلٰهَ
اِلَّا هُوَ ۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ﴿٢٢﴾
هُوَ اللّٰهُ الَّذِىْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوْسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ
الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ؕ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ
﴿٢٣﴾ هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ؕ
يُسَبِّحُ لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٤﴾

21. *Biz bu Kur'ân'ı bir dağa indirseydik, Allah'ın korkusundan onu baş eğmiş, parça parça olmuş görürdün. Bu misalleri düşünsünler diye insanlara veriyoruz.*

Surenin başından itibaren yoldan çıkmış Yahudilerle münafıklardan söz edildi. Ardından Mü'minlerin takvaya sarılmaları ve ahiret için hazırlık yapmaları istendi. Surenin bu son bölümünde ise Mü'minlerin ne denli yüce bir kitaba, bir rehbere inanmış oldukları anlatılmaktadır.

Bu Kur'ân'ı yani iman ile okunup amel edilmesi için indirmiş oldu-

ğumuz bu büyük ve şanlı Kur'ân'ı, eğer bir dağın üzerine indirseydik şüphesiz sen, o dağı Allah korkusundan çatlayarak başını eğmiş görürdün. O kaskatı dağ, son derece müteessir olur ve Allah'ın emirlerine saygı ile çatlayıncaya kadar itaat edip secdelere kapanırdı.

Ahzâb Sûresi'nin sonunda bulunan *"Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik.."* (Ahzâb,72) âyetinde geçtiği üzere, gökler, yer ve dağlar ilk teklifte emanetin ağırlığından yılarak yüklenmekten çekinmişti de onu, insan yüklenmişti. Bundan dolayı kitab indirilmesine dağların ne kabiliyetleri vardır, ne de ihtiyaçları. İhtiyaç insanlarındır. Onun için Kur'ân da, bir dağ üzerine indirilmedi, insanlar için Hz. Muhammed (sav)'in kalbine indirildi. Hem öyle beliğ ve tesirli bir suretle indirildi ki, faraza büyük bir dağ üzerine indirilmiş ve dağa öyle bir şuur verilmiş olsaydı, göğe doğru başkaldırmakta bulunan o ulu dağ, bütün katılığına rağmen Allah korkusu altında her türlü itaatsizliği bir kenara atarak çatlayıncaya kadar İlâhî emirlere boyun eğer ve son derece etkilenirdi.

22. ***O, öyle Allah'tır ki O'ndan başka ilah yoktur. Görülmeyeni ve görüleni bilendir. O, hem Rahmân'dır hem Rahîm'dir.***

O öyle bir Allah'tır ki, bütün kemal sıfatlarını zâtında toplayan, varlığı gerekli ve uluhiyyet kendi hakkı olan en yüce zâttır. O'ndan başka ilâh, tapılacak yoktur. O Allah, gaybı da bilir, şehadeti de. Gayb iki ayrı anlamda kullanılır. Birincisi, mutlak gayb, diğeri izâfi gaybdır. Mutlak gayb: Hiçbir mahlûkun ne duyumlarının ne de bilgisinin ulaşamadığı gayba denir. İzâfî gayb ise, bazı yaratıklar için bilinmesi mümkün olmayan gaybdır ki bu, onlara göre gayb demektir. Burada ilk akla gelen ise mutlak gaybdır.

O, hem Rahmân'dır, hem Rahîm'dir. Bu iki sıfat, iki çeşit rahmete delâlet eder. Birisi, Rahmet-i Rahmâniyye, diğeri de Rahmet-i Rahîmiyye'dir.

Rahmet-i Rahmâniyye, hiç bir amelin şart koşulmadığı ve geri bırakılmadan başlangıçta bahşedilen ilâhi rahmettir ki, mümini de kâfiri de, çalışanı da, çalışmayanı da kapsamaktadır. Mesela, başlangıçta var olma bu rahmetin eseridir. Nitekim rahimlerdeki ceninler ve bütün hayvanat bu rahmet ile beslenir. Yine bu rahmet ile Allah Teâlâ kâfirlere dahi dünyada rızık, akıl vesâire gibi nimetler verir.

Rahmet-i Rahîmiyye ise, elde edilmesi için çalışmanın şart koşulduğu ve Rahmet-i Rahmâniyye'yi güzelce kullanarak çalışan kimselere verilen rahmettir ki, en aşağısı, amelle kazanılmış bir haktan aşağı değildir. Sırf fazilet olan yüksek derecesinin sınırı ve sonu yoktur. İşte dinin, takvanın, çalışma ve gayretin önemi bu sebebledir. Onun içindir ki, "Rahmân,

dünya ile Rahîm ise ahiretle ilgilidir." denilmiştir.

23. "O Allah'tır ki, kendisinden başka ilâh yoktur. Melik, Kuddüs, Selam, Mü'min, Müheymin, Aziz, Cebbar ve Mütekebbirdir. Allah onların ortak koştuklarından yücedir."

"O Allah'tır ki, kendisinden başka ilâh yoktur." Her şeyden önce bu cümle, Hakk'ın zâtına ve tevhid emrine son derece önem vermek ve itina göstermek maksadıyla tekrar edilmiştir. Evet, korkudan dağların bile çatlayarak boyun eğeceği O Allah, öyle bir Allah'tır ki, hakikatte O'ndan başka ibadet edilecek bir varlık yoktur. Mülkün sahibi, bütün eşyanın mülk ve hükümdarlığı O'nun, bütün yaratıklar üzerinde emir ve nehiy, idare ve tasarruf, işinden etme ve iş verme, aziz ve zelil kılma, mükâfat ve ceza ile açıkta ve gizlide hüküm, kuvvet ve kudret kendisinin olan yegane saltanat sahibi O'dur.

O, ***el-Kuddüs.*** Her türlü eksiklikten uzaktır. Her türlü kusurdan münezzeh (uzak), her vasfında mükemmel, sınırlamaya ve tasvire sığmayandır.

O, ***es-Selam.*** Esenlik verendir, her selametin kaynağı kendisidir. Ayıbdan, kusurdan, eksiklikten, yokluktan kısacası her tehlikeden sâlim olduğu gibi, selamet umulan, selamet arayanları selamete erdirecek olan da O'dur.

O, ***el-Mü'min.*** Güven sağlayan, kendisine güvenilen, vaadine itimat edilendir. İman, emniyet ve güven verici, şüphe ve tereddütleri kaldıran, isteyenlere iman, korku içinde olanlara emniyet veren ve verecek olan da O'dur.

O, ***el-Müheymin.*** Gözetip koruyandır. Olup biten her şeye hâkimdir. Yarattıklarını korur ve onların ihtiyaçlarını giderir. Her şeye şahid olan ve koruyan O'dur.

O, ***el-Aziz.*** Mutlak güç sahibi yalnızca Yüce Allah'tır. Karşı gelinemeyen bir güce sahiptir. Gayet izzetlidir. Hiçbir şekilde mağlup edilmez, her işinde mutlak gâlibdir. Eşi, benzeri yoktur ve gayet yüksektir. Yani *"Hiçbir şey O'nun dengi olmamıştır."* (İhlâs, 4) âyetinde ifade edildiği gibidir.

O, ***el-Cebbâr.*** Gücüne karşı koyulamayandır. İstediği her durumda her istediğini yapan ve yapabilen, hüküm ve gücüne karşı konulamayandır. Çok cebredici mânâsını ifade eden Cebbâr vasfında başlıca iki mânâ vardır. Birincisi, cebr, esasen kırığı yerine getirip sıkıca sarmak, eksiği ıslah edip tamamlamak demektir. Bu mânâda Cebbâr ismi halkın eksiklik-

lerini tamamlayan, ihtiyaçlarını gideren, işlerini düzelten ve bu konuda gereken şeyi gereği gibi yapmakta çok iktidarlı olan hakim mânâsını ifade eder.

Müfessirlerin çoğu, Allah Teâlâ'ya Cebbâr ismini vermenin bu anlamda olduğunu söylemişlerdir. Buna göre Allah Teâlâ dertlere derman veren, kırılanları onaran, yoksulları zengin eden, perişanlıkları yoluna koyup düzelten en yüce zattır. İkincisi, cebr, icbâr etmek, yani dilediğini zorla yaptırmak manasına da gelir. Bu manada Cebbâr, zorlu demektir. Allah Teâlâ'ya isnadı, Kahhâr ismi gibi, halkı iradesine mecbur eden, dilediğini ister istemez zorla yaptırmaya kadir olan, hüküm ve nüfuzuna karşı çıkılma ihtimali bulunmayan güç ve büyüklük sahibi demektir.

O, ***el- Mütekebbir.*** Büyüklükte eşi olmayandır. Büyüklük O'na mahsustur. Büyüklük ve azamette eşi olmayandır.

24. ***O Allah, yaratan, düzelten, şekil verendir. En güzel isimler O'na aittir. Göklerde ve yerde olanlar onu tesbih ederler. O, her şeye gücü yetendir, her şeye hükmedendir.***

O, ***el-Halık.*** Her şeyi yaratan O'dur. Bütün mevcudatı yoktan varlık alemine çıkaran O'dur. Kâinatta tesadüfe yer yoktur. Her hadise mutlak egemen olan bu gücün iradesi ve yaratması sonucu meydana gelmektedir.

O, ***el-Bari.*** Her şeyi var eden, bir örneği olmaksızın yaratandır.

Bir şeyden başka bir şeyi ortaya çıkarmak daha çok inşâ (icad) ile tabir edilir. Yaratıklara nisbet edilen en yüksek sanatlar, Allah Teâlâ'nın takdir buyurduğu keşf ve icad mahiyyetinden ileri geçemez. Çünkü mahluk, fiillerinin tafsilatını takdir edemez ve bir atom bile yapamaz. Böyle bir yaratma sonsuz ilim ve kudrete bağlıdır. Mahluk ise bundan ancak sınırlı kısmını elde edebilir. Her şeyi tam anlamıyla takdir ve icad ederek yaratan ancak Allah Teâlâ'dır.

O, ***el-Musavvir.*** Her şeye şekil veren O'dur. O, her yarattığına ayrı bir şekil ve ayrı bir özellik vermiştir. Yaratıkların suretlerini ve hallerini takdir edip, dilediği şekilde icad ederek tasvir eden ancak O'dur. Nitekim bu husus şu âyetlerde ifade edilmektedir. ***"Rahîmlerde sizi dilediği gibi şekillendiren O'dur."*** *(Al-i İmrân, 6)*

En güzel isimler O'nundur. Allah Teâlâ'nın sıfat ve isimleri bunlardan ibaret değildir. Esmâ-i Hüsna (en güzel isimler) hep O'nundur. Yani Allah Teâlâ'nın vasıflarını ifade eden isimleri, yalnız bu sayılanlar değildir. En yüce mânâlara delalet eden en güzel isimler hep O'nundur. Nitekim ***"En***

güzel isimler Allah'ındır. O halde O'na onlarla dua edin.." (A'râf, 180) ve *"En güzel isimler O'nundur."* (Tâhâ, 8) gibi âyetler de bu mânâya işaret etmektedirler. En güzel isimler anlamındaki "Esma-i Hüsna" tabiri, şeriat dilinde bilhassa Allah Teâlâ'nın isimleri için kullanılır. Bu isimlerin bazıları zât, bazıları da sıfat ismidir. Allah ismi, bunların hepsini toplayan zât ismi, diğerleri sıfat ismidir.

Ey o en güzel isimlerin, o yüce varlığın erişilecek en son kemal noktasının sahibi olan Aziz, Hakîm, Rauf ve Rahîm Allah'ım! Bizleri ve geçmişlerimizi mağfiretinle murada erdir, gönüllerimizde mümin kardeşlerimize karşı hiçbir kin ve hile bırakma, iman ve sevgimizi ziyade et, izzetinle aziz, hikmetinle mamur ve rahmetinle gönlümüzü hoş eyle, sen öyle Rahmân, öyle Rahîm, öyle Aziz ve öyle Hakîm'sin ya Rab!

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İnsan dağların yüklenemediği ağır bir sorumluluğu yüklenmiş bir varlıktır. Bu ağır sorumluluğun bilincinde olarak yaşamak, İslam davasının yükünü her an omuzları üzerinde hissetmek, aklı başında olan bir mü'minin en temel vasfı olmalıdır.

2. Her şeyin sahibi Cenab-ı Hak'tır. Bu ayet-i kerimelerde bir kısmı anlatılan Esma-i Hüsna'sı iyice düşünülüp anlaşılınca mü'min kalplerde şu hakikat belirir. Yeryüzünde tek bir yaprak dahi Yüce Allah'ın izni olmaksızın kıpırdayamaz. O halde kâfirlerin ve İslam düşmanlarının bir takım zayıf inanç sahibi Müslümanların gözlerini korkutan silahları, sahip oldukları teknolojileri ve ekonomik güçleri bir hiç mesabesindedir. Gerçekten iman etmiş ve imanından hayır görmüş bir Müslüman tek başına bile olsa dünyaya meydan okur. O halde ey millet-i merhume! Artık bu derin gaflet uykusundan uyanın! Üzerinizdeki yenilmişlik psikolojisini atın. Allah'a dayanıp güvenin. Bakın o yenilmez dediğiniz kafir güçler nasıl bir inkılapla sarsılacaklar.

42. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Görev istemenin mahiyeti

« يَا عَبدَ الرَّحمن بـــن سَمُـــرَةَ : لا تَـــسأَل الإمارَةَ ، فَإنَّكَ إن أُعْطِيتَها عَن غَيْرِ مسأَلَةٍ أُعنتَ علَيها ، وإن أُعطِيتَها عَـــن مسأَلةٍ وُكِلتَ إلَيْها ، وإذَا حَلَفْتَ عَلى يَمِين ، فَرَأَيت غَيرها خَيراً مِنهَا ، فَأْتِ الذي هُو خيرٌ ، وكفِّر عَن يَمِينِكَ »

Ebû Saîd Abdurrahman b. Semure (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) bana şöyle buyurdu:

"Ey Abdurrahman b. Semure, yöneticiliği isteme. Zira o sana sen istemeden verilirse sana yardım edilir. Sen istediğin için verilirse onunla baş başa bırakılırsın. Bir de bir hususta yemin ettikten sonra başkasının ondan hayırlı olduğunu görürsen hayırlı olanını yap. Yeminine karşı kefaret öde." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Hz. Peygamber (sav), yöneticilik istemenin sakıncalı olduğunu beyan etmektedir. Yönetici olmak için hırs beslemenin mahzurunu buyurmaktadır.Bir Müslüman'a kendisi istemeden bir görev verilir ise, o görevde Allah'ın destek ve yardımını görür, yok eğer kendi ısrarla ister ve o görevi alırsa, o görevde yardımcısız kalır, zorluk çeker. Yardımcısız olması ile kalmaz, yanlışa düştüğünde ikaz edeni de olmaz. İkaz edeni kalmayınca yanlışlarını anlayamaz, sapar ve saptırabilir.

1) Buhari ve Müslim

« يا أبا ذَر أَرَاك ضعيفاً، وإني أُحبُّ لكَ ما أُحبُّ لِنَفسي، لا تَأَمَّرنَّ على اثْنيْن ولا تولِّيَنَّ مال يتيمٍ»

Ebû Zer (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Ey Ebû Zer, seni zayıf görüyorum. Kendim için istediğimi senin için de isterim. İki kişiye dahi olsa emîr olma, yetim malına da mütevelli olma." (2)

قلت : يا رسول الله ألا تَستعمِلُني ؟ فضَرب بيده علـى منْكبِي ثُمَّ قال: « يا أبا ذَرٍّ إنَّكَ ضَعيف ، وإنَّهَا أمانة ، وإنَّها يـوم القيامَـة خِزْيٌ ونَدَامةٌ ، إلاَّ من أخَذها بحقِّها ، وأدى الذي عليه فِيها »

Ebû Zer (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Ya Rasulellah! Beni memur tayin etmez misiniz?" dedim. Eliyle omzumu tuttu, sonra da,

"Ey Ebû Zer, sen zayıfsın. O, emanettir. O görevi hak edip alan ve gereğini yerine getiren kişiler hariç o, kıymet gününde rüsvaylık ve pişmanlık sebebidir." buyurdu." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Hz. Peygamber (sav)'in Ebu Zer'e yaptığı bu tavsiye çok meşhur bir öğüttür. Gerçekten de Ebu Zer ihlas ve takvada çok üstün olmasına rağmen sevk ve idarede zayıf birisi idi. Yöneticilik görevini yapmak ise güçlülük, otorite, disiplin, sevk ve idare özelliği ister.Ebu Zer'in görev isteğini Hz. Peygamber iki husus için geri çevirmiştir: Birincisi, Ebu Zer yöneticilik görevinde zorluk çekmesin diyedir, ikincisi ise, Ebu Zer'in görevi yapamaması sebebi ile ümmetin işlerinin aksamamasıdır.

2. Yöneticilik görevi kolay iş değildir. İnsanın nefsine hoş gelir, ancak sorumluluğu çok büyüktür. Bu sorumluluğun altından kalkamayacak olanların hesap gününde sorgusu çok zor olacaktır. Ebu Zer'i çok seven Hz. Peygamber (sav), onu bu sorgudan korumak istemiştir.

2) Müslim
3) Müslim

3. Müslümanların işlerini yapmaya talip olanlar, o görevin bir büyük emanet olduğunu akıllarından çıkarmayacaklardır.Değil ümmetin işlerini yönetmeye talip olma, iki kişi üzerine bile emir olmamayı tavsiye etmesi, yöneticiliğin ne kadar büyük sorumluluk olduğunu göstermektedir. Kişi, hesap gününde kendi hesabını bile vermede zorlanacak ise, yönetimi altındakilerin hesabını vermede nasıl başarılı olabilecektir?

4.Görev alıp da aldıkları görevlerin hakkını kimler vermiştir veya verebilecektir? İslam tarihi boyunca görevlerinin hakkını verenlerin sayısı çok azdır. Sadece o çok az olanların hesapları kolay olacak, diğer çoğunluğun hesapları zor geçecektir. Hadis bize bunu hatırlatıyor. Rüsvaylık ve pişmanlık duymak dünyada daha kolaydır. Hesap gününün rüsvaylığından da hüsranlığından da Yüce Rabbimiz bütün Müslümanları korusun ve yardımcısı olsun. O yardım etmezse, hiç kimse yardım etmez. O, merhamet edip affetmez ise halimiz nice olur?

« إنَّكم ستحرِصون على الإمارةِ ، وستَكُونُ نَدَامَة يوْم القِيامَةِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Sizler amir olmayı arzulayacaksınız. Ancak o, kıyamet gününde pişmanlık sebebi olacaktır." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İnsan nefsi yönetici olmayı elbette arzular. İnsanların başına geçmek, söz sahibi olmak, gücü elinde bulundurmak, insan nefsinin istediği şeylerdir. Fakat bunları ele geçirenin hayatı, sadece bu hayattan ibaret değildir. Bu hayatın, bir de öte tarafı vardır. Öte tarafta, bu dünyada nefsin istediği yöneticilik görevi, büyük bir pişmanlık olabilecektir. Çok az sayıda Müslüman için bu görev, öte dünyada pişmanlık olmayacaktır. Allah bilir, dört raşid halife, Allah dostu yöneticiler, adaletten ayrılmayan Ömer bin Abdulaziz gibi... Yine de Allah bilir... belki bir çokları da olacaktır...Allah bilir...

دخَلتُ على النبي صَلّى
اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم أنَا وَرَجُلان مِنْ بني عَمّي ، فقال أحَدُهُمَا : يا رسـولَ اللّـه
أمِّرنَا عَلى بعضِ مَا ولاّكَ اللّه ، عزَّ وجلّ ، وقال الآخرُ مِثْلَ ذلكَ ، فقال : «
إنَّا واللّه لا نُوَلّي هذَا العَمَلَ أحداً سَأَلَه ، أو أحَداً حَرَص عليه » .

4) Buhari

Ebû Musa el Eş'arî (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Amca oğullarından iki kişi ile birlikte Nebi (sav)'nin huzuruna girdik. Amca oğullarından biri,

"Ya Rasulellah, Allahu Tealâ'nın senin emrine verdiği görevlerden birine bizi tayin et." dedi. Diğeri de benzeri şeyleri söyledi. Bunun üzerine Nebi (sav) şöyle buyurdu:

"Vallahi biz bu işi, isteyenlere ya da bu işe karşı hırslı olanlara vermiyoruz." (5)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bu türden olanlara yöneticik görevini vermek doğru değildir. Hele hele bu görevleri, hırslı olanlara vermek hiç doğru değildir. Aşiret reisidir diye ya da zengin varlıklıdır diye, servet sahibidir diye, çevresi vardır diye, tanınmıştır diye, bu tür görevlere layık olmayanları getirmek doğru değildir. Takva ve adalet sahibi olmayanlara, sırf bir takım imkanları vardır diye görev vermek, aynı zamanda ümmetin emanetine ihanet etmek demektir.

2. Hemşehri, akraba, kan bağı, özel dostluklar, bu tür görevleri vermenin ölçüleri değildir. Sadece ahlaki özelliklerin üstün olması da görev vermenin ölçülerinden birisi sayılamaz. Öyle olsa idi Hz. Peygamber (sav) Ebu Zer'in istediği görevi kendisine verirdi. Ahlaki üstünlüğün yanısıra yöneticilik vasıflarının da olması gerekmektedir. Her iki özelliği üzerinde bulunduranları da, yönetimin bulup görevlendirmeleri gerekir. Yönetimin en büyük sorumluluğu bu tür Müslümanları bulup görevlendirmektir. Çevresinde bu özelliklere sahip olanlar arasından da yine en üstün olanlarını görevlendirmeleri lazımdır.

3. Hiç bir Müslüman görev istemeye ve hırslı olmaya yeltenmeyecek, ancak yönetim kadrosu da bu tür üstün özelliklere sahip olanları bulacaktır. Bulma gerçekleştiğinde, görevlerin hakkını verebilecek olanlar, zaten görev isteme durumunda olmayacaklardır.

5) Buhari ve Müslim

42. DERS

DAVET FIKHI

Yolun Başlangıcındaki Davetçiler

Günümüzde İslam'a çağıranların birçoğu, yöneldikleri hedeflerin yapısını, gittikleri yolun boyutlarını ve İslami çalışmanın metodunu, can ve mallarından nelere ihtiyaç gösterdiği gerçeğini kavrayamamışlardır. İşte bu durumdur ki, çoğu zaman davet ettikleri insanlara iyi bir örnek olamamalarına yol açmaktadır. Netice olarak İslami hareketin üzerindeki bu ağır yükler, onun ileriye doğru hareket edip yürümesini yavaşlatmakta ve başarısını önleyen birer engel olmaktadır.

Bunlardan bir kısmı zannederler ki, İslam hakkında bir kitap yayınlamakla yahut bir gazetede makale yazmakla ya da bir mescit veya toplantıda konuşma yapmakla İslami çalışmanın kendilerine yüklediği sorumluluktan kurtulmuş oluyorlar. Diğer bir kısmı da sadece İslami harekete bağlanıp toplantılara katılmakla yapılması gerekenin tümüne ulaştıklarına inanıyorlar. Bunlar hiç şüphesiz İslami çalışmaların kenarında kalır. Hakikatte bunlar henüz merkeze girmemişler ve bu alemin gerçek atmosferinde yaşamamışlardır. İslami çalışmanın yüklediği sorumluluğun gerçek anlamıyla "kurban" diye isimlendirilebilecek bir şeye davet ettiği bu alanda çalışanların zihinlerine yerleşmelidir. Evet tüm sınıf ve özelliklerin sınırlarını aşan bir özveri. İslam'ın çıkarını her türlü menfaatin üstünde tutan bir fedakarlıktır. Şartlar neyi gerektirirse gerektirsin İslam'ın çevresinde dönen bir özveri.

İslami çalışma; tüm temelleriyle birlikte cahiliye toplumunu yerle bir ederek; cahili düşünceleri, cahili nizamları ve cahiliye ahlakını bütün kalıntılarıyla söküp atmaktır. Cahiliyeye davet edenlerin ve onu savunanların karşısına çıkmaktır. En sonunda Allah'ın hükmünü hakim kılıp, tağutun hükümranlığını yıkmaktır. Böyle zorlu ve meşakkatli bir yoldan gitmek ile bu ağır ve büyük sorumlulukları yüklenmek, zayıf imanlıların be-

cerebileceği kolay bir şey değildir. Ancak Allah yolunda cihat etmeye hayatını adayan bir kişi buna katlanabilir. Allah ve Resulünü her şeyden çok seven ve kendisini dünya malı ve şehvetinden, onun aldatmaca ve çekiciliğinden kurtaran bunu becerebilir.

"Kim Rabbinin azametinden korkup da kendini kötülükten alıkoymuşsa varacağı yer şüphesiz cennettir." (Naziat, 40-41)

Yalnızca diliyle davette bulunarak şarlatanlık yapanların İslam için çalışma şerefine hakkı yoktur. Bunu hak edenler; ancak İslam için yaşayan, onun için ölen, Allah'ı zikretmekten, O'nun yolunda cihat etmekten herhangi bir ticaret ve alışverişin alıkoyamadığı kimselerdir.

"Allah, şüphesiz Allah yolunda savaşıp, öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını Tevrat, İncil ve Kur'an'da söz verilmiş bir hak olarak cennete karşılık satın almıştır. Verdiği sözü Allah'tan daha çok tutan kim vardır? Öyleyse yaptığınız alışverişle sevinin, bu büyük bir başarıdır." (Tevbe, 111)

Ey davetçiler! Cennetin yolu çetin ve yorucudur. Allah'ın mükafatına ancak onun bedelini ödeyen kavuşur.

Rasulullah (sav) ne güzel buyurur: **"Korkan, erken saatlerde yola koyulur. Erken yola koyulan gideceği yere varır. Ancak Allah'ın vereceği karşılık çok değerlidir. O'nun vereceği karşılık cennettir."** (Tirmizi)

Şeddab el-Haddan'dan yapılan rivayete göre bedevi Araplardan biri Peygamber (sav)'e gelerek ona inandı, ona tabi oldu ve "Seninle birlikte hicret edeceğim" dedi. Peygamber (sav) sahabelerinden birine onu tavsiye etti. Hayber gazvesi esnasında Rasulullah (sav) ele geçirilen ganimetleri taksim etti. Bu arada o bedeviye de pay ayırdı.

Bedevi "Ben bunun için sana tabi olmadım" dedi. Okla boğazını göstererek "Ha buradan vurulup şehit olayım ve cennete gireyim diye tabi oldum" dedi. O zaman Peygamber (sav): "Şayet Allah için samimi olarak bunu söylüyorsan Allah da seni doğrulayacaktır" buyurdu. Daha sonra düşmanla savaşmak üzere harekete geçildi. Savaştan sonra o bedevinin cesedini Rasulullah (sav)'a gösterdiler.

"Bu o mudur?" diye sordu.

"Evet" dediler. Rasulullah (sav):

"Allah için samimi idi. Allah da istediğini verdi" buyurdu.

Ey İslam davetçileri! Cennetin yolu işte budur. Devamlı çalışma, kesintisiz cihat ve şehit olma azmi.

"Bizim uğrumuzda cihat edenleri elbete yollarımıza eriştireceğiz... Allah şüphesiz iyi davrananlarla beraberdir." (Ankebut, 69)

42. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. İsmail (as) ve Kıssası

Hz. İbrahim (as) Sara ile evlendi. Onunla beraber yaşamaya başladı ancak, iyice yaşlandıkları halde çocukları olmamıştı.

Sara'nın Hacer isminde bir cariyesi vardı.

Kocasına şöyle dedi: "Biz iyice yaşlandık, çocuğumuz da olmadı. Çünkü ben kısırım, doğuramıyorum. Bu cariye ile evlen. Belki Allah sana bir çocuk verir de hayatımızın kalan kısmında onunla neşeleniriz."

Hz. İbrahim ona: " Hayır, Sara. Ben, senin çocuğun olmadığı için Hacer doğurduğunda onu kıskanmandan korkuyorum. Şayet Allah (cc) bize bir çocuk vermeyi isteseydi elbette verirdi," dedi.

Sara: "Hayır, hayır ey İbrahim. Ben Hacer'i kıskanmadığım gibi doğurunca da sevineceğim. Allah bize bir çocuk verirse hepimiz seviniriz," dedi. Bunun üzerine İbrahim Hacer ile evlendi. Hacer de İsmail'e hamile kaldı. Fakat İbrahim'in bundan haberi yoktu.

Bir gece İbrahim çadırının önünde oturuyordu. Karısı Sara da çadırın içindeydi. Üç genç adam gelerek: "Esselamu aleyküm ey İbrahim," dediler.

Hz. İbrahim: "Ve aleyküm selam, buyurunuz," diyerek onlara yer gösterdi.

Hz. İbrahim adamlarından birine semiz bir dana kesmesini emretti. Misafirlerine güzel bir ziyafet vermek istiyordu.

Onlara: "Siz kimsiniz?" dedi.

Onlar: "Biz melekleriz. Sana bir çocuk müjdesi vermek için geldik," dediler.

İbrahim: "Benimle alay etmeyiniz. Yaşlı bir adam olduğum halde nasıl bir çocuğum olacağını müjdelersiniz," dedi.

Melekler: "Allah öyle diliyor," dediler.

Bunu duyan Sara güldü ve şaşırdı.

Melekler ona da: "Ey Sara, sen de İshak isminde bir çocuk doğuracaksın. Onun da Yakup adında bir oğlu olacak," dediler.

Sara elleriyle yüzüne vurarak: "Ne oluyor size, doğuracak mıyım? Ben ihtiyar bir kadınım. Görmüyor musunuz çok yaşlandım?" dedi.

Melekler: "Bunu Allah(cc)'a çok mu görüyorsun?" dediler.

İbrahim onlara: "Şu anda nereye gidiyorsunuz?" diye sordu.

Melekler: "Kardeşinin oğlu Lut'un köyüne gidiyoruz. Onun kafirlerden olan halkını yok edeceğiz. Temiz insanlar dışında hiçbir kimse kurtulamayacak. Kötü işler yapan kavminin tamamı sabaha karşı yok olacaklar. Sabah yakın değil mi?" diyerek oradan ayrıldılar.

Aylar sonra Hacer bir çocuk doğurdu. Babası onun adını İsmail koydu.

Sara, henüz çocuk doğurmamıştı. İbrahim, İsmail'in doğumuyla çok sevindi. Onu alarak karısı Sara'ya göstermeye götürdü. Fakat Sara çocuğu görünce çok kıskandı.

Hz. İbrahim'e şöyle dedi: "Ya ben bu evde durmam ya da Hacer ile çocuğu bu evde otururlar. Onları benden uzağa götür. Ben onu görmeye dayanamam."

Hz. İbrahim onu razı etmek için çok uğraştı. Fakat kabul ettiremedi.

Allah'a sığınarak ve O'na güvenerek Hacer ile oğlu İsmail'i alarak çölde uzak bir yere götürdü. Şu anki Kabe'nin olduğu yere yakın bir yerde onlara çadır kurdu.

Onları bu çadırda bırakıp gitmeden önce Allah'a yöneldi. İbadet etti ve şöyle dua etti: "Ey Rabb'im, ben ailemi çorak bir yere, fakat Sen'in Beyti Harem'inin yanına yerleştirdim. Onlar, namazlarını kılsınlar. Kendilerine iyilikte bulunmaları için insanların kalplerini onlara yönelt, onlara Sana şükretmeleri için bol rızık ver.

Hz. İbrahim evine döndü. Kısa bir zaman sonra Sara bir çocuk doğurdu. İsmini İshak koydular. Çok sevindiler. Sara artık mutluydu.

Hacer, oğlu İsmail'le beraber yaşıyordu. Bir gün İbrahim'in kendileri için bıraktığı su tükendi. Çok susadı ve sütü kesildi. Çocuk da susamış ve acıkmıştı. Fakat bu çölde suyu nerede bulacağını bilemiyordu.

Hacer, çocuğunu çadırda bırakarak çölde su aramaya başladı. Suyun izini bile bulamadı. Güneş parlak, hava ise yakıcıydı. Çadıra dönmeyi her düşünüşünde aklına oğlu geldi.

"Su bulamadan onun yanına nasıl dönebilirim? Küçücük bir çocuktur o, susuzluktan ölecek," diyordu.

Safa tepesi ile Merve tepesi arasında yedi kez koştu. Su arıyordu. Fakat bulamadı.

Hacer çadıra girince gördüklerinden şaşkına döndü.

Hz. İsmail yerde sürünüyor, gülüyor ve annesine parmaklarıyla işaret ediyordu.

O ölmemişti. Çünkü parmaklarıyla kumları kazarken, zemzem suyunu bulmuştu. Oradan su çıkmış, İsmail bu suyu içmişti. Hacer de suya atıldı. Kanana kadar içti. Sonra İsmail'i kucağına aldı. Onu öpüyor ve Allah (cc)'a şöyle dua ediyordu:

"Sonsuz şükürler olsun sana ey Rabb'im."

Oradan geçen kervanlar zemzem kuyusundan çıkan suyu görünce çok şaşırdılar. Onlar burayı tanıyor, bir damla su olmadığını ve bu yörede bitki yetişmediğini biliyorlardı.

Hayret ettiler. Hacer'in çadırına gelerek ona şöyle sordular: "Bu su nereden geldi?"

Hacer başından geçen olayları onlara anlattı.

Bunun üzerine onlar: "Bu çocuk mübarek ve bereketli bir çocuktur," dediler.

Suyun çevresine çadırlarını kurdular. Eliyle su çıkaran çocuğun çevresine yerleştiler. Yüce Allah, Efendimiz İbrahim (as)'in duasını kabul etmiş ve bu Arapların kalplerini İsmail'e yöneltmişti.

Gerçekten de İbrahim (as) şöyle dua etmişti:

"Kendilerine iyilikte bulunmaları için insanların kalplerini onlara yönelt...".

Hacer'in çevresine yerleşen çadırlar gittikçe arttı ve büyük bir köy kuruldu.

Bir zaman sonra Hz. İbrahim karısı Hacer'i ve oğlunu görmek için geldi. Çadırların çokluğunu görünce şaşırdı. Her halde yanlış geldim diye düşünerek, geri dönmek istedi.

Oradakilerden birisine sordu. O da Hacer ile İsmail'in yerini göstererek çadırlarına kadar götürdü.

Hz. İbrahim onları öptü, bağrına bastı ve ağladı. Allah(cc)'ın duasını kabul ettiğini anlamıştı. Şu anda Müslümanların hacca gittikleri yerde iki rekat namaz kıldı.

Sonra huzurlu bir şekilde geri döndü.

Hz. İbrahim her yıl buraya geliyor, karısı ve oğlunu görüyor ve burada Allah'a ibadet ediyordu.

Aradan yıllar geçti. İsmail güzel ve yakışıklı bir delikanlı oldu. Allah'a inanıyor, putlara tapmıyordu. Allah'a ibadet ediyordu. Çünkü babası daha küçüklüğünde ona namaz kılmasını öğretmişti.

Hz. İbrahim bir gece uyurken rüyasında şöyle bir ses işitti. "Allah sana oğlun İsmail'i kurban etmeni emrediyor!.."

Sonra ikinci kez uyudu. Tekrar rüyasında kendisine şöyle bir sesin geldiğini işitti. "Allah sana İsmail'i kurban etmeni emrediyor."

Hz. İbrahim tekrar uyandı. İki rekat namaz kıldı ve şöyle dua etti: "Ey Rabb'im, şayet Sen benden oğlumu kurban etmemi istersen, ben Sen'in emrine itaat ederim."

Üçüncü kez uyudu ve tekrar aynı sesi işitti. "Allah, oğlun İsmail'i kurban etmeni emrediyor."

Hz. İbrahim, İsmail'in yanına gitti. Onu alarak çadırlardan uzaklaştılar. Dağın tepesine çıktıklarında oğluna şöyle dedi. "Ben rüyamda seni kurban etmem gerektiğini gördüm. Sen bu konuda ne dersin?"

Oğlu: "Babacığım ne ile emrolunduysan yap. İnşaallah benim sabrettiğimi göreceksin," dedi.

Hz. İbrahim oğlunun bıçağı görmesini istemedi. Ellerini arkasına bağladı. Yüzünü önündeki kayanın üzerine koydu. Kalın keskin bıçağını çıkarttı. Kendi kendini cesaretlendirerek şöyle dua etti: "Ey Rabb'im, işte ben dediğin gibi emrini yerine getiriyorum." Sonra eliyle bıçağı indirdi.

Bıçak İsmail'in boğazına varmadan şöyle bir ses işitti.

"Ey İbrahim! Rüyana tamamıyla uydun."

Bir de gördü ki, bir melek elinde büyük bir koç'la şöyle diyerek geliyor:

"İsmail'e karşılık, şu koçu kurban et. Onun yaşaması için Allah bunu bağışladı."

Hz. İbrahim rahatladı. Oğlunun bağını çözdü. Koçu yakalayarak kurban etti. Namaz kıldı ve oğlunu kendisine bağışladığı için Allah (cc)'a dua etti.

İşte o günden beri biz İsmail'i kurtarması dolayısıyla Allah (cc)'a şükretmek için kurban kesiyoruz ve etini fakirlere yediriyoruz.

Allah İbrahim'e ve İsmail'e Kabe'yi yapmalarını emretti. İkisi beraber taşları kesiyorlar ve harç karıştırıyorlardı.

Bina günden güne yükselmeye başladı. İbrahim ve İsmail, Allah'ın emrini yerine getirdikleri için seviniyor, dua ediyor ve Allah'a şöyle yalvarıyorlardı:

"Ey Rabbimiz! Dualarımızı kabul et. Çünkü, Sen her şeyi gören ve işitensin. Bizleri sana inanan Müslümanlar et. Bizim neslimizi de Sana inanan Müslümanlar et."

Binanın tamamı bitince Allah (cc) İbrahim'e şöyle emretti: "İşte burası Ben'im evimdir. Onun yerini sana gösterdim ve inşa etmen için izin verdim. Şimdi sana şunları emrediyorum: Bana hiçbir şeyi ortak koşma. Evimi, insanların tavaf etmeleri, namaza durmaları ve huşu ile secde etmeleri için temiz tut. Dünyanın her bir tarafından yürüyerek veya binekleriyle evime gelmeleri için insanları hacca davet et."

Hz. İbrahim tüm insanları hacca davet etti. İnsanlar dört bir taraftan gelmeye başladılar. Allah (cc) ona haccın nasıl yapılacağını öğretti. O da diğer insanlara bunu öğretiyordu.

Hz. İsmail (as)'in soyundan peygamberimiz Muhammed Mustafa (sav) geldi.

Hz. İshak'ın soyundan ise Yakup, Yusuf, Musa, Davud ve Süleyman Peygamberler geldiler.

DERSLER VE İBRETLER

1. Allah (cc) elbette her şeye kadirdir. İsterse ihtiyar erkeği ve yaşlı kadını çocuk sahibi yapar. Mümin de bunları görür samimi olarak inanır. İşte her şeye kadir olan Allah senin dostundur, sahibindir, yardımcındır. Öyleyse kimseden korkma sadece ona dayan ve sadece O'na güven.

2. Ailede temel olan fertlerin huzurudur, huzurun olması için ayrı ev kurmaları gerekiyorsa olmalıdır. Zira Allah fazlıyla kuluna yardım eder. Hem de bütün sebeplerin bittiği ve tükendiği esnada yeter ki O'ndan ümidini kesme ve ona yönelerek yalvar. İşte o zaman Yüce Allah'ın olmazları oldurduğunu göreceksin. Zemzem böyle bir yokluğun ve sebeplerin bittiği anda hem de dünyanın sonuna kadar devam edecek bir rahmet deryasıdır. İşte bu; teslimiyetin dünyadaki bereketidir.

43. DERS

TEFSİR

Yapmayacaklarınızı Neden Söylersiniz?

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
① يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ② كَبُرَ مَقْتًا
عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ③ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ
فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ④ وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ
يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ اَنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ ۖ فَلَمَّا
زَاغُوا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ ۖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑤
وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي اِسْرَآئِيلَ اِنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَاْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ اَحْمَدُ ۖ
فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ⑥ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ
افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰى اِلَى الْاِسْلَامِ ۖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظّٰلِمِينَ ⑦ يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ
كَرِهَ الْكَافِرُونَ ⑧ هُوَ الَّذِي اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ⑨

Saff Sûresi Medîne'de inen ve fıkhî hükümler yönü ağır basan sûrelerden biridir. Bu sûre "savaş", Allah düşmanlarıyla cihâd, Allah'ın dinini yüceltmek ve kuvvetlendirmek için O'nun yolunda canını feda etmek konusunu anlatır. Sûrenin, etrafında dönüp dolaştığı ana konu savaştır. Bu sebeple sûreye "Saff Sûresi" denilmiştir.14 ayettir.

Bu sûrenin nüzul sebebiyle ilgili üç rivayet vardır. Hakim ve daha başkaları Abdullah b. Selâm (ra)'dan sahih olarak şöyle bir rivayeti nakletmişlerdir. Abdullah demiştir ki: "Resulullah (s.a.v)'ın ashabından birkaç kişi oturmuş, "Acaba amellerin hangisi Allah yanında daha sevimlidir? Bilsek de onu yapsak." diye konuşuyorduk. İşte bunun üzerine Allah Teâlâ:

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ı tesbih eder. O, çok güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir." âyetleriyle başlayan sûreyi inzâl buyurdu. Resulullah da bize bu sûreyi sonuna kadar okudu."

Bu sûrenin kısaca anlamı, doğruluk ve sadakatle Allah yolunda cihada teşvik edip hazırlamak ve İslâm'ın geleceğini aydınlığa kavuşturmaktır. İmtihan Sûresi'nin sonunda ümidsizlikten sakındırılmak sûretiyle ahiret ümidi takviye edildiği gibi, bu sûrede de İslâm dininin bütün âlem önünde ortaya çıkışını ve yüceliğini isbat etmek için daha büyük imtihan devreleri geçirmek üzere Müslümanlar cihad meydanlarında "Bünyân-ı mersûs" (sağlam bir yapı) gibi yer alacak şekilde nizam ve intizama davet olunarak, buna uyan müminlere başarı müjdelenecektir.

Bismillâhirrahmânirrahîm

1- ***Göklerdekilerin ve yerdekilerin hepsi Allah'ı tesbih eder. O, üstündür, hikmet sahibidir.***

2- ***Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyi niçin söylüyorsunuz?***

"Ey iman edenler! Niçin yapmayacağınız şeyi söylersiniz?" Nüzul sebebi olarak ilk sırada zikredilen Abdullah b. Selam rivayetine göre bu hitab, gerçek müminlere adaklarını yerine getirmenin lüzumunu hatırlatmaktadır. Yapmayacağınız bir şeyi adamayın, madem ki adadınız o halde sözünüzde durup adaklarınızı yerine getiriniz demektir. Dahhâk rivayetine göre yapmadığınız şeyi niye söylüyorsunuz? Müminlere yalan söylemek yakışır mı? tarzında bir kınamadır. Zâhirde mümin görünen münafıkları azarlama mânâsı vardır.

Bu âyet ile adağın yerine getirilmesinin vacib olduğuna delil getirilmiştir. Yani aslı meşru olmakla beraber vacib olmayan bir fiil, adamakla vacib olur. O halde yapmayacağınız bir fiili adamayınız. Adayınca da onu

hemen yerine getirin. Adaklarınız konusunda yalancı durumuna düşmekten son derece sakının.

3- *Yapmayacağınızı söylemeniz, Allah yanında şiddetli bir buğza sebeb olur.*

Yapmayacağınız şeyi söylemeniz Allah'ın buğz ve nefret ettiği şeylerden olması itibariyle ne büyük bir kabahattir! O halde Allah'ın en sevdiği ameli bilsek de yapsak diyen samimi müminler, Allah'ın buğzettiği kimselerden olmamak için, büyük söylememeli, yapamayacakları şeyleri nezr etmemeli, nezr ettikleri takdirde de yapmalıdırlar.

4. *Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak savaşanları sever.*

Bundan dolayı Allah Teâlâ, onların yapabilecekleri amellerden sevdiği bir ameli haber vererek buyuruyor ki, haberiniz olsun ki Allah Teâlâ kendi yolunda sağlam bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever, Allah'ın sevgilisi olmak için müminlerin de böyle yapmaları gerekir.

Kurşunlu bina, parçaları kurşunla kenetlenerek yekpare bir cisim haline gelmiş olan sağlam bir bina demektir. İşte müminlerin sosyal durumları gerek Saffât Sûresi'nin başında ve gerek Fetih Sûresi'nde yer alan *"Onlar, filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış ve gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki bu, ziraatçıların da hoşuna gider..."* (Fetih, 48/29) âyetinde ifade edilen benzetme ve tasvir üzere sağlam bir irtibât ile bir diğerine bağlanmış kuvvetli bir yapı teşkil etmeli ve İslâm mücahidleri böyle birbirlerine kenetlenmiş tek bir saf halinde çarpışmalıdır. Şüphesiz bu benzetmede, ferdlerin cismen tekdüzen bir şekil ve nizam ile terbiye ve asayişleri konu edildiği gibi, kalben niyet ve imanlarının da bir kelime etrafında toplanacak ve birbirlerini sevip sayacak bir surette samimiyet ve kararlılıkta olması gerekir. Bunun olabilmesi için de gaye, güzel tayin edilmeli ve alçak maksatlar terkedilip Allah yolunda en yüksek ve en yüce gayeye yapışılmalıdır.

5. *Bir zaman Musa kavmine: "Ey kavmim! Benim, Allah'ın size gönderdiği elçisi olduğumu bildiğiniz halde niçin beni incitiyorsunuz?" demişti. Onlar yoldan sapınca, Allah da kalblerini saptırmıştı, Allah, fâsıklar topluluğunu doğru yola iletmez.*

Bu âyetle Yahudilerin peygamberlere küfür ve isyan etmelerinin öteden beri sürüp gelen âdetleri olduğu ve hep o âdetin günahını çektikleri anlatılmış olmaktadır. Hz. Musa'ya yaptıkları eziyetlerin tafsilatı Bakara Sûresi'nde anlatılmaktadır.

Özellikle zorbalara karşı savaşmada *"Şu halde sen ve Rabbin gidin savaşın: biz burada oturacağız."* (Maide, 5/24) dedikleri ve neticede şaşkınlığa düştükleri Mâide Sûresi'nde zikredilmektedir. Ne zaman ki böyle haktan ayrılmak suretiyle yamukluk edip eğri gittiler, Allah da kalplerini yamulttu. Yani eğriltti, eğriliği kalplerine tabiat yaptı. Bundan dolayı hep eğrilik düşünürler, eğri giderler, hak söz kendilerine tesir etmez ve doğru yola yanaşmazlar. Allah da dinden çıkmış fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez, muvaffak kılmaz, muradlarına erdirmez. İşte Müslümanların savaş için hazırlanmalarının sebeplerinden birisi böyle hak dinlemez, bozulmuş fasıklar topluluğunun yola getirilmeleri içindir.

6- *Meryem oğlu İsa da: "Ey İsrailoğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim. Benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi müjdeleyici olarak (geldim)." demişti. Fakat onlara apaçık delillerle gelince "Bu, apaçık bir büyüdür." dediler.*

Nitekim kalplerinin eğriliklerinden dolayı İsa'yı da kabul etmediler, kabul ettik diyenler de sözlerini tutmadılar. Musa (as) baba tarafından İsrailoğullarından olduğu için onlara, "Ey kavmim!" diye hitab etmiştir. İsa (as)'nın ise babası olmadığı için "Ey İsrailoğulları!" demiştir. Burada Ahmed isminin özel bir isim olması da, mânâsı da kasdedilmiş olabilir. Yani adı son derece övgüye layık ve pek güzel demek de olabilir. Zira Hz. İsa'nın müjdelemekle emredildiği Hz. Peygamber (s.a.v)'in bir ismi de Ahmed'dir. Onun Muhammed ismi de Ahmed ismi gibi, aynı hamd maddesinden olarak en güzel ve övülecek ismidir.

Nitekim Buhârî, Müslim ve başkaları Cübeyr b. Mut'im (r.a.)'den Resulullah (s.a.v) in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir: "Benim çeşitli isimlerim vardır. Ben Muhammed'im, ben Ahmed'im, ben toplayıcıyım, insanlar benim ayaklarım üzere toplanacaklardır. Ben mahvediciyim ki, Allah benimle küfrü mahvedecektir. Ve ben sonuncuyum."

Bu âyette Hz. İsa'nın peygamberliğinin hikmeti olarak şu iki şeyi söylediği beyan edilmiştir: Birisi, kendisinden önce gelen Tevrat'ı tasdik etmesi, diğeri de kendisinden sonra gelecek olan Ahmed'i müjdelemesidir. Zira Tevrat'ta hem Mesih'e hem de Son peygamber Hz. Muhammed'e dair haberler vardı. Bu yüzden Hz. İsa'nın gelişi, hem Mesih'e ait haberlerin doğruluğunu ispat etmiş hem de son Peygamber'i müjdelemek suretiyle o konudaki haberleri tasdik etmiştir. Ancak Yahudiler, Hz. İsa'yı inkar ettikleri gibi Hıristiyanlar da bu müjdeyi kısmen inkar ve kısmen değişik şekilde te'vil ederek haksızlığa sapmışlar ve eldeki mevcut İncillerin böyle bir şeyden bahsetmediğini iddia edecek kadar ileri gitmişlerdir.

Şayet Hz. İsa'ya verilmiş olan İncil de Kur'ân gibi aynen korunmuş olsaydı, bu müjdenin İncil'de zikredilip edilmediğini anlamak mümkün olurdu. Yine de elde mevcut olan Ahd-i Atik ve Ahd-i Cedid kitablarında buna dair deliller hiç de az değildir. Mesela Ahd-i Cedid'de Resullerin işlerinin üçüncü bâbında: Musa ecdâdımıza, "Rabbiniz Allah size birâderlerinizden benim gibi bir Peygamber ortaya çıkaracaktır. Onu, size söyleyeceği bütün işlerde dinleyiniz. Ve kavmim arasından her kim o Peygamberi dinlemezse mahvolacaktır." dedi. İsmail ile ondan sonra gelen peygamberlerin hepsi bu günleri müjdelemişlerdir diye de zikredilmiştir. Musa gibi olan bu gelecek peygamber, İsmail'den de söz edilmesi karinesiyle belli ki, peygamberlerin sonuncusu Muhammed Mustafa (sav) idi. İsa (a.s) onu tasdik etmiş ve geleceğini müjdelemişti.

Hz. İsa böyle söylemiş olduğu halde İsrailoğullarının çoğu, yani Yahudiler onu dinlemedikleri gibi Hıristiyanların çoğu da bunu gizlemiş ya da te'vil ve tahrif (değiştirmek) ile inkar etmiş olduklarından dolayı bu hakikat hatırlatılarak buyuruluyor ki: Sonra o Resul, yani İsa (a.s)'nın müjdelemiş olduğu ismi Ahmed olan Resul, onlara delillerle: açık açık âyetler ve mucizelerle geldiği zaman da bu apaçık bir sihir dediler. Bu Ahmed, o müjdelenen Resul değil, bu açık sihirlerle bizi aldatmak istiyor diye küfre, haksızlığa saptılar ve bu haksızlıkla bir takım değişiklikler yapmak suretiyle İsa, Allah'ın oğludur gibi aslı olmayan yalanlar yazarak onları Allah kelâmı diye Allah'a isnad ettiler.

7- İslâm'a davet olunduğu halde Allah üzerine yalan uydurandan daha zalim kim olabilir? Allah zalim toplumu doğru yola iletmez.

Hâlbuki İslâm'a davet edilirken Allah'a yalan isnad eden veya Allah hakkında yalan söyleyen yahut uydurduğu yalanı Allah indirdi diye iftira eden kimselerden daha zalim kim olabilir? Allah ise zalimleri hidayete erdirmez, haksızları doğru yola iletmez, isteklerinde başarılı kılmaz. Onun için böyleleri hak sözle yola gelmez, İslâm'ı kabul etmezler. Sonuçta yaptıkları zulümlerin cezasını çekmeleri gerekir. İşte böyle iftiracı zalimlerin haksızlıkları, zulümkarlıkları da, müminlerin Allah yolunda savaşa hazırlanmalarını ve o yolda savaş etmelerini Allah katında sevimli bir amel haline getirmiştir.

8- *Ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek istiyorlar. Halbuki kâfirler hoş görmese de Allah nurunu tamamlayacaktır.*

İsrail oğulları bu yeni gelen dinin karşısına çeşitli hile, oyun ve düş-

manlıkla çıktılar. Bu güne kadar bitmez tükenmez acılar bırakan çeşitli savaş taktikleri ve oyunlar sergilediler. İfk hadisesi, Hz. Osman (ra)'ın Yahudi Abdullah İni Sebe vasıtasıyla şehit edilmesi, İslam'a atılan iftiralar ve en son da Osmanlı Hilafetinin kaldırılması konusunda çevirdikleri entrikalar ve bunun neticesi Kudüs'ün işgali bunlardan bazılarıdır. İman-küfür savaşı tarihin hiçbir devrinde durmamıştır. Dünya Siyonizmi ve Uluslar arası Haçlı ittifakı Müslümanların bir daha ayağı kalkmalarını önlemek için savaşlarına aralıksız devam etmektedir.

Kâfirler bunca çabalarına, İslam'ı yok etme gayretlerine, sahte kahramanlar, satılık kalemler vasıtasıyla dini tahrif etme çabalarına rağmen din dimdik ayaktadır. Allah davasını güden bir cemaat, kıyamete kadar da var olacak, kafirlerin çabaları neticesiz kalacaktır. Çünkü Allah'ın nurunu onların ağızlarından çıkan nefesler söndüremez. Zalim diktatörler ve Siyonist uşağı sahte kahramanlar asla hedeflerine ulaşamayacaklardır. Tam aksine Allah'ın dini bütün yeryüzüne egemen olacaktır.

9- O, Resulünü hidayet ve hak dinle gönderdi ki, müşrikler istemese de onu, bütün dinlerin üstüne çıkarsın.

Hak din bir ve tekdir. O da Hz. Muhammed (sav) Efendimizin tebliğ ettiği son dindir. Diğer dinlere, esasen din demek bile doğru değildir. Çünkü Yahudilik ve Hıristiyanlık asıl hüviyetini kaybetmiştir. Allah Teala bu son dini bütün dinlere karşı her alanda üstün kılmıştır. Bu gün esasen Müslümanların dışında dinlerine sahip çıkan bir toplum kalmamıştır. Yani meydan tek başına Müslümanlarındır. Bu da yakın bir zamanda İslam'ın bir dünya devleti olacağını bize müjdelemektedir.

43. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Ahde vefa göstermek

"Verdiğiniz sözü yerine getirin. Zira verilen sözden sorulacaktır." (*İsra: 34*)

"Söz verdiğinizde Allah'a karşı verdiğiniz sözü yerine getirin." (*Nahl: 91*)

"Ey iman edenler, akitlerin gereğini yerine getirin." (*Maide: 1*)

"Ey iman edenler, yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz Allah katında büyük günahtır." (*Saff: 2-3*)

« آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلاثٌ : إذا حَدَّث كَذب ، وإذا وَعدَ أخلَف ، وإذا اؤْتُمِنِ خَانَ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Münafığın alameti üçtür: Konuştuğunda yalan söyler, söz verdiğinde sözünde durmaz, emanet edildiğinde de hıyanet eder." (1)

Müslim'in diğer bir rivayetinde şöyledir:

"Oruç tutsa da, namaz kılsa da, kendisinin Müslüman olduğunu zannetse de (o münafıktır)."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Doğru sözlü olmak, Müslüman'ın başta gelen özelliğidir. Yalancı olan ve yalancığı adet haline getiren İslam'dan uzaklaşmış olur. Zira yalancılık, münafıklık alametidir. Münafıklık alameti ise Müslüman'da bulunamaz.

1) Buhari ve Müslim

2. Ahde vefa; verilen sözlerin tutulması, yerine getirilmesidir. Bir Müslüman herhangi bir konuda söz vermiş ise şartlar ne olursa olsun, o sözünü yerine getirmekle mükelleftir. Bu söz, borcunu ödemek sözü olur, aldığı görevi söz verdiği zamanda yerine getirmede olur, randevusuna zamanında gelmekte olur, bir kardeşine yardım sözü verip yerine getirmede olur. Verilen sözlerin yerine getirilmemesi, muhatabın zarar etmesine sebep olur. Bu da kul hakkına girer. Kul hakkına girmek istemeyen Müslüman, ahdine vefa gösterir.

3. Emanete sahip olmak ve emaneti yerine teslim etmek de çok önemlidir. Bunların hilafı da münafıklık alametidir. Birisine verilmek üzere alınan para veya bir başka şey, verilmesi gereken yere verilir. Verilmemesi, emanete hıyanet etmek demektir ve münafıklığın belirtisidir. Rabbimiz, bu üç hastalıktan bizleri korusun...

« أرْبع مِنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقاً خَالِصاً . ومن كَانَتْ فِيه خَصلَةٌ مِنْهُنَّ كانَتْ فِيهِ خَصْلَة مِن النِّفاقِ حَتَّى يَدَعَهَا : إذا اؤْتُمِنَ خَان ، وإذَا حدَّثَ كذَبَ ، وَإذا عَاهَدَ غَدَر ، وَإذا خَاصَم فَجَرَ »

Abdullah b. Amr b. el As (ra)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Dört haslet var ki, her kimde bulunursa o halis münafıktır. Her kimde de onlardan biri varsa onu terk edinceye kadar onda nifaktan bir parça var demektir: Kendisine bir şey emanet edildiğinde hıyanet eder, konuştuğunda yalan söyler, anlaşma yaptığında sözünde durmaz, düşmanlık yaptığında da haddi aşar." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Anlaşmalara sadık kalmak bir ahlak belirtisidir.Şartlar ne olursa olsun, Müslüman yaptığı anlaşmalara sadık kalır. Lehine de aleyhine de sonuç verse imzaladığı sözleşmeye aykırı hareket edemez. Kim ki, aleyhine de olsa yaptığı anlaşmalara sadık kalırsa, Allah ona hiç ummadığı yerden destek gönderir. Hudeybiye anlaşmasında böyle olmuştur. Müslüman'ların aleyhine gibi görünen bu anlaşmaya Müslümanlar sadık kalmışlar, sonuçta da Yüce Allah'ın yardım ve desteğini görmüşlerdir.

2) Buhari ve Müslim

2. Yapılan anlaşmalardan ancak münafıklar ve ahlaki zaafiyeti olanlar dönerler. Sözünden dönenleri toplumlar hiç bir zaman affetmezler. İslam davetçileri, verdikleri sözleri tutacakları gibi, yaptıkları anlaşmalara da sadık kalacaklardır.

3. Yine Müslümanlar, düşmanlıkta haddi aşmaz, dostlukta da düşmanlıkta da orta yolu izlerler.Çünkü 'gün gelir düşmanlarımızla dost olur, dostlarımızla da düşman olabiliriz.' Bu açıdan dostlukta da, düşmanlıkta da dengeli olmak lazımdır.

43. DERS

DAVET FIKHI

İslam'a Davetin Gerekliliği

İnsanları İslam'a davet etmek, onlara, iyiliği emredip, kötülükten sakındırmak, İslami bir yükümlülüktür. İslami sahada çalışanlar bu görevi yerine getirmeli; gayret, düşünce ve vakitleriyle onun hakkını vermelidirler. Aslında bu görev, bizzat her davetçinin temel görevidir.

Kur'an-ı Kerim birçok ayette bu görevi yerine getirmeyi teşvik etmiştir.

"Sizden, iyiye çağıran, doğruluğu emreden ve fenalıktan sakındıran bir cemaat olsun. İşte başarıya erişenler yalnız onlardır." (Al-i İmran, 104)

"Doğrusu 'ben kendimi Allah'a verenlerdenim' diyen, yararlı iş işleyen ve Allah'a çağırandan daha güzel sözlü kim vardır?" (Fussilet, 33)

"Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan korur. Doğrusu Allah kafirlere yol göstermez." (Maide, 67)

Sünneti mutahhara Allah'a davet ve münkerle mücadele görevini yerine getirmeye yönelik Rasulullah (sav)'tan rivayet edilen pek çok hadisi ihtiva etmektedir. Misal olarak Rasulullah (sav)'ın şu hadislerini zikredelim:

"Sizden her kim bir kötülük görürse onu eliyle değiştirsin. Buna gücü yetmiyorsa dili ile değiştirsin. Buna da gücü yetmiyorsa kalbiyle ona buğz etsin. Bu ise imanın en zayıf derecesidir. Ve bunun ötesinde bir hardal tanesi kadar bile iman yoktur." (1)

"Ey insanlar! Allah size diyor ki: Beni çağırdığınızda size icabet etmeyeceğim, benden istediğinizde size vermeyeceğim ve yardım diledi-

1) Muslim

ğinizde yardıma koşmayacağım zaman gelmeden iyiliği emredin ve kötülükten sakındırın." (2)

"Komşularını uyarmayan, onlara bilgi aktarmayan, onlara öğüt vermeyip iyiliği emretmeyen ve kötülükten sakındırmayan topluluğa ne oluyor. Komşularından bir şeyler öğrenmeyen ve onların uyarılarına kulak asmayan onlardan öğüt almayan topluluğa ne oluyor. Allah'a yemin ederim ki, topluluk komşularına bilgi verecek, onları uyaracak, onlara öğüt verecek ve onlara iyiyi emredip onları kötülükten sakındıracak ve ayrıca komşulardan bilgi alacak uyarılarını dinleyecek ve öğütlerine uyacaktır. Değilse cezanın yakın olduğunu onlara haber veriyorum." (3)

Vacibin Kendisiyle, Yerine Getirildiği Şey de Vaciptir

İnsanları İslam'a çağırmak, onları ona inandırmak, onun hüküm ve temellerine göre davranmaya hazırlamak, İslam toplumunun kurulmasını ve İslami hayatın başlamasını sağlayacak vesilelerdendir. İslam toplumunun oluşması, bizatihi vacip olduğuna göre, netice olarak onu meydana getirmek için gerekli olan çalışma da vaciptir.

Hatta mesele bundan da öte bir durum arz eder. Çünkü bugün İslam'ın her hususta kendisini hakim kabul eden ve tüm tasarruflarını ona göre düzenleyen bir devlet yoktur. Dolayısıyla İslami hükümler askıda kalmıştır. Allah'ın hükümlerine başvurmak, İslami bir farz olduğuna ve bu yükümlülüğün gerçekleşmesi bir toplum varlığına bağlı olduğuna göre sonuç olarak İslami bir platformun oluşması için çalışmak her Müslüman için farz-ı ayındır. Bu gerçekleşinceye kadar her Müslüman bununla yükümlüdür. Bu görevden geri kalanlar günahkardır. İslam'a davet sorumluluklarını yüklenmeden, güç ve imkanlar ölçüsünde bilfiil davete katılmadan da bu günahtan kurtuluş yoktur.

Çalışma, İmanın Alameti ve Meyvesidir

İmanın kendisi, kendisiyle gerçekleştiği prensiplerin yaygınlaşması yolunda sürekli çalışmaya yöneltici bir etken olmadıkça o iman; iman değildir. İman aklın inanması, kalbin mutmain olması ve nefsin cihadıdır.

İslam davetçileri kavrayış ve idrakleri oranınca davet sorumluluklarını yerine getirmek ve onu insanlara tebliğ etmekle yükümlüdürler. Pey-

2) Tirmizi
3) Taberani

gamberlerin varisi olmak için Müslümanlara tevdi edilen emanet budur. Ayrıca Rasulullah (sav)'ın şu sözüne kulak verilmelidir.

"Benden önce Allah Teala'nın ümmetlere gönderdiği hiçbir peygamber yoktur ki onun sünnetine uyan ve emirlerini yerine getiren havariler ve ashabı bulunmasın. Daha sonra artlarından gelenler oldu. Bunlar yapmadıklarını söylerler ve emredilmedikleri hususları işlerler. Kim eliyle onlara karşı cihat ederse o mümindir. Kim diliyle onlara karşı cihat ederse o mümindir. Kim kalbiyle onlara karşı buğz ederse o mümindir. Bunun ötesinde ise bir hardal tanesi kadar bile iman yoktur." (4)

Allah, Korkulmaya Daha Layıktır

Bazı davetçiler, insanların öfke ve baskılarına muhatap olmaktan korktukları için zaman zaman nasihatin yapılması gerektiği yahut cesaretle hak sözü söylemenin fayda verdiği yerlerde konuşmaktan çekinirler.

Hiç şüphesiz bu davranış korku ve ürkekliğin meyvelerinden biridir ve bu iki vasfın "Müminin kalbine yol bulmaması gerekir." Allah (cc) sakınmaya ve korkulmaya daha layıktır. Daima O'nun rızasına kavuşma endişe ve isteğini taşımalıyız. İnsanların hepsi öfkelense bile hiç önemli değil. Taif'ten taşlanarak kovulan Efendimiz'in şu sözü ne kadar manidardır: "Allah'ım, yeter ki, senin bana gazabın olmasın, gerisine asla aldırmam."

İslam davetçileri peygamberlik mirasını taşıma ve onun yükümlülüklerini omuzlamak ile sorumludur. Peygamberliğin mirasının en önemlisi ise tüm görüntü ve biçimiyle cahiliyeye karşı çıkmak ve gücü ne olursa olsun münkerin her çeşidiyle mücadele etmektir.

Ubade b. Samit'in şöyle dediği rivayet olunur. "Her nerede olursa olsun hakkı söylemek ve Allah konusunda kınayıcının kınamasından korkmamak üzere Rasulullah (sav)'a biat ettik." (Ebu Davut ve Tirmizi)

İslam davetçileri, cesaretin gerekli olduğu yerde korkak olmaktan ve nasihatin geçerli olduğu yerde ürkek davranmaktan sakınmalıdırlar. Ebu Davut'la Tirmizi'nin Abdullah b. Mesud yoluyla naklettikleri Rasulullah (sav)'ın şu hadisine de kulak verelim:

"İsrailoğullarının uğradığı ilk eksiklik şuydu: Onlardan biri bir diğeri ile karşılaştığı zaman ona "Allah'tan kork ve işlediğin kötülüklerden vaz geç, bu helal değildir." derdi. Fakat ertesi gün aynı kişi ile karşılaşır ve o halini değiştirmemiş olduğu halde onunla oturup kalkar, yer ve içerdi. Onlar bunu yapmaya başladıkları zaman Allah bir kısmının kalbini diğer bir kısmına düşman kıldı."

4) Müslim

43. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. Şuayb (as) ve Medyenliler

Mısır ve civarında, Filistin'in güneyinde Medyen kavmi yaşıyordu. Hemen yakınlarında geniş arazileri, bahçeleri ve güzel bostanları olan Eykeli'ler isminde bir başka kavim daha yaşamaktaydı.

Bu insanlar alış verişlerinde dürüst davranmıyor, bir şey sattıklarında ölçü ve tartıda hile yapıyorlardı. Bir şey satın aldıklarında da ölçü ve tartıda fazlalık yapıyorlardı. Hak ettiklerinden daha fazlasını alıyorlardı.

Bununla da kalmayarak yolcuların yollarını kesiyor, onları soyup mallarını ellerinden alıyor, onlara eziyet ediyorlardı. Bu yaptıklarından dolayı hiç de Allah'tan korkmuyorlardı. Çünkü, onlar yalancı ilahlara tapıyorlar, kendilerini bu ilahların yarattığını sanıyorlardı. Allah onlara: Allah'a ibadet etmelerini, insanlara iyi davranmalarını, alış verişte doğru olmalarını, ölçüde tartıda hile yapmamalarını emretmek üzere Şuayb (as)'ı peygamber olarak gönderdi.

Şuayb (as) Medyen'lilere giderek ş öyle dedi: "Ey kavmim! Allah (cc)'a ibadet ediniz. Neden O'ndan başka ilahlar ediniyorsunuz? Ölçü ve tartıda eksiklik yapmayınız. Ben sizin iyiliğinizi istiyorum. Böyle yapmaya devam ederseniz, size büyük bir azabın gelmesinden korkuyorum.

Ey kavmim! Ölçü ve tartıda doğru davranınız. İnsanların haksız yere mallarına el koymayınız. Yeryüzünde bozgunculuk yapmayınız."

Onlar: "Ey Şuayb! Sana namazın mı, bizden babalarımızın ibadet ettikleri tanrılarımızı terk etmemizi ve mallarımızı dilediğimiz gibi kullanmamamızı söylüyor?" dediler.

Şuayb (as) ; "Ey kavmim, ben sizleri gücümün yettiği ölçüde düzeltmek istiyorum. Benim gayem; size muhalefet etmek, sizinle çekişmek değil. Sizin işlerinizi düzeltmeye çalışıyorum. Şüphesiz Allah, insanların

mallarını değerinden aşağı satın almanızı, hakkınızdan fazlasına satmanızı, onların mallarını haksız yere ellerinden alıp onları soymanızı kabul etmez," dedi.

Kavmi ise: "Biz senin bu söylediklerini anlamıyoruz. Sen zayıf bir insansın. Şayet bizim bir akrabamız olmasaydın seni öldürürdük. Senin bizim yanımızda hiçbir üstünlüğün yok," dediler.

Hz. Şuayb: "Ey kavmim, benim size olan yakınlığım, beni gönderen Allah'tan daha mı üstündür? O, sizin tüm yaptıklarınızı bilir. O, güçlü ve her şeye kadirdir. Sizin hepinizi birden yok etmeye gücü yeter," dedi.

Kavmi ona:"Ey Şuayb, git, Rabb'ine söyle de bizi korkuttuğun o azabını göndersin. Bu boş ve faydasız sözlerinle kafamızı ağrıtma," dediler.

Hz. Şuayb daha sonra Eykeli'lere gitti. Onlara şöyle dedi: "Ben sizin için gönderilmiş emin bir peygamberim. Allah'tan sakınınız ve O'na itaat ediniz. Ben sizden ücret de istemiyorum. Benim mükafatımı alemlerin Rabbi olan Allah verecektir. Tartılarınızı doğru yapınız. Ameli boşa gidenlerden olmayınız. Ölçülerinizde doğru davranınız. İnsanların mallarını zorla ellerinden almayınız. Yeryüzünde bozgunculuk yapmayınız. Sizi ve sizden önceki milletleri yaratan Allah'tan korkunuz," dedi.

Ona şöyle dediler: "Muhakkak sen büyülendin ve şuurun bozuldu. Sen bizim gibi bir insansın. Senin yalancı birisi olduğunu tahmin ediyoruz."

İçlerinden birisi ise şöyle dedi: "Eğer sen gerçekten peygambersen gökten başımıza taş yağdır. O zaman senin Allah katından gönderilmiş bir peygamber olduğunu kabul eder ve sana inanırız."

Fakat bazı iyi insanlar Şuayb (as)'ın yanına gelerek ona iman ettiler. Onunla birleştiler. Hep beraber Allah'a ibadet ettiler.

Hz. Şuayb, kendine inananlarla birlikte tekrar Medyen'e döndü. Kendine inanmış bu insanlar, fakir fakat temiz insanlardı. Diğer insanları soymuyor, onların haklarını yemiyor, yollarını kesmiyor ve mallarını ellerinden almıyorlardı.

Şuayb (as) hiç usanmadan Medyen'lileri ve Eykeli'leri Allah'a davet ediyor ve yeryüzünde fesad çıkarmaktan vazgeçmezlerse onlara büyük bir azabın geleceğini ve yok olacaklarını haber veriyordu.

Bazı iyi insanların Şuayb'la birlikte olmalarına, kibirli kafirler çok kızıyorlar, Şuayb'ın yanına gitmelerine engel oluyorlardı. Ne zaman birisinin onun yanına gittiğini öğrenirlerse ona eziyet ediyorlar ve mallarını elinden alıyorlardı.

Hz. Şuayb onlara şöyle dedi: "Ey Kavmim, doğruyu kabul edenleri

neden tekrar saptırmak istiyorsunuz? Onlar sizden daha hayırlıdır. Allah'a iman etmek isteyen insanların yollarını kesip onlara eziyet etmeyiniz. Allah (cc)'ın eskiden Nuh'un, Hud'un ve Salih'in kavmine azap ettiği gibi sizi de helak etmesinden korkuyorum. Yahut da Lut'un kavmi gibi size azap göndermesinden korkuyorum. Lut'un kavmi hemen şu yakınınızda ve sizden az bir zaman önce yaşamıştır."

Kavminin büyüklenerek yüz çeviren insanları şöyle dediler: "Ey Şuayb! Seni ve sana inananları ya köyümüzden çıkarırız ya da tekrar bizim gibi inanmaya başlarsınız."

Hz. Şuayb: "Hayır, Allah'ın bizi bu şirkten kurtarmasından sonra kesinlikle sizin gibi inanmayız. Biz Allah'a bağlandık. Allah sizinle bizim aramızda hakkıyla hükmünü verir. Allah hükmedenlerin en hayırlısıdır," dedi.

Hz. Şuayb'ın kavmi, inananlara işkence etmeye devam etti.

Yine aynı işlerine devam ediyorlar, yolcuların yollarını kesiyorlar, aldıkları ve sattıkları her şeyin ölçü ve tartısında hile yapıyorlardı. Allah (cc)'tan korkmuyorlardı. Şuayb artık bunların kendisine kesinlikle iman etmeyeceklerini anlamış ve çok sıkılmıştı.

Allah (cc)'a bu kavimle kendi arasındaki hükmünü vermesi için dua etti. Mü'minlere ve kafirlere hak ettiklerinin karşılığını vermesini diledi.

Bunun üzerine havanın sıcaklığı arttı. Sıcaklık gittikçe yükseliyordu. Öyle oldu ki, sıcaktan insanlar yüzlerinin ve derilerinin yandığını hissettiler. Nefesleri tıkanmıştı. Artık hiç nefes alamıyorlardı. Serinleyecek bir şeyler arıyorlar, fakat bulamıyorlardı. Çünkü hava boğucuydu, hararetlerini gideremiyordu. Vücutlarından ter boşanıyordu.

Bu durum yedi gün, yedi gece sürdü. Sıcak hava ile kavruluyorlardı. Bağırıyorlar, imdat istiyorlardı. İlahlarına ibadet ediyorlar, onlara bu boğucu sıcaklığı gidermeleri için dua ediyorlardı.

Sekizinci gün başlarının üstünde güneşe perde olan bir duman gördüler. Sevinerek şöyle dediler: "İlahlarımız dualarımızı kabul etti. Güneşin yakıcı hararetini önlemek için bize bu gölgeyi gönderdiler. Artık sıcaklık azalır. Bu korkunç azaptan kurtuluruz."

Bu ümitle sevinen Medyen'liler, korkunç bir zelzele hissettiler. Altlarındaki yer sallandı, binaları başlarına yıkıldı. Hiçbir yere kaçmayı başaramayarak evlerinin yıkıntıları altında öldüler.

Eykeli'lerin gölge zannettikleri bu karanlıktan üzerlerine korkunç yıldırımlar ve şimşekler düştü ve cansız kaldılar. Hep birden yok olup gitti-

ler.

Yerdeki korkunç zelzele ve gökteki yıldırımlardan yalnızca Şuayb (as) ve ona inananlar kurtuldular. Şuayb (as) başını göğe kaldırarak şöyle dedi: "Muhakkak bu kavimlere Allah'tan getirdiğim emirleri açıkladım. Beni doğrulamadılar ve bana inanmadılar. Bu nedenle Allah, onları böylesine acı bir azapla cezalandırdı. Onlar bu cezaları hak etmişlerdi. Onlar kafirlerdi. Onlar da Nuh'un, Hud'un, Salih'in kavmi gibi peygamberlerini yalanladılar. Tüm kafirlerin sonu acı bir azap ve yok olmaktır."

Şuayb (as) bundan sonra uzun yıllar yaşadı. Allah ona bol nimet verdi. Binlerce koyunu oldu. Onları otlatıyor ve suluyordu.

Şuayb (as)'ın erkek evladı olmamış, iki kızı olmuştu. Hz. Şuayb yaşlanıp da halsiz düşünce koyunlarını otlatamaz ve sulayamaz duruma geldi. Artık iki kızı bu işlerini yapıyor, koyunlarını sulamak için diğer insanlara görünmemek maksadı ile saatlerce bekliyorlar, en son onlar koyunlarını suluyorlardı.

DERSLER VE İBRETLER

1. Sağlam bir millet, hakimin adalet ve tüccarın dürüst terazisi üzerinde durur. Hakim adaletten vazgeçerse, zulüm çoğalır, terazi bozulursa eminlik yok olur, hiyanet artar.

2. Dinin düzeni, dünyanın düzenine bağlıdır. Peygamberler dini hakim kılıp dünyayı din ile idare etmek için gönderilmişlerdir.

3. Her dava adamı, davayı yürütebilmesi için etrafında halk tabakasının bulunması gerekir.

4. Her asırda az da olsa Hakka arka çıkan, Hakka sahip olan insanlar bulunmuş ve bulunacaktır. Kıyamete kadar Hakka arka çıkan bir topluluk eksik olmayacaktır.

5. Kul daraldığında, Allah'ın yardımı yetişir. Ondan sıkıntıları giderir. Eğer bu kullar Peygamber ve Peygamber varisleri arkalarında olarak davalarında sebat ederlerse, Allah zalimleri helak eder, onları rezil eder, müminleri onların yerine geçirir.

44. DERS

TEFSİR

Karlı Bir Ticaret

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا هَلْ اَدُلُّكُمْ
عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ
وَتُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ
كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِى جَنَّاتِ عَدْنٍ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَاُخْرٰى
تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا
كُونُوٓا اَنْصَارَ اللّٰهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيّٖنَ مَنْ اَنْصَارِىٓ
اِلَى اللّٰهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ فَاٰمَنَتْ طَآئِفَةٌ مِنْ بَنِٓى اِسْرَآئِيلَ
وَكَفَرَتْ طَآئِفَةٌ فَاَيَّدْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا عَلٰى عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

10- ***Ey iman edenler! Sizi elim bir azaptan kurtaracak bir ticareti göstereyim mi?***

Bu ayetin nüzul Sebebi: İbni Cerir'in rivayetine göre Ashab-ı Kiram'dan bazıları: "Allah Teâlâ'nın katında en sevimli amelin hangisinin olduğunu bilsek yaparız." dediler. Onun üzerine bu ayet-i kerime indi.

Allah Teâlâ büyük sevaba nail olan salih amelleri, ticaret yapma gibi

saymıştır. Nasıl ki ticarette kazanç elde edilirse, mü'minler de salih amellerle öyle kazanç elde ederler. Bu da cehennemden kurtulmaları ve cennete kavuşmalarıdır.

O ticaret nedir? diye sorulursa şöyle beyan ediliyor:

11- *(O ticaret), Sizin, Allah'a ve O'nun resulüne iman etmeniz ve mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihad etmenizdir. Eğer siz bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.*

Allah ve Resulüne iman edersiniz, emirlerini tutar, verdiği haberlerin ve müjdelerin doğruluğuna inanırsınız, mallarınız ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. *Yani iman ile cihadı bütünleştirirsiniz.* Bir hadiste zikredildiği üzere *"Cihad, İslâm'ın kubbesidir."* İslâm binasının temeli iman, zirvesi ve en yüksek kubbesi, cihaddır. Ancak böyle bir iman ve cihad sizin için hayırlıdır. Gerçi *"Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı."* (Bakara, 216) âyetince cihad sizin zorunuza gider, sevimli görünmezse de hakkınızda hayırlıdır. Çünkü âyetin devamında: *"Bazen hoşunuza gitmeyen bir şey, hakkınızda iyi olabilir ve hoşunuza giden bir şey de hakkınızda kötü olabilir..."* (Bakara, 216) buyrulmuştur.

Fâsıkların, zalimlerin ve müşriklerin hükmü altında esaretle ezilmekten ise, Allah yolunda ve hak uğrunda mallarınız ve canlarınızla savaşarak şehid ya da gazi olmak elbette hayırlıdır. *"Eğer bilirseniz."* Yani ilim sahibi olur ve iman ile cihad etmesini bilirseniz, cihadın hayırlı olduğunu anlarsınız. Demek ki cihad için de körü körüne hareket edilmemeli, bilgi sahibi olunmalıdır. Çünkü iman ve ümitle itaat etmek, ümitsizlik ve küfürden; cihad ve şehadet ise esaret ve zilletten daha hayırlıdır.

12- *(Böyle yaparsanız) O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi altından ırmaklar akan cennetlere ve Adn cennetlerindeki güzel meskenlere yerleştirir. İşte büyük kurtuluş da budur.*

Allah Teâlâ'nın emrettiklerini yapar, gösterdiği yolda yürürseniz günahlarınızı bağışlar. Sizi ölümle ya da oradan çıkmak suretiyle son bulmayacak olan ebedi nimetlere kavuşturur. İşte iman ve cihadın ahiretteki meyvesi budur. Sonra Yüce Allah cihadın dünyevi meyvesinden bahsederek şöyle buyuruyor:

13- *Sizin, kendisini sevdiğiniz başka bir ticaret ise; Allah'tan bir yardım ve çok yakın bir fetihtir. Öyleyse sen, hemen müminleri müjdele.*

Cihadda bulunan bu nimet veya bu ticaretten başka, diğer bir nimet yahut ticaret daha vardır ki siz onu seversiniz. Sizin hoşunuza gider. O da Allah Teâlâ'nın size açık yardımı ve zafer vermesidir. Bunlar Mekke, İran

ve Bizans fetihleri gibi çok yakın fetihlerdir. Cihadı hepiniz sevmeseniz ve neticesi olan o büyük kurtuluşu hepiniz takdir edemeseniz bile, diğer neticesi olan bu nimeti hepiniz seversiniz. Allah'tan bir zafer, düşmanlara karşı bir galibiyet ve yakın bir fetih. İşte cihadın bir meyvesi de budur ki, bundan herkes hoşlanır. Böyle söyle, hem kendin müjdelen hem de müminleri müjdele. Çünkü onlar için bu iki ticaret çok önemlidir.

14- *Ey iman edenler! Allah'ın (dininin) yardımcıları olunuz. Nasıl ki Meryem oğlu İsa, (yakın arkadaşları olan) havarilere: "Allah'a (giden yolda) benim yardımcılarım kimlerdir?" deyince havariler: "Biziz Allah'ın yardımcıları" demişlerdi. Bunun üzerine, İsrailoğullarından bir grup iman etti, bir grup da inkâr etti. Biz, iman edenleri düşmanlarına karşı destekledik onlar da düşmanlarına üstün geldiler.*

Onun için Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olunuz! Bu müjdelere ermek için, Allah için, O'nun rızasına kavuşmak için yardımcı olunuz. Meryem oğlu İsa'nın Havarilere dediği gibi: "Benim Allah'a doğru yürümemde, yardımcılarım kimdir?" Yani ben Allah'a doğru giderken başarıya kavuşmak için bana yardım edecek, benimle beraber ona kavuşmak isteyecek yardımcılarım kimlerdir? Buna cevaben Havariler: "Allah yardımcıları biziz" dediler. İşte siz de ey müminler! İsa'nın Havarileri gibi Allah'ın yardımcıları olunuz. Peygamber'in davasına sahip çıkın. Süfli (adi) işlerle değil, üstün amellerle uğraşın.

"Havâriler" Hz. İsa'nın, ilk iman eden seçkin öğrencilerinden on iki kişiye denir ki, bunlar dini yaymak için etrafa dağılmış olduklarından "Rusul-i İsa" (İsa'nın elçileri) ismi de verilmiştir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Allah Teâlâ kişiyi kıyamet gününde elim azaptan kurtaracak, bol kazançlı yol olarak imanı ve Allah yolunda can ve mal ile cihadı göstermiştir. İslam'da ruhbanlık (dünyadan el etek çekmek) yoktur.

İnsan iyi düşünür ve geleceğini hesap ederse görür ki iman ve cihad mal ve candan daha hayırlıdır. Dünyanın da ahiretin de kurtuluşu ancak cihad sayesinde mümkündür.

2. İsa (as)'nın havarilerine: "Allah'ın dinine kim yardım edecek, bana kim destek olacak?" dediğinde, havarilerin ona yardım edip destek olmaları gibi Allah Teala bizden dinine devamlı olarak, kesintisiz bir şekilde yardım etmemizi ve bu yolda başımıza gelebilecek musibetlere sabredip, tehlikeleri göğüslememizi emretmektedir.

44. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Güzel sözlü ve güler yüzlü olmak

"Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın şüphesiz ki, etrafından dağılıp giderlerdi." (*Âl-i İmran: 159*)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam'a davet fıkhı'nın en önemli başlığı yukarıdaki Kur'an ayetidir. Yüce Allah, Hz. Peygamber (sav)'e hitaben demiştir ki, sen gerçekten çok yumuşak ve merhametli birisi idin. Bu özelliğin sayesinde insanlar senin etrafında toplandılar, sana biat edip bağlandılar.Her şeylerini İslam yolunda harcadılar. Mallarını ve canlarını verdiler. Sen onları öyle yetiştirdin ki, dünyayı ellerinin tersi ile geri çevirdi, gerçek hayatı istediler.Kendi canlarını korudukları gibi seni korudular. Verdikleri ahidlerine bağlı kaldılar.

2. Sen onlara katı ve kaba davransaydın, onlar senin etrafında pervaneler gibi olamazlardı. Dağılıp giderlerdi. İnsanları mıknatıs gibi kendine çeken hasletinden birisi de onlara yumuşak davranmandır.

3. İslam davetçilerinin birinci özelliği bu olacaktır. İnsanlara yumuşak ve şefkatli davranacaklardır. Disiplin diyerek insanları kırıp dökenler, etraflarında insan bulamazlar. Çünkü insan fıtratında kendine iyi davrananlara yönelme vardır. Sert ve kaba insanlar gerçek İslam davetçisi olamazlar.

« اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ »

Adiy b. Hatim (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Yarım hurma ile de olsa cehennemden korunun. Onu da bulamayan güzel söz ile korunsun." (1)

1) Buhari ve Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

'Güzel söz ve hikmetle davet etmek' emredildiği için insanlarla olan her türlü ilişkilerde güzel sözlü olmak gerekir. Muhataplarımıza karşı güzel sözlü olmak, onların davetimize olumlu yaklaşmalarına sebep olur. Davetin başlangıcı güzel sözlü olmaktır. Artık ondan sonrasının devamı gelir. Güzel söz, cehennem azabından korunmanın da vesilesidir.

«والكلمةُ الطَّيِّبَةُ صدَقَةٌ»

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurdu:

"Güzel söz, sadakadır." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Sadaka, sadece para vermek değildir. Güzel söz de bir sadakadır. Günlük hayatımızda göstereceğimiz güler yüz ile, gün içinde çok sayıda sadaka sevabı kazanabiliriz. Karşılaştığımız herkese güleryüz göstermekle bunu elde edebiliriz. Bazı insanlar asık suratlı olmayı ciddiyetin, vakarın, üstünlüğün ve kültürlü olmanın göstergesi sanırlar. Hiç ilgisi yoktur. Asıl somurtkan ve asık suratlı olanlar kültürsüz ve görgüsüzdürler. Görgülü olan insan, her şeyden önce insanlara değer vermesini bilir. İnsanlara değer vermenin bir belirtisi de onlara karşı güleryüzlü davranmaktır.

« لا تحقِرَنَّ مِنَ المعْرُوفِ شَيْئاً ، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلِيــقٍ »

Ebû Zer (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) bana,

"(Din) kardeşinle karşılaştığında ona karşı güler yüz göstermek de olsa iyilik cinsinden hiçbir şeyi basit görme." buyurdu." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Yapılan ve yapılacak olan hiç bir iyilik küçük görülemez. Güleryüz göstermek çok kolay bir ameldir, ancak karşılığı büyüktür. Ayrıca Müslüman'a güleryüz göstermek, onlara bir iyiliktir. Onları sevindirmektir. Onların sevincine sebep olmak, kalbini kazanmaktır. İnsan kalbini kazanmak, büyük kazançtır.

2) Buhari ve Müslim
3) Müslim

44. DERS

DAVET FIKHI

İslam'a Nasıl Davet Edelim?

İslam davasının yapısının bir gereği olarak; yaşları, sınıfları, kültürleri, çevre ve eğitimlerine bakılmaksızın, İslam'ın, tüm insanlara yönelik olduğu bir gerçektir. İşte bu durum, davetçilerin görüşlerini çeşitli kesimlere aktarırken bu konuda mahir olmalarını zorunlu kılıyor. Başarılı bir davetçi, her insana düşünceleri nasıl sunabileceğini bilen; fikirle onu ikna etmeye çalışan ve etkileyecek bir üslupla o kimseyi müminlerin safına çekebilen kişidir. Rasulullah (sav)'ın şu sözünün sırrı budur: **"Peygamber topluluğu, insanları hak ettikleri değerde değerlendirmek ve akıllarına göre hitap etmekle emr olunmuştur."** (Ebu Davut)

Önce Kişiyi Tanımalı

Davetçinin yapması gereken ilk şey, İslam'a davet edeceği kişiyi tanımasıdır. Onun düşüncelerini, beklenti ve tasavvurlarını öğrenir. Saplantılarıyla problemleri hakkında bilgi toplar. Böylece hangi yönde kendisine etkili olacağını kestirmiş olur. Hastalığını teşhis ederek başarıyla tedavi işine girişir. O insanın, şüphesinin veya küfrünün hangi noktalardan kaynaklandığı bilinmeden bir şey anlatmak mümkün olmayacaktır.

Nereden ve Nasıl Başlamalı?

Yeni kişilerle karşılaştığında onları İslam düşüncesine inandırma çabasında "Davete nereden ve ne şekilde başlanacağı?" sorusu, davetçilerin karşı karşıya bulunduğu en önemli meselelerden biridir. Hiç şüphesiz başlangıç noktasını tespit, davetçiye geniş zaman kazandırdığı gibi ikna etme ve kişiyi davaya kazandırma etkinliğini de çoğaltır. Çoğu zaman davetçinin karşılaştığı yeni insanları davaya kazandırma çalışmasının başa-

rısızlığa uğramasının kaynağı, başlangıç noktasını yanlış belirlenmesi ve hastalığı iyi teşhis edilememesi sebebiyle en sonunda söylenmesi gerekenlerin en başta söylenmesi ve en başta söylenmesi gereken hususların da sonraya bırakılmasıdır. Rasulullah (sav) ne güzel söyler: **"Hiçbir kimse yoktur ki, bir topluluğa akıllarının ermediğini anlatsın da, bu anlattıkları bir kısmı için fitne vesilesi olmasın."**

Uygulama Metodu

Onun için uyulması gereken ve başlangıç noktasını açık bir şekilde ortaya koyabilen bir metoda ihtiyaç vardır. Böylece her davetçi bu metot sayesinde nasıl, ne şekilde ve nereden başlayacağını tespit etmiş olacaktır.

İlk buluşmalarda davetçinin, İslam'a davet edeceği kişiyi iyi tespit etmesi gerekir. Muhatabının durumunu iyi tespit ettikten sonra uygulanacak metot içerisinde o kişinin durumunu değerlendirir ve ona karşı takınacağı tavrı belirler. Daha sonra da, belirlenen bu metoda göre davet işine başlar.

Uygulama metodu aşağıdaki şekilde olmalıdır.

1. Akideyi Kurma Dönemi

Yani o kişide kainat, insan ve kulluk düşüncesinin hakim kılınması ameliyesidir. Bu dönemin şartları Allah'a iman ile imanın diğer beş rüknünün tahkik derecesine yükseltilmesidir. İslami bir kişiliğin oluşmasında bu esastır. Çünkü bundan sonraki tavırların hepsi bunun üzerine kurulur. Ayrıca diğer düğümlerin hepsinin çözülmesini sağlayacak en önemli düğüm budur.

Bu dönemin şartlarından bir tanesi de biricik anlayışın İslam olduğunu kişiye inandırmaktır. Çünkü o, her şeyi bilen, her şeyden haberdar olan ve her şeye gücü yeten Yüce Allah'ın katındandır. En kapsamlı ve mütekamil anlayış odur. Diğer sistemler ise, temelden batıldır. Çünkü onların hepsinin kaynağı beşerdir. Onların beşeri olması, ister istemez yetersizliklerin etkisi altında kalmaları sonucunu doğurur.

Davetçinin bu düşünceleri kabul ettirebilmesi, ancak İslam düşüncesini şuurlu bir şekilde belleyip kavramış olması ve bununla da kalmayarak diğer sistemleri tenkit edebilmek için onları da öğrenmesiyle mümkündür. Diğer sistemleri bilmeden, onların eksik ve açık yanlarını ortaya koymak mümkün değildir.

2. Teoriden Pratiğe

İslam'a davet edilen kişinin imanı güzelleşip akidesi kökleşince ve İslam'ı anlama seviyesi geliştikçe ikinci kademede bunları uygulamaya koyma dönemi başlar. Elde ettiği teorik bilgiler pratiğe aktarılır. Rasulullah (sav)'ın **"İman, temenni ve imanlı görünmek değil, bilakis o kalbe yerleşen ve amelin doğruladığıdır."** sözü, imanın dilde kalmayıp hayata yansıması gerektiğini gösterir.

İslami şahsiyeti oluşturmak için yapılan eğitimin metodu, akide temellerinin kökleştirilmesi ve onların insan kalbine yerleştirilmesi esasına dayanır. İbadetler ve şeriatın getirdiği yükümlülükler bundan sonra gelir.

Çünkü İslami ahlak, ibadet ve muamelat, akidenin varlığının ve onun yansımalarının ortaya çıkışından başka bir şey değildir. Akide ne kadar sağlam ve köklü olursa ibadet, ahlak ve muamelat da o kadar sağlam olur.

3. Pratikten Disipline

İnancı kökleşen, İslami anlayışı mükemmelleşen ve ameli güzelleşen kişi, üçüncü aşamada İslami hareket içerisinde çalışmaya yönlendirilir. Cemaat halinde İslam için çalışmanın gerekliliğine dair Kur'an ve Sünnette pek çok delil vardır. Bu konudaki emirler apaçıktır. Çünkü fert tek başına davet sorumluluğuyla davetin gerektirdiği yükümlülükleri yüklenemez. Cahiliyeye karşı koyarak onu toplumdan uzaklaştıramaz. İslami hayatı, toplum ve yönetim düzeyinde başlatamaz.

Bu amaçlarla bunların gerektirdiği sorumluluklar, ferdin düzenli ve disiplinli bir hareket içerisinde bulunmasını ve cemaatle kaynaşarak hareket etmesini gerekli kılmaktadır.

Yine kişinin aile, dost ve yakınlarını ıslaha çalışması, bu aşamanın şartlarındandır. Kişi, kendisinin düzelmesini, Allah indinde diğerlerini ıslaha çalışmamasını mazur göstermeyeceğini de bilmelidir. Tek başına olup başka hiçbir dayanağı bulunmasa bile iyiliği emir ve kötülükten sakındırma emriyle sorumludur.

Allah'a davet alanında uyulması gereken ve birbirine bağlı bulunan üç temel aşama bu saydıklarımızdır.

Kardeşler, insanları İslam'a davet ederken davet metodunu tespit konusunda bu saydığımız aşamalara bağlı kalabilir. Doğru yola hidayet ettiren ise Allah'tır. **"Allah'ın senin elin ile bir kişiyi hidayete kavuşturması senin için dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır."**

44. DERS

KUR'AN KISSALARI

Talut ve Calut Kıssası

İsrailoğulları Allah (cc)'ın emirlerine itaat etmedikleri için ve peygamberleri Hz. Musa ile beraber mukaddes topraklara girmemişlerdi. Bunun cezası olarak da çölde kırk yıl başı boş dolaştılar.

Hz. Musa (as) vefat ettikten sonra. İsrailoğullarına yine kendilerinden bir peygamber gönderildi. Allah'ın çölde verdiği azaptan sonra biraz akıllanmışlardı. Yeni gelen peygambere itaat ettiler. Filistin'e girdiler. Allah'a inanmayan Filistinlileri bozguna uğratarak perişan ettiler.

Fakat bir süre sonra Filistinlilerle tekrar savaştılar. Bu sefer Filistinliler onları bozguna uğrattı.

İsrailoğullarını topraklarından çıkarttılar. Erkeklerini öldürdüler. İçine Hz. Musa (as)'nın asasını, mukaddes levhaları; Musa (as)'nın, Sina Dağı'nda bulunduğu sırada kendilerine gelen kudret helvasından bazı parçaları ve Harun (as)'a ait bir takım eşyaları koydukarı mukaddes tabutu da ellerinden aldılar.

İsrailoğullarının ileri gelenleri bir araya gelerek durumlarını düşündüler. Rezil olmuşlardı. Allah (cc)'ın kendilerine iyi işler yapması için gönderdiği peygambere gitmeye karar verdiler.

Yanına vardıklarında şöyle dediler: "Düşmanlarımız bizi perişan etti. Tabut'u elimizden aldılar. Bizi yenilgiye uğratıp perişan ettiler. Erkeklerimizi öldürdüler, çocuklarımızı da esir aldılar. Bu durumda ne yapmamız gerektiğini görüşmek için sana geldik".

Peygamberleri onlara: "Ne istiyorsunuz?" dedi.

"Rabbine dua et. Bize de diğer milletlerde olduğu gibi bir kral göndersin. Bu kral bizi etrafına toplasın ve hep beraber Allah yolunda savaşalım," dediler.

Peygamberleri: "Size savaşmak emri geldiği zaman savaşmamak için isyan etmediniz mi?" dedi.

Onlar: "Yurdumuzdan çıkarıldık," dediler. "Evlatlarımızdan ayrıldık. Artık Allah yolunda savaşacağız," dediler.

Peygamberleri gitti, namaz kıldı. Rabbine, kavminin istediklerini vermesi için dua etti. Dua ederken Allah (cc), Talut'u İsrailoğullarına komutan yaptığını kendisine ilham etti.

Peygamberleri İsrailoğullarına giderek şöyle dedi: "Allah (cc) dileğinizi kabul etti. Bize bir komutan gönderecek."

Sevinçle sordular: "Kimdir o?"

Peygamberleri şöyle cevapladı: "Talut."

Talut fakir bir insandı. İçlerinden bazıları: "Biz ondan daha layık olduğumuz halde niçin o kral oluyor? Onun malı da yok," dediler.

Peygamberleri: "Allah sizin için onu seçti. Onun gücünü ve ilmini artırdı. O, krallığı dilediğine verir. Allah geniş ilim sahibidir," dedi.

Birisi sordu: "Allah'ın Talut'u bize kral seçtiğini nereden bileceğiz?"

Peygamberleri şöyle cevap verdi: "O'nun krallığının alameti, tabutun size geri gelmesidir. Böylece Rabbiniz sizi huzuruna kavuşturacak. Musa'nın ve Harun'un eşyaları geri gelecek. Sandığı melekler getirecekler. Eğer gerçekten Allah'a inanmış kişiler iseniz bu size yeter."

İnsanlar peygamberlerinin çevresinde toplanarak Allah'ın bu ayetini beklemeye başladılar. Onlar böyle bekleşirken birden tabut içindekilerle önlerine geldi.

Sevinerek Talut'u kendilerine komutan seçtiler.

Talut, İsrailoğullarını düşmanlarıyla savaşmaları için hazırladı. Hz. Davud, babası ve kardeşleri de ordunun içindeydiler. Davud (as) kardeşlerinin en küçüğü idi. Yemeklerini hazırlamak ve su taşımak için orduya katılmıştı.

Ordu hareket etmeden Talut şöyle bir konuşma yaptı: "Allah sizi bir nehir kenarında imtihan edecektir. Kim o nehrin suyundan kana kana içerse orduma katılamaz. Kim de az bir miktar içerse o benimle beraber gelecektir."

Talut onlara bunu söylemekle emirlerine ne kadar itaat edip etmeyeceklerini öğrenmek istemişti.

Talut'un ordusu nehrin kenarına geldi. İsrailoğullarından çok azı haricindekiler Talut'un emrine uymayarak suyu kana kana içtiler.

Talut emrine uymayarak, suyu içenlerin geri dönmesini emretti. Çünkü onlardan hiç bir fayda gelmezdi. Emirlere uymuyorlardı. Talut ve askerleri nehri geçerek Calut'un Askerleri ile karşı karşıya geldiler. Calut'un güçlü ordusunu gördüklerinde korkarak, kendi kendilerine şöyle diyorlardı; " Bizim Calut ve ordusuna karşı koyacak gücümüz yok. Kardeşlerimiz bizi terk etti. Calut'un ordusu bizden çok kuvvetli."

İçlerinden Allah'a hesap vereceklerine inanan bazı mü'minler şöyle dediler: ***"Nice az topluluklar vardır ki, birçok kalabalık orduları Allah'ın izniyle yenmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir."***

Talut ve Calut'un ordusu karşı karşıya gelerek savaş düzeni aldılar. Hazırlıklarını tamamlayan Talut'un ordusu, Allah'a şöyle dua etti: ***"Ey Rabbimiz, bize sabır ver. Ayaklarımızı sabit kıl. Düşmanlara üstün gelmemiz için bize yardım et."***

O zamanlar savaş, iki taraftan birer kişinin ortaya çıkmasıyla başlıyordu. Ardından bütün ordu savaşa katılıyordu.

Calut çıkarak şöyle dedi: "Ey Talut, neden adamlarımız savaşarak birbirlerini öldürsünler. Meydana çık, ikimiz savaşalım veya dilediğin bir başkasını çıkart. Eğer ben seni öldürürsem, ordun ve malların benim olur. Şayet sen beni öldürürsen senin olur."

Talut askerlerine dönerek: "Kim Calut'la savaşmak ister?" diye sordu.

Hiç bir kimse çıkmadı. Çünkü Calut çok kuvvetli bir savaşçıydı. Onu yenmeye kimsenin gücü yetmezdi. İsrailoğulları Calut'tan korkmaya başlamışlardı. Calut savaş elbiselerini giymiş, hemen karşılarında rakip bekliyordu.

Calut bağırdı: "Beni öldürmek isteyen yok mu içinizde?"

İsrailoğullarının bu korkaklığını gören Davut öne çıkarak şöyle dedi: "Seni ben öldüreceğim."

Güçlü ve kuvvetli Calut, küçük Davut'a bakarak; "Geri dön delikanlı, ben seni öldürmek istemiyorum," dedi.

Davut cevap verdi: "Hayır, seni ben öldüreceğim."

Davud (as) çok iyi sapan kullanırdı. Sapanına büyük bir taş koyarak fırlattı. Taş Calut'un tam, iki gözünün arasına isabet etti. Calut yere düştü. Davud (as) koşarak kafasını kopardı.

Calut'un askerleri krallarının öldürüldüğünü görünce korkarak kaçışmaya başladılar. Ordu dağıldı. İsrailoğulları Davud'un sayesinde düşmanlarını yenip zafer kazandılar.

Davud (as)'un çok güzel sesi vardı. Bu güzel sesi ile Allah'ı zikrediyor ve insanların kalplerini kazanıyordu. Çokça ibadet eder, namazını kılar, orucunu tutardı. Allah onu sevdi. Ona İsrailoğullarının krallığını verdi. Birçok şeyler öğretti.

Şöyle buyurdu: "Ey Davud, Ben seni yeryüzünde halife kıldım. İnsanların meselelerine doğrulukla hüküm ver. Arzularına uyup Allah'ın yolundan çıkma. Allah'ın yolundan sapanlar ve hesap gününü unutanlar için şiddetli bir azap vardır."

Hz. Davut, bütün zamanını namaz kılmak ve oruç tutmakla geçirerek yetinmiyor, hükümdar olmasına rağmen kendi yiyeceğini de çalışarak kazanıyordu. Çünkü O, insanın kazandıklarının en hayırlısının kendi emeği ile kazandığı nimetler olduğunu biliyordu. Allah ona demirciliği öğretmişti. Demirden zırhlar, harp araçları ve çeşitli aletleri yapabiliyordu. İnsanlara savaşlarda giymeleri için zırh yapmayı öğretiyordu.

Davud (as) sürekli olarak Allah'a ibadet ediyor, verdiği nimetlerden dolayı ona şükrediyor ve Allah'tan bağışlanmasını diliyordu.

Allah (cc) şöyle buyurdu: "Ey Davud! Kaldır başını. Seni bağışladım. Sana Süleyman adında bir evlat vereceğim. O da senin gibi akıllı ve doğru hüküm veren bir insan olacak. Allah (cc) ona Süleyman adında bir evlat verdi. Davud çok sevindi. Çocuğun terbiye ve eğitimine önem verdi. Süleyman büyüyerek bir delikanlı oldu.

DERSLER VE İBRETLER

1. Müminlerin izzeti cihaddadır. Cihadı terk eden milletler izzetlerini kaybeder, zillete düşerler.

2. İdareci olmak için zengin olmak gerekmez.Tecrübesi, aklı, ilmi, ehliyeti, basireti ve cesareti sayesinde fakir de olsa manen zengindir ve idareciliğe layıktır. Fakat bu nitelikte olmayan kişiler zengin de olsa idareciliğe layık değildir.

3. Allah'a inanıp dayanan, sabredip gayret eden, disiplin içinde, birbirine kenetlenmiş, savaşın şartlarına dikkat eden nice azlar, Allah'ın izniyle galip gelmişlerdir. Bize düşen, az da olsa Hak'kın yanında olmaktır. Çünkü İslam kuvveti değil, Hak'kı üstün tutar. Neticede bize düşen çalışmaktır, galip kılan ise Yüce Allah (cc)'tır.

45. DERS

TEFSİR

Cuma Ezanı Okunduğunda Alış-Verişi Bırakın

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ
الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ① هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْاُمِّيّٖنَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا
عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهٖ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ ۗ وَاِنْ كَانُوا
مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلٰلٍ مُبِينٍ ۙ ② وَاٰخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ ؕ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ③ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ④ مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰىةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا
كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًا ؕ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ⑤ قُلْ يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ
هَادُوٓا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِيَآءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ⑥ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ ؕ وَاللّٰهُ
عَلِيمٌ بِالظّٰلِمِينَ ⑦ قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلٰقِيكُمْ
ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ ⑧

يَآأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلٰى
ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝٩ فَإِذَا قُضِيَتِ
الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝١٠ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا
قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝١١

Adını, 9. âyetinde geçen "cum'a" kelimesinden almıştır. Medine'de inmiştir. 11 âyettir. Münafıkların davranışlarından söz etmektedir.

Bismillahirrahmanirrahim.

1. Göklerde ve yerde olanların hepsi, mülkün sahibi, eksiklikten münezzeh, azîz ve hakîm olan Allah'ı tesbih eder.

Hiçbir şey yoktur ki, yaratıcısının kemaline ve noksanlık alâmetlerinden berî olduğuna delil olmasın. Bu tesbih, yaratılışta mevcuttur. Bu bakımdan insanlar da, irade hürriyetlerini kullanmak suretiyle Allah'ı her türlü kusur ve eksiklikten tenzih etmeli, O'na şirk ve noksan sıfatları isnad etmekten sakınmalıdırlar. Galib oldukları zaman aldanıp da aşırılığa sapmamalıdır. Yardım ve galibiyetin Allah'tan geldiğini, onu veren Allah'ın, almaya da kudretinin bulunduğunu aklından çıkarmamalıdırlar. Düşmez kalkmaz varlığın yalnız O olduğunu bilmeli ve ona göre küfür ve nankörlük etmekten sakınarak Allah'ı tesbih ve tenzihe devam etmelidirler.

Gelecekte de size müjdelenen zafer ve galibiyete ulaştığınız zaman bütün eşya gibi siz de tesbih ve tenzihte devamlılığı elden bırakmayın da Yahudi ve Hıristiyanların düştükleri hallere düşmeyin. O, hiçbir sınır ve tasavvura sığmaz, hiçbir şirk kabul etmez, mülküne kimseyi ortak kılmaz. Ne oğula ihtiyacı vardır ne kıza, ne dosta muhtaçtır ne de yardımcıya.

Dolayısıyla önceki sûrede geçtiği şekilde "Allah yardımcıları olunuz." denildiği zaman, Allah'ın dilediğini galib kılması için yardıma ihtiyacı varmış gibi bir zanna kapılmamalı, yardıma, insanların ihtiyacının olduğunu bilinmelidir.

Bu sûrenin böyle tesbih ve takdis ile başlaması, Hıristiyanların galibiyetten sonra teslis (üçleme) davasıyla düştükleri aşırılıkların iptal edilme-

sine işarettir. Evet o öyle Kuddûs ki Aziz; çok izzetli, kudsiyeti sarsılmaz, kudretine yetişilmez, ezelden vasıflandığı kuvvet ve yüceliği hiç bir suretle mağlub edilmez.

Kutsal şânına saldırıda bulunanların; mülküne leke sürmek ve şirk koşmak isteyenlerin cezasını verir, şiddetli intikamıyla mağlub ve perişan eder. Bununla beraber Hakîm'dir. Yaptığını nizam ve hikmetle sağlam yapar.

Kutsallık ve yüceliğine zıt olan şirk ve küfür gibi durumlara bazen meydan verip zalimler, fasıklar, haksızlar ve ahlâksızlara zaman tanıyor, yüze çıkarıyor gibi görünürse de onlarda da nice hikmetleri vardır. Öyle olmasaydı Hakk'ın kutsallık ve yüceliği bilinmez, ilâhî üstünlüğün boyutu anlaşılmazdı. Böylece de o zalimler büyük cezalara müstahak olmaz ve müminleri daha yüksek faziletle sevab ve derecelere ulaştıracak olan cihadın hikmeti kalmazdı.

2. Çünkü ümmîlere içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler.

Yani ilkel halde bulunan ve henüz cehalet devrini yaşayan Arablar içerisinde, ölülerden hayat fışkırtır gibi ilim ve hikmet kaynağı olan bir Resul gönderdi. Üzerlerine Allah'ın âyetlerini okuyor ve onları tezkiye ediyor. Bâtıl inançlardan, fena huylardan temizleyip feyizlendiriyor, fikirlerini açıyor. Onlara kitap ve hikmet öğretiyor, okuyup yazmayı ve kitapların en üstünü olan Kur'ân'ı belletiyor. Hâlbuki bundan önce o ümmiler, açık bir dalalet içinde, ne yapacaklarını bilmez şaşkın bir halde idiler. Böyle iken Allah içlerinden onlara öyle bir Resul gönderdi.

3. (Peygamberi) müminlerden henüz kendilerine katılmamış bulunan diğer insanlara da göndermiştir. O, azîzdir, hakîmdir.

Ümmi oldukları belirtilen Araplardan başka, "âherîn" (diğerleri) tabiriyle de bütün kavimler kastedilmiştir. Yani o Resul, yalnız içlerinden çıkarıldığı ümmi topluluğa değil, henüz onlara katılmış olmamakla beraber ileride katılacak olan Arap ve Arap olmayan bütün insanlık âlemine Kitab ve hikmeti öğretiyor.

İşte o ba's, yani öyle bir Resul gönderilmesi sırf Allah'ın fazlıdır. Kesb ve çalışmakla kazanılacak bir şey değildir. Onu dilediğine bahşeder. O, tabiat kanunları sınırları içinde anlamaz.

4. Bu, Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir.

Bu beyandan sonra ilmiyle amel etmeyenlerin kınanması için buyuruluyor ki:

5. Tevrat'la yükümlü tutulup da onunla amel etmeyenlerin durumu, ciltlerce kitap taşıyan merkebin durumu gibidir. Allah'ın âyetlerini yalanlamış olan kavmin durumu ne kötüdür! Allah, zalimler topluluğunu doğru yola iletmez.

"Kendilerine Tevrat yükletilmiş, öğretilip mânâsıyla amel etmeleri teklif edilmiş olup da sonra onu yüklenmemiş; içindekini anlayıp gereğince istifade ve amel etmemiş bulunanların tuhaf halleri şudur: Bunlar bizler bilginiz, kendimizi Allah'a adamışız ve okuryazarız diye yüklerle kitabı sırtlanmış oldukları halde, Tevrat'ın ve İsrailoğullarının peygamberlerinin, son peygamber hakkındaki haberlerine itibar etmediler, Tevrat'ın ahkâm ve ahlâkıyla doğruluk dairesinde amel etme cihetine gitmediler. Böyle kimselerin hali, o eşeğin haline benzer ki koca koca kitapları taşır da içindekinden hiç haberi olmaz, istifade etmez.

Burada ilmiyle amel etmeyen herkesin hâl ve mesellerinin böyle çirkin olduğuna dair bir tembih vardır. Allah da zalimler topluluğunu hidayete erdirmez. Doğru yola çıkarmaz. Kendilerine hakkın delilleri gösterildiği halde onlara inanmayıp da tasdik yerine yalanlamayı seçen haksızların, o doğru yolu bulmaları, murada ermeleri mümkün değildir.

6. De ki: Ey Yahudiler! Bütün insanlar değil de yalnız kendinizin Allah'ın dostları olduğunuzu iddia ediyorsanız, bunda da samimi iseniz, haydi ölümü temenni edin (bakalım)!

"Biz Allah'ın sevgilileriyiz." (Mâide, 5/18) diye iddia ediyorsanız, öyle ise haydi ölmeyi isteyin! Ölümü kendinize ümmiyye yani ideal edinin de bir an evvel ölüp bu imtihan ve sıkıntı dünyasından ahirete göçerek Allah'a kavuşmayı canınıza minnet bilin.

Buradaki ölümü temenni emri, susturma ve kınama içindir. Eğer o davanızda doğru iseniz böyle ölümden kaçmayıp onu temenni etmeniz gerekir. Niçin ondan kaçıp da bütün varlığınızla dünya hayatına sarılıp duruyorsunuz?

7. Ama onlar, önceden yaptıklarından dolayı ölümü asla temenni etmezler. Allah, zalimleri çok iyi bilir.

Çünkü ellerinin takdim ettiği nice günahlar, cinayetler, küfürler ve zulümler vardır. Bundan dolayı onlar Allah'ın sevgilisi ve evliyası olamazlar. Ve Allah zalimleri bilir, cezalarını verir. Onun için onlar, o davada sadık değil, yalancıdırlar. Evliya değil haksız ve zalimdirler.

8. De ki: Sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, muhakkak sizi bulacaktır. Sonra da görüleni ve görülmeyeni bilen Allah'a döndürüleceksiniz de O size bütün yaptıklarınızı haber verecektir.

Sizin kaçıp durduğunuz ölüm mutlaka size gelip çatacaktır. Kaçmakla ondan kurtulamayacağınız gibi, ölmekle de kurtulacak değilsiniz. Sonra görünmeyeni ve görüneni bilene döndürüleceksiniz. Bütün görünmeyen ve görünenleri bilen ve kendisine hiçbir şeyin gizli kalmasına imkân bulunmayan Allah Teâlâ'nın huzuruna döndürüleceksiniz. O, size bütün yaptıklarınızı haber verecektir. Kitabından ve verdiği ilimlerden neleri tahrif ettiğinizi, neler gizleyip neleri açıkladığınızı yüzünüze vuracak ve ona göre cezanızı verecektir.

Bilinmeyen âlemden bilinen âleme gelmiş olan bir insan, ölümle yine bilinmeyen âleme dönecektir. O zaman bütün hakikati, dünyadaki ömrünün başından sonuna kadar içinde ve dışında meydana gelen iyi veya kötü bütün fiil ve işleri, gayb ve şehadeti bilen Allah Teâlâ'nın ilminde hiçbir noktasını kaybolmaksızın hazır bulacak ve ona göre ceza veya mükâfatını görecektir.

9- Ey inananlar! Cuma günü namaz için çağrıldığınız zaman, Allah'ı anmaya koşun, alışverişi bırakın. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.

Resulullah'ın bir müezzini bulunurdu. Minbere oturduğu zaman mescidin kapısı üzerinde ezan okurdu:

Resulullah minberden indiğinde de müezzin namaz için kâmet getirirdi. Bu, Hz.Ebubekir ve Hz.Ömer zamanında da böyle idi. Ancak Hz. Osman devri gelince, insanlar çoğaldı, Medine büyüyüp evlerin mesafeleri uzaklaştı. O vakit Hz. Osman müezzinlerin sayısını ikiye çıkardı. Birinci ezanın Zevrâ denilen evi üzerinde okunmasını emretti. İkinci ezan da minbere oturduğu zaman, ikinci müezzin tarafından okunur, sonra minberden indiğinde namaz için kâmet getirilirdi. Bu durum hiç kimse tarafından kınanmadı. Böylece Cuma namazı için iki ezan bir kâmet üzerine icma meydana gelmiş oldu. O zamandan beri uygulama bu şekildedir.

Hanefilerce en doğru kabul edilen, vücubun ilk okunan dış ezanla başlamasıdır. Çünkü Cuma'ya davet çağrısı, bu ezanladır. Fetâva-yı Hindiyye'de de şöyle denilmektedir: "Koşmak ve alış verişi terk etmek ilk ezan ile vacib olur."

Gerçekte âyette ifade edilen çağrıdan murad, Cuma'ya davet için okunan ezandır. Genel davet için okunan ezan da, zevalden sonra vaktin

girmesiyle dışarda okunan ilk ezandır. İçerde okunan ikinci ezan ise, dışardakilere duyurmak mahiyyetinde değil, içerdekilere karşı hutbeye başlamayı ilân suretiyle Peygamber'in sünnetini yaşatmak mânâsınadır. Resulullah zamanında minbere oturulduktan sonra mescidin kapısı üzerinde okunan ezan da, hem dışarıya karşı davet, hem de hutbeye başlamayı ilân maksatlarını ifade edebiliyordu. Fakat memleket büyüyüp cemaat çoğaldıktan sonra arzu edilen bu iki mânâ ve maksadın yerine getirilmesi için yalnız bir ezanın yetmediği görüldüğü zaman yukarıda anlatılan iki ezanda karar kılınıp icma yoluyla uygulama bunun üzerine cereyan etmiştir.

İşte bu suretle fıkıh yönüyle bizce de sahih olan budur. O halde Cuma günü güneşin zevaliyle öğle vaktinin girmesinden itibaren Cuma'ya çağıran ilk ezan okunduğu vakit hemen Allah'ın zikrine koşun! Çağrıdan önce ne kadar erken gidilirse o kadar efdal olmakla beraber koşmanın vücubu ezanın okunmasından itibaren başlar.

10- Namaz kılındıktan sonra yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan (nasibinizi) arayın. Allah'ı çok anın ki kurtuluşa eresiniz.

Müslümanlık meşru surette ticaret ve diğer işlerle meşgul olmayı mübah kılmış ve teşvik etmiştir. Ancak dünyalık işler yapılırken kişi kendisini büsbütün bu işlere kaptırmamalı; kalpler zikir ve fikirden mahrum bırakılmamalıdır. Ey Müslümanlar! Yalnızca Cuma namazı kılmakla yetinmeyin. Diğer namazlarınıza da devam edin. Her an Allah Teala'yı zikrederek kalplerinizi nurlandırın. Her hususta başarıyı Allah Teâlâ'dan bekleyin ki dünyada da, ahirette de başarıya ulaşasınız.

11. Onlar bir ticaret ve eğlence gördükleri zaman hemen dağılıp ona giderler ve seni ayakta bırakırlar. De ki: Allah'ın yanında bulunan, eğlenceden ve ticaretten daha yararlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.

Bütün rızıkları veren Allah Teâlâ'dır. Meslekler, çalışma ve gayretler birer rızık arama vesilesi ise de neticede rızıkları takdir buyuran Yüce Allah'tır. Bunun için alış verişin kısa bir zaman için kesilmesi ile rızıktan mahrum olunmaz. Zira Allah Teala kendi yolunda yürüyenlere bol rızık ve bereketler ihsan eder. O halde cemaatin hutbeyi dinleyip namazı kılmadan dağılmaları caiz değildir.

Cuma ile ilgili fıkhi hükümler ve detaylı bilgi için ASRI SAADET DERSLERİ birinci cildi İLMİHAL bölümüne bakınız.

45. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah yolunda cihad/ 1

İslam'da cihad konusu çok büyük önem arzettiği için, önce bu konudaki Kur'an ayetlerine bir göz atalım.

"Müşrikler nasıl sizinle topyekün savaşıyorlarsa siz de onlara karşı topyekün savaşın. Bilin ki, Allah muttakilerle beraberdir." (Tevbe: 36)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam düşmanları, gerçekten de topyekün olarak Müslümanlarla savaşmışlardır ve savaşmaya da devam etmektedirler.Tarih boyunca bu böyle devam etmiştir. Yüzyılın başından beridir de bu savaşlarını yakinen görmekteyiz.Onlar Müslümanlarla toplu olarak savaşıyor iken, parça parça olmuş Müslüman ülkelerin bir kısmı da bu savaşlarında onlara BM çatısı altında destek vermektedirler.

2. Bu kuruluşa karşı, Müslümanların da acil olarak İslam BM'ni kurması şart ve zorunludur.Bu, çok büyük bir projedir.Bu proje hayata geçtiğinde, Müslümanlar, İslam düşmanlarının insaflarına terkten kurtulacaklardır. 'Siz de onlara karşı topyekün savaşın' emri, günümüzde İslam Birleşmiş Milletleri'nin kurulmasını bütün Müslümanlara farz kılmaktadır.Bu farziyeti inkar etmek, Yüce Allah'ın emrine karşı gelmek olur.

3. Bugün, İslam ülkelerinin yöneticilerinin tamamı, bu farziyeti gündemlerine almadıkları ya da bu projeye destek vermedikleri için günahkardırlar. Ve günahlarının hesabını veremeyeceklerdir.

4. Bunun yanısıra, Müslümanlar her alanda kurumsallaşmak zorundadırlar. Her mesleki branşta bir araya gelerek çalışmak zorundadırlar. İşçiler kendi aralarında işçi sendikaları kurmak, öğretmenler kendi araların-

da derneklerini kurmak, mühendisler kendi odalarını kurmak, avukatlar hukukçular birliğini kurmak, din görevlileri kendi aralarında derneklerini kurmak, gençlik kesimi kendi yuvalarını kurmak, kadınlar kendi aralarında cemiyetlerini kurmak, ilim adamları ilmi araştırmalar birliği kurmak zorundadırlar. Yine yardım kuruluşları kurularak fakir, yetim ve kimsesizlere el uzatmak gerekir.

5. Ayrıca Müslümanların haber haklarını korumak için, Tv kanalları, radyolar, gazete ve internet siteleri kurmak zorunluluğu vardır. Ancak bu kuruluşlar ile 'fasıkların Müslümanlar aleyhinde yaydıkları haberlerin' önüne geçilebilir.

"Hoşunuza gitmediği hâlde savaş size farz kılındı. Sizin için daha hayırlı olduğu hâlde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu hâlde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara: 216)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Savaşta yaralanmak veya ölmek, insan nefsinin hoşuna gitmez.İnsanın yaratılışından günümüze kadar bütün insanlık bundan kaçınmış ve isteyerek savaşa gitmemiştir.Ya devletlerin zoru ile ya zorunlu askerlik görevi ile ya da mecbur edildikleri için savaşa katılmışlardır. Yüce Allah yarattığı insanı en iyi tanıdığı için; 'Savaş, sizin hoşunuza gitmez, ama buna rağmen size farz kılınmıştır' demiştir. 'Siz bilemezsiniz, bu sizin için daha hayırlıdır' demiştir. Neden daha hayırlıdır? Çünkü İslam ve Allah adına savaşmak, yeryüzünde haksızlıkları gidermek içindir. Yüce Allah burada ayrı bir konuya dikkat çekmiş, insanların sadece kendileri için yaşamakla görevli olmadıklarını bildirmiştir. İnsanın en başta gelen görevlerinden birisi, yeryüzünde adalet olsun, insanlar ezilmesin ve hakları çiğnenmesin diye, zorbalara, zalimlere ve adalet tanımazlara hadlerinin bildirilmesi, bunun için de savaşmanın kaçınılmaz olduğudur. Zorbalar başka seçenekten anlamazlar. Müslümanlar zorbalarla savaşmak için giderler, savaşırlar, adaleti hakim kılarlar ki, kendilerinden sonra geleceklere iyi ve güzel bir dünya bıraksınlar diye. Bunu başardıklarında, gelecek nesiller kendilerine dua eder, savaşıp da gazi veya şehid olanlar da öte dünyada büyük mükafata ererler. İşte 'siz bilmezsiniz, sizin hoşlanmadığınız işler, sizin için daha hayırlıdır' denmesinin sebebi budur.

2. İnsan nefsi çoğu zaman kendisi için kötü olanları sever,kendisi için iyi olanlardan hoşlanmaz. İnsana neyin iyi, neyin kötü olduğunu bütün çehresi ile ancak Yüce Allah bilir.

"Gerek hafif, gerek ağır olarak (silahlı silahsız, binekli bineksiz ve saire) hep birlikte savaşa çıkın. Mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edin." (Tevbe: 41)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Elinizdeki imkanlar neyse onunla savaşa gidin. İmkanlarım yeterli değil deyip yerinize mıhlanıp kalmayın. Cihada çıkmamak için bahaneler uydurmayın. 'Ya Allah, bismillah' diyerek harekete geçin. Öyle bir cihada çıkın ki, hem mallarınızı ortaya koyun, hem de canlarınızı... Sadece canlarınızı ortaya koymak da yetmez, sadece mallarınızı ortaya koymak da yetmez. Her ikisini de ortaya koyarak fedakarlık yapın, Allah'ın emrini yerine getirin...

"Allah müminlerden mallarını ve canlarını cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler. (Bu) Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'anda Allah üzerine hak bir vaattir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır? O hâlde O'nunla yapmış olduğunuz bu alışverişten dolayı sevinin.İşte bu büyük kurtuluştur." (Tevbe: 111)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Müminlerin canları da, malları da Allah'ındır. İnsanlar, sahip oldukları her şeyleri ile Allah'ın emanetçisidir. Yüce Allah kendisine ait olanları, onlardan istemekte, karşılığında da cennet'i vaat etmektedir. Bu ne büyük bir ikramdır. Birisi size bir emanet veriyor, günü geldiğinde de emanetini geri istiyor. Bu emaneti zaten vermek zorundasınız. Sizden alacaklı olan, alacığını alıyor, size bir başka ve çok daha büyük bir karşılık veriyor. İşte bu, Yüce Allah'ın cömertliğidir. Ve mutlak surette Yüce Allah verdiği sözünü yerine getirecektir.

2. Müslümanlar'ın, savaşa çıkmakla Yüce Allah'la alış-veriş yaptıkları görülüyor. Malın sahibine malını veriyor ve bunun karşılığında yine mükafat alıyor. Bu ne güzel bir ticarettir?

"Müminlerden özür sahibi olanlar dışında oturanlar ile malları ve canları ile Allah yolunda cihad edenler bir olmaz. Allah malları ve canları ile cihad edenleri derece yönünden oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine güzellik (cennet) vaat etmiştir. Ama cihad edenleri oturanlardan çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır.Katından dereceler, bağışlama ve rahmet vermiştir. Allah çok bağışlayıcı ve merhamet edicidir." *(Nisa: 85-96)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Mazereti dolayısı ile cihada çıkamayanlar, cihad ibadetinden muaf tutulmuşlardır. Ancak cihada çıkanların dereceleri onlardan çok daha yüksektir.

"Ey iman edenler, sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Rasulüne iman eder, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda savaşırsınız. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur. Seveceğiniz başka bir şey daha var; Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri müjdele." (Saf: 10-13)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

En karlı ticaret, Allah yolunda malı ve canı ile cihad edenlerin ticaretleridir. Bu ticaret hem kazanç getirmekte, hem de 'acı bir azaptan' korumaktadır. Yani ikili bir mükafat söz konusudur.Cihad'dan ayrı kalmak ise, iki yönlü kaybetmek demektir. Hem 'acı bir azaba' çarpılmaktır, hem de 'altından ırmaklar akan adn' cennetlerinden mahrum kalmaktır. Cihada çıkanlar adn cennet'lerinde sonsuz mükafatı görecekler, çıkmayıp yerinde çakılı kalanlar ise ceza çekeceklerdir.

« مـــا مِـــنْ مَكلوم يُكْلَمُ في سبيل اللّه إلاّ جاءَ يَوْمَ القِيامةِ ، وكَلْمُهُ يَدْمِي : اللوْنُ لونُ دمٍ والريحُ رِيحُ مِسْكٍ »

Ebû Hureyre rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah yolunda yaralanan hiçbir kişi yoktur ki kıyamet gününde yarasından kan akar bir vaziyette gelmesin. Rengi kan rengi gibi, kokusu misk kokusu gibidir." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Allah yolunda cihad edip yaralanan, kanını akıtanlar ne üstün insanlardır. Ki, aradan yıllar geçmiştir, kanları çoktan kurumuştur. Ancak kıyamet günü, sanki o anda yaralanmış gibi, taptaze olarak huzura getirileceklerdir. Allah için verdiği kanı hem taze olacak, hem de misk gibi kokacaktır. Çünkü verdiği o kan, Allah'ın davasını üstün tutmak yolunda harcanmıştır.

1) Buhari ve Müslim

45. DERS

DAVET FIKHI

Davet ve Hitap Üslubu

Bu, davetçinin, davet ettiği kimsenin iç dünyasını etkilemek ve onun İslam'a inanarak davaya kazandırılması için takip edilmesi gereken üsluptur.

Bu ve buna benzer konularda metot ve davranışlarımızda temel olarak kabul edeceğimiz şer'i hükümleri dayanak yapmalıyız ki; İslami çalışmaya heva, heves ve kişisel görüşler hakim olmasın. Bunun sonucu olarak da sapmalardan korunarak dinin koyduğu sınır ve kayıtların dışına çıkılmasın.

Bugün insanları önce İslam'a yöneltip daha sonra onlara İslam'ın bir hayat düzeni olduğunu; çatışan dünya akımları içerisinde onun da bir hakimiyet ve yönetim biçiminin bulunduğunu anlatmamız gerçekten bir ihtiyaçtır. Yine bu yönelmenin, ikna etme ameliyesinden önce geldiği akıl ve kalplerini, İslam'a açması için ilk adım olduğu açıktır.

İnsanları İslam'a davet konusunda Kur'an ve Peygamberin metodu araştırıldığında görülecektir ki; İslam'ın yolu budur.

Müşriklerin dikkatlerini apaçık ayetlere çekmek için Kur'an-ı Kerim'in defalarca tekrar ettiği üslup, sure başlarındaki huruf-u mukatta (tek heceli harfler)dir. Bu harflerin sure başlarına konması, müşriklerin dikkatini çekmek içindir. Bu harfler okunurken müşrikler onu duymamak için ellerini kulaklarına tıkıyorlardı. Ama yine de dikkatlerinin çekilmesinde bunların büyük etkisi olmuştur. Rasulullah (s.a.v.)'ın insanları İslam'a davet etmek için işlediği metotlarda Kur'an-ı Kerim'deki Rabbani yöntemleri pratik olarak açıklamaktan başka bir şey değildir.

Nitekim şöyle buyurulmaktadır:

"İnsanları Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle davet et. Onlara karşı en güzel yolla mücadele et. Şüphe yok ki Rabbin yolundan sapanı en iyi bilendir. O doğru yola kavuşanları da en iyi bilendir." (Nahl, 125)

"Allah dilediğine hikmet ve basiret verir ve hikmet verdiğine çok hayır vermiş olur, ama ayet ve öğütleri ancak idrak sahipleri düşünürler." (Bakara, 269)

Rasulullah (s.a.v.) kendisine verilen hikmetin bir gereği olarak direkt olmayan, psikolojik sakındırma yöntemini kullanmıştır. İnsanları İslam'a davet ederken ve onların bu konuda dikkatlerini çekmek isterken onları harekete getirecek bir metot ve davete katılmalarını sağlayacak bir sesleniş biçimi belirlemek, hikmetin bir gereğidir.

İnsanlar her bakımdan birbirinden farklıdır. Zeka ve ilimleri farklı olduğu gibi karakter ve duyguları da farklıdır. Ayrıca düşünce ve anlayışlarında farklı oldukları gibi, eğilim ve yönelişlerinde de farklılık gösterirler. Bütün bu farklılıklar, davet ve davetçilerin onları etkileyecek ve karakterlerine uygun düşecek bir şekilde giriş yapmalarını zorunlu kılmaktadır.

İnsanların İslam'a dikkatlerini çekmek ve onları ikna etmek için bir önsöz kabilinden yapılabilecek girişler pek çoktur. Onları sayıp dökmek mümkün değildir. Fakat ilk şart, davetçinin bu konuda azimli ve sebatkar olması, daveti kendisine dert edinmesidir.

Bazen bunun anahtarı, davetçinin, davet ettiği kimsenin geçim problemlerini çözümlemesi, ona bir hizmette bulunması yahut başka herhangi bir problemini halletmesi şeklinde olabilir.

Bazen bunun anahtarı, hareketin takınacağı siyasi bir tutum olabilir. Bu tutum, halkın İslam'a dikkatlerini çeker ve onu en azından onlar açısından incelenme ve üzerinde düşünülmeye değer bir hayat düzeni olmaya aday kılar.

Bütün bunların yanı sıra bir dostu ziyaret, bir camide yapılan konuşma, bir toplantıda yapılan tartışma, bir kitaptaki makale, yahut bir gazetedeki mesele, giriş yapmak için anahtar rolünü üstlenebilir.

Bu ve buna benzer metotlarla halkın İslam'a dikkatini çekmek, akıl ve duygularını İslam'ı kabullenmeye hazırlıklı kılmakla mümkündür.

Buradan da anlaşılmaktadır ki; İslami hareket halkın ilgisini çeken her meselede mevcut cahili durumu eleştirerek İslam'a dikkatleri çekebilir. Onu anlamanın, üzerinde çalışmanın ve prensiplerine uymanın zorunluluğunu gözler önüne serebilir. Onun uğruna çalışma ve mücadele etmenin ne kadar büyük bir gereksinim olduğuna halkı inandırabilir.

45. DERS

KUR'AN KISSALARI

Karun ve Hazineleri

Karun, Hz. Musa'nın kavmindendi. Allah kendisine çok fazla mal vermişti.

O kadar çok malı olmuştu ki, hazinelerinin anahtarlarını güçlü kuvvetli bir grup insan zor taşıyabiliyordu.

Karun, kendisinin bu zenginliğine ve tükenmez mallarına bakarak gurura kapıldı ve kavmine zulmetmeye, azgınlık yapmaya başladı. Allah'tan korkmayan zalim bir insan oldu.

Kavminin içindeki aklı başında insanlar kendisine nasihat ediyordu:

"Dünya malıyla bu kadar öğünme. Allah katında sana fayda verebilecek işler yap."

Karun sordu: "Ne istiyorsunuz? Malımı dilediğim gibi kullanamayacak mıyım?"

Şöyle dediler: "Dünya malını dilediğin gibi kullan. Yalnız sana bütün bunları veren Allah'ı hatırla. Allah bütün bu malları sana yalnız başına kullanasın diye vermedi. İyi ameller işlemeni, fakirlere ve hastalara iyilik etmeni emretti. Böylece iyi kalpli, merhametli ve alçak gönüllü bir insan olmanı istedi."

Karun cevap verdi: "Bütün bu malları ben aklım ve bilgimle kazandım. Bu mallar konusunda hiçbir kimsenin beni sorguya çekmeye veya benden bir şeyler istemeye hakkı yoktur."

Bir gün Karun altın ve mücevherlerle donatılmış süslü elbiselerini giydi. Büyük atların çektiği arabasına bindi. Göz kamaştıran zenginliğiyle halkın arasında dolaşmaya başladı.

İçlerinde dünya hayatına karşı büyük özlem duyanlar şöyle dediler: "Keşke bize de Karun gibi zenginlik verilseydi. O, çok mutludur."

Karun'un tüm bu zenginliklerin yanında zalim ve gururlu bir insan olduğunu unuttular.

Allah (c.c.)'a tüm kalbiyle inananlar ise şöyle dediler: "Yazıklar olsun size!.. Allah'a inanan ve güzel ameller işleyen insan için Allah'ın doğru saydığı şeyden daha hayırlı bir şey yoktur."

Bunlar kendilerine Karun gibi zenginlik verilmesini istemediler. Allah'ın kendilerini rızasına layık etmesini, güzel ve iyi ameller işlemeyi, mallarıyla insanlara faydalı olmayı, Karun gibi mallarını gizlememeyi dilediler.

Ertesi gün insanlar Karun'un sarayının yerin dibine battığını görmüşlerdi. Karun'un tüm malları, pahalı yatakları, altından yapılmış kap ve eşyaları, bütün zinetleri ve mücevherleri ile beraber yerin dibine batmıştı. Saraydaki tüm mallar ve insanlar yerin dibine girmişti.

Karun gibi olmak isteyenler şöyle dediler: "Biz de Karun gibi olmak istemiştik. Nerede o Karun? Allah (c.c.) onu, sarayını, mallarını ve mücevherlerini yerin dibine batırdı."

Kendilerini Karun gibi yapmadığı için Allah'a hamd ettiler.

"İyi ki Allah bizi de yerin dibine geçirmedi. Allah kibirlenip böbürlenenleri sevmez," dediler.

DERSLER VE İBRETLER

1. Mümin zenginlikle de imtihan edilmektedir, fakirlik halinde de imtihan edilmektedir. Zengin şükredecek mi diye fakir de sabredecek mi diye imtihan edilir. Zengin, bütün varlıkların Allah'ın olduğunu, Allah'ın dilemesi ile elde edebildiğini düşünmeli. Malın Allah'ın bir emaneti olduğunu kabul etmeli, hayır işlerinde kullanmalıdır. Fakir ise asi bir zengin, nankör bir zengin, şükretmeyen bir zengin olmaktansa sabreden bir fakir olmak daha iyidir diye düşünmelidir.

2. İkram edene Allah da ikram eder. Her şeyimiz Allah'ın bir ikramıdır. Kim insanlara ikram etmeyi keserse Allah da ikramı keser, sahip olduklarını ellerinden alır. Musibetler, bizim hatalarımızdan dolayı verilmiştir. Bize düşen tövbe etmektir. Hatamızı kabullenip o hataya bir daha düşmemektir. En büyük hata, anlayıştaki, sonra da davranıştaki hatadır.

46. DERS

TEFSİR

Mutlak Hükümranlık Allah'a Aittir

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۙ ① اَلَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ
وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ۙ ② اَلَّذِي
خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًا ۖ مَا تَرٰى فِي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍ ۖ فَارْجِعِ
الْبَصَرَ ۙ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ ③ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ
خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ④ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا
رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ⑤

Bu sure Mekke-i Mükerreme'de nazil olmuştur. 30 ayettir. Adını ilk ayette geçen "el- Mülk" kelimesinden almıştır. Allah Teâlâ'nın kudreti, tevhid ve ahiret inancı bu surenin temel konularıdır.

Bu sure-i celilenin fazileti hakkında Hadis-i Şerfte şöyle buyurulmuştur: **"Her kim bu sureyi bir gecede okursa çok sevaba ermiş, rıza-i ilahiye kavuşmuş olur."**

1 - Mutlak hükümranlık elinde bulunan Allah, yüceler yücesidir ve O'nun her şeye gücü yeter.

Mülk O'nun elindedir. Yerde ve gökte; dünya ve ahiretin tasarruf yetkisi yalnızca O'na aittir. Yaratma ve yok etmesi, ele geçirme ve yönetmesi,

emrini yerine getirtme ve hükmünü icra etmesi, iyi davranması ve zorlaması, cezalandırması ve ikramı, ihsanda bulunması ve nimet vermesi hep O'nun kudretindedir. Bütün bunların hepsi O'nun emir ve iradesi, hüküm ve kudretiyle cereyan eder. Dilediğine kuvvet verip mülke kavuşturan ve kavuşturacak olan ancak O'dur. Verdiklerine mülkü tamamen vermediği gibi, kendi adına hareket etme selâhiyetini de ebedî olarak vermez. Mülkünde kendine ortak kılmaz, çünkü O, şirkten berî ve yücedir. Mülkü yalnız kendi hükmü altında emredilmiş olmak üzere vekâleten ve geçici olarak verir, dilediği zaman da alır. Çünkü mülk hakkı, bizzat kendisinin ve mülkün hakikati doğrudan doğruya O'nun kudret elindedir. O, her şeye kadirdir.

Mülk elinde olduğu gibi, her dilediğini dilediği şekilde eksiksizce yapmaya tam bir kudretle güç yetirmektedir. Hiçbir yardımcıya, vekile ve vasıtaya ihtiyacı yoktur. Her ne isterse kendi kudretiyle yapar. Hiçbir iradesi hikmetsiz değildir. "Ol" deyince oluverir. Dilerse zorla yaptırır; dilerse hürriyet verir. Dilerse küçültür, dilerse büyültür. Dilerse sıkar; dilerse açar, dilerse yıkar, dilerse yapar; dilerse daha başka âlemler yaratır ve onlarda da dilediği gibi tasarrufta bulunur.

2 - O, hanginizin daha güzel iş yapacağınızı denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstündür, bağışlayandır.

"Ölümü ve hayatı yarattı." âyetinde ölümün de hayatın da birlikte yaratıldığının anlatılmasından dolayı Ehl-i Sünnet âlimlerinin çoğu, ölümün sırf yokluktan ibaret, yokluğa ait bir iş olmayıp, hayat gibi bir varlığa sahip, varlığa ait bir iş, varlığı bulunan bir hadise olduğunu kabul etmişlerdir. Yani ölüm ile hayatın karşıtı cansızlıkla canlılık veya yoklukla varlık, yaratılmakla yaratılmamak gibi bir yokluk ve meleke yahut müsbet ve menfi karşılaşmasından ibaret değildir. Hareket ve sükun, toplanma ve ayrılmak, kalkmakla yatmak, açıklıkla gizlilik, gelişle gidiş, acı ile tatlı gibi bir tezad karşılaştırması kabilinden olduğunu söylemişlerdir.

Ölen, hayattan ve varlıktan büsbütün ilgisi kesilerek yok olup gitmiyor. Ömrü boyunca yaptığı işlere göre iyi veya kötü yahut karışık bir şey halinde başka bir duruma sevk edilerek, acı yahut tatlı diğer bir hayatta, yüksek veya alçak bir mevki almak üzere ilk yaratan varlığa doğru başka bir âleme geri dönüyor.

Bundan dolayı ölümü sırf bir yokluk işi olarak düşünmeyip kimi için, hayatın bütün lezzetlerini yıkıp ateşe götüren bir ızdırab, bir Hak darbesi;

kimi için de bütün acı ve meşakkatlerden kurtarıp Allah'a götüren bir lütuf ve lezzet gibi varlığa ait bir mânâ ile telakki etmelidir.

Ölüm korkusuyla elden ayaktan kesilerek rahat döşeğine yatmakta acele etmek isteyenler bulunduğu gibi, adam sen de dünyaya bir daha gelecek değilim ya, şu ölümlü dünyada mümkün olan her türlü keyf ve zevki bir an önce yapayım diyerek her türlü fenalıkları gözüne kestirenler de çoktur. Şu halde asıl yararlı işler yapmaya sevkeden sebep, yalnız ölüm düşüncesi değil, ölümden sonraki hayata inanarak yaşanan hayattan o suretle istifadeyi düşünmektir.

Şimdi de O'nun, beşer hayatı ile ilgili tecelli ettiği mülkünden, kudret, izzet ve mağfiret izlerinden bir bölüm izah edilmek ve anlatılmak üzere buyuruluyor ki:

3 - O, yedi göğü, birbiri üzerine yarattı. Rahmân'ın yaratmasında bir aykırılık, uygunsuzluk görmezsin. Gözünü döndür de bak, bir bozukluk görüyor musun?

Yani bütün bu gökleri Allah Teâlâ rahmet ve ihsanının eseri olarak hepsinin üstünde kendisinin birliğini, kudret ve izzetinin büyüklüğü ile merhametini tanıtmak üzere yaratmıştır. Hikmet ile onları tabaka tabaka çeşitli boyut ve genişlikte halketmekle beraber hepsini bir diğerine uygun, hem size uygun bir nizam, bir görünüm ve değişmez bir uyum ve ahenk içinde yaratmıştır.

Ondan dolayı ey muhatap! Yeryüzünde sen onları o ahenk ve nizamla kuşatılmış bir birlik içinde görür ve onlardan Rahmân'ın rahmetini sezerek ona ulaşmak için aykırı gitmeyip, birlik düzeni ile hareket etmenin gerekli olduğunu anlayabilirsin. Bak, o Rahmân'ın yarattığında bir nizamsızlık, bir münasebetsizlik göremezsin. Haydi o Rahmân'ın sende yaratmış olduğu gözü döndür de bak, hiçbir fütûr yani birlik düzenini bozan veya seni onların ötesine geçiren bir çatlak, bir kusur, bir delik, bir bozukluk görebilir misin? O halde sen gözünü açacak, o rahmet nizamından istifade ile en yararlı işe koşacak, yükselecek yerde, ona gözlerini yumup küfür ve isyan ile o nizamı kaldırmaya ve mülkün dışına çıkarabilirmişsin gibi kafa tutmaya nasıl cesaret edebilirsin?

4 - Sonra gözünü tekrar tekrar döndür (bak). Göz (aradığı bozukluğu bulmaktan) âciz ve bitkin halde sana dönecektir.

Bakışlar ne kadar genişletilirse genişletilsin varılacak sonuç budur. Bakışları çevirdikçe göz sana geri döner. Yani göklerde geçecek bir yarık

veya kaçacak bir delik arayan o göz ne kadar çabalarsa çabalasın bu mülkten çıkacak ve başka bir saltanata geçecek bir çatlak, bir kusur bulamaz. Çaresiz geri çevrilir, sana döner. Öyle ki aradığı kaçamağı bulmaktan mahrum hakir, sürgün ve düşkün, yahut nihayetine ulaşılmaz o genişlik ve büyüklük muhitinden fışkıran rahmet nurları, kudret izleri ve heybetin kuşatıcı şaşaası karşısında hayret ve dehşetle bulanıp, kamaşmış ve hayretler içine düşmüş, baygın bir halde geri döner.

5 - Andolsun biz, en yakın göğü kandillerle donattık ve onları, şeytanlar için taşlamalar yaptık. Ve onlar için alevli ateş azabını hazırladık.

Bu mübarek ayet, dünya semasının yıldızlarla bezenmiş olduğunu ve bunların şeytanları kovmak için birer ateş parçası kesildiğini haber veriyor.

Sema, yüksek demek olduğu için "sana üstün olan her şey semadır." anlamı itibariyle bizim üstümüze gelen havaya, ayın yörüngesine daha yukarı doğru cisimlere, feleklerine ve bunların arasındaki hislerle bilinen mesafelere, maddî ve manevî bütün yükseklikliere gök ve gökler denilir.

"Size ancak az bir bilgi verilmiştir." (İsrâ, 85) âyeti bizim ilmimizin azlığını anlattığı gibi "Kâinatta mevcut olan herşeyin hazineleri bizim yanımızdadır. Biz onu, belli bir miktar ile indiririz." (Hicr, 21) âyetide bunun az bir miktar olduğunu bildirmektedir.

Allah Teâlâ'nın insanlara bahşettiği kabiliyetler duruma göre nice nice gelişmelere erdirecek ilim yollarını keşfe müsait olmakla beraber, sonsuzu idrak ederek, gayb âlemini hâkimiyetine alacak bir yetkiye sahip kılmamıştır. *"Gaybın anahtarları, Allah'ın yanındadır. Onun için gaybı ancak O bilir.."* (En'âm, 59) buyurulduğu üzere, gayb hazinelerini tamamen kendi yanında tutmuş, Levh-i Mahfuz'a da dilediğini dilediği kadar muttali kılmış ve o gayb ilmini seçkin kullarından pek azına tattırmıştır.

Yıldızlardaki ateşlerden alınmış birer parça olan ve kendilerine şihab denilen yakıcı şeyler ile şeytanlar hedef kılınmış, onların göklere çıkmalarına mani olunmuştur. Semaya çıkarak oradaki bir takım sırlara vakıf olmak ve bununla insanlara vesvese vermek isteyen şeytanlara bunlar çarpıp onları yok edecektir.

46. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah yolunda cihad/ 2

مَرَّ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَاب رسُولِ اللّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم ، بشِعْب فيه عُيَيْنَةٌ مِن ماءٍ عَذْبة ، فأعجبتهُ ، فَقَالَ : لَو اعتزَلتُ النَّاسَ فَأَقَمْتُ في هذا الشِّعْب ، ولَنْ أفعلَ حَتى أَسْتأْذنَ رسُولَ اللّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم ، فذكر ذلكَ لرسُولِ اللّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم ، فَقَالَ : « لا تفعلْ ، فإنَّ مُقامَ أحدكُمْ في سبيلِ اللّهِ أفضَلُ مِنْ صلاتِهِ في بيتِهِ سَبْعينَ عاماً ، ألا تُحبُّونَ أنْ يَغْفرَ اللّه لَكُمْ ويُدْخلكُمُ الجنَّةَ ؟ اغزُوا في سبيلِ اللّهِ ، منْ قَاتَلَ في سَبيلِ اللّهِ فُوَاقَ نَاقَة وَجَبَتْ لَهُ الجَنَّةُ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın ashabından biri, içinde tatlı su kaynağı bulunan bir dağ yolundan geçmişti de orası onun çok hoşuna gitmişti. Kendi kendine,

"İnsanlardan uzaklaşsam da bu dağ yolunda ikamet etsem." dedi. Sonra da, "Rasulullah (sav)'dan izin almadan bunu yapmam." dedi.

Meseleyi Rasulullah (sav)'a arz edince Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Bunu yapma. Zira sizden birinin Allah yolunda çalışması, evinde yetmiş yıl kıldığı namazdan daha faziletlidir. Allah'ın sizi bağışlamasını ve cennete sokmasını istemez misiniz? (Eğer isterseniz) Allah yolunda savaşın. Kim bir deve sağımı kadar bir süre Allah yolunda cihad ederse cenneti hak etmiştir." (1)

1) Hadisi Tırmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Birçok Müslüman, yaşı ilerlediğinde uzlete çekilip kendini ferdi ibadetlere vermenin özlemini duyarlar. Sanırlar ki, yaş ilerlediğinde bir kenara çekilip kendini namaza, oruca, Kur'an okumaya verince çok faziletli bir amel yapmış olur. Hatta ilim erbabından birisinden şu sözü duymuştuk: 'Yaşım ilerledi, kekik kokusunu ve keklik sesini özledim. Köyüme gidip uzlete çekilmek istiyorum.' Bu sözü söyleyen aynı zamanda ilim sahibi birisi idi. Aynen Hz. Peygamber (sav)'in yukarıdaki hadisinde kendinden bahsedilen sahabi gibi idi. Bu örneği vermemizin sebebi, ilim sahipleri bile olsalar, insanların bu tür yanlış düşüncelere girebildikleri içindir. Yukarıdaki hadisi gören bir Müslüman kendini bu tür düşüncelerden korumalı ve sorumluluğunun hiç bir zaman bitmeyeceğini bilmelidir.

2. Hiç bir Müslüman uzlete çekilerek bu şekilde yaşamayı hayal edemez. Müslüman için yaşın sınırı yoktur. Son nefesine kadar Allah yolunda çalışmak ve cihad etmekle yükümlüdür. Müslüman için her ortam bir cihad meydanıdır. Okulda, işyerinde, yolculukta, köyüne gittiğinde, akraba ve komşu ziyaretlerinde, her yeri cihad mekanı durumuna getirmek zorundadır.

3. Müslüman'ın Allah yolunda çalışması, evinde uzlete çekilerek kıldığı yetmiş yıllık namazdan kendisi için daha hayırlıdır. Buna karşılık Allah yolunda kısa bir sure çalışması, onun cennet'e ulaşmasına vesile olur. Ferdi ibadetler ile toplumsal ibadetlerin arasındaki fark işte budur.

يا رسُولَ اللّهِ ، ما يَعْدِلُ الجِهَادَ في سَبيلِ اللّـــهِ ؟

قَالَ : « لا تَسْتَطيعُونَه ، » فأعادوا عليه مرتين أو ثلاثاً كل ذلك يقول : « لا تستطيعون ، » ثُمَّ قال « مثَل المجاهد في سبيل اللّهِ كمثَل الصَّائمِ القَـــائمِ القَانتِ بآياتِ اللّهِ لا يَفْتُرُ : مِنْ صلاةٍ ، ولا صيامٍ ، حتى يَرجِعَ المجاهـــدُ في سبيل اللّهِ » متفقٌ عليهِ . وهذا لفظُ مسلمٍ .

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'a,

"Ya Rasulellah! Allah yolunda cihada denk ne var?" diye soruldu.

"Ona güç yetiremezsiniz." buyurdu. Soruyu iki ya da üç kez tekrar ettiler. Her birinde de,

"Ona güç yetiremezsiniz." buyurdu. Sonra da şöyle buyurdu:

"Allah yolunda cihad eden kişinin durumu; gündüzleri oruç tutan, geceleri namaz kılan, Allah'ın âyetlerine bağlı olan ve namazına da orucuna da cihad eden kişi cihattan dönünceye kadar ara vermeden devam eden kişinin durumu gibidir." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Cihada ve Allah yolunda çalışmaya denk hiç bir ibadet yoktur. Bir Müslüman cihada gitse, bir başka Müslüman da onun cihada gittiği andan başlayarak gelinceye kadar geçen sure içinde hiç ara vermeden, yani uyumadan, yemeden, dinlenmeden ibadetine devam etse, ancak o zaman cihada giden kadar ecir kazanabilir. Cihaddan mazereti gereği geri kalan bir insan, insani ihtiyaçlarını giderdikten sonra kalan bütün zamanlarını ibadetle geçirse bile, cihada gidenin kazandığı kadar ecir kazanamaz. Cihad, işte böylesi büyük bir ibadettir. Bu açık naslar ortada iken, kimi Müslümanların bu ibadeti hafife almaları çok sakıncalıdır.

2. Bazı Müslümanlar günümüzde cihad ibadetinin yapılamayacağını, ya da yapılma ortamlarının ortadan kalktığını iddia edebilirler. Onlar bunu iddia etmiş olsalar da cihad hiç bir zaman ve devirde ortadan kalkmamıştır ve kalkmayacaktır. Cihadın bir çok usulü vardır ve bu usullerden günümüzde en önemlisi Allah yolunda, sırf Allah için ve Allah davasının hakim olabilmesi için çalışmaktır. Bu çalışma hangi usulü gerekli kılarsa, o usulle cihad edilir.

« إنَّ في الجَنَّة مائَةَ درجة أعدَّهَا اللّه للمُجَاهِدينَ في سبيلِ اللّه ما بيْن الدَّرجَتَيْنِ كمـــا بـــيْنَ السَّمَاءِ والأَرْضِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah, yolunda cihad eden kişiler için Allah cennette yüz derece hazırlamıştır. İki derece arası da gök ile yer arası kadardır." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Cennet'te cihad edenler için ayrılan yüz derece, bu ibadeti yapanlar arasındaki derece farklılıklarına göre düzenlenmiştir. Kimi Müslüman

2) Buhari ve Müslim
3) Buhari

hayatının tamamında bu ibadeti yerine getirmiştir, kimi hem cihad etmiş hem de şehid olmuştur, kimi bir kısmında, kimi de daha az olarak. Mücahidlerin derece farklılıkları, onların cennet'te de farklı derecelerle ödüllendirileceklerini göstermektedir. Cennet'teki yüz dereceden kasıt budur. Ancak hangi derecedeki cennet'te olunursa olunsun, en alt derecesinin bile değeri, dünyalara değişilmez.

« ما اغْبَرَّتْ قدَما عَبْدٍ في سبيلِ اللّه فتَمسَّه النَّارُ »

Ebû Abs Abdurrahman b. Cübeyr (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Allah yolunda ayakları tozlanan kula cehennem ateşi dokunmaz."(4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bir Müslüman Allah için cihada çıksa, bu amaçla giderken ayakları tozlansa, o kula cehemmen ateşi zarar vermez. Yani onu yakmaz. Çünkü Yüce Allah o kimseyi, cihada katılmasından dolayı ateşe yakmama emir verir.

2. Alah yolunda ne demektir? Allah için sohbete giden, Allah'ın emirlerini davet için yola çıkan, bu amaçla yol kat eden demektir. Ne büyük bir müjdedir bu. Bildiğiniz İslami doğruları anlatmak için yola çıkacaksınız, yolda ayağınıza toz değecek ve siz bu büyük müjdenin muhatabı olacaksınız.

3. Fakat, önceki bölümlerde ele aldığımız bir hadis gereğince, Allah'ın dinini anlatmaya gidenlerden, 'ne güzel konuşuyor, ne de çok bilgili, ne de farklı lügat yapıyor' desinler niyeti ile yola çıkanlar ise, bu müjdenin muhatabı değillerdir. Bu müjdeye muhatap olabilmek için, niyetin sadece Allah için olması gerekir.

4) Buhari

46. DERS
DAVET FIKHI

Yüz Yüze İletişim

İslami hareketin, Allah'a davet, toplumu bilinçlendirme ve ona yön verme çabası üzerinden geçen bunca uzun müddet içerisinde elde edilen deneyimler, harekete yeni elemanlar kazanma konusunda yüz yüze iletişimin fayda ve etkisini doğrulamaktadır. Hareketin ve teşkilat içerisindeki üyelerin verimliliğinin artması için yüz yüze iletişimin büyük önemi vardır.

Yüz Yüze İletişimden Ne Anlıyoruz?

Yüz yüze iletişimden kastettiğimiz; teşkilat içerisindeki her ferdin yeni elemanlarla iletişim kurması ve onları önce İslami düşünceye, daha sonra da İslami harekete kazandırmaya çalışmasıdır.

Her fert, üyeleri çeşitli bağlarla birbirine bağlı olan bir toplumda yaşamaktadır. Akrabalık bağından tutun da dostluk bağı, arkadaşlık bağı, çıkar bağı ve daha nice bağlar mevcuttur.

Bir dava peşinde olan kişinin bu bağ ve ilişkileri değerlendirmesi, uygun ortam bulur bulmaz düşüncelerini açarak karşı tarafı ikna etmeye gayret etmesi, kendisine yaraşan bir davranıştır. Sonuçta soyut çerçeve içerisinde bulunan bu bağ ve ilişkiler, İslam düşüncesi çerçevesinde yön verici bir mahiyet alır. Bu, birçok kapıyı ve hareket noktasını açan bir anahtar olur.

Davetçinin hayatı, bütün ayrıntılarına kadar İslam'ın görünür bir ifadesi olmalı ki, her ortam ve şartta İslam'ı anlatma fırsatını bulsun.

Her bireyin bir varlığı, bir de etkisi vardır. Onun varlığı, etkisinin yerine geçmez. Aksine kişinin etkisi, varlığının değerine delalet eder. Ama

sırf varlığı olması, hayvan ve cansızlar arasında bile ortak bir noktadır. Onun için Müslüman davetçinin değeri varlığı ile değil, etkisiyle görülür. Yine onun değeri, bu varlığıyla yaptığı işler ve kazançları ile ölçülür.

Onun için bir davaya sahip olan davetçinin, davasını yaşaması ve kendisini ona adaması gerekir. Dava, düşünce ve uğraşının merkezi olmalıdır.

"De ki: Namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm alemlerin Rabbi içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Böyle emr olundum ve ben Müslümanların ilkiyim." (Enam, 162) ayet-i kerimesinin işaret ettiği anlam işte budur.

Yüz Yüze İletişim Şer'i Bir Görevdir

Müslüman kardeş bilmeli ki; davayı yaymak, İslami kavramları insanlara aktarmak ve kötülüklere karşı savaş açmak şer'i bir görev ve kişisel bir sorumluluktur. Ferdin bir cemaate bağlanması ve onun çerçevesine girmesi, onu bu sorumluluktan kurtarmaz. Bir teşkilat olsun veya olmasın İslam için çalışmak, her Müslüman bireyin sorumluluğudur. Onun için teşkilatların hedeflerinden biri de kişisel yetenekleri içine alarak onları geliştirmek, yönlendirmek ve zamanla fertlerin yalnız başına göğüsleyemedikleri büyük problemlere karşı koyabilmek için onları organize etmektir.

Kur'an-ı Kerim ve sünnete tekil sigası kullanılarak yapılan teklifler, İslam davasını yüklenmede bireysel sorumluluğu pekiştirmektedir.

Örnek olarak Yüce Allah'ın şu sözlerine bakalım:

"Doğrusu 'ben, kendini Allah'a verenlerdenim' diyen, yararlı iş işleyen ve Allah'a çağıran kimseden daha güzel sözlü kim vardır?" (Fussilet, 33)

"Bundan ötürü sen birliğe çağır ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Onların heveslerine uyma." (Hud, 112)

"Rabbinin yoluna hikmetle güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et." (Nahl, 125)

"Sen Rabbine çağır, şüphesiz sen (hakka varan) bir yol üzerindesin." (Hac, 67)

Rasulullah (s.a.v.) da şöyle buyurmaktadır:

"Sizden her kim bir kötülüğü görürse, onu eliyle, buna gücü yetmiyorsa diliyle değiştirsin. Buna da gücü yetmiyorsa kalbiyle ona buğzetsin. Bu sonuncusu ise, imanın en zayıfıdır."

"Hepiniz çobansınız ve hepiniz güttüğünüzden sorumlusunuz."

İslami sahada çalışanların birçoğu hatalı bir anlayış içerisindedir. Bunlar zannederler ki ferdin davayı yaymaya kalkışabilmesi için sosyal, iktisadi ve siyasi kültüre sahip olmasının yanında bir de Kur'an ilimlerinde ve tefsirde derinleşmesi, hadis ilmiyle ıstılahlarını bilmesi, şeriat ilimlerini ve bu ilimlerin temel kurallarını ayrıntılarıyla öğrenmesi gerekir. Bütün bu ilimleri öğrenmek ise ancak imkan ve şartları müsait belli birkaç kişiye nasip olur.

Kanaatimizce mesele bundan çok daha basittir. Şayet davetçi, İslam'ı anlama yönünden olgunlaşıp bu anladığını net ve sade bir şekilde ifade edebiliyorsa, yola koyulup davete başlaması gerekir. Bu onun için bir sorumluluktur.

Ancak bunu yaparken şu üç noktaya dikkat etmesi şarttır.

1. İlminin sınırını bilmeli ve bu sınırları aşmadan kendi seviyesi doğrultusunda çalışmalarını sürdürmelidir.

2. Davranışları ile insanları kendisine davet ettiği prensipler arasında bir uyum bulunmalıdır.

3. İslami kültürünü geliştirmek ve daha verimli olmak için gerekli düzeye çıkıncaya kadar devamlı bir çalışma temposu içerisinde olmalıdır.

Öyle ise önemli olan işe başlamaktır. Aslında her başlangıç, işin en zor yanıdır. Kişi bu merhaleyi aşınca, zamanla diğer engelleri aşmak da kolaylaşır. İslami verimlilik, gün geçtikçe ileriye doğru tırmanmaya devam eder.

46. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hızır (as) ile Hz. Musa (as)

Kıssalar, Hz Muhammed (sav) ve tebliğci Müslümanlar için kimi zaman destek, kimi zaman yol gösterici kimi zaman da öğüt olmuştur. Müslümanlar Mekke döneminde inen ayetlerdeki Hz. İbrahim (sa)'in kıssasıyla bir kişi ile de ümmet olunacağını, kafir ebeveynleri ve kavimleriyle nasıl mücadele edeceklerini, Allah'ın ayetlerini okumayı; Hz. Yunus (sa) kıssasıyla yılmamayı; Hz. Nuh (sa) kıssasıyla sabrı, taviz vermemeyi, mücadelede sürekli direnişi ve sonucu Allah'a havale etmeyi; Ashab-ı kehf kıssası ile onlar gibi tağuta baş eğmemeyi, sadece Allah'a havale etmeyi; Ashab-ı uhdud ile gerekirse Allah için canını verebilmeyi; Bahçe sahiplerinin kıssası ile rızkı Allah'ın verdiğini; daha bir çok kıssa ile Kur'an ahlakını edinmeyi; Medyen vb. kıssalar için azabın ne zaman hak olduğunu öğrenmişlerdir

Hz. Musa (as) ile Hızır (as) kıssası Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılıyor:

"Musa (as), Hızır (as)'a dedi ki: İnşallah, dedi, beni elbette sabreder bulacaksın ve sana hiçbir emirde âsi olmam."

Hızır (as) dedi ki: "Eğer bana tâbi olacaksan, sana o konuda bilgi verinceye kadar hiçbir şey hakkında bana soru sorma dedi."

Bunun üzerine yürüdüler. Nihayet bir gemiye bindiler, Hızır (as) gemiyi deldi.

Musa (as), "Halkını boğmak için mi onu deldin? Doğrusu pek kötü bir şey yaptın."

Hızır (as), "Ben demedim mi ki, şüphe yok sen benimle beraberliğe sabredemezsin." dedi.

Musa (as), "Unuttuğum şey ile beni mahcup etme. Bana bu işimden dolayı bir güçlük çıkarma." dedi.

Yine yürüdüler, nihâyet bir erkek çocuğuna rast geldikleri an Hızır hemen onu öldürüverdi. Musa (as) dedi ki: "Tertemiz bir canı, bir can karşılığı olmaksızın katlettin. Muhakkak ki, çok kötü bir şey yapmış oldun."

Hızır (as), "Ben sana benimle beraber olacaklara sabredemezsin demedim mi?" dedi.

Musa (as), "Bundan sonra sana bir şey sorarsam, artık bana arkadaş olma. Muhakkak ki, benim tarafımdan ileri sürülebilecek mazeretin sonuna ulaştım."

Sonra yine yürüdüler, bir belde ahalisine varınca onun ahalisinden yiyecek istediler. Onlar ise bunları misafir etmekten kaçındılar. Derken orada bir duvar buldular ki, yıkılmak üzere idi. Hemen doğrultuverdi.

Musa (as), "Eğer dileseydin, bunun üzerine elbette bir ücret alırdın."

Hızır (as), "İşte bu, benimle senin ayrılışımızdır. Şimdi sabredemediğin şeylerin izahını sana haber vereceğim."

Şöyle ki; "Gemi, denizde çalışan birtakım yoksullara ait idi, ben onu kusurlu yapmak istedim. Çünkü onların arkasında bir hükümdar var ki, her (sağlam) gemiyi zulmederek alıvermektedir."

"O çocuğa gelince onun anası ile babası mü'min kimselerdi. Onları bir azgınlık ve nankörlüğe boğmasından korktum."

"Böylece istedik ki, Rableri onun yerine kendilerine ondan daha temiz ve merhametlisini versin."

"Duvara gelince, şehirde iki yetim çocuğun idi. Altında ise onlara ait bir hazine var idi. Babaları da salih bir kimse idi. Artık Rabbin diledi ki onlar güçlü çağlarına ersinler de hazinelerini çıkarıversinler. (Bu) Rabbinden bir rahmet olarak (böyle yapılmıştır).

"Ben bunu da kendi reyimle yapmış olmadım. İşte hakkında sabredemediğin şeylerin içyüzü budur." (Kehf, 70-82)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bu kıssada doğru ve hayrın aynı şeyler olmadığı bildiriliyor.

2. Kendi bilgilerimize göre yanlış görünen şeylerin gerisinde bir hayır olabileceği, benim dediğim doğrudur dayatmasının ne kadar hata olduğu öğretiliyor.

3. Bir hayırlı neticeye ulaşmak için itaatin şart olduğu vurgulanıyor.

4. Hikmet ehli olgun insan olmamız öğütleniyor.

5. Allah rızasının, iyiliklerin karşılıksız yapılmasında olduğu bildiriliyor.

47. DERS

TEFSİR

İnkarcılar İçin Cehennem Azabı Vardır

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ

عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾ إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ
تَفُورُ ﴿٧﴾ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ۖ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا
أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ
مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا
فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾ فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ ۚ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ
﴿١١﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾
وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا
يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۗ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ
ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۖ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

6 - Rablerini inkâr edenler için cehennem azabı vardır. Ne kötü gidilecek yerdir o!

Sadece o şeytanlar değil, kendilerini yaratan ve yaşatan âlemlerin Rabbine küfreden, nankörlük edip saygısızlık yapan kâfirlerin hepsine de

cehennem azabı vardır. Orası ne kötü ahiret, ne çirkin bir değişme yeri, ne acı akıbettir. Bunun kötülüğü, o cehennem azabının şiddet ve dehşeti, ona atılanların çokluğu, küfürlerinin sebep ve mahiyeti, azabı görünce kendilerine gelmeleri, cinayet ve kazandıkları hakları itirafları şu şekilde beyan ve tasvir edilmektedir.

7- Oraya atıldıklarında, onun kaynarken çıkardığı uğultuyu işitirler.

Önce, kâfirler o cehenneme atıldıkları, o çılgın ateşin içine odun gibi fırlatıldıkları vakit onun bir uğultusunu, bir hıçkırışını işitirler ki bu, yalayıp yutma hırsını ifade eden korkunç hışlayış ve gürleyişi, yahut *"Orada onların (çok feci) nefes alıp vermeleri vardır."* (Hûd, 11/106) âyetine göre içindekilerin acı matem sesleridir.

8- Az daha öfkeden çatlayacak. Her ne zaman oraya bir topluluk atılsa, onun bekçileri onlara: "Size korkutucu bir peygamber gelmemiş miydi?" diye sorarlar.

Cehennem gayızdan; öfkesinin şiddetinden ve hışmından hemen hemen patlayacak hale gelir. Öyle çılgın, öyle şiddetlidir.

Ona atılanlar grup grup, topluluk topluluk atılır. Her bir grup atıldıkça her defasında onlara, onun muhafızları, yukardaki sûrede de *"Onun başında iri gövdeli, sert tabiatlı, Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve emredildiklerini yapan melekler vardır."* (Tahrim, 6) âyetinde de tavsif edildiği gibi gardiyanları ve zebâni melekler sert sert azarlarlar ve hakaret ederek sorarlar:

"Size bir uyarıcı gelmedi mi?" Bu dehşeti haber verip gocunduracak bir peygamber, korkutucu bir elçi, bir delil gelmedi mi ki siz buraya geldiniz?

"Biz bir peygamber göndermedikçe kimseye azab edecek değiliz." (İsrâ, 17/15) âyetinde ifade edildiği gibi Allah Teâlâ bir Resul göndermedikçe azab etmez. Azabı gerektiren her şeyden önce naklî ve aklî bir delil, bir uyarma sözkonusudur. Bu da gösteriyor ki Rabbi inkâr, O'nun zâtını inkârdan ibaret değildir. Herhangi bir peygamberini, indirmiş olduğu âyet ve delillerini ve onlar vasıtasıyla tebliğ ettiği haber ve uyarılarını yalanlamak ve inkâr ile nankörlük de küfürdür. Çünkü Peygamberi inkâr etmenin kaynağı, "Allah hiçbir şey indirmedi." diye mutlak bir yalancılıktan ibaret olan bir inkâra bağlıdır ki bu da, doğrudan doğruya Allah'a karşı bir inkâr demektir.

9- Derler: "Evet, bize uyarıcı geldi ama biz yalanladık ve Allah hiçbir şey indirmedi, siz ancak büyük bir sapıklık içindesiniz." dedik.

Bu suale cevap olarak kâfirler, o zaman hakkı gizleyemeyerek evet derler. Allah'ın lütuf ve adaletini tasdik edip kendi kabahatlerini şöyle dile getirirler:

"Doğrusu bize bir uyarıcı geldi, parlak kandiller, ateşli şihâblar ve şimşekler gibi nur ve nâr içinde gökten yere yollar açarak, uyarılar saçarak, çarptığını yakarak inen âyetlerle bizi hem aydınlatan hem de korkutan bir haberci geldi. Fakat biz onu yalanladık ve şöyle dedik: "Allah hiçbir şey indirmedi." Peygamberliğin, kitabın, vahiy ve mucizelerin; onlara inanıp doğru yolda gidenlere, güzel yaşayanlara sevap, inanmayıp şeytanlık ve küfre sapanlara sonunda azab edileceğine dair müjde ve tehditlerin aslı yoktur. O ateş alevleri, o parlak atışlar maddî ve manevî yönden bizleri korkutacak hiçbir özelliğe sahip değildir." dedik.

Peygamberlik iddia edenlere ve onlara inananlara "Siz ancak büyük bir dalâlet içindesiniz. Kendinizi kaybetmiş, gidecek yoldan pek uzağa sapmış ve büyük bir yanlışlık ve aldanış içinde şaşırmışsınız ki, böylece hem kendiniz aldanıyorsunuz, hem de başkalarını aldatmak istiyorsunuz." dedik. İşte o kâfirler, o zaman böyle küfürlerini, nankörlüklerini ve uydukları şeytanlarla kendilerinin sıfatı olan o büyük sapıklığı peygamberlere isnad etmekle aldanmış olduklarını ve asıl büyük sapıklık ve azgınlığa kendilerinin düşmüş bulunduğunu itiraf ederler.

Demek ki kâfirleri cehennem azabına müstahak kılan küfür, sadece Allah'ın varlığını inkâra kadar gitmek değil, O'nun kudretini, kullarına indirdiği lütuf ve nimetini, gönderdiği peygamberleri, indirdiği kitapları, mucizeleri, verdiği haberleri inkâr ederek nankörlükte bulunmak dahi Allah'a küfürdür.

10- Ve derler ki: "Eğer biz dinleseydik, yahut düşünüp anlasaydık şu çılgın ateşin halkı arasında bulunmazdık!"

Bunlara karşı soru soran ve cevabını alan melekler tarafından "Sizin söz dinleyecek kulağınız veya düşünecek aklınız yok muydu ki, Allah'ın indirdiklerini görüp dururken "Allah bir şey indirmedi." diyerek öyle bir yalanlamaya ve sapıklığa daldınız?" denilmesine karşı o kâfirler onun da sebebini anlatarak derler ki:

"Eğer bizler söz dinler ve aklı güzel kullanan kimseler olsaydık, yani Allah bize kulak ve akıl vermemiş ve onlarla iyi dinleyip tutulduğu veya hakkıyla düşünülüp amel edildiği takdirde hidayete erdirecek haberler, hikmetler, nasihatler, deliller indirmemiş değildi. Fakat biz onlara kulak vermedik, masal dedik. Kulaklarımızı sağır ettik, aklı olanlara yakışacak şekilde iyi düşünmedik, kendi zevkimizi ve arzularımızı düşündük. Çıl-

gınlıkla fitnelere kapıldık, kötüler içinde kötülüklere düştük. Demek ki, bizler dinlemeyen ve de düşünmeyen kimselermişiz. "Yazıklar olsun bize!" derler. Ukalalık iddiasında bulunan o nankörler nihayet felaket karşısında böyle bir azabı hak ettiklerini itiraf ederler ve bütün vicdan mesuliyeti ile yanarlar.

11 - Böylece günahlarını itiraf ederler. (Artık) o çılgın ateş halkı (Allah'ın rahmetinden) uzak olsunlar!

Allah'ın izzetine karşı gelerek ilâhi mülkün adalet nizamını bozmaya, fani ve alçak hayatta kalmak zanniyla hak ve halkı kendileri yaratıyormuş, mülk âlemi kendilerininmiş gibi fitne ve fesad ile ihtilâl ateşlerini körükleyip ileri hayatı zulüm ve karanlıklarla boğmaya uğraşan o günahkârların, sonunda rahmet ve mağfiretten nasibi yoktur. Allah'ın izzetine yakışan da budur.

12 - Fakat daha görmeden Rablerinden korkanlar var ya, işte onlar için bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır.

Azab gelip çatmadan ve fiilen müşahede alanına çıkmadan önce iki yüzlülükle değil de herkesin gözünden uzak olan kalblerinden samimi bir şekilde korkup sakınarak Allah Teala'nın emirlerine, uyarılarına hürmet ve saygı hissi besleyenler için bir mağfiret ve büyük bir mükafat vardır.

13 - Sözünüzü ister gizleyin, ister açığa vurun; bilin ki O, göğüslerin özünü bilir.

İnanç ve görüşünüzü ister sır olarak tutun gizleyin, ister onu açığa vurun, haykırın, O'nun yanında aynıdır. Hepsini bilir, ona göre de hesabını görür. Bunun için O'na gizlide ve açıkta tam saygı beslemek gerekir. Ey sorumlular! Ey o ölüm ve hayat arasında imtihan meydanına atılmış saygılı veya saygısız, dinleyen veya dinlemeyen, düşünen veya düşünmeyen bütün mübtelalar! Sizin Rabbiniz, bütün göğüslerin künhünü bilir. Nefislerin ve kalblerin içiyle, dışıyla bütün hakikatini, kendi hakikatlerinde kendilerinin bile vakıf olamadıkları gizliliklerin hepsini bütün yönleriyle bilir.

14 - Hiç yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır.

Bir duygu duyan, bir şey düşünen, bir niyet eden, bir söz söyleyen, kasıtlı olarak bir iş yapan, onu yaparken ne kadar gizlemek istese kendinden gizleyemez. O halde onu ve bütün göğüslerin hakikatini, bütün mahlûkatı yaratan daha önce ve daha mükemmel şekilde bilir. O göğüsler, o nefisler, o düşünceler, o kuvvetler, o fiiller ve o duygular bilgiyle, hep Allah'ın yaratmasıyladır. O yaratmayınca kimsenin ne eli oynar ne dili, ne hissi yürür ne fikri, ne vicdanı kalır ne kendisi. Bakarsın bir an içinde el

çolak olmuş, dil tutulmuştur. Fikir durmuş, akıl boğulmuştur. Gönül kendinden geçmiş, ben böyle yaparım diyen nefis yerle bir olmuştur. Yaratıcının yeni bir yaratma ile imdadı yetişmezse hiçbir yaratık onu kendine getiremez.

15 - O size yeri boyun eğer kıldı. Haydi, onun omuzlarında (dağlarında, tepelerinde) yürüyün ve Allah'ın rızkından yiyin. Dönüş ancak O'nadır.

Yerin omuzlarından maksat, yerin en yüksek, en uzak, yürümek için en zor ve nazik yerlerine kadar uzanan sırtı demektir ki bu da, dağları, tepeleri, ovaları ve dereleriyle bütün doğu-batı taraflarına, kuzey ve güney kutuplarına varıncaya kadar etrafını kuşatan alanın hepsini kapsar. Bu itibarla "yerin omuzlarından maksat, yerin etrafıdır" şeklinde yapılan tefsir, en kapsamlı bir tefsirdir.

"Yürüyün" ve **"yiyin"** emirlerine müfessirler mübahlık mânâsı vermişlerdir. Ancak nafaka temin etmek ve ölmeyecek derecede yemek vacib olduğu için bu gibi durumlarda sözkonusu emirler, mubah olarak kalamaz vacibe dönüşür.

"Dönüş O'nadır." Yani yürüyün, çalışın, yiyin ama bu kuvvetleri ve selâhiyetleri size veren Allah'ı ve ölümü unutmayarak ve O'na hesap vereceğinizi düşünerek hareket edin. Haksızlık, tecavüz, israf, zevk ve eğlenceye dalmak gibi kötü gayeler için değil, Allah için ve Allah'a gideceğinizi hesap ederek, kısacası Allah'tan korkarak yürüyün ve yiyin demektir. Bu sûreyi okumanın rızkın genişlemesiyle alakalı bulunduğuna dair haberlerin kaynağı da bu âyettir.

47. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah yolunda cihad/ 3

«ما أَحدٌ يدْخُلُ الجنَّة يُحِبُّ أنْ يرْجِعَ إلى الدُّنْيَا ولَه ما على الأرْضِ منْ شَـــيءٍ إلاَّ الشَّهيدُ ، يتمنَّى أنْ يَرْجِع إلى الدُّنْيَا ، فَيُقْتَلَ عشْرَ مَرَّاتٍ ، لِما يرى مِـــنَ الكرامةِ » . وفي روايةٍ : « لِمَا يرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ »

Enes (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurdu:

"Cennete giren hiç kimse dünya kendisine verilse bile dünyaya dönmek istemez. Şehit hariç. Şehit gördüğü ikram sebebiyle tekrar dünyaya dönmeyi ve on defa daha şehit edilmeyi temenni eder."

Başka bir rivayette de şöyledir:

"Şehadetin faziletini gördüğü için..." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Cennet öyle bir mükafat yeridir ki oraya gidenler, dünyanın tamamı içindekilerle birlikte verilse bile oradan ayrılmak istemeyeceklerdir. Cennet'te bir farklı zümre de vardır ki, onlar Allah yolunda cihad ederken şehid düşmüşlerdir ve cennet'te diğer cennet ehline göre çok yüksek bir iltifatla muamele görmektedirler. Bunlar, gördükleri ikram ve itibardan dolayı, bir daha dünyaya geri dönmeyi, bir daha, bir daha şehid olmayı arzu edeceklerdir. Rabbim bütün Müslümanlara bu kutlu sonucu bahşetsin.

2. Bir yanda Allah yolunda cihad etmenin faziletini, bir diğer yanda Allah yolunda cihada çıkmışken şehid olanların derece ve faziletlerini, bir de Müslüman oldukları halde bu ibadeti görmezden gelenleri görüyoruz. Sadece ferdi ibadetler yaparak Allah'ın rızasını kazanacaklarını sananlara, Allah'ın gerçek hidayeti vermesini dileriz.

1) Buhari ve Müslim

« يغْفِرُ اللّه للشَّهيدِ كُلَّ شَـيْءٍ إلاَّ الـدَّيْنَ »

Abdullah b. Amr b. el As (ra)'dan rivayet edildiğine göreRasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah şehidin kul borcu dışında bütün günahlarını bağışlar." (2)

Müslim'in diğer bir rivayetinde de şöyledir:

"Allah yolunda şehit olmak, kul borcu dışında her şeye keffarettir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Allah yolunda şehid düşenlerin bütün günahları yine Yüce Allah tarafından bağışlanacaktır. Sadece kul hakkı hariç. Burada şehidliğin yüksek derecesi ile birlikte kul hakkının da ne büyük bir günah olduğunu görmekteyiz. Çünkü kul hakkı, Allah Teala tarafından asla affedilmeyecektir. Allah yolunda çalışanların en çok sakınmaları gereken, kul hakkı ihlalidir. Yüce Allah her günahımızı affedebilir, fakat kul hakkı günahımızı affetmeyecektir, şehid olunsa bile...Bunu da hiç bir zaman unutmamak gerekir.

وعنهُ قال : غَاب عَمِّي أنسُ بنُ النضْر رضي اللّه عنْهُ عنِ قِتَالِ بدرٍ ، فقال : يا رسول اللّه غِبتُ عن أوَّلِ قِتالٍ قاتَلتَ المُشركينَ ، لـئِنِ اللّـه أشْهَدني قِتالَ المُشركينَ ليَرينَّ اللّه ما أَصنع . فلمَّا كانَ يومُ أحُـد انكشفَ المُسلمُونَ ، فقال : اللّهُمَّ إنِّي أعتَذرُ إليك ممَّا صنع هَؤُلاءِ يعْني أصْحابهُ وأبْرأُ إليكَ ممَّا صنع هَؤُلاءِ يعني المُشركينَ ثُمَّ تقدَّم فاستَقبلهُ سعدُ بنُ مُعاذٍ فقال : يا سعدُ بنَ مُعاذٍ الجنَّةُ وربِّ النَّضْرِ ، إنِّي أجدُ ريحَهَا من دونِ أُحـد ، قال سعدٌ : فما استَطعتُ يا رسول اللّه مَا صنَع ، قال أنسٌ : فَوجدْنَا به بضْعاً وثَمانينَ ضربةً بالسَّيفِ ، أوْ طَعنةَ برُمْحٍ أوْ رميةً بسهمٍ ، ووجدناهُ قد قُتِـلَ ومثِّلَ به المُشركونَ ، فَما عرفَهُ أحدٌ إلا أُختُهُ ببنانه . قال أنسٌ : كُنَّا نَرى أوْ نَظُنُّ أنَّ هذه الآيةَ نَزَلَتْ فيه وفي أشْبَاهه { مِنَ المُؤْمنينَ رِجَالٌ صدقُوا ما عَاهَدوا اللّه عليْه فَمنْهُمْ منْ قَضَى نَحْبَهُ } إلى آخرهَا

Enes (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

2) Müslim

"Amcam Enes b. Nadr (ra), Bedir savaşına katılmamıştı. Şöyle dedi:

"Ya Rasulellah! Müşriklere karşı yaptığın ilk savaşta yoktum. Şayet Allah müşriklere karşı yapılacak bir savaşa katılmayı bana nasip ederse neler yapacağımı Allah elbette görecektir."

Uhud savaşındà Müslümanlar dağılmaya başlamıştı. Arkadaşlarını kastederek,

"Allah'ım, bunların yaptıklarından dolayı sana özür beyan ediyorum." dedi. Müşrikleri kastederek de,

"Bunların yaptıklarından da uzak olduğumu sana arz ederim." dedi. Sonra ilerledi. Sa'd b. Muaz ile karşılaştı.

"Ey Sa'd! Kâbe'nin Rabbine and olsun ki, Uhud eteklerinden cennetin kokusunu alıyorum." dedi. Sa'd, "Ya Rasulellah! Onun yaptığını ben yapamadım." dedi."

Enes diyor ki:

"Bedeninde seksen küsur kılıç, mızrak ve ok yarası vardı. Onu katledilmiş olarak bulduk. Müşrikler ona müsle yapmışlardı da bu yüzden onu kimse tanıyamamıştı. Sadece kız kardeşi parmak uçlarından tanımıştı. Şu ayetin onun ve onun gibiler hakkında nazil olduğunu zannediyoruz."

"Müminlerden öyle erler var ki Allah'a verdikleri sözü yerine getirdiler." (Ahzab: 23) (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Allah yolunda cihad etmek işte budur. Her şeyini geride bırakıp sırf Allah'ın rızasını kazanmak için savaşmak işte budur. Cihad ederken cennet'in kokusunu almak işte budur.

2.Uhud savaşı'nda İslam ordusu dağılınca bazı Müslümanlar geri çekildi ve tereddüt gösterdiler. Bu dağılma anında Enes b. Nadir, dağılanlardan dolayı Allah'tan özür diliyor, onların açıklarını kapatmak için ilerliyordu. Hem çarpışıyor, hem cennet'e doğru yürümüş oluyordu. Sonunda kokusunu aldığı cennet'e ulaşıyordu.Bu kutlu yere ulaşma yolunda son nefesine kadar çarpışıyor ve düşmana büyük zayiat veriyordu. Bu kişi için cennet'te en üst derecelerde yer verilmesin de kime verilsin? Bu sahabi Bedir Savaşı'na katılmamaktan dolayı hayıflanıyordu. Uhud'daki kahramanlığı, belki de onu Bedir'dekilerin faziletine ulaştırmış oluyordu.

3) Buhari ve Müslim

« مَنْ سأَلَ اللّه تعالى الشَّهَادةَ بِصِدْقٍ بلِّغهُ منَازِلَ الـشُّهَداءِ وإنْ ماتَ على فِراشِه »

Sehl b. Huneyf (ra)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allahu Tealadan sıdk ile şehadet isteyen kişiyi, Allah, yatağında ölse dahi şehitler mertebesine ulaştırır." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Önemli olan Allah yolunda cihaddan geri kalmamak ve gönülden şehid olmayı istemektir. Bunu istedikten sonra şehid olunmasa bile, Yüce Allah o kimseyi şehidler derecesine yükseltecektir. İmam Hasan el Benna işte bunun için : ' En büyük arzumuz Allah yolunda şehid olmaktır' demiş, bunu gönülden istediği için de o büyük mertebeye ulaşarak şehid olmuştur.

كنَّا مع النبي صَلّى اللهُ عَلَيْـــه وسَلَّم ، في غَزَاة فقال «إنَّ بالمدينة لَرِجالاً ما سِرتُمْ مَـــسيراً ، وَلا قَطَعْـــتُمْ وادياً إلاَّ كانُوا معكُم ، حبَسهُمُ المَرضُ».

وفي روايةٍ : « حبَسهُمُ العُذْرُ » . وفي روايةٍ : إلاَّ شَرَكُوكُمْ في الأَجرِ » رواهُ البخاري من روايةِ أَنَسٍ ، ورواهُ مسلمٌ من روايةِ جابرٍ واللفظ له

Ebû Musa (ra)'dan rivayet edildiğine göre bir bedevi Nebi (sav)'ye geldi ve:

"Ya Rasulellah! Kimi ganimet için savaşıyor, kimi kendisinden bahsedilsin diye savaşıyor, kimi de konumu görülsün diye savaşıyor."

Başka bir rivayette "Kimi cesaretini göstermek için, kimi de ırkını korumak ve yüceltmek için savaşıyor." ilavesi vardır.

Başka bir rivayette de "Kimi de gazabından savaşıyor." ilavesi vardır.

"Bunlardan hangisi Allah yolundadır?" diye sordu. Rasulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Kim Allah'ın dini daha üstün olsun diye savaşırsa o Allah yolundadır." (5)

4) Müslim
5) Buhari ve Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Allah yolunda savaşmak, sadece O'nun rızasını kazanmak için yapılırsa makbuldür. Kendinden bahsedilsin diye savaşanların günümüzdeki karşılığı; Ne güzel konuşuyor ve ne güzel davette bulunuyor desinler için çalışanlara örnektir.

2.Savaşıp savaş sonrasında ganimet elde etsin diye savaşanların günümüzdeki karşılığı; Gelecekte acaba yaptığım bu çalışmaların karşılığını makam ve mevki olarak elde edebilir miyim, acaba beni de önemli göreve getirirler mi diye çalışanların örneğidir.

3.Irkını yüceltmek için savaşanların günümüzdeki karşılığı İslami çalışmalarda hemşehrilerini kayırıp kendi memleketlilerini, kendi akrabalarını önemli yerlere getirmek için çalışanların örneğidir.

4.Gazabından dolayı savaşanların günümüzdeki karşılığı; Hakkın gelmesi için değil de, batılın gitmesi için çalışanların örneğidir. Ancak her iki niyeti de taşımak gerekmektedir.

5.Bunların hepsinin çalışması boşunadır. Allah için çalışmanın tek ölçüsü ise; Allah'ın dini üstün olsun diye yapılan çalışmalardır.

47. DERS

DAVET FIKHI

Davet Yolundaki Engeller

Teşkilatlara bağlı olanlardan birçoğunun uğradığı başarısızlık, donukluk ve insanlardan ayrı durmalarının tek nedeni vardır. O da; insanların o toplumdan fazlaca ürkmeleridir.

Bunların ya kendilerine güvenleri zayıftır ve bu yönden kendilerini güçlendirmeleri gerekir. Ya da hayatları konusunda bir korkuları vardır; canlarının eziyete maruz kalmasından çekinmektedirler. Aslında bunlar zayıf ve korkaktırlar demek az gelir. Başkalarını tedavi etmeye aday olmadan önce kendileri tedavi olmaya muhtaçtırlar. Ya da bunlar çıkarcıdırlar ve kendi çıkarlarını İslam'ın üstünde tutuyorlar.

İnsanlardan korkmak, asla müminin vasıflarından değildir. Çünkü iman; karakteri itibariyle hak konusunda insana cesaret kazandırır. Yüce Allah'ın şu sözü bunu vurgulamaktadır:

"Düşmanınız olan insanlar size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun" denildiği zaman (bu söz) onların imanlarını artırdı ve Allah bize yeter, O ne güzel vekildir" dediler. Bu yüzden kendilerine bir fenalık dokunmadan Allah'tan nimet ve bollukla geri döndüler. Allah'ın rızasına uydular." (Al-i İmran, 173-174)

Rasulullah (s.a.v.) da bu manaya işaretle şöyle buyuruyor:

"Acı da olsa hakkı söylemekle emrolundum."

Yine şöyle buyuruyor:

"Hakkı söylemek ve Allah hususunda kınayıcının kınamasından korkmamakla emrolundum."

Savaştan kaçmak şüphe ve tereddüt içerisinde olanların vasfıdır. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"De ki: Allah'ın bize yazdığından başkası başımıza gelmez. O, bizim mevlamızdır. İnananlar Allah'a güvensin." (Tevbe, 51)

Kalelerinin kendilerini Allah'tan ve onun kaderinden koruduğunu sananlar ve Yüce Allah'ın *"Nerede olursanız olun, sağlam kaleler içinde de bulunsanız, ölüm size yetişecektir."* (Nisa, 78) sözünü unutanlarla buna benzer kimselere Kur'an-ı Kerim şu ayetlerde işaret etmektedir.

"Onlar oturup kardeşleri için "Bize itaat etselerdi (cihada gitmeselerdi) öldürülmezlerdi" dediler. De ki eğer doğru sözlü iseniz, ölümü kendinizden savın." (Al-i İmran, 168)

"De ki: Doğrusu kendisinden kaçtığınız ölüm mutlaka karşınıza çıkacaktır; sonra görüleni de görülmeyeni de bilen Allah'a döndürüleceksiniz. O, size işlediklerinizi haber verecektir." (Cuma, 8)

Çıkar yahut geçimlerinden korktukları için İslami çalışmaya girmeyenler, bunun için bir hesap içine girerler. Bunlar ancak yeryüzüne ve onun geçici metasının kölesi durumundadır. Her şeyden önce onların, bütün bunların tutsaklığından kurtulup özgürlüğe kavuşmaları gerekiyor.

47. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. Yunus (as) Kıssası

Kur'ân'ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden biri olan Hz. Yûnus (as), Hz. Ya'kub (as)'un torunlarından birisidir

Bu konu Kur'ân'da şöyle haber verilmiştir:

"Nûh'a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik. Nitekim İbrâhim'e, İsmail'e, İshâk'a, Yakub'a, torunlarına, İsa'ya, Eyyûb'a, Yûnus'a, Harûn'a, Süleyman'a da vahyetmiş ve Davud'a da Zebûr'u vermiştik." (Nisâ, 4/163)

Bu âyette ifâde edildiği gibi Hz.İsâ (as), Hz. Eyyûb (as), Harun (as) ve Süleyman (as) da Yunus (as) ile ayni soydan, Yakub (as)'un torunlarındandırlar. Yûnus (as)'un, nüfusu yüz bini aşkın bir şehrin halkına uyarıcı ve tevhide çağrıcı bir peygamber olarak gönderildiği, Kur'ân'da şöyle geçmektedir:

"Ve onu yüz bin İnsana, ya da daha fazla olanlara peygamber gönderdik." (Saffat, 37/147)

O'nun peygamber olarak gönderildiği bu yerin Ninova şehri olduğu nakledilmiştir. Ninova şehri, Dicle nehrinin kıyısında, şimdiki Musµl'un yerinde bulunmaktaydı. Bu beldenin İnsanları küfrün içinde bulunuyorlardı ve putlara tapmakta idiler. Yûnus (as) onları küfürden ve putperestlikten nehyetmek bir de onlara, küfürlerinden dolayı tevbe etmelerini, Yüce Allah'ın varlığına ve birbirine inanmalarını emretmek üzere gönderilmişti. (1)

Yunus (as)'un adı, Kur'an'ın çeşitli yerlerinde geçmekle beraber, Kur'an'daki surelerden birine isim olarak verilmiştir. Kur'an'ın onuncu

1) ez-Zemahserî, el-Kessâf, Kahire, t.y., V, 126; et-Taberî, Tarih, Mısır 1326, II, 42).

sûresinin adı, Yunus Sûresidir. Yunus (as) milletini otuz üç yıl Allah'a iman etmeye, küfürden kurtulmaya davet etti, tebliğde bulundu ve Peygamberlik vazifesini yerine getirdi. Ancak sadece iki kişi ona iman etti. (2)

Milletinin bu şekilde küfürde direnmesi ve imâna gelmemesi, Yûnus (a.s)'un zoruna gitti. Yüce Allah onun bu kızgınlığını ve bunun neticesinde milletini terketmeye kalkışmasını şöyle haber vermiştir:

"Zünnûn (Yûnus)'a gelince, o, öf keli bir halde geçip gitmişti. Bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı zannetmişti. Nihâyet karanlıklar içinde; "Senden başka hiç bir ilâh yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!" diye niyaz etti." (Enbiyâ, 21/87).

Bu âyette Yûnus (a.s)'dan Zünnûn diye bahsedilmiştir. Zünnûn, balık sahibi demektir. Kur'ân'ın başka bir yerinde de Yûnus (a.s) bu lâkapla anılmıştır:

"Sen Rabbinin hükmünü sabırla bekle. Balık sahibi (Yunus) gibi olma. Hani, o dertli dertli Rabbine niyaz etmişti." (Kalem, 68/48)

Hem bu âyette hem de yukarıdaki âyette Yûnus (a.s)'un sabretmemesine, Allah'ın emri olmadan milletini terk etmeye kalkışmasına işâret edilmiştir. Onun bu hali üzerine, Yüce Allah söyle buyurmuştu:

"O halde, peygamberlerden azim sahibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret." (Ahkâf, 46/35)

Allah'ın müsaadesi olmadan Yûnus (a.s)'un ayrılmaya kalkışması, iyi netice vermemişti. Ninova'dan ayrılmak için bir gemiye binmişti. Geminin batmaya yüz tutması üzerine, hafiflemesi için yolculardan birinin suya atılması gerekti. Kimin suya atılacağını tespit için kur'a çekildi ve kur'a Yûnus (a.s)'a isâbet etti.

Bu durum Kur'ân'da söyle haber verilmiştir:

"Gemide onlarla karşılıklı kur'a çektiler de yenilenlerden oldu." (Saffat, 37/141)

İşin daha acısı, Yûnus (a.s) denize atıldıktan sonra bir balık onu yutmuştu. Yüce Allah Kur'ân'da onun bu durumunu söyle haber vermiştir:

"Yûnus, (Rabbinden izinsiz olarak kavminden ayrıldığı için) kendisi kötülerken, onu bir balık yuttu." (Saffat, 37/142)

Burada Yûnus (a.s) hatasını anlamış ve nefsini kınamaya başlamıştı. Balığın karnındaki karanlıklarda:

2) İbn Esir, el-Kâmil, Beyrut 1965, I, 360; Sahihi Buhâri ve Tecridi Sarih Tercümesi, IX, 152).

"Tesbih" "La ilahe illa ente sübhaneke inni küntü mine'z-zalimin: Senden başka ilah yoktur, şüphesiz ben zalimlerden oldum." (Enbiyâ, 21/87) diye dua etmeye ve Allah'a yalvarmaya başladı. Bu şekilde imân ve inançla Allah'a sığınması neticesinde, Yüce Allah onu affetmişti . (3)

Yûnus (a.s)'un duasının kabul edildiği ve Allah tarafından bağışlandigi, Kur'ân'da şöyle dile getirilmiştir:

"Biz de onun duasını kabul ettik ve onu tasadan kurtardık. İşte biz, insanları böyle kurtarırız." (Enbiyâ, 21/88)

"Eğer tesbih edenlerden olmasaydı, (insanların) yeniden diriltilecekleri güne kadar onun karnında kalırdı." (Saffat, 37/143, 144)

Gücü her şeye yeten Yüce Allah, balığın karnındaki Yûnus (a.s)'u öldürmedi. Bir süre sonra balık onu ağzı ile sahile bırakmıştı.

Onun kurtuluş ve daha sonraki hali, Kur'ân'da şöyle haber verilmiştir:

"(Ama balığın karnında bizi andı, tesbih etti), biz de onu hasta bir halde ağaçsız, boş bir yere attık ve üzerine (gölge yapması için) kabak türünden bir ağaç bitirdik." (Saffat, 37/145, 146)

Yûnus (a.s)'un Allah tarafından affedilmesi ve büyük bir tehlikeden kurtarılması, Kur'ân'ın başka bir yerinde dile getirilmiştir:

"Sen Rabb'inin hükmüne sabret, balık sahibi (Yûnus) gibi olma. Hani o, sıkıntıdan yutkunarak (Allah'a) seslenmişti. Eğer Rabb'inden ona bir nimet yetişmeseydi, yerilerek çıplak bir yere atılırdı. Fakat (böyle olmadı), Rabb'i onun duasını kabul etti de onu salihlerden kıldı." (Kalem, 68/8, 49, 50)

Yûnus (a.s)'u bu sıkıntılardan kurtaran Yüce Allah, onun milletine de neticede hidâyeti nasib etti. Onlar da sonunda Allah'a imân edip tevhid'e sarıldılar. Onların tövbe edip hakka dönüşlerini ifâde eden âyetin meâli şöyledir:

"İnandılar, biz de onları bir süreye kadar geçindirdik." (Saffat, 37/148)

Yûnus (a.s)'un faziletli bir insan olduğu, Yüce Allah tarafından şöyle haber verilmiştir:

"İsmâil, el-Yesa', Yunus ve Lut'a da (yol gösterdik). Hepsi iyilerden idiler." (En'âm, 6/86)

3) El Maverdî, en-Nuketu ve'l-Uyûnu, Beyrut 1992, III, 465 vd).

Yûnus (a.s) da, diğer peygamberler gibi, insanları küfrün şerrinden nehyetmiş ve Allah'a imân etmeye davet etmiştir. İnanan insanlar için, onun hayatından alınacak birçok ibretler vardır.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Tebliğ ve davette sabırsızlık ve acelecilik etmemeliyiz.

2. Verilen görev ve sorumluluğu kendi kararıyla veya kızarak, izinsiz terk etmemeliyiz.

3. Bunların sonucu hesaba çekileceğini bilmeliyiz.

4. Hatasını itiraf etmeli, pişmanlık duymalı ve Rabbini çok tesbih ederek bağışlanmaya çalışmalıdır.

5. Pişmanlığın kabulü halinde, Allah'ın sonsuz hazinelerinde mükâfatın da olduğunu unutmamalıyız.

48. DERS

TEFSİR

Rızkı Sadece Allah Verir

ءَاَمِنْتُمْ

مَنْ فِى السَّمَآءِ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا هِىَ تَمُورُ ﴿١٦﴾ اَمْ
اَمِنْتُمْ مَنْ فِى السَّمَآءِ اَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ؕ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ
نَذِيرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾ اَوَلَمْ
يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَآفَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ ۛ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُ ؕ
اِنَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ اَمَّنْ هٰذَا الَّذِى هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ
دُونِ الرَّحْمٰنِ ؕ اِنِ الْكَافِرُونَ اِلَّا فِى غُرُورٍ ﴿٢٠﴾ اَمَّنْ هٰذَا الَّذِى
يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُ ۚ بَلْ لَجُّوا فِى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ اَفَمَنْ يَمْشِى
مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهٖٓ اَهْدٰٓى اَمَّنْ يَمْشِى سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ الَّذِى اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ؕ
قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِى ذَرَاَكُمْ فِى الْاَرْضِ
وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ وَاِنَّمَآ اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

فَلَمَّا رَاَوْهُ زُلْفَةً سِيٓـَٔتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هٰذَا الَّذِى
كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِىَ اللّٰهُ وَمَن مَّعِىَ اَوْ رَحِمَنَا
فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا
بِهِۦ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا ۚ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٩﴾ قُلْ
اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَاْتِيكُم بِمَآءٍ مَّعِينٍ ﴿٣٠﴾

16- Yer sarsılıp çalkalanırken gökte olanın sizi yerin dibine batırmayacağından emin olabilir misiniz?

17- Yoksa siz, gökte olanın üzerinize taş yağdıran bir kasırga göndermeyeceğinden emin misiniz? Tehdidim nasılmış bileceksiniz.

Buradaki sema, gök dediğimiz cismânî semadan ibaret değildir. Mutlak yükseklik ve üstünlük işaretidir. Maddî, manevî, cismânî ve ruhani bütün yaratıkların, mekânın ve zamanın üstü demek olan mutlak yükseklik mânâsınadır. Allah Teâlâ'nın yüce zatına ters düştüğü aklen ve naklen bilinen, cisimlendirmek, benzetmek ve hulûl (bir cisme girme) fikirleri gibi batıl inançlara düşülmemesi için bizim ulaştığımız kanaat budur. Zira her şeyin üzerinde ve her şeyden üstün olan ancak O'dur. Arşın üzerinde demenin mânâsı da budur.

O, *"Hem gökte hem de yerde ilâhtır."* (Zuhruf, 43/84) âyetinin de gösterdiği gibi yerin ve göğün yaratıcısıdır. Ayrıca O, *"Nerede bulunursanız Allah sizinle beraberdir."* (Hadid, 57/4) âyetine göre de, nerede olursak olalım bizimle beraberdir. Ancak O, her şeyden üstündür. Bizim nazarımızda yüceliğin en yüksek örneği gök olduğu için Allah Teâlâ'nın mutlak yüceliği de onunla ifade edilmiştir.

"Allah, yerde değil, göktedir." tezini savunanlar, O'nun mekândan münezzeh (berî) olarak her yerde hazır ve nâzır olduğunu inkâr edip âyetinin açık anlamına karşı gelmişlerdir. Evet, sadece "Allah yerdedir." demenin de caiz olmayacağında ittifak vardır.

18- Andolsun, onlardan öncekiler de yalanladılar. Ama beni inkâr nasıl oldu?

Ey o dönüşe, bu tehdit ve uyarıya inanmayanlar! Gökten taş mı yağarmış? Tabii afetlerin bizimle ilgisi neymiş? Peygambere inanılır mıy-

mış? diyenler! *"Onlardan öncekiler de yalanlamışlardı."* Yani andolsun ki inanmayan inkârcılardan önceki kavimler, Nuh, Ad, Semûd, Firavun, Lût ve diğer kavimler gibi ardı arkası kesilenler, hep gönderilen uyarıcıları yalanlamışlardı. Fakat intikamım, yalanlamalarına karşı azabım nasıl olmuştu? Her birini görülmedik bir şekilde köklerinden helak eden azabım ne korkunç olmuştu?

19- Üstlerinde kanatlarını açıp yumarak uçan kuşları görmüyorlar mı? Onları Rahmân'dan başkası tutmuyor. Doğrusu O, her şeyi görmektedir.

O davet ve bu uyarı ile beraber bir uyanma ve yükselme delilini göstermek için de buyuruluyor ki: Ya üstlerinde uçan kuşlara da mı bakmadılar? Bir düzeyde sıra oluşturur gibi devamlı surette kanat açıp süzerlerken ve yumarlarken, onlar semada da kâh süzülerek, kâh yumularak nasıl yükselip nasıl iniyorlar? İrili ufaklı o uçanlar, o kartallar, o karakuşlar, o leylekler ve diğer kuşlar, havadan ağır olan o ağırlıklarıyla bulutlar gibi yüksekte nasıl duruyorlar? Nasıl gidiyor, nasıl yol alıyor da yerde ve gökte yaratıcının rızkından nasıl nasibini alıyorlar?

Yerin omuzlarında yürüyen ve özellikle muharebe meydanlarında veya küfür vadilerinde dolaşan kimselerin bunları görüp ibret almaları lazım gelmez mi? Onlar bütün bu fiilerinde, hareket ve sükûnlarında kendi içlerinden gelen bir arzu, bir irade ile fail olmakla beraber her iki halde de onları ancak Rahmân tutuyor.

O sizin askerleriniz ordunuz, kuvvet almak istediğiniz vasıtalarınız kimdir? Putlarınızdan, şeytanlarınızdan tutun da yardım beklediğiniz silahlarınız, aletleriniz ve bütün yardımcılarınız mı sizleri Rahmân'ın önünden kurtaracak? Hayır! O korumayınca, O'nun rahmeti ulaşmayınca ne yapsanız, ne kadar çabalasanız kendinizi koruyamazsınız. O'nun emirlerine uymayınca, O'na dayanmayınca, O'nun lütuf ve mağfiretine kavuşmayınca her şeyde zarardasınız. O sizin kulak ve aklınızı alıverse, herşeyiniz duruverir. O'nun koyduğu hayat nizamı karışıverince her şey yok oluverir. Bu bakımdan O'nun dışında güvendiğiniz şeyler, yaptığınız ameller sönüverir, sizleri ebediyyen yakan bir cehennem, bir azab kesiliverir. Öldükten sonraki hayatı inkar edenler aldanmaktan başka bir şey yapmış olmazlar. Uçsalar da kuş değildirler.

20- Rahmân olan Allah'a karşı şu size yardım edecek askerleriniz hani kimlerdir? İnkârcılar, ancak derin bir gaflet içinde bulunmaktadırlar.

21- Allah size verdiği rızkı kesiverse, size rızık verecek olabilen kimdir? Hayır, onlar azgınlık ve nefrette direnip durmaktadırlar.

Size rızık verecek olan kimdir? Kimdir o maddî ve manevî, cismanî veya ruhanî hayatınızın dayanağı olan gıdayı, nasibi size verecek? Mesela su ve havanızı yahut ışık ve idrakinizi alıverse bir damla suyu, bir soluk havayı size kim sunabilir? Bir lokma ekmeği nerde görürsünüz? Haydi diyelim ki bunları size sunmuş olsalar, ağzınıza soksalar veya siz onları biriktirmiş bulunsanız, o size hazım kuvveti vermez yahut kalbinizi, canlılığınızı durduruverirse bir yudum içebilir ya da bir lokma yiyebilir misiniz? Veya orduları besleyebilir misiniz? O halde rızkınızın rızık vericisiz olmayacağını bilir ve hep yemeyi düşünürsünüz de niçin o rızkı başkasından bekler, Rahman'ın mülkünde doğru dürüst iman ile çalışmazsınız! Başkasından umar, tembellik yapar veya zulmeder, kendinizin ve kulların zararına koşarsınız?

Hayır, ne kadar doğru yola çağırılsalar ve uyarılsalar da Allah'ın kendilerini iman ve irfan ile rızıklandırmadığı o kâfirler, isyan ve dik başlılıkla vahşet ve firarda, haktan kaçınmada inad etmektedirler. Yan yan gider, bir türlü doğru yola gelmezler.

22- Şimdi yüz üstü kapanarak yürüyen mi doğru gider, yoksa dosdoğru yolda yürüyen mi?

Şeytanlıkta, batıl fikir ve inançta giden kâfirler ve nankörler yeryüzünde gözlerini yalnız alçaklığa, aşağılığa dikerek ve kendilerinden başkasını görmeyerek yüz üstü sürüne, sürüne giderler. Cehennemde de böyle sürüneceklerdir. Artık onlar mı daha iyi yoksa iman ve irfan ile doğru bir cadde üzerinde eğilmeden, dümdüz hakka giden, Allah'ı birleyen dosdoğru müminler mi daha iyi, daha hidayet üzere olur?

23- De ki: "Sizi yaratan, size kulaklar gözler ve gönüller veren O'dur. Ne kadar az şükrediyorsunuz!"

Sizi yaratan, yani sizi bu vücutta ilk dirilten ancak o mülkün sahibi, o ölüm ve hayatı ve bu âlemin nizamını yaratan o lütufkâr ve her şeyden haberdar olan yaratıcı, O yüce Rahmân'dır. Ne babalar ve analar, ne şu devlet ne bu devlet, ne yer, ne gök hiçbiri. Ancak hepinizi yaratan Allah Teâlâ'dır. Sizi O yarattı ve size işitecek kulak, görecek gözler ve idrak edecek kalbler ve gönüller verdi. Siz önce o kulakla işitilmesi gereken sesleri ve ilmin başı olan K ur'ân âyetlerini, elem ve kederlere yahut haber ve uyarılara delalet eden sesleri, iniltileri, figanları, gürültü ve çığırtıları hep tevhid kulağı ile dinleyesiniz. Görülmesi gereken, türlü renk ve manzaraları kapsayan, görüş, akıl ve tecrübe ile nice ilimlerin ortaya çıkarılmasına

yol açacak olan tekvinî âyetleri (delilleri) göresiniz. Hepsini gönlünüzde duyup idrak edesiniz de ona göre gereğince iman ve doğrulukla vazifenizi yaparak onların şükrünü yerine getiresiniz.

24- De ki: "Sizi yerden üreten O'dur ve O'na toplanıp götürüleceksiniz."

Sizi zerre zerre yaratıp yerde yayan, çoğaltarak her hangi bir sebeple şuraya buraya, şu dereye, şu tepeye, şu ülkeye, şu noktaya, şu cemiyete bu cemiyete dağıtan da. O sizi yaratan Allah'tır. Yoksa ne gelişir, ne çoğalır, ne büyür, ne dağılır ne de bir yerde bir mevki işgal edebilirdiniz. Sonunda da hepiniz O'nun huzurunda toplanacaksınız.

Her nerede olursanız olunuz, hangi noktada, bir devlet ve toplulukta bulunursanız bulunun, nihayet O'na sevk edilip O'nun katında toplanacaksınız. Böyle olmayan hiç bir ferd, hiç bir cemiyet yoktur. O halde niçin önce sizi başkası yaratmış, başkası büyütmüş sonra da ölmeyecek, bulunduğunuz dünyada kalacak, yahut başkasına gidecekmişsiniz gibi davranıyorsunuz? Başkalarına kulluk ediyor, başkalarından korkuyor, nankörlükle bu bayağılıkta kalmak istiyorsunuz da, O'na gideceğinize iman ederek her hareketinizde O'nun rızasını gözetip şükrederek O'na gitmek istemiyorsunuz?

25- (Onlar): "Doğru iseniz bu tehdit ne zaman olacak?" diyorlar.

Kâfirler diyorlar ki: "O'nun huzurunda toplanacaksınız" diye yapılan bu toplanma vaadi eğer doğru ise, bu vaad ne zaman gerçekleşecek ?"

26- De ki: "(O'na ait) bilgi, Allah'ın yanındadır. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım."

Yani birşeyin mutlak olarak meydana gelmesini bilmek başka, ne zaman meydana geleceğini bilmek başkadır. Her şeyin meydana geliş zamanını, her birinizin ne zaman ölüp, ne zaman dirilip toplanacağınızın detayını ancak Allah bilir. Ben ise ancak açık bir uyarıcıyım. Sadece onun olacağını açıkça haber vererek sakındırıcı bir haberciyim. Yoksa yapacak olan ben değilim. Mutlaka vuku bulacağını biliyorsam da ne zaman meydana geleceğini bilmem. Onu haber vermek, sakındırma haberi değil, bir tebliğden ibarettir.

27- Onu yakın görünce inkâr edenlerin yüzleri kötüleşti. Ve: "İşte çağırıp durduğunuz şey budur!" dendi.

Kafirler, dünyada iken yaptıkları amellerden dolayı ahirette bir muhasebeye tabi tutulacaklarına hiç ihtimal vermiyorlar, ahiret hayatını yalanlıyorlardı.

28 - De ki: "Baksanıza, eğer Allah beni ve benimle beraber olanları öldürse yahut bize merhamet etse, kâfirleri acı bir azabdan kim kurtarabilir?"

Mekke müşrikleri, uyarıların Allah Teâlâ tarafından olduğuna inanmayıp da, Peygamber'in dünyadaki hayatına mahsus olduğunu zannettikleri için "şu helak oluverse de kurtulsak" derlerdi. Fakat bu uyarının öyle zannettikleri şekilde olmadığını anlatmak üzere şöyle buyuruluyor: 'Eğer Allah beni ve bütün beraberimdeki müminleri sizin arzu ettiğiniz gibi vefat ettirip ahirete gönderse yahut da bizi esirgese de size karşı yardım edip arzunuza rağmen yaşatsa, her iki takdirde de kâfirleri can yakıcı bir azabdan kurtaracak kimmiş?'

29 - De ki: "O çok merhametlidir. O'na inanmış, O'na dayanmışızdır. Yakında kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu bileceksiniz."

De ki: İşte size o azabı, bize bu rahmeti veren Rahmân'dır ki, bizler O'na iman ettik ve ancak O'na güvenip dayandık, kendimizi O'na verdik, O'na tevekkül ettik. Biz sizi çoklukla veya diğer bir vasıta ile değil, ancak O Rahmân'ın yardımıyla yendik ve yeneceğiz. Ey geri kalan kâfirler! Siz de ileride bileceksiniz ki açık bir sapıklık içinde bulunan kimmiş? O Rahmân'a iman edip, O'na güvenen ve O'nun yoluna giden bizler mi? Yoksa geçici dünyaya aldanıp da O'nun uyarı ve rahmetine küfreden sizler mi? Dünyada hangisi yanlış gidiyormuş? Sonunda hangisi kaybedecekmiş, anlayacaksınız.

30 - De ki: "Baksanıza, eğer suyunuz çekilse, size kim bir akarsu getirebilir?"

Kaynaklarınız kurursa yahut beden veya cemiyetinizin suyu çekiliverir de o güvendiğiniz dünya hayatınız kuruyuverirse size kim bir akarsu, bir menba, bir kaynak suyu getirebilir? Hangi ferd, hangi devlet, hangi fen ve sanat sahibi yeryüzünde veya bedeninizde o hayat mayasını, asıl maddesini yaratabilir? O Rahmân'dan başka hiç kimse getiremez. Bu artık en belirgin bir gerçek değil mi? Zira suyun ne olduğunu anlayanlar ve "Biz onu hidrojen ve oksijenden elde ederiz." diyecek olanlar da bilirler ki, o gazlar, o buharlar, o havalar, o asıllar, onları tanıtan idrakler ve ortaya çıkaracak melekler de, Allah'tandır. Hep O Rahmân'ın bu âlemde mümine ve kâfire esirgemediği rahmetindendir. Demek ki O Rahmân'dan başka hayat verecek ve tevekkül edilecek hiçbir varlık yoktur.

48. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah için bir araya gelip ders yapmak/1

(Ders halkalarının fazileti)

«ومَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ من بُيوتِ اللّـهِ يَتْلُـونَ كتـاب اللّـه ، ويَتَدَارسُونَه بينَهُم ، إلاّ نَزَلَتْ عليهم السَّكينَة ، وغَشيَتْهُمْ الرَّحْمَة ، وَحَفَّتْهُم الملائكَةُ ، وذَكَرهُمْ اللّه فيمنْ عِنده »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Herhangi bir cemaat Allah'ın evlerinden birinde bir araya gelir de Allah'ın Kitabını okur ve aralarında müzakere ederlerse üzerlerine sekînet iner, onları rahmet kaplar, melekler kuşatır ve Allah onları katında bulunanlara anar." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. İslam peygamberi, cahili bir bedevi toplumu aldı, onları eğitti ve 'altın bir nesil' meydana getirdi. O günden önce hiç bir kimse, o toplumdan ashab gibi bir ahlak nesli yetişeceğini düşünemezdi. 23 yıl gibi kısa bir zaman içinde, öz çocuklarını diri diri öldürenlerden, merhamet ve şefkat toplumuna dönüşmelerini hayal bile edemezlerdi. Ancak bu gerçekleşmişti. O dönemde insanlar gece yolculuğuna çıkmaktan çekinirlerdi. Altın nesil döneminde ise gece karanlıklarında bir kadın şehirlerden şehirlere korkusuzca seyahat edebildiği bir emniyet ülkesi haline gelmişti...

2. Bu olağanüstü toplumsal değişim, Hz. Peygamber (sav)'in eğitim

1) Müslim

metodu sayesinde olmuştu. O'nun eşsiz davet metodu, süreklilik arz eden dersleri, insanları kucaklayıcı tavrı, hatalara müsamahakar yaklaşımı ile kan döken, hırsızlık yapan, hak hukuk tanımayan toplumu kısa sürede değiştirmişti.

3. Hz. Peygamber (sav)'in eğitimine, 'darül erkam' sistemi denilir. Bu sistemde evlerde toplanır, samimi ortam oluşturur, Allah'ın kitabı okunur, Hz. Peygamber (sav)'in yorumları ile şekillenirlerdi. O dönemde bu derslere katılmak büyük risk taşırdı. Ancak Müslümanlar için bu derslere devam etme arzusu, riskleri bertaraf ederdi. Müslümanlar birlikte olurlar, ihlasları artar, kardeşlik duyguları gelişir, yardımlaşmaları doruklaşır, samimiyetin zirvesi yaşanırdı.

4. Ashab bu eğitimlerde hem öğrenir, hem öğrendiklerini yaşar, hem de doğrularında sabit kalırlardı. Ertesi gün onlar için çok zor olacaktır, azıklanmaları gerekecektir, bu azıklarını bu derslerde alırlardı. Sabah olduğunda her biri müşrik ve azgın toplumla karşılacaklardır. Bu azgınların, faizci, inkarcı, zalim ve hak tanımazlarına karşı sabit durmaları gerekirdi. Bu zorluklarla baş etmek kolay değildi. Dönemin medyası; şairlerin safsatalarıydı. Saf zihinleri şüpheciliğe götüren; çarşı kültürüydü. Onlarla baş edebilmek kolay değildi, azıklanmaya ihtiyaçları vardı.İhtiyaç duydukları bu azıklarını, 'darul erkam'da alıyorlardı.

5. Günümüzde de bir araya toplanıp Kur'an ve sünnet'i mütalaa ederek ders alanlar, tıpkı 'darul erkam'lardaki gibi bir ulvi niyeti taşımaktadırlar. Bu tür çalışmalarda huzur bulunur, rahmet kaplar ve melekler onları kuşatır. Meleklerin kuşatması demek, o mecliste dersleri alanlarla birlikte meleklerin de hazır bulunarak dersleri takip etmeleri demektir. Hem dersleri takip ederler, hem de o saatleri kayıtlara geçirirler. O meclis'te Yüce Allah da hazır bulunur. Kullarının kendi dinini öğrenmek için gösterdikleri sabır ve azme şahit olur. Onların bu aşklarını başkalarına anlatır. 'Kullarım benim için bir araya gelmişler, beni anıyorlar' der. Ve onların kalplerini açar, onlara rahmet ve mağfiret eder.

« لا حَسَدَ إلاَّ في اثْنَتَيْنِ : رَجُلٌ آتاهُ اللّه مَالاً فَسلّطهُ عَلى هلَكَتِه
في الحَقِّ ، ورَجُلٌ آتاهُ اللّه الحِكْمَةَ فهُوَ يَقْضِي بِهَا ، وَيُعَلِّمُهَا »

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Ancak şu iki kişiye gıpta edilir: Allah'ın, kendisine verdiği malı

hak yolda harcayan kişi ve Allah'ın, kendisine verdiği hikmetle hükmeden ve onu başkalarına öğreten kişi." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bu türden dersler yapanlar için büyük müjdeler vardır. Sırf Allah'ın rızasını kazanmak için insanları bir araya getiren, onlara bildiklerini anlatan, Allah'ın kitabından ve Hz. Peygamber (sav)'in sünnetinden dersler verenler, hem verdikleri derslerin ecrini alacaklar, hem de yetiştirdiklerinin, başkalarını yetiştirmelerinden ecir alacaklardır. O başkaları da bir başkalarını yetiştireceklerdir. Birinci Müslüman, kendinden sonra gelen bütün derslerin ecirlerinden pay alacaktır. İnsan yetiştirenler en kazançlı alış-verişi yapanlardır. Bir alışverişte bir kez kazanç elde edilir. Fakat bu tür kazançlarda kar topu gibi büyüyen kazançlar vardır. İslam'da her Müslüman'ın bir başkasına davette bulunup yeni insanlar yetiştirmesi esas olduğundan bu hayırlı çalışmayı başlatanlar, kendilerinden sonra gelecek bütün çalışmalardan ecir kazanmış olacaklardır.

2. 'Bildiklerini başkalarına öğreten kişi gıpta edilecek kişidir' denmesi, Müslümanların bildiklerini başkalarına öğretmesinin gerekliliğini anlatır. Demek ki her Müslüman, bildiklerini başkalarına öğretmekle mükelleftir. Bu mükellefiyet maalesef son yıllarda unutulur olmuştur. Müslümanlar hem öğrenmeyi ve hem de öğretmeyi unutmuşlar, sadece bazı sohbetlere katılarak, sadece dinlemeye, öğrendiklerini de sadece yaşamaya odaklanmışlardır. Bu yapı, belli kişilerin etrafında insanların odaklanmasını, insanların ağızlarından çıkanların tek doğru olarak görülmesi yanlışlığını getirmiştir. Bu bir sapmadır. İnsanlar değil, doğrular önemlidir. Çünkü hiç bir insanın zaman içinde sapıp etrafında olanları da saptırmayacağının garantisi yoktur.

3. Önemli olan doğruların peşinden gitmektir. Bu yanlışlıkların olmaması için küçük guruplar halinde derslerin yapılması ve Kur'an ve Sünnet eksenli kitaplara bağlı kalınması gerekir. Gerçek eğitim budur. Ve gerçek eğitim, sürekliliği olan eğitimdir. Bilmediklerini öğrenmek, bildiklerini tekrar etmek, unuttuklarını yeniden hatırlamak, hafta içinde çevre kültürü ile etkilenmelere karşı bir sonraki derste yeniden azıklanma eğitimidir.

4. Çevre kültürü deyip geçmemek lazımdır. Toplumsal beyin yıkama araçları ile etkilenenler, gelecek haftaki derslerde yeniden azıklanır, direnç kazanırlar. Sekteye uğrayan ders müdavimleri, çevre kültürlerinin saptırmalarından ve etkilerinden kurtulamazlar.

2) Buhari ve Müslim

« مَنْ يُرِد اللّه بِهِ خيْراً يُفَقِّهْهُ في الدِّينِ »

Muâviye (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah kime hayır dilerse, onu dinde fakih kılar."(3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu dersleri takip etmek herkese nasip olmaz. Nasiplenmek Allah'ın bir lütfudur. Dersleri iyi takip edip hikmeti yakalamak da Allah'ın ona hayır dilemesidir. Bu vesile ile onu dinde anlayışlı hale getirir. Dindeki anlayışı ise öğrendiklerini başkalarına öğretmeyi gerekli kılar.

« فو اللّه لأنْ يهْدِيَ اللّه بِكَ رجُلاً واحِداً خَيْرٌ لكَ من حُمْرِ النَّعم »

Sehl b. Sa'd (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav), Hz. Ali (ra)'ye şöyle buyurmuştur:

"Allah'a yemin olsun ki, Allah'ın senin vasıtanla tek bir adama hidayet vermesi, senin için kırmızı develerden daha hayırlıdır." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Eğitim çalışmalarını sürekli yaparak insanlara doğruları anlatanlar elbette insanları etkileyecek, onlara doğru yolları göstermiş olacaklardır. Ders çalışmalarını yapıp bu çalışmalarda bir kişiyi bile doğruya yöneltip hidayetine vesile olunmasının karşılığı 'sahralar dolusu kırmızı koyun tasadduk etmekten daha hayırlıdır.'Allah için bildiklerini başkalarına öğreten ve bunu istikrarlı olarak sürdürenler, değil bir kişinin bir çok kişinin hidayetine vesile olurlar. Bu ne demektir? Bir kaç sahralar dolusu kırmızı koyun bağışlamaktan daha faziletli ve hayırlı bir iş demektir.

2. Bunun karşılığı neden bu kadar yüksektir? Çünkü birisinin hidayetine vesile olursunuz, sizin hidayetine vesile olduğunuz, bir kaç kişinin hidayetine vesile olur, onunki de başkalarına vesile olur... Böylece sayı milyonları bulabilir.

3) Buhari ve Müslim
4) Buhari ve Müslim

48. DERS

DAVET FIKHI

Davetçiyi Başarıya Götüren Etkenler

Bazı etkenler vardır ki, davet sırasında davetçiye yardımcı olur. Daha verimli olmasını sağlar. Her ortam ve alanda prensip ve düşüncelerini daha etkili bir şekilde aktarmasına fırsat verir.

Güzel üslup, önemli ve hassas etkenlerden biridir. Davetçi onun sayesinde fazla zorluk çekmeden ve kısa bir müddet içerisinde davasını dile getirir. En kolay ve dolambaçlı olmayan bir yolla gaye ve isteğine kavuşur.

Davetçi, davet ve tebliğin her alanında, yazıda, hitabet ve sohbette, tartışmada, halk arasında, sendika, siyaset ve öğrencilerle ilgili çalışmalarında hedefe ulaştıracak güzel üsluba muhtaçtır.

Davetçinin, davet alanında güzel üsluptan yararlanabilmesi için çalışma sahası olarak ortamı tanıması, onların mesele ve sorunlarıyla eğilim ve isteklerini bilmesi en önemli hususlardandır. Tıpkı hastalığın belirtileriyle devrelerini gözleyen ve daha sonra bilinçli olarak hastalığın neden ve etkenlerini teşhis eden doktor gibi. Ancak böyle bir doktor, hastalığın sebeplerini ortaya çıkarıp tedavi çarelerini bulabilir.

Olgun bir davetçi, başarılı bir doktor gibidir. Nereden ve nasıl başlayacağını bilir. Meseleyi tam olarak kavramadan, teşhis ve tedavi imkanı bulmadan işe başlamaz. Değilse çalışması, fiyaskoyla neticelenen bir denemeler dizisinden öteye geçmez.

Günümüz toplumları, çeşitli akımlarla dolup taşmakta ve bunların hepsi de bin bir türlü yola başvurarak kendilerini halka cazip gösterme gayreti içerisinde girmektedirler.

Kulak verip dinleyecekleri usullerle halka yanaşmakta ve duyularını harekete geçirerek onları kendilerine çekmektedirler. Toplumun yaralarına parmak basmakta, hastalıklarını araştırarak problemleriyle ilgilenmektedirler.

İslam davetçileri de davet üslubuna önem vermede başkalarından geri kalmamalıdır. Emekçi ve işçilerle, yahut dinsizlerle "duygusal" kimselerin diliyle tartışmamalıdırlar. Her makamın kendine göre bir konuşma üslubu vardır. Bu konuda Rasulullah (s.a.v.)'ın şu sözü kendileri için rehber olsun: **"İnsanlara akıllarına göre hitap edin."**

Yaşadığımız şu zaman diliminde İslamiyet; düşünce ve prensipleri parlak ve çekici bir üslupla sunacak davetçilere muhtaçtır. Öyle ki bu davetçiler, insanları İslam'a davet ederken etkili olsunlar ve nefret ettirmesinler. İslam'a kötülükleri değil, iyilikleri dokunsun. Nice iddiacı kimseler, kötü davetleri sebebiyle İslam'ı çirkin göstermişler ve iyilik yaptıklarını sanarak ona kötülük etmişlerdir.

Onun için davetçilerin görevi önemli ve sorumlulukları büyüktür. Ve yine bunun için davetçilerin üslubunda gerçekçilik, olumluluk ve ölçülülük nitelikleri hakim olmalıdır.

Katılık ve Yumuşaklık

İnsan kendisine iyilikte bulunanı sevme karakterinde yaratılmıştır. Katılık ve şiddet bazen onları kibirlendirmeye, kötülükte ısrar ederek nefrete ve günah işlemekle şeref duymaya sürükler. Yumuşak davranmak yağcılık, iki yüzlülük ve münafıklık anlamında değildir. Yumuşak ve etkili bir üslupla öğüt vermek ve iyiliği tavsiye etmek kalpleri yumuşatıp gönülleri açar. Özellikle davet, Müslüman bir topluluğa yöneltilmişse katı bir şekilde onları azarlamak ve kınamak uygun değildir.

Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah, Musa ve Harun'a azgın Firavun'a karşı yumuşak ve güzel bir şekilde hitaba başlamalarını tavsiye ediyor.

"Firavun'a gidin doğrusu o azmıştır. Ona yumuşak söz söyleyin, belki öğüt dinler ve korkar." (Taha, 43-44)

Yumuşaklık ve katılıktan sakınma konusunda Kur'an'ın dikkat çekmesi ile Peygamber (s.a.v.)'in tavsiyeleri, şüpheye yer bırakmayacak şekilde bu üslubun etkinliğini ve önemini pekiştirmektedir.

Yüce Allah Nahl Suresinin sonlarında insanları davet hususunda Peygamberine hikmetten ayrılmamasını emrederken şöyle buyuruyor:

"Ey Muhammed! Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle çağır; onlarla en güzel şekilde mücadele et, doğrusu Rabbin kendi yolundan sapanları daha iyi bilir. O, doğru yolda olanları en iyi bilir." (Nahl, 125)

İbn Kesir bu ayeti şöyle yorumluyor: "Yani münazara ve tartışma mecburiyetinde kalan, güler yüzlü, yumuşak ve güzel sözlerle hitap etsin."

Al-i İmran suresinde de yumuşaklılık ve ılımlılığın faydalarına işaret edilerek bu sayede hareketin yoluna devam ettiği ve kalplerin ona ısındığı ifade edilmektedir.

"Allah'ın rahmetinden dolayı ey Muhammed, sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onlara bağışlanma dile." (Al-i İmran, 159)

Bu ayetin tefsirinde Abdullah b. Ömer'in bir sözü nakledilir: "Rasulullah (s.a.v.)'ın sıfatını daha önce indirilmiş olan kitaplarda gördüm. O, ne kaba ve katı, ne çarşılarda gürültü çıkaran, ne kötülüğü kötülükle cezalandırandır. Lakin affedici ve bağışlayıcıdır."

Davet üslubu, İslam'ın izin verdiği sınırlar içinde yenilenmiş ve gelişmiş olmalıdır. Çağa göre en güzel şekilde ve meşru çeşitli vasıtalarla, İslam'ın bir yaşam tarzı olduğunu anlatmayı gerekli kılar.

Rasulullah (sav)'ın **"Hikmet, müminin yitik malıdır. Onu her nerede bulursa alır"** sözündeki esnekliğin mantığı budur. Yine Peygamber (s.a.v.): **"Hangi kaptan çıkarsa çıksın hikmeti alın."** buyururken bunu kastetmiştir.

Ne İstiyoruz?

Güzel üslubun davetçiye kazandıracağı şeylerin en iyisi, belki de ne istediğini apaçık anlamasıdır. Gaye ve hedefleri apaçık bir şekilde belirleyen anlayış ve teşhis, davetçiye bağlanması ve izlenmesi gereken üslubu öğretir.

Davetçinin ne istediğini bilmesi, ona imkan ve zaman kazandırır. Basiret ve aydınlık üzere hareket etmesini sağlar. Sonuçları hesaplamadan ve varacağı noktaları değerlendirmeden körü körüne hareket etmez.

Davet yolları hem kolay ve hem de zordur. Sınır ve boyutları, yöntem ve kurallarını bilen için kolay, dağınık çalışan, başarıya ulaşamayan için de zordur.

Davetçi, attığı her adımda ne istediğini bilmelidir. Konuşurken ve yazarken, tartışırken ve anlatırken, barış içerisindeyken yahut düşmanlık halindeyken, överken yahut saldırırken özetle her ne durumdaysa atacağı her adımı bilerek ve planlı bir şekilde atmalıdır. Hasan-ı Basri ne doğru söyler: "Bilgisizce hareket eden, yolsuz bir arazide yolculuk yapan gibidir. İstediğinden başka bir şekilde hareket eden ise düzeltmekten daha çok kötüleştirir."

48. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. Eyyub (as) Kıssası

Kur'an-ı Kerim'de vazedilen Eyyub kıssasının yer aldığı surelerdeki ayetler incelendiğinde, bu ayetlerden önce gelen ayetlerde Hz.Davud (a.s) ve Hz. Süleyman (as) kral-resullerin kıssaları anlatılmaktadır. Yine Kur'an'da anlatılan resul kıssaları içerisinde bolluk, refah ve Allah'ın türlü nimetleri içerisinde tam bir hâkimiyetle hem krallık hem de resullük yapan bu şahsiyetlerden sonra kıssası anlatılan Eyyub (a.s) peygamber ise sahip olduğu zengin imkânlar ve nesiller elinden alınarak ayrıca beden sağlığını da kaybeden bir resul olarak beyan edilmektedir.

Cenabı Hakk, Kur'an-ı Kerim'de yer alan çeşitli ayetlerde, mal ve evlat sevgisi üzerinde durur.

"Servet ve oğullar, dünya hayatının süsüdür; ölümsüz olan iyi işler ise Rabbinin nezdinde hem sevapça daha hayırlı, hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır."(Kehf, 46)

"Nefsanî arzulara, kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağmal hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük, insanlara çekici kılındı. Bunlar, dünya hayatının geçici menfaatleridir. Hâlbuki varılacak güzel yer, Allah'ın katındadır."(Al-i İmran, 14)

Kur'an aynı zamanda insanların sevdiği bu şeyler üzerinden deneneceklerini bildirir. Çocukları, servetleri ve canlarının imtihan vesilesi olacağını açıklar.

"Andolsun ki, mallarınız ve canlarınız konusunda imtihana çekileceksiniz"(Al-i İmran, 186)

"Bir deneme olarak sizi hayırla da, şerle de imtihan ederiz..."(Enbiya, 35)

"Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır: Büyük mükâfat ise Allah'ın yanındadır."(Tegabun, 15)

"Biliniz ki, mallarınız ve çocuklarınız birer imtihan sebebidir ve büyük mükâfat Allah'ın katındadır."(Enfal, 28)

Cenabı Hakk'ın bütün bu denenmelere karşılık, kullarının yapması gerekenler hakkında Kur'an-ı Kerim'de şunlar beyan edilmektedir;

"(Lokman) Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret. Doğrusu bunlar, azmedilmeye değer işlerdir."(Lokman, 17)

"Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakîler ancak onlardır!"(Bakara, 177)

Dolayısıyla Kur'an-ı Kerim takriben yetmiş kere, "sabır" kavramından bahsetmiştir. Kur'an'ı Kerim bir başka fazileti bu kadar zikretmemiştir."(1)

Hz. Eyyub da bu faziletin yani sabrın en güzelini gösteren örneklerinden bir tanesi olmuştur.

O halde tüm bu Kur'an ayetleri çerçevesinde okunacak Eyyub kıssası ile Cenabı Hakk şunu beyan etmektedir. Allah, yeryüzündeki tüm nimetleri insanlara sunmuştur. Bu nimetleri dağıtırken dilediğine çok, dilediğine az vererek, dilediğine de verdiklerini geri alarak, canlardan eksilterek insanları denemektedir.

"Allah kiminize kiminizden daha bol rızık verdi."(Nahl, 71)

Davud ve Süleyman kıssalarında her türlü nimetleri bahşederek bu kullarını varlıkla imtihan eden Cenabı Hakk; Eyyub kıssasında ise Hz. Eyyub'u vermiş olduğu bol dünya nimetlerinden yoksun bırakarak denemiştir.

Cenabı Hakk, imtihanları sırasındaki insanların tavırlarını şöyle beyan eder:

"İnsan var ya, Rabbi kendisini imtihan edip de ikramda bulunduğunda ve bol nimet verdiğinde "Rabbim bana ikram etti" der. Onu imtihan edip rızkını daralttığında ise "Rabbim beni önemsemedi" der."(Fecr, 15-16)

"Eğer insana tarafımızdan bir rahmet (nimet) tattırır da sonra bunu ondan çekip alırsak, tamamen ümitsiz ve nankör olur."(Hud, 9)

Hz. Eyyub (as) ise Allah'ın verdiği nimetleri yine Allah'ın geri alması

1) Abdülfettah Tabbâra, A.g.e, s.253.

imtihanına "sabrı cemil" güzel sabır ile rıza göstermiştir. Dolayısıyla anlatılan kıssa ile Eyyub'un bu olumlu tavrı gündeme getirilerek, kıyamete kadar tüm Müslümanların onun bu olumlu tavırlarından öğüt ve ibret alması istenmektedir.

Kur'an'daki, Eyyub peygamber tavrına dair bu anlatımlar bizim için çok önemlidir. Çünkü Eyyub (as)'dan sonra kıyamete kadar yaşayan/yaşamış/yaşayacak tüm insanlara çeşitli derecelerde musibetler uğrayacaktır. Ancak bu musibetlere uğrayanların yapacakları kulluğa dair aktivite ise tektir. O da Allah'a yönelmek ve O'na dua etmek. Bu vesile ile Allah'ın vereceği şifa unsurlarından yararlanmaktır. Dikkat edildiğinde Eyyub (a.s), Allah'a duaları sonunda birden, olağanüstü bir şekilde iyileşme göstermemektedir. Allah'ın ona sunduğu dünyevi bir vasıtayla yani kaynak suyuyla şifa bulmaktadır.

Binaenaleyh Allah'tan gelen şeye rıza ve bunlara sabır ve beraberinde Cenabı Hakk'a tazarru ve niyaz... Allah, bu faziletli amellerin karşılığını ahirete de bırakmaz bu dünyada da verir. ***"Bunun üzerine biz, tarafımızdan bir rahmet ve kulluk edenler için bir hatıra olmak üzere onun duasını kabul ettik; kendisinde dert ve sıkıntı olarak ne varsa giderdik..."***(Enbiya, 84)

"....olgun akıl sahipleri için de bir ibret olmak üzere ona hem ailesini hem de onlarla beraber bir mislini bağışladık."(Sad, 41-43)

Allah'tan gelene rıza göstermek, sabretmek ve dua etmek, sonuçta bize mutluluğu getirecektir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Yüce Allah insanları bazen büyük servetler vererek dener, bazen sıkıntılara uğratarak sabırlarını dener. Önemli olan verilen veya eksiltilen nimetlere karşı insanların takınacakları tavırların nasıl olacağıdır.

2. Önemli olan çok verildiğinde şaşmamak, yoldan çıkmamak, azmamak, haddi aşmamaktır. Verilenlerin, Rabbin bir nimeti ve mükafatı olduğunu hiçbir zaman unutmamaktır.

3. Eksilttiğinde de yine O'ndan yüz çevirmemek, verilene kanaat etmek ve isyanda bulunmamaktır.

4. O, dilediğine bol bol rızık verir, dilediğinden de alır...

49. DERS

TEFSİR

Hepimiz Nuh (as)'un Soyundanız

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّآ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَهُمْ عَذَابٌ
اَلِيمٌ ① قَالَ يٰقَوْمِ اِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۙ ② اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ
وَاَطِيعُونِ ۙ ③ يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۭ اِنَّ اَجَلَ
اللّٰهِ اِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ ۘ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ④ قَالَ رَبِّ اِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلًا
وَّنَهَارًا ۙ ⑤ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِىٓ اِلَّا فِرَارًا ⑥ وَاِنِّى كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ
لَهُمْ جَعَلُوٓا اَصَابِعَهُمْ فِٓى اٰذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَاَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا
اسْتِكْبَارًا ۚ ⑦ ثُمَّ اِنِّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ۙ ⑧ ثُمَّ اِنِّٓى اَعْلَنْتُ لَهُمْ
وَاَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرَارًا ۙ ⑨ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا ۙ ⑩
يُّرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِّدْرَارًا ۙ ⑪ وَّيُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّبَنِينَ وَيَجْعَلْ
لَّكُمْ جَنّٰتٍ وَّيَجْعَلْ لَّكُمْ اَنْهٰرًا ۭ ⑫ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلّٰهِ وَقَارًا ۚ ⑬
وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ⑭ اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ

طِبَاقًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَاللَّهُ
أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا
﴿١٨﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾ لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا

Mekke'de Nazil Olmuştur, 28 Âyettir. Hz. Nuh (as)'un kıssasından söz ettiği için bu ismi almıştır. Sure inanç esaslarının yanında Hz. Nuh kıssasından ve tufan olayından bahsetmektedir.

Bismillahirrahmanirrahim

1- Biz Nuh'u; "Kendilerine yakıcı bir azap gelmeden önce sen kavmini uyar" diyerek kendi kavmine elçi olarak göndermiştik.

O zaman yeryüzünde ne kadar insan ve hangi kavimler vardı ve yeryüzünün nerelerinde insanlar yaşıyordu, onu ancak Allah bilir. Bununla beraber meşhur olan onun Kûfe topraklarında yani Irak'ta yaşadığı ve orada kendisine peygamberlik görevi verilmiş olmasıdır. Hz. Nûh ile Hz. Âdem arasında ne kadar bin sene geçmiş olduğunu Allah'tan başka kimse bilmez. Ancak yeryüzünde yaşayanların hepsi Nûh (as)'un çocuklarıdır. Zira **"Ve onun neslini baki kalanlar kıldık."**(Sâffat, 77) buyrulmuştur. Azab gelmeden önce'den maksat, tufan ya da ahiret azabıdır.

2- Dedi ki: "Ey kavmim! Haberiniz olsun, ben size açık bir uyarıcıyım!"

Ben size Allah'ın ayetlerini anladığınız ve bildiğiniz bir dille açıklıyorum.

3- Allah'a kulluk ediniz, O'ndan korkunuz ve bana itaat ediniz ki;

O'na isyan etmekten sakının. Size emrettiklerine uyun. Yasak ettiklerinden de uzak durun. Nuh (as)'un "bana itaat edin" demesi, itaatin bazen Allah'tan başkasına da yapılabileceğini göstermektedir. Hâlbuki ibadet bunun hilafınadır. Zira ibadet yalnızca Allah Teâlâ'ya hastır. O'ndan başkasına yapılamaz. Yapılırsa şirk olur.

4- (Allah da) sizi günahlarınızdan dolayı bağışlasın ve sizi tayin edilen vakte kadar ertelesin, çünkü Allah'ın tayin ettiği vakit gelince asla ertelenmez. Keşke bilseydiniz!

"İslâm, kendinden önce işlenmiş küfür ve günahı keser." buyrulmuştur. İslâm, daha önce yapılanları keser atar. Kişi ahirette onlarla sorguya

çekilmez. Zira kul hakkının affını yüce Allah kullara bırakmıştır. Allah'ın bağışlaması, kulun, hakkını yediği kişilerle helalleşmesine bağlıdır.

Ve sizi belirlenmiş bir ecele kadar ertelesin de ecel gelmeden evvel bağışlandıktan başka, sevap kazanacak güzel işler yapmaya da meydan bulabilesiniz. Zira o belirlenmiş ecel, Allah'tan korkma ve ibadet şartıyla takdir buyrulan eceldir. Çünkü Allah'ın takdir buyurduğu ecel, her ne hakkında olursa olsun takdir buyrulduğu şekilde gelince ertelenmez. Allah'ın ne takdir ettiğini, takdir edilen şey meydana gelmeden önce kendisinden başka kesin olarak kimse bilemeyeceği için "daha vakit var, biraz eğlenelim de o gelmeden önce yine hazırlanırız" demek de mümkün olmaz.

5- (Nuh) Dedi ki: "Ey Rabbim! Şüphesiz, ben halkımı gece gündüz (imana) dâvet ettim.

6- Fakat benim davetim kendilerine, kaçışlarını artırmaktan başka bir şey sağlamadı.

7- "Kendilerini bağışlaman için onları ne zaman sana dâvet ettiysem onlar, parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerini başlarına çektiler, inatlarında ısrar ettiler ve büyüklendikçe büyüklendiler.

8- Sonra ben kendilerini açıkça dâvet ettim.

9- Sonra ben kendilerine (hem) ilan ettim,(hem) tam bir gizlilik içinde de söyledim;

10- Dedim ki: "Siz, Rabbiniz'den bağışlanma isteyin. Şüphesiz O, çok bağışlayıcıdır,

11- Siz istiğfar edin ki; O da sizin üzerinize gökten bol ve sürekli yağmurlar göndersin.

12- Size mallar ve oğullarla yardım etsin ve sizin için cennetler yapsın, sizin için ırmaklar yapsın.

Önceki ayetlerde Hz. Nuh'a başlarına bir bela gelmeden önce kavmini uyarması emredilmişti. Hz. Nuh bu emre icabet etti. Kavminden, Allah Teâlâ'nın emrini yerine getirmelerini, azabına karşı kendilerini koruma altına almalarını istedi. Hz. Nuh bu davetine gece gündüz demeden aralıksız devam etti. Ancak kavmi bu daveti sürekli olarak reddetti. Bununla da kalmayıp gittikçe azgınlaştılar, uzaklaştıkça uzaklaştılar. Hakkı duymamak için parmaklarını kulaklarına tıkadılar. Hatta Hz. Nuh'u görmemek, onunla karşılaşmamak için elbiselerini başlarına geçirdiler. Hz. Nuh vahyi onlara duyurmak için çabaladıkça onlar da işitmemek için direttiler. Onlara topluca tebliği ulaştırmak istedi, olmadı. Tek, tek görüşüp hakka

davet etti, olmadı. Onları başlarına gelecek azab ile tehdit etti, aldırmadılar. Allah Teâlâ'nın kendilerine verdiği nimetleri hatırlattı, umursamadılar.

13- Size ne oluyor ki Allah için gerekli saygıyı gösterip (O'na) iman etmiyorsunuz?

Yani, Siz niçin Allah'tan korkmuyorsunuz, yüce Allah'ın yumuşaklığıyla beraber bir ululuk ve yüceliği bulunduğuna inanmıyor ve onu saymayanın neticede yok olacağına ihtimal vermiyor, inanmıyorsunuz da ona saygısızlık ediyor, putlara tapıyorsunuz?

14- Hâlbuki O sizi aşama aşama birçok hallerden geçirerek yaratmıştır.

Burada insan yaratılışının fert ve toplum olarak geçirmiş olduğu evrim mertebelerine işaret vardır. Ebu's-Suud'un açıklamasına göre; önce unsurlar halinde, sonra gıdalar halinde, sonra karışımlar halinde, sonra sperma halinde, sonra embriyon halinde, sonra et parçası halinde, sonra kemik ve et halinde, sonra da bambaşka bir yaratılışla şekil vermiştir.

15- Siz görmediniz mi Allah, yedi kat gökleri birbirine uygun, üst üste tabakalar halinde nasıl yarattı?

Allah Teâlâ insana önce kendisine bakmasını, kendi vücut yapısını inceleyerek ne kadar mucizevî bir yaratılışla yaratıldığını anlamasını ihtar ediyor. Zira insanın kendisine en yakın olan kendisidir. Önce incelemeye ve düşünmeye, en yakından yani kendisinden başlamasını ikaz ediyor. Sonra bakışlarını kâinata çevirerek bu uçsuz bucaksız evrenin nasıl ve kim tarafından yaratıldığını düşünmesi isteniyor.

16- Ayı o göklerde bir nur, güneşi de bir kandil olarak (nasıl) yarattı?

17- Allah sizi bir bitki olarak yerden bitirdi.

Nebat kelimesinin karşılığı olarak Türkçe'de "ot" kelimesi kullanılır. Bunun manası sizi "yerden bitirmek suretiyle yetiştirdik" demek olur.

18- Sonra sizi oraya (toprağa) iade edecek ve sizi tekrar (topraktan) çıkarıp diriltecektir.

19- Allah, yeri sizin için bir sergi yapmıştır.

20- Onda geniş geniş yollarda gidesiniz diye.

49. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Allah için bir araya gelip ders yapmak/2

(Ders halkalarının fazileti)

«بلِّغُوا عَنِّي ولَوْ آيَةً ، وحَدِّثُوا عنْ بني إسْرَائيل وَلا حَرَجَ ، ومنْ كَذَب عليَّ مُتَعمِّداً فَلْيتبَوَّأْ مَقْعَدهُ من النَّار »

Abdullah b. Amr b. el As (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Bir ayet de olsa benden (aldıklarınızı) tebliğ edin. İsrail oğullarına dair (kıssalardan da) haber verebilirsiniz. Bunda herhangi bir beis yoktur. Bana bile bile yalan isnad eden kişi cehennemdeki yerine hazırlansın." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bir tek ayet bile olsa insanlara doğruları anlatmak lazımdır. Hiç bilinmez, belki o bir ayet insanlar üzerinde büyük etki yapar. Bu bakımdan ne biliyorsanız, o kadarını tebliğ edin. Fazla bir şey bilmiyorum diyerek davet ve tebliğ'den geri kalmayın.

2. Yapılacak davet ve tebliğ çalışmalarında sakınmamız gereken tek şey vardır, o da sahih ve salim olmayan bilgilerin, İslami doğrular gibi insanlara sunulmasıdır.Bundan şiddetle kaçınmak gerekir. Hurafe bilgileri insanlara anlatarak davet görevi yaptığını sananlar, ecir yerine cezaya mustehak olurlar.

3. Hz. Peygamber (sav)'in; ' Benim söylemediğim bir şeyi hadis gibi bana isnat ederek söyleyenler, cehennemdeki yerlerine hazırlansın' buyurması bunun içindir. 'Bile bile bana yalan isnad eden kişi' ifadesi bu anlamdadır.

1) Buhari

4. O halde davet yaparak hem farzı yerine getirmek ve hem de ecir kazanmak istiyorsak, kulaktan dolma hurafe bilgiler yerine, kitaptan ve sahih sünnetten hareketle bu farziyetimizi yerine getirmeliyiz.

« مَنْ دعا إلى هُدىً كانَ لهُ مِنَ الأجْرِ مِثلُ أُجورِ منْ تَبِعهُ لا يـنْقُصُ ذلكَ من أُجُورِهِم شَيْئاً »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Hidayete çağıran kişi için ona tâbi olanların sevabı kadar sevap vardır. Bununla beraber bu onların sevabından bir şey eksiltmez." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Davet görevini yapmak demek, insanları hidayete çağırmak demektir. Usulüne göre bu daveti yapanların davetine elbette icabet edenler olacaktır.İcabet edenler ecir kazanacaklar, onların kazanacakları ecirlerin her birisi kadar ecri, daveti yapanlar da alacaklardır. Yani daveti yaparak ecir kazanacaklar, ayrıca her icabet edenin ecri kadar ek ecirler kazanacaklardır.

« فضْلُ الْعالِم على الْعابِدِ كَفَضْلي على أَدْنَاكُمْ » ثُـمَّ قـال : رسُولُ اللّه صَلّى اللّهُ عَلَيْه وسَلّم : « إنَّ اللّه وملائكَتَـهُ وأَهْـلَ الـسَّموات والأرضِ حتَّى النَّمْلَةَ في جُحْرِهَا وحتى الحُوتَ لَيُصَلُّونَ عَلى مُعلِّمي النَّـاسِ الخَيْرْ »

Ebû Ümâme (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Âlimin âbid üzerine üstünlüğü, benim sizden en düşük birine olan üstünlüğüm gibidir."

Daha sonra şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki Allah, melekleri, gökler ve yer halkı, hatta yuvasındaki karınca ve balıklar bile insanlara hayrı öğreten kişilere salât ederler." (3)

«نَضَّرَ اللّه امْرءاً سمِع مِنا شَيْئاً ، فبَلَّغَهُ كما سَمعَهُ فَرُبَّ مُبَلَّغٍ أَوْعى مِنْ سَامِع »

2) Müslim

3) Hadisi Tirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir.

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

"Allah, bizden bir şey işitip de işittiği gibi başkalarına ulaştıran kişinin yüzünü ağartsın. Kendisine bilgi ulaştırılan nice kişiler var ki, onu işitenden daha anlarlar." (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İslami temel doğrular ortadadır. Allah'ın kitabı ortadadır. Resulullah (sav)'ın sünneti ortadadır. Bu temel kaynaklara ulaşmak çok kolaydır. Onları okumak ve öğrenmek çok kolaydır.Onları okuduğu, öğrendiği ve anladığı halde, başkalarına ulaştırmamak büyük vebaldir. Kim ki o doğruları başkalarına ulaştırır ve anlatırsa, Yüce Allah o kişinin yüzünü nur gibi ağartır.Kimbilir belki onun ulaştırdığı doğruları, kendinden daha iyi anlayan insanlar bile çıkar. Kendinden daha mükemmel bir davetçi olabilirler.

« مَنْ تَعلَّمَ عِلماً مِما يُبتَغَى بِهِ وَجْهُ اللّٰهِ عز وَجَلَّ لا يَتَعلَّمُهُ إلا ليصِيبَ بِهِ
عرضاً مِنَ الدُّنْيا لَـــمْ يجِدْ عَرْفَ الجَنَّةِ يوْم القِيامةِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kime ilme dair bir şey sorulur da o onu gizlerse kıyamet gününde ağzına ateşten bir gem vurulur." (5)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İslami doğruları bildiği halde onu saklayanların, konumları zarar görebilir diye susanların, yanlışlıklar karşısında hakkı söylemekten çekinenlerin kıyamet günü ağızları ateşle doldurulacaktır. Neden doldurulacaktır? Bildiklerini söylemediği ve dilini Allah yolunda kullanmadığı için...

« مَنْ تَعلَّمَ عِلماً مِما يُبتَغَى بِهِ وَجْهُ اللّٰهِ عز وَجَلَّ لا يَتَعلَّمُهُ إلا ليصِيبَ بِهِ
عرضاً مِنَ الدُّنْيا لَـــمْ يجِدْ عَرْفَ الجَنَّةِ يوْم القِيامةِ »

4) Hadisi Tirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir sahihtir." demiştir.
5) Hadisi Ebû Davud ve Tirmizî rivayet etmiş ve Tirmizî hadis hasendir." demiştir.

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kendisiyle Allah Azze ve Celle'nin rızası kazanılan bir ilmi, sadece dünyevi menfaatler elde etmek için öğrenen kişi, kıyamet gününde cennetin kokusunu bile duyamaz." (6)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İslami bilgileri öğrenmenin temel amacı, bildikleri ile amel etmek ve başkalarına öğretmektir. Dünyalık menfaat elde etmek niyeti büyük bir hıyanettir. Allah'ın dini üzerinden menfaat elde edilemez. Çıkar için bu yolda çalışma yapılamaz. İnsanlar çevresinde toplansınlar diye niyet taşınamaz. Gurur ve kibir vesilesi yapılamaz. Bunların tersini yapanların vay haline. Onlara cennet'e girmek şöyle dursun, kokusu bile çok gürülecektir.

« إنَّ اللّه لا يقْبِض العِلْم
انْتِزَاعاً ينْتزِعُهُ مِنَ النَّاسِ ، ولكِنْ يقْبِضُ العِلْمَ بِقَبْضِ العُلَماءِ حتَّى إذا لَمْ يُبْقِ عالِماً ، اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤوساً جُهَّالاً فَسئِلُوا ، فأفْتَوْا بغَيْرِ علمٍ ، فَضَلُّوا وأَضَلُّوا »

Abdullah b. Amr b. el As (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

"Muhakkak ki Allah, ilmi insanlara unutturmak suretiyle çekip almaz. Ancak âlimlerin ruhunu kabzetmek suretiyle alır. Sonunda hiçbir âlim kalmaz. İnsanlar da cahilleri kendilerine lider edinirler. Onlara sorulur, onlar da bilmeden fetva verirler. Yoldan saparlar ve saptırırlar." (7)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İnsanlar, cahilleri kendilerine lider etmekte mahirdirler. Cahiller daha fazla taraftar toplayabilmektedirler. Zira cahil hocalar, müridlerine daha kolay bir din sunar, haramların bazılarını helal sayarlar...

6) Hadisi Ebû Davud ve sahih bir isnadla rivayet etmiştir.
7) Buhari ve Müslim

49. DERS

DAVET FIKHI

Mevcut Durumun Vahameti Ve İslam'a Duyulan İhtiyaç

Davetçinin İslam'a davet etmek istediği yeni kişilerle olan ilk karşılaşmalarında ümmetin içinde bulunduğu kötü durumu eleştirmesi yerinde olur. Eleştirisini yaparken de mümkün mertebe somut örnekler ve rakamlar vererek ne kadar güçlü bir şekilde dile getirir ve bunun sonuçlarını ne kadar etkili bir şekilde ortaya dökebilirse, etrafındakilere tesiri o kadar fazla olur.

Davetçinin bu konuyu aşağıdaki hususlar çerçevesinde anlatması daha uygundur.

İnanç Bozukluğu

İslam ümmetinin ilk uğradığı felaket; inancının bozulması, mensuplarının kalplerine şüphe ve dinsizlik tohumlarını eken aşırı maddecilik pislikleriyle kirlenmesidir. Bu maddecilik pislikleri zamanla dinsiz fikir ve kavramların yaygınlaşmasına yardımcı olmuştur. Böylece dindarlık ruhu, şiddetli ve korkunç sarsıntılara maruz kalmıştır. Bu sarsıntılar daha sonra inkarcı akımların doğmasına ve İslam ülkelerine musallat olmasına zemin hazırlamıştır. Böylece bu dinsizlik akımları, önlerinde engel olarak İslam'ı ve davetçilerini bulmuşlar ve onun için de bazen yaptıkları iftira ve sindirme girişimleriyle, bazen de Müslümanları yok etmek için uydurdukları bahanelerle İslam ve onun davetçilerine saldırır duruma gelmişlerdir.

Ahlaki Sapıklık (Bozulma)

Ümmetin uğradığı inanç bozulmasının bir sonucu olarak ahlaki çöküş ve kötülükler yaygınlaşmıştır.

Tarihi olgular şunu doğrulamıştır ki, milletlerin yıkılıp yok olmaları, ahlaksızlıklara saplanmaları, şehvet ve zevklere dalmaları sonrasında olmuştur. **"Bir kavim içerisinde kötülük yoğunlaştı mı Allah hepsini belaya uğratır."**

Başarısızlık İle Sonuçlanan Deneyimler

Bu ümmet geçen çeyrek asır boyunca her alanda art arda gelen başarısız denemelere uğramıştır.

Siyasi alanda milliyetçi akımlar iflas etmiştir. Bu akımlar hiçbir alanda birliği sağlayamamıştır.

Ekonomik alanda ithal edilen kapitalist ve sosyalist ekonomi, kendi kendisine yeterli ve adil bir düzen kurmak hususunda iflas etmiştir.

Ümmetin İçinde Bulunduğu Kayıp

Böylece ümmet tam bir kayıp içindedir. Ümmetin bugün içinde bulunduğu durum tam bir çöküntüdür. Her taraftan felaket ve yenilgiler yağmuruna tutulmuştur.

Ümmetin uğradığı bunca kötülük ve belalar kendiliklerinden ortaya çıkmamıştır. Bunlar Allah'tan yüz çevirmenin sonuçlarıdır. Allah'ın egemenliğine karşı çıkmanın, onun hayat düzenini inkar etmenin ve sonuçta yeniden cahiliye yaşayışına dönmenin ürünleridir.

Sebep Öğrenilince Şaşkınlık Sona Erer

Gerçek şu ki, Müslümanların uğradığı bu İslam'dan uzaklaşma yıkıcı güçlerin omuz omuza vererek her taraftan bu ümmete saldırmalarının ve ona kurulan komploların tabii bir sonucudur. Bir taraftan milliyetçi akımlar bir taraftan materyalist cereyanlar, öbür taraftan Siyonist komplolar, masonik cemiyetler ve yabancılar hesabına çalışan ajan aydınlar. Bir de bunların elinde bulunan maddi imkan ve haberleşme araçlarının desteğini düşününce İslam ümmetinin uğradığı saldırıların korkunçluğu ortaya çıkmaktadır.

İslam ümmeti bunların elinde çok çekti.

Hayatının her alanında bu saldırıların izlerini ve işaretlerini gördü.

Ümmetin sosyal hayatı, yaygınlaşan ahlaksızlıkların ve günahların

çokluğu sebebiyle kokuştu. İktisadi hayata hakim beşeri sistemlerin başarısızlığı ve adaletle refahı gerçekleştirmekten aciz kalmalarından ötürü verimsizleşti.

Ümmet, bütün bunları gözleriyle gördü. Ve bütün bunların sonucunda darmadağın olup dünyanın çeşitli bölgelerinden toplanan bir millet (İsrail) karşısında birlik olamayıp art arda yenilgilere uğradı.

Kurtuluş Yolu

Sonuç olarak, materyalist akımlarla beşeri sistemler iflas ettiğine göre, ümmeti bu çelişkilerle sapıklıktan kurtaracak tek bir yol kalıyor: İslam.

Materyalist uygarlığın saldırılarına karşı koyabilecek sadece ve sadece odur. Ümmeti insanlığın liderliği makamına yükseltebilecek ancak ve ancak odur.

Tüm üstün ahlak ve değerleri ezip geçen ve dünyanın her tarafına huzursuzluk, anarşi ve ahlaksızlık tohumlarını eken azgın maddeciliğe karşı koyabilecek ve onu kökünden söküp atacak olan fıtrat dini İslam'dan başkası değildir. Çünkü ondan daha güçlü ve insanlığı mutluluğa kavuşturacak başka bir alternatif yoktur. İnsanlık ancak onunla huzur ve sükun bulur.

Ümmet başarısız deneylerle en değerli yeteneklerini tüketmiştir. Fıtratın sesine kulak tıkadığı için bugün içine düştüğü yoksulluk ve sıkıntıdan sonra yeniden asıl kişiliğini bulmaya davet edilmektedir. Kurtuluş mesajını dünyaya sunmak üzere çağrılmaktadır. Özü gerçekleştirme mücadelesinde İslami özünü gerçekleştirmek üzere davet edilmektedir.

Burada davetçinin iki uluslararası sistem olan ve insanlığı sömüren siyonizm ve kapitalizmi bilmesi gerekir ki onların eleştirisi ve buna karşılık İslam'ın güzelliklerini anlatabilsin.

49. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. Süleyman (as) ve Seba Melikesi Belkıs

Süleyman (as) babası Davud (as)'un tahtına oturdu. Hüküm verirken merhametli ve adaletli davranıyordu.

Allah (cc) şöyle buyurdu: "Dilediğin her şeyi sana vereceğim. Ne dilersen dile benden."

Süleyman (as): "Ey Rabbim, beni bağışla. Bana, benden sonra hiç kimsenin ulaşamayacağı bir hükümdarlık ver. Her şeyi bağışlayan yalnızca Sen'sin," diye dua etti.

Allah (cc) rüzgarı onun emrine verdi. Rüzgarı dilediği yöne estiriyordu. Cinleri de onun emrine vermişti. Emirlerine itaat ediyorlar ve dilediği her şeyi anında yerine getiriyorlardı. Allah (cc) ona kuşların dilini de öğretti. Nasıl anlaştıklarını da biliyordu.

Bir gün Süleyman (as) muhteşem ordusuyla yola çıktı. Yolda ordusunu teftiş etmeye başladı. Kuşların sırasına geldiğinde Hüdhüd kuşunu yerinde göremedi.

"Hüdhüd'ü niçin yerinde göremiyorum. Yoksa bir yere mi gitti?" diye sordu.

Hüdhüd uzun bir süre kayboldu. Bir süre sonra geri döndü.

Hz. Süleyman niçin kaybolduğunu sormadan önce atılıp kendini savunmak için konuştu: "Sizin bilmediğiniz bir şey öğrendim. Sebe ülkesinden size gerçek bir haber getirdim."

Hz. Süleyman onun bu sözlerine aldırmadı. Çok kızmıştı.

Hüdhüd devam etti: "Onları bir kraliçe idare ediyor. O çok büyük mülkü olan zengin bir kraliçedir. Adı Belkıs'dır.Çok geniş toprakları var. Fakat onlar Allah'a ibadet etmiyor, güneşe tapıyor, ona secde ediyorlar."

Süleyman (as): "Doğru mu, yalan mı söylediğini şimdi anlayacağız," dedi.

Sonra bir mektup yazarak şöyle dedi: "Seba ülkesine şu mektubumu götür. Kraliçenin yanına bırak. Mektubu okuduktan sonra onun ve adamlarının ne yapacaklarını öğren ve süratle geri dön."

Belkıs yatak odasında uyumakta idi. Hüdhüd gelerek açık olan pencereden içeri girdi. Mektubu onun üzerine bıraktı. Mektup göğsüne düştü. Belkıs şaşkınlıkla mektubu aldı. Kimse onun yatak odasına giremezdi. Çünkü bekçiler kapısının önüne dizilmiş bekliyordu. Mektubu alarak elinde evirip çevirdi. Sonra açıp okudu. Ardından devlet büyüklerini, vezir ve idarecilerini toplayarak şöyle dedi: "Ey vezirlerim, devlet büyüklerim! Bana önemli bir mektup gönderildi. O mektup Süleyman'dan geldi. Mektup Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla başlıyor ve bizim güneşe tapınmamızı terk etmemizi ve kendi tapındığı Allah'a ibadet etmemizi istiyor."

Bir süre sessizlik oldu.

Belkıs tekrar konuştu: "Ey insanlar, söyleyin bana ne yapmam gerektiğini. Ben yalnızca kendi irademle bir şey yapmak istemiyorum."

Adamları şöyle dediler: "Biz kuvvetliyiz. Büyük bir ordumuz var. Gerekirse onlarla savaşabiliriz. Fakat yine de son söz sizindir."

Buna karşılık Belkıs şöyle dedi: "Hayır, ben bu fikirde değilim. Savaş her şeyi mahveder. Krallar bir ülkeye savaş açtıklarında, oraya girerler ve o memleketi perişan ederler. Şerefli insanları kötülerler. Eğer bu kral gelip bizimle savaşırsa bizi yener. Evlerimizi yerle bir eder. Erkeklerimizi öldürür. Zayıflarız. Malımız mülkümüz yok olur."

Adamları şöyle dedi: "O halde ne yapmamızı istersiniz?"

Belkıs: "Ona hediyeler göndereceğim. Gönderdiğim elçimin getireceği haberleri bekleyeceğim," dedi.

Adamlarından saygın birisini göndermek için hazırladı. Ona şöyle dedi: "Seni hediyelerle beraber Süleyman'a yollayacağım. Onun ne yaptığını araştır. Edinebildiğin her türlü bilgiyi alarak dön ve bize haber ver."

Belkıs'ın adamı, yanında devlet büyükleri ve Hz. Süleyman'a götürecekleri hediyelerle beraber yola çıktı.

Durumu gören Hüdhüd kuşu hemen Süleyman (as)'ın yanına giderek Belkıs'ın sarayında olanları haber verdi.

Belkıs'ın elçisi geldi. Tören için hazırlanan bu yeri görünce gözlerine inanamadı. Çünkü o ana kadar böylesine muhteşem bir zenginlik görmemişti. Kuşların insanlara gölgelik yaptığına ilk kez rastlıyordu. Elçi Hz. Süleyman'ın önünde küçüldüğünü hissetti. Dehşet içinde ilerleyerek Hz. Süleyman'ı selamladı. Getirdiği hediyeleri sundu.

Süleyman (as) şöyle dedi: "Bana mal mı veriyorsunuz? Allah bana her şeyi verdi. Ben çok zengin bir insanım. Hiçbir servete ihtiyacım yok. Siz hediyelerle sevinebilirsiniz. Fakat ben sevinmem. Ben ancak güneşe tapmayı bırakıp Allah'a ibadet etmenizle memnun olabilirim. Seni gönderenlerin yanına dön. Onlara kesinlikle güçlerinin yetmeyeceği bir orduyla geleceğimi söyle. Onları ülkelerinden çıkaracağım. Şerefli insanlar iken, zelil ve perişan olacaklar."

Belkıs'ın elçisi geri döndü. Kraliçenin huzuruna çıktığında kendisine soruldu: "Ne yaptın?"

Elçi şöyle dedi: "Süleyman hediyelerinizi geri gönderdi. Hiçbir şey kabul etmedi."

Kraliçe şaşırarak: "O muhteşem hediyeleri geri gönderdi ha?" dedi.

Elçi: "Bizim hediyelerimize karşılık cinler onun emrine girmişler. Kuşlar onları kanatlarıyla güneşten gölgelendiriyor, rüzgar onun emriyle esiyor. O, bugüne kadar benzerini görüp işitmediğim bir kraldır," dedi.

Belkıs: "Sana ne söyledi?" dedi.

"Eğer güneşe tapınmayı terk etmez ve onun ibadet ettiği Allah'a ibadet etmezsek bizimle savaşmak için büyük bir orduyla geleceğini söyledi.

Belkıs: "Peki sen ne düşünüyorsun?" diye sordu.

Elçi: "Biz kesinlikle ona karşı savaşamayız. Eğer onunla savaşmaya kalkışırsak bizi perişan eder, sahip olduğumuz her şeyimizi kaybederiz," dedi.

Bir süre düşünen Belkıs: "Onunla görüşmeye ben gideceğim," dedi.

Hz. Süleyman ile görüşmek için hazırlıklarını tamamlayan Belkıs, yola çıkmadan önce tahtını güvenilir bir yere koymak istedi.

Tahtını emin bir yere sakladıktan sonra devlet adamları, vezirler ve ileri gelen adamları ile birlikte yola çıktı. Hz. Süleyman'ın ülkesine yaklaştıklarında Hz. Süleyman onların geldiğini haber aldı.

Onlara müthiş bir şey yapmak istedi. Öyle bir şey yapmalıydı ki, kendisinin yeryüzündeki en güçlü hükümdar olduğunu anlasınlar.

Belkıs'ın ülkesini anlatan Hüdhüd kuşunun tahtından bahsederken: "Onun tahtı, ülkesindeki en kıymetli eşyasıdır," demişti. Hz. Süleyman o anda Belkıs'ın kilitli kapılar arkasında saklı tahtını oraya getirmek istedi. İbadet ettiği Rabb'inin büyüklüğünü ve kendisine verilen gücü gösterecekti. Emrindeki cinleri ve insanları toplayarak: "Kim Belkıs'ın tahtını, Belkıs buraya gelmeden getirebilir?" diye sordu.

Adamlarından Allah'a gerçekten tüm kalbiyle inanmış bir kişi söz aldı: "Efendim, ben o tahtı, gözünüzü açıp kapayıncaya kadar getirebilirim," dedi.

Hz. Süleyman ona tahtı getirmesini emretti.

Adam Hz. Süleyman'a: "Ey Allah'ın elçisi, lütfen sağınıza bakınız," dedi. Süleyman (as) sağına döndü.

Adam tekrar: "Önünüze bakınız ey Allah'ın elçisi," dedi. Süleyman bir de baktı ki, Belkıs'ın tahtı önünde duruyor. Allah'ın bu sevgili kulu, gerçekten çok uzak bir yerden göz açıp kapayıncaya kadar Belkıs'ın tahtını getirmişti.

Büyük bir alçak gönüllülükle başını kaldırarak şöyle dedi: "Bu, Rabbimiz tarafından verilmiş bir ikramdır. Bizi şükredip etmediğimizi denemek için imtihan ediyor. Kim O'nun nimetlerine şükrederse, kendisi için şükretmiş olur. Kim de O'na karşı nankörlük ederse, Allah'ın onun şükrüne ihtiyacı yoktur."

Süleyman (as): "Tahtın şeklini biraz değiştirin. Bakalım Belkıs onu tanıyabilecek mi?" dedi.

Adamları tahtın bazı yerlerinde değişiklikler yaptılar. Süleyman (as) billurdan bir köşk yapmalarını ve tahtı da içine koymalarını emretti. Adamları istenen sarayı yaparak, tahtı ortasına koydular. Taht, sanki suyun üzerinde duruyordu.

Belkıs saraya geldi. Süleyman (as) onu karşıladı. Süleyman (as) tahtı işaret ederek: "Bu sizin tahtınız mı?" diye sordu.

Belkıs: "Tıpkı ona benziyor," dedi?

Süleyman (as) şöyle dedi: "O senin tahtındır. Biraz önce ülkenden getirttim."

Belkıs Süleyman'ın (as) yüzüne baktı. Duyduklarına inanamıyordu

Süleyman (as): "Yanına git ve yakından bak," dedi.

Belkıs, yere baktı. Yerlerin su olduğunu zannederek elbisesinin eteğini yukarı çekti.

Süleyman (as): "Korkma, o billurdan yapılmış şeffaf bir saraydır," dedi.

Belkıs içeri girdi. Tahtı yakından görünce tanıyarak şöyle dedi: "Bu gerçekten benim tahtım."

Belkıs tahtına oturdu. Hz. Süleyman'ın Allah'ın Resul'ü olduğuna inanmıştı. Artık güneşe tapınmaktan vaz geçmiş, Süleyman'ın kendisini inanmaya davet ettiği büyük Allah (cc)'a inanmıştı.

Başını gökyüzüne çevirerek şöyle dedi: "Ey Rabbim, güneşe tapınmakla ben kendime zulmettim. Tövbemi kabul et. Süleyman'la birlikte Alemlerin Rabbi olan Allah'a iman ettim."

Süleyman cinlere, içinde namaz kılınması için bir cami yapmalarını emretti.

Bir gün gelerek onları kontrol etti. Asasına dayanmış, çalışmalarını izliyordu. Cami neredeyse tamamlanmıştı. Cinler çok yorulmuştu. Biraz işi bırakıp dinlenmek istediler. Fakat Süleyman asasına dayanmış kendilerini izlediğini görünce camiyi tamamlayıncaya kadar çalıştılar.

O anda Süleyman (as) birden yere düştü. Hemen yanı başına koşan cinler onun öldüğünü gördüler. Süleyman (as.) çok önceden, asasına yaslandığında ölmüştü. Fakat cinler, onun canlı olduğunu zannediyorlardı.

Asasını kemirerek onu düşüren ağaç kurdu olmasaydı, Süleyman (as) öylece kalacak, kimse de öldüğünü anlamayacaktı.

Cinler şöyle dediler: "Biz gizli olan şeyleri gerçekten bilmiş olsaydık, çoktan ölmüş olan Süleyman (as)'ın işine devam etmez ve bu sıkıntıyı da çekmezdik."

DERSLER VE İBRETLER

1. Allah dilerse her şeyi sevdiklerinin emrine verir. İnananlar ilimde, teknikte ve fende ulaştıkları her türlü bilgiyi, insanları Allah yoluna hidayet etmek için kullanmalıdırlar.

İslâm davası; kendisine sahip çıkacak ordularını fetih'ten fetih'e koşturacak, her alanda konusunun uzmanı, bulundukları alanın zirvesinde olan erlere ihtiyaç duymaktadır.

2. Allah'ı elde eden, her şeyi elde etmiş olur. Allah'ı kaybeden, her şeyi kaybetmiş olur. Kim Allah'a dayanırsa Allah ona her bakımdan yeter, ummadığı yerden rızıklar ihsan eder. Hangi bir kavim, Allah'ın çizdiği sistem üzere yürür yasaklarının bütününden uzaklaşırsa Allah onlara yerin üstündeki ve yerin altındaki zenginlikleri ihsan eder.

Sonra da bütün insanların yüzleri ve kalpleri onlara yönelir ve onların vasıtasıyla hidayete yönelirler.

50. DERS

TEFSİR

Hz. Nuh (as)'un Duası

قَالَ نُوحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِى وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهٗٓ
اِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾ وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ
اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا ۙ وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ۚ
﴿٢٣﴾ وَقَدْ اَضَلُّوا كَثِيرًا ۚ وَلَا تَزِدِ الظّٰلِمِينَ اِلَّا ضَلٰلًا ﴿٢٤﴾ مِمَّا
خَطِيٓـٰٔتِهِمْ اُغْرِقُوا فَاُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
اَنْصَارًا ﴿٢٥﴾ وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ
دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ اِنَّكَ اِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُٓوا اِلَّا
فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ رَبِّ اغْفِرْ لِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِىَ
مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَلَا تَزِدِ الظّٰلِمِينَ اِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

21- Nuh dedi ki: "Ey Rabbim! Onlar bana karşı isyan ettiler. Malı ve çocuğu kendisine hüsrandan başka bir şey artırmayan kimsenin ardınca gittiler."

22- Onlar büyük bir tuzak kurdular.

23- Dediler ki: "Sakın siz, ilahlarınızı terk etmeyin. Ne Vedd'i, ne de Suvağ'ı, ne Yeğus'ü ne de Yeuk'u ve Nesr'i terk etmeyin."

Bu ayeti kerimede sözü edilen putlar, Hz.Nuh'un kavminin taptığı putların en önemlileridir. Bunların dışında da putları vardı. Rivayete göre bunlar Hz. Adem ile Hz. Nuh arasında yaşamış salih kimselerin adlarıdır. Bu putlar daha sonra Araplara geçmiştir. Bundan dolayı, Araplar; Abd-i Vedd, Abd-i Yeğus... diye isimler takarlardı.

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

"Onlardan salih bir kişi öldüğünde kabrinin üzerine bir Mescid inşa ettiler. Sonra da o(nun) resimleri(ni) tasvir ettiler. İşte onlar kıyamet gününde Allah indinde insanların en kötüleridir." *(Buhari, Salat; Müslim,Mesacid)*

Hz. Nuh kavmini şikâyete devam ediyor:

24- (Böylece) Onlar, birçoklarını saptırdılar. Sen de zalimlere şaşkınlıktan başka bir şey artırma.

Daha önce Hz. Nuh gece gündüz demeden aralıksız olarak onları açık ve gizli davet etti. Müjdeledi, korkuttu. Kısaca her yolu denedi. Ama onlara asla tesir etmedi. Bu nedenle Hz. Nuh artık onlardan ümidini kesti. Bedduası bu nedenle olabileceği gibi, onların artık imana gelmeyecekleri vahiy yoluyla bildirilmiş de olabilir.

25- Onlar, kendi günahlarından dolayı suda boğuldular ve ateşe sokuldular. Kendileri için Allah'tan başka da yardımcılar bulamadılar.

Yani başka sebepten ötürü değil, açıklandığı üzere sırf kendilerinin birçok büyük günahlarından ötürü suda boğuldular. Sonra da bir ateşe atıldılar. Bu, berzah yani ölülerin ruhlarının kıyamete kadar bulundukları yerdeki veya kabirdeki azaptır. Suya boğulmakla ateşe atılmak gibi iki zıt azabın bir araya getirilmesinde eşsiz bir edebi sanat vardır.

26- Nuh demişti ki: "Ey Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden hiçbir kimse bırakma!"

Hz. Nûh'un burada söyledikleri evvelki sözleri gibi sadece söyleneni hikâye için değil, ondan helak olmaya hak kazandıklarını açıklamak için olup bu duanın da onların hata ve günahları yüzünden olduğu anlatılmak üzere sona bırakılmıştır. Çünkü bu duanın, onlar suda boğulmadan evvel yapılmış olduğu açıktır. ***Ey Rabbim! Yer üzerinde bırakma.*** Burada yer denince anlaşılan, açık ve genel olarak bilinen yeryüzüdür. Bununla beraber "Nûh kavminin bulunduğu yer" demek de olabilir. Kâfirlerden bir tek kişi, yahut yurt sahibi bir kimse bırakma.

27- Eğer sen onları (helâk etmez) bırakırsan onlar senin kullarını saptırırlar. Onlar günahkâr kâfirden başka (insan) da doğurmazlar.

Bu şekilde olumsuzluk genel olmakla beraber maksat, yurt sahibi, yurt ve ülke yöneten hiçbir kimse demek olması da dış görünüşü itibariyle şu illete uygun düşer: Zira onları bırakırsan, kullarını saptırırlar, çocukları da günahkâr ve kâfirden başkası olmaz.

Bu duanın eseri yalnız Nûh kavminin suda boğulmasıyla kalmamış, sonra onun ve beraberindeki müminlerin nesilleri yeryüzüne selametle yerleşmiştir.

"Ey Nuh! Sana ve gemide seninle beraber bulunan müminlere bir selâm ve bereketlerle in. İleride kendilerini birçok nimetten faydalandıracağımız ve sonra da bu yüzden kendilerine bizden bir acıklı azap dokunacak ümmetler de olacaktır."(Hud, 48)

28- "Ey Rabbim! Beni, babamı, anamı, mümin olarak evime gireni ve bütün mümin erkek ve kadınları bağışla. Zalimleri ise artırma, ancak helak bakımından artır."

Bu dua, geçmiş ve kıyamete kadar gelecek bütün ümmetlerin inanan erkek ve kadınlarını kapsar. Zalimlere ise helakten başka bir şey artırma. Bu cümle de, geçmişteki zalimleri de arkalarından beddua olarak kapsamakla beraber, daha çok o kâfirler helak edildikten sonra gelecek olan zalimler aleyhine duadır. Yani "her kim olursa olsun, benim soyumdan ve bütün mümin erkek ve kadınların soyundan gelmiş dahi olsa, zalimlerin hep helaklerini artır. Sonlarını perişan eyle" mânâsını ifade eder. Demek ki, küfür ve zulme gidenler, her kim olursa olsun, atalarının iman ve adaletleri dolayısıyla dünyada ilâhî nimetten bir nasip alarak bir müddet yaşayabilirlerse de, neticede helak olup bağışlanmaya ermeksizin acıklı bir azap içinde kalmaya mahkûmdurlar. Bu azap, onların sırf inkâr ve zulüm ile yaptıkları hatalar ve işledikleri suçlar sebebiyledir.

Âlimler, dua ederken Hz.Nuh'un takip ettiği bu sıralamanın takip edilmesinin gerektiğini söylemişlerdir. *(Maturidi, 5,269)*

50. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Gıybet, Dedikoduculuk ve Laf Taşıma

"Boş söz işittiklerinde ondan yüz çevirirler." (*Kasas:* 55)

"Onlar, boş ve faydasız şeylerden yüz çevirirler." (*Mü'minun: 3)*

"Kulak, göz ve kalp, bunların hepsi yaptığından sorumludur." (*İsra: 36)*

"Daima kusur arayıp kınayan, laf getirip götüren kişiye itaat etme." (*Nun: 11)*

"Kişi hiçbir söz söylemez ki, yanında onları gözetip kaydeden bir melek bulunmasın." (*Kaf: 18)*

: « مَنْ ردَّ عَنْ عِرْضِ أخيهِ، ردَّ اللّه عنْ وجْهِهِ النَّارَ يـــوْمَ القِيَامَـــةِ »

Ebu Derdâ (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kim (din) kardeşinin ırz ve şerefini (gıybet edene karşı) korursa, Allah da kıyamet günü onun yüzünü ateşten korur." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Gıybet, günümüz Müslümanlarının en büyük eksikliğidir. İnsan nefsi gıybeti çok sever, bundan kurtulmak çok zordur. Bu bakımdan gıybet yapmayan yok gibidir.Bir kişiye 'gıybet yapma' dendiğinde, kendisinin gıybet yapmadığını, söylediklerinin doğru olduğunu söyler. Zaten gıybet budur. Yapılanı arkadan konuşmak demektir. Yapılmayanı konuşmak gıybet değil, iftiradır. Ancak her ikisini de yapmak men edilmiştir. Kı-

1) Tirmizî rivayet etmiş ve "Hadis hasendir." demiştir.

saca, hiç bir Müslümanın bir başka Müslümanın hoşlanmayacağı bir şeyi onun arkasından başkalarına anlatması caiz değildir, yasaklanmıştır.

2. Arkasından konuşulan bir Müslümanın şerefini korumak, hakkında konuşulanlara mani olmak, konuşanı dinlememek ve konuyu değiştirmek gerekir. Bir Müslüman hem gıybet yapmayacak, hem de gıybet yapana pirim vermeyecek, onu dinlemeyecek, ona mani olacaktır. Bunu yapanlar için büyük müjde vardır. O kişilerin yüzleri, cehennem ateşine karşı korunacaktır.

قال النبي صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَـلّم وهُـو
جَالِسٌ فِي القَوْمِ بِتبُوكَ : « ما فعل كَعْبُ بنُ مالك ؟ » فقالَ رجُلٌ مِنْ بَـني
سلِمَةَ : يا رسُولَ اللّه حبسهُ بُرْداهُ ، والنَّظَرُ فِي عِطْفَيْهِ . فقَال لَهُ معاذُ بنُ جبلٍ
رضي اللّه عنْه : بِئس ما قُلْتَ ، واللّه يا رسُولَ اللّه ما عَلِمْنا عَلَيْهِ إلاّ خيْراً ،
فَسكَتَ رسُولُ اللّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم

Kâ'b b. Mâlik (ra)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

Rasulullah (sav) Tebük'te bir grupla birlikte otururken,

"Kâ'b b. Mâlik ne yaptı?" diye sormuş. Beni Selime'den bir adam,

"Ya Rasulellah! Onu elbiseleri ve (kibirle) sağına soluna bakması (Medine'de) hapsetti." demiş. Bunun üzerine Allah ondan razı olsun Muaz b. Cebel ona,

"Ne kötü konuştun." demiş ve "Vallahi Ya Rasulellah! Biz onun hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyoruz." demiş. Bunun üzerine Rasulullah (sav) da bir şey söylememiş." *(2)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bir sahabi, diğer bir sahabinin elbiseleri ile kibirlendiğini söylemiş ve hemen bir başka sahabi de onu diğerine karşı korumuştur. Yani arkasından konuşulmasına mani olmuştur.Hz. Peygamber (sav) ise hiç bir şey söylememiştir. Burada birinci sahabi gıybet etmiş, diğeri bunun yasaklanması sebebi ile hakkında konuşulanın hakkını koruyarak 'ne kötü konuştun' demiştir. Bir kardeşimiz hakkında bir başkasının kötü sözler sarfetti-

2) Buhari ve Müslim

ğinde bizim de yapacağımız bu olmalıdır. Çünkü onun bu savunması, Hz. Peygamber (sav) tarafından da olumlu bulunmuştur.

« لا يُبَلِّغْني أحدٌ من أصْحابي عنْ أحَدٍ شَيْئاً ، فَإنِّي أُحِـــبُّ أنْ أَخْرُجَ إِلَيْكُمْ وأنا سليمُ الصَّدْرِ »

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Ashabımdan hiç kimse bir başkasına dair olumsuz bir şeyi bana iletmesin. Zira ben sizin yanınıza kalp huzuru ile çıkmak istiyorum."(3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Bu hadis her Müslümana küpe olmalıdır. Hiç bir kimsenin gıybetini yapmaya ve insanların fitne çıkarmasına izin verilmemelidir. Gıybet yapıla yapıla kalplerdeki sevgi bağlarını yok eder, nefrete dönüştürür. Gıybet yapanları dinlemek ve ona mani olmamak, gıybet yapanın günahına ortak olmak demektir.

2. Hz. Peygamber (sav)'in; 'Sizin yanınıza kalp huzuru ile çıkmak istiyorum' demesi, size olan sevgimin azalmasını istemiyorum anlamındadır. Gıybetler yapıldığında ister istemez insanlar arasındaki sevgi ve kardeşlik duyguları azalır. Gıybeti yapılana karşı zaman içinde şüpheler oluşur, hakkına girilir, kendisinden uzaklaşmalar başlar.

3. Özellikle kulis faaliyetlerinin yoğun olduğu dönemlerde insanlar, kendilerine rakip olarak gördükleri kişilerin gıybetlerini sıkça yaparlar. Bu gibi ortamlarda gıybete yer verenlere pirim verilmemeldir. Kendine karşı yapılan bu haksızlıklar karşısında susan ve hakkını Yüce Allah'ın huzuruna saklayanlara daha fazla itibar edilmelidir.

« كفي بالمَرءِ كَذِباً أنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ ما سمِعَ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle demiştir:
"Her duyduğunu söylemesi, kişiye yalan olarak yeter." (4)

3) Ebû Davud ve Tırmizî
4) Müslim

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Her konuda, her zaman ve her ortamda bazı haberler duyarız. Duyduğumuz haberlerin aslını araştırmadan ya da muhatabı ile konuşmadan yaymak büyük günahtır, yalan söylemektir. Çünkü duyulanın aslı araştırılmadan yaymaya başlanmıştır. Yaydığı haber yalan ise, araştırmadan yaydığı için kendisi de yalancı hükmündedir. Müslüman, hem Müslümanların iç meselelerinde her duyduğunu yaymayacak, hem de 'fasıkların getirdiği haberlere inanmayacaktır.' Günümüzdeki 'fasıklar' kitle haberleşme araçlarıdır.Bu araçlar, Müslümanların aleyhine olan konuları ekleyerek, abartarak, yanlış aktararak ya da olmamış olayları olmuş gibi göstererek zihinleri zehirlemektedirler. Bir çok Müslüman da bu tür haberlere kanmakta, inanmakta ve çevresinde konuşmaya başlamaktadır. Bilerek ve bilmeyerek onlara hizmet etmektedir.

50. DERS

DAVET FIKHI

Çağdaş Fikir Akımlarının Eleştirisi/1

Komünizm

Komünizm, uygulanması en katı ve zalim bir sistemdir. Kurucusu Yahudi Karl Marks'tır.

Karl Marks 1818'de Almanya'da doğdu ve 1883'te İngiltere'de öldü.

Marks komünizme dair görüşlerini 1847'de açıkladı. Bunu bir çeşit kapitalizme alternatif olarak sunuyordu. Daha sonra bu akım, işçiler arasında yaygınlık kazanmaya başladı. Sonuçta proleterya diktatörlüğü olacaktı. Marks bu görüşlerini ünlü Komünist Manifesto ile ilan etti.

Marks'ın özel yaşantısı, hayatın geçerli kılınmasını sağlayan komünizmden başka bir sisteme götürmeyecek olan etkenlerle açıklığa kavuşturulabilir.

Birinci etken 1836'daki özel hayatının bir parçası olan aristokrat aileden gelme bir kız ile gizlice nişanlanması ve bunun ortaya çıkmasıyla başarısızlığa uğraması. Bu, onun hayatındaki aristokrat burjuva toplumuna karşı ilk tepkidir.

1835'te Marks (şairler kulübünde) bir burjuva üyesi ile kılıçlı çatışmaya girdi ve alnından yaralandı. Görünen o ki bu burjuva mensubu onda sadece alın yarası izi bırakmakla kalmamış, aksine bu olay Marks'ın aklının derinliklerinde yer edinmişti.

Daha sonra gelişen olaylar Marks'ın ailesinin ona karşı elini sıkı tutması, onun zenginlere karşı daha da sert mizaçlı olmasına yol açmıştır.

Şunları da eklemek yerinde olur. Kuşkusuz komünizm uluslararası kapitalist emperyalizme karşı bir başkaldırı eylemidir.

Ayrıca komünizm, kiliselere karşı bir eylemdi. Kilisenin yüzlerce yıl süren baskısına karşı toplumda ve aydınlarda meydana gelen patlamanın

bir ifadesi oldu. Marks, dinlerle ve dini düşüncesi ile tamamen ateist bir kafaya sahiptir.

İşte böylelikle Marks'ın yaşamında özel etkenler yerini korudu.

Marksizm Teorisi

Marks, teorisini iki ana temel prensip üzerine oturtmuştur. Materyalist mantık ve diyalektik yani maddeci tarih yorumu. Dolayısıyla Marksizm maddeyi her şeyden önce görür. Buna göre insanlık sadece bu maddenin etkisiyle çeşitli aşamalarda seyrini sürdürmektedir.

Materyalist düşünce, hayatın tümünün madde olduğunu ifade eder. Buna göre hangi madde hareket halinde ise süreklidir ve sürekliliği devam eder. Bu ise dinlerin temeli olan gaybi etkenleri tümden inkara götürür. Ayrıca bu düşünce, maddenin hayatı yönlendirici biricik özne olduğunu kabul eder.

Bu tahripler devri tamamen batıldır. Çünkü madde zatı itibariyle dönüştürülemez. Mutlaka başka bir dış etkene ihtiyaç vardır. Nasıl ki dağlar ve çöller başka bir oluşuma dönüşemezse, çeşitli madenler, mekanik maddeler genel itibariyle etken değildir. Çünkü o nesnedir özne değil.

Ayrıca insan ve madde yaratılmış sınırlı iki güç gibidir. Noksanlıklarına işaret, onların duyduğu ihtiyaçtır. İkisi de somut olarak varlıklarını ve acziyetini, sınırlılıklarını tekit eder.

Madde ve insan mahluktur. Ayrıca ikisi de noksan ve acizdirler. İkisi de bir yaratıcıya yani kendinden önce var olan ve hiçbir şeye muhtaç olamayana muhtaçtırlar. Bu yaratıcı, nesneler ve işleriyle varlığını ispatlamıştır. O yaratıcı da Allah'tır.

Komünizm, Siyonizm Gibi Dinsizliğin İdeolojisidir

Kuşkusuz komünizm kainat, insan, hayat, bunun da ötesinde Allah'ı ve diğer (gözle görülmeyen) ruh, cennet-cehennem, hesap-ceza, meleklerin varlığını inkara yeltenir.

Materyalist Tarih

Marksizmin üzerine dayandığı esaslardan biri de materyalist tarih olgusudur. Bu teori; insanlığın tarihinin yalnızca işçi grupları ve beşeri olaylardan öte maddi bir dayanak üzerine temellendiğini savunur.

Bu bağlamda Marks der ki: "Alemi yönlendiren düşünce ve fikirler

değildir. Bilakis bu dini düşüncelere, zati itibariyle iktisadi şartlar bağımlıdır." Bunun anlamı, sonuçta materyalist bir tarih yorumu ile ilintilidir. Kuşkusuz ekonominin, insanın maddeyi elde etmek ve onu kullanmada çaba göstermesinde büyük payı vardır.

Komünizmin bugün ortaya koyduğu ölçütler felsefi olmakla birlikte zamanın sultanlarının ve hükümranlarının ve kiliselerin itimat ettiği değerlerdir.

İslam'ın değer yargısı ise hiçbir zaman ruh madde ve ceset üzerine kurulmamıştır. Onun düşüncesi gerçek muhakeme gücüne dayanır. Onda ne ifrat ne de tefrit söz konusudur. Mutedil bir yargıya sahiptir. Yine İslam, ilme marifete ve davete aynı ölçülerde önem vermiştir. Bu da Hristiyanlığın muhtevası ile İslam'ın muhtevasının farklı olduğunu bizlere kanıtlamaktadır.

Komünizm ve Siyonizmin Yakınlığı

Siyonizm ve Komünizmin hedef, özellik ve tabiatlarını incelediğinizde bu ikisi arasındaki var olan kesin ilişkiyi görürüz. Hedef ve özelliklerine varıncaya kadar her hususta bu iki hareket arasında benzerliğin olması şaşırtıcı değil midir?

Dinsizliği Yaygınlaştırma

Yahudi bilginleri çeşitli siyasi ve fikri görüşler çerçevesinde oluşturdukları gündemlerle dinleri yok etmek için uğraşıyorlar. Komünizm ve mason locaları, kişilerden inanç unsurunu söküp almak, dinleri yok edip ortak bir dinsizlik hareketi oluşturmak için birbirleriyle yardımlaşıyorlar. Siyonizm 14. Protokolde şöyle denilmektedir. "Bundan dolayı tüm inanç ve akideleri yok etmemiz gereklidir. Bu geçici olarak dinsizliğin bir meyvesi olarak görülür ise de komünizm dışındadır."

Şiddete Yönelme

Komünizm ve Siyonizm her ikisi de kendi otoritelerini sağlamlaştırabilmek için vahşice şiddet eylemlerine başvururlar.

Stalin diyor ki: "Sizler zelzele, fırtına ve bunun gibi milyonlarca kişinin ölmesine neden olan tabii afetlerden kaçamayabilirsiniz ve bunu alın yazısı olarak kabul edersiniz. O halde sizler ilerki hayatınızda iyilikler sunacak komünizm otoritesinin ayakta kalabilmesi için gerekli temizlik hareketini nasıl kabul etmezsiniz?"

Öte yandan Siyonizm protokolünün birinci maddesinde şu yer alır: "Parolamız tüm şiddet eylemleri ve hile yolları olmalıdır. Egemen güç, siyasete yardımı dokunan güçtür. Özellikle de bu güç, deneyimli devlet adamlarını barındırıyorsa daha da önemlidir ve şiddet bu bağlamda temel baz olarak alınmalıdır."

Hile Yoluna Başvurma

Komünizm hedefine ulaşması için hile, üç kağıtçılık, aldatma ve her türlü çirkin yollara tevessül etmeyi gerekli görür. Lenin diyor ki: "Komünizm bağlıları her türlü hile yollarını ve aldatmacaları bilmeleri gerekir. Komünizmin tahakkuku için her türlü vesileyi vasıta kılmak şarttır. Komünizmin çok temiz bir ideale sahip olduğu bilinmelidir. Ancak bu temiz gayeye ulaşabilmek için çirkin yollara başvurmak gerekebilir. Bunun için komünizm de hedefine varmak için her türlü ahlak dışı yollara başvuracaktır."

Siyonizm protokollerinin birincisinde sözü edildiği üzere Siyonizmde aynı işlemleri gerekli görmektedir. "Bağlılarımız hileci, zeki hükümetlere karşı uyanık olmalılar. Hayırlı bir hedefe ulaşmada bu tür kötülükler biricik amaç olabilir. Dolayısıyla kişiler rüşvet, hıyanet, hile gibi çalışmalardan kaçınmamalıdır."

İki Hareket Arasındaki Benzerlik

Marksizm ve uluslararası Siyonizm arasındaki akidevi benzerlik, onları İsrail'le dayanışmaya iter.

Haziran 1964'te Paris'teki Sovyet ateşesi Maarif gazetesi muhabirine aşağıdaki açıklamalarda bulunmuştur. "Filistinlilerin en kötü durumlarında dahi İsraillileri silah ve kalifiye eleman açısından yalnız bırakmadık. Arap ülkelerine sağladığımız silah yardımlarını sırf bu ülkelerdeki gerici hareketlerin durdurulması maksadıyla gerçekleştirdik. Bu silahları düşman gördükleri İsrail'e karşı kullanmalarına asla izin vermeyiz. Çünkü biz İsrail'in emniyette olmasını istemekle kalmayıp onun emniyetini sağlamaya çalışıyoruz. Bizim için İsrail'in ne kadar önem arzettiğini bilmeyecek kadar bizi cahil mi sanıyorsunuz? İsrail'in yapmaya çalıştığı da bir bakıma sosyalizmdir. İsrail'in bu konudaki tecrübesini görmezlikten gelebilir miyiz? Biz Ortadoğu gibi stratejik bir bölgede İsrail varlığının önemini ihmal edebilir miyiz? Bize güvenin, itimat edin. Kuşkusuz Sovyetler Birliği İsrail'i desteklemeye devam edecektir. Biz Arap sosyalizmini de İsrail'in çıkarları için kontrol altında tutmaya çalışıyoruz."

50. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. Meryem ve Oğlu Hz. İsa (as)

İmran'ın hanımı hamile kalınca yüzünü gökyüzüne çevirerek şöyle dua etti:

"Ey Rabbim, karnımdakini Sana adadım. Beytul Makdis mabedinde onu Sen'in hizmetine vereceğim. Gece ve gündüz Sana ibadet edecek. İbadeti hiç bir an terketmeyecek.

Aylar geçti. İmran'ın karısı doğum yaptı. Bir kızı doğmuştu. Tekrar yüzünü gökyüzüne çevirerek:

"Ey Rabbim. Benim bir kızım oldu. Adını Meryem koydum." dedi.

Allah onun doğurduğunu ondan daha iyi biliyordu. İmran'ın karısı, kızını şefkatle bastırarak dua etti:

"Rabbim, onu şeytan ve şeytanın evlatlarından koru."

Meryem biraz büyüyünce annesi onu alarak Beytul Makdis Mabedi'ne götürdü. Mabed'de yaşayarak ibadetle hayatlarını geçiren insanlara teslim edecekti onu. Meryem, Mabed'in hizmetini görecekti. Çünkü annesi Allah'a dua etmiş, eğer bir çocuk verirse mabede adayacağına söz vermişti. Allah da ona Meryem'i vermişti. Adağını yerine getirmesi gerekiyordu.

Mabedin imamı, İmran'ın babasıydı. Zekeriya peygamber ise kız kardeşinin kocasıydı. Bu nedenle annesi Meryem'i mabede, Allah'a ibadet edenlerle beraber yaşaması için getirmişti.

Meryem, Hz. Zekeriya'nın gözetiminde büyüdü. Mabedin mihrabında kendisinin özel bir yeri vardı. Zekeriya (as) dışında hiçbir kimse oraya giremezdi. Meryem, gece gündüz Allah'a ibadet ediyordu.

Mabedde herkes Meryem'in takvasını ve ihlasını konuşuyordu. İçle-

rinde zamanını en fazla ibadetle değerlendiren o idi. Bazen melekler ibadet ettiği yerde onu ziyaret ediyorlar, ona benzeri görülmemiş meyveler getiriyorlardı.

Melekler bir defasında Meryem'e gelerek şöyle dediler: "Ey Meryem, Allah kadınlar arasından seni seçti. Büyük bir çocuk doğuracaksın. Bu çocuk şerefli bir peygamber olacak. Kundakta iken insanlarla konuşacak. Onları, bir olan Allah'a ibadet etmeye, O'na şirk koşmamaya çağıracak; Meryem, Allah'a olan ibadetini, rükularını ve secdelerini çoğalt ki bu büyük nimeti hak edesin."

Meryem, gözleri semada şöyle dua etti: "Ey Rabbim, evli olmadığım halde nasıl benim bir çocuğum olabilir?"

Melekler: "Allah'ın her şeye gücü yeter. Bir şeyin olmasını dilediğinde ona "ol" der, o da oluverir."

Meryem artık gecesini ve gündüzünü ibadetle geçiriyordu. Çok zorunlu bir ihtiyacı olmasa mabedden dışarı çıkmıyordu.

Meryem bir gün zorunlu bir ihtiyacını gidermek için odasından dışarı çıktı. Mabedin doğusuna doğru yalnız başına yürüyordu. Birden karşısına bir adam çıkıverdi. Meryem korkarak: "Aman Allah'ım! Kesinlikle bana yaklaşma! Sen kimsin?" dedi.

Adam: "Ben Rabbi'nin elçisiyim. İnsan değilim. Ben meleğim. Allah (cc) sana akıllı bir evlat bağışlayacağını haber vermem için beni gönderdi."

Meryem: "Kocam olmadığı, şerefli ve temiz bir kadın olduğum halde nasıl benim çocuğum olabilir?" dedi.

Melek: "Allah sana evlenmeksizin bir çocuk vermeyi vadetti. O'nun her şeye gücü yeter. Dilediğini yapabilir. Allah (cc) kudretini ve yüceliğini göstermek için insanlara onu bir delil olarak gösterecek. Anası ve babası yok iken alemi o yarattı.

Senin çocuğunu da babasız olarak o yaratacak."

Meryem insanlardan kaçmaya başlamıştı. Doğum sancıları başladığında bir ağacın kovuğuna sığındı. Sırtını ağacın kovuğuna yasladı. Kucağında bir çocukla döndüğünde insanların kendisine ne diyeceğini düşünüyordu. Herkes onu iyi ve ibadetine düşkün bir kadın olarak biliyordu.

Kendi kendine konuştu: "Ne oldu bana, keşke daha önce ölseydim de bu kötü duruma düşmeseydim. O anda altından yeni doğan çocuğun konuştuğunu duydu ve kendine doğru bağırdığını fark etti: "Üzülme!"

Şaşkına dönen Meryem, sağına soluna baktı. Çevresinde hiçbir kimse yoktu. Doğan çocuğun konuştuğunu anladı. Çocuk konuşmaya devam ediyordu: "Hurma dallarını salla. Hurmalar dökülecektir. Dilediğin kadar ye ve iç. Gözün aydın olsun. İnsanlardan birini gördüğünde onlara beni işaret ederek: "Bugün konuşmamak üzere Allah'a yeminim var," dersin."

Meryem ayağa kalkarak çocuğunu kucağına aldı. Yürüyerek insanların olduğu yere geldi. Onu kucağında İsa ile görünce kızıp üzülerek şöyle dediler: "Bu çirkin işi nasıl yaptın? Biz, senin böyle bir iş yapabileceğini zannetmiyorduk. Senin baban iyi bir insandı. Annen de kötü bir kadın değildi. Sen de Allah'a ibadet eden bir kızdın. Herhalde neler olduğunu bize açıklarsın?"

Meryem ağzını açıp tek kelime bile söylemeden çocuğu işaret etti. "Bizimle alay mı ediyorsun Meryem? Dalga mı geçiyorsun?" dediler.

İnsanlar kızgınlıkla birbirine baktı. Birden çocuk konuşmaya başladı: "Ben Allah'ın kuluyum. Bana kitap verdi. Peygamber ve mübarek bir insan olarak yarattı. Hayatım boyunca namazımı kılmamı, zekatımı vermemi ve anneme hürmet etmemi emretti. Zorba ve eşkiya bir insan olmamamı emretti. Doğduğum gün, öleceğim gün ve tekrar dirileceğim gün Allah'ın selamı benimledir."

DERSLER VE İBRETLER

1. Yapılan her dua kabul edilir. Fakat aynısıyla kabul edilmeyebilir. Allah hüküm ve hikmet sahibidir. Ne yaparsa yerli yerinde yapar. Allah belki onunla daha hayırlısını kılacaktır.

2. Meryem'in babası erkek istiyordu ama kız oldu, fakat bilmiyordu ki, Meryem dünyaya bir peygamber getirecek.

Kim Allah'a takva derecesinde kulluk ederse Allah ona maddi ve manevi rızıklar verir, insanların kalplerini de o kimseye çevirir.

3. Allah'ın her şeye gücü yeter. Kimini Adem (as) gibi anasız babasız yaratır, kimini de İsa (as) gibi babası olmadan yaratır.

Allah her şeye kadirdir. Bir et parçası olan diline konuşmayı veren, kemikten sinirden ve etten olan ayaklarına yürüme gücünü ihsan eden Allah'tır. İsterse bu güce beşikte iken kavuşturur, İsa (as) gibi. Hem kendisinin peygamber olduğuna hem de annesinin zinakar olmayıp saliha olduğuna delil olsun diye beşikte iken konuşturulur. Kul sıkıştığında Allah (cc) olmazları oldurur ve kulunun sıkıntısını giderir. Yeter ki, kul Allah ile beraberliğini bütün benliğiyle devam ettirsin.

51. DERS

TEFSİR

Ashab-ı Kehf /Mağara Arkadaşları

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىٓ اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًاؕ ① قَيِّمًا
لِيُنْذِرَ بَاْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ اَنَّ
لَهُمْ اَجْرًا حَسَنًاۙ ② مَاكِثِينَ فِيهِ اَبَدًاۙ ③ وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًاۗ ④
مَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِاٰبَآئِهِمْؕ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ
اَفْوَاهِهِمْؕ اِنْ يَقُولُونَ اِلَّا كَذِبًا ⑤ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ
عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٰذَا الْحَدِيثِ اَسَفًا ⑥ اِنَّا
جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا
⑦ وَاِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًاؕ ⑧ اَمْ حَسِبْتَ
اَنَّ اَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ اٰيَاتِنَا عَجَبًا ⑨
اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَآ اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا ⑩ فَضَرَبْنَا عَلٰٓى

اٰذَانِهِمْ فِى الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ
اَىُّ الْحِزْبَيْنِ اَحْصٰى لِمَا لَبِثُوٓا اَمَدًا ﴿١٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ
نَبَاَهُمْ بِالْحَقِّ اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى
﴿١٣﴾ وَرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهٖٓ اِلٰهًا لَقَدْ قُلْنَآ اِذًا شَطَطًا ﴿١٤﴾
هٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اٰلِهَةً لَوْلَا يَاْتُونَ عَلَيْهِمْ
بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾
وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ فَاْوٗٓا اِلَى الْكَهْفِ
يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهٖ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ
مِرْفَقًا ﴿١٦﴾

Bismillahirrahmanirrahim.

1- Kuluna Kitab'ı indiren ve o Kitab'a hiçbir eğrilik koymayan Allah'a hamd olsun.

2- Onu, katından gelecek bir azap hususunda (insanları) uyarmak ve salih ameller yapan müminleri de; kendileri için güzel bir mükâfat ile (cennet) müjdelemek için dosdoğru bir kitap olarak indirdi.

3- (O müminler) orada (cennette) ebedi kalıcıdırlar.

Yüce Allah'ın son ilahi kitap olarak bütün insanlığa kurtuluş reçetesi olarak gönderdiği Kur'an-ı Kerim her yönüyle mucize bir kitaptır. Hem de onun içinde hiçbir eğrilik yok, dolambaçlı değil, çarpık değil, yalanı, yanlışı yok. Dosdoğru bir hakim olmak üzere indirdi. Kendi katından pek şiddetli bir azap olan ahiret azabı ile (kâfirleri) uyarsın ve iyi işler yapan müminlere şunu müjdelesin; onlara kesinlikle öyle güzel bir mükâfat vardır ki, orada (cennette) devamlı kalacaklardır.

4- Bir de "Allah çocuk edindi" diyenleri uyarmak için.

Hem şu kimseler içindir ki onlar, "Allah çocuk edindi" dediler. Bun-

lar, meleklere "Allah'ın kızlarıdır" diyen Arap müşrikleri, Uzeyr'e "Allah'ın oğlu" diyen Yahudiler, Mesîh'e (Hz. İsa'ya) "Allah'ın oğlu" diyen Hıristiyanlardır. Öyle olmakla beraber bu hususta Hıristiyanlar hepsinden fazla ısrar ediyorlar. Çünkü bunu dinlerinin birinci esası saymışlardır.

5- Bu konuda ne kendilerinin ve ne de atalarının hiç bir bilgisi yoktur. Ağızlarından çıkan söz ne büyük! Fakat onlar yalandan başka bir söz söylemezler.

Yani bunu söyleyenler, bildiklerinden değil, bilmediklerinden, babalarını, yani atalarını veya kendilerine baba dedikleri papalarını taklit ederek söylerler. Hâlbuki babalarının sözleri de bilgiden değildir.

Çünkü ilim bunu kabul etmez. O adi söz, yalnız ağızlarından çıkan bir kelime olması açısından büyüdü. Allah'a karşı büyük bir cüret, büyük bir günah olan koca bir laf oldu.

6- Demek ki; eğer onlar bu söze (Kur'an'a) inanmazlarsa sen, onların arkasından üzüntüden kendini mahvedeceksin! (öyle mi?)

Eğer onlar, bu kitaba inanmazlarsa sen arkalarından üzüntü ile neredeyse kendini öldürüp yok edeceksin. Yani ey bu kitabı kendisine indirdiğim kulum ve Resulüm Muhammed, bu kitaba inanmayanlar helak olacaklar. Fakat sen o büyük söyleyen yalancıların iman etmediklerine öyle üzülüyorsun ki, iman etmezler de helak olurlarsa arkalarından edeceğin üzüntü ve esefle neredeyse kendini tüketecek dereceyi bulacaksın. O halde sen onlar için üzülme, kederlenme ve sana bu kitabı indiren Allah'a hamdederek vazifeni yerine getir.

7- Biz, insanların hangisinin daha güzel amel yapacağını denemek için yeryüzündeki varlıkları süsledik (çekici kıldık).

Çünkü biz yeryüzündeki şeyleri ona, yani yeryüzüne bir süs kıldık. Mümin ve mümin olmayan insanların hangisi, Allah'a daha itaatkâr ve daha güzel amel işliyor diye imtihan edelim. Yani tecrübe eder gibi gerçekten meydana çıkaralım da ona göre güzel iş yapanlara, iyilik yapanlara güzel mükâfat; kötülere de şiddetli azap verelim.

8- Bununla beraber şu da muhakkak ki; Biz onun üzerinde ne varsa hepsini kuru bir toprak yapmaktayız.

Bununla beraber şu da bir gerçektir ki, biz o yeryüzündekileri kuru bir toprağa çevirmekteyiz. Bu gün gözleri kamaştıran o süsler ve zinetler, yarın bakarsın dünden yokmuş gibi harap ve toprak olup gidecekler. Onun için güzel amel, o geçici süslere kapılmak değil, onun sonsuza dek

kalıcı olan yaratıcısına hizmet etmektir. Şu halde o yok olacak süs ve zinetlere esef ile üzülmemeli, vakit geçirmemeli de bu imtihan meydanında en güzel amel için çalışmalıdır.

9- Yoksa sen, bizim mucizelerimiz içinden sadece ashab-ı kehf ve rakim arkadaşlarını mı hayret edilecek mucize zannettin? (daha niceleri var).

"Kehf" dağda bulunan mağara demektir. Özellikle geniş olanına denir. Küçüğüne "gâr" denilir. Türkçesi "in"dir. "Rakîm", bizim kitabe dediğimiz yazılı taş veya maden veya diğer şeylerden levha demektir. Yani Ashab-ı Kehf ve Rakîm, hayret verici ve şaşılacak bir mucize mi oldular sandın? Hayır, bunda şaşılacak bir şey yoktur.

En güzel amelleri, en şaşmaya değer alâmetleri sonu toprak olan dünya zinetine, dünya hayatına aldanmayan, denenmiş kimseler içinden ortaya çıkarmak, Allah'ın âdetidir. Allah ona benzemeyen daha neler yapmış ve yapacaktır. Bunun için başkaları hayret etseler de daha büyük mucizelere mazhar olan ve daha güzel ameller kendisinden istenen sen, o zanda bulunmayarak şunu hatırda tut:

10- O gençler mağaraya sığındıkları zaman, "Ey bizim Rabbimiz! Tarafından bize bir rahmet ver, bizim bu işimizde bize kurtuluş nasip et" dediler.

11- Bunun üzerine biz de mağarada uzun yıllar kalacakları şekilde onların kulakları üzerine vurup uyuttuk.

12- Sonra da, mağarada ne kadar kaldıklarını ve kimin daha iyi hesap ettiğini bilelim diye onları tekrar dirilttik.

Derken kulaklarına perde vurduk, yani yatırdık, uyuttuk, bilelim ki iki gruptan hangisi, bekledikleri süreyi daha iyi hesapladı. Burada "bilelim" demek, fiilen ortaya koyalım ve gerçekleştirelim de kendileri bile anlasın ve iki gruptan birisi Allah'ın birliğine inanan, mümin Ashab-ı Kehf, birisi de hasımları olan müşriklerdir. Âyette görüleceği üzere Ashab-ı Kehf uyandıkları zaman işlerinde başarılı olduklarını, gayelerinde isabet ettiklerini gördüler ve Allah'ın rahmetine kavuştular.

Bu özetlemeden sonra bunların dinleri, işleri ne idi? Mağaraya niçin çekildiler ve orada nasıl kaldılar, sonra da nasıl uyandırıldılar? Ayrıntısına gelince:

13- Biz sana onların kıssasını olduğu gibi dosdoğru anlatacağız. Şöyle ki: Gerçekten onlar bir takım gençlerdi.

"Fityе", genç delikanlı, yiğit demek olan "fetâ" nın ondan az sayıya

delalet eden çoğuludur. Demek ki, kıssanın ibret teşkil eden hakikatinde bunların isimleri ve sayıları ve memleketlerinin bellenmesi lâzım değildir. Hüviyetleri olmak üzere ehemmiyete değer olan birinci nokta şu vasıflarıdır: Bir kaç genç yiğitten oluşan az bir topluluk Rabblerine iman ettiler ve biz de kendilerine hidayetlerini artırdık. Onların kalplerini metin kıldık.

14- Biz onların kalplerini (sabır ve dayanıklılıkla) birbirine bağlayarak sağlamlaştırmıştık. Kıyama kalktıkları zaman kralın önünde dediler ki; "Bizim Rabbimiz; göklerin ve yerin Rabbidir, O'ndan başka bir ilaha asla ibadet etmeyiz. Şayet böyle bir şey yaparsak işte o zaman bâtıl, yalan ve boş bir söz söylemiş oluruz.

O yiğitler ayağa kalkarak dediler ki bizim Rabbimiz, bütün göklerin ve yerin Rabbidir. Biz O'ndan başkasına hiçbir zaman ilah demeyiz. Doğrusu o vakit akıldan uzak, haddinden fazla bir yalan söylemiş oluruz. Çünkü O'ndan başka ilâh imkânsızdır, yalandır. İşte bu yiğitlerin işlerinin aslı şu idi: Müşriklere karşı ayaklanma ile tevhidi ilân.

Bu ayaklanmanın meydana gelme şekli hakkında değişik rivayetler vardır. Muhammed b. İshak'ın nakline göre şöyle zikredilmiştir: İncil ehlinin işi altüst oldu, içlerinde suçlar büyüdü, krallar azgınlık etti. Bu krallar putlara tapıyor, putlar için kurbanlar kesiyorlardı. Bu konuda pek ileri gidenlerden biri de Rum krallarından Dekyanus idi. Rum ülkesini dolaşıp putperestliği kabul etmeyen Hıristiyanları öldürüyordu. Nihayet Ashab-ı Kehf'in şehri olan "Dekinos"a indi. İner inmez iman ehlinin takip edilmesini ve yakalanmasını emretti. İman edenler, şuraya buraya kaçıp gizlenmişlerdi. Şehrin kâfirlerinden tayin ettiği zabıtaları, iman edenleri takip ediyor, gizlendikleri yerlerden çıkarıp Dekyanus'a getiriyorlardı. O da putlara kurban kesilen mezbahalara sevk edip putperestlikle öldürülme arasında seçim yapmalarını istiyordu. Alçak dünya hayatına rağbet edip bu ölümden korkanlar, onun dediğini yapıyorlar. Ebedî hayatı tercih edenleri de öldürüp, parçalayıp şehrin surlarına ve kapılarına asıyordu.

Bunu gören o birkaç genç, Rum soylularından ve bir görüşe göre kralın ileri gelenlerinden hür gençlerdi. Çok etkilendiler. Bu fitnenin def edilmesi için Allah Teâlâ'ya gözyaşları ile boyun eğerek namaz kılıp dua ediyorlardı.

Zorba kralın yardımcıları bu gençleri ihbar ettiler, bundan dolayı onları, evlerinde bastırıp huzuruna getirtti ve bazı şeyleri söyledikten sonra bunları ya putlara ibadet veya ölüm arasında seçim yapmalarını teklif etti. O vakit o yiğitler de dediler ki: "Bizim bir ilâhımız vardır ki, ululuk ve

yüceliği, gökleri ve yeri doldurmuştur. Biz O'ndan başka birine ilâh demeyiz, asla putlara tapmayız. Senin teklifini kabul etme ihtimalimiz sonsuza dek yoktur, hükmün ne ise yap!" Bundan dolayı üzerlerindeki kıymetli elbiselerin soyulmasını emredip onları yanından çıkardı ve kendisi önemli bir iş için Ninova şehrine gitti. Geri dönünceye kadar onlara düşünme için mühlet verdi, Onlara uyarlarsa uyarlar, yoksa diğer Müslümanlara yaptığını yapacaktı. Bunun üzerine yiğitler dinlerini korumak için karar verip şehrin yakınındaki "Benclüs" dağında sarp bir mağaraya gizlenmeye karar verdiler. Her biri babasının evinden bir şey aldı, bir kısmını sadaka verdiler, kalan kısmını nafaka edindiler ve gidip mağaraya sığındılar. Gece gündüz namaz kılıyorlar, Allah Teâlâ'ya inleyiş ve feryad ile yalvarıyorlardı. Nafaka işini Yemliha'ya bıraktılar. O sabahleyin bir miskin kıyafetine girerek şehre giriyor, lazım olanı alıyor, biraz da havadis araştırıp arkadaşlarına dönüyordu.

Zorba kral, şehre dönünceye kadar bu şekilde durdular. Kral gelir gelmez bu gençleri aradı ve babalarını yanına getirtti. Babaları onların kendilerine isyan ve mallarını yağma etmekle çarşılarda israf edip dağa kaçtıklarını söyleyerek özür dilediler. Yemliha bu kötülüğü görünce, pek az miktarda azık alıp ağlayarak vardı ve arkadaşlarına dehşeti anlattı. Onlar, ağlaşarak secdelere kapanıp Allah'a yalvardılar. Sonra başlarını kaldırıp oturdular, yapacakları iş hakkında konuşuyorlardı. Derken Allah Teâlâ, bunlara bir uyku verdi, yattılar, nafakaları başuçlarında uyudular. Beride Dekyanus hiddetinden ne yapacağını düşünüyordu. Onları uyutan Allah Teâlâ bunun gönlüne de mağaranın kapısını kapatmayı getirdi. Bunun üzerine Dekyanos mağaranın kapısının ördürülmesini emretti. "Açlıktan, susuzluktan ölsünler, mağaraları kabirleri olsun" dedi, öyle yaptılar. Dekyanos'un evinde imanını gizleyen iki mümin vardı. Birinin adı "Pendros", diğerinin ki "Runas" idi. Bunlar, Ashab-ı Kehf'in isimlerini ve nesepİerini ve kıssalarını iki kurşun levhaya yazıp bir bakır tabuta koyarak yapılan duvarın içine koymayı kararlaştırdılar ve yaptılar.

Özetle bu yiğitler Allah'dan başka ilâh tanımaz, gerçekten mümin idiler. İşleri de Allah'ın hidayet ve korumasıyla dinlerini korumak için zorba müşriklerin zor ve baskısına karşı ayaklanma olmuştu. Şirke sapan ve İsa'ya ilâh diyen, dünya süsüne ve hayatına rağbet eden Hıristiyanlara benzemiyorlardı. Kalktılar, bağlılık ve kalp sağlamlığı ile tevhidi ilân ederek dediler ve kendileri ile beraber böyle demeyip şirke sapan milletlerini küçümsemek ve çirkin görmek için de şöyle söylediler:

15- ***"Şu bizim ulusumuz olacaklar, tuttular O'ndan başka ilâhlar***

edindiler. Onların ilâh olduğuna apaçık bir delil getirselerdi ya! Artık bir yalanı Allah'a iftira edenden daha zalim kim olabilir?"

Bak hele şunlar, şu bizim kavim Allah'tan başka ilâhlar edindiler. Her ne şekilde olursa olsun putlara boyun eğenler ve genel olarak müşrikler bu ifadeye girdikleri gibi, Mesih (İsa) ilâhdır diyenler de bu ifadeye dahildirler. Hâlbuki Allah Teâlâ'nın ulûhiyyetine ve Rab oluşunun yüceliğine delalet eden gökler ve yer gibi şahitler, açık deliller var. Fakat O'ndan başkasının ilâh olduğuna dair öyle bir şahit, açık bir delil getirseler ya bakalım? Hiç mümkün müdür? Delilsiz dava kabul edilir mi? Veya şunun bunun keyfi, zorbalık etmesi, musallat olması delil tutulur mu?

16- İçlerinden birisi dedi ki; "Mademki siz onları ve Allah'tan başka taptıklarını terk ettiniz, o halde mağaraya sığının da Rabbiniz size kendi rahmetinden bir genişlik versin ve sizin için tarafından bir destek hazırlasın.

O yiğitler, kavimlerinden de böyle nefret ettikten sonra çekilip kendi kendilerine dediler ki: mademki siz onlardan ve taptıkları putlardan ayrıldınız. O halde mağaraya sığının ki, sizin için Rabbiniz rahmetinden yaysın, yayıp döşesin. Çünkü iman nurunun sonunda Rahmân olan Allah'ın rahmetine kavuşturacağı şüphesizdir. Ve size işinizde bir kolaylık hazırlasın. Kolaylıklar yaratsın da ayaklandığınız maksadınızda başarılı kılsın. İşte bunun üzerine, yukarıdaki özetlemede anlatıldığı üzere mağaraya çekilip *"Ey Rabbimiz! Bizlere tarafından bir rahmet ihsan et ve bize işimizden bir başarı hazırla!"* (17/10) dediler ve Allah tarafından kulaklarının üzerine vurulup (işitilmelerine engel olduk), yani o zalimler tarafından kaygı verici bir şeyin işitilmemesi için yatırılıp mağaranın kapısına bir bina kurdurulup senelerce uyutuldular.

51. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Faizin haram oluşu

"Faiz yiyenler (kabirlerinden) tıpkı şeytan çarpmış kimseler gibi kalkarlar. Onların bu hâli "Alış veriş de faiz gibidir." demelerindendir. Oysa Allah alışverişi helal, faizi haram kılmıştır. Bundan sonra kime Rabbinden bir öğüt gelir de faizden vazgeçerse geçmişte olan kendisinindir ve işi Allah'a kalmıştır. Kim de tekrar faize dönerse işte onlar ateşliktir. Orada devamlı kalacaklardır. Allah faizi mahveder, sadakaları çoğaltır. Allah kâfirlerin, günahkârların hiçbirisini sevmez. İman edip salih amel işleyenler, namaz kılanlar ve zekat verenler için Rableri katında mükâfatları vardır. Onlara korku yoktur, mahzun da olmayacaklardır.

"Ey iman edenler, Allah'tan korkun. Gerçekten inanıyorsanız faiz olarak artan miktarı almayın." (Bakara: 275-278)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Haksız bir kazanç olan faiz toplumları perişan eder, kişileri perişan eder, aileleri dağıtır, alınterlerini çalıp götürür. İnsanlar rızıklarını temin için çalışır, didinir, elde ettiklerini faizcilere kaptırır. Faiz yiyenler, insanların sırtından geçinen, oturdukları yerden kazananlardır. Yaptıkları, insanların alınterlerini çalmaktır. Onlar para satarlar ve her zaman kazanırlar. Gerçekte kazandıkları kazanç değil, kor ateştir. Bu yüzden onlar kabirlerinden şeytan çarpmış gibi çıkacaklardır. Şeytan çarpmasının hali, korkunç biçimde uykudan uyanmak demektir. Uyumakta oldukları kabirlerinden kalktıklarında çarpılmış gibi doğrulurlar. Şaşkın ve perişandırlar.

2. Alış-veriş helal, faiz haramdır. Alınteri ile kazanmak helal, insanları sömürmek haramdır. Fazicilik yapıp da bundan vaz geçenlerin durumları Allah'a aittir. Devam eden ise ateşliklerden olur. Yani onlar cehennemi hak etmiş olur. Ve orada sonsuza kadar kalacaklardır.

3. Tarih boyunca faiz yasaklanmıştır. Ve kıyamete kadar da haram olarak kalmaya devam edecektir. Hiç bir dönem ve hiç bir şart onu meşru hale getiremeyecektir. Hem lanetlidir, hem de şerefsizce kazanç elde etmektir. İnsanların helal rızıklarını çalmaktır. Faiz, tarih boyunca Müslümanlar tarafından kerih görülmüştür. Hiç bir dönemde ona bakış açısı değişmemiştir. Günümüzde ise Allah tarafından kesin dille haram olduğu açıklanmasına rağmen onunla savaşma sona ermiş gibidir. Müslümanların büyük kısmı onu alıp vermektedir. Vade farkı adı altında faizcilik iliklere kadar işlemiştir. Alınan ekmekten tuza kadar her üründe faiz payı vardır. Dünyada kurulu olan Şeytan düzeni, insanları bu kirli çarkın içine çekmiştir. Bu Şeytan sisteminin tek panzehiri vardır, o da İslam'dır. Bu kirli çarkı ancak İslam'daki karzı hasen müesssesi ortadan kaldırabilecektir.

« لَعَنَ رسُولُ اللّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلّم آكِلَ الرِّبَا وموكِلَهُ»

İbni Mes'ûd (ra)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav) faiz yiyene de yedirene de lanet etti." *(1)*

Tırmizî ve başkaları şu ilaveyi de rivayet etmişlerdir:

"Şahit olanlara da, yazana da."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Faiz yiyen de yediren de lanetlenmiştir. İşlerini faiz esaslarına gore yürütenler lanetlenmiştir. Faiz müesseselerine destek verenler lanetlenmiştir. Bu çarka rıza gösterenler lanetlenmiştir. Bu çarkın son bulmasını istemeyenler lanetlenmiştir.

2. Bütün bereketsizliklerin kaynağı faizdir. Bütün huzursuzlukların kaynağı faizdir. İflasların kaynağı faizdir. İntiharların kaynağı faizdir. Fakirliğin kaynağı faizdir. İnsanlık bu baş belasından kurtulmadığı müddetçe huzur yüzü görmeyecektir. Faizci kapitalist ve liberal sistemler çökmedikçe insanlık huzura ermeyecektir. Bu şeytan düzeninin patronları siyonistlerdir. Faizcilik siyonist sistemin en büyük sömürü kaynağıdır. İnsanlığı bununla sömürmekte ve fakirleştirmektedirler. Fakirleşen toplumlar, karınları, doyurma telaşına girdiklerinden sistemlerini gerektiği gibi sorgulayamamakta, sömürücülerin işlerini daha kolaylaştırmaktadırlar.

1) Müslim

51. DERS

DAVET FIKHI

Çağdaş Fikir Akımlarının Eleştirisi/2

Kapitalizm

Kapitalizm hükümetlerin güven duydukları bir yol olmaktan öte fert mülkiyetinin, şirketlerin ve diğer üretim merkezlerinin üzerine kurulu bulunan bir ekonomik düzendir.

Kapitalizm düşüncesinin savunucularından biri olan Fransu Keynaye göre kapitalizm: "Kişinin kendi işinde hür olması, özel çıkarları doğrultusunda serbestçe hareket edebilmesi, kendi uğraş alanını seçebilmesi kişiye mülkiyetinde nakil, harcama ve birleştirme hakkı tanınmasıdır. Kişinin etkinliğine devletin müdahalesi asla hoş görülmeyen bir davranıştır.

Buradan hareketle kapitalist sistemin belli başlı özelliklerini özetleyebiliriz:

1. Kişi; servet, mali kaynak ve gayrimenkul değerlere sahip olabilir.

2. Kişi; dilediği şekilde meşru ve gayri meşru yolları kullanarak kazancını elde edebilir.

3. Tüm dünyada ticaret üzerine yapılar işler, kapitalizmi savunan devletlerin çıkarlarının yerine gelmesi için yapılmaktadır.

Öyle İse Kapitalizm Nedir?

Üstat Ahmed Şeybani 'Akaid Üzerine Dersler' adlı kitabında bu konu başlığı için şunları söylüyor: "Kapitalizm insan aklını ve idare yeteneğini tamamen olumsuz yönde etkileyen konuma sahiptir. Bu yönüyle kapitalizmi insan aklını, isteklerine kavuşmak ve hedefine ulaşmak için hayvanlaştırdığını görüyorum. Bu ise kapitalizmin ulaştığı en son derecedir."

Kapitalizm, sistemi sürekli bir çalışmaya sokar. Hayvan aklı ile insan aklı arasındaki bu çalışma insanda zirveye ulaşır. Toplum dış görünüş ve

zenginliği ile itibar kazanır. Bu sistemde güçlüye yaşam hakkı tanınırken zayıfa yaşam hakkı yoktur.

Kapitalist sistemin kaynağının anasını, "kâr" oluşturur. Bu kazanç hangi türden olursa olsun, hangi vesile ile kazanılırsa kazanılsın fark etmez.

Kapitalizmin etkinliğinin tatbiki için çeşitli kanunlar söz konusudur. Bu kanunlar şunlardır:

1. Kâr oranı kanunu
2. Karşılıklı rekabet kanunu
3. Üretim gücüne sahip olma kanunu
4. Serbest piyasa kanunu

Bu kanunların her birine belli ölçülerde göz atalım.

1. Kârın Artırılması

Bu kanun, sosyalizm ile kapitalizm arasında özü itibariyle çatışmaktadır. Çünkü sosyalizmde insanın ihtiyacı göz önünde bulundurulurken, kapitalizmde, ekonomi, kâr (kazanç), stoklar ve fabrikadaki sandıklar önemlidir.

Kapitalizm bu kuralı bütün toplum üzerinde uygular ve etkinliklerde bulunur. Bu kanuna göre ilk kurban, işçiler ve zayıflardır. Zira onlar sürekli ücretlerinin arttırılması talebinde bulunurlar.

Bu kanunun kapitalizme; tüm kapitalist ülkelerdeki kazancın miktarının teftişini sağlar. Böylelikle sömürgeciler ellerindeki mali ve ticari gücü değerlendirerek tüm coğrafyalardaki nüfuzlarını artırırlar.

2. Rekabet

Kapitalizmin fakiri daha fakir, zengini daha zengin yaptığını söylemiştik. Bütün sanayi dalları kendilerini bir rekabet ortamı içinde bulurlar. Böylelikle kâr elde edebilmek için söz konusu sanayi dalları en uç noktadaki gayretlerini gösterirler.

Kapitalizmin ortaya çıkışından itibaren meydana gelen savaşların nedenlerini incelediğimizde, hep bu rekabet kuralına dayandığını görürüz.

3. Üretime Hakim Olma

Kapitalizmdeki rekabet kuralı; halkları ve milletleri savaşa sürükledi-

ği gibi şirketler arasındaki bir çatışmaya da iter. Büyük şirket, diğer küçük ve orta yapıdaki şirketleri tasfiye etmeye çalışır. Bu işi ya satışını çoğaltarak ya da bu şirketleri iflasa götürücü güçlü bir rekabete girişerek halleder. Böylelikle küçük ve orta yapıdaki şirketler iflasa sürüklenmiş olur.

Bu konuda, şirket masraflarının da önemli rolü vardır. Çünkü masraflar, borçların zaman ve vakitleri ile orantılıdır. Şirketler, borçları hesaba katarak talepte bulunabilirler.

4. Serbest Piyasa

Bu kural kâr ve onu elde edebilmenin mekanik yönü ile de ilgilidir. İşçi ve aletlerin ücretleri de göz önüne alındığında bir ürünün maliyeti de artacaktır. Bu da ürünlerin fiyatlarının kâr sistemine (serbest piyasa) bağlanmasına yol açar.

İslam, kapitalizmi birkaç sebepten ötürü kabul etmez.

1. Beşeri Bir Sistemdir

İslam, kapitalizmi her şeyden önce beşeri bir sistem (insan yapısı) olduğu için reddeder. Çünkü tüm beşeri sistemler İslam'ın uygulanmasına engel teşkil ederler. Asırlar boyunca insanlığa çözüm sunabilecek olan hayat tarzı yalnızca İslam'dır.

"Din Allah katında İslam'dır. Kim İslam'dan başka bir dine yönelirse onun ki kabul edilmeyecektir ve o ahirette de kaybedendir." (Al-i İmran, 85)

2. Servetin Belirli Ellerde Toplanmasını Sağlar

Kapitalizm toplum içerisinde serveti ellerinde bulunduran ve onu diledikleri gibi kullanan bir sınıf oluşturduğu, nüfuz ve hakimiyeti "toprak ağaları ve sermaye sahiplerine" verdiği ve böylece toplum içinde sınıflaşma ve zulme vesile olduğu için İslam ona karşıdır. İslam özel mülkiyeti koruma altına alır. Servetin belirli ellerde toplanmasına savaş açar. Ve servetin toplum bireyleri arasında en adil şekilde dağılımını sağlayan prensipler ortaya koyar.

"Allah feth edilen memleketlerin halkının mallarından peygamberine verdiği ganimetler; Allah, peygamber yakınları, yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir; ta ki o mallar içinizdeki zenginler arasında dö-

nüp dolaşan bir devlet olmasın." (Haşr, 7)

"Altın ve gümüşü biriktirip Allah yolunda harcamayanlara can yakıcı bir azabı müjdele." (Tevbe, 34)

3. Ferdin Menfaati İçin Her Şey Mubahtır

Kapitalizm, kişisel özgürlüğü alabildiğine serbest kılar. Karaborsacılığı meşru görür. Toplumda bireysel bencillik ruhunun gelişimine çalışır. Bu ise İslam'a terstir. Çünkü o her şeyden önce toplumun iyiliğini ön planda tutar. Kamuya zarar vermeyi yasaklar. Bu konudaki kural şöyledir: "Zarar vermek ve zarara zararla karşılık vermek yasaktır."

Onun için İslam, karaborsacılığı, insanların hakkını gasp etmeyi ve mallarını kötü yollarda yemeyi yasaklar. Sonuçta onun insana verdiği özgürlük birey ile toplumun iyiliği arasında ölçülülüğü koruyan bir özgürlüktür.

4. Bir Sömürü Aracı Olan Faiz, Kapitalizmin Belkemiğidir

Kapitalizm bugün insanlığın içine düştüğü çıkmazların ve sorunların temel sebebi olan faizi kabul eder. Faiz onun temel direğidir. Oysa, İslam faizi kesinlikle reddeder. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Faiz yiyenler ancak şeytanın çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkar. Bu onların "zaten alışverişte faiz gibidir" demelerindendir. Oysa Allah alışverişi helal, faizi haram kılmıştır." Allah faizi eksiltir sadakaları bereketlendirir." (Bakara, 275-276)

"Ey inananlar Allah'tan korkun, eğer inanıyorsanız, faizden (henüz alınmayıp) geri kalan kısmı bırakın (almayın)." (Bakara, 278)

Sonuç olarak kapitalizm, insana ruhi eğilimlerle ahlaki düşüncelerden ve manevi gayelerden soyutlanmış maddi bir varlık olarak bakar. Toplumun üzerinde kurulması gereken manevi erdem ve ruhi üstünlüğe aldırış etmez. O, bu durumuyla İslam'ın reddettiği diğer maddeci sistemlerden farksızdır.

51. DERS

KUR'AN KISSALARI

Ashab-ı Kehf
Mağara arkadaşları

İnsanlar bayram günü mabede gitmek için hazırlanıyorlardı.

Kral, yanında devlet adamlarının çocukları olan bir grupla, altın ve gümüşlerle süslenmiş, lüks bir saltanat arabasıyla ibadet yapılan yerin önüne geldi. İnsanlar onu görünce eğildiler.

Mabet putlarla donatılmıştı. Mabedin içinde insan şeklinde taşlardan yapılmış birçok put vardı. Kral içeri girince putlara karşı büyük bir hürmetle secdeye kapandı.

Kral, putlara ibadetini tamamladıktan sonra yanındaki gençlerle beraber arabasına binerek saraya döndü.

Gece olduğunda gençler saraydan evlerine gitmek üzere ayrıldılar. Fakat dağılıp evlerine gitmediler. Putlara tapmayan gencin çevresinde toplanarak ona şöyle dediler: "Bugün neden ilahlarımıza secde etmedin?"

"Bu güne kadar çok düşündüm. Onların taşlardan yapılmış, işitmeyen heykeller olduğunu anladım. Ne bir kimseye fayda verebilirler, ne de zarar verebilirler. Taşlara secde etmenin hiçbir anlamı olmadığını anladım," dedi.

Birisi sordu: "İlahlarımıza inanmıyor musun?"

Genç konuşmaya başladı: "Bu konuşamayan taşlara inanmıyorum. Ovalara çıktım. Başımı gökyüzüne kaldırdım. Kendi kendime sordum. Bu gökyüzünü kim yukarıya kaldırdı? Güneşi ve ayı kim yarattı? Gökyüzünü kim yıldızlarla donattı? Yeryüzüne bakarak onu kimin düzenlediğini düşündüm. Bitkileri, meyveleri, ağaçları, kim orada yetiştirdi? Nehirleri kim akıtıyor? Dağları kim yarattı? Sonunda bütün bunları yaratana inan-

dım. O'ndan büyük, O'ndan başka güçlü hiçbir kimsenin olmayacağına inandım. Bu güce yöneldim ve ona ibadet ediyorum."

Gençler derin derin düşündüler... Sonra hepsi de Allah'a inanarak şöyle dua ettiler: "Bizim Rabbimiz, yeryüzünün ve gökyüzünün Rabbi'dir. Onun dışında hiçbir kimseye ibadet etmeyeceğiz. Eğer bu sözümüzün dışına çıkarsak, doğru yoldan çıkmış oluruz."

Gençler atlarına binerek şehir dışına çıktılar. Tarlalara vardıklarında atlarını terk edip yürümeye başladılar. Tarlada çalışan bir arkadaşlarına rastladılar. O da onlar gibi Allah'a inanıyordu. "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu.

"Kral kendi dinini terk ettiğimizi anladı. Sanırız şu anda bizi yakalamak için aratıyordur."

Genç şöyle dedi: "O halde ben de sizinle beraber geliyorum. O genç de peşlerine düştü. Gencin köpeği de peşlerine takılmıştı. Gece olana kadar yürüdüler. Karanlık basınca sığınmak için bir yer aradılar. Dağda bir mağara buldular. Oraya girdiler. Köpek de hemen arkalarında idi.

İçlerinden biri: "Bu köpeğin havlayarak bizi yakalatmasından korkuyorum," dedi.

Köpeği kovdular. Fakat o tekrar geri döndü.

Sahibi şöyle dedi: "Bırakın onu, bizi düşmanlarımızdan korur."

Mağaraya girerek uyudular. Köpek de ayaklarını kırarak mağaranın ağzına yakın bir yerde uyumuştu.

Kral ve ordusu çıkmışlar, dinlerini terk ederek başka bir dine giren gençleri aramaya başlamışlardı.

Sonunda onların saklandıkları mağarayı buldular.

Güneş çıkmış ortalık aydınlanmıştı. Fakat, güneş ışıkları mağaranın içine girmiyordu. Mağara sanki geceymiş gibi karanlıktı. Adamlarına içeri girmelerini emretti. Onlar da korkmuşlardı. Hiçbiri içeri girmeye cesaret edememişti. Birisi krala şöyle dedi: "Efendim, siz bunları öldürmek mi istiyorsunuz?" "Evet," dedi kral.

"O halde mağaranın kapısını örelim. Onlar içeride açlıktan ve susuzluktan ölürler." Kral bu fikri çok beğendi. Alay ederek şöyle dedi: "Eğer onların bizim ilahlarımız dışında başka bir ilahları varsa bu mağaradan kendilerini kurtarsınlar!.."

Gençler uykularından uyandılar. Her şey uyumadan önceki gibiydi.

Birisi sordu: "Bu mağarada ne kadar kaldık?"

"Bir veya iki gün kalmışızdır," diye cevapladılar.

Acıkmışlardı. Acıktıklarını söyleyince birisi şöyle dedi: "Ben gideyim. Çarşıdan yiyecek bir şeyler alayım arkadaşlar."

"Kralın adamları seni tanıyıp yakalayabilir," dediler.

Genç: "Kimseye tanınmadan giderim," dedi.

Genç kalktı. Mağaranın kapısına gelince taşlarla örülmüş olduğunu gördü. Işığın dahi girebileceği bir delik yoktu. Taşları iteleyerek dışarı çıktı. Kralın adamlarının kendini tanıyıp yakalamamaları için kimseye görünmeden yürümeye başladı.

Fakat yolların daha önce kendisinin geldiği yollara benzemediğini gördü. Hiç bir yeri tanıyamadı. Şehrin kapısına vardı. Kapı da bildiği gibi değildi. Gözlerini oğuşturdu. Eliyle kafasına vurdu. Kendisini rüyada hissediyordu. Etrafına bakındı. Tek bir gecede her şeyin bu kadar değişmesine hayret etmişti.

Cebinden bir miktar gümüş para çıkardı.

Fırına giderek parayı uzattı. Ekmek almak istediğini söyledi. Fırıncı parayı aldı. Hayretle elinde evirip çevirmeye başladı.

Genç sordu: "Ne oldu?"

"Bu gümüş bir para!"

"Ne olmuş? Bu paraların üzerinde kralın resmi var."

"Hangi kralın resmi?"

"Bu ülkenin kralının resmi. Bu paranın aynısıyla dün yiyecek aldım."

"Olamaz. Sen herhalde büyük bir para buldun. Bu para gerçekten çok büyük bir paradır. Bu zamanın parası değil."

"Ben bu şehirden daha dün ayrılmıştım."

"Benimle dalga geçme, seni bırakmam. Seni askerlere teslim edeceğim. Onlar da krala götürsünler."

Genç yalvarmaya başladı: "Kral beni öldürür. Ben onun dininden ayrıldım. Putlara tapınmayı terk ettim. Eşi ve benzeri olmayan, bir olan Allah'a ibadet etmeye başladım."

Fırıncı: "Beni kandırmaya çalışma. Biz de putlara tapmıyoruz. Bizim kralımız Allah'a ibadet ettiği için kimseyi öldürmez," dedi.

Sonra güvenlik görevlisini çağırdı. Ona gümüş parayı gösterdi. Görevli gence bakarak: "Benimle beraber krala geleceksin. Çünkü bu para çok eski bir paradır. Onu krala teslim etmen gerekir," dedi.

Genç şaşkınlıkla saraya doğru yürüdü. İçeri girdiklerinde kendisinden kaçtıklarından başka bir kral gördü. Bu adil bir kraldı.

Kral sordu: "Kimdir bu genç?"

"Bir hazine bulmuş efendim."

Genç söze karıştı: "Ben bu şehrin halkındanım. Hazine falan bulmadım. Bu kendi param."

Kral: "Bu şehirden tanıdığın kişilerin isimlerini söyle," dedi.

Genç tanıdığı kişilerin isimlerini söyledi. Hiçbirini tanımıyorlardı. Genç şöyle dedi:

"Daha dün bu şehirden kral Dikyanus'tan kaçtık."

Kral hayretle: "Karal Dikyanus! Üç yüz seneden fazla oldu o öleli..."

Genç: "Üç yüz seneden fazla ha!.. Ben daha dün terk ettim burayı," dedi.

Kral: "Bu imkansız."

Genç cebindeki diğer paraları çıkararak krala uzattı. "İşte bu paralarda onun resmi var. Daha dün ben bu paralarla yiyecek aldım," dedi.

Kral paraları aldı. Elinde evirip çevirmeye başladı. Şöyle dedi: "Gerçekten acayip bir durum. Bunlar üç yüz yıl öncesinin paraları!"

Genç: "Biz mağarada üç yüz sene mi uyuduk?" diye sordu.

"Uyudunuz mu? Kimlerle?"

"Ben ve Kral Dikyanus'un kötülüklerinden kaçan arkadaşlarımla. Eğer bana inanmıyorsanız buyurun gidelim. Arkadaşlarıma sorunuz."

Kral, adamları ve genç atlara binerek yola çıktılar. Mağaraya yaklaştıklarında genç, Kral'a ve adamlarına şöyle dedi: "Efendim. Ben arkadaşlarımın atların ayak seslerini duymasından korkuyorum. Onlar Dikyanus'un kendilerini yakalamaya geldiğinden korkarlar. Siz burada biraz bekleyiniz. Ben onlara durumu haber vereyim. Kral ve adamları orada beklediler. Genç, arkadaşlarının yanına geldi. Arkadaşları onu görünce: "Seni Dikyanus'dan kurtaran Allah'a hamd olsun, diye dua ettiler.

Genç onlara: "Bırakın şu Dikyanus'u, mağarada ne kadar uyuduğunuzu biliyor musunuz?" dedi.

"Bir veya iki gün," dediler.

"Hayır, üç yüz dokuz sene uyudunuz. Siz uyurken bu kadar yıl geçti. Dikyanus öldü. Dünya değişti. Başka bir dünyaya uyandınız."

O anda gençler uykularının geldiğini hissederek tekrar uyudular.

Kral ve adamları bekliyorlardı. Uzun bir süre beklediler. Sonra o genci aramaya gittiler. Mağaraya gittiklerinde onun ve arkadaşlarının ölmüş olduğunu gördüler.

Kral şöyle dedi: "Sübhanallah, Allah'ın işine bakın. Bu büyük bir mucizedir. Allah üç yüz yıl sonra dirilttiği gençleri bize göstermek istedi. O'nun bütün insanları toprak olduktan sonra diriltmeye elbette gücü yeter.

Bu durumu duyan insanlar: "Buraya mutlaka bir mescid yapacağız," dediler.

DERSLER VE İBRETLER

1. Düşünen her akıl, bu evrenin kendiliğinden var olmadığını kavrar. Kavrayamayanlar akıllarını kullanmayan ve yanlış tesir altında olan kimselerdir. Aklın yolu birdir. Hakkı bilmek ve tanımak, hakka yönelmek ve kabul etmektir. Ne mutlu kullara kul olmayıp kulları da evreni de yaradan Allah'a kul olanlara.

2. Allah'ın dinini tercih edip inanan kimseleri Allah korur ve bir gün de gün ışığına çıkarır. Allah dilediğini aleme meşhur eder ve yayar. Köpek bile arkadaşını tanıyıp ayrılmazsa insanın da samimi, muttaki ve salih arkadaşından ayrılması uygun olmaz.

3. Alemleri devam ettiren Allah, müminleri ve dinlerini de koruyup devam ettirmeyi dilerse ağzı kapalı mağarada bile onların canlılığını korur ve devam ettirir.

52. DERS

TEFSİR

Ashab-ı Kehf /Mağara Arkadaşları

وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَّزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِى
فَجْوَةٍ مِنْهُ ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ
يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ﴿١٧﴾ وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا
وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ
بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ
فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾ وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَآءَلُوا
بَيْنَهُمْ قَالَ قَآئِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ
بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا
اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهٖٓ اِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَآ اَزْكٰى
طَعَامًا فَلْيَاْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ
بِكُمْ اَحَدًا ﴿١٩﴾ اِنَّهُمْ اِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ
اَوْ يُعِيدُوكُمْ فِى مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوٓا اِذًا اَبَدًا ﴿٢٠﴾

وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوٓا اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ
وَاَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا ۚ اِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ
فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا ۖ رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْ ۗ قَالَ الَّذِينَ
غَلَبُوا عَلٰٓى اَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿٢١﴾ سَيَقُولُونَ
ثَلٰثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ ۚ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
رَجْمًا بِالْغَيْبِ ۚ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ۗ قُلْ رَبِّيٓ
اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَلِيلٌ ۬ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ اِلَّا مِرَآءً
ظَاهِرًا ۪ وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ اَحَدًا ﴿٢٢﴾ وَلَا تَقُولَنَّ
لِشَايْءٍ اِنِّي فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾ اِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ ۜ وَاذْكُرْ
رَبَّكَ اِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسٰٓى اَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي لِاَقْرَبَ
مِنْ هٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾ وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلٰثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا
تِسْعًا ﴿٢٥﴾ قُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا ۚ لَهُ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۖ
اَبْصِرْ بِهٖ وَاَسْمِعْ ۖ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهٖ مِنْ وَلِيٍّ ۖ وَلَا يُشْرِكُ فِي
حُكْمِهٖٓ اَحَدًا ﴿٢٦﴾ وَاتْلُ مَآ اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ
رَبِّكَ ۚ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهٖ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾
وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ
وَجْهَهُ ۚ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ ۚ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَا تُطِعْ
مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ وَكَانَ اَمْرُهُ فُرُطًا

﴿٢٨﴾ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَآءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَآءَ
فَلْيَكْفُرْ ۚ إِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلظَّٰلِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ۚ وَإِنْ
يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَآءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِى الْوُجُوهَ ۚ بِئْسَ الشَّرَابُ ۖ
وَسَآءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ إِنَّا
لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾ أُولَٰٓئِكَ لَهُمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى
مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ
ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَآئِكِ ۚ
نِعْمَ الثَّوَابُ ۖ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

17- Güneşi görürsün ki doğduğu zaman mağaralarından sağa doğru akıp geçer, battığı zaman da sol taraftan onları yalayıp geçer. Onlar, o mağaradan geniş bir boşluğun içindedirler. İşte bu, Allah'ın âyetlerindendir. Allah kimi hidayete ulaştırırsa, o doğruya ulaştırılmış olur. Kimi de saptırırsa, artık onu aydınlığa çıkaran bir rehber bulamazsın.

Hem öyle rahat uyudular ki ve baksaydın görürdün ki, güneş doğduğu zaman, mağaralarının sağ tarafına yönelir, battığında da onları soldan makaslar kırkar. Yani üzerlerine gün bile değmez, değse değse son olarak batış sırasında sol taraflarına gelen yönden biraz kırkar geçer. Demek ki, mağaranın vaziyeti budur. Her tarafı korunmuştur ancak kapısı biraz batıya meyilli olarak kuzeydedir.

Onlar ise mağaranın bir meydanında; mağaranın bir geniş yerinde sıkıntısız yatıyorlar. O yok mu, yani Ashâb-ı Kehf'in o şekilde Allah için ayaklanması ve kavimlerini terk edip Allah'a tevekkül etmiş olarak mağaraya sığınmaları ve mağaradaki durumları yok mu? İşte onlar, Allah'ın âyetlerindendir. Allah'a ait alâmetlerden, Allah'ın kudret ve rahmetinin delillerinden biridir, bir keramettir. Allah, her kime hidayet ederse, doğru yolu tutan odur. Nitekim Ashab-ı Kehf böyledir. Allah, her kimi de şaşırtırsa, artık onu irşad edecek bir dost asla bulamayacaksın. Ashâb-ı Kehf gibi keramet sahiplerinin irşadlarıyla yola gelmemiş, iman ve İslâmiyet'ten ayrı kalmış, gitmişlerdir.

18- Onlar uykuda olmalarına rağmen, sen onları uyanık zannedersin. Biz onları sağa ve sola çevirириz. Onların köpekleri de tam girişte iki dirseğini yaymış bir vaziyettedir. Şayet sen onları (o halde) görsen mutlaka geri dönüp kaçardın ve mutlaka onlardan (o hallerinden) korkuyla dolardın.

Allah'ın âyetini anlamalı ki, baksan onları uyanık zannedersin, hâlbuki uykudadırlar. Demek ki, uykuda oldukları halde gözleri açık ve biz onları sağa ve sola çevirириz. Köpekleri de ön ayaklarını mağaranın girişine doğru uzatmış. Eğer sen onları görseydin, üzerlerine çıkıverseydin mutlaka döner kaçardın. Ve mutlaka, için korkuyla dolardı. Durumları öyle heybetli, öyle korkunç idi. Demek ki, kendilerine kimsenin bakması mümkün değildi.

19- Yine böyle onları uyandırdık ki, aralarında soruşsunlar. İçlerinden bir söyleyen, "Ne kadar durdunuz?" dedi. "Bir gün yahut bir günün birazı" dediler. (Bir kısmı da) "Ne kadar durduğumuzu, Rabbiniz daha iyi bilir" dediler. Şimdi siz birinizi şu gümüş paranızla şehre gönderin de baksın, hangi yiyecek daha temizse, ondan size bir rızık getirsin, hem çok kurnaz davransın ve sakın sizi birine sezdirmesin.

İşte böylece, yani bir mucize olarak senelerce uyutup koruduğumuz gibi onları uyandırdık, yani bir mucize olmak üzere diriltir gibi uyandırdık ki, birbirlerine sorsunlar. Kendi durumunu bilmek her şeyden önce geldiği için uyandırılmalarının ilk hikmeti, kendi durumlarını anlamak için, şu şekilde birbirlerine sormaları oldu: Bunun için içlerinden biri: "Ne kadar durdunuz?" dedi. "Bir gün veya daha az bir zaman kaldık" dediler. Kimi öyle dedi, kimi de böyle. Kıyamette uyandırılarak haşre gönderilecek olanlar da hep böyle sanacaklar. Bu karşılıklı konuşma esnasında kimi de fazla durulduğunu sezerek anlaşmazlığa son vermek için "ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir." dediler.

Bundan dolayı aranızdaki ihtilafı bırakınız da şimdi birinizi şu gümüş paranızla şehre gönderiniz de hangi yiyecek daha temiz baksın ve size ondan bir rızık getirsin ve çok dikkat ve nezaketle hareket etsin ve sakın sizi kimseye belli etmesin.

20- Çünkü ellerine geçirirlerse, muhakkak sizi taşlayarak öldürürler yahut dinlerine döndürürler ve bu takdirde asla kurtuluşa eremezsiniz."

Eğer onlar sizi ellerine geçirecek olurlarsa ya sizi taşlayıp öldürecekler veya kendi dinlerine döndürecekler. İrtidad ettirecekler ve o zaman siz ebediyyen kurtulamayacaksınız. Yani recm edildiğiniz takdirde şehid olur kurtulursunuz, fakat dönüp kâfir olursanız dünyada kurtulamayacağınız

gibi ahirette de asla kurtulamayacaksınız. Çünkü dünya hayatı fanidir, herkes muhakkak ölecektir, ahirette küfrün azabı ise ebedidir.

21- İşte böylece (şehre göndererek) insanları onlardan haberdar ettik ki; Allah'ın sözünün gerçek olduğunu ve kıyamet konusunda asla şüpheye mahal olmadığını anlasınlar. Bu esnada onlar da kendi aralarında onların (mağaradakilerin) durumunu tartışıyorlardı. Bu sebeple (bazılar), "Onların üzerine bir bina kurun" dediler. Rableri onları daha iyi bilir. Onların işini (nasıl başlayıp geliştiğini) bilenler ise, "Mutlaka onların üzerinde bir mescid edineceğiz" dediler.

Özetle öyle dediler ve işte böylece onları şehir halkına buldurduk. Yani o sözü kabul ettiler ve o şekilde içlerinden birini şehre gönderdiler. Fakat Allah'ın takdirine bakın ki, o derece sakınmalarına rağmen Allah, bu şekilde kendilerini tanıttırdı. Rivayete göre gidenin elindeki para yakalanmasına sebep olmuş ve bu yüzden Allah Teâlâ onları şehir halkına buldurmuş ki, Allah'ın vaadinin hak olduğunu ve kıyamet gününün meydana geleceğinde hiç şüphe olmadığını bilsinler diye. Çünkü ne kadar durduklarını bilemeyen Ashâb-ı Kehf senelerce yattıkları mağaralarından, kabirden kalkar gibi uyanıp kalktıklarını anlamış ve vaktiyle ayaklandıkları müşriklere karşı başarılı olduklarını ve isteyip umdukları Allah'ın merhametinin bir tecellisini görmüş ve dolayısıyla önceden iman ettikleri şekilde Allah'ın vaadinin hak olduğunu müşahede ile bilmiş oluyorlardı.

22- (Onların sayıları hakkında bazıları) "Üçtür, dördüncüleri köpekleridir?" diyecekler. (Bazıları da), "Beştir, altıncıları köpekleri" diyecekler. Her ikisi de gaybı taşlamak (bilinmeyen bir şey hakkında tahmin yürütmek)tir! "Yedidir ve sekizincileri köpekleri" diyecekler. De ki: "Onların sayılarını Rabbim daha iyi bilir. "Artık bunlar hakkında kimse ile bildirilenler dışında münakaşa etme ve bunlar hakkında onlardan kimseye bir şey sorma!

Bununla beraber ihtilaf ettiler. Onlar üç kişidir, dördüncüleri köpekleridir, diyecekler. Onlar, beş kişidir, altıncıları köpekleridir, diyecekler. Bunlar, gayb hakkında tahmin yürütmektir. Demek ki bu iki söz delilsiz zanna dayanan bir sözdür: (Onlar) yedi kişidir, sekizincisi köpekleridir de diyecekler. Demek ki bu söz, öncekiler gibi delilsiz zanna dayanan bir söz değildir. Gerçeğin kendisi olmasa bile ona en yakın sözdür.

Doğrusu de ki: Onların sayısını Rabbim daha iyi bilir. Sayılarının bilinmesi, kıssa açısından herkese lazım değildir. Onları gerçekten bilenler pek azdır. Onun için Ashâb-ı Kehf hakkında, sathî tartışma dışında derin münakaşaya girme. Pek az kimsenin bilebileceği Ashâb-ı Kehf hakkında

yukarıda söylendiği gibi Rabbim en iyi bilendir, bilenler azdır, çoğu bir delile dayanmaksızın söyler. Onun için sathî bir münakaşadan başka bir tartışmaya ve karşılıklı konuşmaya dalma. Ve haklarında onlardan, değişik sözlerin sahiplerinden hiçbir şey sorma. Çünkü kıssanın bilinmesi lazım gelen noktalar, hakkıyla bilindi. Şu halde Ashâb-ı Kehf kıssasını yalnız Kur'ân'ın açıklamasına dikkat ederek okumalı, şundan bundan sormaya kalkışmamalıdır. Şimdi bu kıssadan alınacak hisseyi açıklamak için aşağıda gelecek talimat ile buyuruluyor ki:

23-24 Hiçbir şey için, "Ancak Allah isterse (inşallah)" demeden "Ben yarın şunu yapacağım" deme. Unuttuğun zaman da Rabbini hatırla ve "Umulur ki Rabbim beni bundan daha yakın bir bilgiye ulaştırır" de.

Sakın hiçbir şey için "ben yarın onu yapacağım" deme! İnsanın azim ve iradesi bir şeyin meydana gelmesi için yeterli sebep değildir. *"Kimse yarın ne kazanacağını bilmez."* (Lokmân, 34).

Ancak Allah'ın dilemesi hariç. O vakit yapabilirsin. Bundan dolayı gelecekte bir işi yapmaya azmederken, işi Allah'ın iradesine bağlamalı, "inşaallah" demeyi unutmamalı. Unuttuğun zaman da Rabbini an. Yani bu istisnayı (inşaallah demeyi) insanlık icabı olarak unutmuş bulunursan, hatırladığın zaman "inşaallâh" diyerek veya tesbih ve istiğfar ederek Allah'ı zikret ki, bu şekilde sözün hükmü değişmezse de kusura keffâret olur, günahtan kurtulunur. Veya herhangi bir şeyi unuttuğun zaman insanın beceriksizliğini düşünüp Allah'ı an ki, unuttuğunu hatırlayabilesin. Özetle Allah'ın iradesinin sözünü etmeyerek yarın muhakkak şöyle yapacağım, böyle yapacağım demenin sakıncalarını anlamak için bir insanın en azından unutup yalancı çıkacağını düşünmesi bile yeter.

25- Onlar mağaralarında üç yüz sene durdular, dokuz yıl da ilave ettiler.

Onlar, mağaralarında üçyüz sene durdular dokuz yıl da ilave ettiler. Denilmiş ki güneş yılı hesabı ile üçyüz, dokuz yıl fazlası da kamerî yıl (ay yılı) hesabı iledir. Gerçekten Hıristiyanların müşrik Romalılara galip gelmeleri ile meydana çıkmaları, miladî IV. asrın başlarında meydana geldiğine göre, o zamana kadar üç yüz küsür sene durmuşlar demektir. Bu şekilde üçyüz dokuz yıl, bu müddeti tashih etmek için açıklanır. Ve işte onlar, galip gelinceye kadar, üç yüz dokuz sene gizli durdukları halde, Hz. Muhammed'in peygamberliği ile İslâm dininin bundan çok az bir müddet içinde ve daha hızlı ve daha güzel bir şekilde galip gelmeye muvaffak olacağı vaad edilmiş ve gerçekten hicretten itibaren bu görünme ve galip gelme başlamıştır.

26- De ki: Onların (mağarada) ne kadar kaldıklarını en iyi Allah bilir. Göklerin ve yerin bütün görünmezleri (gaybı) ile ilgili bilgi O'na aittir. O, ne güzel görendir, ne güzel işitendir! Onların O'ndan başka bir velileri yoktur ve O, kendi hükmüne hiç kimseyi ortak etmez.

Bunların durdukları bu üç yüz dokuz sene müddet hakkında daha çok veya daha azdır, diye ihtilaf edecek olurlarsa, de ki: Onların ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir. Çünkü Ashab-ı Kehf kendileri de *"Ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir."* (Kehf, 19) demişlerdi. Çünkü göklerin ve yerin gaybı O'nundur. O ne güzel görendir, ne güzel işitendir. Onların Allah'tan başka bir yardımcısı yoktur. Yani Ashâb-ı Kehf *"Allah çocuk edindi."* (Kehf, 4) diyenlerden değildir. *"O, hükmünde hiç kimseyi ortak etmez."*

27- Rabbinin kitabından sana vahyolunanı oku. O'nun sözlerini değiştirebilecek kimse yoktur. O'ndan başka sığınabilecek bir kimse de asla bulamazsın.

28- Sen de; sadece O'nun rızasını kazanmak için sabah, akşam rablerine dua edenlerle beraber nefsini sabrettir (onlarla beraber ol)! Dünya hayatının çekiciliğine kapılıp da gözlerini onlardan çevirme. İşi hep aşırılık olan, nefsinin çirkin isteklerine uyan ve kalbini bizi anmaktan alıkoyduğumuz kimselere sakın boyun eğme!

29- De ki: "O (Kur'an) sizin Rabbinizden gelen haktır. Artık isteyen ona iman etsin, isteyen de inkâr etsin. Biz zalimler için alevleri kendilerini çepeçevre kuşatan bir ateş hazırladık. Şayet sulanmak isterlerse de kızgın yağ tortusu veya maden eriyiği gibi (içildiği zaman) yüzleri kavuran bir su ile sulanırlar. Ne kötü bir içecek! Ne kötü bir mekândır!

30- İman edip salih emel işleyenlere gelince; şüphesiz ki biz, güzel iş yapan kimselerin mükâfatlarını asla zayi etmeyiz.

31- Altından ırmaklar akan Adn cennetleri onlar içindir. Onlar orada altından bileziklerle bezenirler, kalın ve ince ipekten yeşil elbiseler giyerler, koltuklar üzerine dirseklerine yaslanarak otururlar. Ne güzel mükâfattır bu. Ve ne güzel yaslanılacak mekânlardır.

52. DERS

HADİS-İ ŞERİF

Riya ve gösteriş için yapılan çalışmalar

« إنَّ أوَّلَ النَّاسِ يُقْضَى يوْمَ الْقِيامَةِ عَلَيْهِ رجُلٌ اسْتُشْهِدَ ، فَأُتِيَ بِهِ، فَعرَّفَهُ نِعْمَتَـهُ ، فَعَرفَهَا ، قالَ : فَمَا عَمِلْتَ فِيها ؟ قَالَ : قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْتُ : قـالَ كَذَبْت ، وَلكنَّكَ قَاتلْتَ لأنَ يُقالَ جَرِيء ، فَقَدْ قِيلَ ، ثُمَّ أُمِرَ بِـهِ فَـسُحِبَ عَلى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ . وَرَجُل تَعلَّم الْعِلْمَ وعَلَّمَهُ ، وقَرَأ الْقُـرْآنَ ، فَأتِيَ بِه ، فَعَرَّفَهُ نِعَمهُ فَعَرَفَهَا . قالَ : فمَا عملْتَ فِيهَا ؟ قالَ : تَعلَّمْتُ الْعِلْـمَ وَعَلَّمْتُهُ ، وَقَرَأتُ فِيكَ الْقُرآنَ ، قَالَ كَذَبْتَ ، ولكنَّك تَعَلَّمْت الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ ، وقَرَأتُ الْقرآن لِيقالَ : هو قَارِىءٌ ، فَقَدْ قِيلَ ، ثُمَّ أمِرَ ، فَـسُحِبَ عَلـى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ ، وَرَجُلٌ وسَّعَ اللَّه عَلَيْهِ ، وَأعْطَاه مِنْ أصنَافِ المَال ، فَأُتِي بِهِ فَعرَّفَهُ نعمَهُ ، فَعَرَفَهَا . قال : فَمَا عَمِلْت فيها ؟ قال ما تركتُ مِن سَبِيلٍ تُحِبُّ أنْ يُنْفَقَ فيهَا إلاَّ أنْفَقْتُ فيها لَك . قَالَ : كَـذَبْتَ ، ولكنَّـكَ فَعَلْتَ لِيُقَالَ:هوجَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ ، ثُمَّ أمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىوجْهِهِ ثُمَّ أُلْقِيَ فِي النار»

Ebû Hureyre (ra)'nin rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rasulullah (sav)'ın şöyle buyurduğunu işittim:

"Kıyamet gününde hesabı ilk görülecek kişi şehittir. Getirilir ve kendisine Allah'ın nimetleri hatırlatılır, o da hatırlar. Allahu Teala ona;

"Bunlara şükür olarak ne yaptın?" diye sorar. O, "Senin için şehit oluncaya kadar savaştım." der. Bunun üzerine Allah,

"Yalan söyledin. Sen "Cesur adamdır." desinler diye savaştın. Nitekim denildi de." buyurur.

Sonra emredilir de o kişi yüzüstü cehenneme atılır. (Hesaba ilk çekilen ikinci kişi) ilim öğrenip öğretmiş ve Kur'an okumuş kişidir. Getirilir ve kendisine Allah'ın nimetleri hatırlatılır, o da hatırlar. Allahu Teala ona,

"Bunlara şükür olarak ne yaptın?" diye sorar. O "İlim öğrenip öğrettim ve Senin yolunda Kur'an okudum." der. Bunun üzerine Allah,

"Yalan söyledin. Sen "Alim insandır" desinler diye ilim öğrendin. "Ne güzel okuyucudur" desinler diye Kur'an okudun. Nitekim denildi de." buyurur.

Sonra emredilir de o kişi yüzüstü cehenneme atılır. (Hesaba ilk çekilen üçüncü kişi) Allahu Teala'nın, kendisine ihsan ettiği ve her türlü maldan verdiği kişidir. Getirilir ve kendisine Allah'ın nimetleri hatırlatılır, o da hatırlar. Allahu Teala ona,

"Bunlara şükür olarak ne yaptın?" diye sorar. O, "İnfak edilmesini sevdiğin her bir yere Senin için infak ettim." der. Bunun üzerine Allah,

"Yalan söylüyorsun. Sen; "O cömerttir." desinler diye yaptın. Nitekim denildi de." buyurur.

Sonra emredilir de o kişi yüzüstü cehenneme atılır." *(1)*

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Yapılan işler görünürde ne kadar faziletli işler olursa olsunlar,yapanın niyeti kötü ise bunların hiç bir değeri yoktur. Yapan, yaptığı işleri gurur, kibir, övünmek ve gösteriş için yapmış ise bu niyetlerle yapılan çalışmaların karşılığı olmayacaktır. Hatta Allah katında bunların hesabı sorulacaktır. Neden sorulacaktır? Hem insanları ve hem de Yüce Allah'ı kandırmaya yönelik olduğu için sorulacaktır. O kişiler hesap gününde sorgulanacak ve 'yüzüstü cehennem'e atılacaktır.' 'Yüzüstü cehennem'e atılmak'tan kasıt, en kötü biçimde atılacağıdır. Normal bir atılma değildir bu.Aşağılanarak atılmaktır, küçültülerek atılmaktır, rezil edilerek atılmadır.

إِنَّا نَدْخُلُ عَلَى سَلاطِينِنا فَنَقُولُ لَهُمْ بِخِلافِ مَا نَتَكَلَّمُ إِذا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِمْ؟

قَالَ ابْنُ عُمَرَ رضي اللّٰه عنْهُمَا كُنَّا نَعُدُّ هذا نِفَاقاً عَلى عَهْدِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْـــهِ وسَلَّم

İbni Ömer (ra)'den rivayet edildiğine göre insanlar İbni Ömer'e,

1) Müslim

"İdarecilerin yanına girdiğimizde onlara, dışarı çıktığımızda onlar hakkında söylediklerimizin tersini söylüyoruz." dediler. Bunun üzerine Abdullah b. Ömer,

"Rasulullah (sav) zamanında bunu ikiyüzlülük sayardık." dedi." (2)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Herhangi bir makam sahibinin yanında iken onun hoşuna giden şeyleri söyleyip onlara saygı gösterenler, çıktıklarında da aynı söz ve davranışları göstermelidirler. Tersini yapmak ikiyüzlülüktür. 'Ya göründüğün gibi ol, ya da olduğun gibi görün' sözü, bunu açıklamak için söylenmiştir. İkiyüzlülük çirkin bir davranıştır. Yalancılıkla eş değerdedir. Birisi sözle yalan söylemektir, diğeri hal ve hareketlerle yalan söylemektir. Gerçek Müslüman'a düşen, eğer arkasından konuşulacak kadar yanlış bir insan ise, o kişiye doğruları söyleyerek yaptığı kötülüklere dili ile müdahale edip onu uyarmaktır. Yok böyle birisi değil ise, o zaman arkasından konuşmak hem gıybet ve hem de ikiyüzlülük olur.

«مَن سَمَّعَ سَمَّعَ اللّٰه بِهِ ، ومَنْ يُرَائِى اللّٰه يُرَئِى بِـــهِ »

Cündüb b. Abdullah b. Süfyân (ra)'dan rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurdu:

"Kim, yaptığı hayrı başkalarına duyurursa Allah da onun kötülüklerini başkalarına duyurur. Kim de başkalarına hayır işlerle gösterişte bulunursa, Allah da onun kötülüklerini başkalarına gösterir." (3)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1.Hayırlar gizli yapılır. Açıktan yapılan, ya da yaptığı hayırların reklamını yapanlar,hem ecrini kaybeder ve hem de kendi kötülüklerinin ifşa edilmesine sebep olurlar.Bu durum, sadece yaptığı hayırları başkalarına duyurma ile ilgilidir. Bir de bunu gösterişe döndürme vardır ki, bu daha da tehlikelidir.

2.Yapılan hayır, sadece başkalarına örnek olsun, onları da hayra teşvik etsin diye söylenir ise bunda bir sakınca yoktur. Bunun dışında en hayırlı bağış, 'sağ elinin verdiğini, sol elinin duymaması' gizliliğinde yapılacak infaklardır.

2) Buhari
3) Buhari ve Müslim

« مَنْ تَعَلَّم عِلْماً مِمَّا يُبْتَغَى بِه وَجْهُ اللّه عَزَّ وَجَلَّ لا يَتَعَلَّمُهُ إلاَّ لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضاً مِنَ الدُّنْيَا ، لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ »

Ebû Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Kendisiyle Allah Azze ve Celle'nin rızası kazanılan bir ilmi, sadece dünyevi menfaatler elde etmek için öğrenen kişi, kıyamet gününde cennetin kokusunu bile duyamaz." (4)

4) Hadisi Ebû Davud ve sahih bir isnadla rivayet etmiştir.

52. DERS

DAVET FIKHI

İslam'a Duyulan İhtiyaç

Davetçi kardeşler bu aşamada İslam'a çağırdığı kimselere, İslam'ın hayat düzeni olduğunu izah etmeli, Müslümanların çoğunda hakim görüş olan İslam'ın bir ibadet dini olduğu ve hayatın sosyal, iktisadi ve siyasi yönleriyle ilişkisi bulunmadığı inancını yıkmalıdır.

Davetçi bu konuyu aşağıdaki şekilde çözümleyebilir:

Bu Düşüncenin Doğuşu

İslam dünyasının Batı medeniyetinden etkilenmesi ve ondan taşan pisliklere bulaşması nedeniyle Batı dünyasının kiliseye karşı çıkışı, kilisenin siyasi nüfuzunu kısması hatta dini tamamen hayattan uzaklaştırması genel bir kural olarak anlaşılarak, hangi din olursa olsun her dinin devletten ayrılması gerektiği ilkesi, çoğu kişilerce kabul edilmiştir.

Gerçek olan şu ki; Batı'da halkın, kilisenin etkisinden kurtulmaya hakkı vardı. Din adamlarını siyaset meydanından kovmaları, yerinde bir hareketti. Çünkü kilise hakimiyetini güçlendirmek için zulmetmiş, adam öldürmüş, insan asmış, yakmış, yıkmıştı. Halk kiliseye karşı çıkmakta haklıydı. Çünkü kilise Hz. İsa'nın öğrettiği ruhi prensipler ve ahlaki emirlerden uzaklaşmıştı. Siyaset hayatına atılarak toplumsal hayat sahasında ruhani otoritesini kötüye kullanmıştı. Yetkisinin sınırlarını aşarak kendisini ilgilendirmeyen hususlara burnunu sokar olmuştu. O halde halkın ayaklanarak işleri düzeltmesi ve işleri yerli yerine sokması gerekiyordu. Bilimsel konularda her şeye karşı çıkarak aydınları karşısına almış, ellerindeki metinlere ters diye dünyanın yuvarlak olduğunu söyleyenleri bile engizisyon mahkemelerinde yok etmiştir. Bu ilmi çalışmalara toptan

karşı çıkması, toplumda kiliseye dolayısıyla dine karşı bir tepkinin doğmasına sebep oldu.

İslam'ı Bilmemek

Ancak Müslümanların yine dinlerinin özelliklerini ve şeriatlarının sınırlarını bilmemeleri; fikir ve siyasi liderliğin, kendilerinden olmayan başkalarının eline geçmesi. Evet bu ve buna benzer sebeplerle Müslümanların İslam'ı anlama tarzları, İslam'ın özü ve hakikati ile ilişkisi bulunmayan yozlaşmış ve çirkin bir hal almıştır.

Muhteva ve Tarih Açısından İslam

İslam yaşam tarzıdır. O, böyle anlaşılmalı ve bu şekilde uygulanmalıdır. İslâm geniş kapsamlı bir dönüşümdür. Hayatın belli bir yönü için değil, her yönü için bir dönüşümdür. Öyle bir dönüşüm ki, hiçbir cümle yahut slogan onu ifade edemez. O, toplumun niteliğini değiştirme ve her alanda temel dayanaklarını kökünden değiştirme anlamına gelir.

İslam tarihi de buna tanıktır. Tarihte hiçbir zaman bir şeye din, diğerine devlet ismi verilerek bir ayrım yapılmamış, hatta bir sınıfa din adamları diğer sınıfa devlet adamları ismi verilerek bir ayrıma gidilmemiştir.

Çeşitli çağlar boyunca Müslümanlara hakim ve değişmeyen durum budur. Onlar savaş ve ibadet adamıydılar. Mescitlerde insanlara imam olurken, savaşlarda komutan oluyorlardı.

O halde İslam'ın karakter ve tarihi ile Hristiyanlığın karakter ve tarihi tamamen birbirinden farklıdır. Lakin Müslümanların başına geçenlerin çoğunun hatası, her iki tarafı eşit kılmalarıdır. Bunlar, İslam'ı hedef alan ve onu çirkin göstermeye yönelik oyunlardan habersizdirler. Ama eğitim ve öğretim programlarında, iletişim araçlarında ve yabancı kültür kurumlarında bu çirkin oyunları bir okul programı halinde sunularak, İslam'ın hayattan uzaklaştırılmasına çalışıldı. Halbuki İslam'ın varlığının temel direği, dünyevi hayatta ümmete rehberlik etmektir.

İslam Hayat Düzenidir

İslam bir yaşam tarzıdır. O, kainat, insan ve hayat hakkında sağlıklı düşünceyi açıklayan bir inançtır. O, insana kendisinin, yaratılışının sırrını ve varlığının sebebini bildiren bir inançtır. Böylece beşeriyet hayatında en önemli düğümler çözen bir inançtır.

İşte bu inancın temeli üzerinde bir inanç ve anlayış kurulmuştur. Ki bu inanç, hayatın her safhasını düzenlemektedir.

İslam bütün yönleri ile mükemmel ve kapsamlı bir sistemdir. Bireyin kendisiyle olan ilişkilerini, ailesi ve toplumla olan ilişkilerini düzenler. Toplum hayatına hakim olan kanun ve düzenlerin üzerinde kuruldukları kural ve temelleri içerir.

O, yön verme inceliğine, yaşama titizliğine, inançtaki büyüklüğüne, ibadet güzelliği ve imamlığına, savaş kumandanlığını da ilave ederek bunların hepsini bir arada sunar.

Böylece İslâm, tam anlamıyla bir yaşam tarzıdır.

52. DERS

KUR'AN KISSALARI

Hz. İsa (as) ve Mucizeleri

Hz. İsa (as) büyüyerek arkadaşlarıyla oynayacak yaşa geldi. Bazen onlardan birisine şöyle diyordu:

— Annenin senin için ne sakladığını haber vereyim mi? Çocuk:

— Evet söyle, diyordu.

— Annen senin için bir elma sakladı.

Çocuk eve giderek annesine:

— Benim için sakladığın şeyi yemek istiyorum, diyordu.

Annesi:

— Senin için ne sakladım? diye sorunca çocuk:

— Elma, diye cevaplıyordu.

— Sana kim haber vérdi. Elmayı senin için sakladığımda evde hiçbir kimse yoktu, diyordu.Çocuk:

— Meryem oğlu İsa haber verdi, diye cevaplıyordu.

Meryem oğlu İsa, annelerinin kendileri için neler sakladığını söylüyor, çocuklar da aynen onun söylediği gibi saklananları buluyorlardı. Çocuklar Hz. İsa'yı çok seviyorlardı. Anneleri ise onun gizli şeyler bilmesine hayret ediyorlardı.

Yüce Allah (cc), Hz. İsa'ya insanları tek ve ortağı olmayan Allah'a ibadet etmeye çağırmasını emretti.

Hz. İsa, İsrailoğullarına giderek onlara şöyle bir konuşma yaptı:

— Ben Allah'ın size gönderdiği bir peygamberim. Sizi tek olan Allah'a ibadet etmeye, iyi işler yapmaya, kötü ve Allah'ı kızdıracak adi işleri terk etmeye çağırıyorum.

Onu dinlemeyip sözleriyle alay ettiler. Hz. İsa:

— Size Rabbinizden mucizeler getirdim, deyince onlar:

— Nedir bu mucizeler? diye sordular. İsa (as) onlara şöyle cevap verdi:

— Size çamurdan kuş şeklinde bir şey yapacağım. Sonra ona üfleyeceğim. Allah'ın izniyle bir kuş olacak. Anadan doğma körlerin gözlerini iyi edeceğim. Allah'ın izniyle ölüleri dirilteceğim. Evlerinizde de ne yediğinizi, neler sakladığınızı sizlere haber vereceğim.

İsrailoğullarından sesler yükseldi:

— Ey İsa, sen bunları yapamazsın. Hz. İsa onlara sordu:

— Şayet yaparsam, bana inanıp doğrulayacak mısınız?

Sesler tekrar yükseldi:

— Evet, seni doğrulayacağız.

Hz. İsa bir parça çamur aldı. Ona kuş şeklini verdi. Sonra çamura üfledi. Kuş canlanıp uçtu.

Birisi şöyle bağırdı:

— Bu sihirdir. Gerçekten bu sihirdir. Bir diğeri:

— Ey İsa, gözleri kör adamı nasıl iyi edeceğini göster, dedi.

Gözleri görmeyen bir adam geldi. İsa elini adamın gözlerine sürdü. Adamın iki gözü de açıldı. Artık ışığı ve çevresindeki adamları görmeye başladı.

Fakat, İsrailoğulları yine de İsa'ya inanmadılar, ona uymadılar.

Tekrar bağırıştılar:

— Ölüyü diriltmedikçe sana inanmayacağız!

Hz. İsa bir mezarın önüne gitti. Ölüye Allah'ın izniyle kalkmasını emretti.

Ölü kalktı. Üstünü başını silkeleyerek kabirden çıktı.

Hz. İsa, İsrailoğullarının kendisini gönderen Allah'a inanacaklarını bekliyordu. Fakat onlar yine isyan ederek şöyle dediler:

— Sen bizi büyüledin. Kesinlikle seni doğrulamayacağız.

Her biri bir tarafa giderek, onu orada tek başına bıraktılar.

Hz. İsa ümitsizliğe düşmedi. Yine onları tek olan Allah'a ibadete çağırıyordu. Onlara şöyle nasihat ediyordu:

— Ey İsrailoğulları! Ben, Allah'ın size gönderdiği bir peygamberim. Benden önce gelen Tevrat'ı doğruluyorum. Benden sonra gelecek, Ahmed (sav) adındaki peygamberi de size müjdeliyorum.

İçlerinden biri alay ederek:

— Ey İsa, ben evimde ne sakladım, diye sordu. Hz. İsa:

— Evinde şunları, şunları sakladın diye saydı.

Adamın evinde ne varsa saymıştı. Adam sustu. Tek kelime bile konuşmadı. Çünkü İsa'nın söylediği şeylerin hepsi doğruydu.

Hastalar ve körler gurup gurup Hz. İsa'ya geliyordu. Hz. İsa körlerin gözlerini açıyor. Hastaların hastalıklarını iyi ediyordu.

Bu mucizeleri göstermesine rağmen, İsrailoğulları yine de inanmıyordu. Hz. İsa şöyle diyordu:

— Rabbinizden size mucizeler getirdim. Allah'tan sakının. O'na itaat edin. Çünkü Allah, benim de sizin de Rabbinizdir. O'na itaat edin. İşte doğru yol budur.

İnsanlar ise:

— Hayır, bunlar sihirdir. Kesinlikle sana inanmıyoruz, diyerek itiraz ediyorlardı.

Hz. İsa şöyle seslendi:

— Kim Allah yolundaki bu çalışmamda bana yardımcı olacak?

İçlerinde Hz. İsa'ya inanmış, onunla gönül birliği yapmış bir grup insan vardı. Kendilerine "Havariler" deniliyordu. Onlar cevap verdi:

— Biz Allah yolundaki bu çalışmanda sana yardımcı olacağız. Biz Allah'a inandık. Biz Müslüman olduğumuza şehadet ediyoruz.

Ellerini gökyüzüne kaldırarak şöyle dua ettiler:

— Ey Rabbimiz. Sen'in indirdiklerine iman ettik. Peygambere uyduk. Bizi onunla beraber olanlardan yaz.

Hz. İsa, Havarilerine oruç tutmalarını emretti. İftar vakti geldiğinde şöyle dediler:

— Ey Meryem oğlu İsa, Rabbin gökten bize bir sofra indirebilir mi? Hz. İsa:

— Şayet gerçekten inanıyorsanız, Allah'tan sakının, dedi.

— Biz o sofradan yemek istiyoruz ki, kalplerimiz tam anlamıyla tatmin olsun. Senin doğru söylediğine inanıyor ve tüm söylediklerini doğruluyoruz. Hz. İsa ayağa kalkarak, huşu içinde Allah'a dua etti:

— Ey Rabbim, bize ve bizden sonrakilere bayram olması için gökten bir sofra indir. İnsanlara Sen'in bir delilin olsun. Sen rızık verenlerin en hayırlısısın.

Allah (cc) şöyle buyurdu:

— Ben o sofrayı size indireceğim. Eğer sizden biri yine de inanmazsa ona bu alemde hiçbir kimseye yapmadığım azabı yapacağım.

Hz. İsa ve Havarileri geziyordu. Onları gören Yahudilere, Hz. İsa:

— Ey Kavmim. Ben size Allah'ın gönderdiği bir peygamberim, diye nasihat etti. İsrailoğulları onu dinlemeyerek hareket ettiler ve taşa tuttular.

Hz. İsa bu sefer de:

— Ey Yahudiler, Allah sizin belanızı versin, diye dua etti.

Onlardan birisi:

— Öldürün şu sihirbazı. Öldürün de ondan kurtulun. Her gün size hakaret ediyor ve kötü söz söylüyor. O sizin aranızı bozmak istiyor, diye bağrınca hep birden üzerine saldırarak:

— Öldürün onu, öldürün onu, diyerek birbirlerini teşvik ettiler.

Havariler kaçarak bir eve saklandılar. Kapıyı kilitlediler, arkasını desteklediler. İsrailoğulları ısrarla Hz. İsa'yı öldürmek için arıyorlardı. Evin kapısına hücum ettiler. Kapıyı kırarak içeri girdiler. Öfkeyle bağırıyorlardı:

— Öldürün şu sihirbazı. Sizi zayıflatmak ve aranızı açmak için gelen bu adamı öldürün.

Havariler'den birini yakaladılar. Onu Hz. İsa'yla karıştırdılar. Sesler her taraftan yükselmeye başladı:

— Asın onu! Asın şu sihirbaz kadının oğlunu! Halk toplanmış, çevresini sarmışlardı. Ona ve annesine hakaret ediyorlardı. Bir ağaç getirerek yakaladıkları adamı astılar. Kan çıkana kadar ona taş attılar. İşkence yaparak onu öldürdüler.

Yahudiler, Meryem oğlu İsa'yı astıklarını zannediyorlardı. Sevinçle dağıldılar.

Halbuki onlar ne onu asabilmiş, ne de onu öldürebilmişlerdi. Yalnız öldürdükleri kişi onlara Hz. İsa gibi gösterilmişti.

Hz. İsa bu inkarcı İsrailoğullarını terk edip oradan ayrıldı. Yalnız başına yürüyor ve peygamberlerini öldüren ve onları yalanlayan İsrailoğullarını düşünüyordu. O düşüncelerle yürürken Allah (cc) şöyle buyurdu:

— Ey İsa, seni onların arasından kurtarıp kendi katıma yükselteceğim. Seni o kafirlerden kurtaracağım. Sana inananları onlardan üstün

tutacağım. Onlar yine Bana dönecek. İşte o zaman aranızda anlaşmazlığa düştüğünüz konularda Ben hüküm vereceğim.

DERSLER VE İBRETLER

1.Peygamberler getirdikleri vahiyle akılları, mucizeleriyle ruhları teslim almıştır. Büyüklerin kadrini ancak büyükler bilir.

2.Bütün peygamberler gibi İsa (a.s.) da insanları aynı tevhide çağırmıştır. Yeni bir ilaha değil başka bir tevhide değil, ancak ve ancak alemlerin Rabbi olan Allah'a kulluğa çağırmıştır.

3.Peygamberler de insandırlar. Onlar da yardıma muhtaçtırlar. Tevhide davet konusunda mü'minleri yardıma çağırmıştır. Bugün de İslam'ı hayata hakim kılmada tevhit bayrağını açan kimselere yardımcı olan azlardan olmamız gerek ki, Hz. İsa taraftarı olabilelim.

4.Kim Allah'ın dinini ve düzenini korursa, Allah da o kimseyi korur ve destekler. Kainatın düzenini koruyan Allah, sevdiği kimseyi koruyamaz mı? İnsanların yüzlerini şekillendiren Allah, istediği kişinin yüzünü anında değiştiremez mi? Elbette korur ve değiştirebilir.

5. Her şey ve herkes sadece Allah'a döndürülecektir. Allah Teâlâ herkesin hakkında kesin hükmünü verecektir. Kim Allah'ın peygamberlerinin çizgisini izlerse, onlarla birlikte hem bu dünyada hem de ahirette üstün olacaklar ve sonsuz mutluluğa ereceklerdir.

Allah'(cc)ı tanımak ve gerçek anlamda kulluk görevlerini eda edebilmek ancak ilimle mümkündür.*"Kulları içerisinde Allah'tan ancak âlimler korkar, Allah çok bağışlayandır."* (Fâtır, 28) Kur'an-ı Kerim'de ilim övülmüş, bilenlerle bilmeyenlerin bir olamayacağı açıkça belirtilmiştir:*"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür."* (Zümer, 9)

Ayrıca insanın üstlendiği görev ve sorumlulukları, yeryüzü, gökyüzü ve dağlar üstlenmekten imtina etmişlerdir.*"Biz o emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik, onlar, onu yüklenmeye yanaşmadılar, ondan korktular da onu insan yüklendi. O gerçekten çok zalim ve çok cahildir."* (Ahzab, 72) Bütün bu sorumlulukları insanoğlunun yerine getirebilmesi de oldukça zor ve çetin bir iştir. Bu sorumluluğu hakkıyla kavramak ve gereklerini yerine getirebilmek için, insanın sürekli bir eğitime tabi tutulması gerekir.Öğrenmede süreklilik esası vardır.Bilgilerin unutulmaması ve tekâmül etmesi için sürekliliğin sağlanması lazımdır.

Yine Müslümanların öğrenmekle birlikte bildiklerini insanlara anlatmak (Tebliğ ve Davet) görevleri vardır. Çünkü İslami eğitimlerden amaç, sadece bilgilenmek değil, aynı zamanda tüm insanlığa Allahın gönderdiği vahyi ve efendimiz (sav)in hadisi şeriflerini aynen Asr-ı saadette öğretilen İslam'a uygun bir şekilde anlatarak onlarında saadeti için çalışma zorunluluğu vardır .

www.kitapcidan.net

ISBN 978 605 4411 27 6